

ALLEGATIONES
IVR. VTR. MONARCAE

Domini Lapi de Castiglionchio,

Patritij Florentini,

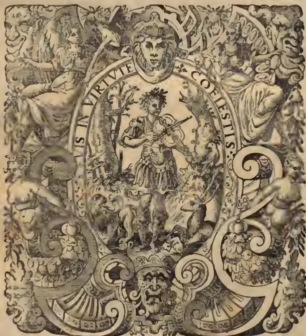
Ab infinitis erroribus per D. Quintilianum Mandosium Iureconſ. Romanum purgatæ,

Et cum eiuſdem D. Quintiliani Additionibus doctiſſimis pariter & vtiliſſimis.

Additis inſuper nonnullis Allegationibus, ſeu conſiliis eiuſdem LAPI, *& aliorum, quæ in antiquis Editionibus non habebantur.*

Cum Summariis, & Indice locupletiſſimo.

CVM PRIVILEGIIS.

Venetijs, apud Franciſcum Zilettum. 1571.

FRANCISCVS ZILETTVS
Lectori, S.

LAPI de Castiglionchio antiquissimi, nobilissimiq; Jureconsulti, doctissimæ, in praxiq; admodum necessariæ allegationes hac nostra editione exeunt, amice Lector, in quibus restituendis, ex aliysq; formis hactenus editis reformandis quantum elaborauerit clarissimus Dominus Quintilianus Mandosius Jurisconsultus Romanus (si cætera exemplaria huic nostro compares) facile dignoscere poteris. obscurissimum enim authorem, in multis facillimum reddidit, cum textum corrigendo, tum etiam supplendo in suis Additionibus, quæ tibi talem tantamq; vtilitatem allaturæ sunt, vt sine ipsis vix aliquid, cum ipsis vero omnia in allegationibus recondita percepturus sis, ipsas enim declarat, & ad Romanæ curiæ stilum, praximq; reducit. Has igitur allegationes ita ornatas, doctissimisq; additionibus illustratas accipe, & si quid omissum inuenies quod in alijs formis, & in Florentina præsertim, impressum fuerit: id ex uoto ipsius clarissimi Domini addentis factum scias, aliqua alia etiam prætermisimus, quæ non sunt nobis visa necessaria, ijs tantummodo intendentes quæ tibi comodum & vtilitatem allatura sunt. Sic habeas igitur, & valeas.

Venetijs, Pridie Klendas Maij. M. D. LXXI.

PRAEFATIO D. QVINTILIANI MANDOSII IVRISCON. ROMANI, IN ALLEGATIONES CELEBERRIMI DOCTORIS,

Lapi de Castiglionchio.

LAPVS de Castiglionchio patritius Florentinus contemporaneus fuit Ioan. Andreæ, cui etiam scripsit prout per Anch. in cap. præsenti in 2. no. de offi. lega. lib. 6. Ioan. Alignano, cuius Alle. integra ponitur sub num. 72. incipit in quæstione, Io. Calde. prout Alle. 61. Quædam parrochialis, ubi in fin. subiicitur responsio ipsius Ioan. Cald. & forsan Io. Cald. fuit præceptor ipsius Lapi, dicitur. n. in dicta Alle. 62. Ad Dominum meum D. Io. Calde. & Alle. 74. quæro an res. post nu. 3. dicitur secundum D. meum D. Io. Cald. Fuit etiam tempore Bald. de Perusio, prout uidere est Alle. 88. commune Florentiæ. & Alle. 195. quæritur, an prædicti. ac tempore Anto. de Butrio, Ac tempore Benedicti xij. quo fuit promulgata extra. Vas electionis de censi. inter commu. uidelicet ann. 1335. & uixit diu post obitum dicti Benedicti, ut per Parif. con. 105. in causa, nu. 10. uol. 4. Magnæ fuit authoritatis, ac consistorialis Aduocatus teste Ludo. Roma. Singu. 39. an habens. Eius præclarissima opera quæ circumferuntur sunt hæ Allegationes; ac tractatus de Hospitalibus, quem fuisse huius Lapi percipies etiam ex uerbis Gemini. in c. fi. post nu. 19. de electio. li. 6. ex uerbis Cardi. in c. de Xenodochijs, post nu. 4. uer. Insuper hoc dicit Lap. de relig. dom. ex con. Ant. de Butr. 62. hic de duobus, post nu. 2. & Anch. con. 355. uisis, uersus fi. Tractatus item de Canonica portione est eiusdem Lapi, Præfati item Docto. ubi supra, & idem Anto. de Butr. consi. 29. uisis prope fin. Lapum Aduocatum Florentinum nominant. An idem fuerit hic lapus, qui & Lapus Abbas. S. Miniati, qui scripsit super corpore iuris canonici, uidetur quòd sic ex uerbis Io. Fran. Pauini Olim Rotæ Auditoris præclarissimi in trac. de offic. & pote. cap. se. uacãte in 6. prælu. post nu. 19. quæ sunt, De quo Lap. in c. cupientes. §. cæterum. de electio. lib. 6. & Alle. 20. & 21. & Alex. in l. quia poterat. col. 3. uers. Tamen cum dicta opin. Bart. ff. ad Trebel. Verum respondere poteris quòd ultra illum Lap. Abb. etiam hic Lap. noster scripserit super vj. Decre. Ipsi tamen, & infra nominandi uidelicet. Aene. de Falco. de Reserua. & Cæs. Lambert. de iur. patr. si habes has Alle. asserunt esse Lapi Abb. malè sentiunt, ille uidelicet in 5. quæ. princ. post nu. 4. uersi. & hanc opi. Et hic in princ. 9. arti. 6. quæst. 1. par. 2. li. An autem hic Lapus fuerit etiam Abbas, uel non parum refert. Sat sit annuisse quòd quando Lapus noster citatur, non Lapus Abbas nominatur sed Lapus de Castiglionchio, alter uerò Lapus Abb. Et quòd noster ab illo sit diuersus apparet ex Alle. 6. ante nu. 2. Alle. 75. casus talis nu. 5. & ad fin. Alle. seu. cons. noster Lap. dicit D. meus. D. Lap. Abb. S. Miniati. Idem patet, & quòd uterqui Lapus fuerit eodẽ tempore Alle. seu. consil. 101. in ciuitate Florent. ubi Lapus de Castiglionchio, & alii in fin. descripti consulunt in fauorem monasterij. S. Miniati super hæreditate ad illud ex persona Lapi Abb. S. Miniati delata, prout in themate, & toto con. Item Alle. 105. quæritur, Et Lapus hic fuit forsan illius Lapi Abb. scholaris, prout Alle. 118. quæritur, non leuiter. col. fi. ubi dicitur D. meus. D. Lap. Abb. S. Miniati scribit &c. Alle. 120. Fulcinius, uersus fi. & Alleg. seq. in cuius fin. subscribitur Lapus noster. post nu. uerò 3. dicitur. Et ita not. D. meus Lap. Abb. &c. Authoritas utriusque Lapi maxima est. De hoc nostro Lapo quem Docto. illustrem uocat Sozzi. con. 128. circa præsentem, nu. 6. uol. 4. loquens Ludo. Roma. con. 226. ultra pridie. num. 6. dicit quòd cum Lapus in illo casu non habeat contra dicentem, se satis absurdum putare a sua authoritate in iudicando recedi. Idem notauit Lamber. de iur. patro. arti. 9. quæ. 1. par. 2. lib. 2. post nu. 26. uersic. Ita in terminis decidit ibi Lap. qui contradictorem non habet, & eius authoritas est maxima. Parif. præalle. consi. 105. uol. 4. uolens ostendere extra. Benedicti circa charitatiuum subsidium non fuisse usu receptam, seu non seruari subdit ante. numero 7. Lapo in hoc credendum esse sicut Glosatori dicenti iure

 cauetur,

cauetur, ſed conſuetudine non habetur. Anton. de Butrio fecit aliquas annotationes, ſeu additiones ad has Alleg. ut ad fi. 1. alleg. ubi dicitur Hæc additio eſt Dom. mei Domi. Anto. Butr. Docto. eximij. alle. 7. ante. numer. 6. ibi ſecundum Anton. de Butr. & in quibuſdam alijs alleg. idem uidere eſt, prout etiam teſtatur Feli. in cap. conſtitutus. nu. 10. de reſer. Addidit etiam aliqua Domi. de S. Gem. prout alle. 7. uerſus fi. ibi Domi. de S. Gemi. alle. ſeu con. 30. ante. nu. 7. alleg. 42. ante. nu. 3. Ego puto quod plures ex allegationibus huiuſmodi eo modo quo illas habemus ſint ex fragmentis aliquibus ipſius Lapi ad hanc formam redactæ per ſcholarẽ ipſius Antonij prout ad fin. 1. Alleg. ubi (vt ſupra dixi) ſunt hæc verba uidelicet. Hæc Addi. eſt D. mei D. Anto. de But. & hic ſcholaris fuit ut puto Domi. de S. Gemi. qui (vt præmiſi) aliqua addidit. Quod Gemi. fuerit Ant. de But. ſcholaris colligitur ex verbis ipſius Gemi. in c. 2. poſt nu. 6. de conſue. lib. 6. ibi. ſed D. meus D. Ant. de But. & ex uerbis eiuſdem Gemi. in c. 1. de reſer. eo. lib. ante nu. 12. ibi. Et credo quòd opi. Lapi & D. mei, & præmiſerat opin. Lapi. & Anto. quæ eadem erat. Et quod Ant. de But. eo modo quo allegationes huiuſmodi circunferuntur non. reduxerit ipſe apparet ex fi. alle. 12. vbi dicitur ſecũdum Ant. de But. & ſic alius ab Ant. de But. has alle. ad meliorem formam redduxit, aliquas verò ſubſtulit, uel reſecauit prout uidere eſt alleg. 23. de Dote, vbi nil aliud ſcriptũ inuenitur niſi hoc uidelicet. Hic nil boni dicit. alle. 109. vbi dicitur quòd ſcriptor remittit ſe ad alle. 65. & quòd non inſerit. alle. 110. & 111. quia ſunt quaſi inutiles. & alle. 114. ſunt hæc uerba, Nõ cõpleui quia uidebatur inutilis. Memini me legiſſe apud Fel. quòd Ant. de But. has alleg. ſummauit. Et quòd ipſe Lapus aliquas alle. non formauerit hoc modo quo deſcriptę reperiuntur clarè patet, quippe quæ in tertia perſona loquuntur, puta Diſputat, tractat, probat, & per alia ſimilia uerba: Locutio. n. in tertia perſona de alio prędicat, prout infra alle. 77. Tabellio, col. 2. uerſ. Conſultus ego. Eſt bene uerum quod aliquæ alle. uidentur poſitę prout per Authorem formatæ fuerunt, & ad modum conſiliorum, & nonnullę cum eiuſdem Autoris ſubſcriptione prout uidere eſt alle. 56. quidam uir. 62. uiſis. 63. quidam Franciſcus, & in alijs. Et aliquæ concipiuntur in prima perſona prout. 74. quæſtio. 75. caſus taliſ. præſertim. nu. 5. ad fin. alle. ſeu con. 84. D. papa. col. 2. uer. quæritur nunquid, & poſtea verſ. Reſpondeo ad prædicta, ubi dicitur uideri poteſt in libello allegationum mearũ, & ſe remittit ad alleg. 100. puto legendum. 96. & in fi. eſt etiam ſubſcriptio. & con, ſeu Alle. 86. in cauſa, & Alleg. 96. beneficia. poſt prin. ibi Modo quæritur à me Lapo. Alleg. ſeq. & alijs. Hæc mihi uiſa fuerunt præmittenda ne quis ſuper præmiſsis inueniendis diu laboraret. Cæterum admonitos omnes uelim, quod ſicut inter omnes libros pontificios, & legales nullus melior, & magis proficuus hoc lapi Allegationum libello inueniri poteſt, ita nec eo mendoſior, & incorrectior hactenus apparuit. Quot autem ſit hodie libellus hic à me mendis purgatus facilè etiam apparebit ſi cum hactenus impreſsis, ex quibus nonnunquam uix Authoris mens colligi poterat, conferatur.

Allegationes Aureæ DO. LAPI DE CASTIGLIONCHIO PATRICII FLORENTINI

Eximij ac celeberrimi Decretorum Doctoris.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio iudicis an sola recusationis propositione cum causa legitima suspendatur.*
2 *Excommunicatio post recusationem non tenet sicut nec post appellationem.*
3 *Recusationis propositio sufficit ad hoc ut processus reddatur nullus.*
4 *Excipitur casus.*
5 *Notorium quid esse plus est quã litem fore cõtestatã.*
6 *Notorietas repellit ab effectu recusationis quæ non potest proponi post litem contestatam.*
7 *Iudex quando repellit exceptionem prima facie concludentem, & de iure approbatam debet exprimere causam.*
8 *Appellatio non est necessaria ad finem suspendendi sed ad finem deuoluendi.*
9 *Recusationis exceptione proposita dato quod sit necesse appellare, nunquid processus postea habitus appellatione deserta ualidetur an remaneat nullus.*
10 *Appellatio iusta transfert iurisdictionem ad iudicem ad quem nec remanet apud iudicem à quo.*
11 *Appellatione pendente ab interlocutoria nunquid actus factus per iudicem renunciatione appellationis postea subsecuta sit ualidus; & nu. 14.*
12 *Decret. non solum. de Appel. declaratur num. 12. & numero 13.*

ALLEGATIO PRIMA.

1 IN hac allegatione facit plura dubia.† Primum an sola propositio recusationis cum causa legitima suspendat iurisdictionem iudicis adeo vt processus [a] sit ipso iure nullus postea subsecutus; ꝙ non suspendat ipso iure. alle. dictum Inno.de app.cum speciali. In contrarium alle. gloss. Ber. ibi quæ dicit recusationem suspendere iurisdictionem & gl.idem dicentem de off.dele.suspitione, & dictum Host.de ap.cum speciali.& in sum.de leg. §.sed nec illud,& §.quis sit effectus, & dictum Ioan. post Host. de app.legitima in ver.assignata.quæ di-
b cit ꝙ appellatio [b] recusatio, & relatio simul intitulã tur quia & cuiusque pẽdentia iurisdictionem suspẽ
c dit. [c] Vnde sicut excommunicatio [d] non tenet post
d appellationem, sic nec post recusationem, quod est no.dignum. Ad hoc.ij.q.vj.appellatio.ff.de arbi.non distinguemus.§.cũ quidam.de offi.deleg. super quæstionum.§.fi. Spe.tenet contra. ꝙ sit necesse appellare,in Spe.de recusatione.§. qualiter.uer.quid si subdelegatus. Allegans tenet secundum. f.ꝙ non sit necessaria appellatio sed sufficiat formalis propositio
3 ad hoc ut nullus † sit processus ultra allegationes supra allegatas allego.ij.q.vj.quoties.cum gl.& iij.q.v.
4 † quia suspecti.cum glo. excipit vnum casum nisi iudex reiciat expressè recusationem tanquam notoriè falsam,quia in notorijs &c.de reg.iur.ad nostram,& sic quia notorietas excusat à propositione eius quod ante lit.con.proponi debebat,quia plus est esse noto
5 rium† quam litem fore contestatam, ut not. Vin.de
e 6 app.proposuit.in fi. [e] sic † & notorietas [f] repellit ab
f effectu recusationis quæ non potest proponi [g] post
g lit.contest.ponit hoc idem Spec.in tit.de peti.& pos.
7 §.ij.in princ.iudex debet exprimere causam in sententia quando repellit exceptionem prima facie con cludentem & à iure approbatam. Archi.de resti.spo.
h frequens lib.vj.Exigit [h] tamen in repulsione ꝙ iudex causam exprimat repulsionis.f.ꝙ notoriè falsa. ad hoc allegat dictum Pauli in cle. ei quem. de concess.præben.de mandato facto sub conditione de qua debet constare nisi sit notoria. Ad hoc allegatur de negatione petitæ dilationis cum solennitate legali: quia quando iudex vult effrenatam multitudinẽ restringere hoc debet exprimere::ut no.de testi.significauerunt per Innoc.unde concludit ꝙ ad finem
8 suspendendi non est necessaria appellatio, sed solum ad finem deuoluendi.allegat not.de app. dilectus.& per Bar.de app.si expressim. Secundo præsupposi-
9 ta opi.ꝙ sit necesse appellare dubitat an proposita recusatione exceptionis.f.quia non admittitur sit appellatum & processus habitus postea deserta appellatione ualidetur an remaneat nullus. Alleg. ꝙ sit aliquis,ex quo non fuit oblata probatio de appel. cum interposita.& de testi.ex parte ade:elicit opi.contrariã ꝙ processus remaneat nullus,quia ipse de recusa
i tione nõ habet cognoscere, [i] sed arbitri sunt eligendi,& eo quod noluit hunc ordine obseruare,patet ꝙ grauauit,& fecit contra iura, & licuit appellare, & eo quod appellauit iusta fuit appellatio:secus in alijs exceptionibus, quarum cognitio spectat ad ipsum, quas licitè repellit si eas putat non ueras: & hoc casu non iustificatur appellatio nisi probentur exce-
10 ptiones:ut d.c.ex parte ade.& d.c.interposita.† [k] De
K serta uerò appellatione processus remanebit nullus,quia appellatio iusta transfert iurisdictionem ad iudicem ad quem,& sic non remanet penes iudicem
l à quo,quia indiuisibilis, [l] & penes duos insolidum eodem modo esse non potest.xx.q.j.loquitur.de iure patr.c.j.ff.de serui.l.via.cum sim.not.glo.de offi. dele.prudentiam:actus ergo nullus non suscitatur ex
m desertione [m] appellationis.nec ob.de ap.cum sit romana.cum sim. quia loquitur in appellatione interposita post actum,quæ non reddit actum ipso iure nullum sed suspensum.alle.ad hoc gloss.or. de sentẽ.
n excom.licet.si.vj.in uer.conualescãt. [n] Itẽ ibi Archi. qui allegat de consue.ad nostram.C.si à non cõpe.in di.per totum.alleg dictum Pet.& Ab. de eo qui mit. in poss.cum uenissent.alle.dictum Io.An.de sentent. excomm.lib.vj.vbi dicit illud quod ibi dicitur non solum habere locum in sententia excommunicationis, sed in quacunque nulla, ut in casu nostro, &

in omni ſententia lata poſt appellat. allegat gloſſ. ij.
dictæ decre. licet. alle. not. per Ioann. And. de appell.
ut ſuper lib. vj. ſuper uer. renuntiatum. & dictum
Ioan. An. de app. ſæpè. ſuper glo. ſicut. & no. idem de
elec. c. auditis ſuper gl. ſuper uerbo maxime, & gloſſ.
de offic. delegat. c. is cui. lib. vj. ſuper gloſſ. ij. Dubi-
tatur tertio an ſi appellatione pendente ab interlo-
cutoria aliquis ſit factus actus per iudicem, uel ad
aliam interlocutoriam proceſſum pendente fatali ſi
p poſtea deferatur uel renuntietur [p] appellationi ta-
lia acta uel interlocutoria ualeant. Concludit quòd
non ualent eadem ratione & poterunt per uiam nul
q litatis retractari. [q] Nec ob. ſi dicatur quod fruſtra appel
lantes proſequerentur appellationes quia imò uti-
le, & ſuperior de nullitate hac cognoſcet. Nec pro-
deſt dicere ipſum à quo appellatur poſſe cognoſce-
re de hac nullitate quia utile eſt proſequenti ne ſor
te ipſe iudex eum lædat quia non præſumitur quod pro
12 ceſſum ſuũ ex defectu ſuo impugnaret. † [r] Nec ob. ſi
r dicatur quod decre. non ſolum. de app. obuiet inquantũ
dicit non referre an aliquid attentent poſt appella-
tionem à diffinitiua, uel interlocutoria: quia ſecun-
dum hoc nulla uidetur differentia: qnia quo ad tem
pus retractandi niſi fiat proſecutio per uiam appel-
lationis procedit illa differentia, ſed non negat quin
docendo de ueritate appellationis, excipiendo de
nullitate quis audiatur, & ad hunc finem & effectũ
poteſt probari iuſtitia appellationis, talia ergo geſta
ſ poſt appellationem legitimam [s] ſunt nulla ipſo iure;
licet ſint aliqua in opinione donec fuerit cognitũ
appellationem fore legitimã ut in decre. non ſolum,
uel donec fuerit actum, uel exceptum de nullitate,
& probatur ad hunc finem, & effectum appellatio-
nem iuſtam fore, & ſic dicit de facto obtinuiſſe cum
antiquo aduocato. Hæc additio eſt domini mei do-
13 mini An. de Bu. doct. eximij. † No. bene inquantum
decre. non ſolum. dicit differendam retractationem
attentatorum ad tempus iuſtificatæ appellationis
non per hoc negat interim ſuſpenſam iuriſditionẽ,
nec attentanda permittit, nec ſuſpenſionem iuriſdi-
t tionis impedit, ſed ſolum differt [t] actum retractandi
ad tempus, & ſic aliàs dixi ſuper intellectu c. de ap.
14 ſuper eo. do. Ant. de But. Ex his infertur quod ſi iudex
appellatione interpoſita ab interlocutoria ex cauſa
legitima proceſſit uſque ad ſententiam excluſiuè, &
ante ſententiam ſit deſerta appellatio, quod ſi aliqui a-
ctus proceſſerunt ſubſtantiales ad ſententiam non
tenebit ſententia, niſi illa iterentur. Si proceſſerint
actus non ſubſtantiales tenebit, ex quibus dicit cau-
tum aduocatum multa agere poſſe.

Addi. Quint. Mandoſij.

a ¶ Proceſſus.] *Poſt recuſationem, & allegationem ſu-
*ſpitionum an ſit ipſo iure nullus quinque fuerunt opinio
*nes, quas refert, citans etiam Lap. hic Roma. in l. quia po
*terat, nu. 12. ff. ad Trebell. & conſi. 220. circa primum,
*nu. 3. ſeq. & Roma. ibi, & Lap. hic refert etiam Andr.
*Barba. in tracta. Cardi. Legæ. a Late. quæ. 3. poſt nu. 16.
*& ante nu. 19. Hic articulus ſat dubius eſt, uoluit enim
*Inno. hic citatus quòd non ſit nullus. Idem etiam tenet
*But. & Cardin. in dicto c. cum ſpeciali, & plures alij ci-
*tati per Alexan. in alle. l. quia poterat, nu. 6. ff. ad Tre-
*bel. & præceptor meus D. Phil. Dec. conſ. 175. in cauſa,
*poſt nu. 2. uerſi. & licet nonnulli, ubi hanc ueriorem di-
*cit, licet aliter ſenſiſſe uideretur in c. quoniam contra,
*nu. 25. de proba. Alias opinio. recenſet Alexan. in di-
*cta l. quia potera: inter quas uerior illa uidetur, & ma
*gis communis, quòd talis proceſſus ſit ipſo iure nullus,
*prout concludit ibi Barb. poſt nu. 3. uerſ. ego de facto di
*xi, quam opin. prius tenuerat Hoſtien. in alle. c. cum ſpe-
*ciali, & ſequuntur alij alle. per Alexan. in dicta l. quia
*poterat uerſ. Alia fuit opin. Bar. Et illam opin. Alexan.
*ibidem poſt nu. 7. dicit ueriorem. Eandem etiam opin. te-
*net conſi. 89. diligenter, col. 2. uerſ. ſed præmiſsis. lib. 1.
*& Mil. in ſuo Reper. in uerſi. Iuriſdictio ſicut ſuſpendi-
*tur per appellationem. Et opin. Barba. dicit communem
Rui. conſi. 6. de ualiditate, nu. 5. uolu. 4. Hanc opin. ue-
*riorem dicit Phil. Fran. in c. iudex, qui cum Lapo hic re-
*ſidet, nu. 7. de offi. deleg lib. 6. Et idem etiam uidetur ſen
*tire in c. cum ſpeciali, col. 8. ad fi. referens opin. Hoſtien.
*Bar. & Lapi hic de appel. Hanc opin. comprobat Pariſ.
*conſi. 96. nu. 7. lib. 3. & conſi. 106. Bonifatius, poſt nu.
*4. uol. 4. ubi ſequitur Lap. hic. Idem uoluit Io. de Amic.
*de Vena. conſi. 109. in cauſa inquiſitionis nu. 5. Ad
*hanc Alleg. uit a Camba. in clauſula Nil noua. recu. Iu-
*di. penden. in fi. & Apoſtil. ad Praxim Papien. in for.
*decli. iuriſdictionem, in glo. Iudicem ſuſpectum. in uer.
*procedit ſe remittunt. Et hoc dictum Lapi pro nota. re-
*fert And. Barba. in Apoſtil. ad Bald. in l. uni. C. ſi qua-
*cun. prædi. pote. in uer. Vicario. Et dum Barba. ibi dicit
*ſe credere hanc Alle. non citari a modernis, uidelicet à
*Roma. Tu dic quòd imò citatur, ut ſupra oſtendo. Et ita
*tenuit Rota in Columbrien. Spolij Cantoriæ coram Reu
*mano 7. Ianuarij 1549. & fuit comprobata hæc Alle.
*prout annotauit bon. mem. Nonatus Rotæ Auditor præ
*clarus. Hanc etiam opin. ueram ſupponit Dec. Putei. 41.
*de Iudici. incipiens licet proceſſus factus coram iudice
recuſato.

b ¶ Appellatio] *Appellatio et recuſatio procedunt à Pa
*ri. l. apertiſsimi, uerſ. cũ poſt. C. de iudi. c. ſuper eo. 2. uerſ.
*in cauſis de app. ubi tamẽ uideatur Ab. & D. meus in c.
*poſtremo, in prin. eo. Ioã. And. ſuper rub. eo. uer. Et quia
*appellatio, recuſatio, & relatio. & Alex. in alle. l. quia
*poterat, col. 2. uerſi. Item pro opini. Bar. ff. ad Trebel.
*Feli. in c. 1. poſt nu. 6. et ibi Apoſtil. in uerſ. à pari citat,
*& ſequitur Lap. hic. de indi. An autem remota appella
*tione, cenſeatur remota recuſatio, aliqui dixerunt quòd
*ſic, ex quo a pari procedunt. Ego autem dico quòd com-
*munis opin. eſt in contrarium, quòd immo non cenſeatur
*per illam clauſulam remota recuſatio. & hanc dicit com
*munem Barb. in l. fi. ad fi. C. de ſenten. & interlo. & ibi
*Saly. in 2. quæſt. ante nu. 8. hanc dicit ueriorem. Et hanc
*cõmunem dicit Grat. reſp. 134. partes, nu. 9. lib. 2. & ui
de tex. in c. poſtremo, & ibi D. meum Phi. Dec. de appel.

c ¶ Suſpendit.] *Vide Vita. de Gamba. in tracta. clauſu. in
clau. Nil noua. recuſa. indi. penden. nu. 2. & ſequ.

d ¶ Excommunicatio.] *Idem uoluit Gemin. in c. legitima
*poſt nu. 6. de appell. lib. 6. Et quod excommunicatio poſt ap
*pellationem ſit ipſo iure nulla probatur in c. 1. cum gloſ.
*in uer. poſt appellationem. de appel. c. licet. de ſenten. ex
*com. lib. 6. Glo. in c. 1. 11. quæſt. 3. infra Alle. proxima
*nu. 5. Alle 47. nu. 3. per D. meum in c. peruenit. 1. de ap
*pel. ante nu. 3. per Pariſ. conſi. 28. ad reſolutionem. nu.
*28. uolu. 4. Caſum autem quod excommunicatio poſt ap-
pellationem ab eo qui putabat ſe iudicem fulminata ua-

leat

leat habemus in c.si duobus.de appel.& per hunc infra Alle.89.post nu.10.uersi.Et tenet excommunicatio.

e ¶In fin.]*Et Gemin.in c.iudex col.3.uersi.Item in notorius de offi.dele.lib.6.*

f ¶Notorietas]*Et Lap.hic sequuntur Frã. in c.cum speciali,col 9.ad fi.uersi primo.quando.de appel.& in c. legitima,post nu.3.eo.titu.lib 6.in c.iudex col.pe.in 2.limit.de offi.dele.eo.lib.& Feli.in c. accedens.1.nu.6.ut lit. non contest.*

g ¶Proponi.]*Prout per omnes in c.cũ speciali.de appel.*

h ¶Exigit.]*prout in simi.per Bar.in l.Lucius , in fi ff. de his qui notan.infa.*

i ¶Non habere cognoscere.]*Et Lap. hic citare uoluit Fran.in c.cum speciali in fi.& in c.interposita, col.2.super glo.2.cum quo resides.de appel.*

K ¶Interposita.]*Vbi etiam Fran.post prin.uersi.Ex quo idem concludit,& hanc Alle.citare uoluit.*

l ¶Indiuisibilis.]*infra Alle.proxi.nu.4.*

m ¶Desertione.]*Argu.tex.in l.quod initio,& l.quæ ab initio.ff.de regu.iur.c.non firmatur.eo.titu.lib.6. ubi late per Dyn.Et quòd processus huiusmodi non reuiuiscat etiam facta expressa renunciatione appellationi, & inde secutis est Deci. Bellame.624. incipit processus nullus.Vide infrà Alle. 47. magister.nu.5. ubi quòd sententia excommunicationis suspensa per appellationem legitimam non conualescit , & ibi Lap.remittit se ad hanc Alle.*

n .¶Conualescant.]*Vide Geminia.consi.99.super,& in fi.adducis, & sequitur hanc Alle. uide tamen Prapo-si.in c.sæpè nu.36.de appel. ubi dicit quòd attentata non reconualescunt,cum quo transit Prob.in Addi.ad Glos.Pragma.titu.de causis.§.& ne, in uer. interponi, sub nu 6.*

o ¶Dubitatur.]*Infra Alle.proxi.nu.10.& Dec.Ioann. Pau.Ptolo.150.uersus fin.*

p Deferatur,uel renuncietur.]*Idem uoluerunt Rot.130 si post inhibitionẽ in nou. Phi.Frã.in c.sæpè col.11. uer. Et ita tenet Lap.de appel.& in c.non solum,post nu.8. & post nu.9.eo.titu.lib.6.& in c.liret.post prin.de sen ten.excommu.eo.lib.Glos.Pragma.de causis.§. & ne,in uers.interponi,col.3.Ioan.Bertac.in suo Reper.in uersi. Appellatione pendente attentata ualent , ubi sequitur Rotã ubi supra,& Lap. hic & D.meus in l.1. post prin. C.de bono.pos.secund.tabu.*

q Per uiam nullitatis.]*Sequitur Phi. Frã. in c.ad audientiam in fi.de appel,& Ioan.Bap.Ferret.cons.209.dico, ante nu.8.*

r ¶Impugnaret.]*Argu.tex.in l.absentem C. de accusa. Bald.post Iaso.de Are.in l.post nu.21.uers.nisi allegaretur dolus C.quan.prouo.non est neces.Idem Bald.in l. fin. proponis nu.17.C. quomo. & qua ut ind. Amplio. etiam si persona quæ tulit sententiam succedit in locum iudicis ad quem,puta si appellatum fuerit ab episcopo ad archiepiscopum qui episcopus defuncto archiepiscopo in illius locum succedat,prout per Specu. de appel.§. nunc tractemus nu.21.*

ſ ¶Post appellationem legitimam.]*Ideo uoluerunt sequentes Lap.hic Phi.Fran.in c.consuluit,ad fi.de appel. & in dicto c.non solum.§.illa uerò,col.2. ad fin.eo titu, lib.6.Rui.consi.109.in pluribus, ante nu.27.lib.1. & Paris.consi.107.quæritur nu.126.li.3. quod consil. fu ratus est eidem Caro.Rui.illudque paucis immutatis sibi ascribit.*

t ¶Differt.]*Idem uoluit D.meus in c. de priore , uersus fi.de appel.*

S V M M A R I V M.

1 *Appellatione facta à diffinitiua sententia petitisque apostolis sed non datis,& ideo protestatum,ut si post lapsum petendorum committatur sententiæ executio possit executor sententiæ appellationis exceptionem admittere.num.1.& nu.11.*

2 *Appellatio dicitur indiuisibilis nec penes duos remanet.*

3 *Appellationi a difinitiua est deferendum.*

4 *Excommunicatio post difinitiuam latam etiam nulla.*

5 *Appellatio potest deduci in iudicium per uiam accusationis principalis & per uiam exceptionis.*

6 *Appellans non dicitur condemnatus.*

7 *Innouari nihil potest intra tempus prosequendæ uel interponendæ appellationis.*

8 *Appellatio a diffinitiua & ab interlocutoria in quo differant.*

9 *Appellatione ab interlocutaria iuste interposita an attentata post appellationem retractari debeant ante iustificationem legitimæ causæ.*

10 *Appellatione deserta uel renuntiatione sequuta nunquid acta post appellationem ualidentur.*

12 *Appellatio deuoluit ad superiorem iudicem non solum id super quo appellatur sed etiam illius accessoria, & contingentia.*

13 *Executor sententiæ non admittit exceptionem contra sententiam licet contra commissionem admittat.*

14 *Executor factus per papam ad hoc ut ualeat qua requirantur.*

ALLEGATIO SECVNDA.

1 DIsputat † hic allegans utrum si à sententia
diffinitiua legati sit appellatum & petiti
apostoli & non dati & protestatum sit in
forma debitá si post lapsum tempus petẽ
dorum apostolorum committatur sententiæ execu-
tio potest executor admittere exceptionem appella
tionis. Et primò ostendit legatum a quo est appella-
a tum deficere in potestate committendi . [a] Secundo
executorem talem debere exceptionem admittere.
b Primum probatur quia appellatio suspenditur,[b] uel
transfertur ad tempus , uel reuocatur, uel aufertur,
& in superiorem ad quem transfunditur , alle. dictũ
Inno.de offi.dele. pastoralis.§.præterea,super uer.ad
mandatis. C.de excep.si ut proponis,de app.si a iudi
ce lib.6. Secundo quia si foret delatum appellationi
sublata esset potestas iudici à quo,& transfusa in iu-
c dicẽ ad quem,de app.cũ appellationibus,li.6.[c] quod
2 procedit etiam in appel.ab interlocutoria ad hoc de
d app.cum dilecti.cum glo. [d] † Non remansit ergo pe-
e nes eum quia indiuisibilis , nec penes duos [e] &c. ut
no.glossa. de offi.deleg.prudentiam. Sic etiam erit
quando est legitimè appellatum à diffinitiua si sumus in casu in quo appellatio non est Irrita. de ap.
romana.§.si autem,lib. 6. probatur quia primo casu
defert tantum homo iuris permissione:secundò defert ius,& præcipit deferri de appel.cum appellatio
3 nibus.lib.vj.ij.q.vij.de app.decre.alle.† Appellatio-

ni autem à diffinitiua est deferendum etiam si non
grauetur primus iudex suprà.de test.c. fraternitatis.
4 C.de tempo.app.l.per hanc.† Ad hoc quia post diffi
nitiuam latam excommunicatio est nulla absque eo
ꝙ ostendatur legitima causa appellãdi:ut no.de sen.
excommu.licèt lib.vj.& probatur de ap.dilectus, &
per no.eo.tit.dilecti.el.iij. Ad hoc.c.uenientes,de iu
reiur.& in talibus non expedit causam exprimere 2.
q.vj.ad fi.not.de appell.cap.j.lib.vj. hæc iura dicunt
appellantes exemptos à iudicis potestate de appel.
c.Romana.§.cum uerò.c.pastoralis,cum fi. Et hæc
concludit uera etiam si non sit superiori appellatio
præsentata,uel causa commissa.per no. per Inno. de
offi.dele.pastoralis.§.præterea, super uer. suspendi-
tur,uers. etiam non aduenientibus literis non debet
5 exequi sententia.ij.q.vj.Ad † hoc quod dixit Inn.de
app.dilectus, il. iij. ubi dicit ꝙ de appel. possum me
tueri non solum illam prosequendo,sed etiam de il-
la excipiendo, dicendo tu non potes exequi quia sic
6 appellaui. † Ad hoc glo.de ap. quæ dicit sententiam
f episcopi depositi [f] tenere etiam si postea appellatio-
nem non fuerit prosecutus,quia qui appellat non di
7 citur cõdẽnatus.ff.de pœnis.l.ij.§.fin.† Ad hoc quia
sicut nihil debet innouari infra tempus appellatio-
g nis interponendæ,de app.non solum.lib.vj. [g] nec in
fra tempus appellationis prosequendæ. Ad hoc quia
pendente hominis dilatione quod fit est nullum:sic
& quod fit pendẽte dilatione iuris . ad quod de app.
significante,ad secundũ.ff.de ma.l.seruus in uectig.
h in aut.de nup.§.disponat.[h] Ad hoc dictum Spe.in ti
tul.de sen.excommu.§.est autem. circa principium,
ubi dicitur ꝙ sententia non mandatur executioni
post appellationem & hoc beneficio solius appella-
tionis,secus in interlocutoria, quia præsumitur pro
processu,adhoc quia paria sunt aliquid fieri intra tẽ
pus appellandi,uel post appellationem ab interlocu
i toria missa inhibitoria: de ap.nõ solum.lib.vj.[i] Hoc
autem ultimo casu planè non tenetur quia fit per iu
dicem à quo, ergo hæc omnia extendit non solũ ubi
appellatio interponitur à diffinitiua , sed etiam ubi
8 interponitur ab interlocutoria.†Dicit tamẽ duplicẽ
differentiam inter appellationem à diffinitiua, & in
terlocutoria, quia in appellatione ab interlocutoria
non habent prædicta locum quando appellauit ex
causa non legitima , & non uera : quia iure non ap-
9 probatur de ap.†cum appellationibus lib.vj.Secun-
do quia licet iustè interposita sit appellatio ab inter
locutoria, tamen non reuocantur gesta nisi quando
decretum fuerit appellationem fuisse interpositam
& probatam fuisse causam legitimam ex qua inter-
posita est ap.cle.appellanti. Vnde omnia pendent ex
futuro euentu probatæ causæ appellationis. Simili-
ter quod no.de excep.cum uenerabilis. de sententia
lata per falsos testes quæ tunc demum patefacta ue-
k ritate rectè detegitur nulla. Prædicta probant mul
ta iura maximè in sentẽtia excommunicationis , for
tius in aliis quia prima fortius ligat . Ad hoc quod
no.Ioan.An.de testi.ex parte adæ. Adhoc quòd not.
de eo qui mit.in pos.cum uenissent, de elec.auditis.
& de app.sæpè.&.c.ut super.lib.vj.super uer.renun-
10 tiatio , in quibus apparet † gesta post appellationẽ
l non ualidari [l] desertione appellationis nec renuntia-
tione.Nec ob.tex.reuocari attentata post appellatio
nem quia intelliguntur de reuocatione facti,prædi-
cta omnia ut nullitatis uia talia possint retractari te
net Ioan.An. etiam in appellatione ab interlocuto-
ria de testi. ex parte adæ,super gl ad hanc ultimam.
quod no.Inn.de offi.dele.pastoral. ꝙ non ponit Io.
An.in nouel. Supposito hoc ꝙ suspensa sit potestas
iudicis à quo & quod in potestate deficiat , sequitur
ꝙ alteri committere non potest quia hoc regulare
ꝙ supposito defectu potestatis quis nõ potest com-
mittere alteri quod nõ habet,& per hoc cessat quòd
executor nõ potest admittere exceptiones, quia hoc
est uerum quando constat de iurisdictione commit
tentis,sed in casu nostro non constat . Ad hoc quod
no.Hostien.in d.c. pastoralis,uers. de mero executo
re loquens dicit ꝙ nullas exceptiones admittit ; di-
11 cit uerum si est datus ab babente potestatem dãdi.
ad hoc de offi.dele.ex literis,ubi patet si notoriè cõ-
stat eum qui mandat non habere potestatem nõ est
m parendum. ad hoc dictum Inn.ibi [m] dicit executorẽ
non exequi quando constat in dubium ex literis re-
uocatum. Sic & hic quando constat legitimè appel-
latum, Ad hoc dictum Innoc. in d.c.pastoralis , ubi
12 dicit ꝙ † si iudex precipit ordinario ut exequatur cõ
tra eum qui appellauit non deberet ei parere,& si fe
ratur sententia aliqua ob hoc non tenet, quia à non
suo iudice lata est, ad hoc dictum Federici in opere
n suo.c.ccxliiij. [n] & iura ibi per eum inducta ubi dicit
o ꝙ appellatio deuoluit [o] id super quo appellatur cum
contingentibus siue accessoriis & cognitione seu iu
risdictione ipsius, & suspendit iurisdictionem iudi-
cum inferiorum , ita quòd nullus nisi Papa de his se
intromittere potest, nec appellans, uel appellatus su
13 per his ad alium potest recurrere. † ad hoc quia licet
executor non admittat exceptionem contra senten-
tiam, admittit contra commissionem suam:ut no.In
p no.de re iudi.de cætero,[p] quod intelligit quando cõ
missio est enarrata quia literæ sunt falsæ , uel surre-
ptitiæ, quia ille nec mixtus, nec merus executor, &
sic non est parendum. Et quod de surreptione potest
14 opponi alle.dictum Inno.†de offi. deleg. ex literis,
q ubi dicit ꝙ si Papa fecit executorem non ualent [q] li-
teræ nisi faciant mentionem de multis, quod intelli
git de omnibus quibus expressis literas de commu-
ni cursu non habuisset per cap. super literis , de re-
r scrip.[r] sic in proposito tacere app.[6] à diffinitiua:ergo
s ad hoc dictum Hos.in d.c.pastoralis,ubi dicit quòd
contra commissionem semper potest opponi de ue-
ritate tacita quod maximè est uerũ ubi commissio
facta fuit aliquo impellente , quo casu semper parit
exceptionem.ut no.Io. An.de offi.dele. cum in iure.
& quod not. Archid. xxv. q.ij. Si uerò cognitio: non
obst.quod no.Inno.in d. c. cum in iure , ubi dicit ꝙ
non ob. ap. tamdiu parebit inferiori quandiu appa-
reat superiori iudex cui commissa fuit, quia id debet
intelligi quando ante sententiam fuit appellatum,
uel quando post sentẽtiam, tamen si iudices qui sen
tentiam tulerunt dati erant appellatione remota , &
sic poterant per se,& per alios exequi,quod non pla
cet,de sen.exc.c.j.in prin.placet tamen Ioan. An. de
appe.pasto.in uer.emendari. Secus in appellatione à
diffinitiua quæ eo quod est interposita est à iure ap-
probata,& sine grauamine potest esse iusta.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶In potestate committendi] *Hoc dictum Lapi sequuntur Frã. Cur. uol quicunq; is sit in. Apostil. ad Pau. Castren. in l. & si non cognitio, in uer. exceptiones. C. si con. ius, uol uti. publi. & o firma. in reper. in uer execu tor sententi. is merus, uers. i cum nisi committens executionem notorie non haberet. ratio autem aperta est, si enim legatus hic committens executionem exequi per se non poterat, quomodo executionem ualide committet?*

b ¶Suspenditur] *Lego Appellatio suspendit, uel transfert ad tempus, uel reuocat, uel auffert, & in superiorē ad quem tran sfertur. Hoc dictum Lapi refert, & sequitur Fran. in alle. hic. c. si a iudice, post priu. de appel. lib. 6. An autem appellatio suspendat, an extinguat iudicatum, & quid de iure ciuili, & quid de iure canonico tractō in 3. quæst. 20. Commus.*

c ¶Lib. vj.] *Rot. 363. ex hoc nu. 4 in no. Abb. & alij in c. cum cessante. de appel. Amplio ut etiam de consensu partium non possit primus iudex sine noua commissione prout dicta Dec. 363. uers. in tantum quod de illa. & Dec. 70. si iudex in ho quam sequitur Decius in alle. c. cum cessante, post nu. 18. qui etiam limitat.*

d ¶Glo.] *Et c. dilecti. 2. eo.*

e ¶Duos.] *L. si ut certo. § si duobus uehiculum. ff. cōmo. l. 3 § econtrario. ff. de acqui. pos. Et supra Alle. proxima post nu. 5.*

f ¶Depositi.] *Quòd ualeat a 9us episcopi depositi qui appellauit, & quòd appellatio de iure ciuili extinguat, de iure ue. ò canonico suspendat pronunciatum uideatur quæ scripsi super Com. 20. quæst. 3.*

g ¶Lib. vj.] *Et ibi glo. j. uers. innouatur glo. in l. iudiciorum, in uer. se quuta ff. de accusat. Coniect. in suis singu. in uer. appellatio. 2. & in uer. terminus.*

h ¶Disponat.] *Pro præmissis uideatur tex. in l. fine part ubi gl. Bar. & Bal. C. de dilatio. per Specu. sub eo. tit. §. 1. glo. in l. j § in uer. nullius. ff. de fer. glo. in c. ubi periculum, in uer. decem. de electio. lib. 6. Ancha. con. 36. uisa quadam. nu 6. & de multiplici specie dilationum uide Lanf. an. de dilatio. in prin. Limitanda sunt dicta hic per Lap. & regula quòd dilatione pendente nihil sit innouandum, nisi sumus in penitus diuersis, uel in non repugnantibus dilationi ad. l. generaliter. §. nullo. C. de reb. credi. per Bar. in alle. l. fine, ars, & in l. 2. nu. 12. ff. de re iudi. ad Rot. 128. index. in 1. addi post mediū, uer. illud autem quod in termino. in no. & per Sozzi. in 93. Regu. in. 1. & 16. fallen. Abb. in c. significante. nu. 9. de appel. Huc spectat quòd Rom. Domini de rota semper tenuerunt, quamuis dilationem non impedire compulsorialium decretum, & alios actus [illegible] dilationi non repugnātes, prout Dec. Accoramb. 30. & Puteo 12. sub titu. de Dilatio. pro hac limita. uideatur etiam Alle. 82. in causa A. nu. 6. uers. Ad id quod dicebatur quòd dilatione pendente. Limita etiam nisi cesset causa ob quam dilatio concessa fuit, uel eandem iudex causa cognita reuocasset. Bal. in c. 2. nu. 7. de dilatio. Bar. in l. a si [illegible] §. alum nb. ff. ad trebel. idē Bar. con. 164. processus. nu. 1. Alex. con. 34. uiso. nu. 6. uol. in reper. in uer. dilatio.*

i ¶Lib. vj.] *Et Rot. 193. si ab excom. in no. & Bellame. 6-3. processus factus.*

k ¶Nulla [illegible] sententia per falsa instrumenta, seu falsos testes lata ualet, sed retra[illegible]anda uenit. l. diuus & ibi Bar. ff. de re iudi. glo. in c. licet, in uer. opponi. uersus fin. de probat. & ibi per omnes. Sozzi. regu. 364. ubi subdit alias [illegible] Boe. Dec. 3[illegible]7. in [illegible].*

l ¶V[illegible]] *[illegible] supra alle. præceden. nu. 6.*

m ¶Intro[illegible] *Et in c. [illegible] dum po[illegible] n. ue[illegible] item si huic petenti. de pr[illegible] Papa Dec. 5[illegible]4. an iudex.*

n ¶Con. 244.] *[illegible] pot[illegible] 24[illegible] Casus talis est. nu. 1.*

o ¶Deuoluit.] *Infra alle. 107. incipit. Allegatio, seu appellatio, uer. secunda ratio. Phil. Fran. in c. [illegible]electo. col. 8. uers. secundo operatur [illegible] appel.*

p ¶De cætero.] *[illegible] Alb. col [illegible], ubi etiam. Addi. in uer. per mandantem, [illegible] & [illegible] uitur [illegible] alle.*

q ¶Non ualent.] *dem uoluit Rot. 3[illegible]o. [illegible] post num. 2. uers. in [illegible] iuribus expres[illegible] & Pa ris. con. 106. nu. 13. uol. 4. qui sequitur Lap. hic.*

r ¶De rescr[illegible]] *[illegible] melius quam per a[illegible], uem per l. hic infra Alle. 69. duo prælati. post nu. 6. uer. item est sciendum, quem infiniti sequuntur, quos ibi referam.*

s ¶Appellationem.] *Ex taciturnitate appellationis delictum illi facta, & simulum subreptio inducitur. Rot. 31 . si reus. col. 2. uers. Cum quo concordant in no. Et dictum Lapi hic sequitur Paris. cons. 106. Bonifacius. nu. 13 uol. 4.*

SVMMARIVM.

1 *Petitione data ab actore super aliquo an si alia directo contraria detur admittenda sit.*

2 *Reconuentio super eadem reprocedit.*

3 *Reconuentio post litem contestatā nunquid fieri possit.*

4 *Petitione summaria pendente nunquid post litem contestatam contraria petitio in causa plenaria sit admittenda.*

5 *Causa summaria pluribus modis consideratur.*

6 *Lite contestata in summaria an actor habeat causam querelæ si in reconuentione [illegible] quid tenea tur facere, reus reconueniens ad hoc ut reconuentio procedat.*

7 *Causa usuraria an sit criminalis.*

ALLEGATIO TERTIA.

a Dicceptat in hac † allegatione, an si sit data
1 petitio super aliquo ab actore, [illegible] detur cō-
traria directa petitio [illegible] sit admittenda.
b Vt si detur petitio ex qu[illegible] petitue instrumentum usurarium pronuntiari admi[illegible] dir[illegible]o contraria petitio, per quam petitur instrumentum purum, & non fictitium, nec usurarium pronuntiari alle. quod non: quia prima est præiudicialis ad secundam, & è conuerso, cum sententia in una &c. de
c exce. fundum. Et determinat contra. quia in cognitione sunt compatibiles, nec sunt incompatibiles in processu: quia coram [illegible] tractantur, & tractari possunt. Secus si coram diuersis tract[illegible] debeant, uel [illegible] actarentur. ut not. Innoc. de ord. cogn. tuam no bis [illegible] on ob. q̄ sint præiudi[illegible] qu[illegible] om[illegible] peremp[illegible] exceptio rep[illegible]retur: q[illegible] h[illegible] on[illegible] habet exc[illegible]io peremptoria: & tam[illegible] de ea [illegible] si mul cum principali, de ordi. cog. [illegible] ndo quia ali
2 ter reconuentio † non procederet su[illegible] m re[illegible] est assumitur no. de ca[illegible] cum [illegible], super uer[illegible] faciendum. in no[illegible] p[illegible] de off. dele. cum contin-

gat

gat in glo. quia melius in nouel. de resti. spo. ex con questione. in uer iudicibus, ad hoc gl. de or. cog. c. fi. ad hoc. l. si int[...]r me. de excep. rei [...] l. Pompo. §. si is de proc. de proba. in præsentia, & ibi per Bar. de pro ba. l. circa, ad hoc quod no. de fide instru. cum Ioannes. super gloss. iiij. non uidetur. in nouel. Nec ob. si dicatur conuentum rei u[...] non posse recóueniri super eadem re [...] quo possidet; quia possidenti &c. de iudi. examinata: quia hoc est propter primam petitionem cui h[...] annex[...] est; alias non li[...]eret. ut no. Io. And. de proba. in præsentia. in uer. cæteris. Secun

3 do † dubitatur an reconuentio posset fieri post li-
d tis contest. con[...]ludit illam opin. ueram, & practicari quod reconuentio posset fieri statim post litis conte. antequam fiat ad [...]lia transgressio. Et dicit quod placet Ioan. And. in d. decre. i. de mut. peti. in nouel. super glo. ij in uer. non [...] audiendus, & not. in aut. & consequenter. in gloss. fi. Et est ratio secundum Io an. And. quia quæ statim fiunt &c. de ele. offi. si cert. pet. in l. [...]. & tenet Vincen. in d. decre. i. & firmat gl. in cle. sæpè. in uer. ab exordio. de uerb. sig. & quia ex quo fit statim cessat præiudiciú actoris: quia [...]

4 sa non protelabitur. Tertium † dubium an pen-
e dente petitione summaria admittatur directò [...]traria plenaria post lit. con. dicit q[...] [...]

5 summariæ † propriæ, quia in cis sufficit [...]plena
f pbatio, & aliq[...]ndo iuramentum [...] his qui ad eccl. confu.[f] possunt, & q[...]ndoque [...] testis, de quibus Insti. de o[...] §. i. uer. vj. [...] in talibus non pro [...] Quædam [...] summariæ impropriè, ut quia [...] solum substantialia iudicij, & in talibus non impeditur reconuentio: ut in proposito si detur petitio super instrumento usurario, & postea petatur illud pretium, & [...] pronuntiari, [...]am tales causæ poterunt simul tra[...]ri, & una sententia terminari, ad hoc dictum Pau. in d. cle. Non ob. l. j. C. ubi causa status: quia ibi non admittitur reconuentio propter naturam possessorij: quia in hoc est priuilegiatum. de or. cog. c. fi. Ite[...] q[...] non est causa usuraria summaria: sed tunc demum si iud[...] uelit quòd summariè sit tractanda, Ad hoc gl. ibi super ue. ualeant quæ dicit q[...] initiis partibus potest [...]ernare ord[...]nem iuris. Unde nisi constet indicem uelle procedere summariè, non potest dici summaria

6 maria † Item ex quo iam in summaria lis est contestata non habet actor causam querelæ, si conc[...]e tur in reconuentione, hoc dicit maximè procedere quando reus reconueniens offert se incontinenti paratum probare & renuntiat longioribus dilationibus. allegat di[...]um Bar. in aut. & consequenter, ubi dicit q[...] procedit reconuentio si uult renuntiare priuil[...] reconuention[...] ut simul tra[...]entur. Item di[...] [...] q[...]e [...] cle. fi. procedere quando fit reconu[...] [...]usa: sed quando fit super ea de [...]e, & d[...] contraria [...], cessat illa ratio, quia [...] est [...] exceptionis omnes meas adducere d[...]nihil [...] possim producere per [...] ad h[...] practica est de resti. spo. ex conque[...] de eo [...] mit. in possess. super uer. p[...] ubi un[...] [...] restitui possess. [...] alter[...] [...] sperar[...]m de [...] [...] debitu[...], hæc est causa [...] [...]cip[...] de

usura nihilominus proceditur super ea ut ordinaria attenta natura petitionis. Sed si reus non solum exci

g piat, sed petat sic pronuntiari si probet; tunc proce[...] ditur summariè, & sic summaria trahat ad se ordinariam, & sic uidetur dicédum quod actori licere non debet quod non reo, sicut actor petit pronuntiari, p[...] se ita reus potest petere, nec erit lógior discussio in materia petitionis principalis, quá esset in materia exceptionis ad quam admittitur, nec erit hic intricatio processuum: hinc est quod de eadé spoliatione possum ex[...]ipere, & agere simul, & semel. ut no. de resti.

7 spo. † Tractat[h] ultimo an causa usuraria sit crimina-
h lis: quia agitur ciuiliter ad interesse partis, & non ad pœnam delicti de procur. tuæ, & sic consuluit dom. Ioan. de Ricciis cui commissa fuit causa consulenda Florent. aduocatus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Disceptat.] *Regula iuris est quòd tam coram iudice ordinario, quam coram delegato reus conuentus possit actorem ibi subnoxium reconuenire, etiam pro causa diuersa [...] causa conuentionis. l. cum Papinianus. C. de senten. & interlo. cum sua materia. l. j. §. fi. ff. quæ senten. sine appel. c. 1. & 2. ubi omnes. de mut. peti. e. di- spendia. §. fi. de rescr. lib. 6. Cuius reg. ula 1 3. fallen. uideantur per Soz. Reg. 1 [...]2. in uer. reconuentio actoris.*

b ¶ Admittenda.] *Libelli contrarij super eadem re, & in eodem iudicio admittuntur dati ex parte actoris, & rei. c. eum ecclesia, & ibi Abb. notat nu. 6. de cau. pos. & propri. late per D. meum in c. in præsentia, ante nu. 4. qui hanc A[...] le. sequitur. de proba. Et ad Lap. hic se remittit Phi. Fra. i[...] c. personas, col. 6 uers. in alia tamé. de appel.*

c ¶ Fundum.] *Ex l. fundi. l. duobus. §. colonus. ff. de iure- iur. Bal. in l. eum qui uersus fi. C. de inoffi. testa & in l. si iude[...] [...]. lectu. ff. de his qui sunt sui, uel ali. iur.*

d ¶ Secundo.] *Reconuentio quando fieri possit tres sunt opin. prima est quòd fiat ante litis contestationé in causa conuentionis. auth. & consequenter, ubi etiam gloss. fi. C. de senten. & inter. c. 1. & 2. de mut. pet. c. sæpè. §. uerum quia, & ibi glo. in uer. exordio. de uer. signi. Altera fuit opin. quo[...] etiam incontinenti post contestationé litis in causa conuentionis, reconuentioni locus fit. Bal. in c. cum [...], nu. 10. de iudi. quæ tamen lectu. in illo loco al[...]ius potius est, ut ibi annotatum est ante nu. 8. glo. in alle. cle. sæpè. in uer. exordio. de uer. signi. Iaf. in l. ædua, post nu. 15. uers. quarto fact. C. de eden. Hippo. de Marf. cons. ult. nu. 36. uers. Nam licet reconuentio, ubi sequitur Lap. hic. Rip. lib. 1. respon. cap. 8. nu. 4. Rebuff. super concor. §. præfatique graduati, de collatio. g. o. 2. Prædictæ duæ opin. sunt etiam ex mente Lapi hic. & communiter ab alijs tenentur. Videatur etiam Gemi ni in [...]d[...]pendia. § fi. ante nu. 9. de rescr. lib. 6. ubi tenet eá hoc. & declaratur ibi. Tertia fuit opin. q[...] quandocunque ante conclusioné in ca conuentionis, reconuentio fieri po[...]it prout per Specu. tit. de Reconuen. §. sequitur, quæ tertia opin. [...] [...] & com mu[...]er reprobata in lo[...] [...]pra adductis præsertim per [...]o. And. A[...] b[...] alios in alle. c. 2. de mut. pet[...]tio. [...] [...] [...] tertia [...] subs[...]ere posit necessa- r[...] [...] poni debe[...] propriá, & non priuilegiata, ut pari passu c[...] [...] ambul[...]*

& ita

& ita procedit tex. in c. dispendia. §. reus. de rescr. lib. 6. Et ita intelligi, & limitari debent quæ tradunt ibi Geminia. n. 2. not. & Phi. Fran. ad fi. & tex. in allc. cle. sape. §. uerum quia cum glo. in uer. exordio. de uer. signifi. Et hoc uoluit Bal. in alle. c. cum uenisset nu. 10. de iudi. si tamen Bal. lectura est. Videatur omnino D. meus con. 200. in casu proposito, col. 1. uers. & breuiter non labo rando ubi reconuentionem post litis contestationem dicit non esse ueram reconuentionem nec habere priuilegia propriæ reconuentionis. & Feli. in alle. c. 1. de mut. peti. subdit quasdam declarationes post Mar. Sozzi. ibi, quæ uideantur.

e ¶Tertium.] Si causa est intentata summariè an admittatur reconuentio de causa plenaria, uel contra, uideantur Inn. Hostien. & Abb. in c. 1. de mutu. peti. & latius per Mar. Sozzi. ibi post nu. 58. in 7. fallen. Et quòd communis sit opin. quòd quando una causa est summaria, altera plenaria non sit locus reconuentioni quo ad effectum simultanei processus, secus quo ad effectum prorogationis iudicis uideatur Dec. lafre. 779. incipit quãdo una causa est summaria.

f ¶Confu.] Videlicet. l. præsenti. § sic ubi, cum gloss. in uer. de sua conscientia, & §. fanè.

g ¶Pronunciari.] Sequitur Feli. in c. 1. col. 2. uers. Hãc declarationem de mut. peti.

h ¶Tractat.] Duo ex ijs paucis uerbis in iure satis dubia eliciuntur. Primum est ꝗ criminaliter, & ad pœnam criminalem agi potest pro usura commissa imponendam, quod an sit uerum uideamus. Et pro opin. negatiua distingui potest, ꝗ aut loquimur de iure ciuili, aut de iure canonico. Si de iure ciuili clara uidetur pars negatiua, cum de iure ciuili permissæ sint usuræ, quod apparet ex l. eos. C. de usur. ubi Imperator Christianus usuras permittit. per Iac. Butriga. in l. cunctos populos, colu. 2. & ibi Bar. nu. 6. C. de sacr. san. eccle. Si ergo lex ciuilis usuras permittit, ergo pœna aliqua usurarij afficiendi non sunt. argu. tex. in l. graccus. C. de adulte. Aut loquimur de iure canonico secundum quod etiam uidetur ꝗ nulla pœna criminalis sit contra tales statuta, prout tenent Bal. & Saly. in l. improbum. C. de ijs qui notan. infa. ubi dicunt ꝗ nullo modo usurarius criminaliter puniri põt, ex quo nulla lege cauetur, ad text. in §. cum igitur, ibi nec qualibet est lex tale dicens. in authen. de non eligen. secun. nuben. & in l. & si quis. §. adem Labeo. in fi. ibi. Pœna tamen in cum statuta non est. ff. de relig. & sump. fune. Idem etiam quod Bald. uoluit Io. de Ana. in c. quàm pernitiosum. col. 4. de usur. Et pro hac opin. concludit D. meus Phi. Dec. con. 170. uiso. col. 2. uers. Sed prædictis, usque ad fi. con. Contrariam partem, & sic affirmatiuam ueriorem puto, pro qua adduco tex. in c. cũ in diœces. de usur. ubi ꝗ crimen usurarium potest in iudicium deduci per uiam accusationis, ergo aliqua pœna puniri debet illi delicto conueniente. Et usurarius pluri fariam delinquit. Primo præceptum diuinum, & ius canonicum contemnit, nam contra euangelium Mutuum date tanquam nihil inde sperantes, c. consuluit de hæret. c. ad nostram. de emptio & uendi. c. illo uos. de pig. & per Fed. de Sen. con. ult. nu. 5. Delinquit secundo usuras recipiendo, & sic exequitur suum malum propositum. Tertio delinquit usuras non restituendo. Et quòd usuræ sint indistinctè prohibitæ de iure diuino, & canonico, & qui contrarium tenet ꝗ puniri debeat, uult Marthesi. no. 49. no. ꝗ omnes usurarij. Pœna autem in ꝗ a iure canonico tendunt solum contra hoc tertium delictum. Si igitur alia duo delicta non punirentur, impunita remanerent contra iura, & rationem. c. ut clericorũ. de ui. & hone. cleri. cle. 2. & ibi ad hoc not. Cardin. nu. 8. de sen. exc. tenet Iac. Butri in alle. l. improbum, quòd usurarius exigendo usuras committit dolum, ergo tenetur pœna criminis stellionatus, unde puniri potest pœna arbitraria criminaliter propter dolum. Pro eadem opin. concludit etiam Corn. con. 19. uidetur lib. 3. ulte ra ꝗ uerba præmissa huius alle. supponunt esse differentiam inter causam ciuilem, & criminalem quando agitur occasione delicti illa sit uidelicet. quòd si agatur ad pœnam delicti. Ampliatã siue imponenda sit corporalis siue pecuniaria fisco applicanda dicatur causa criminalis, si uero agatur ad commodum priuatum, uel pœna parti applicanda ueniat dicatur causa ciuilis, quæ opin. est uera, & communis, & probatur per tex. in §. in summa, ubi gl. & Docto. Insti. de iniur. Bart. in l. licitatio. §. quod illicite, in 1. no. ff. de public. pro quibus uideantur alia per me adducta in Glo. Facul. iuxta. Additio. Beneuentan. §. habita, in glo. in uer. in ciuilibus.

SVMMARIVM.

1 Moniales Sanctæ Claræ an comprehendantur sub cap. non solum de regu. lib. 6.

2 Mendicantes religiosi qui dicantur nu. 2. nu. 4.

3 Moniales mendicantes quæ fiunt.

5 Priuilegium scriptum tollens unum non tollit nec extenditur ad alium.

6 Professus in regula mendicantium infra annum probationis, si durat post annum an ex tacita professione ratificetur ingressus.

7 Monasterio obligari a se solo quis non potest.

ALLEGATIO IIII.

1 AN † dispositio [a] capituli non solum de re-
a gul. prorogata per c. constitutionem, eo. tit. lib. 6. habeat locum in monialibus sanctæ Claræ ut ex professionibus infra annum alligetur ordini; in specie concludit allegans ꝗ non, quia
2 mendicantes non sunt. † Nam mendicantes [b] sunt
b quicunque ad congruam sustentationem redditus, aut possessiones non habent: & professio, siue regula, uel constitutiones quælibet interdicunt, sed per quæstus publicos præbere solet sibi victum incerta mendicitas de reli. do. c. j. §. confirmatas li. 6. Ad hoc moniales habent possessiones ad congruam sustentationem, nec per quæstũ publicum, aut priuatum uictũ quærunt. ideo Guil. de Mon. lan. in cle. ut professores de sta. reg. dicit ꝗ nullæ moniales erant mẽdicantes quod non placet Lapo per decr. j. de sta. re.
c §. fanè [c] lib. 6. a contrario. Et † dicendum est secundũ
3 cum quod moniales mendicantium sunt propriè ordinis minorum, & prædicatorum, quales sunt prædictæ moniales ordinis S. Claræ, & in prædictis monialibus hẽt locum dicta decretalis non solum li. 6. Ad id quod dicitur ꝗ habent possessiones, & non mendicant, responderi potest ꝗ sicut illi qui est de
d facto [d] mendicant, quia non habent possessiones congruentes,

congruentes, non tamen sunt mendicantes, nec pro
hibentur de iure possessiones habere ut not. Paul. in
4 d. cle. ut professores. Ita † illi qui ex fundatione suæ
regulæ, uel de iure mendicantes sunt, licet de facto
non mendicent, mendicantes dicuntur, uel quia cõ
tra prohibitionem retinent possessiones, uel quia
super hoc habent priuilegium a Papa q̃ possint cer
d tas possessiones retinere, [d] & percipere fructus, &
quo ad alia retinent eadem priuilegia mendicantiũ,
5 & mendicantes dicuntur, † quia priuilegium scrip-
tum tollens unum, non tollit aliud. ff. de ser. ur. præ.
domus. de usu. pa. ex tuarum, de priui. pastoralis. Da
to ergo q̃ priuilegio sint habilitate ad possessiones
habendas, ex hoc non sunt habilitatæ ad alia, nec li-
beratæ ab aliis iuribus, loquentibus de mendicanti-
bus. Hinc est q̃ de iure mendicare possent si de fa-
cto non haberent possessiones alias non oporteret
ullas fateri esse mendicantes, quod est contra dictũ.
6 §. sanè, & sic dicit se de facto cõsuluisse. † Secundum
dubium an expressè professus in regula mendican-
tium infra annum probationis, Si durat post annum
ratificetur ingressus ex tacita professione; cõcludit
q̃ non, quia dictæ moræ ratificatio causatur a funda
mẽto inualido. j. q. j. cũ Paulus. gl. de coniu. ser. c. fin.
Item quia ex culpa primæ receptionis suspẽsi sunt
e a receptione in futurum, ut in d. c. nõ solum, [e] & sic
7 non ualuit, quia non fuit qui recipere ualeret, † a se
f enim solo nisi subsit recipiẽs [f] non potest obligari
monasterio, & hic consensus a suspenso præstari nõ
potuit, alias si post annum possent recipere, lex fo-
ret imposita uerbis, & non rebus. de elec. commissæ.
§. porro. lib. 6. Vnde putat q̃ antequam talis sic con
tra prohibitionem ingrediẽs possit recipi, sit neces
se q̃ purget uitium, & alteram religionem ingredia
tur: & tunc poterit licite transire ad primum mona-
sterium, ut in simili no. in d. c. commissa. ad hoc. c. j.
de sepul. lib. 6.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ An dispositio.] *Opi. affirmatiua uerior uidetur, pro ut post gl. in cle. 1. de reg. in uer. quoslibet uidetur resi- dere Cardi. ibi. q. 7. & clarius ibidem Boni. de Vita. nu. 56. Hanc opin. affirmatiuam tenuit etiam Rota in causa Valentina nullitatis professionis corã Ptolomeo, pro- ut Dec. ipsius. 192. in prin. & latius Dec. 196. Vide per præalle. Cardi. in c. fi. q. 12. de regula. qui Lapum hic ci- tare uoluit.*

b ¶ Mendicãtes.] *Vide quæ scripsi in 3. q. 23. Reg. nu. 3.*

c ¶ De facto.] *Vide etiam quæ scripsi in dicta. 3. q. 23. Reg. Cancel. nu. 4. & seq. & quæst. 4.*

d ¶ Retinere.] *Sequuntur Gemi. in alleg. c. uni. ad fin. & Fran. in c. confirmatos, post nu. 3. & ante nu. 5. de reli. do. li. 6. Idem Gemi. in c. 2. col. 3. uers. Lap. de Castel. Feli. in c. in præsentia, ante nu. 53. uers. Et prædictis adde Lap. de proba.*

e ¶ Non solum.] *Et ibi Gemi. nu. 13. reassumit uerba Lapi hic cum eo residens. Et Lap. ibidem sequitur Frã. col. 2. ante nu. 7. & Paris. con. 65. difficultas, nu. 6. uol. 4.*

f ¶ Recipiens.] *Ad tex. iun. gl. & ibi per Inno. Abb. & alios in c. porrectum. de reg. Sic & dicimus neminem sibi ipsi impetrare, uel se prohibere posse. l. pen. ff. de arbitr. Nec quis se ipsum instituere põt, & inter dantem, & recipientem dẽt esse distinctio. Nec quis sibi ipsi confer re põt. c. fi. de institu. Nec quis se ipsum absoluere. c. fi. de pæn. & remis. & D. meus con 151. maximi ponderis col. 6. cir. medium. uers. Nec ob. quod. Vbi subdit has re gulas esse & de iure naturali. Nec seruus cõis sibi stipu lari põt. l. 2. ff. de stipu. seruo. Sic & inter Baptizantem & baptizatum distinctio esse debet Matthæi c. 3. & c. per aquam. de consec. dist. 4. c. debitum. de baptis. per D. meum con. 641. in duobus. nu. 8. Inter præsentantẽ, & præsentatum differentiam esse conuenit. c. per nostras. iun. gl. in fi. de iu. patr. Host. in sum. eo. §. in quibus. nu. 11. uers. Illud autem omittendum. Tutelam ascribere si bi nemo potest. l. uxori. §. 1 ff. ad leg. corne. de fal. Au thoritatem sibi quis præstare non potest. l. 1. §. fuit. ff. ad trebel. l. 1. ff. de autho. tuto. Pro præmissis & uidean- tur Abb. in alle. c. porrectum. nu. 10. de regula. Barba. con. 33. scripsit. col. pen. nu. 16. & seq. lib. 2. Et in sum ma dicimus q̃ discretio esse dẽt inter agentem, & patien tem. ut per Abb. in. c. extirpanda. §. qui uero, nu. 57. de præb. Facere autem, seu agere, & pati non solum discre ta sunt, sed inter se contraria, & docet Aristo. in post prædicamentis, dum de iis tractat, & ibi Ammon. decla rat facere, & pati quid, & quotuplex sit.*

SVMMARIVM.

1 *Plebanus uel alius inferior iurisdictionem habens an possit constituere uicarios temporales nu. 1. n. 5. 10.*
2 *Inferiores an committere possint curam parochianorum. num. 2. nu. 6.*
3 *Iconomus sine authoritate episcopi potest a prælatis inferioribus constitui.*
4 *Rector curatus an possit committere non curato infra suam parochiam certos casus.*
7 *Ecclesia collegiata non appellatur parochialis sed dignitas.*
8 *Rector Ecclesiæ non curata potest per alios officiis diuinis deseruire.*
9 *Ecclesia parrochialis & collegiatæ differentia.*
11 *Rector collegiatæ ecclesiæ licet non sit præsbyter an possit dare licentiam alieno præsbitero ministrandi sacra suo parrochiano.*
12 *Vicarius temporalis uel perpetuus in quibus casibus & a quo constitui possit.*

ALLEGATIO V.

a IN hac [a] allegatione disputat † utrũ pleba
1 ni, uel alii inferiores prælati & iurisdõnẽ
habẽtes possint cõstituere uicarios tẽpo
rales, & alle. q̃ nõ. de p̃b. extirpãdæ. §. q uero. Itẽ quia
certi sunt casus in quibus deseruit p uicariũ ut not.
in d. §. qui uero. & ibi gl. or. alle. ad hoc de elec. licet
canõ. li, 6. ubi in parochiali quis p se deseruire dẽt,
& ibi gl. or. alle. p casu de off. uic. in c. clericos, secun
dũ unã lecturã gl. alleg. totũ tit. in antiquis & in vj.
ubi solũ de off. uic. epi loquit: & de inferioribus nul
lã facit mẽtionẽ: quasi de inferiorib. nõ intellexerit
ntuicarios facere possint, ad hoc de ele. cũ ex e. li. 6.
ubi pp dispẽsationem ex cã ab initio datur uicarius
2 ab epo: nõ licet ergo de iure, † & ita arguit ibi Io. An.
inferiores posse committere curam parochianorũ.

Item

Itē quia illius uidetur electa industria,&sic alii cō
mittere non possunt de offi.or.eis quibus, & de of-
fi.dele.c.fi.In contrarium quod possunt;habet con-
traria consuetudo,& communis obseruātia, tam in
præsentibus, quā in absentibus ut possint vicarios
constituere etiam sine licentia episcopi, uel superio
ris, quæ obseruantia sola hoc eis tribuere potest,
quæ in talibus ualet ut not.Ioann. Andr. in capitu-
b lo.clericos, de offic. uica. [b] de iure; etiam cessante
consuetudine; Idem dicit primo per regulam qui
per alium, de regulis iuris. libro sexto. item quia
talibus licet cōstituere procuratorem ad omnia ne-
3 gotia,ut in cle.procu.de procur.†Item quia possunt
c facere yconomū sine authoritate episcopi. [c] de iura.
calum.imperator.& ibi no.& yconomo potest com-
mitti cura temporalium.de relig. domi.constitutus.
de offi.ord. cum nos.Item quia possunt facere syndi
cum,de syn.c.uno.&secundum canonem non est dif
ferentia an dicatur constituo te syndicum,uel procu
ratorem,uel yconomum.de procur. petitio.Itē quia
tales prælati sunt iudices ordi.de iudi.qualiter, alias
quanto,de of.ordi.cum ab ecclesiarum.no.ne præla-
ti uices suas quoniam.i.super glosl.ij. in nouel.quia
sunt ad uniuersitatem causarum dati, & tales com-
mittunt uices suas,de offi.or.eis quibus.alleg. dictū
Ioan.And.post Pe.de pœni.omnis.super glo.execu-
4 tionem in nouel.ubi dicit quòd †rector curatus nō
curato præsbytero potest cōmittere infra parochiā
suam certos casus,uel articulos ad instar delegati ad
uniuersitatem causarum,ad hoc Spec.in tit.de proc.
§.pone quoque.uers. circa hoc.ubi dicit ꝙ prælatus
cum capitulo possunt facere generalem officialem,
qui omnia communia gerat siue in causis, siue in a-
liis negotiis,ad hoc alle.de oper.no.nun.significan-
tibus,ubi officialis archidiaconi senocensis cogno-
uit de causa,ad hoc.c.quoniam.j.& ij.ne præla.ui.su:
5 quia si non licet cum pecunia,licet sine†ad hoc glo.
ord.in d.c.quoniam.Secūdo dicit quòd ex iusta cau
sa absens potest committere uices suas, & sibi con-
stituere uicarium qui habebit delegatum; & dato ꝙ
in paucis locis fiat mētio de uicario inferiorum præ
latorum, & in vj.fiat mentio. & in clem. de uicariis
episcoporum,ab identitate rationis idem est dicen-
dum de inferioribus prælatis, & hæc est ueritas, &
6 sic approbauit usus †secūdum eum,qui est optimus
interpres de cōnsue.cum dilectus,non ob.§.quia ve
ro,quia loquitur de uicario non temporali.Item lo-
quitur in parochiali non collegiata,& intelligūt Io.
7 Mo.& Archi.in decre.licet canon; ad † probandum
ꝙ ecclesia collegiata non appellatur parochialis,sed
dignitas;de quo in text. de elect. statutum, libro.6.
& est ratio,quia simplex habet rectorem specialem,
& solum in collegiata rector est collegium & cano-
nici.de ijs quæ fiunt,a præla.nouit.& capit. quanto.
Item.§.quia uero, non prohibet generaliter uicariū
constitui,sed dicit quòd debet deseruire per se, non
per alium in ordine quem Ecclesia requirit scilicet
sacerdotali, & sic restringit ad illa quæ sunt ordinis
sacerdotalis,ut in missa,& aliis diuinis officiis,&cu
ra parochianorum . In aliis autem quæ sunt iurisdi-
ctionis,uel regiminis, quæ non proprie spectant ad
ordinem,non uidetur hoc extendi,& ita uidetur sen
tire gl.in c.quia nōnulli,de cleri.nō resi.quę dicit ꝙ
officium in ecclesia non potest committi nisi in cer
8 tis casibus.† Et propter hoc in ecclesiis non curatis
potest rector per alium in missis,& aliis diuinis offi
ciis deseruire;nec a iure isto casu imponitur necessi-
tas deseruire per se;ut no.Ioan.Cald.de præben. su-
per inordinata, non ob. quòd secundo allega.quòd
certi sunt casus &c. quia illi casus firmant regulam
in perpetuis uicariis,& qui suo iure agunt,& quan-
do ius habent in re,secus in temporalibus, qui om-
nia agunt nomine alterius, qui possunt constituere
uicarium,ita sentit Hostien.in sum.de offic. uica.§.
in quibus,ubi soluit istam contrarietatem. Ad decr.
licet canon respondetur, quòd illa loquitur in sim-
d plici parochiali, [d] non in collegiata, uel è contra &
ita etiam potest intelligi.§.qui uero:quia quo ad ua
liditatem compositionis uicarii illa iura nihil dispo
nunt,sed quo ad hoc ut constituentes excusentur a
non residentia bene dicunt ꝙ deseruire debent per
se,& non sufficit quòd per uicarium deseruiant. Va
lebit ergo constitutio, sed ipsi non excusabuntur a
residentia: nam potest prælatus committere curam
agibilium. 89.di.singula.& c.nolumus,& c.diaconi.
Hæc antem non sunt contraria residere, & habere
e uicarium; potest ergo residendo habere uicarium. [e]
not.Hostien.de offic.uica. §.in quibus,plus dicit ꝙ
absentans se sine causa plus peccat, & magis aggra-
uatur absentia si non faciat uicarium,quam si faciat
quia primo casu uacuam & indefensam relinquit ec
clesiam, secundo cum suffragio uicarii relinquitur
Ecclesia,& licet absentia non excuset absentem, fa-
cit tamen iustam constitutionem uicarii. Differen-
9 tiam autem inter† simplicem parochialem,& colle-
giatam adhuc ostendit, quia aliter sumitur residen-
tia in simplici,& aliter in collegiata. Nam in simpli
ci non est nisi unus rector,in collegiata plures. Stri
ctius ergo sumitur residentia in non collegiata: ut
no.Ioan.And.post Inno.de cle.non resi.ex parte,sic
largius sumitur in habentibus diuersa beneficia,
quam in habentibus unicum tantum.Item rectores
collegiatarum ecclesiarum non arctantur ad sacros
ordines ergo &c.licet;& decre.extirpandæ; quæ di-
cunt ꝙ debent per se deseruire in ordine quem re-
quirat ecclesia;non possunt intelligi in talibus qui
10 ad sacros non arctantur: sed de simplici parochiali.
cuius rector arctatur ad sacros ordines.† Ex hoc ēt
sequitur quòd tales prælati possunt constituere ui-
carios,ad hoc glo.ordin.in clemen.j.de priui.in uer.
11 parochiales, quæ dicit quòd † rector ecclesię colle-
giatæ potest licet non sit præsbyter dare licentiam
alieno presbytero ministrādi sacra suo parochiano,
ergo fortius committere secundum Lapum de Ca-
f sti.concludi [f] potest ex pręmissis si quis uult consti
tuere uicarium perpetuum non potest, nisi in casi-
12 bus.Si † uult constituere uicarium temporalem, si
quo ad aliquem articulum in iudicando, uisitando,
uel committendo potest, Si uniuersaliter uelit ip-
sum Vicarium. Si quo ad iurisdictionalia, uel alia
quę non tangunt ordinem:potest;si quo ad tangen
tia ordinem:si est rector ecclesię non curatæ.Si quę
ritur an possit quo ad hoc ut excusetur à residentia;
non potest.Si quo ad ualiditatem constitutionis ui-
carij.

carij. Si ecclesia est collegiata potest. Si ecclesia non est collegiata adhuc potest: sed non excusatur per hoc a residentia licet absentia in tantum non graue tur secundum Ant. de But.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶In hac.] *Alleg. hanc in partem affirmatiuam in qua Lap. ce sidet sequuntur, & comprobant Auto. de Butr. con. 3. post nu. 3. Mil. in suo Repert. in uer. Vicarius tem poralis, & conductitius. Fran. in c. 1. nu. 4. de offi. uic. libr. 6. Paul. de offic. & pote. capi. se. uacan. 9. q. 2. par. prin ante nu. 34. & Paris. con. 50. D. Iacobus num. 6. & seq. uol. 4.*

b ¶Vica.] *Rota contra 149. no. q. in anti. & nominatim Ludo. Roma. con. 356. circa prenium post nu. 6. qui Rotam sub alio numero citat. Verum pro consuetudine facit q. sic etiam dicimus consuetudinem dare incisidictionem. c. cum contingat. de for. compe. c. 1. uers. Nisi amplius ei. de praeb. lib. 6. & ad alia quae adduco in 4. quae. Regu. Quod commis. cau. nu. 19. Posset distingui ex mente Phi. Fran. in c. cum ex eo, in 4. not. de electio. lib. 6. q. aut loquimur in constitutione uicarij ad longu tempus, & procedat opinio Rotae, & Roma. tam circa ius, quam circa consuetudinem. Aut deputatio uicarij est ad modicum tempus, & procedat opin. Lapi, & ipse Phi. Fra. Lapum hic sequitur, unde uidetur supponere q. Lap. intelligat circa modicum tempus, & sic eius opin. tam de iure, quam consuetudine procederet.*

c ¶Authoritate episcopi.] *De iure ciuili ecclesiae inferiores constituunt Iconomum, siadicum, seu procuratorem cum consensu episcopi. authen. sed hodie, cum gl. in uer. iconomus. & l. omnes, §. hoc nihilominus, cum gl. in uer. a sacerdote. C. de epi. & cleri. De iure uero canonico quo ad ualiditatem constitutionis procuratoris ecclesiae inferioris non requiritur consensus episcopi. Fran. in c. praesenti. ante nu. 5. de offi. ordi. lib. 6. Fallit nisi simus in causis arduis, ut per Roma singu. 761. an ecclesiae. Videatur Abb. in c. edoceri. ad fi. uers. Item dicunt & ibi Addi. citare uoluit hanc Alle. de cescr. & idem Abb. in alle. hic c. imperatoriu. col. 2. post nu. 7. ubi distinguit aut constituitur procurator, seu sindicus ad certam causam, & authoritas superioris non requiratur, ex quo de modico praeiudicio tractatur. Aut conceditur generalis administratio totius ecclesiae, & tunc episcopi authoritas requiratur. Imò plus uoluit Gemini. in cap. ut animarum de constit. in prin. per illum tex. q. praelati inferiores ab episcopis statuere possint inter personas subditas. lib. 6.*

d ¶Parrochiali.] *Illud. c. licet canon est poenale, & non extendendum, & solum procedit in ecclesia parrochiali, non autem in alius ecclesiis, & beneficiis non curatis. Rot. 107. no. q. ubi. & 519. no. q. tenens. in anti. Staph. super signa. in 4. prin. uacationis modo, uer. sed pro maiori praemissorum declaratione.*

e ¶Habere uicarium.] *Curae exercitium apud plures esse potest. Oldra. con. 67. quaestio talis. Cassa. Dec. xi. post numero. 3. de praeb. ubi Lap. hic, & alios ad id, & alia huc pertinentia citat. Et hunc sequitur Phi. Franc. in c. statutum. uersus fi. de electio. lib. 6.*

f ¶Concludi.] *Conclusio est haec seu epilogus, Pro hic repetitis, & pro hac Alle. uideatur etiam Ant. de But. con. 51. in facto. nu. 3. cum pluribus seq. ubi etiam comprobat hac Alle. licet eam sub alio numero citet. & Paris. con. 50 sacristia catione, nu. 6. & seq. uol. 4.*

SVMMARIVM.

1 *Electio per talia uerba eligo talem ad beneficium talis an sit ualida.*

2 *Cautela seruanda in electionibus & collationibus numero. 2. & 7.*

3 *Appellatio collatio & electio licet incerta quando admittatur.*

4 *Electionum formae incertae diuersimode considerantur.*

5 *Vacationis modum non est de substantia exprimere in electionibus.*

6 *Quid in decreto Electionis.*

ALLEGATIO VI.

1 IN hac disputat an ualeat haec electio. Eligo talē ad beneficium uacās morte talis, uel alio modo quocunque, & dubium facit decre. ij. de elec. lib. 6. quae parificat istam electionem, collationem, & acceptationem: Et sicut alternatiua, conditionalis, & incerta nō ualet electio: sic nec collatio, uel acceptatio, & ubi ualet una, & reliqua, & hoc ex identitate rationis. De collatione patet, no. gl. oc. super uer. incerta in dicta decre. ij. Et dicit Inno. quo ad acceptationem in dicta decret. ij. & dicit Cal. q. est casus de praeben. cum non ignores. Plus dicit Inno. in dicta decre. ij. q. si electus conditionaliter acceptet, & consentiant eligentes, eorum uota efficiuntur incerta quę a principio fuerunt certa, & procedit aduersus eos dicta decre. ij. In collatio

2 ne autem ualet† si dicat cōfero si uacat per mortē Sempronij, uel alio quouis modo, Immo pro cautela datur a docto. de concess. praeb. ex parte cystec. & de

a rescrip. susceptum, lib. 6. ubi glo. [a] Ioā. An. & Lapus Abbas, & Io. Cal. in quaestione quae incipit Papa cōcessit. Adhoc quod scribit in decre. j. de postu. prael. lib. 6. Ioan. And. quia admittitur talis forma. Eligo, uel postulo prout melius ualeat de iure, & ualet collatio confero tibi talem prębendam, uel beneficium

b si uacat [b] ad hoc. l. eas. de condi. & de. cum gl. sua. ad hoc quod scribit Ioan. And. de praeben. si tibi. lib. vj. Melius glo. in c. ij. de elec. lib. vj. bene tamen facit dictum Ioan. An. hic allegatum, quod fuit Io. Mo. di-

c centis q. collatio [c] beneficij facta per executorem ignorantē uacationē; ēt impetranti ignorāti uacationem ualet. dum tamen in ueritate uacet, cuius dictū

3 tenent etiam domini de Ro. † conclusione. clxxi.

d in anti. [d] Item in acceptationibus collationum, & electionum admittatur talis si mihi debetur, & hoc in communi usu, ad hoc quod not. de appel. dilecto per Innocen. & Ioan. And. Non obst. praedicta decreta. ij. quia an nullat uota iuncta quae ceddunt respectu substantiae electionis, uel personae eligendae incertitudinem: Non inficiatur secunda persona ex illa existente electione certa licet alia cadat extrinse ca incertitudo, ut est uidere in formis praedictis.

4 Nam si dico eligo Titium, uel Sempronium, prima non est certa. Vel si dico eligo si sit doctor,

est

est incerta persona, & dubia, quæ requirit causæ co-
gnitionem. Si dico eligo si debeo est incertitudo iu-
e ris. Et si eligo illum in quo maior pars [e] consense-
rit, & in similibus. Sed cum dico eligo, uel postulo
prout melius de iure ualet, tunc persona est certa, &
electio est certa.
f Vel dico accepto si mihi [f] debetur de iure, perso-
na est certa, & electio: quamuis ad cautelam, uel pro-
g pter dubium adiiciam postulo ut melius [g] de iure ua
leat; uel si dico accepto si mihi de iure debetur: de iu
re adiicitur ad cautelam, & subintelligitur. etiam si
non fuisset appositum, ita dicimus in simili. Sunt.n.
quædam clausulæ quæ non mutant iurisdictionem
iud. sed instruunt. & ideo si fiat cōtra bene tenet pro
cessus, ut si dicatur procedas iustitia mediante, & ta-
h men si contra ius litigatoris [h] processit, processus ua
let mero iure. No.ob. q forma mandati sit exacta di-
ligentia obseruanda, ad hoc quod not. Ioan. Andr. de
procur. ex insinuatione, & de rescrip. causam. de præ-
sump. cap. fin. cle. j. de offi. & potesta. iud. dele. & In-
nocen. de offic. dele. prudentiam. licet in contrarium
faciat quod scribit Bart. in §. arbitrorum, & quod no.
in l. quales. de arb. De hoc dic ut dixi de iureiur. quin
taual. Anto. de Butr. In hac ergo electione eligo ta-
lem ad tale beneficium uacans morte talis, uel alio
quouis modo, non est personæ, uel electionis incer-
titudo. Nā de uacatione nulla ponitur hæsitatio, quā
quam de modo uacandi, Nam talis præcise uult eli-
gere, & exprimit uacationē putatiuam sed quia pos-
sunt multæ occultæ esse ut in renuntiatione expressa
uel tacita priuatione occultæ sententiæ, uel defectu,
quæ quandoque non sunt notæ, ideo ad cautelam, &
ad hoc ut tales modi comprehendantur adiicitur (uel
i alio [i] modo) & hac causa toleratur, eligo, uel postulo,
quæ tamen plus habent in certitudinis, cum postula
tio, & electio habeant diuersos effectus, & diuersas
uias, & modos procedendi, ut patet de postula. præl.
per totum, ad hoc facit quia de substantiā non est ex
primere modos uacationis, nam nō est necesse quòd
per Papam notetur persona, ex cuius facto uel com
k misso dicatur beneficium uacare. Nam sine [k] expres-
sione certi modi pōt dicere Papa quoquomodo ua-
cans tibi confero, uel conferri mando. & tunc etiam
si sine alicuius facto personæ uacaret, puta quia ante
datam foret creatus, ualeret collatio, ut in cle. literas,
de rescri. facit quod not. Calde. in quæstione quæ in-
6 cipit Papa contulit. † An autem in decreto electionis
sit necesse exprimere modum uacationis scribit Ioā.
And. de renun. post translationem. Item si foret di-
ctum eligo te ad beneficium tale uacans nullo modo
l uacationis expresso ualeret electio, [l] & tamē est ma-
7 gis incertum, quam exprimere uacationem † non cer
tificatam cum certo modo: & ad cautelam adiuncto
(uel alio modo) quia sic nec persona, nec uacatio est
incerta & si aliqua subest īcertitudo illa est circa mo
m dum [m] uacationis, nec est de substantia electionis, &
ideo non uitiatur electio. Ad hoc similiter quod si a
sententia diffinitiua appelletur nulla causa expressa,
& ex quacunque causa possem illam iustificare, si ta
men in appellatione aliqua causa exprimatur, non
obst. quin alias causas possim prosequi, quia expres
sio illius causæ quæ non erat de substantia non ha-
n bet uitiare appellationē uel alias causas auferre [n] sic
in proposito in electione ad beneficium non est ne-
cessaria expressio, ergo & modorum uacationis quā-
tumcunque subalternatione non uitiat electionis a-
ctum secundum Lapum.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Vbi gloss.] *In uer. expressè. Et Lap. citat, & sequitur Paris. consil. 90. pro resolutione. numero. 10 libr. 3. & Rebuff. super concor. in For. Manda. Apo. in gloss. innodatus, uers. Intelligo prædicta quando incertitudo.*

b ¶ Si uacat.] *Idem uoluit Abb. in capitu. significasti. numero. 5. uers. Vbi discutitur. de electio. & Ioan. And. in capitu. si tibi absenti. numero. 3. uers. secus in collatione. de præben. libr. 6. Bald in l. hæc sententia, in 1. lectu uersus fin. uers. Quæro quid si executor. C. de senten. quæ sine cer. quan. Felin. in capitu. cum contingat. numero. 17. in 6. conclu de offic. dele. D. meus Phi. Dec. in l. actus legitimi, numero. 12. uers. Et ideo ualet collatio beneficij facta sub conditione si uacat & c. ff. de regu. iur. Et Lap. hic sequitur, & ad eum se remittit Ioan. Fran. Pani. in tracta. de offic. & pote. capi. se. uacan. in 7 & ult. prælu. numero. 18. & Ioan. Firma. in suo Reper. in uer. beneficium conferri potest sub conditione si uacat. Rebuff. super concor, in for. manda. Apo. in dicta glo. in uer. innodatus, uers. Intellige prædicta.*

c ¶ Collatio.] *Licet uacatio ignoretur collatio subsistit, prout probaui in. 1. quæstio.* Regu. *de Verisi. numero. 2. Et Lap sequuntur Gemini. in capit. 2. numero. 10. de electio. libr. 6. Phi. Fran. in capitul. si tibi absenti, colum. 4. uers. sed contrarium, qui hanc Alle. citare uoluit. de præben eo. libr. 6. & Rip. in capitulo. ex parte. ad fin. de restri.*

d ¶ In anti.] *Alius a* Lapo, *puta Antò. de Butr. uel Domi. de S. Gemini. uel quis is fuerit hanc* Rota *Dec. citauit non autem ipse Lap. ut existimo, qui in toto hoc uolumine nunquam de aliqua* Rotæ *Dec. mentionem facit, Ali qui libri non habent in anti. Vtcunque sit, Dec. illa sat ad rem facit, quæ incipit not. quòd ubi executor. Phi. Fran. in cap. susceptum ante numerum. 11. de rescri. libr. 6. sequens* Lap. *hic dicit eum allegare Dec. Rotæ. 166. incipien. item si duo. &* Rip. *respon. 16. numero. 2. de legib. libro. 1. sequens* Lap. *hic, notata sub alio numero citat.*

e ¶ Maior pars.] *Quæ etiam dicitur incerta, & sic inualida argu. text. in l. 2. ff. de procu. prout etiam in terminis concludunt Inno. in c. cum in iure uu. 3. uers. Sed quid si diceret. de electio. & Pau.* Castren. *in alle. l. 2. quam legit cum l. 1. uu. 16. uers. ex. l. 2. ff. de procu.*

f ¶ Si mihi.] *Vide Gemini. in cap. 2. numero. 7. de electio. libr. 6.*

g ¶ Vt melius.] *Hæc, uel similis clausula operatur etiam ut actus censeatur factus eo modo, quo ualidè fieri potuisset. Bald. in l. quoties, post numer. 3.* C. *de hære. insti. Alex. in l. nam quod. §. non omnis, colum. 1. in 2. falleu. ff. ad trebel. Ias. in authē. nouissima. col. 6.* C. *de inof. testam. Et est communis Cur. Iun. consilio. 73. post numerum. 22.*

h ¶ Litigatoris.] *Sententia contra ius litigatoris ualet iuxta tex. in l. 1. ff. quæ senten. sine appel & l. 2. C. quan. prouo. non est necess. iun. gloss. in fin. capitulo. cum inter, uersus fin. de re iudica. gloss. in clemen. uni. in uer. finiri, uers. dicit quòd tenet quia contra ius litigato-*

ris.de in integ. resti.quam glo.pro singu.adducit Roma. *singu.* 212. *ex quo scimus,per quam gloss. dicit limitari posse.l. præses.ff. de re iudicat. & dictum capitu. cum inter.*

i ¶Vel alio modo.] *Vno modo expresso ille tantum ueniret. Hac tamen clausula addita uenit omnis modus, prout utrunque probo in 17.quæst.* Reg.de Infir. *nu.3.& 4.*

k ¶Sine.] *Quando papa confert,uel conferri mandat nullo uacationis modo expresso uacatio omnem uacationis modum comprehendit.c.ex parte.1.de offic. dele. glo.in c si propter.in uer.uacabunt.de rescr.lib.6. & per* Frã. *& Fel.quos adduco in alle.17.quæst.*Reg.*de infirm.nu. 20.Vide etiam quæ scripsi in 7. quæst.* Regu. *de Verisi. nu.21.*

l ¶Electio.] *Idẽ Gemi.in c.susceptum,post nu.7.de rescr. libr.6.& in cap.2.post nume.7.uer.& ad idem allegat. de electio.lib.6.Et* Lap.*sequitur Ioan.de Syl.de Benefi. par.3.quæstio.12.numero.21.in 15.quali.Staphi.super signa.de uarijs modis uacatio. uer. secundo præmitto. ac Sygismun.*Lofre.*cons.45.magnificus.nu.24.*

m ¶Modum.] *Cum asseritur beneficium uacare per obitum,siue alio quouis modo, eadem incertitudo considerari poterit circa personam, si dicatur ex persona Titij,& cuiusuis persona,pro qua clausula.Ex cuiuscunque persona,uideantur quæ scripsi in.17.quæst.* Regu. *de infir. nume.5.*

n ¶Aufferre.] *Et si expressio causæ fuit superflua, uel impertinens actum non uitiabit,sed pro non apposita haberi poterit.argu.text.in l.quæ extrinsecus, & in l.si mihi. 1. respon.ff. de uerborum obligationi. in l. si is qui Sticum,& ibi gloss.1.ff. de acceptila. l. pediculis. §.Labeo. ff. de aur. & argen. lega. Et hoc dictum* Lapi *sequitur Franc.c.1.§.post hæc,post numerum.10.de app. lib.6.*

SVMMARIVM.

1 *Literæ papæ recomendantes iudici seculari aliquem plebanum an probent illum plebanum.*

2 *Literis narratiuis quando sit eis credendum & quomodo per eas probetur ius alicuius.*

3 *Verba assertiua & narratiua differunt.nu.3.7.*

4 *Papa conferens beneficium quod narret uacare per obitum alicuius in curia an fidem faciat de morte illius & de loco mortis.*

5 *Literæ papæ in quibus confertur alicui beneficium ut clerico an coram iudice seculari probent illum clericum.*

6 *Papa narrans in rescripto sibi à Titio fuisse aliquid significatum, & sibi dat iudicem, nunquid per rescripti præsentationem probetur Titium fuisse in curia.*

8 *Confirmatio papæ in forma communi an tribuat plus iuris quam ante.*

9 *Motus proprius papæ quid operetur & quam uim habeat.*

ALLEGATIO. VII.

1 DIsceptat † a an literæ quibus Papa recom-
a mendat iudici seculari quendam plebanũ
talis plebis, litigantem super occupatione
bonorum plebaniæ, probent illum esse plebanum, si
opponatur ꝙ agere non potest quasi non plebanus.
Alleg.primo quòd sic quia non est hoc alteri præiudiciale,
quo casu semiplena, & unius testis sufficit
probatio.de senten.excommunica. cap. si uerò, ubi
hoc not.& cap. sicut,& quia talibus literis in nõ præ
iudicialibus creditur.ut.lxxxvij.distin.nobilissimus.
Non enim hic agitur de tit.plebis,sed de possessioni
2 bus plebis.ad hoc cle.j.de proba.quia † in narratis de
facto suo creditur,& plena dicitur probatio:in narra
tis de facto alieno creditur donec probetur contrarium,
ex quo super his emanant assertio,uel narratio
super quibus Papa fundat intentum. Ad hoc quod
b ibi scribit Pau. [b] ubi dixit literis credi non solum in
eo quod dicit se fecisse,sed in eo quod dicit ab alio,co
ram se factum esse & dicit ꝙ si narrat per talem factam
renuntiationem beneficij coram se per procuratorem,
ꝙ per tales literas quibus alteri cõfert probatur
renuntiatio:poterit tamen indirecte cõtra pro
bari,probando ipsum reuocatum esse,& renuntiatio
nem ad eum deuenisse, ad hoc de rescri. nonnulli. in
pe.glo.quæ gl.facit ad propositum: ubi dicit ꝙ si Pa
pa dicit ad petitionem talis procu.tales literas &cęt.
ꝙ probatur procu.Ioan. Andr. distinguit inter uerba
assertiua,& narratiua,per tex.de priui.si Papa lib.
vj.& per cle.si summus,de senten.excommu. Et uerum
dicit, quia illa uerba ibi sunt prolata super quibus
non fundatur intentio,& sic loquitur dec.si Pa-
4 pa.unde Pau.in cle.literas,de probatio.dicit ꝙ † si Pa
pa conferat beneficium quod uacare narrat per obitum
Sempronij in curia, ꝙ fidem facit tam de morte,
quam de mortis loco:licet possit probare contrarium,
eodem modo probabit in proposito papalis
narratio,& plebanus coram eo talia exponit,& quia
uerisimile est ꝙ examinauit, uel ꝙ examinari fecit
ad cuius petitionem scribit an fuit plebanus, an nõ:
quia iura scit, & ad petitionem ignoti nihil mandari
debet.ad hoc ꝙ scribit.Ioan.And.in mercuria. super
regula non licet,de re.iur.lib.vj.in solutione quęstio
5 nis,ubi † dicit,ꝙ accusatus [c] corã iudice seculari pro
c bat se clericum producendo literam, in qua Papa cõ
fert sibi beneficium tanquam clerico, ad hoc inducit
tria,præsumptionem literæ autenticæ,fauorem cleri
calis ordinis in nullum, uel modicum præiudicium
ad quæ inducit literas papales per multas uias transi
re;& pro illis ergo præsumendum;quia præsumitur
ꝙ Papa illum examinauit,uel examinari fecit sibi beneficium
conferendo,cum aliis hoc faciendum præcipiat.
xxiiij.distin.quoniam episcopus, de ele. nihil.
adducit, quia sufficiunt argumenta ubi non fit præiudicium,
de cler.peregri.c.ij.& de procu. ex insinuatione.
xxv.q.ij.ad rescripta. ad hoc de testi.cum a nobis,
ad fi.cum sua glo.ut per.Ioan. And.ad hoc gloss.
6 ordi.de renun.cap.j.lib.vj.& hoc sentit Fed. † de Se.
d in opere suo. [d] c.xij.In quo dicit ꝙ si Papa narrat in
rescripto quòd Titius sibi aliquid significauit, &
dat sibi iudicem. Postea præsentato rescripto si
negatur Titium in curia fuisse, dicit quòd literæ
probant eum fuisse in curia, nec admittitur
probatio in contrarium per dictam cle. literas, &
quia Papa narrat factum proprium, & hoc idem
sentit Zen. & Guil. in dict. clem. literas. In
contrarium cle.si summus,de sen.excommu.ubi dicitur

citur

citur quòd si alicui scribat sub nomine dignitatis ipsum approbare non uidetur, nec aliquid noui iuris tribuere. sed dic ꝙ dicta cle. loquitur de simplici nominatione facta per Papam, nominando, siue narrã do, non asserendo: nec se super tali dignitate fundan do: ut si scribat episcopo Florẽtino se aliquid fecisse præsente archidiacono Pysano & primicerio Medio
e lanen. non per hoc [c] probat illũ archidiaconum, uel primiceriũ: quemadnodum etiam si scribat episcopo Florentino, narrando ꝙ mittat ad eum executorem Pysanum diaconum Perusin. &c. Sed quando Papa principaliter narrat ad insinuandum suam intentionem, puta quando narrat quòd uult ꝙ tali plebano restituatur talis res dictæ plebis: tunc talis narratio, & nominatio est facta principaliter super hoc, ut sibi tanquam plebano fiat aliquid quod nõ nisi plebano fieri debet, & hoc sentit Zen. in d. cle. literis, in prin. Idem Pau. Item dicta cle. dicit ꝙ non intendit ius no uum tribuere, & hoc est planum. Nam literæ non facient ipsum plebanum, sed bene præsument ipsum plebanum, & quo ad intentum tantum de quo scribit Papa. Nam si in alia causa reuocaretur in dubiũ an esse plebanus, non probaretur. Item si reuocare-
f tur principaliter in dubium [f] an esset plebanus, literæ eum non præsumerent, uel probarent plebanum, quia res inter alios acta &c. tum quia literæ sunt con fectæ super alia re secundum Lapum. Ad hoc casus de præsum. illud, iuncta l. optimam. de contrahen. & commit. sti. C. & dixi in d. c. ilud, & facit quod ibi no.
7 Inno. Ant. de But. Adducit † simile quia per confir-
g mationem [g] in forma communi a Papa non tribuitur plus iuris quam ante. & tamen est maioris authoritatis, & præsumptionis, quia inferior non posset de illa cognoscere, qui tamen modo poterit: ut not. in tit. de confir. uti. uel inuti. & Io. An. de elect. c. cũ mo nasterium, in uer. confirmatione. Ista ergo stãt simul quòd non tribuant ius de nouo, & quòd præsumitur de iure antiquo donec constat de contrario, aliàs om nes dicti doct, errassent. Dominus tamen Lapus Ab bas. super. d. cle. si summus. dixit, ꝙ talis nominatio etiam quo ad præsumptionem non facit fidem, nec tribuit ius, neque quo ad proprietatem, nec quo ad possessionem, sed dicit allegans ꝙ si intellexerit de assertiua, uel super qua fundat Papa intẽtionem, ma lè dicit, & contra prædictos doc. sed puto ꝙ intellexit de simplici narratiua. In alio etiam male dicit, pro ut dixit secus in alio inferiori, quo ad ius, & quo ad proprietatem & ius: quia non est uerum nisi quo ad præiudicium nominantis: & ita probant iura per eũ inducta. dixit enim in d. cle. literas: ꝙ fortè satis probabiliter dici posset ꝙ si Papa sup his in quibus fun dat intentonem, de facto alieno narrat, non de facto proprio, uel prædecessorum: si hoc faciat motu proprio; talis nominatio probat; sed posset probari in cõ trarium; si uero ad petitionem aduersarij, facit fidẽ, nec transfert onus probandi in aduersarium, alle. de præbẽ. si motu proprio. lib. vj. Sed locutus est sub du bio fortè: aliàs enim plures glo. ordi. essent sublatæ,
8 & maximè gl. in d. c. nõnulli, † de rescri. & cle. literas, & ꝙ ibi doc. scripserũt: eo quia motus proprius [h] Pa
h pæ non probat, non inducit dispensationem, non tol
i lit defectum personæ, [i] sed solius surreptionis: ut d. c. si motu proprio. immò operatur etiam aliud, quia facit gratiam extendere ad id quod aliàs non comprehenderet per rescriptum sine ipso: ut est casus in c. si pluribus, de præben. lib. vj. Item magis præsumi tur Papa instructus super his quæ narrat motu proprio, quam si faceret super substantia narrata per alium: cum primo casu quasi uideatur narrare in facto super quo est certificatus; si uerò super facto ab alio narrato, non tamen ita per se certificato; ad hoc quod no. gl. in d. cle. literas. Dominicus de sancto Gemi. Vnde in q. nostra siue scribat motu proprio, siue aliter nõ est magna uis. Sic enim potest in facto alieno proprio motu narrando errare; sicut si ad alterius instantiam. Vnde in ecclesia numerata si non facit de numero mentionẽ, & scribit proprio motu, licet non posset opponi de surreptione, potest opponi de defectu intentionis, ut ibi no. & dicit Ioan. An. quòd cautus debet esse aduocatus in modo opponendi secundum Lapum.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Disceptat.] *Alle. hac est magni ponderis, & in dies allegari consueuit ad hoc, uidelicet. An, & quando narratiua papa standum sit, & cle. literis. de probationibus locus sit? Vide etiam infra alle. 121. quantum ad nunciationem, nu. 5. uers. Item differentia est. & Alle. 122. qua incipit cle. si summus, ubi declarat plures tex. distinguẽs ut ibi. Ad hanc alle. se remittit Mil. in reper. in uer. Verba narratiua papæ in literis suis. Videtur autem hoc modo distinguendum esse. aut narratio est super facto ipsius papæ, aut super alieno: primo casu narratiuæ papæ stetur, secundo uero minimè, prout colligitur ex uerbis dicta cle. ibi, fecisse narramus, ubi etiam glo. & Imol. col. 2. super dicta glo. in uer. fecisse, & Cardi. ibidem quæst. 8. & 10. Idem Card. con. 128. 1. quæst. nu. 2. Oldra. con. 258. incipien. Inno. nu. 1. infra Alle. 67. nu. 10. glo. in c. si papa, in uer. asserat de priui. li. 6. Roma. con. 180. si admittimus. post nu. 3. uers. Tertio quia uerba papæ narratiuæ. Calde. con. 2. uersus fi. Vbi quòd ad hoc ut assertioni papæ stetur requiruntur duo, uidelicet ut assertio huiusmodi, seu narratio ipsius narrantis factum respiciat. Secundo quòd super eo fundetur intentio ipsius asserentis, uel narrantis. sub titu. de priuile. Sozzi. con. 266. in causa. nu. 27. lib. 2. Rui. con. 227. quia Manfredus, qui sequitur Lap. hic, col. 3. uers. In hoc stat differentia. lib. 1. Amplio ut non solum credatur narratiuæ papæ super facto proprio, imò quòd nec etiam admittatur probatio in contrarium. ut per Sozzi. præalle. cons. 261. nu. 27. & ante nu. 28. uers. sed in hoc est differentia. & per Paris. cons. 17. de bono. nu. 17. uol. 4. Amplio secundo & si narret, aut enunciet gesta coram eo, seu facta a se ante papatum. c. ad apostolicæ. iun. glo in uer. promisissent. de re iudi. lib. 6. Roma. sing. 126. sanctissimus. Idem uoluit Feli. in cap. cum a nobis in 2. no. de testi. & D. meus Vbi. Dec. cons. 463. in causa. nu. 26. Tertio amplio ad narratiuam super facto prædecessoris, ut si Papa narret aliquid factum a prædecessore. Imol. in alle. cle. uni. de proba. colum. penul. uers. Idem per omnia dicit Laud. Idem etiam uoluit Cardina. ibi quæst. 9. Alexand. consil. 15. nisis narratis. post numerum. 2. uolum. 5. sequitur Ripa. respon. 1. libro. 1. numero. 28. Paris. consilio. 99. Adriano. numero. 3. uolum. 4. sequens Lap. hic. Amplio*

quarto ad narratiuã Imperatoris,& sic q dicta cle.uni. procedat & Imperatore, & an uerbis narratiuis Imperatoris stari debeat. Cardi.con.128.in quæstione. nu.2. uers.Item & principi non creditur super quibuscunque narratis, sed tãtum super ijs &c.at.Sozzi.con.27. in præsenti.nu.4.lib.3.Rui.præalle.con.227.col.3.uers & facit ad hoc.lib.1.Dec.con.544.serenis. nu.1. quod est repetitum nu.606.Idem etiam uoluit Rip.dicto respon. 1. li.1.nu.28.loquens de narratiua principis,& regis. in Contrarium tamẽ uidẽatur glo.1.in alle.cle. uni.de proba.quã sequi uidetur Cardi.in alle.cons.128.post prin. ibi secus in alijs &c. Eandem opin. tenuit Gemini. consi. 96.pro huius,ante num.10.& hæc opin.tutior uidetur. Feli.in c.cum a nobis,in 3.not.de testi.ubi subdit quòd illa cle.habet in se aliquid speciale contra ius diuinum. Idem uoluit Cur.Iun.con.61.habita.nu. 13. ubi plures idem tenentes citat. Et nouissime idem concludit Aymo Cranet.con.104.in causa.nu.6.Ego primam opin.ueriorem puto, pro qua uideatur idem Aymo de Anti. tẽpo. par.1.nu.41.cum seq.ubi pro prima opin.concludit, respondens ad alle.in contrarium. Ex cuius etiam dictis quinta ampliatio sumi potest,ut dicta cle.non solum procedat in Papa,et Imperatore,sed & in omni domino tẽporali non recognoscente superiorem.Limita, & restringe conclusionem huiusmodi quòd narratiuæ Papæ super facto proprio standum sit,procedere tantum ut credatur uerbis Papæ quòd actũ fecerit prout narat,sed q actus aliàs sit ualidus non per hoc præsumatur, & sic narato processu,sententia,uel priuatione non præsumetur citatio.pulchrè Gemini.con.53.Gregorius,post nu.14.uers. potest secundo. Limito secundo non procedere contra non subditum Alex.con.11.nu.14.uol.7.Sozzi. con.27. in præsenti.nu.4.lib.3.Aymo cons.104.in causa.nu.8. Limito tertio non procedere in ijs quæ non pendent a mera,& libera potestate Papæ.prout uoluit Gemi.præalle.cons.53.post nu.14.uers.Vel tertio posset dici. Quantum uerò ad illam conclusionem quòd non credatur narratiuæ,seu uerbis enuntiatiuis Papæ,uel principis super facto alieno, dico quod Docto. supra adducti illam opin. firmant,& quòd hæc sit magis cõmunis opin.uoluit Bar. Sozzi.con.20.sæpè numero, ante nu.13. uers.sed magis cõmunis opin. quòd in facto tertij nullo modo credatur, est inter con.Cur.senio.& quòd sit Sozzi.apparet ex ipsius subscriptione.Præfatum con.sequitur,& cõprobat. D.meus con.576.pro resolutione.nu.13. Idem uoluit citans Lap.hic Rebuff.in tracta. Nomina. quæst.1.nu.6. Infero nũc ex præmissis ad praxim Romanã quòd narratiua Papæ dicẽtis se talia beneficia reseruasse, seu aliquẽ fuisse collectorem plenè probabit, & non admittetur probatio in cõtrarium per dictam cle.1.& ibi Docto.& per Cardi.in cons.126.nacarunt. col.penul.num.10.Gemin. con.79.super primo.in prin.Pau.Castren.cons.339.iuxta antiquam impres.quicquid dixerit Antha.con. 398. præmitto. ad fi.Si uero papa narret aliquẽ fuisse sub collectorem,unde inferatur beneficia huius reseruata esse, talis narratio,seu assertio non probabit,quia tunc attestaretur de facto collectoris,& sic non de facto suo.ad supra adducta.Et idem dicendum esset in narratiua, seu ennuciatione partim super facto proprio, partim super alieno,ut partim probet, partim non, prout in terminis decidit Cardi.alle.con.126.post nu.10.uers. respondeo quòd in eo quòd dicit Papa se reseruasse &c.Nouissimè autem.R.Domini de Rota in causa Barchionen.cano.in ter Sebastianum Tanafa,& Sebastianum Gualteriũ coram Mohedano.11. Feb.1547.dijudicarunt,& conclu serunt hoc modo. Quòd reseruatio sufficienter probetur per narrationem breuium in quibus papa appellat aliquem collectorem ad effectum obtinendi absolutoriam, secus uero pro obtinenda adiudicatoria, adducebatur Dec.Bellame.342.quæ incipit ad effectũ obtinendi,prout annotauit Card.Puteus Dec.10.sub titu.de preb.pro quibus uideatur etiam Dec.eiusdẽ Bellame.290.incipit & quòd gl.& per Staphi.super signa.fol.155.iuxta impres.antiquam,uers. ex ijs etiam potest assumi ratio.Limito primo huiusmodi conclusionẽ quòd super facto alieno non probet nisi simus in narratiua,seu enunciatiua facti alieni in antiquis,tunc enim probat.Gemini.in c.si Papa.col.1.de priui.lib.6.Alex.con.6.uiso themate.nu.6. lib.1.& con.15.uisis,post nu.3.uol.5.Feli.in c.cũ causam,nu.5.de proba.D.meus con.146.& pro tenui, col. penn.uers.quinto prædicta conclus. Aymo de Anti. po.par.1.post nu 4.uers. Quod procedit.Limito secundo nisi simus in gratia,seu rescripto motu proprio prout infra hac Alle.uers fi.Imol.in dicta cle.literis, col.pen. post medium uers.hoc temperat Lap.& hæc est commu nis opin.ut per Alex.cons.112.uisa,post nu. 2.& ante nu.6.ubi quòd omnes in hoc concordant.uol.7. Idem uoluit Sozzi.cons.266.in causa,post nu.27.uers. & maximè quia omnia fuerunt narrata, & concessa motu proprio lib.2.Cur.Iun.cons.61.habita.post nu.13.uers.præterea illud,ubi hanc dicit communem opin.Limito tertio quo ad præsumptionem iuris, & sic concludo quòd narratiua papæ de facto alieno inducat præsumptionem iuris,ita quod nisi contrarium probetur illi standum sit.gl. in alle.cle.1.de proba.in uer.fecisse,uer.satis puto, & infra hac Alle.uersus fi. Ita etiam distinguit, & firmat Gemini.con.15.reueren.nu.8.uers.Quia uerba.Sozzi.con. 87.uisis.nu.19.uers. Quoniam pro assertione principis, lib.3.Rui.con.227.quidam.col.3.uers.& facit.li.1.& con.103.uiso.post nu. 12. uers.sed nõ sufficere debent donec probetur cõtrarium.uol.5. Alias limitationes uidere poteris per Docto.in alle.cle.literis,& magis distinctè per Aimo.in alle.tracta.de Anti.tempo.part.1.nu. 4.& seq.Et pro materia huius Alle.uideatur Nic.Mil. in Reper.in uer. probationem sufficiũt uerba assertiua papæ.Aret.con.163.sicut Io.nu.2.& seq.Feli in c.cum uigesimũ.nu.6.de offi.dele.Idẽ Feli.in c.nõnulli.§.sunt & alij,post nu.41. uers. Amplia quarto etiam si in rescripto,de rescr.plures glo.pragma.sub titu.de subla. cle.literis.& Rebuf.super concor. eadem rub. ac Paris.cons. 5.unio istius.nu.217.uol.4.

b ¶Pau.]Et Imol.col.penul.& antepen. & alij. Et latè Vitali.in tracta.Clausularum in uer.si uero uerba enunciatiua proferuntur in priuilegijs, rescriptis aut literis papæ.

c ¶Accusatus.]Post But.Imol.& Domi.uide Feli.in c.nõnulli.§.sunt & alij,col.5.in.4.amplia.uer.Addatis pro ista parte,de rescr.ubi plura pro hac Alle.

d ¶Opere suo.]Voluit citare consil.117.casus talis est Ioannes,quod con.adducit etiam Feli.in alle.capi. nonnulli.§.sunt & alij, colum.5. ad fin.sub alio tamen numero.

e ¶Non per hoc.]Idem uoluit Abb.in c.per tuas, uers. sed ego non credo.de proba.

f ¶In dubium.]Sequitur Paris.con.114. cum reseruatio,uers fin fi.uol.4.

Confirma-

g ¶Confirmationem.] *De confirmatione tam ex certa scientia, quam in forma communi & quòd hæc parum operetur, tracto super signa. de confirma.*

h ¶Motus proprius.] *Quos effectus operetur, & quando, & in quibus non differat ab aliis dispositionibus, latius quam alij prosequitur* Rebuff. *super Concor. in for. manda. Apostol. in uersi. motu proprio, ubi cumulat 47. effectus motus proprij, postea subijcit. 16. casus in quibus clausula motus proprij non operatur.*

i ¶Defectum personæ.] *Videlicet ut fiat habilis si non est, iuxta glo. in uer. ualida, in cle. si* Romanus. *de præbē. Ancha. consi. 20. uiso, post prin. uel potius legendum esset non tollit defectum intentionis, & sic non repeteretur hic quasi idem, & hoc modo legit pro nota. hoc dictum Lapi referens Marti. Lauden. de priuile. & rescr. q. 96. in uer. motus proprius tollit obreptionem, non defectum intentionis.*

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus à patrono & confirmatus, & iterum præsentatus ab alio dicente habere ius præsentandi, si petat confirmari, nunquid possit cogi alterum eligere.*
2 *Electio & præsentatio sunt diuersæ & diuersos operantur effectus.*
3 *Patroni laici an arctentur ad decret. quia propter.*
4 *Decret. ut quis duas. de elect. in quibus casibus habeat locum.*
5 *Decretum super incerto an possit interponi.*

ALLEGATIO. VIII.

PRæsentatus per patronos, & confirmatus,
a 1 [a] iterum †secúdo præsentatus per dicentē
se habere ius, uel potestatem præsentandi
a patronis petiit se confirmari: protestans quòd non
intendebat recedere a prima præsentatione, petebat
se confirmari ex secunda ad cautelam. Tertio præsen
tatus petiit ut eligat alteram ex præsentationibus.
Quæritur quid iuris? uidetur ꝙ non sit cogendus eli
gere: quia unica est præsentatio de eodem, & ab eisdē
facta, sicut unicū est matrimoniū; licet pluries ꝑhatur ab eisdem per uerba de præsenti: sicut & unica
b appellatio [b] si ab eodem, & ad eundem iudicem, & ab
eodem grauamine pluries interponatur, de app. bonæ. & c. dilecto. sic & in petitione apostolorum uni-
2 ca est, licet pluries iterata. †Item quia decr. de elec. ut
quis duas, non habet locū in præsentationibus, quia
ibi loquitur in electione, quæ sunt diuersa; de præ-
c ben. cum in illis. [c] Et per electionem contrahitur ma
trimonium inter eligentes, & electum, ut lite non
contest. quoniam. §. porro. de elec. cum inter: [d] non
e per præsentationem, [e] & ideo admittitur accumula-
f tio. de iurepa. cle. ij. [f] quod secus in electione. de elec.
g publicato; & pupillus licet non eligat [g] potest tamē
h præsentare [h] & contrahit sponsalia. de despon. impu.
i literas, [i] sed non matrimonium, eo. titu. c. unico. lib.
vj. Item uota alternatiua in præsentationibus admit
k tuntur, non in electionibus. de iurepa. cle. ij. [k] per cō
sequens uidetur ꝙ electus teneatur suum purū præ
bere consensum, sicut & electores. ut d. c. ij. & quod
l ibi not. [l] Item uidetur ꝙ præsentatus incertum pos-
3 set præbere consensum, sicut & præsentantes. †Item
patroni layci non arctantur ad formam decre. quia
propter, unde eligunt in præsentandum: ut no. Arch.
m supra tit. proxi. [m] c. j. & eligunt alternatiuè, quāquā
electoribus hoc non liceat, de iure pat. Constituunt
procuratores ad præsentandum etiam si sint præsen
n tes, uel non sint impediti: ut no. Fede. de Se. in ope
re suo, cxcix. Compromittunt aliqui aliis contradicē
o tibus. [o] Transmittūt, & committunt uoces singula
rium, si ad eos etiam tanquam ad collegium pertinet
facultas præsentandi. Item una pars potest per aliū
præsentare, altera per se: ut no. Pau. de iurepa. nobis.
In tanta ergo diuersitate absurdum est trahere dispo
sitionem electionis ad præsentationem. In contra-
rium, quia quot sunt actus præsentationis, tot præ-
p sentationes, [p] sicut quot res, tot stipulationes. ff. de
q uer. ob. l. scire debemus. [q] & tot legata, de legat. ij. l.
ij. & tot crimina, & tot abolitiones. ff. ad turpil. l. ij. §.
r si plura. ij. q. iij. §. ult. [r] Vno actu plures baptizantur,
s [s] & plures excommunicationes insurgunt. de conse.
distin. iiij. propric. Ioā. An. de bap. c. j. de sent. excom.
mulieres, de immu. ec. quoniam. de elc. sciant, de pœ-
nis. felicis, de sen. excommu. quicunque. Et ex una in
iuria plures oriuntur actiones. ff. de iniur. l. j. & l. cū
quis. §. j. de cri. fal. c. j. & de iniur. l. item apud. §. fi. Itē
quo ad interesse aduersarij duæ sunt præsentationes,
& ex prosecutione duarum augetur interesse aduer-
sarij, quia plus fatigatur in duabus quam in una, nā
utranque cōuenit impugnare, quia esse posset quòd
una esset ualida, alia inualida: quia ꝑsentantes, uel ꝑ-
sentatus poterat esse excommunicatus tempore pri-
mo, & non tempore secundo, & sic defensio unius
4 non sufficit ad defensionem alterius. †Et hoc est qđ
ponderat tex. in d. c. ut quis duas, unde concludit di-
t ctam decre. [t] uendicare sibi locum in præsentationi
bus, quia præsentatio dicitur electio. de elect. quære
lam, de iurepa. c. ij. & iij. & c. nobis. & c. penul. ad qđ
u benefacit quod no. de elec. c. fi. [u] in glo. ij. lib. vj. & ibi
Io. An. in nouel. ubi illa decre. loquens de elec. trahi-
tur ad præsentationem, & ita seruatur, facit quod no.
x de elec. sciant. in glo. antep. [x] sic & pœna decre. auari
y tiæ [y] loquens de eligentibus extenditur ad præsentā
tes ut habet communis obseruantia, & sic consuluit
z Calde. [z] & d. Cantinus de Bono. & sic fuit pronūciatum, & terminus datus electo, per decre. quam sit; &
sic extenditur ad præsentatum, ut habet obseruan-
a tia: ut no. in d. decre. quem sit. [a] Item decre. ut quis
duas, ponit duas rationes de interesse aduersarij, ut
hæc proportionetur præsentationi. Alia est cum non
nisi ex una illarum ualeat ius habere, & habet locū
etiam in præsentatione, quia ex præsentatione ius ac
b quiritur [b] præsentato, in tantum ꝙ cassatur institu-
tio per episcopum, de tali facta. xv. q. fi. decernimus,
de re iudi. cum Bertoldus. no. Io. An. de postu. præla.
e. fi. Ex secunda ergo non potest ius competere si cō
petiit ex prima, quia quod meum est ex una cā &c.
de fi. instrum. inter dilectos, & ut ad electionem, sic
ad præsentationem sequitur confirmatio siue decre-
c tum. [c] Decretum †autem super incerto [d] non potest
5 interponi, ergo esset incertum quæ electio confirma
d retur, cum ambæ eo casu non possent ualere, ad hoc
quod dicitur de sacramento matrimonij quòd aut
plenum est, aut nullum, quia res indiuidua est

vt dicit glo. de transla. prælà. c. fi. unde Io. Andr. in spe. de rescr. §. ratione autem causæ. vers. item obtentum est, dicit in additione; quòd contractus matrimonij spiritualis, uel carnalis constare non potest ex consensibus iteratis: quia secundum eum aut ex primo consensu tenuit: & sic nihil addit. Secundus autem non tenuit & potest consistere ex secundo in, spirituali ergo ex uno solo petenda est confirmatio, ut de ele. ut qui is duas. Item licet decre. ut quis duas, sit ius nouum, eius tamen ratio antiqua est, & sic extenditur ad præsentationem. Ad hoc ꝙ no. de usuc. cum tu. nam & per ius antiquum non licebat in incerto uagari de rescri. c. fi. & co. ti. cum in multis lib. vj. ad hoc not. de libel. ob. c. ij. ubi not. incertitudinem non
e admittendam nisi quando actor est incertus e & non potest sibi imputari, sed reo qui non uult certificari: sed in casu nostro præsentatus debuit esse cautus antequam intentauerit, & inuestigate an sibi expediat & ad hoc est statutus terminus de elec. quam sit. lib. vj. ꝙ electus debet esse cautus ut infrà terminum iuris dictæ decre. quam sit. & ita plene deliberet quod pute consentiat secundum Lapum.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶[Confirmatus.] *Melius, & magis propriè, institutus. c. cum in illis, ubi docto. de præb. lib. 6. c. authoritate, & ibi Abb. nu. 5. & seq. de institu. c. nobis. ubi idem Abb. post nu. 4. de iu. patro. ubi quòd confirmatur electus, instituitur uerò præsentatus, & quòd per electionem iam fuit translatum ius, at non per præsentationem, sed per institutionem transfertur plenum ius, largo autem modo unum pro altero sepè usurpatur, sic & nonnunquam electionem pro præsentatione accipimus, & econtra, prout per Abb. in c. 2. uer. 4. not. & in c. pastoralis. in ult. no. de iur. pat. & per Fel. in c. cum Bertoldus. col. 3. de re iu.*

b ¶[Vnica appellatio.] *Quando pluries appellatur an censeatur una appellatio, quæ præualeat, & an altera tollatur, tracto super. 17. commis. in uer. appellationum. Cum Lapo hic tenet Paris. consi. 28. ad resolutionem. nu. 13. uolum. 4. uideatur Roma. consi. 41. in præsenti. à num. 5. usque ad fin.*

c ¶[Cum in illis.] *Videlicet. §. 1. lib. 6. & cle. 1. §. ad hoc eod. Vide quæ scripsi in 2. quæst.* Reg. de Idio. *num. 2. & sequent.*

d ¶[Cum inter.] *Et c. fi. post prin. de transla. episco. Abb. in c. sacrosancta. nu. 4. uers. sed per electionem initiatur. de electio.*

e ¶[Præsentationem.] *Vult hic per præsentationem non contrahi aliquod matrimonium spirituale, prout etiam infra Alle. 75. casus talis. ante nu. 5. uers. Hinc est quòd inter talem. Idem uoluit Abb. in c. sacrosancta, ante. nu. 4. uers. Dic quòd per præsentationem non initiatur aliquod matrimonium spirituale inter præsentatum, & ecclesiam ad quam præsentatur. de electio. & in c. dilectus. post nu. 3. de offi. leg. Et dixit Car. post gl. Pau. & Zezel. in cle. j. in 1. oppo. quòd præsentatio non censetur dispositio de beneficio, sed potius per eam paratur uia ad disponendum. subdit postea quòd opin. dicta glo. & sequacium est uerior. de sup. negli. præla. Calde. uerò consi. 9. populus, post medium. sub titu. de iur. patro. uult præsentationem posse dici sponsalia de futuro. Et Cald. & Lap. sequitur Io. Fran. à Ripa super rub. de iudic. nu. 72.*

f ¶[Clem. 2.] *Et c. quod autem. & c. cum autem. eo. Io. Cal de. consi. 1. ut li. penden. uers. item non ob. quòd posset opponi. Lamber. qui Lapum hic sequitur art. 5. q. 1. par. 1. lib. 2.*

g ¶[Non eligat.] *Pro quo est tex. in c. ex eo. de electio. li. 6. Ioan. And. post Specu. in tit. de electio. §. 1. nu. 6. uers. an pueri, in uer. c. 2. Io. firma. in tract. de Episcop libr. 1. par. 3. q. 9. ubi alios citat.*

h ¶[Præsentare.] *Contrarium uoluit Fed. de Se. cons. 102. nobilis. in respon. ad 1. dub. uer. Nec ob. quòd non est celebrata à pupillis, sed à tutrice, quia non habent maturitatem consilij &c. ad tex. in l. 2. §. in publi. ff. de iu. immu. & facit tex. in c. ex eo. de electio. lib 6. & ib. glo. in uer. suffragium. & Io. And. super illa gloss. Et quicquid ætas illa uidet ignorat. L. 1. in fi. C. de fal. mone. præfatum dubium ad partes disputat Bartho. Brixien. in quæst. Dominic. q. 77. in prin. incipien. tutor cuiusdam pupilli, & in fi. concludit ꝙ maior septēnio solus præsentare, & sic absque tutore possit, & sic opin. Lapi. hic est communis. Idē etiam quod Lap. hic, & infra Alle. 75. casus talis est ante. nu. 5. uers. hinc est ꝙ septennis, tenuerunt gl. in uersi. suffragium. & Io. And. super ea in alle. c. ex eo. Petr. de Anch. con. 355. uisis. uersus fi. ibi Quia imò in maiore infante. idem concludit. Anto. de But. consi. 29. uisis, prope fi. quorum consiliorum alterum ab altero parum differt, imò unum, & idem uidetur. Idem uoluit Rot. 320. no. glo. in anti. & 422. fuit dubitatum. in fi. in no. & utrobique Domini de Rot. sequuti opin. Io. And. concludunt pupillum præsentare posse. Cum Ioan. And. transit etiam Abb. in c. 1. nu. 4. de iur. pat. Idem concludit Cald. con. 9. populus. eccle. eo. tit. Idem etiam concludunt Pau. de Citadi. in trac. iu. pat. 40. q. ad fi. in 3. art. 6. par. & Roc. Cur. in eo. tract. in uersi. competens. in 3. & 4. q. nu. 14. & seq.*

i ¶[Literas.] *Pro quo, & ea quod immediatè subdit facit etiam tex. in cap. accessit. eo & Rot. 450. si impubes. & 462. dubitatur. in no. Calde. consi. 4. minor quatuordecim. de sponsa. D. meus. consi. 368. in causa. & 603. uiso. nume. 3. & per totum consi. ac Paris. consi. 51. & 52. uolum. 4.*

k ¶[Clem. 2.] *In fi. & ibi glo. in uer. præsentare. & infra Alle. 73. uers. eligunt alternatiuè. licet in electione hoc non liceat. c. 2. de electio. li. 6. Roc. Cur. in trac. iuris patro. in uer. honorificum. quæst. 8. nu. 34. & Lamber. ar. 8. q. 3. par. 2. lib. 2.*

l ¶[Ibi nota.] *Non potest colligi sensus nisi post hæc uerba addas alia uidelicet. Non ita præsentatus, ita etiam legit Lambert. de iur. pat. art. 3. q. 5. par. 2. lib. 2. post numer. 3. uer. Item no.*

m ¶[Proxi.] *c. 1. in c. uni. de postu. præla. li. 6. & per eundē Lap. Alle. 75. casus. nu. 4. uer. pro cuius declaratione. et uers. Et ideo ut præfertur. Et Lap. hic sequitur Lamber. art. 8. col. 3. ante nu. 3. & art. 18. q. 2. par. 2. lib. 2. post principium.*

n ¶[De sc.] *Puto ꝙ allegare uoluerit con. Fed. 65. infrascripta, in fi. 5. q. uel. cō. 104. primo ꝙritur. in ij. dub. ubi ꝙ pōt ēt quis per aliū qd' p se. Et hoc dictū Lapi cōmuniter tenetur, pro quo facit tex. in c. cū dilecta, ibi, I manibus posuerit alienis, à cōtrario sensu. de cō. præben. Dānatur. n. ibi comitissa Flandren. ꝙ cōmisisset alicui ꝙ præsentaret qdo beneficiū uacaret, seu procuratorē constituisse ad psentādū ad beneficium uacaturum ppter uotū captandæ mortis, & ppter fraudem. Et omnes uolunt præsentationem*

nem fieri non posse antequam beneficium uacet, nec ad præsentandum ante uacationem procuratorem constitui posse.ut per Inno.Io. And.Cardi.& Abb.in ult.no.in d. c.fi.& per D.meum Phil.Dec.consi. 541. uisa.nu. 1. quic quid in contrarium notauerit Hiero.Paul.in lib. nuncupato prouinciale.fol. 45.qui dicit posse constitui procuratorem ad præsentandum aliquem ad certum beneficii uacaturum asserens Rotam ita terminasse. & ponderat illum tex.de conces.præben.c.fi. qui tamen contra facit. Contra ergo si ad beneficium iam uacans, tunc enim procurator constitui poterit, prout etiam uoluerunt Cardi. in c.ex insinuatione.ad fi.de iure patro.Pani. de offi. & pote.cap.se.uacan.in 4.quæst.2.par.ad fi. & Lamber. de iure patro.ar. 5.q.1.part.1.lib.2.post num.4.uersic.16. differunt.& Latius per eundem in princ.4.q.princip.in 1. q.2.lib.

o ¶Contradicentibus.] *Idem dixit infra Alle. 78. post nu.8.uersi.Item compromittunt aliqui. Contrarium dixe rat prius.nu. 5. uers. Item licet compromissum fieri non posset uno de collegio inuito &c.Pro quorum intellectu, & pro concordia opinionum prædictarum uideatur omnino Lamber.de iur.patr.in 17.art.præsertum num. 7.q. 2.par.2.lib.2.*

p ¶Præsentationes.] *Hoc dictum Lapi refert, & sequitur D.meus Philip.Dec.consi.542.retenta post nu.6. uer.Quinto hoc expressè.consi. 609.quæritur,ante.pu. 5.& consi.696.retenta.nu 9.quod est idẽ cum illo.542. nisi quòd hoc habet subscriptiones Docto. Et hanc conclu.Lapi,& alias sequ.refert,& sequitur Lamber.de iure patr.art.3.q.5.par.2.lib. 2.post nu.3.uer.Postea in contrarium.*

q ¶Scire debemus.] *Vel quot summæ, seu corpora tot sunt stipulationes.l.quod dicitur.ff.eo.*

r ¶.§. Vlt.] *Sic & tot sunt libelli, tot sententiæ,quot sunt res.Bar.in l.supra iter.§. cassius.ff. de aqua plu.arcen. quæ tamen declaranda sunt ut per Bald. in l. edita in 2. lectu.nu.93.& sequ.n 14.& 15.q. C. de eden. & per Bar.Ang. & Alex.num.2.& seq.ac Ias.& Claud. seysel.numer.2. & seq.in Alleg.l.scire debemus.ff. de uerbor. oblig.*

s ¶Baptizantur.] *Vide diuum Thomam in 4.senten. dist. 3.q.1.art.2. Hostien. in sum. de Baptis. §. quæ sit eius forma.col.3.in prin.uer.sic de pæni.& Andr. Tiraq.qui Lap.hic, & alios citat. de utr. retractu.par.1.§.1.gloss. 21.num.18.*

t ¶Dictam decre.] *Quòd decre.ut quis duas. locum habeat in præsentationibus patronorum, & in præsentatis ab eis concludit ibi Phi.Fran.ante.nu.3.sequens pro nota.hanc Alleg. Vide omnino Lamber.de iur.patro. arti. 5.ad fi.q.1.par. 1.lib 2. & latius art.3.q.5.par. 2.libr. 2.ubi num.4.distinguit, seu dictum Lapi hic limitat, & restringit.*

u ¶Cap.fin.] *Communis est opi & ita seruatur quòd illud.c.fin.procedat etiam in præsentatione, prout per Gemi.ibi.col.4.uersi.In eadem glo.& per alios ibi. Rot. Bisigne.Dec. i de iur.pat.col.fi.ibi.ut d.c.fi.in antiquio.fub dens quòd habet locum in patronis, & præsentatis &c. quicquid dixerit Aegi. Bellame.Dec.620.incipič.capitu lum ubi(& malè)firmat dictum.c.fi.non habere locum in præsentatione,nisi consuetudine id suadente. Et quòd dictum.c. fi. in præsentationibus etiam locum sibi uendicet uoluit Barba.consi.33. scripsit Psalmista.col. 6.post nu. 12.di.2.Rocc.de iu.patr.in uer.honorificum.q.38.& Lã ber.in eo.tract.art.28.q.1.par.2 lib.2.col. 3.uersi.succeßiuè dico tex. illum secundum omnes locum etiam habere in præsentatione.Idem dicit art.2.q.6.par. 2.lib.2. in prin.& ante.nume. 2.ubi concludit cum Lapo hic, & post numer. 4. dicit hanc opin. communem. communem etiam affirmat Aymo Craue.consi. 63.primum.num.2. & consi.177.scripsi iam.nu.1.sequitur Sarnen.in 17.q. 3. Reg.de infir. nu. 5.*

x ¶Glo.antepen.] *Cum ista gl.transit ibi Gemi. Et illam gl.& hanc Alle.comprobat ibi Fran.nu.6.& Roccus.de iur.patr.in uer.honorificum.q. 39.nu. 70.uersi. Tenendo dictam conclu.*

y ¶Auaritiæ.] *Dispositio c.auaritiæ habet etiam locum in præsentato,prout per Fran.in d.c.post num.2.uers. Item habet locum,qui tenet cum Lapo hic.Cum quo etiam tenet Rocc.de Cur de iur.patr.in uersi.honorificum q.39. Rebuff.in praxi. in 3.part.signa.in uer.nec non iuri patro.num.55.Lamber.arti.11.q.5.part.2.lib.2.in principˀ.& ante nume.4.& quæ.6.eiusdem par. & libri.arti.12. numer. 6.& arti.12.quæst 6.par. 2.libr.2.post numer. 6.*

z ¶Calde.] *Puto quòd allegare uoluerit con.Io. Calde.8. de electio.incipiens an c.auaritiæ.*

a ¶Quam fit.] *Idem tenere uidetur Cal.consi. 17.præsentato.de iur.patro.causa uerò.contra in c.fi. col.fi.eo.tit. Pro concordia uideatur Abb.consi.70.plura sunt. lib.2. & Cur.de iur.patr. in uer. honorificum.q.36.num. 67. & Lamber.in dicto tracta.5. quæst. 2.part.2.libr.artic. 1.& 2.*

b ¶Ius acquiritur.] *Idem uoluerunt Calde.consi.9.de iu. patro.Cardi.cle.1.in 1.oppo.de sup.negli.præla. Docto. in ca.cum Bertoldus.de re iudi. Intellige de iure ad rem, non in re Sarnen.in 1.quæst. Reg.de Non iudi.iux.for. sup.nu.13.Aene.de Falco.de Reserua. in 4.q. effe. 47. nu.6.in 4.modo. D meus Phi.Dec. super rub.de iudi.in 2.lectu.post nu.6.sequens, & declarans hoc dictum Lapi.Cur. de Iu.patr.in uer.ius.q.4.Lamber.eo tract.art. 8.q.5.2.par.2.lib.*

c ¶Confirmatio siue decretum.] *Intelligitur sicut ad electionem,seu electionis perfectionem sequi debet confirmatio, ita ad præsentationis perfectionem institutio sequi debet.Electus.n.confirmatur.c.nihil,cum ibi nota.de elec.Abb.in c.authoritate.nu.6.de instit. Lamb. de iur. patro.art.12.q.1.par.1.lib.2.nu. 15. uer. Confirmari uerò.Præsentatus instituitur.Abb.in ca.nobis in 5.not. de iur.pat.& in d.cap.auaritiæ.nu.6.de instit. Rocc. de Cur.in trac.iur.patr.in 3.q. prælud. Lamber.ubi supra. nume.16. Idem Lamber.lib. 2.pár.2.q.5.art.3.colum. 2. in fin.*

d ¶Super incerto.] *Idem not. infra Alle. ult. numer. 3. & Gemini.in cap.ut quis duas eolum.fin.uersi.& est ratio.*

e ¶Incertus.] *Prout in simi. ponderat Rota.419.si impetretur, colum. 2. cir. medium uer. secus uerò in curia. in no.*

S V M M A R I V M.

1 *Papa conferens beneficium ut perpetuum quod ex dispositione constitutionis erat annale non facta mentione constitutionis an literæ dicantur subreptitiæ.*

2 *Taciturnitas eorum quæ papa nõ tollit, nec eis derogat rescriben-*

rescribendo an uitient literas.
3 *Beneficia non sunt temporalia sed perpetua.*
4 *Beneficium manuale collatum per Papam an possit per Abbatem reuocari.*
5 *Prouidere de beneficio quod sit temporale, & prouidere de beneficio manuali in quibus differant.*
6 *Receptione facta per statuentes authoritate papae qui receperunt aliquem ut perpetuum an per dictam receptionem uideatur sublata constitutio de temporalitate beneficij.*
7 *Episcopus de consensu canonicorum aufferendo constitutionem & dato quod intelligatur temporalis an sublata constitutione dicatur perpetuus.*

ALLEGATIO. IX.

a Disputat [a] hic an† si Papa beneficium annale
1 ex constitutione conferendi ut prioratum
qui post annum ex constitutione uacare
censetur Papa suae reseruat collationi eo uacante per
mortem eius, uel per promotionem qui illum habebat
ex confirmatione legati, ut perpetuum conferat
alicui, uel de eo mandet prouideri non facta mentione
de constitutione, an illa gratia sit surreptitia. Et
in hoc tenet ꝙ non; quia uel concessio intelligitur
temporaliter ut ex natura constitutionis; & tale non
est tacitum quo expresso literas non dedisset, ex quo
sua collatio non repugnat constitutioni: ex quo concludit
b ꝙ taciturnitas [b] † eorũ quae Papa nõ tollit, nec
2 eis derogat rescribendo, sed remanent in omni suo
integro statu, nõ uitiat literas, ut si taceat quod prior
iurare debet se seruaturum constitutiones: uel ꝙ ex
constitutione debuisset impetrare licentiam ab aliquo
praelato, uel aliter, si etiam cõcessio intelligatur
3 perpetua. † Item dicit ꝙ de iure communi beneficia
c non sunt temporalia, sed perpetua [c] sed cõstitutio disponens
in contrarium recedit à regula iuris, & hoc
non potest in praeiudicium superioris: immo superioris
authoritas intelligitur excepta, de iureiur. uenientes,
ꝙ no. gl. de rescri. constitutus, cum si. reseruando
ergo collationi suae talia beneficia annalia reducatur
ad antiquas regulas iuris communis, ut ex
d hac uice intelligantur [d] perpetua nec habet Papa facere
mentionem de constitutione speciali quę eum nõ
obligat, unde sicut per talem reseruationem tollit capitulo
ius eligendi pro illa uice; pari ratione, ex quo
igitur per reseruationem Papa reducit beneficiũ ad
suam collationem abstulit capitulo ita commodum
electionis siue tẽpus: neque enim uerisimile est contra
iura communia uoluisse ligari obseruatione constitutionis
specialis. Impetrans ergo non habet facere
mentionem de eo quod iam constitutione sublatum
est: secus si tale beneficium impetraretur tali reseruatione
non pẽdente, quia tunc impetraretur beneficium
ut uacans eo tempore quo electio spectabat
ad capitulum, & eo tempore quo uigebat constitutio
de annalitate prioris quae tacere non debuerũt
in impetratione per regulas. c. super literis de rescri.
ad hoc allegat quęstionem disputatam per. Io. Cal. &
4 Pau. de† beneficio manuali collato per Papã an possit
e reuocari [e] per abbatem ut solitum erat, & tenet ꝙ
non: si gratiosè contulit. Secus si supplẽdo defectus,
& negligentiam abbatis per iura & rationes ibi per
eum inductas, & idem facit Ioan. An. de ele. cum in-
f ter. R. [f] super gl. licet. Nec per hoc dicetur beneficiũ
mutasse naturam suam: ut dicit Pau. Sed obeunte illo
cui collatus est prioratus, redibit ad suam naturam,
quia ex quo tempore suae reseruationis erat perpetuus,
in illo statu in quo eum reperit; reseruasse uide
g tur secundum Lap. de Castigliõchio. [g] Ego credo ꝙ
reseruatio intelligatur, & collatio temporaliter ut dictat
statutũ, quia non est uerisimile ꝙ uelit Papa tollere
statutum primo aeditum, & uacabit per constitutionem
ut dicit constitutio, lapso anno: ꝙ non inten
h dit Papa tollere constitutiones nec uti potestate [h] ex
cepta nisi exprimat. Nec dictum Pau. est simile. A-
5 liud † est enim prouidere de beneficio stante cõditione
praeterita ꝙ sit temporale; & quia non tollit constitutionem
nisi exprimat: constitutio remanet, &
eius uirtus; nisi dicatur ꝙ constitutio debeat restringi
ad collationes tantummodo statuentium, in quo
attendenda forent uerba constitutionum. Aliud est
prouidere de beneficio manuali, quia potest reuocare
ad nutum futurum inferioris praelati: quia tũc bene
inferioris tollitur illa potestas, cum inferior prae-
i cedente actu superioris [i] de illo se non ualeat intro-
mittere tanquam beneficium authoritate Papae col 3
latum tunc sit exemptum ab inferioris potestate secundum
Ant. de Butr.
6 Secũdo† disputat an per receptionẽ factam per statuentes
authoritate Papae quia receperunt eũ ut per
petuum, uideatur sublata constitutio de temporalita
k te beneficij, & uidetur ꝙ sic, quia facta in fauorẽ capituli,
possunt ergo illi tacitè, & expresse renũtiare.
ad hoc de praebẽ. cum illorum. & de praeben. dilecto.
dato quòd sit iurata, & quod no. Pau. in cle. de regul.
ut professores.
7 Tertio† disputat an si episcopus de cõsensu canonicorum
intra annum aufferat illam cõstitutionem, &
dato ꝙ intelligatur temporalis, an sublata illa constitutione
remaneat perpetuus: dicit ꝙ sic, quia constitutio
eum priuabat demũ lapso anno; ex quo ergo est
sublata, eum non priuat, ad hoc allegat de elec. commissa.
libr. vj. ubi promotus debet intra annum promoueri,
& si tãtum est lapsum de anno, quod promoueri
non posset per hoc non est ante priuatus, & est
l ratio quia posset superuenire dispensatio. [l] ut dicit
Io. An. per quã tolleretur priuatio, ita hic licet prior
esset annalis, uirtute constitutionis, si tamen illa ante
lapsum anni tollatur, remanet uerus prior ex collatione
apostolica, & perpetuus. cum ut supra dixi beneficia
ecclesiastica de sui natura sint perpetua, nec
est opus alia electione seu institutione, immò esset
facere iniuriam primae collationi: ut not. de sacra. nõ
ite. super rubrica. maxime post Io. Cal. & sic consuluit
Lapus de Castiglionchio tenendo ꝙ beneficiũ,
& concessio Papae temporaliter intelligantur ut puto,
& ipse supponit, in hoc ultimò malè decidit, quia
concessio stante constitutione temporali intelligitur:
unde ex cessatione constitutionis attento principio
non efficitur perpetua, quia iudicatur actus secũ
dum tempus constitutionis uigentis tempore actus.
m [m] de constit. c. fi. C. de legi. l. leges, unde ad defectum
legis, non deficit actus iam essentiatus de diuor. de
iis qui. Nec ob. c. commissa, quia ibi concessio erat
perpetua origine, licet ex temporis lapsu sine promotione

motione ueniret priuandus, ex quo cessat priuatio,
n remanet concessio secundum do. Ant. de But. [n]

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶Disputatio.] *Pro hac Alle. uideãtur Fel. ĩ c. per tuas, nu. 4. col. 2. & 3. de maio. & obe. & Cassa. Dec. 4. & 12. nu. 9. de præb. & ea quæ scripsi in 11. quæst. 3. Reg. in qua disputo an beneficia manualia sub regulis reseruatorijs comprehendantur.*

b ¶Taciturnitas.] *Lapum hic sequitur Feli. in c. postulasti. col. 4. uers. item declara ex uerbis Lapi de rescr.*

c ¶Perpetua.] *Idẽ uoluit Cald. cõs 26. an in reseruationibus, post prin. de præben. Cardi. consi. 57. ad primum nu. 6. & cum hoc tenet Cassa. Deci. 4. nu. 53. & deci. 14. nu. 9. de præben. uide quæ scripsi in 11. quæst. Reg. 3. Reseruatoria nu. 1. & seq.*

d ¶Intelligatur.] *Videatur Feli. in alle. c. cõstitutus nu. 10. de rescr. & iuxta tradi. ibi per Fel. intelligẽda sunt quæ Lap. hic dicit.*

e ¶Reuocari.] *Infra Alle. 26. disputat, ad fi. Card. in cle. uni. §. præmissa, post nu. 4. ubi distinguit de sup. negli. prælа. Abba. in c. ad nostram. nu. 7. ibi Addi. ad hanc Alle. se remittit de confir. uti uel inu. Ad quam etiam se remittunt Fel. in c. cum accessissent, ante nu. 10. & D. meus post nu. 10. de constitu.*

f ¶Cum inter R.] *Et Archi. in c. præsenti de offi. ordi. lib. 6. sequuntur Ale. cõs. 123. scripsit. ante nu. 19. uol. 4. uel potius Barba. inter cons. Alex. Idẽ Barba. in Addi. ad Bal. in l. rescripta, in uer. 6. quia. C. de preci. impe. Offe. Feli. in c. per tuas. nu. 4. de maio. & obe. D. meus in c. ad nostram, col. fi. de confir. uti. uel inu.*

g ¶Lap. de Ca.] *Quem sequitur, & ad eũ se remittit Mil. in Reper. in uer. beneficium manuale si Abbas. Idem etiam uoluit Mil. in uer. religiosus non potest consentire, uers. quia papa prouidendo monacho.*

h ¶Potestate.] *Papa nõ præsumitur uti uelle plenitudine potestatis, sed potestate ordinaria. Inno. in c. innotuit. ante nu. 6. de electio. & per alios quos cito in 20. quæst. Regu. de non iudi. iux. for. sup. post. nu. 8.*

i ¶Superioris.] *Probatur per tex. in c. multũ stupeo 3. quæst. 6. c. bona 2. uers. Nec obstabat. de postu. præla. c. ut nostrum, & ibi per D. meum in 1. no. de appel. c. quod translationem. de offi. lega. Ioan. And. post Inno. in c. inter dilectos col. 3. in fi. uers. Item indignum est quòd ex quo Papa ad se reuocauit prouisionem uel alij delegauit, ad inferiorẽ reuertatur. de exces. præla. & per Rot. 1. beneficia collectorum. In no.*

k ¶In fauorẽ.] *Contra facit quia ius huiusmodi cõtineret utilitatem priuatorum simul tamen publicam, saltem omnium in statuto comprehensorum in se, miserabiliter, quo fit ut renunciatio non suffragetur. l. inter debitorem ff. de pact. c. si diligenti, & ibi per Hostien. Bald. Abba. Mar. Sozzi. nu. 20. Feli. nu. 19. & alibi de for. cõpe, Sozzi. Regu. 339. in 6. Fallen. Pro opin. uerò Lapi hic facit tex. in l. si quis in conscribendo, & ibi per omnes C. de pact. ubi quòd quilibet renuntiare potest iuri in eius fauorem introducto c. ad apostolicam de regula. glo. magi. in alle. c. si diligenti, in uer. pacto priuatorum & ibi docto. de for. compe. Sozzi. in alle. Regu. 339. in uer. renunciare iuri suo. In casu autem nostro ius, seu fauor capituli, non autem publicus considerari potest.*

l ¶Superuenire dispensatio.] *Vide Sozzi. in l. quidã relegatus. ff. de reb. dub. & Tiraq. de ut. retra. par. 1. glo. 1. §. 32. post nu. 65. qui Lap. hic sequitur.*

m ¶Actus.] *Et sic est locus regulæ in delictis ff. de noxa.*

n ¶De But.] *Cuius opin. contra Lap. uerior est, prout per Feli. in c. cõstitutus nu 10. uersi. Alios adducit. de rescr. qui postea subdit hanc esse communem opin.*

SVMMARIVM.

1 *Episcopus Bono. an posit relaxare iuramentum de soluendis usuris præstito a Bonon. Mutinensi super contractu Bono. inito. nu. 5*

2 *Forensis quando posit conueniri coram nõ suo iudice.*

3 *Iurisdictio data à iure ratione contractus quomodo intelligatur.*

4 *Vsura est crimen ecclesiasticum & ex officio potest procedi.*

6 *Resolutio contractus ibi potest fieri ubi fit implementum.*

7 *Episcopus Bon. in casu prædicto numquid posit procedere in absentem ad declarationem nullitatis contractus.*

8 *Exceptio quod quis non contraxit contra petitionem quæ continet quod contractus declaretur usurarius quando opponi debeat.*

9 *Et quid quando quis neget non cõtraxisse in tali loco.*

10 *Forma purgationis rei.*

11 *Reus in quo casu teneatur producere instrumentum de domo sua.*

12 *Practica quomodo sit procedendum contra eum qui negauit instrumentum esse confectum.*

ALLEGATIO X.

1 DIsputat hic plura, † Primo an Bono. episcopus
a [a] posit relaxare iuramentum Bonon. de soluendo usuras Mutinen. qui usurarium contra
2 ctum Bononiæ iniuit. † Ad hoc uidetur quod non, quia non potest forensis ratione contractus conueniri coram alio non suo iudice, nisi reperiatur ibidem, uel ibi habeat bona. de fo. compe. Romana. §. contrahentes. lib. vj. Secundo quia hic nõ agitur ad implementum contractus seu ad eius obseruantiam, sed ad ipsius contractus dissolutionem, & iura quæ dant iuris
3 dictionem † ratione contractus loquuntur quãdo agitur ad implementum. ad hoc. ff. sol. mat. l. si cũ dotẽ. Hic multa effundit inutilia, quod boni dicit est illud, quod cũ agitur ad finem aperiendi uiam tantummodo ad petẽdum sibi debitum, nec aliquid apertè petatur dari, uel fieri, sed tantum agitur ad finem extirpandi
b uitia suæ dicœ. potest in absentẽ procedere, [b] & probat per multa iura, & argumenta, quòd in usuris pos
4 set ex officio procedere. Et quod usura sit crimẽ, † & delictum ab aliquo non negatur, & quòd sit crimen
c ecclesiasticũ, [c] & de quo cognoscit ecclesia, & in non subiectum, ut in iudęos, de usuris. post miserabilem. Secundo quia talis absolutio surrogatur in locũ missionis, quia ordinarius sententiæ declarandi contractum usurarium, & post admissionem potest procedere, nòn obstante defectu iurisdictionis ita in personam ratione cõtractus, uel delicti: & ita potest procedi ad hanc absolutionem all. dicta doc. quæ allega
5 bo in sequenti dubio. † Sed absque tanta difficultate

satis

d satis credo ꝙ absoluere[d] potest à iuramento istũ Bo-
non.quia suppositus est ei,& agitur tantum de tollẽ
do ligamine sibi subiecti;ergo & de liberanda anima
eius;nec aliquid disponit circa personam absentis,
& de hoc est casus secundum uerum intellectum de
6 fo.comp.postulasti. Item† quia in resolutione cõtra
ctus quis sortitur forum ubi fit implemẽtum:ut no.
e ff.de condi.ind.l.qui certo loco.& in l.j.[e] C. ubi & a-
pud qnos,ubi per Bart. sicut & potest absoluere reũ
ab impetitione actoris.ubicunque absentis.ff. de iu-
di.properandum. §. sin autem reus, secundum Ant.
7 de Butr.†Secundo dubitat an procedere posset ad de
clarationem nullitatis contractus usurarij in talem
f absentem,& breuiter dic ꝙ sic:[f] tum quia in tali non
est necessaria litis contestatio ut in summaria, ut in
cle.dispendiosam,de iud.iuncta clem.sæpè, de uerb.
signific. tum quia ibi non est prouisum de remedio
g missionis,[g] sed agitur ad finem tantum cuiusdam de
clarationis in absentem, & proceditur lite non con-
testata,ut not. in authen. si omnes. C. si ut se ad hæ-
red. absti. & in authent. qui semel. C. quomo. &
quan.iudex,& narrat dicta Butriga.utrobiq; de qui-
bus mentionem feci de offi.iudi.cap.primo.§. quod
si quis petat cancellari de matricula &c.potest proce
di ad diffinitiuam. Et ex his concludit etiam ad pri-
mum dictum, quòd cum hæc declaratio succedat lo-
co missionis,sicut potest procedi ad missionem per
§.contrahentes, ita posset procedi ad hanc sententiã
h [h] ad utrũque allegat, quia hic agitur de periculo ani
mæ,quo casu in absentem proceditur ad diffinitiuã
ubicunque sit;in beneficiali,& matrimoniali, ut lite
non conte.quoniam.§ porrò,& §.sinautem.
8 Tertio disputat utrum exceptio quæ opponitur cõ
tra petitionem ut declaretur contractus usurarius,si
opponatur ꝙ non contraxit, an illa debeat opponi
ante litis contest.Inno. dicit ꝙ opponi debet ante li
tis cõtest.de dila.præterea, & probabitur summariè.
i idem dicit licet non alleget allegans,[i] de rescrip. su-
per literis,& quod ibidem.in l.præscriptione.C.si cõ
tra ius uel utili.publi.& Host.in §.contrahentes.Cõ
trarium sentit de fo.compe.cum sit,.& tenet Io. An.
in Spe.in titu.de rapto. super uer. sed potest.& Bar.
in l.non exigimus.ff.si quis cau.uide Bar.in d.l. præ-
k scriptione.[k]
9 Quarto† disputat [l] si opponitur exceptio.quod nõ
l contraxerit quis in tali loco quis probet an dicens
contractum an negans,dicit quod spectat onus pro-
m bandi ad citatum, [m] & probabit negatiuam falsam,
sed actor instrumentum, quo exhibito instrumento:
probabit se absentem fuisse secundum. l. optimam.
C.de contrahen.& commi.stipu.sed si reus habet in-
strumentũ dicit ꝙ cogetur exhibere,& hoc quia non
est in potestate actoris,allegat no.in decre.i.de pro-
ba.ubi dicit quod non compellitur actor faciens mẽ
n tionẽ de instrumento in libello illud exhibere,[n] quia
præsumitur non esse penes eum, & sic non cogitur
in principali,sicut nec in hoc incidenti, quia non est
quis ad impossibile cogendus:probat quia licet for-
10 ma† sit purgationis sicut reus se purgat iurando se
o innocentem de crimine, ut purgantes [o] iurent se il-
lud credere:ut not.de pur.can.c.accedẽs, tamen si in
ducatur purgatio super defectu natalium peruerti-
tur modus purgandi, & iurabit se credere fuisse filiũ
legitimum,quia de ueritate sciri non potest: ut not.
in d.decre.accedẽs,sic in proposito cogetur reus pro
11 ducere† instrumẽtum de domo sua, contra id de pro
ba.c.j. quia illud non producitur contra se sed pro se
ut iuuetur in probatione negatiuæ, aut ut negatiua
magis coarctetur,& quia aliunde haberi non potest.
12 Et † si dicatur quomodo cogetur producere instru-
menta quæ forte negat confecta, recurretur ad pra-
p cticam Inno.in decre.pe.[p] de fi.instru.& Io. And. ut
q sicut petit appellans exhiberi sententiam [q] quia præ
sumitur esse penes appellatum,mãdabitur ipsam ex-
hiberi: & si neget pronuntiabit ꝙ illa perpetuo non
r tueatur;[r] nec commodum consequatur.ad hoc.l.cum
quidam.C. de fi. instrumen. ubi est casus secundum
s Bartol.[s]

Addit.Quint.Mandosij.

a ¶An Bononien.episcopus.] *Vide Ludo. Roma. sing. 470.Florentinus contrahit.ad fi.& Feli.in c.1.ad fi.post nu.31.de iureiur.qui Lap.hic citat.*

b ¶Procedere.] *Citatio partis an sit necessaria in concedenda absolutione,seu habilitatione a iuramento.docto. uariè loquuntur,prout latè per Abba.in c.1. nu.10. de iureiur.& ibidem latius per Feli.nu.23. cum aliquibus sequ.Cur.Iun.consi.152.præsupponitur.post nu.9.dicit ex communi stilo non requiri citationem.*

c ¶Ecclesiasticum.] *Glo.magna post prin.uersi. Item de crimine usurarum in cap.1.de offi.ordi.Fede.de Sen.seu Lap.ad fi.cons.245.D. Andrea, uers. simile quod not. Pau.de causis usurarum.Idem infra Alle.55. & 70.Gemini.in c.1.quæst.1.ubi etiam Addi.de usur.lib.6.Et ꝙ ecclesia sola cognoscat de usuris uoluit Calde.cons.3.an causa usurarum ad fi.& toto con.sub titu.de indi.& D. meus sequens Calde. & Lap. consi.170.uiso themate ante nume.3.*

d ¶Absoluere.] *Contrarium concludere uidetur Cardi. in c.1.de iureiur.siue cõtractus sit factus alibi,siue etiã ibi, quando ille in cuius fauorem fuit iuratum est absens,Pro hac uerò opin.Lapi,seu Anto.de But. est con. Cald.6.de iureiur.ubi quòd episcopus iurantis absoluit. & consi.1.de offi.ordi.Idem uoluerunt sequentes Lap. hic Abba.in c.si quis in lect.nu.3. & in Repet.post nu. 3.uers.dicit Lap.de for.compe.Fran.Aret.cons.142.ex facto.ante nu.9.Sozzi.in l.libertus nu.9.ff.de in ius uocan.& Dec.Neapo.Capitij 18.in causa nobilis.post nu. 6.Feli.in c.licet.ante nu.25.uers.Adde in terminis.de fo.compe.ubi etiam uidetur reprehendere But.hic.Et ꝙ pro hac absolutione non requiratur citatio partis concludunt Lap.& alios citantes.Rui.cons.170. de tribus nu.30.lib.1.& Afflic.Dec.Neapo.120 in causa.num. 10.& hanc dicunt communem,& magis communem.*

e ¶In l.1.] *dictu in.l.2.Et quod iudex contractus,sit etiã iudex distractus, & etiam in distractu actor sequatur forum rei uoluerunt sequen.Lap.Anto.de But.in c.postulasti de fo.compe.Alex.in addi ad Bar.in l.hæres absens.§.si quis tutelã,in uer.in duobus.ad fi.ff.de iudi. & Tiraquel.de legib. connu.Glo.5.nu.8.in uer.cõtracter.*

f ¶Quòd sic.] *Argumentum hoc modo procedi:in causa usuraria proceditur summariè, & de plano, ac sine strepitu,& figura iudicij præalle.cle. dispendiosam, & ibi glo.in uer.usuris,& Card.quæst.31.cum quibusdã seq. ac Vitali.*

ac Vitali.nu.52.& seq.declarant quando causa usurarum sit summaria, in causis autem summarie, simpliciter etc cognoscendis litis contestatio non requiritur, dicta cle.sapè, & per Abba. in c.ueniens 2. post nu.10. uer.Ex prædictis no.dc testi.& uoluit Roma.cons.497. diligenter num.9. quod quando proceditur summarie, de plano etc. quamuis iudiciaria solennitas remissa uidetur, sequitur D.meus consi.449.uisis.nu.15. Dicis aliquis argumentum hoc bene mihi concludit causam usurariam non requirere litis contestationem, sed quorsum hoc? Huic respondebo. In causa in qua sententia ferri potest absque litis contestatione, potest procedi contra absentem. prout in alle.cle.sapè, & ibi per omnes. de uer.sign.& in c.quoniam frequenter.§. porrò, ibi. si de causa liqueat ad diffinitiuam sententiam procedendum. ut lit.non conte. intellige tamen ut citatio legitima præcesserit ut non dicamus idem in sententia declaratoria huiusmodi, quod diximus in petenda absolutione a iuramento quòd hic citatio legitima præcedere debeat, probat tex.in alle.cle.sapè.§.non sic, uers.citationem uerò, & in dicto.§.porrò, uer.seu quia peremptoria citatione etc.& supponunt Bald.in authē. si omnes hic alle. post nu.6.ibi dum tamen sit legitimè citatus, & alij C.si mi.se ab hære.abs.

g ¶Missionis.] *Hac est alia ratio quare declaratoria huiusmodi contra absentem ferri possit, quæ est, quia cōtra huiusmodi creditorem usurarium litem non contestātem, seu absentem non posset deueniri ad remedium missionis in possessionem, cum illud competat contra debitores absentes, uel litem non contestantes, non autem contra creditores, ut per Bar.& alios in l. si finita.§. Iulianus.ff.de dam.infe. unde ad hoc remedium deueniri debet, ut contra absentem lite etiam non contestata procedi possit, etiam ad sententiā prout declarat Iaco.Butrig. in auten.qui semel.hic alle.col.penul. uers. item quæro quare hic potest peruenire ad diffinitiuam lite non contestata? respondet quod illud conceditur ubicunque contra absentem aliud auxilium cessat. uideatur Bald in alle. authē.si omnes.nu.5.& sequ. & ibi Barba. in Addi. in uer.respondet.dicit hanc esse communem theoricam.*

h ¶Sententiam.] *Nos ex ijs quæ diximus supra inferamus utiliter ad praxim Ro.Cur. quòd ex quo tam in causis ordinarijs, quam delegatis cessat missio de qua hic, procedi possit ad sententiam diffinitiuam contra absentem, siue ex quo deficit remedium missionis huiusmodi quod Romæ est insolitatū, siue sanius in causis beneficiarijs, siue alijs spiritualibus, in quibus tam coram ordinarijs, quā corā delegatis contra absentes, ut præmisi, procedi potest, siue sanius in causis prophanis, & tunc si coram delegatis, clausula summarie etc. semper in rescriptis poni consueuit, de qua clausula latè tracto in.3.cō. in uer.summarie, siue sanius in causis ordinarijs coram Auditore Cameræ, uel altero & duobus alijs ordinarijs, cuius Auditoris Cameræ tribunal & pondere, & numero causarum, ac potestate censuras ecclesiasticas fulminandi omnia alia superat, & cui hodie præfectus est dignissimus, & nunquam satis laudatus Illustriß.D. Flauius Vrsinus. Facultates etiam horum tribunalium Vicarij Papæ, Gubernatoris urbis, & dicti Auditoris Cameræ inter alia continent ut procedere possint summarie, simpliciter, & de plano etc. ergo ut uno uerbo absoluam contra quemcunque absentem siue actorem, siue reum procedi poterit ad omnes actus, etiam ad diffinitiuam sententiam.*

i ¶Allegans.] *Infra Alle.58.prælatus num 3.ubi plura adducit inferens ad statutum ut ibi.*

K ¶Præscriptione.] *Vbi etiam uideantur Cyn. & Bald. & infra Alle.58.nu.3.& Domini.in alle.§.contrahentes, & ibidem omnino Phi.Fran.in 6.no.ubi etiam adducit hanc Alle.10.Alex. in l. ex quacunque, nu.16.ff. si quis in ius uoca.ubi plures refert tenētes cum Inno. hic. alle.Feli.in c.si clericus laicum, col 2. in 2. lim. de for. compe.& Cur.Iun.cons.124.maturè, nu.6.ubi quòd cōclusio Inno.est uera, & communis, quòd quando quis nō habet regulariter iurisdictionem contra aliquem, sed in aliquo casu speciali, puta si Florentinus citaretur Ianuæ pro contractu ibi celebrato, & ipse opponeret se non debere citari, & non esse suppositum iurisdictioni illius iudicis, quia negat se unquam ibi contraxisse, necesse erit quod ante quam ad ulteriora procedatur circa expeditionem causæ, primo cognoscatur summarie an contraxerit ibi, uel non, & postea pronuntietur super competentia.*

l ¶Quarto.] *Sequitur Feli.in c.1.post nu.27.de proba.*

m ¶Ad citatum.] *Pro huius 4.dubij intellectu, & uerborum hic positorū uideatur infra Alle.58.prælatus, col. antepe.uers.D.Franci.de Bui.& postea col.penul.uer. Dicit tamen D.Franciscus quòd dicto casu onus probandi spectat ad citatum, quia fundata est intentio citantis etc. Et cum supponatur dubiū an iudex esset competens, uel non, citatio interim suos operatur effectus. ad ea quæ adduco in 40.quæst.Regu.de Anna.nu.5.*

n ¶Exhibere.] Rot.488.no. *si in libello. in anti. distinguit. Et Rot.& hoc dictum Lapi sequitur Feli. in alle.c.1.de proba. post nu.27. in Restrictione 3.*

o ¶Purgantes.] *His diebus religiosissimus, & omni uirtute ornatus Illustriß & Reuerendiß. Cardinalis Pisarum, & alij santissimæ inquisitioni præfecti in causa prætensæ Hæresis mandarunt Stasio de censa clienti meo, sub ditione dignissimi & Illustriß. cardinalis Iesualdi existentis quòd se purgaret per sex cōpurgatores ab obiecto hæresis crimine, consului iuramentum per Stasium præstandum concludere debere, quòd ipse ab obiecto crimine immunis erat, quin imò contrarium tenuit, & tenet, & idem quod sancta mater ecclesia, iuxta formam tradi.per Hostien.in Sum.in titu.de purga. cano.§. qualiter fieri debeat. & Specu.de Abolitio.& purga. Compurgatores uerò iuramentum hoc modo subire debebant uidelicet. Quod ipsi credunt Stasium uerum iurasse, & quòd secundum eorum conscientiam immunis fuit, et est ab obiecto crimine hæresis, & credunt illum ueritatem dixisse. iuxta tex.in c.quoties.& c fi. in fi. de purga. cano.& per Hostien.& Specu.ubi supra.per Lap. infra Alle.33.factum.nu.6. Alle.82 in causa, ante nu.5. & ad alia quæ adduxi in con.per me desuper confecto. clientemque*
p *meum innocentem, & immunem ab omni hæresei crimine post multas disputationes declarari obtinui.*

¶Pen.] *Vult dicere in decre.G. perpetuus, Et doctri. Inno.ibi, & dictum Lapi hic communiter approbatur ut per Anto.de But.& Abba.in dicto.c.G perpetuus.col. 3.uers.Et dicit quòd eam sequitur Lap.Et Inno.& Lap. hic licet non citet Alle.refert Ludo.Roma in l.1.§.editiones, post nu.10.ff.eden.Et subdit Roma. quod communis practica sequitur dictum Inno.Et idem Romanus in l.2. post nu.10.licet corruptè Alle.hanc citet.C.eo.& opin. Inno.dicit communem, & hoc dictum Lapi comprobat.*
q *D.meus Tho.Dec.in alle.c.1.post.nu.66. uers. Primus est in*

est in eo qui negat.de proba.

q ¶Sententiam.]*Idem uoluerunt Ancha.in c.1.cir. medium,uersi.Sed hic quæritur pone quòd pars appellata. de appel.lib.6.& Fran.in c.Romana.§.si uerò.ante nu. 13 eo.titu.& lib.*

r ¶Non tueatur.]*seu non reperitur, uel non credatur, seu non inuenitur.Hæc est Praxis Inno.in alle.c.G. perpetuus,quem etiam sequi uidetur iuxta terminos nostros Fede.de Sen.consi.202.audiui.& Ancha. in dicto c.1. in 9.quæst.col.3.de appel.lib.6.& D.meus in alle.c.1.post nu.66.ubi hanc opin.cõmunem dicit.de proba.& Lap. hic sequuntur Mil.in reper.in uer.appellãs ulti.& Fel. in dicto c G.perpetuus nu.10.Vide omnino Iaso. in l.is apud quẽ,n.10.& seq.qui Lap.& alios citat,latè discutiens.C. de eden.& ibid.D.meũ Phi.Dec.nu.25.& seq.*

f ¶Bar.]*Et per eundem Bar.in l.1.§. edenda.ff. de eden. quem sequitur Gui.Papæ Dec.245.si aliquis.*

SVMMARIVM.

1 *Parochiani & patroni an ratione sui interesse possint agere contra rectorem ecclesiæ ut declaretur priuatus stante constitutione, concubinarium ipso iure fore priuatum.*

2 *Parochianorum interesse quod sit.*

ALLEGATIO XI.

1 TRactat †hic an parochiani [a] ratione sui interesse periculi animæ in percipiẽdo sacramenta:& patronus ratione sui interesse ut possit præsentare, possit agere ut rector declaretur remotus ab ecclesia ex uerbis constitutionis legati
b dictantis concubinarium [b] priuatum ipso iure,& habentes potestatem prouidendi posse prouidere, hoc declarato.Posito quod agentes sint laici,& uiles, uidetur quod non quia tales remouentur ab accusatione;de accu.cum.p. [c] cum materia [d] & quia ex quo priuatus est ipso iure declaratio uidetur superflua. Determinat contra quia laicus, & uilis ratione sui interesse agit cõtra clericum de crimine ciuiliter,& etiã
e criminaliter. [e] iiij. q.vj.omnibus.de testi.de cætero.
f hic patronus [f] prosequitur suum interesse quia uult
2 præsentare.†Item parochianorum interesse est ut recipiant sacramenta ecclesiastica ab eo quorum inter est, ad hoc de elect.dudũ.ii.& quod talis ad hoc agere posfit not.de elect.querelam, non obst. secundo quia constitutio est fundata super constitutione legati,quæ uult ꝙ demum eligere possit, uel prouidere quando hoc est declaratum. Itẽ dato ꝙ possit pro
g cedere ad electionem sine prædicta declaratione [g] tamen honestius est fieri declarationẽ ne postea in executione negotij surgat difficultas,ad hoc de homi.ꝑ humani libr.vj.in fin.quæ ibi no.ad hoc gl. de elect. commissa.in uer.iusto impedimento.eo lib.ad hoc ꝙ not.in c.licet episcopus,de præben.lib.vj. super uer. uocato in fi.& Io.And.in Spe.de appe.super Rubrica.& quod no.in Spe.de suppl. negli.præla. §.est autem illa.in fi.

Addi. Quint.Mandosij.

a ¶An parrochiani.] *Fede.de Sen.consi.23. Titius electus post nu.3. ponderat laicorum parrochianorum interesse habere bonum prælatum, canonicè institutum, a quo ecclesiastica sacramenta recipere possint. Et Fede. ibi,& Lap.hic sequuntur And. Barba.in ult. Apostil.in fi.ad Bal.in l.iubemus.C.de sacro.eccle.Pro hac Alleg.ui de plura per Io.Bap.Ferret con.183. nisi alle.quem miror non citasse Lap.hic.Et Lap. hic sequitur, alios etiam referens Io.de Syl.de benefic.par.2.quæst.ultim.colum. penul.& fin.*

b ¶Concubinarium.] *Triginta pœnas contra concubinarios uide per Rebuff.super concor. rub. de publi. concubi.post prin.Contra concubinarios habemus con. Lateranen.sub Leone.x.sessio.9.de refor.curiæ. & nouissimè conci.Triden.sessio. 24.in decre.de refor.matrimo.ca. 8. incipieu.graue peccatum.& sessione 25.c.14.Quã turpe.in decre.refor.*

c ¶Cum p.]*Et ibi Abb.post glo.num.6.colligit quatuor membra, subdens fallentias de quibus hic, & Addi. ibi remittit se ad hanc Alle.*

d ¶Cum mate.]*Et ca.ex parte A.& ca.de cætero.de testi.e.sicut sacerdotes, & ibi Gemi. 2. q. 7. & per Sozzi. reg.409.in uersi.testes laici contra clericos. Amplia.& ut laicus non possit accusare clericum primæ tonsuræ pro ut in Singu..Anto.Corset.in uer.accusatio.ubi quærit an laicus possit accusare clericum prima tonsura, & si aliter non caueatur non differt clericus prima tonsura, ab alijs,prout per Alex.consi.8.uidetur lib.2.Abb. in ca. cum non ab homine in 2. not. ubi etiam plures Additiones.de iudi.& ad ea quæ adduco.in 1.quæst.24.Reg.nu. 2.& sequent.*

e ¶Criminaliter.] *Hoc non uidetur uerum quia laici solum criminaliter accusant quando suam, uel suorum iniuriam prosequuntur, & in quibusdam criminibus exceptis,ut per Anto.& Abb.in c.de cætero.de testi. & ibi dem Feli.nu.9.& 10.in 6.& 7.limi.& per eundem Abba.in c.ex parte,col.5.uers.item fallit, & ante, & ibi magna Addi.quã Lap.hic citat, & ibidem Feli. ante nu. 12.in 5.fal.eo.Et quod patronus non possit criminaliter accusare præsbiterum dilapidantem,seu inhonestè uiuentem concludit alios adducens Rocc.de iu.patro.in uers. onerosum,quæst.1.post nu.2.uers.limita ut non procedat,& Lamber.in eo.tracta.in 3.art.2.quæst.prin.3.li. Nisi defendendo Lap.dicamus ꝙ hoc crimen erat notorium, quo casu laicus etiam criminaliter accusare possit,prout in c.cum dilectus.de purga.cano.per Abba. in c. cum non ab homine. col. 8. de iudi. per eundem Abb. in alle.c.de cætero,& ibidem per Feli.in 2.limi.nu.6.de testi.& per Sozzi.in alle.Regu.409.in 2.fallen.*

f ¶Patronus.]*Quòd patronus, & parrochianus admittantur ad denunciandum,seu accusandum ciuiliter concludunt omnes in alle.c.ex parte.de testi.prout per Feli. ibi nu.8.in 1.Fallen.Fede.de Sen.con.23.Titius, col.2. & Roc.de iure patro.in uer.onerosum.post nu. 2.uers. secus quantum ad procedendum ciuiliter. latè Lamber. in dicto tracta.in 2.art.2.quæst.prin.3.lib.*

g ¶Declaratione.] *Declaratoria quando requiratur uide per Abb.in c. peruenit 1.nu.5. de appel.per Roma. consi.482.in casu.nu.6.& per Feli.in c.1.nu.42. de cõstitu.& latius in c.Rodulphus, in uer.sed declaratoria. de rescr.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Mandatum habens ad locandum pro quinque annis an ultra illos quinque poßit locare pro alys quinque & sic succeßiue.*
2 *Mandatum habens ad locandum bona Ecclesia an poßit locare Ecclesiam uel campanile uel domos contiguas Ecclesia.*
3 *Ecclesia non potest locari.*
4 *Pralati inferiores non possunt committere curam inferiorum parochianorum.*

ALLEGATIO XII.

1 DIsputat hic † an habens mãdatum a prelato
ad locandum pro quinque annis possit lo-
care ad quinq; annos proximos, & primo
finito termino possit incontinenti ad alios quinq;,
& sic successiuè an possit facere eodem instanti plu
res locationes. Primo allegat defectum consensus ca
pituli ad tales locationes, de his quæ fi.a præ. nouit;
&c. quanto; ad hoc de rescrip. edoceri. Secundo quia
locationes sunt factæ ad nõ modicũ tempus, quòd
non potest: quia est species alienationis, ut in clem.
a j.[a] de rebus. ecclesiæ non alie. Nec obst. q nulla exce
dat quinquennium, quia hic æquipollet unam face-
re, uel immediatè & successiuè plures: quia quod
una uia &c. de reg. iur. cum quid una uia; uel saltem
ultimæ locationes ex quibus transgressum est tem-
pus non ualuerũt. ad hoc decre. ad apostolicæ. de do-
na. & i. gloss. in uer. reuocare ubi Io. An. Tertio: quia
dictus procur. non habuit mãdatum nisi pro una lo
catione quinquennij, & proximi. l. boues. §. hoc ser-
mone. ff. de uerbo. sign. de præbe. non potest. lib. vj.
2 Secundo † disputat an in mandato ad locandum om-
nia, & singula bona, & possessiones ecclesiæ ueniat,
ut possit locare ecclesiam, uel campanile, uel domos
b continguas[b] ecclesiæ, & habitationes canonicorum,
& plebem ecclesiæ. dicit q non, quia locando eccle-
siam non locat bona ecclesiæ: ad hoc glos. in cle. j. su-
3 per uerbo inserta. de conces. preben. ad hoc de rescri.
c susceptum.[c] Item †; quia ecclesia nõ potest locari de
d cre. ij.[d] ubi glos. not. ne. præl. uic. suas & Host. in c. fi-
na. x. q. j. sacerdotes. & c. sequent. xvj. q. vij. c. ij. nec ex
cusat authoritas episcopi. de deci. quamuis, &. c. pro-
hibemus. Imò nec clerico licet ecclesiam curatam lo
care, quia per se debet deseruire. non per alium: de
præben. extirpandæ. §. qui uerò. de elec. licet canon
lib. vj. unde qñ propter absentiã dispensatur, ponitur
ibi uicarius per episcopum. de elec. cum ex eo. libr.
4 vj. & ibi dicit. Io. And. q prælati † inferiores non pos
sunt committere curas inferiorum parochianorum,
ideo hic locare ecclesiam non uenit in generali man
dato. de offi. uicar. cum in generali. lib. vj. & idem per
omnia de campanili, quia pars est ecclesiæ; & debent
e ibi stare campanæ[e] ad conuocãdum populum. de ho
mi. ex literis: &c. Ioãnes. de offi. custo. c. j. & ij. de quo
f de sen. ex. in Rubrica. Idem de cimiterio[f] quia gaudet
eodem priuilegio cum ecclesia. xvj. q. iij. quisquis, de
conse. ec. uel alt. consuluisti. de immu. ec. c. fi. Idem de
g domibus contiguis[g] & habitationibus clericorũ, &
septa ecclesiæ. xxx. passuum circumcirca. xvij. qu. iiij.
si quis contumax. in c. si quis in atrio. xxij. q. iiij. me-
tuentes. c. causam. ij. q. si quis inuentus, & c. constitu
tus. iiij. q. j. sanctorum, & glo. in d. c. constitutus. &
quantum sit passus habetur in d. c. sicut in sacro. Ad
hoc quod no. in Spe. de iniur. uers. pôt, & de immu.
eccle. in secunda forma. Item cum habitatio, domus,
& septa ecclesiæ sit communis prælato, & canonicis,
& quilibet tenetur ad residentiam, non potest locare prælatus habitationem ipsorum clericorum, nec eos iure habitationis priuare, secũdum Ant. de But.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Clemen. 1.] *Ad fi. & ibi Cardi. qui idem tenet in 5. quæst. Idem etiam uoluit Calde. cõsi. 11. ubi etiam Gemi. in Addi. de iureiur. Anto. de But. in c. apostolicæ. de donatio. & Alex. consi. 165. uisis. libr. 2. & consi. 104. in causa. nu. 6. lib. 3. ubi allegat, & sequitur Lap. hic. Idem etiam concludit Alex. in l. si domus. § fi. ad fi. ff. de lega. 1. Idem uoluit* Feli. *plures citans in c. qua in ecclesiarũ post nu. 87. uers. similiter si in locatione ad longißimum tempus. & postea uers. similiter si fiat locatio ad tempus non longum. ubi comprobat hanc Alle. & idem Feli. qui cum* Lapo *tenet in c. plærunque ad fi. de rescri. Et hac opin.* Lapi *communiter tenetur, quem etiam sequuntur* Firma. *in suo repert. in uer. episcopus non potest locare. Iaso. in l. manumißiones post nu. 7. & claud. seysel. ante nu. 6. ff. de ius. & iur. And. Tiraq. de ut. retra. titu. 2. in præfa. nu. 11. uersi. sed huic sentẽtiæ. & Apostil. ad* Bal. *in l. uoluntatis, in uer. idem puto, licet contrarium tenuerit ibi* Bal. *& malè.* C. *de fideicom.*

b Domos contiguas.] *Quod requiratur speciale mandatum ad locãdum domos ecclesiæ contiguas est singulare dictũ, & Lap. referũt et sequũtur* Ludo. Ro. *Sing. 39. an habens, & licet relinquat cogitandum, subdit authoritatem* Lapi *magnam esse, &* Firma. *qui sequitur Lap. hic, &* Roma. *dicto singu. licet illius numerum non citet, in uer. domus contigua ecclesiæ, & in uer. mandatum speciale requiritur ad locandum.*

c ¶Susceptum lib. 6.] *Puto q arguat a mandato sedis Apostolicæ super recipienda resignatione beneficij, illoque conferendo ad mandatum prælati ad locandum, ut sicut illud iuxta terminos suos tantum, & quo ad specificata solum operari debeat. dicto c. susceptum. Et generale est, quòd litera beneficiariæ strictè, & in suis proprijs terminis interpretandæ ueniunt. c. quamuis & c. cui de nou. de præb. eo. lib. & per* Cardi. *in cle. 1. quæst. 7. num. 15. de conf. præben.*

d ¶Decre. 2. & c.] *Præceden. & seq. De locatione redditunm beneficiorũ tracto super signat. Gratiæ sub rub. de* Indult. *locan. redditus benefi.*

e ¶Campanæ.] *Per campanas prædicatores significantur, qui instar campanarum omnes ad fidem uocant, dicente Domino* Clama *ne cesses, quasi tuba exalta uocẽ tuam prout* Esaia *58. Et Deus præcepit Moysi ut sacerdos tabernaculum ingrediens tintinabulis ambiretur prout* Exod. *28. & c. si rector 43. distin. Campana in ecclesia instituta sunt ultra offitium conuocandi omnes ad expellendos etiam hostiles exercitus, ad fulgura, grãdines, & tempestates tollendas, prout hæc, & alia uidere licet in benedictionum campanarum formula, & legere est in libro rationale diuinorum nuncupato, lib. 1. sub rub. de campanis. Videatur etiam* Ioan. *de Syl. de benefi. par. 1. quæst. 5. nu. 82. & seq.*

f ¶Cimiterio.] *Quod ecclesia pars dicitur ad* Rot. Bisig.

3. de

g de preb.in antiquo.et 197.in no.Mil.in reper.in uer. gratiam habens acceptandi beneficia in certa ecclesia. & per Feli.in c.ex parte 2.post nu.2.de rescr.

g ¶Contiguis.]Refert,& sequitur Calcan. cons.125. in causa.nu.22.

SVMMARIVM.

1 Religiosus excommunicans subditos monitione nō premissa an incurrat irregularitatem si postea celebrat ignorans se suspensum à iure pro tali excommunicatione.

2 Generalis habens ex priuilegio quod possit absoluere ab irregularitate preter quam si grauis sit excessus an possit irregularitatem absoluere que propter excommunicationem latā monitione nō premissa euenit.

3 Legatus an possit absoluere irregularem qui incurrit irregularitatem celebrando,cum sit suspensus.

ALLEGATIO XIII.

a H Ic concludit [a] religiosum † non excusari ab
1 errore iuris: quia excommunicauit moni-
b tione [b] non premissa, & ꝙ celebrauerit suspensus ignorās pœnam irregularitatis, quia potuit
c cōsulere peritiores: [c] quia licet excusetur ab apicibus iuris, excusatur quo ad extenuandam grauitatem de
d licti,non quo ad tollendum delictum [d] ex toto.
2 Secundo †concludit [e] ꝙ ex priuilegio quo mini
e ster potest absoluere ab irregularitate præter quam si grauis sit excessus possit absoluere ab irregularitate propter celebrationem diuinorum, qui suspensus est eo quia excommunicauit monitione non præmissa;ut priuilegium aliquid operetur; cum omnis irregularitas surgat a causa graui immediata ; sed remota potest esse leuis,attenta causa remota excommuni
3 candi sine monitione.† Cōcludit etiam legatum posse absoluere irregularem,qui incurrit in irregularitatem celebrando, cum sit suspensus: dummodo non
f celebret in cōtemptum,de quo de excō.cle. in cleri. [f]

Addit. Quint.Mandosij.

a ¶Hic concludit.]Hoc primum dictum Lapi limita non procedere quando excommunicatio fertur pro futuris culpis,quo casu non requiritur alia monitio , quia tēpus monet,seu dies interpellat. Archidi.in c. indignè. post nu.2.11.quæst.2.& Feli.in c.cum sit Romana. nu.22. de appel.ubi hanc Alle.cum alia infra 73. concordat ut inter se non sint contrariæ,cum illa de excommunicatio ne pro culpis futuris loquatur, hæc nerò non sit intelligenda pro culpis futuris.

b ¶Monitione.]Et sic contra tex.in c.sacro.in 1. respō. de senten.excomun.& in c.1.iun.glo.in uer.causam.in prin.eo lib.6.& infra Alle.73.prælatus, ubi plura ad rem tractabo.Idem etiam noluit Cardi.in c.peruenit , in prin.de deci.& ibi Apostil.in uer.excommunicatio. sequitur Lap.hic.

c ¶Peritiores.]Iuxta tex.in l.regula.§.sed iuris ignorātiam.ff.de iur.& fa. igno.glo.Bal.& Alex.nu.2. & alij in l.iuris.C.qui admit.& Dyn.in Regn. ignorantia. ubi bona Addi.

d ¶Delictum.]Idem sentit Aristo.3.lib.Etico. capi.5. dum inquit puniunt etiam eos qui aliquid eorū ignorant que legibus continentur,que quidem scire oportet, nec sunt difficilia cognitu.Videatur Bal.in l.nendитione, nu. 3.uers.uel quia passus erat difficilis in iure.C. de usuca. pro empto.& omniuo per Feli.in c.de quarta nu.27.& seq.de rescr.Et de errore iuris prohibitorio, ex quo sequitur actus reprobatio per Aimo. Crauet. de antiqui. tempo.par.4.nu.164. & ante,& post. ubi plura circa iuris ignorantiam,an autem,& que differentia sit inter ignorantiam,& errorem uide per Bal.in l.falsus.col.5. post nu.5.uer.Et scias quòd aliud.C.de furt. & per D. meum con.351.in casu ad si.

e ¶Secundo concludit.] Ex hac secunda conclu. Lapi duo elici possunt, quorum utrunque non paruam difficultatem habere uidetur. Alterum est ꝙ omnis irregularitas procedat a causa graui,si de immediata, seu proxima loquamur. Alterum uerò quòd causa remota irregularitatis,que fuit quia excommunicauit monitione nō premissa,fuerit,seu sit leuis. Primum negari posset, imò do instantiam in contrarium,potest ne dici causa grauis immediata irregularitatis erga illum,qui ut prætor in causis criminalibus iudicauit? uel tulit sententias sanguinis, pp quas sequuta sint ultima supplicia?Tales.n.non uidentur demeruisse.ad c.quæsitum.23.q.4.& ad alia que ad duco super signa .gratiæ dum de absolut. ab homicidio tracto, uers. quando illi.Idem etiam dico de Aduocatis in huiusmodi causis criminalibus , & de familiaribus a secretis dominorum in bello existentium, de quibus ibidē loquor. Alterum etiam sat dubium uidetur , imò potius contrarium concludendum esset.Si enim consideremus illam causam remotam propter quam iste suspensus afferitur, uidelicet quia absque monitione excommunicauit, concludemus illum in legem commisisse , quippe qui nec uerba , nec sententiam legis seruauit.ad tex.in l. contra legem.ff.de legib.contrauenit.n.concilio, & decreto pontificio,de quo in ca.sacro. de senten. excom. Insuper non seruata debita forma excommunicauit aliquem, que ex communicatio morti æquiparatur.iuxta tex.in c.per uenerabilem.§.pe. ibi, mori præcipitur.i.per excommunicationis sententiam uelut mortuus à communione fidelium separari.qui fil.sint legi. Qui uult tenere opi.Lapi ad primum obiectum respondere poterit,quòd causa immediata cuiusuis irregularitatis grauis habetur, & in casibus per me supra adductis , cum non conueniat uirum sangui nis circa diuina se immiscere,dicente domino Dauidi,non ædificabis mihi templum,quia uir sanguinis es. 1. Parali po. 28. & sat est quòd in præmissis,& alijs casibus iura diuina,seu canonica statuerunt tales, & alios irregulares esse ex illa causa immediata. Quo ad secundum respō dere possumus quòd causa illa remota non uidetur grauis,sed leuis , saltem supposita ignorantia illius canonis contrarium statuentis,prout Lap.in princip.supponit,& propterea in 1. membro subdit quòd talis ignorantia delictum extenuat,licet non tollat in totum, unde sumus in delicto extenuatò,& sic leui.

f ¶Cleri.] Ego puto quòd allegare noluerit.c.clerici.iun. glo.de cleri.excom. mini. ubi etiam uideatur Host. Ioan. And.& Abb col.2.uers. dicit etiam. De hoc dicto Lapi meminit,& illud sequitur addi.ad Abb.in d. c.clerici,in uersi.quæritur.ad fi.Videatur etiam Abb.in ca.pen. nu. 3.cum aliquibus sequen.& ibi Apostil. ad hanc alleg. se remittit.de off.leg. Videatur etiam Paris.cons.28.ad resolutionem.nu.37.& seq.uol.4.qui sequitur Abb. in dicto c.penu. Et quia legati in suis facultatibus hodie hoc, & alia

& alia similia, & forsan maiora habent, non est opus aliter discutere, tanto magis quia aliqui Docto. ubi supra dicunt hoc magis consistere in facto, quam in iure. Et propterea dixerunt Lap. Abb. in c. 1. §. caueant, & Gemi. ante nu. 6. & etiam Fran. post prin. citans, & sequens Lap. hic. de senten. excom. lib. 6. quòd consuetudo habet quod cum talibus qui claues non contempserunt possit legatus de latere dispensare.

S V M M A R I V M.

1 *Legatus potest unum beneficium reseruare & inhibere, & etiam executor ab eo deputatus.*
2 *Singularibus de capitulo non licet ignorare ea quæ facta fuerunt in capitulo.*
3 *Inhibitio & decretum legati an ligent ignorantem.*
4 *Reseruatio præbendæ uacantis uel uacaturæ an extendatur ad ecclesiam non numeratam.*
5 *Determinato numero canonicorum intelligitur determinatus numerus præbendarum & e conuerso.*
6 *Si mandatur prouideri de canonicatu & præbenda cũ uacauerint & in ecclesia non sit numerus præbendæ prouidendum erit de canonicatu.*
7 *Renuntiatio beneficij semper debet in manibus prælati fieri qui potest inuitum destituere.*

ALLEGATIO XIIII.

CONclusio prima est in hac allegatione ꝙ sicut
1 potest † legatus [a] reseruare unũ bene-
a ficium, & inhibere, ita executor [b] ab eo de
b putatus; alle. ad hoc de conces. præben. c. j. libr. vj. ad præ. allegat. de præbend. si absenti. libr. vj. de offic.
2 legat. præsenti. & cap. sequent. † Secunda conclusio. non licet ignorare canonico ea quæ fiunt in capilo. alle. Ioan. And. de conces. præben. c. j. lib. vj. super
c uer. interponentes [c] & alleg. glo. de simo. dilectus in uer. officialibus. uide tex. de rescri. eam te. Tertia ꝙ
d inhibitio & decretum [d] legati [e] ligat ignorantem ẽt
e si sint legati alle. Inno. in decre. cum dilectus, de iure pa. & Io. An. de præben. si apostolicæ, lib. vj. super gl. no. per iura, & sic possunt legati scienter, uel ignorãter sicut Papa. allegat dictum Pau. in cle. j. de conces. præben. in uerbo attentari.
4 Quarta † conclusio ꝙ reseruatio præbendæ uacantis, uel uacaturæ extendatur ad ecclesiam non numeratam. alle. dictum Host. de conces. præben. ex parte cister. & dictum Pau. in cle. literas. de rescrip. & glo.
f [f] de conces. præben. c. j. lib. vj.
g Quinta [g] conclusio, ꝙ eo quòd in ecclesia portiones assignantur, & debẽtur canonicis, eo ipso probatur numerata, quia portionis appellatione intelligendo, in portiori significatu intelligendum est secundum consuetum modum loquendi. de uerb. sign. si quem. de sen. ex. quamuis.
5 Sexta † conclusio, ꝙ eo ꝙ in ecclesia est determinatus numerus canonicorum semper intelligitur statutus certus numerus præbendarum portionum, & ibi possibiliis est uacatio. alleg. Inno. in c. ex parte. de cõces. præben. Compos. de rescri. e. in gloss. magna. uer. Item quid si Papa mandat. & in c. constitutus, in fin. Inno. de præben. dilectus, alle. de constitu. translato. Idem e contra quia determinato numero præbendarum intelligitur determinatus nnmerus canonicorũ alleg. gloss. in c. ex parte cister. de conces. præben. in uer. distinctè.
h Septima [h] † si mãdetur prouideri de canonicatu, &
6 præbenda cum uacauerit, licet non sit ibi numerus præbendarum, & secundum unam opi. si de præbenda non potest; prouidebitur de canonicatu, ex quo illi parti mandati prouideri potest; & habebit alias portiones alle. quia si non potest toti mandato parere parendum est parti diuiduæ cui potest, not. gl de rescr. constitutus, & in c. si capitulo de conces. præbẽ. li. vj. de præben. dilectus, eod. tit. si clericus. §. uerum, li. vj. de do. & contuma. cum dilecti. quod quia talia separabilia &c. ut in regula utile. per inutile. Et sæpè confertur canonicatus sub expectatione præbendæ. de præben. si postquam lib. vj. & eodem tit. ei cui. & sic nomen præbendæ large intelligitur de manuali. arg. de præb. cum olim, de uerb. sig. ad hoc quod not. Io. And. de consti. eum. M. post Comp. super gl. v. ergo. Ad hoc. j. q. iij. §. j alle. quia si mandetur prouideri de uacanti, & nihil uacat prouideri poterit de communibus redditibus, no. Inn. de præben. relatũ. Nec obs. si dicatur ꝙ rescriptum est surreptitium in quanrum dicit (ꝙ uacatura) & sic totum conquassatur: quia nõ est surreptitium, sed nõ includitur, & sic est defectus inclusionis; sicut si impetrarem mihi prouideri in aliqua ecclesiarum diœcesis, nõ excluderer ab ecclesia cathedrali uitio surreptionis, sed quia nõ extẽditur.
i Vltimò [i] † probat opi. Inno. ꝙ renuntiatio debeat fie
7 ri aut in manibus episcopi, aut in manibus prælati, qui potest inuitum destituere: & est ratio secundum Cald. ut ipse dicit: quia renuntiatio, & attentatio habet uim cuiusdam destitutionis, quia per hoc desinit
k esse prælatus renuntians, [k] ad hoc quod nõ. Io. And. in c. cum ex iniuncto. super glo. fi. de hære. & sic dicit se obtinuisse.

Addic. Quint. Mandosij.

a ¶ Legatus.] *Hic supponitur quòd legatus a latere reseruare possit, quod etiam probatur per tex. in c. cum dilectus. de iur. patro. & ibi per Abb. in 1. not. & per Fed. de Sen consi. 65. infrascriptæ. col. 2. in 2. dub. uers. sed legati. Mil. in reper. in uer. legatus à latere potest beneficia reseruare. Quod tamen intelligendum est iuxta moderationem c. præsenti. & c. deliberatione. de offi. leg. libr. 6. hic alle. De duplici reseruatione legati. Videlicet. quando beneficium nominat, Altera uerò sub hac forma reseruamus collationi nostræ primum beneficium uacaturum, quod. N. duxerit acceptandum, uide per Aene. de Falco. in tracta. reserua. in 2. par. in 5. prælu. incipien. potest duobus modis reseruare legatus de latere. Et licet Io. And. in c. si eum. de præb. lib. 6. dubitet an legatus de latere possit reseruare cum clausula acceptandi, Alij tamen ut referunt Domi. & Phi. Fran. in eo. c. uersus fin. hoc expressè tenent diuersis rationibus. Idem etiam uoluit Fed. de Sen. dicto consi. 65. ad fi. 2. dub. sequitur Aene. de Falco. ad fi. dicti. 4. prælu. Aduertendum tamen est quòd Docto. in locis supra adductis concludunt ꝙ licet legatus à latere possit reseruare beneficium uacaturum, illud tamen conferre non potest, nec ius ad illud in re, uel ad rem dare, hæc enim ad solum papam spectant propter*

c. 2. &

c.2.& seq.& c.ex tenore.de conce. preb.& dicto c.cum dilectus, ubi Abb. in 1.not. de iur.patro. pro premissis etiam uideatur Gasp.de Peru.in tract. Reserua. in uers. sequitur modo uidere delegato. & per Lamber. de Iure patro. post princip. 8. quaestio.3. par.2. libr. numer. 2. & sequen.

b ¶Executor.] Cum Lapo hic concludunt Gemi.& Phil. Fran.in alle.c.praesenti.ille in fi.uers. sed an executor deputatus,& hic post prin.de off.leg.& idem Fran. in c.fi. §.sané. in prin.de con.preb.lib.6. Et quòd executor decretum interponere possit sicut legatus.Fed.de Sen.con. 297.legatus.col.2.uers.9 legatus.Et simile in executore papae,ut sicut Papa inhibere possit Oldra.consi. 319. super. in prin. & col.2.in prin.ibi post inhibitionem, uel reseruationem &c.

c ¶Imponentes.] Vbi Io.And.post nu. 17.refert quendã Fran. Vercel.notasse 9 non licet illis de capitulo ignorare quae ibi fiunt. Et Lap.sequi.Io. Fran. Paui.de offi. & pote.cap.se.uacan.in 5.prelu.ad fi.uers. Et quod non liceet singulis de capitulo ea quae fiunt in capitulo, in libro meo deest uerbum ignoratur.

d ¶Decretum.] Scilicet irritans quod emanat sub ijs uerbis,irritũ quoq;,& inane,decernimus si secus super ijs à quoquam quauis authoritate scienter,uel ignoranter cõtigerit attentarj. De decreto irritanti, illiusque effectu tractaui in 4.q.7.Reg.Cancel. Quòd decretum irritans papae liget etiam ignorantes probant tex.in e. si eo tempore.iun.gloss.in uer.ignoranter.de electio. lib.6.in c.1. & c.si soli.de concef.preb.eo.lib.Lap.infra Alle.84. D. Papa.Zenzel.in extra. execrabilis Ioan. 22.§. qua omnia in glo.in uers.irritum.Cassa.Dec.3.de Decre.in reserua.in prin.Rui.consi.70.quia id,nu.8.uol.5.Et hoc apud omnes pro indubitabili habetur. Fallit conclus. praemissa quo ad poenas, & censuras, & sic decretum papae quo ad poenas,& censuras non ligabit ignorantes, sed tãtum quo ad nullitatem actus,prout per Io And.in c.ubi qui,super glo.in uer.deeretum.de rescrip.lib. 6. & in c. illo qui.de preb.eo lib Fran.in c.1.§.1.nu. 4. de concef. preb.eo.lib.Feli.in c.caeternm.nu.19.& ante. de rescri. in 1.restrictio.uers. sed clausula decreti non afficit ignorantes quo ad poenam.& latius in 3.restrictio.uers. Nõ tamen afficit ignorantes.Alcia.in tracta.de uer.sig. lib. 2.num.38.uers. sicut & pontificie decretum, quo etiam ignorantes malo afficiuntur, quantum ad poenam pertinet eos non alligat. &c.

e ¶Legati.] Magna fuit inter docto.contentio an decretum legati à latere liget, seu afficiat etiam ignorantes. opi.affirmatiuam Lapi hic tenent Inno.Host.Ioan. And. & Ioan.de Ligna.per Gemin.in c.si apostolicae, post. nu. 8.de preb.lib.6.relati. & ipse etiam Gemi. idem firmat, hanc opi.ueram concludens.Hãc item opi. affirmatiuam communem testatur Card.in cle.1.in 6.not.de con.preben.subdens, tanto magis id hodie procedere cum legatus apponat clausulam scienter,uel ignoranter &c. Lapum etiam refert,& sequi uidetur Gasp.de Peru.(quem Roma.consi.387.in terminis,in fi.profundissimum Doctorum appellat)in tracta.Reseruatio.dum tractat de effectu reseruationis legati.nu.2.Pro opin. affirmatiua concludit etiam Boni.de Vitali.in cle.1.de concef. prebend. num.34.uers.conclude quòd sicut decretum papae, & sic legati ligat ignorantes. Cum Lapo etiam tenet Marti. Laud.in tract.de priuile.& rescr.q.64. & Io. Bap. Ferret.consi.188.legatus papae.in princ.Pro opin. uerò negatiua arguitur sic,nullus à papa inferior, etiã legatus,potest contra ius facere,seu disponere.cap.cum inferior. de maio.& obe.c.penul.& fi.de fil. presbi. Quòd ignorans ligetur est contra ius.l.fi.ff.de decre.ab ord.faci.l.si ignorans.ff.loca.& supponit infra Lap.Alle.89.num.3. & faciunt quae adduxi in 53.q.Reg.de Annalnum. 11. dum probo ignorantem improbum dici non posse. Hanc opin. negatiuam tenuit Compostel.in c.capitulum, col. penul. uers. princeps ideo dixi.de resc. Idem etiam uoluit Archid.in c si apostolica.de preb.lib.6.& Zenzel.ibi. Eandem opin.dicit Gemi.ibidem nu.8.tenuisse Lap.Abb.in c. statutum eo.titu. & lib.Pau.item de Eleaza.in cle. 1.de concef.preb. Anch.in c.si beneficia.col.3.in 7. no.de praebẽ.lib.6.Io.Andr. & Phi.Fran.in alle.c.si apostolica, qui Franc.aliter inducit Io.And. quam Lap.hic.& Frã. negatiuam ueriorem dicit. In eadem etiam opin.negatiua residet Gem.sibi contrarius in c. 1.§.fi. in fin. de concef. preben. Pro hac opi.negatiua adduci etiam potest Fede. de Sen.in repet.c.dilectus.2.de preben.quam habes con. 290.quia in praesenti,col. 2.ad fi.uers.imò plus,& consi. 297.legatus concessit.col.2.uers.An uerò liget ignorantes,ubi ipse Fede.uel Hermannetenuit se ad Io. Andr. post Inn.Compostel. & Archi.Hanc opin.negatiuam tenuerunt etiam Collecta.in c.cum dilecti.de preb.& Villadiego olim Rotae Auditor in tracta. de legato, in 9. q. 1. par. col.21.uersicu. sed quaero an decretum. Eandem opin. negatiuam ueram supponit Feli.in c.per tuas.in 2. not. de simo. qui tamen male citare uidetur hanc Alle. Lapi pro opin. compostel.& Archidi. & sic pro negatiua.Illam etiam tenuit Aene. de Falco.in tracta. Reserua.in 4. quaest.prin.dum de effectibus reseruation.legati tractat. Hanc opin. negatiuam tenuerunt etiam glo.pragma.de electio. cap.licet,in uers.impediri, col. 2. uers.est uerum in reseruatione legati,quae minus afficit. & prob. in Addi.nu.2.uers. etiam notas.& pluribus fundamentis pro hac opin.concludit,alios referens.& Barth. Sozzi.consi.112. quod collatio.nu.2. & seq.subdens hanc fibi uideri communem opi.lib.3.Demum pro hac opi. concluserunt & Domini de Rota prout Dec.Cassa.3. de Decre.reserua. Et in locis supra adductis inuenies responsiones ad omnia contraria.Ex quibus patet 9 licèt alias communis opin.prout testatur Card.in alle.cle.j.in 6.no. de concef.praben.esset pro parte affirmatiua, hodie communior est pro negatiua, & haec negatiua contra Lap. hic uera est.& tenenda.

f ¶Glos.] Puto quòd uelit allegare gl.in c. fi.in uer.distinctio.de con.preben. Quod etiam apparet ex uerbis Phi. Fran.in dict.cap.fi.§.si autem,ad fi.ubi dicit quòd illam gl.sequitur Lap.in sua Alle.14.Videatur Rot.Bellame. 13. Reseruatio canonicatus, ubi etiam in hac materia adducit gl.in dict.c.fi. Illam etiam glo. ad effectum ualiditatis gratiae etiam quo ad benecia ecclesiae ubi non est certus numerus sequitur Bald.in c.Cumana.nu. 1.de ele. & Abb.in ca.constitutus post nu.6.uers sed quaero quid econuerso.de rescri. Et hoc dictum Lapi sequitur etiam Aene. de Falcon. in tractat. Reseruatio. in 3. effe. 4. quaestio.

g ¶Quinta.] Consequentia Lapi.in hac 5.& 6. conclus. affirmatiuè,& negatiuè sumitur hoc modo, In tali ecclesia sunt prebendae,seu portiones distinctae pro canonicis, ergo ecclesia illa numerata existit. i. certum canonicorum numerum habens. Sic etiam dicamus,adest determinatus numerus canonicorum, ergo & certus numerus prebendarum,

præbendarum, seu portionum. Negatiuè etiam procede-
re posse uidetur, ut dicamus, Non adsunt certæ, & di-
stinctæ præbendæ, seu portiones, uel non adest determi-
natus numerus canonicorum, ergo non est ecclesia nu-
merata. Pro quibus ultra hic adducta facit tex. in cap.
dilecto, & ibi per Abb. & alios. de præb. in cap. cum M.
ubi Abb Feli. Rip. & alij. de consti. glo. magna. in cap.
si. & ibi Doct. de conces. præben. lib. 6. Pro quibus etiam
uideatur Rot. 460. quæritur quanti. in no. & Cassa. 17.
de præb. num. 3. & seq.

h ¶Septima.] *Hoc dictum Lapi refert, & sequitur Fe-*
li. in cap. constitutus, ante numerum 3. uers. Adde etiam
istis Lap. de rescrip. & D. meus Philip. Dec. in c. cum M.
post num. 38. de constitu. ac Sarnen. in 21. quæst. Reg. de
Impe. bene. per obi fa. car.

i ¶Vltimo.] *Opin. Inno. & Compostel. in c. quod in du-*
bijs. de renun. quam Lap. *hic sequitur, tenet etiam* Rot.
572. quidam Cardi. in anti.

k ¶Renuntians.] *Et quo ad beneficium cessum seu resi-*
gnatum quis pro mortuo habetur. cap. in apibus. §. ecce.
in quibus. 7. quæst. 1. c. 1. & 2. ut lit. penden. lib. 6. gloss.
in clemen. 1. in uer. mori. eo. titu. & in c. si episcopus. in
uer. mortem. de sup. negli. præla. lib. 6. clemen. fin. & ibi
Cardi. quæst. 13 de procu. Paris. con. 76. an capitula. nu.
4. ubi sequitur Lao. hic, & consi. 135. Ioannes. nu. 2. &
143. quod terminus. numer. 8. uol. 4.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia sancti Stephani uel dicere plebs Santi Stepha-*
ni an idem sit.
2 *Legatus alicuius prouinciæ an habeat necesse probare*
se esse legatum.
3 *Impetrans super Vacante satis facit mentionem de nu-*
mero.
4 *Sacramenti mentio facienda est quando quis uult reci-*
pi contra iuramentum.
5 *Surreptitij materia in quibus casibus habeat locum.*
6 *Litera executoria in qua sit apposita clausula amoto*
quolibet detentore an tollat subreptionem literarum
gratiosarum.
7 *Citatio uel cognitio an requiratur in processu execu-*
toris.
8 *Executoris partes quæ sint.*

ALLEGATIO XV.

1 IDē† [a] est dicere plebs S. Stephani [b] de Pra-
a to, & ecclesia S. Stephani de Prato: quia
b plebs [c] est matrix, & matrix [d] ideo, quia re-
c generat, & plebanalis de iure communi est baptisma-
d lis. xvj. q. j. decimas; matrix dicitur maior loci. de sen.
excom. in cle. j. in gl. in uerbo matrix. Vnde est idē di-
cere ecclesia maior de prato, & ecclesia matrix de pra-
to. Nec obst. quod non præsuponatur ꝙ dictum fue-
rit ecclesia maior, sed simpliciter ecclesia Sancti Ste-
phani de prato: quia illud maior, debet referri ad ec-
clesiam, non ad personam sancti; quia est unicus, nec
potest recipere diuisionem. ad hoc. d. cle. j. de sent. ex-
commu. cum gl. de præscrip. c. j. & c. ex transmissa, de
2 transla. præla. c. j. & ij. † Non est necesse probare quē
e esse legatum: [c] quia eo ꝙ fuit legatus est notorium:
quia ex cōsuetudine credit̄ ei asserēti. 97. di. nobilissi-
mus. no. in Spe. de lega. § superest. uers. quid sit ergo:
& ex eo quod facit actum in prouincia dicens se lega-
tum, licet non adiiciat se legatum illius prouinciæ,
uidetur dicere se legatum illius prouinciæ, nihil alle.
3 † Impetrans super uacante facit satis mentionem de
f numero; [f] no. Io. And. de rescr. constitutus, super uer.
uacante. alleg. de conces. præben. dilecto. eo. ti. ex par-
g te. Item est necesse facere mentionem [g] de numero,
h quando quis uult recipi ultra numerum, [h] & sic lo-
quitur decre. constitutus, & sic firmat Io. And. secus
si impetrat infra numerum, & non uelit recipi ultra
numerum, facit quod not. de lit. contest. c. j. li. 6. in gl.
4 fi. † Item dicitur ꝙ est facienda mentio de sacramen-
i to [i] quando uult recipi contra iuramentum, sed ille
qui uult recipi infra numerum, non uenit contra iu-
ramentum, nam iuramentum est super seruando nu-
mero, qui seruatur recipiendo infra numerum. ut di-
cta decre. constitutus. Item multi doc. no. ꝙ in tali iu-
k ramento authoritas superioris [k] intelligitur excepta,
ut recitat gl. in d. c. constitutus, & sic iuramentū non
comprehendit istum casum, quando uenit contra iu-
ramentum: quia superior mandat, alle. dictum Arch.
& Ioan. And. de conces. præben. cap. si capitulo. super
ver. causam, ubi dicit ꝙ approbata est sententia illo-
rum qui dicunt ꝙ de numero non est facienda men-
tio, nec de iuramento. Item iuramentum non transit
l ad successorem, [l] sed illi qui fecerunt numerum sunt
m obligati, & illi forte hodie non sunt [m] qui erant tem-
5 pore constitutionis, & iuramenti. † Item materia sur-
reptitij habet locum in impetrantibus tacentibus,
uel asserētibus aliquid surreptitiè de rescrip. ca. super
literis; non in reseruationibus quæ fiunt authoritate
superioris: quia in talibus non habet necesse facere
mentionem de numero uel iuramento inferioris. Itē
n dicit ꝙ expressio in exequutoria [n] nō tollit surreptio-
6 nē. † Vnde si in litera exequutoria est clausula, amoto
o [o] quolibet detentore, non tollitur surreptio literarū
gratiosarum allegat dictum Io. Cald. de conces. præ-
ben. cum nostris, & Ioan. And. ibi in uerbo assignet:
p An exigatur in processu executoris [p] † citatio uel co-
7 gnitio maximè si mandatur si inueneris &c. alleg. qđ
no. per Inno. de præsump. ca. fin. & est tex. de conces.
q præben. ca. si capitulo lib. 6. [q] Non ob. uerbum si in-
ueneritis: quia sonat in monitionem, sicut illa si est
idoneus, ut no. in cle. j. de offic. deleg. & in plus se ha-
bet idoneitas, quam constructio, & lectura: quia ul-
tra illa includit idoneitas alia multa. Et aliud est dice-
r re si tibi constiterit, [r] & aliud si inueneris: [s] quia con-
s stare non potest sine causæ cognitione. no. Ioan. An.
de præben. si cui. lib. 6. super uer. re integra & Guil.
in cle. j. & cle. literas, de rescrip. nec per hoc ꝙ pronū-
tiauerit partem sufficientem, assumpserit partes iudi-
cis; quia uerbum pronuntiare non solum conuenit
iudici, sed alteri aliquid ex superioritate agenti, uel
declaranti, unde papa pronuntiat tempora firmanda
per totum annum de conse. dist. iij. pronuntiandum.
8 † Item monachus dicitur pronuntiare suam profes-
sionem. 16. q. 4. §. ecce iste. Et cum uia principalis exe-
quutoris sit exequutoria, ꝓ illa debet præsumi nisi ex-
presse appareat quod partes iudicis uelit assumere:
quia illa est uia secundaria, & regularis & potest assu-

mere si vult, sed non cogitur; ut no. glo. in d. cle. unica de offi. dele. & quamuis prędicta de iure uera sint; t quia tamen est dictum conscientiam [t] tuam oneramus, ab hoc actu excluditur omnis exceptio. ut not. glo. de rescrip. statutum. §. assessorem, lib. vj. & quod ibi not. gloss. in ver. relinquatur & in clemen. j. de iurepatro. in uer. oneramus cum remissionibus utrobique.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Idem.] *Hoc dictum Lapi tenet Gemini. in c. 2. in 3. not. de testib. lib. 6. Idem Gemin. in c. quãuis. 1. §. quãquã post numerum 10. uersicul. Quod autem dicit gloss. de ecclesiis inferioribus. de prabend. eod. libr. & utrobique Addit. remittit se ad hanc Alleg. Idẽ etiam uoluit Franc. in dicto capit. quanquam, post numerum 7. in 2. not. qui etiam adducit alle. proximè seq. infr. ubi idem uoluit Lap. quod hic.*

b ¶Sancti Stephani.] *Absque etiam nomine sancti sufficit dicere plebs de prato, si hac ecclesia erat principalis in loco. iuxta text. in c. præsentium, post princip. ibi. Et priorem, & conuentum de Valdigeu. iunc. ibi declaratione Geminia. in iij. not. de testib. libr. sexto. ubi distinguit, quòd aut nominatur ecclesia, quæ non est principalis in loco, etiam quòd non sit cathedralis ecclesia, & tunc sufficit expressio sub nomine loci. puta si dicamus præpositum Pistia nullius diœcesis, & ibi Apostil. 1. ad Geminia. remittit se ad Lap. hic. Vide infra Alle. proxima ad fi. & quæ ibi dicam in uer. nomen. & in uer. solemnibus.*

c ¶Plebs.] *Vocatur parrochialis in aliquibus partibus, maximè in Tuscia, & plebanus rector parrochiæ, prout etiam per Isern. in usib. feudorum super rubric. Episcop. uel Abba. uel domi. plebis, in princip. & ita supponunt, & quòd plebanus curam habeat animarum Innocen. Hostiensis. & Abbas in capit. ad audientiam. 1. de ecclesi. edific. Bald. in Marga. in uer. plebs dicitur habere curam animarum. Abb. consi. 58. in quæstio. column. prima uersicul. Quarto negari, libro primo. & Fede. de Sen. consi. lxxx. Factum tale est legatus, numer. ij.*

d ¶Matrix.] *Videantur quæ scripsi super signa. dum de Erectio. tracto uers. per hanc erectionem, & uers. Et dicitur matrix ecclesia.*

e ¶Legatum.] *Cum Lapo hic tenet Ludo. Roma. consil. 59. ad discutiendum. post numerum 6. uers. primo quia. Idem etiam uoluit Hostiens. in summ. de Recu. iudi. deleg. §. final. uers. Item legato Cardinali, & ibi in Apostil. in uer. legato. sequitur Lap. hic, quæ tamen defectiua est, legas su Lap. Alleg. 15. & 32. Calder. consi. 1. an ualeat. de offi. legat. Abbas in capit. quod translationem ad fin. eod. Rot. 175. not. quòd legatus. in anti. Gemnia. in c. ut circa. §. edicto. post numerum 5. uers. Fallit in Cardinali, ubi Apostil. ad hunc se remittit. de electio. libr. 6. Et Lap. hic refert, & sequitur Feli. in cap. cum in iure, numer. 12. de offi. delega. & in capit. quod super iis, numer. 8. in 1. conclus. de fide instrumentorum Apostil. ulti. ad Las. in l. 1. §. final. ff. si ex noxa. cau. Qui autem scire uoluerit quando & in quibus casibus Cardinali, seu legato à latere credatur, uel non, uideat Gemini. in cap. cos qui. §. fin. ante fin. uers. uos. bene q; licet credatur de senten. excom. lib. 6. consi. Auge. 182. mandatum principis, per totum. Roman. in l. sciendum, numer. 58. & seq. qui etiam adducit hanc Allegat. & discutit ad partes. & distinguit de uerb. obliga. Latius Ias. in repet. l. admonendi. nu. 189. ff. de iur iur. & latissimè per And. Barba. de Cardi. lega. à late. in 1. qua. ubi Lap. hic, & alios citat, & distinguit ut ibid.*

f ¶Numero.] *Eo enim ipso quod dicit canonicatum alicuius ecclesiæ uacare per obitum Meuij, necessario supponit ecclesiã illam numeratã, seu numerũ certũ canonicorum, uel præbendarum habere, si enim certus numerus non supponeretur, nec uacatio supponi posset, in ecclesia enim in qua non est numerus canonicatuum, seu prabendarum non est dare uacationem, prout declarat Abb. in c. dilecto. hic alleg nume. 9. uers. no. in uer. praterea. de præben. glo. magna, & Docto. in c. si. de concess. prabend. lib. 6. Auctha. in c si gratiosè, post num. 5. uers. Et per hoc dicit. de rescrip. eo. lib.*

g ¶Mentionem.] *Probatur etiam per Docto. in præceden. Addi. citatos, & papa in dubio non censetur de ogare uelle numero. Abb. in ca. cum M. col. penu ers. nam in dubio. Feli. post numerum 23. in ij. limi. & alij. de consti: u.*

h ¶Vltra numerum.] *Claudius militiæ imaginariæ genus instituit, quod uocauit super numerũ, quo absẽtes, et titulo tenus fungerẽtur sic nos canonicos super numerarios uocamus donec p̃bẽdas assequuti fuerint. De ijs tractatur in ca. cum M. Ferrarien. ubi omnes. de consti. in c. pro illorum, & ibi Abba. in 3. not. & in c. dilectus. 1. & ibi idem Abba. in princ. & in ult. not. de præbendis. de ijs loquor in 11. Regul. reuocatoria quæstio. 10. numero. 5. & sequen.*

i ¶Sacramento.] *Generale est quòd statuto iuramento firmato sit expressè derogandum, nec sufficeret simplex derogatio statutorum glos. singu. in c. cum non deceat, in uer. effectus. de electio. libr. 6. Rot. 632. no. si aliquod statutum. in anti. Roma. consi. 379. circa primum. numero. 12. & syngu. 7. quòd dispositio emanans. Andr. Barba. consi. 47. scribitur præclarè, colum. 19. numero. 4. libr. 1. ubi post Cardina. uult statutum iuratum non tolli etiam per sequens statutum derogatorium, per Vita. Camba. in tracta. clausu. in uer. clausula non obstantibus quibuscunque statutis priuilegijs, uel consuetudinibus ecclesiæ contrarijs &c.*

k ¶Superioris.] *Est text. in l. fin. in princi. ff. ad munici. in c. uenientes, ibi in quo debet intelligi ius superioris exceptum, & in c. petitio. de iureiuran. glos. in c. pro illorum, in uer. recepisse. de praben. Hinc dicimus citatum à Papa non excusari a personali comparitione prætextu iuramenti fidelitatis imperatori, uel regi præstiti. Rot. Bellame. 171. citatus personaliter. 237. in causa. Et quòd in iuramento superioris authoritas excepta intelligatur probat Ioan. Andr. in regu. in malis, colum. 2. uers. Quarto probatur. Federi. de Sen. consi. 191. quæstio talis est scholaris clericus. Bartho. Alexan. & Iaso. numero 6. in l. fin. ff. qui satis. cogan. Rui. consi. 116. uiso, numero. 14. uolu. 5. D. meus Phi. Dec. consi. 588. uiso, in fi. ubi post Abba. in alle. c. uenientes uult Doctorem qui se ad legendum obligauit reuocari posse a patria. Et quòd authoritas superioris in omni obligatione intelligatur excepta uoluit idem Lap. infra Alle. 130. pro dubn. ante nume. 4.*

l ¶Successorem.] *Communis est opinio. quòd iuramentum sit quid personale, & non transeat ad successores, seu*

seu hæredes. prout per Inno. Hostien. Ioan. Andr. But. Abba. numero 3. qui hanc dicit communem in c. ueritatis. de iureiuran. Bald. in l. 2. numero 9. uersi. Deinde no. quòd mala fides. C. de fruct. & lit. expen. Mil. in Reper. in uer. Iuramentum licet reale sit. Sed in contrarium uidetur text. in authen. quod obtinet. C. de probat. & §. 1. in auth. de iureiuran. a mo. præsti. ubi quod assertioni testatoris non iurata hæredes stare non tenentur, secus in iurata. Ex dictis Docto. in locis supra adductis, & Bar. in alle. aut. quod obtinet. contrarium tollitur distinguendo hoc modo, Aut loquimur quantum adhoc ut ex iuramento ligentur animæ hæredum, seu successoris, seu quo ad reatum periurij, & procedat opin. Lapi hic, & aliorum pro eadem opin. citatorum. Aut quo ad obseruantiam contractus, & procedat contraria opinio. pro affirmatiua.

m ¶Non sunt.] *Hæc est magna ampliatio ad illud quod præmissum est iuramentum non afficere hæredes, seu successores, Ampliat hic Lap. etiam ad iuramentum per uniuersitatem, seu populum præstitum, ut defunctis iis qui iurarunt, alij qui successerunt non teneantur illo iuramento, licet idem sit populus hodie, qui fuerat iam mille annis. l. proponebatur. ff. de iudi. c. denique. inn. glos. in uer. quod idem. 7. quæstio. 1. Idem quod Lap. hic uoluit Cardina. in cle. 1. uers. nos itaque in 3. quæstio. post. numerum. 6. de iureiuran. De quo etiam est Addi. ad Abba. in allega. c. ueritatis, in uersi. successorem.*

n ¶Exequutoria] *Verba exequutoria, seu in exequutoria côtenta non ampliant, neque iminuant gratiam, seu principalem dispositionem iuxta communem intellectum ad clemen. 1. in fi. de præben. Anto. de But. consi. 29. uisis, post prin. uersi. Et quia talia ad exequutionem prolata. D. meus Phi. Deci consi. 195. studendo, colu. 3. cir. medium, uers. Modo sic illa clausula accessoria. consi. 213. uisis. numero. 9. & consi. 305. iuridicam. numero. 8. sequitur Cur. Iun. consi. 56. præsupponitur, & hanc dicit communem. numero 3. & consi. 131. circa ingeniosam. numero 6. Et Lap. hic refert, & sequitur Mart. Laud. in tracta. de priui. & rescr. 64. quæst.*

o ¶Amoto.] *Hæc clausula passim in literis apostolicis poni consueuit, & intelligenda est de illicito detentore, seu de eo qui de facto contradicit. prout sentit glos. in c. pro illorum, in uer. contradictores de præben. quæ gl. cômuniter pro singu. ad hoc allegatur, ut per Barba. consi. 40. elementis. col. 16. post medium, uers. Et allegatur ad hoc glo. peregrina in c. Pro illorum. uolu. 4. Corset. in suis singu. in uersi. molestia. cir. medium. Ias. in l. ubi pactum. in fin. C. de transact. & Iafre. Dec. 396. incipient. clausula Inobedientes. Et paria sunt quòd dicatur Amoto quolibet detentore iuxta tex. in c. proposuit. in fin. de conces. præbend. uel addatur Illicito, prout in cap. cum uniuersorum. in fin. de re. permut. dummodo de illo detentore sentiamus qui nullo titulo suffragante rem occupatam detinet, prout loquuntur Cassa. Dec. 14. super Regul. numer. ij. & 10. & Sarnen. quæstio. 57. numer. 3. & sequent. super Regu. de Anna. & in proprijs terminis Lapi hic quòd clausula Amoto quolibet detentore in litera exequutoria non tollat subreptionem literarum neque ampliet gratiam, uel alteret uoluerunt ultra hic adductos Imol. Cardi. But. & Abb. nu. 21. in alle. c. cum nostris. Gemini. con. 86. in causa. numer. 6. Staphi. super signa. in præfa. in uers. Hæc eadem dico procedere in mensibus alternatiuis, & uterque comprobat hanc opi. Lapi. Ioan. de Syl de Benef. part. iij. quæst. 11. post numerum 34. dum tractat de hac clausula Amoto quolibet detentore. & Feli. qui refert, & sequitur Lap. in ca. in nostra, in dicto core. 36. post numer. 32. uers. secus si solum in literis exequutorijs. de rescrip. cum Feli. transit Cassa. consil. xxx. uiso. numer. ij. & cum Lapo, & Feli. Paris. cons. cxx. regulariter. nume. 18. uolum. 4. Idem etiam uoluit Staphi. super signa. declarans has clausulas Contradictores compescendo, & Amoto quolibet detentore sol. 98. iuxta primam impres. uers. Tertio dicit ibidem Panor. cum ijs quæ subijcit. Rebuff. super concor. in for. lit. execu. manda. Aposto. ad fi. in gloss. contradictores, & postea uersicul. Idem si dicatur Amoto quolibet. Pro qua clausula uideantur etiam Abb. in capit. de cætero. numer. 8. & Feli. numer. 9. ubi quærunt an executor cum hac clausula habeat iurisdictionem, uel sit simplex executor, & subdit ibi Feli. quod per hanc clausulam non tollitur subreptio, referens Lap. hic, & eum sequens. de re iudi.*

p ¶Exequutoris.] *De diuersis exequutoribus, & de côstitutis cum clausula si tibi constiterit, uel si inueneris, uel si est idoneus, & pro alijs quæ hic tractantur uideatur in tracta. clausu. Vita. de Gamba. in uersic. clausula si ita tibi constiterit. Et Lap. hic refert, & sequitur Feli. in capit. final. colum. antepen. post medium. uers. & not. de præsumptio. Lap. etiam sequitur Parisius consil. 57. stante. numer. 51. & consil. 94. beneficium. numer. 7. uolum. iiij.*

q ¶Si capitulo.] *In fin. ubi Franc. in ultim. not. sequitur Lap. hic. Idem concludit intra ad fin. ibi Quod potest assumere si uult, sed non cogitur.*

r ¶Constiterit.] *Idem uoluit infra alleg. 60. uisis, post numerum 2. & Rot. 772. dic quod, uer. secus fortè. in anti. Et hanc alle. refert, & sequitur Paris. cons. 31. circa præsentem. num. 33. uol. 4.*

ſ ¶Si inueneris.] *Lapus hic differentiam constituit inter hæc uerba si tibi constiterit, & si inueneris. Hæc differentia semoto stilo non uidetur probabilis, ut etiam aduertit Apostil. i. ad cons. Alexan. 218. uisis uerbis, libr. ij. Sic etiam dicerem de alia differentia quam constituunt inter uerba si inueneris, & si repereris, prout per Rot. 684. not. si ponatur. & 685. in anti. quam tamen distinctionem non probat Feli. in capit. ij. post numerum 6. de rescriptis. pro quibus uide etiam Staphi. super signa. fols. clxxx. in uersicul. In commissione posset:*

t ¶Conscientia.] *Si uocabuli allusionem inspiciamus argumen. text. in l. ij. §. appellata. ff. si cert. peta. conscientiam dicemus simul cum alio scientiam, & sic conscientiam describemus habitum eius quod quisque scit cum alio, seu alijs. Cice. uerò. de senectute pro recordatione accepit dum dixit, Conscientia bene actæ uitæ, multorumque benefactorum recordatis iucundissima est. Nos autem iuxta legum, & canonum mentem conscientiam diffiniemus proprium animi motum, & cordis secretum facti nostri iudicium. Sic accipitur in l. nulli. §. 1. ibi. Et pro sua conscientia uotum adimpleat testatoris, & in l. si quemquam post princip. ibi Nuda electionis conscientia, quæ melior lectura est, quam sententia, prout in aliquibus libris. C. de episcop. & cleric. capitu. senti. 11. quæstio. 3. Redeo ad Lap. dum dicit quòd si dicatur conscientiam tuam oneramus, omnis exceptio excluditur. Ampliatur, ut etiam omnis appellatio excludatur.*

excludatur. Item omnes iuris solemnitates tollantur, & sic iuxta animi sui motum naturali æquitate regulatum, ac sine iudicij figura, uel secundum æquitatem. seu etiam de facto procedere poterit. Pro præmissis uideantur Allegat. infra 60. uisis. colum. ij. uersicul. secundum quod diximus. Gemini. in alleg. hic. §. assessores, post numerum 5. super glóss. in uers. relinquatur, ubi etiam concordat has duas gloss. hic citatas. & Franc. ibidem in ultim. not. & super d. glo. in uer. relinquatur, ubi refert, & sequitur Lap. in dicta Allegat. 60. & Abba. in c. super his, post nu. 16. uersi. Item si cõmittitur conscientiæ iudicis, ubi etiam concordat prædictas glos. & latè per Feli. in c. 1. col. 16. uers. Et si dicatur conscientiæ tuæ committimus, qui postea ultra alios citat Lap. hic. de consili. Pro præmissis etiã uideatur Dec. Iafre. 221. incipit de eo quod. & omnino Rot. 443. fuit dubitatum. in no. ubi nu. 3. describit conscientiam esse cognitionem cordis sui ipsius, quam nemo scit nisi solus Deus. Et rotam sequitur Mil. in Reper. in uers. conscientia. De foro conscientiæ, & foro contentioso illi opposito uideatur Sarnen. in 15. quæst. Regu. de non iudi. iux. for. sup. num. 4. & seq. ubi plura adducit, quæ ibi uidere licet.

SVMMARIVM.

1 *Collatio præbendæ uacantis de iure non de facto an ualeat.*
2 *Possessio beneficij colorata, & non colorata quæ dicatur.*
3 *Beneficium etiam possessum quo casu possit per executorem alteri conferri.*
4 *Mandatum de prouidendo de beneficio cathedrali an continere debeat nomen sancti.*

ALLEGATIO XVI.

1 AN † valeat collatio præbẽdæ uacantis de iu-
a re, licet non de facto [a] Innocen. de præben.
de multa: dicit possessionem facti non impedire collationem. & est de suis dictis facta in decre. licet episcopus de præben. lib. 6. & ibi Ioan. And. in nouel. contradicit in c. literas super uer. conferat, quod placet Cal. in decret. cum nostris, de concess. præben. in xiiij. q. & gloss. ibi non obst. decretal. cum nostris, de concess. præbend. ubi non valet collatio non vacantis de facto: & uera ratio est, quia ibi literæ fue-
2 rant surreptitiæ † propter coloratam possessionem,
b [b] quam coloratam [c] dicunt quando fuit potestas in
c conferente, licet fuerit defectus in recipiente; ut not. in d. decre. cum nostris, & ibi Cald. in j. q. & Host. in summa de concess. præben. §. ij. post prin. non coloratam quando quis priuatus est sententia hominis, vel iuris. vt dicit Cal. in dicta q. j. dictæ decre. & Inno. in decre. quia diuersitatem, in ver. resignandas; vbi dicit quod sufficit amotio per sententiam episcopi quod de fa-
d cto [d] non amoueatur, vt non remaneat colorata. Ex quo concludit quod non habet possessionem coloratam qui habet ab ordinario cuius manus erant ligatæ per reseruationem, & inhibitionem legati. ad hoc licet non alleget, de conce. præben. c. proposuit, ne sed. ua.
e c. illa. [e] Anto. de Butr. Idem dicit in collatione illius
qui habet eam ab illo cuius manus sunt ligatæ per de
f cretum [f] legati, quia si sola sententia hominis tollit
colorem, fortius decretum, quia potest dici hominis
sententia. Item dicit quod dicitur faciendam mentio
nem de possessione colorata; est uerum quando ali-
quid corporale possidet ut canonicatũ; & sic ad hunc
g non extenditur illud edictum. [g] Item † non procedit
3 decre. cum nostris, ut ibi no. Io. And. nec impeditur
executor conferre propter possessionem alterius an
h te detentationem possessionis, & poterit [h] de iure cõ
ferre beneficium possessum, ut debitum illi cui con-
fert, quod etiam ipse no. in decre. capitulum de rescr.
& Ioan. Cald. in dicta decre. cum nostris, in j. q. j. in 6.
4 obiectione. † Vltimo dicit quòd licet in cathedrali
quando mandatur prouideri, de stilo non exprima-
i tur nomen [i] sancti ut no. Ioan. And. de præben. quam
uis super glo. quid si mandetur, & super uer. inferiori
bus, bene exprimatur in inferioribus: fallit hoc quan
doque in locis solemnibus habentibus matrices ec-
clesias. Et dicit quòd quandoque in illis exprimitur
nomen sancti: non uult ergo quod semper in talibus so
k lemnibus [k] scribatur sine nomine sancti, vt non uitie
tur rescriptum; sed quòd propterea uitietur si expri-
matur hoc non dicit, nec usquam fuit auditum, nec
statutum secundum Lapum.

Addit. Quint Mandosij.

a ¶ De facto.] *Quando beneficium dicatur uacare de iure tantum, quando de facto tantum, & quando de iure, & de facto declaro in 7. quæstio. Regu. de uerisi. post numerum 4. Quantum uerò attinet ad dubium de quo hic uidelicet. An beneficium de iure tantum uacans conferri possit, uera, & communis est conclusio pro affirmatiua, & ultra hic adducta, id probatur per c. fundamenta. uers. Quòd si secus. ubi glo. in uer. liberam. de electio. libr. 6. c. ordinarij. uers. Quòd si fortè, & ibi glo. in uer. liberè. & Docto. de offic. ordina. eod. lib. c. exstirpandæ. §. quia uerò. de præben. glo. in c. commissa, in uer. iusto impedimento. uers. Et propter hanc causam, & in fi. de electio. lib. 6. per glos. in alle. hic c. licet episcopus, in uer. conferre. de præben. libr. 6. quam sequitur Abba. consi. 34. super quæstionis, colum. fi. uers. & ideo audio. libr. ij. Idem uoluit Cardi. cons. cxxxij. T. Archipræsbiter. colum. penult. numer. 5. uers. sed posset &. num. 8. ad secundum. & nu. 9. Bellame. Dec. 85. si executor, præsertim in fi. adducens rationem quòd per prouisionem nemini præiudicatur. Rot. 364. no. nunquid patronus. iun. cons. Roma. 465. in re. ad fi. ubi Dec. illam citat, licet corruptè. illam etiam Dec. sub alio tamen numero refert, & sequitur Gemini. in dicto ca. licet episcopus. in fi. de præben. libr. 6. Idem etiam uoluit idem Roma. cons. 483. dubitatur primo, colum. 3. uers. Tertio hoc. Cum Lapo hic tenet Philip Franc. in dicto. cap. licet episcopus in ij. not. numer. ij. Et dixit Gemi. in cap. fundamenta. §. pen. de electi. eod. libr. 6. quòd ubi quis est ipso iure priuatus beneficio, absque alia pronunciatione alius rector eligi potest. Et Gemini. a. ibi, & Rota. ubi supra sequitur Feli. in capit. cæterum. columm. penultim. in §. restrictione. de rescrip. Vide tamen eundem Gemini. consi. 86. in causa. ad fine. ubi etiam mente Lapi hic concludit quod quando impetratur beneficium uacans*

de iure

de iure, & non de facto, antequam executor possit tale beneficium conferre oportet quòd primò uocet partem possidentem, & casset illum colorem tenendi. In hac opinio. affirmatiua resident etiam Mil. in Reper. in uersicul. beneficium. quo quis ipso iure est priuatus. Rocc. Curt. in tractat. iuris patronat. in uer. beneficium. quæstio. 53. & 54. numero 85. & alio. sequen. & Lamber. in eod. tracta. in 9. artic. 6. quæst. 1. par. lib. ubi uterq; extendit et ad præsentationem, ut patronus præsentare possit ad beneficium de iure tantum uacans, sequitur Paris. cons. 47. uidetur. nu. 33. uol. 4. Vide etiã Alleg. 127. Anastasius. num. 7. Amplio ad feudum per tex. in c. ij. & ibi adhoc illum ponderat Abb. in 3. no. nu. 4. de feu. Bal. in c. 1. post prin. de feu. si. cul. non amit. uer. secundo est necessaria sententia non ad esse, sed ad executionem esse. Quod dictum pro nota refert, & sequitur Alex. cons. 6. cir. processum, col. fi. uers. Et plus dicit. lib. 3. Amplio tertio ad emphitensim ut priuato ipso iure nõ uocato res emphiteutica alteri concedi possit, prout uoluit Ludo. Roma. cons. 212. quo ad primum, in. 1. dub. Alex. d. con. 6. nu. 19. & seq. lib. 3. Ias. in l. ij. nu. 21. uer. Item quinto addite. C. de iur. emphi. Feli. in ca. cum olim. colum. 7. uers. quia in actu. de re iud. Sozzi. cons. 3. super quæst. numer. 25. li. iij. Mar. Sozz. Iun. consi. cxj. uiso. numer. 8. libr. ij. Rui. cons. 181. pro clara. nu. x. li. 1. Gozza. cons. 1. nu. 36. Io. Bap. Ferret. con. 31. in casu. numer. 25. Hyp. de Mars. super rub. C. de proba. nu. 224. & in l. de unoquoque nu. 105. ff. de re indi.

b ¶Possessionem.] *Subreptitia dicitur gratia non factæ mentione possessionis coloratæ ad ea quæ adduco in 56. q. Reg. de Anna. post nu. 4. uideatur etiam Feli. in c. in nostra. core. 36. de rescrip.*

c ¶Coloratam.] *Vide etiam per hunc infra Alle. 103. sæpè mihi. col. 3. nu. 3. ubi de possessione colorata. Hunc refert, & sequitur Feli. in c. in nostra. core. 36. post prin. de rescrip. & Cassa. Dec. 7. super regulis. Et de titulo, & possessione coloratis tracto in 27. quæstion. 16. Reg. Cancel.*

d ¶Quod de facto.] *Lego licet de facto. uel Esto quod de facto. Hoc etiam uoluit Imol. in Alle hic. c. cum nostris. colum. 12. Quem, & Lap. hic sequitur Ioan. Fran. a Ripa super rub. de cau. posses. & propri. nume. 38. Lapum etiam hic sequitur Gig. in tracta. de intruso. nume. 9. & Cassa. Decis. 11. post princi. super Regulis. ac Ioan. de Syl. de benefi. par. 3. quæst. 11. in 20. quali. citans Lap. hic.*

e ¶Illa.] *Melius in c. cum dilectus, ubi etiam gloss. & docto. de iur. patrona. & in c. præsenti 1. respon. de offi. lega. lib. 6. per glos. magnam in c. si soli, colum. 3. uers. Et si contra illam inhibitionem, reseruationem, & decretum alteri conferatur non ualet. de conf. praben. eod. lib. Gasp. de Peru. in tracta. Reserua. fol. penul. §. sequitur nunc uidere de effectu reseruationis legati. & Aene. de Falco. part. 2. dum de reserua. legati. tractat in 6. prælu. in fin. ubi quòd collatio facta contra inhibitionem est nulla, ergo & possessio sine colore erit.*

f ¶Decretum.] *Post decretum legati collatio ordinarij est nulla prout in praceden. Add. & uoluit sequens Lap. hic Io. Bap. Ferret. con. 188. legatus papæ, post num. 2. uers. ita ut nulla sit ipso iure collatio sua. Verum si sola inhibitio sufficiebat ad tollendum colorem, & ad annullationem collationis, ad quid subditur hic de decreto? & in locis supra adductis. Vel etiam quare legatus in reseruatione ultra inhibitionem utitur clausula decreti irritantis? Breuiter quando deuentum est ad solam inhibitionem si ordinarius contraueniat, requiritur declaratoria quòd factum ordinarij non ualuerit, sed quando appositum est decretum non requiritur alia declaratoria. c. pro humani. de homici. lib. 6. glo. in uersi. prouisionem. in fin. in cap. si eo tempore. de elec. eo. lib. Pro quibus post Gasp. de Perus. uideatur Aene. de Falco. in tracta. Reserua. par. 2. in 3. quæstio. iiij. quæst. princip. nu. 5.*

g ¶Dictum.] *Hæc distinctio ut magis cõsiderabilis sit possessio corporalis, & uirtualis, quam incorporalis comprobatur ex mente Rotæ per Sarnen. quæst. 5. de non tol. in. quæst. post numerum 9. ubi distinguit iuxta hanc Alle. concordando opiniones de quibus ibi. Et Lap. sequitur Ioan. de Syl. de Bene. part. 3. quæstio. 11. quali. 20. ante numer. 36.*

h ¶Et poterit.] *Aliàs poterit enim. Probaui supra in Addit. in uer. de facto. Aduertendum tamen est quòd licet collatio beneficij de iure tantum uacantis fieri possit nulla pronunciatione, nulla causæ cognitione, imò nec citatione præcedente ut supra probatum extitit, non poterit tamen possessor non citatus, & re indiscusa sua possessione priuari iuxta tex. in terminis nostris in Alleg. cap. licet episcopus. in 2. respon. & ibi Gemini. numer. 5. Franc. numer. iij. & omnes. de prabend. libr. 6. Bellame. Dec. 85. si executor. in fin. Oldra. cons. ccxxvij. de toto. colum. 1. & postea numer. ij. ampliat etiam ad executorem merum, ut is licet conferre possit nemine citato, ad missionem tamen in possessionem deuenire non possit nisi possessore citato, & re discussa. Idem etiam uoluit Gemini. post Innocen. & Hostien. in cap. 1. nume. 9. de conces. prabend. libr. 6. Cardi. cons. 132. T. archipresbiter. colum. fin. numer. 8. & sequent. uers. ad secundum, & uers. si ergo. Et idem Lap. infra Alleg. 103. sæpè mihi. post numerum 3. uers. & mouet me prædicta ratio. Pro quibus etiã uideantur quæ scripsi in 23. quæst. 16. Regn. nu. 4. & per Rui. consi. 128. quantum. ad iudicium. nu. 8. cum duobus seq. uolu. 4. & per alios per me adductos supra in Addi. in uersi. de facto.*

i ¶Nomen.] *Hic colligi potest regula cum duabus fallentijs, Regula sit, Nomen sancti beneficij quod impetratur exprimi debet, prout latè probo in 56. quæst. Regu. de Anna. nu. 3. Fallit regula huiusmodi secundum Lap. hic in impetratione ecclesiæ cathedralis quo casu dicit de stilo non esse necessarium exprimere nomen sancti qui stilus etiam hodie uiget, & ego militum. Sancti Petri defensor hoc mense Ianuarij 1562. apposui manum pluribus literis Apostolicis prouisionum ecclesiarum cathedralium, in nullaque earum nomen sancti expressum uidi. Hoc dictum Lapi omnes tenent in alle. hic c. quamuis. 1. §. quanquam, in 2. not. Felin. in c. cum accessissent, colum. 1. uersi. Et quando nominantur ecclesiæ. de constitu. & in c. in nostra. core. 36. post nume. 40. uersi. & not. quòd quando exprimitur ecclesia cathedralis non est opus exprimere nomen sancti. de rescrip. & habemus text. in c. dudum, & in c. cumana. de electio. in c. cum clerici. de uer. signifi. & infinitis alijs in locis, ubi pro cathedrali nominatur ecclesia absque eo quòd exprimatur nomen sancti. Secundo fallit in inferioribus ecclesijs quæ tamen sint solemnes, & matrices, prout per Lap. hic, quem etiam refert, & sequitur Fran. in alle. c. quamuis 1. §. quanquam in 2. art. Feli. in alle. c. cũ accessissent. ante. n. 2. de cõsti. in c. in nostra, core. 36. & in*

c.significante.colum.2.ante.num.2.de rescrip.Io.de Syl. de Benefi.par.3.quæst.11.post nu.38.uers.& not. Doctq.& dant exemplum in ecclesia pratensi in Tuscia & in alijs uide quæ scripsi supra alleg. proxima, in princ.in apostil.in uers.S. Stephani.

k ¶[Solemnibus.] *Hic duæ conclusiones elici possunt, altera est quòd si nomen ecclesiæ solēnis, & matricis & exprimatur non per hoc quocunq; stilo contrario nō obstante gratia subreptitia iudicari debebit, quod dictum Lapi sequitur Phi.Fran.in alle.c.quamuis.1.§. quanquam in 2.no. in fi.de praben.lib.6.& Feli.in locis adductis in* præceden. Addi. Et *Lap.sequitur etiam Rebuff.super cō cor.in for.manda.Apostol.in 30.expreßione. uers.si tamen nomen sancti exprimeretur, & duplex ratio adduci potest pro opin.Lapi, Altera est ut etiam ipse sentit* ꝙ *iure cantum non est ut expreßio talis uitiet, cum enim lex hoc non dicat, nec nos dicere debemus ad l.si uerò.§. de uiro.ff.sol.matr.ubi nō expressum a lege pro omisso habetur.per Bal.in l.gallus §.& quid si tantū,col.penul. ubi ampliat ad statuta.ff.de libe. & posthu.* Altera *ratio adduci potest quòd ad cautelam expressum sit nomen sancti, abundans autem cautela nocere non debet.l.si pupilli.§.1.uers.quid tamen.ff.de nego.gest.l.testamentū non ideo.in fi.C.de testa.l.non solet.ff.de regu.iur.l.fi.C. de nouatio.Hanc primam conclu. uerißimam puto.* Altera *conclusio elici posset ex uerbis, seu mente Lapi, uel ex identitate rationis, quòd eodem modo non uitiet expreßio in gratijs ad ecclesias cathedrales.* Breuiter *omissa lōga disputatione quæ super tali articulo requireretur, quicquid sentiat Rebuff.in dicta 30.expreßione uers.si tamen nomen sancti exprimeretur etiam in cathedrali non uitiaretur impetratio. Rota hanc expreßionem admisit solum in resignatione, supponens alijs gratijs stilū* Rom.Cu.& *communem opin.obstare.prout Dec. Cassa. 13.incipien.licet glo.de præben. quæ uideatur.*

SVMMARIVM.

1 *Executor datus super gratia facta an expiret morte uel reuocatione legati.*
2 *Executor datus à legato uel papa super gratia facienda, qui tamen tempore reuocationis legati uel morte papæ executione facta, sed tantum collatione sequuta; an postea posit se intromittere.*
3 *Potestas executoris quo pacto dicatur finita legatione expirare.*

ALLEGATIO XVII.

1 AN † datio [a] executoris legati super gratia fa
a cta per eum expiret morte delegantis, uel
remotione legati, sicut non expirat in gra
tia Papæ.de offic.deleg.si super gratia, uidetur quòd
non, quia exorbitans est ius.ut not.ibi gloss.iiij.ergo
&c.Præsertim in legatis in quibus per eorum remo
tionem etiam reseruationes non expirant.de offi. lega.præsenti.lib.vj. contradicit quia Decre. super gratia fundatur super æquitate, ne pereat, uel diutius gratia differatur quæ ratio est eadem in legatis, igitur &c.Idem sentit ibi Archi.ad hoc quod no.de offi. dele.c.fi.& Ioan.And.ibi idem uidetur sentire in uer. apostolica sede: non obstat decre.præsenti.quia loqui
2 tur de potestate executoris non facta gratia. † Quid si à papa, uel à legato datus sit executor super gratia facienda, si ante mortem papæ executor contulerit: an sic gratia post mortem papæ, uel legati, post collationem factam ab executore expiret per literas executoris quo ad tradendum possessionem, uel pro contradictionibus compescendis, uel alijs quæ exiguntur: & videtur ꝙ expiret: quia Decret. si super gratia loquitur quando datus est executor super gratia iam
facta: decidit contra, quia paria sunt data gratia, vel
b facta, uel facienda, [b] cum contulisse ante mortem; &
sic sicut primo non expirat, ita nec modo pari ratione. Item facere processum, & gratiam per executores, est plusquam ab initio executores fuisse datos super gratia facta, plus enim adaptatur hic casus ad iura antiqua, quæ volunt potestatem delegati non expirare per mortem re non integra.de offi. dele.c.gratum.& ca.relatum.& c.licet, cum si. & sic decre.præ
3 senti † quæ dicit finita legatione expirare processum, & potestatem executoris dummodo ad collationem &c.hoc probat à contrario literæ & hoc putat æquum, & iuri conforme, nec potest recto iudicio notari differentia inter potestatem executori concessam collatione iam facta, & concessam ante factam collationem; cum postea secuta fuerit collatio, durante potestate, quæ ualida remansit, & sic de facto obtinuit Lapus.

Addit. Quint.Mandosij.

a ¶[An datio.] *Pro hac Alle.uideantur Ancha.in c. præsenti hic alle.in 2. not.Gemini.nu.4.& Fran.post nu.4. qui Lap.hic refert, & sequitur. Eundem etiam sequitur* Rebuff. *super concor. §. primus.de manda.Apostol. in uer.sui pontificatus.uers.no.tamen quòd quando gratia est facta. Videatur omninò Aene.de Falco.in tracta* Re*serua.in 4.quæst.5.quæst.prin.nu.4.& postea col. ante pen.uersi.si autem legatus, aut exequutor. Videri etiam poterunt quæ scripsi in 2.quæst.10.* Regu.*post numer. 4.uersicul. Quantum uerò attinet ad rescripta gratiosa.*

b ¶[Vel facienda.] Lego *sic quia paria sunt eum esse datum super gratia iam facta, uel facienda. Sic legunt, & referunt uerba* Lapi, *eum sequen.Gemin. in alle.hic.c.si super.ad fi.uers.Sed pone ꝙ detur executor, & Fran.ante nu.3.uers.Nam paria uidentur.de offi.deleg.Pro ijs quæ tradit hic Lap.uide Fede.de Sen.consi.78.casus est Papa.& consil.287.legatus. & Franc. qui ad Lap.hic se remittit in capit.si cui nulla, in fine. de præbend. libro 6.*

SVMMARIVM.

1 *Mendicantes fingentes pauperiem, & uulgo se infirmos exhibentes cum non sint, ut extorqueant eleemosynas, pœna falsi puniantur.*
2 *Mendicantes fucatis coloribus se deturpantes ut animas fidelium decipiant furtum committunt & quodammodo rapinam.*

ALLE-

ALLEGATIO XVIII

1 Qua pena puniantur †mendicātes [a] ualidi, [b]
a se pallidos fingētes [c] fucatis coloribus, &
b exhibentes se uulgo infirmos cū non sint,
c ut extorqueāt [d] elemosinas: ꝙ puniātur prout falsarij
d patet de poenis cū ex eo. uers. qui aūt, & de priuil. ex
tuatum, in gloss. in uer. beneficio. Ad hoc de portante insignia episcopi cum non sit. ff. de fal. l. eos ut
e ibi dicit Barto. de portantibus insignia [e] doctoratus
cum non sint doctores ut not. in suo libello de insignijs, & armis in principio, ad hoc ꝙ dicitur de mu-
f tāte nomen. [f] C. de mut. nom. l. unica, & ibi no. gl. & Bar. in l. cunctis, de mendicantibus ualidis, libr. x. dicit ꝙ puniantur ciuiliter, quia poena apostolica applicatur parti; dicit ꝙ aliud est se fingere infirmum cum non sit, aliud fucatis coloribus se deturpare ut appareat leprosus: quia nō solum dicit se infirmum,
g sed falso actu procedit ad actum, [g] quantum est in se animam fidelium decipit, & furtum committit quodammodo, uel rapinam de elec. dudum. ij. Et si dicatur collegium leprosorum ut no. Inn. de eccle. edifi. cum dicat potest dici unde induit uestimentum falsę religionis; & sic per primo allegata ad instar falsarij punietur, & per not. per Ioan. Andr. de simo. insi-
h nuante. [h]

Addit. Quint. Mandosij.

a Mendicantes.] *Hi omnes illos dicemus qui coguntur ab alijs necessaria quærere, quasi manu, uel nutu, & sine uoce dicentes, & reuelātes eorum miserias secundum Isido. Etimo. lib. 10. De istis loquitur datus Augustinus in sarmō. de commu. uita cleri & text. in c. nolo ut aliquis, ante medium 12 quæst. 1. ubi inuehit contra episcopos aurum seruantes, & a se mendicantis manum, petentesque, gementes, & inopes excludentes contra illud Matthæi. 15 Exuriui, & non dedistis mihi manducare, sitiui, & non dedistis mihi bibere &c. de his loquitur psalmus. 111. Dispersit, dedit pauperibus. & beatus Ambro li. de officijs, & tex. in c. pasce fame morientem, quisquis enim pascendo hominem seruare poteris, si non paueris fame occidisti, 86. dist. De mendicantibus religiosis, mendicantiumque ordinibus tracto. in 3. q. Regu. de mendic.*

b ¶ Validi.] *Contra mendicātes ualidos habemus pulchrū tex. in l. uni. C. de mendi. uali. lib. xj. uideatur ibi per Luc. de pen. at super rub. & super l. præceden. per Abb. in c. indicatum. col. 2. de immu. eccle. per Ammanel. de Clar. aqui. singu. 247. incipien. gloss. est quòd homines robusti. Notandum est ꝙ pœna dictæ l. uni. hodie præsertim de iure canonico non seruaretur. Licet autem pœna de qua hic per Lap. contra tales omni iure, & omni ratione competat, ea etiam in desuetudinem abijt: & hic Romæ infinitos cognoui qui hisce, & prioribus artibus pecunias sub elemosinarum nomine extorquebant, pro præmissis, & alijs de quibus per Lap. hic uidere poteris Io. Fran. à Ripa in tracta. de reme. præseru. con. pestem. nu. 166. cum pluribus seq. uers. Quia imò mendicantes ualidi, & corpore robusti. Contra militem fingentem se debilem, uel languorem simulantem ne cum hostibus pugnet, quòd capite puniatur est te. in l. omne delictum, uers. sed & calligatus. ff. de re milit. Peculiaris pœna, & proprium supplicium ualidi, & pigri mendicantis à iure diuino inuentum nunquam abolebitur, nec in desuetudinem abibit. de quo prouerb. ca. 20. Propter frigus piger arare noluit, mendicabit igitur æstate, & non dabitur illi. & cap. 24. Usque quo piger dormis, usque quo de somno consurges? paruum inquam dormies, modicum dormitabis: pauxillum manus conseres ut quiescas, & ueniet tibi quasi cursor egestas tua, & mendicitas quasi uir armatus. Interrogatus fui ad si elemosina quæ hunc per Urbem. 4. ex ære publico, & officiariorum erogationibus mendicantibus tribuuntur subtrahantur, seu denegantur id iure procederet? Respondi distinctioni locum esse iuxta terminos in quibus loquitur Bar. in l. priuilegia ad fi. C. de sacrosan. eccl. Verū quia hæ alemosinæ quæ nunc dantur neq; ex contractu debentur, nec ex aliqua promissione, quandocunque reuocari, seu denegari poterunt. prout uoluerunt Fulgo. in dic. l. priuilegia. & Alex. consi. 209. statutis. nu. 14. li. 4. Mihi semper uisum fuit maximam curam & exactissimam diligentiam ubique adhibendam fore circa mendicantes, ut ueri mendici, & inualidi nutriantur illi uerò qui suis manibus uictum, & uestitum quærere sibi possunt arceantur, & puniantur iuxta tex. in c. 1. 82. dist. c. pasce. 86. dist. Feli. in Addi. ad prin. ope. Ab. super Decreto col. 4. uers. Quilibet. Aliud mihi occurrebat circa mendicos quod pluries statui, nunquam uerò nisi per breue temporis spatium obseruari uidi uidelicet. quòd non deambularent per diuina templa, nisi dum diuinis officis ab alys aliquantisper separati audirent, nō autem circuentes, & quamlibet etiam orantem, & diuinis intentum pro alemosinis consequenda fastidientes, & perturbantes. Et probabam extra ecclesias elemosinas à mendicantibus peti debere ex illis uerbis Matthæi. cap. 20. Et ecce duo ceci sedentes secus uiam. & Marci. 10. uersus fi. Cecus sedebat secus uiam mendicans. & Lucæ. 18. at Actuum cap. 3. in princip. Et quidam uir qui erat claudus ex utero matris suæ baiulabatur, quem ponebat quotidie ad portam templi, quæ dicitur speciosa ut peteret alemosinam ab introeuntibus in templum.*

c ¶ Extorqueant.] *Quomodo conuenit hic uerbum extorqueat, cum extorquere uiolentiam notet? iuxta text. in c. conquerente, & ibi per Ioan. And. de cleri. non resi. M. Tul. in Luc. pisonem Ego tela extremo mense consulatus mei intenta iugulis ciuitatis de coniuratorum nefarijs manibus extorsi. Nunquam autem accidit quòd mēdicantes, & id genus per uim, seu uiolentiam elemosinas huiusmodi consequantur. Imò in extrema necessitate constitutis, & quibusuis mendicantibus sponte, hilarique frōte elemosina præstari consueuit iuxta illud Matthæi. 5. & Luca. 6. Omni petenti te tribui, & attende quòd non ex uita illorum quibus tribuis, mercedem tibi tributurus est Dominus, sed ex uoluntate &c. ca. quam Pio. 1. quæst. 2. Huc spectant uerba Zachei, Ecce Domine dimidium bonorum meorum do pauperibus. Responderi potest quòd quo ad intentionem horum se pauperes, uel infirmos fingentiū non minus considerari potest fallacia, & fraus, quam etiam animus rapax quomodocunque furandi, & raptum committendi prout ad fi. huius Alle. Insuper respondeo quòd uerbo extorquere utimur etiam non supponitur uis, seu uiolentia. sed bene dolus, uel fraus, prout in l. illicitas, in princip. ff. de offic. præsi. & latè prosequor super gloss. facul. iuxta Aedifio. Beneuent. §. si ex præcepto, in uer. extorqueat.*

d ¶Insignia.] Idem uoluit glo. in uer. dignitatum, in fin. in c. ut apostolicæ. de priuil. lib. 6. Pet. Leuanda. in tract. de Offi. Doct. in 5. q. in fi. par. 4. dum quæris quibus uestibus doctor uti debeat. Lapum refert, & sequitur Fran. in c. ut apostolicæ nu. 4. de priuil. lib. 6. Idem etiam uoluit Abb. in c. 1. in not. & ibi And. Barba. in Addi. refert, et sequitur hunc in uer. pœna falsi. de cleri. non ordi. mini. An autem utentes insignijs doctoratus, uel militiæ, postea doctores, uel milites effecti possint in illis perseuerare absque noua traditione? Pro opin. affirmatiua est tex. in c. quod quidam. §. si forte. in. glo. in uer. exterruit. 1. quæst. 1. quam sequitur ibi Archid. & Roma. Singu. 721. quidam utitur insignijs. Insignijs, & uestibus imperialibus, seu regijs pariter quis uti prohibetur ut latè tracto in gl. Facul. in uers. seruus seruorum, & §. actum, in uer. regalia.

e ¶Nomen.] De nominis mutatione aliqua tracto in glo. Facul. §. uolentes, in uer. mutatur, & in uer. nomen. 1. ubi probo res omnes humanas mutationibus suppositas esse. In dicta uerò gloss. in uer. nomen. concludo nominis mutationem fraude cessante absque principis licentia fieri posse.

f ¶Quantum.] Simile in c. quæris, uer. Veruntamen, ibi sed quantum in ipsis est interfectus fuit. & post uers. Dicit enim Apostolus. de conse. dist. 4.

g ¶Insinuante.] Et per Bal. in c. cum decorem. nu. 4. de ui. & hone. cleri. per Abb. in c. tuarum in 1. not. & ibi Addi. remittit se ad hanc Alle. de priui. & per eundem Ab. in c. ut clerici. in 2. not. ubi etiam Apostil. ad hunc se remittit. de regula, Et Lap. hic licet eum corruptè citet sequitur Fran. à Ripa responso. 23. in fin. de legi. lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Abbas habens usum mitriæ & annulorum & baculi an possit illis uti extra monasterium.*

ALLEGATIO XIX.

a AN Abbas [a] habens usum mitriæ, & annulo
b rum, [b] & bacculi possit illis uti extra mo-
c nasterium, tenor priuilegij [c] est inspicien-
dus. de priuil. ut apostolicæ in fine, li. 6. cum sua glo.
& si ex priuilegio competat solum infra septa mona
sterij. Abb. de ęta. & qua. cum contingat, & Ioan. An.
post eum super ver. solummodo, dicit quod nos pro quo
remittit Ioan. And. ad not. per dictam decret. ad apo
stolicæ, & si habet ius pontificalium in suo monaste
d rio inuitatus [d] ad aliud monasterium poterit in pon-
tificalibus celebrare, si monasterium ad quod est in-
uitatus est exemptum. arg. de tem. ordin. quod transl-
lationem. cum concordant; in non exemptis potest
episcopus prohibere secundum Io. And. de priuileg.
Abbates, super uer. alias. lib. vj.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶An abbas.] Vide Paris. consi. 95. num. 7. uolu. 4. qui Lap. hic sequitur, & plura adducit in illo con. quæ huic Alle. conferunt. Videantur etiam Gemini. in c. ut apostolicæ inc adducto, nu. 7. qui Lap. hic citat, et sequitur præterquam in illo membro quando Abbas priuilegiatus uult uti mitra locis non exemptis, in hoc membro reprehendit Lap. ut ibi in fi. Addi. uerò ult. ibi posita Lap. defendit: Et Lap. quo ad alia sequitur ibi Fran. & quo ad hoc etiam illum defendit, in fi. tamen dicit cogitandum

b ¶Annulorum.] De annulis latè tracto in glo. facul. §. ac quibusuis. in uer. annulis.

c ¶Priuilegii.] Quasi inferat quod solum ex priuilegio Abbates ijs uti possint. ad tex. in c. 2. Abbates, & ibi ad hoc illum tex. ponderat Ioan. And. post prin. de priui. lib. 6. Idem etiam clarè uoluit Cardi. in c. clerici, nu. 6. in 11. no. & ibi Apostil. in uer. Abbates. remittit se ad Lap. hic. de ui. & bone. cleri.

d ¶Inuitatus.] Et inuitatus monacos alterius monasterij poterit ordinare argu. tex. in c. fi. 9. quæst. 2. Ioan. And. in alle. c. Abbates, col. 1. uersi. si tamen fuerit inuitatus. & ibi Gemi. nu. 6. & Fra. ad fi. de priui. lib. 6. Sic & episcopus in loco exempto nihil iurisdictionis exercet, nisi fuerit inuitatus. c. luminoso. ad fi. 18. quæst. 2. Abb. in c. significasti. post nu. 11. de for. compe.

SVMMARIVM.

1 *Constitutione facta per capitulum uacante sede & iurata de non soluendo charitatiuo subsidio nisi certam quotam an possint postea soluere ex quo constitutio non tenuit sine pœna periurij.*

2 *Statuere nemo potest contra ius.*

ALLEGATIO. XX.

a SI vacante sede capitulũ [a] statuat diminuen
do caritatiuum subsidium episcopo debi-
b tum ex constitutione Benedicti [b] & iu-
c rant, [c] & obligant se ad pœnas, an non obstante di-
cta constitutione, pœna, & iuramento possit dictum
charitatiuum subsidium exigere; allegatur quod possit,
quia hoc potest episcopus de iure communi exigere.
d de censi. cum apostolus. vers. sustinemus, [d] & per cen
suram ecclesiasticam subditos, ad hoc compescere: de
e excess. præl. cle. frequens, [e] nec obstat cõstitutio: quia
2 non possunt statuere cõtra ius. de offi. Arch. c. fi. † &
quod ibi not. & quia non possunt statuere certa iura
f tangentia alterum [f] ut in c. constitutionem, uers. fi. [g]
g de uer. sig. libr. vj. & quod ibi no. cum suis remissioni
bus: quia constitutio est cõtra charitatem, & laudabi
lem consuetudinem. Tales enim consuetudines non
possunt tolli per statuta. de simo. ad apostolicam, eo.
titu. sententiam. Item quia facta sunt uacante sede e-
piscopali quo tempore caret legitimo defensore: ne
h se. uac. per totum. [h] Item quia per indirectum præiu
dicatur sedi apostolicæ, quia sic de facili solui non
posset considerato statuto ecclesiæ & sic consului.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶Capitulum.] Sede uacante capitulum iurisdictionem episcopalem habens statuere potest super statu ecclesiæ, & statutum huiusmodi durabit etiam in tempus futuri pastoris, prout concludit Fede. de Sen. cons. 16. capitulũ ecclesiæ, quem sequitur Ioan. And. in c. uni. col. 1. uersi. item an possit facere statuta. Gemini. col. penult. uers. Duodecimo an possit facere statuta. & Fran. nu. 7. de maio. & obed.

& obe.lib.6.Ioan.Fran.Pani.de offi. & pote.cap.se.uacan. in prin.6.quæst. Feli.in c.cum omnes, nu.10. & Domens in 2.de iur.col. antepe.uersi. secundo prædicta procedunt stante episcopo.de consti.& Paris. cons.90. circa primum, in prin.nolu.4.

b ¶ Benedicti.] *Intelligit de extra.Bene.12. uas electionis, sub titu.de censi.inter communes, quam extra.Paris. cons.105.nu.6.& seq.& nu.10.uol.4. dicit non fuisse usu receptam, nec ligare, quod an sit uerum uidebimus infra super 36.Alle.incipien.stante constitutione. Illã extra.glossauit Ioan.Frã.Pani.qui in §.præmissis, in uer. charitatiuum ante fi.citat hanc Alle.*

c ¶ Iurant.] *Hunc refert, & circa eo tenet Gemini. in c. 1. 58.distin.uers.uenio ad secundum. Et Lap.& Gemini. sequitur Belenzi.de chari.subsi.quæst.45.nu.2. & seq. Tamen non potest condere statutum. Lapum etiam hic refert, cuius dictum in terminis Lapi credit esse uerũ Pani. de offi.& pote.cap.se.uacã. in 6.quæst.prim.1.par. uer. Quæro Lap.sequuntur etiam Feli.in alle.c. cum omnes, col.2.post nu.10.uers.Tertio est aduertendum.de constitu.& Lambe.de iur.patro.in 9.art.1.quæst.3.par.2. lib.nu.19.uers.hunc dicit.*

d ¶ Sustinemus.] *Oldra.cons.104.circa propositã quæst. Rot.675.dic quòd subsidium in anti.Cardi.in c. ut præteriis.quæst.9.ubi etiam Addi.de electio.*

e ¶ Frequens.] *Et ibi clarius ex dictis Pau. de Eleaza. per Pet.de Aucha.in 8.uo.& Cardi.in §.seu uers. Nonnulli, in 1.quæst.nu.2.& Lap.hic refert, & sequitur Belenzi.Olim Rot.Audi. or de chari.su 1. quæst.15. uers. Et idem tenet Lap.*

f ¶ Certa iura tangentia alterum.] *Aliàs contra iura tangentia alterum. Pro quibus facit 1 c.si q a. de rebus eccle.V in.ibi nota.per gl. & Archi. 2.quæst.2. & per Pari.qui Lap.sequitur præalle. cons.90. nu.4. uers.Ita non poßint dicti canonici uacante sede. uol.4.*

g ¶ Versi.fi.uers. Cæterum] *Vbi etiam glo in uer.statutum, & ibi Fran.super illa glo.refert, & sequitur Lap. hic.Et Lap.etiam sequitur Paris. consi.92. pro primi. nu.7.& post nu.9.uol.4.*

h ¶ Per totum.] Et c.1.uers. *Quia uerò in concessione huiusmodi prædicta ecclesia cum uacaret legitimo caruit defensore c.de reb.eccle.non alie.lib.6.*

SVMMARIVM.

1 *Statuere seu imponere iuste ualentes possint & iuste absoluere.*

2 *Principali sublato per consequens & accessorium sublatum est.*

3 *Iuramentum temerarium non est seruandum.*

ALLEGATIO XXI.

1 AD dubium † præcedentis puncti an nõ ob
2 stante pœna, uel iuramento posßit exigi [a]
quòd posßit allegatur, quia ex quo iustè pót
b imponere, [b] iustè & poßunt soluere [c] canonici, quia
c hæc correlatiua sunt de consti.translato.lxxx. di.tantum ad hoc, not.Ioan.Andr.de tempo.ordi.c.ij.lib. vj.in
2 uerb. episcopus. † Sublato ergo principali, ergo accessorium pœnæ, & iuramenti, gl.de pręca.c. ij.in gl. quæ incipit si pœna. Ad hoc circa iuramentum allegat not. per Inno.in c.dilectò.de preben. & per Paulum in clem.professores, de regula; & de ijs quæ fiũt
3 maio.par.capit.cap.1. † & quia iuramentum fuit te-
d merarium, [d] & sic non seruandum. de iureiur. sicut:
& sic potius timenda est pœna temerarij quam trans-
e gressoris; posset tamen ad cautelam absolui per episcopum, uel eius uicarium.

Addit.Quint Mandosij.

a ¶ Exigi.] *Scilicet ab episcopo charitatiuum subsidium solui solitum. Quod autem sit illud, & iuxta quam taxã soluendum ueniat uidebimus infra super 36.Alle. incipien.stante constitutione.*

b ¶ Imponere.s.episcopus.] *Potest enim episcopus, archiepiscopus, primas, & patriarcha de iure charitatiuũ subsidium imponere.ad tex.in c.conquerente.in fi.de off. ordi.& in c.cum apostolus.§. prohibemus. de censi. & Alle. præceden. ac per Bartho. Belenzi. de chari. subsi. quæst.1.in prin.Et Lap.sequitur Paris cons. 105. in tan fi.nu. 1.& seq.uol.4. Amplia ut episcopus etiam non cõsecratus illud exigere poßit, ea ratione quia hoc est iurisdictionis, non ordinis.ad tex.in alle.c. conquerente, in fi.iun.c.transmissam.de electio.& per Belenzi.ubi supra quæst.9.*

c ¶ Soluere.] *Alij libri habebant absoluere, ex qua litera intellectum nullum sumi poteras. Reducendo igitur argumentum ad debitam formam dicamus sic. Probo quòd charitatiuum subsidium iustè ab episcopo exigi poßit, & quòd capitulum illud ei soluere teneatur non obstante quocunque statuto, & iuramento, de quibus in præcedẽ. Alle. Arguo igitur hoc modo, correlatiuorum idem est ius, seu quod disponitur in uno ex correlatiuis, in altero etiam dispositum esse censeri debet.l.fi. & ibi Bar.in ult. not.ff.de acceptila.l.1.ubi idem Bart.ff.quod met.cau.l. 1.ubi etiam Bart.C.de cupres.lib.11. Amplio etiam in statutis iuris communis correctorijs, & hanc esse communem opin.testatur Cur, Iun.cons.6.circa has, nu.1.& seq.soluere, & exigere sunt correlatiua: si licet igitur episcopo charitatiuum subsidium a capitulo exigere, ergo licebit capitulo illud soluere. Et hic est uerus intellectus huius 21. Alle. quam non immutato illo uerbo soluere, in locum uerbi prius positi, quod erat absoluere, nemo unquam sensum aliquem ab hac Alle. elicere potuisset. Sicut autem dubium remaneat an capitulum etiam teneatur ad solutionẽ charitatiui subsidij, sicut tenetur clerus, ex quo dubium facere uidetur quod episcopus, & canonici sunt unum corpus, ille enim est caput, illi membra.ad tex.in c.nouit, de ijs quæ fi.a præla.si.con. capi. & in c.cum clerici.de uerb.signi. unde non uideatur congruum quòd membra soluant capiti, uel potius cum idem sit corpus episcopus, & canonici, quòd non sit distinctio, seu differentia inter soluentem, & recipientem, contra tex.in c.fi.de institu.& in c.per uestras.de iur.patro. Respondeo quòd in contrarium est ueritas, quòd imò canonici teneantur ad solutionem, seu contributionem charitatiui subsidij, prout uoluerunt Hostien.Bal.& Anto. de But.in c.præterea.de electio.imò potius illi, quã alij subuenire tenentur, tanquam membra suo capiti. argu. tex.in c.cum non liceat.de præscrip.& c. requisiuisti. de testa. Et ita concludit respondens ad contraria Belenci. de chari.subsi.quæst.27.& quæst.66.nu.30.& seq.*

d ¶ Temerarium.] *Hoc dictum Lapi prosequitur, & sequuntur Phi.Fran.in c.1.ante nu.8.de iur.cur.lib.6.Belenzi. in al-*

in alle.Tracta.de chari.subsi.quæst.45.nu.6.uers.simili ter dicit Lap.Alle. sua 21. & Paris.cons. 92. pro primi,nu.41 uol.4.

c Ad cautelam absolui.] *Ex quo iuramentum obstabat ut supra ostensum est & probant etiam, Fels.alios referens in c.ex tenore, de senten.excommu.& D.meus* Phi.Dec. *in capitu.cum accessissent, colum. 5. de constitu. absolutio ad cautelam a iuramento peti poterat. Quod dictum Lapi refert, & sequitur Paris.cons.92.pro primi.in fin. uol.4.*

SVMMARIVM.

1 *Non præsentare & minus sufficienter præsentare paria sunt.*

2 *Duobus procuratoribus insolidum datis ad præsentandum si unus præsentet & præsentatus renuntiet an possit alius procurator præsentare.*

3 *Præsentatione facta de uno lite pendente si ipse postea renuntiet an possit fieri præsentatio de alio.*

4 *Procurator habens mandatum ad præsentandum à diuersis an possit diuersos præsentare.*

5 *Parochiani præsentantes unum iure singulari an possint præsentare alium iure collegij.*

ALLEGATIO. XXII.

a AN sufficiat [a] procuratorem † præsentare,
1 infra.4. menses non faciendo fidem de mandato, infra.4.menses: dicit ꝙ non, quia paria [illegible] non præsentasse, vel minus sufficienter præsentasse infra tempus; allegat de elect. si quis iusto.li
2 bro vj. † Secundo [b] dubitat an si procuratores dati
b sint duo insolidum [c] ad præsentandum; si alter præ-
c sentet, & præsentatus renuntiet præsentationi, an ualeat secunda præsentatio, dicit quod non, quia præsentationis actus fuit præoccupatus per primum, ex
d quo [illegible] nt [illegible] ne clausula, [d] nec hoc casu exigitur li-
e tis conte[illegible]tio [e] quia non sumus in actu iudiciali [f] de
f procura. [illegible] duo l'b.vj.ad hoc allegat Ioan.And.in d.c.
g si quis iu[illegible]o.in ver.occupantis. [g]
3 An præsentatione facta de vno † lite pendente illo
h renuntiante [h]: posit fieri præsentatio de alio? uidetur ꝙ non; per Decret.ut lite penden.c.ij.lib. vj.uide Gemi.in d.c.j.vt lit.penden. Nec dicit Ioan.And. contra in dicta decre.i. imò uidetur sentire cõtrarium quod habet locum etiam in præsentationibus, & licet subijciat saltem dubitatiuè de clerico cum dixit an procu-
4 rator † qui habet mandatum ad præsentandum à diuersis, posit diuersos præsentare? alleg. ꝙ non. c. pe. de elect.lib.vj. ubi est eadem ratio.alleg. dictum Ioã.
i And.de elect. nihil agit. [i] Et idem ait ꝙ si parochia-
5 ni † præsentauerunt vnum iure singulari, [k] non po-
k terunt præsentare alium iure collegij, quia hic con-
l scientia [l] repugnat. Vnde disputat Ioan.Cal.ꝙ si factæ fuerunt duæ electiones in discordia, & canonicus in vtraque fuit contemptus, ꝙ si alteram ratifi-
m cauerit, [m] non poterit prosequi contemptum: [n] quia si sit consumptum ius suum in altera: ita in pro-
n posito.
a Hic nihil boni dicit. [a]

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶An sufficiat.] *Lapũ in hac.1.conclu.sequuntur Roc. de Cur.in tracta.Iuris patron.in uer.honorificũ. 2.quæstio.5.quæst.nu.31.& Lamber.in eo tracta art.17.quæstio.4.lib.2.ante nu.12.uers. Vult, & aliud, & in 21. art.1.quæst.2.par.2.lib.Refert etiã, & sequitur And. Tiraq.de ut retra §.1.glo.10.nu.90 .ubi plura pro hac opin.adducit. Et Lap.etiam refert, & sequitur Rebuff. in tract.Nomina.quæst.14.post nu.98.uers.& per hoc patet.Videatur etiam Bar.in l.si quis inficiatus.nu.1.ff. depo.ubi quòd si tu protestaris mihi tãquàm procurator, quòd debeam tibi soluere, debes fidem facere per instrumentum de mandato, aliàs non constituor in mora. Hinc dicimus processum per Audientiam contradictarum contra legitimè citatum constituto per citatum procuratore, & Romæ præsente subsistere, ex quo procurator mandatum non produxit prout per Rot.169.si uigore.in no. & Bellame.681.si citatus.*

b ¶Secundo.] *Hanc secundam conclu. Lapi sequuntur Fran.in alle.hie c.si duo, in 2.not.in fi.& Addi. ad Gemini.ibidem, in uer. dati. Videatur omnino Lamber. de iu.patro.4.quæst.1.par.2.lib.art.5. ubi reassumit dicta hic per Lap.& eum eo residet. & per eundem Lamber. art.5.quæst.6.par.4.lib.2.ubi etiam sequitur Lap.hic.*

c ¶Insolidum.] *Hac clausula non posita non esset locus alicui dubio, cum enim plures absque hac clausula constituuntur, omnes illi pro uno tantum habentur, & ratio constitutionis plurium sine hac clausula uidetur esse quia constituens non confidit de uno tantum, sed de omnibus simul.ad tex.in c.prudentiam.§.1.de offi.dele. De constitione plurium absque hac clausula loquitur text. in l si quis cum procuratorio.§.penul.ff.de procu.& cum clausula in solidum ultra tex.in c.si duo hic adducto, est tex. in l.pluribus.ff.eo & in c.penul.de electio.lib.6.sed recto themate huius.2.dubij Lapi quæro, quid si duo procuratores constituti sint absque illa clausula, & quemlibet eorum in solidum, sed tantum dictum sit constituo. A.& B.in solidũ, & sic sine illo uerbo distributiuo quelibet, an insolidum constituti censeantur? Concludendum est quòd sic, prout per Rot.173. no. quòd ubi aliquis facit duos in anti.& Bisigne.7.de procu. incipien. quid.m constituit.in antiquio.sequitur Gemini.in dicto. c.si duo. nu.8.licet Rotam sub alio numero citet, & Lamber.de iure patro.5.art.4.quæst.1.par.11.lib.post nu.3. Rursus quæro constituuntur duo procuratores ad resignandum absque illa clausula insolidum, postea dicitur promittens habere ratum, & gratũ quicquid per dictos procuratores, & eorum alterum factum, gestum & procuratum fuerit &c. an procuratores huiusmodi censeantur insolidum cõstituti, ita ut resignatio per unum facta subsistat. Pro opi.negatiua aliàs ĩ Rota adducebatur quòd cum non adessent illæ clausulæ, & quemlibet eorum insolidum constituit, uel saltem illa quos insolidũ constituit, propterea nõ possent dici procuratores ĩsolidũ, ad supra adducta, & cõsequẽter inualida fuerit resignatio per alterũ ex pcuratoribus facta. Insuper cõsiderabatur pro opin.negatiua, quòd clausula præmissa promittens habere ratũ &c. erat exequutiua, seu in parte exequutiua posita, clausula autem exequutiua non ampliat, cle. 1. in fi.de præb.supra Alle.15.idem est dicere, nu.5.ubi addo. Item quia clausulæ similes uel quia tacitè insunt, unde earum expressio nihil operari debet, uel quia nun-*

quam

quam accessoriè, & ad cautelam poni solita non ampliant, nec disponunt, prout per Alex. in l. qui bona. §. si alieno, nu. 23. ff. de dam. infe. & per Ias. post Cyn. Albe. & alios in l. 1. nu. 21. ff. de offi. procur. Cusa. ubi dicit cõmunem esse opi. constituto procuratorẽ ad aliquem actũ adiecta clausula quòd promittit habere rata quæcunq; per illum gestu, non per hoc inducit mandatum cum libera. Amplius si ex sequenti clausula præmissa redundaret procuratorum constitutio insolidum, cum in præcedente parte aliter constituantur, constituens incontinenti se ipsum corrigeret, quod iura non præsumunt. l. nam ad ea legata, ubi etiam glos. & Docto. ff. de conditio. & demonstra. Bart. in l. 1. §. & parui, post nume. 5. uersi. Non enim est uerisimile quòd se ipsum per illa generalia uerba uoluerit corrigere. ff. quod ui aut clam. Roma. cõs. 94. uisis ijs, ante nu. 6. uers. ex quibus quidem ultimis uerbis Alex. cons. 156. uiso, nu. 7. & sequ. uolu. 6. Pro opin. affirmatiua, pro qua scribebam concluserunt R. domini de Rota coram Puteo, in causa Ciuitaten. præstimonij de Ieltas, inter D. Ludouicum de Aualos cuius eram Aduocatus, & Didacum de Vesga sub die 30. Ianuarij 1548. rursus sub die 8. Februarij eiusdem anni. Ponderabam illam clausulam de qua supra promittens habere ratum quicquid per dictos procuratores constitutos, seu eorum alterum factum fuerit, tollere omnem difficultatem, ex quo dictio seu alternatiua ostendit uno tantum procuratore contentum fuisse constituentem. l. plerunq; in fi. ff. de iu. dot. & per regulam in alternatiuis. de reg. iur. lib. 6. & ad nota. per Abba. in c. inter cæteras, & ibi per Feli. col. fi. & alios. de rescr. sic & dictio illa, alterum, distributionem faciens in uno uera redditur. ad nota. per Bar. in l. hoc articulo, col. fi. uers. sunt etiam quædam, & uers. De dictione alter. ff. de hæred. insti. Ad illud præcipuum contrarium de clausula exequutoria ꝙ non ampliet, id fatebar, sed respondebam hanc non esse extensionem, seu ampliationem, sed declarationem, & intentionis demonstrationem, cum uerba id inferre ualeant. ad nota. per glos. in c. 1. in uers. Italiæ, & ibi per omnes. de tempo. ordi. lib. 6. Et quòd uerba exequutiua quæ dispositionem ampliare non solent illam declarare possint adducebam nota. per Bal. in l. eam quam col. 9. nume. 36. uers. sed pone quidam erat. C. de fideicom. ubi ꝙ clausula non obstan. declarat legitimationem spurij. Idẽ uoluit Feli. in c. nonnulli nu. 27. in 15. conclu. de rescri. Bal. etiam ubi supra sequitur Iaso. in l. qui Romæ. §. duo fratres. nu. 73. ff. de uer. obli. Alia etiam fundamẽta adducebam, quæ breuitati studens hic non refero, & respõdebam ad præmissa, & alia argumenta contraria.

d ¶ Sine clausula.] *Supple tu, Ita ꝙ occupantis conditio melior non existat, nec deterior subsequentis. ad. l. pluribus, cum ibi nota. ff. de procu. prææalle. c. si quis iusto. de electio lib. 6. & c. si duo, ubi omnes. de procu. eo. lib. per* Roma. *singu. 243. constituuntur, & per Ioan. a Grassis de substantia procurato. in uer. clausula ista, ita ꝙ occupantis, & clausula sequen.*

e ¶ Contestatio.] *In locis proximè adductis probatur ꝙ melior conditio occupantis fit per litis contestationem. & in l. si pluribus, iun. glo. fi. & ibi per Bar. in prin. ff. de lega. 1. & per Mar. Sozzi. ubi latè de hac clausula Quòd melior non sit conditio occupantis, & de quibusdam dubijs circa illam clausulam, de citatio. art. 5. nu. 6.*

f ¶ In actu iudiciali.] *Quòd actus præsentationis, & institutionis non dicatur iudicialis, sed extraiudicialis cõcludunt Bal. in l. 2. uers. no. ergo argumentum quòd episcopus. ff. de offi. procon. Fede. de Sen. consi. 102. nobilis quidam, in 1. dub. uers. nam illud. Gemini. & Fran. in c. concertationi, in prin. de appel. lib. 6. & Lambert. qui Lap. hic, & alios refert art. 3. quæst. 2. par. 2. lib. 2. nu. 2. & seq. & postea art. 6. num. 2 & lib. 2. par. 2. quæst. 10. arti. 7. post nu. 9.*

g ¶ Occupantis.] *Infert Lap. hic quòd conditio melior occupantis fit per litis contestationem, id procedit in iudicijs, secus in materia de qua ipse loquitur, cũ enim non simus in actu iudiciali occupatio non fit per litis contestationem, diuersimodè enim occupatio præmissa causatur iuxta diuersitatem negociorum, prout per Bald. in alle. l. si pluribus. ff. de lega. 1. per Amba. in dicto c. si duo, nu. 4. in 5. no. & per Gemini. in dicto c. si quis iusto. nu. 6. Et quòd in procuratore ad negocia res desinet esse integra quando is aliquid fecerit, probatur argu. tex. in l. 1. §. cepisse. ff. de pollici. & uoluerunt sequen. Lap. hic Phi. Frã. in c. si quem, post nu. 3. uersi. sed ad negocia res desinit esse integra. de procu. lib. 6. & Lamber. qui hunc & alios refert art. 5. quæst. 4. par. 1. lib. 2.*

h ¶ Renunciante.] *Supple tu uel etiam defuncto. Et hoc dictum Lapi communiter tenetur, ea præsertim ratione, quia. c. 1. ut li. penden. locum habet etiam in præsentationibus ut per Cald. cons. 1. sub dicto titu. Cuius opin. communem testantur infra adducendi, Lapum etiam hic referunt, & sequuntur Mil. in* Reper. *in uer. patronus etiã laicus lite pen. ac Fran. in dicto. c. 1. post nu. 2. & loquũtur non solum in casu mortis ciuilis. i. renunciationis ut hic, sed etiam in morte naturali. Hoc etiam dictum* Lapi *refert, & sequitur Paris. cõs. 47. uidetur primu, nu. 13. uol. 4. Et licet* Rocc. *Curt. in tracta. Iurispatro. in uer. honorificum, quæst. 23. & Lamber. in eo. tractu. art. 12. q. 6. par. 1. lib. 2. ubi tamen plus debito uagatur, quærant nouos intellectus afferre, nouisque distinctionibus, seu ponderationibus utuntur, non tamen negant imò fatentur opin. Lapi hic communiter teneri. Et hanc opin. Lapi communem asserit, illamque* Rotam *tum antiquam tempore* Sixti*, & Alexandri; quam modernam sequutam fuisse testatur* Saruen. *in 13. quæst. Regu. de subro.*

i Nihil agit.] *Puto quòd allegare uoluerit tex. in dicto. c. pen. §. porrò, iun. gloss. in uer. nihil agit. Deciditur ibi ꝙ procurator duas uoces habẽs, propriam uidelicet. & alteram ab ipso constituente sibi demãdatam non potest nomine suo unum, & alterum procuratorio nomine eligere. Lapum hic ampliat ad præsentationem, ut pariter duas uoces habens non possit alterum proprio, alterum uerò procuratorio nomine præsentare. Similem quæstionem de scholari cui est commissa uox alterius pro creando rectore decidit per illum text. in ca. penul. quem dicit singularem* Roma. *singu. 76. incipien. scholaris cui, concludens uoces huiusmodi non posse diuidi. Et per illum tex. uoluerunt Abb. Feli. & D. meus in c. quamuis. de offi. dele. quòd collega cui alter uices suas commisit nõ possit ferre diuersas sententias, & Phi. Dec. & Feli. ibi referunt, & sequuntur Lap. hic. Idem etiam uoluit Abb. in c. cum olim, nu. 9. & sequen. &* Feli. *ibidem nu. 3. qui cum Lapo hic transit eo. titu. de offi. dele. Cum Lapo ẽt residet* Roc. *de iu. patro. in uer. honorificum. quæstio. 21. nu. 52. & D. meus Phi. Dec. in c. constitutus, colu. 2. ante nu. 6. post Abb. uers. Et no. tex. de appel.*

k ¶ Singulari.] *Aliud est præsentare, seu aliquem actum facere iure singulari aliud iure collegij. ad tex. in l. 2. & in l.*

in l.sicut.§.siquid uniuersitati debetur, singulis non debetur, nec quod debet uniuersitas singuli debēt. ff.quod cuius.uniuer.Rot.582.no in diœcesi in anti.infra Alle. 78.uacauerat ecclesia nu.3.per D.meū cons.61.& pro tenui.nu.3.& cōs.374.in casu,ante nu.6.& ad ea quæ adduco in 51.quæst.Reg.de Anna.nu.3.

l ¶Conscientia.] *Si Lapum hic intelligere uolumus, supponere debemus quòd uera ratio tex.in alle.ca. penul.§. porro.de electio.lib.6. est illa de qua per glo. ibi in uer. nihil agit, cum qua transeunt Docto. Quia conscientia tenetur meliorem eligere suo nomine, eadem ratione tenetur ad idem nomine Domini sui, & sic arguit glo. Nomine suo debet eligere meliorem, alioqui conscientiam offenderet, pariter meliorem nomine alieno eligat. argu. tex.in c.fi.46.distin.ita declarant omnes in dicto. cap.penul.§.porro. Abb.in c.cum olim,nu.9.Feli.nu.3. & D. meus cir.medium de re iudi.Pau.de Citadi.in tracta. de iure patro.par.6.art.3.quæst.12.nu.7. & Roc.in eo. tracta.in uer.honorificum.quæst. 21. Obstare tamen uidetur dicto Lapi hic quòd non est par ratio in electione, & præsentatione, licet enim melior eligendus sit. cap.licet, & ibi glo.in uer.qui præstantior, uers. Alij dicunt meliorem.& c.illud.ad.fi.8.quæst.1.c. metropolitano. in fi.63.dist.c.2.de offi.custo.c.constitutus.2.de appel. præsentandus tamē sufficit quòd sit idoneus, seu dignus, licet non dignior.c.monasterium, iun.glo.16.quæst. 7.c. 3.ubi omnes de iur. patro. Et hanc esse communem opin. testatur.D.meus Phi.Dec.cons.129.& pro tenui.nu.2. & Lamber.de iu.patro.23.art.7.quæst.2.par.2.lib.ante nu.5.uers. Ad aliud fundamentum. Respōderi potest quòd licet eligi debeat magis idoneus, si tamen idoneus eligatur electio tenet, insuper licet idoneus præsentari possit, etiamsi adsit magis idoneus, conscientia tamen nō præsentantis meliorem non minus lædi uidetur, quā non eligentis meliorem, & sic quantum ad conscientiam non est differentia inter electionem, & præsentationem, ut per Rocc.in dicto uer.honorificum.quæst.21.uers.tenē do conclusionem Lapi.uideatur etiam Pau.de Citadi. in eo.tracta.par.6.art.3.quæst.12.ante nu.7. & Lamber. art.11.quæst.4.par.1.lib.2.*

m ¶Ratificauerit.] *Et sic uult ꝙ ratificatio alterius ex electionibus sicut excludit, & tollit contemptum prosecutionis contra unum ex electoribus in discordia, ita etiam contra alterum. Hoc dictum refert, & sequitur Lamber.ubi supra, in 1. art.nu.6.& in 11.art.4.quæst. 1.par.2.lib.nu.3.uers. Vnde adducit disputationem Calde. Qui uero contra hoc ultimum dictum Lapi tenere uolueris, in contrarium adducit cons.Oldra.64.quodam canonico contempto, ubi plura ualida fundamenta adducūtur. Et cum Oldra.residere uidetur D.meus in ca quamuis, post medium, uers. In hoc tamen ult.de offi.dele. Et Lap.hic, & Oldrad. ubi supra pro contrariis citat etiam Apostil.penul.ad Abba.in ca.cum omnes, in uer.retractari.de consti.*

n ¶Prosequi contemptum.] *Effectum prosecutionis cōtemptus præcipuus est ut resultet nullitas actus ipso iure, uel saltem irritandus ueniat.c.obeuntibus.63.distin. c.cum olim.de arbit.c.bona.2.& ibi gl.1.de electio. & per Abb. in alle.c.cum omnes, nu.12.de constitu.*

a ¶Hic nihil boni dicit.] *Aliqui Codices habent hic Alle.23.de Dote.post diuortium.siue Anto.de But.uel Gemini. uel quisquis is fuerit qui has Alle. ad hanc formā redegit, melius (mea quidem sententia) fecisset allegationes integras describere, & ea quæ sibi uidebantur improbare, rationesque improbationum adducere, prout profitetur Ioan.And.se facturum in prohe.Specu. uers. octauo in alijs si eius opin. non placebit id exprimam dicens quare, alioqui quomodo alij iudicare poterunt an Alle.quæ hic cadebat subsisteret, uel non? Et si is qui eā substulit tanti se faciebat ut eius opinioni standum omnino crederet cōtra ipsum adducere possumus illud Prouerb.cap.3 ut sapientes sint apud semetipsos. Et contra eos qui aliena destruunt facit tex.in §.tribus, uers. oportet enim semper aliquid incoare bonum, nō ea quæ a quibusdam præexistant destruere. in authē.qui.mo.natu.ef fi.sui. Qui sapiunt, & quibus datum est, dum uiuunt scripta sua in lucem edāt, & sic tria præsertim pericula euitabunt, primum quòd eorum digni labores ab immanibus, & impudentibus falsæ gloriæ aucupatoribus non subripientur, nec occupabuntur. Alterum quòd eorum opera non patientur has sectiones, seu truncationes. Tertium quòd non offuscabūtur, & in plerisque inutilia reddentur incuria, & imperitia impressorum. Contra uero totidem commoda assequentur. Primum quòd uiui omnibus proderunt, eorum doctrinam, ac studia alijs communicantes iuxta illud Matthæi.5. Luceat lux uestra corā hominibus ut uideant opera uestra bona. & iuxta Psal. 70. Deus docuisti me a iuuentute mea, & usque nunc pronunciabo mirabilia de lege tua. Alterum quòd exemplo Apellis, qui pictas tabulas omnibus respiciendas ante fores exponebat, ut cuiusuis iudicio se submittens emendaret quod iure ab aliis improbatum cognosceret, sic & scriptores ab alijs moniti eorum scripta in dies meliora reddent. Tertium est quòd uiui etiam uera gloria, debitisque honoribus fruentur.*

SVMMARIVM.

1 *Exceptionem spontaneæ renuntiationis non admitti post spoliationem qualiter intelligatur.*
2 *Proprietatis exceptio an in possessorio in beneficialibus admittatur.*
3 *Restitutio an debeat fieri in beneficiis ecclesiasticis.*
4 *Spoliatus ante restitutionem an possit cogi ad titulum exhibendum.*
5 *Iudex in restitutione spoliati quomodo procedere debeat.*
6 *Rescriptum subreptitium quando dicatur.*

ALLEGATIO XXIII.

a Limitat [a] † decret.sollicite de rest.spo.ut in-
1 quantum dicit spontaneæ renuntiationis exceptionem non admitti post spoliationem, sit uerum quando renuntiatio habuit omnino principium, & finem post spoliationem. Secus si habuit principium ante spoliationem, ut quia procura-
b tor fuit datus [b] ad renuntiandum ante, & renuntiauit post spoliationem: allegat. c.sollicitè in ratione sui, quia cessat ratio illa secundum eum, quia non est uerisimile ꝙ sponte &c. Secundo licet in possessorio agenti in beneficialibus non obstet exceptio pro-
c prietatis defectus [c] a principio, obstat tamen exceptio proprietatis defectus de quo cōstat in iudicio,
d ut si constat ex literis alterius de reseruatione, [d] ut quia narratur hoc in literis Papæ, ut in cle.literis, de probatio.

probatio.not.glo.de ele.si fortè,in uer.euidentè; ad hoc decre.i.de restitu.spo.allegat not.per Pau.in.cle. constitutionem.§.si.de ele.ad hoc quod not.Ioan.de ele.ut circa li.vj.super uer.interdicta: ad hoc allegat quod no.de resti.spo.ad decimas,lib.vj.super gl.not.
2 pro & de litis côtest.c.j.in†uer.retardet,ꝙ in possessorio in beneficialibus tanquam habente mixtã causam admittatur proprietatis exceptio.ut not.glos.in
e decre.unica.[e] de causa propri.& not.de fili. praesby. consti.& quod ibi not.Ioan.And.Ad hoc,quia reseruatio non solum afficit petitorium,sed etiam possessorium.ut not.Inno.in decre. ut nostrum, de appel. alle.rationem decre.j.de eo qui mitt.in pos,causa rei seruandae.non patet uitiosus ingressus. ut per Ioan.
f And.post quosdam in d.c.côstitutus.Allegat[f] in contrarium dictum Spe.in tit.de resti.spo.§. nunc uiden
3 dum,uers.sed pone, ubi dicit ꝙ † licet in beneficiis ecclesiasticis non debeat fieri restitutio,nisi qui petit ostendat de sua canonica institutione.iij.q.j.§.patet;tamen aduersarius de proprietate quaestionem referens non est audiendus.& Ioan. And. super dicto
4 uer.remittit ad gl.fi.† Dicit Lapus ꝙ Io. Cald. solebat in scholis dicere in decre.ex parte.de resti.spo.& firmare pro conclusione uera,ꝙ ad petitionem spoliantis uon est exigêdus titulus a spoliato ante restitutionem; nec ipse spoliator potest de hoc refricare
5 quaestionem.†Iudex tamen antequam restituat [g] de
g bet ex officio suo [h] se informare, & si de titulo con-
h staret legitimè, uel saltem per probabiles rationes, debet eum restituere:& si constat eum non habere ti
6 tulum non restituat.†Ita & in casu isto secundũ Lapum de Castiglionchio,quando plures causae narran
i tur [i] in rescripto, quarum aliquae sunt subreptitiae narratae,aliquae non:ponderandum est super quibus se fundat Papa:& si illae sunt falsae,rescriptum est surreptitium: si sunt uerae,non attenditur falsitas circa alias;allegat not.de rescrip.cap.ij.& l. saepe. de uerb. significatio.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Limitat.] *Hanc limi. & hoc dictum Lapi sequuntur Paris.cons.10.mortuo nu.64.cum pluribus sequen.ubi etiam alias limitationes adducit libr.1. & Rebuff.super praxi.de ui.in resi.adhi. nu.6.in 3.fallen. Regulam quã do spolium in renunciatione initium non habuit,uel habuit initium,& non finem,sed post spoliũ quod tunc contra spoliatum possessorio recuperandae agentem de renunciatione opponi non posit ponit Sozzi.Reg.378.sub dens quatuor fallen. pro quibus uideantur tradita per glo.Anto.de But.Imol.Abb.& alios in alle.hic.c.sollicite & c.accepta de resti.spoli.per Abb. in c.super hoc nu.43.& ibi Addi.sequitur Lap.hic de renũcia. & per Cassa.Dec.4.nu.6.de resti.spoli.Et quòd resignans a resignatario spoliatus non restituatur probo in 28.quaest. Reg.de Anna.nu.7.*

b ¶Procurator fuit datus.] *Hoc dictum Lapi pro nota sequitur Abb.in alle.hic.c.sollicite nu.11.& Iôan.Bapt. Ferret.cons.93.in beneficio.nu.2.*

c ¶Defectus.] *Quòd dispositio. ca.sollicite non procedat quãdo apparet notorius defectus proprietatis Phi.Frã. qui sequitur Lap.hic in c.ad decimas.col.penul.in fi. & ante de resti.spoli.lib.6.post Bartho.Cepol. uoluit Paris.referens,& sequens hanc Alle.cons.10. mortuo.nu. 69.lib.1.& cons.5.unio. nu.136. ubi etiam dicit quòd Bene.Capra in alle.c.sollicite sequitur Lap. hic.uolu.4. Quomodo autem,& qualiter apparere debeat: de notorio defectu,seu reseruatione uide Ioan.Bap.Ferret.cõs. 113.contra spoliatum, in princi. qui refert,& sequitur Lap.hic.*

d ¶Reseruatione.] *Agenti possessorio recuperandae an obstent reseruationes?Per hunc infra Alle.51.laetatus. nu.9.& pleuè tracto.in 3.quaest.1.Regu.Cancel. Et hoc dictum Lapi sequitur Fran.in alle.c.ad decimas. in fi. de resti spoli.lib.6.*

e ¶Glo.in decre.uni.] *Dic in.gl.fi.in cle.uni.de cau.pos. & propri.& ibi Imol nu.15. Et de differẽtia in prophanis,& beneficialibus circa haec uide quae scripsi in. 3. q. 1.Reg.Cancel.nu.2.*

f ¶Allegat.] *Idem habemus infra Alle.51.letatus sum, col.fi.*

g ¶Restituat.] *Vera est conclusio, & hoc iure utimur ꝙ in beneficialibus non detur restitutio nisi docto de titulo colorato,quod etiam uoluerunt Oldra.cons.1.nu.1.& 10.Rot.7.nota quòd ubi agitur possessorio. in anti. & 46.no.ꝙ ubi.& 393.si.A.conferat nu.2.& seq. in no. Gemini.cons.147.super isto.col.1.& 2.Abb.in c.sanè. nu.21.de appel.Bellame.Dec.49. agens possessorio, & Dec.seq.Idem Lap.infra Alle.51.laetatus ad fi.Et Lap. sequitur Cassa.Dec.4.nu.7.de resti.spoli.*

h ¶Ex officio suo.] *Amplio etiam ad instantiam tertij qui non spoliauit,qui dicat beneficium non debere restitui, & suum sit,seu ad eum spectet,non autẽ ad spoliatorem,ratio enim quae militat contra spoliantem non militat cõtra tertium.argu.tex.in l.bona fides.ff.depo.Pro qua ampliatione adduco Rot. 149.si inter Titium.uide etiam 438.fuit dubitatum in no. Idem uoluit Alex. alios referens in l.naturaliter.§.nihil commune.nu.33.in 16.fallen.ff.de acqui.pos.Idem etiam uoluit Ioan.Ant. Rub.cons.ult.praesens casus.nu.7.qui hanc Alle.(ut puto)ad id citare uoluit.*

i ¶Narrantur.] *Cum hoc tenet But.in c.exhibita in fi. de iudi. Idem etiam uoluit Gem.in c.1.post num. 18.uers. non obstat si dicatur.de rescr.lib.6.& ibi in Addi.adducitur hoc dictum Lapi.Idem etiam uoluit Rota Bellame. 280.licet plura narrentur,& in anti. 514. not.ꝙ licet plura.ac in no.66.licet capitula. Hoc etiam dictum Lapi referunt,& sequuntur Roma.cons. 369.circa primũ. nu.37.& Feli.in c.2. in uer. copula. post nu. 34. uers. similiter dicit Lap.de rescr. quem etiam sequitur Paris. cons.3.singula gesta.nu 90.& cons.42. quantum ad alternatiuam.post num.8.uol.4.& D. meus cons.142.& pro tenui.nu.5. Haec autem conclu.Lapi,& aliorum fuit limitata, & intellecta per Rotã procedere tantum in rescriptis ad lites, secus uero sit in gratiosis. Dec. Accoram.17.de rescr. in Hispalen. Portionis coram Thoma de Tanis,uoluerunt N. R. Domini de Rota aetatis falsam expressionem uitiare gratiam,licet alia narrata uera essent, & super aetate se Papa nõ fundasset,& limitauerunt hanc Lapi Alle. & similes procedere solum in mendacio non doloso, secus autem quando praesumi debet esse dolosum, prout in exemplo si narretur aliquid in facto proprio, in quo non datur tolerabilis ignorantia.l.quanquam.ff.ad uelleia.c.ab excommunicato.de rescr.D.meus Phi.Dec.cons.474.uiso.in fi.*

d

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Minor doli capax certificatus iurans ratione minoris ætatis uel propter deceptionem non uenire contra cõtractum, nec petere absolutionem à iuramento, an postea de iure audiendus sit, numero primo & quinto.*

2 *Item an coram iudice seculari possit excipere de dicto iuramento ut repellatur a petitione & lite prædicta & 6.*

3 *Item facta dicta exceptione coram iudice seculari, & sententia coram eo lata an possit recurrere ad Ecclesiasticum & petere minorem cogi ad obseruantiam Iuramenti. & nu. 7.*

4 *Item quid magis expediat an excipere coram Iudice seculari, & impedire iudicium, an expectare sententiam, & illa lata recurrere ad Ecclesiasticum.*

ALLEGATIO XXIIII.

a AN minor [a] † certificatus, [b] doli capax iu-
1 rans [c] occasione minoris ætatis, uel pro-
b pter deceptionem ultra dimidiũ iusti pre-
c cij non uenire contra contractum; nec petere absolu
tionem a iuramento; audiatur, petens rescindi con-
tractum ratione minoris ætatis, uel minoris pretij:
an debeat audiri de iure, & an possit cogi coram iu-
dice ecclesiastico ab obseruantiam iuramenti, & in-
hiberi iudici seculari ne in prædictis se immisceat.
2 Item † an coram iudice seculari potest excipere de di
cto iuramento ut repellatur a petitione, & lite prędi
3 cta. † Item si coram iudice seculari sit facta dicta exce
ptio, & sententia coram eo lata, an possit recurrere
ad iudicem ecclesiasticum, & petere ut cogatur mi-
4 nor seruare iuramentum. † Item quid sit melius an
excipere coram iudice seculari, & impedire iudiciũ:
an expectare sententiam, & illa lata recurrere ad iu-
5 dicem ecclesiasticum ut supra dictum est. † Ad pri-
mum ꝙ præiudicet iuramentum inquantum se iu-
d rat maiorem patet in l. si alterius. [d] §. huius. C. si mi.
e se ma. dixe. ad hoc auth. [e] sacramenta, & quia iurat in
f fauorabilibus [f] de iureiuran. cum contingat; & hoc
g in impuberibus [g] qui deierare possunt ut not. Ho-
h stien. [h] in d. c. cum contingat, ad hoc de pactis quam
i uis [i] lib. vj. † Ad secũdũ [k] an coram ecclesiastico age
6 re posset dic ꝙ sic, & est expressum de iureiuran. licet
k de fo. comp. cap. secundo, lib. vj. † Ad tertium [l] dic ꝙ
7 excipere potest coram seculari ut not. Ioan. Andr. in
nouella. in d. ca. ij. super glos. fi. & seruare debet secu
laris in diffiniendo ius canonicum; ad quod per ec-
clesiasticum cogi potest; & sic practicatur decreta-
8 lis quamuis. de pactis, lib. vj. † Ad quartum uidetur
ꝙ sentẽtia præiudicet, quia processus est ualidus: nõ
m obstat ꝙ sit piurus ex quo nõ opponitur illud [m] in
processu qui sit cum excommunicato; de exceptio.
exceptionem; & de excep. pia. libr. vj. & quia uidetur
tacite renuntiasse illi exceptioni non opponendo. de
n re iudic. inter mon. [n] & sic sentẽtia facit ius, & posset
licitè uenire contra iuramentum; quia uenit antho-
ritate sententiæ. argumento eorum quæ not. Inn. de
iureiur. mulieri. Item quanquam dictum iuramẽtum
habeat duplicem effectum; unum ꝙ claudit os iura-
o menti contrauenienti, [o] secũdum quòd ualidat [p] cõ
p tractum aliàs de iure prohibitum: tamen uterque di-
ctorum effectuum per dictam sententiã uidetur tolli.
primus tollitur ex ommissione exceptionis. ad hoc
allegat de elc. si fortè. libr. vj. cod. ibi no. in glo. Se-
cundus effectus tollitur: quia esto ꝙ ualidauerit con
tractum tale iuramentum; tamen sententia rescisso-
q ria super contractu contra ius partis [q] est, & non cõ
r tra ius [r] scriptum; tenet de re iudica. c. j. cum ibi no-
tis. Vnde si ageretur ex contractu coram iudice eccle
siastico exciperetur de sententia, sicut dicitur de iniu
ria quæ ommitti potest, ad hoc de iureiuran. c. j. & ca
pitul. debitores. Et ex illis patet responsum facile ad
eius iura.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ An minor.] *In hac Alle. quatuor dubia successiuè proponuntur, quæ postea deciduntur, & sunt magni põderis, & ualde utilia. Quo ad primum dubium quod in prin. præmittitur, & soluitur postea uers. Ad primum. Videndum est de quo minore Lap. intelligat. Minores enim tripliciter accipi posse declaro in 4. com. in uer. minores. Licet omnium minorum consilium fragile, & infirmum sit, facileque minores propter ætatem decipi possint. ad. l. 1. ff. de mino. & per Paris. cons 98. circa præsentem. nu. 27. lib. 1. iuxta tamen subiectam materiam aliter hic atque aliter alibi minores accipimus. Et hic Lap. se declarat quòd intelligat de minore qui sit doli capax, & sic puto q. loquatur de pubere, uel impubere adolescentiæ proximo, qui etiam quoad consilium, & quoad delicta pro adolescente habetur. l. impuberem, cum gl. 1. ff. de fur. l. impuberem, in prin. cum gloss. in uer. ætatem. ff. de fals. l. pupillum qui proximus pubertati, & ibi glo. 1. declarat, quòd a decimo anno cum dimidio supra masculus dicitur proximus pubertati. ff. de reg. iur. c. 1. de deli. pue. Christo. port. insti. qui mo. xnte. fini. col. 1. in fi. uers. Adde q. doli capax, & ibi Apostil. in uer. quod dicitur, hanc Alle. citare noluit. Hæc tamen interpretatio ꝙ Lap. intellexerit de quocunque doli capace etiam impubere nõ caret dubio per ea quæ latè discutit Ias. alios referẽs in authen. sacramenta puberum, a nu. 15. usque ad 25. C. si aduer. uendi. Et ueriorem opin. in partem negatinam affirmat esse Mar. Sozzi. Iun. cons. 77. licet in præsenti, nu. 128. lib. 1. uidelicet. quòd impubes doli capax non ligetur iuramento. Nisi respondeamus ꝙ aliter dicendum sit de iure canonico, quod in hac materia magis attenditur, iuxta quod communis opin. est pro parte affirmatiua, & sic ꝙ iuramentum impuberis doli capacis obliget ad obseruantiam contractus, & hanc opin. esse communem canonistarum, & tenendam testatur Corn. qui alios citat cons. 240. quanquam. nu. 8. & ante. lib. 1. quem etiam sequitur D. meus Phi. Dec. cons. 682. in causa. nu. 17. & seq.*

b ¶ Certificatus.] *Communis est opin. ꝙ minor, & mulier contrahentes, ac renunciantes beneficiis, & iuribus illis competentibus debeãt expressè certiores reddi quæ sint illa beneficia, & quid disponant, puta quid uelleianum, quid beneficium restitutionis in integrum, condictionis indebiti, uel sine causa, uel similium. Alioqui cum ipsi præsumantur ignorare quæ sint illa iura, ad. l. 2. in fi. ff. de iure fisci. l. 1. ad fi. ff. de aden. l. cum de indebito. §. fin. autem. ff. de proba. non ualeat renũciatio nisi certiorentur,*

tur, prout per glo. in l fi. §. fi. ff. ad uelleia. & in l. fi. C. eo. Cyn. Bal & Saly. in l. 2. C. de rest. in. uendi. glo. Bart. Roma. Alex. & Ias. in l. sciendum. ff. de uerb. obli. Bal. in c. cum in iure, post nu. 17. uers. Et unum scias ꝙ in mulieribus, & minoribus requiritur certificatio, alias præsumuntur specialia iura ignarare. de offi. dele. Idem Bal. in l. 3. ad fi. C. de decu. lib. 10.

c ¶Iurans.] Cũ præmiserit certificatus, uidetur Lap. hic sentire ꝙ iuramentum minoris non sufficiat nisi certificatus fuerit, & hac fuit opin. Dyn. ut dicunt in quodam suo con incipien. quæstio talis est quidam Gofre. minor 25. annis, quam opin. tenuerunt plures per Ias. relati. in alle. l. sciendum, nu. 33. ff. de uerb. oblig. & Anto. de But. in c. penul. de emptio. & uendi. dicit illam opin. esse communem. Adducuntur etiam rationes, inter quas illa potissima est ꝙ iuramentum non porrigatur ad incognita, & ea quæ ignorantur. c. ueniens. & c. quemadmodum de iureiur. Contraria opin. hodie est communis, quã etiam communis stilus comprobat, ꝙ imò simplex renuntiatio cum iuramento absque aliqua certificatione præiudicet renuntianti. Hac fuit opin. Bar. cons. 90. incipit. dilecto, ubi bona Addi. in prin. Idem etiam uoluit Bart. in l sciendum. nu. 8. ubi etiam Addi. & Alexã. ibi dicit ꝙ communis practica seruat opin Bar. & Ias. nu. 33. refert omnes tenentes primam opin. subdens quòd uerum dixerat Anto. de But. ꝙ prima opin. erat communis tempore suo, sed non nunc, & postea nominat tenentes hãc secundam opin. qui infiniti sunt, ut ibi uidere licet, & ad id plura ponderat, adducens etiã rationes inter quas una est ꝙ iuramentum repræsentat minorem esse maiorẽ. Rursus ꝙ seruari potest absque interitu salutis æternæ. Et hanc magis communem, & seruari dicit Alexan. consi. 42. super præmisso. nu. 10. lib. 1. Et etiam dicit cõmunem Ias. in alle. authen. sacramenta puberum, nu. 56. ubi etiam adducit rationem ꝙ iurans præsumitur saltẽ implicitè, uel in genere cogitasse de quocunque remedio sibi competente. Communem etiam, & de stilo seruari testatur Cur. Iun. consi. 47. habita, in fi.

d ¶L. si alterius.] Primum dubium decidit per tex. in l. si alterius. §. seruus. huius, & non sine causa specificauit locum illius. l. ut ostenderet sacramentum corporaliter præstitum quod esset maior, licet uerè minor esset excludere omnem exceptionem, omnem restitutionem, & omne remedium in fauorem minoris, & ibi constituitur differentia quando iuramẽtum uerbotenus interuenit, & quando corporaliter præstatur. Vltra Bar. Bald. & Saly. in dicta. l. si alterius pro declaratione illius. l. præsertim ult. uers. de quo hic, & quòd etiam per illa ulti. uerba illius tex. interueniente iuramento corporaliter præstito, non tollatur defectus nullitatis, sed solum restitutio in integrum, & quando, & in quo differant iuramentum præstitum uerbo, uel corporaliter uideantur omnino Cur. Iun. cons. 119. pro clara, & cons. Mar. Sozzi. Iun. 3. uisa nu. 26. & 32. lib. 2.

e ¶Authen.] Pro qua authen. & eius intellectu, ac materia, & pro ijs quæ hic tractantur, ultra scribentes ibi uideantur Dec. Neapo. Afflic. 322. D. Ciccus. Idem Afflic. & alij. §. item sacramenta sub titu. de pace iura. firman. in usi. feudo. Christo. port. insti. qui. alie. li. nu. 4. & seq. D. meos Phi. Dec. consi. 449. consuluit. in princi. & nu. 6. & per totum. Cur. Iun. conf. 47. habita, num. 2. & Dec. Tho. Gramma. 12. quæ incipit Nestor, & Hannibal.

f ¶Fauorabilibus.] Vult quòd dicta authen. sacramenta puberum sit fauorabilis, quod etiam probat Ias. in dicta authen. nu. 16. ea ratione quia agitur de obseruatione iuramenti, unde censetur materia fauorabilis. idem etiam uoluit D. meus Phi. Dec. consi. 639. uisa. nu. 2.

g ¶Impuberibus.] Ex hac lectura quæ hodie habetur, & quæ correspõdere uidetur dubij positiõi ĩ prin. Alle. dũ loquitur de minore doli capace corroborari põt qd pmiserã in 1. Addi. ubi ampliabã hãc Alle. & illã authẽ. sacramenta puberum, & alia iura de iuramentis puberum loquentia ad impuberes doli capaces, & ultra ibi citatos hanc dicit esse communem opini. legistarum, & canonistarum. Abb. consi. 39. duo sunt. cir. medium uersi. secundo principaliter. lib. 1. sequitur D meus dicens communem in l. qui proximus. nu. 3 ff. de regu. iuri. Altera lectura & forsan melior posset esse, in puberibus, & hæc magis conformis esset uerbis in l. qui iurasse, ibi quãuis pupillus. ff. de iureiuran. & authen. sacramẽta puberum. & §. item sacramenta puberum. de pa. tenen. in usi. feud. a quo. §. sumpta fuit dicta authen.

h ¶Hostien.] Ex doctri. Hostien. hic citati, uers. Quorum mente considerata Imperator statuit simile ius in alienatione rei minoris, dummodo pubes sit, & ex quo allegat. illam authen. sacramẽta puberum uidetur comprobari ꝙ melior lectura hic sit, in puberibus. Qui uerò contrariũ asserere uellet, ponderare posset quòd postea Hostien. subdit idem est de impubere doli capace, & sic uidetur sustineri posse lectura illa in impuberibus.

i ¶Quamuis.] Ex hoc c. quamuis pactum patri factum a filia dum nuptui tradetur, uidetur etiam comprobari lectura præmissa in puberibus, supponẽdo quòd mulier nuptui non tradatur nisi sit pubes. l. minorem. ff. de ri. nuptia c. continebatur, & c. attestationes de despon. impu.

k ¶Ad secundum.] Hæc solutio. 2. dubij uidetur respicere illum uers. post prin. sub iis uerbis. Et an possit cogi coram iudice ecclesiastico ad obseruantiam iuramenti etc. & sic quæsiuit an iudex ecclesiasticus adiri possit pro obseruatione iuramenti a minore præstiti, seu ipse minor ratione huiusmodi iuramenti coram iudice ecclesiastico conueniri possit. In hoc uers. Ad secundum cõcludit pro opin. affirmatiua, pro qua adducit c. licet de iureiur. lib. 6. & c. 2. de for. compe. eo. lib. dum allegat c. 2. credo literam corruptã, & quòd citare uoluerit c. fi. ubi & per glo. & Docto ac etiam per glo & Docto. in c. cum sit generale de for. compe. per Roma. singu. 216. tu habes ꝙ iuramentum. & per Iaso. in alle. authen. sacramenta puberum, nu. 17. uersi. item addit. probatur quod iuramentũ addit formam foro id est, quòd in materiis inter laicos propter iuramentum appositum non solum coram iudicibus laicis, sed etiam coram ecclesiasticis iudicium esse potest, & ille qui iurauit tam coram seculari, quam ecclesiastico iudice conueniri potest, & iudex laicus in materia iuramenti tenetur seruare ius canonicum, ad quod per ecclesiasticum censura ecclesiastica compelli potest.

l ¶Ad tertium.] Hæc decisio respicit uers. Item an coram iudice seculari possit excipere &c. Et hac conclu. probatur etiam ex proximè adductis. Dum autem citat hic Ioan. And. in dicto c. 2. in ulti. glo. de for. compe. dic tu ꝙ nihil de hoc in loco alle. nec super ult. glo. aliquid ibi scribit, sed ꝙ est idem error de quo in præceden. Addi. & sic allegare uoluit Ioã. And. in c. fi. de for. compe. lib. 6. ubi super ult. glo. tractat materiam de qua hic, & distinguit ut ibi, cuius distinctionem reassumit Phi. Fran. in dicto.

in dicto.c.si.super eadem gl.si.& idem Fran.in alle. c.licet.de iureiur.nu.3.in hac materia citat Ioan.Andr. in dicto.c.si.Ias.pariter in dicta authen.sacramenta puberum nu.17.ad hoc adducit Ioan.And.in dicto.c.si.

m ¶Illud.] Iuxta literam quæ in omnibus libris habetur sensus aliquis elici non potest nisi (ut puto) contrarius menti authoris,ex omni parte confusus, prout ad oculũ uideri potest.Ego emendarem,uel immutando dictionem illud in sicut,& sic tollerem uerbum illud,& legerem ex quo non opponitur sicut in processu, qui fit cum excommunicato.Vel dimittendo præfatam dictionem illud, adderem immediatè sicut.ueluti,uel prout, in hoc modo authot arguat.sicut excommunicatio de qua non fuit oppositum processum non uitiat. ita & periurium de quo non fuit exceptum processum inualidum non reddet, arguendo a simili,seu a maiori,uel a si de quo magis. Iuxta hũc intellectum ex dictis Lapi tres conclusiones elliciuntur, Prima est quòd processus factus ad instantiam actoris excommunicati donec opposita fuerit exceptio excommunicationis tenet,adducit c.exceptionem.de excep.& c.Pia.eo.lib.6.Videatur Abb.in dicto c. exceptionem, nu.21.Feli.nu.45.& D.meus nu.15.ubi hanc opin. cõmunem testatur.Idem etiam quod Lap.hic uoluerunt Geminia.Fran.& alij in alle.hic c.Pia. Idem concludunt Abb.in c.intelleximus,& Feli.num.9.in 8.declara.de iudi.Et sic patet ꝙ opin.Lapi est cõmunis. Rursus hanc opin.seruat Rota,prout Dec.217. dic quòd si agatur in anti.Altera conclu.quæ hic supponitur est , ꝙ periurij exceptio quem a iudicio repellat sicut excommunicationis obiectio.Pro hac opin.adduci potest tex.in l.si quis maior.C.de transactio.qui tex. ampliatur procedere in omni contractu, prout per Bar.ibi nu.13. & opin. Bar. communiter tenetur,ut per Docto.ibi.per Alex. consi. 76.uisis.nu.14.uolu.5.& per D.meum Phi.Deci. con. 452.uisa.ante nu.8.& per Corn.consi.40 uiso.num.9. uol.4.Ampliatur ut dicta l.si quis maior procedat etiã de iure canonico, ut per eundem D.meum præalle.cons. 452.post nu.13.uers.& retenta.Et illud con.quod pro declaratione,& ampliatione dictæ.l.si quis maior satis pulcherrimũ est,& quod emanauit pro causa Illustriss. D.Io.Georgij de Casarinis cõtra Dominicum de Maximis iuniorem ijs diebus ego adducebam in fauorem nobilis,& Illu.D.Dominici de Maximis Iunioris pro subsistentia contractus emptionis euiusdam Castri. Pro eadẽ opin.ꝙ periurus a iudicio repellatur facit tex. in c.paruuli,iun.glo.22.quæst.5.& Specu.de Actore num.16. uers.Item quòd est periurus. Contrariam opin. & sic negatiuam tenent glo.Inno.& Anto.de Butr. in c.dilecti. de excep.Docto.in c.intelleximus.de iudi. Et hanc opin. dicit ueram Feli.in dicto.c.intelleximus,post nu. 6.uers. Tu uero teneas opin.Docto.Nos defendendo Lap.hic distinguemus hoc modo. Aut quis agere uult in causa in qua fuit periurus.& non possit,& tunc procedat dispositio dictæ.l.si quis maior.C.de transactio. & opin. Lapi hic. Et ita illam.l.si maior restringit,& limitat Romæ sing.493.& hæc limitatio communiter tenetur , ut per Alex.in dicta.l.si quis maior nu.15.& Ias.num. 24.& idem Alex.cons.17.ponderatis.nu.6.lib.3.Et hanc dicit communem Cur.Iun.consil.17.licet,ante nu.10. Aut sumus extra casum in quo quis fuit periurus,& procedat opin.affirmatiua quòd periurus a iudicio, & ab agẽdo non repellatur,& hæc est communis opin. & communis distinctio,ut per Feli.in alle. c. intelleximus.post nu. 6.uers.Vtrum periurus.& D.meus num.17.uers.Quid autem in periuro.de iudi. & Feli.in alle.c.dilecti,nu.1. & 2.uers.contrarium tenet,& postea uers.Limita hæc. de excep.Tertia conclusio est ut æquiparentur exceptio excõmunicationis,& exceptio periurij, prout illas æquiparat tex.in alle.c. dilecti , ibi ex quo excommunicatus erat,ut periurij crimine irretitus.de excep. Vnde sicut exceptio excommunicationis repellit agẽtem, ita & per iurij,restringendo tamen,& declarando ut præmisi,quãdo sumus in casu in quo quis fuit periurus.ad ea quæ proximè adduxi.

n Inter monasteriũ.] Vbi Feli. more suo infinitos refert, nu.23. in 8. limi. concludens propter non oppositionem exceptionum tacitam illarum renunciationem, & actuũ quibus opposita exceptiones obstitissent ualiditatem induci.Videatur etiam Paris.qui cum Lapo concludit , ipsum,& alios referens cons.45.satis concludenter.nu.9. & seq.& nu.57.lib.1.Et faciunt quæ habebimus infra Alle.27.delegata. & per Ludo.Roma.in l.2.post num. 18.C.de æden. Vbi ꝙ propter non contradictionem nullitatis iuri renuntiatum esse uidetur , unde non possit amplius sententia nulla dici ex eo ꝙ non fuerint uisa acta. Et in iudicijs regulare est quòd taciturnitas , seu patientia pro consensu habeatur.l.cum ostendimus.§.penul.ff. de fideiuss.tuto.c.2.ubi glo.& Geminia.de accusa.lib.6.

o ¶Contrauenienti.] Duobus modis clauditur Os ei qui iurauit,altero quòd non mereatur audiri, nisi priusquã in periurium incidat a iuramenti uinculo absolui petat, & obtineat,prout per Fede.de Sen.con.300.factũ tale est nu.2 uers.Item dico ꝙ debitor qui iurauit. Imol. in c.1.& Feli.ibidem ante nu.26.de iureiuran.Bal.in repet.l.iusiurandum,præsertim col.28.uers.Et quo ad primam quæst.uidetur ꝙ si ego iuro non petere.ff.de iureiuran.Sozzi.consi.59.in causa nu.7.lib.3.ubi etiam docent quando sit obtinenda duplex relaxatio,prima uidelicet a iuramento de nõ petendo relaxationem, secundo postea ab ipso iuramento præstito super solutione facienda,uel super alia re.Altero modo clauditur os ineuitabiliter ei qui iam contrauenit iuramento ut absolui nullo modo debeat,ut per Fede.de Sen.dicto consi.300. in fi.per Ioan.And.& alios in c.debitores.de iure iurã. per Alexan.conf.17.ponderatis nu.4.& seq. ubi hanc dicit magis communem.lib.3.Hanc etiam communem dicit Feli.in c.1.nu.28.quam communem in tribus casibus non procedere subdit.de iureiuran. sequitur Paris. hanc communem asserens consil.10. mortuo. numero. 94.lib.1.

p ¶Validat.] Plures sunt casus in quibus propter iuramentum adiectum contractus alias inualidus sustinetur,puta in donatione inter uirum , & uxorem,in contractu pupilli pubertati proximi,in contractu mulieris de uelleiano nõ certioratæ.In donatione nõ insinuata.In donatione inter patrem,& filiũ , & in infinitis alijs casibus, prout in authen.sacramenta puberum,ubi omnes. C.si aduer. uendit.in capit. cum contingat , de iure iurand. per Barto.in l.si quis pro eo.ff.de fideiuss. per eundem,& per Alexand. in l.Seius,& Augerius.ff. ad legem falci. per.Abb.in cap. donatio. de donat. inter uirum. & uxor. per Guid.Papa Dec. 35.si adultus , & plenius quam per alios per Baner. de uirtu. iura. in princip. & numer.43. & sequen.ac numer.124. & sequen. ubi declarat quando , & quomodo hæc procedant .

Ius

q ¶Ius partis.] *Quo casu sententia non est nulla, & si ab*
ea non appelletur sententia transit in rem iudicatam, &
licet ultramontani contrariam opin. tenuerint, Itali quo
rum sententia præualuit, & est cōmunior, idē quod Lap.
hic tenuerunt, prout Inno. in c. quoniā contra. de proba.
Bald. in l. 1. C. de erro. calcu. & in l. 1. aux fi. C. de manū.
uindi. Bar. & Bal. in l. prolatā. C. de senten. Alex. in l. si
is ad quem col. pen. in prin. ff. de acqui. hære. Feli. in c. ec
clesia S. Mariæ. nu. 19. & latius nu. 24. de constitu. Idem
Feli. plenius in c. inter cæteras, col. 1. ubi alios refert, et
hanc dicit communem. de re iudi. quem sequitur Afflic.
Dec. Neapo. 28. latæ fuerunt, nu. 7. & sequ. & latius
dec. 67. fuerunt latæ, & in dictis locis dat exempla quā
do sententia dicatur contra ius litigatoris, cum Feli. etiā
residet Cur. Iun. con 97. considerato, nu. 6. dicens hanc
communem.

r Contra ius.] *Sententia cōtra ius scriptum nulla est ipso*
iure, intellige quando ius est clarum, & indubitabile, se
cus si ius sit dubium, et multipliciter intelligibile, ut per
Gemi. in c. in tantum, uer. Aut est error legis 21. distin.
& Abba in c. cum dilectus, nu. 13. uers. Ex hoc potest.
de con, ue. pro qua declaratione, & pro ampliationibus,
& limita. c. 1. de re indi. hic citati uide ibi omnino Feli.

SVMMARIVM.

1 *Prodigus cui fuerat propter hoc datus curator qui iā*
bona administrauerat an possit religionem ingredi
absque curatoris assensu.
2 *Quæ spiritu Dei aguntur non sunt sub lege.*
3 *Ingrediens religionem an possit de bonis suis testari.*
4 *Religionem ingrediens si mandet ut alteri debitum re-*
stituatur an possit monasterium illud restituere absq;
solennitate alienandarum rerum.
5 *Alienare quod suum est aliud est quam non acquirere.*

ALLEGATIO XXV.

1 Disputat † hic primo, [a] an prodigus cui da-
a tus est curator, qui iam bona administra-
uit, possit absque curatoris licētia religio
nem ingredi: dicit q sic, dūmodo tunc esset sanæ mē-
tis; alleg. de regu. sicut. 17. q. j. Gonsaldus, de succe. ab
intest. c. fi. de spon. dilectus. Nec ob. non petitio licē-
tiæ, quia in talibus spiritualibus ut in matrimonio
carnali non curatur talis potestas: quia q spiritu Dei
2 aguntur † non sunt sub lege; de iudi. si annum. li. vj.
de regula, licet, & c. ex parte, de resti. spo. cum suis re
b mis. [b] nec ualēt statuta ɔ̄ria vt no. de hære. statutum,
super ver. compellendos, per Io. And. in nouel. Si alle
gatur furiositas ad impediendum actū: probabit qui
c allegat; de suc. ab intest. c. fi. [c] Et hoc modo probabit:
d quia faciebat furiosos [d] actus, & loquebat fatua. 23.
di. legimus, & no. in d. c. fi. de spon. dilectus. Sed si tan
quam furioso fuisset ei datus curator, vel coadiutor
iam constito hoc, incumbet probatio monasterio, q
erat sane mentis. 3. q. v. iudices, qđ probabit, quia ver
ba prudentis proferebat, & actus exercebat sensatos;
& quia petitus an cognosceret quid esset religio, be-
ne respondit: & si interrogatur an ea ad quæ se pro-
fessione obligabat intelligeret; bene, & grauiter re-
spondet quòd sic; quia contrariorum &c.

3 Secūdo dubitat † an talis possit de bonis suis dispo
nere; videtur q sic: quia volenti ingredi permittitur
e ante testari, vt in corpore demonia. §. illud. [e] Nec ob.
f q ei sit interdictum, [f] & q datus sit curator: quia ista
g dispositio vt accessoria ad ingressum [g] permissa videt
ut in regula accessorium, de re. iur. in vj. quia cōcesso
ingressu &c. de offic. deleg. præ. ad hoc decret. quo-
niam. de sen. excom. cum glo. lib. vj.
4 Tertio dubitat † an si religionē ingrediēs mādet ut
alteri debitū restituat possit monasterium illud resti
tuere absq; solennitate alienandarū rerū; ut si man-
dauit aliquid de bonis suis uendi pro restitutione do
tium, uel alia satisfactione: & vr q non, sine solenni-
tate; p iura q exigunt solennitates, vt decre. hoc con
h sultissimo [h] cū si. & dato q per testm̄ tollat cā quę re
quiritur in alienando, non tollitur solennitas, arg. de
vsu pa. ex tuarū. ff. de ser. vr. præ. l. si domus, & si dicas
quid pdest seruare formā ex quo necesse est uēdi? di
cit q posset esse differētia in pretio, & alijs; ideo inte-
rest ecclesiæ q forma seruetur, & ad hoc in simili qđ
no. gl. in cle. vnica. de sup. negl. pla. & gl. de cā pos. cū
super. Ad hoc alleg. l. j. in fi. ff. de rebus corū, de quo
per Cy. C. de leg. si procurator, & pcedit ar. per. c. j. de
resti. in integ. quia ecclesia æquiparat minori. In ɔ̄riū
quia transiuit cū illa cōditione, & sicut obligauit si-
ne solēnitate, ita poterit illa alienatio fieri sine solēni
tate, alle. not. p Host. in decr. i. de re. permu. vbi pmu
tatio concessa Imperatori de permutando intelligi-
i tur sine solennitate. [i] Inn. ibi tenet ɔ̄riū. ad. hoc quod
no. Inn. de fo. cō. verū. Item solēnitas non exigitur in
rebus nōdū in ecclesiam incorporatis; hinc est q præ
k latus [k] cū capitulo pōt repudiare legatum, uel hærē-
ditatē sibi delatā; sicut dr in pupillo. C. de prædi mi. l.
j. ij. & iij. secus si sine repudiatione. l. & magis. §. fun-
5 dus. ff. de rebus corū. † Itē aliud est alienare quod suū
est, aliud nō acquirere. ff. de do. inter ui. & vxo. l. si spō
sus. §. si maritus, & quia nō est eadē, parq; rō lucra nō
accipere &c. C. de codic. l. fi. & de iu. delib. l. scimus. §.
licentia, ad idē. ff. de ijs q iufrā. cre. l. qui aūt, & sic cō
l suluit Fede. de Se. [l] ita in proposito secundum Lapū.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Disputat hic primo.] *Hæc prima cōclu. Lapi uera est,*
& cōis quam sequitur Anto. de But. con. 29. uisis, ad
fi. & Abba. in c. in præsentia, nu. 54. ubi ad Lap. hic se
remittit, hanc cōem asserens. de proba. cum Lapo et tenēt
Phi. Fran. super rub. de test. post nu. xij. uers. sed aduer-
te. lib. 6. Ber. consi. 162. ponitur. n. 9. li. 1. in primis. &
D. meus in d. c. in præsentia. nu. 35.

b Remis.] *Actuū. c. 5. uersus fi. Quoniam si ex hominibus*
consilium hoc, aut opus dissoluetur: si uerò ex Deo est
non poteritis dissoluere, ne fortè & Deo repugnare ui-
deamini. & c. fi. ad fi. 19. quæst. 2. Specu. de electio. §. fin.
post princip. Feli. in prohe. Rex pacificus, in prin. Bauer.
institu. qui testam. fac. pos. colum. ij. & Do. meus Philip.
Dec. in l. 1. in 2. lectu. nu. 29. C. qui admit. Hinc dicit Lu-
do. Roma. singu. 498. incipien. capias tria. uersus fi. Filiū
absque uoluntate patris uouentem obligari, licet aliter
iure ciuili caueatur. Hinc dicit Laur. Calcan. con. 14. D.
Manfredus, nu. 12. non dici tempus congruum, & horā
competentem ad aliquem requirendum pro solutione ei
facienda dum ille in ecclesia diuina officia audit.

c ¶cap.fina.] *Et l.nec codicillos ubi etiam Bal.& Alex. C.de codicil.per Doct.præsertim per D.meum in l.furio sum.nu.19.C.qui testa.face. pos. ubi q in dubio quis sanæ mentis præsumitur.Corn.consi.219.licet,nu.7.lib.1. Sozzi.con.42.in casu restitutionis.numer.1.lib.1. Boe. Dec.23. motus fuit.numer.67.Cur.iun.consi.151.babuta.numer.5*

d ¶Furiosos.] *Furor qualiter probetur uideantur Doct. quos in præcedenti Additio.citaui.uide etiam tex.in l.2. C.de iudæ.ibi sexis,aut alio furoris genere.glo.in l.si cũ dotem.§.si maritus.ff.solu.matri Apostil.ad Bal. in l.cũ furiosus.in princ.C.de cura.furi.Alex.consi.141.ponderatis.lib.j.consi.86.uisis,col.3.lib.ij.Ancha.consi.5.pro parte.Gramma.consi crimi.x.nu.9.cum seq.Corn.consil. xxy.uisis.nn.2.& toto ton.uol.4.Lanfran.de Oria.in repet.c.quoniam contra.de proba.nu.17.& 174.Ias.con. cxlj.num 6.uol.4.omnino D.meus Phi.Dec.consi. 448. uis tota ac Mar. Sozz.in cap.ad audientiam. numer.xj. uersicul. quinto quaro qualiter probetur furor .de homicid.*

e ¶§.illud.] *Tex.in §.illud quoque in authen.de mona.per omnes ad hoc allegatur q monasterium ingressurus testari non potest non seruata solemnitate iuris communis,ut etiam per Bar.& alios in authen.si qua mulier. C.de sacrosan.eccl.per Abb.in alleg. c.in præsentia.nu. 49.& ibi per alios de proba.& per D. meum qui hanc communem affirmat (quicquid dixerit Saly. in dicta authen.si qua mulier)consi.31.& pro tenui,post nu.ij.Et pro præmissis,& alijs de quibus hic uide eundem Dec.conf.86. ante num.6. Et q ingrediens monasterium testari possit, non tamen sibi bona reseruare, quo casu ualet ingressus, sed non reseruatio uoluerunt Doct. in authen. ingressi. C.de sacro.eccle.& Ias.in l.catera.§. item quæri. nu.xi. ff.de lega.1.*

f ¶Interdictum.] *Regulariter autem is cui bonis interdictum est testari non potest.ad tex.in l.& mulieri. inn.gl. 1.ff.de cura.furio.Bal.in c. cum decorem.ubi dat cautelam q consanguinei meretricis faciant illi bonis interdici,& sic contrahere,seu testari non poterit. de ui.& bone.cleri.sequitur Ias.in l.idẽ fi.§.sed & quod meretrici. nu ij.ff.de condi.ob tur.cau. Tho. Ferrat.caute.6.incip. quamquam meretrix,& hanc dicit communem Addi.ad Bal.in l.ea lege.in uer.luxuriosus. ad fi.Amplians quòd nec etiam inter liberos testari possit.ad quod etiam adducit Lap.hic.C.de condi.ob causam.*

g ¶Accessoria ad ingressum.] *Ex ijs uerbis sumitur declaratio,& limitatio q dicta Lapi hic procedant tantum quando quis religionem ingreditur , & sic q prodigus, seu minor ex eo quod religionem intrare uelit non babilitatur ad disponendum in casu quo aliàs prohiberetur, sed solũ ad id consequẽter uenit ex ipso ingressu, pro quibus uideatur Alberi.in authen.ingressi. C. de sacrosan. eccles. Vnde limitare,seu declarare possumus q hac procedãt quando quis se,& sua dicauit religioni,seu monasterio.prout infra firmat alleg.106.quidam mercatores. post nu.2.uers.Vnde minor qui transit ad religionem,secus si prodigus,uel minor non daret personã,sed tantum bona,tunc.n.alienatio huiusmodi nõ ualeret, ut per Abba.in alle.c.in præsentia,in ult.not.nu.18.& ibi per D. meum Phi.Dec.in 14.not.nu.35.& 63.uers.ex quo infertur.de proba.*

h ¶Hoc consultißimo.] *De reb.eccle.non alie.lib.6.*

i ¶Solemnitate.] *Inno. requirit etiam in principe solemnitates de quibus in ca.1.de reb.eccle.non alie.Hostien. uerò solemnitates non requirit.Videantur Io.And. Ancha.& Card.in eo.c.1.de re.permu.& D. meus Philip. Dec.in c.in præsentia,ante nu.70. de proba. Et q in aliẽnationibus non requirantur solemnitates quando alienationes fiunt ex necessitate, puta q ecclesia non posit pro primo habere,uel sit grauata per fideicommissum aliena re,concludit Rebuff de alie. rer. eccle.numer. 29.& sequent.uersicul. quintus quando , ubi Lap. hic ,& alios refert .*

k ¶Prælatus.] *Videatur Abb.in c.tua nuper. nu.9.ubi etiam Addi.in uer.contrarium .de ijs quæ fi.à præla.Idẽ Abb.in c.uerum num.ij. cum Addi.in uer.solus prælatus.de condi.appo.uideatur omnino Alex.in l.legatum. nn.ij. qui refert Lap.hic, tandem dicit magis communem opi.esse contra Fed.de Sen.Sozzi. uerò ibi defendit Fed. concluens suum.plura pro eo adducens , & ad contraria respondens.ff. de lega.1. Lap. etiam hic sequi uidetur Corset.qui defendit Fede. dicens communem sibi uideri contra .Alex.& pro Fede.in Addi.seu Annota. ad indicem Abba.post uer.prælatus an possit solus repudiare legatum.1.& 2.Lap etiam hic sequitur Feli. in c. in præsentia col.penu.in 10.quæst.de probat. Idem uoluit Abba.in c.Abbate,post nu.19.de uer.signifi.Rebuf.in Alle.tracta.de Aliena.re.eccle.nn.30.uer. sextus est.*

l ¶Fede.] *De Sene.uidelicet consi.9.casus talis est res aliqua. Vltra relatos in præceden. Addi. quorum pars tenuit pro Fede.pars uerò contra, uideatur omnino Lambe.de iure.patro.art.9.quæst.2.lib.3. ubi alios refert, & infinita cumulat , tandem uia distinctionis opiniones contrarias concordare conatur,Feder.de Sen. sequitur Ancha.consi.150.ex consilijs,post nu 2.uers.Item est aduertendum.Et cum Fede.residet tandem Gemi. in c.1. nu.19.de reb.eccle.non alie.lib.6.Quem etiam Fede.& Lap.hic refert,eorumque opin.cõmunẽ esse testatur Ias. qui alios citat eandem opin.tenen.in l.legatum. nu.13. & 16.Et hanc etiam cõmunem dicit ibidem Rip. nu.9. ff.de lega.1. Et Feder.dicto consi. & Lap. hic sequuntur Abba.in c.1.nu.22.de do.& contu.Fran. in Alle.c.1. nu.27.& ante.de reb.eccle.non alie.lib.6.Io. Firma. de episco.par.4.q.10.nn.26.Sozzi.Regu.110. in 6.fallen. quorũ tamen alter numerũ con. Fede. non allegat,alter uerò corruptè illud citat.Matthe. de Afflict. in c.uni. de capi.corra.§ & iterum si clericus,nu.6.uers.prima num quid prælatus solus. Idem tenuit Lapum hic citare nolens And.Barba.con.3.scribitur.col.5.nu.24. & consi. 41.illud.col.16.nn.29.ubi etiam pro quòd Lap.hic citare noluerit,prout eũ postea hic citat post nu. 31.lib.1. Et Fede.ubi supra,ac Lap.hic sequitur idem Barba.dicto consi 41.col.7.nu.13.& Addi.ad Praxim papien. in for.Actio.rea. in uer.est necessarius,in fi. qua hanc Allega.citare noluit.*

SVMMARIVM.

1 *Præceptor sancti Antonii qui bona monasterij & administrationes reperit diuisas per prædecessorẽ , post reseruationem papæ inter fratres suos : an posit illa reuocare,& reducere ad pristinum statum .*

2 *Permutatio de beneficijs reseruatis an ualeat absque authoritate apostolica speciali.*

Princeps

3 *Princeps non potest se intromittere circa reseruata per papam.*

ALLEGATIO. XXVI.

1 Disputat † an præceptor nouiter in ecclesia Sā-
a cti Antonij subrogatus, [a] si reperiat anti-
quum præceptorē, seu rectorē post reser-
b uation. [b] iam generalē factā in curia de prouidendo
illi eo uacante tantūmodo per papā; grangias dimisis
se, uel præceptorias taxasse, vel diuersis personis proui
disse; teneatur stare illis, an possit de nouo aliter di-
sponere; dicit q antiquus eius Abbas non potuit si-
ne authoritate superioris, & præcedentibus tractati-
bus de consensu capituli, & cā legitima; taxando, di-
uidēdo, uel conferēdo, dicta mēbra uel dicta loca; im
mutare antiquū ius ecclesiæ, uel suorum iurium, uel
suorum mēbrorum: quia hęc est species alienationis,
quæ non pt fieri absq; forma. xij. q. j. decre. & c. regen
da. de religio. do. c. iij. de exces. præl. sicut unire, vbi de
hoc per Inn. in c. expressum, de sta. mo. in clem. ne in
agro. §. ad hoc, uers. ad hoc. 9. q. 3. & c. 2. uer. nunquid 1
Io. And. de præben. cū de beneficio. super ver. mini-
strauit, libr. vj. in nouel. Item hoc maximè dicit qn̄ di
c cta præceptoria non fuit reseruata [c] cū suis mēbris,
ut erat per quæ dicit q durante reseruatione non pt
d vnire [d] quod nō habet directè, nec per obliquū, de re.
2 iur. cum quis. li. vj. ad hoc † quia non tenet permuta-
e tio [e] de beneficijs reseruatis per decre. Benedicti. xij.
quæ incipit dudum, & per constitutionē execrabilis,
in fi. uers. Non valet permutatio de beneficijs reser-
uatis absque authoritate apostolica speciali: quia ta-
f les reseruationes fauorabiles [f] sunt, & plenissimā reci
piūt interpretationē. de præb. si pluribus, eo. ti. li. vj.
g si romani, in cle. quia gñraliter uerū est q princeps [g]
3 se non pōt intromittere † circa reseruata p papā de
appel. ut nostrū, cū sua gl. nā & re non integra per re
seruationē ligantur manus ordinarij, de elec. si eo tē-
pore, li. vj. hæc uera quo ad alia, pterquā quo ad colla
tiones quas fecit antiquus pceptor. quo ad illas. n. di-
cēdū est q si collationes cōsueuerunt esse ppetuæ p
illā reseruationē nō impediunt collationes, quia hęc
erāt de iure suæ administrationis, q per reseruationē
nō impediebant. Sed si consueuerūt esse tēporales ad
ministrationes, vel manuales. poterūt p successorē re
uocari licet teneant: sicut & potuisset antecessor, ad
hoc constitutio Benedicti. xij. de monachis nigris, &
h de canonicis regularibus: vn̄ si papa talia manualia [h]
conferat, vel pmutet nō tn̄ tales intelligunt ppetua
ri, immò possunt pro libito, more solito remoueri,
i nisi papa expræssè mandaret contrarium, [i] de consti.
c. j. de præben. cum in ecclesia. de consu. c. vlt. li. vj. de
offic. ordi. licet, de relig. do. ca. ij. cum si. & sic consu-
luit Lapus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Subrogatus.] *Successor regulariter saltem de æquitate, & honestate factum, & uoluntatem sui prædecessoris, seu authoris adimplere, & conseruare debet. c. quia Ioan. 12. quæst. 5. c. si ea destruerem. 25. quæst. 2. & ad alia quæ adduco in 10. quæst. xi. Reg. Cancel. nu. 3.*

b ¶ Post reseruationē.] *De istis præceptorijs, & an hodie sint reseruatæ uide Reg. 3. Cancel. & quæ ibi scripsi in 12. quæst. iuxta nouam impres. & quæstio. 30. super Regu. de infir. Et Lap. hic citat Aene. de Faleo. de reserua. 10. ad fi. 3. quæst. prin. nu. 29.*

c ¶ Non fuit reseruata.] *Ego legerem sine dictione non, ut maior sit difficultas quando etiam membra præceptoriæ expreßè etiam reseruata fuerunt: si enim reseruata præceptoria etiam eius membra tacitè, seu consequenter reseruata erant, tanquam corpus ut totum suas partes contineat. uulga. l. in toto. ff. de regu. iur. c. in toto. eo. lib. 6. seu corpus naturale, uel mysticum sua membra, ad ea quæ adduco in Glo. facul. §. considerantes, in uers. membra, fortius expressa reseruatio etiam membra impediet ut hic.*

d ¶ Vnire.] *Add. 1. ad Abb. in c. sicut unire adducit Lap. hic, quē dicit teneri cōtra Rot. dec. 4. de reb. eccl. nō alie. in antiquior. Taris. uerò cō. 114. in prin. uol. 4. refert, & sequitur Lap. hic, supponēs idē tenere Lapū, quod Rot. Distinguēdu est an Papa reseruet ante unionē, uel post unionem ab ordinario factam, antequam unio sortiatur effectum. pro quibus uideantur Rot. 159. no. q beneficium unitum. in anti. Feli. in c. in nostra, cor. 27. de rescr. And. Gamma. Olim Rotæ Auditor. de re. permu. num. 51. fol. 10. col. 3. & Boer. Dec. 346. sed quæritur an unio. col. 2. uersus fi.*

e ¶ Permutatio.] *Vide quæ latè scripsi in 12. q. 1. Reg. Cācel. iuxta 2. edit. nu. 3. & seq. Addo ad idem cons. Fede. de Sen. 112. Amice. nu. 1. Fran. in c. uni. qui Fede. ibi, & Lap. hic sequitur post nu. 5. de re. pmu. lib. 6. & Aene. de Faleo. de reserua. ad fi. 23. effectus, ubi citat, & sequitur Lap. hic.*

f ¶ Fauorabiles.] *Restringe tu ad reseruationes Papæ motu proprio factas, & non ad fauorē seu intuitu certæ personæ, tunc. n. fauorabiles sunt. ut per Fede. de Sen. in tracta. permu. in 1. q. col. 1. per Aene. de Faleo. in tracta. reserua. in ij. prælu. col 3 & ego tracto super ij. Reg. Cācel. reserua. q. ij. num. xij. Et Lap. hic sequitur prob. in addi. ad gloss. pragma. in cap. licet. de elect. in uersic. causa. numer. 5.*

g ¶ Princeps.] *Melior lectura uidetur inferior seu episcopus, uel ordinarius, pro ut etiam aduerto, & ad id quod uult Lap. hic aliqua adduco in alle. q. xij. nu. 4. super 1. Regu. Cancel.*

h ¶ Manualia.] *Vide supra alleg. 9. Disputat hoc, & Fel. in c. constitutus. nu. x. uer. ex istis sequitur. de resci. & p Abb. in c. ad nostrā. nu. 7 & ibi Apostil. in uer. quis papa. hanc alle. licet corruptè, citat. de confir. uti. uel inu. La pūct sequitur Feli. in ca. perpetuas. col. fi. uers. Intellige prædicta sanè de maio. & obe. & D. meus Phili. Dec. in c. edoceri. ante. numerum 6. de rescr.*

i ¶ Mandaret contrarium.] *Puta quod pro toto tempore eius uitæ prioratum retinere posset. prout per Abb. in capitul. cum inter R. in 3. not. de election. & in capitu. ad nostram. post numer. 7. uers. In hoc distinguerem quòd aut papa, & ibidem D. meus post numerum 5. ubi sequitur Lap. hic. de confir. uti. uel inuti.*

SVMMARIVM.

1 *Causa delegata & commissa si electus inueniatur esse*

filius sacerdotis an si cassetur electio, ualere possit processus sine causæ cognitione.

2 *Iudicium factum sine causæ cognitione præsente parte & non contradicente an ualeat. & nu. 4.*

3 *Verba faciunt conditionem.*

ALLEGATIO XXVII.

1 Elegata causa, † vt partibus cõuocatis si inueniatur talem fuisse filium sacerdotis, vel tempore suæ electionis non fuisse clericũ &c. an ualeat processus habitus per talem absque cau
a sæ cognitione [a] huiusmodi? vt quia incontinenti pro
b cessit [b] ad cassationem electionis, & de hoc non habita ante aliqua cognitione. Et uidetur quòd non, quia
2 in iure † regulare est vt de causa cognoscant tam in plenarijs, quam in summarijs. C. de iudi. l. iudices. de uerb. sig. cle. sæpe contingit, ibi nou sic tamen litem abbreuient &c. hoc concludit forma mandati. C. de exhi. reis. l. fi. ff. de iudi. l. j. in fi. magnę gl. C. de episc. & cler. l. episcopale. ij. quæst. prima. nos nunquam, & capi. primates. ad hoc dictum Ber. de constitut. ecclesia.

3 Item † quia uerba faciunt conditionem [c] argu. eo-
c rum quæ no. in cle. j. de offic. deleg. & hæc uera dicit si lata est sententia in absentem secus in præsentem: quia imputandũ est parti præsenti, & non reclamã
d ti: [d] ideo non potest opponi de nullitate, quia saltem hoc casu de cognitione iudici crederetur ut not. per Bar. & Inno. de offic. deleg. cum in iure. uide Bartol. in l. prolatam. C. de sen. & quod dixi de proba. quoniam contra. & de renun. alleg. de probatio. in præsentia.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Causæ cognitione.] *Sententia, seu decretum absque causæ cognitione an sit annullanda, an uerò ipso iure sit nulla, Feli. post infinitos quos refert in c. ecclesia. S. Mariæ. de constit. super glo. fi. nu. 12. cum pluribus sequen. disputat ad partes, & pro prima opin. 8. fundamenta adducit, alteram uero in qua residet, & quæ communis uidetur tresdecim fundamentis corroborat, limitans postea, ut ibi.*

b ¶ Incontinenti processit.] *Ex breuitate temporis præsumitur φ iudex instrui nõ potuerit, & sic sententia nulla erit, seu decretum nullum. l. 2. ibi, non subitas. C. de senten. ex breui. reci. & ad alia quæ adduco in x. com. in uer. in statu. uers. Alter mirabilis.*

c ¶ Conditionem.] *Intellige de uerbis, quæ in prin. præmisit uidelicet. Si inueniatur, seu si inueneris talem fuisse filium sacerdotis &c. Sed contra uidetur supra Alle. 15. uers. Non obst. uerbum si inueneritis, quia sonat in monitionem. Et postea subdit aliud esse dicere si tibi cõstiterit, quo casu requiritur causæ cognitio. aliud si inueneris. Idem etiam uoluit Rot. 684. si ponatur. & seq. in anti. Et Lap. in dicta Alle. 15. refert, & sequitur Paris. con. 31. circa præsentem, nu. 33. uol 4. Vide etiam infra Alle. lx. nisi literis.*

d ¶ Non reclamante.] *Hoc dictum Lapi citant, & sequũtur Ant. de But. in c. 1. & in c. de causis. de offic. dele. Barba. consi. 34. difficile est. ad fi. lib. iij. Et hoc dictum Lapi sequuntur Ludo. Roma in l. 2. post nu. 18. C. de eden. Caro. Rui. con. 135. Laudum. ad fi. uol. 5. Mar. Sozzi. de cita tio. arti. 7. num. 58. Et hanc Alleg. refert licet corruptè, & sequitur Feli in alleg. c. ecclesia. S. Mariæ post numerum 21. in 4. limita. ubi plures pro hac opin. & limi. adducit. de consti. refert etiam, & sequitur Paris. consi. 132. prima facie. nu. 14. uol. 4.*

SVMMARIVM.

1 *Episcopus an possit dispensare cum subdiacono quem fecit promoueri ad præsbyteratum & sic celebrauit.*

2 *Episcopus an possit dispensare cum clericũ non ad hoc ordinato in apparatu ministrante.*

3 *Ministrans non ad hoc ordinatus, ignorans tamen, an fiat irregularis.*

ALLEGATIO XXVIII.

1 An † dispenset [a] episcopus cum clerico in
a subdiaconatu, qui fecit ommisso diaconatu se ordinari ad presbyteratum & celebrauit, uidetur quòd sic per decr. istam de cleri. per sal. promo. & per gl. quod est uerum si ignoranter: secus si scienter, ut ibi per Host. qui tenet φ siue ignoranter, siue scienter, episcopus dispensat, dummodo non celebrauerit scienter tanquam talis, in ordine quo carebat; quia tunc contra talem irregularitatem non di
b spensaret nisi solus papa, [b] clericus † qui non est or-
2 dinatus ministrans in aliquo ordine in apparatu; ut not. Cal. in decre. si celebrat, de cle. excõ. mi. & sic ad
3 ordines promoueri non potest. † In susceptione tamen potest dispẽsari. Sed si tanquam talis ministrãs in ordine ignorans celebrat, non est irregularis, non obstante φ ignorantia uideatur crassa, quoniam in
c facto proprio [c] quia text. in decre. i. de cle. per sal. pro mot. hoc innuit esse posse; ad hoc de sen. excõ. pro illorũ. unde in foro conscientiæ non esset irregularis; in foro uerò contentioso, si circunstantiæ probabiles suaderent hanc ignorantiam; saltem cum iuramẽ to posset forsan se tueri: aliàs irregularis iudicaretur. Lapus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ An dispenset.] *Vide & Io. And. Card. & Abb. in alle. hic c. uni. de cleri. per sal. promo. & Host. in summa de cleri. ordi. mini. nu. 3. uers. per quẽ, & in quo. & eo. tit. de cleri. per sal. promo. nu. 4. a quo dispensetur, & Archi. ac Gemini. in c. sollicitudo. 52. dist.*

b ¶ Solus papa.] *Prout & in sum. Siluestri. in uer. irregularitas. §. Vndecimo quæritur. & per Rebuff. qui cũ Lapo hic residet in sua praxi Beneficiaria. rubri. de cler. ad sacr. ordi. malè promo. nu. 17. uers. Quod intellige si non ministrauerit.*

c ¶ In facto proprio.] *Quæ regulariter nec præsumitur, nec excusat. l. 3. ff. de iur. & fa. igno. l. fi. in fi. ff. pro suo. l. quamquam, cum glo. 1. ff. ad uelleia. c. ab excommunica to. de resc. per D. meum Phi. Dec. consi. 474. uiso ad fi.*

SVMMARIVM.

1 *Legata ad pias causas in testa. in quibus non fuerunt testes rogati an ualeant. & nu. 5.*

2 *Testamentum usurarij manifesti an possit ualidari.*

3 *Legata ad pias causas in testamento usurarij an ualeant.*

4 *Testamentum interlineatum præcipuè in annis domini: in indictione &c. non ualet.*

6 *Probatio quæ fit ex duobus uel tribus testibus de iure diuino sufficiens est.*

7 *Statutum puniens propinquos declinantes iurisdictionem temporalem an illud statutum extendatur ad clericos.*

8 *Punitus una pena an possit altera pro eodem puniri.*

9 *Episcopus an possit petere procurationem ratione uisitationis à capellanis ecclesiarum.*

10 *Clericus qui possidebat possessiones cuiusdam beneficij si eis à rectore ecclesia priuetur an possit agere possessorio.*

ALLEGATIO XXIX.

COnsilium fuit domini Gregorij de Beneuennis de Florent. Primum dubium an
1 ualeant legata ad pias causas in † testamen
a tis in quibus testes, non fuerunt rogati, [a] alleg. quod
fic. l. Antonius, & l. in testamento, de fideicom. liberta. & tenet Ioan. Andr. in Specul. de instrumen. edi. imò aliqua uers. sed pone quod ex eo. In contrarium alleg dictum Ioan. Andr. in decret. Ioannes. de testa. super. j. gloss. ad primum de testa. relatum. & cap. cum esset, & pro hoc gloss. Inno. quæ dicit seruandas leges in testamentis, ad hoc alleg. dictum Ioan. And. de testam. relatum. super ver. secundum leges. Ad decret. cum tibi. de testa. respondet tenendo opin. quæ videtur planior doctoribus, uide infra. in vj. q.
2 Secundo † concludit idem cósuleos; quòd si testator in suo testamento dixit relinquo de bonis meis pro restitutione usurarum illis personis de quibus in libris meis fit mentio, vsque ad illam quantitatē
b quæ apparet in libris adictis [b] personis recepisse; ex hoc coocluditur usurarius manifestus etiam ad rumpendum testamentum per not. per Archid. de usu. ca. primo. libro sexto. & Ioan. And. cap. ij. eod. tit. & lib.
c in ij. gloss. ad hoc dictum Fede. in opere suo. cap. ix. [c] ibi uideas.
3 Tertio † an ualeant legata ad pias causas [d] in testa
d mento vsurarij oot. per Ioan. Andr. de usu. cap. ij. lib. vj. in ulti. glos. in nouel. & sic dicit ꝙ dominus Ioan. Cald. respondit sibi per literas suas: quia defectus est in causa efficiente. per hoc respondetur ad l. Diuus Traianus. ff. de testa. milita. & ad. §. ij. institu. eo. tit.
4 Quarto † concludit ꝙ si testamentum est interli-
e neatū [e] in aonis domini in indictione, diebus, uel mēsibus, uel si sint scripta manu tertij, & testamentum, & testes manu testatoris; non ualet testamentum ipso iure, licet sit traditum ootario, & apud eum est inuentum; quia non fuit testamentum, sed quædam dispositio ad testandum alleg. dictum Ioan. Andr. in Spec. de instrumen. edi. §. compendiose, uers. quid si
f prius, [f] alleg. si pater fecit testamentum. ad hoc. l. fideicom. §. j. ff. de leg. iij. hoc circa actum legitimandi alias legandi ponit dictum Ioan. And. in addi. Spe. in tit. de suc. ab intest. §. iuncto. uers. quid si ex facto: secundum Francis. de Aret.
5 Quinto † [g] an ualeat testamentum in quo testes
g noo sint rogati quando iure institutionis aliquid est relictum ad pias causas; allegat etiam ꝙ ualeat vt in liberis. l. hac consultissima. §. ex imperfecto, de testamen. æquiparando liberis, quia ecclesia loco filij habetur. vt in auth. de san. epis. §. sed hoc in præsenti. C. ad Trebel. aut. nisi rogati. ff. de verb, obli. l. si ita quis. §. ea. Contrarium determinat consulendo Franc. de Aret. & respondet ad æquiparationem: quia æquiparatio procedit in ingresso, noo in oon ingresso vt dicit gl. in aut. nisi rogati, & ratio est quia filius absque testamento erat habiturus hæreditatem, sed non ecclesia; ad hoc. C. de cadu. tollen. l. j. de ijs quæ sibi ascribunt. l. j. non obst. c. cum esses, de testa. quia loquitur quando interuenit præsentia parochiani. Noo obst. c. relatum, quia loquitur quando fiebat quæstio de numero testium. Hæc responsio non satisfacit illi textui quia licet determinetur de numero testium, tamen respondeo. si enim decidit contra legem ciuilē disponentem de numero testium: concludit etiam ad qualitatem rogationis.
6 Vnde Papa † decidendo dicit ꝙ de iure diuino [h]
h probatio quæ fit ex duobus, uel tribus testibus, sufficit: ideo talia legata probantur per duos testes: unde uoluit ꝙ in relictis ad pias causas staremus illi probationi de qua contentatur ius diuinum, & non illi quam requirit subtilitas iuris ciuilis; sed de iure diuino nou reperitur ꝙ debeāt esse rogati: ideo hæc qualitas non est requireoda, non ob. uerbum legitimi ibi positum; quia intellectus tex. est ꝙ in eis concurrant qualitates à lege requisitæ; uidelicet ꝙ non sint criminosi, non sint excommunicati &c. ut sic sit sensus; ꝙ sint qualificati ex qualitatibus requisitis à iure in personis eorum; sed rogatio non est qualitas requisita in eorum personis contrahentium: quia contrahentes sunt illi qui uocant testes, & illos rogant, & sic rogatio est qualitas extrinseca à dictis testibus, de qua ille text. nihil dicit, cum dicat legitimi, ꝙ refertur ad qualitates respicientes ipsos testes. Dom. de S. Geminiano.
7 Sexto † an statutum [i] puniens propinquos decli-
i nantes [k] iurisdictionem temporalem, ut potestatis
k uel alterius ita ꝙ ab eorum iurisdictiooe eximantur: extēdatur ad clericum; consuluit ꝙ noo; quia propter
l uerba generalia [l] uelle uidemur quod iuste possi-
m mus. [m] C. de condi. indebi. si procurator. §. celsus, de priui. cred. l. pater. ad mu. l. lucius. §. imperator. l. ij. in prin. ꝙ quisq; iuris. Secuodo quia iusta, & necessaria à generalitate fuit excepta. l. ut gradatim. §. sed si lege. ff. de. mu. & ho. de pub. l. Cesar. de serui. l. si cui. l. 1. C. de sac. san. eccl. l. hos accusare. §. sicui. ff. de accu. Itē quia nó est uerisimile legislatorē dedisse sensum p p
n quē lex fieret irrita. ff. de mili. testa. l. iij. [n] Nā ex hoc coerceret frater clericus ex astrictiooe coniunctorū. ff. de cond. & demon. l. heres meus. §. fi. ff. de uer. obli. l. Titia. Septimo disputat dato ꝙ statutum comprehenderet ecclesiasticas personas: an si clerici in minoribus delinquant & sint condemnati per uica-

rium episcopi, possint damnari per potestatem: & an
si opponatur de prima sententia ꝙ diuersis legibus
non debet damnari, nec bis, ut. l. senatus, de accus. &
o l. licet, nau. cau. sta. ° an dicatur declinare; tenet ꝙ
non, quia non dirigitur contra iudicem, uel iurisdi-
ctionem, nec eximit à iurisdictione: sed tendit ad ab-
solutionem ex industria qua nititur ex iure commu-
ni, non beneficio spirituali. Item quia rei iudicatæ
exceptio potest opponi post lit. contestat. non ergo
declinatoriæ. C. de iuris. om. iudi. nemo. Ité quia natu
ra declinatoriæ non contingit causam principalem. l.
ij. in fi. de excep. cuiusmodi non est hic, sic consuluit
8 Franc. de Albergo. † Nunquid qui punitur una pœ-
p na possit altera puniri: p dicit quòd nō per l. senatus
præalleg. & quia tantum operatur absolutoria, sicut
condemnatoria cum solutione. ff. de excep. rei iudi. si
quis cum totum. §. si ancillam. nisi fortè adiretur se-
cundus iudex ad id plus quod debetur quam primus
condemnauit. ff. commo. l. quare. in fi. & ui. bo. rap. l.
arborum furtim cæsa. l. j. quod tamen non est uerum
quando unum crimen est, & una causa criminis, &
vnum factum. l. j. §. tutela, & ratio differentiæ not. in
l. j. l. inde. ff. de publica. Item quando iura tendunt ad
meram uindictam; non potest agi in plus quam in a-
lia compræhendatur. ff. de iniur. l. ꝙ senatus, & quod
ibi no. & l. prætor & no. Ia. de Bel. in l. quam disputa-
uit de qua per Cyn. in l. j. C. ubi de crimi. agi. opor. &
Barto. in l. sepulchro. de sepul. uiol.

9 Octauo † an possit episcopus petere procuratione
ratione uisitationis, à cappellanis collegiatarum ec-
clesiarum, uel parochialium; cum eorum beneficia
sint à testatoribus relicta absque aliqua cura, nec ad
aliquid aliud teneantur, nisi ad missam celebrandā,
& alia diuina officia. Sunt tamen redditus dictorum
beneficiorum in possessionibus, in terris, uineis, &
q affictibus, de quibus sunt dicti cappellani q admini-
stratores. Sunt tamen dicti capellani, & eorum bene
ficia liberata & soluunt legationes & omnia & singu
la datia imposita per clerum sicut rectores, tamen nō
soluerunt procurationes uisitatoribus, licet uisitari
consueuerint, ꝙ sic facit, quia personæ sunt ecclesia-
sticæ, & beneficia ecclesiastica. Dominus Grego-
rius consuluit ꝙ sic per tex. de censi. romano. libr. vj.
r & ibi in nouella super uer. minorum, r & ibi in. §. sa-
nè. ubi quærit de uita, & conuersatione ministrantiū
in ecclesijs, & locis alijs diuino cultui deputatis.
Quanquam enim capellanus non sit sufficiens ad v-
nam procurationem, contribuere debent cum eorū
prælato: vt no. Ioan. And. de censi. procur. in nouella.
in uer. vel plures, plenius in nouella eod. titu. Roma
na. post princ. libr. vj. nisi euidens, paupertas excuset
ut ibi no. Ioan. And. & hoc quod ponit ibi super uer.
r per ipsum: licet tamen procuratio non posset præscri
s bi contra Episcopum. c. cum ex officio, s de præscrip.
nec per ipsum potest tacitè, uel expressè remitti se-
cundum Inno. & Host. per Archi. x. q. j. relata, potest
t tamen retineri, uel præscribi in parte, t ut no. Archi.
ibidem: & quamuis non posset præscribi ut prælatus
pro ipso illam soluat quia hoc non est prohibitum:
u dicit u tamen hoc non nocere episcopo, quin à sub-
dito possit exigere secundum portionem sibi con-
tingentem; habebit tamen subditus actiones aduer-
sus prælatum contra quem præscripsit pro solutio-
ne facienda Episcopo ad hoc not. per Ioan. Andr.
de censi. cum instantia. super uer. teneri. & ibi allega-
ta, per eun; secundum Gregorium de Benciuennis
de Floren.

10 Vltimo utrum clericus qui possidebat possessio-
nes cuiusdam benficij in ecclesia, si priuatus sit pos-
sione à rectore ecclesiæ possit agere possessorio, non
obstante quòd opponatur quòd non sit ritè institu-
tus, & in possessionem inductus, & quòd dictæ pos-
sessiones spectent ad ecclesiam. Concludit quòd
audiri debet, quia status eius approbatus est à iu-
re, cum in ecclesia debeat esse clericus: de vit. & ho-
nesta. clericor. ut quisque, & quia debet habere, &
diuidere redditus cum rectore, de fil. præsbi. propo-
suit, maximè si talis status fuit in ecclesia spatio. xl.
x annorum. de præbend. cum de beneficio. x Vnde
hic habet coloratam possessionem, nec cogitur di-
y rectè y titulum suæ possessionis exhibere, nec à pos-
sessione euelli eo non citato, de præbendis, licet
Episcopus, libr. sexto. & quia sine plena tituli pro-
batione in tali debet spoliatus ad beneficium resti-
tui. Sufficit enim aliqualis præsumptio pro titulo,
vt notat Ioann. Andr. de restit. spoliat. cap. ex parte,
quam habet ex collatione ordinarij, & ex posses-
sione. Ex quibus concluditur; quòd siue fuit eie-
ctus à possessione sine causa, siue perdiderit debet
z ad eam reintegrari. iij. quæst. prima. z non obstan-
te quòd negetur in dicto clericatu rectè factam in-
stitutionem; quia tales hoc casu exceptiones non ad
mittuntur. de or. cog. ca. si. consuluit Lapus de casti-
glionchio & Guil. de Tibaldis de Pistorio. An si sit
a præscripta. iiij. a & debita funeralium contra Episco-
pum sufficiat post præscriptionem, quòd semel eam
recipit, uel bis; dicit quòd non, quia sicut legitimè
præscriptum est in non dando, ita legitimè præscribi
debet in reducendo ad primum statum, erit tamen in
parte percipiendi quasi possessionē si parentibus mē
dicantibus, ab eis, uel hæredibus sit soluta, in quasi
possessione defendi debent, donec de proprietate cō
stet, adhoc de præbend. cap. de beneficio & quod ibi
b not. libr. sexto. Si legatus b est factum à defuncto in
loco sepulturæ apud mendicantes ad capellam edifi-
candam, & ea defalcata non posset opus construi,
ex hoc non impeditur defalcatio: sed imputet sibi te-
stator qui hoc scire debebat, & transmutabitur lega-
tum ad aliud opus pium, alleg. de testa. nos quidem.
De legato facto ad tempus non potest Episcopus,
vel parochialis ecclesia detrahere quartam ab eccle-
sia sepulturæ; sed potest episcopus inhibere hæredi-
bus eius ne soluant tertio, sed suam quartam reser-
uent, alleg. no. de sepul. in nostra. Item tenet quòd
episcopus posset petere quartam ab ecclesiis exem-
c ptis: c quia de diœcesi sunt, & licet exemptæ quo ad
proprietates, non tamen quo ad relicta aliunde pro-
uenientia: quia illa non sunt exempta, sicut nec à
præstatione; decimarum prædiorum quas ab alijs re-
cipiunt excusantur. de deci. licet. & ca. dilecti. Item
quia non petitur quarta ut à loco; sed tanquam reli-
cta uel quasi ab hærede parochiali. Lapus de Casti-
glionchio.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶[Rogati.] *Communis est opin. q testamentum ad pias causas ualet etiam si testes non sint rogati. Barto. in l. 1. nu. 6. & ibi Bal. qui idem concludit de iure canonico nu. 9. penul. q. C. de sacrosan. eccle. Pau. Castren. in l. haeredes palam. §. in testamentis. num. 5. ff. de testa. Ludo. Roma. in authen. similiter. nu. 61. uers. undecima quia, ubi hanc testatur communem legistarum, ac canonistarum, quicquid postea subdat studio forsan contradicendi. C. ad l. falci. Docto. in c. cum esses, & in c. relatum. i. praesertim Abb. nu. 3. de testa. & ibi Addi. in uer. relictis, quae citat Lap. hic. Et quòd haec sit communis opin. testantur etiam Alex. cons. 4. attentis, nu. 6. uol. 7. Lap. hic referens, hanc ueriorem asserens. Sozzi. Regn. 420. in uer. testes in testamento regulariter rogati. in 2. fallen. ubi etiam dicit Lap. hic contrarium tenuisse. & pro affirmatiua asserens Lap. malè locutum concludit Apostil. ad Bal. in al leg. repet. l. 1. C. de sacrosan. eccle. num. 38. in uer. super quarto. Et hanc opin. affirmatiuam contra Lap. communem dicit Apostil. ad eundem Bal. super rub. C. de fi. instru. nu 18. in uer. in testibus. Vide etiam Corn. consil. 215. uidetur, post nume. 3. uers. & idem uoluit Lap. & nume. seq. lib. 2.*

b ¶[A dictis.] *Aliàs à diuersis. Et sic liber rationum contra scribentem probat. gloss. Bart. & alij in l. quaedam. §. nummularios. ff. de eden. Ant. de Butr. & alij in c. si cantio, & per omnes praesertim per Feli. in ca. scripta. in ij. conclu. nu. 28. de fi. instru.*

c ¶[Cap. 9.] *Lego cons. 8. quod consi. ad literam refert, & comprobat Bal. consi. 162. casus super quo, à nu. 2. usq; ad 6. lib. ij. cui con. Bald. se subscribunt etiam Gas. Calde. Lauren & Petrus de Ancha. Et illud con. Fede. etiam sequitur Lauren. de Rodul. in tracta. Vsurarum q. 88. post nu. 13. ante nu. 16. ante nu. 18. & alibi. Et Fran. in alle. hic. c. ij. post nume. 5. uers. Et ita posset procedere de usur. libr. 6. uide etiam Abb. consi. ij. illud in facto, ubi ponit octo opin. quando quis dicatur manifestus usurarius iuxta terminos Lapi hic. libr. ij. & Apostil. ad practi. papien. col. 6. in for. Interrogationis, in uer. & sic confessio, ubi Lap. hic, & alios citat.*

d ¶[Ad pias causas.] *Vide Barto. in repet. l. 1. in 6. q. prin. numer. 30. & ibi Fran. Aret. post nu. iij. qui citat Lap. hic. C. de sacrosan. eccle. Anch. cons. 419. pro euidentia. Ant. de But. consi. 25. ad primum. nume. 6. & cons. 28. de materia. colum. ij. Et hic refert, & sequitur Gemini. in alle. hic c. ij. §. omnes. col. ij. in fi. uers. Idem tenet Lap. Fran. in c. fi. post nu. iij. uers. Quid si ad pias causas. de usur. lib. 6. Amb. de Vigna. de usur. in repet. ca. salubriter nu. 233. Vide etiam alle. 125. nu. ij. & quae ibi addam in Apostil. in uer. legata etiam pia.*

e ¶[Interlineatum.] *Melior lectura esset Interlinitum, ab interlino interlinis, & interlinire quod Graeci* διαλείφειν *dicunt, significat picturam, uel scripturam atramento, uel alia re super inducta destruere. Cice. pro Cluentio. Qui testamētum interlinerit. Idē 4. Verri. & iuxta tex. in l. qui testamentum amouerit, caelauerit, rapuerit, deleuerit, interleuerit. ff. ad leg. Corn. de Fals. l. si unus. §. 1. ubi etiam gloss. in uer. interleta. C. de testa. l. qui tabulas. in fi. ff. ad leg. aquil. l. qui tabulas. §. fi. & l. sed & si imaginem ff. de furt.*

f ¶[Quid si prius.] Videlicet. numer. 31. in uersi. ex *parte, praesertim uersi. Sed fuit contrarium indicatum, ea ratione quia illa scriptura dato quod uerè esset sic probata non fuit testamentum, sed quaedam dispositio ad testandum. Videatur con. Oldra. 119. Titius condidit, uers. Sed contrarium, & con. D. mei Phi. Dec. 159. casus qui, col. 2. uers. Quibus tamen, usque ad fi. con.*

g ¶[Quinto.] *Hic puto legendum sexto, prout colligitur supra in fi. primi dub. ante numerum. 2. ibi uide infra in 6. quaest. & hic, non autem in alijs dubijs de quibus in hac Alleg. tractat materiam de qua in 1. dub. & quòd legendum sit sexto, non autem quinto colligitur etiam ex uerbis Additio. ad Abba. in c. relatum. 1. col. 2. in uer. in relictis, uer. uide latissimè per Lap. Alle. 30. in prin. & uer. sexto an ualeat. Scio dicet aliquis ubi est quintum dubium, seu quaestio quinta, uel quomodò a quaestio. 4. ad 6. deuenis omissa quinta? Respondeo q si integras alle. sublatas uidemus, fortius existimare possumus aliquod membrum truncatum, seu uerba quaedam alicuius Alleg. sublata esse quòd si huic responsioni nimis curiosus cedere nolit, existimet incuria impressoris id euenisse, uel aliud ipse cogitet. Hoc dictum Lapi de quo hic refert, & sequitur Ludo. Roma. consi. 306. proposita nume. 3. & in auten. similiter ante nume. 101. C. ad leg. falci. Tu autem tene quod dixi supra in 1. Addi.*

h ¶[De iure diuino.] *Infra Alle. 92. post nume. 1. in uer. duo testes, addo aliqua.*

i ¶[Statutum.] *Pro hac opin. Lapi uideatur Anto. de Buti. in c. tua 1. de deci. in princ. Abba in c. a nobis 1. post nu. 4. de senten. excō. Feli. qui alios adducit in c. ecclesia S. Mariae nu. 70. & nume. 99. de constitu. Et Lap. hic citant, & sequuntur Rui. consi. 95. praesupposita, post nume. 6. lib. 1. consi. 143. uiso, post nu. 18. uolu. 4. & consi. 4. proponitur, post num. 4. uolu. 5. Matthe. de Afflic. de iu. prothomi. col. antepenulti. post nu. 18. Phi. Fran. in c. fi. ante nu. 3. de immu. eccle. lib. 6. statutum quando habeat locum in laicis solis, & quando etiam in clericis uide per Laur. Calcan. consi. 7. quia a me. numero. 12. cum alijs sequen.*

k ¶[Declinantes.] *Lego declinantis, ut sensus sit quòd statutum prohibere intendens declinationem fori, seu alicuius iudicis uia indirecta eam tollere uult puniendo cōsanguineos eius qui declinat, quòd tale, uel simile statutum non extendatur ad clericos, & quod non ualeat, uoluerunt Bar in l. 1. nume. 3. ff. de his quae poenae nomi. Bal. in l. 1. nu. 3. & ibi Barba. in Apostil. refert, & sequitur Lap hic. C. de indi. uidu. tollen. Amplio hoc dictū Lapi quòd nec etiam ualeat statutum, quòd quocunque condemnato appellante eius consanguineus puniatur, pulchrè Bald. in l. haeres meus. §. quod in haeredem. ff. de conditio. & demonstra. Et quòd hoc eliciatur ex mente Lapi infert Roma. in l. is unus. ubi hanc Alle. citare uoluit. ff. de aqua plu. arcen. quam etiam allegare uoluit Alexa in Addi. ad Bar. in l. 1. ff. de his quae poenae nomi.*

l ¶[Generalia.] *Et quod quis non potest facere in specie, non praesumitur noluisse facere in genere. c. quod clericis. de foro competen. ubi Anton. de Buti. & alij. Ioan. Andr. in c. eius. de immu. eccle. libr. 6. Barba. consi. 53. praeclarè. colu. fi. nume. 19. lib. 2. D. meus consi. 218. in causa. nume. 3.*

m ¶[Possumus.] *Et uerba generalia statuti non aptantur ad impossibilia, & illicita. Bart. in l. si quis sub conditione, uersus fin. ff. de conditio. institu. quem sequitur*

Rui. consili. exi.uiso.ante. numer. 17.& consil. 125.& primo.post nu.4.uol.5.Barba.praalle.con.53.col.fi.nu. 18.libr.ij.

n ¶l.3.] *Amplia ad testatorem,ut non sit præsumendum testatorem intellexisse impugnare uoluntatem suam. Cur.Iun.consi.163.in casu,col.pen. post medium. per dictum tex.in l.3. Et generaliter dicimus ultimam uoluntatem in dubio ualere ut ualere potest, etiam non apposita clausula,omni meliori modo, prout uoluit Barto. in l. 1.§.si quis ita, cum quo communiter transeunt. ff. de uerbor.obligat. Et hanc dicit communem Cur.Iun.consi. 114.non possum.nu.9.& consi.seq.num.7.*

o ¶Cau.stabu.] *Vide Abb.distinguentem in c. de ijs.nu. 3.& Feli.col.fi.de accus.*

p ¶Puniri.] *Quando super eodem crimine possit pluries iudicari,uel quis pluries puniri,& quando duæ pœnæ tendunt ad uindictam, & altera non fuit sufficienter irrogata,& fallen huc spectantes uide in consi.Roma. 375. in propofita.nu.ij.& consi.463.in casu. per Abb. in ca. statuimus.de maledi.& latius per Rober. Maran. de ordi.Iudici.in 4.par.prin.distin.1.nu.13.& 19. ac par. 6. prin.nu.85.& 97. Regula est q plures pœnæ pro uno delicto, seu peccato imponi non possunt, Fallit uisi ex eadem lege prouenient.ad tex.in l.1.C.de sepul.uio.in c.ad falsariorum.de fals.in c.fælicis. de pœnis.libr. 6. & per Docto.in c.de causis.de offic.deleg. De duplici uerò pœna peccati quo ad ius poli uideatur tex. in cap.si peccatum Dauid.de pœni.distin.1.& in c.quod autem, ium.gl. magna,uers. Nam pro omni peccato duplex pœna debetur. de pœni.& remis.*

q ¶Cappellani.] *Qui sacerdotes esse consueuere,& cappellanus curam habere consueuit animarum illius parrochiæ,& est loco rectoris parrochialis ecclesiæ.ad text.in c.penul.iun.glo.in uer.assisos,& declara. Abb. ante numer.10.post Ioan.And.de cleri.non resi. Pro quibus adduco consi.Fede.de Sen. 95. super.nu.3. sequitur Lamber.de Iur. patr.libr.j.part.ij.q. 5.art. 5.numer. 8. Pro quibus uideatur etiam Grat. respon. 16. uisis. post numerum xij. ad quæ probanda Lap. hic citat, & sequitur.*

r ¶Minorum.] *Vbi etiam Gemini.post princip.& ibidem Apostil.remittit se ad Lap.hic, ad quem etiam se remittit Phi.Franc.ibidem.Idem etiam uoluit Archi.in c.episcopum,num.ij.in uer.minorum.x.q.j.Cum Ioan.And.& Lapo concludit etiam Lamber.de iure patro.arti. xix.q. j.par.1.lib.1.col.penu.uers.facit etiam quod dicit Ioan. Andr.*

ſ ¶Cum ex officio.] *Vbi Feli.post numer.11.hunc refert, cum eo residens, & sequitur limi. & declarationem Lapi quæ hic subijcitur. Et Lap. etiam hic sequitur Paris.consi.95.stante.nu.16.uol.4.*

t ¶Præscribi in parte.] *Quod etiam probatur ex tex.in extra. Beue. uas electionis. §.nostræ tamen, inter communi.Hic non discutio an fuerit usu recepta, & an lget. gloß. ibi sequitur opin. Lapi hic, alios etiam ad id citans.*

u ¶Dicit.] *Vide Feli.supra adductum in cap.ex officio de præscr.post nu. 11. qui hac uerba Lapi pro uota. refert, & sequitur.*

x ¶Cum de beneficio.] *Dic tu iun.glo.in uer.legitima.li br.6.quæ ad hoc aliqua iura adducit,quam glo. ibi sequi uidentur Ioan.Mona.Archi.Ioan.And. Quando autem pro statu beneficij requirantur xl. anni, quando sufficiant. x. & quando attendatur ultimus status uideatur Rot.486.no.quòd impetranti.in anti.& latius Dec.32. fuit dubitatum q impetrans.in no.plenè per Feli. in c. in nostra. core.ult.col.penul.& ult.de rescr. & per Io. de Syl.in tract.de Benefi.part.3. quæst.xi.in 22. quali.numer. 39.*

y ¶Directè titulum.] *Aliàs dicere,seu ostendere titulũ. pro quo uidetur Cardi.in cle.uni.in 9.oppo.de cau.posse.& proprie. & Feli.in ca.licet beli.ante nu.17. qui ad Cardi.ubi supra,& Lap.hic se remittit.de simo. Tro materia restitutionis huiusmodi uide in addi.ad Spec. super tic.de resti.spol.& quæ scribo in 3.q.1.Reg. Cancel. nu. ij.& alijs.*

z ¶iij.quæst.j.] *Et sic intelligit probari in omnibus iuribus illius.1.q. communiter autem ad id allegari consueuit uulga.cap. reintegranda ibi positum,quod ampliatur procedere etiam in quasi possessione, seu iuribus etiam incorporalibus.c.quærelam,& ibi Abb. in 3. not.de electio.Mil.in reper.in uer. possideri an possit obligatio personalis.D.meus Phil.Dec.consi.136.in causa.uers. Nec ob. quòd possessorium. & nouissimè per Hyer. Cigan.in tracta.Pensio.q.47.*

a ¶Quarta.] *Hic supponitur quòd quarta funeralium.i. eorum quæ ueniunt occasione defunctorũ præscribi possit contra episcopum,de quo habemus tex.in ca.de quarta.de præscrip.Idem etiam uoluit Cald.con.2.eod.tit. de præsc.prope fi.uer. Nisi ecclesiæ præscripserint.& Abb con.26.uidetur nu.5.lib ij.*

b ¶Si legatum.] *De relictis factis ecclesiæ episcopus habet suam quartam,prout in c.officijs,& ibi Abb.in princip.& alij.& addi.i. ad Abb. ibi remittit se ad hanc al. de.de testa.de quibus autem legatis,seu relictis non possit episcopus, uel rector quartam detrahere habemus tex.in c.fi.& ibi per Docto.eo.tit.de testa. per corset. in suis singuli.in uer.commissarius.*

c ¶Exemptis.] *Iura enim indistinctè loquuntur de portione ab episcopo percipienda ab ecclesiis in diœcesi consistentibus prout c.conceßo.xij.q.ij.c.constitutum. iun. gl. in uer.tertiam.16.q.1.Et idem quod Lap.hic uoluerunt Hostien.in sum. de sepul.§.& a quibus,& idem Lap. uel alius Lap.in tract.de Cano.portio.in ij.q.nu.iij.& Petr. de Vbal.de cano.episco. in 6.q.prin.post prin. Aduerte tamen q idem Pet.ibidem post nu.5.uers.In contrarium plura adducit pro contraria opin. pro qua negatiua post num.14.tandem concludit,reprobans opin.Host.& Cardi.Idemq; Pet.postea in 8.q.prin.eandem opin.negatiuã ueram supponens quærit an episcopo competat canonica si legetur cappellæ in monasterio exempto existenti.& similiter pro negatiua concludit, & cum Petro residet Bene.Capra.Con.26. punctus,quidam nomine,qui pro opi. sua citat etiam Lap.hac alle. qui tamen Lap. aliter sentire uidetur.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus an possit concedere bona ecclesiæ non obstante iuramento de non donandis alienandis uel infeudandis.*

2 *Alienatio etiam licita an possit iuramento impediri.*

3 *Magnum tempus quid sit uel modicum.*

ALLE.

ALLEGATIO XXX.

1 AN †non obstante iuramēto de non donan-
dis,uel non alienandis,uel infeudandis de
nouo; postit absque pœna periurij ad ui-
a tā [a] concedere recepta pecunia, uel non. Videtur ꝙ
sic.quia alienare est dominium transferre. C.de fun.
b do.l.j ff.de uerb.sign.alienationis [b] uerbum sumitur
c largissime,de re.ec.non alie.nulli.& in glo.ad hoc: [c]
quia locare ad modicum tempus est alienare, ut in
cle.j.de re.ec.non alie. imò incurret suspēsionem re
gularis sic concedens per.d.cle.monasteriorum.qua
d quis absoluere. [d] uide gl.in cle.j. de hæreti. in uerbo
exemptis. Nec etiam ad hoc accedente consensu capi
tuli,uel deficiente conuentu, assistente cōsensu præ
lati,non etiam hic incidente,seu suadente necessita-
te,uel utilitate,non posset absque pœna periurii per
not.per gloss.in cle.in uer. non hanc,quia non suffi-
cit quo ad ualidandum contractum: sed exigitur so-
lennitas alienationis.c.dudum,de re.ec.non alie. lib.
vj.& not.glo. in d. cle.Sic non sufficit dicta solenni-
tas ad uitandum periurium, quia dicta cle. facit ꝙ
contractus non sit alienatio, tamen aliæ pœnæ quā
illius cle.uel prohibitiones non tollūtur, de usu pa.
2 ex tuarum,de priui.pastoralis, ad hoc quod † not.de
reb.eccle.non alienan.ut supra.quia tale iuramētum
e etiam impedit licitas [e] alienationes,ad hoc quod no.
f Ioan.And.in decre.fina. [f] de re.eccle.non alie.& hoc
uerum in iuramento de non alienando inconsulto
g [g] Romano pontifice:secus in iuramento simpliciter
de non alienādo. Et quæ sit ratio diuersitatis ibi no.
Ioan.And.facit quæstio.Ioan.de deo. xiiij. de eo qui
iurauit non alienare uel pignorare: an ex causa pos-
sit fructus locare,uel uendere ad tempus. de qua fa-
cit mentionem Ioan. And.in Spe.eo.titu.super rubr.
in addi.ubi dicit,dic ut in cle.eod.titu.c.j. in fin. ubi
permittitur ad modicum tempus: ergo ad magnum
3 nō permittit.† Et quid sit magnum tempus [h] no.gl.
h in dicta cle.in gloss. ult. & uidetur esse decennium,
& quod talis uenditio fructuum fieri non possit no.
Ioan.And.in d.c.fin.de reb.eccle. non alie.in nouel.
Lapus.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶Ad uitam.] *De iure ciuili locatio ad plures annos,uel ad uitam ualida est,quid autem de iure canonico, & ꝙ hodie indistinctè ultra triennium prohibita sit etiā quòd non interuenerit iuramentū de non alienando probo super signa.gratia super indulto,seu licentia locandi.*

b ¶Alienationis.] *Aliàs.l.alienatum, quæ concordat cū illa.l.1.C.de fun.dota.& sumitur strictè, ut alienatum dicatur quando dominium transfertur. Alienationis Et uerbum largè sumitur, ut in l. alienationis uerbum.ff. eo.tit.de uer.signi.c.ut super,cum glo.in uer. alienationis.de reb.eccl.non alie.& per Roma.sing.600.tu scis, ubi etiam quomodo accipiatur in rescripto, & ibi bona Addi.*

c ¶Ad hoc.] *Litera hæc est adeo corrupta ut non solū sensus uerus elici non possit, imò litera sibi ipsi contraria sit. Ego post uerba ad modicum tempus aliàs negatiuam addideram,quæ nō erat in aliis codicibus, uerum postea comperi nec cum ea, nec sine elici posse quid Lap. senserit,propterea aliter legendum esse existimaui,lego igitur sic.contra quia locare ad non modicum tempus est alienare. Hæc lectura mihi uerior uidetur, & apta ad tollenda contraria,& quia probatur ex cle.1.hic adducta,in fi.a contrario sensu.Et quòd Lap. hoc uoluerit elicitur etiam ex uerbis Phi.Fran.in c.1.de reb.eccle.non alie.lib.6.post nu.18.uers.Imò etiam locatio.*

d ¶Qua quis absoluere.] *Lego A qua quis absoluere possit.Et dum subdit,in uer.exemptis,Lego in uer.excommunicationis.Videatur Imol. super dicta gloss. & idem Imol. in alle. hic cle. 1. de reb. eccle. non alienan.super gloss.in uer.pœnam,numero.13.ubi refert opin. tenentium quòd solus Papa absoluat, & aliorum,quòd alius a Papa.*

e ¶Licitas.] *Quid si fiat alienatio cum melioratione, seu res modica alienetur,an iuramentum obstabit? Fede.de Sen.cons.210.casus talis.Abb.in c. ut super nu.15.& 18.de reb.eccle.non alie.& Gemini.cons.10.incipien. Abbas immediate.*

f ¶Iuramento.] *Pulchrum dubium est,an si de hoc iuramento de non alienando inconsulto Romano Pontifice nō constet,illud præstitum censeatur?Pro opin.affirmatiua facit quòd de communi stilo, & obseruantia iuramentū huiusmodi præstari consueuit,prout testantur Io. And. & Abb.in c.ego.N.de iureiur.glo.& Docto. in c.ut super de reb.eccle.non alie. unde ex quo solitum est præstari præstitum præsumatur.iuxta theo.Bal.in l.errore, post prin.C.de test.Pro negatiua uero quòd iuramentum præstitum non præsumatur consuetudine iurandi nō obstante,nisi effectualiter præstitum probetur,adduci possunt Docto.in c.penul.de iureiur.& in l. Gallus.§. idem credendum,præsertim per Sozzi.ff.de libe.& posthu.& per eundem Sozzi.cons.85.consiliis.nu.5.uers. Nec iuramentum præsumitur.lib.1.Prima opin.est uerior tanquam iuramentum huiusmodi sit necessarium ut ex mandato papæ,ut supponit Signo.con.71.factum sic,nu.14. uers Venio ad secundum.Et quia si iuramentum hoc præstitum non præsumeretur difficilè illud probari posset cum de eo non conficiatur scriptura, nec notarius rogetur, sed solo uerbo in manibus officialium, uel Decani diaconorum Cardinalium præstetur. Adducta uerò in contrarium procedant in iuramento uoluntario, & ita conclusit maior pars Dominorum de Rota, prout Dec. Crescen.149.aliàs 2.sub titu.de iureiur.*

g Inconsulto.] *Pro hoc iuramento de non alienando incōsulto Ro.Pont.& tunc quid ueniat alienationis uerbo uideatur tex.in c.nulli,& in c.ut super,& ibi glo. in uer. in sacramento,& glo.seq.ac Docto.de reb. eccle. non alie.Gemini.consilio.10.in contrarium Signo.de Homod. præalle.cons.71.*

h ¶Magnum tempus.] *Seu longum tempus quod dicatur uide infra Alle.80.quæris,in priu:Lap.hic sequitur alios referens Matthe.de Afflic.in tracta.de iu.prothomi in 8.not.nu.25.Videantur quæ scripsi super signa.de Licen.locandi,in uer.ex constitutione cle.5.*

SVMMARIVM.

1 *Monialium receptio de iure cui spectare dicatur.*
2 *Collatio siue electio dignitatum ecclesiasticarum debet*

esse

eſſe libera nec poteſt Epiſcopus compellere ad recipiendum.

3 *Epiſcopo mandante abbatiſſæ & conuentui ut recipiat unam certam in monaſterio non mendicantium ſi minor pars conſentiat cum abbatiſſa: maiore parte contra dicente an fieri debeat receptio.*

ALLEGATIO XXXI.

a PRima concluſio. [a] † monialium receptio
1 de iure ſpectat ad abbatiſſam, & conuentum, de regula. c. non ſolum, lib. vj. no. Io. Mo. & Archi. ad hoc, quia ſic eſt in eccleſiis collegiatis, ut ad prælatum, & capitulum; & nõ ad epiſcopũ
b ſpectet collatio. [b] uide de elec. cum eccleſia uultera-
2 na. † Secundo licet poſſet epiſcopus in eccleſia non numerata ad menſuras reddituum compellere ad recipiendum ſtatuto termino nſque ad mẽſuras facultatis, ut not. de conce præben. ex parte. & no. de elec. cum eccleſia: non poteſt tamen mãdare ut certas perſonas recipiant: quia collatio ſiue electio debet eſſe
3 libera de præben. relatum, & c. inter cætera. † Ex [c] his
c infert ꝙ ſi epiſcopus mandet abbatiſſæ & cõuentui ut recipiat unam certam in monaſterio non mendicantium: & abbatiſſa concordat cum quinque duodecim diſſentientibus, ꝙ recipi non debet, & ſi appellatur ab illis, appellatio eſt legitima de iure, de his quę fi. a ma. par. ca. c. j. iunctis no. ſecũdum ueram opi. eo. titu. c. poſtulaſti, quicquid ſentiat ibi Hoſtien. & de appellatione, & collatione, lib. vj. quia habent eligere propria conſcientia non epiſcopi de elect. capit. j. Lapus &c.

Addit. Quint. Mandoſij.

a ¶Prima conclu.] *Vera eſt hæc conclu. ꝙ receptio monialis ſpectet ad Abbatiſſam, & conuentum, monaci pariter ad Abbatem, & monacos, ut ad collegium. c. fi. in fin. 16. quæſtio. ult. Oldra. conſ. 97. factum tale eſt, col. 1. uerſi. Sed in contrarium. Specul. in titu. de ſta. mona: in 19. & 20. quæſt. nu. 24. & ſeq. c. fi. iun. glo. 1. ubi etiã Archi. Ioan. And. Gemini. & Fran. qui referunt, & ſequuntur Lap. hic. de regu. lib. 6. & illa glo. in c. fi. communiter tenetur, ut teſtatur Abba. in c. ea noſcitur. nu. 4. in 3. not. de iis quæ fi. a præla. Lapum etiam hic ſequitur, alios ad id referens Feli. in c quoniam, poſt prin. de ſimo. ubi quaſdam Fallen. ſubdit. Quem etiam ſequitur alios citans Boe. Dec. 260. ad hoc quòd quis nu. 29.*

b ¶Collatio.] *Hanc opin. quòd collationes in collegiatis ſpectent ad prælatum, & capitulum, non autem ad epiſcopum tenuerunt etiam Hoſtien. in c. 2. in prin. de inſti tu. Fede. de Sen. conſ. 34. quæritur ad quem. Ioan. Calde. cuius opinio. refert Abba in c. cum eccleſia, col. 3. ad fi. uerſi. quoad ſecundum. de electio. Rot. Bellame. 718. collationes, in prin. & 167. de collatione in no. iuxta collectoris illius Dec. Opin. Videantur Feli. in c. cum uenerabilis nume. 38. & ante, & poſt. de excep. Syl. de Benefi. par. 2. quæſt. 22. nu. 15. & ſeq. in. 5. caſu. & Caſſa. Dec. 22. uariæ, nu. 3. de præben. ubi refert Lap. hic. & Ioan. de Syl. ubi ſupra, & prædicti referunt opin. omniũ. Lapum etiam ſequitur Aene. de Falco. in tractat. Reſerua. par. 2. quæſt. 4. poſt nu. 15. uerſi. Aliud in collegiata eccleſia. Et ad Lap. hic ſe remittit Phi. Fran. in c. cum in eccleſiis. ad fi. de præben. libr. 6. Et hæc dicta Lapi comprobat Ioan. Fran. Paui. de offi. & po. cap. ſe. uacan. in 8. quæſt. 1. par. prin. nu. 8.*

c ¶Ex his.] *Hoc dictum Lapi reaſſumit, & ſequitur, illud poſtea declarans Gemi. in c. fi. nu. 5. uerſi. Sed pone. de regu. lib. 6. Lap. etiam hic ſequitur Ioan. Fran. Paui. in alleg. tracta. de offi. & pote. cap. ſe. uacan. in 5 prælu. dum de uirtute nominis capituli tracta. nu. 3. Cum Lapo etiã concludit, alios ad idem referens Rui. conſil. 50. ſuper themate, nu. 8. uolu. 5.*

SVMMARIVM.

1 *Inquiſitor hæreticæ prauitatis an promoueri poßit in generalem ſui ordinis.*
2 *Inſtitutus a papa ab alio non poteſt remoueri.*
3 *Monachus a papa de manuali beneficio prouiſus an poßit per abbatem remoueri.*
4 *Factum uiuæ uocis oraculo papæ an intelligendum ſit ut dicatur factum a papa.*

ALLEGATIO. XXXII.

1 AN frater minor † confirmatus authoritate cardinalis uiuę uocis oraculo habens a Papa inquiſitionem hæreticæ prauitatis cũ clauſula, ne poſſet ab inferioribus remoueri an durãte tempore poſſet remoueri ab inferiore: & an ſi eſt ibi clauſula ꝙ illo officio durante poſſet promoueri, nec in aliquo ſit inhabilis ad alia officia ordinis; an
a poſſit promoueri ad prouincialatum. [a] Ad primum dicit ꝙ remoueri non poteſt ab inferiore a Papa & quod factum foret eſſet nullum: quia contra inhibitionem, ꝙ decretum, de præben. c. pe. lib. vj. eo. titu. ſi poſtquam eo. lib. c. dudum, & c. ſi beneficia. & c. quãuis. not. de ele. ſi eo tempore, lib. vj. & in cle. j. de conceſ. præben. & ibi glo. Ioan. And. de præbend. ſi apoſtolicæ. libr. vj. Innoc. & Hoſtien. de iurepa. dilectis. Hoſtien. in ſumma de præbend. §. & aliquo. ad fin. §. quid ſi legatus, not. in dicto capitulo. ad apoſtolicæ,
2 lib. vj. † Item quia inſtitutus a Papa ab alio nõ poteſt remoueri de appel. ut noſtrum. ut lite pẽ. eccleſia. ij.
b per Hoſt. in c. cum. M. de conſti. quãdo reuocat [b] negocium ad ſe uel prouidet. de temp. or. cum in diſtribuend. not. gloſſ. de ma. & obe. per tuas, per quæ te-
3 net Paul. de Liaz. ꝙ † ſi dominus Papa prouideat mo-
c nacho de beneficio manuali [c] non poteſt abbas monachum ad libitum remouere. Idem Ioan. Andr. de elect. cum inter. R. ſuper gloſ. licet in nouella. ad hoc de confir. uti. uel, inuti. per totum. Item quia ponuntur, & remouentur inquiſitores ex priuilegio Papæ. not. gloſſ. in cle. uolentes, de hæret. Item quia ſunt de
d legati Papæ [d] in tali officio. & conſequenter maiores quolibet ordinario. de offic. delega. ſanè. de offic. lega. ſtuduiſti. & etiam ſi ſponte cederet in manibus inferioris non ualet ceſſio per decret. admonet. & c. ꝙ in dubiis, de renunc. Nam ſuperior eſt ille, qui deſtituere poteſt. ut no. in dicta decre. admonet. Item quia ab officio delegationis Papæ non poteſt ſe exonerare. de offic. deleg. prudẽtiam. §. addiicimus, de re
4 ſcript. ſciſcitatus. † An credatẽ de eo quod dicit factũ

uiuæ

e niuę uocis oraculo [e] Papæ, ut dicatur factum a Papa, dicit quòd sic. alle. not. per Ioan. And. de app. c. constitutus, quia hoc habet stilus, qui attendendus est.
f de crimine falsi. c. quam graui. [f] & etiam de iure hoc probatur per Inn. in c. olim. de priuil. de testi. cum a nobis. de accu. cum dilecti. xcvj. distin. nobilissimus. Specu. in titu. de leg. §. superest. uers. sed si, de appel. cum parati. de elec. innotuit. §. multa, de præben. uenerabili. not. Ioan. And. de offi. legat. c. j. lib. vj. in gl. ubi tractat Archidiaco. & ita habet cósuetudo, & obseruantia optima legum interpres. An si magister dicens ꝙ non habet uoluntaté renuntiandi, & se subijciat gratiæ capituli; renuntiare uideatur, dicit ꝙ non per decre. sanè. de renun. ff. de fur. seruus communis. §. ꝙ uerò. ff. quemadmodum test. aper. sed & si quis, & gloss. or. in dicto. c. sanè. An non obstante officio inquisitionis possit promoueri ad officium ministri generalis: tenet ꝙ sic, quando dispésatum sit. de præben. de multa. Item quia proprio motu fuit facta cócessio, & sic cessat surreptio. de præben. si motu proprio lib. vj. & sic consuluit. Lapus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Prouincialatú.] Prouincialium appellatione omnes prater Italos ueniebant. Plyn. Iun. lib. 8. Episto. Italicus es, an prouincialis? Prouincialis item ex prouincia oriundus, & qui in prouincia domicilium habet. l. prouinciales. ff. de uer. signi. l. obseruare. §. antequam, in duobus locis. ff. de offi. procon. Prouincia cóstituebatur sub uno præside. l. 3. ff. de offi. asses. Albe de Rosa. in Dictio. in uer. prouincia, ubi etiá quot ciuitates cótinere debeat prouincia. & l. per singulas prouincias, ubi etiam quòd secundum canones prouincia habet decem, uel undecim ciuitates, & unam metropolitaná. C. de discuss. libr. 10. Quantum ad rem nostram attinet prouincialatum nuncupare possumus officium ipsius prouincialis omnibus religiosis eiusdem ordinis in prouincia quá sortitur existentibus præpositi. De iis prouincialibus, qui etiam inter prælatos regulares connumerantur habemus tex. in cle. dudum. §. statuimus, ibi magistri, priores, prouinciales & [illegible] sepul. ubi etiam Cardi. post nu. 5. uers. Induxi aliàs, & per eundem Cardi. in cle. 1. quæstio. 10. de electio. & in c. religiosus, in 13. quæst. de procu. ac per glo. in uersi. committi. in princ. in ca. nolentes. de hæreti. Ex epithomis aliquorum librorum dubitari posset an loco uerbi prouincialatum, legendum esset generalatum, parui tamen refert (quantum ad hanc Alleg. attinet) quid eorum legamus.

b ¶ Reuocat.] Seu auocat, & ubicunque manum apponit super illo negocio alius a papa se intromittere non potest, ad ea quæ adduco in 6. quæst. 9. Reg. numer. 6. Et Lap. sequitur D. meus Phi. Dec. consi. 137. & diligēter, col. 2. ad fi. Amplio etiam si actus super quo manum apposuit sit nullus ex aliquo defectu prout per Ludo. Roma. consi. 335. circa primum. nu. 6. D. meum dicto consil. 137. col. 3. in prin. consi. 393. consului, col. 4. ad fi. & in c. 2. col. 2. in prin. de confir. uti. uel inuti. per Bartho. Belen. de chari. subsi. quæst. penul. nu. 12. Aymo con. 137. magister. ante nu. 9. Grat. respon. 71. circa dubia, nu. 18. lib. 2. & per Paris. cons. 118. post nu. 7. uolum. 4. Hanc Ampliationem latius probaui iis diebus in causa. D. Doctoris Sandouas in qua obtinui coram R. P. D. Pomponio Cotta Iurecon. dissertissimo, & Rotæ Auditore integerrimo.

c ¶ Mannali.] Vide per eundem supra Alle. 9. disputat, nu. 4. per Mil. in reper. in uer. beneficia manualia licet per papam. Cum Lapo hic residet alios referens Feli. in c. per tuas. col. 2. ad fi. de maio. & obe.

d ¶ Delegati.] Inquisitores huiusmodi sunt delegati papæ, & ordinariis maiores, & inquisitoribus magis parendum est. Fed. de Sen. consi. 145. Ioannes, nu. 1. uers. Nam inquisitores. Videantur. c. ne aliqui, & ibi Arch. & Geminia. nu. 3. & alij de hæret. lib. 6. Idem Gemin. in c. per hoc nu. 3. eo. titu. & lib.

e ¶ Viuæ uocis oraculo.] Duæ conclusiones hic eliciuntur, altera est quòd Cardinali, seu prælato asserenti sibi aliquid commissum a papa uiuæ uocis oraculo credendú sit prout uult hic Lap. iun. prin. huius Alle. Et Lap. hic sequuntur Anan. in c. excommunicamus. §. quia uero nu. 5. de electio. Ludo. Roma. consi. 59. ad discutiendum, post nu. 6. & in l. sciendum. num. 58. licet sub alio numero hanc Alle. citet. ff. de uer. obli. Alex. con. 106. perspectis. nu. 19. lib. 2. Marti. Laud. in tracta. Cardina. quæst. 20. incipien ad solum papam, & quæst. 28. creditur de consuetudine. Rursus idem in altero tracta. Cardi. quæst. 77. incipien. an credatur. Ioan. Firma. in tract. episco. lib. 4. par. 2. quæst. 9. nu. 19. Idem uoluerunt Specu. de Teste §. restat. post nu. 10. uers. 19. creditur cardinali. Bar. in l. uni. uers. Canonistæ tamen. C. de super in dicto lib. 10. Bal. in l. iusiurandi. nu. 5. C. de testi. Cú Lapo etiam transit Feli. in c. cum in iure. nu, 12. de offic. dele. & in c. quod super iis, post nu. 8. licet sub alio nu. hanc Alle. citet. de fi. instru. Paris. cons. 82. Aduertendú nu. 46. lib. 1. & cons. 133 prima facie nu. 20. uol. 4. Idem etiam uoluit Ias. in l. 1. post nu. 7. C. de procu. Gramma. amplians ad officialem Regis, seu regi intimum con. Crimi. 13. in causa. num. 13. & seq. Quantum ad hoc membrum attinet opin. Lapi hic non solum est communis, sed ab omnibus comprobatur. In generali illa quæst. an cardinali credendum sit, uel non, distingui posset quòd cum sumus circa iurisdictionem eius, & affirmatiuè respondendum sit, aut circa alia & negatiuè concludēdum sit, prout per Rot. 713. non creditur, in anti. & Bellame. 183. assertioni cardinalis. 628. cardinali soli, cum duabus sequē. & 636. supposito. ac Staphi. super signa. fol. 159. uers. Item statur dicto cardinalis in iis quæ aguntur coram eo &c. Altera conclu. est ꝙ ultra quod credatur prælato asserenti sibi aliquid demandatum fuisse uiuæ uocis oraculo, factum talis prælati censeatur factum ipsius papæ, & ita pōderabam uerba Lapi hic, inferens ex iis in causa Caurien. Confidentiæ inter Aghileram, & Trejam coram Illustrissi. & Reuerendissimo. D. Flauio Vrsino cameræ Apostolicæ Auditore dignissimo ꝙ mens Lapi hic est concludere etiam ꝙ effectus commissionis uiuæ uocis oraculo papæ est, ut quod fit ab eo, cui taliter aliquid mandatum fuit, dicatur factum ab ipsomet papa, & ultra adductos supra, hoc dictum Lapi refert etiam, & sequitur Feli in c. ex parte. 1. ante. nume. 17. de rescr. Plura in huiusmodi causa Caurien. adducebam ad probandum quòd ubi commissa est causa uiuæ uocis oraculo sententia absolutoria absque eo quod in scriptis lata sit subsistat. Contra uero. D. Lelius Iordanus Aduocatus doctissimus, & facundissimus plura satis urgentia

gentia fundamenta adducebat ut sententiam sine scriptis latam subuerteret. Dumque Iudicis animum contra sententiam sine scriptis latam inc'inatũ suspicaretur, alio diuertendum esse putaui, adiensque summum pontificem, ac gratiæ signaturam, quod optabam assecutus fui die 29. Nouembris. 1561. signatura plenè informata rescriptum proponente. R. D. Arcimboldo. plura de uiuæ uocis oraculo scripsi super glo. fae ul. §. & in ipsa, in uer. fungatur. Ibi dictis addo ꝙ ex hac clausula uiuæ uocis oraculo, qua passim utũtur procuratores, & scriptores sacræ pœnitentiariæ tollitur, uel saltem temperatur opin. Gemini. con. 105. pro dec'aratione. nu. 6. ubi uult summum pœnitentia. ium non posse restituere famã, limitat nisi habeat speciale mandatum. Tu conclude ꝙ ex hac clausula semper dicetur habere speciale mandatũ, & sic nunquam locus erit illi conclusioni Gemini. Idem etiam uidere est apud Cardi Zabb. consi. 18. quidã frater, nu. 7. qui postquam conclusit summum pœnitentiarium non posse dispensationes concedere, subdit ꝙ quando dispensat super illegitimitate, dicit se facere ex commissione Papæ, oraculo uiuæ uocis ei facta. Et sic supponit tunc dispensationem subijsse. & quãdo uiuæ uocis oraculo concedit, aliàs secus, ac semper (ut prædixi) sic rescribit, & sic concedit. Clausula ordinaria est, Authoritate nostri officij, ac uiuæ uocis oraculo super hoc nobis facto. Ego uidi plura rescripta summi pœnitentiarij continentia inter alia restitutionem ad famam, & bonores dispensationes licentias, & indulta alia, & semper cum clausula præmissa Authoritate nostri officij, ac uiuæ uocis oraculo &c. Et an, & quando stetur Cardinali aliquid asserenti, uel sibi aliquid commissum uiuæ uocis oraculo dicenti, uide etiam plenè per Barba. de cardi lega. a late. quæst. 1. ubi Lap. hic citat, & quæ postea subijcit in 1. & 2. membro.

f ¶ Quam graui.] Lapum hic sequũtur Roma. in l. si sub specie, nu. 31. C. de postu. & Feli. in c. causam quæ il. 2. uersus fi. de testi.

SVMMARIVM.

1 Transiens ad religionem latiorem & ibidem habitum deserens an sit apostata.

ALLEGATIO XXXIII.

1 a AN transiens [a] ad latiorem religionem ibidem habitum assumens illius religionis, & deserens, an sit apostata, ita ꝙ sit excõmunicatus. Lapus tenet ꝙ non; quia non est hoc expressum a iure, nec comprehenditur in casu de sent. excommunicatio. postulasti, lib. vj. ad hoc glos. j. de temp. or. in decre. ex parte, & de apost. c. fi. & Io. An. post Inno. de æta. & quali. intelleximus super gl. ultima, in nouel. & sic consuluit Lapus.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ An transiens.] Pro declaratione huius Alle. & totius materiæ supponẽdum est quòd triplex transitus ad aliam religionem considerari potest. Aut enim quis trãsit ad arctiorem, Aut ad parem, Aut ad latiorem, seu laxiorem religionem, prout omnia hæc membra distinctè prosequitur Rebuff. super praxi, titu. de Translatio. monachi. nu. 5. usque ad 11. citans, & sequens hanc Alle. subdens nu. 12. quòd habebit tamen locum alia pœna prout ibi. Et per Abba. in c. sané. nu. 6 de regu. Idem etiam quod Lap. hic uoluit Bal. in authen. iubemus, nu. 4 uers. Dicit enim Inno. C. de epi. & cleri. Lapum etiam hic referunt, & sequuntur Laur. Calean. consi. 123. ad primũ. nu. 2. & sequ. Ludo. Roma. consi. 341. circa primum, ante. nu. 2. Gemini. in c. ut periculosa, in fi. & ibidem Fran. §. penul. ad fi. ne cleri. uel mona. lib 6. Aposti'. magna ad Archi. in c infames. 6. quæstio. 1. Videantur etiam Staphi. super signa Grat. & iustitiæ, pag. penul. uers Et no. quia necessaria. & quæ scripsi super signa. Gratiæ rub. de licentijs, uers. Transitus de una rel. gione ad aliam.

SVMMARIVM.

1 Tempus infra quod debent episcopi consecrari quale sit & quando incipiat currere.

2 Impeditis non dicuntur tempora currere.

ALLEGATIO XXXIIII.

1 a DE temporibus [a] infra quæ debent episcopi consecrari, & quando incipiant currere, dicit primò quòd sunt tres menses, ut dicit glo. de elect. cum in cunctis, in glo. ordinaria super uerb. decurso: & hoc quo ad priuationem priorũ

b beneficiorum [b] quę habebat; & sic loquitur dictum

c c. quoniam, [c] quo ad priuationem episcopatus [d] sũt

d sex menses, ut in c. inter corporalia, uers. sed neque de transla. prælat. ut not. Innocen. & Ioan. And. post eum in d. cum in cunctis, super dicta glo. c. inter corporalia, & sunt quinque menses completi, ita quòd in sexto non completo debet consecrationem accipere ut not. Ioan. Andr. in dicta decre. inter. Sex autem & tres menses currunt a tempore confirmationis. ut dicit gloss. in d. c. cum in cunctis. d. c. inter, illis uerò qui perficiuntur per Papam currunt tempora prædicta a die pronuntiationis factæ per Papam in consi-

e storio; quia talis pronũciatio [e] habet uim electionis, & confirmationis, & eadem possunt quæ confirma-

2 ti: & electi: non tamen currũt tempora impeditis, & qui consecrationem petere non possunt. ut no. in d. c. quoniam, & d. ca. cum in cunctis, sic not. Innoc. de appe. constitutus. iij. in ult. glo. ibi, & si obijciatur ꝙ intelligendum est a die adeptionis possessionis suæ, ab ea die qua per eum stetit quominus adipisceretur, per decre. licet. de præben. libr. vj. & c. commissa. de ele. lib. vj.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ De temporibus.] Idem uoluit Calde. consi. 4. de electio. Videatur consi. Roma. 335. circa primum. Et hunc refert, & sequitur Ioan. Fran. Paui. de pote. cap. se. uacan. in 7. prælu. post nu. 12. & Phi. Fran. in ca si electio, in fi. de electio. lib. 6.

b ¶ Priorum beneficiorum.] Ego autem dico quòd de stilo Ro. Cur. beneficia ad cathedralem promoti statim uacant, statimque per Papam conferuntur, de qua consuetudine

ſuetudine loquitur Ioã. And. in cle. 1. in gloſ. ſuper uer. collato, ut li. penden. uerſ. Item aduertendum q ſæpe curia, & ibi exclamat contra hunc Rom. Cur. ſtilum. In fi. tamen ſubdit ſe ſcire quòd curia eius opin. non reciperet. Videantur quæ ſcripſi in 14. quæſt. 1. Regu Cancel. nume. 2. & ſequen.

c ¶Dictum c. quoniam.] *Supponit q ſupra citauerit c. quoniam, de quo tamen uerbum nullum, & ſic apparet q aliquid deeſt. Vel dic q intellexerit de c. quoniam quidam diſtin. 100. per gloſ. quam hic citat in uer. tempore in c. cum in cunctis. adducto.*

d ¶Priuationem epiſcopatus.] *Pulchrũ autem eſt dubium an non petens munus conſecrationis infra tempora à iure ſtatuta ſit ipſo iure priuatus, uel priuandus ueniat? Ego aliàs pro quodam epiſcopo qui non fecerat ſe infra debita tempora conſecrari, reſpondebam eũ non eſſe priuatum ipſo iure, ſed eſſe priuandum, prout ſentit Archi. in alle. c. quoniam 100. diſtin. in uer. careat, notans q non diſponitur ipſo iure, ſed per ſententiam, & in uer. cedat, q ſi non uult cedere archiepiſcopus ferat ſententiam contra ipſum & Turre cre. in uer. careat, & inſi. Gemi. in ſum. in uer. careat. & præpo. col. 3. uer. no. tex. ibi careat, q cũ tex. loquatur per uerba futuri tẽporis nõ eſt canon latæ ſententiæ, ſed ferendæ. Et q non petens conſecrationem amoueri debeat not. Compoſtel. in c. cum in cunctis, col. 3. de electio. allegando tex. in dicto c. quoniam. & in ca. inter corporalia hic adducto. et Hoſtien. in dicto c. inter corporalia, col. 3. uerſ. dic ergo. Card. in dicto c. cum in cunctis. §. cum uero col. 1. in 3. quæſt. & Inno. in dicto c. cum inter corporalia, colu. 3. uerſ. Et nota pœnam non facientis ſe conſecrari infra dictum tempus, quia poteſt compelli ad cedendum iuri quæſito.*

e ¶Pronuntiatio.] *Prouiſio Papæ uim electionis, & confirmationis habet. glo. 2. in c. 1. de electio. libr. 6. Abba. in. c. noſti. eo. & in c. cum olim. de cau. poſ. Idem Abba. Barba. Feli. & alij in. c. eam te. de reſc & per alios quos adduco in præſa. 2. Regu. nu. 5. Et hoc dictum Lapi refert, & ſequitur Marti. Laud. de princi. quæſt. 285. incipien. pronunciatio papæ. Idem Glo. Pragma. de electio. c. licet. §. cenſuit, in uer. promouendum. & Prob. in Addi. ad ipſum. nu. 1. qui Lap. hic citat. & Ioan. Bap. Ferret. conſ. 53. in præſenti. ante nu. 4.*

SVMMARIVM.

1 *Plura beneficia ſimplicia habere non uidetur a iure prohibitum.*
2 *Altare an exigat reſidentiam perſonalem.*
3 *Minor. 25. an poßit habere eccleſiæ rectoriam.*
4 *Eccleſia curata & non curata differunt & rector curatæ debet eſſe maioris ætatis quam non curatæ.*
5 *Conſuetudo eccleſiæ cathedralis Florentiæ de redditibus percipiendis a canonicis abſentibus.*

ALLEGATIO XXXV.

VTrum abſque diſpenſatione quis poſſit in ſimul habere eccleſiam, & canonicatum in eccleſia collegiata; & ſimplex altare in plebe rurali in quo teſtator mandauit ibidem diuina celebrari pro anima ſua, & ſuorum premortuorũ, & in quo mãdauit dimidiam bonorum ſuorum preſbitero eligendo pro miſſis ibidem celebrandis dari: & uidetur q poſſit abſque diſpenſatione illa tenere,
1 & fructus † inde percipere: quia habere plura ſimplicia beneficia non uidetur a iure prohibitũ; de elect.
a dudum. [a] de præben. cum iam dudum. not. Innocen. & gloſſ. de reſcrip. gratiæ. libr. vj. quæ dicit quòd hãc opi. ſequitur generalis conſuetudo quam Papa ſcit, & tollerat, ut not. Ioan. And. poſt alios, de ęta. & qua
b li. præſi. [b] & hoc quia conſuetudo eſt legum interpres &c. de conſuetudine cum dilectus, ad hoc. ff. de
2 legi. l. minimè. Non obſt. ſi dicatur † q altare exigat perſonalem reſidentiã, quia fuit iuſſum edificari pro diuinis celebrandis, quia ſatis ſit teſtatori ſi ibi per
c alium [c] diuina celebrantur, nec iure expreſſum eſt q
d hoc caſu per ſe [d] deſeruire debeat: alleg. not. Ioã. Cal. de præben. ſuper inordinata: ubi expreſsè dicit quòd maior. 14. annis, licet minor. 25. poteſt habere eccleſiam non curatam, ſeu beneficium in eccleſia nõ cu
3 rata. Non obſtat opin. glo. quæ habet q † minor. 25. annis eccleſiæ rectoriam habere non poteſt, ea ratione ſecũdum eos, quia eccleſia dedicatur ut in illa miſſam celebret, & alia diuina officia, de conſe. diſt. j. c. j. & talis miſſam celebrare non poteſt niſi ſit ſacerdos, de ſumma Tri. c. j. in fi. & minor. xxv. annis non poteſt eſſe ſacerdos, de æta. & quali. generalem, quã
4 opin. dicit Calde. † eſſe contra multa iura, quia in eccleſiis iura diſtinguunt inter curatam, & non curatam; & uolũt quòd maior ętas requiratur in curata, quam in ſimplici. de elec. cum in cunctis. §. inferiora. de elec. licet canon. libr. vj. de æta. & quali. eam te. ad hoc allegat quia ubi non exigitur a iure perſonalis
e reſidẽtia, ſufficit deſeruire per uicarium, [e] ad hoc gl. non obuiet, de præben. c. ſuper eo. lib. vj. in nouel. niſi beneficium non curatum requirat ſacerdotium ex priuilegio, uel ſtatuto: ad hoc quod not. gloſſ. cũ omnes, de conſti. extirpandæ. in fi. de præben: & in c. dudum. de elec. libr. vj. in penul. gloſſ. quòd in abſentia quis poteſt abſque peccato recipere redditus. dumtamen in beneficio teneat uicarium, uel per alium beneficio deſeruiat ſi conſuetudo hoc habeat; Immò
5 quod † plus eſt, ex conſuetudine [f] in ciuitate Floren-
f tiæ Canonici eccleſię cathedralis dictę Ciuitatis percipiunt redditus in abſentia; licet non percipiant minutas obuẽtiones de funeralibus, & aliis; eſto etiam quod aliis beneficiis non deſeruiant; ad hoc dictum Innocent. & Hoſtienſis. de præben. cap. extirpandæ, & glo. de præben. ſuper eo lib. vj. dicunt quòd poteſt eſſe caſus in quo quis de iure communi poteſt habere plures curatas ut dicta decre. ſuper eo. & no. Gen. in cle. literis, de præben. ſuper uer. hoſpitalia; q quis poteſt habere plura hoſpitalia, & ſi quodlibet hoſpi
g tale haberet eccleſiam curatam annexam [g] plures curatas eccleſias poteſt de iure poſſidere & ſic dicit ſeruari in practica. Lapus.

Addit. Quint. Mandoſij.

a ¶Dudum.] *Videlicet. 2. & ibi eſt glo. magna in uer intitulatam, ubi in fi. dicit licere habere plura beneficia in titulum, dubitat tamen ſi primum ſit ſufficiens an poſſit habere*

habere secundum Abb. ibidem num. 34. dicit hodie esse consuetudinem per totum orbem habendi plura beneficia. Et quòd quis retinere possit plura beneficia simplicia, uel curatum cum simplici uoluit etiam Lap. infra Alle. 116. Philippus. col. 3. uers. In contrarium arguitur. & Alle. seq. nu. 2. uide quæ ibi dicam in Apostil. in uer. lib. 6.

b ¶Et quali. præsi.] *Pro opin. Lapi uideatur cons. Abb. 96. ad claram. in 2. dub. lib. 2. ubi duo concludit, uidelicet. q. beneficia simplicia, etiam canonicatus ex communi consuetudine residentiam non requirãt, quod ego latius prosequor in 13. quæst. 1. Regu. Cancel. nu. 8. Alterum est quòd quis plura beneficia sine cura habere potest ex quo residentiam non requirunt. Idem uidetur supponere Calde. cons. 24. an si papa, post nu. 2. uers. sed quid est quòd impediat. sub titu. de prab. Idem etiam concludere uidetur Gemi. in c. 1. nu. 13. & ibi Apostil. ad hanc Alle. se remittit. de consue. lib. 6. Idem uoluit Ioã. Bap. Ferret. cons. 112. D. caro. post nu 1. & Phi. Fran. in c. gratia. post nu. 7. de rescr. lib. 6. Videatur etiam Lamber. de iu. patro. par. 1. lib. 2. quæst. 7. art. 15. num. 5. & 14. ac seq. ubi ampliat quòd etiam beneficiatus in uno beneficio patronato possit ad aliud præsentari.*

c ¶Per alium.] *Lapum hic sequitur Cardi. qui hanc Alle. citare uoluit in c. de multa. prope fi. uers. quæro si habens. de præb.*

d ¶Per se.] *Hoc dictum Lapi sequuntur Feli. in c. cum omnes. ante nu. 33. uers. Et hoc procedit etiam si ex ordinatione testatoris, & D. meus in 2. lectu. ante fin. uers. Sed quando non esset necessaria. de constit. & Ioan. Bap. Ferret. præalle. cons. 112. post prin.*

e ¶Vicarium.] *Idem uoluit Lap. in Addi. ad cons. Fede. de Sen. 246. de iure, ubi iuxta opin. Hostiẽ. limitat illud consi beneficiatus deseruiat per alium, aliàs dicit cõsuetudinem non ualere. De quo etiam per Domi. in c. fi. col. fi. uers. contra primum, & ibi Apostil. in uer. uicarium. ad Lap. hic se remittit. de rescr. Videatur etiam Abb. in alle. c. cum omnes. nu. 10. & ibi Apostil. in uer. in gl. fin. hanc Alle. citat. de constitu. & idem Gemini. in cap. cum ex eo. §. porrò, nu. 1. de electio. libr. 6. & cons. 3. supposita, ubi quando quis per uicarium deseruire possit.*

f ¶Consuetudine.] *Contra, quòd imò consuetudo hæc non ualeat infra Alle. 43. an residens. ante nu. 3. & per Mil. in reper. in uer. consuetudo non ualet quòd distributioner, ubi residet contra Lap. hic.*

g ¶Annexam.] *Ratio est, quia in ecclesia annexa non tenetur quis residere. Nec annexum facit incompatibile. glo. penul. in fi. in c. super eo. de præb. lib. 6. quam sequitur ibi Phi. Fran. asserẽs Lap. hic idem tenere, super quo etiam Lapum hic citat, & sequitur Staphi. super signa. de Mo & for. impe. fol. 53. uers. Sed casu quo.*

SUMMARIUM.

1 *Charitatiuum subsidium an possit sine pœna suspensionis ab officio imposita ex constitu. Benedicti exigentibus procurationem ultra summam ibi taxatam exigi.*

2 *Recipientes a uolente an teneantur ad restitutionem.*

ALLEGATIO XXXVI.

1 a Stante q̃ cõstitutione Benedicti [a] quę taxat procurationes, & pœnas imponit suspensionis ab officio, & beneficio; & charitatiuum subsidium usque ad summam; non tamen repetit pœnas in charitatiuo subsidio; an contra dictã taxationem ualeat charitatiuum subsidium in plus exigere sine peccato si exigat ex consuetudine, uel de iure, uel priuilegio: & uidetur quòd sic, quia illæ constitutiones imponunt pœnam solũ exigentibus

b procurationes & non sunt repetitæ pœnæ [b] ab exigente charitatiuum subsidium ultra taxam, & pœnã &c. ut in regula in pœnis. & in regula odia. de regul. iur. lib. 6. de pœni. di. 1. pœnæ.

c Secundo dubitat an a uolente [c] potest exigi absq; peccato; uidetur quòd non, quia contra mandatum

d principis. iiij. dis. §. fi. de maio. & obe. si quis. [d] Putat

2 tamen q̃ recipientes a uolente non teneantur ad restitutionem, licet teneantur ad contritionem peccati, non obst. quòd dicit quod a uolente etiam non debet recipi; quia certe usuræ non possunt recipi, & tamẽ in receptis sufficit remissio. ut no. in regula peccatum, de re. iur. lib. vj. & not. Fede. de Senis in opere suo. cxvij. potest etiam dicere quòd absque peccato posset exigere charitatiuum subsidium ultra taxam prædictam a uolentibus; quia. d. l. a sui prin. non fuit

e recepta, nec usu approbata. [e] iiij. dist. §. leges, de quo no. de treu. & pa. c. j. in glo. iij. pro & cõtra, quod no. Ioan. And. super dicta gloss. quare non audeo hoc asserere, sed unumquenque suo iudicio relinquo. de iu. reiuran. mulieri. secundum Lapum.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Benedicti.] *Hæc est extra. Benedicti xij. uas electionis, sub titu. de censi. inter comu. glossata per Ioan. Fran. Pani. olim præstãtissimum Rotæ auditorẽ, de qua extra. loquitur Alle. supra 20. si uacante. Et Pani. in dicta extra. § præmissis, in glo. in uer. charitatiuum. in fi. citat, & sequitur hanc Alle.*

b ¶Repetitæ pœnæ.] *Quærit hic Lap. an pœnæ suspensionis, & restitutionis dupli, & aliæ impositæ in prima par. dictæ extra. uas electionis in exigendis procurationibus, intelligantur repetitæ in §. præmissis contra prælatos excedentes taxam, de qua ibi in exigendo charitatiuo subsidio. Pro opin. affirma: ina contra Lap. facit glo. in c. de multa, in uer. in eadem, uers. contrarium credo, quam ibi communiter sequuntur. de præbend. quæ uult pœnam in 1. par. positam contra acceptantes secundum curatum in 2. par. loquente de dignitatibus, & personatibus, licet ibi de pœna nihil dicatur, repetitam censeri, & illam glo. dicit communiter teneri Belenz. infra citandus. Item in illa extra. æquiparantur exactio procurationis, & charitatiui subsidij, pœnalis autem lex extenditur ad casum æquiparatum in lege, & hanc dicit communem Cur. in c. fi. de consue. fol. 34. col. 2. iuxta paruã in pref. Rursus pœnalis illa constitutio ad casus similes extendi debet ex identitate rationis, quasi non dicatur extensio, quia quod est ex ratione, est etiam ex mente. ad nota. in c. si postquam. de electio. lib. 6. & latè per Pani. in dicta extra. § nostræ. in glo. in uer. prorogamur. opin.*

Lapi iuxta terminos nostros est æquior, & communis. Illam enim sequuntur Paul. in dicta extra. §. præmissis, in uer. charitatiuum, ad fin. uers. Adde etiam an pœnæ, & Bartho. Belenzi. de chari. subsi. quæstio. 43. ubi pro hac opin. quædam adducit, respondens ad aliqua contraria. Feli. in c. causam quæ, col. 4. in 6. limi. licet hanc Alle. corrupte citet. de rescri sequitur etiam Paris. cons. 105. in causa. nu. 11. uers. Quòd si papam. uol. 4.

c ¶A uolente.] *Quod etiam a sponte dante ultra taxam accipere non liceat, est tex. apertus in dicta extra. §. præmissis. ibi. Etiam a uolentibus. Hoc etiam uoluit Belenzi. de chari. subsi. quæst. 42. amplians etiã concurrente consuetudine recipiendi. simile etiam uidemus in materia simoniæ, non minus enim simoniam committit pecuniam pro usu spiritualis potestatis a sponte dante accipiens animo accipiendi quam si ab inuito extorqueat. cap. 1. ibi, qui sub munerum datione &c. & c. uendẽtes. 1. quæstio. 3. Et hoc dictum Lapi refert, & sequitur Hyppo. de Marsi. in repet. l. uni C. de rap. uirgi. post num. 241, ubi uide omninò, plenè enim ad partes discutit an, & quando uolenti non fiat iniuria, & quando a sponte dante accipere liceat, a nu. 237. usque ad dict. in num. 241 alios citans, & distinguens ut ibi. Et in terminis Lapi idem cõcludit Nic. Boe. Dec. 134. quo ad, post nu. 10. & idem Hyppo. in l. unius, §. seu uers. nec si, ante numer. 5. ff. de quæstio.*

d ¶Si quis.] *Et Deut. 17. Qui nõ obedierit principi morte moriatur, ac. 1. Reg. 3. Et si aliter diceremus constitutio illa parum inseruiret, immo contra eius uerba ac mẽtẽ a sponte dante accipiendo fieret fraus legi, cõtra tex. in l. hæres meus. § fi. ff. de condi. & demon. & in l. quod in conditionis, iun. glo. in uer. non poterit. ff. de mor. cau. dona.*

e ¶Vsu approbata.] *Non dicuntur trãsgressores legum usu non receptas non seruantes. Oldra. cons. 259. impugnatur, col. 2. nu. 1. uers. secundo quia illud statutum nũquam fuit obseruatum. Ancha. consil. 283. iure stricto. post prin. ubi etiam concludit q sicut leges moribus utẽtium confirmantur, sic moribus utentium in contrarium nonnullæ leges abrogatæ sunt. Alexan. cons. 6. uiso themate. nu. 2. & cons. 132. uisa, nu. 4. lib. 1. Anto. de But. in c. quia circa. de consan. & affini. ubi quòd quando lex non recipitur ab omnibus sciente superiore talis lex nõ ligat, quia superior uidetur eã tacitè tollere, ex quo scit contrarium obseruari. & pariter sequitur Aret. consil. 11. procedendum, nu. 5. & Ias. in l. filius qui in 6. no. numer. 22. & seq. ff. de libe. & posthu. Bartho. Cassan. con. 1. in 4. præsuppo. nu. 53. Et hanc communem asserit D. meus Phi. Dec. con. 638. communitas, nu. 11. An autem uerum sit q illa extra. non fuerit usu recepta Lap. hic non firmat. Paris. autem dicto cons. 105. nu. 6. & seq & nu. 10. audacter firmat non fuisse illam usu receptam. uolum. 4. Contrarium supponere uidentur Ioan. Andr. & Geminia. in c. felicis. de censi. libr. 6. & Pet. de Vbal. de cano. episco. in 14. quæst. prin. nu. 11. ubi citat hanc extra. & clarius Belenzi. de chari. subsi. quæst. 41. numer. 5. uers. sed credo. Idem etiam supponere uidetur Nico. Boer. præalle. Dec. 134. nu. 10. uers. sed hodie.*

SVMMARIVM.

1 *Plebanus an possit compellere præsbyteros debentes soluere suæ plebi certum annuum censum & eos retinentes excommunicare.*

2 *Iudex in propria causa esse nemo potest.*

3 *Debitum alicuius ecclesiæ non potest dici debitum unius sed totius capituli.*

ALLEGATIO XXXVII.

1 N † dignitas inferior possit in subditos clericos; & plebanalis, uel præpositura habẽs
ecclesias subiectas quæ soluere tenentur
annuatim aliquam pensionem; possint præscribere.
a [a] ius communicandi [b] & interdicendi ecclesias in cõ
b tumaciam non soluentis, & sic pro causa propria. Et
2 uidetur quòd † non, quia non potest esse quis iudex
c in causa propria. [c] iij. q. iiij. cap. j. xj. q. j. si clericus. In
contrarium est ueritas præsupposito q pensio sit de
d bita præpositur æ. [d] Secũdo posito q illud debitum
e sit notorium. [e] Tertio q sit debitum a tempore quo
f non extat memoria, [f] & q dictas sententias consuo
g uerit [g] promulgare. Quarto præsupponit in factis
q etiam hoc habeat compositio inter episcopum, &
eũ, ut possit pro talibus sententias promulgare; Pro
3 batur † primo quia id quod debetur ecclesiæ, debetur
toti capitulo; & sic non est propria causa præpositi; potest ergo esse iudex, adhoc gloss. ij. in c. j. de male. uers. si Papa, & quod super ea not. Ioan. And. in nouel. post Inno. & Iac. de Aret. Item q ex quo est notorium potest esse iudex sententiando; ut. dict. c. j. de male. de uerb. sign. ex parte. per Innoc. quia non dicitur in notoriis tam iudex, quàm executor. ad hoc de senten. excommu. dilecto. Item quia tale debitum tãto tempore præsumitur debitum ex legitima causa, per no. de censi. peruenit. post Ioan. And. in nouella. Item quia conuentio præsumitur facta cum consensu subditorum. ut no. de ijs quæ fi. a præla. ea noscitur. Item quia ex quo habet ibi episcopalem iurisdictionem; uel quasi; iam quarta illa uidetur in totum de iure communi debita, & pro debito de iure communi Episcopus potest excommunicare subiectum, quia talia sunt notoria & sic consuluit. Lapus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Præscribere.] *Consuetudo an possit dare potestatem excommunicandi uide per Abb. in c. si sacerdos. num. 9. & ibi Apostil. ad Lap. hic se remittit de offi. ordi.*

b ¶Excommunicandi.] *Vide Abba. in c. cum sit, post numerum 9. qui hanc Alle. citare uoluit, quam postea restringit. de for. competen.*

c In causa propria.] *Qui iurisdictioni. ff. de iuris. om. iudi. l. uni. C. ne quis in sua cau. Abba. in alleg. c. cum sit, qui hunc citat. de fo. compe. & per Lap. infra Alle. 94. quidam. nu. 2. Amplio ut nec etiam arbiter esse possit. l penul. ff. de arbit. Sozzi. Regu. 195. in uer. iudex in causa propria.*

d ¶Præpositur æ.] *Prælatus an possit esse iudex in causa suæ ecclesiæ no. in c. de maledi. & in c. 1. de pœn. lib. 6. per Bar. remissiuè in l. uni. C. ne quis in sua cau. per Anto. de But. & Abb. in c. cum uenissent. de iudi. per Ias. in alle. l. qui iurisdictioni. num. 10. in 11 fallen. ff. de iuris. om. iudi. & per Abba. in c. si sacerdos, ubi Apostil. in uer.*

in sum.rubr.de app. sub. §. qualiter autem extra ius.
6 † Quare sit in præsentia [m] iudicis appellandum, di-
m cit Ioan. And.in regula in generali, ꝙ ideo quia prin
cipaliter rescindit factum iudicis. Nam sit appel-
latio ad superiorem quia pars me non grauauit, sed
iudex à quo appellaui, de cuius iniquitate agendum
est: ideo uolunt iura appellari coram iudice, non co-
ram parte, licet sit iudicatum ad commodum partis.
in authen.de priui.in prin.col.iiij.ff.de app. cum qui
7 dam.C.de appel.eos.in fi.† Quare apostoli quærant
cum instantia, de qua in cle.quamuis, dicit Guil. ꝙ
hoc fit ad mitigandum iram iudicis, qui ut plurimũ
prouocatur, & irascitur contra appellantem; de offic.
n de leg.suspitionis. [n] † An vbi appellatur coram hone
8 stis personis sufficiat vnus, an exigantur plures, uide
tur ꝙ non per scripta Ioan. And. de elec.ut circa.lib.
vj.in uer.literas, & in verbo prohibeant per text. ibi,
& in cap.pastoralis, in fi. vbi loquitur in plurali. Spe.
o in tit.de decu. [o] §.nunc de effectu.ver. sed nunquid,
dicit ꝙ sufficit vna, dummodo fiat coram testibus, &
ita seruatur per notarium conficientem instrumen-
tum. Et uidetur sufficere si fit coram simplici sacer-
p dote: [p] vt not.in Specu. † de instru.edi.§.nunc verò,
9 vers.item pone, & videtur sufficere solus tabellio cũ
q testibus, vel alijs de quibus in Spe.de decre. [q] in d. §.
10 nunc de effectu.vers. sed quis appellat. † Et si appel
latur in absentia iudicis; an sit iudici, vel parti inti-
r manda; [r] dic in beneficiali vt in clem.eam.de elec.in
non beneficiali, videtur ꝙ intimanda sit; aliàs non
protegit appellantem. & excusatur iudex à quo, si ꝓ-
cedit, & tenet processus, vt in decre. si duobus.de ap-
pel. vt ibi scribit Ioan. And. ꝙ parum uidetur iuuare
appellationes, quas aliqui timentes processum ordi-
nariorum faciunt in absentia iudicis in occulto, ex
quo ignorátur. Pau.in cle.causam.de elec.in uer. præ
sentia, dicit quòd appellatio interiecta in absentia iu
dicis non defendit donec ueniat ad notitiam iudicis.
Item Spe.in tit.de appel.§.quâliter.ver.item cautius
gen.in c.de appel.in cle. uidetur dicere quòd non ex
pedit iudici intimare appellationem, ea facta in indi
cis absentia, sed parti; sic loquitur illa cle. dicit quòd
si non fit intimatio nõ uitiatur appellatio, sed iudex
a quo potest procedere donec fiat. Putat tamen ꝙ si
esset facta intimatio parti. & hoc non obstante proce
ditur coram iudice a quo, nõ ualet processus. per no.
in d.decre.de appel.si duobus. Sed quæritur an sit fa
cienda intimatio parti; dicit ꝙ quandocunque appel
latio in absentia habet uim peremptoriæ citationis,
debet fieri intimatio, & dicit, ꝙ delationis, & etiam
termini facienda est intimatio; ut in clem.de appel.
s c. j. in qua est seruanda forma decre. causam. [s] Et si
non sit facta ut fieri debet, uel non debito loco, & tẽ
pore, pœnam habes; in cle.causam, ubi autem nõ ex
simplici forma appellationis, sed & delationis iudi-
cis negotium principale deuoluitur, uel ex præfixio
ne termini absque aliqua citatione, terminus arctat
si non fiat intimatio debito loco, & tempore, per ta-
lem delationem non deuoluitur; uel per termini præ
fixionem non arctatur appellans, ad comparendum
in ipso termino: immo oportebit de nouo ipsum cita
ri; ex quo ipsius appellationis, & delationis, & termi
ni præfixionis, tempora subsecuta fuerunt; ipsorum
alterius, si alterum foret subsecutum intimatio debi
to tempore, & modo facta non foret; ut probatur in
d.decre.j.de app.iuncta decre.causam eo.ti.lib.vj. de
bet autem intimatio fieri in beneficialibus, infra mẽ
sem: in aliis causis non est statutus certus terminus,
sed debet tali fieri tempore ꝙ possit appellationum
statuta tempora obseruare. ita not. Pau.in cle.j. de ap
11 pel.alle.eo.titu.ab eo.lib.vj. † Quomodo [t] debeat re
t quiri præsentia iudicis coram quo uolo appellare?
Respondeo loco congruo, & debito: vt ño.de elec.cu
u pientes in glo.siue sit [u] & super ea in nouel.lib.vj. Et
intelligitur copia haberi quando se exhibet in publi
co, non in ortis, uel uilla.ij.q.j.biduũ.no.gl. in decre.
12 appellatio. de appe.li.vj. Putat † etiam ꝙ ex causa le
gitima posset quis appellare in absentia, ut si erat ab-
sens tempore sententiæ, & eius notitia peruenit in re
motis, item quod infra.x.dies non potuisset appella-
re, vel mittere ad iudicem; poterit in absentia iudicis
appellare. Idem si erat infirmus, ita ꝙ non poterat
mittere procuratorem ad appellandum, uel erat pau-
per, non habebat vnde solueret nuntio. Et idem in
x simili probabitur metus, & tales esse [x] summarie,
quia non sunt præiudiciales; quia non fit præiudi-
cium iudici, uel parti, donec sit intimata; & quan-
do fuerit intimata cessat præiudicium partis, &
iudicis: quia debet fieri tali tempore, quo posset
iudex tempora obseruare, vt est dictum, vnde sufficit
probatio per iuramentum, vel alijs leuibus, & sum-
marijs, de quibus in Spe.de app. §.nunc breuiter. uer
si.quid ergo Lapus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Si quis.] *Et l.1.§.quid ergo, & §. si quis. ff.quan. ap-
pel.sit. Pro materia huius Alle. & quomodo in ijs se ha
beat Ro.Cu. uideatur Rot.Bellame.381.si post. & 50.
si appelletur, de appel. aliàs 366.in no. & latius per
Cassa.Dec.8.eo.titu.de appel. Et nouissimè uoluit Rota
ꝙ quando iudex nõ reperitur sufficiat facere diligentiã
in domo Auditoris, & petere a notario testimoniales
sibi concedi, dimittendo ei cedulam appellationis, prout
ita factum erat in causa. S. Andreæ canonicatus coram
Rauellen.de mense Martij.1545.inter Dauid, & Geor-
gium. prout Dec. Putei. 17.incipient. quando iudex. de
appel.*
b ¶Vel ad quem.] *Hoc Romæ non seruamus ut coram iu
dice ad quẽ appellemus, duplici ratione, Altera est quia
Romæ appellatur ad principem, & ipsam sedem Aposto
licam, prout supponunt etiam Dec. 13. utrum appellans
Bisigne.de appel.in antiquio. & 363. no. utrum. in anti.
Non loquor de appellationibus capitolinis, & quorun
dam magistratuum inferiorum. Altera est quia huma-
nior est illa opin. ꝙ appellatio non reddatur nulla ex
quo non sit interposita coram iudice ad quem. prout per
Phi. Fran.in c.si.q.4. uer.itaque appellatio non redditur
nulla.de appel. Nec magni facio dist. D.mei ibi post. nu.
4. uers. sed distingui potest, ratio enim seu consideratio
per ipsum adducta parum stringit.*
c ¶c.fina.] *Vbi uideantur Abb. & Fran. qui hanc Alleg.
citant.*
d ¶Appellatio. li. vj.] *Vbi etiã Franc. ante numerum 5.*

& nume. 4. sequitur. Lap. hic & in c. cum sit romana. colum. ij. in ult. no. eo. tit. De hoc etiam infra in uer. in præsentia.

e ¶Metus.] Text. in alle. c. fi. incipit iustus metus, & ibi Abb. in 1. not. declarat. idest non uanus, sed probabilis, & ibidem D. meus Phi. Dec. in princ. & nu. 6. insistit ad idem probandum, adducens tex. in l. uani timoris non iusta excusatio est. ff. de reg. iur. & alia de quibus ibi. Pro quibus etiam facit. c. cum dilectus. quod met. cau. & latè prosequitur idem Dec. in l. in omnibus. ff. de regul. iuris.

f ¶Copiam iudicis.] Videatur tex. in l. 1. §. dies. ff. quan. appel. sit. Infra nu. xi. & Franc. in alle. c. fi. de appel. col. 5. q. 5. ub. ad Lap. hic, & infra dicto nu. 11. se remittit, ipsum postea limitans, & declarans.

g ¶Appellationes.] Hoc dictum Lapi sequitur Franc. in alle. c. fi. de appel. col. ij. super glo. ij. in fi. Gemini. post nu. 2. & idem Fran. ante num. 4. in c. appellatio. eo. ti. lib. 6. & Bertran. consi. 63. etiamsi, uers. & in hac. libr. iij. in primis. Rui. consil. cxiij. ex multis, numero 18. nolum. iiij.

h ¶Intimata.] Idem Rot. 319. attemptata, post medium. in no. Et hoc dictum referunt, & sequuntur Gemi. & Fran. in alle. c. appellatio ille post nu. ij. hic post nu. 4. de appel. libr. 6.

i ¶Pet. de Ancha.] Hunc, nõ Lapus, sed Domi. de S. Gemi. ut puto citauit, & credo quod illum allegare uoluit in con. 362. pro declaratione istorum, col. fi. uers. circa tertium, ubi de sententia, uel appellatione non solemniter intimata, quod consi. ad hoc etiam citare uoluit Phi. Fran. in c. si iu stus, colum. penul. qui etiam hoc dictum sequitur de appellat.

k Dilectus.] Melior lectura est, dilectis filijs, ubi, & in ea. ut debitus. de appel. tractatur de hac materia arreptionis itineris nuntij ad superiorem. Videatur Fran. in d. c. ut debitus. col. xij. super iiii. glo. ubi Lap. hic citat, & plenius quam alij hanc materiam tractat, distinguens ut ibi. Vide etiam Ias. in l. j. nu. ij. C. ut li. penden. & D. meum in c. suggestum, uersus fi. de appel.

l ¶Prouocatio.] Differentia inter prouocationem, & appellationem illa præcipua est, ut prouocatio sit genus, appellatio species. seu prouocatio sit quid generalius, quod percipi potest ex diffinitione appellationis, quam ponunt Docto. super rub. & in l. 1. ff. & C. de appel. & extra eo. describunt enim appellationem esse prouocationem ad maiorem iudicem ratione grauaminis illati, uel inferendi. sic terminus ille prouocatio pro genere sumitur. Prouocatio item pro extraiudiciali appellatio uerò pro iudiciaria usurpari consueuit, ut etiam declarat Cardi. in cle. sicut. in princ. de appel. Abb. in ca. bona. num. 6. in ij differen. eo. & ibi Apostil. ad Lap. hic se remittit. Et Lap. sequitur D. meus super rubr. de appel. ante numer. 7. in cap. cum sit romana. numer. 9. & in ca. bone. nume. 10. eod. titu. Plærunque uerò termini isti prouocatio, & appellatio confunduntur, alterque pro altero ponitur. prout in lege secunda. §. quod ad magistratus. & §. postea ff. de ori. iur. l. uni. ff. de offi. præfe. præto. l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pact. leg. si actor. lege si apud, & lege si quis prouocationem. C. de appel.

m ¶In præsentia.] Clara est iuris conclusio, quod in præsentia iudicis si potest appellandum sit. l. 1. §. dies. ff. quã. appellan. sit. cap. biduum. ij. quæst. 6. clemen. 1. de appellat. specul. eod. tit. §. qualiter, post numerum 8. uersicu. Item cautus debet esse quis ut appellet coram iudice. Ange. consil. cxxx. uisis omnibus. Rot. 366. si appelletur. post numerum 1. in no. Fran. in alleg. cap. fina. colum. 4. uersicu. sed aduerte quia quòd appellatio sit nulla in absentia iudicis. de appellat. & in cap. appellatio. in 1. noc. sequens Lap. eod. libr. 6. Hoc supposito Lap. rationem inuestigat quare in præsentia iudicis appellandum sit, ratio est quia appellatio factum iudicis respicit, et effectus qui ex appellatione sequi potest ipsum iudicem concernit. Rot. supra adducta. 366. in no. post prin. rationẽ dicit esse ut iudici à quo debitus honor deferatur. per c. ut debitus. de appella. quæ ratio non discrepat à ratione Ioan. Andr. et Lapi. Et cum Lapo hic tenet, alios etiam idem concludens referens Thom. Gramma. Dec. 36. numer. 77.

n ¶Suspitionis.] Hanc etiam rationem assignat Cardinal. post Laud. & Genzel. in allegata hic clementi. quamuis. in. 5. quæstion. & Rot. 351. si appelletur, post prin. in no. Et in illa Dec. resoluitur pulchrum quæsitũ, quòd etiam si Apostoli non fuerint cum debita petiti instantia, si tamen iudex detulit sufficiat.

o ¶De decu.] Tu autem dic, de primo, & secundo decreto. §. iam de effectu, uers. sed nunquid sufficeret. nu. 30. Specul. & Lap. hic sequitur Ludo. Roma in l. de pupillo §. si quis ipsi. nu. 18. ff. de no. ope. nun. subdit hoc esse singulare uerbum, & magnam esse authoritatem id dicentium, licet sibi uideatur durum, cum sermo sit in plurali numero. Hunc etiam citant, & sequitur Abba. in 3. no. nume. 3. Fran. post Bal. in 9. quæst. col. 6. in alle. c. fi. de appel. ubi etiam idem uoluit D. meus Phi. Dec. post numerum. 4. uers. Et subijcit.

p ¶Simplici sacerdote.] Quomodo hic accipiatur simplex sacerdos, uide in simi. quæ scripsi in Glos. Facultat. §. uolentes. in uer. simplicis.

q ¶De decre.] Melius de pri. & secun. decre. §. iam de effectu, ut supra annotaui. Videatur Frã. post Abb. in dicto c. fi. de appel. in 9. quæst. uers. Item uidetur sufficere solus tabellio. Et Cassa. Dec. 8. de appel nu. 6. dicit quòd sufficit appellare coram persona authentica.

r ¶Intimanda.] Quòd non sit necessaria intimatio quo ad ualiditatem appellationis uideatur Rot. 366. si appelletur. post prin. in no. Cassa. 8. de appella. nu. 6. uers. Nec tenetur appellans sequi alibi iudicem pro intimanda appellatione, & postea uers. Et non astringitur appellationem, etiam quando potuit, iudici intimare. Idem uoluit citans Lap. hic Bertran præalle. con. 63. etiam si, ante nu. 2. lib. 3. in primis. Videantur Abba. in c. suggestum. nu. 6. de appel. & ibi Apostil. remittit se ad Lap. hic, & Fran. qui hæc latè discutit, & distinguit in alleg. c. fi. quæst. ult. de appel.

s ¶Causam.] Intelligit de cle. causam. de electio. pro qua ultra scriben. ibi uideatur etiam Cassa Dec. x. mensis infra quem. de appel.

t Quomodo.] Videtur etiam quod requiratur protestatio quando copia iudicis haberi non potest, uel quando quis timet corã eo appellare. prout per Abba. in c. Quod ad consultationem. post nu. 3. & ibi Apostil. hanc Alle. ad id citat. de re iudi. Geminia. post glo. in alle. hic, c. cupientes. §. quòd si per uiginti. ante nu. 7. & ibi Apostil. ad Lap. hic se remittit. de electio. lib. 6. Rui. con. 85. pœna. nu. 4. uol. 5. Latè per Fran. in alle. c. fi. de appel. in ultimo. &

no.& postea super glos.1.col.2.& 3 & per D. meum
Phi.Dec.super eadem glo 1.nu.5.

u ¶In glo.siue sit.] *Lego in glo.in uer. proposita, prope*
fi.uer.si tamen hora,& loco competentibus.Idem uolue
runt Ludo.Roma. con. 48. inspectis supra ad fi. & Ti-
raquel.de ut.Retra ad fi.primi titu. nume.83. qui Lap.
hic citat.

x ¶Et tales esse.] *Melius & tales causæ. Et hoc dictum*
Lapi sequitur Fran.in alle.c fi.de appel.in 4.quæst.col.
2.ad fi.licet sub falso numero hanc Alleg. ibi citet, &
alios pro ijs adducit.

S V M M A R I V M.

1 *Constitutio loquens de condemnatione pro gebellinis*
&c. an extendatur ad monitionem ut gebellinos per
capitaneos partis guelfæ in Florentia.
2 *Mutantes statum etiam inuiti per decretum superioris*
dicuntur condemnati.
3 *Actus illius qui habet potestatem iudicandi sententia*
dicitur.

ALLEGATIO. XXXIX.

1 AN † constitutio loquens de condemnatio
a ne pro gebellinis,[a] vel confitentibus se
gebellinos; extendatur ad monitionem vt
Gebellinos per capitaneos partis guelfæ in Floren-
tia. Et arguit ex rationis identitate in pœnis proce-
dendum, quia aliæ reformationes tales æquiparan-
tur, allegat de elect. si postquam, libr. vj. in gloss. &
quod ibi not. Ioan. And. alleg. quod in pœnis ex identi-
tate rationis proceditur. l. si pignore. §. si post. ff. de
distra. pig. & in glo. l. j. §. exercitium. ff. de ijs qui no.
2 infa. † Ad hoc quia qui inuiti per decretum superio-
ris immutant statum, dicuntur condemnati: quia pœ
nam imponit, & afficit sicut condemnatio: assumpto
argumento ab effectu, quia nihil aliud facit, & nihil
aliud operatur sententia quam operetur ista moni-
tio, nam est sententia mutationis status, ad hoc, quia
miles quando priuatur militia remanet extra nume
rum militum; & sic immutat statum in deterius. l. se
cunda. §. in l. de ijs qui notant. infamia. nec aliqua di
3 gnitas potest sibi conferri, nec ea potest uti. † Nam
omnis actus illius qui habet potestatem iudicandi
dicitur sententia. lege omnis. C. de episcop. & cle-
ric. Præ. determinat, & declarat id quod fuit in con-
trouersia positum; quòd fuit positum partitum, an
deberent declarari guelfi, an gebellini; & obtentum,
& iudicatum fuit per iudicem competentem quòd
sic; hoc ergo quod iudicatum est; est sententia. Item
quicunque exautoratus fuit per decretum per senté-
tiam, ita quod amodo nullis priuilegiis guelforum
uti pôt; sicut est in milite. l. ij. §. ignominiæ. ff. de ijs
qui no. infa. l. 2. de senat. ad hoc quia sufficit declara-
ri factum. l. j. ad turpil.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Gibellinis.] *Guelphorum, & Gibellinorũ nomina po-*
tius a cacodemonibus, quam ab hominibus inuenta fuisse
existimo, & diu ante Fridericũ II. quicquid sentiunt Bar.
in tracta. de Guel. & Gibel. & Albe. de Rosa. in suo Di-
ctio. dum de iis loquitur. Nonnulli asserunt pistorij in
Tuscia factiones huiusmodi originem traxisse, ubi erant
duæ sectæ panciatici uidelicet & Cancellarii, duo fra-
tres alterius familiæ nominati Guelphus alter, alter Gi
bellinus ijs partibus adhæserunt, ab eorũq; nominibus fa
ctiones præmissæ nomen commutarunt, adeo quòd postea
non panciatici, & cancellarij homines istarum sectarum
nuncupati fuere, sed Guelphi, & Gibellini. Iis Fride-
ricus II. Imperator in Italia existens adhesit, eis fauen-
do. Illi deuotos se affirmabant Gregorij. ix. Friderici
inimici. Concordando opiniones puto posse dici factio-
nes Gibellinã, & Guelpham in substantia, & effectu diu
ante Frider. II. fuisse, sub ijs autem nominibus eius tem
pore, uel parum ante, sub ipso tamen Friderico per tota-
Italiam, & alibi illas uiguisse. De ijs eorumque origin
tractant. M. Ant. Sabellicus in iij. par. suarum Historine
rum. & Platina in uita Gregorij noni. De quibus etiam
per Blondum in sua Historia. & per plærosque alios.
Qui de ijs tractare uellet principio Iliadis uti deberet
ut recensere posset quot cedes, quot incendia, quot rapi,
nas, quot prodiciones, quot urbium euersiones infelici.
hæc nomina Italiæ præsertim pepererint tẽpore quo fac
ctiones istæ uigebant. Tunc uerè dici poterat patet atr-
ianua ditis. & illud Iob. Infernus domus mea est. Bald. in
l. filium. in fi. hæc nomina uocat animi uitia. C. de suis, &
legi. & in l. uni. numer. iij. C. ad leg. Iul. Viscel. appellat
passiones, & partialitates animi. Marti. Laud. de prin-
ci. quæst. 53. incipien. esse Guelphum. ista nomina dia-
bolica nominat, à iure reproba. & ad perniciem Reipu-
blic. Et prudenter exemplum posuit in ijs Gibellinis,
& Guelphis gloss. in uer. non audens, in cap. statutum. §.
cum uerò. de rescrip. lib. 6 De Guelphis, & Gibellinis,
ac alijs seditiosis, & malis, ac damnis ab huiusmodi, &
alijs sectis, & diuisionibus prouenientibus uide latè per
Nico. Boe. ãlios etiam referentem in tracta. de seditio.
col. 3. numer. 8. cum alijs sequen. Et de statutis Gibelli-
norum, rursus & Guelphorum, etiam prohibentibus ma
trimonia inter Guelphos, & Gibellinos, & alia dubia
circa præmissos uide per Bart. in dicto tractat de Guel-
phis, & Gibellinis. Corset. in suis singu. in uer. statuta 9.
in Addit. incipien. An ualeat statutum, & per Boe. in al
lega. Tractat. de seditiosis. quæst. 5. præsertim numer.
iiij. & sequent. Inter hos minus malos, & San. Roman.
Ecclesi. fideles, & deuotos Guelphos asserebat Ol-
drad. consil. lxij. & circa. numero 5. uersicul. Nam
pro certo. & Petr. de Anchar. consil. 271. de titu-
lis, post numerum ij. uersicu. secundo probatur. Nunc
Deo Opti. Maximo, & summis Pontificibus agenda
sunt gratiæ ex quo memoria Gibellinorum, & Guel-
phorum perijt.

S V M M A R I V M.

1 *Priuilegium concessum clerico in minoribus constituto*
an per iudicem secularem possit grauari an extingua
tur per contractum matrimonialem cum unica uir-
gine.

ALLEGATIO. XL.

1 AN † priuilegium concessum clerico in mi
a noribus[a] à potestate seculari,[b] vt non pos
b sit grauari, vel capi, pro delicto cuiuscunque
hæreditatis extinguatur ipso clerico unicam uxorem;

& virginem accipiente. Dicit q̀ non; quia clericus
remanet, & retinet priuilegium clericale, nec potest
capi, vel detineri à iudice laico occasione delicti, vel
debiti sui, etiam criminaliter procedi, vel pecuniali-
c ter condemnari. de cle. coniug. cap. vni. [c] libr. vj. de fo
ro competen. cap. secundo. no. de obl. ad ra. cap. vno.
vbi personalis districtio non permittitur etiam in
causa cepta coram laico ante clericatum, dum ta-
men portet habitum clericalem, & sic consuluit
Lapus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶In minoribus.] *Intellige de clericis quatuor ordi-
nes minores tantum habentibus de quibus tracto in pri-
ma quaest. 24. Regu. Cancel. de male promo. numer. iiij. &
sequen.*

b Potestate seculari.] *Hic dubitari posset quomodo po-
testas secularis se intromittat in concedendis huiusmodi
priuilegijs clericis, cum laici non habeant potestatem in
clericos. c. 2. & c. si quis clericum, cum alijs. de for. com-
peten. Amplio etiam si secularis sit text. cap. cum non
ab homine. de iudi. Grat. respon. 87. in praesenti, num. 3.
& sequen. lib. 1. Amplio etiam si rex pro se consuetudi-
nem habeat. Rot. 839. utrum ualeat consuetudo. in anti.
& ij. Bisign. de consuet. in antiquio. Responderi potest
quòd hic laicus non exercebat iurisdictionem in cleri-
cum, super quo prohibitus reperitur, ad supra adducta.
Et ita distinguit Grat. dicto respon. 87. nu. 9. Altero mo
do, & magis clarè respondere possumus, quòd laicus con
cedendo priuilegium huiusmodi clerico, nil aliud facit,
nisi quòd executioni demandat iura canonica in fauorē
clericorū emanata, ut apparebit ex hac Alle. & infra di
cendis. Et concedere priuilegia huiusmodi nil aliud est
quam abstinere ab exercenda iurisdictione in clericos,
quod facere non solum non reperitur prohibitum, imò est
conforme iuribus, & laudabile. Possemus etiam expo-
nere, A' potestate seculari. i. a, legibus per Imperato-
res promulgatis, seu comprobatis. Vel à potestate se-
culari idest à statuto alicuius ciuitatis. Et hic uidetur es-
se casus Lapi super statuto senensi, ut latius, & clarius
per Cardi. in cap. penul. in iiij. quaest. de cleric. coniu. ubi
Lap. hic ut puto citare uoluit. Hanc etiam Alleg. cita-
re uoluit, qui etiam Cardinal. ubi supra sequitur An-
drea Barba. consil. 20. Illud afferam, post princip.
libr. ij.*

c ¶Lib. vj.] *Vbi etiam uideatur Gemini. §. 1. numer.
7. & ibi Apostil. ad ipsum citat Lap. hic, cum eo resi-
dens. Lapum etiam ibidem refert, & sequitur Philip.
Franc. in ij not. post numerum ij. Videtur etiam Pa-
ris. qui alios refert cons. 153. ad resolutionem, in prin-
cip. uolum. iiij. Cum Lapo etiam hic concludunt Grat.
praealleg. responso. 87. post numerum 18. libr. 1. Ioan.
Franc. à Ripa respon. 13. numer. 12. de legib. libr. 6. &
Lamber. de iur. patro. libr. 6. part. prima quaest. 7. artic.
iij. numer. 5. Vide etiam infra Alleg. 118. quaeritur non
leuiter.*

SVMMARIVM.

1 *Episcopus an possit concedere hospitali ut ibi sit altare.
& sacerdos celebrans, non perpetuus sed ponendus
ad libitum rectoris hospitalis, sine consensu parro-
chialis praesbiteri, & nu. 3. 4. 5.*

2 *Loca Episcopo subiecta uel non subiecta quae sint.*

ALLEGATIO. XLI.

1 QVaeritur de tribus; nunquid episcopus † in
loco deputato ad hospitale pauperum pos
sit per suum priuilegium concedere quòd
ibi sit altare; & sacerdos, & capellanus, non tamen
perpetuus, sed ponendus, & remouendus, per recto-
rem dicti loci, qui infirmorum indigentias audiat,
confessiones & sacra ministret; an in hoc requiratur
licentia ecclesiae parochialis, in cuius parochia situs
est dictus locus, & an ex huiusmodi altaris, & capel-
2 lani concessione locus subiiciatur Episcopo. † Ad
quorum declarationem praemitto: quòd quandoque
talia loca sunt episcopis subiecta, ut quando erigun-
tur cum ecclesia, vel altari, seu authoritate diocesa-
ni: vt not. gloss. super verb. altaria. in clem. quia con-
a tingit. de reli. do. [a] aliquando non sunt subiecta; quā
do non sunt erecta authoritate episcopi: & quilibet
ibi domum suam potest deputare ad hospitalitatem
b pauperum, vt not. in d. gloss. [b] & ibi alleg. Primo ca-
su possunt talia accedere scilicet altare, & capellanus,
ut not. in d. clemen. Secundo casu non possunt ta-
lia accedere, posset tamen ibi esse oratorium priua-
tum, in quo orari, & rectori dicti loci, & infirmis pos
set celebrari, de licentia tamen episcopi: vt not. Ioan.
Andr. de priuileg. in ijs. super ver. celebrare. & in ca.
parentibus, eod. titu. in ver. oratoria, & de censi. cap.
fina. vbi plenè not. de huiusmodi oratorijs, & de dif-
ferentia inter oratoria, & ecclesias. Posset etiam epi-
scopus concedere altare uiaticum vt no. in dictis iuri
bus, & quod dixi altari religioso posse talia accedere;
intelligitur ex priuilegio, vel consuetudine, vel ad re
ctorem parochialis ecclesię vbi situs est locus, patet
de praescrip. ex transmissa. de resti. spo. ad decimas li.
vj. & not. in d. cle. quia contingit, in glo. penu. quibus
examinatis.

3 † Venio ad quaesita & dico quòd si locus praedictus
c non est religiosus [c] non possunt sibi acedere praedi-
cta scilicet altare, & capellanus, qui diuina celebret,
d & infirmis ecclesiastica sacramenta ministret, [d] nisi
dominus, & patronus, & episcopus talia conceden-
do intenderent locum religiosum facere, quod pos-
sent; & tunc locus subiiceretur episcopo; sicut & alia
loca religiosa suae diocesis, vt dict. clementi. quia
contingit, ad hoc, de haeret. cum ex iniuncto, libr.
sexto. posset tamen tali loco, & eius, domino, conce-
e di oratorium, [e] in quo tam dominus, quam infirmi
ibidem degentes diuina officia audirent, ut supra est
dictum, nec tamen per hoc fieret ille locus religio-
sus, uel subiectus episcopo: quia huiusmodi oratoria,
f vel altare viaticum [f] conceduntur per episcopos in
priuatis domibus, vel personis etiam sine consensu
alicuius rectoris parochialis. Si autem locus esset
religiosus, praedicta, scilicet altare & capellanus
etiam deputari possent qui ibi diuina officia celebra
rent, & ecclesiastica sacramenta ministrarent, ibi-
g dem posset per episcopum concedi, sicut per praescri-
4 ptionem [g] potest acquiri. † Ad secundum an in
concessio-

concesſione tali exigatur conſenſus rectoris parochiæ ubi ſitus eſt locus; dicit quòd non: quia nó poſſet Epiſcopus hoc concedere niſi cum graui præiu-
h dicio parochialis eccleſiæ; cum modico [h] tamen præ
iudicio, & cauſa legitima poteſt, etiam inuito parochiali rectore de eccle. edifi. ad audientiam, & ibi no. in gloſſ. 1. ſuper ea. per Ioan. Andr. in nouella cum remiſ. ibi ſignatis. Nota bene hoc dictum pro ijs quæ not. in dict. cap. conſtitutus, de reli. do. & in c.
i cum olim. de conſuet. erit autem cauſa [i] legitima, ſi
ibi confluit multitudo infirmorum, in tantum quòd rector parochialis, propter multitudinem eorum, vel parochianorum non poſſet illis commodè prouidere. ſolet tamen in ijs conceſſionibus alia recompenſatio concedi rectori parochiali, vel honoris, uel
5 commodi, & eſt æquum. † Ad tertium quæſitum di-
co quòd ſi locus erat ſubiectus epiſcopo, fortius remanet ſubiectus, & dictum capellanum pro officijs, & ſacramẽtis ibidem miniſtrandis ad dictum altare, habebit epiſcopus punire, corrigere & caſtigare; ſed à loco aliquid aliud exigere quam primo non poterit ſecundum Lapum.

Addit. Quint. Mandoſij.

a ¶Reli. domi.] *Et ad tex. in c. ad hæc, & ibi Abba. in 1. not. eo. titu. Fede. de Sen. conſi. cxi. quæſtio talis eſt an diœceſanus, poſt prin. uerſi. Si autem diceretur. & Pariſ. con. 34. circa nu. 46. uol. 4. Idem Lap. in tracta. Hoſpita. nu. 25. uer. occaſionibus prædictis, & nu. 54. uer. Item quæro ſupra dictum eſt. & per Rom. con. 409. quo ad primum nu. 10. & 12.*

b ¶Gloſſ.] *Quæ glo. in cle. quia contingit communiter approbatur, ut per Docto. ibi & quod communiter teneatur teſtatur Cur. Iun. con. 20. præſupponitur, nu. 1. Ad quod etiam idem Cur. adducit tex. in cle. per literas, & ibi communiter, per Docto. de præben. Pro quo etiam adduco Rot. 583. quidam in ciuitate, in anti. Lap. in dicto tracta. Hoſpita. nu. 35. uerſ. Iſtud etiam. Pariſ. præalle. con. 34. num. 9. & ſequ. ubi hanc communem dicit. uolumi. 4.*

c ¶Religioſus.] *Quomodo cognoſcatur ꝙ locus ſit religioſus, ſeu quale hoſpitale ſit uideantur Fede. de Sen. conſ. 130. factum tale eſt quædam domus. con. Calde. 4. de reli. domi. ubi ponuntur ſigna hoſpitalis. Roma. præalleg. conſi. 409. nu. 10. & 12. Cur. Iun. con. 20. poſt num. 3. Feli. in c. de quarta nu. 13. & ſeq. de præſcri. Abba. in c. petentibus, in 1. no. & ibi Apoſtil. remittit ſe ad Lap. hic. de priui.*

d ¶Miniſtret.] *Facit præalle. cle. quia cõtingit. in fi. Rot. 20. no. ꝙ eccleſia. in anti. Lap. in præfa. tracta. de Hoſpita. nu. 34. uerſ. Iſtud etiam.*

e ¶Oratorium.] *Idem uoluit Pariſ. alle. con. 34. nu. 13. & 15. uolu. 4. De oratorio tracto in 17. quæſt. Regn. de Anna. nu. 8. & ſeq.*

f ¶Altare uiaticum.] *De hoc tracto ſuper ſigna. rub. de Altari portatili.*

g ¶Præſcriptionem.] *Præalle. cle. quia contingit §. fi. de reli. domi. ubi Cardi. in 2. quæſt. nu. 3. declarat quod tempus requiratur. Et Lap. in dicto tracta. Hoſpita. nu. 34. uerſi. Iſtud etiam.*

h ¶Cum modico.] *Vide in ſimi. per pace. de Citadi. de Iu. patro. par. 3. quæſt. 34. primæ cauſæ. nu. 48. & Lamber. eo. tracta. in 15. art. 3. quæſtio. 1. par. 1. lib. Et Lap. hic refert, & ſequitur Feli. in c. cum inter, col. 3 in prin. de re iudi. uerſ. Adde tamen. ubi hãc Alle. citare uoluit.*

i ¶Cauſa.] *De cauſis erectionum, & de clauſula ſine præiudicio parrochialis eccleſiæ per ſig. aturum addi ſolita uideantur quæ ſcripſi ſuper ſigna. rub. de erectio. & uide per hunc de Hoſpita. nume. 35. uerſi. Ad huiuſmodi occaſionem.*

SVMMARIVM.

1 *Data intereſſentibus officio funeris habentur loco diſtributionum.*
2 *Intereſſentia diuinorum an ſufficiat ad perceptionem diſtributionum quotidianarum.*
3 *Intereſſe ſufficit uni actui quantum ad perceptionem diſtributionum illi actui deputatarum.*

ALLEGATIO XLII.

1 AN † reſidens in vna eccleſia inferiori, qui
eſt canonicus in maiori eccleſia, & continuè intereſt officijs funerum quando ad eccleſiam maiorem ſepeliuntur aliqui, vel parochiani, vel eligentes ſepulturam, quid ſi alibi accedunt inuitati an hic ſicut cum eis intereſſens diuinis debet habere funeralium portionem, ſicut alij canonici; de iure dicit quòd ſic; quia intereſſenti diuinis debẽtur
a quotidianæ diſtributiones, [a] nam appellatione quo-
tidianarum diſtributionum comprehenduntur illa
b funeralia, [b] quæ inter eos manualiter diuiduntur pp
intereſſe illi actui, cócludens quòd ſicut conſuetudo non facit vt non intereſſenti debeantur: ita nec valet
c conſuetudo [c] vt intereſſenti non debeantur, per lo-
2 cum ab oppoſitis. † Not. ſentit quòd intereſſentia
diuinorum ad quotidianas ſufficit ſine reſidentia. Additio. d. Anton. Contra hoc facit text. in clem. prima de reliqui, & ve. ſanctorum, circa fin. vbi habetur quòd ille qui intereſt in octaua corporis Chriſti miſſæ, & non alijs horis, nihil habet niſi cuilibet interſit, & tamen illi dicã dantur tanquam diſtributiones: vt ibi dicit text. & ſic patet quòd ad hoc vt quis habeat diſtributiones ſimul aſſignantur pro toto die, nec etiam ſufficit intereſſe parti horarum: ſed oportet quòd omnibus interſit. & ita procedit clement. aut diſtributiones aſſignantur particulariter: vt quia intereſſenti veſperis tantum: & tunc procedit dictum Lapi hic & do. Anto. Domini. de ſancto
3 Gemini. † Item quòd ſufficit in vno actu [d] diuino-
d rum intereſſe quo ad diſtributionem illius actus li-
cet non interſit in alijs, Item quod diſtributiones dicuntur quæ dantur in funeribus, & loco diſtributionum præſententur: & concludit omnia prædicta procedere etiam non obſtantibus particularibus cõſtitutionibus eccleſiæ maioris oppoſitum dicentibus: quia quod non poteſt conſuetudo, nec etiam po-
e teſt ſtatutum [e] Lapus.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶Quotidianæ distributiones.] *De ijs tracto super signa.rub.de Pensio. uer.Parisiones non dantur super distributionibus quotidianis.Et aliqua ex ibi positis huic Alle.inseruient.*

b ¶Funeralia.]*Sequitur Mil.reper.in uer. distributionũ quotidianarum appellatione comprehenduntur portiones funerales.Intellige etiam in ijs quæ dantur pro anniuersarijs prout uoluerunt allegantes Lap.hic Nico. de Vbal.de succes.ab inte.dum de successione clericorum secularium tractat,quæst.6.post nu.19. & Rebuff. super concor.de collatio.§.1.in uer.distributionum.*

c ¶Consuetudo.]*Melior uidetur hæc opin.quam illa supra Alle.35.ad fi.& illam reprobat,& hanc sequitur Mil.in Reper.in uer.Consuetudo non ualet ꝙ distributiones.Idem uidetur uelle Gemini.in c.uni.nume.3.in 1. quæst.& ibi Apostil.remittit se ad hanc Alle. & Lap. etiam citat,& sequitur Fran.ibidem.1.respon. ante nu. ij.de cleri.non resi.li.6.& etiam in §. distributiones post prin.& super glo.fi.in fi.*

d ¶Vno actu.] *Idem uoluit Franc.in cap.uni. §. statuimus. ad fin. de cleric. non resi. libr. sexto. & Lap. hic refert, & sequitur Paris. consil. xxxij. licet. numer. xiij. uolum. iiij.*

e ¶Statutum.]*Sequitur Franc.in alle.c.uni.§.statuimus. numer.4.super gloss.in uer. ordinationem. de cleri. non resi. lib. 6.*

SVMMARIVM.

1 *Dicere solennia seruasse an præsumatur pro sententia confirmationis quando hoc factum est absente parte.*

ALLEGATIO XLIII.

APprobat opi.Inno.de offic.delega.cum in iure.quod non præsumatur pro sententia con-
1 firmationis, † in qua dicit se solénia seruas-
a se,quando est lata absente parte, [a] & pro isto dicto ui
detur tex.in cap. quærelam,de elect.de iurepa. illud.
& c.pastoralis,in quibus patet ꝙ non confirmat præ
b sentatum, sed instituit, [b] ad idem de præbend. cap.j.
libr. vj. in clement. j.& ij.de iurepat.non utitur uerbo admittere. Secundo, dicit quòd non valet con-
c firmatio ad actum præsentandi,quia matrimonium [c]
non contrahitur ex præsentatione, & sic non debet fieri confirmatio; ideo oportet quòd ius ex institutione conferatur à prælato, alleg. de offic. legat. dile.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Absente parte.] *Idem uoluit Abb.in alle.c.cum in iure.num.7.& ibi Apostil.ad Lap. hic se remittit.Et Lap. etiam refert, & sequitur ibidem Feli. post numerum 6. in 2.conclu.alios etiam referens. Videatur etiam Abb. in cap.quoniam contra.numer.19.& 26.& ibi Apostil. in uer.adde an pro sententia præsumatur, & in uer. uisis.ad fi. ad hunc se remittit, ubi etiam uideatur Feli. in ij.fallen.post numerum 36.qui sub alio numero hanc alleg.citat.de proba.*

b ¶Instituit.]*Vide Lap.supra alle.8.præsentatus per patronũ,& quæ ibi scripsi in 1.Apostil.Quibus addo text. & ibi Abb.in 3.no.in ca.fi. de iur.patr.ubi quòd patronus non eligit,sed præsentat,& episcopus præsentatum non confirmat, sed instituit. Et Lap.hic ad hoc citat,& sequitur Lamber.de iur.patr.par.3.lib.2.q.1.arti.ij.post nu.ij.& nu. iij.& seq.*

c ¶Matrimonium.] *Prout in ca. pastoralis.de iur.pat. & ad alia quæ adduco suprà alleg. 8. in uersicu. præsentationem.*

SVMMARIVM.

1 *Fratres carmelitæ an sint mendicantes.*
2 *Regula carmelitarum non continet fratres suos esse mendicantes sed hæremitas.*
3 *Simplex reputatio seu nominatio non reddit uerum esse de quo putatur aut dicitur.*
4 *Status an possit pro se præscribi si patitur per.xl.an.se talem nominare & reputare.*

ALLEGATIO XLIIII.

1 AN † fratres de Carmelis sint mendican-
a tes; [a] ꝙ sunt mendicantes allegat de relig.
domi.lib.vj.c.vnico.§.cæterum, vbi numerantur inter mendicantes. Ad hoc.glo.j.in verbo solide.ad hoc facit prorogatio. Io. xxij. de constitut. cle. dudum de sepul.vt no.Ioan. And.in c. omnis vtriusque sexus,de pœn.& remis.super gl.execu.& in regula iuris quæ à iure.de re.iu. lib. vj. Ad hoc concessio Bonifacij.viij.de ecclesia S.Martini in montibus Romæ vbi faciens mentionem de mendicantibus dicit de quorum numero vos estis. Item quia longissimis temporibus nominati habiti, & reputati fuerunt mendicantes,& continuè portando sportam mendicauerunt per vniuersum,& ex conquæstibus in certa mendicitas victum tribuebat, & tales præsumendi sunt &c.de sta.regula recolentes,de sen.excom.si iudex laicus.li.vj.ad hoc gl.ordi.in clem.ut professores de regulari.In contrarium quia in sui primæua institutione nõ fuerunt mendicantes,imo heremitæ, nec alia constitutione postea facti sunt mendicantes: nã
2 in tota sua regula † non reperitur uerbum in quo ap
pareat eos esse mẽdicantes nisi vnum.Et quia vos oportet frequentius mendicare itinerantes,ne sitis hospitibus onerosi extra domos vestras sumere poteritis pulmenta cocta cum carnibus, & super mare poteritis vesci, quæ verba potius innuunt ꝙ mẽdicantes non sunt;quia nõ itinerãtes nõ habent mendicare. Nec sunt illa verba sola sufficientia ad inducẽdũ statũ mẽdicitatis, nã quod magna deliberatione &c. l.fi.C.cõmi.uel epi.ad hoc,quia ipsorum constitutio prohibet venditiones possessionum,censuum alienationes, absq; cõsensu prioris generalis, vel capituli, generalis prouincialis,sub graui pena. Hoc aũt repugnat statui mẽdicitatis vt in d.c. de reli.do.§.cõfirmatos.ideo cõcludit eos nõ fore mẽdicãtes. Nõ ob.§.cæterũ,quia nõ dicit dispositiuè,sed narratiue.de priui.

si papa

si papa.li.vj.Et sic loquitur habito respectu ad cõem
modũ loquẽdi,Ad prorogationem Ioan.22.respon-
det ꝙ illa nõ facit eos mendicãtes, sed potius ꝯ; quia
opus fuit ꝓrogatione eo ꝙ illos non comprehende-
bat.Non obst.ꝙ longissimis temporibus fuerunt sic
habiti & nominati quia plures sunt possessionati.
3 † Item simplex eorum nominatio, vel reputatio non
potuit eis indicere statum mendicitatis, addunt quã
dam commissionẽ, & relationẽ papæ factam, in qua
retulit inuestigans authoritate papæ ꝙ nõ erant mẽ
b dicãtes. Nec obst. ꝙ mendicent de facto, [b] quia hoc
faciunt ꝑꝑ defectum possessionum sicut faciunt ser
ui qui tamen non sunt mendicantes,vt no. Io.An.de
reli.do.c.j.li.vj.vel faciunt ꝑꝑ maiorẽ profectum hu
militatis:dicit tamen ꝙ non audet firmare pedem.ad
ista.n.vrgent opi. supra alle.In ꝯrium vrget cõis opi.
orbis quæ est ꝙ sint mẽdicãtes. Nunquid autem da-
to quod non fuerunt mẽdicantes institutione regu-
læ si tamen,a.xl. an. citra sint habiti,retenti,& se ges
serunt pro mendicantibus, & sic passi sunt se nomi-
4 nari, & tractari, † an talis status sit præscriptus pro
se,vel pro alijs.Et ꝯ eos facit ꝙ sic,de preben.cum de
beneficio.li. vj. ubi beneficium qđ consueuit regi in
statu regulari efficitur seculare, & idẽ forte e conuer
so. Licet Ros.in suo libello iuris canonici sub rubri-
ca utrum domus religiosa in secularẽ [c] usum conuer
ti possit; teneat id uerũ,qñ de statu seculari conuerti
tur in regularem;sed cum tractamus de cõuersione
nõ mendicãtium ad statum mendicantium, & sic ad
statum arctiorem, uidetur à paritate rationis ꝙ op-
timè id fieri possit,& operari præscriptio, & consue
tudo,& maximè generalis totius orbis,quæ æquipol
let legi;ad hoc de præscrip.de quarta. de ca.pos. cũ ec
clesia.de consue.c.ult.lib. 6. Ad hoc de eccle.edifi.ad
audientiam, & hoc fortius si sit tantum temporis cu
d ius initij memoria [d] non existit,de præscri.c.j. lib.vj.
& quod not. de censi. peruenit, nisi aliqua fecerint
contra statum mendicitatis, ut retinẽdo bona,& pos
sessiones,ut faciunt carmelitæ.uide allega. xxx.

Addit.Quint.Mandosij.

a ¶Mendicantes.] *Lapus hic arguit ad partes,tandem di
cit ꝙ non audet firmare pedes. Ad Lap. hic se remittit
Apostil. ad Abb.in c.in præsentia,post num. 61.in uer.
adde an fratres minores,in fi.licet alle.hanc sub falso nu
mero citet.de proba.Ego autem dico ꝙ communis,& ue
ra opin. est pro affirmatiua, & sic ꝙ sint mendicantes,
prout firmant Io.And.in c.quorundam.nu.4.de electio.
lib.6.& Auge.consi. 91. Sancta Carmelitarum.in prin.
Et hanc opin. affirmatiuam tenuerunt citantes Lap. hic,
eiusque dicta reassumentes.Gemi.in c.uni.§.fi.num.7.&
Franc.in §.confirmatos.nu.iij.de reli.do.lib.6.Idem uo-
luerunt glo.in cle.1.in uer.quoslibet,& ibi Boni. de Vi-
ta.in 17 not.nu. 46. de regula. Feli.in d.c. in præsentia.
nu.53.uers. Quid autem de fratribus carmelitanis. de
proba.& ibidem D.meus Phi.Dec. qui hanc alleg. citare
noluit ante nu.71.uers. Quid autem de fratribus carme
litanis.Apostil.ad Gemin.in alleg.c.uni.§.confirmatos.
in uers.ad mendicandum.de reli.do.lib.6.Ias. in authen.
ingressi,post.nu.24.uers. Item ꝙ Carmelitani non pos-
sunt habere proprium. C. de sacrosan.eccle. Bene. Vad.
Foro Sempro.in Reper.seu indice ad commentaria Feli.
in uer.fratres Carmelitani an sint mendicantes.De ijs,&
alijs fratribus mendicantibus tracto in 3.q.23.Regu.de
Mendican.*
b ¶De facto.] *De quibus mendicantibus de facto uide per
hunc supra alle.4.ante numer. 3. & per me in 3.q.23.
Reg.nu.5.*
c ¶In secularem.] *De reductionibus ad secularitatem tra
cto super signa.sub hac rub.*
d ¶Memoria.] *Simile supra alle.38.an dignitas, post nu.
ij.& ibi addo in uer.non extat.*

S V M M A R I V M.

1 *Ordinarius an in causa matrimoniali possit committere
examinationem ad alium locum ubi dubitatur de se-
cundo matrimonio.*
2 *Vna parte in iudicio producente non est altera pars ar
ctanda ad producendum.*

ALLEGATIO. XLV.

1 AN † in causa matrimoniali teneatur ordi-
narius committere examinationem testiũ
ad locum alium, ubi dr̃ contractum aliud
matrimonium ante; ꝑꝑ quod de secundo dubitatur,
a & ꝙ possit,si uelit, [a] omnes concordant.alle. dictum
Archi.de testi.præsentium.li.6.quod ponit Io. And.
super.t.gl.in nouel.ubi dicit ꝙ est in arbitrio iudicis
talis cõmissio quę fit de examinatione ad alium locũ.
in aut.eo.tit.§.& qm̃,& quod ibi no.Spe. in tit. de te-
sti.§.iam nunc.uers.secundũ præmissa, ubi si cõmitta
tur dicit qđ examinat authoritate iuris quod ibi di-
cit Io.An.uerũ in ordinario,secus in delegato. per de
cre.statutum,de rescrip.§.pe.li.6. & ponit Spe. in tit.
de teste.§.qualiter,ubi scribit,& de iura.cal. §. restat.
uers. quid ergo, ubi tenet ꝙ ordinarius indifferẽter
p̃t cõmittere,& eius formam ponit de test.§. qualiter
non p̃t.uers. sunt aũt. Et idẽ tractat.eo.tit.§ nũc tra-
b ctãdum,in prin.Concludit [b] de iure ordinarium tene
ri si proponãtur testes fore de alia ciuitate, & haberi
nõ posse,ne pereat facultas probãdi,& ueritas, uel iu
stitia sine culpa partis,& maximè in cã matrimonia-
li,ne hoc p̃textu aliqui remaneant in peccato,ad hoc;
de off.or.significasti,& qđ ibi no.gl.ij.ad hoc xxxiij.
q.2.in sum.& ibi gl.ordi.ad hoc decre.j.de testi.co.ad
hoc stilus curiæ qui committit in matrimoniali,& tñ
habet ordinariũ ubi libet; & qui posset ibi testes ar-
ctare licet nõ ordinarij,ad hoc alle.gl.in cle.j. de offi.
del.in uer.ciuili.ad hoc.c.si q testamẽtũ,de testi.1. q.
2.c.fi.& ibi gl.ad hoc decre.constitutus,de fideius.in
gloss.ordinaria,de rescrip.statutum,in uer. expens.ad
hoc,de priuileg.cum olim, per qđ patet ꝙ hoc est ue
2 rum, † ꝙ ubi una pars produxit, altera non arctatur
c [c] ad producẽdum,& uide Io. And. de testi. cum olim
super gloss.ij.ad hoc glo.j.decre.cupientes.§.Iul.quæ
non arctat ad producendum testes quia difficulter
produci possent, ad hoc gloss. de testi. cum olim in
gloss. final. De dilatione autem danda quando con-
ceditur remissio habetur de testibus. ultra tertiam

d & uide moram dilationum[d] quam seruat Papa quando dat dilationem ad producendos testes extra curiam, in Specul. de dila. §. uidendum, uers. & not. ad quod facit decre. præsentium, de testib, libr. sexto. & ibi not. gloss. Nec obst. quod no. Ioan. And. de fi. presby. constitutus, super gloss. pe. super uer. deberl: quia ibi recitat dictum Hostien. Nec obst. decre. 1. de consangui. & affinit. quia ibi loquitur in ordinario, &
c de testibus, qui sunt in loco[c] & non de remotis. Lapus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Si uelit.] *Hæc prima conclu. Lapi uerissima est ꝙ iudex quando sibi uisum fuerit possit literas remissoriales concedere. l. 3. ad fi. ff. de testi. l. iudices. cum sua authen. ubi omnes. C. de fi. instru. & per alios quos cito in 19. cons. in uer. remissoriam? ubi probo ꝙ iudicis arbitrio remittitur quando remissoria concedenda, uel deneganda sit. Et in commissionibus pro remissorijs decernendis extra Rotam (cum in Rota absque illis decernantur) semper apponi consueuit clausula, Arbitrio suo decernat. Ibi etiam declaro quomodo, & qua ratione procedat illud quod passim in Rota audimus ꝙ pro remissoria obtinenda requiratur fumus. & quòd absque fumo præsertim in beneficiariis, & spiritualibus remissoria regulariter denegari soleat, & quomodo accipiamus, seu interpretemur hunc fumum.*

b ¶Concludit.] *Hoc dictum Lapi reassumit Cardi. in clemen. iudices, in 6. quæst. subdens quòd habet quoddam consil. Lapi. de Castil. cum quo tandem residet. de offic. deleg. Lap. etiam hic sequitur, & ad ipsum se remittit Felin. in cap. cum causam. post numerum 31. de testi. cum Lapo etiam concludit D. meus in ca. 1. numero 24. uers. contrarium tamen, ubi testatur hanc esse communem opinionem. de appellat. & in cap. quoniam. numer. 4. de testi. Ad Lap. se remittit Philip. Franc. in cap. præsentium. numer. xiij. eod. libr. 6. Cum Cardi. & Lapo hic concludit etiam Paui. de offic. & potesta. capit. sede uacante. in 10. quæstio. 1. quæst. princi. post numerum ix. cuius uerba in libro meo corruptè ponuntur, ego hoc modo emendaui, Lap. Allegat. 45. cuius consi. refert, & sequitur Cardi. in clemen. 1. de offi. dele. consuluit indistinctè quòd ordinarius tenetur ad hanc remissionem faciendam, ne probandi facultas angustetur sine culpa partis &c.*

c ¶Non arctetur.] *Tex. in alle. hic c. cũ olim 1. de priui. uidetur contra opin. Lapi. hic, dicitur enim ibi, ut apud sedem Apostolicam probarent quæ uellent, ubi onus probationis pars altera subijsset. Contra Lap. etiam est glo. ibi in uer. onus probationis, adducit rationem, quæ est ut hinc inde seruetur æqualitas. Ista etiam opponunt Anto. de But. & Aucha. ibi in 9. not. & in 1. oppo. Breuiter opin. Ioan. And. de qua hic quam Lap. sequitur communiter tenetur, ut per Abba. in dicto c. cum olim ante nu. 5. Et hanc Alle. citat, & sequitur Feli. in c. cum causam. ante nu. 32. de testi.*

d ¶Moram dilationum.] *Alias morem dilationum, quẽ obseruat in c. licet de proba. & in c. præsentium hic adducto fit mentio de duobus, uel tribus mensibus pro remissoria. Specu. uerò hic citatus, uers. & no. ꝙ cum dantur communiter dilationes, tam actori, quã reo, tractat cui dentur prius dilationes, & quando uicissim. Concludo ꝙ ex Lapo hic, & supra adductis elici non potest qualis, & quanta esse debeat mora dilationum huiusmodi. Ego autem dico ꝙ de iure omnis dilatio est arbitraria iudici, habita tamen ratione distantiæ, loci, qualitatis personarum, & causæ. Quibus consideratis longiorem, uel breuiorem dilationem concedet. argu. text. in l. 2. & ibi per Bar. ff. de re iudi. & argu. tex. in c. quo ad consultationem, uers. sed nec, iun. glo. in uer. arctari. extra eo. per Cassa. Dec. 3. in prin. de dilatio. Pluries in Rota seruari uidi ꝙ pro exequendis remissoriis in partibus Hispaniarum (quarum causæ in Rota frequentatiores sunt) cum omnibus suis prorogationibus consuetis dantur in totũ septem menses, hoc modo uidelicet, primo conceduntur quatuor menses, postea datur prorogatio ad alios duos menses: postremò ad alterum mẽsem, & hoc nisi aliquod magnum impedimentum, præsertim facto aduersarij intercesserit, quo casu ulteriores, & longiores termini iuxta casuum contingentias concederentur. Melior autẽ tex. qui sit in iure pro huiusmodi dilationibus, & terminus optimè distinguens est in l. 1. C. de dila.*

e ¶Qui sunt in loco.] *Si probatio in loco iudicij uerisimiliter fieri posset, remissoria indistinctè denegaretur. iuxta tex. in l. iudices, ibi, occasione testium in alijs locis degentium. & in authen. apud eloquentissimum. C. de fid. instru. per Cardi. in cle. 1. post nu. 10. de offic. dele. dum respondet ad c. 1. de consan. & affi. Amplio ut remissoria denegari debeat & si testes nunc absint a loco iudicij, si pars prius eos examinari facere potuisset dum ibi reperirentur, prout post Ange. no. Iaco. de S. Gerog. in l. de die, §. tutor. numer. 10. ff. qui satisd. cogant. plura alia circa literas remissoriales uideri poterunt in mea com. 19.*

SVMMARIVM.

1 *Stans in monasterio per quinque menses & egressus extra per tres uel quatuor horas demum ad instantiam fratrum redit ad religionem: & fecit professionem animo se illi tantum religioni obligandi &c. an posit ad seculum redire. Item an posit in seculo licite remanere, & matrimonium contrahere. 5. Item an posit testamentum conditum reuocare, & de nouo testari. 7.*

2 *Professio religionis requirit annum elapsum completum & continuum sine interruptione.*

3 *Annus probationis quare detur religionem profitere uolentibus.*

4 *Vna & eadem res non patitur diuersos effectus.*

5 *Illicite professus in ordine mendicantium an posit ad seculum redire.*

6 *Profitens religionem non approbatam an posit exire & matrimonium contrahere.*

ALLEGATIO XLVI.

1 IN † Dei[a] nomine amen. Factum ita se
a habuit quidam iuuenis ætatis. xiiij. annorum in. 1368. die. v. Ianuarij ingressus est in monasterium fratrum prædicatorum, vt experiretur

riretur

riretur regulam,& austeritates eorundem,& ibidem
moram traxit septem mensibus,& diebus aliquibus,
& demum voluntate propria cum consilio, & auxi-
lio suorum consanguineorum exiuit de dicto mo-
nasterio, & habitum dictæ religionis dimisit, ut
apud domum propriam vt secularis viueret, & re-
uersus in laicali habitu extra dictum monasterium
stetit horis. iiij. uel circa. Præfati fratres petenti-
bus amicis mediis dederunt operam, & obtinue-
runt prædictum iuuenem, & prædictos consangui-
neos de quorum consilio egressus fuit dictum mo-
nasterium capi, & detineri vinctos, & sic captos,&
vinctos detineri prope duos dies vt idem iuuenis re
duceretur ad monasterium a quo egressus fuerat,
quibus sic se habentibus prędicti fratres institerunt
apud dictum iuuenem sic captum ut rediret ad di-
ctum monasterium. Iuuenis vero videns se, &
suos captos, & inuitos detineri, & territus, & ti-
mens sui, & suorum molestiam, & pœnas aliàs, as-
sensit persuasionibus supradictis, & resumpto ha-
bitu cum prædictis fratribus rediit ad dictum mona
sterium,& moram ibi traxit per quinque menses,ad
requisitionem dictorum fratrum ibidem fecit pro-
fessionem expressam, die. 11. mensis Ianuarij anno
reuoluto gerens in mente sua in dicto loco, & cum
dictis fratribus prædicatoribus vitam gerere, & non
alibi, vel cum aliis alterius ordinis fratribus,& post
ipsam professionem ibidem moram traxit per sex
menses, & deposito habitu demum rediens ad do-
mum propriam, vt seculariter viueret est reuersus.
Insuper idem iuuenis in statu nouitij existens ad re-
quisitionem, & suasionem dictorum fratrum ante
dictam professionem condidit testamentum,in quo
fratres prædictos hæredes instituit. Ex prædictis
quæritur vtrum ipse poterit monasterium exire lici
tè. Et an posit in seculo licitè remanere, & ma-
trimonium si voluerit contrahere. Et an posit di-
ctum testamentum per eum conditum reuocare, &
de nouo pro libito voluntatis testari. Et vt veri-
tas clarius elucescat venio ad prædicta per ordinem,
& ad vtranque partem arguam, & demum eliciam
quæ putauero veriora. Et primo videtur quòd di-
ctus iuuenis non potuerit dictum monasterium exi
re licitè. Nam iste professionem expressam fecit im-
pleto anno quartodecimo cum intraret in 15.vt pa-
tet in themate, quo casu licitum est mendicantibus
ad professionem recipere,de regula.c.j.lib.6. imò &
si professionem expressam nó fecisset,sed per totum
b annum.xv. [b] habitum gessit indistinctè veraciter di
citur professus,vt in d.c.§.cum verò, imò professio-
ne facta ante. xiiij. an. potest habere ratam in xv. &
erit vere professus: vt in d.c.in prin. Vnde cú dictus
iuuenis steterit in monasterio per annum, & anno
completo professionem fecit,& post professionem,
& post annum sicut per sex menses videtur sine du-
bio obligatus dicto monasterio,& sic licitè exire nó
potuit. Nec obstat huic conclusioni ꝙ non stetit in
dicto monasterio per totum.xv.annum continuum,
cum proponatur in themate ꝙ exiuit infra.xiiij.an.
& extra moram traxit;quo spatio temporis deducto
de anno:professionis tempore, annus nó erat com-
pletus;secundum ea quæ not.Io.And.in regula cum
qui.de re.iur.lib.6.in vlti.glo.& Spec.in Spe. de sta-
re.vers.38.& Bar.Brix.i sua.q. venereali quæ incipit
quidam intrauit monasterium,vbi videtur dicere ꝙ
exeunti monasterium non datur ad probandum no-
c uus annus, sed coniungantur [c] prima tempora cum
secúdis. In cótrarium ar. & videtur quòd potuerit li
berè exire,nam dicta professio facta per eum non te
nuit,sed fuit nulla ipso iure. nam fuit facta in mona-
sterio médicátium vbi ante completum annum pro
bationis profiteri nó potest de iure,vt de regula.c.2.
lib.vj. & nó præstat impedimétum ꝙ de iure nó sor
titur effectum:vt eo.li.in re.iu. nó præstat, quòd au
tem ante annum exiuerit patet in themate, quia in-
trauit die.v.Ianuarij,& fecit professionem die.vj.re-
uoluto anno vnde deducto spatio temporis quo ste-
tit extra monasterium,nó fuit annus completus, &
cótinuus;quod requiritur vt statim dicam, immo si
sufficeret cótinuare tempora secúda cum prioribus
deducto tempore quo stetit extra nó est completus
2 annus ante professionem,sed requiritur annus† có-
pletus,& cótinuus, & nó sufficit coniungere priora
tempora cú secúdis: probatur apertè primo per tex-
d tum decre. ad apostolicam, [d] de regul. qui loquitur
generaliter.l.j.§.generaliter.ff.de le.pręst.& per hoc
facit quod posit aliàs dari casus in quo iste non pro
bauit austeritatem religionis, vt quia non fuit in ad
uétu,nec in quadragesima,& sic vigilias magnas,ab
stinentias, & orationes non probauit, antequam ad
professionem reciperetur: quasi cótra mentem text.
qui est vt bene probet austeritatem religionis. quæ
stat in cótinua obediétia:vt in capitulo. porrectum,
& ibi not.& non probauit bene omnia talia si fiát ta
3 les interpellationes.† Item iste annus datur a iure in
fauorem monasterij, vt mores profitendi experian-
tur.xviij.quæstio.ij.mon.& in dicto capitulo.ad apo
stolicam, & fuit mens iuris vt experiantur omnes
austeritates quæ consistunt in continua clausura, &
in continua castitatis obseruantia: in continua ob-
seruantia ieiuniorum, & uigiliarum, & officiorum,
sed stans interpollatim hoc continuè non experi-
tur: ergo id est dare in ordine mendicantium quòd
quis profitetur ex parte in parte austeritatis. Po-
no enim quòd in principio septuagesimæ exiuit, &
in Calendis Maij post Pascha resurrectionis rediés,
annum perficit interpollatim, & non probauit auste
ritatem ieiuniorum. Item sequeretur absurdum sci-
licet quòd in xviij. mensibus sex mensibus exiuis-
set, vnico tamen mense vice qualibet extra manens,
& incontinenter, & lasciuè viuens ipso completo
ad monasterium rediret, & sic in fine. xviij. men-
sium foret professus. Item cum lex loquatur sim-
e pliciter de tempore [e] intelligitur de continuo. ff.
de diuer. & temp. præscrip. l. 1. & ibi not. & vi-
detur text. de elect. cupientes. §. cæterum. & capi-
tulo. prouidè. libr. vj. ff. de publica. l. fi. §. quoties,
ad idem faciunt omnia iura dicentia cursum præ-
scriptionis per actum contrarium interrumpi ut sit
opus noua præscriptio. de præscrip. capitul. audient.
Ad idem facit. l. granc. ff. de ijs qui not. infa. ad hoc
etiam facit quod not. Ioan. Andr. post Ioan. Mo. dé
hæret. cum contumacia. in glo. per annum. libr. vj. &
f ibi dicitur quòd dictio, per [f] de sui natura signifi-
cat

eat continuitatem,alle.capitu.graue.de præben. vij.
quæstio.j.præsentium,Et hanc partem confirmat do
minus meus Ioan.de Lig.in dict. capit. ad apostoli-
cam. Ad dictas rationes & iura notata in contrarium
per se in præalle.loco. respondet quòd alle. per eum
nil faciunt,ad not.per Ioan. Andr. in dicta regula cū
qui certis, & per Barto. Brix. in dicta quæstione re-
spondet quòd intelliguntur cum quis stat per annū
in monasterio,& exiuit ante professionem,& postea
rediit;qui casus est ualde dissimilis cum primo, & di
uersus a casu de quo quæritur:primo iste erat in pro
batione, & deliberatione quia talis annus datur etiā
in fauorem sui,& ob fragilitatem humanæ conditio
nis,ut in cap.secundo.de regula.lib. sext. sed exeun-
do,& dimittendo habitum, ut in themate proponi-
tur,uidetur ipso facto deliberasse se nolle profiteri,
seu se non posse pati austeritatem clausuræ, & sic cō
firmatum fuit pro hac uice propositum suum,unde
mutato postea nouo proposito, opus erat nouo tem
pore ad iterum probandum,& deliberandum. Nam
ex eodem tempore probationis non potuit sequi pla
centia,& displicētia,& sic etiam monasterium, quia
4 ista sunt aduersantia, & una, & eadem res †non de-
bet pati diuersos effectus, præterea ex ijs quæ inor-
dinatè procedunt nil ordinatè sequi potest, de accu.
qualiter.i.& ubi fundamētum est uitiosum nil tutè
g superdificari potest.j.q.j.cū Paulus, [g] sed iste regres
sus quem fecit prædictus iuuenis ad dictum mona-
sterium,fuit inordinatus,& uitiosus:nam dictus iu-
uenis captus,& inuitus detentus redit ad monaste-
rium. Et sicut matrimonium carnale debet esse liber-
rum,de spon.cum locum, ita & matrimonium spiri-
tuale quod maius est matrimonio carnali.capitu.pri
h mo. [h] Sed hic iuuenis per dictos fratres mendicātes
in sua deliberatione iam facta,fuit impeditus,& coa
ctus,& sic præsumitur non spontè seu feruore spiri-
tus rediisse:& quia talis coactio fuit facta operatio-
ne fratrum, & per consequens impediuerunt consti
tutionem,idest annum probationis, sub pœna nulli
tatis. Sed etiam quòd infra ipsum annum quemlibet
non impediant quominus ad seculum redeat prout
de sua uoluntate processit ut in dicto uers. quòd si
forsan repetitur coniunctim generaliter tota prohi-
bitio ibi contra hanc probationem &c.prohibitio au
tem prædictorum emanauit coniunctim,& sub prin
cipali uerbo non præsumatis; ergo receptio postea
facta de dicto iuuene non tenuit. Præterea dictus an
nus probationis ut supra est dictum datur etiam fa-
uore monasterij: vt monasterium probet mores in-
gressi,si bonos mores habeat, & si uoluerint admit-
tant:& si malos mores habeat, puta quia non est ap-
tus ad religionem, vt quia austeritates regulæ pati
non potest,aut non vult, cum extra remanere volen
tem repellant. Sed cum iste infra probationis annū
fugiendo exiuerit extra monasterium,& habitum di
miserit apparuit eis quòd bonos mores non habuit,
& religioni aptus non erat: ergo eum repellere de-
buerunt,non per uiolentiam reducere, & sic contra
mentem iuris hoc fecerunt in præiudicium mona-
sterij infra & ex dolo suo;& ex ijs quæ cōtra prohibi
i rionem iuris fecerunt commodum [i] reportare nō de
bent. Et istam partem credo ueram de iure quæ dif-
ficilibus, & inconuincibilibus rationibus compro-
batur,& hoc idem videtur sentire Fed.de Sen.in ope
re suo.xxxix.
5 De secundo † videlicet an possit libere remanere
in seculo continuādo, sequitur: & videtur quòd nō,
nam licet potuerit exire dictum monasterium men-
dicantium quia nō erat ibi licitè professus per dicta
supra in primo quæsito: tamen non ut in seculo re-
maneret sed ad aliam religionem transiret per dictā
professionem,& licet non potuerit se obligare dicto
monasterio mendicantium, tamen obligatus fuit al
teri religioni in genere.quia illud.c.ij.de regu. lib.6.
licet impediat obligationem infra annum in ordine
mendicantium,ubi contra iuris prohibitionem rece
ptus fuit:remanet tamē obligatus alteri religioni in
genere, vt ibi not. Ioan. And. debuit enim exire si vo
luit vt intraret aliam religionem, non ad seculum re
dire,vt probatur in d.c.ij.de regu. ergo in seculo lici
k te remanere non potest. In contrarium no. [k] id quod
dicitur in d.ca.ij. de regu.quòd professio facta infra
annum in ordine mendicantium obliget religioni
l in genere [l] debet intelligi de professione vera, & a-
lias legitimè facta per ingressionem, ubi non obsta
ret prohibitio iuris facta mendicantibus de non reci
piendo infra annum probationis, non debet intelli-
gi de illa decre. statu.de rescrip.libr.6.quæ cum per-
mittat canonicum ecclesiæ cathedralis dari iudicem
delegatum; tamen non intelligitur quominus talis
canonicus debeat esse ætatis. xx. annorum ut possit
m esse iudex.extra de offi.deleg. cum vigesimum: [m] li-
cet in minori ætate possit esse canonicus ecclesiæ ca
n thedralis [n] vt est notum, sed quòd dicta professio
non fuerit aliàs licita, vel sit à iure reprobata osten-
ditur multis rationibus. Primo quia facta per eum
qui deliberauerat infra annum probationis nō pro-
fiteri,& qui exiuerat monasterium, & qui prius ope
rantibus fratribus captus est inuitus,cum suis coniū
ctis detentus,& ad monasterium reductus, qui me-
tus præsumitur perdurasse vsque ad dictam professio
nis, quia in manibus ipsorum fratrum erat.de regu-
la.vidua.& quod ibi not. Item intelligitur quando ta
lis professio facta fuit in manibus eius qui potesta-
tem recipere ad professionem habet, & incorporare
potest. Sed in casu nostro tempore receptionis, &
professionis dicti iuuenis per dictos fratres ipsi erāt
suspensi a receptione, nam contra inhibitionem iu-
ris impediuerunt ipsum iuuenem, quo minus ad se-
culum rediret intelligendo decre. illam prout supe-
rius dictum est, & sic non habent potestatem reci- d
o piendi,uel incorporādi [o] religioni;facit ad hoc quod
not.gloss.in c.vni.de voto.lib.6.& quod ibi not vbi
6 dicit.quod † is qui professus fuerit religionem non
approbatam,tenet matrimonium si postea cōtrahat,
etiam si credebat eam approbatā tempore ingressus;
& idem tenet Archi.facit etiam ad hoc quod no. Spe
cu.in Spec.de statu regu.c.xl. vbi tenet post Io. Moi
ꝙ ille qui facit professionem in manibus baratato-
rum qui erant illius religionis si intendebant tamen
illo loco etiam cum illis uiuere non est cogendus:
aliàs religionem intrare. Innoc.& Mod. in capitulo.
porrectum, de regul.quòd si talis contrahat matri-
monium antequam talis professio fuerit rata ha-
bita

bita per. eum qui poteſt incorporare religioni tenet
matrimonium, poſtea non: & idem tenet dominus
meus D. Lapus Abbas in dicto capitulo. unico, de
uoto, uidelicet quòd licet is qui profitetur infra an-
num in ordine mendicantium ſit obligatus religio-
ni, & contrahatur matrimonium per eum, antequã
talis profesſio fuerit rata habita per eum qui poteſt,
tenet matrimonium: ſic ergo in caſu noſtro cum ta-
lis profesſio fuerit facta per dictũ iuuenẽ eo animo
ut ſolum in dicto ordine mendicantium; & cum di-
ctis fratribus, & non cum aliis uiueret de quo ſibi
potius quam alteri eſt ſtandum, cum de eius animo
p quæritur. 34. q. 2. in clem. [p] de ſent. excommu. ſi ue-
q ro [q] cum concor. ibi in glo. ſignatis, ad hoc uide opti
mam gloſſ. in c. unico. de relig. do. lib. 6 ſuper uer. re-
ceptio. cum fecerit dictã profesſionem in manibus
eius qui non poterat incorpotare, quia ſuſpenſus, &
r excommunicatus [r] reſtat, ut nõ debeat aliam religio
nem intrare, ſed licitè poteſt in ſeculo remanere, &
matrimonium contrahere.

Ad tertium quæſitum an posſit demum teſtamẽ
ſ tum reuocare, [ſ] & pro libito de nouo teſtari; Dico
breuiter quòd ſi fecit teſtamentum ſimpliciter non
7 facta mentione de profesſione futura, nec ob † eam,
tunc nullum dubium quia ultima uoluntas eſt am-
bulatoria vſque ad mortem; ſi ob ingreſſum, uel pro
feſ. futuram tunc profeſ. exiſtẽte nulla quæ erat prin
cipalis, & teſtamẽti factio quę erat acceſſoria, ad hoc
quod not. de cle. cõiug. quòd ad te. & in regula acceſ
ſorium immo ualida exiſtẽte profesſione, ſi dictum
t iuuenem ſeduxerunt, ſeu induxerunt [t] dicti fratres
ad religionem cupiditate auaritiæ, & ut bona ſua ha
berent, quem ſciebant diuitem ut dicitur eſſe noto-
rium, recepra perſona perdunt bona, & res remanẽt
u hæredibus ſecularibus. 20. q. 1. cõſtituit. [u] multo for
tius ſi profesſio quæ non tenuit fuit facta in loco di
ctorum bonorum debent eidem iuueni remanere
non obſtante teſtamento facto ad ſuaſionem dicto-
rum fratrum ex cauſa prædicta propter paritatem,
uel maioritatem rationis, de reſcrip. inter cætera.

Addit. Quint. Mandoſij.

a ¶ In Dei.] *Hoc con. ſeu Alle. pro nota. citant Gemi. in
c. 2. poſt nu. xi. & in c. conſtitutionem §. in alijs, poſt nu.
xi. & Frã. in dicto c. 2. poſt nu. 6. ſuper gl. in uer. ueſtro,
& in c. ſeq. poſt nu. 3. & nu. 9. de regu. lib. 6. Feli. in c. in
præſentia poſt nu. 9. & 10. D. meus poſt nu. 7. de proba.*
b Annum xv.] *Qui totus eſt probationis annus. & hoc di
ctum Lapi ſequitur Apoſtil. ad Geminia. in dicto c. 1. §.
quod ſi poſt prin. Ampliat ibi Gemi. poſt nu. 4. quod totus
ille annus xv. ſit annus probationis quantocunque tem
pore ſteterit ante pubertatem, & ſic nõ ſolum ſi in xiiij.
ut hic introiuerit, ſed etiam ſi à primis annis, & ſemper
ibi ſteterit.*
c ¶ Coniungantur.] *Amplio ut tẽpora etiam coniungan
tur in diuerſis perſonis, prout dicimus tempora uſucapio
nis ex perſona defuncti, & hæredis coniungi. l. cum mi
les, iuxta ueriorem intellectum. ff. qui. ex cau. maio. l. 2.
§. etiam hæredi, & l. qui cura pro hærede. ff. pro empto.
l. Pomponius. §. quæſitum, & §. ſedet legatario. ff. de ac-
qui. poſ. Amplio etiam ad materias ſpirituales ut tempo
ra conſuetudinis, ſeu quaſi poſſeſſionis prædeceſſoris, &
ſucceſſoris coniungantur c. placuit, uerſi. quòd ſi ab eo
qui in cauſa 16. quæſtio. 3. c. cum eccleſia Sutrina, poſt
prin. ibi quòd eum in epiſcoporum electionibus &c. de
cau. poſ. & propri. c. cum de beneficio, ibi quod tanto tẽ
pore ab uno, uel pluribus, ubi ad hoc no. Gemin. 2. no. de
præben. lib. 6.*
d ¶ Ad Apoſtolicam.] *ubi uideatur omnino Abb. nu 9.
& ibi Apoſtil. ad hanc Alle. ſe remittit, quam tãmen
corruptè citat.*
e ¶ Tempore.] *In dubio interpretatio facienda eſt de
tempore continuo, non interpollato. l. 3. cum glo. penul.
l. naturaliter, & l. nunquam. ff. de uſuca. Et in terminis
noſtris quod ingreſſus religionem poſt ſex menſes exiens,
rurſus rediens, & commorans per ſex alios menſes non
dicatur tacitè profeſſus, nec tempora illa coniungantur
firmat Bar. in l. fi. §. quoties, nu. 2. & Pau. Caſtren. nu. 3.
ff. de publica. Ange. in l. ſi idem cum eodem, in prin. ff. de* 2
*iuriſ. om. iudi. Barb. in con. poſito poſt omnia con. Alex.
uolu. 4. nu. 2. uerſ. & adduco quod uoluit, & ipſe Alex.
con. 34. nu. 1. uolu. 5. Phi. Fran. qui Lap. hic ſequitur in
c. eum qui. ante nu. 4. de reg. iur. lib. 6.*
f ¶ Per.] *Vide quæ ſcripſi in 21. quæſt. Reg. de Anna. &
in Glo. Facul. §. ac etiam, in uer. per. Et in proprijs termi
nis Lapi per Ancha. idem concludentem in c. 1. in 7. no.
de re. iur. lib. vj. & Ancha. ſequitur Pau. Caſtren. in al-
leg. l. fi. §. quoties, poſt nu. 3. ff. de publica. Idem etiàm
quod Lap. hic uoluit Gemi. in alleg. c. 1. §. qui uerò, in 1.
no. & ibi Apoſtil. remittit ſe ad Lap. hic, quem corrupte
citans Fran. ſequitur Fran. in dicto c. 1. col. 1. ad fin. de
regu. iur. lib. 6.*
g Cum Paulus.] *Et c. fi. cum glo. fi. de coniu. ſeruo. Gemi.
in c. 2. nu. 13. de reg. iur. lib. 6.*
h ¶ Cap. 1.] *Supple quod met. cau. Ad hoc etiam eſt text.
in c. cum locum, & in c. gemma de ſponſa. ac in c. 2. de eo
qui dux. in matri. quam pol. per adult.*
i ¶ Commodum.] *Ad tex. in l. ſi uerò uerſ. Item alio re-
ſcripto, cum glo. in uer. remiſſio. ff. loca. in l. ſine hæredi-
taria, & ibi gl. in uer. cõſequidat. concordan. ff. de nego.
geſtis. & facit tex. in l. meminerint, et in l. ſeq. C. unde ui.*
k ¶ In contrarium.] *Idem quod Lap. hic tenere uidetur
Gaſp. Calde. con. 26. de regula. Opinio uerò contraria quod
immo matrimonium ſequens dirimat, & inducat uotum
ſolemne ueriorem contra Lap. putat Io. Brunel. in tract.
de ſponſa. & matri. conclu. 31. dub. 2. nu. 8. uide ratio-
nes, & authoritates quas ibi adducit.*
l ¶ In genere.] *De duplici obligatione, altera quæ fit
Deo, altera qua quis obligatur regulæ, & de huiuſmodi
religione in genere, & in ſpecie uideantur etiam Calde.
conſ. 26. profeſſus poſt prin. de regula. Abb. & alij in
c. 1. quod met. cau. Gemini. in c. conſtitutionem. §. in aliis.
nu. 11. de regula. lib. 6. reaſſumit dicta Lapi Abb. & La
pi noſtri hic, quos in primo membro concordare dicit, ſe
cus in ſecundo.*
m ¶ Cum uigeſimum.] *Et gloſſ. in dicto. c. ſtatutum, in
uer. canonicis, ac Sarnen. ſuper eodem c. ſtatutum. nume.
26. qui ſequitur Lap. hic.*
n ¶ Cathedralis.] *Quæ ætas requiratur pro canonicatu
in cathedrali diuerſæ fuerunt opin. ut late proſequor
in 1. quæſtione. 18. Reg. Cancel. ubi numero. 3. conclu-
do quòd de iure ætas maior ſeptennio ſufficiat. Re-
gula tamen illa Cancel. annum decimum quartum
comple-*

completum requirit.

o ¶Incorporandi.] *Idem infra Alle.86.in causa.post nu me.3. Requi‹itur potestas incorporãdi alioqui professio neque in specie, neque in genere subsistit. Calde. cons. 5. puto nouum.col.2.uers.& probatur per supradicta. de regula. Et notandum est hic quod quando actus peccat in forma professio neque in specie, neque in genere tenet.& ad hoc citant Lap.hic Gemi.in c. constitutionem. col.4.post nume.11.de regula.lib.6.& Paris.cons.65. difficultas.nu.6.uol.4.*

p ¶In cle.] *Legendum est.c.in lectum,& ibi glo. 2.expo nu illud uerbum de quo in tex.per securitatem.1.iniurandum.*

q ¶Si uerò.] *Supple tu, 2. Quòd autem animus,& intentio qui incogniti sunt, iuramento probari possint uoluit idem Lap.infra Alle.94.quidam præsbiter.nume.5.& probo in 4.quæst.Reg.Cancel.nu.2.*

r ¶Excommunicatus.] *Qui eo ipso suspensus est ab administratione. c.1.& c.ordinationes.9.quæst.1.c.ueritatis.de do.& contu.& Calde.cons.de senten.excom. ubi subdit quòd consequenter durante excommunicatione non potuit recipere ad professionem.*

s ¶Testamentum reuocare.] *Hoc dictum Lapi reassumit, & simpliciter sequitur cum distinctionibus de quibus hic Cemi.in c.non solum,nu.11.uers.sed Lap.de rega.lib.6.Et cum Gemini.transit ibi Fran.col.2.post numerum.6.*

t ¶Induxerunt.] *Sequitur Geminia.in alle. c. non solum nu.11.uers.Si uero erat professio. Idem etiam uoluerũt Specu.de sta.mona.§.fi.uersus fi. uers. Tamen si ingrediatur a monachis &c.& Bal.in authen si qua mulier, nu.13.in ult.quæst.C.de sacro.eccle.Dubium autem magnum est quid si non totum monasterium, uel maior pars fuerit in culpa, sed aliqui religiosi induxerunt, seu seduxerunt? uidetur dicendum ꝙ hoc casu non possit monasterio imputari, nec delictum aliquarum personarum in damnum monasterij conuertendum sit ad tex.in c. si episcopum.16.quæst.6.c.cum uenerabilis.§. intelleximus, uers. Quia tamen delictum personæ in damnum ecclesiæ redundare non debet. de excep.et in c.delictum personæ de reg.iur.lib.6.Et in propriis terminis nostris ita concludit Abb.in c.dudum,ante nu.10. uers. Et limitarem quando totum monasterium fuit in culpa.de conuer.con iu. D. meus Phi. Dec. de hoc dubitauit, & in contraria opin.residere uidetur in c.in præsentia.nu. 8. de proba. ubi postquam citauit hanc Alle.& dedit limi.ad dictum Lapi. hic uult hanc conclu. Lapi indistinctè procedere; duas rationes adducens, quarum altera est quia hic non potest considerari præiudicium ecclesiæ, ex quo monasterio nõ sunt bona licitè acquisita. Altera est quia potius sumus in iure quærendo, quam quæsito. Et pro hac ultima opin. quòd indistincte seductio, monasterio, & monachæ tui obstet adduco illud, uoluntarium militem uult Christus, non coactum.c.præsens.20.quæstio.3. & per Feli. qui Lap.hic sequitur in c.in præsentia, post num. 10. ubi subdit quòd seductio arguit affectionem rerum, non personæ. Idem sentit D.meus cons.31. uersus fin. Hæc sunt subtilia,& disputabilia,& facilè utraque pars sustineri posset.*

u ¶Constituit.] *Idem uoluerunt Specu.de sta.mona.§.fi. col.fi.uers.Excipitur tamen si ut ingrediatur. Abb. & Feli.in alle.c.in præsentia. de proba.num.9.& seq.ubi hunc citat,& sequitur,& ibidem D.meus Phi. Dec. nu. 7. Lapum etiam sequitur Gemini.in c.non solum.nu.11. de regula.lib.6.Idem etiam uoluit Corset.in suis singu. in uer. religio. incipit si aliqui religiosi dolo inducant aliquem ad religionem ut lucrentur bona sua.*

SVMMARIVM.

1 *Excommunicationis sententia an cadat in illum per quem non stat quin id quod sub pœna excommunicationis præcipitur fiat.*

2 *Excommunicatio est pœna seu medicina inducta a iure positiuo: nec incurritur nisi in casu a iure expresso.*

3 *Excommunicatio lata post appellationem legitimam in quibus casibus dicatur ipso iure nulla.*

4 *Sententia excommunicationis lata in diem sub conditione: non obligat si ille contra quem lata fuit efficitur alterius fori.*

5 *Sententia excommunicationis suspensa per appellationem legitimam non conualescit. Sententia excommunicationis aut statim ligat aut statim non ligat.*

6 *Excommunicatus ingrediens religionem absolui potest a prælato illius religionis.*

7 *Ordinarius, non debet propter suspitionem non certam reputare aliquem excommunicatum.*

8 *Trãsiens ad aliquam nouam religionem & suppositus nouo prælato desinit esse subditus primi.*

ALLEGATIO XLVII.

1 MAgistert hospitalis [a] sancti Iacobi de Alto
2 passu Lucan.diœce. per suas literas citari fecit fratrem Albertum de Prato professum dicti hospitalis de licentia sui prælati in terra Pistorien. diœce. commorantem, quatenus ipse indigeret pro facto hospitalis secum loqui personaliter, coram eo deberet personaliter comparere infra certum terminum peremptorium sub excommunicationis pœna ubicunque noscat ipsum magistrum residentiam facere, infra quem terminum, idem frater Albertus sentiens se ex dicta citatione grauatum: tum quia citabatur ad locum incertum: tum quia ad locum in quo consueuerat dictus magister residentiam facere eo tempore propter notorias guerras non poterat sine mortis periculo adire, & ex aliis causis, coram authentica persona ad sedem apostolicam appellauit, post quam appellationem, & appellatione ipsa nondum deserta, idem magister prætendens occasionibus prædictis fratrem Albertum fore contumacem in eum sententiam excommunicationis protulit. Postea idem frater Albertus transiuit ad alium ordinem legitimè, & ibi ad cautelam non fatendo se excommunicatum, a prælato suo dicti ordinis fuit absolutus a dicta excommunicationis sententia, super quibus ordinarius hesitat: An idem frater Albertus sit excommunicatus, & conscientia remordente non admittit illum ad diuina officia, & ad alia ad quæ excommunicatus non debet admitti; petitur ut declaretur idem ordinarius de prædictis. Et ut possit

clarificari

clarificari animus, & consciētia dicti ordinarij.sunt
duo præmittenda,& præsumenda,alias præsupposi-
a ta. Vnum†est ꝙ excommunicatio est pœna, seu me
dicina inducta a iure positiuo,& non incurritur nisi
b in casu expresso a iure,de senten. excom. is qui. [b] li.
6.& de ea uel eius absolutione,uel nullitate,stari de
bet, & iudicari secundum regulas a iure positiuo tra
ditas: & si regulæ sunt obscuræ, uel aduersantes ui-
c deantur, stādum est gl. [c] ordinariis nisi sint reproba
d tæ [d] ex dictis famosorum doctorum,& expertorum,
quia cuilibet in arte sua perito credendum est.de fri
gi.fraternitatis. Aliud est ꝙ nemo est uitandus pro
excōmunicato,nisi appareat,uel probari possit: imò
& habens certitudinem de excommunicatione,si est
occulta non est uitandus in publico,de sent. excom.
e cum non ab homine. [e]
3 His† præmissis est sciendum ꝙ una regula tradi-
ta a iure in materia excommunicationis est:quòd ex
communicatio lata post appellationem legitimam
est nulla ipso iure,de senten.excommu. licet.libr.6.
f [f] Etiam quatuor casus memorat gl.nullitatis de sen.
g excommu.lib.6.super uer.ad cautelam. [g]
Alia regula est ꝙ sentētia excommunicationis la
h ta sub conditione suspenditur,& non ligat per [h] ap-
pellationem interpositam ante conditionem extan-
i tem [i] de appel.præterea.
4 †Alia regula est ꝙ sentētia excommunicationis la
ta in diem uel sub conditione,si ille contra quem la-
ta fuit talis sentētia,efficitur alterius fori; talis sentē
tia nō obligat hoc uo. Arch.in decre.3.de cōsti. li.6.
k dicēs Damasum hoc tenere.Ioan. And. [k] quæstione
proposita in regula iuris cum sunt iura partium cir
ca fi. dicit hoc esse uerum si cesset causa excommuni
cationis, puta excommunicatus erat si non faceret
residētiam infra mēsem in beneficio,uel illius ratio-
ne nō reciperet ordines; infra tempus contraxit ma
trimonium;uel trāslatus est ad aliud beneficium pri
mo dimisso & huiusmodi.
5 Alia est ꝙ sentētia excommunicationis†suspensa
per appellationem legitimam nō conualescit licet ap
pellatio sit deserta; quia sentētia excommu. aut sta-
tim ligat,aut statim non ligat,hoc not.gloss. ordi.in
decre. venerabilis,de sen.excommu.lib.6. super ver.
appellationem.& circa hoc latius in libello allegatio
l num mearum allgatione prima, [l] ubi istud apertè
per multa iura probatur.
6 Alia regula est quòd†excommunicatus ingrediēs
m religionem [m] absolui potest a prælato illius religio
nis,extra de senten.excommunic.cum illorum.Et li-
cet ille tex. loquatur de excommunicatione lata a iu
re; idem de excommunicatione lata ab homine de-
bet intelligi;quia ubi permittitur absolutio a sentē-
tia excōmunicationis lata a iure,in casu in quo aliàs
est inhibita: & maximè quādo absolutio est reserua-
ta Papæ, fortius uidetur permissa absolutio a senten
tia excommunicatione lata ab homine. Nam in pri-
mo casu permittitur ut tollatur euagādi materia. In
secūdo casu est impossibilitas iuris,quia primus præ
latus cuius subditus non est potest illum absoluere.
Si secūdus non posset absoluere rediremus ad primū
incōueniēs: uidelicet ut cogeretur ire ad curiam con
tra rationem illius decret.cum illorum. Ex omnibus

istis regulis,& qualibet earum de per se, infertur suf
ficienter ad casum prædictum, & ostenditur luce
clarius dictum fratrem Albertum non fore excom-
municatum, & prædictum ordinarium debere om-
nem sibi rubiginem, & scrupulum conscientiæ re-
mouere, & illam reformare ex prædictis,& infra di-
cendis. Et primo ex primo præsupposito uidelicet
quòd sententia excommu. a regulis positis tenet,uel
non; & ualet absolutio, uel non; & sic patet quòd
ordinarius debeat acquiescere regulis scriptis in iu-
7 re. Ex † secundo præsupposito patet quòd non de-
bet ordinarius propter suspitionem suspectam, &
non certam, reputare aliquem excommunicatum,
& pro excommunicato repellere. Deinde ex prima
regula clarè potest cognoscere dictum fratrem Al-
bertum dicta excommunicatione non ligatum: nam
apparet quòd idem frater Albertus a dicta citatione
de eo facta, & excommunicatione in eum lata, uel
comminata per dictum magistrum; subditus adhuc,
post & ante latam sententiam quòd plus est appella
uit in forma legitima,ex suis causis, & a iure appro-
batis, & sic fuit appellatio iusta, quod patet quia
excommunicatio non ligauit, quia post appellatio-
nem ligare non potuit ut prædicta regula prima.
Sed quòd appellatio fuerit ex causis iustis, patet in
themate: nam fuit citatus ad locum incertum, quod
ut notum est de iure fieri non potest; de rescrip. cap.
n ul.& ibi not.gl.super uer.indeterminate. [n] & sic fuit
grauatus, & sic licuit appellare de appe. ut debitus.
o Item quia locus consuetæ residentiæ [o] adiri notoriè
non poterat sine mortis periculo quod fieri non po
p tuit.de appell.ex parte [p] cum ibi notatis, & sic etiam
q grauatus fuit, & licuit appellare [q] ut ibi, & in dicta
decre.ut debitus. Item hoc idem patet ex secunda re-
gula supradicta, nam pendente conditione supradi-
cta sub qua fuit excommunicatus; idem frater Al-
bertus appellauit ut patet ex dicta citatione, & data
appellatione: ergo fuit suspensa dicta sententia ut in
dicta regula. Item hoc idem patet ex tertia regula.
Nam pendente dicta sententia conditionali aduer-
sus dictum fratrem Albertum idem frater. Albertus
transiuit ad aliam religionem, & factus est alterius
fori, ergo secundum opi. Archi. de qua supra, in 3. re
gula non fuit ligatus, immo etiam nec secundum di
ctam opi. Ioan. And. nam per dictum ingressum ces
sauit causa excommunicationis latæ, nam excommu
nicabitur si non iret ad conferendum cum dicto ma
gistro super negotiis dicti hospitalis. Sed patet ꝙ
non potest quia aliam religionem intrauit; nec spe-
ctabat ad eum nec cogi poterat ire ad conferendum
de negotiis hospitalis, cum potius contemplationi,
& orationi in sua religione uacare debebat: hoc
patet ex quarta regula. Nam licet dictus frater Al-
bertus dictam appellationem non fuit prosecu-
tus, tamen sufficit quòd tempore quo fuit interpo
sita suspenderet ipsam excommunicationem: ut pa-
8 tet ex alleg. in dicta quarta regula. † Item patet hic
quinta regula. Nam idem frater Albertus tran-
siens ad alism religionem, & suppositus nouo
prælato, desiit esse subditus primi, & sic ut cessa-
ret materia euagandi cum a primo non posset
r absolui, potuit a secundo [r] ut patet in alleg. in di-
cta quinta

cta quinta regula. Saluet igitur animum, & constitutionem sui prædicti ordinis, & dictum fratrem Albertum religiosum ætatis, & bene dispositum respiciat benigno oculo, & fauores suos humiliter impendat, quia uerè prædicta de iure uera sunt probata, paratus adhuc si quod dubium restat iura declarationis super omni dubio reducere. Lapus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Magister hospitalis.] *Hic hospitalarius, seu hospitali præfectus dici potest. De magistro hospitalis loquitur Hostien. in c. quia uos, post medium, uers. Et iste intellectus. de appel. Sic & magnus magister, seu magister Hierosolymitanus dicitur idem qui in inscriptione. c. canonica, ubi Honorius III. scribit magistro, & fratribus Hospitalis Hierosolymitani. de senten. excom. de quo etiam pulchrè, & latè per o' lra cons. 128. quoniam. Senis appellatur Dominus Hospitalis, Brixiæ Massarius hospitalis. Massarius etiam dicitur Hospitalis S. Lazari diœcesis Sarzanen. prout per Sozzi. cons. 181. uisis capitulis, in prin. lib. 2. Magister etiam appellabatur, & hodie appellatur totius Religionis S. Lazari prout in Bulla Pij IIII. Confirmationis, innouationis, & ampliationis priuilegiorum Religionis S. Lazari, ubi recensentur plura priuilegia, & facultates aliorum summorum Pontificum. Hos etiam hospitalarios Orphanotrophos nuncupare possumus. iuxta tex. in l. Orphanotrophos. C. de epi. & cleri. §. fi. in authen. de eccle. tit. & sic ut tutores, uel curatores, seu tutoribus, uel curatoribus similes. ut etiam per Bal. in l. beneficium. in 1. lectu. post nu. 6. ff. de constitu. princi. & per alios quos adduco in x. quæst. Regu. de Anna. nu. 4.*

b ¶Is qui] *Tex. ille, & glo. & Docto. probant duo, quòd irregularitas a iure positiuo sit inducta, non autem a diuino. Rursus quòd irregularitas non censeatur inducta nisi expressè iure cautum inueniatur. Idē uoluit Nico. Mil. in Reper. in uer. Irregularis nullus est de iure diuino, & in uer. Irregularitatē nullus incurrit nisi in casibus expressis in iure. & Paris. consi. 27. quandoque. numero 27. uolu. 4.*

c ¶Glossis.] *Magna est glo. authoritas. & quādo illi stādū sit uide Iac. But. in l. uni. ad fi. C. qui sua iuris. Bar. in l. ut uim. de ius. & iu. post nu. 8. & ibi post alios latè per Ias. nu. 34. per D. meū eo. nu. & latius ibidē per Claud. Seysel. nu. 175. cum pluribus seq. & per Syl. nuptia. Io. Neuiza. lib. 5. nu. 25. uers. Etiam si esset Opin. glo. Imol. in l. 1. ff. de uulga. & Grat. respon. 1. nu. 16. & sequ. lib. 2. & cui opinioni inter doctores, & quando Glossæ standum sit uide in tracta. Matthæi Mathesi. de Electio. opi. & per Ioan. Fran. Paui. in prælu. extrauagan. col. 3. qui Lap. hic citare uoluit, ad quem se remittit circa opin. glossæ sequendam.*

d ¶Reprobatæ.] *Si glossa reprobata non reperiatur pro comprobata debet haberi, & tunc dici potest q eam omnes sequātur, ex quo nullus ab ea dissentit, argu. tex. in l. item quod Sabinus. in fi. ff. de hære. insti. in l. inter omnes. in prin. iun. glo. iuxta secundā solutionem. ff. qui satis. cogan. & And. Tiraq. de utr. retra. par. 1. gl. 4. §. 35. post nu. 45.*

e ¶Cum non ab homine.] *Et ibi per glo. 1. & per Abb. super dicta glo. nu. 7. & in 3. no. nu. 4. Vide Iuno. in c. iu nostra in uer. operis post nu. 2. & Anto. de But. in 5. oppo. de coha. cler. Fed. de Sen. cō. 267. ad ea. Mil. in reper. in uer. excōmunicatus occultus non est uitandus. & infra Alle. 52. an oporteat. post nu. 6 uers. tamē prætextu criminis. omnino Feli. in c. Rodulphus nu. 39. de rescri. & Cassa Dec. 1. de præben ubi etiam qui actus reddantur ualidi, uel inualidi gesti per excommunicatum occultum, uel in eius fauorem Et si excommunicatus appellauerit, & dubitetur an appellatio præcesserit, an excommunicatio quomodo in dubio iudicandū sit. disputat. Ioā. And. in regula cum sunt. in 1. quæst. lib. 6. Concludendū est q asserenti se excommunicatum post appellationem probandi onus incumbit. Rot. 316. no. q ubi. in anti. Feli. in c. cum tu, col. 3. in prin. de testi. Lamber. de Iu. patr. lib. 2. par. 2. quæst. 1. art. 25. nu. 5. & Rebuff. de Nomina. quæst. 14. nu. 16.*

f ¶Lib. 6.] *Idem uoluit Lap. supra Alle. 1. nu. 2. & hæc opin. communiter tenetur, ut per Paris. cons. 28. ad resolutionem. nu. 28. & seq. uol. 4.*

g ¶Ad cautelam.] *Videlicet in cap. præsenti, ubi plures alij casus ultra quatuor de quibus hic numerantur. Octo casus de quibus per dictam gloss. ponit etiam Hostien. in c. solet. col. 1. in fi. in uer. nullam. eo. ti & lib. Et illam gl. in uer. ad cautelam citat, ad illam se remittens Mil. in reper. in uer. sententia excommunicationis quibus casibus nulla sit.*

h ¶Per.] *Legerem propter, uel post. Idem supra Alle. 1. nu. 2. ubi addo. & infra 73. prælatus. nu. 4.*

i ¶Conditionem extantem.] *Hic supponere uidetur q a sententia excommunicationis conditionalis, ante conditionem extantem quandocunque appellari possit, & sic etiam post decēdium. Idem uidetur uelle infra Alle. 73. prælatus. ante nu. 3. Idem uoluit Gem. post Lap. Abb. in c. 1. § caueant, col. 2. uers. Sed dic. de senten. excomm. lib. 6. Et magis clare glo. 2. & Abb. in alle. hic. c. præterea, dic. tu. 2. de appel. nume. 8. ubi ipse Abb. ponit tres opin. & hanc dicit esse communem. Illam etiam communem asserunt, & defendunt ibidem Fran. super illa glo. col. 3. & D. meus. nu. 7. subdens q ab illa communi recedendum non est. Aduertendum tamen est q Abb. ubi supra subdit secundam opin. uidelicet. q infra decendiū a die sententiæ latæ sit appellādum, ueriorem putat, pro qua plura adducit. Videatur ibi Apostil. in uer. secunda. Hæc opin. in qua residet Abb. semper mihi uerior uisa fuit, eamque pluries Romæ seruari uidi.*

k ¶Ioan. And.] *Ad quem etiam se remittunt Fede. de Sen. cons. 97. quoniam. nu. 4. uers. Non ob. Gemini. in c. 2. post nu. 17. in 3. quæst. ubi Apostil hanc Alle. citat ad eam se remittens. de consti. lib. 6. Abb. in c. penul. nu. 10. de fo. compe. & in alle. c. præterea. 2. col. penul. Vide glo. in uer. sub excommunicationis. in ca. salonitanæ. 63. dist. & glo. in uer. subditi in c. a nobis. 1. de sen. excommu. Ancha. cons. 158. ex narratis. col. fi in ult. quæsito, & And. Tiraq. qui ad Lap. se remittit. de ut. retra. par. 1. gloss. 10. §. 1. uers. Adeo autem lædit. numero. 51.*

l ¶Alle. j.] *Videlicet num. 5. ubi etiam aliqua addo. Idem uoluit post But. Mil. in reper. in uer. excommunicatio facta post legitimam appel. uide in simi. Dec. Cassa. 1. ad fi. de præb.*

m ¶ Religionem.] *Supponit quòd excommunicatus effici possit monachus, & religionem profiteri.* Ioan.

Ioan. And in c.dolo facit.post medium. uers.Tertio contra superius.de re iur.lib.6.Bald.in l. quæ sub prætextu,post nu.3.C de sacro.eccle.Ioan.Firma de episco.lib. 2.quæst.2.ante nu.5.& Rocc.de Iu.patro.in uer competens.nu.20.quæst. 8. Hoc tamen sacris theologis & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ relinquendum determinationi censeo.

n ¶Indeterminatæ.] *Bar.Bal.& omnes in l.si ut proponis.C.quomo.& quan.ind.& ad alia quæ adduco in 35. quæst Reg.de Anna.post num. 15. Et Lap.hic sequitur Io.Firma.de episco.lib.1.par.2.post nu.3 quæst.3.*

o ¶Consuetæ residentiæ.] *Citatus enim comparere debet ubi maiore ius reddere consueuere.l.cum sententiã, C.de senten.& interlo.Bar.& alij in l.si ut proponis 2. C.quomo.& quan.ind.& latè tracto in 58.quæst. Reg. de Anna.nu.2.& seq.*

p ¶Ex parte.] *Dic tu.1.pro quo etiam est pulcher tex. in cle.pastoralis.§. notorium quippe. de re iudi. Videatur Oldra.cons.43.quæritur utrum citatio.nu.9. Alexã.in l.recusare §.si quis alio.nu.5.ff. ad trebel. Mar. Sozzi. in tract.citatio.art.18.nu.5.in 5.quæst.ubi etiam quot modis considerari possit locus non tutus.*

q ¶Appellare.] *Idem uoluit Rot 15.no.⁊ ubl.in anti.late per Alex.in alle.l.recusare.§.si quis alio.num.6.post alterum Imol.ff.ad trebel.quem sequuntur Feli.in ca. cũ ordinem post nu.13.uers.sed reuera.de rescr.& Paris. cons.28.ad resolutionem.nu.5.uol.4.*

r ¶A secundo.] *Et sic a suo proprio prælato cui tũc subest.ut d.c.cum illorum. §. penul. ibi eorum prælati &c. & postea ibi per Abbatem proprium &c.de senten.ex commu. Et cum iste translatus a primo sit exemptus, ille iurisdictionem, uel potestatem aliquam in hũc exercere non poterit,ex quo exemptio operatur iurisdictionis priuationem & libertatem iuxta mentem Gemi.in c.j. in i. not.de priuil.lib.6.*

SVMMARIVM.

1 *Prælatus an possit agere sine capitu. aut capitulum siue prælato.*
2 *Prælatus quo ad bona.potest dupliciter considerari.*
3 *Prælatus quare dicatur discretus.*
4 *Prælatus tenetur ex officio suo congregationum suarum negotia procurare.*
5 *Abbas conueniendus est pro tota ecclesia sibi subiecta ubi bona temporalia subiecta sunt monasterio.*
6 *Prælatus non debet grauiora negotia sine consilio facere.& nu.8.*
7 *Bona generaliter esse diuisa inter prælatum & capitulum qualiter sit intelligendum.*
9 *Prælatus & quicunque administrationem habens ubicunque potest agere & defendere potest & procuratorem constituere.*

ALLEGATIO XLVIII.

1 Licet materia an † prelatus sine capitulo,uel capitulum sine prælato agere possint, uel unus sine alio conueniri,antiqua sit,& trita per doctores: tamen quia singulis diebus de hoc in iudiciis inter causidicos disceptatur, & prompti sunt procuratores hanc exceptionem proponere; Id
circo ne tam sæpe pro isto articulo laborare cogaris in reuolutione cartarum hanc uide quam in ipso ar
a ticulo de discreto, & diuite clientulo [a] allegaturus
sum,in ijs scriptis plenius solito transferam quæ de
ipsa materia dici possunt,ut hæc quæ scripsero, futu
ris allegare sine librorum reuolutione sufficiant. Et
2 primo † distinguo de prælato. Nã quidã habent bona
cõia,& hoc est de iure cõi,alio non dato quia caput,
canonici uel monachi membra censentur esse.c. no-
uit.& c.quanto, de ijs quæ fi.a præla. sine consensu
b capituli. [b] aliqui sunt prælati qui habent bona discre
ta,& diuisa a suis capitulis,& conuentibus,ita quòd
diuisa est administratio inter eos.
3 Pro cuius † declaratione dicebat Gost.in ca.edoce
c ri. [c] de rescrip.& Ioan.And.post eũ,Inno. super uer.
discreta. ꝙ discretus idem est ꝙ deputatus, ut quia
pars possessionis deputata est ad usum ꝓlati, & pars
ad usum illorum de capitulo hoc est quod dicit text.
in cap.edoceri.de rescrip.Examinemus ergo quodli-
bet membrum de per se, & quòd prælatus loci mo-
nasterij, uel ecclesiæ in quibus bona sunt cõia nõ di
d screta,uel diuisa, possit ꝑ se sine capitulo agere [d] ꝓ
rebus monasterij,uel defendere,uidetur probari pos
se in multis iuribus,& maximè per præall.decre.edo
ceri ubi expresse dicit ꝙ abbas ꝑ ꝑ rescriptum impe
tratum contra eos nulla de conuentibus habita men
tione, tenetur rñdere super causis quæ pertinent ad
eosdẽ,& conuentus,ergo super oĩbus.Et † reddit tex
4 tus rõnem quia ex officio suo tenetur congregatio
num suarũ negotio procurare.Ergo expressè loqui-
tur ubi bona sunt communia,hoc idem probatur in.
c.nulla. 17.q.2.ubi expressè dicit tex.ꝙ tota ptãs est
Abbatis, ergo per se abbas sine monachis agere po-
terit.hoc idẽ vr̃ probari per decre.fi.de fo.cõpe.uers.
eps̃ solus coactus fuit rñdere aduersariis,ad idem de
iura.calum.c. fi. ubi patet ꝙ eps̃ per seipsum potest
in iudicio litigare,hoc idẽ placet Inn.in c.j.lib.vj.&
tractat Io.And.in d.§.in nouella,hoc idẽ dicit Arch.
de pœnis.c.fi.li.vj.& tractat Io.And.ibidẽ in nouel.
hoc idẽ tenet gl.ord.in c.fi.88.di.quę dicit ubi bona
sunt cõia conuenitur prelatus;si sint diuisa quilibet
pro parte sua;quã gl.ibidẽ vr̃ approbare Archi.idem
vr̃ dicere Io.And.Inn.& Host.in c.ex literis,de pro-
ba.Io.An.hoc no.expressè,in.c.inter dilectos, de fi.
instru.super prima gl.ubi dicit per illã decre. proba-
ri ꝙ prælatus põt esse in cã ecclesię per se solũ,Hos.
in c.edoceri.de rescrip.dicit se mirari ꝙ de ipso dubi
tetur qui hẽt generalem cũ libera.de elec.cum nobis
olim;cũ cõstet miserũ præceptorem per se posse age
re.de fi.instru.c.j.perpetuus,& de iudi. cũ deputati,
aliàs frustra tractarent doctores,an prælatus ante li-
e tem contestatã da: et procura. [e] & tenet ꝙ sic Inn.in
c.cũ cãm.de iuramen.calum. 25.q.4. quia epi.ubi gl.
5 plene tractat.Itẽ Inn. ĩ c.cũ iudæi.inter. † de uer.sig.
super uer.capellæ.dicit ꝙ cõuenit abbas pro ecclesia
subiecta qñ tẽporalia illius ecclesiæ subiecta sũt mo
nasterio.ut no.scd̃m eũ licet admittat eps̃ ad agendũ
ꝓ ecclesia sibi subiecta.de suc.ab intest.c.3. de priui
le.cũ olim,& defendit, non tñ admittitur nisi cũ sa-
tisdatione iudicatũ solui. Et hoc idem a simili secun
dum eum dicendum est abbati remitti.de restitut.
spo.cum causam.ibi expressè tenet quòd superiores

pro

f pro ecclesiis subiectis, maximè in præceptoriis [f] ubi pro libito ponunt, & remouent præceptores [g] possunt agere,& conueniri. Nec obstat secundum eum de rescrip.edoceri.quæ uidetur uelle ꝙ si administrationes sunt diuisæ ille solus agat qui est administrator. Nam secundum eum illa decret.intelligitur ubi nulla iusta causa subest quare alius agat,ita loquitur ubi sunt administrationes diuisæ penitus. Sed inter episcopos,& subditos ministrationes non sunt diuisæ,immo ad ministrabunt unus sub alio.Et idem secundum eum de aliis qui remouent minores ministros quando uolunt,ut templarij,& alij huiusmodi. Item ꝙ Abbas solus superior agat, & conueniatur pro ecclesiis subiectis, maximè quando habet eas in proprios usus;clare probat Innoc.in decre. cum uenerabile,de reli.do.& est ratio.quia sicut minister ibi deputatus;de iudi.deputati. ita & fortius ipse abbas superior quia una cēsetur administratio amborum. Item Innoc.in c.cum deputati. de iudi. dicit. prædicta uera etiam si talem præceptorem talis superior
6 remouete non possit sine consilio† sui capituli:quia
h nec ēt prælatus alia maiora & grauiora [h] negotia debet facere sine consilio,& hoc expressè tenet in cap. edoceri.de rescri.ubi respōdet ad illa.& ibi dicit plus quia si sunt bona communiter discreta, sed conuentus habet alias possessiones pro suis uestibus deputatas,uel huiusmodi,& prælatus habet ꝓ suis reliquas alias, tunc abbas pro se,uel pro dictis omnibus aget sine consensu capituli, sed ubi bona sunt communia generaliter discreta. i. quia diuisæ sunt possessiones omnes , & unam partem habet episcopus generaliter pro omnibus incumbentibus sibi , tunc quilibet aget pro parte sua.ponit etiam ipse Inno. in dicta de
7 cre.edoceri.super uer.cōgregationem obscure.† Tertium membrum ꝙ quidam fatentur se non intelligere scilicet quando generaliter bona sunt diuisa inter prælatum & capitulum:ut supra dictum est, tamen aliqua res remansit communis inter eos:exemplum apparere potest in duobus dominis Mediolanē. Barnaboue scilicet & Galeatio, qui omnia bona diuiserant,& solum ciuitatem Mediolanen.retinent communem ; tunc pro tali re nec prælatus sine capitulo, nec capitulum sine prælato agere potest:ratio , quia licet ubi bona sunt communia agat abbas solus, qui habet administrationē:tamen quando sunt diuisa generaliter sicut perdit administrationem in parte cōtingente capitulum,ita & in dicta una re,quia tali casu remansit administratio prælato, sed sequitur monasterium generalis diuisio,& in diuisis quilibet per se agit.ita etiam in ista unica communi quilibet pro parte sua debet conuenire & interuenire,quia remāsit communis res. Sed non eius administratio & ita intelligo docto.scilicet Inn. quem multi farentur se non intelligere. Compos.in d.ca.edoceri.ubi firmat istam opi.per uerba clarissima Spec.de actore. uers.
i item obijcitur [i] recitat omnes opin. & firmat prædictam opin. Innocen.scilicet,quòd in omnibus prælatus agit sine consensu capituli , etiam in diuisis pro parte sua. Secus dicit in capitulo quia in diuisis non agit sine consensu prælati. De secundo membro quādo administratio est diuisa potest esse: ut supra proximo membro tetigi tribus modis. Primo quòd quædam possessiones sint deputatæ pro capitulo,& monachis,uel canonicis pro suis uestibus, calciamentis uel huiusmodi. Et episcopo,uel abbati,uel saltē prælato quædam aliæ possessiones sint assignatæ pro similibus,uel pro pascendis equis,uel huiusmodi : tamen aliæ possessiones remanent communes . Et in isto casu non dicitur diuisio generalis sed specialis. Et ideo isto casu prælatus retinet administrationem & pro omnibus agere,& conueniri potest. ita no. In no.in d.ca.edoceri,de rescrip. Alio modo potest esse diuisio generalis: puta quia nullæ possessiones remanent communes, sed omnes diuisæ , & partem habet prælatus generaliter, & pro omnibus incumbentibus:& tunc quilibet per se agere potest pro sua parte,& unus pro rebus alterius agere non potest,& ita loquitur decre.edoceri.in fi.& ita dicit Inn.in capit. olim causam.de resti.spo.in prin.& glo.or. in c. fina. 48. dist. aliquando bona sunt diuisa generaliter per monasterium de quo supra dixi, tamē unus fundus, uel una domus, nel unum molendinum remansit in communi inter eos : & tunc pro rebus diuisis quilibet pro parte sua agent ut supra dictum est:sed pro re illa quę in communi remansit unus sine alio nō agere,nam non quilibet per se quia non est diuisa, nec prælatus solus tanquam generalis administrator bonorum ecclesiæ,quia inter eos administratio est diuisa propter generalem diuisionem , cuius causa licet illa unica res in communi remansit,administratio tamen illa intelligitur diuisa:& ideo quilibet pro parte sua interuenire debet,ac si esset res communis pluribus,& singulis,ut uidetur sentire Spec.in d.tit. de
8 actore uers. item obijcitur. † Quæro quid in arduis
k [k] causis nunquid unus sine altero aget,uel conueniri. Respondit Spe.in d. tit. & vers.non uidetur hoc ponderare,sed simpliciter concedit prælato in communibus administrare sine consensu capituli. Inno. uidetur sentire sub dubio fortè,ꝙ in arduis requiritur consensus capituli , & idem uidetur sentire Hostien.in d.c.edoceri.& in sum.de rescrip.§. quæ possunt obiici sub.§ j.uers. 29. & se. Sed quæ dicuntur
l causæ arduæ [l] isto casu dicit Hostien.ubi supra, & recitat Spe.in prælle.uers. ꝙ quando agitur de diminutione bonorū,uel dignitatis ecclesiæ puta de subiectione, uel limitibus episcopatus , uel membrorū, & hoc idem no.Ioan. And.post Inno.in c.querelam,
m de procu.& causæ dicuntur magnæ, [m] & paruæ respectiuè:unde inter certas personas causa.x.aureorū erit magna,ut quia pauperes,& miseri: & inter certas alias causa unius castri dicetur parua,ut iter duos reges,ut notari solet de iureiur.c.fi. Sunt qui dicunt quòd licet prælatus ubi bona sunt communia possit agere, & defendere sine capitulo , tamen hoc uerum secundum eos per se: sed tamen dicto casu procuratorem dare non potest,& ad hoc alle.Gui. Spec. de actore.in fi.uers.si uero per procuratorem,& dico ꝙ istud non est bene dictum , nec de iure procedit, immo dico ꝙ prælatus ubi bona sunt communia secundum primam uiam iure dispositionis habet administrationem;& sine capitulo agere, & defendere potest ut in alia allegatione clarè approbaui.Et talis potest procuratorem constituere ante lit.contest. & postea,ut in cap. cum causam,de iuramen.calum. & not.glo.

not.glo.v.q.4.c.fi.in fi.gl.mag.& facit. vij.q. j.c.j. in ult.glo.xvj.q.j.relatio. & de elec. cum nobis olim, & quod not. Hostien. in summa de iureiur. §.quis possit,uers.in rebus,de sup.negl.præla.grandi.lib. vj. Allegata in rontrariũ nõ faciunt cõtra, sanè intellecta. Nã Guil.in pal. uers.non loquit ubi bona sunt cõia; sed loquit ubi causa est cõis plati, & rapituli,qđ non est nisi ubi bona sunt communia,non diceret postea ꝙ post lit.contesta.posset fieri præiudicium ecclesiæ sed ante,& statim ipse Spe.in uersi.breuiter tene &c. dicit quòd prælatus & quicunque habens administrationem possunt agere, & defendere &c. Et si dicatur illud intelligendum est ut supra, scilicet quando per se agunt, sed non per procuratorem, male dicunt.& Spec.contra sentit in loco ad quem remittit in dicto versi.si uero.per procuratorem, & de procuratore.§. ratione quoque,uers.item ꝙ sint ronstituti, & in uersi.cæterum,ibi statim sequenti. ubi expressè dicit ꝙ prælatus potest sine capitulo agere, & defendere & alleg. quod dicit in d. §. breuiter, supra de actore.
9 † Et subdit quòd ubicunque potest agere & defende
n se potest procuratorem " ronstituere tam ante lit. contestat.quam postea.Item quando iura glo.& dor. tractant de potestate prælati simpliciter intelligunt de prælato secundum dispositionem iuris communis; quæ est quod bona sint rommunia, & tamen dicunt ꝙ habet liberam, & quòd potest dare procuratorem ante lit. contesta. & si quispiam aliter diceret minus iuridicè loqueretur.

Addit.Quint.Mandosij.

a ¶ Clientulo.] *Duæ qualitates in hoc Lapi cliente concurrebant,diuitiæ uidelicet & discretio. unde non mirũ si strenue scripsit.quarum si altera deficiat Aduocatus adducere poterit carmen illud per D.meum Phil. Dec. Senis solutionibus stipendiorum promissorum cessantibus legere recusantem,cantari solitum.in steriles campos nolunt iuga ferre iuuenci.Ego clientes diuites indiscretos,quorum infinitus est numerus abhorreo:Pauperum misereor, his pro uirili aduocatus prodesse tenetur,iuxta illud Ecclesiastic:cap.4.Congregationi pauperum affabilem te facito.& Iob.cap.29. pater eram pauperum.Illos uero a quouis semper reijciendos fore putaui.De honorario aduocationis, patrociniique gratia præberi solito uide Bud.in annot.in pandect.super l.solet.§.Quantum ad exenia.ff.de offi.procon. Et de feliciori tempore Lapi quàm sint tempora moderna ratione clientum uide infra in mea ult.Apostil.ad Alle.57.*

b ¶ Capituli.] *Et per eundem Lap.supra Alle.12.disputat hic.in prin.*

c ¶ In clerici.] *Vbi etiam uideantur Abba.nu.3.cum sequen.& ibi duæ Apostil.in uer.bona,& in uer. uerior, ad Lap.hic se remittunt Feli.ibidem,in uer.solus prælatus,post nu.2.& D.meus in 3.quæst.post num.8.in duobus locis,ubi etiam alios referunt, pro quibus, & alijs de quibus infra uide etiam Gemin.in c.præsentium.num. 18.& ante,& post.de testi.li.vj.& eundem in c. per sona.§.si autem,super gl.in uer.ordinarius,de priuil.c.li.*

d ¶ Agere.] *Glo.in uer.pro ecclesia,in cle.fi. de procura. Specu.eo.titu.§.ratione eius, uers.nunquid canonicus. Rot.Bellame.492.si procurator,& 696.confessio prælati.quæ est eadem cum illa in no.466.Alex.con.186. uisis.nu.9.lib.2.sequuntur Phi.Fran.in c.Abbate sanè, ante nu.4.de re iudi.lib.6.& D.meus in c.repræhensibilis.post nu 10 de appel.hanc communem asserens.*

e ¶ Procuratorem.] *Prælatus etiam regularis ꝙ etiam ante litem contestatam procuratorem constituere possit uoluit Bal.in l.1.post nu.3.uers. Ibi & prælatos.ff.de procu.Idem Bal.in authen. sed hodie, uers. ultimo hic. C.de epis.& cleri.Et Bal.sequitur Fran.Aret.in l.si seruus.§.pupillus.in fi.ff.de uer.obli.Hanc opin dicit communem,& ueriorem Abb.in alle c.edoceri.in 4. quæst. nu.8.ubi etiam latè per Feli.nu.6.in uers. solus prælatus dat procuratorem.Et hoc dictum pro communi, & uero tenuit Rota,& per illud conclusit mandatum Abbatissæ sine numero monialium requisito subsistere. in causa Romã.Hæred.de palosis coram Puteo.8. Nouembris.1549.*

f ¶ Præceptoriis.] *De quibus supra Alleg.36.disputat, & per me in 12.3.Reg.& in 49.16.Reg.*

g ¶ Præceptores.] *Qui sunt ad nutum amouibiles.c. cum deputati.ubi no. Inno.in prin.& Abb.col.4.in 2.quæst. de iudi.dicta Alleg.26.ad fi.& Corn. consi.66. placet. nume.1.lib.3.*

h ¶ Maiora,& grauiora.] *Vide hac Alle.nume.8. uersi. Quæro quid in arduis,ubi addo. & de causis grauioribus infra Alle.69.in cle.in fi.ubi aliqua addo.*

i ¶ Item obiicitur.] *Dic tu uersi. Item etiam obijcitur, nume.76.& ibi sunt tres Apostil. quæ uideantur. & Rot quæ additur 466. in no.est eadem Bellame.696.cõfessio prælati.*

k ¶ Quid in arduis.] *Communis,& uera est conclu.quòd prælatus in arduis non põt sine ronsensu rapituli, seu rõuẽtus agere,& hãc uerã dicit Rot.præa.466. post nu.2. uers Contradicit tamẽ.in no.& Bella.696.Idẽ ẽt uoluit Rom.cõs.369.circa nu.21.uers. Tertia est Abb.consi. 62.illud de iure.nu.1.& seq.li.1.ubi puto ꝙ Lap.hic citare uoluerit.Idẽ Abb.in c.cãm quæ.nu.5.uers.uel erat negociũ grãde,ubi Feli.nu.3.qui Lap.hic sequitur,distinguẽs quãdo sufficiat consiliũ,quãdo requiratur cõsensus. de iudi.& Abb.post alios in c.cũ deputati post num.15. eo.Phi.Frã.in c.Abbate sanè,col.ij.uer. Et aduerte ꝙ licet prælatus.de re iu.lib.6.Et opi. Feli.in alle.c.edoceri post nu.3.in c.decla.dicit oẽs ibi tenere, & hunc sequitur subdecus postea,ꝙ communiter tenent Doct.quòd consensus requiratur,& sic quòd non sufficiat consilium Et Lap.sequitur.D.meus ibi post num. 8.uers.& prædicta. & Io.Fran.à Ripa super rub.de ronst.col.8.post nu.18.*

l ¶ Causæ arduæ.] *Aliquãdo uerò grauitas, seu magnitudo cãæ cõsideratur respectu personarũ,prout per hũc infra uers.Et cãæ dicũtur magnæ.& per Abb.in c.cõstitutis,post nu.4.uers.& no.bene.iunc.duabus Apostil.ibi positis.uẽ sed.uac.Dicimus ẽt arbitrariũ esse an cã sit ardua,uel non.Inno.in alleg. ca.edoceri.ad fi.ubi D.meus, num.4.uers.Et quæ dicantur ardua.*

m ¶ Magnæ.] *Hæc est pulchra Theo.ad cognoscendũ quãdo cãæ dicãtur magnæ,uel paruæ,pro quibus,& ꝙ ẽt alio mõ dici possũt cãæ magnæ,graues, paruæ, humiles uide quæ scripsi in 3.com.in uer.attenta grauitate.& com. 11. in uer. Grauitatem summa.*

n ¶ Procuratorẽ.] *Hæc regula cõiter tenetur per tex.in l. 1.ibi uel nolũt &c.ubi ẽt Bar.ff.de procu.Iun. & alij in alle.c.edoceri.de resc.Idem Inn.in c.cũ L. & A.de re iu-*

& ibidem Abb. nu. 25. & seq. at Apostil. ad eũ in uer. ubicũq; ad fi. sequẽs Lap. hic & Fel. col. 4. uersus fi. uers. ubi religiosus põt. Idẽ uoluit Rot. 18. no. ꝙ mona. in anti.

SVMMARIVM.

1 *Procurator commissus in administratione spiritualium & temporalium omnia potest, excepta alienatione bonorum.*

2 *Duorum litigantium dicitur ille probare qui iustiorem titulum probat.*

3 *Mandatum habens ad agendum interdicto uti pos. põt interdicere dominiũ quod requirit naturã interdicti.*

ALLEGATIO XLIX.

SVNT & alij qui dicunt ꝙ procu. datus à
ꝑlato ad administrãdum spiritualia, & tem
poralia cum potestate agendi, & defenden
di super prædictis, & ab eis pendentibus, cohærenti-
bus, & connexis; non posit agendo de iniuria, & mo
lestia; ut iniuriationibus, & molestationibus impona
tur silentium agere ad declarationem proprietatis
rei molestatæ, alle. quia quando agitur petitorio, de-
bet prælatus conuenire reum laicum coram suo iudi
1 ce seculari. Ego dico ꝙ minus iustè est dictum. † Nã
is cui cõmittitur spiritualium administratio, & tem-
poralium; potest omnia excepta alienatione bonorũ,
a vt in c. is cui. de elect. li. 6. [a] unde cum isti procurato-
ri commissa sit administratio spiritualium, & tempo
ralium, omnia potuit &c. item quia habet mandatum
ad agendum super ipsa administratione & pœna &c.
sed non est dubitandum quòd si proponatur res ab
administratione impediri, quòd dependet ab admini
stratione ut tollatur impedimentum, quia omnia in
telliguntur commissa sine quibus &c. ut in c. j. de of
b fic. deleg. [b] Allegata in contrarium nil faciunt: nam
illa tangunt impedimentum iudicis non ex defectu
procur. Item illud est uerum quando ageret rei vendi
catione; sed in nostro casu proponuntur bona de qui
bus agitur posideri per actorem, quo casu non da-
c tur rei vendicatio. [c] vnde agitur interdicto vti pos-
si. quo casu per clericum agi potest coram ecclesiasti
co; quia venit iniuria, uiolentia, & molestia quibus ca
sibus potest adiri ecclesiasticus, ut in cap cum sit ge-
d nerale, de for. compe. [d] etiam in tali interdicto venit
2 probatio dominij, † quia ille obtinet qui iustiorem
e titulum probat, vt legitur & no. in ca. licet, [e] de pro-
bati. vnde isto casu non agitur de rei vendica. vel di-
recto petitorio; sed agitur ad declarationem quod re
quiritur, & patitur natura interdicti uti posidetis.
3 † Quicunque igitur habet mandatum ad agendum
f interdicto uti posid. potest indicere dominium [f] qđ
requirit naturam interdicti: imò plus dico ꝙ dictus
procu. posset agere rei vendi. & directo petitorio, ex
quo sibi generalis administratio est commissa, vt su-
pra alle. est, & si adiret indirectè ecclesiasticum con-
tra laicum in casu non permisso non competeret ex-
ceptio contra mandatum, & sic obtinui in episcopali
curia Flo. tempore do. Ang. de Ricasol. episcopi Flo.
in maximo aduocatorum strepitu, & aliàs conflictu
in quadam causa uertente inter Abbatem monasterij
sancti Antonij Vien. ex parte vna, & fratrem Ioan-
nem olim præceptorem sancti Antonij Flor. dicti
ordinis.

Addit. Quint Mandosij.

a ¶Lib. vj.] *Et mil. in Reper. in uer. Administrator ecclesia.*

b ¶De offic. deleg.] *Ac c. præterea. & c. significasti. col. 2. ff. de iuris. om. iudi.*

c ¶Rei vendi.] *Vnum ex præcipuis requisitis in agente rei uẽdicatione est, ut probet aduersarium posidere, seu tenere, uel dolo desiisse possidere, alioqui condemnabitur ipse actor. l. officium. l. si autem. & l. fi. ff. de rei uendi. l. uni. & ibi Bald. in princip. C. de alie. iudi. Roffre. dum de Actio. ciuilibus tractare incipit. rub. de rei uend. in 4. re qui. infra alle. 58. post num. 6.*

d De for. compe.] *Et ibi Abb. nu. 13. Barb. col. 6. qui hũc citat. & Mar. Sozzi. post num. 18. in 11. Fallen. uers. in ea. infra alleg. 57. 64. & seq. Feli. in c. ecclesia S. Mariæ. nu. 7. & seq. de constit. Aufr. de pote. eccle. super Lai. in 112. casu.*

e ¶In ca. licet.] *Ver. ex præmisis, ibi Illa proculdubio &c. l. si duo in prin ff. uti. posi. Bar. in l. 1. col. fi. C. eo. Bal. in l. qui accusare in ult. no. ante nu. 5. C. de eden. D. meus consi. 410. in causa. nu. 3.*

f ¶Dominium.] *Et quòd in interdicto uti possidetis admittantur exceptiones, articuli, & probationes de dominio, & proprietate firmat Bar. post Iac. de Ares. & Cyn. in l. si ex eo. §. fin nu. 3. cum quo scribentes communiter transeunt. ff. de acq. pos. Paris. consi. 31. nume. 60. uol. 4. communem affirmans.*

SVMMARIVM.

1 *Veritas orationis coniuncta requirit utramque partem ueram esse.*

2 *Canonicus an possit agere nomine ecclesia.*

3 *Res per alium inuasa dicitur alienata & pro ea potest agi ac si esset alienata.*

4 *Canonicum posse agere nomine ecclesia impugnatur tribus medijs.*

5 *Succedens loco alicuius debet eodem iure uti quo ille utebatur.*

6 *Canonicus agens pro præbenda sua sibi singulariter assignata qualiter formabit libellum.*

7 *Petens restitutionem beneficij quo se spoliatum dicit cuius nomine agere debeat.*

8 *Sententia debet proferri iuxta formam libelli.*

9 *Agere ad cõmodũ ecclesia & noĩe ecclesia an sit idem.*

10 *Vota conditionalia uel incerta reprobantur.*

11 *Ecclesia nunquam per se dat mandatum sed aut ius aut capitulum.*

12 *Potestas capituli est in unum.*

13 *Interesse priuatum an possit esse in re communi: & an in una & eadem re possit esse interesse commune & priuatum.*

14 *Interesse commune & priuatum differunt.*

15 *Quod commune est nemo proprium dicere potest.*

16 *Monacha spoliata non potest repetere tanquam monacha sed tanquam pars corporis & collegij.*

17 *Ignorantia non præsumitur in ijs quæ quis indagare tenetur.*

ALLEGATIO. L.

Dicebantur in effectu tria contra mandatū.
1 † Primum quod actor constituit procuratorem in dicta causa dictis nominibus:
a hæc autem oratio coniuncta [a] est, tam nomine proprio, quam nomine ecclesiæ. Sed nomine proprio agere non potest, ergo procuratio non tenet. Secundum quia canonicus non potest agere nomine ecclesiæ pro ut agit sed debet agere pro ecclesia, alleg. Inno. in decre. cum olim, de testi. nec prodest ꝙ det libellum dictis nominibus, & quolibet eorum, vel ꝙ dicitur coniunctim, & diuisim. Nam istæ omnes sunt copulatæ ita ꝙ vna deficiente altera non procedit. Tertium quia debuit primo constare de negligentia
b prioris, & capituli [b] ad hoc no. per Inn. in d. cap. cum olim, & per Host. ibidem. Respondetur ad primū dicitur quod ex quo exhibito libello per principalem qui statim in actis post libellum fecit procuratorem ad prosequendam dictam causam &c. & hoc sufficit, & intelligitur fecisse eo modo quo causa exercetur, & quia quasi dominus intelligatur esse præsens in omnibus, ex quo apud acta. Et hinc est ꝙ isto casu non habeat procuratorem releuare, nec satisdare, ut C. de sat. l. prima. & not. Specul. de satisd. §. 1. uersi. & est not. ut dicit. d. l. quia dominus intelligitur es-
c se præsens. [c]
2 † Ad secundum quod canonicus potest agere nomi
d ne ecclesiæ, & ita firmat Inno. in d. ca. cum olim, [d] licet recitet opi. aliquorum dicentium contrariū, quas non approbat: & hoc idem uidetur sentire ipse ubi dicit ꝙ talis canonicus habet mandatum à iure, sed is qui habet mandatum non agit nomine proprio, sed eius cuius mandatum gerit, Et hoc etiam uidetur sentire Spec. in Spe. de procur. §. ij. uers. ꝙ si ubi dicit ꝙ canonicus agens contra aliquem pro re malè alienata, succedit loco totius capituli: & qui succedit loco alicuius ecclesiæ eodem iure utitur, capitulum ergo gerit nomine ecclesiæ ergo & isto respectu, super illo. uer. Ioan. And. dicit ꝙ Alber. Gal. dicit quòd doct. bon. ita determinauerunt, & prodest dixisse dictis nominibus, & quolibet eorum, & coniunctim,
e & diuisim, [e] & ista sunt directè contraria. Oportet ergo ꝙ intelligatur coniunctim pro se, & diuisim pro se, hoc est secundum alterum modorum in positionibus, vbi dicit pono coniunctim & diuisim assensiuè, & dissensiuè, & de quolibet primo de per se. vt si negat reus coniunctim, interrogatur de quolibet de per se. Ad tertium dicitur ꝙ satis constat de negligentia
f eo ipso [f] ꝙ non prosequuntur iura ecclesiæ: ita not. Innoc. ibi alia quæ dicit sub alternatione Host. dicit tutum esse hoc significari capitulo, non quia non ualeat, sed quia posit litem sopitam postea suscitare, sed ista sunt superflua. nam dico quod sine aliqua negligentia, potuit agere iste canonicus per decre. si quis præsbyterorum ad fi. Nec obst. quod dicit quòd illa loquitur de re alienata, sed hic proponitur occu-
3 pata † ergo; quia istud damnat Spe. quia dicit, quòd res inuasa per alium dicitur alienata, & pro ea po-
g test agi ac si esset alienata [g] hoc not. de rescrip. præsenti. §. ratione formæ. vers. Item ꝙ in rescrip. hoc clarissimè not. Ioan. Andr. in decret. episcopi, de reb. eccle. non alie. Alia not. in cap. cum olim, loquuntur quando agitur in alijs casibus non pro re alienata vt erat in ipso. ca. cùm olim. Lapus.

Visis allegationibus responsiuis apparet mihi illa non respondere sufficienter ad allegata in contra: & licet posset fieri sine alia responsione & maximè quia in ipsis responsiuis allegationibus nll alleg. nisi vna gloss. Innocen. in decret. cum olim, quæ manifestè facit contra eum, & allegata fuit pro parte alia, tamen ad elucidationem veritatis iterum dicam. Et ommissis superfluis uidetur aduocatus aduersus
4 pertinaciter assistere in tribus. † Primum quòd canonicus etiam quando sibi competit agere pro ecclesia, non potest cōcipere libellum nomine ecclesię. Secundum ꝙ nō potest canonicus agere, pro re cōi pro suo interesse quia in re tali nō habet interesse. Tertiū est quòd requiratur negligentia prælati. & capituli antequam singularis canonicus debeat admitti. & dimitto litigium, de coniunctim, & diuisim quod non est opus discutere; licet totum aliter debeat intelligi quam allegetur subtiliter per dictum aduocatum aduersum; & dico quòd omnia prædicta tria sunt minus iuridicè dicta nec possent iure probari, nec probata sunt per eum.

Ad primum dico quòd canonicus eo casu quando competit agere pro ecclesia ut in casu capitu. cum olim, ubi expressè firmat istam quæstionem, & respondet nomine ecclesiæ formando, licet ipse recitet opi. aliorum qui malè dicunt, & ipse non appro
h bat hoc etiam ratione. Nam si prælatus [h] debet agere nomine ecclesiæ, ut not. de li. ob. cap. primo. & prædictis casibus canonicus succedat, & surrogetur sibi à iure, ergo eodem modo agere debet, quia qui
5 succedit † loco alicuius, debet uti eodem iure,
i ut lit. perid. ecclesia. [i] Ideo enim prelatus agit nomine ecclesiæ quia non est dominus, sed sibi commis-
k sa est administratio. [k] ut nota. gloss. in cap. constitutus, de rescript. Ille enim qui non est dominus rei non potest agere pro illa re. ut nota. Ioan. Andr. de probatio. ex literis, in gloss. non poterat, & semper agendo intelligitur agere nomine ecclesiæ. Vnde secundum Innocent. in capitul. præsentium, de testi. libro 6. & Ioan. Andr. post eum in princip. si libellus dicat agit talis Abbas, & talis procurator conuentus nomine: ut sic quo ad uerba uideatur diuersis nominibus agere: quia tamen constat quòd eiusdem nomine agitur, scilicet monasterii, ad quod res pertinent de quibus agitur: idem est eadem ratione canonicus, cui dictis nominibus commissa est administratio talis actus non suo, sed nomine ecclesiæ ager. nam ubi eadem ratio ibi idem ius. de rescrip. inter cætera, non posset dari ratio diuersitatis.
6 † Præterea hoc uidemus in simili, nam si canonicus agit pro præbenda sua sibi singulariter assignata, formabit libellum tam nomine præbendæ suæ, quam nomine proprio, ita not. Hostien. in cap. edoceri. de rescrip. & in decret. ex literis de probatio. licet Innocen. dicat in dict. decret. quòd etiam nomine proprio agere poterit pro sua prębenda, quando agit cum illis de ecclesia, quia nil depo-
l sit ecclesię. [l] Sed quando cum extraneis agitur

nomine ecclesiæ est agendum; vt not. de probati.
ex literis, & cum mandato ecclesiæ; quia nemo sine
mandato ecclesiæ agere potest nisi prælatus, & capi-
tulum, nisi in casibus exceptis a iure ut in ca. si quis,
de reb. eccle. non alie. & cap. olim, de testi. si canoni-
cus velit de proprietate præbendæ agere cum extra-
neo; debet habere mandatum, ne faciat præiudicium
ecclesiæ ignoranti; aliàs nec nomine suo, nec pro ec-
clesia potest agere: & quia spiritualis præbenda est
commissa canonico, non agit canonicus nomine ec-
clesiæ in defectum prælati; quia non fuit in culpa, &
non ipse canonicus petet mandatum; & erit primus,
quia primo loco ad eum spectet, nec præfertur isto
casu prælatus, extra de iud. cap. de præsenti, & ibi no.
vel si admittetur prælatus satis posset canonicus pro
suo interesse assistere ne colludat. de procur. licet. lib.
vj. Item si administratio bonorum monasterij est di-
uisa inter Abbatem, & côuentum: si Abbas uelit age
re pro bonis commissis suæ administrationi, aget no
mine non suo. Ita not. Ioan. And. post Inno. & Host.
in decre. ex literis, de proba. in glo. non poterat. om-
nium istorum est una ratio, quia non sunt domini re
7 rum ecclesiæ: ideo suo non agunt, sed ecclesiæ. † Itẽ
is qui petit restitutionem beneficij quo se spoliatum
dicit, nomine suo debet agere; secus, si petat res bene
ficij debet agere, quia illas res non possidebat nomi-
ne suo sed nomine ecclesiæ: & ideo nomine ecclesiæ
debet agere. Ita no. Ioan. And. post Innoc. in decre. ex
m literis, de resti. spol. [m] in gl. magna. per quæ clare pa-
tet ꝙ nomine ecclesiæ semper agi debet. quando ad
commodum ecclesiæ agitur, non ad commodum agẽ
tis. Item facit ad hoc quod de præbẽ. cum teneamus.
super uer. ecclesiam. ubi dicitur ꝙ licet canonicus pos
sit suam defendere ecclesiã ut de except. dilectis, non
tamen formabit exceptionem in persona canonici,
sed ecclesiæ, uerum quia sententia debet proferri iux
8 ta formam libelli ut not. † de si. licet [n] de accu. quali
n ter & quando, & petitio talis debet esse. Sed licet di-
cta uera sint & probata sic esse de iure; tamen de iure
canonico sunt ista superflua, & magis subtilia, quam
9 utilia, ut no. in simili. † Ioan. And. de resti. spo. ex lite
ris. Nam agere ad commodum ecclesiæ & agere no-
o mine ecclesiæ [o] sunt idem in effectu, & diuersitas po
tius in apice iuris, quam in effectu rationis consistit.
Et hoc est quod clare not. Host. in simili decre. cum
contingit, de offi. dele. ubi quærit quid de tali libel-
lo; conqueror de tali episcopo qui me post appella-
tionem iustam iniustè excommunicauit: unde peto
mihi super hoc uestro officio prouideri, pronuntian
do dictam sententiam fore nullam, uel me absoluen-
do pro ut uobis uidebitur faciendum. Et dicit ꝙ iste
libellus secundum simplicitatem iuris canonici est
admittendus & alleg. plura iura, & si obijciatur de cõ
trarietate, uel incertitudine; replicari poterit de sim
plicitate iuris canonici, & iustitiæ ueritate, & dẽt iu-
p dex secũdum eum perniciosæ subtilitati, [p] & maxi-
mè in talibus quantum potest obuiare, imò dicit ꝙ
in prædicta petitione nulla est contrarietas ex quo
totum refertur ad arbitrium iudicis, dicendo absoluẽ
do, uel pronũtiando nullam, prout uidebitur facien-
dum, q̃ uerba Host. per omnia possunt reduci ad ca-
sum nostrum. Nam hic proponitur res occupata in

damnũ ecclesiæ. & pro interesse canonici petentis &
omnimodo &c. quibus melius hoc potest fieri. Patet
ergo quod ex ipso imploratur officiũ iudicis ad hoc
faciendum omnino &c. quod reponitur in electione
sua, ut in hoc faciat per eum modum per quem me-
lius potest, ut exemplo Hostien. & sic nulla contra-
10 rietas. † Ita etiam licet in electione reprobentur uo-
q ta conditionalia, uel incerta [q] tamen admittitur ista
forma eligo, uel postulo prout melius fieri de iure
potest. quando superior eligat illam uiam, quæ ma-
gis est iuridica. Item cum agatur solum de fauore ec
clesiæ, non est locus subtilitati, ut supra, & maximè
in materia dubia in iure. Nam & quod sit dubia pa-
tet per uerba. Inno. in decre. cum olim, de testi. ubi
dicit quod cautum est non exprimere quo nomine
agatur, & iudex prudẽter facit si ad hoc non cogat;
& hoc pro alio non est, nisi quia nõ est bene iure cla
rũ quo nomine agi debeat. In hoc dubio agitur utro-
que nomine, & omni modo quo melius potest, & sic
plusquam sufficiat & potius obstinatę pertinaciæ est
in hoc persistere, quam in ueritate iuris. Nec proce-
dunt argumenta facta in contrarium, ubi dicitur ta-
lis canonicus habet mandatum à iure pro ecclesia, er
go non ab ecclesia, imò sequitur habet mandatum à
11 iure pro ecclesia, ergo est procurator ecclesiæ: † Ec-
clesia enim per se nunquam dat mandatum, sed pro
ea datur, aut à capitulo, aut à iure, & sic datus dicitur
procurator ecclesiæ, non ecclesiæ. i. administrator ec-
r clesiæ, sed ecclesiæ, domorum. Ecclesia enim [r] mul-
tis modis sumitur ut no. glo. in c. quærelam. ne præla.
uices. Item non sequitur illatio facta si ageretur no-
mine ecclesiæ ergo ecclesia negligeret, & etiam age-
ret, quæ sunt opposita. Nam ecclesia per se sumpta
ut sibi non negligit, sed capitulum contra ipsam, &
in eius lęsionem negligit, & fauore ecclesiæ innocen
tis surrogantur alij de ecclesia ad supplendam negli
gentiam capituli, & ageret nomine ecclesiæ neglo-
ctę, non negligentis. Item non procedit alia illatio,
succedit canonicus in locum capituli, non tamen no-
mine capituli aget, quia est oppositum in obiecto,
quia non dicitur quòd canonicus agat nomine capi-
tuli, absit hoc, imò nomine ecclesiæ, prout dicebat a-
12 gere capitulum, † quia potestas capituli est in uno
qui authoritate iuris habet illam potestatem quam
habet capitulum, & hoc nullum oppositum in obie-
cto, sed est propositum in proposito dialecticè lo-
quendo.
13 Ad secũdũ dicitur ꝙ in re cõi † collegij potest es-
se priuatum interesse. probatur in cle. constitutionẽ,
de elect. & hoc expressè no. illa. gloss. ord. in uer. pro-
s prij. [s] Item ꝙ in una, & eadem re potest esse interes-
se commune, & proprium, utrumque potest simul di
ci ꝙ autem canonicus ecclesiæ habeat proprium, &
priuatum interesse iure communi collegij sui pa-
tet, imò nedum unum, sed plura, unum uideli-
cet quia sibi à iure datur hæc potestas reposcen-
di rem malè alienatam, interesse prius est autem
sibi concessum ut utatur propria potestate, ita di-
cimus quòd canonicus non citatus ad electionem
pro suo interesse agere potest ad cassationem electio
nis quia interest sua non contemni. ita no. glo. in di-
cta clemen. constitutionem. Ita dicimus ꝙ licet ele-
ctio

ctio sit collegij, tñ Inulto vno pôt fieri compromis-
sum de illa.vt no.in decre.quia propter.de elect.quia
interest sua uti illa uoce sibi concessa, & in alium nó
transfundere.Itẽ in casu nostro interest canonicis au
diri,& uti posse potestate reposcendi rẽ malè aliena
tã sibi à iure cócessa. Item habet aliud interesse uide-
licet ꝙ adhuc tenetur quasi iuris necessitate astrin-
gatur,ita tenet Io. Cal. in dicta decre.si quis p̄sbyte-
rorum,sup ver. liceat, loquendo de clericis ecclesiæ;
interest ergo sua ut faciat id ad quod de iure astrin-
git.& maximè vt pœnã euitet, q̃ ex hoc ommisso su
stinetur.ad hoc eo.tit.c.ij.li.vj.& c.generali.eo. tit.li.
6. Imò nó solũ canonicus dicitur ex hoc habere pro-
prium interesse, sed etiam patroni, & parochiani di-
cuntur in hoc habere proprium interesse ut not. glo.
ordi.in d.c. si quis præsbyterorum super uerb. perso-
nis, & in decre.illa de aceu.& in ca. ut circa. de elec.
14 li.6.aliud est.n.interesse cõe, † & ad allud priuatũ,nã
collegium habet interesse quia est administrator; &
suæ curæ sunt bona ecclesiæ commissa, interest ergò
collegio hoc facere;& agere,& defendere; patroni in
terest quia sibi honor est ecclesiam utiliter regi;cum
in necessitatẽ debeat habere alimẽta, [t] si ecclesiæ sup
t petũt facultates. Itẽ i similibus canonicus habet inte
resse prædictũ, quia interest etiã sua ne bona pereãt,
quia de illis uiuere debet, & suam portionẽ in omni-
bus bonis habet.de fi.p̄sby. proposuit, p quã decre-
ta.& no.de p̄bẽ.cum qui.li.vj.patet ꝙ habet ius in re,
& in fructibus, unde ẽt monachus qñ bona monaste
rij diuidunt petit partẽ suã.ita no.gl.ordi. de rescrip.
cũ dilecta.per.c.in nullo.xviij.q.ij.ubi ẽt no.gl. ꝙ fit
u distributio [u] pro numero p̄sonarũ de bonis collegij,
qñ collegiũ destruitur, ut dicit Lapus Abb. in d. cle.
constitutionẽ,an mea non intersit ut in facto,non in
iure hoc est dicere si in facto cõmodũ,uel incõmodũ
alicuius rei,uel actus,ad me spectat,unde poterit ca-
nonicus probare ꝙ ex illo fundo solitæ erant præbẽ
dæ solui,uel ꝙ sine illo præbendæ non possunt præ-
beri canonicis huiusmodi, & p hoc patet ꝙ alia argu
menta facta per aduocatũ aduersum non procedunt,
15 dũ dicit illud qđ est cõe pluribus,† ut collegio, nul-
lus de collegio p̄t dicere hoc meũ, nã canonicus non
dicit hoc meũ, licet dicat se agere ad repetitionẽ fun
di pro ecclesia,& pro suo interesse: sed dicit sua inte-
resse qđ ecclesia rehabeat fundũ: quod pôt esse mul-
tis modis, ut supra dixi:uel dicit pro suo interesse ꝙ
interest sua semp repetere ex aliqua ex causis de qui-
bus dixi supra. Argumenta quæ in ꝯrium inducũtur
nihil omnino faciunt, nam ẽt est ponderãdum ꝙ qñ
quis pro suo interesse singulari admittitur,non est o-
pus ꝙ possit totam rem in iudicio deducere, sufficit
quod deducat pro illo tm̃: unde si canonicus iste sim
pliciter ageret pro suo interesse, & succũberet,impo
neretur sibi silentium, & cõdemnaretur in expensis,
non tamen ecclesia perderet fundum. Si autem pro
suo Interesse singulari egerit,& obtinuit; ecclesia re-
cuperat fundum per indirectum, quia aliter non po-
tuit prouidere interesse canonici uel rehabeat rem;
quemadmodum etiam dicitur ꝙ licet effectus denun
tiationis euangelicæ non sit priuatum interesse, sed
purgatio animę,& tamen indirectè consequitur quis
priuatum interesse; quia non potest purgari nisi re-

stituat, solet notari de iudi.nouit. unde glo.in decre.
16 cum dilecta. † de rescrip. dicit quòd monacha spo-
liata repetit, non tanquam monacha, sed tanquam
pars corporis,& collegij;tanquam ergo pars canoni-
cus habet interesse quia nemo debet audiri in iudi-
x cijs sine interesse. [x] ij.q.vj.non solent, sequitur quòd
qui habet potestatem experiendi de re aliqua in iudi
cio,dicitur habere interesse; cum ergo canonicus in
casu nostro posset experiri ut in dicta decr. si quis p̄s
byterorum.uers.sed licet:ergo habet interesse:nec tñ
cessat interesse cõmune collegij, imò & prælatus, &
capitulum possunt agere. ista enim non sunt contra-
ria, quòd pluribus eiusdem rei competat actio, imò
& si concurrerent prælatus, & canonicus, præfertur
prælatus, & canonicus aliàs eis nolentibus agere eis
inuitis admittetur canonicus etiam sine mandato.
Item not. Ioan. Cald.in dicta decre.si quis.ꝙ intelli-
gitur quando canonicus vult agere nomine ecclesię,
si autem uellet agere simpliciter pro suo interesse, ut
quia diceret de illo fundo solere percipere præbendã
suam, uel ꝙ sine illo non potest præberi præbenda,
tunc nó posset prohiberi quoquomodo,nisi sicut nó
posset prohiberi cum ageret pro rebus suę præben.
quo casu ad eum videtur singulariter spectare:nó er-
go bene dicitur, narrat talia ex quibus resultat inte-
resse cõmune, ergo non poterit probare proprium;
quia veritas, & iuris & facti omnes habent se in con
trarium. Ad tertium dicitur ꝙ quicquid est in casu
decre. cum olim, de testi quo casu puto etiam verũ
17 dictum Inn. † ꝙ satis patet de negligentia cum non
agat de recuperãda, nec prodest ignorantia quę non
y præsumitur in ijs quæ quis indagaret [y] tenetur. vt
not.in regula ignorantia de re. iu.li.vi.nec præsumi-
tur ignorare prælatus quæ canonicus scit, vnde non
z creditur episcopo [z] dicẽti se ideo nó contulisse bene
ficium,infra tempora lateranen. concilij, quia igno-
rauit,nam qui habet ex officio uisitare ecclesias præ
sumitur quòd inuenerit,uel debuerit inuenire, ut no
ta.Host.de excep. cum uenerabilem, sed in casu no-
stro ubi reposcit male alienata nulla negligentia re-
quiritur, quia hæc potestas conceditur libera à iure,
a ita not.glo.ord.si. [a] in decr.l.de procur. imò imponi-
tur necessitas vt supra dixi post dominum meũ Cal.
& ita tenent omnes, & agitur tunc conditione ex illa
decre. introducente hanc potestatem reposcendi ma
lè alienata fauore ecclesiæ, nec facit contra quod dici
tur per aduocatum aduersum, de litera ibi nisi celeri
satisfac.&c.quia illud respicit pœnam male alienatio
nis quã euitat si celeri satisfaciat.&c.nó tamẽ restrin
gitur potestas concessa canonicis reposcendi, imo
cum quæritur quando dicatur colligitur ergo pro-
spicere, & intelligunt doc.s.antequam sit interpella-
tum, præueniat ergo ipse canonicus in reposcendo;
& sic nó obstat quod dicitur per aduocatum aduer-
sum quod possit contra prælatum malè alienantem
fieri machinatio, imò esset utilitas ecclesiæ inducta à
iure, & imputet sibi qui malè alienauit, quia fuit in
culpa,& semper fuit in mora non repetendo;non est
ergo machinatio sed bonum iuris remedium contra
b male alienantes, [b] uel aliter, licet canonicus præue-
niat,tamen prælato uolente agere admittetur, ita di-
cit Ioan. Cald.in decre.si quis præsbyterorum. Nam

id quod dicitur ibi in inuito prælato & ca. potest reposcere verum est eis non agentibus, sed ijs agentibus præfertur, quam primum ergo prælatus scit canonicum agere ueniat, & agat, & admittetur.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Coniuncta.] *Et sic requirit concursum amborum. l. si hæredi plures. ff. de condi. instit. Bart. in l. 1. nu. ij. & Ias. eo. uum. ff. de iust. & iur. Feli. in c. ij. nu. 32. de rescr. D. meus consi. 417. nu. 1. & 433. nu. 6.*

b ¶Prioris & capituli.] *Idem uoluerunt Abb. in c. dilecti. nu. iij. de maio. & obe. D. meus cons. 151. nu. 16. & in c. licet. nu. 19. ubi sequitur Lap. hic.*

c ¶Præsens.] *Et l. 1. C. de procura. l. mutus. §. is qui. ubi etiam Auge. ff. eo. Roma. singu. 214. Sozzi. Regu. 317. & sequent.*

d ¶Cum olim.] *De testi. Abb. ibi. col. 3. Feli. nu. ij. asserens opi. Inno. ab omnibus comprobari. Videantur etiam glo. in uer. canonica. & Gemi. in c. ad decimas, & Fran. post nu. 5. qui ad Lap. se remittit. de resti. spo. lib. 6. Pro quibus, & alijs de quibus hic uideantur Abb. in c. ex literis, nu. ij. & ibi dua Apostil. & Feli. ibi corruptè hūc citat super gl. 1. in fi. post nu. 6. de prob. Cōsiderāda tamē sunt plures declarationes quas subijcit ibi Fel. Et quòd quilibet de clero, et quilibet de collegio, conuentu, uel populo audiatur in cōcernētibus interesse ecclesiæ, collegij, cōuētus, populi. Rot. 206. in no. uer. præterea quia. Frā. in c. præsentium. post nu. 5. de testi. lib. 6. qui Rot. ubi supra, & Lap. hic sequitur. Latè tractat Feli. Lap. hic, & alios citans in c. dilecti, nu. ij. uers. quilibet de clero, de mai. & obed. & Lap. etiam sequitur And. Barba. in Apostil. ad Bald. in leg. iubemus, in uer. de uslis. C. de sacrosanct. ecclesi.*

e ¶Coniunctim, & diuisim.] *Pro hac clausula uideri poterunt quæ scripsi in 1. com. in uersicu. ac tam coniunctim.*

f ¶Eo ipso.] *Sequitur. D. meus consi. 151. maximi ponderis, ante num. 17. & nu. 21.*

g ¶Alienata.] *Vult Lap. pro re inuasa, seu ablata posse agi ac si esset alienata, & sicut quilibet, etiam non prælatus agere potest pro re ecclesiæ alienata, ita & pro re inuasa. Idem uoluerunt Ant. de But. & Imol. in alle. ca. cum olim, de testi. & ad Lap. hic se remittūt Abb. ibidem col. 4. uers. item ius publicum, & Feli. post nu. 3. uers. & ad unum aduerte. Lap. etiam citat, & sequi uidetur Feli. super rub. de rescrip. nu. 7. uers. & dixit Lap. Et hæc est communis opi. quicquid impugnando Lap. dixerit Aret. in alle. c. cum olim.*

h ¶Prælatus.] *Quando prælatus agere debeat nomine ecclesiæ, & quando proprio uide Bal. in l. si aquam. nu. 60. & seq. C. de seruitu. & Rot. 1. possessor beneficij. de resti. spo. in prin. & nu. 4. & seq. in Addi. in no. & Gemi. in c. fin. nume. 5. de iure iur. lib. 6. ubi Apostil. ad Lap. hic se remittit.*

i ¶Ecclesia.] *Est c. ecclesia 1. ubi ad hoc no. gl. in uer. successerunt. pro quo etiam faciunt quæ adduxi in 13. q. Regu. de non indi. iux. for. sup. nu. ij.*

k ¶Administratio.] *Administrator non dicitur propriè habere beneficiū, nec titulū in beneficio cuius est sibi administratio cōcessa. Ant. super gl. in uer. per electionē, in ele. ij. de rescr. Mil. in Reper. in uer. administrator non dicitur. & gl. Reg. 9. Cancel. in fi. De administratore ordinis regularis, eiusque potestate habemus infra alleg. 6. 2. quidam nu. 2. & seq. Vide quæ de quouis administratore tracto an transigere possit. ibi uer. alienare.*

l ¶Nil deperit ecclesiæ.] *Cū Inn. ibidem propter eandem rationem concludunt etiam Io. And. & Abb. nu. ij. Feli. nume. 6. qui hunc, & alios ad hoc citat, & Cardi. consil. 131. uidendum est, colum. 2. uers. Et dictæ clemen. loquuntur.*

m ¶De resti. spol.] *Dic tu de probatio. ubi & Abb. similē dist. facit. Idem Abb. in c. cum super, nu. 21. uers. ad tertium. de cau. pos. & proprie. & Pet. And. Gamma. olim peritissimus Rotæ Auditor in repe. c. 1. de re. permu. li. 6. in 3. q. ad fi. post nu. 48. uers. Et ideo si clericus uendicet, ubi sequitur Lap. hic.*

n ¶De limo. licet.] *Et ibi latè per Feli. nu. 18. ubi ponit regulam, & 31. fallen. per Ias. in l. unū. nu. 23. ff. si cert. pet. cū pluribus seq. & per Sozzi. Reg. 357. in uer. sententia ad hoc ut ualeat libello conformis esse debet, ubi subdit fallent.*

o ¶Nomine ecclesiæ.] *Sicut & idē est dicere pro ecclesia, & nomine ecclesiæ ad tex. in l. fideicommissa. §. interdum, ibi ut ipse publicano pro Titio præstet cum ijs quæ sequūtur. ff. de leg. 3. & ad alia quæ adduco in gl. facul. in uer. pro, uers. quod idem sit dicere pro Titio.*

p ¶Pernitiosæ subtilitatis.] *Subtilitas nimia, seu pernitiosa reprobatur, l. sicut. §. si debitori cōcessum. ff. qui mo. pig. uel hypo. solui. l. seruum. §. sequitur. ff. de uer. obl. Roma. consi. 490. in proposita. num. 14. D. meus cons. 508. consului. nu. ij. & consi. 666. uisa nu. 5.*

q ¶Conditionalia.] *Vel incerta. Iuxta text. in c. ij. de electio. li. 6. & per Car. con. 99. dico quòd, post prin. Ampliat Io. Fran. a Ripa respon. 32. de rescr. li. ij. etiam si simus in conditione si papæ placuerit.*

r ¶Ecclesia.] *Multis modis sumitur ecclesia ut latè prosequor in gloss. faculta. §. considerantes, in uer. ecclesia.*

s ¶Proprij.] *Et inn. alia gl. prius posita in uer. cōi, & declaratione Card. in d. ca. §. sanè, in 3. q. nu. ij. & Imol. nu. 30. & seq. colligitur quid sit interesse cōe, & quid propriū, & in quo differant. Aliter accipiūt interesse cōe, et particulare, seu singulare Bar. D. meus Phi. Dec. & alij in l. uni. C. de sent. quæ pro eo quod inte. Et in iure non repe riuntur ita bene declarati isti termini interesse cōe, & proprium (quantum ad rem nostram attinet) sicut in dicta cle. & hic per Lap.*

t ¶Alimenta.] *Potius uidetur utilitas, quā honor habere alimenta in necessitate. iuxta tex. in c. quicunq; 2. 16. q. 7. c. nobis insi. de iur. pat. & late per Rocc. in trac. iurispa. in uer. & utile, ubi tractat in quo cōsistat utilitas quæ prouenit ex iurepatr. Respōderi pōt defendēdo Lap. quòd & cōcurrat honor ipsius patroni dū alimēta sibi ab ecclesia pstātur, & sic nō cogitur mēdicare, seu turpiter uictū sibi quærere, iuxta illud fodere nō ualeo mēdicare erubesco. iuxta uerba Poetæ. Et turpis egestas. Ponderari etiam potest ille text. in allegat. capit. nobis ad fin. ubi quòd patrono seruatur honor processionis, postea subijcit, & si ad inopiam uergat ab ecclesia illi modestè succurritur, & sic præsertim propter illam dictionem &, uidetur honor & seruari seu præstari dum patrono indigenti succurritur.*

Distribu-

u ¶ Distributio.] *Distingue tamen ut per Bar. in l. fi. ff. de colle. illici. nu. 22. & seq. & per Abb. in ca. recolentes. col. iij. post num. 2. uers. sed certe hec dicta. de sta. mona. & latè per Feli. qui Abb. ubi supra sequitur in alle. hic c. cum dilecta, nume. 21. in uer. destructo monasterio. de rescrip.*

x ¶ Interesse.] *Vt quis admittatur agendo, uel excipiendo prius docere debet de interesse, & qualiter, uideantur tex. in c. ueniens 2. & ibi omnes, de testi. & quae adduco in glo Facul. super 9. com. Admissionis pro interesse, in uer. ad causam, & in uer. pro suo.*

y ¶ Indagare.] *Iuxta tex. in c. ad falsariorum, post prin. de crimi. fal. & in c. cum illorum, uers. circa reliquos, de senten. excom. Pau. Castren. in l. 1. §. non autem. num. iij. uers. item alias. ff. de exercito. & per Paris. cons. 57. nu. 24. uol. 4.*

z ¶ Non creditur episcopo.] *Idem uoluit Abb. in cap. quia diuersitatem nu. 7. in ult. not. & ibi Apostil. in uer. bene notabis sequitur Lap. hic de conces. praeben. Idem etiam in effectu concludit Rot. 565. utrum uacante, in aui. & idem Abb. in c. ex parte astensis. nu. 13. de conces. praeben. ubi se remittit ad dicta in alleg. e. quia diuersitatem, & D. meus consi. 135. ad iustificationem, in fi. idem uoluit.*

a ¶ Fin.] *Dic tu penul. ante fin. uers & illo c. si quis. Et ex illo c. si quis presbyterorum non solum elicitur quod libera potestas conceditur à iure praelatis, & personis ecclesiasticis absque alio mandato agendi pro recuperatione rerum ecclesiasticarum alienatarum, imò ipsis met qui alienarunt, etiam iuramento non obstante, prout etiam per glo. ibi in uer. alienator, & per gloss. fin. per Bald. in l. iubemus. ij. §. sanè. i. in 4. quaest. C. de sacrosanct. eccle. & per Domi. meum consil. 174. & pro tenui. in fin.*

b ¶ Contra male alienantes.] *Contra quos post tempora Lapi seuerius cautum fuit, ut etiam excommunicati sint, & aliter, ut in extra. Ambitiosa Pauli II. sub titulo de reb. eccl. non alie. inter Commu. Habes etiam bullam, seu extra. Pauli IIII. de qua loquor super signadum de Gratia si in euidentem, tracto, uersic. emanauit bulla.*

SVMMARIVM.

1 *Ense ensis cuspide cuspis repellitur: & qui dicit quòd non debet: audit quod non uult.*

2 *Scientiam iuris habere uolens potius adhaereat iuri scripto quam consuetudini; quia consuetudo fragilis est & incerta.*

3 *Recuperandae possessionis auxilia sunt plura.*

4 *Agens interdicto unde ui quae probare habeat.*

5 *Agens ex condi. decre. saepe. de resti. spol. quid habeat probare.*

6 *Agens remedio canonis reintegranda quid habeat probare.*

7 *Remedium canonis reintegranda an habeat locum in rebus prophanis.*

8 *Agens remedio canon. reintegranda qualiter formare debeat libellum.*

9 *Restitutionem fieri contra reseruationem papae non est honestum.*

10 *Iudex ad restitutionem spoliati quomodo procedere debeat.*

ALLEGATIO. LXI.

a Laetatus sum [a] in ijs quae dicta sunt mihi, &
quę in epistolis uestris legi, quod summus pon
tifex uobis plebem sub causa antiqua reseruata
q excludit multa rerũ inuoluera, orta post obi-
tũ bonae memoriae dñi Francisci patrui uestri dudum
plebani plebis eiusdẽ: nec uideo quodãmodo hoc ius
posse à duobus auelli: nã durũ foret excludere ex o-
biectibus non ueris: nec puto quod aut curia romana
aut iustitia istius aut hic cõmit. nostri parerẽtur. nam
1 ense † ensis [b] pede pes cuspide cuspis repellitur, & qui di
b cit quod nõ debet: [c] audit quod nõ vult. ad alia autem dico
c ad secunda quae practicari dicitis in audiẽtia non mo
do de nouo miror cum alias palparẽ, & expertus sum
d curiales potius suum stilum, [d] qua ius scriptum sequi
quod si fas foret in coelum os ponere, id reprehensione
dignũ arbitrarer. Aut. n. hũc stilũ suum quem tpe co
e lũt [e] in scriptis redigerẽt vt p orbẽ iure peritis inno-
tesceret: ne sub eis pter culpã suam frustrarẽtur clien
tuli. Host. autem in summa. in prin. in iij. col. praedi-
2 cta vt puto aduertẽs dicit, † cõsulo quod quo ad ha-
bẽdam praefatam scientiam potius adhereat iuri scri-
f pto, quã curiae romanae consuetudini: [f] hoc ideo quia
cõsuetudo fragilis est, & incerta: & nũc alba, nunc ni
gra frequẽtius uariatur, hoc ille. Sed ijs pro mõ omis
sis ad uestri informationẽ aliquid super illis duobus
3 scribã de iure, & in facto ẽt aliquid vtile adijciã. † Et
est uerũ put bñ nostis quod recuperandae possessionis
prodita sunt plura auxilia, quorũ quatuor colligũtur
ex tex. & gl. in decr. sępè. de resti. spo. uidelicet interdi
ctũ vnde vi, iudicis officiũ, & condictio ex canone re
integrãda, & condictio ex d. decr. saepè. de resti. spo. in
quibus omnibus, & in alijs quatuor uidelicet auxiliũ
cõstitu. C. vñ ui, si quis in tãtam, & edictũ diui Mar-
ci cõst. inuasorũ quae locũ habet cõ occupatorẽ rei im
mobilis uacã. constit. conquerebatur. format Spec. li-
g bellos in tit. de rest. spo. §. j. [g] in 2. & 3. col. in quibus,
& in positionibus quas super illis poteris formã ui-
dere de ipsorum effectibus, & quę probationes requi
4 rantur in illis. † Si aũt aduersarius ageret interdicto
vñ vi: nõ puto dubiũ quin haberet probare possessio
h nẽ suã [h] & deiectionẽ factã à reo cõ quẽ agit, seu quod ab
alio factã ratã hẽat. de off. dele. cõsultationibus. de re-
sti. spo. cũ ad sedẽ, & c. olim, cũ ibi no. de off. dele. cõ-
i sultat. & l. 3. ff. de ui. & ui. ar. §. interdũ. [i] † Si ageret cõ
5 dictione ex decr. sępè. oportet pbari possessionẽ & de
iectionẽ, & quod reus spoliatori sciẽter successerit in ui
k tiũ ut ibi. [k] Si aũt ommissis alijs modis (quod nõ credo)
aduersarius itẽtaret, & ageret cõdictione ex canone re
integrãda hic sunt opiniones, & Spe. in pallegato lo-
6 co † vr sentire quod debeat possessionẽ pbare, & deie-
ctionẽ. Inn. ut refert, Io. An. in d. decr. saepè. post mul
ta vr sentire quod ẽt si aliquis possidebat bona fide aliq
l rẽ, & alius eandẽ secũdo occupet bona fide [l] nisi cõsti
terit priorẽ possessorem iustè amisisse possessionẽ,
dabit ei actio cõ secũdũ, & fiet restitutio ẽt nõ pbata
spoliat. arg. C. de agri. & censi. si coloni. libr. xj. in au-
then. de man. princ. §. quod si delinquentes, & §. non per
mutas i l. j. & ij. & §. sed si suscipientes. colle. in iij. q. j.
reintegranda. Ipse tamen Ioan. Andr. in decre. sae-

pè ſuper gloſſ.in nouel.refert Innoc. dicere quòd di-
ctum. cap. reintegranda intelligitur cum ille contra
quem agitur dolum, vel violentiam commiſerit cir-
ca rem illam,arg.de ord.cog.c.ij.vel cum datur libel-
lus ſuper quo poteſt comprehendi ꝙ metus cauſa,
vt ſi dicat peto rem talem mihi reſtitui, quia fui per
violentiam ſpoliatus,argum. C.de annali excep. l. fi.
C.unde ui.l. inuaſor. Et ſecundum hoc uidetur In-
noc.intellexiſſe ꝙ quando non competunt auxilia re
ſtitutoria, quia non ſpoliatus, uel deiectus ꝙ agi o-
porteat ſuis actionibus competentibus, hoc not.Io.
Andr.in dicta decre.ſæpè. ſuper prima gloſ.& domi-
nus meus Io. Cal. in dicta decre. cùm ad ſedem,dixit
ꝙ Hoſtien.intellexit beneficium canon. reintegran-
da nullum eſſe per ſe, ſed ſingulis alijs reſtitutorijs
iudicijs eſſe agendum,quę approbantur in cap. rein-
tegranda. Refert tamen alios intellexiſſe Innoc.ſcili-
cet ꝙ hoc beneficium, concedatur per canonem re-
integranda, ut omnia beneficia per quæ ſubuenitur
à iure deſtitutis poſſeſsionibus, ſicut eſt interdictũ
vnde vi, actio quòd metus cauſa,& de dolo, poſſunt
ſimul in eadẽ petitione intentari, nec petẽs cogatur
eligere, quaſi alia beneficia ſparſa, canon ille coniun
gat, & ſatis ſit actori probare aliquid propter quòd
iuris beneficio poſſeſsio ſit ſibi reſtituenda.
7 † Ipſe uero dominus meus Io. Cald. putat per cano-
m nẽ reintegranda ſubueniri [m] ijs qui quomodocunq;
amiſerunt poſſeſsionem quam repetunt etiam ſi nõ
per uiolentiam, vel per metum, uel per dolum: ſed
n forte aliàs iniuſte [n] præter culpam [o] ſuam quis deci-
o dit à poſſeſsione,quam alius nunc tenet, ſiue cum ti-
tulo, ſiue ſine, & hoc ſecundum eum uelit litera il-
lius canonis in fi.ibi per quaſcunque iniuſtas cauſas
res eccleſiæ, uel proprias ſubaudias perdidiſſe noſcũ
tur. Et uidetur ſecundum eum concordare. l. ſi colo-
ni.C.de agri.& cenſi.lib. 11. Subdit tamen ꝙ ſic am
pliare beneficium dicti canonis uideretur durum.
p æquum eſt ergo dicere ꝙ ſolum in rebus eccleſiæ [p]
& in rebus proprijs clericorum habeat locum, & ſi-
cut videtis uariant doc. Sed ponatur verum ꝙ ſtatim
dixi poſt dominum meum nunquid agenti interdi-
cto vnde vi & non probanti ea quæ in hoc interdi-
cto requiruntur,agenti ex conditi. ex decret. ſæpè.&
non probanti ea quæ ibi requiruntur, obtinebo per
beneficium cano. abſurdum eſſet hoc quia ſecun-
dum modum agendi formanda eſt ſententia. cap.
q qualiter,de accuſa. [q] nam licet haberem ius ualidum,
ſi intento ius inualidum, non ſuffragatur, de con-
r ceſſio. præbend. ex parte Aſt. cum ibi not. [r] Vnde
etiam intelligo veris exiſtentibus prædictis quòd
ſi actor formet libellum in quo formet tria auxilia
quæ includant omnia auxilia prædicta ſpoliat. & tũc
ſufficiat probare aliquid ꝙ ſufficiat ad alterum; vel
ſi vult intentare dictum canon. poſito ꝙ illo caſu ha
beat locum beneficium de quo ſupra dominus meus
Ioan. Cal.non narrat ea quæ pertinent ad interdictũ,
vel ad conditionem decre. ſæpè. uel huiuſmodi, ſed
ſ ſimpliciter narrat [ſ] quod tali tempore, vſque ad tale
tempus poſſedit fundum,& quòd poſtea iniuſtè, vel
ſine cauſa legitima cecidit à poſſeſsione, & ꝙ Titius
hodie in eius præiudicium detinet,& reſtituere recu
ſat, vel magis velit deſcendere ad ſpeciem dicendo
ꝙ poſſedit fundum ut ſupra, & ꝙ propter hoſtilita-
tem receſsit de loco, & ceſſante bello Titius rem illã
derelictam occupauit &c. quare &c. modo ſufficiat
t probare poſſeſsionem antiquam, [t] & amiſſam ſine
culpa illius, & poſsideri per Titium in quo caſu vult
ꝙ niſi Titius probet me iuſte amiſiſſe poſſeſ. vel re-
nuntiaſſe,vel pactum feciſſe de non petendo, vel ali-
quid aliud quod eum excludat ex culpa ſua fiet reſti-
tutio. & ita ego de conſilio recepto à domino meo
Io.Cal.dum felix in iſta vita manebat ſeruaui,& pra-
u cticaui. [u] Et ſecundum hoc debetis reſpicere quomo
do aduerſarius concepit verba apta ad interdictum
unde vi: tunc debet probare ea quæ requiruntur in il
8 lo interdicto. † Si autem format uerba ſua ita, quòd
induceret ſolum canon.reintegranda, tunc incideret
in prædictis opin. Poſſet etiam intentare alium mo-
dum pulchrum,& fauorabilem eis qui amiſerunt poſ
ſeſsionem alicuius ſoliti iuris, de quo ſcribit Io. An.
x poſt Hoſtien.in decre.accedens [x] vt lite non conteſt.
ſuper glo.non autem.vbi Ioan. Andr.& Hoſtien. di-
cunt quòd poteſt implorare officium iudicis, non di
cendo ſe ſpoliatum, ſed ponendo ſe conſueuiſſe per-
cipere quædam iura,& ſe diu non percepiſſe, & fuiſ-
ſe neligentem in exigendo illa, & petendo ſe reduci
in ſtatum priſtinum,& hoc per generale officium iu
dicis,de quo de reſti.in integ.ex literis. Si autem pro
poneret ſe ſpoliatum non procederet hoc: ad cogno-
ſcendum autem quod auxilium intentet aduerſarius
uidete Spe.de accu.& peti.§.ij.in penul. colum.in fi.
uerſ. Sed quæro ulterius ſi uos habetis reſeruationẽ
apoſtolicam quę præcedit titulum, & poſſeſsionem
aduerſarij, & probetis de ea, fiet reſtitutio ſine mo-
ra, cum habeat & titulum & poſſeſsionẽ ſuam uitio-
ſam. † Certè non credo honeſtum ꝙ contra reſerua-
9 tionem papę [y] fiat reſtitutio,nec prodeſt dicere quòd
y agenti poſſeſſorio recuperandæ non poſsit refricari
quæſtio proprietatis,de ord.cog.c.fi. & ſi hoc uerum
ſit,tamen hoc quando agitur de beneficio eccleſiaſti
co ut poſſeſſorio ſine titulo probari nõ poſsit; per re
gulam primam de reg.iur.lib.vj. & hoc vr̃ velle gl.fi.
in cle.unica.de ca.poſ.& proprie.Spec.etiam qui fuit
ita magnificus curialis,& tanto tempore auditor,vr̃
ſentire ꝙ in beneficijs eccleſiaſticis non debet fieri
reſtitutio, niſi is qui petit oſtẽdat de ſua canonica iti z
ſtitutione,ſiue de titulo ſuo alle.iij.q.j. §.uidelicet,li
cet aduerſarius & de proprietate referens quæſtionẽ c
audiendus non ſit.de reſtit.ſpol. in literis cum ſi.hoc
ipſe notat in titu. de teſte.§.nunc videndum.verſ. re-
mittit ad dictam glo.dictæ clem.unicæ. per quæ om-
nia ſic collecta ſoleo in ſcholis in decre. ex parte fir-
10 marc. † Pro contrario not.ꝙ ad petitionem ſpolian-
tis non eſt exigendus titulus à ſpoliato ante reſtitu-
o tionem; nec ipſe ſpoliator quæſtionem refricare po-
teſt ipſi ſpoliato, iudex tamen ex officio ſuo poteſt
ſe antequam reſtituat de titulo informare, & ſi de ti-
tulo conſtat legitimè,uel ſaltem per probabiles præ-
ſumptiones debet reſtituere. Si autem conſtet eum
z non habere titulum [z] non reſtituet,& iſtam putabat
dominus Ioan. Cal.fore veram opin.& honeſtam,&
ſi eſſem iudex ita practicarem.

Addit.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶Lætatus sum.]Iuxta psalmum 121. lætatus sum in ijs quæ dicta sunt mihi in domum Domini ibimus. Sunt qui redarguant consulentes,& alios in iure scribentes præfationibus utentes,quasi tẽpus conterentes,& alios more Poetarum super principiis operum diuinum fauorem poscentes,& quòd hæc omnia,& similia superflua sint,& a iuribus aliena affirmant,quippe quæ nec sillabam superfluam admittant ad tex in l si quãdo,in prin. ff.de lega.1.l.hæc stipulatio,in fi.ff.ut lega.nomi.& §. quibus,in 1.consti.C.Nonnulli uerò cõtra sentiunt præfationes præsertim congruas,& aptas comprobantes & argu.tex.in l.1.uers.Deinde si in foro.ff. de ori. iur. & inuocationes diuinas summopere laudantes,iuxta illud quicquid agitis in nomine Dei agatis. Inuocationes in prohemijs legum habemus in prohe.ff.in prohe.C.in prohe.Insti.In instrumentis pariter præmittenda est inuocatio diuini nominis,prout uidere est in c.in nomine 23.distin.& per Specu.de instru æditio.§.breuiter,nume.2. uers.ante omnia.Ego non passim,& super quibusuis materijs,ac pro omnibus etiã minimis causis,& rebus præfationibus,& inuocationibus utendum esse arbitror,nõ nunquam uerò illas satis conferre,& commendatione dignas existimo,prout accidisse puto in hac præfatione Lapi,quæ licet sat oscura sit,& extra rem uideatur,considerabam ꝙ a tam docto in omni facultate,ac homine ingenij perspicacissimi non potuit emanare dictum frigidum,& insulsum,ideo posui uerba psalmi quæ sequebãtur ut elicerem sensum præfationis huius Lapi,quẽ hunc esse existimo,lætatur Lapus se esse gratum summo Pontifici,eiusque opinionem ab illo receptam fuisse prout ex epistola ab amico sibi transmissa intellexit,ideo lætatur quod sibi licuerit in domum Domini ire,hoc est apud summum Pontificem commendari,seu ab illo in bona existimatione haberi.

b ¶Ense ensis.]Prouerbia sunt antiqua prouerbio.cap. 27.Ferrum ferro exacuitur.Sic & apud Cæsarem,uel potius Hirtium,aut Oppium de Bello Hispaniensi,ubi inquit hic ut ait Ennius pespede premitur,Armis terruntur arma,sic & apud Ouidium lib.2. de arte amandi iudice me fraus est concessa repellere fraudem.& apud eundem lib.xv.Metamor. Sed ut unda impellitur unda, urgeturque eadem ueniens,urgetque priorem,Horatius Carmi.lib.2.Odæ.18. Truditur dies die. Propertius lib. 2.Elegia 1.quæ incipit.Quæritur unde mihi. Sic & clauo clauum pellere,& paxillum paxillo,prout per And. Tiraq.de Vt.Retra.in prin.tituli primi.post nu.69.

c ¶Qui dicit quod non dẽt.]Sic Prouerbio cap.21.qui autem inconsiderate loquitur sentiet mala. c.si.uers. Itẽ qui custodit os suum 5.quæst.5.c.uni.§. quibus autẽ plenius,ibi,ne si pergitis dicere quæ uultis,audiatis quæ non uultis.13.quæst.1.Iaco.de Belui.in sua praxi iudiciaria,col.4.nu.23.pulchrè per Specu.titu. de Aduocato.§.iam nunc,nu.3.cum pluribus sequen.ubi instruit aduocatum qualiter se gerere debeat cum aduocato aduersarij,concludens,ꝙ legibus,non probris,seu conuicijs certet,quòdq; modeste loquatur,a garrulitate,nimia loquela,& uerbis inanibus,insipidis,& maledicis abstineat.Puto quòd Lapus noster ab aduocato aduersario uerbis irritatus hæc præmiserit. Aduocati nostri Romani moris antiqui,Romanorumque institutorum non immemores legibus,rationibus,ac ualidis argumentis,non autem conuitijs,& maledictis certare consueuere. Nec in sacro Rotæ Auditorio absque magna causa institutum est ne Aduocati,ac causarum patroni contrarij nisi perrarò concurrant,simulque conueniant simulque audiantur,ne fortè(iuxta morem quorundam Italiæ locorum)diuinarum,& humanarum legum oblitus alter alterum maledictis,latratibus,ac morsibus immunissime persequatur.Et refert.Ioã.Neuiza.in sua Syl.Nuptia. post prin.cle.Papam IIII.noluisse aduocatos ire ad ullegandum in uoce:uerum Specu.ibi id mihi nõ concludit. Vide quæ dicam infra in 1.Apostil.Alle.56.

d ¶Stilum.]Lapum hic sequuntur Afflict.de mili.uasal. qui contu.est nu.107.& Ioan.Bapt Ferret.cons.52. D. Antonius,nu.6.Hic latus campus sese offert disputandi an stilus Romæ.Cur.laudandus,& sequendus sit,an uerò improbandus,& tanquam uanus,ac uarius,& modo albus,modo niger reijciendus.Pro secunda opin.concludendum uidetur authoritate Lapi,& Hostien.hic adducti,ac antiqui pragmatici Hiero. Pauli Vicecorrectoris in lib.nuncupato Prouinciale,fol.18.in fi. ubi dicit quòd quædam commissio fuit denegata extra diœcesim iuxta.c.statutum de rescr.lib.6.postea tempore Clemen. IIII.interpretando stilum per ius commune fuit concessa,& quòd stilus cancellariæ in hoc fuit inconstans.Rursus ultra Afflic.& Ferret.supra citatos Lap. hic de stilo loquentem sequitur Cassa.Dec.4.post nu.1.ibi postposito stilo,qui ex tempore uariatur,& Dec.7.nu.4.de rescri.Et dixit Albe.de Rosa.in dictio.in uer.Curia,quod stilus curiæ est uolubilis,& mutabilis. Et contra stilum Romanum ponderari potest text. in l.sed licet, ibi. Non tam spectandum est quod Romæ factum est,quam quod fieri debent.ff.de offi. præsi. Pro prima uerò opin.& ꝙ stilus Ro.Cu.amplectendus sit,immo pro lege. habemus tex.uulga.in c.licet,& in c. quam graui. de crimi. falsi. Rot.709.not.quòd stilus sacri palatij est quoddam ius. in anti.Mil.in reper.in uer.stilus curiæ pro iure seruandus est.Et uoluit Calde cons.8 an existens,nu.4. de rescr.quòd omissio stili curiæ gratiam nullam reddat. Idẽ uoluerunt Docto.in c.2.de rescr.ubi latè per Feli. num. 16.in uer.stilus curiæ.Videãtur etiam D.meus Phi.Dec. cons.699.uiisas penul.num.5.uers. Et quia stilus curiæ. Hippo.de Marsi.singu.118.incipien.stilus curiæ est attẽdendus,per tex.in l.Labeo.uers. morem agentium sequi debemus.ff.de statu.libe.& ibidem alios ad id refert.& Cur.Iun.cons.138.nu.13.Pro hac opin.pondero etiam pulchrum tex.in l.1.§.sed.& si quæ leges, uers.aut hæc tantummodo obtinere uolumus,quæ uel iudiciorum frequentissimus ordo exercuit,uel longa consuetudo huius almæ urbis comprobauit,secundum Saluij Iuliani sentẽtiam,quæ indicat debere omnes ciuitates consuetudinẽ Romæ sequi,& legem,quæ caput est orbis terrarum,nõ ipsa alias ciuitates.C.de uet.iu.enucle.Et dicit tex.in c. fi.de fo.compe.quòd sedes Apostolica est omnium ecclesiarum mater,& magistra Quid tenendum?omissa longiori disputatione,quæ huc cadere posset concluderem contra Lap.immo pro Lapo infra Alle.61.usis,num.4. pro stilo Ro.Cu.inconcusse & semper seruando concurrentibus ijs,quæ certum,uerum,& firmum stilum huiusmodi reddunt prout declaro,& limito in Glo. Pacul. in 2.com. in uer. S. V. Et iuxta temperamentum,& limi.

quam

quam ibi do. defendi posset opin. Lapi hic.

e ¶Tempore colunt.] *Id est aliquo tẽpore colunt, & obseruant, aliquo nõ, & sic nuũ tenent uno tempore, cõtrarium uero alio tempore, & ita uidetur inducere hãc Alle. Cassa. Dec. 17. de preb. ante nu. 7. ibi. Et secundum uarietatem temporum &c. ego potius legerem tantũ colunt, quasi tanti faciunt. Intentio Lapi est redarguere curiales, ita arguendo, uel non deberent stilum huiusmodi tanti facere, uel si tanti faciunt illum in scriptis redigere deberent, ut omnes ubique existentes illũ scire possent, quem tamen extra Ro. Cu. ignorant. Lapum hic citat, & sequitur Hier. Gig. post omnes quæstio. de pensio. ante formulam supplicationis translationis pensionis. Responderem Lapo si uiueret quòd stili introductio, & probatio non requirit scripturam, Rursus q̃ hodie felicioribus temporibus habemus stilum Ro. Cu. descriptum in pluribus regulis cancellariæ, in infinitis Rotæ Decisionibus tam antiquioribus, quam antiquis, quam nouis, & nouissimis. Habent etiam nostrates, & exteri plures libellos post Gui. Duran. nuncupatum speculatorem, & post Hiero. Pau. qui ædidit libellum prouinciale nuncupatum a non contemnendis modernis authoribus Romanæ praxis peritissimis aditos a quibus discere poterunt omnem Ro. Cu. obseruationem, & introductionis stili nostri Romani causas, & rationes. Felices igitur Romanos & exteros iuri operam dantes, qui hodie possunt breui cartarum reuolutione (iuxta carmen Virgilianum) rerũ cognoscere causas, & quibusdam regulis obseruatis uiã eruditionis legitime ambulare, iuxta tex. in prohe ff. §. j.*

f ¶Cu. Ro. consuetudini.] *Vltra supra adducta consuetudini Romanæ quando sit omnino standum, & quando non distinguunt Gemini. & Fran. in c. un. ille nu. 23. ubi Apostil. Lap. hic citat, & sequitur, hic uero numer. 5. de sum. trini & fi. catho. lib. 6.*

g ¶§. 1. Vers.] *Sed ut in hac materia, num. 11. cum pluribus sequen. Et ferè omnia quæ ibi scribit Specu. accepit Rofre. Beneuenta. in tracta. Libello. sub diuersis titulis. Specu. etiam ubi supra citat, & ad eum se remittit. Rip. in c. sæpè in prin. de resti. spolia.*

h ¶Possessionem suam.] *Supple tempore spolij iuxta tex. in l. 1. § interdictũ autem hoc, ibi, nisi ei qui tunc cũ deiiceretur possidebat. ff. de ui, & ui arma. Ang. in §. quadrupli post nu. 25. uers. & aduertas. Insti. de actio. Anto. Rub. qui Auge. ibi, & Lap. hic sequitur cons. ult. post prin. uers. & interdicto de ui non sufficit probare antiquiorem possessionem. Et hoc modo etiam intelligas uerba præceptoris mei. D. Phi. Dec. qui Lap. hic sequitur cõsil. 671. applaudent, nu. 2. & in c. consultationibus, in 2. not. de offi. delega.*

i ¶. §. Interdum.] *Lego. §. hoc interdictum etiã aduersus eum, & sic ille tex. præsertim iun glo. in uer. hoc interdictum probat intentionem Lapi in quantum dicit, seu q̃ ab alio factum ratumue habuerit. Posset etiam considerari q̃ pro principali dicto, uidelicet quòd agens interdicto unde ui possessionem suam probare teneatur, & se deiectum sicut adduxit tex. in c. cum ad sedem, de resti. spoli. ita ad idem probandum citare uoluerit tex. in l. 1. §. interdictum autem hoc nulli competit nisi ei qui tunc cum deiiceretur possidebat, & ita ad hæc duo probãdum, cõcludens idem quod Lap. hic illos duos text. adduxit Facto. dub. 63. incipien. eodẽ die. Et illa Rota Dec. in materia nostra sat notabilis est, & quotidie ĩ praxi seruatur.*

k ¶Vt ibi.] *Videlicet Scienter rem talem receperit, & glo. in uer. scienter, & Ioan. And. & Abb. in sum. Idem Abb. nu. 12 & 21. Coru. cons. 18. uisa, nu. 7. & seq. & cons. 329. ostenso, nu. 10. & seq. lib. 1.*

l Bona fide.] *Communem esse opin. pro Bar. in l. rem quæ nobis. ff. de acquirend. pos. q̃ remediũ reintegranda non detur contra titulo possidentem testantur Coru. con. 18. uisa post nu. 9. & seq. lib. 1. Alex. qui hanc opin. uerissimam dicit alios adducens cons. 118. in causa nu. 1. & 7. lib. 2. Sozzi. cons. 39. in quæstione, col. 2. ad fi. uers. Et hanc opin. lib. 3. hanc dicit magis communem, & magis communem testatur etiam Paris. cons. 1. post nu. 16. lib. 1. Contra uero quòd opin. contra Bar. sit communis, & communior, & uerior uoluerunt idem Bar. in l. si coloni, nu. 2. uers. ult. patet. C. de agri. & censi. lib. 11. Innoc. & communiter canonistæ in c. sæpe, de resti. spolia. Abb. in c. cum ad sedem, nu. 26. eo. Alex. sibi contrarius post Cal de. Ludo. Roma & Anto. de But. cons. 117. uiso processu, post nu. 3. uers. plus dicit, lib. 2. Idem Alex. con. 91. in causa, nu. 6. uol. 5. ubi testatur magis communem esse contra Bart. quod maximè procedit hodie, ita etiam concludit Alex. & quòd ita iudicari uidit in l. rem quæ nobis, ante nu. 9. idem etiam concludit ibidem Ias. ante nu. 20. quòd magis communis sit contra Bar. ubi supra. Hãc opin. etiam sequitur alios referens Steph. Bertran. cons. 121. si attendatur. lib. 2. in primis. Hanc etiam communẽ dicit Sozzi. sibi contrarius cons. 89. in causa, ad fi. lib. 1. Hanc etiam opin. dicit communem, licet prius alteram dixerit communem legistarum Rip. in c. sæpe, de resti. spol. post nu. 28. uers. contrariam opin. tenent Inno. & communiter canonistæ. D. mens. cons. 57. & protenui, ante nu. 6. ubi hanc communem, & ueriorem dicit, & citat, & sequitur Lap. hic. & cons. 252. agitur causa, col. 2. nu. 4. ubi hanc magis communem testatur. Ioã. de Ami. de Vena. cons. 97. magnificæ, nume. 2. & 4. communem etiam dicit hanc opin. contra Bart. Afflic. Dec. Neapo. 361. monasterium, nu. 33. uers. nec ob. prima ratio, ubi concludit q̃ in hac opin. resederunt Domini de consilio. Postremo hanc communiorem testatur, & q̃ Rota ita cõcluserit in causa Roman. officiorum Cassa. Dec. 7. incipien. concluserunt Domini de resti. spolia. Hæc igitur ex mente Lapi hic, & infra post nu. 7 iuxta opin. Caldesã quam communior, uerior, a consilio Neapolitano, & a Rota nostra comprobata tenenda est.*

m ¶ Subueniri.] *Canon reintegranda q̃ nouum remediũ afferat ubi non erat aliàs cõsultum, & q̃ pinguius subueniat communis est opin. ut per Docto. in alle. l. rem quæ nobis. ff. de acqui. pos. in c. cum ad sedem, & in c. sæpè. de resti. spolia. & hanc communem asserit citans Lap. hic Corn. cons. 329. ostenso mihi, nu. 29. lib. 1.*

n ¶Iniustè.] *Hoc remedium solum competit ei, qui aliquando possedit, & ex iniusta causa a possessione ceciderit, prout per modernos in l. rem quæ nobis. ff. de acqui. pos. & Mar. Sozzi. Iun. cons. 48. uisis, nu. 3. & 6. ubi refert, & sequitur Lap. hic lib. 2. & Lap. etiam sequitur Barba. con. ult. lib. 4 colum. fi. uers. Et adduco quod uoluit Lap. & Steph. Bertran. con. 206. ad maiorem, nume 5. ubi communem dicit lib. 1. in primis, & con. 44. uenerabiles, colum fin. uers. scio quòd non, num. 10. lib. 3. in primis.*

o ¶Præter culpam.] *Illi qui culpa sua seu facto suo cecidit a possessione non competit remedium canonis reintegranda.*

integranda.Rot.62.permutanti, & 352.si opponatur, no.Alex.cons.91.perspectis,nu.5.lib.1.ubi citat, & sequitur Calde.hic adductum,& Lap.hic.Sozzi. cons. 39. in quaestione,col.3.uers.praeterea in casu nostro, lib.3. cons.266.in eã nu.19.& ante nu.23.lib.2.qui similiter sequitur Cald.& Lap.& Sozzi.post alios in l.rẽ quae nobis nu.8.in 5.dub.qui pariter Calde.& Lap.refert,licet hanc Alle.corruptè ibi citet,& hanc opin.dicit communem.Calde.etiam,& Lap.hic sequitur Rui.cons.22. uiso,nu.8.lib.1.Cum Lapo etiam hic concludunt Alexan. cons.103.super eo,post nu.6.uol.7.D.meus cons.56.in causa,col.3.in prin.& cons.seq.post nu.2.& Lap.sequitur dicens hanc opin.non habere difficultatem,alios eãdem tenentes referens, subdens ꝗ ita pluries fuit iudicatum Paris.cons.1.nu.164.lib.1. Et ego etiam pluries ita iudicari uidi,unde ab hac opin.communi,& uera nullatenus est recedendum.

p ¶In rebus ecclesiæ.] *Lap.hic uult ꝗ remedium.c. reintegranda competat solum in rebus ecclesiae,& in personis ecclesiasticis,non procedat autem inter laicos pro rebus prophanis.Hanc opin.tenuit glo.fin.in c.cum ad sedem de resti.spoli.& ibi Ioan.Calde.& Abb. Alex. qui hanc opin. in puncto iuris putat ueriorem, & Sozzi. & alij per eum relati, inter quos pro ista opin. citat etiam Lap.hic,in l.rem quae nobis,nu.40. & ibidem Ias. num. 16.& ante,qui plures adducit pro hac opin.& Rip.nu. 25.ff.de acqui.pos.Ioan.Pet.de Ferra. in sua praxi Papien.in formula capitulorum actoris,in uer.pro sua.uer. posset tamen fortasse sic distingui inter ecclesiam, & priuatum,& Apostil.ibi in uer.ecclesiam hanc Alle.citare uoluit.And.Barba.cons.ult.col.ult.uers.Et si quispiã allegaret.Hanc etiam dicit communem, & Lap. refert, & sequitur Corn.cons.23.uiso puncto,nu.16.con.329. ostenso,post nu.29.uers.& maxime hoc,et ante nume. 30.lib.1.& con.247.uiso processu,nu.13.li.2.& Phi. Fran.in Dispu.Petitorij,col.6.nu.17.& 19.ubi sequitur Lap.hic,& hanc dicit communem. Adducunt rationem pro hac opin.quae est quòd c. reintegranda est exorbitans unde extendi non debet ad alias personas,seu alia bona de quibus non loquitur.Et quia est iuris noui inductiuum,& contra regulas iuris.Insuper ꝗ personae ecclesiasticae maiori fauore dignae sunt, unde illis tantum prodesse debet dictum remedium, Amplius arguunt a superfluis ut per eos.Contrariam opin. ꝗ immo remedium huiusmodi nõ solum pro rebus clericorum,seu ecclesiae, sed etiam laicorum pro quibuscunque etiam prophanis detur uoluerunt Inno.in c.cum ad sedem,num. 6.uers.in rebus autem.de resti.spolia.Bar.in l.si coloni,nu.4. uer. unum tamen,C.de agri.& censi.lib.11.Ange.con.157. in praedicta col.2.uers.Sed hac opi.reprobatur, quia nil specialitatis est in rebus ecclesiae.Ange.Roma.Alexan. Aret.Sozzi. qui alios citat post nu. 4. uers.secunda fuit opin.D.Ant.Ias.num.20. ubi quòd haec opin.est uerior, & ita practicatur,& Rip.qui hanc dicit communẽ, nu. 26.uers.Sed quia communis in alle. l.rem quae nobis.ff. de acqui.pos.Alex.con.51.uiso,post prin. ubi hanc magis communem testatur lib.1.con.6.circa processum,post nu.4.uers.tamen contrarium.lib.3.& con.94.uisis,nu. 21.ubi ꝗ ista communis est opin.& communis obseruãtia.uol.5.Sozzi.con.266.in causa quae uertitur.nu.18. ubi hanc communem asserit. Et quòd haec sit communis, & seruetur uoluit etiam D.meus cons.252.nu.2.uers. & non est dubitandum.Ego hanc opin.Romae semper seruari uidi. Adducunt rationem Docto. quare etiam laicis,et pro rebus prophanis hoc remedium competat,quae est quia.c. reintegranda est fundatum in materia peccati,unde decens est ut omnes, omnino,super omnibus, et semper liget.*

q ¶De accusa.] *Et per hunc in praeceden.Alle.num.8. et latè per Feli.in c.licet heli,num. 18. ubi dat regulam,et fallen.de simo.*

r ¶Cum ibi nota.] *Et dicit ibidem Abb.nume. 19.quòd qui potest certo iure actum explicare, si mouetur alio in re quo non potest corruit actus, & hanc dicit communẽ. facit tex.in l.habebat,in prin.ff.de instito.actio.Idem et uoluit Bar.in l.1.nu.12.& ibi Ias.post numer.37.ff.de eden. Idem etiam uoluit Mil. in Reper. in uer. probatio iuris ualidi non suffragatur, ubi citat, & sequitur Lap. hic.et pulchrè per D.meum con.256.in causa, col.fi. in prin.Et Lap.etiam hic sequitur Matt. de Afflict. in usi. Feudo.sub titulo de pace tenen.cap.si duo, post nu. 30.*

ſ ¶Sed simpliciter narrat.] *Hunc refert But.in alleg.c. sapè,col.penul.uers.Aduerte ad ultimum. Eundem etiã refert,& sequitur Corn.con.247.uiso processu,post nume.7.uers.sed simpliciter narrat quòd tali tempore possedit. lib.2.*

t ¶Possessionem antiquam.] *Docto.in c. sapè. de resti. spolia.Et hanc communem testatur sequens Lap.hic Stepha.Bertran.consi.206.ad maiorem, nu.5.lib.1.par.1. consi.243.quicquid olim,nu.3.& 5.lib.2.in primis,& consi.44.uenerabilis,nu.10.lib.3.in primis.& Lap. et sequitur D.meus Phi.Dec.consi.62.in causa,post prin. & in c.bonae me.ante nume.23.uers.sed potest dubitari. de appel.*

u ¶Seruaui,& practicaui.] *Sequitur Abba.in c.cum ad sedem,post nu.26.adducens hanc Alle. subdens ab hac practica recedi nõ debere.de resti.spolia.Lap. etiam hic refert,& sequitur Corn.consi.247.uiso,post nume.20. uers.& maximè hoc uoluit Ioan.Calde.& hanc dicit cõmunem.Hunc etiam citat,& sequitur D.meus consi.57. & pro tenui,ante nu.4.uers.& sic ex omnibus.*

x ¶Accedens.] *Dic tu.1.& ibi Abba. nu.19. & Felin. nu.7.citant Lap.hic quo ad duo,& hoc dictum Lapi dicunt singulariter esse notandum,prout ibi.Et hanc Alle.citare uoluit Paris. consi.98. quoniam Romani. ubi nu.23.& sequ.idem tenet quod Lap.hic.lib.2. Bertran. consi.172.circa processum.num.5.lib.2.in secundis. & Phi.Fran.in Dispu.petitorij,col.7.post nu.21. in quinto remedio.*

y ¶Contra reseruationem Papæ.] *Idem uoluit supra alleg.24.Limi.decre.col.2.uers.obstat tamen.Idem uoluit Rota 7.no.ꝗ ubi,uers.in beneficio reseruato etiam spoliatus non restituitur.in anti.& in no.16.si contra agentem possessorio producatur Papalis reseruatio.& Dec. Cassa.1.de resti.spolia. pro qua opin.plura alia adduco in 3.quaest.1.Reg.Cancel.Hanc opin.Lapi pluribus modis limitabam dum scriberem in fauorem R.D. Hieronymi diedi nobilis Veneti uiri peritissimi,& integerrimi super causa Paduana Canoni.in partibus illis penden.*

z ¶Titulũ.] *Lap.hic refert Paris.cõs.12. in isto, in prin. uol.4.& Sarnen.in Regu.de Anna.in quaest. de qua infra.Et eundem citat,& sequitur Rui.dicens communem licet sub alio numero hanc Alle.referat consi.154. ante nu.5.uolu.4.& sequuntur etiam Phi. Fran. in c. ad decimas.*

decimas, post nu.6. de resti. spolia. lib.6. Ioan. Bapti. de Castellio. in quodam suo syngu. post singularia Fran. Cremen. posito col.9. uersi. quinto dato ꝙ prædicta. Ego in hac materia concludo ꝙ communior opin. (ut etiam testatur Glo. Pragma. in §. ordinarij rub. de pac. possess. in uer. inquirant, col.6. uers. sed alia opin. communior) est ꝙ petens restitutionem in beneficialibus non teneatur probare titulum, sed colorem. Et hanc communẽ dicunt Alex. in l naturaliter. §. nihil commune, nu.25. ff. de acqui poss. & Paris. dicto cons.12. post nu.2. Lapum etiam sequitur Gemini consi.147. super isto, post num.2. uers. Et idem concludit in Alleg.52. Et ꝙ olim seruatum fuerit, & seruetur in Ro Cu. ꝙ in beneficialibus requiratur colorata possessio quo ad restitutionem petendam testatur Sarnen. in 57. quæst. pr. calle Reg. de Anna. num.6. uers. Tamen contraria opin. hodie practicatur. An uerò agens remedio attemptatorum pro recuperando beneficio possessionem ex titulo iustificare teneatur tracto in Gloss. facult. in 14. com. in uer. causam, & causas. in 6. Primle.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio usurarum ad hoc ut habeat locum quæ probanda sint.*
2 *Repellere uolens aliquem exceptione quod alienum retineat debet probare probatione certa.*
3 *Habuisse & restituisse stant simul.*
4 *Præsumptio non sufficit ad probationem criminis.*
5 *Excommunicatus licet in iudicio possit repelli non tamen extra iudicium est ei debitum denegandum.*
6 *Sententia absolutoria an tollat exceptionem usurariã.*
7 *Exceptio dilatoria iudicij an tollat naturalem obligationem, & nu.9.*
8 *Petitio restitutionis an suspendat executionem sententiæ.*
9 *Exceptioni criminis quia odiosa, an detur restitutio.*
10 *Minor in quibus casibus reputetur maior ad hoc ut nõ competat ei restitutio.*

ALLEGATIO LII.

AN oporteat repetentem usuras esse in casu in quo exceptio usurarum locũ habeat, & vtrum sententia absolutoria lata in curia episcopi in fauorem domini contra hæredes Iaco
1 bi tollat exceptionem vsurariam contra eos? † Ad primum dico quòd ad hoc vt quis sit in casu in quo possit repelli hac exceptione requiruntur plura. Primo quòd fuerit usurarius. de usuris quia frustra & c. Michael. Secundo quòd exegerit, quia ubi nulla exactio ibi nulla restitutio, ita not. Ioan. And. in d.c. quia fru
a stra. [a] Vltima quia ista exceptio est criminis. ut not. glo. in d.c. quia frustra. Si excipiatur de usuris paternis, non sufficit probare patrem usurarium, nisi probetur scientia in filio, quia scienter successerit in vitium retinendo scienter alienum; & hoc tangit glos. in d. capit. Michael, & patet de se, quia procedunt ab animo crimina. de senten. excommu. cum uoluntate, & ibi glos. quia vbi non est scientia, non est dolus. Ad propositum contra prædictos non opponitur de usuris proprijs sed paternis, de patre non constat ꝙ fuerit vsurarius. Item non constat quòd exegerit. Item si constat quòd fuerit vsurarius, & quòd exege
b rit non constat quòd non restituerit, [b] seu adhuc re-
2 tineat usuras alienas. † Ille autem qui vult me repellere uirtute exceptionis scilicet ꝙ alienum retineã,
c [c] habet hoc probare, & debet esse probatio certa: nã
d dubia non relenat vt de proba. in præsentia. [d] probatio autem ꝙ exegerim non probat ꝙ hodie habeã,
3 seu quòd nõ restituerim quia † ista stant simul quòd habuerim, & quòd restituerim, facit quod no. Inno. de accu. super ijs. Nam ille qui accusat aliquẽ de per-
e iurio, non probat [e] licet prober quòd accusatus promisit, & iurauit soluere. x. infra mensem Titio, & quòd tempus est lapsum, nam potuit soluere; ita in proposito nec sufficit dicere præsumitur quod ha-
4 beat, ex quo iam habuit, quia præsumptio † non suffi
f cit ad probandum crimen; [f] immo tolletur ista præ-
g sumptio ex quo mortuus est, [g] & confessus, & rece-
h pit sacramenta [h] ecclesiæ, præsumitur quod non fuit immemor suæ salutis. Item non constat quòd prædicti filij scienter retineant vsuras paternas, quod requiritur ad inducendum crimen sine quo non possunt compelli. Item prædicta non possunt constare nisi coram iudice, & si dicatur hoc posse opponi coram iudice si peteretur ego non teneor & c. hoc tollitur multis modis. Primo cum hic sit exceptio criminis ibi deberet proponi, & probari, & exprimi cum
i circunstantiis, [i] ut dicere ubi, & quomodo, & quando, & tunc si probaretur non possit hæres hoc probato sibi retinere, sed cogeretur non ad instantiam partis, sed ex officio iudicis, & si nõ reperitur cui debeat
k dari, debet dari pauperibus [k] vt not. in d. cle. quia frustra. & c. ad nostram. de iureiur. ita modo si voluerit præsupponere quòd possit in iudicio dilucidari, dicant cui debeant, & quantum; & tunc aut domino restituent, aut petent quòd ipsius hæredes restituẽt vt prædicitur. Item colligitur alio modo quia non sequitur, iudex repelleret, ergo hæres non est in mora retinendo quod debetur ipsi actori uel creditoribus, uel pauperibus, & non euitant peccatum mortale retinẽdo ex quo dicta exceptio non excusat eos. Item dico ꝙ hic vsurarius in odium sui criminis possit repelli per iudicem: tamen dico quòd pars semper est obligata, & peccat non restituendo saltem antequam re-
5 pellatur. Ostendo per simile † excommunicatus potest repelli in iudicio eadem ratione in odium criminis, & vt satisfaciat super eo pro quo fuit excommunicatus, tamen extra iudicium debitor non potest ei denegare debitum, immo debet soluere, & peccat si nõ soluit. Istud no. Ioan. And. & Inno. in c. inter alia. de senten. excomm. & excommunicatus sæpè extra iudiciũ admittitur, vbi non admitteretur in iudicio. Et faciliùs quis in iudicio repellitur, quam extra; & rationes tres not. glos. in decre. solet, super uer. extra iudicium, de sen. excom. libr.6. & hæc sufficiant quo ad primum.

6 Ad secũdũ † dicitur quod dicta sentẽtia absolutoria tollit dictam exceptionem, nam prout dictum est illa est exceptio criminis cuius criminis episcopus est iudex, & ratione istius criminis ad purgãdum animam defuncti, & hæredis, potest requirere, & condẽnare ad restitutionẽ, & eodem modo absoluere, quia

absoluendi,

absoluẽdi,& ligandi par ius dominus esse voluit, de pe.dis.1.verbum,& de qua re cognouit iudex &c.de or.cog.c.j. per hæc ergo firmauit episcopus inquisitionem cõtra dictum defunctum. & eius hæredes super vsuris extortis,vt fieret restitutio, & purgaretur inquisitus,& præsumitur inuenisse veritatem, & ꝙ receperit pro pauperibus absoluit; dico quòd licet
l [l] ista sentẽtia non afferat præiudicium priuatis creditoribus quominus possent repetere;tamẽ prætextu criminis a quo iudex competẽs absoluit,seu declarauit absolutum seu ostẽdit nõ culpabilem, non potest repelli:& donec toleratur ab ecclesia,& nõ repellitur,& nõ inquiritur,& nõ cõdemnatur,possunt licitè ab eo audiri missæ extra.de coha.cle.uestra. [m] &
m licet fortè illi qui debẽt rehabere possint excipere cũ eis nõ fuit factum præiudicium: extraneis vero quibus nõ competit hæc exceptio, nisi in odium criminis,hoc non licet,ex quo cõtra crimen illud habet actor excusationem,seu authoritatem iudicis competẽtis, & talis sentẽtia bene afficit omnes sicut econuerso si damnatus esset tanquam vsurarius non restituens omnibus cõtra eum prodest. Et si diceretur ꝙ plenè nõ probaret hæc sentẽtia restitut. saltem faceret præsumptionem bonam, [n] & deferri potest iuramẽtum ipsi hæredi,etiam si plenè fuisset probata exa
n ctio vsurarum,quia istæ sunt probationes compassibiles iuxta not.in decre.si.de iureiur.& in l. admonẽ di. ff. eo. tit. tamẽ si ista exceptio proponitur coram episcopo non audiret, cum iam inquisierit de isto cri
o mine, [o] & purgauerit eos, & eos putare debebat innocentes.

Ad tertium dicitur quòd prædicta exceptio est sublata per dictam aliam sententiam latam super resti.usurarum fauore prædictorum,hoc plenè ostẽdi-
7 tur:ista † exceptio est dilatoria iudicij nõ enim tollit naturalem obligationem,sed suspendit iudicium.Ita no.in dicta decre.quia frustra:huiusmodi dilationes excep.ante lit.cõte.opponi possunt,& nõ post: de ex
p cep.pastoralis. [p] Cum ergo ista sit lata sentẽtia patet quòd nõ procedit ista exceptio, maximè cum fuerit
q proposita,& repulsa, [q] uel nõ appellatum, [r] vel si ap
r pellatum deserta est appellatio, & rata manet sententia;nec potest dici quòd per beneficium resti. potest
s proponi hæc exceptio per minores [s] ex propria causa:hoc enim tollitur multis modis, primo,quia de re sti. in integ. nõ obijcitur cõtra sentẽtiam per modũ exceptionis,dicẽdo intẽdo petere,sed tũc demum cõ petit exceptio quãdo petita est restitutio, seu quãdo petitur: hic ergo nulla cõuenit ex hoc retardare sentẽtiã,quæ habet executionẽ,nec restitutio petita est, nec petitur: ergo nõ conuenit ex hoc retardare sentẽ
8 tiam quæ habet promptam executionem.†Item petitio restitutionis nõ suspẽdit executionem sententiæ quãdo proponitur animo morãdæ litis extra.de rest. in integ.suscitata.sed debet mandari execu.cum cautione.hic autem nõ potest peti restitutio nisi animo
9 morãdę litis &c.†Item vt præfertur hic est exceptio dilatoria iudicij,quæ nõ tãgit principale,& non tollit,immo nec suspendit obligationem, & maximè si non mihi,creditoribus meis, & si non creditoribus; pauperibus:vt supra probatum est.Item exceptio nõ datur uel restitutio quia non apparet læsio, uel faci-
t lis [t] pro quo non competit restitutio:ita no. Io. An. post Inno.in decre.coram.de restit.in integ. ita not. Pa.Bo.in cle.vnica.de restit.in integ. & in hoc uidentur cõcordare omnes doct.licet in dilatoria solum sit aliqua differẽtia inter eos, quod maximè procedit in casu nostro vbi nulla læsio potest notari; cum penes se tales vsuræ nullo pacto possunt remanere, nec differri,quia debentur aut repulso, aut creditoribus aut pauperibus,nam ex quo cõstat de vsuris, semper est
10 in mora retinẽdo.Item † alia ratione,quia ista est exceptio criminis,& odiosa,pro quibus nõ datur restitutio finito termino peremptorio infra quem ecclesia poterat opponere crimina vel defectus, non restituitur ad ipsa proponẽda,quia in excep.pœnarũ non est paratum auxilium,& no.hec Compo.de elec.ꝙ sicut.& idem Guil.qui dicit se sic obtinuisse in Spe.de
u resti.in integ. Item quia minori [u] in isto casu non datur restitutio:vt not.glos.in c.ex parte, de uerb.sig. nam ista est causa spiritualis,vt no.glo.ord. in decre.
11 ex literis,de iureiur.& in causis spiritualibus minor reputatur maior. vt.d.decre,si annum,& ideo nõ cõpetit restitutio per istã rationem Iac.de Ar.ff. de mi. l. si ex causa.§.Papinianus, tenet quòd nõ competat restitu.in integrum,quia hoc nõ est iure cautum.Itẽ & si competeret restitutio aduersus lapsum tempus prosequendo appellat. quia fuit appellat. & deserta, sed appellatio fuit & est remota per testatorem imò
x est remotum omne auxilium [x] aduersus declarationem per Episcopum quia sic uoluit testator. Et ista sufficiant. Lapus.

Addit.Quint.Mandosij.

a ¶Quia frustra.] *Et c.quãuis in prin.& ibi Ioan.And. in uer.receperunt, quem ibidem sequuntur Ancha. in 2.no.Geminia.nu.4.& Fran.in 1.no.de usur.lib.6.*

b ¶Non restituerit.] *Si enim restituit cessauit esse usurarius,nec talis amplius appellari potest. iuxta text.in c. cum tu,iu prin.ibi donec reddant,ubi glo.de usur.& pulchrè per Bald.super rub.C.co.col.2. uers.Ego consului contrarium quod aboletur nomen usurarij.Idem etiam uoluit Fran.in c.quamquam,in 1.no.ubi refert hoc dictum Lapi hic pro no.& cum eo transit.eo.lib.6.*

c ¶Retineam.] *Et sic excipiens,uel obijciens de usura uel probabit affirmatiuam quòd adhuc usuras retineã, uel negatiuam ꝙ usuras non restituerit.Lapum hic refert,& sequitur Fran.in dicto c.quamquam,ad fi.1.not. de usur.lib.6. De modis probandi negatiuam t:acto in 6.quæst.nu.4.& 9.Regu.de Iusir.in 12.quæst.Regu.de non iudi.iux.for.sup.nu.2.& sequen.& in glo.faculta. in 12.com.*

d ¶In præsentia.] *Bal.in l. ad probationem. 2. post prin. C.de proba.latè Feli.& D.meus in dicto c. in præsentia. & Bartho.Cassan.consi.19.nobilis,nu.20.*

e ¶Non probat.] *Idem infra Alle.89.prope fi.uers.nam licet,ubi alios cito in uer.infertur.*

f ¶Crimen.] *Ad text.in l.fi.C.de probatio.Amplio ut probatio uiolenta,quæ secundum ius in causa ciuili haberet uim plenæ probationis non sufficiat in causa criminali.prout per Doctor.in c. afferte de præsumptio.& per Matthe.Mathe.Syng.119.no.9 præsumptio uiolenta.Amp.io*

ta. Amplio q nec fama cum uno teste probat in crimina libus.glo.in uer.illorum,in c.ueniens 1.ubi etiam Anto. de But.& alij.de testi.Bal.in l. si quis ex argentarijs.§. 1.nu.4.ff.de eden.Idem Bald.in c.1.de appel.& ibidem D.meus,nu.21.& seq.& con.133.uiso,nu.3. Aliæ & ampliationes elici poterunt ex tradi.per D.meum phi. Dec.consi.429.nu.8.& seq.quem sequitur Parif. consi. 152.Vidi.nu.24.& seq. nolu.4.

g ¶Mortuus est.] *Assertio,seu confessio in mortis articulo constituti præsumptionem facit,sed leuem.l.si quis in graui.§.1.ff.ad Syllenia.glo in l.2.in uer.canit.C. de calumnia..Amanel.de cla.a ju.syngu.36.casus est quòd si aliquis uulneratus.& Gramma.con. crimi.57. in causa,numero. 14.*

h ¶Sacramenta.] *Quia Lapus uidebat q debilis præsumptio resultabat(ut præmisi)ex assertione defuncti,ex illiusque actu tacito,uel expresso,ideo ad alias præsumptiones confugit uidelicet quòd confessus fuit, & recepit sacramenta ecclesiæ,unde nō debet censeri inmemor salutis æternæ,& ista signa pœnitentiæ,& recordationis,ac præparationis animæ , etiam in facinorosis præsumptionem inducunt quòd quis non mētiatur, & quòd memor sit propriæ salutis.l.fi.§.fi.C.ad leg.Iul.repetun. & per Tho.Gramma.con crimi.praalle.57.in causa,nu. 13. Aduertendum tamen est quod hæ solæ præsumptiones nō in omni materia ualidæ essent, & sufficerent pro ut per Alex.consi.14.ponderatis,nu.5.lib.3.per Gandi. de Transa.& pact.nu. 16.uer.sed pone,latè Hyppo. de Marsi. in praxi.crimi.§.diligenter , nu. 117. cum plnribus seq.Gramma.con.crimi.42.sunt iam , post nu.7. & dicto consi.57.nu.15.*

i ¶Cum circunstantiis.] *Argu.tex. in l.aut qualiter.§. 1.ff.quod ui aut clam.& in l.libellorum.ff.de accusa.Et in criminalibus requiruntur specificationes, & declarationes magis apertæ,& specificæ quam in ciuilibus,pro ut uoluit Bal.in l.1.col.xj.uersi. iuxta hoc quæro.C. de confes. Ange.in l.1.ff.de libe.& posthu. & præceptor meus consi.83.in causa,nu.2. Amplio etiam si ciuiliter agatur dummodo actio sit famosa l. prætor edixit.ff. de iniur.latè.Afflict.Dec.Neapo.250.sæpè,& sæpius,nume.1.& seq.Alex.in l.edita,col.4.uer.Aunectit etiam, ubi hanc dicit communem,& ibidem D.meus nu.38.C. de eden. Ampliat hic Lap. ad exceptionem criminis ut requirantur expressiones,& probationes cum suis circunstantijs,pro quo facit tex.in c.ut circa.de electio.lib. 6.& in cle.constitutionem.§.cæterum, ubi etiam glo. in uer.circunstantiarum.eo.Idem uoluit Bar.in l.1. nu.8. ff.de exceptio.idem Bar.in Alle.l.prætor edixit, col.2. uers.Hoc dico,per iura quæ uolunt q etiam in exceptionibus continentibus delictum inseratur locus &c.ff. de iniur.& Bar.sequitur Afflic.dicta Dec.250.post nu.2. uersi.Item quando exceptio continet infamiam.*

k ¶Pauperibus.] *In defectum restitutio sit pauperibus. c.cum tu,circa medium de usur.& c.quanquam,cum glo. in uer.satisfieri,& Fran.super dicta glo.nu.6.eo.lib.6. Hodie puto q Cameræ Apostolicæ , seu eius commissario,non autem pauperibus restitutio fieret: Sicut enim Cameræ Apostolica in locum ecclesiæ,& in locum futuri successoris in beneficio quo ad spolia,fructus,& quæ dam alia succedit,prout declaro super signa. Gratiæ,dū de licentia testandi,& spolijs tracto,ita crederem quòd in casu proposito succederet in locum pauperū. Et quandoquidem Cameræ commissarius sese ultro non offerret, non deessent commissarij Fabricæ Basilicæ.S.Petri ; qui dicunt talia, & incerta legata, & pleraque alia exigere posse.*

l ¶Dico q licet.] *Sequitur And.Tiraq.de ut.Retra.tit. 2.§.1.glo.2.post nume.35.uer.qua etiam ratione ,referens etiam Alber.de Rosa.et Ambro.de Vigna.de usur. hæc latè tractantes.*

m ¶Cle.uestra.] *Si supponit q ab isto tolerato alij diuina officia audire possint tex.hic adducens facit in termi nis,alioqui si uult q ipse audire possit arguit sic,sicut ab occulto,seu tolerato diuina officia audiri possunt , ita occultus, seu toleratus diuina officia audire poterit, pro quo uidentur supra Alle.48.magister,ante nume. 3.& nu.7 & quæ ibi addo in uer. cum non ab homine.*

n ¶Præsumptionem bonam.] *Vide Anto.de But.& Abba.in Alle.hic c.fi.de iureiur.& omnino Alex.in l. sæpè,nu.72.& ante,ubi citat Lap.hic.ff. de re iudi. & Cur.Senio.consi.72.magnifice, ante nu.3 .ubi q similis sententia facit solum quale quale præiudicium,seu præsumptionem. Hunc citare noluit Abba.in c. quamuis, ante nu.4.ubi ad Lap. se remittit. de re indi. Vide etiam Iaso.in repet.l.admonendi,nu.242.uersi.quartò quæritur Bar.ff.de iureiur.& Feli.in c.cum dilecti,in fi.qui hanc Alle.referre uoluit.de accusa.*

o ¶Crimine.] *Hic tria dicit propter quæ ulterius non potest super eodem crimine procedi,uidelicet q semel inquisitum sit,q purgatio facta sit,& q innocentia supponatur.ad tex.in l.licet.§.fi.ff.nau.caupo.stabu. in l. si cui. §.ijsdem.ff.de accusa.in c.de iis extra eo.Inno. in c. cum dilecti de electio.Abba.in c.fin.in 2.no.nume.3 .de collu. dete.*

p ¶Pastoralis.] *Et c.inter monasterium.§. cum constiterit.de re iudi.Bar.in l.ita demum,nu.1.C.de procu. Sozzi.Reg.126.in uer.exceptio declinatoria,seu dilatoria, ubi etiam Apostil.in uer.opponenda. Amplio ut exceptio dilatoria non opposita in prima instantia ante litis contestationem non possit etiā opponi in secunda instantia.Bar.in alle.l.ita demum nu.2.cuius opinio communiter tenetur,ut per Iaso. ibi.nu.7.*

q ¶Repulsa.] *Expreßè,uel tacitè, uidelicet per processum ad ulteriora , quo casu exceptio reiecta censetur. Rot.594.dic quòd si aliqua in anti.per rationem tex.in c.cum cessante.de appel.lib.6.c.suborta, & ibi latè Feli.post nu.4.uers.Et an,& quando sit pronuntiandum super incidentibus.de re iudi.idem Feli.in c.cum Ioan.nu. 34.uers.subdit etiam.de fi.instru Rui.consi.61. in lite, post nu.36.uers.nec ob.quòd fuerit exceptum,ubi hanc dicit communem.uol.5.*

r Vel non appellatum.] *Si enim exceptio reijcitur appellatio requiritur,alioqui processus ualidus redderetur, prout uoluerunt Anto.de But.& Imol.in c.cæterum.de rescri.& ibi latè Feli.col.7.in prin.uersi.limita communem qui hanc ex mente Imol.communē testatur, & hanc magis communem asserit idem Feli.in alle.c. suborta,ante num.5.de re iudi.communem etiam testatur Cur. Iun. con.175.contra ea.nu.2.*

f ¶Per minores.] *Ecclesia,uel minor an restituantur in integrum aduersus dilatoriam omissam magna fuit contentio:Pro opin.affirmatiua adduci consueuit text.in l. minor.xxv.annis omissam allegationem,cum glo.quæ exponit. 1.exceptionem dilatoriam.ff.de mino.in c. constitutus.*

*tutas.de in inte.resti. Idem uoluit Specu.§.1. ante num.
36.uers.Sed si minor, uel ecclesia.eo.Opinionem negati-
uam tenuerunt Inno.in c.coram, ad fin.eod. & alij rela
ti per Feli.in c.exceptionem, nu.26. de exceptio. inter
quos pro eadem opin.negatiua citat Lap.hic. Hostien.&
Imol.in dicto c.coram.cocordant opin.ut etiam per Feli.
in dicto c.exceptionem post nu.26.uersi concorda eos.*
t ¶Vel facilis.] *Alias uel parua, aut uel lauis, prout &
in simi. appellamus laue praeiudicium, seu interesse pro
ut per Iaso.in Alle.repet.l.admonendi, post nume.242.
uers.Quae appellatio cōceditur etiam ratione lauis prae
iudicij, uel interesse, potes etiam legere uel talis, & ad
hoc & in hoc sensu Lap. hic citans quadam Apostil. ad
Gemini in c.1.de in inte.resti.lib.6.in uer.restituitur.*
u ¶Minori.] *An minoribus detur restitutio in beneficia
libus, seu spiritualibus uide Abb.in c.ex parte, ubi Apo
stil.in uer, non restituitur remittit se ad Lap.hic. de re-
sti.spolia. Vide etiam Nico.Boe.Dec.350.minor.14.
ubi latè, & de quibus minoribus intelligendum sit.*
x ¶Omne auxilium.] *Quo casu cessat etiam officium iu-
dicis, prout in simi.dicemus quando est sublata omnis ex
ceptio, & defensio.Bar in l.1.§.& parui.nu.8.ff. quod
ui, aut clam.& Saly.in l.ita nobis, nu.4.C.de adulte.*

SVMMARIVM.

1 *Adulterium monialis qualiter posit probari ut illi auf
feratur habitus, & nu.5.*
2 *Copula carnalis nō potest per rerum naturam probari.*
3 *Probatio uera debet de necessitate concludere.*
4 *Moniales non expedit esse expertes forensium decerta
tionum.*
6 *Monialis de adulterio accusata qualiter et qua forma
debeat purgari.*

ALLEGATIO LIII.

Actum super quo de iure consilium peti-
tur tale est, & in ijs terminis esse proponi
tur, Quaedam moniales, seu quaedam reli-
giosae, & approbatam uiuendi regulam habentes, &
inter caeteras suas constitutiones. & consuetudines
approbatas, & lōgo temporis spatio laudabiliter ob
seruatas, quibus cauetur, & obseruatur ut quę earum
adulterium commiserit, seu suam uirginitatem uiola
uerit, seu florem suae uirginitatis surripi permiserit,
seu cum aliquo carnali copula se commiscuerit; ab il
la regula, & sororis, & fraternitatis abijciatur, atque
illi in ruborem, & exemplum aliarū habitus auffera-
tur, & ab ipsarum cetu habeatur aliena, & alia quaedā
fiunt prout in ipsis constitutionibus, & consuetudi
nibus suis plenius dicitur contineri. Post hoc autem
proponitur quādam ex illis monialibus, seu religio-
sis commisisse adulterium, & florem suę uirginitatis
amisisse, & postea cōcepisse, & peperisse, & semper
fuisse, & esse in loco grauissime diffamatam. Quaeri-
1 tur quae† probationes sufficiant ad hoc ut sibi praedi
ctus habitus posit, & alia secundum formam consti
tutionis aufferri. Et ad declarandum hūc articulum
praemitto quòd ad omnem effectum scilicet tam ad
matrimonium separandum, quam impediendum,
quam etiam ad omnem poenam imponendam, pro

crimine carnalis copulae sufficit probare copulam
a per visum. s. quòd uiderit solum cum sola[a] in lecto,
nudum cum nuda, secundum Alanum, & Innoc. nec
2 alia probatio requiratur, quia† impossibilis est. Nam
per rerum naturam non posset vere probari copula
carnalis. Nam etiam si probaretur quòd uiderit com
mistionem non esset uera probatio, quia & hoc esse
potuit sine seminis emissione, & sic non affuit copu
la, quia non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abes
3 se: & probatio vera† debet de necessitate concluderē
b de probationibus in praesentia.[b] Et ideo in talibus
actibus vbi probationes sunt impossibiles, iura reci-
piunt probationes uerisimiles quia non est angustā
c da probationum facultas; hinc est quod filiatio & pater
nitas non possunt naturaliter probari, & ideo suffi-
cit quòd probetur reputatio, & nominatio, ut loqui
tur & not, de fil.praesby.Michael.Ita in casu proposi
to recipitur pro sufficienti probatione uisus solus
cum sola, & nudus cum nuda in lecto.hoc no.in de-
cre.praeterea.de testi. Item si haec probatio uisus ha-
beri non posit recurritur ad alteram probationem
scilicet auditus proprij, cum fama idest quod testis au-
dierit eos commisceri carnaliter, sed nō uiderit, quia
impediebatur visus astibus, cortina, pallio, obscurita
te noctis; & audiebat voces eorum sibi notas, aneli-
tus iucundos, veneris oscula, verba apta ad ipsam rē,
& plausus resoluentes eosdē, & iudicantes extra libi
dinis exitum, quibus si fama adminiculetur sufficit
ad omnē effectum, & habetur pro plena probatione
copulae carnalis. Sed vlterius dico ad casum nostrum
praedictas probationes non requiri tā graues, ex plu
ribus quae specialiter debent ponderari in casu no-
stro. Primo ponderari debet quòd agitur de regulari
bus, & inter regulares, & religiosas, & inter praelatū
regularē, & eius subditas ad correctionem, quo casu
agitur facilius, nec requiruntur tam graues probatio
nes, nec ordo iuris est necessarius vlquequaque ser-
uandus, de accu.qualiter, & quando, & de simo.per
tuas, & breui manu remoueri possunt a suis admini-
strationibus, & non est locus appellationi, nec subti
li strepitui iudiciali extra de appel.ad nostram. &c.re
prehensibilis.& c.cum speciale.22.q.4.inter caetera.
4 nec enim† decet eas esse expertes forensium decerta
d tionum.extra de si.c. uno.[d] & potius fraternitatem,
quam ordinem processus inspicere. Secundo debet
ponderari quòd in casu praedicto non agitur ad depo
sitionem officij, uel beneficij, nec ad poenam corpo-
ralem infligendam, sed potius vt abiiciatur a frater-
nitate, & societate prędictarū religiosarum, quarum
regulas contēpserit, & earū ordinationi restit. Ter-
tio debet ponderari quòd sufficit ad praedictum effe-
ctum ut scilicet habitus posit aufferri, quòd virgini
tatis suae florem corrupit, seu corrumpi fecerit, uel
permiserit, quoties ergo probari posit absque pro-
batione certi loci, uel personae cum qua, seu tempo-
ris, dummodo post tempus ingressus dictae religio-
nis, sufficit hoc faciliter probari poterit per modum
de quo statim dicetur a iure alia forma procedēdi ho
5 nesta, & facilis.† His pręmissis ad euidētiā dictorum
dico quòd exclusis primis duobus modis probandi
qui sunt efficaces ad omnē effectum ut praedixi, po-
terit, & sufficit in casu praedicto probare per hone-
stas ma-

stas matronas, & expertes in opere nuptiali, quarũ
oculis illa subiici potest, quæ referant eam corruptã,
& non uirginem. extra de frig. fraternitatis &. c. lau-
dabilem. vbi statur earum relationi quòd mulier sit
e uirgo [e] ergo, & quòd sit corrupta, quia cõtrariorum
f eadem est disciplina. [f] 32. di. hospitiolũ. & eo clarius
si fama, & adminicula suffragentur. ut in d. decre. pręterea, de testi. puta si fuerunt visa oscula, amplexus,
uel solus cum sola quærentes latebras: nam qui malè agit odit lucem. de offic. deleg. consuluit; seu uerba nimia, & assidua cum iuuencula, & confabulatio; extra de coha. cler. si quicquã: uel corpus tumidũ,
& elatum, & in effigiem prægnantis, vbera succo plena; uel fuerunt auditi in domo sua flebiles vlulatus,
dolentes clamores, seu infantis vagitus, seu aliquam
diu præter solitum latitauit, & inter alias non comparuit, vel si contra illam murmura, & suspitiones sinistræ, & inter socias ortæ sunt, & huiusmodi posset
etiam hoc fieri sine probationibus, si esset res facta
notoria. extra de si. præsbyt. quoniã. de iureiuran. ad
nostram, de coha. cle. & muli. vestra. cũ sua materia.
g Est autem notoriũ [g] si ibi haberetur hæc res pro uera in loco, seu inter alias religiosas ipsius ordinis, quod
non possit aliqua tergiuersatione celari, quod esset si
omnes ita dicerent, & pro firmo, & uero tenerent.
Ad id autem quod dicebam quòd faciliter poterit remoueri a fraternitate aliarum sororum, benefacit decret. ex literis, de constitutio. ubi fuit remotus a consortio aliorum magistrorum, quia illorum ordinationibus parere nolebat.

6 Omnibus autẽ † prædictis cessantibus, ex quo est
de crimine diffamata, potest, & debet sibi per superiorẽ suum indici purgatio canonica, in qua si defecerit potest, & debet puniri, ac si esset cõuicta, & plene esset probatũ. extra de pur. ca. inter sollicitudinẽ.
h Erit autẽ forma huius purgationis [h] ut ipsa iuret; se
esse immunem a tali crimine, & sex, octo, uel plures,
aut pauciores arbitrio superioris de aliis religiosis dicti ordinis iurent se credere pro certo illam non commisisse illud delictum. de pur. ca. de testibus &. c. accedens, cum ibi not. quòd si defecerit in hac purgatione, potest, & debet condemnari, ac si probatum foret plenissimè. ut supra dictum est. & ita de iure esse
dico & consulo. Lapus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Solum cũm sola.] *Pro traditis hic uidentur glo. 1. in l. si uero non remunerandi. §. si adolescens luxuriosus. ff. manda. Rui. cons. 53. ex pluribus, nu. 1. 2. & 10. uol. 5. ubi late quomodo probetur copula carnalis, & Corset. in reper. ad Abb. post uer. testes licet unus post aliũ ubi plenè, & citat hanc Alle. pro nota. licet sub alio numero. Hanc etiam Alle. citare uoluit Paris. qui Lap. sequitur cons. 54. asserta, post nu. 61. uol. 4. Et de habitantibus, & dormientibus simul etiam marito, & uxore. Ioã. de Ami. de Vena. cons. 69. quoniam in processu, nu. 10. & seq. Pro præmissis uide omnino Ludo. Roma. con. 91. uisis, & percunctatis, nume. 6. & Horat. Mando. filium meum, qui plures alios ad hæc citat in sua Apostil. in uer. nuda.*

b ¶In præsentia.] *Idem supra Alle. præceden. post nu. 2. distinguendum autem est quod aut loquimur de plena, & uera probatione, & tunc probatio cõcludere debet per necesse, aut de probatione præsumptiua, & tunc ubi lex præsumit sufficit probare terminos ex quibus lex præsumit, iuxta theo. Bal. in l. non hoc. nu. 1. uers. reuoco in dubium. C. unde legi.*

c ¶Filiatio.] *Quomodo probanda sit filiatio. & quid articulandum sit, late Rui. cons. 52. in causa, & consil. seq. nu. 7. & seq. col. 5. Cozza. cons. 12. in hac. & Paris. cõs. 10 aduersus. lib. 2. Et latissimè quomodo filiatio, & consanguinitas probanda sit uide Docto. per And. Tiraq. relatos, qui ad hæc more suo infinitos citat, inter quos & Lap. hic, in Tracta. de utro. Retra. titulo. 1. §. 1. gloss. 16. nu. 7. & tota illa glo. 16.*

d ¶De simo. c. uno.] *Legerem de sta. regu. lib. 6. ubi etiã Ancha. Gemini. & Phi. Fran. in 1. & alijs nota. hoc idẽ firmant, & probat tex. in c. mulieris. ante fi. de iudi. eo. li.*

e ¶Sit uirgo.] *Aspectu matronarum probatur aliquam esse, uel non esse uirginem. c. proposuisti, & c. causam matrimonij de proba. Bal. in l. Deo nobis col. 3. num. 7. uers. sed ponamus, ubi concludit quod hæc probatio omnem aliã uincit. C. de epi. & cleri.*

f ¶Contrariorum eadem est disciplina.] *Prout docet, Aristo. in 2. lib. Topico. in 2. & in 24. loco, cum duobus seq. & alibi sæpè, & l. 1. in prin. ff. de ijs qui sunt sui, uel alie. iur. Et dixit Bal. in l. errore, ante nu. 3. C. de testa. quòd eadem est disciplina contrariorum, & eadem regula probandi.*

g ¶Notorium.] *De notorio, & quotuplex, & quid sit, & quam probationem requirat uide latè apud Anto. de But. in tracta. de Notorio art. 2. num. 1. & seq Et quod requiratur quod uniuersus populus, uel maior pars sciat nu. 13. & seq & super ult. art. col. penul nu. 68. & seq. ubi si factum sit de recenti dat exemplum in probatione notorii filiationis, uel concubinatus.*

h ¶Purgationis.] *Vide supra Alle. 10. disputat hic, nu. 6. ubi addo in uer. purgantes.*

SVMMARIVM.

1 *Exceptio usuraria in causa accessoria orta ex prima post lit. contest. an sit contra petentem usuras admittenda.*
2 *Reus negans possidere si conuincatur de mendacio quomodo possit possessio transferri in actorem.*
3 *Committens in legem frustra dicitur legis auxilium inuocare.*
4 *Petens testamentum usurarij declarari nullum an repellatur exceptione usuraria.*
5 *Defensio non tollitur alicui per exceptionem.*
6 *Reiecta parte libelli inepta an possit super parte apta procedi.*
7 *Exceptio usurarum non procedit contra dominum tribus rationibus.*
8 *Contractus non potest esse usurarius nisi ex pacto.*
9 *Petitio usurarum quando facienda coram iudice secular̃i uel Ecclesiastico, & quando competat exceptio.*
10 *Exceptio opposita contra usurarium debet probari infra octo dies.*

ALLEGATIO LIIII.

1 QVidam † coram iudice ecclesiastico [a] mo-
a uit contra quendam, causam vsurariam;
petens denudari fraudem vsurarum,& vsu
ras solutas computari in sortem, in quantitate, par-
te citata lite legitimè contestata inter partes, & dato
termino ad probandum, partes prædictæ inter se fe-
cerunt in quosdam arbitros laicos compromissum
de omnibus litibus, & quæstionibus inter eos, &
quemlibet eorum uerten. in illa tamen speciali ha-
bita mentione de dicta lite vsuraria pendente coram
dicto iudice ecclesiastico inter prædictas partes.
Postea dicti arbitri procedentes uigore dicti com-
promissi asserentes ad eorum notitiam peruenisse
de.d. lite vsuraria pendente coram iudice ecclesiasti
co, & asserentes se illam uelle decidere, imposue-
runt dicto actori silentium super ea, & cassauerunt
omne ius eidem quæsitum. in d. curia ecclesiastica,
& condemnauerunt ipsum actorem sub graui pœna
ad renuntiandum ipsi liti vsurariæ. Postea idem
actor coram dicto iudice ecclesiastico suam quære-
lam posuit contra dictum reum, & contra dictum
laudum proponeus ipsum latum in fraudem usura-
rum de quibus in.d.causa mota coram iudice ecclesia
stico fit mentio, & præiudicium lite penden. in d.
causa, & contemptum ecclesiasticæ iurisdictionis,
& curiæ episcopalis, ac etiam proposuit dictam li-
tem vsurariam in dicto generali compromisso non
uenisse, nec uenire potuisse, cum de causa spiritua-
b li, & usuraria fieri non posset compromissum, [b] &
c maxime in laicos. [c] Concludens, & petens pro-
nuntiari ipsum laudum occasionibus prædictis non
ualere, & non tenere, & eo non obstante super pe-
titione dictæ causæ fore procedendum per dictum
iudicem ecclesiasticum contra dictos actores propo
nitur exceptio vsuraria, uidelicet quòd super dicta
petitione audiri non debent, quia sunt usurarij, &
usuras non restituerunt, replicatur quòd dicta ex-
ceptione non obstante debet super dicta secunda pe
titione procedi per dictum iudicem. Quæritur
quid iuris & dicitur pro parte dicti actoris quòd su-
per dicta petitione est procedendum per dictum iu-
dicem non obstante dicta exceptione, & hoc ex
quinque. Primo quia dicta secunda petitio non
mouet causam principalem, sed accessoriam ad pri-
mam. Secundo quia & si esset causa principalis di-
cta exceptio non procedit, quia per ipsam petitio-
nem non petuntur, nec repetuntur usuræ, nec fru-
ctus computari in sortem. Tertio quia illa decret.
loquitur in delegato principis, secùs in ordinario.
Quarto quia contra dictam petitionem competeret,
dicta exceptio, tamen in casu thematis non compe-
tit, quia ueritate inspecta prædictus agens est reus,
& potius defendit, quam propriè agat. Quinto po-
sito quòd prædicta omnia cessarent, & dicta petitio,
secunda in eo quòd proponitur fraus usuraria, & in
eo quòd petitur sic declarari, repelli deberet dicta ex
ceptio usurarum, tamen quia in ipsa petitione sunt
narratæ aliæ causæ sufficientes, quæ inferunt aliàs
partes conclusionis dicti libelli, quæ narrata, & con-
clusa in nullo tangunt usuras, potest super dicta pe-
titione procedi non obstante dicta exceptione super
alijs partibus dicti libelli, & prædicta quinque per
ordinem uera esse de iure probantur. Primum pa-
tet nam uerum est quòd ista secunda causa est acces-
soria ad primam, & ad eius defensionem uenit. Nam
in ista secunda narratur contra iustitiam actori. impo
situm esse silentium super quo dictum laudum fieri
non potuisset & ipso laudo non obstante procedere
debere in prima causa, ergo in ista secunda re uera
agitur ad remotionem impedimenti primæ & uicto
riam istius secundæ nil aliud nisi ut prima procedat
ergo de per se principalis causa nō est. Vnde sicut in
prima potest procedi ommissa exceptione usuraria,
d ergo & in ista, quia accessorium [d] naturam sequi-
tur principalis, vt in reg. iu. accessorium de reg. iur.
libr. vj. alias sequeretur quòd si lite contestata in cau
sa usuraria in qua fuit ommissa exceptio usurarum
reus faceret nouitatem puta transferendo rem quæ
petebatur in alium, uel quid præiudiciale in fraudem
usurarum, quòd actor non posset proponere, quod
est absurdum quia talis causa est accessoria, &
est de consecutiuis causæ; aliàs etiam ommissa ex-
cept. usurarum ante lit. conte. nil prodesset, quia sem
per per excogitatam malitiam posset reus redire ad
eam & uia fraudibus non est aperienda, de diuor.
porro, non obest quòd tales causæ non sunt accesso-
riæ sed principales, quòd in eis non est opus libel-
lo, nec lit. contestat. sed simpliciter, & de plano of-
ficio iudicis procedi potest. Vnde si propono co-
ram iudice quòd in præiudicium litis usurariæ facta
est aliqua nouitas, & propterea reum amisisse cau-
sam, & uolo eum condemnari in amissione causæ
fiat hoc officio iudicis, & simpliciter, & de plano, si-
ne libello, & litis contesta. quia est accessoria ad pri-
2 mam litem, aliàs ad perdendum causam opus esset no
uo libello, & litis contesta. Hæc scribit dominus
e Bar. de Saxoferrato in si. quæstione, in l. in rem. [e] ff. de
rei uendi. ubi dicit quòd si reus negauit possidere,
& conuictus fuerit de mendatio transfertur posses-
sio in actorem. Sed quæritur quomodo fiet hæc
translatio possessionis per iudicem. Respondet
quòd ex officio iudicis, & sine libello, uel lit. con-
testat. quia hæc causa pendet à prima: idem in om-
nibus, & per omnia in casu præsenti. & hoc quo ad
primum.

Ad secundum dicitur quòd decret. quia frustra de
usuris, per quam competit exceptio usurarum contra
agentem de usuris, est exorbitans ab alijs re. iur. com
munis, & est odiosa, & sic restringenda, & ad alios
casus, uel terminos non proroganda. quòd exorbitet
patet, quia in alijs casibus non est uera ratio dictæ
3 decret. † quia frustra legis auxilium [f] inuocat qui
f committit in legem. quod patet, nam si accusa-
rem Titium de adulterio, non repelleret me ex-
ceptione adulterij. Si pero te cogi ad restituen-
dum mihi centum quæ derobasti mihi, non re-
pelles me exceptione, quia alium ego derobaue-
rim, & tamen commisi in eandem legem secun-
dum ea quæ plenè not. doct. & maxime Ioan. Andr.
in c. intelleximus de adult. Vnde quòd ego repellar
à petitione usurarum mihi per Sempronium ex-
tortarum, pro eo quia extorsi ego à Ioanne, uerè

multum nouum, & multum est exorbitans ab alijs regulis iuris, & quæ sit causa specialitatis ibi not. quod sit odiosa patet, quia lędit ius repetentis cui aliter de iure cōmuni competit actio vt in c. j. & c. debitores de iureiuran. Cum ergo d. decre. quia frustra. solum lo quatur quando petuntur, uel repetuntur vsuræ, vel fructus computari in sortem, ergo ad capitulum aliud non extendatur.
4 † Vnde non omnis causa vsuraria repellitur tali exceptione, pone peto testamentum declarari nullum, quia factum ab vsurario manifesto cautione non præstita, per decr. quamquam. de vsu. libr. vj. habebit ne locum, dicta exceptio; certe non, & tamen causa est usuraria: vt not. in clem. dispendiosam, de iudi. accuso Petrum qui occidit Titium in fraudem usurarum puta ne ferat testimonium contra eum de vsuris in sui præsentia extortis, non habebit locum d. exceptio. Idem in simili, & hoc de secundo.

De tertio patet tex. d. decre. quia frustra. loquitur in delegato, cum ergo vt supra dixi sit odiosa, non
g extenditur ad ordinarium [g] nec mirum quia hoc est in multis casibus iuris, vbi procedit iudicium coram
h ordinario & non coram delegato. [h] Vnde acta coram ordinario per excommunicatum tenent, sed nō coram delgato. secundum le. & no. in ca. ipso iure, de rescrip. lib. vj. & hoc de tertio.

5 De quarto, patet † nam uerum est in iure quòd defensio non tollitur alicui per excep. siue sit vsuraria, siue sit excommunicationis, siue alterius criminis, quia de iure naturali, vt in clem. pastoralis. de re iudi. ꝙ autem in casu prædicto prædictus actor sit in veritate reus, & se defendat ostenditur, nam dicit se impediri in prosecutione sui iuris, & suæ causæ, & petit tale impedimentum tolli: vnde veritate inspecta est defensor: nam hæc ipsa per modum replicationis poterat opponere exceptionem contra laudum propositum in prima lite, vnde notari solet in decret. tuam. de or. cog. & cap. lator. qui fil. sint leg. quòd ad uersus contractus vsurarios possum me defendere agendo, & excipiendo: & vtroque casu est quis defensor, rei ueritate inspecta; declaro hoc per exemplum, pone passus misionem in bonis propter contumaciam postmodum paratus sum soluere expensas, & peto mihi restitui, nunquid repellor excep. excom-
i municationis [i] videtur quòd sic, quia in eo quòd peto possessionem mihi restitui sum actor, & sic repellendus, contra dic. Iaca. de Are. in l. de pupillo. ff. de no. ope. nun. quod non repellitur, quia in rei ueritate se defendit, alleg. etiam de priuil. creditor. si pupillus. §. j. & in ius uoc. libertas. Item si excommunica-
k tus [k] vadit ad curiam, & impetret super appellatione, vel in alio casu quòd sibi liceat, impediatur in itinere, & sibi aufferantur instrumenta, uel alia, propter quæ impediatur in prosecutione sui iuris, pro illis recuperandis potest agere. vt notari solet in decret. intelleximus, de iudic. & in decret. significauerunt, de excep. pari ratione si mihi licebat procedere in causa vsuraria sine metu exceptionis ommissæ si impediatur poterit omnia facere, & petere vt cesset impedimentum & vtroque casu reus dicetur se defendere. De hoc patet nam in dicto libello non solum fraus narratur per unam exceptionem, sed sunt etiam plures aliæ per sufficientes ad conclusionem, vnde sicut in libello appellationis sufficit vnam causam esse ueram ad iustificandum appellat. ita & hic, nam hic aliæ in libello narratæ sunt, nouitas facta in præiudicium lit. penden. & alia inhabilitas arbitrorum qui de dicta causa vsuraria cognoscere non potuerunt. Alia est præiudicium, & contemptus ecclesiasticæ iurisdictionis, & episcopalis curiæ contra quæ narrata, & conclusa nil fuit per reum oppositum; modo veritas est in iure quòd ex narratis in libello debemus accipere illam partem ex qua posit conclusio
l inferri. Item non expedit narrauti plura [l] in libello iustificare omnes causas narratas, sufficit iustificare vnam, vnde ex libello id recipi debet ex quo sequi posit condemnatio. ff. de ædend. l. t. not. Ioan. Andr. in Specu. decef. ac. ff. de pœni. si præses, & de suspe.
6 tutor. l. hoc enim. † Item reiecta parte libelli [m] inep
m ta potest super parte apta procedi. not. Hostien. in c. ad dissoluendum, de despon. impu. Item non expedit probare omnia narrata in libello, nisi sint talia sine quibus libellus non procederet, ita no. Ioan. Andr. post Innocen. de priuileg. ex parte. Vnde in hoc si audiri non deberem ex ea causa quia fraudem vsurarum propono, debeo audiri ex alijs causis prædictis sufficientibus, & contra quas nil fuit obiectum: ut supra dictum est. Et quòd dictæ aliæ causæ narratæ in libello sint sufficientes ad irritandum dictum laudum, & ad eius impedimentum tollendum, de se patet in iure, & quia contra eas fuit per partem exceptum in termino ad hoc constituto, & sic tacitè consensit quod ex illis procederetur; dico quòd in libello sunt causæ de per se sine fraude vsurarum; una est quando dicitur quòd licet in generali com-
n promisso non ueniret. d. causa, [n] tamen de facto ad impediendum litem pronuntiatum fuit, vnde non est principalis causa, quia in compromisso non ueniebat. Item quia ut constet an ueniat oportet cognosci an esset spiritualis, & de hoc non potest iudex laicus cognoscere, illa cā est quòd latum fuit in præiudicium lit. penden. & ad impediendum litem cer-
o te super hoc rectè aditur iudex causæ [o] quia suam iurisdictionem defendere debet. de offic. delegat. cap. 1. ubi ex hac causa extenditur iurisdictio delegati ad personas non expressas in literis delegatorijs contra decret. pe. & gloss. eod. titul. de offic. delegat. Item alia causa quia in contemptum iurisdictionis ecclesiasticæ & episcopalis curiæ, quo casu iudex ecclesiasticus cogit secularem desistere, sic & cogit illum iustitiam facere, & iura canonica obserua-
7 re, casus de except. cap. vltim. libr. vj. † exceptio usurarum non procedit contra dominum ex tribus, quia ueritate inspecta ipse se defendit, quo casu non procedit aliqua exceptio personalis, ut in clement. pastoralis, de re iudi. de excep. & cap. intelleximus, de iudi. cum simil. quod sit defensor patet quia pro-
p ponit se vexari indebitè & petit super molestia [p] imponi silentium, & sic nil petit sibi adiudicari, sed solum grauamen remoueri, nec erat actor in aliqua causa principali cum tamen in cap. significauerunt esset actor principalis, & in causa appel. ut ibi patet etiam exemplum in excommunicato, qui petit possessionem sibi restitui, vt aliàs dixi ad

quæ

quæ nil sufficienter est responsum. Sciendum quòd
ipse non petit usuras, nec fructus computari in sor-
tem, quod requiritur in illa decre. quia frustra. Nec
reperientur doct. aliter loqui de illa decret. vnde Io.
Cald. in ipsa decret. dicit quòd si repeto pignus à
creditore quia dico quòd fructus sortem extenuant
non repellor excep. usurarum ex quo contractus non
proponitur usurarius, in casu nostro contractus lau-
di non proponitur usurarius. Nam contractus non
8 potest esse vsurarius nisi ex pacto, † ut patet ex dis-
finitione usurarum, & aliud est dicere aliquid est fa-
ctum in fraudem vsurarum ab una parte: & aliud est
dicere contractus vsurarius quòd prouenit ex con-
uentione partium. Vnde si repeto depositum purè
tibi per me factum, & adijcio quòd donec tu cesses
me inuito soluere uelle usuras non promissas, non
repellor exceptione usurarum, quæ non competit
agenti depositi, & qualitas non fuit adiecta vt muta-
retur à prætio depositi & ut ageretur de usuris: sed
fuit adiecta pro causa iniquitatis, ac si dixissem quòd
ex illa fraude hoc faceret, & licet hoc non esset neces
q se exprimere illa qualitas superflua adiecta uitiat [q]
nisi sicut proponens, & repetens depositum adice-
rem, & ad hoc propono act. locati, ut scribit. dom.
9 Ioan. Cald. in cap. examinata, de iudi. Ita † in pro-
posito dicit laudum iniquum, ex pluribus, tum quia
non venit in compromisso: tum quia &c. & hæc facta
fore in fraudem usurarum. Ista qualitas adiecta non
fuit ut mutaretur actio, uel ageretur de vsuris, sed vt
exprimeretur causa iniquitatis, ac si dixisset simplici
ter per dolum, & fraudem. Vbi est aduertendum
r si vsura repetatur non tanquam usura, [r] non compe
tit talis exceptio nec petetur in foro ecclesiastico, sed
in seculari: Pone ergo fideiussor coactus soluit pro
te vsuras, quas repeto, modo non repetuntur usuræ
vt usuræ; sed vt interesse, & ideo non repellor tali
exceptione, nec petam in foro ecclesiastico contra
laicum, ita Guiel. in clement. ex graui. de vsur. ita
in proposito dominus agit de iniquitate laudi, quod
dicit latum in fraudem usurarum exigendarum, &
ex ea agit non tanquam de vsuris, sed tanquam de
fraude, & pro interesse meo: nec proponit, nec re-
sultat ex propositis quòd contractus sit vsurarius.
qui non fuit factus conuentione partium, imo altera
parte inuita: & licet una pars faciat hoc in fraudem
vsurarum, non tamen est contractus usurarius, sed
est uiolentia facta ad istum finem vt usuras non pos-
sit exigere, ac si de facto spoliares me ut soluerem in
uitus usuras cum agerem possessorio repellerer ex-
ceptione vsurarum: ex eo quòd dicem quòd talem spo-
liari fecisti vt cogeres me inuitum ad soluendum vsu
ras, nec propriè est vsura quæ ex conuentione par-
tium oritur, sed est impropria locutio: vnde iam vidi
obtineri quòd ille qui erat condemnatus pro certo deli-
cto quod dicebatur falsum commisisse, non teneba-
tur pœna falsi, cum delictum cui talis clausula fuit
adiecta non esset de genere falsitatis: puta si dicere-
tur in condemnatione quòd falso occidi hominem,
præterea vt recitat Innocen. in cap. intelleximus, de
adulter. multi dixerunt, & fortè non malè secundum
eum, quòd illa regula frustra inuocat &c. debet in-
telligi ut in alijs casibus, videlicet quando commit-
titur in legem circa idem, vt tunc repellatur actor
tali exceptione, quando commiserit in legem contra
ipsum excipientem, & licet istud non seruetur, in-
struit vt sit illa regula restringenda ut non extenda-
tur ad eum, qui non petit vsuras, nec fructus com-
putari in sortem, nec contractum proponit usura-
rium, nec uult effugere solutionem vsurarum, ut in
casu nostro est: unde non potest petere auxilium le-
gis, in quam commiserit: nam nulla existente lege
canonica ex ijs quæ additæ sunt contra vsurarios,
procederet petitio domini, & per alia iura cano-
nica, & ciuilia contra fraudem propositam proui-
deretur sibi, vnde non proprie implorat auxilium.
l. in quam commiserit, etiam si vsurarius esset, & præ
dicta puto ita vera de iure sicut homo est animal.
10 † Item est aliud quòd non fuit tactum, quia dicta
f exceptio proposita debet probari infra octo dies [s] à
die propositionis, vt not. Ioan. Andr. post Hostien.
in dicto cap. quia frustta. & idem in exceptione spo-
liationis, & idem in excep. excommunicationis: vt in
c. pia. de excep. lib. vj. quod factum non fuit, & ideo
talis exceptio expirauit ex dispositione iuris si à
principio fuiset valida.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ Iudice ecclesiastico.] *Vsura enim est crimen eccle-
siasticum. prout supra Alleg. 10. disputat hic plura. nu.
3. & infra Allegat. proxima. nu. 2. Et hanc Alle. citare
uoluit Alex. in l. Titia diuortium. nu. 13. ad* Lap. *se re-
mittens. ff. solu. matri.*

b ¶ Compromissum.] *An de causis spiritualibus com-
promissum fieri posit Lap. hic pro negatiua sentit, pro
qua etiam adduco Collecta. in cap. forus col. iiij. uer-
sicu. Sed quod de antiquo. de uerbor. significa. ubi quòd
arbitri non possunt cognoscere super beneficijs ecclesia-
sticis, beneficiaque ecclesiastica adiudicare. Hostien. in
summ. titu. de arbitr. §. de qua re. uersicu. Item prohi-
betur in matrimoniali. Spe. eod. tit. de arbi. et arbitra. §.
restat. numer. ij. uersi. Item de sententia excommunica-
tionis. & Lanfran. in tracta. de arbitr. par. iiij. numer.
7. uersicu. Idem tenet Hostien. Ratio adducitur ne pa-
teat uia ingressui uitioso ad spiritualia. Contraria opi.
& sic affirmatiua uerior est, quòd imò causæ beneficia-
riæ, & aliàs spirituales compromitti posint ad text. in
cap. non sine, de arbit. ubi arbitrium super beneficio nul
lum decernitur ex quo continebat pactum illicitum, sup-
ponitur igitur quòd ualuisset pacto illicito non interue-
niente. est etiam text. in cap. cum inter canonicos Sao-
nenses. & in cap. causam quæ de electio. in cap. cum
tempore. de arbit. & uoluit* Goffre. *eod. titul. §. potest.
in princip.*

c ¶ Laicos.] *Compromissum super re spirituali in laicos
fieri non potest. ad tex. in c. contingit, ibi, ne, super rebus
spiritualibus compromittatur in laicum, & ibi Abb. ad
hoc no. de arbi. Idem uoluit Roma. con. 299. in proposito
nu. 6. & seq. & hoc dictum Lapi refert, & sequitur Fel.
in c. cum sit, post nu. 3. uer. & adde quòd arbiter. de fo. com-
pe. Vide plenißimè per Alex. in l. imperium ad partes di
sputantem fol. antepenult. in ulti. dub. uer. Istis sic ad
intelligentiam, ubi Lap. hic allegare uoluit & po-*

ſtea. foli. penultim. uerſicul. Non reperio igitur ubi etiam citat Lap. hic. ff. de iuriſdictio. omnium iudicum. An autem laicus in cauſa ſpirituali poßit eſſe arbitrator Roma. in præalleg. conſil. 299. concludit pro negatiua non ſolum quod laicus non poſſit eſſe arbiter, imò nec etiam arbitrator. Idem etiam uoluit Abb. in allegat. capitulo contingit, propter generalitatem illius text. in 1. not. uerſicul. An autem poſſit compromitti. de arbit. contraria opin. quam tenuerunt Hoſtien. & Ioan. And. in c. ſi. in princi. de re. permu. Ancha. con. 98. iſtam, communiter tenetur ut teſtatur D. meus in c. 2. num. 2. uerſ. ſed breuiter. de iudi. quem ſequitur hanc communem aſſerens, Grat. reſpon. 87. in præſenti nu. 10. lib. j. An autem compromiſſum ſuper uſuris in arbitrũ, uel arbitratorem clericum, uel laicum ualeat uide omnino per Ioã. Bap. generum Bar. ut impreſſores in titu. eius tracta. de arbit inſcribunt, uel potius dicti Bar. pronepotem ut ipſemet in dicto tracta. aſſerit quæſtio. 15. lib. 11. poſt nu. 6. qui plenè dicta Lapi hic reaſſumit reprehendens Abba. & Roma. cap. 13. lib. 3.

d ¶ Acceſſorium.] *Et dixit Bal. in l. petens, nu. 39. uer. ad ſecundam quæſtio. C. de pact. ꝙ acceſſoriũ ueſtitur à principali, non contra. Et dicta hic per Lap. & regula iſta generalis quòd acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis tunc maximè procedunt quando eadem ratio eſt principalis, & acceſſorij, ad ea quæ adduco in 2. quæſtio. 14. Reg. poſt nu. 9.*

e ¶ In l. rem.] *Dic tu aliàs ſi. & non ſolum in ſi. quæſt. ſed & in ſum. & in diſcurſu, quod etiam probat tex. ille, & glo. Vide etiam infra Alle. 64. agebat. Et pro intellectu, & ampliatione illius l. ſi. uideatur Dec. Neapo. Afflic. 18. incipit fuit dubitatum. Similem quæſtionem in emphiteuta conuicto de mendacio, qui negabat rem eſſe emphiteuticam, uel rem eſſe eccleſiæ habes apud Iaſo. latè de hoc tractantem in l. 2. in 32. & 33. quæſt. nu. 86. & ſequen. C. de iure emphiteu.*

f ¶ Fruſtra legis auxilium.] *Vide Fede. de Sene. con 271. recordare.*

g ¶ Ad ordinarium.] *Refert, & ſequitur Ludoui. Roma. conſi. 238. pro habenda, poſt nu. xi. uerſ. Non ergo. Contrarium quòd immo idem ſit in ordinario uoluit idem Roma. & melius, ſibi tamen contrarius con. 285. omnia ad deciſionem, poſt prin. in l. cum mulier, nu. 83. ff. ſolu. matri. ſyngu. 336 incipien. cap. quia fruſtra & in ſi. uocat hunc magnum canoniſtam, dicit tamen ſe mirari quomodo contra caſum legis dixerit uide tu Alex. in l. utro, nu. 7. & ante, uerſ. circa hoc. ff. ſolu. matri.*

h Et non coram delegato.] *Ratio quia iuriſdictio ordinaria eſt fauorabilis, delegata uerò extraordinaria, ſtricti iuris, & odioſa. glo. in uer. proceſſus, uerſ. ſed poteſt eſſe ratio. & glo. in c. diſpendia, in uer. uel conuentionis, & utrobique Docto. de reſcri. lib. vi. glo. penul. in clemen. 2. de offi. ordi.*

i ¶ Exceptione excommunicationis.] *Vide Gemini. in c. 1. nu. 7. & Fran. & nu. 13. in 3. quæſt. ubi citat Lap. hic de reſcri. lib. vi. & Abba. in c. cum inter nume. 14. uerſ. Quid autem ſi contra reum, & ibi in pluribus Apoſtil. ubi etiam adducitur hæc alle. de exceptio.*

k ¶ Item excommunicatus.] *Idem uoluit Gemini. in c. 1. de reſcr. lib. 6. nu. 17. ubi notat quòd reus impeditus ire ad curiam pro defenſione ſua poteſt conquæri, & agere de tali impedimento. Et Lap. hic, & Gemini. ibi ſequitur Apoſtil. ad Abba. in c. apoſtolicæ, nume. 3. in uer. excommunicatorum de cleri. excommu. mini. Et Lap. hic referunt & ſequuntur Feli. in alle. hic c. intelleximus. ad ſi. & D. meus, nu. 8. de iudi.*

l ¶ Narranti plura.] *An narrans plura in reſcripto teneatur omnia probare latè tracto in Gloſſ. ſacul. in 7. com. quæſt. 6. Et pro negatiua cum Lapo hic concludit Feli. in c. ex parte 1. col. 11. uerſ. Adde etiam ipſis Bal. de reſcrip. & in c. licet cauſam, in 1. limi. poſt nu. 40. & poſtea. col. penul. ante nu. 43. ubi hanc Alleg. citare uoluit. de proba.*

m ¶ Libelli.] *Hunc citant, & ſequuntur Lud Roma. conſ. 245. ad primum. nu. 7. & in l. 1. §. ſi ſtipulanti, num. 43. ff. de uerb. obli. Mar. Sozzi. in c. 2. poſt num. 58. uerſ. ſecundo caſu. de libel. obla. & Bartho. Sozzi. in Reg. 368. in 4. fallen. ubi Lap. corruptè allegat. Idem etiam uoluit Iaſ. qui alios adducit in dicta lege prima. §. ſed & ſi mihi, numer. xiiij. uerſicul. quinto adde. ff. de uerborum obligationi.*

n ¶ Dicta cauſa ſcilicet vſuraria.] *Nec etiam alia ſpeciale mandatum requirens. argu. tex. in l. procurator totorum. ff. de procu. & in c. qui ad agendum. eo. lib. 6. & in terminis firmat Io. Bap. Bar. pronepos in alle. tracta. de arbit. referens, & ſequens. Lap. hic c. 15. li. 6. uer. Quamuis in huiuſmodi generali compromiſſo.*

o ¶ Iudex cauſæ.] *Quod hoc caſu adiri debeat iudex cuius maieſtas offenſa fuit probo in 14. com. in uerb. eidem.*

p ¶ Super moleſtia.] *Mouens litem ſuper iactationibus, & moleſtationibus dicitur reus iuxta opin. Lapi hic, pro qua adduci poteſt dictum Paul. Caſtren. in l. de pupillo. §. qui remiſſionem. num. 3. ff. de no. oper. nuntia. ubi quod prouocans aliquem in iudicium, ſi prius extraiudicialiter prouocatus ſit (prout in caſu noſtro) dicitur defenſor, ſeu reus, ut etiam uult ibi Iaſ. poſt alios in 1. no. Inſuper reus etiam quis dici debet quando per accidens actor efficiatur, ut ſi debitor petat actori perpetuum ſilentium imponi, ut per Ant. de Butr. in c. in præſentia, in 6. not. de proba. & per D. meum Phi. Dec. in l. fauorabiliores, poſt numerum ij. uerſ. & iſta regula. ff. de regu. iur. Idem Dec. conſil. 3. & diligenter, ad ſi. uer. & iſta regula, & conſi. 43. & pro tenui. in princip. uerſi. Nam in contrarium facit. Idem etiam uoluit Abb. in ca. ſi quis contra clericum. nu. ij. in 1. no. ubi ſubdit rationem, quòd attendi debeat cauſæ naturalis origo, non quod accidentaliter contingit. Contrarium probari uidetur in c. forus. de uer. ſigni. §. accuſator, ubi ꝙ accuſator, ſeu actor dicitur is qui ad cauſam aliquem appellat, Et uoluit Roma. conſi. 217. res iſta, quis ſit actor, quis reus plura ad rem noſtram adducens. Et in terminis noſtris, & iuxta terminos. l. diffamari. C. de inge. manu. ita concluſum fuiſſe in conſilio Neapolitano teſtatur Mattha. de Afflict. Dec. Neapo. 268. incipien. in alia cauſa. Idem etiam uoluit D. meus conſi. 487. in quæſt. numer. 10. & conſil. 686. magnificus. ad ſi. Plura alia pro utraque parte adducere poſſem: Verum in hac materia diſtinguendum eſſe putarem, & quo ad aliqua iſte actor dici poterit; quo uerò ad plura reus, prout per Pau. Caſtren. & alios in dicta lege de pupillo. §. qui remiſſionem, & §. ſequent. ff. de nouis oper. nuncia. latè poſt alios ſequitur Dom. Cæſar Contar. in ſua pulchra Repetio. præallegat. lege diffamari, in prima quæſtione. à numer. 1. uſque*

usque ad 28. ex cuius dictis plurifariam defendi, & cor
roborari poterit opin. Lapi. hic.

q ¶ Adiecta uitiat.] *Ego legerem adiecta non uitiat, Dici*
mus. n. q superflua, & impertinens adiectio non uitiat a-
ctum, sed reijcitur. ad tex. in l. quæ extrinsecus, & l. si mi
hi. i. respon. ff. de uer. obli. l. si is qui Sticum, & ibi glo. ff.
de acceptila.

r ¶ Non tanquam usura.] *Sed potius tanquam interesse,*
quo casu nec talis exceptio competit, nec coram ecclesia
stico iudice, sed coram seculari agendum erit. ad text. in
c. conquæstus, iun. glo. de usur. Idem quod Lap. hic uoluit
Gemini. in ca. 1. col. 2. uers. Aut consuetudo nihil dispo-
nit, & Gemini. qui hunc citat, & sequitur post nu. 2. uer
si. Sed cessante. eo. lib. 6. Abb. cons. 64. uenio. col. 3. uer
si. sed in casu nostro. lib. 1. & Apostil. ad Abb. quæ ad
Lap. hic se remittit in c. post miserabilem, in uer. modo
potest. de usur.

s ¶ Infra octo dies.] *Hoc dictum Lapi improbat, & con-*
tra Lapi. decidit ex uoto tunc dominorum de Rota Lud.
Roma. singu. 46. incipien. infra quantum tempus. Quod
tamen subdit ibi Roma. q tempus probandi hanc excep-
tionem erit quindecim propter rationem de qua ibi ego
non comprobo. uide D. meum in ca. prudentiam. §. sexta,
post nu. 5. super glo. in uer. terminum. de offic. deleg. ubi
de Lapo, & Roma. mentionem facit subdens opin. Io. de
Ana. in qua residere uidetur, q terminus assignandus ue
niet arbitrio iudicis. Hæc ultima opin. mihi satis proba-
bilis uidetur.

SVMMARIVM.

1 *Vsuræ; an peti debeant coram iudice seculari aut eccle*
siastico.

2 *Causa usuraria est spiritualis: & ideo secularis iudex*
de illa se intromittere non potest.

3 *Contractus dolosi in fraudem usurarum facti qualiter*
probari possint.

4 *Forma libelli in materia usurarum dupliciter est consi-*
deranda.

ALLEGATIO LV.

Reuerende domine ultra ea quæ in alia ce-
dula uobis simul cum libro destinaui, præ
cor aduertatis postpositis tribunalium cla
moribus ne uerificemus dictum Senecæ in declama-
tionibus ubi contra aduocatos loquens sic dicit: hic
a clamosi iurgia fori improbas iras & uerba locat. [a] A-
1 liud est quærere † an coram seculari iudice [b] possint
b peti usuræ, uel de illis excipi coram eo: & aliud est
quærere an lite mota coram ecclesiastico iudice de
fraude usurarum, exponendo uidelicet q licet esset
mutuum, uel pignus, tamen in fraudem usurarum, &c.
simulatus fuit cōtractus uēditionis uel depositi. & li
cet ī ueritate de mutuo fuerit satisfactū nihilominus
prætextu simulatorum instrumentorum uenditio-
nis, uel depositi usurarius in animæ suæ periculum
nititur extorquere usuras. Ad primam quæstionem
fateor quòd multi doc. iuris canonici, & ciuilis uo-
luerunt dicere quòd iudex secularis potest talem cau
sam audire, & hoc tenent hic Lau. & Archi. xiij. q. 3.
quid dicam, tamen eorum opi succubuit in obseruan

c tiam, [c] & glos. in clemen. dispendiosam, sentit con-
trarium poterit uer. usur, & alleg. quod not. de iureiu-
2 ran. ex literis, in ulti. gloss. quæ dicit causam usura-
rum spiritualem, † alle. etiam gl. 2. in c. cum sit, de fo.
compet. quæ dicit quòd causa usurarum etiam, & si-
moniæ spectat ad ecclesiam, alleg. de offic. ordin. ca.
1. & xj. q. in sum. & vj. q. ij. c. j. & dictam clem. dispen
diosam, quæ tribus ecclesiasticis causis hanc admini-
strent. Item glo. quæ est in decre. si annum. de iudi.
d lib. vj. super uer. infante, [d] & exemplificando de cau-
sa spirituali dicit de causa usurarum, & si spiritualis:
ergo secularis iudex de illa intromittere se non po-
test, ad hoc optimè cle. ex grandi, de usur. ubi uidetur
3 casus in. §. cæterum, † ubi quia contractus dolosi in
fraudem usurarum facti non possunt probari, statuit
ut cogantur libros eorum ostendere per censuram
ecclesiasticam: ergo talium contractuum cognitio
spectat ad ecclesiam, & istam opi. sequitur Romana
curia, nec puto spectare ad prudentiam uestram in
hac nobili ciuitate contra antiquam morum obser-
uantiam Romanæ Ecclesiæ dictare sententiam con-
trariam: quia semper dicit lex uestra quòd minimè
sunt mutanda quæ semper certam interpretationem
habuerunt. Sed quicquid de præcedenti. quæst. de se-
cunda non dicitur dubium. Nam ex quo proponitur
fraus contra canonicas sanctiones, & in periculum
animæ, & dicitur quòd sibi est solutum, & sub frau-
de uult exigere prætextu fictorum instrumentorum
e ista cognitio est ecclesiæ, [e] & quia sententia lata in
tali iudicio parit exceptionem rei iudicatæ in foro se
culari, siue de iure, siue de consuetudine hoc spectet
ad ecclesiam: ut in c. fina. de excep. libr. vj. ergo, & sic
intelligunt omnes doc. iuris canonici. uidete præcor
4 Specu. in titu. de usur. † vbi ponit duas formas libel-
lorum in materia usurarum, vna est contra eum qui
vult usuras extorquere. Alia est contra eum qui reci
pit contractum simulatum in fraudem usurarum. &
uidete in forma prima petit inhibitionem fieri iudici
seculari, & uidete quid Ioan. And. ibi Addit. Si tamē
de subtilitate nostri iuris aliud esset dicendum; si pla
cet dimittatis per alium corrigi, quia Ecclesia Roma
f na [f] istud sentit, & practicat: & durum est contra sti-
mulum calcitrare &c.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Verba locat.] *Ita legerē, non prout in codicibus anti*
quis, pro hac lectura pondero q aduocatus quodāmodo
dicitur locare operas suas. l. qui operas. ff. loca. l. 1. §. in
honorarijs. §. aduocatos, & §. fin. ff de uar. & extra. co-
gni. l. uni. C. de suffra. uel si mauis, lege uerba iactat, quasi
huc, & illuc illa proijciat, & inconsideratè illa proferat,
ac inania & uana loquatur, abundetque multiloquio. Et
ego uidi quosdam qui non solum uerba iactant, sed & o-
culos, & caput: manibusque certant, pedibus terram pul
sant, nunc huc, nunc illuc quasi se proiiciunt, moreque pu
gantium in duello, uel potius parasitorum, imò phana-
ticorum, de quibus in lege prima. §. exempli, uersicul.
si seruus inter fanaticos non semper caput iactaret. ff.
de edili. edic. capita, & corpora diuersimodè mouent,
exercent, immutant, ut illis uerba uirginalia vj.

Aeneid.conueniant.Non uultus, non color unus, non comptæ mansere comæ, sed pectus anhelum, Et rabiæ fera corda tument, maiorq; uideri, & reliqua. Legant ij Quintilianum lib.xi. Institutionum oratoriarum præcipuum uerò (inquit) in actione, sicut in corpore ipso caput est &c. & postea etiam frequens eius nutus non caret uitio, adeo ut iactare id, & comas excutientem rotare phanaticum est, dominatur autē maximè uultus &c. Ii denique contra quos inuehit Lapus noster clamoribus, & ululatu curiam, & aerem ipsum replent. De iis loquuti sumus supra Alle.52.in uer.qui dicit quod non debet. Contra hos adducitur illud ad Roma.13. ad fin. Non in contentione, & emulatione. Et de iis latè Ioan. Neuiza.in prin.Syluæ Nuptia. Et q; aduocatus nimis uerbosus priuari possit officio aduocationis habes text. iun.glos.1.in l.ex ea.ff. de postu. quam sequitur Ludo. Roma.syngu.739.& addi ad Nic. Mil. in Reperto. in uer. Aduocatus.

b ¶Seculari iudice.] *An, & quando usurarum causa, seu exceptio tractanda, seu deducenda, uel cognoscēda sit coram ecclesiastico, aut seculari distinguunt Gemini. & Fran.qui Lap.hic, & in præceden. Alleg.citant in c. 1.de usur.lib.6.uideantur etiam Ancha.con.236.inherendo, nu.3.Roma.in l.Titia, nu.7.ubi Lap.hic adducit. ff.solu.matri. Idem Roma.consi.98.istum post nu.3.uer. præterea aduertendum. Anto.de But.& Abba.in c.cū sit, nu.17.de fo.comp. Idem Abba.con.64.uenio, col.3. uersi.ad tertiam.lib.1. Alexan.in Apostil.ad Bar.in l. omni, in uer.ego dico sic.C.de sacro.eccle. Feli.in c.quanto, post nu.5.& ibi D.meus col fi.de iudi.& cons.170. uiso, nu.3.Cardi.in c.ad nostram 2. & ibi Apostil. in uer.coram, quæ Lap.& alios citat.de iureiur.& Alcia. in c.pernitiosam, nu.77.de offi. ordi.ubi communem dicit usurariorum iudicium si disputetur de iure ecclesiasticū esse, si de facto coram seculari agi debere. Hæc fuit distin.Bar.in dicta l.omni, nu.2.C. de sacro.eccl.de qua etiam per Fede.de Sen.consi.96.apparet, nu.2. Ludoui. Roma.in l.cui iurisdictio, post nu.7.uersi.item pone, ubi Lap.hic adducit ff.de iur.om.indi.& in Alleg.l. Titia, col.3.in fi.uersi.secunda est opin.ff.solu.matri. & ibidem Alex.post nu.6.uersi.& uix mihi, ubi plures citat, inter quos Lap.hic.latè etiam Ioan.Campeg.de dote quæst.99.ubi Lap hic, & alios refert. Idem etiam uoluit Feli. in c.uenerabilem, ante nu.11.de exceptio.*

c ¶Succubuit in obseruantiam.] *Hæc est obseruantia Roma.Cu.Cemmi.sequens Lap.in alle.c.1. ante num.6. de usur.lib.6.& Ambro.de uigna. in tracta.usurarum, alias in Repet.c.salubriter, nu.124.qui cum Lapo hic cōcludit, subdens q; hæc est consuetudo totius mundi, & q; hæc opin.sibi uidetur communis, & uera.*

d ¶In uer.infante.] *Dic in uer.maior infante, & uide supra per illa glos.Gemini.n.5.si uerò, num.9.& ibi Apostil. remittit se ad hanc Alle.licet sub alio numero eam citet. An autem causa usuraria sit spiritualis latè tractat infra Alle.70.incipien.sæpè uidi.*

e ¶Cognitio est ecclesiæ.] *Fraus concludit iurisdictionem per quam quis dicitur malefactor ecclesiæ. ad tex. in c.cum sit, & ibi per Abba.post nu.9.de fo.competen. & per Gemini.in alleg.capitu.1.de usur.lib. 6. ante numero 6.*

f ¶Ecclesia Roma.] *Refert.& sequitur Abba.licet sub alio numero in dicto c.cum sit, nu.17. de for. compet. & Lap.hic citant, & sequuntur Gemini. in alleg.c.1. ante nu.6.& Fran.post nu.3.uers. sed si esset quæstio. in iure.de usur.lib.6.*

SVMMARIVM.

1 *Casus propositio.*
2 *Verba an sint necessaria in contrahendo matrimonium.*
3 *Matrimonium spirituale non contrahitur sine uerbis conceptum mentis indicantibus. & nu.11.*
4 *Annuli in digitum immißio quare in contractu matrimonij sit inuenta.*
5 *Annulus matrimonialis non matrimonium sed sponsalia tantum indicat.*
6 *Contractus matrimoniales fiunt ad modum obligationis.*
7 *Contractus matrimonialis duo necessaria requirit.*
8 *Contractus matrimonialis non debet diuisim seu diuersis loco & tempore fieri.*
9 *Contrahere matrimonium: & dicere ego sum contentus eum habere, differunt.*
10 *Matrimonium legitimum an signis tantum possit contrahi sine uerbis.*
11 Matrimonium *spirituale & carnale in quibus differant.*
12 *Consentire factis plus est quam consentire uerbis.*
13 *Verba parentum pro pueris ob uerecundiam tacentibus an reputari poßint uerba ipsorum puerorum.*
14 Matrimonium *præsumitur probata subarratione.*
15 *Loquens non intelligibiliter habetur pro non loquente.*
16 *Verba matrimonialia de præsenti & annulatio habent medium.*
17 Verba *an sint necessaria ad matrimonium contrahendum.*
18 *Subarratio annuli an habeat effectum matrimonij.*

ALLEGATIO LVI.

1 IN Dei nomine āmen. Punctus quæstionis talis est.† Quidam vir noīe Matthæus vna cum quibusdam consanguineis cuiusdam puellæ nomine Ludouicæ, accessit ad domum dictæ puellæ & ibi post multa verba, & contractum
a retentum [a] inter dictum Matthæum, & consanguineos dictæ Ludouicæ circa matrimonium contrahē-
b dum per dictum Matthæum cum Ludouica prædicta interuenerunt pro contrahendo matrimonio inter dictos Matthæum, & Ludouicam hæc uerba; videlicet dictus Matthæus dixit notario, sis rogatus vocando notarium qui præsens erat, quòd ego in gaudio, & in signum legitimi matrimonij contrahendi Ludouicam hic præsentem, & sponte manum, & digitum ostendentem, & cæpit annulum quendam aureum, & volens mittere in digitum ipsius puellæ ipsa puella manum traxit ad se, & dixit ego uolo scire quis tu es: & tunc dixit dictus Matthæus. Io sono Mattheo d'Agnolo Palmerito de Siena uostro seruitore. Et vnus ex prædictis consanguineis dixit filia mi. Iste non est de Stagia, immo est quidam iuuenis ciuis Senen. de bona progenie

genie qui uocatur Matthæus Angoli palmeriti de progenie nouem, & uolunt tui consanguinei quod ipse sit tuus legitimus maritus. Quare dicta Ludouica audiens prædicta respondit. Postquam vos dicitis ꝙ mei consanguinei contentantur,& ego quoque sum contenta, & uellem ꝙ mater mea esset hic: prædictus consanguineus respōdit nos misimus pro ea, & erit statim. Et tunc dictus Matthæus cepit dictum annulum,& eum immisit in digitum annullarem ipsius Ludouicæ notario dicendo. Sis rogatus ꝙ ego in gaudio Ludouicam hic præsentem tanquā legitimam meam uxorem, & vos alij sitis testes. Modo quæritur nunquid matrimonium legitimum sit contractum per uerba de præsenti inter dictum Matthæum,& Ludouicam prædictam nec ne.

Iu nomine Dei amen. Visis perlectis,ac diligenter examinatis,& ponderatis casu, articulo, puncto, & inquisit. prædictis pro eorum ueritate aperienda hunc ordinem seruabo.

Primo dicam quòd in præmisso themate placuisset per quærentem fuisse apposita, & quare, & quia apposita nou fuerunt illa à themate præmisso excludam, & illis uou ponderatis super ipso nudo thema-
b te pro veritate recepta cum iuris consulto [b] non per
c tineat ea quæ sunt facti supplere referam lunam [c] iuris.

Secundo vt ueritas ipsa multis repulsa contrarijs clarius elucescat arguam ad utramque partem.

Tertio sic discussis eliciam iuxta ingenioli mei modulum quam ueram, & canonicam conclusionem putauero, iura in hoc primo affectui coutraria
d concordando. [d]

Respondeo ergo ad primum & dico ꝙ ubi in præmisso themate in princ. dicitur ibi & post multa uer-
e ba,& contractum retentum inter dictum Matthęū, & consanguineos dictæ Ludouicę ad matrimonium contrahendum per dictum Matthæum cum Ludouica prædicta &c. placuisset ꝙ fuisset additum an talis tractatus fuit habitus per præfatos Matthęum,& Ludouicam,vel eis præsentibus, & intelligentibus, seu absentibus,uel non intelligentibus.

Item placuisset quod ubi in dicto themate post prædicta dicitur ibi filia mea iste nō est de contagio, immò est quidam ciuis Senen. de bona progeniē &c. fuisset declaratum an uerum esset quod ipse uir esset Matthæus, & placuisset quod in themate ubi dr̄ ibi & uolunt tui consanguinei ꝙ ipse sit tuus legitimus maritus &c. fuisset additum an hoc esset uerum scilicet ꝙ consanguinei puellæ hoc vellent. Item placuisset quia in præmisso themate ibi dum dicitur nos misimus pro ea,& erit statim: fuisset additum an hoc uerum esset, & an uenerit mater, & an mater habuerit hoc ei acceptum. Item placuisset ꝙ in ultima parte thematis ibi nunquid matrimonium legitimū sit contractum per uerba de præsenti &c. fuisset subtractum,seu non appositum illud uerbum: quia aliud est quærere nunquid inter prædictos per prædicta fuerit legitimum contractum matrimonium per uerba de præsenti quæ infra clariùs intelligi poterunt.

Venio ad secundum ordine pollicito,& primo arguo quòd per prædicta non fuit contractum matrimonium legitimum de præsenti inter prædictos Matthæum, & Ludo. quòd sic euidenter ostendo; in
2 matrimonio † contrahendo inter eos qui fari,seu loqui possunt, requiruntur uerba ad matrimoniū contrahendum consensum exprimentia de præsenti: hic autem secundum præmissa non interuenerunt uerba huiusmodi, cum ipsi Matthæus, & Ludouica loqui possent: ergo non fuit inter eos legitimum matrimonium de quo quæritur contractum. Probò maiorem,scilicet quòd requirātur uerba. per decre. tuę. de sponsa. ibi sed necessaria sunt quantum ad ecclesiam uerba exprimentia consensum de præsenti. & ita summat illam decre. Ioan. Andr. in nouel. scilicet quòd necessaria sunt uerba ad matrimonium ijs qui loqui possunt,& hoc ibi tenet gl. pe.& idem tenet de spon. duorum licet. Item Goff.& Iac.& Vin. qui hoc not. de despon. impu. c. ulti.& idem tenet Inno. idem
f Bart. Brix. 43. dist. sit rector. [f] ad hoc benefacit de spon. si inter, ibi utroque dicente &c. ubi idem te-
g net. [g] Nam hæc sunt uerba reperta in ijs qui loqui possunt, ut suos interiores conceptus uerbis exprimant. xij. q. ij. qui.
3 Item † matrimonium spirituale [h] contrahitur per
h uerba, de elect. cum iuter canonicos.& c. propter secundum. Tranc.& Goff. eod. titu. ecclesia. 1. Item ex quo quis potest fari non baptizatur nisi ipse respondeat de conse. dist. 4. cum paruulis, unde Inno. in præ. c. dicit quòd si constaret de cousensu ut quia uterq; confiteretur non tamen esset matrimonium sine uerbis: quia hoc ecclesia statuit, ne tantum sacramentum sit in incerto: Item si aliud diceremus secundum eum sequeretur absurdum si solo consensu sine uerbis contraheretur matrimonium: uidelicet euntes per uiam, & sibi complacentes contraherent quod esset periculosum, unde ipse Inno. in c. tua nos, de spō. tenet quòd sponsalia coutrahuntur ipso facto sed non matrimonium,& ista opi. est Vincen.& Alexan. uidelicet quòd sine uerbis non contrahitur matrimonium. Vnde secundum prædicta non uidetur sufficere ut possit dici inter prædictos Matthęum & Ludouicam contractum fore matrimonium, quia idem Matthęus subarrauit eam per annuli immissionem, ex quo verba necessaria non interuenerunt.
i Annulus [i] enim, † seu immissio annuli non fuit adi-
4 nuenta ad substantiam matrimonij, sed datur in signum mutuæ dilectionis, uel ut eorum pignore eorum corda iungantur videlicet in dignito, item quia in eo vena est quædam ut fertur sanguinis quæ usque ad cor perueniat. ita dicit text. in cap. arrantes. xxx. quæst. v. & est simile quod dicit. lex in arra quod nou facit emptionem sed est signum eius: sic institutio. de emptio. & uenditio. in princip. & ita not. gloss. in cap. fœminæ. xxx. quęstione quinta.
5 † Vnde per annulum [k] tantum, sponsalia tantum
k præsumuntur, non tamen matrimonium, secundum aliquos, nisi de consuetudine esset quòd annulus daretur solum in matrimonio ut not. gloss. in dicto cap. fœminæ. vnde Thomas de aquino super. iiij. sententiarum. xxvij. distinct. quęstio. ij.
6 articulo primo. † dicit quòd coniunctio matrimonialis fit ad modum obligationis quæ fit in contractibus matrimonialibus: sed contractus matrimoniales non possunt fieri nisi contrahentes sibi adinuicem

 voluntatem

voluntatem suam exprimant: pro matrimonio oportet quòd consensus faciens matrimonium uerbis exprimatur, vt expresio verborum se habeat ad matrimonium, sicut obligatio exterior ad baptismum. Nec obst. secundum eum ꝙ uotum obligat secundum. Vnde quo ad deum sine verbis. 17.q.j. qui bona. quia in uoto non est sacramentalis obligatio, sed spiritualis tantum: ideo non decet ꝙ fiat ad modum
7 matrimonij. † Duo ergo uidentur necessaria in contrahendo matrimonio substantia, & forma. Pro substantia est consensus. Pro forma sunt verba ad exprimendum consensum deputata, quæ forma traditur de spon. si inter. Vnde si alterum deficit, nil valet, &
l ita not. glo. pe. in ca. tua nos. [l] Minorem probo scilicet ꝙ in casu quæsito non interuenerunt: Hoc enim patet ex verbis thematis. Nam dicitur ꝙ Matthæus immisit annulum in digitum annularem dictæ puellæ inuocans notarium &c. & sic pro parte sua emisit & verba, & signum apposuit, ad quod si puella in ipso actu uerba fecerit, uel quicquid responderit, aut ꝙ per alia signa annuerit, aut ipsa notarium inuocauerit non apparet, nec in themate proponitur, sed uerba consensum suum exprimentia de præsenti requiruntur ab vtroque latere; vt ꝙ simul idem sentiant demonstrent vt supra probatum est, & patet in d. c. cum inter. de spon. ibi vtroque dicente &c. Vnde notarius inuocatus à Matthæo non potest testificari per suum instrumentum de consensu puellæ, quem non audiuit, nec videre potuit. Attestabitur ergo ꝙ audiuerit Matthæum sic dicentem, & uiderit eundem annulum digito puellæ tacentis immittentem: & sic nec de uerbis mulieris testificatur, imo contrarium, quia dicet ea tacente, nec consensum puellæ testificari poterit ut prædixi; nec dicat aliquis imò interuenerunt uerba ipsius puellæ, ut patet in themate ibi dum dixit postquam uos dicitis ꝙ consanguinei contententur ego quoque sum contenta. Ista eñi uerba non fuerunt dicta in actu subarrationis, sed prius. Vnde non constat ꝙ in tali uoluntate perse-
m uerauerit [m] seu esset tempore subarrationis. Potuit enim ab illa in ipso instanti statim recessisse animus. Animus enim hominis mobilis, & velox est. Vnde Tullius in Tusculanis: nil esse ꝙ cum animi celeritate possit contendere, & Boetius: cor hominis est mobilius omni mobili, ad hoc glo. 1. in d. cap. tua nos, de spon. & quod super ea scribit Io. And. in nouel. Item prædicta uerba non fuerunt enũtiata cum Matthæo, sed cum consanguineis puellæ unde non potest dice
8 re quod ex illis fuerit generatus consensus. † Debet enim contrahere volentem simul sentire, non diui-
n sim, seu diuersis loco, & tempore. [n] Item hæc uerba puellæ: uidelicet ego sum contenta relata ad orationem sibi factam per consanguineos, non sunt consensum matrimonij exprimentia de præsenti. Tum quia non poterant hunc effectum operari, nisi cum Matthæo idem exprimenti: sed hæc uerba vt præfertur fuerunt prolata per puellam cũ consanguineis, & nõ cum Matthæo ergo &c. Tum etiam quia potuit esse consensus ipsorum uerborum ego sum contenta scilicet quòd consanguinei mei hoc velint, sed non propterea fuit dicere quod esset contenta ꝙ Matthæus de præsenti esset uir suus, sed forsan erat contenta

hoc scire, ut melius posset deliberare. Item per ista
9 uerba ego sum contenta: † non exprimitur consen-
o sus matrimonialis de præsenti: [o] quia aliud est contra here, aliud uelle, vel placere, vel contentus esse contrahere secundum ea quæ not. Ioan. Andr. post alios in c. ex literis, de spon. super uer. dicat, & licet Accur. in l. in uenditionibus. ff. de ꝯtr. empt. uideat innuere ꝙ si esset ꝯctus qui perficit consensu, per ista uerba uolo contrahere intelligatur contractum. Secus si desideraĩ actus corporalis ut volo ascendere, Pe. tamen hoc reprobat, quia in contractibus qui perficiuntur consensu prædicta uerba hæc non important uolo nendere, uel donare nisi id faciat: sed tunc bene sequitur ꝙ uelint, sed non ẽ conuerso; si uolo facere ꝙ fecerim, uel faciam. Et ideo tenet per prædicta uerba non perfici contractum nisi aliter appareat de consensu sub debita forma, & dicit sentire glo. ff. de lega. 1. l. electione. Et ita etiam scribit do. meus. Ioan. And, Cal. in d. ca. ex literis, de spon facit etiam ad hoc ꝙ dicta puella non intendebat tunc personaliter cõtrahere: quia post prolationem dictorum uerborum Ego sum contenta, vellem ꝙ mater mea esset hic scilicet antequam cõtraherem, vt eius honestatis requireretur assensus. de despon. impu. c. j. xxv. q. j. c. j. quod autem dictus Matthæus, & Lud. potuerunt loqui patet ex themate in pluribus partibus, ubi proponitur eosdem loquentes fore, & sicut locuti fuerunt in alijs, ita & in actu subarrationis loqui potuerunt si voluissent contrahere. ad hoc de deci. ad audientiam.

In contrarium. f. ꝙ per prædicta sit legitimum matrimonium contractum inter Matthæum & Ludo-
10 uicam, † Primo quia uerba non sunt necessaria imò ipso facto, uel signo legitimum matrimonium contrahitur, & hoc per dictam decre. tuæ. de spon. ibi. nã & muti possunt matrimonium contrahere per consensum mutuum sine uerbis, ad hoc de spon. cum apud, & solus consensus facit matrimonium: ut in d. decre. tuæ. & 27. q. ij. sufficiat. Item si parentes con
p trahant [p] ipsis præsentibus sufficit eorum taciturnitas. xxij. q. secunda. honorantur. ff. de spon. sed quæ, & est expressum de despon. impu. cap. primo. lib. vj. & probatur in decre. is qui. de spon. Hostien. in dict. cap. tuæ. tenet quòd solo facto sine uerbis contrahatur matrimonium, nec obst. secundum eum quod de baptismo dicitur quia in baptismo uerba, & forma verborum sunt de substantia, vt in dict. cap. tuæ. &
11 in cap. sequent. & cap. penult. ibi rel alia. † Et licet secundum eum spirituale matrimonium sine verbis non contrahatur, secus in carnali; & licet de uno ad aliud sæpe arguatur, multæ in eo sunt differen-
q tiæ [q] de quibus per Ioan. Andr. post eum plenè in d. cap. tuæ. Hoc autem ipse Hostien. prosequitur plenius in sum. de spon. super rubrica de matrimonijs. §. qualiter contrahatur, versic. 1. & ij. & iij. & sequ. ubi ultra prædicta inducit de clandesti. despon. cap. secundo. Nam si ij qui loqui nõ possunt per nutum contrahunt, de spon. cap. ij. Fortius ij qui loqui possunt. ff. de lega. iij. leg. prima. Item sufficit ꝙ uoluntatem suam scribant sine uerbis. C. de testam. l. iubemus, in princip. & l. ultima. in fi. & per rescriptum contrahitur matrimonium spirituale. 1. quæst. vij. saluber-

saluberimum.3.q.3.vidua. 27. q. 1. omnes fœminę.
12 Et† plus est [r] consentire factis, quam uerbis.ff.de le
r gi.de quibus s.de appel.dilecti. Inducit etiam de con-
iug.seruo.c.vltimo.ff.de verb.obl.l.si stipuler.ff.de
act.& obl.l.obligationum.ff.de spon. ad illud quod.
cod.titu.is cui.39.q.1.§.j.vers.is ita videtur, idē Tho
mas super.iiij.sententiarum.xxvij.q.ij. articulo.dicit
13 quòd † in pueris tacentibus ob verecundiam uer-
ba parentum reputantur eorum, ex quo non contra-
dicunt Hugo.de Sancto Victore eos qui iungunt sic
oportet consentire vt inuicem se spontaneè recipiāt
quòd iudicatur fieri,& si in desposatione nō contra
dicant, vnde Host.in c. ex literis. infra de spon. dicit
q̄ si vir profert uerba ad contrahendum matrimo-
nium apta, quæ mulier alienigena non intelligit, ta-
men parat manum non contradicendo, sed annuen-
do,& recipit annulum, quòd contractum est matri-
monium. Quod dicit apertè probari in dicta decre.
ex literis, ubi mulier non intellexit verba viri, & ta-
men valet matrimonium,& uidetur expressum de
spon.impu.c.si infantes.lib.6.§.porrò.& §.est vt idē.
Item inter prædictos interuenit annuli subarratio,
quod videtur sufficere ad matrimonium legitimū
probandum, vnde Hugo.in d.c.fœminæ.xxx.q.v.di-
cit quòd per traditionem annuli, vel donationem p̄-
sumitur pro matrimonio. Hoc etiam videtur verum
per orationes Gregorij, quæ dicūtur benedictiones
ubi dicit Benedic domine has creaturas,& arg.27.q.
2.si quis vxorē, quod.c.loquitur de spōsa de præsen
ti.secundum glos. 1. Et tamen text. dicit desponsaue-
rit, vel subarrauerit, quod est maximè verum vbi de
s consuetudine [s] loci sit quod annulus detur in matri-
monio de præsenti, vt est forte per totam Tusciam.
Item videtur hæc probare per decre. tuæ. de despon.
impu.ibi qui subarrant eandem, nec verba interue-
nerint.aliquid dicit.hoc no.ibi glo.j. quæ dicit quod
14 si constet † de subarratione siue interuenerit consen-
sus expressus, siue non semper præsumitur matrimo
nium nisi probetur contrarium per.c. nostrates. 20.
q.5.& c.fœminæ.& 27.dist.quòd interrogasti, quia
nil interest verbo, vel facto quis declaret volunta-
tem suam, hoc idem no.ibi gl. ult. & idem de re. iur.
t teneor [t] in gloss. 3. quæ expresse dicit quòd stabitur
huic subarrationi quamuis nil dicat: nisi probetur cō
trarium, videlicet id animo contrahendi non fecisse.
Et respondet ibi Host.ad rationem Inno. de qua su-
pra, videlicet, quòd sequeretur quòd euntes per viā
contraherent &c. quasi dicat quia tunc non esset con
sensus, sed vbi sunt signa subarratio.vel nutus, tunc
15 secus. Itē † secundum eum nil interest nō loqui, vel
ita loqui quòd non intelligaris: ergo si secundo casu
contrahitur matrimonium: vt.d.c.ex literis, de spon.
ergo & primo contrahi poterit: quia vbi est eadem
ratio, ibi idem ius.de rescrip.inter ceteras.quòd antē
interuenerit annuli immissio, patet ex verbis thema
tis, quæ immissio habuit isto casu verum, & apertū
intellectum matrimonij de præsenti. Nam cum pri-
mo alia vice proxima, idem Matthæus immisisset an
nulum,& diceret se hoc facere in signum veri matri
monij, dicta puella ad se manum traxit. & dixit ego
volo scire quis tu es vt supra in themate,& postea cū
hoc audiuerit ab eo,& à consanguineis,& ipse Mat-
thęus iterum annulum immitteret in digitū ipsius
puellæ ipsa manum non retraxit, sed tacuit,& sic cō-
sensit, quia si noluisset ita modo manum retraxisset
sicut primo.ar.de deci.ad audientiam. Item dici po-
test quòd verba interuenerunt, nam statim dixerat
quia erat contenta.& immediatè Matthęus illam nō
contradicentem annulauit, & sic dicta verba. Io so-
no cōtēta prolata sic de se vicina annulationi trahun
u tur ad ipsū actū annulandi: q̄a quæ statim fiūt [u] ines
16 se videntur de elec.officij.† Et semper inter uerba de
præsenti, & actum annulantis est dare medium. Nā
primo proferuntur verba, demum annulus immitti-
tur vt etiam sit in publicè dotata, vnde licet per illa
uerba. Ego sum contenta, non fuerit contractū matri
monium de præsenti, cum aliud sit esse contentum
contrahere,& aliud sit contrahere vt supra dixi; tamē
coniūcta cum actu annulationis sunt de præsenti, si
cut si dicerē uolo tecū cōtrahere matrimoniū,& sta
tim immitto annulū, tunc transeunt in præsens, vt
dixi supra secundum Pet. & licet annuli immissio p
virum mulieri sit actus notus, & vulgare signum ad
x matrimoniū iudicandum vt fumus ignē [x] cum isto
casu fuit magis notum ex ijs quæ præcesserant vt su
pra dixi.& q̄a dictus Matthæus hoc declarabat aper-
to ore quòd hoc faciebat in signum matrimonij legi
timi,& inuocabat notarium vt conficeret instrumē-
tum. Vnde dum ipsa puella actui & sermoni tam no
to non contradicens passa est se annulari eius con-
17 sensus luce clarius deprehendi potuit. † Cum igitur
y uerba non sint necessaria [y] ad matrimonium contra
hendū, & ipso facto possit contrahi, & maximè per
annuli subarrationem vt supra probatū est: itē quia
ostensum est quòd verba interuenerunt, infertur cō
clusio quòd inter prædictos fuerit legitimum matri
monium per verba de præsenti contractum. Venio
ad tertium,& vt patet ex præmissis hæc quæstio na-
uigat alto mari,& turbido, & ideo portui applican-
do eligo super dicto nudo themate pro vero rece-
pto, exclusa examinatione eorum de quibus dixi in
primo examinato. Christi nomine inuocato. Dico
per prædicta in dicto casu, puncto, articulo,& themā
te præsupposito legitimum matrimonium de præ-
senti fuisse,& esse contractum inter dictum Mat-
thæum,& dictam puellam Ludouicam, & sic dicen-
do moueor per supra alleg. ad istam partem quæ ta-
men alle. in contrarium supra pro alia parte breuis-
simè sic concordo; Verum est quòd ipso facto sine
uerbis matrimonium non contrahitur nullo præce-
dente tractatu inter huiusmodi contrahentes de
matrimonio contrahendo, tunc etiam factū non suf
ficit, cum ipso facto possit faciens alium respectum
habere de quo non constat: & sic intelligantur alle-
gata in contrarium. Sed quando factum præcedit ali
z quis tractatus, [z] uel verba de matrimonio contrahē
do postea ipsum factum, vel signum aptum ad ma-
trimonium, subarratio sufficit ad matrimonium cō-
trahendum,& præsumitur pro matrimonio, & pro-
batur per tale signum, uel factum, & ille tractatus, si
ue uerba illius tractatus trahuntur ad tale signum,
vel factum; & ita intelligantur iura pro ista parte ad
ducta & no.gl.ord.in decret. fi.de coniugio serui.in
ultima gl.not.& hoc placet Ioan. And. in capit. tuæ.
de spon.

despon.super glo.2.in nouel.vbi hoc scribit. at in casu prædicto inter prædictos Matthæum, & Ludouicam,& inter consanguineos dictæ puellæ præsentis de matrimonio inter se contrahendo fuit habitus tra
18 ctatus,ut patet ex themate. Vnde annuli subarratio secuta habuit effectũ matrimonij,& præsumitur pro matrimonio,vt supra probatum est:nisi contrarium
a probaretur per metum, [a] vel errorem, [b] uel conditio
b nem, [c] sufficienter de iure,hoc autem clarius esset si
c dici posset verba interuenisse vt supra arguebam, & diceretur tunc matrimonium contractum legitimè de præsenti &c. quia etiã sine verbis contrahitur vt supra probatũ est,& quia hoc non refert dũmodo sit matrimoniũ,ideo plus non insto.Et magis singulariter ad contraria non respondeo, quia me penna longius traxit debito,& vt superius scriptum est dico,& consulo iuris esse.Ego Lapus de Castiglionchio decretorum doctor.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶Et contractum retentum.] *Melior lectura Et tractatũ habitum, prout elicitur ex uerbis infra positis nu. 2. uers. respondeo ego , ibi placuisset quòd fuisset additum an talis tractatus fuerit habitus per præfatos Matthæum,et Ludouicam etc.et ante nu.18. ibi fuit habitus tractatus , & sic una pars constitutionis , seu dispositionis ab alijs declarabitur.iuxta text. in l. qui filiabus, in prin.ff.de lega.1.in l.cum proponebatur.ff.de lega.2. per Abb.cons.36.col.ult.libr.1. & per Grat.respon.1. nu.25.lib.1.ubi infert ad iuramentum,q͂ una pars iuramenti alteram declaret.ad hanc Alle. remittit se Bap. a S.Blasio in Tracta.Correlatiuorum,in 5.prælu.seu quæsito,ante nu.48.in 41.fallen.*

b ¶Cum iurisconsulto.] *Vel cum ad iureconsultum siue Iurisconsultorem non pertineat , seu cum iureconsulto non conueniat ea quæ sunt facti supplere,argu.tex. in l. uni.C.ut quæ desunt aduo.& ibi glo.in rub.& nigro,& per Bar.& alios.*

c ¶Referã lunã iuris.] *Si hæc lectura quæ in codicibus hactenus impreßis habetur uera esset,ita hæc uerba Lapi interpretarer ut metaphoricè locutus sit, ut sicut Luna uaria est iuxta carmen Lucretij qui uariam phæben alieno iusserit igne compleri.& ipse responsurus sit super quæstionibus quæ in alto pelago agitãtur ut subijcit infra post nu.17.uers.uenio ad tertium , ubi dicit quòd quæstio de qua hic nauigat in alto,& turbido mari, uarieque in ijs quæstionibus Docto.loquãtur,ipse Lap.pollicetur se Lunam iuris. i. Iurium , doctorumque uarias, & diuersas sententias,ac opiniones relaturum, diuersimodeque iuxta factorum diuersitates responsurũ,prout in simi.exorditur D.meus con.584.uisa.in prin. Vel metaphora retenta dicam cum Aristo. libr. 1.æthico.cap. 3. Honesta autem , & iusta de quibus ciuilis considerat tantam differentiam , erroremque habent ut lege tantũ esse uideantur,& non natura,talem etiam quendam errorem habent & ipsa bona &c.Et sic ex uerbis Aristo. ut supra. & Lapi hic elici uidetur in iure ciuili infinita uarietatibus,& erroribus subijci,maleque, uarie,ac temerè a quouis iureconsulto super quouis responderi cõtingere,quasi uera sint,& ciuilis ipsa scientia (si modo ius ciuile scientiam nuncupare possumus) in uarietate, & errore plerumque constituta non modo inutilis,& nõ amplectenda,immo damnanda,& fugienda uidetur.Frustraque Vulpianus Iurecon.in l.1.ff.de ius. & iur.exorditur hanc esse unam philosophiam : Verum respondere possemus quòd iuxta grecum idioma in quo Aristoteles scripsit non error in iuris scientia,sed solum uarietas notari possit,& uarietas quidem non damnanda,puta si iuxta diuersitatem temporum argu.tex.in c.ab exordio.35. distinc.& in c.priscis,& c.seq.10.q.3.cum alijs iuxtaq; diuersitatem rituum,& morum,ac consuetudinum , etiã Regionum,ac diuersitatem ac factorum , ex diuersisque causis,& rationibus diuersum statuatur: At quicquid esset tempore Aristotelis,felicioribus temporibus Iustiniani resecata fuerunt superflua,erronea, & uaria , ac inania,sublata cõtrarietates, et diuersitates iurium,omniaque iuris ciuilis prudentiam concernentia ad formam optimam reducta fuere, prout habes in proœ.C. & Institutio.Rursus per ius canonicum plura etiam circa iura & diuina,& humana in melius immutata, & repurgata.De ijs hactenus,Nos meliorem lecturam circa uerba Lapi & cogitauimus,legendumque putauimus Referam regulas iuris,non Lunam iuris:Quasi dicat iuxta factorum mihi propositorum facies respondebo quid iuris sit , ex facto.n.ius oritur uulga.l.si ex plagis.§. in cliuo. ff.ad leg.aqui.et propter modicam facti uariationem mutatur totũ ius.Fed.de Sen.con.152.quia ius.in prin..Albe.in dicta l.si ex plagis.et Bal.cons.12. quidam nomine. ante numerum 2. dicit secundum diuersitatem punctorũ se reddere diuersum consilũ lib.2.et D. meus cons. 599. consului,ante nu.6.*

d ¶Primo affectui contraria concordando.] *Legerem iuraui hoc primò in effectu contraria concordando , uel Iura in hoc primo adducta concordando.Maxima,& prima,ac præstantior Iurisconsulti uirtus consistit in concordando iura,quæ prima fronte contraria inter se , ac opposita quodammodo uidentur,utque contrarietas uitetur etiam diuisionibus,& distinctionibus uti debemus. ad tex in l.inter stipulantem.ff.de uer.obli.Bar.in 1.consti.C.num.13.uers.nota quòd cõtrarietates,et Cur.Iun. conf.147.contra ea.nu.4.et 6.*

e ¶Et contractum retentum.] *Lege Et contractum habitum,ut aduerti supra in prin.huius Alle.*

f ¶Sit rector.] *Et glo.in uer.opera,uer. ego dico quod si contrahentes possunt loqui.De hoc infra.*

g ¶Idem tenet.] *Glo.1.in uer. dicente,uer.ergo idẽ in matrimonio argu.huius literæ arguit quòd sicut in stipulatione requiritur loquela utriusque,ita in matrimonio.*

h ¶Matrimonium spirituale.] *Arguit a matrimonio carnali ad spirituale,ad c.unaquaque 21.q.2.cap.quoniam frequenter § porrò,in prin.de electio.c. inter corporalia,post prin.de transla.episco.Hostien.in c.cum inter canonicos,col.penul.uersus fi .de electio & per Calcan.consi.120.nu. 3.*

i ¶Annulus.] *Quotuplex sit annulus,ad quid inuctus,et quis eius usus,et de alijs circa annulum tracto in gl.Facul.§.ac quibusuis.in uer.annuli.*

k ¶Per annulum.] *Annuli immißio, et subarratio quãdo matrimonium præsumi faciat uideatur glo.1. in c.fin.ubi et Abb.de despon.impu.per Abb.in c.tenor , nu.5.ubi Apostil.ad hanc Alle.se remittit.de re indi.Aret. consil.13.uiso,nu.4.et seq.Lapum etiam hic refert, et sequitur Feli.in c.illud,in fi.de præsumptio.et D. meus consi. 163.*

163.in causa,post nu.2.uers.secundo eadem.

l ¶In c.tua nos.] Vltra eos quos citat Lap.hic ad probandum quòd uerba in matrimonio sint necessaria ego adduco pulchram,& unicam glo.in iure ciuili in l. eum notissimi in prin.in uer.solam, uers.sic & cum dicit solus cõsensus facit matrimonium, quia & uerba sunt necessaria, sed excluditur concubitus.C. de præscrip. trig. uel quadra.an. Pro hac opin.adduci etiam potest Bart.in l. nuptias.ff.de reg.iur.Bald. item in l.ad recognoscendos.C. de inge.manu.notauit quòd quædam sunt, quæ sine uoce fieri non possunt ut matrimonium. Post tempora uero Lapi idem uoluerũt uterque Imol.alter in l.1.§. si quis ita. ff.de uer.obli.& in l.ex facto, in prin.ff. de uulga. Alter uero uidelicet.Alex.cons.143.quoniam, post nu.1. uers.Sed ita est.lib.2.Anto.Corset.in tracta.de Iureiu. par.2.quæst.6.post nu.15.uers.Item mutus potest contrahere matrimonium. Idem etiam quòd uerba requirantur uoluit nouissimè And.Tiraq.in Tracta.de legi. connubi.gloss.7.in uer. ex prez.nu. 17.leg. 15.uers. Facit que ad id.

m ¶Perseuerauerit.] Pro quo adduci consueuit glo.1.nota.in c.nec illud otiosum,uers.Sed quid dices si aliquis cõsensum suum.30.quæst. 5. quam ibi sequuntur Archid. & alij,ac Feli.in c.ex parte decani,nu.10.uers.primo in matrimonio contracto,de rescr.Idem etiam uoluit Ias.in l.si stipuler.§.fi.nu.3.ff.de uerb.obli.& Paris.cons.55. attingam,nu.17.ubi citat,& sequitur Lap.hic. uol.4.

n ¶Non diuisim,seu diuersis loco,& tempore.] Contrarium est uerum durante alterius consensu. Hostien. & Abb.nu.5.in c.dilectus.de sponsa.Abb.in c.cum inter canonicos,nu.6.de electio.Et hæc est communis opin. ut per Alex.in l.si stipuler,nu.5. ubi etiam idem uoluit Ias.§.fi.nu.2.& 3.ff.de uer.obli.& Paris.prealle.consi. 55.uol.4.nu.15.

o ¶De præsenti.] Sed de futuro.argu.text. in c.penul.§. uerum.de sponsa.& ita in simi.D.meus Phi. Dec. consil. 310.uisis, ante nu.6.uers. prima quia uidetur deponere in futurum illam accipiet.

p ¶Si parentes contrahant.] Hanc dicit communem præposi.in alle.c.tua,de sponsa.Idem etiam uoluit Barba.cõsi.6.scriptum est,col.5.nu.24.li.1. Ego autem ad hoc adduco uerba sacræ paginæ, ex quibus clarè elicies matrimonium a parentibus contractum tacente filia. Genes. 24. Responderũt Laban & Bathuel a Domino egressus est sermo, non possumus extra placita eius quicquam aliud loqui tecum,en Rebecca coram te est,tolle eam,& proficiscere,& sit uxor filij Domini tui. Et q illa tacuerit apparet,dum enim illa loquitur eius uerba exprimũtur, prout ibi subijciuntur,cumque uocata uenisset sciscitati sunt uis ire cum homine isto,quæ ait uadam. In desponsatione quoque Saræ Tobiæ ipsius Saræ uerba non inuenio, sed Tobiæ, & patris puellæ.Tobiæ. 7. Hic ego hodie non manducabo &c. & postea. Et apprehendens dexteram filiæ suæ dexteræ Tobiæ tradidit dicens Deus Abraam,& Deus Isaac & Deus Iacob uobiscum sit,& ipse coniungat uos, impleatque benedictionem suam in uobis. Quid autem si parentes in absentia contrahant sponsalia & filius postea certificatus tacet.uide Gemin. in c.uni.§.fi.nu.3.de despon.impu.lib.6.

q ¶Differentię.] Et sic argumentum de matrimonio carnali ad spirituale,& contra non semper procedit ut per Gemini.consi.52.uacante,uersus fi. uers.nec obstant allegata,& consi.110.punctus,num.5. 11.& 14.& per Pet.de Biaxio in Directo.Electio.cap.36.par.3.nu.3.

r ¶Et plus est.] Factis demonstrare plus est quam uerbis dicere.l. si tamẽ.§.ei qui.ff.de edil.edi.& ad alia quæ adduco in 26.quæst.32.Reg.nu.2.& seq.

s ¶De consuetudine.] De hac consuetudine uide per Abba.in capitulo. illud. numero.12. ubi facit quatuor membra.de præsumptio. Aliquando enim (dicit) quòd in aliquibus partibus anulus datur tẽpore sponsaliorũ, & tunc significat sponsalia tantum, in alijs datur tempore matrimonij,& tũc significabit matrimonium,quod tamen intelligendum est iuxta distin.Lapi.de qua infra. Aliquando uerò non adest consuetudo certa,& firma, quia uariè est obseruatum,& tunc nec matrimoniũ, nec sponsalia probantur. Aut nulla est consuetudo,& tunc aut anulus fuit simpliciter datus mulieri,& præsumatur donatio,aut uir posuit mulieri in digito,& præsumatur matrimonium,supple tu præcedẽte tractatu,uel uerbis ut infra in distin.Lapi,& Feli.in eodem c.illud,num. 12.& sequen.sequitur Abba.dicens quòd perfectè loquitur,& clarius alij.Vide etiam Abba.in c.fi.nu.7.de despon.impu.Romæ cõsuetudinem habemus annulum in digitum immittendi dum matrimonium seu sponsalia per uerba de præsenti contrahuntur, & hæc consuetudo est etiam in tota Italia ut per Aret.con.13.uiso,post nu.4. & de hac consuetudine loquitur etiam Paris.citans, & sequens Aret.ubi supra,& Lapi.hic.

t ¶De reg.iur.tenor.] Lege de re iudi.tenor,& ibi uide Abba.nu.5.ubi etiam Apostil.in uer. immissionem citat Lap.hic,& ad eum se remittit.uerum hæc non uidentur carere dubio,cum ut dixit Oldra.consi. 159. ex præsenti.nu.6.argumentatio a signis accidentalibus non arguit de necessitate ut portare annulum nõ arguit matrimonium,quem sequitur Ias.in prælud.Feudo.post nume. 12.uers.ad contrarium respondet.

u ¶Quæ statim fiunt.] Et probatur in l.in bonæ fidei.& in l.petens C.de pact.& de pari ui eorum quæ statim seu incontinenti fiunt infinita more suo cumulat And.Tiraquel.de ut.retra.titu.2.in uer.in limine contractus.§.1. glo.5.nu.1.cum pluribus sequen.

x ¶Iudicandum ut fumus ignem.] Aliàs indicandũ ut fumus ad ignem,& sic indicium fit, non iudicium, Et q fumus sit uerum indicium ignis probo super xix.com. in uer.remissoriam.

y Verba non sint necessaria.] Vltra eos quos adducit Lap.ad probandum q uerba non sint necessaria ad matrimonium contrahendum,& ultra Docto.in alle.c. tua de sponsa.ubi communiter pro negatiua concludunt idẽ uoluit Hostien.in sum.de matrimonio.§.qualiter contrahatur,post nu.10.uers.mihi uidetur. Hanc etiam opini. q uerba non requirantur non solũ quo ad essentiam matrimonij,sed etiam quo ad probationem testatur communem Aret.consi.13.uiso diligenter,nu. .& seq.ubi plura ad hæc ponderat. Idem etiam uoluit Pet. a Biaxio in directo.electio.c.36.par.3.nu.3. Ex magis ueram opin. testatur Alex.in l.in prouinciali.§.meminisse,ad fi.ff.de no.ope.nunti.cum quo, & Aret.ubi supra tenet etiam Claud.Seysel.in dicto.§.meminisse,in fi. Et q hæc sit communis,& ita iudicandum sit dixit And. Barba. consi.6. scriptum est,col.12.uersi.& primo nego illud assumptũ. q requirantur uerba.nu.11.cum pluribus seq. lib.1. Et ueriorem putat Rui.consi.51.circa casum,nu.13.uolu.

5.com-

communem etiã dicit Hyero.Cagno.in l.nuptias, nu. 5.ff de reg.iur. Et istam dicit communem, & ueriorem Boe.Dec.1.nu.18. Est uerum quòd regulariter uerba in matrimonys interuenire consueuere, immo etiam scriptura communiter in matrimonijs, seu sponsalibus consuci solita est, etiam ab antiquissimo tempore, prout etiam in sacra pagina annotatũ inuenies Tobiæ c.7.uersus si.et accepta carta fecerunt cõscriptionẽ &c. An autem in leuante, seu tenente in baptismo requirantur uerba disputat Gemini.cons.100.beatissimẽ, alios referens, tandem residet quod uerba non requirantur col.penul.uers. putarem tamen.

2 ¶Præcedit aliquis tractatus.] *Hæc est pulcherrima distinctio, per quam concordantur opiniones omnium, & ad hanc distinctionem, & theoricam Lapi recurrunt, eã sequentes Feli.in c.illud, in fin.de præsumptio. & Apostil.ad Abb.in eo.c.illud, nu.13.in uer.desferebat. & Paris.cons.55.attingam, nume.44.uers.quibus in locis, & cons.60.agitur, nu.49.& seq.uol.4. Hanc etiam distin. supponit ueram, licet Lapum non alleget Barba.cons.6. scripta est, col.12 nu.17.uers.item fecit ut dixit.lib. 1.*

a ¶Per metum.] *Aliàs legi posset propter metum. Quòd autem matrimonium propter metum ipso iure nullum sit uoluit Oldra.cons.35.factum tale est quidam, nu.1. Do cto.in l.interpositas, ubi Ias.post alios num.2.uers.fallit in matrimonio.C.de transactio. Abba.in c.cum locum de sponsa.hanc dicit communem num.6.& seq. Hanc etiam dicit communem Paris.cons.58.agit, num.56.& 61.ac seq.& cons.170.detestabilis, nu.18.uol.4.*

b ¶Errorem.] *Nihil enim tam contrarium est consensui quam error.l.si per errorem.ff.de iurisdi.om.iudi.l.2.post prin.ff de iudi.l.nihil consensui.§.non uidentur.ff.de regu.iur.*

c ¶Conditionem.] *Matrimonium non tenet conditione non impleta.c.non oportet 24.quæst.1.c.solet, iun.glo. magna.32.quæst.2.c.de illis, & c.super eo.de condi.appo. Cogita an legi posset contradictionem.*

S V M M A R I V M.

1 *Parochianus an debeat accedere ad ecclesiam suam pro auditione diuinorum certis diebus & quibus.*
2 *Tempore quo in ecclesia legitur euangelium debet populus stare curuus & uenerabiliter adorare.*
3 *Parochianus unius ecclesiæ an debeat audire diuina in alia.*
4 *Parochianus an possit extra dies solennes audire diuina ubi uoluerit.*
5 *Episcopus an posit licentiam concedere ut unus parrochianus audiat diuina in alia ecclesia.*
6 *Parochianus unius ecclesiæ audiens diuina in alia an debeat ibi suas oblationes facere.*
7 *Dispensatio super absentia causa studiorum an includat perceptionem fructuum, nisi illud expresse dicatur.*
8 *Ius unius ecclesiæ alteri dari non debet.*

ALLEGATIO LVII.

Ad seruandam conscientiam tuam, & ne sacros canones crassa quadam, seu affectata ignorantia transgredi uidearis ad iuris peritos recurris, & conscientiam tuam ad illius iudiciũ a ᵃinducis, & quæris an certis diebus cogaris pro diuinis officiis ad propriam parochialem accedere ecclesiam, ita quòd in alia audire non debeas. Et qui sunt illi dies, & an extra illos dies pro libito volũtatis possis in qua malueris ecclesia audire diuina. Placet pro fectò puritas tuæ conscientiæ: quia beatus vir qui timet dominum. Et ad quæsita tua sic per ordinem libenti animo respondeo.

1 Ad primum† dico quòd sunt certi dies in quibus disponitur à iure quòd seculares missas audiant; vide licet diebus dominicis, & solennibus, & debent audire totas: ita quòd ante benedictionem sacerdotis nõ debẽt exire, q̃ si fecerint debẽt ab episcopo publicè confundi, idest argui, & hoc ordinatum fuit generali concilio Agathẽ.& etiam de conse.dist.j c.missas, & c.omnes, & ea.di.in c.cum ad missas. & c. sacerdote. & c.omnes fideles. Et quòd dictum est de die Dominico, videtur intelligendum de quolibet die solenni. per.c.quidem, de consecta. dist. j. quod fuit conciliũ Carthaginen. vbi disponitur quòd qui die solenni prætermisso ecclesiæ conuentu ad spectacula vadit excommunicetur. Et possunt dici dies solennes de quibus & infra dicam.†
2 Item dum sacra euangelia leguntur non debent stare, sed venerabiliter curui, & in conspectu euangelij, & dominica verba in mente audire, & fideliter adorare, vt in apostolica epistola quæ fuit Anastasij Papæ, & non solum missas audire sed etiam aliquid offerre, & reducere ad memoriam quòd Deus per Moysen dixit exodi, 23. Deuter. 16. & ecclesiast. 20. c. non apparebis in conspectu meo
b vacuus, ᵇ & in collatione sanctorum patrum liquido apparet quòd Christiani omnes offerre aliquid Deo ex iussu sanctorum patrum debẽt, & dictas missas audire, & dictas oblationes facere debent dictis diebus in suis propriis ecclesiis parochialibus, & hoc fuit ordinatum in concilio Agathẽ. vt in c. si quis, extra parochiam, de conse.dist.j.& patet hoc in.c.vt dominicus.de paro.& alienis paro. vbi præcipitur sacerdotibus quòd dominicis diebus alienos parochianos de ecclesia repellant, licet Inno.ibi consulat hoc potius verbis, quam manibus faciendum, & Innocẽ.& Hostien.& Ioan.Andr.super rubr.de paro. dicunt q̃
3 hoc est inter iura parochialia scilicet quòd† parochianus vnius ecclesiæ non debet audire diuina in alia, & sic patet quòd alibi audire non debent ex quo expelli iubentur, & hoc de primo quæsito. Ad secundum dico quòd dicti dies sunt Pascha, Natalis domini, Epiphania domini, Penthecostes, & Ascensio domini, & Natalis sancti Ioannis Baptistæ, & si qui maximi dies in festiuitatibus habentur, & hoc fuit ordinatum in concilio Agathẽ. vt in ca. si quis extra parochias & dies dominicæ, vt in præallegato.c. & supra
4 dixi. & hoc de secũdo quæsito.† De tertio dico quòd extra dies dominicos. & festiuos potest quis ubi uult missas audire, non tamen tenetur offerre. ut in d. c. si quis extra. & not. in d.c. ut dominicis. de paro. Sed q̃ro an de licentia sacerdotis proprij potest audire diuina dictis diebus in aliena parochia? Respondeo q̃ sic, & hoc innuit tex. in d. c. ut dominicis. ibi proprio contempto præsbytero, qui cõtemptus præsumitur secũdum Host. & maximè ubi ecclesia est uicina, nisi

iustam

iustam causam ostendat. uel licentiam habeat. Si igi-
tur proprius sacerdos licētiam talem concedat nō ui
detur cōtemni quia uolenti non fit iniuria, unde po-
test licentiam concedere parochiano suo quòd alteri
presbytero confiteatur peccata sua: ut extra de pœ-
e ni. & re. omnis. §. si quis autem. [e] ergo pari ratione ꝙ
5 audiat diuina. † Sed nunquid Episcopus hanc licen-
tiam concedere potest. Respōdeo quòd sic, quia plu-
d res domini sunt ꝓprij sacerdotes, [d] scilicet parochia
les Papæ, legatus Papæ omnes isti dicuntur proprij
immediatè sacerdotes. & sufficit licētia alterius eorū:
ut not. in d. c. omnis. §. si quis autem. & licet concede
ret licētiam audiendi diuina, non tamen intelligitur
cōcessa licentia quòd in alia ecclesia offerat quod in
e propria offerre debeat [e] quia talis licentia ut odiosa
7 est restringēda. Sicut † dispēsatio super absentia cau-
sa studiorum nō includit perceptionem fructuū ni-
si hoc expresse dicatur: ut no. de cleri. nō residen. tuę.
f [f] immo curare debet episcopus ut ecclesia antiquior
propter nouam suam institutionem non perdat. ita
dicit tex. in c. quicunque. 16. q. 1. Nec etiam posset cō
cedere parochiano alterius vt oblationem uni eccle-
8 siæ debitam alteri daret, † quia ius vnius ecclesiæ alte
ri dare non potest sine euidenti causa. secundum ea
quę leguntur, & not. in d. cap. quicunque parochia-
nus. Ergo qui ex causa voluerit in alia ecclesia audi-
re diuina, habita licētia mittat oblationem debitam
suę ecclesię; & vltra id alteri offerat ꝓut placet, quia
ad hoc non tenetur, uel si non mittit oblationem ad
propriam ecclesiam alia vice quādo ad propriam ec-
clesiam redit pro diuinis officiis audiendis refundat
de duplici oblatione: ita quòd relictæ ecclesię satisfa
ciat. & de materia etiam tractauit Host. in sum. de pa
ro. & de alienis paro. vbi videre potes in summa. Re-
staret dicere quid de sacramentis ecclesiasticis. Item
restaret dicere in quibus locis possint missę celebra-
ri, sed strepitus, & turba me vocat. & vnda clientum
latas meas penetrauit edes quare indulgeas pręcor
g arti molestissimę [g] quę non sonum pacis parit &c.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Ad illius iudicium.] *Melius ad illorum iudicium. Hic qui uoluit a peritioribus edoceri, non autem suo sensu regi obseruauit monitionem Salomonis dicentis. Ne innitaris prudentiæ tuæ, ne sis sapiens apud temetipsum, prout etiam in c. ne innitaris de constitu.*

b ¶ Vacuus.] *Et. c. omnis Christianus de conse. distinct. 1. ubi etiam glo. quærit an hoc sit de consilio in diebus priuatis, an de præcepto, uel consilio in diebus festiuis, uideatur ibi Archid. & Host. in sum. titulo de parro. §. 2. uers. 3. Pro præmissis, & alijs de quibus infra hac Alle. uide etiam Mar. Sozzi. in Tracta. Oblatio. lib. 3. quæst. 4. post nu. 5. ubi Lap. hic citat, & cum eo residere uidetur. & lib. 18. quæst. ult. ante nu. 6. uers. & hanc etiā opin. seruat Lap. Et Lap. sequitur Ludo. Rom. cons. 344. in casu, circa medium. uers. & in hac conclu. Et Lap. hic citare uoluit Ias. in l. de quibus, nu. 77. uers. & an ualeat cōsuetudo quòd oblationes quæ fiunt sacerdotibus, ubi etiā Ludo. Roma. mordet. ff. de ius. & iur.*

c ¶. §. Si quis autem.] *Hodie autem fratres quorundam ordinum absque aliqua licentia rectoris ex eorum priuilegijs confessiones quorum uis audire possunt, de iure autem nouissimo super iis habemus tex. in cle. dudum. §. statuimus, & seq. ubi etiam uideatur gloss. in uer. liberè de sepultu. Audiui quòd aliqua ex priuilegijs quibusdam religionibus concessis fauorabilius, & latius super audiendis confessionibus, & facultate prædicandi disponūt quam dicta cle. dudum: Nec mirum, tanta enim reperiebatur ignorantia, & ignauia penes aliquos rectores parrochialium ecclesiarum ut cautius fuerit alios peritos, & circa curam animarum quæ est ars artium iuxta tex. in c. cum sit ars artium. de ata. & quali. magis uersatos, & idoneos adhibere. Spero ꝙ præsens sacrum concilium Tridentinum, quod Deo duce iam circa aliqua non parui ponderis piè, & sanctè prouidit, prouidebit etiam circa alia, quæ restauratione, seu reformatione digna uidebuntur.*

d ¶ Proprij sacerdotes.] *Lectura quæ in omnibus codicibus habetur est hæc. Videlicet quia plures Domini sunt proprij sacerdotes. s. parochiales Papæ, legatus Papæ iuxta quam lecturam exponere debemus sacerdotes. s. parrochiales. i. parrochialium, ad differentiam aliorum sacerdotum qui non sunt sacerdotes. i. rectores aliquarū parrochialium, & hoc casu abūdat altera ex illis dictionibus Papæ, & tanquam superflua delenda esset, uel si nulla ex illis dictionibus uacat (ut magis puto) tunc non parrochiales legendum esse crederem, sed hoc modo uidelicet. Quia plures Domini sunt proprij sacerdotes. s. pœnitentiarius Papæ, Legatus Papæ, omnes isti dicūtur proprij sacerdotes &c. Hoc modo nullum uerbum erit superfluum, & responsio conueniet interrogationi. seu quæsito. argu. tex. in l. si defensor. §. 1. ff. de interro. actio. in l. legatorum. ff. de lega. 2. in §. præterea, & §. quoties. insti. de inuti. stipula. in c. inter dilectos, uers. cæterum. de fi. instru. Roma. con. 455. in casu, nu. 1. Interrogatio fuit an ultra rectorem parrochialis ecclesiæ posset etiam episcopus licentiam concedere ut aliquis unius parrochiæ peccata sua alteri rectori, seu præsbytero confiteri possit respōdet quòd sic, subdens rationem ꝙ plures possunt dici proprij domini ad hoc ut licentiam huiusmodi concedere possint. s. proprij sacerdotes uidelicet episcopus, & rector, de quibus præmisit, nec non pœnitentiarius Papæ, & Legatus, & sic ex ijs quatuor quilibet licentiam hanc concedere poterit. ad tex. in c. cum episcopus, inn. gl. in uer. suo subdito, de pœni. & remis. li. 6. & traditur per Abb. in alle. c. omnis utriusque sexus, num. 12. dum quærit quis dicatur proprius sacerdos, dicit Abb. quòd ad hunc effectum proprius sacerdos nuncupari poterit episcopus, eiusque uicarius generalis, uel rector parrochialis, Legatus prouinciæ, & ipsius pœnitētiarius: Iste pœnitentiarius Legati uel erit idem de quo hic uidelicet Papæ, uel dicamus ꝙ si potest pœnitentiarius Legati licētiam huiusmodi indulgere fortius pœnitentiarius Papæ. Ego has uoces Legati pœnitentiarium nunquam audiui, potius crederem ꝙ Abb. ubi supra intellexerit de Vice Legato, ut non solum Legatus, sed etiam uice Legatus dicatur proprius sacerdos, prout etiam ibidem declarat nō solum episcopum, sed & ipsius uicarium dici proprium sacerdotē, uel dū ibi legitur. Et ipsius pœnitentiarius, forsā deest papæ, ut legamur & ipsius Papæ pœnitētiarius. pro prios sacerdotes quinq; modis dici, & quare, & in quo differāt declaro super signatura rub. de cōfessionali, uers.*

Aduertendum

Aduertendum est ad gloss.

e ¶In propria offerri debeat.] *Quæ fundatam habet intentionem de iure communi super omnibus obuentionibus spiritualibus contingentibus infra parrochiam. ad c.pastoralis, iunc. tradi. ibi per Hostië & Abb. in 2. no. nu. 2. ubi etiam Apostil. hanc Alleg. citat, & ad eam se remittit. de ijs quæ fi. a præla. sine con. capi.*

f ¶Tuæ.] *Vide quæ scripsi super signa. de indul. perci. fructus in absen. uersi. uoluerunt aliqui existentibus in studio, & uers. seq.*

g ¶Arti molestissimæ.] *Quid diceres Lape si hodie Romæ esses? Tu qui natus melioribus annis, & Florētiæ residebas ubi tenuissimo sumptu quiuis etiā ditissimus contentus erat, & ad quem quasi solum Tusciæ Aduocatum tanquam ad Apollinis oraculum concurrebant omnes aurum, & munera offerentes, clientumq́ue tuorum mos erat splendidè, & magnificè erga te se gerere prout ostendis supra Alle. 48. licet materia, in prin. num artem hāc quam tuo tempore exercebas molestissimum uocares? ꝙ si molestißimam, quomodo hanc quam hodie Romæ exercemus nuncupares? Hodie Romæ sunt turmæ, & turbæ aduocatorum, & eorum qui aduocati nomen usurpant, doctorumq́ue numerus infinitus est, & tantus ut longè negociorum, causarum, litium, litigantium numerum excedat: Clientesq́ue hodierni plærique uel inopia laborantes, uel putantes propter eorum proternos fastus, & nonnunquam malè collocatarum diuitiarum copiam cuique, etiam optimo aduocato satis esse gratis illi inseruire, auaritiæ idolis inseruiētes, nobis noctes, atq; dies molestißimi sunt, audētq; cubicula nostra uacui penetrare, cōtinuisq́ue molestijs nos afficere, debitisq; præmijs nos fraudare, contra illud Lucæ. x. Dignus est operarius mercede sua. 1. ad corint. 9. Quis unquam suis stipēdijs militat? & contra illud Prouerbio. cap. 12. De fructu oris sui unusquisque replebitur bonis. & cap. 18. De fructu oris uiri replebitur uenter eius &c. & ad l. pen. §. illo C. de neces. ser. capitu. charitatem, ad fin. 12. quæstio. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Laicus emens nomine & pecunia alicuius prælati ecclesiastici aliquas possessiones quas per fraudem sibi uult appropriare an & coram quo iudice possit per Ecclesiam conueniri.*
2 *Actor forum rei sequitur.*
3 *Causæ debent agitari coram competenti.*
4 *Statuto quidam sunt priuilegiati super iniuria eis illata, quod eorum iuramento stetur: aliquis accusat forensem, qui declinando forum negat iniuriam intulisse de qua ibi possit accusari; an hoc probandum sit ante uel post litem contestatam.*
5 *Iudex ecclesiasticus de qualibet oppreßione cognoscit.*
6 *Ecclesia nullo iure speciali iuuatur ubi agitur rei uendicatione uel depositi uel similibus actionibus.*
7 *Interdictum uti poßidetis patitur petitionem & declarationem domini ut iustior appareat.*
8 *Literæ à Papa uel legatis indifferenter impetrantur cōtra raptores ad iudicem Ecclesiasticum.*
9 *Vidua potest agere possessorio coram iudice Ecclesiastico.*
10 *Clericus impetrat iudicem Ecclesiæ contra laicum.*
11 *Clerici quare agant coram Ecclesi. contra seculares.*
12 *Bona Empta de pecunia Ecclesiæ sunt Ecclesiæ.*
13 *Prorogatio iurisdictionis dupliciter consideratur.*
14 *Clericus sine Episcopi sui licentia an possit prorogare iurisdictionem non sui Episcopi.*
15 *Actor tenetur exprimere locum delicti.*
16 *Citatus ab incompetenti iudice expressa causa iusta, si compareat & neget causam ueram, an teneatur probare causam fuisse ueram ante litis contestationē.*
17 *Bartoli opinio reprobatur.*
18 *Agente aliquo, pro debito de quo constare dicat per instrumentum si iudex iubeat exhiberi, an si non exhibeatur, iudex poßit denegare iurisdictionem suam.*

ALLEGATIO LVIII.

a IN Dei nomine amen. Prælatus ecclesiæ [a] proponit coram iudice ecclesiastico ꝙ
prædecessor suus volens fraudare ecclesiā
prædictam, & illi occultè subtrâhere; mandauit cui-
1 dam laico quatenus † nomine ipsius laici emeret cer-
tas possessiones seculares; in rei tamen veritate prò
ipso prælato prædecessore, & de pecunia ipsius ecclesiæ, & quòd dictus laicus secundum mandatum dicti prælati, & de pecunia ipsius ecclesiæ emit dictas possessiones seculares, & in fraudem prædic. instrumentum emptionis dictarum possessionum fecit in se cantare ad instantiam dicti prælati: & ꝙ postea dictus laicus dictas possessiones ut præfertur emptas aliquandiu tenuit, & fructus percepit ex eisdem sub fraudibus, & fictionibus prædictis; & quòd dictus laicus dictas possessiones quæ ex iusta causa, & titulo peruenerunt ad dictum prælatum, & ecclesiam, & hodie possidentur per ipsam ecclesiam sub fraude, & fictione prædicta per vim, & violentiam deturbat, & impedit quominus dicta ecclesia possit liberè, & pacificè vti dictis bonis, & nititur ipsas possessiones vēdere alicuì potentiori: vt melius possit ipsam ecclesiam opprimere sub fraude prædicta. Et petit id prælatus successor declarari dictum laicum emisse dicta bona fraude, & occasionibus prædictis, & de pecunia dictæ ecclesiæ: & sibi super prædicta fraude, & dolo, silentium imponi, & cogi ad restituendum dictæ ecclesiæ instrumentum dictæ venditiònis: & sibi super prædictis iustitiam fieri: & facit dictus prælatus citare dictum laicum ad forum iudicis ecclesiastici; super prædictis sibi de iure responsurum, laicus citatus cōparet. & excipit quòd dicta petitio coram dicto iudice ecclesiastico non procedit: & ipsum prælatum super prędictis contra dictum laicum non fore audiendum: quia & idem iudex ecclesiasticus non est iudex competens contra dictum laicum de contentis in dicta petitione. Non obst. quòd proponatur dictum laicum ad instantiam dicti prælati sub dicta fraude emisse dictas possessiones prædictas: quia nō propterea dicitur, vel narratur, nec apparet, nec est uerum,
b ꝙ dicta fraus [b] fuerit adhibita in contractu ecclesię,
vel cum ecclesia. Et non obst. quòd dicatur quòd dicta ecclesia in possessione dictorum bonorum multipliciter molestatur. per dictum laicum per vim, & violentiam occasione dictæ emptionis, cum negētur

dicta bona

dicta bona esse ecclesiastica,vel ad ecclesiam pertine
re:sed asserant ad fori exclusionem ipsa bona, fuisse,
& esse dicti laici:& ipsum super eis coram iudice ec-
clesiastico conueniri non posse, maxime cum dictus
actor clericus forum dicti laici rei sequi debeat. Ex
aduerso replicatur dictam petitionem procedere &
dictum laicum debere super contentis in ea corã di-
cto ecclesiastico iudice respondere dictis exceptioni
bus non obstantibus,maximè cum proponatur in di
cta petitione fraus & dolus,& uiolentia contra eccle
siam,& turbatio possessionis ecclesiæ per dolum, &
fraudem,& violentiam. Et idem est proponere frau-
dem in contractu tertij contra ecclesiam: & vt eccle-
sia fraudetur, sicut proponere fraudem in contractu
inito cum ecclesia. Nec ob. quòd negentur bona esse
ecclesiæ,sed laici:quia hæc voluit venire in causa co-
c gnitionis principalis, [c] Item esto quòd negetur esse
ecclesiæ,non tamen negatur ecclesiam possidere, ra
tione cuius iudex ecclesiasticus de violentia, & tur-
batione possessionis habet cognoscere, nec sufficе-
ret negare violentiam, vel dolum, ex quo non nega-
retur bona possideri per ecclesiam: quia talis nega-
tio respiceret factum principale, quod venit post li-
tem contestatam. Quæritur quid iuris,& dicitur pri-
mo quòd dictæ exceptiones habent obstare non ob-
stantibus dictis replicationibus,& hoc videtur claris
sime in decre. si clericus, de fo. compe. vbi expresse di
citur quod si laicus conuentus a clerico coram iudi-
ce ecclesiastiro neget res esse ecclesiasticas, sed suas
asseuerat debet trahi coram forẽsi iudice: quia actor
2 forum † rei sequi debet: vt ibi dicit text. & eo. tit. cum
d sit generale: [d] ita recte est in proposito vt patet in
themate quæstionis prædictę. Goff. vt recitat Ioan.
And. in d. c. si clericus, dicebat quod dicto casu est
examinandum an res sit ecclesiastica, allegat de testi.
veniens. ij. & fiet hoc secundum eum summariè, & si
ne prę iuditio principalis. q. argũ. de liber. ag. l. si quis
à liberis. Et si appareant ecclesiasticæ coram iudice
ecclesiastico cognoscetur, aliàs ad iudicem secularẽ
remitteretur. arg. ff. de iudiciis. si quis ex aliena. Item
3 Innocen. † & recitat Ioan. And. de for. compe. Roma-
e na. §. contrahentes, [e] lib. sexto. vbi dixit: si conuenia-
tur aliquis alterius fori ratione contractus alibi ini-
ti:& conuentus neget se ibi contraxisse, nõ cogetur
respondere libello super principali. q. porrecto: nisi
per prius summariè probet eos ibi contraxisse:& tũc
iudex iudicabit suam esse iurisdictionem cognoscen-
di de principali. ff. de iud. si quis ex aliena. de rese. su
per literis, in fi. & postea coget illos in principali re-
spondere libello:& tunc vterque suis iuribus vtetur,
ad idem quod dicitur de accusato, qui negat in terri-
torio deliquisse, de quo nota. Spec. de compe. iudi. ad.
§. j. sub ver. 6. versi. sed pone aliquis, & scripsit Ioan.
And. de rescript. super literis, in vlti. gloss. vbi quęrit
Inno. & in d. c. tenet Spe. quòd dictus iudex cogno-
scet an sua sit iurisdictio. Facit ad prędicta quęstio. di
4 sputata quam refert Ioan. And. † in §. contrahentes,
quòd si per statutum priuilegiati sunt certi super in
iuria eis illata quod st etur ipsorum sacramento:& v-
nus ex illis accusat forensem qui forum declinando
dicit se nullam iniuriam intulisse, de qua ibi possit ac
cusari; an ante, vel post litem contesta. veniat hoc pro

bandum:& in hoc sufficit iuramentum accusantis,&
tenuit disputans quòd accusator debet probare accu
satum ibi deliquisse. per. l. vlti. C. de exhiben. reis. &
habebit pro iurisdictione firmanda plenè probare,
nec sufficit iuramentum, quasi innuat statutum lo-
qui de probatione quæ fit coram eo quem iudex esse
constat ad emendam vel pœnam super principali,
non ad iurisdictionem firmandam: de quo primo de
bet cõstare secundum formam iuris communis quã
super principali recipiatur probatio. & hoc idem vi-
detur sentire do. meus Ioan. Cal. de rapto. c. j. in 4. q.
per quæ iura, & rationes apertè patet quòd in casu
e præmisso dictæ excep. habent obstare cum negetur
id cuius occasione aditur iudex ecclesiasticus vel sal-
f tem antequã procedat ecclesiasticus summatim [f] co-
gnoscet an sua sit iurisdictio. In contrarium videtur
quòd dictæ excep. non obstent: & eis non obstanti-
bus possit per ecclesiasticum iudicem super dicta pe
titione procedi, ex quo in libello proponitur de op-
pressione, & violentia, seu fraude. vnde dicit Innoc.
g in c. cum sit generale, [g] de fo. comp. quod dato quòd
h sit dubium: [h] puta quia negatur rapina, tamẽ cogno
scet ecclesiasticus. xvj. q. j. in canonibus. xxiiii. q. iij. si
5 quis † de po. vbi etiam dicitur quòd non solum de ra-
pina, sed de qualibet oppressione, non solum clerico
rum, sed etiam pauperum cognoscet ecclesiasticus:
i immo secundum eum si de fraude [i] habita in contra-
ctu ecclesiæ, vel etiam si in fraudem contractus nul-
lus dicatur, ecclesia cognoscet. 12. q. 2. apostolicos,
immo quocunque modo de re ecclesiastica agatur co
gnoscet ecclesia. 12. q. 2. quocunque iudiciũ. Opor-
tet tamen quod semper in petitione mentionem fa-
ciat de oppressionę, vel fraude, vel minus legitimo
contractu, & super causa illa fundet intentionẽ suã,
& si pars aduersa neget: nihilominus proceditur in
causa principali, & si non probauerit fraudem, vel il-
licitum contractum, absoluetur reus ex illa causa: sed
iterum poterit agi ex alia. Si autem quòd non perti-
net ad fraudem, vel oppressionem, uel per quod sit
minus licitus contractus, puta quia non fuit adhibi-
ta præsentia clericorum aliquorum, non audietur ni
si coram iudice ecclesiastico ordinario rei alleg. di-
ctam decre. si clericus. Dicit etiam quod aliquibus &
non malè videtur quod etiam si dicatur aliquis con-
k tractus tenere, sed petat restitutionem coram eccle
siastico agetur. Et idem si dicatur alicuius canonici
non interuenisse consensum, arg. prædictorum. c. &
6 c. si clericus præalleg. † Non obst. secundum eum q
loquitur vbi agitur rei uen. uel depositi uel consimi
libus actionibus in quibus nullo speciali iure iuua-
tur ecclesia. unde Ioan. Calde. in decre. j. de rescript.
aliàs de raptore in 4. quæstione. dicit quòd in dicta
decre. si clericus, de for. compet. modus conuentio-
nis ostendebat quòd ille non erat competens iudex
illius contra quem fiebat conuentio, uidelicet con-
tra laicum in qua ecclesia nullo iure iuuatur. Vnde
illa decret. si clericus intelligitur quando agitur rei
uendicatione, & ita summat illam Ioan. Andr. in no-
uel. In casu autem nostro agitur rei uendicatione
quæ non datur possessori, de iudi. examinata, prout
pro se proponit dictus prælatus agens. Item idem In
nocen. dicit in dicto capitu. si clericus, quod si laicus

negatur

negatur rap. vel inuasor iudex ecclesiasticus cogno-
l scet [l] quousque intelligat quòd non est sua iurisdi-
ctio. & tunc condemnabit clericum in expensis & re
mittet ad iudicem suum, & allegat de ap. ut debitus.
& c.cum speciali. Item decre. si clericus loquitur quã
do clericus agit de rebus suis quas asserit esse suas
proprias paternales, & peculiares secundum Hosti.
quasi non, quando dicit res fore ecclesiæ, ut intelli-
git Hostien.& refert Ioan. Andr. post eum ibi super
uersi.suis, sed in casu nostro prælatus dicit res eccle-
siæ, non suas. Item dicit Innocen.in dicto capitulo si
clericus, quòd si constaret res de quibus agitur fore
ecclesiæ coram ecclesiastico agi deberet, & idem se-
cundum eum si ageretur alia actione quam rei uendi
catione, puta ex locato, legato, uel simili actione, sed
in casu nostro non agitur rei uendicatione, sed agi-
tur de possessione turbata; quo casu dicit Spe. de cõ-
peten.iudi.adi.§.j.uers.xxx. secũdum quosdam quòd
clericus impetrat contra laicum ad iudicem eccle-
siasticum. Item agitur in casu nostro uti possidetis
contra turbãtes ecclesiam in sua possessione per frau
dem, dolum, uel uiolentiam, quo casu non est dubiũ
coram ecclesiastico agi posse per dictum decre. cum
sit generale. Nec obst. quòd petat aliud, ad se declara
ri spectare dictam domum, uel possessionem: quia
hoc non est agere rei uendicatione, seu petitorio, sed
m petitur declarari dominum [m] quod patitur natura in
terdicti uti possidetis, in quo obtinet qui melius ꝓ
n bat, seu qui se in possessione iustiorem ostendit [n] &
simile est quod dicitur quòd si tu agis contra me rei
uendicatione super fundo quem possideo, & ego te
reconuenio super eodem, & peto declarari ad me spe
ctare dictum fundũ hoc possum non obstante quòd
sim possessor cui non datur rei uendicatio. quia licet
hoc per se non posset possessor principaliter petere,
o ex quo est possesso. [o] cui non competit sic agere; ta-
men ratione petitionis exhibitæ contra me ab aduer-
sario licet sit in recõueniendo dicere per primam pe
titionem cui est annexa: ut not. Ioan. And. de proba.
in præsentia super uer. cæteras: ita in proposito licet
non posset clericus de per se, & principaliter adire iu
dicem ecclesiasticum contra laicum, & petere decla-
rari domum quã possidet ad se spectare: unde ex quo
adiuit iudicem ecclesiasticum propter molestiam, &
uiolentiam sibi illatam a laico super tali possessione,
& ut laico imponatur silentium, consequitur poterit
petere declarari talem domum in cuius possessione
asserit se molestari ad se spectare, propter principalẽ
7 peti.†uti possi.cui hæc est annexa, quia ut præfertur
interdictum uti possi. patitur petitionem, & declara
tionem dominij ut iustior appareat, de proba. non li-
p cet, [p] unde hoc multum est ponderandum, quòd ec-
clesia possidet rem de qua agit: unde non propriè ꝓ
re agit. sed pro fraude, & molestia quam patitur in ip
sa possessione prætextu minus liciti contractus, ut in
capitulo. cum sit generale, de for. compe. unde omnia
prædicta contraria non tangunt casum nostrũ. Item
agitur hic contra laicum ut instrumentum simula-
tum quod fecit in se cantare, cum debuisset cantare
in ecclesia quòd incidat, uel faciat in ecclesia cantare,
quo casu cognoscit ecclesiasticus: vt probatur. 12.
quæstione secunda. apostolicos, ergo. Item facit pro
ista parte quod not. de iudi. cap. cæterum, videlicet ꝙ
q clericus spoliatus [q] a laico re ciuili potest agere corã
ecclesiastico. Hostien. not. in dict. cap. cum sit gene-
8 rale. Et recitat †Ioan. And. ibi super vltima glo. dicit
quòd a Papa, & a suis legatis contra omnes raptores
indistinctè literæ impetrantur ad iudicem ecclesiasti
cum, quod secundum eum consonat iuri communi,
de iudi. nouit. de treu. & pa. c. j. & de rapto. per totum.
Petrus dicit & refert Ioan. And. in dict. cap. cum sit
generale. quòd decre. cum sit generale habet locum
in bonis ecclesiæ, secus in bonis clericorum. Fatetur
r tamen quòd de consuetudine [r] seruatur contrarium.
9 Et†est ratio [s] quia si vidua potest agere coram eccle-
s siastico possessorio, ergo & clericus: Et Egidius hoc
tenet, quia, bona clericorum sunt obligata ecclesiis
pro mala administratione, de vita & ho.cle.c.ult. Spe.
10 in Spe.†de comp.iudi.aditione.§.j.vers.xxx. dicit ꝙ
de consuetudine curiæ clericus indifferenter impe-
trat iudicem ecclesiasticum contra laicum & cum re-
scripta ad lites concedantur per curiam Romanam
ad omnes partes orbis; patet quòd talis consuetudo
porrigit vires suas per vniuersum, & Papa conceden
do tales literas per vniuersum videtur velle vbique
talem consuetudinem seruari. Et hoc idem not. glos.
ord. in c. si quis clericus, de fo. comp. & in c. si. de iudi
ciis, item Specu. in d. §. post dictum uers. 30. uers. sed
t pone. [t] dicit quòd si coram tali delegato impetrato
per clericum contra laicum prohibeatur per iudicem
secularem dicti laici quòd in tali causa non procedat
hoc non obstante procedet delegatus quia propter
11 negligentiam †iudicis secularis in reddendo clericis
iustitiam est introductum quòd clerici coram eccle-
siastico contra seculares agant. Item ibidem uers. 30.
dicit Spec. secundum quosdam quòd super possessio
ne potest contra laicum impetrare, at in casu nostro
agitur de molestatione possessionis, ergo & sic satis
apertè potest cõcludi pro ista parte quòd in casu prę
missi thematis maximè cum agatur de fraude posses
sionis per ecclesiã, & de turbatione ipsius possessio-
nis facta a laico per uim, & fraudem, & ad incidendũ
uitiosum contractum factum de bonis ecclesiæ pos-
12 sit agi coram ecclesiastico.† Et facit ad hoc quia bo-
na empta de pecunia ecclesiæ sunt ecclesiæ. 12. quæ-
u stio. secunda, apostolicos, de peculio clerico. cap. [u] &
cap. si quis, & de pecul. cleri. c. ij. Vnde secundum hoc
in causæ cognitione pro facto principali habet ueni-
re. An illa pecunia fuerit de bonis ecclesiæ: hæc autẽ
cognitio propriè spectat ad ecclesiasticum iudicem,
text. est in dicto capitulo. apostolicos. 12. q. 2. Et ad
contraria supra pro parte alia alleg. supra satis respon
sum est, & maximè ad decr. si clericus. Ad quæstio-
nes disputatas, & ad similia inducta in contrarium
de quibus de for. competen. Romana. §. contrahen-
tes: Potest etiam responderi quòd aliud est uelle tra-
here laicum forensem, & subditum alterius extra
territorium ad non suum iudicem, ratione contra-
ctus, uel delicti quod laboriosum est: aliud est sub-
ditum qui dicitur non subditus sine certa qualitate
expressa. Nam primo casu fieret prorogatio de per-
sona; in secundo de re: uel causa quæ est facilior. ut
x in decret. p. & glos. [x] de offic. delegati. item magis
est odiosum primum, quia non solum reo, sed etiam
suo

suo iudici sit præiudicium hinc est ꝙ non potest ele
14 ricus † sine episcopi sui licentia prorogare iurisdictio
y nem non sui episcopi; de fo.comp.significasti.[y] Item magis laboriosum est trahere aliquem de vno territorio ad alium, quam infra idem territorium de uno iudice ad alium, vel ad suum iudicem super certis rebus trahi super alia re in qua non dicatur iudex; & maximè cum hoc posset fieri ex quacunque negligẽtia iudicis secularis, & ut infra patebit: doctores qui tenent contrarium innituntur huic rationi uidelicet ne forensis posset trahi extra suum territorium, per solam propositionem certæ qualitatis appositæ in libello. Et licet prædicta quæstio satis per prædicta sit examinata tamen adhuc eleuanda sunt uela, & alto mari nauigandum. Et dico ꝙ dominus Bartolus de Saxoferrato in l.ex quacunque.ff. si quis in ius uoca.
z non ierit, dicit ꝙ de qualitate [z] expressa in qua fundatur iurisdictio iudicis ut in casu nostro non debet quæri ante litis contestationem, quia quantum ad legitimandum personam iudicis non expedit uerificari ea quæ proponuntur, seu exprimuntur in libello: ut l.cum quędam puella, in fi.de iurisd.omn.iud. Idem secundum eum contingit de seruo uolente litigare de statu suo. Nam eo ipso quòd asserit se liberum habet personam liberam ad disputandum de libertate. Et ita in proposito quando exceptio emergens respiciẽs personam iudicis disputatur de negotio principali, differtur cognitio post lit.contest. & ante non examinatur, & Gui. de Suza. in vna quæstione super aut.qua in prouincia. C.ubi de cri.agi opor.ut refert Ioan. And. in Spec.de compe.iud.adi.§.j.uers.sed po-
15 ne aliquis. dicit † quòd cum actor teneatur exprimere locum delicti; ut in l.libellorum.ff. de accusa. & iudicium reddatur in inuitum.ff.de uerb.obl.l.inter stipulantem.§.j. forensis accusatus respondebit ibi super crimine, ꝙ si apparebit alibi commissum patebit ab incompetenti iudice processum, & non ualebit: vt C.si a non compe. iud.l.fi. Dominus.F.domini Bici.
a de Aretio [a] prædictum articulum plenè examinat in d.l.ex quacunque.quærens utrum citatus ab incompetenti iudice expressa iusta causa si compareat, & neget causam esse ueram debeat causam ueram probare
b ante lit.contest.nec ne. Refert Inno. [b] dicere in cap. præterea.de dila.quod sic, saltem summariè, & hoc tenet Cy. in l.præscriptione. C.si ꝫ ius vel vtili. publi. quia licet regulare sit ꝙ de meritis principalis causæ non debeat quæri ante litem contest.vt. l.j. de interro.act.tamen eo casu quo ui emergentis negantur ea quæ proponuntur in libello debet summatim cognosci.ar.l.3. ff.ad exhibẽ. ut obuietur malitijs hominũ, aliàs quilibet posit arctare forensem litigare extra suum forum proponendo in libello quòd ipse contraxerit ibi vbi conuenitur; & hæc est æqua opinio secundum eum: & ex opinione contraria secundum eum sequeretur magnum inconueniens quia habẽs declaratoriam non posset ea uti quod esset absurdũ. Item contra dictam opi.facit. l. quæ dicit quòd citatus debet uenire ad dicendum causam quare non potuerit citari, & tamen non aliàs cogitur, quam si ea
16 in citatorio sit expressa. † Ergo patet secundum eum quòd opi.domini Bart. non est uera, quia non admittitur ad allegandum nisi allegata ipsum releuent, ut l.ad probandum. C.de proba. Dicit tamen D. Fran. quod dicto casu onus probandi spectat ad citatum quia fundata est intentio citantis: ut d.l.cum quædam. in fin. & istud quod dicit uidetur fuisse de mente Gui.de Cu.in d. l. non exiguntur, & uidetur eidem do. Frã. bona limitatio dictarum opinionum, & modum probandi istam negligentiam docet ibi Guil. secundum eum. scilicet per interrogationem, quia interrogabitur actor utrum de debito ad quod agit fuerit factum instrumentum. Et si respondet quod non, interrogabitur ubi contraxerit: & si dicat quod hic, interrogabitur quando, & reus poterit probare negatiuam secundum legem optimam. de contrahen. & commit. stip. & si dicat ꝙ alibi, interrogabitur ubi, & factæ responsione eodem modo probare poterit negatiuam, & si dicatur de debito esse instrumentum iubet iudex exhiberi instrumentum, ut uideatur vtrum ibi contraxerit, & si non exhibea-
c tur [c] poterit iurisdictionem, suam denegare actori, & licentiare reum: ut.l.ait prætor. §. si tali modo. ff. ex qui. cau. maio. & secundum prædicta pro parte quia dictæ exceptiones non procedant, facit dictæ opi. Fran. Sed certè adhuc illa non facit contra. nam loquitur quando forensis trahitur ad non suum forum, aliud in casu nostro ut supra dixi. Item in casu nostro agitur de fundo per ecclesiam possesso, qui dicitur turbari per uiolentiam, & fraudem, & reus cõparuit, & non negauit dictum fundum per ecclesiam possideri. Item non negauit dictam fraudem commissam, & violentiam inferri. Item agitur ad dicendum contractum illicitum: quia de pecunia ec-ecclesiæ fuit emptus fundus nomine alterius, & reus comparens negauit ipsa bona fore ecclesiæ, & dicit ea esse sua, quæ negatio non attigit causam pro qua aditur ecclesiasticus iudex; quæ est possessio, & violentia possessionis, & fraus adhibita &c. imò ista possent simul esse ꝙ bona sunt reorum, & tamen possessio est apud ecclesiam, & molestia, & uiolentia non debet inferri, quia nemo debet sibi ius dicere. C.vnde vi.si quis in tantam. Et esto quòd dicta opinio do mi. Fran. faceret contra ad minus onus probandi ne
d gatiuam dictarum causarum in dicto libello [d] propositarum spectaret ad ipsum reum. s. ꝙ ecclesia non possideat, ꝙ reus non molestet, ꝙ fraus non fuerit adhibita, ꝙ pecunia de qua fuit emptus dictus fundus non fuerit ecclesiæ: nec prodest dicere ꝙ dictus prælatus potest declarare dictum fundum ad dictam ecclesiã spectare: quia ut supra dictũ est istud nõ est agere rei uendicatione, quia nõ de ꝓ se principaliter hoc dicit, sed accessorie ad interdictũ uti possidetis ꝙ intentat: & ut iustiorem se ostendat, & sicut hoc non proponitur principaliter, & de per se, sic non sufficit reo hoc solum, & per se negare ad exclusionem fori: imò debeat negare prædicta alia principalia, scilicet possessionem, uiolentiam, fraudem, & subsequenter domum fore ecclesiæ, quia excep. debet respicere, & se opponere modo agendi: facit quod no. solet in decre.intelleximus, de adul. uidelicet quòd si ago ad separationem thori contra uxorem propter adulterium manifestum, non repellar exceptione manifesti: quia tunc exceptio non tollit formam, & modum petitionis. Item esto quòd

dicta exceptio sufficeret ad tollendum dictam partem libelli: non tamen sufficit ad tollendum aliàs partes, vel causas libelli, quæ dant iurisdictionem iudici ut de se patent. De materia huius Alle. uide in
b Alle. 77.[b]

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Prælatus ecclesiæ.] Circa materiam huius Alle. habemus infra alias Alle. uidelicet 65. nunquid ecclesia, 66. proponit, & 72. in quæstione.

b ¶Fraus.] Nec etiam in dubio fraus, uel dolus præsumitur, sed probari debet. l. quoties. §. qui dolo. ff. de proba. l. sed et si maritus. §. sed et si cõstante. ff. qui. & a qui. Specu. in titu. de appel. §. nunc tractemus ad quem, ante nu. 7. uers. sed quoniam qui fraudem allegat. D. mens: consi. 256. in causa, col. 4. post prin. & con. 313. promisit, col. fi. numero. 5.

c ¶In causa cognitionis principalis.] Latè Tiraquel. de ut. Retract. qui Lap. & alios refert, par. 1. §. 8. glo. 5. nu. 17. uers. quid igitur hic.

d ¶Cum sit generale.] Hæc & similia iura limitantur procedere in contentiosis, & quando iudicium redditur in inuitũ, secus in uoluntarijs. Rot. 178. emãcipatio facta, col. 2. uer. nec ob. illud generale, in no.

e ¶ §. Contrahentes. Et ibi Gemini. nu. 7. & seq. ubi Apostil. ad Lap. hic se remittit, & Fran. post nu. 5. uer. Sed si reus, & post num. 6. uers. & ita tenuit, ubi citat Lap. hic, & supra Alle. 10. disputat hic, uers. tertio disputat, post nume. 5.

f Summatim.] Hoc dictum Lapi refert, pulchrè distinguens Fran. in alle. c. 1. §. contrahentes, post nu. 6. de fo. compe. lib. vj. Vide infra hac eadem Alle. post num. 12. uers. refert Inno. dicere.

g ¶Cum sit generale.] Vbi etiam uideantur Abba. col. 4. uers. sic contingit. Mar. Sozzi. col. 5. uers. ex quo infertur ꝙ si clericus, qui ad Lap. hic se remittit, ad quem etiam se remittit Feli. ibidem, col. 2. uers. ratione fraudis, & Ioan. Fran. a Ripa de Peste, dum de Remed. ad cõser. uberta. tractat nu. 169. uers. & si allegetur personã consanguinei fuisse suppositam. Hunc etiam refert, & sequitur Stepha. Aufre. de pote. ecclesia. super laicos in 123. casu, post nu. 55.

h ¶Sit dubium.] Quantitas quo ad tribuendam iurisdictionem sufficit ꝙ in libello deducatur licet de eius ueritate dubitari possit. Ang. in con. 6. dictum statutum. nu. 2. Idem Lap. infra Alle. 65. nunquid ecclesia post prin. Ant. de But. in cap. cæterum. uersi. Venio ad glo. de iudi. quem sequitur Nico. Mil. in Reper. in uersi. Index qui uult procedere.

i ¶De fraude.] Vide Abba. in dicto. c. cum sit, num. 6. ubi etiam Apostil. ad Lap. hic se remittit.

k ¶Sed petat restitutionem.] Hæc etiam sunt uerba Innocen. in Alleg. c. cum sit. ad fi. quæ etiam refert ibidem Abba. post nu. 6. uers. Dicunt tamen, Maria. Sozzi. num. 13. in. 6. fallen. & nu. 19. & Feli. col. 2. uers. Ecclesia restituitur in integrum in foro ecclesiastico, & hanc dicit esse limitationem ad l. 2. C. ubi, & apud quem, ubi restitutio petitur coram iudice lædentis. Hoc dictum Inno. & hanc limi. sequitur etiam Ludo. Roma. Syngu. 123. quid si ecclesia, & Abba. in c. consuluntus, in 1. not. uersi. sed tex. de in integ. resti.

l ¶Iudex ecclesiasticus cognoscet.] In pluribus locis hic concluditur ꝙ super dubio iurisdictionis iudex ecclesiasticus cognoscit cuius sit iurisdictio. idem uoluit Cardi. in cle. præsenti, in 6. quæst. de censi. & Feli. post alios in c. cæterũ, post nu. 6. de iudi. ubi hanc Alle. citare uoluit.

m ¶Declarari dominum.] Possidens licet sibi non competat rei uendicatio, potest tamen petere se declarari dominum. Felin. qui Lap. sequitur in capitulo examinata, ante numerum ij. uersicu. Nec obst. quòd possidenti. de iudi.

n ¶Ostendit.] Vel sic lege, sed qui in possessione iustiorem titulum ostendit. Idem supra Alleg 49. sunt & alij. nu. 2. ubi addo.

o ¶Possessor.] Cui nõ competit rei uendicatio dicta Alle. 50. ante nu. 2. & ibi addo, et probo in uer. rei uẽdicatio.

p ¶Non licet.] Lege tu c. licet. §. ex præmissis, ibi illa procul dubio sine iusto tit. & c. & ita illud. c. ad hoc citat Lap. dicta Alleg. 50. ante. nu. 3.

q ¶Spoliatus.] Idem uolunt Maria. Sozzi. in dicto cap. cum sic. nu. 14. in 7. fallen. & Feli. col. 2. uersi. dum dicit.

r ¶De consuetudine.] Imò etiam de iure. c. similiter. iun. glo. 16. q. 1. Inno. in alle. c. cæterum de iudi. Oldra. consi. 83. an Episcopus, nu. 3. cum alijs sequent. Abb. in alleg. c. cum sit, col. 2. nu. 4. uers. ego in dubio dico, & Mar. Sozzi. dicta fallen. 7. nume. 14. ac Fel. in c. Ecclesia S. Mariæ. post nu. 7. de constitu.

s ¶Et est ratio.] Hæc ratio fuit Abb. antiqui in alle. c. cũ sic, uers. Et dici potest quòd ratio consuetudinis potuit illa esse quia cum uidua & c.

t ¶Vers. sed pone.] Est nu. 29. Idem dixerat prius num. 6. uers. sed pone partes, ubi loquutus erat in fortioribus terminis, quando agebatur coram Domino Feudi. Et remedia quando iudex sæcularis est negligens ponit Abba. post glo. 3. in d. c. cum sic.

u ¶De pecu. cleri. c. 1.] Adderem & toto titulo, delerem quæ alia usque ad uers. unde secundum hoc. Et speciale est in ecclesia, in milite, & in minore ut res empta ex pecunia alterius ex ijs, ipsius efficiatur, licet emptio sit facta nomine alterius, prout per gl. 2. in c. inquirendum, & super ea Abb. nu. 5. & per eundem Abb. in c. 1. nu. 4. de pecu. clerico. ubi etiam probant quòd regulariter aliud dicendum est uidelicet quòd res empta pecuniã alicuius nõ efficitur illius, se dementis nomine proprio per ea quæ ibi adducunt. In dubio autem an bona per prælatum, uel clericum acquisita præsumantur esse de bonis ecclesiæ, aut prælati, seu clerici uide per hunc infra Alle. 113. Francíscus olim, num. 1. & ego tracto super signa. in Licen. testandi, uers. in dubio autem.

x ¶P. & glo.] Lege tu P. & G. ubi Abb. ponit, & declarat sex species prorogationum, inter quas tractat de ijs duabus, seu tribus, de quibus hic, uidelicet de persona, de re, & de causa, & de ijs etiam per Ange. con. 162. petita, col. 2. uersi. si enim error.

y ¶Significasti.] Idẽ ẽt probatur in c. 1. eo. tit. de fo. cõpe. Idẽ uoluit Bella. Dec. 671. licet subditus, in prin. & Roma. post Bar. in l. 1. §. & post opis, nu. 19. & seq. & Ias. post nu. 11. in 1. fallen ff. de no. ope. nunti. Idẽ Roma. singu. 738, tu scis quòd pridie, ubi subijcit limitationẽ. Idẽ denique uoluit Dec. Neapoli. c. 9. in causa, nu. 13.

z ¶De qualitate.] Non sine causa præmittit Lapus ꝙ super hoc quæsito alto mari nauigandum sit, diuersæ n. & contrariæ opin. adducuntur. & Bart. in l. præscriptione, nu.

ne.nu. 8. & seq. C.si con. ius. uel uti. publi.aliud tenet quam in l. ex quacunque hic citata, uideantur Alex. num. 16.& seq.Ias.nu.6.Cur.Iun.nume. 31. & seq.in d.l.ex quacunque,& Ias.in alleg.l. præscriptione, num. 5.& seq.Gemini.& Fran.in c.1.§.contrahentes,de for. comp.lib.6.& omnino Mar.Sozzi.in c.si clericus,in 11. arti.numer.11.cum pluribus seq. ubi refert, & discutit quatuor opin.& postea ponit plures casus, & distinguit,& in iiij.opin.post numer.12.citat Lap.hic,& ibidem uide Feli.referentem Lap.hic,& subdentem q̃ communis opin. est contra Bar.in d.l.ex quacunque.ff.si quis in ius uocat. Lapum etiam hic citat, & sequitur ex mente sacri concilij Matthæ.de Afflict. Dec. Neapo. 297. plures fuit, ex cuius dictis concordari posse uidentur opin.Barto.in dictis legibus uidelicet in lege secunda. ff.si quis in ius uocat. & lege secunda. C.si con. ius uel uti. publi.

a ¶De Aretio.] *Quem etiam,& Lap. hic adducit Rui. consi.69.uiso, ante numerum 6.uol.5. ubi hanc alle.citare uoluit, uide post num. 10.ubi contra Lap. residere uidetur.*

b ¶Innoc.] *Cuius opi.uera,& communis est,& eam tenuit Bar.in alle.l.præscriptione,in 3.q.nu. 7. & seq.& Ias.nu.28.qui ueram dicit primam opin.de qua per Bar. ibi,qua est illa Inno. q̃ ante litis contestationem cognoscatur summariè,& latè tractat Abb. in ca. si clericus, num.9.uers. sed pro subtili, & ibi Apostil. remmittit se ad Lap.hic.de for.compe.Gemini.in c.1.nu.7.refert,& sequi uidetur Inno.& Apostil. ibi in uers.summariè remittit se ad Lap. hic,eo.lib.6. Hanc opi. Inno. per plura media pulchrè defendit Cur.Iun.in alle.l. ij.in ij. q.num. 31.ff.si quis in ius uocat. Et hanc dicit ueram, & communem idem Cur.Iun.consi.124.nu.6 uers. sed præsupposito. Vide etiam Tiraq.de ut.retra.par.1.§.8.gloss.5. nu.18.uers.Verum sunt qui.*

c ¶Et si non exhibeatur.] *Vide supra in simi alle. x. disputat hic ad fi.uers. & si dicatur quomodo cogetur producere Et Lap.hic referunt,& sequuntur Feli.in ca. G. perpetuus,nu.11.de fide instrum.& D.meus Phi. Dec. in l.2.nume.28.ubi hanc Alleg.citare uoluit.C.de eden. prout Lap. etiam hic idem Dec. refert, & sequitur in cap. 1. post numerum 66. uers. & isto secundo casu.de probatio.*

d ¶Libello.] *Hunc citat,& sequitur Paris.consi.94 beneficium,nu.14.& consi.136.stante defectu, nu. xxix. uol.4.Et regulare est q̃ qualitates expraßa, seu requisita probari debeant,ad ea qua adduco in 52.quaest. Reg. de Anna.num.6.An autem, & quando, & quas causas,in libello,uel rescripto narratas quis probare debeat uide latè per Feli.in cap.ex parte.2.col.x.& seq.uers.& cum istis.de rescr.*

e ¶Vide in Allega.lxxvij.] *Puto legendum.lxxij.ut ibi aduerto in fi.*

SVMMARIVM.

1 *Sepultura in uno loco electa an possit mutari.*

2 *Moriens sine speciali sepulturæ electione debet in ecclesia parochiali sepeliri.*

3 *Aliud est ius parochialis & aliud est ius funerandi.*

ALLEGATIO LVIIII.

1 QVædam † puella. xij. annorum mortua est
a non electa [a] sepultura; pater vero dixit eã
uelle sepellire in ecclesia parochiali, pulsari fecit campanas, & eligit locum sepulturæ, & facta fuit fouea,& postea fecit eam portari ad aliam ecclesiam & sepeliri. In ecclesia vero ubi sepultura fuit facta sunt sepulturæ maiorum. Quæritur nuuquid possit peti corpus, vel emolumentum per prędictã parochialem ecclesiam? & videtur q̃ parochialis ecclesia prædicta repetere possit corpus, & emolumentum,q̃ sic probatur. Nam si ista mulier ueniebat sepelienda in ecclesia parochiali patet quòd alibi fuit recepta contra prohibitionem iuris, quo casu tam corpus, quam emolumentum sunt restituenda, de
b sepultu.c. 1.lib. vj. [b] quod autem esset sepelianda in parochiali ecclesia patet,quia erat ætatis legitimæ,& sic iuxta casum decre.licet. li.vj.eo.tit.quæ dicit q̃ si consuetudo id habeat possunt parentes eligere sepul
2 turam filijs suis impuberibus. † Sed in casu nostro erat pubes,& decessit non electa sepultura, quo casu
c videtur sepelienda in ecclesia parochiali [c] per decret. is cui.eod. titu. & licet quilibet dicat quòd tali casu in parochiali, vel in ea in qua sunt sepulturæ maiorũ: tamen ordo sepulturæ sequendus est,ut not. glo. hic & in c.licet. Sed in dicta decre.cum quibus præmittitur parochialis, ergo & hoc in puperibus. In impubere videtur q̃ in ea vbi sunt sepulturæ maiorum per dictam decret. licet; q̃ tali casu postponit parochialem. Ioan.tamen mo.etiam in casu nostræ decre. licet. dubitauit. Primo enim dicit in dubio ordinem sepulturæ seruandum: secundo dicit q̃ potior erit parochialis ecclesia si cum alia contendat, sed si non cõtendat amicis dabitur electio.in addi. cum dixit ecclesiam parochialem potiorem vbi decidit in parochiali, si alibi secus; vbicunque tamen sepeliatur, parochialis debet habere suam canonicam portionem,
3 † quia aliud est ius parochialis, & aliud est ius funerandi,probatur hoc in c.cum quis,de sepulturis.li.
d 6. [d] vbi patet q̃ is q̃ est parochianus vnius ecclesiæ, & habet sepulturam maiorum in alia,si eligat sepulturam in tertia,quartæ canonicæ portio debetur non ecclesiæ relictæ,sed parochiali.

Addit.Quint Mandosij.

a ¶Non electa.] *Hæc filia fa. pubes sepulturam sibi eligere potuisset ut hic supponitur,& uoluerunt Bar.in l.qui in potestate,uers.in uno casu, & in l.si filiusfa. post. nu. 2.ff.de testa.& Ang.de Gambel.in tract.testamen. glo. 8.in uer.itẽ sepulturã sibi elegit,nu.3. & probatur in c. licet. de sepul.lib.6.§.quamuis, & ibi Ancha. in 6.not. & Gemini. nu.3. adducunt rationem differentiæ quare in potestate patris existens posßit sibi sepulturã eligere, testari autẽ non possit etiã patre consentiente,ad text. in l.qui in potestate.ff.de testa.Fede.de Sen.con.298.quoniam ueritas,ad fin.& Sozzi.Reg.153.in uer. filiusfa.*

b ¶Lib.vj.] *Et c.fraternitatem,ad fi.c.ex parte,in fi.cap. seq.& c.in nostra.eo.titu. Et Lap.hic citat, & sequitur Fran.in alle.c.1.§.si uerò,in 2.not.de sepul. lib. 6.*

c In ecclesia parochiali.] *Lapus uidetur tenere q̃ pubes*

sepultura non electa sepeliri debeat in ecclesia parochiali,non in sepultura maiorum, mouetur ipse per tex. in c. is cui de sepul.lib.6.& arguendo ab ordine scripturæ ex quo iura loquentia in casu nostro præmittant parrochiale,non autem sepulturam maiorum. Breuiter contraria opin.uera uidetur, quam tenuerunt Ancha.in alle. ca.licet,in 5 not.uers. sicut maior quando non eligit sepelitur ibi,ita & minor qui non potest eligere ex defectu ætatis. Idem uoluit ibi Frau. ante nu.3.uers. sed quid in pubere si decedat non electa sepultura, concludit quicquid dicat Lap. hic illum in ecclesia maiorum potius sepeliendum: potest,aliàs in parrochiali. & ipse, & ante eum Gemini. ibidem in fi.referentes dicta Lapi hic dicunt decisionem huius dubij pendere ab intellectu. cap.is qui. eo.lib. 6. Ille tex.uers.si non electa sepultura decedat ibidem, non in ecclesia dicta ulla, sed in sua parrochiali,uel in ea potius in qua maiorum ipsius ab antiquo sepultura extitit sepelliri debebit. Omnis difficultas pendet ab illa dictione potius an stet correctiuè quo casu comprobabitur opin. Ancha. & Phi. Frau. ubi supra,quod quidem noluit Archidi.in d.ca. is qui habet domicilium, aliàs in eius lectura incipit si quis domicilium,& in prin. exorditur, potius correctiuè ponitur, & Archidia. sequuntur ibi Io.And.& Gemini.nu.4 & Fran. post nu. 2.in 3.no.ubi exponit potius,i.imò.Illa etiam uerba, uel in ea potius, ponderat Oldra.consi.25. Thema tale, post nu.4.Ex cuius uerbis quæ postea subijcit nu. 6.sumi pôt ratio generalis pro hac opin, & circa casus similes quo respectu sepulturæ maiorum parrochialis non est considerabilis. Pro hac opin adduci etiam potest Abb.in c. 1.in 1.no.de sepul. De electione sepulturæ in loco maiorum habes tex.sacræ paginæ Genes.47.ad fi.Condasque in sepulchro maiorum meorum.

d ¶De sepul. lib. vj.]*Et c.1.& ibi Abb.eo. & per eundem in c.cum super.in fi.Pet.de Vbal.de Peru.in 7.cap. Cano.Parro.in 12.quæst.post nu.17.& quæst.18.num. 24.in princip.quæst.& in fin.uersic. Dices ergo, canonicam deberi soli ecclesiæ parrochiali.Et hoc dictum Lapi pro singu.& not.refert,& sequitur Fran.in alleg.c.cum quis,post priu.uer.uide per Lap.Et c.seq.col.2.post.nu. 2.uersicu.& licet quo ad sepulturam.de sepul.libr.6. Nonnunquam uerò ius sepulturæ, & ius parrochiale sunt idem nonnunquam diuersa ut per Fede.de Sen.con. 253.quidam puer. nume.3.uersicu. unde sciendum est, & per Pet.de Vbal.cap. 8. de Cano. Parro numer.33. uersicu. Iura enim sepulturæ, & parrochiæ sunt diuersa.*

SVMMARIVM.

1 *Executor datus ad dispensandum super defectu, super quo dependet coram ordin. inquisitio, an debeat assumere partes iudicis.*
2 *Executor datus cum clausula,si ita est, quid importet & nume.6.*
3 *Constare aliquid, quomodo intelligi debet.*
4 *Verbum, si tibi uidebitur, quid importet.*
5 *Stilus curiæ facit ius.*
7 *Iudex secundus cognoscens de incidenti, coram primo, an possit illi subiberi ante causa cognitionem.*

ALLEGATIO LX.

Visis literis apostolicis directis ad Reuer.Patrem do.Cardi. super facto abbat.sic monasterij sancti Mercurialis, & ipsarum tenore perlecto,putarem talem formam procedendi in ipso negotio posse per ipsum do. Card.de iure seruari: uidelicet quod non assumet partes iudicis, nec negotium contentiosum faceret: quia & si posset,non expedit,nec necessitatur de iure hoc facere. Est enim per dictas literas apostolicas deputatus executor ad gratiam faciendam dictę abbatissæ. quod non obstante quod tempore suę promotionis corrupta esset per uim. sic & valeat eius promotio ac si uirgo fuisset. &c. & talis executor ad gratiam faciendam deputatus non cogitur partes iudicis assumere, sed ut merus executor potest procedere secundum ea quę scribit Innoc. & Io.And.in ca.fi.de præsumpt.& glo.in cle.1.de off.
a deleg [a] Nec ob.prædictis quod in dictis literis apostolicis apposita est clausula, si ita est, quia talis clausula subintelligebatur etiam si non fuisset expressa,ut de re-
b scriptis. ex parte,[b] & tales clausulæ, non reddunt re-
c scriptum conditionale,[c] nec requiritur causæ cognitio,uel uocatio partium:imò tenent mero iure quæ fiunt;ut satis legitur,& notatur in d.ca.fi. de præsumpti.& in prætallegata cle.iudex.de offi. deleg. immo si fuisset apposita clausula si reperieris predicta esse, ad huc non necessitaretur ad causę cognitionem cum uocatione partium. Secus si fuisset apposita clausula si tibi constiterit ut scribunt doct.in prealleg.cle. iudex. Est autem ratio secundum eos: quia in prima clausula sufficit quod ita sit sine causę cognitione. Secundo casu requiritur causæ cognitio, & hoc deno-
d tat significatio ipsorum uerborum.[d] Nam reperire,
3 est scire docere prædicta ubi sint. Sed cõstare,est certum,& apertum esse,quod esse non potest nisi partibus uocatis,& causę cognitione præcedente. Item pro hac parte est ponderandum quod dominus Papa committit do.Cardi. dictam gratiam faciendam si sibi videbitur quod dicta abbatissa sit vtilis regimini dicti monasterij,quæ clausula, de sui esse non sonat in cogni-
e tionem: nisi sicut illa si est idonea [e] vt præalleg. iuribus,& maximè cum adiiciatur verbum si tibi uide-
f bitur,[f] † quod uerbum remouet strepitum partium,
4 & denotat arbitrium boni viri:vt.ff.de fideicom.l.1.
g si fidei.[g] & ista verba si tibi videbitur,equipollent illis iudicio tuo, quæ verba important liberam voluntatem:ut.ff.de fideicom.liber.l.Thays.§.Lucius,secũdum gloss.ibi positam, quo casu causæ cognitio,uel partium citatio non est necessaria ; secundum quod dicimus quod quando committitur aliquid fieri super
h conscientia [h] commissarij onerando non requiritur causæ cognitio. de rescriptis statutum.§.assessorem, libr. vj.& ibi gloss.& melius in clemen.1. de iurepat. in gloss. oneramus. Et in ijs quæ ita dependent à voluntate commissarij, non competit parti quærela, ad hoc quod scribit Guil. in Specu.de offic. iudi. §. impedit quoque, & quod scribit Ioan. Andr. de
5 regu. iur. in famibus, in quæstione in solutione, libr.
i vj. † facit pro ista parte stilus curiæ [i] qui facit ius, qui habet quòd in literis contentiosis per quas committitur

mittitur decisio quæstionis apponitur clausula, nocatis qui fuerint vocandi &c. quæ in dictis literis non fuit apposita: sed fuit apposita clausula quæ in gratiosis consueuit apponi, si est idoneus, si tibi uidebitur, quæ non sonat in cognitionem, ut prædiximus. Nec mirum, cũ enim scribat hic papa super gratiosa quasi dispensatione facienda dictæ abbatissæ, eligit industriam do. Card. ut boni viri. de offic. deleg. c. fi. & c. is cui. eo. lib. 6. non autem causæ cognitionem contentiosam, imò fuisset hoc contra naturam actus ꝙ pro gratia obtinenda abbatissa religiosa, & reclusa deberet subire contentiosum iudicium: cum tamen pendẽte accusatione, potest superior qui habet aliam po

k testatem [k] dispensare inuito accusatore. Debet igitur præfatus dominus Cardinalis se simpliciter, &

l de plano extraiudicialiter informare, [l] an dicta abbatissa sit inutilis in regimine dicti monasterij, & an exposita per eam domino papæ sint uera. L. ꝙ fuerit electa, & confirmata per episcopum, & hoc per decret. electio. faciliter poterit apparere. Et an. xx. annis præfuerit dicto monasterio, ut exposuit: & ita seruaui in commiss. quas fecit dominus noster papa episcopo Floren. ꝙ si dispenset cum aliquibus in tertio, vel quarto gradu coniunctis, ut tali impedimento non obstante, si est ita vt partes exposuerunt dispenset, ꝙ possent matrimonialiter copulari: & extraiudicialis informatio recipitur de ueritate; remanet ta-

m men saluum ius eorum [m] quibus posset præiudicari si citati non fuerunt, vt possint agere contra actum factum si iustam habent aliam causam, nec obst. exceptio rei iudicatæ vt no. in d. ca. fi. de præsump. & in d. clem. iudex, de officio delegat. Nec est opus ante dictam dispensationem mittere edictum. Nam edictum fuit emissum in confirmatione dictæ abbatis-

n sæ, & papa per hanc dispensationem [n] vult perinde, ac si dicto tempore fuisset uirgo &c. Vnde alios defectus non tollit; vnde pro tollendo hoc impedimento non requiritur edictum. Ipsa enim abbatissa seipsam super hoc accusat, unde alio accusatore opus non est: nec iure cauetur hoc ꝙ dispensando, siue iustificando titulum unius canonici requiratur edictum. Item non est opus citare ad sententiam, quia non debet su

o per ijs emanare sententia [o] sed gratiosa dispensatio; aliàs sequeretur ꝙ episcopo non comparente non posset fieri dispensatio vel eo comparente posset fieri litis contest. &c. quæ super dispensatione facienda non congruunt. Nec est opus iudicio meo requirere processum factum per episcopum contra dictam abbatissam: nam processus ille tendit ad remotionem abbatissæ propter defectum corruptionis: & processus Cardinalis tendit ad gratiosam dispensationem, tam contra processum, quam contra defectum corruptionis; sed sufficit de ipso processu factam fuisse mentionem in impetratione ad euitãdum surreptionem, quę uitiasset gratiam impetratam. Insuper dico quòd dominus Cardinalis potest inhibere prædicto episcopo Pystorien. ne pendente discussione prædictorum coram eo, faciat contra dictam abbatissam aliquam nouitatem, nisi postquam eidem episcopo constiterit quòd idem Cardinalis dictam concessionem, siue dispensationem facere recusauerit, seu deliberauerit non facere. Non ob. huic inhibitio

ni decret. non solum. tertio responso. & ca. Romana. §. si verò & §. si cum alijs, de appellat. libr. vj. & licet alij iudices principales non debeant hanc inhibitionem facere nisi causa cognita, vt probatur in aut. in medio lit. sacras iussi. non fieri per totum collatio-

p ne. viij. [p] † Tamen quando causa quæ tractatur co-

7 ram alio iudice est incidens, & de sui natura præiudicialis causæ quæ tractatur per primum iudicem;

q tunc statim [q] sine alia causæ cognitione secundus iudex primo potest inhibere, de ordine cog. tuam, qui filij sint legiti. lator. Ita in proposito causa quę vertitur coram Episcopo vt remoueat abbatissam propter defectum corruptionis est omnino præiudicialis causæ uertenti coram Cardinali super dispensatione super tali defectu. Et ideo debet supersederi ne diuersis processibus intrincetur negotium contra

r dictam decret. tuam. [r] Præterea executor datus ad prouidendum de beneficio quod impetrans infra

ſ mensem duxerit acceptandum, statim inhibet [ſ] collatoribus ne conferant mense durante ut in iure notatur, pari ratione dominus Cardinalis executor deputatus ad faciendam dictam gratiam dispensationis potest inhibere ne pendente deliberatione super gratia facienda contra defectum corruptionis procedatur. Et secundum prædicta posset dominus Cardinalis pro sua religione instruenda in prædictis extraiudicialiter tanquam merus executor, & non tã quam iudex scribere Episcopo Pystorien. in forma quam in alia cedula annotaui.

Addi. Quint. Mandosij.

a De offi. delega.] *Est in uer. reperiunt. Vide per hunc supra Alle. 15. Idem est post nu. 5. & Alle. 28. delegata nume. 3. cum ijs quæ utrobique addo.*

b ¶ Ex parte.] *Et Bal. in c. super literis, nu. 19. de rescrip. Bellame. Dec. 4. falsi expressio, post princi. uers. Adeo. ꝙ in rescriptis semper intelligitur clausula si est ita, Fulgo. consi. 23. nu. 2. ubi ꝙ de iure canonico hæc clausula subintelligitur, & latè per Feli. in dicto c. ex parte, in uer. clausula si praces, & per D. meum consi. 350. uisis, nu. 1. & 403. quamuis, nu. 16.*

c Conditionale.] *Iuxta tex. in l. conditiones extrinsecus. ff. de condit. & demonstr. cap. significasti, in prin. de electio. Bellame. præalleg. Dec. 4. uersicu. cuius occasione, ubi. quod clausula posita in rescripto non inducit nouam formam, nec consequenter partis uocationem in executore.*

d ¶ Verborum.] *Pro ijs clausulis, si inueneris, si repereris, si tibi constiterit, uide Rot. 684. & sequent. in anti. Feli. in cap. si constiterit. de accusat. & in cap. fin. post numerum xxxiij. ubi sequitur Lap. hic. de præsumptio. Vide etiam hunc supra Allegat. 15. & 18. & in Annotatio. quæ ascribuntur Papazono super Dec. 12. num. 3. titu. de off. dele. in no.*

e ¶ Si est idonea.] *Hæc clausula, & illa si est uita laudabilis, non faciunt conditionem, Oldra. consi. 51. breuiter uidetur. nu. 1. uers. secunda uerò, Imol. in cle. 1. num. 20. de offi. dele. Andr. Alcia. in tract. præsump. par. 3. Reg. 3. præsump. 3. cum ibi additis.*

f ¶Si tibi uidebitur.] *Vide latè per Bar. in extra. ad reprimen. in uer. uiaebitur, Bal. in l. cum antea, post nu. 4. uersi. item est considerandum. C. de arbit. Imol. in cle. sapè, nu. 34. quæst. ult. de uer. signi. Auto. de But. & Imol. in c. 1. & ibi latius Feli. post num. 51. uersi. Et si dicatur committimus uoluntati tuæ. de constitu. & in Regu. 25. addi. ad Sozzi. in uer. commissio facta alicui secundum uoluntatem, & infra Alle. 128. factum, nu. 3.*

g ¶L. si fidei.] *Legerem ut. ff. de lega. 3. l. fideicommissa. §. quanquam, & quòd ita sit legendum collegi etiam ex Alle. 128. nu. 3. & sic una, Alle. alteram declarat, prout una lex alteram legem argu. tex. in l. ut gradatim. ff. de mune. & hono. & l. fi. C. qui testa. face. pos. Et Lap. hic sequitur præceptor meus D. Phi. Dec. in rub. de iudi. in 1. lectu. col. 5. uers. Vnde tali casu.*

h ¶Conscientiam.] *Lapum hic sequitur Phi. Fran. in c. statutum. §. assessorem super glo. 1. nu. 6. de rescrip. lib. 6. uide supra Alle. 15. idem est, ad fi. & ibi addo in uer. conscientiam.*

i ¶Stilus curiæ.] *Quòd stilus curiæ faciat ius probatur in c. quam graue. de crimine. fal. Idē uoluerunt Cald. con. 8. an existens, nu. 4. sub titu. de rescrip. Compostel. in c. Rodulfus post prin. & ibidem Cardi. in 1. oppo. de rescri. ubi quòd ciuitas, & diæcesis pro diuersis poni debent, et hoc propter stilum curiæ, & q̃ stilus, & consuetudo Ro. Cur. faciat ius & attendi debeat uoluerunt idem Cardi. in c. ad hæc, col. 2. ad fi. uers. Itē erat locale quo ad Rom. Cu. de offi. archidi. & in c quod super, nu. 3. de fi. instru. Abba. in c. bonæ me. 1. post nu. 12. de postul. præla. Feli. post alios. in c. 2. de rescr. n. 16. in uer. stilus. D. meus con. 699. a'iis penul. nu. 5. & Cur. Iun. consi. 138. nume. 13. Aliter de stilo Ro. Cu. loquitur idem Lap. supra Alleg. 52. lætatus, post prin. uide alia quæ ibi addo in uer. stilu.*

k ¶Aliam potestatem.] *Aliàs altam. i. magnam, seu amplam potestatem, quæ elicitur ex illis uerbis si tibi uidebitur, ad supra adducta, & quia commissio facta erat Cardinali, quæ amplissima censeri debebat propter supremā illius præhemmentiam, & dignitatem, quæ post papatū est maior quauis alia, ut per Hostien in c. dilectus 1. col. 2. uersi. hoc tamen hodie tenet, quem ibi communiter sequuntur. de præben. Cardi. in cle. ne Romani de electio. Barba de præstan. Cardi. in 1. quæst. 1. part. ante nu. 45. uel si magis placet prima lectura, dic q̃ dixit aliam, supponens q̃ iuxta unam potestatem procedere poterat assumendo partes iudicis, citando partem, & alia faciendo: iuxta alteràm uerò potestatem ut merus executor ad glo. magnam in cle. uni. de offi. dele. etiam inuito accusatore, & sic non citato prout postea subijcit, & iuxta regulam l. qui potest inuitus. ff. de reg. iur.*

l ¶Informare.] *Hoc dictum citat, & sequitur Paris. con. 57. stante, nu. 50. uolu. 4. & illud cons. & Lap. hic sequuta etiam fuit Rota in Oxomen. coram bo. mem. Fabio accorambono ut Dec. Achil. 4. de Dispensa. & annullauit dispensationem habentem clausulam si ita est, ex quo nulla causæ cognitione præcedente executor dispensauit illico literis præsentatis.*

m ¶Saluum ius eorum.] *Hoc est notabile, & singulare dictum, quod etiam habemus infra Allega. 128. factum. post nume. 3. uers. Sed prout concernit præiudicium tertiū, & illam Alle. licet sub alio numero refert, & sequitur Ludo. Roma. in l. filiusfa. ante nume. 19. uers. & ista determinat in specie Lap. ff. de donatio. Idem etiam uoluit Matthæ. Mathesi. in 14. syngu. incipien. ho quòd ubi index, & illud singu. sequitur Feli. in c. qualiter. 2. §. ad corrigendos ad fin. 3. not. ante nume. 22. de accusat. Lapum etiam hic citant, & sequuntur idem Feli. post Anto. de But. in c. 1. nume. 51. & D. meus ante nume. 22. uersi. secunda in quæstione. de constitu. Idem Felin. in c. qualiter 1. col. 7. post nume. 13. uersi. facit etiam quod eleganter, & idem uoluit in c. significauerunt ad fin. de testi. & idem Dec. in c. dilecti filij, nu. 6. de iudi.*

n ¶Dispensationem.] *An corrupta absque dispensatione in abbatissam promoueri possit, & an episcopus dispensare potuisset cum corrupta dic quòd uō per ea quæ adduco super signa dum de dispensatio. tracto, uersi. dispensatum fuit tempore Lapi, & uersi. seq.*

o Sententia.] *Quòd nec uocatio partis, nec sententia requiratur in similibus executoribus ut per gloss. magnam in cle. uni. de offici. delega. per gloss. in uersi. inquisitionem, in clem. uni. de conc. præben. Rot. 7. utrum capi. colum. 3. uersi. præsertim quia inquisitio fuit super idoneitate. Bisigne. titu. de rescr. in antiquio.*

p ¶Colla. viii.] *Et per Roman. Castrensem. & alios in l. de pupillo. §. meminisse. ff. de no. ope. nunti. & per Stepha. Bertran. consi. 61. uiso, nume. 1. par. 2. in primis.*

q ¶Statim.] *Quando index statim inhibeat uide quæ scripsi in 3. quæstio. ad fi. de inhibitio. Et Lap. hic sequuntur Anto. de But. in Allega. c. tuam, colum. 4. uer. Ex ijs potest decidi, & Abba. nu. 5. in ult. not. ac numer. 11. qui distinguit de ordin. cogni. Idem Abba. qui hanc Allega. citare uoluit consi. 5. numer. 1. lib. 2. Alexan. consi. 08. in causis, post nume. 2. uolu. 7. Et Lap hic citare uoluit idem Alexan. consi. 149. in causa, nume. 4. uolu. 6. Idem Alex. consi. 9. nu. 2. uolu. 4. Huic Alle. respondet, eamque declarans dicit ex ea non colligi inhibitionem decerni posse parte non citata, & ibi Apostil. in uer. citari, alios ad id refert. Et Lap. etiam hic sequuntur Ambro. de Vigna. de usur. nume. 132. qui hanc Allega. citare uoluit, & Phi. Fran. in c. Romana. §. quòd si obijciatur, ante nume. 3. de appella. lib. 6. ac Rui. consi. 6. A. inlite, nu. 6. qui hanc Alle. adducere uoluit uolu 5.*

r ¶Decre. tuam.] *Et ibi per Anto. de But. Et hanc considerationem intricationis processuum habes etiam consi. Abba. 5. in quæstione, nu. 1. lib. 2.*

s ¶Inhibet.] *Hodie non est opus inhibitione propter adiectionem mensis, de quo in cle. uni. §. secus autem. de con. præben. & propter decretum irritans passim apponi solitum, quod ligat manus ordinariorum, & aliorum ad consi. Oldra. 306. quamuis, post princi. Et de effectu decreti huiusmodi tracto in 4. quæstio. 7. Regu. Est uerum quòd inhibitio operari poterit ut si ordinarius non pareat uia attemptatorum breuiori, faciliori, ac fauorabiliori quicquid factum fuerit in primis, & ante omnia reuocari possit, ad ea quæ adduco super. 14. com. Attemptatorum, in Gloss. Facul. uerum etiam absque hac inhibitione ex ipsis uerbis decreti irritantis attemptata reuocari poterunt.*

SVMMARIVM.

1 *Monachus in duobus Monast. successiue & licitè profitens si qua bona aquirat cuius erunt.*

2 *Administrator an possit licentiam concedere monacho transeundi ad aliam arctiorem regulam.*

3 *Constitutiones non extenduntur ad casus odiosos.*
4 *Monast. ordinis Sancti Benedicti an sit arctioris regulæ quam ordo Seruorum sub regula Augustini.*
5 *Arctior ordo & minor ordo quis dicatur.*
6 *Bona delata per monachum ad primum Monaster. an transeant ad secundum Monast. ad quod talis monachus licite transiuit.*

ALLEGATIO LXI.

1 QVidam Frãciscus † intrauit in ordinem fra
trum seruorum Sanctæ Mariæ de Pystorio
ordinis Sancti Augustini: & habitum assumpsit, & in eo tam per lapsum temporis professus est tacitè; quam postea per professionem expressam factam per eum solenniter per publicum instrumentum. Tractu temporis licentia petita, & obten-
a ta [a] ab administratore ordinis prædicti simpliciter se transferendo ad alium strictiorem ordinem factus est monachus sancti Guili. ordinis S. Benedicti Clusinensis diocesis intrauit, & habitum sumpsit, qui postea continuè stetit extra monasterium in Ciuitate Pystorien. in habitu dicti ordinis San. Guili. se absentando à monasterio supradicto, & beneficium ecclesiasticum obtinẽdo, ante egressum primi ordinis fratrum seruorum pater ipsius Francisci professi decedit ipso instituto hærede, quæ hæreditas per ipsum monachum legitimè fuit adita. Postea verò ingressus dictum secundum monasterium San. Guil. ad eum peruenit quædam domus quam emit, & certa alia bona ad eum peruenerunt, sed vndè tamen nescitur. Quæritur modo quòd prædictorum monasteriorum succedat ipso monacho defuncto. An conuentus fratrum sanctæ Mariæ seruorum, in quem primo intrauit, & professus fuit. An secundum monasterium sancti Guili. & in quibus, & pro quanta parte. Super prædicto casu quæritur, consilium iuris à me Lapo de Castiglionchio decretorum doctore.

Pro cuius euidentia præmitto q in prædictis ponenda videntur, & examinanda tria, ex quorum examinatione aperietur, & apparebit ueritas, & elicietur uera iuris conclusio. Primum est an prædictus transitus factus per dictum monachum de vno monaste-
a rio ad aliud fuerit licitus, hoc habet duo capita. Pri-
b mum est an dictus administrator [b] potuerit dictã licentiam concedere ex potestate sui officij, esto quòd monasterium secundum dicatur arctioris regulæ. Secundum caput est an dictum secundum monasterium sit arctioris regulæ, & si non sit arctioris an sufficeret licentia prædicti administratoris posito q ipse administrator habuit eandem potestatem, quã ge-
c neraliter prior [c] dicti ordi. seruorum. Secundum principale quod examinandum uenit est vnde dicta bona præsumantur ad eum peruenisse cum proponatur in themate nesciri. Tertium principale est an bona delata per monachum ad primum monasterium, transeant ad secundum monasterium ad quod talis monachus licitè transit, vel penes primum debeant remanere certis ommissis quæ ad quæstionẽ nequem
2 non conferunt. † Et descendendo ad primum, & examinando primum membrum uidelicet an dictus administrator potuerit licentiam concedere: est dicendum q officium ipsius non est in facto, nec in iure bene clarum. Et ideo certum non possum dare respõsum, extra de sponsali, de muliere. xj. q. iij. graue est, de transact. vt responsum. Et ideo in hoc esset ad ueritatem facti recurrendum, & inuestigare an ipse administrator vteretur tali potestate in ordine illo. Et an similes licentias concesserit, quo casu ratione possessionis, & reputationis communis uidetur sufficere arg. l. barbarius. ff. de offic. prætoris. de regulis
d iuris ad probandum [d] cum ibi notatis alias autẽ hoc cessante de iure videtur dicendum q non, quia concessio talis licentiæ de iure spectat ad quem spectat concedere licentiam volenti ad aliam religionẽ transire, videlicet ad superiorem immediatum, ut not. Io. And. in simili extra de testi. c. 2. li. vj. super ver. superiore suo. Hoc item no. Paul. Bon. in cle. vlt. de electi. vbi dicit q si est monachus Abbas debet dare licentiam, nec alius superior ordinis posset dare hanc licẽtiam nisi hoc habet institutio regulæ illius ordinis,
e seu constitutio ipsius loci Ioan. And. no. extra de ele. si religiosus [e] super. 4. gl. q vacante monasterio vel
f est diuerẽdum, uel hanc licentiam dabit episcopus [f] de licentia conuentus monasterij alleg. 18. q. 2. nullus. Ergo secundum ista ad dictum administratorem non spectabat dare dictã licentiam, imo nec ad priorẽ generalẽ de iure, nisi hoc habet institutio regulæ ipsorum fratrum, uel alia solennis cõstitutio. Et esto q generalis possit ex regulæ institutione, vel constitutione, tamen talis constitutio non se extenderet
3 ad administratorem ordinis: † quia constitutiones sunt stricti iuris, & non extenduntur ad casus odiosos; vt est alienatio personarum ordinis. Vnde nec administrator datus cathedrali ecclesiæ, quamuis ha-
g beat liberã potestatem, alienare [g] nõ potest, de ele. is qui. li. 6. nec pro sua volũtate donare potuit immobilia, vel mobilia; cum non sit sponsus, uel prælatus ecclesiæ. 24. di. præsbyteri, nec faceret fructus suos; sed debet oia reseruare futuro successori de ele. lib. vj. et quia sæpè. Et de administratione tenet reddere rationem. ij. q. vij. quia propter. secundum Arch. extra de ele. is qui. lib. vj. Ergo cum concessio licẽtiæ de transeundo professo ad alium ordinem sit quædam personarum ipsius ordinis alienatio, dicamus eum hanc potestatem non habuisse à iure, & secundum hoc transitus non fuit licitus, quia non petita, nec obtenta licentia transiuit, contra decre. licet de regularib. quia verba debẽt intelligi cum effectu, extra de cleri.
4 non residen. relig. † Ad secundum caput istius primi articuli: videlicet an dictum secundum monasterium sit arctioris regulæ. Responderi potest breuiter quòd secundum monasterium est maioris, & arctioris regulæ secundum priuiorum regulam dictorum ordinum instituit, quia est sub regula Beati Benedicti, & primum sub regula beati Augusti-
h ni quæ est latior. [h] Verum quia vt probatur in
5 decre. sanè de regula † & ibi not. Ibi. And. in ista materia capitur arctioritas, & minoritas habendo respectum ad obseruantiam, & etiam ad constitutiones factas vltra regulam: vnde non est in hoc casu ponderanda regula Benedicti, & Augustini, sed sunt

ponderandæ constitutiones dictorum ordinum, & obseruantiæ: & certè cum fratres seruorum in modo viuendi, & seruandi regulam reducti sint ad instar mendicantium ponderata ueritate videtur quod arctioris regulæ dici debeant. Facit ad hoc quod in themate proponitur ꝙ dictus monachus post transitum continuè stetit extra monasterium, & sic extra obseruantiam, ex hoc uidetur transisse, quia quæ statim fiunt inesse uidentur, extra de elect. officij, hoc tamē habet plus facti, quam iuris, uidelicet discernere quis arctiorem vitam ducat prædictorum duorum ordinum, quod modo decidere in facto non intendo: sed dicam quod credo. Si autem ponatur secundum monasterium fuisse arctioris regulæ an potuerit dicta licentiam dari, etiam posito quòd dictus administrator habuisset potestatem ut immediatus superior, not. Archid. in dicta decretali si religiosus, & Ioan. Mo. & Ioan. Andr. post eos extra de præbend. cum singula. lib. 6. super glo. ut si quod non. imò requiritur authoritas, ad hoc latius possent uideri quæ no. de renunti. c. si. Et in Spe. tit. ij. §. sunt quoque, uersi. xxiiij. quod no. Ioan. And. de regularibus. non est. su per gloss.

Ad secundum principale quod examinandum est vnde præsumi debent venisse bona quæ acquisiuit post transitum ad secundum monasterium, cum proponatur nesciri. Facit ad hanc quæstionem disputatam per Pyleum de quodam monacho putatiuo di-
k cit præsumendum [k] illa bona peruenisse ad eum ex hæreditate paterna, quia aliunde illicitè peruenissent, sed bonum præsumitur, & non malum extra de seruti. in ordine faci. capitulo uno. vel ex operibus suis ex quo non erat in administratione monasterij.

6 Ad tertium principale examinandum † videlicet si monachus transiens secum bona transferat, intelligendo de transitu licito, quia aliàs non defert, ut infra dicetur glo. uidetur in hoc uariare. Et glossa quæ
l est in decre. quod a te. [l] de cler. coniuga. argumentatur pro & contra. Demum uidetur sentire quòd si bona tacitè transiuerunt ad monasterium ratione personæ quod eum sequuntur: & qualiter tunc formetur libellus notat Specu. de cleri. coniuga. vers. porro. Et hoc videtur narrare Ioan. Andr. extra de statu regularium. recolentes. super gloss. datum. in nouella. & uide quod not. de proba. cap. causam matrimonij, super uerbo monacham per Ioan. Andr. post Goff. & Hostien. & quod notat ipse Ioan. And. de regularibus, licet, super verbo requirendum. Et quod nota. xvij. q. iiij. §. j. in fin. primæ glo. Et per Archi. super ipsa glo. Et xvj. q. vj. de lapsis. glo. quæ est in decret. de hoc. de si. videtur velle ꝙ transit ad secundum monasteriũ usus fructus quo ad vixerit, sed proprietas est primi monasterij, & etiã usus fructus post mortem monachi, ita intelligit ibi Ioan. alleg. glo. uerum est: Tamen quòd illa gloss. & iura alleg. ibi loquuntur ne sit onerosus secundo monasterio. Et hoc est quando detruditur ibi ad pœnitentiam, uel aliàs si ne qualitate monasterij. Sed si monachus zelo sanctioris vitæ recipiẽ uoluntariè a secundo monasterio fortè vacante ibi numero non erit onerosus: & sic cessat ratio, & multa possent dici quæ tempus non patitur, nec expedit quæstioni nostræ in qua transitus non concluditur licitus. Ex ijs sic examinatis facilius elici potest conclusio ad petita. Et cum quæritur quod monasterium succedat, an primum uel secundum. Respondetur primum in hæreditate paterna, quæ delata fuit tempore primi monasterij, nec illam secum detulit, quia transitus non apparet licitus ex defectu potestatis concedentis licentiam, nisi in facto aliud est vt supra dictum fuit. Item nec ad arctiorem regulam vt puto secundum mentem, & veritatem iuris, nisi in facto esset aliud, ut supra dixi: & esto quòd licitus esset transitus secundum glo. in decret. de hoc. præallega. proprietas remansit pœ-
m nes primum, [m] & usus fructus post mortem redire debet; imò fortè ut dicebam ex quo spontè receptus fuit in secundo, & fortè pro vtilitate secundi non trã siuerunt bona, sed hoc non est opus decidere modo quia sine hoc deciditur quæstio. Quo aũt ad bona postea acquisita, si dicatur transitus illicitus ut præfertur; & tunc quia putabatur communi opinione monachus secundi monasterij, & si fuisset in administra-
n tione [n] secundi monasterij, præsumerentur ex illa administratione obuenisse, & ideo ad secundum monasterium pertinerent: sed quia non erat ibi, imò extra: ex solis operibus suis præsumuntur obuenisse. Et ideo ad primum monasterium pertinent & ita determinault Pyleus in d. quæst. ante supra allegata. Et hoc mihi de iure uidetur saluo consilio saniori. Lapus de Castiglionchio decretorum doctor.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Petita, & obtenta.] *Pro faciliori cognitione eorum quæ tractantur in hac Alle. quatuor casus considerabimus circa hunc transitum ad aliam religionem; primus erit si absque aliqua licentia quis transeat ad aliam religionem. Secundus si petat licentiam, sed non obtineat. Tertius si petat, & obtineat ab aliquo, & dubitetur an illam concedere potuerit. Quartus erit quando obtenta fuit ab Abbate, uel immediato superiore. Quo ad primum indistinctè concludendum est transitum huiusmodi nullius esse momenti, ex quo talis transitus prohibitus est, cum in primo monasterio in quo quis professus est remanere debeat. c. non est uobis, & ca. sanè, ubi Io. And. & alij de regula. Lap. infra Alle. 1[illegible] pro dubij, num. 1. & seq. ubi etiam ampliat quando ad strictiorem religionem fit transitus, & uide quæ ibi addo in uer. de regula. & uoluit Roma. sequens Lap. hic consi. 341. circa primum, numer. 4. In secundo casu si transitus fiat ad strictiorem, seu arctiorem, religionem petita, licet non obtenta licentia, ualidus erit. cap. licet, ubi gloss. in uersicu. licentiam, & omnes hoc tenent. de regula. Anto. de But. in c. si. col. 1 de renun. Lap. infra dicta Alle. 130. post un. 2. Roma Syngu. 452. D. mei glo. in c. cum singula. §. prohibemus, in uer. canonice, & ibi Fran. post nume. 3 uer. si. Aliquando transitus fit ad religionem diuersæ speciei. de præben. lib. 6. & supponit Roma. dicto consi. 341. dicto nu. 4. & Sozzi. consi. 222. præsens, post princi. lib. 2. De tertio dicendum est ut infra hac eadem Alleg. Et potest poni exemplum in licentia concessa a ministro, qui aliquid præest aliqua non prout per Cardina. con. 17. ca-*

sus

fus post factum.nu.8.& in alijs.Et in summa tunc ualebit licentia obtenta si probabitur q a suo prælato, aliàs non.Abba.in c licet,in 4.no.post num.2.de regula. Et quando dubium erit an transitus subsistat, uel ne,uel et constabit ipsum nulliter factum obtineri poterit confirmatio,seu comprobatio illius transitus prout per eundẽ Lap.infra dicta Alle.130.post nu.2.uersi.similiter potest,& per alios quos ibi refero in uer.& transitum. In quarto casu quando obtenta fuit licentia ab Abbate trãsfeundi ad parem religionem, & subsistente iusta causa hæc licentia sufficit glo.1.in c.non est,in fi.& ibi Abba. post nu.6.uers.aut uult transire ad religionem æqualẽ, de regula.Sozzi.consi.270.consideratis,nu.1.ubi sequitur Lap.hic.lib.2.Phi.Fran.in dicto c.cum singula.§.prohibemus,post nu.3.uers.Aliquando transitus fit ad parem.de præben lib.6.ubi limitat nisi transferatur ad ordinem alterius diœcesis,quo casu requireretur etiam licentia,seu consensus episcopi cuius interest,ex quo eximitur ille a sua obedientia.Idem uoluerunt Archi.& Ioã. And.in c si religiosus.in monaco electo ad prælaturam alterius ordinis extra diœcesim existentis ut episcopi cõsensus requiratur,sequitur ibi Phi. Franc. citans hanc Alle.& ad eam se remittens post nu.3.uers.Et an etiam requiratur licentia episcopi.de electio.lib.6.pro quibus etiam uideantur Rebuff.de Transla.monaco. nume.5.& seq.in praxi,& quæ annotaui super signa.rub. de licentijs,uersi.Religiosis dari consueuit,cum alijs quæ sequuntur.Quid autem si licentia obtenta fuit ab immediato superiore infra uidebimus.Alia membra uide per Gemini. in Alle. c.cũ singula.§.probibentes.de præben.lib.6. & per alios relatos per Apostil.magnam ad Abba. in c. nõ est.de regula.

b ¶Administrator.]De potestate administratoris in spiritualibus,& temporalibus tractat Lap. supra Alleg. 50.sunt & alij,nu.1.& Alle.seq.nu.5.ubi aliqua addo in uer.administratio:Verum hic aliter sumi posse uidetur administrator quam ibi, & ut Lap.hic subijcit non constabat quam potestatẽ haberet iste administrator,ut puto hic administrator idẽ est qui uulgo nominari solet minister,seu prouincialis,aut prouincialis minister, uel minister prouinciæ,de quo ministro habemus tex.in c.fi. post prin.ibi,quia magistri,aut ministri &c.& uersus fi. de pact.lib.6.& in cle.exiui,col.fi. in pluribus locis de uer.signi.& de hoc ministro loquitur Ludo.Roma. præalle.Syngu.452.uersi.modo ipsi. De quo etiam tractat Cardi.consi.17.casus post factum,& consi.89. casus super quo in positione casus,cir.prin.ibi Danielis eorum, & dicta prouinciæ ministri,& postea in consi.nu.2.uer. item frater Marcus.pro potestate ministri fratrum minorum ut capere possit fratres exeuntes,& ad ordinem reducere uide Bal.in l.si quis curialis,uers. item no. istum tex.contra illos qui exeunt de ordine.C. de episco. & cleri.Et q generali mortuo minister prouinciæ in qua celebrandum est capitulum generale potestatem habeat super alios uoluit Cardi.in alle.cle.exiui.§.penul.uersi. & similiter fratres minores.de uer.signi.Et q minister fratrum minorum dicatur prælatus uoluit Cardin.in cle.1. in.10.quæst.de electio.

c ¶Quam generaliter prior.] Legerem quam generalis prior, prout colligi potest infra post nu.4. ibi,nec ad priorem generalem de iure.Et pro eodem hic acciperem generalem ordinis,& priorem generalem ordinis, prout probatur hic,iun.uers.proximè citato, & uersic. postea seq.ibi.Et esto q generalis possit ex regula constitutione &c. Similiterque eundem numero dicam generalem, Priorem generalem ordinis, & Abbatem. Et si glossa in cle.uni.in uer.Lateranen.de sup.negli.præla.& Ioan.de Syl.de Benefi.par.1.quæst.2.nu. 53. uolunt disposita in abbate locum sibi uendicare in priore habente principalem prælaturam in ecclesia regulari eadem ratione, immo maiori dicendum erit idem iudicari debere de Generali,seu Abbate, quod de priore de quo hic propter uerbum quod sequitur,ordinis, & sic non simpliciter loquitur de priore,qui posset esse unius monasterij,sed de priore ordinis, de quo etiam priore totius ordinis loquitur Paris.cons.11.Iustissimam,in prin. uol. 4. & sic ratione adiuncti præcedens uerbum,seu clausula ampliatur, uel restringitur.ad.l.fi.§.cui dulcia.ff. de ui. & ole. lega.l. pediculis.§.item cum quæritur,cum glo.in uer. non uideri.ff.de au.& argen.lega.Et quòd prior generalis sit idẽ cum Abbate uel Generali,seu eandem potestatem,& authoritatem habeat supponit tex.in c.fi.post prin.& prope fi.uers.Non obstante quòd magistri, uel ministri,aut prioris generalium &c.de pact.lib.6.

d ¶De reg.iur.ad probandum.] Dic tu de re iudi. ubi pulchra glo.in uer.innodatus, & per hunc latè infra in celebri Alle.89

e ¶Si religiosus.]Et ibi Gemini.nu.7.uers. quæro an quilibet superior post Calde.con.3.sub titulo de regula. Vide omnino Ludo.Roma.singu. 452. Domini mei.ubi dicit q Docto.uariant & cum Lapo hic quem ibi citat residere uidetur.

f ¶Dabit episcopus.]Hoc latius discutit, & decidit pro eadem opin.Calde.cons.14.incipien.canonici regulares, ubi etiam quòd episcopus monasterio uacanti defensorem,uel economum hoc casu deputabit.Et Lap.hic citat, & sequitur Rebuff. in praxi de transla. monaco. post numer.6.

g ¶Alienare.]Idem uoluit supra Alle. 50. sunt alij. nu. 1.Et dum dicitur hic quòd administrator cathedralis alienare non potest,nec donare,amplia ad quemlibet aliũ administratorem, rursus quòd nec etiam transigere possit,l.1.§.1.& seq.ff.de offi. procu. Casa. l.nulli, & ibi pulchra gloss.ff. de transactio.Limita nisi administrator faciat conditionem meliorem,& sic transactio,& alij cõtractus administratoris si utilitatem concernant ualebunt,prout uoluit dicta glo.in l.nulli,quam communiter ibi sequuntur,extendentes ad prælatum, tutorem,curatorem,& cæteros administratores,prout etiam per Ancha.Abb.& Barba.in c. contingit.de transactio. Abbà. consi.62.illud de iure,uers.Itẽ procurator.lib.1.D.menæ consi.297.non patitur,uersus fi.uers.& quia in effectu, & nouissimè And.Tiraq.de Legi.connubi.glo.8. nu.80.

h ¶Quæ est latior.]Refert,& sequitur Nic.Boe. in Tracta.de statu,& uita Hæremitarum,nu.6.uers.Quæ regula beati Augustini.

i ¶Vltra regulam.]Idem uoluit infra Alle.130.pro dubij,nu.1.uideatur omnino Card.consi.28.pro elucidatione,nu.1.ubi concludit prout Lap. hic quòd regula ordinis seruorum sit arctior illa ordinis Sancti Benedicti: Idẽ etiam uoluit Abb.in alle.hic.c. sane,nu. 4. de regula.& ibi Apostil.in uer.ad ualiditatẽ refert,& sequitur Lap. hic.Vide etiam eundem Abb.in c.ad nostram,num. 6.& ante,uers.sed principaliter,ubi duæ Apostillæ remittunt

se ad

se ad Lap. hic de appel. Et hoc dictum Lapi refert etiã, & sequitur ibi D. meus nu. 11. uers. Et sic habetur quòd non solum ex regula, subdens hanc opin. sibi uideri communem Cum Lapo etiam concludit Bartho. Cassan. consi. 20. nu. 25. & seq.

k ¶ Præsumendum.] *Contra hanc præsumptionem plura considerari possent, & inter alia illud adducere possumus quòd in dubio prælatus, seu clericus præsumantur acquisiuisse ex bonis ecclesiæ, seu illius intuitu. c. 1. & 3. de pecu. cleri. & ad alia quæ adduco super signa. in L. Lecen. Testandi, post prin. uers. In dubio antẽ an bona. Rursus hic sola præsumptio adducitur, quòd bonum, non malum in dubio præsumendum sit. Nec uidetur obstare regula illa de qua hic ꝙ in dubio bonum præsumatur, non malum, uulga. l. merito. ff. pro socio. per Inno. in c. dudum 2. col. antepen. post nu. 13. uers. item in huiusmodi. de electio. ubi si probatur electum esse uenatorem, interpræ tari debemus quòd recreationis causa hoc faciat, & per Sozzi. Reg. 39. in uer. bonus quilibet præsumitur. Nam respondere possumus ꝙ regula illa multis modis limitatur, & inter alios nisi tractetur de præiudicio tertij Abba. & Feli. in c. cum in iure, in prin. de offi. dele. & secũdum hoc limitatur glo. in l. Titio fundus. ff. de condi. & demonstra. quæ uult credi debere bono uiro, nam istud non procedit ubi agitur de præiudicio alterius. Ias. in l. 1. numer. 7. & 11. ff. de eo per quem fac. erit, & per D. meum ibi. Dec. in c. Osius, nu. 7. de electio, hic autem considerari potest præiudicium monasterij sic præsumendo. Rursus ut præsumatur pro actu licitè facto requiritur prius probatio causæ, quæ potuerit actum licitum reddere, prout in dicta. l. merito. ubi probatur, seu supponitur, ꝙ ille erat dominus partis rei qua utebatur, quæ qualitas præsumi facit ꝙ uellet potius uti re sua, quam furti consilium inire: Sic & in terminis. l. item quæritur. §. qui impleto. ff. loca. ne quis illicitè inhabitare censeatur supponitur ꝙ ad tempus conduxerit, post tempus uero tacita reconductio præsumatur prout declarat Bar. in dicto. §. qui impleto, & Sozzi. in l. serui electione. §. Labeo ait, nu. 3. ff. de leg. 1. Et licet limitatio, seu declaratio Sozzi. ab Alcia. impugnetur, iuxta eã tamen ut ueriorẽ, & melioribus rationibus fulcitam arbitri electi iudicauimus excellentissimus Aduocatus. D. Cæsar Contardus, & ego in fauorem Domini Vatis, musarumque alumni Ioannis Andreæ ex nobili familia de Anguillaria, fama super æthera noti, de quo id profectò dici potest ꝙ de Francisco Petrarcha scribit Cardi. consi. 79. post prin. & in c. cum in officijs, quæst. 16. de testa. quem etiam refert Barba. in Tracta. de præstan. Cardi. par. 1. quæst. 3. post num. 20. At ubi causa quæ potest actum licitum reddere non est probata non potest sumi præsumptio in meliorem partẽ, prout per Abb. in alle. c. cum in iure. de offi. dele. & clarius per Feli. in c. nonnulli. §. sunt & alij, col. 7. post nu. 42. uers. Ad istud potest responderi. de resc. quem sequitur Alcia. in tracta præsumptio. in 3. Reg. 3. par. præsumptio. 1. nu. 11. in 3. limi. Inferendo subtiliter ad rem nostram dico ꝙ hic nec probatur, nec supponitur ꝙ iste monachus succedere potuerit in aliqua hæreditate paterna, nec ꝙ se exercuerit in aliquibus negocijs, & si exercuit, quòd ex illis aliquid lucratus fuerit, ergo iuxta terminos nostros dictæ præsumptioni locus esse non potest: Nisi defendendo Lap. ponderemus illa postrema uerba uidelicet. Ex quo non erat in administratione monasterij, unde inferre uoluerit quòd a monasterio, uel ex monasterio, seu monasterij occasione acquirere bona aliqua non potuerit, prout etiam uoluit infra in fi. Alle. uers. Quo autem ad bona.*

l ¶ Quod à tc.] *Vbi Abb. latè super glo. fi. nu. 4. & seq. Idem Abb. in c. penul. num. 4. ubi distinguit de probatio. Gasp. Calde. consi. 23 quidam, & consi. 27. donat ingrediens titulo de regula. Nic. de Vbal. de succes. ab intest. par. 2. dum de successione clericorum regulariũ tractat, quæst. 2. nu 15. ubi distinguit, & in 2. casu refert, & sequitur Lap. hic Feli. in c. cum dilecta prope fi. uers. Quid autem si unus recedit de collegio, ubi citat Lap. hic, & ibidem bona Addi. de rescr. Idem in c. in præsentia, nu. 41. de probatio. & per Sozzi. consi. 222. præsens, li. 2. Pau. Castren. in l. inter antiquam, ubi etiam Apostil. in uer. bona. C. de usufru.*

m ¶ Penes primum.] *Vide quæ scripsi super signa. de Trãslatio. uers. Sed quæro monachus qui prius erat.*

n ¶ In administratione.] *Prout in c. 1. & 3. & ibi Doct. de pecu. clerico. Et quia hic monachus non poterat habere proprium si in administratione fuisset iuxta opin. omnium præsumeretur quòd ex bonis monasterij, seu ecclesiæ acquisiuisset prout per Lap. infra Alle. 113. incipien. Anno eiusdem, nu. 1. uersi. pro declaratione. & per Bene. Cap. consi. 20. punctus quidam, in 1. quæsi.*

SVMMARIVM.

1 *Hospitans in parochia non dicitur illius parochianus: sed is qui domicilium ibi habet.*

2 *Curati semper dicuntur domicilium habere apud eorũ ecclesiam licet alibi habitent.*

3 *Priuilegium de nouralibus decimis non soluendis quantum extendatur.*

4 *Locupletari non debet quis cum alterius iactura: Nec est spoliandum unum altare ut alterum uestiatur.*

ALLEGATIO LXII.

IN Dei nomine amen. Dubitatus articulus super quo cõsilium iuris petitur talis esse videtur. Quædam parochialis ecclesia habens in sua parochia in totum quadraginta domos vel circa in quibus ab olim consueuerunt habitare laici christiani qui a rectore dictæ ecclesiæ percipiebant ecclesiastica sacramenta, & diuina audiebant officia, & oblationes debitas faciebant, & demum illis decedentibus, aut ibidem eorum corpora sepelliebantur cum solito emolumento, aut si alibi sepulturam eligi contingebat ipsa parochialis ecclesia de relectis canonicam, & solitam inde percipiebat portionem de iure, & etiam a tanto tempore cuius
a initij memoria non existit. [a] Contingit quòd canonici capellani, & clerici cathedralis ecclesiæ loci, volentes se, & sua habitacula ampliare, obtinuerunt, & impetrauerunt plures domos de prædictis, medietatem, vel circa sibi donari, & concedi pro suis habitationibus, per quosdam operarios deputatos per vniuersitatem loci, ad fabricam, & ornamenta dictæ cathedralis ecclesiæ in quibus domibus ipsi canonici, capellani, & clerici habitant, & moram trahunt cum familia, exclusis antiquis, & solitis laicis christianis

parochiæ

parochiæ dictæ ecclesiæ. Ex prædictis quæritur nun-
1 quid prædicti canonici, capellani, & clerici, non ele-
cta sepultura decedendo debeant apud prædictam pa
rochialem ecclesiam sepeliri. Et nunquid alibi sepul
tura electa, vel apud cathedralem ecclesiam sepulti,
dictæ parochiali ecclesiæ ex eorum funeribus debea-
tur canonica portio, prout debebatur olim de suis pa
rochianis qui ibidem habitabant. Et videtur dicendū
ad primam quæstionem quòd debet responderi ꝙ
non: quia isti non sunt veri parochiani dictæ ecclesiæ
b parochialis, nec ibi tanquam parochiani [b] veri morā
tur, quinimo tanquam residentes, & residere volētes
in dicta ecclesia cathedrali, & non nt audiant ibi di-
uina, sed potius vt in dicta ecclesia cathedrali diuina
1 officia celebrent, nec enim† omninò hospitans in pa
rochia est parochianus, sed qui domiciliū ibi habet,
seu censeatur habere. Item canonica portio debetur
ex labore impenso circa parochianos de sepulturis.&c.
c j.& circa istos ex causa prędicta nō laborat [c] ergo &c.
Nouum enim videtur quòd prædicti, qui pars cor-
poris sunt episcopi.de ijs quæ fi.a præla.noui.& cap.
quanto.& curam habent suæ parochiæ dicerentur pa
rochiani alterius. In contrariū videtur quòd debeant
sepeliri apud parochialem ecclesiam nō electa sepul
d tura, [d] quia ex quo ibi continuò habitant, & habent
domicilium nil obstat quin iuris parochialis debeāt
censeri, nec est contrarium huic quòd celebrent alibi
officia, & non audiant diuina in parochiali, & non la-
boret præsbyter parochialis circa eos, quia per eum
e non stat. [e] Hinc est quòd ab illo parochiano exige-
tur quarta, qui nunquam visitauit ecclesiam, vel de
nouo venerat morte præuentus non visitauit eccle-
f siam, ut no. Fed. de Senis in opere suo. ccclvj. [f] & pro
2 cedit hoc magis in clericis nō curatis, hoc †dico quia
curati videntur habere domicilium apud eorum ec-
clesiam, licet alibi habitent per ea quæ notat Archi.
& Ioan. And. post eum de rescrip. statutum. §. cū ve-
ro. lib. 6. super glos. quia domicilium in nouel. sed &
in curatis, hoc idem videtur dicendum si in alterius
parochia habitat, quia domicilium quo ad ius paro-
chiale intelligimus, non quo ad iuris fictionem, vn-
de si Senen. habet ecclesiam Perusij cum Senis conti
nuè habitat. ecclesia suæ habitationis erit ecclesia pa
rochialis, licet malè fecerit, residentiam non faciens
in sua ecclesia, ita no. Fed. de Sen. in opere suo. cclvij.
ante fi. &c. Ad secundam quæstionem videtur per ra
tiones supra allegatas in alio articulo quia non sunt
parochiani. Nec prodest dicere quòd ibi soliti erant
habitare christiani parochiani, ex quorum funeribus
percipiebatur portio canonica: quia isti non sunt iu
g dæi de quibus loquitur. c. quanto. de iud. [g] & hoc vi-
detur probari apertè in decre. quanto; esse speciale
in iudæis, ergo in aliis secus. In contrarium videtur
quòd dicta ecclesia parochialis debet percipere cano
nicam portionem, sicut percipiebat ex antiquis paro-
chianis per dictam decret. quanto. de vsu. & per eius
h rationem quam Hostien. ibi [h] intellexit planè prout
verbum sonat scilicet quod habeatur estimatio pro-
uentuum qui prouenire solebant ecclesiæ de decimis
personalibus, & oblationibus, cum Christiani domos
habitabāt, alias posset tota parochia occupari, ꝙ sen-
tiendum non est, sed ecclesiæ subueniendum est, cum
ex hac causa subtrahatur priuilegium religionis, de
3 decimis suggestum. †Facit ad hoc quia priuilegium
de noualibus decimis nō soluendis non extēditur ad
aliud noxale cuius decima parochiali ecclesiæ subtra
hi non potest absque graui detrimento. extra de uer-
borum significatione. quid per nouale in fi. immo eo
casu ubi grauatur, & læditur ecclesia desinit esse no-
uale, eodem modo dicti Canonici, cum tanto detri-
mento dictæ parochialis ecclesiæ non possunt sine
decimarum solutione dictas domos occupare. Ser-
4 uent †ergo ecclesiam indemnem, quia non debet lo-
cupletari, &c. & non est spoliandum unum altare, ut
reliquum uestiatur ut notatur de præbendis. tuæ. cū
si. Has allegationes transmisi ego Lapus de Casti-
glionchio ad dominum Ioānem Cal. Bononien. qui
respondit ut sequitur, uidelicet super secūdis duabus
quæstionibus. Respondeo, & dico quòd cum cathe-
i dralis [i] ecclesia loci, sit non solum generalis, sed etiā
imediata parochialis ecclesia totius ciuitatis, & Dioe
cesis, & ponderato quòd ponitur quòd prædicti de
quibus quæritur sunt Canonici, Capellani, & Cleri-
ci ipsius ecclesiæ cathedralis, & quòd in ipsa ecclesia
k audiunt, [k] siue dicunt diuina, & percipiunt sacramē-
ta ecclesiastica; si non electa sepultura decedunt, de-
bent apud ipsam cathedralem ecclesiam sepeliri; &
per hoc sequitur quòd si apud tertiam ecclesiam eli-
gant sepulturam, quòd parochialis ecclesia in qua pri
mo christiani alibi habitabant, nullam propter hoc
debet habere canonicam portionem. Nec ob. c. quan
to, quia non loquitur nec habet locum ubi transeun-
tes ad habitandum in parochiali ecclesia sunt, & re-
manent astricti alteri parochiali ecclesiæ; sicut est in
casu in quo alteri ecclesiæ, tanquā propriæ parochia
li sunt proculdubio obligati. Planum est enim quòd
de iudæis hic non posset dici, unde illa decretalis fa-
cit, & optimè posset induci ad contrarium. Item id
quod dicitur de noualibus &c. sophisticè inducitur,
cum non priuilegium, sed ius commune facit pro ec
clesia cathedrali. scriptum per me Ioan. Calde.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Memoria non existit,] *Hoc solum sufficeret pro titulo, seu priuilegio. c. 1. ubi omnes. de præscrip. lib. 6. Paris. consi. 27. nu. 33. & seq. lib. 1. Mar. Sozzi. Iun. consi. 76. cum diebus, post nu. 94. lib. 1.*

b ¶ Parrochiani.] *Vide c. fi. & ibi Abba. de parro. Hostie. in sum. eo. §. quis intelligatur parrochianus nume. 7. & Pet. de Vbal. in Tracta de cano. parro. capit. 7. nume. 2. uers. & iis ergo.*

c ¶ Non laborat.] *Generaliter dicimus quòd prælatus qui non administrat spiritualia, temporalia exigere nō possit c. fi. ubi Abba. in 3. no. de parro. Fede. de Sen. consi. 154. quæstio subsequens, post nu. 5. uers. sed certum est. Infra Alle. 67. quoddam, nume. 8. Pet. de Peru. in dicto Tracta. de cano. parro. cap. 7. nu. 2. & Feli. in c. ueniens 1. ante nu. 4. de testi.*

d ¶ Non electa sepultura.] *C. is cui, de sepul. lib. 6. per hunc supra alleg. 60. quadam, nume. 1. & ibi alij ua addo in uer. ecclesia.*

e ¶ Non stat.] *Idem uoluit Fede. de Sen. consi. 253. quidā puer, col. penul. uers. solutio decima.*

f ¶ In

f In opere suo. 356.] Puto quòd adducere uoluerit consi. 354. quæstio subsequens, ubi nu. 5. uersi. super falso, & post nu. 6 uersi. nunquid interim est parrochianus istius secundæ parrochiæ ę utique. cum uerò &c. & alibi, & con. præceden. ubi uult quòd eo ipso quòd quis mutat parrochiam, efficitur parrochianus alterius, & alteri obligatus est ad c. 1. de sepul. & c. fi. de parro.

g ¶ Quanto de iudi.] Lege tu, Quanto. de usur. prout & infra melius citatur, quod c. quanto facit ad rem nostrã in fi. §. fi. & illum tex. in hac materia allegat etiam Oldra. consi. 91. incipien. uenit in dubium.

h ¶ Hostien. ibi.] Qui mutauit sententiam, uolens illum tex. intelligi debere simpliciter prout iacet, ac ultimum eius dictum sequuntur ibidem Ioan. And. Ancha. Cardi. & Abba. omnes super glo. fi. Et limi. Ancha. dictum Hostien. procedere tantum quando parrochianus qui uendidit, uel locauit domum iudæo desinit esse parrochianus, quo casu læderetur parrochia si non posset agere contra iudæum, uide ibi latius per eundem Abba. & per glo. in c. tua. 2. in uer. prætextu, & per Abb. in c. de terris, nu. 6. de deci. Quo ad rationem Lapi hic ne ecclesia lædatur, ac quo ad decimas prædiales, quòd iudæi, & saraceni ad illas teneantur uide Oldra. præalle. consi. 91. Ludo. Rom. consi. 489. hæc D. Petra. Lamber. de iu. patro. lib. 1. par. 1. quæst. 7. art. 3. nu. 3. Mar. Man. consi. 188. cum aliàs, nu. 17. & Pet. Rebuff. Tracta. de decimis, quæst. 5. num. 11. & seq. ubi Lap. hic refert, & sequitur.

i ¶ Cathedralis.] Ad c. officij, ubi Ioan. And. in prin. Abba. & alij de testa. & Pet. de Vbal. de cano. episco. cap. 1. post nu. 3. uersi. Item quia quilibet de diœcesi.

k ¶ Audiunt.] Plus considerat quòd quis audiat diuina, & percipiat sacramenta, quam quòd habitet in parrochia. c. cum quis, de sepul. libr. 6. Pet. de Vbal. de cano. parro. cap. 7. nu. 11. uers. Sed incidenter.

SVMMARIVM.

1 Actore agente rei uen. si reus negat se possidere. & actor hoc probat an ex quo reus debet priuari dominio illius rei requiratur litis contestatio.

ALLEGATIO LXIII.

1 AGebam † rei vẽdicatione super fundo, reus interrogatus negauit se possidere, actor probat contrarium quid erit? Respondeo debuit fundus aufferri ab ipso reo possessore, & dari ipsi actori, quamuis non probet rem suam esse. ff. de

a rei ven. l. ult. [a] & no. glo. fin. in c. pe. [b] de iura. calum.

b Sed dominus Iaco. Bu. in l. si rem. ff. de rei uend. quærit quid si reus sit conuictus de mendacio, non vult quòd transferatur possessio; sed dicit se statim uelle probare de dominio, quia hodie constat, hodie agatur, gl. dicit quòd potest, & bene, quia est quasi possessorium adipiscendæ de quo plene per Bart. in l. si idem. de iudi. Sed quærit ipse dominus Ia. quomodo fiet translatio; credo quòd per condictionem ex. l. & illeam. petij rem à Titio, & ipse negauit se possidere, & conuictus est de mendacio; quare peto possessionem ad me transferri, uel ad hoc imploco officium iudicis, nam ex eadem instantia hæc non fiunt, quia hæc causa non fuit proposita; quia primo petebam, quia dominus: nunc quia aduersarius est mendax; de qua habes plene in authen. de trien. & se. §. illud quo

c que, [c] secundum ipsum Iacobum. Dominus Bart. de Saxoferrato in d. l. quærit quo iure fiet ista translatio possessionis, & refert glo. dicere in d. l. quòd officio iudicis, uel condictione ex ipsa lege; ipse tenet quòd per officium iudicis. Sed quærit nunquid libellus dari debeat, & lis contestari, allegat pro, & contra: tenet quòd officio iudicis sine libello, & litis contestatio-

d ne, [d] quia fit in pœnam mendacij.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ L. ult.] Vide supra Alle. 55. quidam coram, post nu. 2. & quæ ibi addo in uer. in l. in rem, uide etiam latè per Ias. in §. omnium. insti. de actio. uers. unum etiam, nu. 86. cum pluribus seq. in l. sicut. §. fi. nu. 4. ff. de re iudi. & in l. quod te, post nu. 30. uers. eodem modo conuentus actione reali, & ante, & postponit alios casus in quibus propter callidam, seu calumniosam negationem, seu propter mendacium perduntur diuersa beneficia, seu priuilegia, quæ alias competebant. Idem etiam uoluerunt Ludo. Roma. consi. 59. ad discutiendam, nu. 9. uers. quo ad ultimũ, & consi. 70. uisis, nu. 4. D. meus in c. cæterum, post nume. 19. de iudi. & Hyppo. de Marsi. super rub. ff. de fideius. quæst. 46.

b ¶ In c. penul.] Vbi omnino uide Abb. nu. 18. uers. secũdo dicit gl. & Apostil. ibi posita in uer. aufferenda remittit se ad Lap. hic. uide etiam Roma. supra adductum consil. 59. nu. 9. & seq.

c ¶ Illud quoque.] Vbi glo. magna in uer. & lege. in fin. quam ibi magni facit Ange. & illam pro singu. adducit Bal. in l. fi. nu. 9. uers. & adde officium C. de exe. rei iudi. & Fran Cremen. singu. 125. si post litem.

d ¶ Sine libello & litis contestatione.] Idem uoluerunt Ange. in §. omnium, ante nu. 9. ubi adducit præalle. glo. in. §. illud, de trien. & semis. quam dicit esse meliorem in iure, & Ias. nu. 89. uers. aduerte, ubi quòd restitutio fiet sine libello, sine litis contestatione, & sine iuramento calumniæ. Insti. de actio. Idem etiam uoluit Maria. Sozzi. in c. 1. nu. 75. de libel. obla. & in c. quoniam frequẽter, nu. 64. in 73. fallen. ut li. non conte. & utrobique citat, & sequitur Lap. hic.

SVMMARIVM.

1 Ecclesia an possit agere uti possidetis coram iudice ecclesiastico pro molestia quam sibi dicit inferri per laicum per uiolentiam.

2 Probationes extra causam sunt impertinentes & ideo is potest proponere quod debet probare.

3 Iudex ecclesiasticus potest de qualibet fraude contra ecclesiam commissa cognoscere.

4 Bona ecclesiarum detinentes aut fraudulenter solutionem impedientes excommunicantur.

5 Libello sufficienter molestiam narrante, an reus cogatur respondere, non obstante quod asserat in ea parte libellum obscurum.

ALLEGATIO LXIIII.

1 a Nunquid †ecclesia[a] possit agere vti possidentis pro molestia quam dicit sibi inferri p laicum, per violentiam coram ecclesiastico iudice. Respondeo quòd sic, per capitulum conquestus de for.compe. vbi est expressum, & ibi notat
b Innocen. nunquid certa causa, vel qualitate[b] expressa in libello, pro qua potest adiri iudex ecclesiasticus, & non alius debeat ante litis contestationem de dicta causa, vel qualitate cognosci. Respondeo quòd non per notata per Inn. in c. cum sit generale. & per
c d. Bartolum[c] in l. ex quacunque. ff. si quis in ius uocatus non ierit, vel si debeat cognosci, an reo neganti incumbat probatio ut scribit Franciscus de Aretio in d.l. ex quacunque. Nunquid posito quod possit agi vti possidentis pro molestia coram ecclesiastico; possit ecclesia deducere titulum & petere declarari ipsũ titulum iustum non obstante quòd reus neget titulum. Respondeo quòd sic, per decre. licet. de proba-
2 tio. nam quod debeo † probare, possum proponere quia probationes extra causam sunt impertinẽtes, si proponere possum, & probare, ergo iudex cognoscere debet. quia probatio sit iudici, sed si potest cognoscere, ergo & pronuntiare. quia de qua te &c. ut in decretali prima. de ordi. cogni. vbi glos. Nunquid ecclesia possit pro fraude quam asserit sibi factam à laico in eo quòd asserit ipsa ecclesia ipsum laicum ad pe. itionem prælati sui de pecunia ecclesiæ emisse fundũ pro fraudanda ecclesia, adire iudicem ecclesiasticum, & petere declarari prædicta vera, & fundum spectare ad ecclesiam, & instrumentum dictæ illicitæ emptionis incidi. vel recognosci pro ecclesia, non obstã
3 te ꝙ reus neget fundum fore ecclesiæ. † Respondeo quòd sic, quia de qualibet fraude contra ecclesiam commissa cognoscit ecclesiasticus iudex, secundum
d Innoc. in c. cum sit generale, [d] de foro competen. & maximè per ista per capitu. apostolicos. 12. q. 2. ibi.
4 Item quæ ecclesiæ sunt, & non rediderunt † inciden do cartam venditionis, uel emptionis, sit anathema idest fiat, secundum Archid. Excommunicatio enim adiicitur actui qui fit de iurisdictione ecclesiæ, & nõ aliter. 30. distin. c. si qua mulier. & c. quicunque. eadẽ distin. & not. Ioan. And. in quæstione proposita super regula ea quæ fiunt in argument. primæ partis, & si hoc possum principaliter, fortius per exceptionẽ. vt in regula iuris cui damus. Sed quicquid excipitur potest peti per iudicem declarari, & habet etiam communis pratica, non enim deducũtur in iudicio vt nõ declarentur. Vnde quia in casu nostro quòd fundus fuit emptus de pecunia ecclesiæ, & ob hoc incidi instrumẽtum venditionis, ꝓponit, optimè põt peti oia prædicta declarari, nec obstat negare quòd fundus sit ecclesiæ, quia qualitates expressæ in libello de quibus ecclesiasticus iudex cognoscit inferunt contrarium, & ideo de illis cognoscendum est potius, ergo negare debet qualitates.
5 Nunquid si in libello † sit dicta molestia adeo sufficienter descripta reus cogatur respondere libello nõ obstante quòd asserat in ea parte libellum obscurũ. Respondeo quòd sic: quia proponit se actor possidere & continuè molestari ista sunt certa; immo dico quòd ex quo propono molestiam quę sonat in uitiũ. & culpam, quòd certus debet esse reus an hæc fecerit; sola contradictio quam facit reus in iudicio probat molestiam, & sufficit ad condemnandum, ut not. Spe. de peti. & act. §. superest. uersic. sed quæro. arg. ff. de rei uendicatio. is qui. ff. si usufruc. pe. l. fi. & Bar. in
e l. si prius. ff. de noui operis nũtia. in sexta oppo. [e] ubi idem tenet. & per do. meum Ioan. Cal. in decre. mãd. de rescri. ubi idem tenet: ita & fortius debet sufficere ad certificandum reum hoc ipso debet scire se molestare, quia se in iudicio opponit. Si enim nollet, cederet liti, & se, & actorem in omnibus sumptibus non vexaret: eo enim ipso quòd se parat ad litigandum videtur inficiare actorem uerum possessorem, & se vel le ostendere quòd non iustè possidet, quòd ipso iure cadat a possessione. Vnde si in processu non probet de suo iure, & actor probat possessionem satis remanet probata molestia contradictionis, verum etiam ex uiolenta præsumptione quæ oritur ex præterita, & proposita molestia, quæ oritur ex eo quòd assumpsit pertinaciam litigandi, & non probauit; de iure suo, & de iusta possessione apparebit.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Nunquid ecclesia.] *In hac materia habemus Alle. supra 59. prælatus, infra proximam, & 72. in quæstione.*
b ¶Qualitate.] *Regulare est ut qualitas expressa in rescripto, uel libello ante omnia probari debeat latè Feli. in c. lnet causam, nu. 40. de proba. & Parif. seqnẽs Lap. hic consi. 94. beneficium litigiosum, nu. 14. uol. 4.*
c ¶D. Bar.] *Ac Fulgo. & Alex. & Pau. Castren. in l. penul. §. quoties, cir. prin. & postea nu. 5. uers. item quæro in libello. ff. de iurisd. om. iudi. & per And. Tiraq. de Ut. Retra. titulo. 1. §. 8. glo. 5. post nu. 17. ubi etiam Lap. hic citat.*
d ¶C. cum sit generale.] *Ubi uidetur etiam Mar. Soc. post nu. 18. in 11. fallen. uers. tertio colligit, qui hanc Alle citat, & sequitur subdens quod Docto. etiam sequuntur, & postea uersi. & ad hanc materiam.*
e ¶In. 6. oppo.] *Dic tu in 5. oppo. Et Bar. ibi, & Lap. hic sequuntur Mil. in Reper. in uer. turbatio qualiter fieri dicatur, & Alex. consi. 52. niso, col. 2. nu. 5. lib. 2. Idem Alex. consil. 73. uidetur prima consideratione. in prin. lib. 3. quod cons. allegare noluit Ias. in alle. hic. l. si prius, ubi subdit Bar. & Lap. non loqui in terminis ipsius Alexan. & Afflict. Dec. Neapo. 394. ecclesia; nu. 8. Ange. in § aque, post nu. 10. uers. addas singulariter. Insti. de actio. Et Lap. hic citare noluit Ias. in dicto §. aque, ante nu. 92. uers. subdit tamen. Bartho. etiam sequuntur Cardi. in alle. hic. c. mandatum, post nu 9. quæst. 35. Rui. consi. 106. in hac nu. 21. uol. 5. D. meus consi. 695. pro resolutione post nu. 12. Vide etiam Parif. con. 126. nullitas, nu 8. qui citat, & sequitur Bart. ubi supra, & Lap. hic. uol. 4. De molestia, & turbatione. & similibus latè tractio super 5. commiss. tractationum & molestia.*

SUMMARIUM.

1 *Laicus impediens quominus clericus possit pacificè possidere fundum eccle. debitum an possit coram iudice eccle-*

ecclesiastico conueniri.

2 *Decretalis cum sit, an habeat locum in molestante aut turbante possessionem ecclesiæ.*

3 *Inuasor dicitur qui uiolenter alterius possessionem ingreditur.*

4 *Turbare per uim possessorem in sua possessione est species oppressionis.*

5 *Inuasores rerum ecclesiæ, & clericorum dicuntur sacrilegi.*

6 *Agens uti possidetis pro quacunque iniuria illata an dicatur agere contra sacrilegum.*

7 *Titulum habens iustiorem semper obtinet in iudicio.*

8 *Negare proprietatem ubi agitur principaliter de possessione non releuat.*

9 *Negare titulum ubi agitur de possessione non prodest.*

10 *Sacrilegium committi dicitur tribus modis.*

ALLEGATIO LXV.

a Proponit [a] clericus in libello coram iudice
1 ecclesiastico † contra laicum, quòd ipse laicus turbat, & molestat ipsum clericum, & ecclesiam suam in possessione cuiusdam fundi ecclesiæ, per vim & violentiam, & impedit quominus possit pacificè possidere; dicitur quòd iudex ecclesiasticus non habet iurisdictionem procedendi contra dictum laicum super dicta petitione, de foro. compe. si clericus. & c. cum sit generale, in princip. eodem titu. 11. q. j. experientiæ, & de iurisdictione omnium iudicum extra territoriũ. cum si. Replicatur quòd immo habet iurisdictionem isto casu, quia fauore ecclesiæ est hoc introductum, ut malefactores suos venerabilium locorum doctores possint sub quo maluerint iudice conuenire, ut in dicta decretali cum sit generale, de foro compe. At in casu nostro dictus laicus proponitur malefactor ecclesiæ, quia per vim, & violentiam proponitur turbare ecclesiam in sua posses-
2 sione, ergo &c. † Triplicatur quòd decre. cum sit generale prælle. de foro compe. non habet locum in dicto casu, quia illa loquitur in inuasoribus, & raptoribus rerum ecclesiasticarum, qui sunt sacrilegi. & ratione sacrilegij conueniuntur coram ecclesiastico iudice, sed molestare, aut turbare possessionem nõ est inuadere, uel rapere, unde glos. in d. c. cum sit generale. de foro compe. præallegata exponit malefactores, idest inuasores, respondet quòd decre. cum sit generale habet locum in dicto casu ubi proponitur impe
b dimentum possessionis cum violentia [b] & hoc probat tex. qui dicit malefactores, quod est uerbum latis-
3 simum. † Item quis per violentiam turbat in possessione quando accedit ad possessionem violenter, certè inuasor dici potest; quia inuasio uerificatur de solo accessu, uel ingressu, quia non requiritur continuatio, quia vna hora esse in fundo alicuius contra voluntatem domini fuit inuasor pro eo tempore. Item impedire per violentiam possessorem quominus possit pacificè possidere potest includere quòd nõ permittit uuas, uel fructus colligere, uel quòd ipse colligit de facto, & sic raptor esset. Vnde Innoc. in d. c. si cleri
c cus, dicit quòd de qualibet oppressione [c] cognoscit ecclesiasticus iudex. allegat. xvj. q. j. c. in canonibus,
4 & 24. q. 3. si q̃s de potẽtibus. † Sed nulli dubiũ q̃ turbare per uim possessorem in sua possessione est aliculus oppressionis species, ergo &c. Item non solum inuasores rerum ecclesiasticarum dicuntur homicidæ, & sacrilegi, uerum etiam fraudatores eadem causa. & q. non liceat ignorare. Item vexatores eadem causa.
5 & q. prædicta. † Item inuasores rerum ecclesiæ, & clericorum dicuntur sacrilegi. 2. quæst. in primis, uersu si quis in hoc genus. Item consentientes alienationi rei ecclesiasticæ dicuntur sacrilegi. xvij. quæst. 4. omnes ecclesiæ. Vnde per dictum. c. cum sit generale, potest agi per clericos contra laicum coram iudice ecclesiastico vti possidetis, ut in casu prædicto agitur; hoc probatur expressè in c. conquestus, de fo. comp. ubi ecclesia proponit se possidere, & subdit per uiolentiam suam possessionem vsurpari & hoc aduertẽs ibi Inno. super uerbo uiolentiam dicit notandum q̃ non proponitur ecclesia spoliata, quia tunc non diceret se esse in possessione. Exponc igitur secundum eũ quòd damna aliquando faciebant hominibus uasallis ecclesiæ, & hoc secundum eum innuit finis decre. super uer. conquestus supra allegata damnis & secundum hoc secundum eum intẽdebat uti possidetis ex quo hoc ponit in libello scilicet de uiolentia per consequens de sacrilegio. & sic secundum eum debet tractari tunc quæstio coram ecclesiastico iudice, ergo apertè probauit dicta decre. conquestus, & ita intelligit eam Inno. ut supra retuli quòd agens vti possidetis pro molestatione facta per uiolentiam est sacrile-
d gus, [d] & quòd ecclesia cognoscit contra laicum hoc clarius dicit Ioan. And. post ipsum Inno. in d. c. con-
6 questus, † qui dicit si agitur uti possidetis pro quacũque iniuria illata dicitur agi contra sacrilegum, & cognoscit ecclesia, & sic libellus de quo quæritur rectè fundatus, & formatus est in d. c. conquestus, de fo. cõpe. Item prædictus clericus in dicto libello contra dictum laicum proponit molestiam sibi inferri prætextu cuiusdam instrumenti in quo ait quòd ipse laicus dictum fundum emit à Sempronio, & subditur quòd ipsum instrumentum est simulatum, & minus licitum, ex eo quia ipse fundus fuit emptus per ipsum
e laicum de pecunia [e] dictæ ecclesiæ & cum debuisset cantare in ecclesia, ipse laicus fraudulenter fecit in se cantare, & petit idem clericus dictum laicum arceri a dicta molestia, & sibi super dicto instrumento, & bonis silentium imponi, & cogi ad incidendum dictum instrumentum, & declarari dictum fundum actione prædicta spectare ad dictam ecclesiam: laicus citatus negat dictum fundum ecclesiasticum, & declinat forum. Replicatur quòd debet respondere quia agitur vti possidetis contra molestantẽ, quòd potest ecclesia contra laicum in foro ecclesiastico ut dicta decret. conquestus, de fo. comp. & supra dixi. Item facit de fraude adhibita ecclesiæ quòd potest secundũ notata per Inno. in decre. cum sit generale. de fo. cõpe. Item exprimit speciem fraudis quia emit de pecunia ecclesiæ, & sic quòd erat ecclesiæ. & in ipsam cantare debebat, facit in se cantare & hoc petit declarari: & ideo non principaliter agit rei uẽdicatione, seu ad declarationem dominij; sed petit hoc ad denudandam fraudem, cuius prætextu molestatur, quia de ea re pronuntiare potest iudex de qua cognoscit, de ordine

dine cognitionum.c.j.& ibi gloss. Sed nulli dubium
quòd hic habet iudex cognoscere an fuerat emptus
fundus de bonis ecclesiæ, quòd molestia est iniqua:
vnde ex quo agens vti possidetis potest deducere ti-
7 tulum, † quia is obtinet [f] qui iustiorem titulum ha-
f bet: ergo & iudex cognoscere: & si cognoscere, ergo
& pronuntiare: nec ab hac cognitione excluderetur
iudex ecclesiasticus, quia negetur bona ecclesiæ: ra-
tio, quia talis negatio non potest facere quin iudex
de dicta molestia, & fraude cognoscat, & si cognoscit
potest pronũtiare, & talis negatio potest forsan pro
desse quando principaliter ageret ecclesia rei vendi-
catione, vel ad declarãdum dictum dominium, ita lo-
quuntur notata in cap. si clericus. de foro competen.
8 Sed † negare proprietatem. vbi ago principaliter de
possessione non releuat: immo plus dico, quòd dicta
negatio etiam si principaliter agerem rei vendicatio
ne non est necessaria, & nõ operatur: nam esto quòd
non neget reus laicus bona esse ecclesiæ sed simplici
g ter diceret non sunt tuæ iurisdictionis [g] sufficeret
agendo rei vẽdicatione, in qua nullo speciali iuuatur
ecclesia secundum no. per Inno. in c. cum sit genera-
le, immo forte plus secundum prædicta quòd cessan
te fraude, uiolentia, & oppressione, si constaret bona
esse ecclesię, & quod ad laicum bona fide deuenerũt,
tamen ex quo agitur simpliciter rei uendicatione nõ
cognosceret ecclesia ratione prędicta. Negare igitur
bona ecclesiæ ubi ageretur rei uendicatione non est
opus: quia & si constaret res esse ecclesiæ ex quo sim
plici rei vendicatione agitur non cogit iudex eccle-
9 siasticus laicum restituere sed secularis. † Item nega-
re titulum quando agitur de possessione nõ prodest,
quia & si deducatur titulus hoc nõ principaliter, sed
prout petitur, nam interdicto uti possidetis quædam
licent accessoriè, quæ principaliter non licerent: vn-
de licet iudex ecclesiasticus non cognoscat principa
liter de dote, cognoscit tamen accessoriè cum simul
cũ mrĩmonio tractetur de dote post diuortium resti
tuẽda. cap. de prudẽtia. de don. int. uir. & ux. & ad hoc
iura ibi allegata in gl. ij. Itẽ est aduertendum ꝙ largo
mõ loquimur de sacrilegio in d. c. cũ sit gñale, & c. cõ
10 questus, de fo. comp. † Nam propriè dicitur commit
ti sacrilegium tribus modis: puta cum sacrum de sa-
cro: uel sacrum de non sacro; uel non sacrum de sacro
aufertur. 27. q. 4. c. quisque, & gloss. ordinaria eadem
causa, & quæstione. sacrilegium. Sed obstat quòd in-
uadens fundum ecclesiæ nec sacrum de sacro, nec nõ
sacrum de sacro aufert, unde patet quòd largè loqui-
tur de sacrilegio in dict. cap. conquestus, & in c. cum
h sit generale, de foro compe. [h] unde nimirum si tur-
bans possessionem ecclesiæ per uiolentiam dicatur
sacrilegus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Proponit.] *Eadem quæ hic tractãtur in proxima præ*
ceden. Alle. & in alijs quas ibi in 1. Apostil. citaui.
b ¶ Cum uiolentia.] *Lap. hic citant, & sequuntur Mar.*
Sozzi. in alleg. c. cum sit, post nu. 18. uers. tertio colligit,
& Feli. col. 2. uers. modo autem.
c ¶ De qualibet oppressione.] *Hoc dictum Lapi pro no.*
refert, & sequitur Abba. in dicto. c. cum sit, nu. 7.
d ¶ Sacrilegus.] *Ratione sacrilegij iudex ecclesiasticus cõ*
tra laicum procedit prout alle. hic. c. conquestus, & ibi
per Mar. Sozzi. in 6. no. nu. 6. & per alios, & per eundẽ,
& Abba. ante nu. 7. & alios in dicto c. cum sit.
e ¶ De pecunia.] *Istud etiam sacrilegium dici potest. c. in*
quirendum ubi etiam Abb. nu. 4. de pecu. clerico. & hoc
dictum Lapi refert, & sequitur Abb. in præalle. c. cum
sit. nu. 8. uersi. ex hoc infertur. de fo. compe.
f ¶ Is obtinet.] *Prout in l. si duo, in prin. ff. uti possi. & su*
pra Alle. 50. sunt & alij nu. 2.
g ¶ Nõ sunt tuę iurisdictionis.] *s. Bona super quibus cõ*
uenitur. Vel forsan melius. Nõ sunt tuæ iurisdictionis. s.
ego Laicus, & hunc puto notare, & limitare ex mente
Lapi hic, & in quibusdam alijs Alle. Anto. de But. in c.
si clericus. de fo. compe. Abba. in c. cum sit, post nume. 9.
uers. Item quod dixi de fraude. uolentes procedere tan-
tum dicta Lapi hic, & alibi quòd ratione fraudis iudex
ecclesiasticus cognoscere possit, quando agitur de frau-
de in ipso contractu, secus si in libello rei uendicationis
concluderetur contra reum ꝙ per fraudem, & dolum nõ
uult restituere. Et licet Abba. ubi supra, & Arct. aliter
cõcludere uideãtur, opin. tamen Lapi, seu quæ ex eius di
ctis elicitur uerior est, prout etiam uoluit contra Abb.
And. Barba. in additio. ad eundem Abba. ubi supra, in
uer. ego dubito, ea præsertim ratione, quia illa fraus con
cludit iurisdictionem, per quam quis dicitur malefactor
ecclesiæ. Mar. uerò Sozzi. ubi supra quærens defendere
opin. Are. præceptoris sui distinguit ut ibi. Absque tamẽ
alia distinctione opin. Barba. & aliorum pro Lapo, & cõ
tra Abba. uerissima redditur.
h ¶ De fo. compe.] *Et in c. inquirendum, iun. glo. quæ de-*
clarat ꝙ largè sacrilegium ibi sumitur. de pecu. cleric.
Vide omnino Inno. in c. cum pro causa, ubi pulchrè docet
quando largè, & quot modis sacrilegium committatur,
seu accipiatur.

SVMMARIVM.

1 *Parochiani non ualentes commode accedere ad eccle-*
siam parochialem qualiter & quibus medijs prouide
re debeant.
2 *Episcopus qualiter prouidere debeat parochianis com-*
mode ad suam parochiam accedère non ualentibus.
3 *Parochianis ad ecclesiam parochialem commode ueni-*
re non ualentibus an possit episcopus inuito rectore
talis ecclesiæ aliam ecclesiam ordinare.
4 *Antiqua ecclesia an propter edificationem nouæ perde*
re debeat solitas decimas.
5 *Nomine oblationum an intelligantur decimæ.*
6 *Rectorem manualem ecclesiæ sitæ in parochia alterius*
præsentare cuius sit.
7 *Decimæ an possint denegari rectori ecclesiæ, ubi paro-*
chianis de prouisione spiritualium exigentibus recu-
sat prouidere.
8 *Rectore ecclesiæ parochialis administrationem diuino-*
rum parochianis denegante decimasque ab eis exigẽ
te an ab ipsis possit obijci exceptio spoliationis diuino
rum ipsis parochianis debitorum.
9 *Excommunicatus conuentus super eo super quo est ex*
communicatus iniuste an possit obijcere se non teneri
respondere donec ei restituatur communio hominum.

ALLE-

ALLEGATIO LXVI.

Voddam monasterium monialium ordinis S. Benedicti opulentum, & in suis facultatibus abundans, positum erat extra ciuitatem Florentinam cui nomen erat monasteriũ. S. Ambrosij, & habebat latam parochiam. Contigit ꝙ ipsa ciuitas Florentina vsque adeo diuino munere pullulauit, & antiquum circulum sui ambitus ampliauit, & veteribus mœnibus solo æquatis noua contraxit
a mœnia, [a] & nouum, & ampliorem circulum, & ambitum formauit, infra quæ noua mœnia prꝫter solitum inclusit dictum monasterium, & certam partẽ ipsius parochiæ, certam aliam ipsius parochiæ partem magis remotam ab extra dimittens, ac demum pars ipsius parochiæ quæ vt præfertur inclusa remansit repleta fuit domibus, & habitationibus ciuium dictæ ciuitatis Florentinæ: & vsque adeo ibidem excreuerunt habitantes, vt sic factus sit maximus numerus parochianorum audientium in dicto monasterio diuina officia, & capellano, cum ministro deputatis ꝑ abbatissam, & moniales dicti monasterij recipiũt ecclesiastica sacramenta; quorum occasionibus parochiani qui ab extra remanserunt vt iudæi famen, & sitim patiuntur, & sine maxima difficultate, & Incõmodo sui, & rerum rusticarum diuina officia audire nequiuerunt, & recipere ecclesiastica sacramenta in dicta ciuitate Florentina, & sæpissimè patiuntur maxima pericula animarum; & maximè cum portæ dictæ ciuitatis Florentinæ singulis diebus ante noctis tenebras claudantur, & firmentur, & clausæ, & firmatæ remaneant vsque ad claram lucem sequentis diei, quo tempore nemini est possibile exire, vel intrare præfatam ciuitatem Florentinam; propter ꝙ per ministrum, seu capellanum dicti monasterij nõ potest repentinis concurrentibus casibus infirmitatis, vel mortis, & maximè parturientibus mulieribus oportunè succurri, seu sacramentorum suffragium præberi, nec etiam diurne propter diffusam parochiam in dicta ciuitate Florentina potest idem minister prout expediret vacare curæ ipsorum parochianorũ ab extra, & in remotis constitutorum; nec etiam ipsi parochiani extra constituti cum suis mulieribus, & familia rusticis, & vilibus, & abiectis vestibus induti diebus festiuis quibus maximè solent ecclesiam visitare libenter, seu cum debita consolatione venire possunt ad dictam ciuitatem Florentinam, & se in dicto monasterio cum parochianis ciuibus diuitibus, & ꝑtiosis vestibus ornatis immiscere, sed potius risui, & delusioni patent, propter disparitatem conditionis fortunæ, & morum, ob quæ sæpissimè retrahuntur ab audientia diuinorum officiorum. Quæritur quod remedium à iure proditur vt satisfiat dictis parochianis ab extra constitutis, & animarum suarum, & corporum, & rerum suarum saltem opportunitatibus succurratur. Dico quòd multiplex potest de iure adhiberi remedium, & primo possunt dicti parochiani adire episcopum ordinarii loci & prædicta exponere, & petere, & etiam suum officium implorare, vt prædictis prouideat prout expedire cognouerit; & episcopus habita fide de prædictis, suum officium requisitus impendet, & prouidebit prout expedire videbitur; in spiritualibus non requiritur solennitas li
b belli [b] sed simpliciter exponere, [c] & implorare offi-
c cium superioris quòd prouideat, secundum ea quæ scribit Ioan. And. post Hostien. in decretali. cum contingat. de offic. deleg. super ver. non ligatus. in nouella. ubi dicunt legum subtilitate non esse vtendum in huiusmodi spiritualibus in foro canonico, vnde secũdum eos procedit ista petitio. Conqueror de tali episcopo meo qui me post talem appellationem læsit, in iustè excõmunicauit, vnde peto super hoc ex uestro officio per uos prouideri pronuntiando dictam sententiam nullam esse, vel me absoluendo prout nobis videbitur faciendum &cætera. per iura allega. ibi per eos, idem in casu nostro, & eadem ratione procedit dicta petitio, & posset etiam petens in casu nostro defendere admodum secundum quos desideraret procedi ad remedium prædictorum, vt in proximo exemplo, & si excipiatur de generalitate libelli, vel contrarietate, replicabitur de simplicitate canonica, & de iustitia: ueritatis, nam ista pendent ex officio ut patet. xij. quæstione. iij. si episcopus. & sex capitulis sequentibus. Et ideo Specu. in titu. de eccle. edifi. non formauit libellos in isto casu, ut in aliis, & quòd in huiusmodi spiritualibus non sit subtiliter procedendum, sed de bona fide agendum, & animarum periculis occurrendum scribit Ioan. Andr. in cap. cum dilectus. de ord. cognit. super glos. pennl. Tales enim causæ non ex legis distinctione, sed canonica æquitate debitum finem sortiuntur de iuramento calumniæ.
a capitulo. literas. † Sed quæro quomodo prouidebit episcopus. Respondeo diuersis modis secundum rerum, & personarum statum, & conditionem. Nam si ecclesia maior, & parochialis prædicta habet in uilla de qua quæritur aliquas obuentiones, & sine eis est adeo potens quòd potest commodè sustentari, & reperitur aliquis qui uelit fundare de nouo ecclesiam in dicta uilla, & etiam addere dictis obuentionibus
d quas matrix ecclesia [d] habet in dicta uilla tantum, quod omnia simul iuncta sufficiant ad dotes dictæ ecclesiæ faciet episcopus erigi dictam nouam ecclesiam in dicta uilla, & sibi assignabit dictas obuentiones, quas mater ecclesia habet in dicta uilla cum dicto suffragio, & instituet in ipsa noua ecclesia rectorem de per se, qui gerat curam dictæ uillæ, & habitãtium in illa, & hoc probatur ad literam in decreta. ad
e audientiam. [e] de eccle. edif. Sed quæro nunquid præ
f dictæ causæ [f] sint sufficientes ad hoc faciendum? Respondeo quòd sic, cum sint plures, & maiores quam causæ quæ mouerunt Papam in dicto capitulo ad audientiam, nam ibi pro causa fuit quia tantum distabant parochiani quòd tempore hyemali cum pluuiæ inundarent non poterant sine maxima difficultate adire parochialem ecclesiam: in casu uero nostro allegantur quam plures aliæ causæ, & maximè quia omni tempore nocturno propter portas ciuitatis Florẽtinæ quæ firmantur non possunt parochiani adire ad ministrum ecclesiæ, nec minister ad eos, & sic habet impedimentum causam continuam: ergo in isto casu fortius quam in illo, & sicut Papa iudicat, & alii iudicare tenentur, de re iudicata. in causis. Ita dicitur quòd ea ratio quæ mouisset delegantem, mouere debet

debet delegatum, de rescrip. super literis, & ista per
inde se habent, ac si non posset fieri. xxij. quæstio. ij.
facit. cap. fi. de dilationibus. Et sic alibi dicitur quòd
ea quæ fieri non possunt sine licentia principis pro-
pter sui difficultatem reputantur impossibilia de iu
g re ut. l. apud Iulianum. §. fi. [g] & ibi notatur, de le. j. ff.
3 Quæritur† ergo nunquid hic poterit episcopus face
re inuito rectore matricis ecclesiæ? respondeo sic ve-
ris existentibus causis, quia tunc non haberet rector
iustam causam contradicendi, & generaliter superior
cogat inferiorem ad faciendum, & consentiendum
h [h] quæ debet; de iure patrona. nullus & de excep. c. vl-
ti. lib. vj. & de renuntiatio. admonet, & etiam proba-
tur hoc expresse in cap. ad audientiam, de eccle. edifi-
ciis. ut ibi notat Ioan. Andr. super prima gloss. in no-
uel. debet tamen requiri, & si requisitus non consen
tiat superior faciet. ut no. glo. xcix. distin. in c. nullus.
Quęro igitur an illi prouidebit de temporalibus ma
tricis ecclesiæ? videtur quòd non ut dict. capit. ad au-
dientiam, ibi spirituales, secus de temporalibus. Vn-
de secundum eum si matrix ecclesia haberet ibi præ-
dicta temporalia non dabuntur nouæ ecclesiæ. Sed
Hostien. ibi dicit quòd si episcopus uideat periculū
imminere cum ipse sit ordinator spiritualis, & tem-
poralis præponet spiritualia temporalibus. argumen
to. xij. quæstio. j. præcipimus. non obstante contradi-
ctione rectoris, & multominus laicorum dę rebus ec
cle. non alie. ca. fi. & hoc uidetur melius dictum quia
cū tex. loquatur de casu necessitatis, & in casu in quo
matrix ecclesia est alias sine prouentibus talis villæ
sufficiens, equum est vt hoc fiat. Sed nunquid dabun
i tur decimæ [i] quas matrix ecclesia habet in dicta uil-
la? Respondeo glo. in d. c. ad audientiā, tractat hoc, &
arguit quòd non, per capitulum. quicunque. xvj. q. j.
4 ubi dicitur quòd propter edificationē nouæ ecclesię
antiquæ ecclesiæ decimas perdere non debent. gl. sol
uit hanc contrarietatem duobus modis, primo quòd
papa hoc fecit de plenitudine potestatis scilicet ꝙ
decimæ matricis ecclesiæ concederentur nouæ capel
læ. Secundo quòd Papa non intellexit de decimis p-
k dialibus, [k] quæ spectant ad parochialem ecclesiā; sed
de aliis oblationibus, & personalibus decimis: arg. ta
men in contrariū per capitulū. si inter, de uerb. signi
5 fica. ubi dicit textus. quòd† nomine oblationum [l] in-
l telliguntur decimæ. Veritas videtur, imminente ne-
cessitate, & subsistentibus causis veris, & sufficienti
bus etiam decimæ possunt nouæ capellæ assignari, si
alias prouideri non potest, & non solum per Papam;
sed etiam per episcopum. Cū enim decimæ debean-
tur ratione sacramentorum, & curę. Si huiusmodi sa-
cramenta, & cura administrari, seu impendi non po-
test quare prouideri nō poterit etiam per subtractio
nem decimarum talis uillę, & per assignationem no-
uę capellę faciendam, non apparet bona ratio, & di-
ctum capitulum. quicunque. xvj. quęstione. ij. & alia
iura quę uidentur contrarium dicere intelliguntur
quando noua capella erigitur ad libitum, uel ex ali-
qua deuotione. Item non loquuntur quando nouæ
m capellæ assignatur certa pars parochiæ [m] quo casu
accedunt decimæ illius partis, sed loquuntur quan-
do tota parochia remanet penes matricem ecclesiam
secundum ea quę plenius scribit Pau. Bononiens. in
clemen. prima de decimis, & uidetur hoc expressum.
6 xvj. q. j. §. autem. † Quæro quis præsentabit [n] recto-
n rem ad dictam nouam capellam? Respondet textus
in dicto capitulo. ad audientiam, uidetur dice-
re quòd rector matricis ecclesiæ; subdit tamen cum
canonico fundatorum assensu, idest illius qui funda-
uit dictam nouam capellam. Innoc. ibi, & est ratio
secundum gloss. ibi quare ad dictum rectorem spe-
ctat pręsentatio, quia in eius præiudicium fundata
est noua capella, vnde fit quasi hincinde, secundum
glo. quædam mutua compensatio, & hoc videtur pla
cere glo. & etiam Hostien. uel dicit glo. ꝙ ambo sunt
patroni nouæ capellæ. s. fundator, & rector matricis
ecclesiæ, quia de bonis utriusque dotata est ecclesia,
& ambo præsentabunt ordinario rectorem, & facit
ad hoc. xij. q. 2. in c. apostolicos, & quod ibi notatur,
& hoc importat tex. dum dicit ad præsentandum re-
ctorem ecclesiæ maioris cum assensu fundatoris ca-
nonico. s. ꝙ etiam ipse pręsentet. Item dicit dicta gl.
circa medium quòd posset intelligi quòd talis funda
tor pręsentaret rectori maioris ecclesię, & ille postea
ordinario præsentabit. argumen. xxiiij. dist. quan-
do, huic solutioni est simile quod disputando termi-
nauit do. Azo. de renun. de consilio domini mei. Ioā.
Cald. patronus neglexit præsentare ad capellam ple-
bano loci ad quem de consuetudine spectabat insti-
tutio ad præsentationem patroni infra tempus iuris:
quærebatur ad quem deuolueretur tale ius præsen-
tandi pro ea uice, terminauit quòd non ad pleba-
num, cum ipse actum iustum ad præsentationem pa
troni præscripsit, & non actum supplendi negligen-
tiam, & præscriptio est stricti iuris, & quæ de actu ad
actum non extenditur. de decimis. cum contingat,
sed deuoluetur tale ius ad episcopum, ad quem de iu
re communi spectabat institutio, & qui habet sup-
plere negligentiam clericorum, & laicorum in spiri-
tualibus, de test. nos quidem. & ipse episcopus præ-
sentabit plebano, & plebanus instituet ne sine culpa
ius per eum præscriptum auferatur ab eo. Quæro
nunquid in casu thematis præmissi posset episco-
pus aliter prouidere. Respondeo certe sic: ut. s. re-
ctor matricis ecclesiæ si est ad hoc potens fundet no
uam capellam in dicta villa, & eam dotet pro sustē
tatione unius rectoris ibidem deputandi, assignet, &
constituat ipsam capellam manualem prædictæ ma-
tricis ecclesiæ, ita ꝙ ibidem rectorem ponat, & remo
ueat ad nutum, & liberam uoluntatem, ita quòd sit
manualis dictæ matricis ecclesiæ de quibus manua-
o libus [o] loquitur cle. unica. de supplen. negligen. pre-
la. & notatur de illis satis in decre. cum singula. de p-
ben. lib. vj. in gl. j. per Ioan. Andr. in nouel. & licet ip
sa iura videantur loqui de manualibus regularium,
tamē etiam seculares ecclesiæ possunt huiusmodi be
neficia obtinere de quo uide per Paulum Bono. in d.
decretali unica. de supplen. negligen. prelato. & per
Ioan. And. post Inno. qui clerici uel mona. c. fi. & de
offi. ordi. c. pręsenti. lib. vj. & glos. ordinaria in decre.
monachi. de sta. mo. & facit eo. tit. cum ad monaste-
rium. §. tales. & Guil. de Monte Lau. in d. cle. uni. de
supplen. negligen. pręla. super uer. oportuerit. & uide
quod notatur. de iura. calum. cap. ij. in nouella. super
uerbo. uiderit expedire. Sed quis isto casu præsen-

tabit rectorem ad talem manualem? certè alio non dato de iure præsentabit rector maioris ecclesiæ, & episcopus confirmabit, nisi episcopus in fundatione ecclesiæ concederet quòd ipsa maior ecclesia liberè poneret ibi rectorem quod esset equum. Sed núquid alio modo posset episcopus ꝓuidere in casu præmissi thematis? Respondeo certè sic, & melius, uidelicet pro rectore maioris ecclesiæ: erigat nouam capellam
p [p] in dicta villa quæ non sit ecclesia de per se, ut in casu dicti. c. ad audientiam, de eccle. edifi. nec sit manualis ut proxime dictum est: sed sit in proprietatem, & de mensa dictæ maioris ecclesiæ, & quæ sint talia no-
q tat glo. [q] in d. cle. unica. de exces. præla. & Pau. Bononien. in cle. unica. de rescriptis, & tunc non instituetur ibi rector de per se: immo mittet nunc istum ministrum, nunc illum qui nomine rectoris maioris ecclesiæ ibi diuina celebret, & hominibus dicti loci ministret ecclesiastica sacramenta: & ibi pro occurrentibus casibus continuè resideat expensis dictæ maioris ecclesiæ, & iste minister non erit rector, sed quasi custos temporalis uicarius ut dicit gl. ad idem in dicta decre. cum singula. de preben. lib. 6. & istud non est nouum, sed aliàs factum. Vnde monasterium Sancti Salui prope Florentiam habens partem parochiæ in ciuitate, ut illam melius curare posset edificauit ecclesiam sancti Iacobi inter soueas, seu Bucas de Florentia in dicto loco in proprietatem, & de mensa dicti monasterii, ad quam mittit nunc istum monachum, nunc illum sine aliqua institutione, & per illos facit diuina officia celebrari, & ecclesiastica quæque sacramenta ministrari oportuna. Ita quoque in casu conuerso præmissi thematis facere debet prædictum monasterium sancti Ambrosij, totú hoc enim est de cura animarum, seu de circunstantiis curæ, & quando alicui certum quid committitur, uel mandatur, omnia intelliguntur sibi commissa, & mandata sine quibus tale commissum, & mandatum expleri non potest. de offi. delega. c. præterea, & pro ut supra probatum est ea quę fieri possunt sed cum multa difficultate ut in casu præmissi thematis, dicuntur fieri non posse, & impossibilia. ergo ipsum monasterium S. Ambrosij cui cura dictę uillę commissa, & mandata est, debet pro prædictis, uel aliis ita curare ut hoc commodè possit, alias & merito diceretur animarum
7 curam negligere contra mentem iuris. † Sed quæro pone veris existentibus causis expressis in præmisso themate homines dictæ villę sępè, & sępius requisiuerunt rectorem maioris ecclesię prętatę ut eis per alterum dictorum modorum prouideret, ac ille recusauit hoc facere, propter quod ipsi denegauerunt de
r cimas soluere; [r] ille trahit eos ad iudicium coram episcopo petens eos cogi ad solutionem dictarum decimarum, nunquid poterunt dicti parochiani habitatores dictę villę reconuenire dictum rectorem, & petere ut cogatur altero de prædictis modis sibi prouidere? videtur quòd sic, quia regula reconuentionis est generalis, seu prohibitoria. i. datur semper nisi in casibus expressè prohibitis de mutuis petitio. c. j. & ij. cum materia sua. hic enim pro ecclesia, & contra ecclesiam agitur, & sic non obstabit decre. prima, de restit. spoli. lib. vi. Item utraque causa spiritualis est, vel annexa, seu tangens. de iudiciis. quanto. & eodem tit.

dispendiosa. in clemen. Audient ergo. dicti parochiani super dicta reconuentione, & in utraq; causa procedetur, & una sentētia terminabitur ut in prędictis iuribus, & maximè quia magis faciliter potest terminari dicta quęstio parochianorum, quam quęstio de-
s cimalis matricis ecclesię. Nam quęstio parochianorum per simplicem, & vnicam spectationem [s] iudicis accedentis ad uillam apparebit ueritas: nam apparebit monasterium in ciuitate inter mœnia altissima, & portas austeras cum uectibus ferreis ad claudendum, & contemplabitur notum esse, quòd firmatur, & firmatę stant ut superius est dictum. Item considerabit latitudinem parochię ab intra, incommoda rusticorum si ad ciuitatem habeant semper declinare pro diuinis officiis audiendis, & recipiendis ecclesiasticis sacramentis, contemplabitur etiam difficultates ministrorum dicti monasterij si intus, & extra tā
t remotè habeant recurrere parochiani. Sunt. n. [t] quędam quæ melius ostensione facta percipiuntur, quā ex locutione. de donationi. apostolicæ. & probatio ad oculum illam uincit instituta de gradi. §. agnationis. xxvj. q. j. nec aliquam. hinc est quòd iuris dispositione multa subiiciuntur oculis, de quibus plenè per Ioan. And. In principio arboris consanguinitatis lib. 6. Causa uero decimarum non expedietur faciliter, nam propter inspectionem non apparebit de collectis fructibus, uel colligendis, uel de solutione facta, uel non, nec qui fructus fuerint recollecti, nec an fuerit recollecta duplex in anno, vel simplex, quanto tēpore inquilinus clerici prædia quibus petitur coluerit illa, uel non, uel alia, & multa quæ occurrūt in hu
8 iusmodi causis decimalibus. † Sed pone [u] quòd re-
u ctor dictæ matricis eccle. dictis parochianis denegauerit, & deneget celebrationem diuinorum, & exhibitionem sacramentorum, seu cum difficultate, & in commoditate maxima hoc faciat: núquid ipso rectore petente decimas à prædictis parochianis poterūt ipsi parochiani obiicere aduersus eum exceptionem spoliationis prædictorum diuinorum sacramentorum, & eū repellere donec ille sibi restituat? Respondeo uideretur forsan alicui quòd non, & posset moueri hac colorata ratione. Nam abbatissa, & monialis præfa. agunt, & petunt decimas prædictas nomine monasterij, & tanquam monasterio debitas: unde si agerent non possunt repelli spoliationis exceptione
x per decr. j. §. ad hoc, de restit. spol. libr. vj. [x] nec econuerso ut ibi uidelicet si ageretur pro rebus priuatis reus non posset actorem repellere per exceptionem spoliationis factæ per ipsum actorem: puta quia diceret ipsum actorem spoliasse ipsum reum rebus ecclesiæ, cuius ipse reus erit rector. Tunc enim agenti de priuatione obiiceretur exceptio rerum ecclesiasticarum quod fieri non potest ut in dicto. §. ad hoc in fin. Item nec in casu prædicto, cum dicti parochiani excipiant de spoliatione facta de rebus priuatis ipsorum parochianorum speciali iure sibi debitis, uidelicet de celebratione diuinorum officiorum, & exhibitione ecclesiasticorum sacramentorum eisdem debitis, contrarium est uerum, & dico quòd dicta exceptio in casu præmissi thematis procedit, & repellere habet prædictam abbatissam, & moniales, capitulum, & conuentum prędicti

dicti monasterij, ad hoc decre. cum dilectus de ordine cogni. ubi abbas agens contra laicos super rebus ecclesię fuit repulsus exceptione facta per eum de re
y bus priuatis ipsorum laicorũ. Sed dicta duo iura [y] supra allegata videlicet decreta. prima de resti. spoli. libro sexto, & dicta decre. cum dilectus de ordi. cogni. videntur sibi aduersari, & unum firmat dictam ultimam conclusionem, & alia destruit. quid ergo dicetur? Solutio, dicta iura reducuntur ad concordiã multis modis, & secundum omnem modum concordiæ remanet firma dicta ultima couclusio scilicet quòd in casu præmissi thematis dicta spoliationis except. procedat; & concordia est quòd dicta decre. prima de resti. spoliato. §. ad hoc loquitur quando causa uertitur inter ecclesiasticas personas, ut ibi no. in gl. fi. & secundum hoc firma manet dicta conclusio quia loquitur de causa quæ est inter clericum, & laicum ut in dicta decre. cum dilectus. Secunda concordantia est ut etiam notatur in præall. gl. quòd dicta decre. i, §. ad hæc. loquitur de rebus ecclesiasticis quæ nõ possunt à laicis possideri, & secundum hoc firma remanet dicta conclusio cum loquamur de auditione diuinorum, & receptione sacramentorum, seu de ipso iure, quæ bene cadunt in laicos: & talia dicuntur laicis competere tanquam singulis, & nõ tanquam uniuersis, de senten. excommu. si sententia. §. cum uero, lib. 6. Tertia concordantia est secundum Archi. in d. c. j. ꝙ ipsa decretalis loquitur quando contra agentem super ecclesiasticis excipitur de rebus propriis quas laicus possidet ut proprias, sed in decre. cum dilectus loquitur de rebus quas laicus tenebat ab ecclesia in feudum, & secundum hoc firma manet dicta conclusio scilicet quòd ꝓcedit dicta exceptio spoliationis. Nam hic contra Abbatissam agentem super ecclesiasticis excipitur de rebus spiritualibus, seu de iure spirituali, quod ius tanquam proprium laicus nõ tenet ut de se patet. Quarta concordantia est quòd decret. cum dilectus, sit correcta per istam, sed ista non est concordantia, sed destructio dicti iuris, quod non expedit de ele. cum expediat, lib. vj. facit ad istam cõclusionem quod scribit Ioan. And. in d. decre. j. super gl. ult. in nouel. de sententia retractata in causa appellationis, quæ lata fuerat ad consilium quatuor doctorum. Et ommissis aliis optime facit ad dictam cõclusionem quod notat glo. post Ioan. de exceptionibus
z cum inter [z] in primo notabili: † Quòd si excommu-
9 nicatus conueniatur super eo super quo fuit excommunicatus iniustè: poterit excipere ꝙ non teneatur respondere nisi restituatur ei communio hominum, qua fuit iniustè priuatus, nec tenetur antea respondere per iura ibi allegata, Et quia omnia iura corporalia, & incorporalia sunt restituenda. ij. q. ij. c. nullus potest. cum aliis iuribus in dicta gl. allegatis quod dicit post Hostien. ibi super dicta gl. uerum si agat excommunicator, uel is qui fecit eum excommunicari, secus si tertius per decre. frequens de rest. spol. §. sed. lib. vj. item in casu prædicto dicẽdum est quòd quia abbatissa petit decimas: parochiani possunt excipere de spoliatione auditionis diuinorum, & perceptionis ecclesiasticorum sacramentorum: maximè cum ut supra dictum est decimæ propter huiusmodi debeantur, ut expressum est. xvj. q. j. de decimis, & eadẽ q. c. in sacris, unde si excipitur de excommunicatione facta pro re super qua agitur: ita & de spoliatione diuinorum sacramentorum quãdo agitur super decimis quæ pro illis datur, a paritate rationis de rescriptis. c. inter cætera. & quod dictum est de spoliatione diuinorum sacramentorum, idem dicendum de difficultate prędictorum, quia ita in modo, sicut in facto facienda est restitutio. de resti. spolia. Pisanis.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶[Contraxit męnia.] *Legerem construxit mœnia. Hic nisi adhibita essent remedia de quibus infra, discutiendum esset an in hac ampliatione ambitus & mœnium ciuitatis consideratio translationis rei cadere potuisset, ut una res in aliam translata esse iudicari potuisset, quo casu idem iudicandum esset de una re, quod de alia iuxta tex. in l. filiæ. ff. de condi. & demon. Item an considerari potuisset subrogatio mœnium in locum aliorum. ad Iaso. post alios in l. si eum. §. qui iniuriarum. ff. si quis cautio. Vel ꝙ ciuitatis, & circuitus, ac murorum ampliatio nuncupari potuissent praeexistentis rei sup ueniens pars, seu accessio, pro quibus omnibus, & an augmentum, seu ampliatio huiusmodi sit substantialis, uel accidẽtalis uide latè per Alber. Brun. de Augumen. conclu. 1. & 2. & in eodem Tracta. in pluribus alijs locis, & in Tracta. eiusdem de mutatio. & transforma.*

b ¶[Solemnitas libelli.] *Prout in cle. dispendiosam de iudi. iunc. cle. sæpè. § 1. de uer. signi.*

c Simpliciter exponere.] *Hanc simplicem expositionem requirit tex. in dicta cle. sæpè, uers. uerum quia iuxta, & illam uocant talem qualem petitionem, quæ præsertim adhiberi debet ut cum ea concordari possit sententia ut in dicto uers. uerum quia, & per Lamber. de Iu. patro. 13. art. 9. quæst. 2. par. 2. lib.*

d ¶[Matrix ecclesia.] *Quæ d catur matrix ecclesia, & quare sic nuncupetur uide supra Alleg. 15. idem est, in prin. & tracto super signa. de Erectio. uers. & dicitur matrix.*

e Ad audientiam.] *Dic tu. 1. & per Cardi. cons. 8. in themate, nu. 3. Et hanc Alle. citant, & sequuntur Rebuff. de Deci. quæst. 6. post nu. 22. uers. Tertio ꝙ illa cappella. & Ioan. Baptista Ferret. con. 61. in causa, post nu. 5.*

f ¶[Prædictæ causæ.] *Hic erectionũ causa ponuntur, pro quibus uidere poteris quæ scripsi super signa. de Erectio. uers. ex formula prainserta, cum ijs quæ sequuntur, & prius posui formulam supplicationis erectionis.*

g ¶[L. apud Iulianũ. §. fi.] *Lege tu l. idem Iulianus, ibi. quoniam commercium eorum nisi iussu principis non fit l. 4. in prin. ff. de fideicom. liber. Bar. in l. fi. col. 3. in prin. C. de senten. pas. Idem Bar. in l. si quis sub conditione, col. 2. post prin. uers. oppono dicitur hic. ff. de testa. tute. per hũc infra Alle. 92. ante nu. 8. Abb. con. 45. uidetur, col. 1. in fi. lib. 2. glo. in c. gratia in uer. non potest de rescr. lib. 5. Corset. in suis sing in uer. facere. D. meus phi. Dec. in c. 1 nu. 4. de fi. instru. & per Tiraq. de ut. retra. titu. 1. §. 33. glo. uno. nu. 36. & seq. Amplio etiam ad principem inferiorem, prout per Imol. Alex. & Ias. in alle. l. idem Iulianus, & per Sozzi. Iunio. con. 74. uiso, nu. 22. lib. 2. Amplio secũdo in ijs quæ pendent a cõsilio ciuitatis. Bar. in l. continuus. §. cum quis sub hac, in fi. ff. de uerb. obli. Sozzi. in l. quidam relegatus col. 3. post medium, uers.*

regula est quòd censetur. ff. de reb. dub. Amplio tertio etiam si aliquando per fauores id quod pendet a principis uoluntate concedi consueuerit, quia quod per auxilium extraordinarium fit non dicitur posse fieri. Inno. in c. pastoralis, post prin. ibi. Nam non dicitur posse fieri. de cau. pos. & propri. Et adduci potest quod uoluit Lud. Roma. post Rot. consi. 499. in præmissa, post nu. 4. uersi. & licet quis. Limito nisi ea quæ a uoluntate principis pẽdent concedi consueuerint, per ultima uer. tex. in alle. l. idem Iulianus, ibi cum distrahi non soleant, a contrario sensu, & per Alexan. post alios ibi, glo. in l. qui cum maior. §. 1. ff. de bo. libe. Pau. Castren. in l. continuus. §. cum quis. ff. de uer. obli. & hanc limi. dicit communẽ Cur. Iun. consi. 182. habita. post nu. 12. pro quibus uideatur latè Sozzi. in dicta. l. quidam relegatus, ubi plenè tractat.

h ¶Et consentiendum.] *Vide quæ scripsi in 8. quæst. 8. Reg. nu. xi. & in 32. quæst. 32. Reg. nu. 2. Et iuxta terminos nostros an, & quando inuito plebano, seu rectore ecclesia infra fines parrochiæ fundari possit uide per hũc supra Alle. 42. quæritur de tribus, post nu. 3. uersi. ad secundum an in concessione, & ibi aliquos ad idem cito in uer. cum modico, Et Lap. sequitur Lamber. de Iu. patro. lib. 1. par. 2. quæstio. 1. art. 20. col. 2. uers. Adduco. xix. Lap.*

i ¶Decimæ.] *Prout etiam per Inno. & Hostien. & Abba. nu. 5. in c. 1. de reb. eccle. non alie. & ibi Apostil. ad Abb. in uer. nouiter hanc Alle. citat, & sequitur, & Et Rebuff. supra adductus de Deci. quæst. 6. post nu. 22.*

k ¶Decimis prædialibus.] *Cum hic dicatur quòd papa non intellexit de decimis prædialibus, sed personalibus, uideamus quæ sint prædiales, & quæ personales, prædiales decimæ sunt quæ ex fructibus prædiorum debentur. c. 1. c. ad apostolicæ, & c. peruenit. de deci. puta uini, frumenti, & fructuum arborum, ut per Hostien. in sum. de deci. §. quot sint eius species, personales uero decimæ sũt quæ ex acquisitis personæ labore, & opera soluuntur. c. quæsti. 16. quæst. 1. præalle. c. ad apostolicæ, & c. ex transmiss. de deci. sunt & decimæ mixtæ, de quibus, & de præmissis tractat latè Rebuff. in Tracta. Decima. quæst. 3. a nu. 29. usque ad fi. quæstionis, & quæst. 6. D. Mar. Mãt. consi. 1. nu. xxxi. Tiraq. de Vt. Retra. §. 15. glo. 1. nu. 10. & 14. magna fuit inter Docto. contentio an decimarum prædialium solutio ab eo qui in una parrochia degit, & in altera prædia colit fieri debeat in loco in quo sita sunt prædia, de quo per Abb. cons. 58. lib. 1. col. 2. uersi. quarto adduco bonum tex. & per eundem, & alios in c. cum sint homines, & in c. ad apostolicæ. de deci. Ego dubium hoc, & plura alia ab hoc dependentia disputaui in causa Taletan. Decimarum de Gosquez, & Oluende, in qua inter alia dubitabatur an propter difficultatem, & opinionum concursum recurrendum esset ad consuetudinẽ, & an consuetudo quæ hic cadit diceretur præter, uel cõtra ius. Hic breuitati studens disputationes, & Rotæ decreta non subijcio.*

l ¶Oblationum.] *Tres nonnulli esse dicunt oblationum species, una est donatio inter uiuos Deo facta, uel ecclesiæ. Altera mortis causa facta, quæ instar legatorum redacta est. Tertia est usualis, quam fideles faciunt ad altare, uel ad manus sacerdotis, prout per Hostien. in sum. de paro. §. 2. uersi. hic tamen sciendum est. per Troi. Maluet. in tracta. oblatio. in 1. dub. 1. par. nu. . & postea nu. 2. subdit quatuor esse oblationum species. & per Rebuf. in tracta. Decima. quæst. 1. nu. 27.*

m ¶Certa pars parrochiæ.] *Vt per gl. in uer. a quocunque, iu fi. de reli. domi. & per Cardi. consi. 8. quidam syndicus. nu. 3. uersi. dico tamen quòd sine rectoris.*

n ¶Quis præsentabit.] *Magna est contentio inter Doct. super quæsito hic per Lap. tacto, & tex. hic adductus in c. ad audientiam. 1. de eccle. edifi. uidetur concludere q ad rectorem præsentatio spectet, seu ad matricem ecclesiam parochialem, Hanc opin. tenuerunt Inno. & Hostiẽ. ad fi. in c. cum uenerabilis. de exceptio. Archid. in c. plures. 16. quæst. . & in c regenda. x. quæst. 1. Eandẽ opin. tenuit Lap. Abba. in c. 1. ne cleri. uel mona. ut refert ibi Gemini. uersi. quod ius habeant. lib. 6. Idem uidetur sentire Lap. hic nu. 6. per alle. tex. in cap. ad audientiam, & hanc esse communem opin. testatur Abb. in dicto. c. cum uenerabilis. nu. 46. in 3. no. & in d. c. ad audientiã. 1. nu. 9. de eccle. edifi. Contrariam opin. quæ uerior est, & cõmunior, ac tenenda q immo ecclesia matrix, seu parrochialis non sit patrona ecclesiæ fundatæ infra eius parrochiam ex eo tantum quia fundata, seu constructa in eius parochia tenuerunt Abb. in alle. c. cum uenerabilis in d. 3. not. contrarium opin. quam præmiserat esse communẽ, appellando communem errorẽ. & in alle. hic c. ad audientiam. 1. de eccle. edifi. nu. 10. ubi dicit contrariam opin. nullo iure probari, & respondet ad illum tex. & ponderat q iste non est modus acquirendi ius patronatus, qui altero de tribus, seu quatuor acquiritur uidelicet. fundatione, constructione, dotatione, uel priuilegio pontificio. Idem uoluit Cardi. in cle. 1. de sup. negli. prælato. & consi. 65. thema tale est plebs. S. Mariæ. Pau. de Citadi. qui alios refert de Iu. patro. in 3. par. in 32. quæstio. 1. causa, nu. 44. Roc. de Cur. in eo. tracta. in uer. ecclesiam fundauit, quæst. xi. qui uidetur in hac opin. residere nu. 12. licet litera uideatur corrupta, tamen residet cũ Abba. motus præsertim illa ratione, quòd iste non sit modus acquirendi ius patronatus. Postremo hanc eandẽ opin. tenet Lamber. eam ueriorem, ea communem asserens, alios referens, inter quos etiam Lap. hic pro eadẽ opin. in 8. quæst. 1. par. 1. lib. art. 1. per totum. Et opin. concordantur quòd procedat, seu procedere limitetur quando matrix, seu parrochialis dedit fundum, construxit, uel dotauit, & ita intelligi debet Lap. hic, prout etiam colligi potest infra uersi. Sed quis isto casu. & Innoc. & alij supra adducti, prout Inno. ita sentire supponit Fede. de Sen. consi. 234. super primo, uersus fi. uers. Nam ibi ideo matrix ecclesia. Ita etiam declarant, & limitant primã opin. Inno. Hostien. & sequacium Cardi. in alle. c. cum uenerabilis, & Feli. post nu. 37. uersi. Sed aduerte quia si ita esset de excep. Hæc limi. restrictio, seu intellectus ad opin. primam Inno. & aliorum secum concludentium ut apparet ex supra adductis hodie est communis. Verũ aduertendum est q illa opin. Inno. & aliorum sic intellecta est de indubitabili, & absque hac qualitate q infra parrochiam fundata sit ecclesia noua, ius patronatus acquisitum fuisset per fundationem, constructionem, uel dotationem.*

o ¶Manualibus.] *De ijs manualibus, & ad nutum reuocabilibus uideatur idem Lap. supra Allega. 9. disputat hic, an si papa, numero. 5. uersicu. aliud est enim prouidere. Calde. consilio. 26. in reseruationibus. de præbendis. & ego tracto in undecima quæstione. Reg. de Anna.*

p ¶Nouam

p ¶Nouam cappellam.] *Idem sentit glos. in c. cum te, in uer. pendeant, de ata. & quali. declarata tamen ut per Abba. in c. cum ecclesia, col. penult. post medium, uers. Adde tamen ad prædicta. de electio. pro quibus uide etiā Roce. de Cur. de Iu. patro. qui alios adducit in uer. cōstruxit, quæst. 7. & Lamber. in eo. tracta. in 6. art. 8. quæst. 1. par. 1. lib. præsertim nu. 6. uersicu. Aduertendum est etiam.*

q ¶No. glo.] Videlicet *in uer. ad mensam, uideatur ibidē per Cardi. in uers. præsentatos, nu. 3. & seq. in 4. & seq. quæst. ubi quærit quæ ecclesiæ dicantur de mensa, quibus modis contingere potest quòd ecclesia dicatur de mensa, & quare non uacet per obitum. Imol. super dicta gloss. nu. 15. & seq. & Boni. de uita. nu. 82. & seq. Et illā glo. pro singu. no. Alex. cons. 79. circa primum, ante num. 3. uers. quo ad secundum. lib. 1. Pro hac materia uideantur etiam Fede. de Sen. in tracta. permuta. quæst. 33. nu. 57. Mil. in Reper. in uer. Beneficia quæ sunt de mensa, in uer. mensa quid sit, & Feli. in c. cum accessissent, num. 2. uers. alius casus est. de constitu.*

r ¶Decimas soluere.] *Sic contra, parrochianis cessantibus decimas soluere rector cessare poterit a diuinis. glo. 1. in c. omnis christianus. de conse. distin. 1. Abba. in c. quasiuis, post nu. 7. uersi. ego non puto. de his quæ fi. a maior. par. capi. Idem tamen Abba. contrarium uoluit super rub. de parro. uersus fi. in 3. casu, ibi Etiam quando sacerdos indiget, & parrochiani ces sunt, q diuina subtrahere non possit, sed ad superiorem recurrat, qui prouidebit, & in hoc residet post alios dominus meus in c. ueniens 1. post nu. 5. ubi hanc Alle. citare noluit. de testi.*

ſ ¶Spectationem.] *Aliàs inspectionem. Bald. in l. contra negantem, in fi. C. ad leg. aqui. probationem per inspectionem cuicunque aliæ præfert, eamque denegari non debere asserit, etiam si statutum mandet stari iuramēto damnum passi, sequitur Ias. in l. de periurio, nu. 3. ff. de in lit. iuran.*

t ¶Sunt enim.] *Hoc dictum Lapi refert, & sequitur Paris. cons. 67. si tenemus, in fi. lib. 1. Videri poterunt quæ latè tracto in 5. quæst. 18. Reg.*

u ¶Sed pone.] *Idem uoluit Ant. de But. in c. cum dilectus §. nos igitur, col. 2. de ordi. cogni. Et hoc dictum Lapi referunt, & sequuntur Abb. in c. cum inter, nu. 22. uersi. & per hoc dicit Lap. de exceptio. & Dominus meus ibidem, nu. 26.* Gemini. *nu. 6. & Fran. post nu. 2. in c. 1. §. fi. de resti. spolia. lib. 6. & Feli. in c. sicut. uersus fi. de simo. idem Feli. in c. cum uenerabilis. nu. 23. de exceptio. & in c. ueniens. 1. ante nu. 4. de testi.*

x ¶Lib. 6.] *Et Rot. in no. 438. fuit dubitatum pone, numero. 2.*

y ¶Sed dicta duo iura.] Vide *Rot. 438. præalle. & Gemini. &* Fran. *in alle. hic. c. frequens, col. fi. de resti. spoli. lib. 6. ubi citant, & sequi uidentur* Lap. *hic. Eundem etiam* Lap. *licet corruptè allegat, & sequitur Abb. in c. literis, post nu. 33. de resti. spolia.*

z ¶Cum inter.] *Idem uoluit Abba. ibi numero. 21. Feli. nu. 23. & D. meus nu. 27. quorum uterque Lap. hic citat, & sequitur. Et hoc dictum Lapi refert etiam, cum eo residens Phi. Fran. in alle. capitulo primo. col. fi. ante nume. 3. uers. Et idem dicit Lap. ibi. de restitutio. spolia. libr. 6.*

SUMMARIUM.

1 *Clementina si summus. de senten. excommuni. declaratur.*

2 *Papæ narrata quando faciant fidem.*

ALLEGATIO LXVII.

1 Clemētina † si summus, [a] de senten. excom.
2 dicit quòd si Papa ex certa scientia aliquē sub titulo alicuius dignitatis uerbo constituat, uel literis nominet, honoret, seu quouis alio modo tractet, ipsum in dignitate illa approbare non intelligitur, aut quicquam sibi tribuere noui iuris. Itē dicit si ex certa scientia cum excommunicato participet literis, uerbo, vel osculo, uel alio quouis modo, ipsum per hoc absoluere non intendit & glo. penul. ibi illud. c. concordat, cum decre. literis de probatio. quę uidetur dicere contrarium, dicens quòd illa loquitur quando Papa narrat factum proprium, & super eo ipsius fundatur intentio. ut loquitur tex. in d. cle. literis. s. de facto proprio. s. quando se reseruasse narrat, nec obstat. d. glo. q si clerici. in præall. cle. literas, nec eius distinctio quæ habet, aut est de facto proprio, aut alieno, quia intelligit de alieno relato ad propriū ut prædixi, & ita intelligit gl. ut patet in prædicta gl. cle. si summus, & licet gloss. in prædicta clem. literis, dicat de morte curialis, & sic aliquātulum se ampliauit uoluit quasi dicere q mors quæ obuenit in curia habeat relationem ad factum proprium, alias nō possit stare illa gl. vnde Io. Cal. legendo capitulum post cessionem de proba. dicebat quòd in narratis per Papam de facto alterius non plus statur quam aliis prælatis.
2 † d. Lapus Abbas in d. cle. dicit quòd si papa etiā super ijs in quibus fundatur intentio de facto alieno narrat, non de facto prædecessorum suorum; si hoc facit proprio motu, talis narratio probationem facit licet probari possit contrarium. Si autem ad petitionem alterius tunc non facit fidem, nec etiam transfert onus probandi in aduersarium eius, pro quo est facta narratio, allegat de prębendis si motu proprio & c. seq. & eod. tit. si Romanus, & dictam cle. si summus & de transf. ex literis, & quod scribit Ioan. And. de reg. iur. non liceat actori. in quæstione fi. lib. 6. Itē extra. Cle. vj. quæ Incipit proinde, dicit quòd narratis in literis Papæ de reserua. & decreta. prædecessorum suorum super quibus gratia ipsa fundatur adhibetur plena fides in iuditio, & extra iudiciū, sicut suis propriis absque alia probatione. Secus in aliis, ita scribit dominus meus Lapus in d. cle. literas. Sed zenzel. in d. cle. literas, super uer. intentio nostra fundatur: subdit sic, q si appareat q Papa Intendat ad hoc principaliter. s. narrando, uel insinuando factum propriū, quo casu sibi fides adhibetur in hoc. Secus si narrat factum partis, ut puta si partis supplicationem allegat. de fide instru. ex literis, & ibi notatur. de priuilegiis. si Papa in principio. lib. vj. de præben. si dignitate in cle. Item tex. in d. cle. literis, dicit si Papa narrat se reseruasse uel renuntiationem recepisse, uel similia, & zenzel. super illo uer. similia. explicādo dicit puta cessionē alicuius recepisse, seu electionē refutasse.

Item super uer.super quibus,subdit puta reseruationem uel similiter.Item Zenzel.super uer.narratis intelligit quòd supra.Guil.in d.cle.literas,intelligit in simili quãdo Papa proprio motu scribit. Nam exemplificat quando literas papales dirigit ad sacerdores, uel prælatos alicuius prouinciæ, in qua scribit Papa quòd collationem certorum beneficiorum sibi reseruauit,uel aliquem excommunicauit, uel similia aliqua talia se fecisse dicit.

Addit.Quint.Mandosij.

a ¶Cle.si summus.] *Alle. hac in alijs libris erat pars, seu.§.praceden. Alle. cum qua communionem aliquam non habet,& hanc pro Alle.67.sequen.Lap. citant Paris.consi.136.stante,postnu.31.uol. 4. & And. Tiraq. de Vt.retra.par.1.glo.14.§.1.nu. 49. dum discutit an, & quando papa credatur. At pro Alle. 122. citant Imol.in cle.uni.de proba.col.penul. uersi.Ad quod uide Lap.Alle.7.& 121.& 122.& Alex.consi. 112. uisa copia.ante nu.6.uol.7.Corn.consil. 139.pro decisione, post nu.34,lib.1.In hac Alle. Lap. remißiuè loquitur, iura de quibus hic declarans,& distinguens;pro quibus uidere poteris quæ plenè scripsi supra Alle.7.disceptat an litera.in 1.Apostol.uide etiam Nic. Boc. Dec. 348. quæritur post nu.7.& Restau.Castal. de Impera.quæst. 110.in casu.248.qui Lap.sequuntur, alios ad id referentes.*

SVMMARIVM.

ALLEGATIO LXVIII.

1 QVæris an † liceat [a] monasterium, uel eccle-
2 siam in vno loco positam,ad locum alium
transferre,& si transferri potest, per qué
hoc fieri posit. Respondeo ad primum q. sic,per.c.si
quis.xvj.q.ult.& eadem causa,& q.ecclesias,& per.c.
tribus,de conse.dist.j.hoc tamen ex causa faciendum
est, & non aliter, quia regula est in contrarium. xix.
q.iij.qui semel, & causæ iustæ propter quas hoc fieri
2 potest.xvj.q.vij.c.antepe.†Item concursus hostium.
vij.q.j.temporis.Item cum difficultas loci fuerit, scilicet ad eundum. Item cum malorum societate grauetur,7.q.j.& habentur istæ tres causæ in tex.de conse.di.j.tribus: Item propter aeris intemperié ut. 74. di.quorundam, debet enim ecclesia construi in loco congruo,& utili.17.q.7.ecclesias,& debet esse sanus & non apud prędones.ut no.gl.in d.c.Sanè ecclesias, & debet dimitti in loco priori præsbyter, administrator ecclesiæ.ut d.c.si quis uult, quod intelligo si fieri
potest. ut ibi no.& perdit isto casu prior ecclesia priuilegium suum ut ea causa.j.q.& hoc diximus, & no. glo.in d.c.si quis uult. Ad secundum respódeo quòd hoc debet fieri cum consensu episcopi,& fratrũ suorum ut in præalle.c.si quis uult, & fortè debet præcedere,tractatus capituli,& authoritas superioris, qua
3 si ista sit species alienationis tollere † priuilegium,&
locum prioris ecclesiæ,sicut alias dicitur species alienationis unam ecclesiam alteri subijcere: ut no.de excel.præla.sicut unire.super.3.gloss.per Ioan.Andr.in nouel, Quia plus uidetur unam ecclesiam de solito loco transferre ad alium. & illa dimissa alia loco eius alibi exigere, quam sit ipsam eandem dimittere sine suo priuilegio, & simplex præsbyter dimittitur pro ministeriis ecclesiæ si fieri potest ut prædixi, secun-
b do casu [b] remanet in suo statu,& priuilegiis, licet sit
alteri subiecta quia primo casu quasi destruitur status eius ut prædixi, secundo uero casu conseruatur
c chorus ecclesię [c] cum suis priuilegiis:subiectio enim
non tollit iura ecclesiæ, sed debent conseruari per
4 illum cui subiicitur. Nam & omnis † ecclesia in
diœcesi subiecta est cathedrali ecclesiæ, & tamen priuilegia, & iura sua retinent,fit tamen submissio multis modis de quibus no.ne se.ua.capitulo primo.
d in gloss. [d]

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶Quæris an liceat.] *Pro hac Alle. uide Rebuff.in praxi titu.de transla.episco.ubi enumerat sex causas translationis faciendæ,& num.11 citat,& sequitur Lap. hic Vide etiam quæ scripsi super signa.de translatio.*

b ¶Secundo casu.] *Vide Mar.Mau.con.89. uiso processu nu.12.& 32.*

c ¶Chorus ecclesiæ.] *Chorus pluribus modis accipitur. ut in l.cum eiusdem,uin.glo.ff.de adil.adi.& l.si chorus cum glo.1.ff.de lega.3.Chorus conuentum, & multitudinem,& ueluci coronam canentium, seu saltantium significat,a coronaq; chorum nonnulli dictum asseuerant, ego potius credo quòd χορὸς a χαρα i. letitia dicatur Hyero.ad Dardanum scribit chorum esse musicum instrumentum & simplici pelle cum duabus cicutis æreis, quod per primã inspiratur & per secũdã uox emittitur. Nonnunquam chorus in materia nostra pro loco in ecclesia sumitur in quo conuenire consueuere clerus, seu canonici,uel alij de collegio,seu conuentu diuina cantantes,seu canentibus astantes.Hinc in supplicibus libellis apponimus clausulam stallum in choro, & uocem in capitulo,quam super signa.posui. Ad rem nostram redeamus per hac uerba Lap.concludit hic q. cum unitur, seu subiicitur una ecclesia alteri,conseruatur chorus ecclesia,secus quando transfertur,quasi inferat quòd cum sumus in translatione,uel mutatur locus ipsius chori, quia amplius ille locus non inseruit pro choro, uel etiam mutatur ipse chorus.i.transferuntur personæ chori ad aliã ecclesiã, ad aliumque locum.Melior lectura forsan esset locus ecclesiæ,quam chorus ecclesia,uel honor ecclesiæ, quasi prima ecclesia priorẽ honorẽ,& maiestatẽ amictat, uel cultus ecclesiæ,ut legere uidetur Mar.Mant præalle. cõs.89.nu.12.Vel legamus status ecclesiæ,quã lecturã colligere poßumus ex uerbis proximè præceden. & sic*

una pars alteram declarabit. argu. tex. in l. qui filiabus. §. 1. ff. de lega. 1. l. cum proponebatur. ff. de lega. 2. Grat. respon. 1. nu. 25. lib. 1. inferens ad iuramentum ꝙ una pars iuramenti alteram declaret. Dixit Lap. ꝙ in primo casu uidelicet in translatione destruitur status ecclesiæ, in secundo uerò construatur, si aliud nō expressisset, sub intelligēdum erat idem uerbum status, fuit facta expressio ergo modo quo debebat. Amplius contrariorum eadem est disciplina, quo argumento Lap. noster sæpè uti solet, prout supra Alle. 53. num. 5. & ipse Aristo. in 2. lib. Topico. in 2. & 24. loco, cum duobus sequ. Hæc duo quo ad hunc effectum destruendi, uel conseruandi statū ecclesiæ & c. ut contraria, seu opposita ponit, quod etiam ostenditur ex illo aduerbio uero. Ibi secundo uero casu, quod præcedentibus aduersari consueuit. l. omnes populi, uersi. quod uero. ff. de ius. & iur. l. contra legem. ff. de legib. & l. liberum. ff. de adoptio. cum uulga. ergo sicut in primo casu status ecclesiæ destruitur, in secundo casu idem status ecclesiæ conseruetur necessario asserere debemus, & hoc modo etiam intelligere uidetur Mar. Mā. dicto consi. 89. post nu. 12. ibi. Nec status in totum perpetua unione destruatur.

d ¶ Cap. 1. in glo. *Quæ, & Inno. ibi. & glo. in c. & temporis. 16. quæst. 1. tribus modis fieri asserunt unionem. Hostien. uero in sum. ne. se. uacan. uersi. Quot modis fiat unio, quinque modis fieri dicit, quem sequitur Caccialup. in tracta. Unio. in 2. art. ubi quærit quotuplex sit unio.*

SUMMARIUM.

1 *Procurator non potest sine speciali mandato defectus uel crimina in electum uel eligendum opponere.*

2 *Procurator non potest ea per quæ status hominis diminui possit.*

3 *Actio iniuriarum non requirit speciale mandatum.*

4 *Clausula generalis adiecta expressioni causæ an comprehendat maiora expressis.*

ALLEGATIO LXIX.

1 IN clem. non potest† de procu. in glo. con-
2 cordant[a] &c. exordiens ab ultimo principio huius tituli scire debes quòd procurator sine speciali mandato crimina, & defectus cōtra electum, uel eligendum opponere non potest, & maximè ubi locum habet decre. j. de elec. lib. 6. & quòd not. plenè Inno. de accu. super ijs. Ioan. And. in d. decre. j. de ele. super uersi. procurator, principaliter decidit cle. non potest. de procu. Sed dubitauerunt doc. an hoc habeat locum solum in prædicto casu decre. j. sed quando talis causa per appellationem deuoluitur ad curiam Romanam an simpliciter sit uerum ꝙ uolens contra electum, uel eligendum crimina, uel defectus per procuratores opponere, debeat dare ad hoc speciale mandatum, & de hoc no. in d. cle. non potest, in glo. antepen. ubi licite dubitatur uidetur tenere gl. ꝙ non solū in casu decre. j. de elec. lib. 6. Sed etiam indifferenter, & ubiq; locū habeat, inducens ad hoc rōnes, Inn. no. in prealle. decr. super ijs, & secundum hoc melius procedit dubiū de quo quæritur: nā si poneres esse specialē casum prouisū in terminis ipsius decr. non esset mirandū ꝙ per clausulam generalem adiectā speciali casui non ueniret, ex quo iuris dispositio specialē semper requireret. ita. n. dicimus in procu. ad appellandū in prædicto casu. ut probat decre. procu. de elec. lib. 6. & no. in gl. antepen. idē dicimus in matrimonio contrahendo. ut in decre. ſi. de procu. eo. li. ijs. n. casibus nec dubiū, nec admiratio procedit & uū ēt no. gl. in proxi. supra alle. c. procur. Restat ergo dubiū si huius speciale mandatū requiritur indifferenter non restringendo se ad specialissimā dispositionē iuris, quia per generalē clausulā adiectam casui qui requirat speciale, iste casus non ueniet. c. qui ad agendum de procu. & contra id quod innuit glo. 4. & super ea no. Io. An. supra de rescrip. sedes, ubi dr̄ ꝙ illa restrictio clausulę, & quidā alij, de qua ibi: hēt
b locum in responso[b] secus in aliis cōtractibus in quibus illa clausula pōt comprehendere omnem modū. & omnem casum. Si cōiungas, & misceas gl. antepe. & penu. hic positas uidebis ueritatē licet difficulter, quia obscurè satis loquuntur, & maximè penul. dicit ergo gl. antepe. secundū Inn. quod rō quare speciale mandatū requiratur in hoc casu est, quia succumbēs incurrit suspensionē beneficij per trienniū, & sic in gesserit medio tempore, perpetuò priuatus est, & sic
2 continet diminutionē status, sed† procurator nūquā pōt ea p quæ possit hominis status diminui, & licet principaliter pœna uideatur tēporalis, tamē diminutionē status continet, secūdū eū. ut in aut. alle. in gl.
3 & hinc† est quod in actione iniuriarū non requiritur speciale mandatū, quia diminutionē status non continet. ut in iure alle. in glo. & ista est rō cle. quia iste casus non includitur per generalē clausulā adiectam casui, qui requirit speciale mandatum. s. pp maximā drām, & excellentiā casus inter diminutionē status, & non diminutionē, in quo casu non loquitur. c. qui ad agendū supra alle. pro, & contra, quia licet ibi dicatur ꝙ expresso certo articulo exigente speciale mādatū tunc generalis clausula adiecta ad alios extendatur, & illud intelligitur de similibus, uel maioribus fortè, sed nō tam longè maioribus & etiam no. gl. 4. in c. fi. eo. tit. & lib. sed constat quòd casus noster per rationes prædictas longè est maior ergo &c. Sed ad istud opponitur quia de ista hoc nō exprimit, sed simpliciter dicit ꝙ non ueniunt maiora, uel grauiora expressis. So. dicit glo. imò puto ꝙ hæc cle. ponderauit hanc maioritatē secundū prædicta, & remittit glo. ad id quod dicit gl. proxi. seq. ibi satis puto &c. & ibi remittit ad istam opi. & ita patet esse de mente gl. quòd ista sit rō clemen. alle. & ratio facilis tollens cōtraria supra allegata; & per ista puto clarum articulū istū, & contraria quiescant, sed quia gl. pe. de se est obscura uenio ad ipsius textualem intellectum, dicit ergo quòd id quod dicitur in hac cle. circa procu. consti. ꝙ non ueniunt maiora, uel grauiora expresis concor.
c cū eo qd̄ dr̄ supra de rescriptū concor. c. sedes[c] ꝙ dictū. s. nō maiora expressis ēt in proc. de quibus loquitur cle. regulariter non hēt locū, nec est uerū ut ipsa gl. no. in d. decr. sedes, imò hēt locū contrarium, ut ip
4 se ibi no. super. 3. gl. & supra dictū est, nec huic dicto. s. ꝙ contrarium nō est regulare quia maiora ueniūt, obstat litera huius cle. quæ prima facie uidetur uelle quòd si in casu huius cle. fuisset in proc. expressa causa fidei quæ maxima est, & adiecta clausula quæ

potuisset opponere etiam, & hoc a contrario sensu quia si illa est quare non venit, quia grauiora sunt ex presis expressa causa fidei cum sit maior cessabit ratio. Est uerū quod verba cle. licet sint generalia fundantur tamen super ratione speciali de qua supra & hoc quòd dixit gl. ibi satis puto quòd grauiora, intellexit per modum de quo prædixi, intelligas in antepenul. gl. vnde subdit gl. si subtiliter aduertas ista litera huius cle. non est contra id quod not. super. d. gl. 3. in decret. sedes, quia hic non dicitur quòd generalis
4 clausula adiecta expressioni † causæ non comprehendit maiora expressis: quia istud esset falsū, quia clausula per se omnes casus comprehenderet, expressio ergo certæ causæ non tollit uirtutem generalitatis, nisi in rescripto, vbi est speciale propter odium, sed ista dicit quòd generalitas adiecta casui qui requirit speciale non includit grauiora, & intellige grauiora secundum quòd supra dictum est, scilicet continētia diminutionem status, & hoc est non ex defectu uerborum generalis clausulæ, sed ex prouisione iuris, ne quis tātum periculum facilè incurrat. Si uis ergo clarè intelligere claus. pondera solum quomodo litera
d capit maiora, uel grauiora[d] quod ex prædictis satis clarè patet, & ad materiam vide infra alle. proximam ad finem.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Glo. concor.] *Est penul. in uer. grauiora, quā glo. eiusque materiam declarant Abba. in c. sedes. nu. 7. uersi. sed contra hoc, Feli. ibidem, in uer. clausula generalis. nu. 3. & seq. & D. meus col. fi. uersi. circa cle. non potest, & ante. de rescrip. Vide hunc infra Alle. proxim. nu. 10. et ante. & Rot. Bellame. 5. generale procu.*

b ¶ Habet locum in responso.] *Ergo in rescripto, seu in rescriptis uti colligitur ex uerbis Ioan. And. hic citati, ac Abba. Barba. Feli. & D. meus in Alle. c. sedes, post nu. 7. uers. in ea, & ex fi. huius Alle. ibi nisi in rescripto ubi est speciale.*

c ¶ Sedes.] *Pro materia illius c. sedes, & quomodo clausula generalis, seu uniuersalis comprehendat maiora expressis, uel similia, seu dissimilia ultra Docto. antiquos, ac Abba. Feli. & D. meum ibi uideantur Mil. in reperto. in uer. genus subsequens. & Alex. con. 22. uiso instrumento col. fi. lib. 1. ubi etiam de clausula Etiam si talia forent quæ mandatum exigerent magis speciale. Sozzi. in l. quidam relegatus a nu. 5. usque ad 10. ff. de reb. dub. in praxi papin. in for. respon. rei, in uer. simoniacus nu. 6. ubi etiam Aposti. in uer. speciale mandatum. qui hanc, & proximam seq. Alle. ciat, & sequitur.*

d ¶ Grauiora.] *Grauiores, seu maiores causæ, & grauiora, seu maiora negocia quæ dicantur uide in Alle. proximè seq. & per Docto. præsertim Abba. in c. maiores col. 1. ubi etiam Apostil. magna in uer. de hoc genere, qua ad Lap. Alle. seq. se remittit, & altera Apostil. in uer. quæ dicantur causæ graues de baptismo. Videātur etiam quæ scripsi super xi. commis. in uer. grauitatē summe. Et quot modis graue, & grauitas dicatur prosequor in Clos. Fa sul. §. considerantes, in uer. grauitatem.*

SVMMARIVM.

1 *Causa usuraria an sit spiritualis.*
2 *Causa usuraria quæ dicatur.*
3 *Causarum species sunt plures.*
4 *Mandatum ad causas ciuiles & criminales non includit causam usurariam.*
5 *Causa ecclesiastica omnes sunt quasi spirituales: & res ecclesiasticæ spirituales dicuntur.*
6 *Causæ spirituales speciale mandatum requirunt.*
7 *Anima est omnibus temporalibus prætiosior.*
8 *Causa spiritualis tanto a ciuili differt quanto anima est corpore pretiosior.*
9 *Causa criminalis diuersimodè consideratur.*
10 *Clausula generalis adiecta specialitati quomodo habet uim specialis mandati. & nu. 11.*

ALLEGATIO LXX.

1 SAEpè uidi dubitari in causis † vētilandis an causa vsuraria tanquam spiritualis requirat mandatum speciale, vel an sufficeret mandatum ad causas ciuiles, & criminales; uel an sufficeret mandatum ad ecclesiasticas causas; & ut iste articulus diligentius examinetur est ante uidendum an causa vsuraria sit spiritualis: Secundo est examinādum de speciebus causarum, & de ipsarum differentia specierum, ex quibus clarius infertur ad quæstionem præmissam. Et ommissa opinione aliquorum dicentium quòd tunc demum causa vsuraria est spiritualis, ac etiam in foro ecclesiastico debet tractari, quando agitur de prohibito, & concesso, idest an hoc sit vsura, vel non, quę opinio in practica succubuit,
2 & † generaliter vbicunque petuntur, uel repetuntur vsuræ, vel quoquo modo tanguntur dicitur esse causa vsuraria. & cognoscit ecclesiasticus, vt scripsi ple-
a nius supra alleg. [a] & videtur quòd causa usuraria sit spiritualis, vel quasi, & seu saltem spiritualitati annexa; sicut est causa hęresis, simoniæ, adulterij, de offi. ordi. c. j. & ibi no. causæ enim quæ inter laicos in foro ecclesiastico tractantur, quasi spirituales sunt, ita uidetur sentire glo. ult. in c. ex literis, de iureiuran. in eo quòd dicit causa vsurarum est quasi spiritualis, cū sit ecclesiastica & ob hoc efficiuntur cognitionis iudicis ecclesiastici non solum ratione criminis, alias si laicus raperet rem alterius laici ecclesia cognosceret ratione criminis rapinæ quod tamen non dicimus sic generaliter, & licet dici soleat quod ratione pecca
b ti[b] cognoscit ecclesia etiam inter laicos, illud tamen recipit temperamentum, & sic generaliter recipit ur vt no. in d. decre. nouit de iudi. & quod sit spiritualis tenet glo. in decre. ex literis, de iureiur. & gl. ord. in c.
c si annum. de iudi. lib. 6. [c] Nec ob. q Ioan. Andr. dicit ibi in nouel. exponens scilicet largo modo, idest ecclesiastici fori, quia ibidem uoluit quòd dicta gl. in d. c. ex literis, & ideo in ecclesiastico foro tractatur ut supra, de iureiur. nidelicet quòd esset quasi spiritualis. Sed de quasi spiritualibus. uel annexis spiritualibus idem iudicium est habendum de iud. quanto. eo.
3 tit. & in cle. dispendiosam. de iud. † Ad secūdum dico
d q species causarum[d] sunt multæ. Aliquando dicuntur

tur causæ ecclesiasticæ,vt quia aguntur in foro ciui-
li ecclesiastico,& secũdum hoc dicuntur ciuiles quæ
aguntur in foro ciuili,vt scribir Ioan. And.in cap. in
causis,de testi.super uer. ecclesiasticis. in nouel. Ali-
quando causæ spirituales uocantur ecclesiasticæ ut
sunt criminales ciuiles de rebus temporalibus supra
vt ibi subdit idem Io. An.in glo.j.ord.in c.literas.de
iura.ca.dicit ꝙ sunt quædam causæ spirituales,vt cau
sa decimalis,ut in d.c. literas. Quædam annexæ spiri
tualibus, ut causa iuris patronatus de iud.al.de re iu.
c.quanto. Quædam sunt merè ciuiles causę,ut cũ agi
tur rei vendicatio.uel causa pecu.de libel. oblatione.
c. ulti.& pe. Quædam sunt criminales,vt cum agitur
directè de crimine,de accu.c. ueniens.& c.super lite-
ris. Aliæ sunt mixtę,ut cũ agiĩ de crimine ciuiliter.
de procura.tuæ,& in iur.alleg.in d.glos.Ioan. Andr.
post glo. Spec.in Spec.de accu.§.j.vers.porro. dicit ꝙ
in causis ecclesiasticis non tenetur quis exprimere
e actione, [e] sed in ciuilibus sic, [f] etiam in foro ecclesia
f stico, & sic patet quod etiam in foro ecclesiastico di
4 stinguantur causæ ciuiles ab ecclesiasticis. † Modo
ad propositum dico ꝙ mandatum ad causas ciuiles,
& criminales non includit vsurariam causam, quia
causa ciuilis,& criminalis,propriè dicuntur de rebus
temporalibus & quæ coram seculari iudice sunt tra-
ctandæ. ut supra dictum est.& decre. in causis præal-
leg.ponit causas ecclesiasticas , & ciuiles pro diuer-
sis ; ergo una reliquam non includit, sed bene putò
sufficere mãdatum ad causas ecclesiasticas , quia om
nes causæ ecclesiasticæ † sunt quasi spirituales,sic &
5 res ecclesiasticæ dicuntur spirituales,vt no.gl. super
ver.apponatur,de testi.spo.c.j.lib. vj. vel annexæ, ut
dici: dicta glo.in cap. ex literis, de iureiuran.Ille enĩ
qui dat mandatum ad causas ecclesiasticas concedit
ꝙ omnes causæ quasi spirituales, uel annexæ spiri-
tualibus, quæ coram ecclesiastico iudice tractari pos
sunt experiri possit;ut est causa vsurarum,quę quasi
spiritualis est uel annexa spiritualibus , puto tamen
quod tale mandatum scilicet ad ecclesiasticas causas
non esset sufficiens ad mere spirituales , vt esset cau-
sa fidei, [g] sacramentorum , & huiusmodi. quia licet
g verbum ecclesiasticas includat quasi spirituales , &
annexas spiritualibus , non tamen merè spirituales,
quæ requirunt speciale mandatum . Sed oppono
imò videtur ꝙ prędictę formæ non sufficiant , nam
non videtur iure cautum quod causa spiritualis re-
quirat speciale mandatum, vt no.gloss.ord.in ca.qui
ad agendum.de procu.li.6.quæ enumerat causas quę
requirunt speciale mandatum,de causa spirituali nil
dicit,& Spe.eo.tit.scilicet de procur.§.j.uers.Item op
ponitur,ad quem remittit dicta glo.in c.qui ad agen
dum,nil de hoc dicit ; solutio imò non sufficiunt di-
ctæ formæ vt supra dictum est : Tum quia mandatã
sunt stricti iuris;& vna species non includit reliquã.
de rescriptis susceptũ,lib. vj. vnde cum alia sit causa
spiritualis,alia ciuilis,alia criminalis ; restat ꝙ datus
ad spirituales,diuersæ speciei.ad hoc de procu. si pro
curator. & in Spe.de procuratori.§.j.vers.item quod
6 certa. † Tum etiam quia spirituales ipsæ [h] requirunt
h speciale mandatum vnde Spec. de coniuncta perso-
na.§.1.uersic. Item quòd. dicit quòd coniuncta pso-
i na [i] non admittitur ad ea quæ requirunt speciale mã
datum,per quæ satis videtur innuere ꝙ causa bene-
k ficialis, [k] & spiritualis requirit speciale mandatum,
& ad hoc facit dicta decre.si annum,de iud.li. vj. Itẽ
hoc ipsum videtur probare tex.in d.ca. si annum.§.si
vero,vbi procurator ad eas,scilicet causas spirituales
constituitur, & ꝙ causa spiritualis requirat speciale
mandatum, patet ex eo quia discurrendo per singu-
las causas spirituales est reperire ꝙ requirunt specia
le mandatum, & ex singularibus, & indiuiduis infer
l tur genus, [l] vnde est videre ꝙ absolutio ab excom-
m municatione [m] requirit speciale mandatum,imò nec
n speciale [n] sufficit nisi habeat speciale ad præstandũ
iuramentum secundum not.in cap.cum desideres,de
sen.excom.super uer. absolutio. per decre.de ijs , de
senten.excom. Item iuramentum quod animam li-
gat requirit speciale mandatum.ff.de iura. calum.ca.
o fi. [o] in clem.non potest,de procu.& not.Spe.de iura.
calum.§.restat.vers.quid ergo fiet.&. uer.quid ergo.
& de procu.§.ratione autem formæ vers.pen. in cau
p sa matrimonii,qui matri.accusa.pos. ex literis [p] parte
decisa. Nec obst.decre.accedens.de procur. quia ibi
parentibus agentibus de matrimonio filiorum acces
sit consensus eorum,vt ibi no. Item in voto vltra ma
q rino.de vo.ex multa. [q] Item in contrahenda excom-
r municatione.24.q.3.si habes, in prin. [r] Item ad im-
petrandum dispensationem,vt no. Spec.de ele. uers.
s item not. [s] & idem in aliis spiritualibus : & potest es
7 se ratio: quia in causa spirituali propriè † tangitur
anima, quæ est omnibus temporalibus prætiosior.
Vnde nil prodest homini si totum mundum lucret,
anima uero sua salua non sit : & circa ea maius peri-
culum imminet . Vnde sicut expresso casu speciali,
t & subsecuta clausula generali [t] non veniunt specia-
lia maiora,vt d.cle. non potest:ita per generalia uer-
ba procuratoris ad causas non includitur spiritualis,
quæ propter sui nobilitatem , & magnitudinem est
speciali nota digna . Et quæ speciali nota digna sunt
si non exprimantur neglecta videntur. ff. de iniurijs,
item apud labeonem. §.hoc edictum.aliàs ait prætor.
de con es prebẽn.dilectus,& hoc videtur sentire gl.
vlti.in cle.non potest,quæ arguens contra text. dicit
ꝙ expresso iuramento quod ligat animam quę est
prætiosior corpore videtur includere ꝙ possit obii-
cere crimina quæ ligant corpus, soluit per interpre-
tationem, quia iuramentum procuratoris non ligat
animam domini quasi fateatur glo. ꝙ si ligaret pro-
cederet obiectio, & non dico ꝙ omnis causa spiritua
lis requirat speciale mandatum singulariter. Sed di-
co ꝙ nisi detur procurator saltem in genere ad spiri-
tuales causas ꝙ illas tractare non poterit tanquam
diuersæ speciei . vnde etiam idem dicimus in modo
rescripti ꝙ expressa temporali non venit in aliquo
spiritualis, & expresso laico impotenti non uenit cle
ricus secundum lec.& nota in ca.sedes,& in cap. Ro-
dulphus,de rescrip.& in Spe.de rescripti præsenta.§.
ratione autem causæ. versic. Item ꝙ in eo, & super
dicto versic.per Ioan. Andr.in addi. Ita in proposito
propter expressionem causarũ ciuilium,vel crimina
lium non veniet causa spiritualis quæ nobilior tan-
to differt ab alijs , quanto anima est prætiosior cor-
pore,& secundũ hoc etiam causa usurarum, quia cõ
tinet crimen includeretur de ui uerborum in manda
ro da-

F quod

to dato ad omnes causas criminales, tamen uidetur iuris dispositione, uel de mente iuris, non posse usurariam causam tractare, quæ est spiritualis propter rationes prædictas: & maximè ubi non ageretur criminaliter, sed ciuiliter ad resti. exactorum, quia tunc etiam non includitur sub criminalibus quę intelliguntur quando directè agitur de crimine. ut not. in d. gl. in d. c. literas, de iur. amen. cal. quia uerbum simpliciter, prolatum in sui potiori significato debet intelligi. de sent. excom. si quem. Vnde dicendo ad causas criminales intellige de illis ubi directè agitur de crimine. Item si mandato dicatur ad causas criminales, & ad omnes alias causas adhuc nō uenit spiritualis, uigore clausulæ generalis, quia clausula generalis adiecta speciali casui non includit maiores casus,
u ut in clemen. non potest, cum sua glos. [u] Ergo dicta clausula generalis, scilicet ad omnes alias causas adiecta causis criminalibus, vel ciuilibus sine speciebus criminalium, vel ciuilium, non includit spiritualem, quia est multo maior species, vt est dictum. Nec ob. si dicatur causa vsurarum potest criminaliter tractari, ergo venit in mandato dato ad criminales, quia
9 nou puto hoc verum, † quia criminalium alia est simplex, & sine mixtura spiritualitatis, alia habet mixtā spiritualitatem cuius ratione defertur ad ecclesiasticum iudicem, ut est usuraria, & tunc dico q ad istas generale mandatum ad causas criminales non extenditur per rationes superius alle. imò plus uidetur q si dicatur ad omnes causas criminales, non tamen ad ecclesiasticas criminales, nec in foro ecclesiastico. Ista enim differunt nimium, & sunt speciali nota digna, & ideo si taceantur non videntur includi ut supra dixi. Quid ergo si expresso aliquo adijciatur clausula generalis, & insuper addatur etiam si maiora, & magis specialia essent, quam expressa, nunquid poterit obijcere crimina? puto q non, nisi vnum de
x ipsis maioribus [x] fuerit expressum, secuta clausula generali: ad hoc. eo. tit. qui ad agendum. lib. vj. & videtur hoc sentire glo. ord. super uerbo mandamus, in d. decre. qui ad agendum, quæ dicit q licet tex. ibi. in §. procurator dicat q sine speciali mandato non potest procurator iuramentum deferre &c. Tamen si contineatur in mandatis id quod æquipollet speciali mandato, sufficit, & alle. proximum responsum ipsius decre. quod dicit q expresso vno speciali subsecu
10 ta clausula generali ueniunt alia specialia. † quasi hęc clausula generalis adiecta specialitate habeat vim specialis mādati quo ad alia specialia, scilicet paria, & non maiora. per clem. non potest. ita in proposito, expresso vno speciali altioris gradus, & hoc placet domi. Ioan. de Sancto Geor. Bono. & domino meo do. Lapo Abbati monasterii S. Miniati ad montem propè Florentiam. facit ad hoc quia speciale mandatum datum intelligitur ubi nominatim quid mandatur. ff. de procura. non solum. §. ultim. & l. Pompo. in princip. ff. de mino. illud. §. si talis. Nominatim autem. fit, quod fit expresso nomine proprio, uel eo qd habet uim proprii nominis, de testi. li. et ex quadam. ff. de libe. & posthu. nominatim. ff. si cer. pet. l. certū. ff. de uerbo. oblig. stipulatio. & l. ubi autem. Vnde si exprimo in mandato gradum altiorem, & adiicio, & ad alia, satis uideor uelle alia altiore venire, & hoc habet uim proprii nominis per iura prædicta. Sed obstare uidetur q secundum hoc expresso in mandato ad opponendum crimina, uel defectus subsecuta clausula generali posset procurator matrimonium contrahere, quod est falsum ut dicit glo. in d. c. qui ad agendum, sed non est contra, quia contrahere matrimonium est longe maius, sed clausula generalis non includit longè maiora, ut no. glo. in d. c. procurator.
11 † Item licet clausula generalis adiecta casui speciali includat alia specialia paria, non tamen illa specialia quæ iuris dispositione requirunt speciale mandatū,
y ut in matrimonio [y] vnde in quæstione prædicta; nō intelligo q expresso uno de longè maioribus, ueniāt alia longè maiora quæ iuris dispositione requirunt speciale mandatum, & propter eorum magnitudinē non ueniret, nisi unum de longè maioribus fuisset expressum: unde sicut non uenit in dicta decre. qui ad agendum aliquod de positiuis speciale mandatum exigentiuus nisi eorum aliquod exprimatur; ita non ueniet etiam uigore generalis clausulæ aliquod de contentis in maiore & alterius generis altioris mandatum speciale exigentis, nisi eorum aliquod exprimatur propter paritatem rationis, & uide ad intellectum prædictorum supra alleg. proxi.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Supra Alleg.] *Videlicet. 10. quæ incipit disputat hic plura. & etiam Alle. 55 incipien. Reueren. Hanc Alle. citant, & comprobant D. meus Phi. Dec. conf. 170. uiso, ante nu. 3. Ludo. Roma. in l. Titia, post nu. 7. uers. secunda est opin. ff. solu. matri. Alexan. in Apostil. ad Bar. in l. omni. in uer. in fi. legis, post medium. C. de sacro. eccle. Vide etiam Gem. in c. 1. nu. 5. de usur. lib. 6. Card. in cle. unic. quæst. 18. numer. 19. & Boni. de uita. nume. 117. eo. dem titu.*

b ¶ Ratione peccati.] *Lapum sequitur Mar. Sozzi. in c. licet, post nu. 14. in 36. casu. de for. compe. Et hanc Allega. citare uoluit idem in cap. cum sit, post num. 19. eod. titulo.*

c ¶ Lib. vi.] *Et ibi Phi. Fran. qui Lap. hic sequitur. §. qui uerò ante nu. 6. & facit tex. in c. cum tu. de usur. glo. fi. in c. a. cum sit generale. uers. Item crimen usurarum, & ibidem Abba. & alij. de fo. compe. Cardi. consi. 120. Titius obligauit. num. 2. uers. item de tali. Vide etiam alios quos refero supra Alle. 55. in 1. Apostil.*

d ¶ Species causarum.] *Pulchrè Lap. hic ostendit causarum genera plura esse, & inter se differre, ad quem se remittit Feli. c. in causis. post prin. de testi. Vide etiā Rober. Maran. in 4. par. prin. xi. & xiij. distin. Iudiciorum, & Fran. cum hoc senentem in cap. fina. ad fin. de arbi. libr. 6.*

e ¶ Exprimere actionem.] *Prout cle. dispendiosam. de iudi. cum. cle. sæpè de uer. signi. & ibi per omnes. glo. magna in cap. 1. ubi etiam Gemini. col. 4. uers. sequitur in glo. distin. 7. Et hoc dictum Lapi sequitur Feli. in c. dilecti filii, uers. sus. de iudi.*

f ¶ Sed in ciuilibus sic.] *Et tunc an sit necesse exprimere in libello an quis agat directa, uel utili actione uideatur per Bar. in l. si duo rei. nu. 2. ff. de donatio. per Anto. de But. Feli. & alios in dicto c. dilecto. de iudi. & per Iason. in l. edita. post nu. 5. uers. An autem necesse, & ibi Apostil.*

Apostil. in uer. necesse ad Lap. hic se remittit. C. de edend.

g ¶Causa fidei.] *Hoc dictum Lapi refert, & sequitur Fran. in c. qui ad agendum post nu. 5. uersi. 31. in causis usurariis, de procu. lib. 6.*

h ¶Spirituales ipsæ.] *Aliàs spirituales causæ. Lap. hic se quitur Prob. in Addi. ad Glo. pragma. de Collatio. §. isti quod, in uer. nominatorum, uers. no. Lap. & Feli. in c. fe des. ante nu. 4. uers. Et dicit Lap. de rescr. An autē causæ spirituales, seu beneficiaria mandatum requirant specia le uide Rot. 375. fuit dubitatum. inno. Tracto in 4. quæ. 31. Reg. Cancel. nu. 5. & 18. Vide etiam infra in Apostil. in uer. beneficialis.*

i ¶Coniuncta persona.] *Vide Rot. 142. in causa bene. In no. & Bellame. 682. in causis. Abba. Feli. & alios in c. nonnulli. de rescrip. Roma syngu. 613. tu audiuisti. & ibi Apostil. uoluit citare Lap. hic. Abba. & Feli. in c. co ram ubi post nu. 6. citat Lap. hic. de offi. dele.*

k ¶Beneficialis.] *Vide omnino Bellame. Dec. 5. generale procuratorium, & Mil. in Reper. in uer. procurator potest esse laicus. Rot. in no. 375. aliàs 27. sub titu. de procu. ubi in Addi. quæ ascribitur* Papazono *citatur Lap. hic, & ibidem subditur Decretum Rota quòd mandatū ad causas motas & mouendas comprehendat etiam causas beneficiarias, quod & ego seruari uidi.*

l ¶Infertur genus.] *Vel potius species ut docet porphy. in prædicabi. dum de specie tractat dicens species est quæ de multis numerò differentibus dicitur eum rei uis, ac natura exquiritur. & post & omne quodcunque ante in diuidua proximè dicitur species erit, atque ita ut genus esse nunquam possit &c. & utrobiq; Ammo. Hermi.*

m ¶Absolutio ab excommunicatione.] *Contra quòd non requiratur speciale mandatum colligitur ex Rota Dec. 426. si decanus. in no. ubi etiam nu. 2. quòd canonicus non excommunicatus potest pro concanonico absolutionē à sententia excommunicationis etiam absque mandato petere. Pro opi. Lapi est glo. penul. in terminis in alleg. c. qui ad agendum, uers. Item in absolutione petenda ab ex communicatione. de procu. lib. 6. Idem etiam uoluit Spe. de procu. §. 1. nu. 5. uersi. 16. in petenda absolutione. Vi de Fran. in d. ca. qui ad agendum. §. procurator. post nu. 4. uers. secundo uult.*

n ¶Nec speciale.] *Mihi magis placet opi. Phi. Fran. in al le. c. qui ad agendum. §. procurator, post. nu. 4. ubi citās* Lap. *hic subdit sufficere generalem clausulam facta ex pressione quòd possit petere absolutionem, de iuramento mē tione non facta, imò quòd sufficeret simplex mandatum ad petendam absolutionem, licet non fuisset dictum quòd iurare posset, ex quo mandatum trahatur ad omnia sine quibus absolutio obtineri non potest. uulga. l. ad rem mo bilem. & l. ad legatum. ff. de procu. & facit in simi. Rot. Bellame. 20. procurator in prophanis, uersus fin.* Nec *illud cap. quod de iis mihi probat illud ad quod hic adducitur.*

o ¶Cap. fin.] *Supple tu. lib. 6. ubi quòd cum speciali manda to procurator ad iurandum de calumnia admittitur. Et quòd absque speciali mandato non admittatur procurator ad iurandum de calumnia uoluerunt Aegid. Bellame. Dec. 20. incipien. procurator in prophanis. Bar. in l. qui bona. §. si alieno. nu. 2. ff. de dam. infe. De quo tamen, & circa alia iuramenta an requirant speciale mandatum uideatur Bar. in d. §. si alieno. & ibidem Roma. Alex. & alij. & latè per Mar. Ant. Bauer. in tract. de iurein. post nu. 95. uers. 54.*

p ¶Ex literis.] *Hoc e. quod etiam ad rem nostram citatur per glo. penul. in alle. c. qui ad agendum. uers. Item in cau sa matrimoniali. de procu. lib. 6. non inuenies ut annuit ibidem glo. ibi in parte decisa. & Lap. hic quasi dicant in parte recisa, seu in libro illo non posita, quod expressius, & clarius cognosces ex uerbis Cardi. in clem. 1. de procu. ante nu. 12. uers. Allegabatur autem ad hoc. qui ma tri. accus. pos. ex literis in antiqua compilatione, quod c. hodie non habemus. Pro dicto Lapi hic adducitur etiā Azzo in sum eod. nu. 5. qui loquitur per uerbum fortè, facit ratio tex. in l. generali in prin. ff. de ritu nup. Idem etiam uoluit Inno. in ca. coram, uersus fi. ubi legendum est Quidam assignant casum in matrimonio. de in inte. re sti. Spec. de procu. §. 1. post nu. 4. uers. 9. secundum Vm. in causa matrimoniali. & Bar. in l. filius fa. ante numer. 10. uersicul. Item fallit in causa matrimoniali. ff. de donatio.*

q ¶Ex multa.] *Videlicet post prin. uers. Illis autem solū modo. Sed de alio mandato loquitur tex. ille ab hoc de quo hic tractamus. Idem etiam quod Lap. hic dicit præal leg. glo. penul in c. qui ad agendum. uers. Item secundum quosdam in uoto transmarino. & Specu. in alleg. §. 1. de procu. post nu. 4. uers. x. secundum D. meum.*

r ¶In prin.] *Idem uoluit glo. penul. in alle. c. qui ad agen dum. uers. Item in contrahenda excommunicatione. & Specu. in d. §. 1. de procu. ante. num. 6. uers. 18. in contrahenda excommunicatione.*

s ¶Vers. item no.] *Supple in. §. superius, nu. 4. ibi licet autem procurator. Idem etiam uoluit Specu. in praalle. §. 1. de procu. ante nu. 6. uers. 21. in petenda dispensatione. Facit tex. & ibi Anto. de But. & Abb. in c. inno tuit de electio. Idem etiam uoluit Corset. in suis singu. in uer. mandatum in impetranda dispensatione. Et Lap. hic sequitur inferens ad omnem dispensationem obtinendam ut requiratur speciale mandatum. Fran. in alle. c. qui ad agendum. §. fi. col. antepen. uer. xxxij. est quan do uellet. de procu. lib. 6.*

t ¶Clausula generali.] *Idem dixit suprà Alle. proximè præcedenti ad fi. ubi aliqua addidi in uer. sedes. idem etiā uoluit hac eadem alle. uersus fi. uers. Item licet clausu la generalis. pro hac, & similibus clausulis generalibus uideatur Abb. in c. sedes. nu. 6. de rescrip. & ibi latius in quadam Apostil. in uer. clausula generalis ubi prope fin. citat Lap. hic.*

u ¶Cum sua glos.] *Per Anto. de But. Abb. & alios in al le. c. sedes. de rescr. Gemini in c. qui ad agendum. §. sed si aliquis, prope fi. de procu. lib. 6 & Fran. ibi ad fin. sequitur Lap. hic. & Sozz. consil. 104. quoniam præsens. nu. 1. lib. 3.*

x ¶De ipsis maioribus.] *Vide Alex. consi. 22. uiso. col. fi. lib. 1. Videri etiam poterunt quæ scripsi. in 6. q. 24. Reg. Cancel. nu. 14.*

y ¶Vt in matrimonio.] *Supple tu contrahendo, pro quo speciale mandatum requiritur. prout in c. fi. in prin. de procu. libr. 6. & per gl. penul. supra adductam. in cap. qui ad agendum, uer. Item in contrahendo matrimonio. eo. titu. & lib. & per Mil. in reper. in uer. procurator ad matrimonium. Idem etiam in causa matrimoniali, ut supra probatum est.*

SVMMARIVM.

1 *Vadens ad furandum rem alicuius si ante furtum præ ueniatur & illi res donetur an dicatur fur.*

ALLEGATIO LXXI.

a MArtinus[a] & Petrus sunt duo fideicommis
sarij Ioannis, pro quo debent dispensare
prout voluerint pro anima sua centum: &
iterum Martinus scriptus est solus fideicommissarius Andreæ, pro quo debet dispensare simili modo alia centum. Accidit per inaduertentiam ꝙ Petrus scriptus nomine suo & socij sui Martini commissariorum dicti Io. pro anima d. Io. centum.xx. dispensauit non credens plus dare pro eo quam dispensare deberet. Nunc dictus Martinus de consensu Petri vellet dicta.xx. plus data applicare dicto Andreæ de quo nec ante dictam dationem neque in datione illa neque per Martinum, neque per Petrum, quo ad illa.xx. aliqua præcessit, uel fuit intentio dandi pro anima Andreæ, quia credebat solum dispensasse partem Ioan. sed cum ad eorum notitiam peruenit error, nõ consenserunt dedisse illa.xx. pro Ioanne, sed velle applicare Andreæ ut dictum est. Modo quæritur omisso foro iudiciali, si in foro conscientiæ ipse Martinus potest applicare illa uiginti ipsi Andreæ. Item si facta dispensatione flor. 80. pro anima dicti Andreæ per ipsum Martinum, si ipse Martinus est liber secũdum conscientiam à dispensatione totali illorum cẽtum flo. quos pro dicto Andrea debuit dispensare. Ad prædictam quæstionem sic respondetur; & primo pro declaratione, aut dicta centum uiginti fuerunt data certæ personæ per errorem, & ignorantiã, aut fuerunt per minutias hincinde dispersa. Primo casu aut est persona quæ sit potens restituere quod per errorem recepit & tunc possunt dicta. xx. ab eo repeti, & ipse restituere tenetur, & restitutione facta cessat quæstio. Item dicto casu potest absque restitutione actuali dictus Petrus notificare dicto tali qui recipit, dictum errorem, & possunt adinuicem conueniri dictus recipiens, & prædicti Petrus & Martinus ꝙ illam pecuniam de cætero ipse recipiẽs dicat se recepisse pro anima dicti Andreæ, & ipse Martinus de consensu dicti Petri ipsam pecuniam de nouo ipsi eidem qui recepit pro anima dicti Ioannis concedat, seu consentiat ꝙ licitè tunc retineat pro anima dicti
b Andreæ: quia remittere [b] idem est quòd dare; & dictus recipiens ab inde omnes præces, & quæcunque suffragia quæ facturus erat pro anima dicti Ioannis pro dictis.xx. faciet pro anima dicti Andreæ. Si autẽ non est potens restituere, & tunc est idẽ quòd in casu seq. s. quando hincinde per minutias fuerunt dispersa ita quòd in facto repeti non possunt, quibus casibus dico quòd si Petrus & Martinus concordant ad inuicem ita quòd dictus Petrus, & Martinus consentiant quòd. xx. quæ per errorem soluit & de quibus competit sibi de iure receptio: Martinus disponat prout vult: quia dictus Mar. potest illa de nouo concedere pro anima dicti Andreæ eisdem quibus per errorem concessa fuerunt, seu remanere, uel consentire quòd ipsi qui sic per errorem receperunt pro anima Io. & per errorem illicitè retinent, quòd præces, & suffragia de cætero pro anima dicti Andreæ effundant, & licet non reperirentur illi qui dicta.xx. receperunt, tamẽ sufficit quòd eis donentur, seu concedantur quòd licite retineant pro anima dicti Andreæ, & pro anima prædicti Andreæ erunt, nõ à die prime datæ, sed à die donationis, & nouæ concessionis, seu remissionis. † Vnde ille qui uadit ut fu
1 retur rem meam, si ante furtum [c] præuenio, & illam
c illi dono licet ipse ignoret non dicitur furtum committere, licet postea rem ipsam ille aufferat animo furandi. Et si dicatur dicta. xx. non fuerunt data pro anima Andreæ, fateor. Item dicta.xx. non fuerunt data de pecunia Andreæ, sed Ioannis, fateor. Item illi pauperes recipientes non receperunt pro anima Andreæ, sed Ioannis, ergo pro anima Andreæ operari non possunt negãdo istam conclusionem quia possunt obseruari quæ supra dicta sunt, nam si fiat restitutio ab eo qui recepit cessat quæstio, ut prædixi, si non posit fieri restitutio quia non habet unde, uel quia minutatin fuerũt dispersa, & si non reperiũtur, vel ignorantur recipientes, tunc sufficit remisio uel noua concesio, nec obst. ꝙ dicta pecunia non fuit de pecunia Andreæ, sed Io. quia Petrus ꝑ errorẽ soluit cui competit repetitio consentit ꝙ Martinus ipse facere poterat, & sicut ipse de nouo concedere, uel remittere poterat; ita & Martinus hoc poterit; procedunt maximè prædicta in foro animæ ubi de apicibus iuris, & formulis uerborum non est disputandum, sed secundum intentionem, & ueritatem gestorum.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Martinus.] *Hanc Alle. citat, & ad illam se remittit Apostil. 1. magna ad Abba. in ca. Ioannes. col. fi. uer. Titius, & Marti. de testa.*

b ¶ Remittere.] *Remissio, datio, seu donatio æquipollent, seu a pari procedunt. l. quin etiam. ff. de calumnia. Fede. de Sen. con. 18. quæstio talis. con. 22 an usurario. et con. 177. quidam habet. uers. in contrarium uidetur. Et dicta con. 18. & 22. Fede. sequitur Phi. Fran. in c. peccatum. ante nume. 5. de reg. iur. lib. 6. licet illud con. 22. sub alio numero citet.*

c ¶ Si ante furtum.] *Pro quo, & quid si post furtum uide consi. Fede. supra adductum. 18. in prin. Dyn. in regu. peccatum. nu. 5. lib. 6. ubi etiam Apostil. super uer. remittitur peccatum. Videri etiam poterunt quæ scripsi in 9. quæstio. Reg. Cancel. de Impe. bene. uiuen. nume. 3. & 6. ac sequen.*

SVMMARIVM.

1 *Res empta de pecunijs ecclesiæ an efficiatur ipsius ecclesiæ uel ementis.*

2 *Actor debet sequi forum rei.*

3 *Impediens res ecclesiasticas sacras sacrilegus dicitur.*

4 *Possessori inquietato datur uti possidetis.*

ALLE-

ALLEGATIO LXXII.

IN † q̃stione præmissa multa capitula cõtinente est perdiscutiendum an res empta de pecunia ecclesię [a] sit effecta ecclesię sic, ꝙ ecclesię vendicare posſit; hoc enim est fundamentum agentis hic, & attendendum ꝙ glo. dicunt assertiuè ꝙ sic; ita not. glo. de peculi. cle. in quirendũ, & Io. xij. q. ij. apostolicos. alleg. xij. q. 4. sacerdotes, & c. fixum, & c. 2. q. 6. facit. c. res ecclesiæ. xij. q. 1. Ego nunquam uidi text. hoc probantem, imò regula habet contrarium. C. de rei vendi. l. si ex ea. C. de donat. inter vi. & uxo. l. si de tua. & l. si patruus. C. communia vtriusque iudicij, quæ regula fallit in casibus pluribus à iure expresſis. C. in milite. C. de rei uend. l. si vt proponis, & pupillo. C. arbi. tu. l. 3. & in re empta à marito de pecunia uxoris. ff. de dona. inter ui. & uxor. & in re empta à liberto de pecunia data à patrono quæ reuocatur sola obsequij ratione non præstiti. C. de reuocan. do. l. 1. addunt aliqui de re emp. a de pecuniis fenebribus. de usuris cum tu. de illo scilicet de re empta de pecunijs fenebribus est dubiũ, sed de ecclesia [b] non inuenietur text. in mundo. Ad text. allegatum in contrarium si tex. uideatur bene non probat, & facilè est respondere in quibus non insisto. Sed supposito pro vero quod ita sit, est uidendum an coram iudice ecclesiastico procedat libellus formatus ut sit hic attendendum quia libellus figuratiuè fundari uidetur super not. Inno. in c. cum sit. de for. comp. quæ habent quod si allegetur rapina [c] uel dolus & fraus contractus, uel nullitas, siue etiam petatur resciſsio; ꝙ iudex ecclesiasticus cognoscet: hic ante omnia pondero quod uerba Inno. non amplè sunt intelligenda, non enim est de mente Innoc. quod integratio, uel aliàs contractus resciſsio, vel nullitatis declaratio, sic absolutè proponatur contra laicum in foro ecclesiastico, nam standum est regulæ quæ habet quod actor [d] sequitur † forũ rei ut in. c. cum sit, & in c. si clericus, nisi inquantum reperiatur regula uiolata expresſè in casu. ca. cum sic, exprimuntur in quibus offenditur illa regula, nec fit extensio, cum illa dispositio exorbitet, vt in regula quę à iure, nisi fortè ad similia vbi subesset omnimoda rationis identitas. no. idem Inno. Debet sic concludi. Nam aliquando constat res impeditas à laico fore ecclesiasticas ex natura rei, ut quia sacræ, & tunc coram ecclesiastico, cum sit crimen sacrilegii. xvii. q. 3. sicut. & c. 3. & hoc non ex debito speciali ecclesiæ, imò etiam ex debito generali quo ecclesia defendit miserabiles personas. xiiii. q. 3. si quis de potentibus, & ca. licet. & cap. ex tenore, de fo. compe. ubi legitur de eorum oppresſione; Aut non allegatur oppresſio siue uiolentia, & tunc si constat rem fore ecclesiæ sed dicitur illam peruenisse sine causa ad laicum, & sic allegatur nullitas tituli, uel metus ut fiat recisio: tunc quia constat ipsam fore ecclesiæ iudex ecclesiasticus exequetur, ut in. c. apostolicos. & c. quicunque militum. xii. q. 2. & sic intelligantur tota not. Innoc. Vbi autem non constat esse, uel fuisse ecclesiæ, sed in dubium reuocatur quia ecclesia uendicat allegato dominio; & posſidens negat nisi allegetur oppresſio, vel uiolentia; stabitur regulæ quantuncunque allegetur fraus, uel dolus, nec in hoc receditur à regula nũc apostolica, [e] dum in libello hic narratur ꝙ de pecuniis ecclesiæ fraudulẽter, uel dolosè isti emerunt ad instantiam fratris Ioannis, & ꝙ tenuerunt per uiolentiam contra uoluntatem Abbatis, & quòd turbauerũt, & turbant ne Abbas pacificè posſideat, petitur declarari si sit factum contractum sic, recognosci, bona restitui; ista est vna mixtura malè apposita. Iste uidetur intentare vti posſidetis ex capite quo asserit se turbari, Iste vendicat ex capite quo asserit bona ecclesiæ, & petit sibi restitui. Iste agit de dolo contractus, siue implorat officium iudicis allegato dolo, & fraude: Primum probant. l. vnica. C. uti posſide. & l. j. & l. si duo. ff. eo tit. [f] Secundum probat. l. ex diuerso. ff. de rei uendi. Tertium probat series libelli. † Primum non potest procedere quia vti posſide. datur posſessori qui inquietatur. vt. l. vnica præalleg. cum ibi no. & l. j. & l. si duo. ff. eo. tit. & agẽs non asserit abbatem posſidere, imò asserit contrariũ, ex quo uendicat quia rei vendicatio datur domino contra posſidentem, uel detentorem ut. l. una. C. de aliena. iudi. mu. cau. fac. l. in rem. & l. officium de rei vendi. ergo deficit ex illo capite. Item aperta est ignorantia, cum concurrant vti posſidetis, & rei vendi. in tentata contra eundem, ad easdem res, non uariata qualitate posſessionis, vt. l. naturaliter. §. nihil. ff. de acquir. pos. secundum unam lecturam & ibi plenè probat, & hæc exceptio cum sit declinatoria iurisdictionis, & processus debet ante lit. contest. expediri, de or. cog. tuam, de iudi. exhibita. licet miles agens explicet tale quid in libello quo iustificato foret articulus præiudicialis processui, vt probant statim inducta, aliàs dilatoriæ forent dicendæ post lit. contest. & l. si quidem, & l. exceptiones. C. de prob. & excep. fieret mixtura peruertens ordinem processus contra casum exhibit. de iudi. & no. de offi. deleg. cum contingat. Item si miles procederet tamen quia allegatur dolus, debet inquietatio narrata specificari localiter, & temporaliter, & qualibet circunstantia describi ac si ageretur de crimine criminaliter, ut. l. libellorum. ff. de accusa. [g] Secus si non allegetur dolus aduersarii. ff. de iniuriis. l. prætor edixit. ff. de dolo. l. itaque. probatur. ff. de vi & vi ar. l. 1. §. rectisſimè. & §. ibi autem, & est casus de procu. c. tuę. facit quod no. Innoc. de accusa. qualiter: no. Bar. in l. ff. vti posſide. hic autem nulla sit specificatio turbationis, & hoc solũ sufficere debet ad repulsam. Item in capite quo petit pronuntiari illos recepisse fructus, & tenuisse bona, illud non procedit: nam illa conclusio non continet aliquid dari, vel fieri parti, nec ius partis declarari. Cum tamen actio sit ius prosequendi &c. insti. de actio. in princi. Istud enim cadebat, & cadere poterat sub narratione, vt infertur, non sub conditione, cum libellus sit syllogismus legistæ. C. de eden. l. edita. & ibi no. sic nec ex ea parte qua petit sic recognosci, vt ex prædictis infertur; ꝙ si non procedit rei vendicatio, ꝙ res non sit effecta litigiosa, cum vitium litigiosi surgat de dominio rei; legitimè agitur iuxta formã Authen. litigiosam. C. de litigiosis, ex ijs concluditur iudicem ecclesiasticum propositis except. & proba. procedere non posse, & probatio patet ex serie proposita, item libellum non procedere, & sic rem litigiosam

giosam effectam non esse. hæc allegatio fuit domini Ioan. de Ligna. uide per me super hoc eodem anno, & eadem quæstione, quam de facto habui & obtinui
g alleg. 58. supra. [g]

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶De pecunia ecclesiæ.] *Pro hac quæst. & alijs simi. uide Bald. in l. etiam nu. 4. & seq. uers. Quæro si prælatus mutuat C. de fideicom. Io. firma. de episcop. lib. 4. par. 4. nu. 137. & seq. & And. Tiraq. qui more suo infinita cumulat, & ad partes discutit Glo. uni. §. 32. num. 10. cum pluribus seq. de ut. retra. ubi nu. 16. citat Lap. hic, uer. nec res empta de pecunia. titu. 1.*

b ¶De ecclesia.] *Aliter sentire uidetur supra Allega. 58. prælatus, nu. 10. & infra 74. quæro an res. post num. 2. uersi. licet secus.*

c ¶Rapina.] *De qua, & omni oppressione cognoscit ecclesiasticus prout supra Alle. 58. nu. 4. & Alle. 54. nu. 3. Rapina autem propriè dicitur furtum improbissimum cũ uiolentia contractum. l. 2. ff. de priua. deli. l. duobus. §. si quis curauerit se non rapuisse ff. de iureiur. Insti. ui bono. rapto. in prin. pulchrè Ludo. Roma. consi. 144. inquisitio. nume. 2.*

d ¶Quod actor.] *Idem dicit supra Alle. 58. nu. 2.*

e ¶Nunc apostolica.] *Triplex lectura hic cadere potest, una quòd non recedatur a regula apostolica. i. canonica, seu pontificia. prout etiam nuncupamus cameram apostolicam. i. papalem, seu pontificiam ad ea quæ adduco in Glo. Facul. §. sanè, in uer. Apostolicæ. & in 10. quæst. 1. Reg. nu. 14. Altera erit nec in hoc receditur a regula i. apostolicos uidelicet. 12. quæst. 2. quod proximè adduxit Tertia erit nunc applico. Cogita non enim sum Aedipus.*

f Eo. titu.] *Et Alle. 64. nunquid. ac Alle. seq.*

g ¶De accu.] *Idem dicit supra Alleg. 58. prælatus ecclesia. nu. 12. Vide D. meum Phi. Dec. qui alios adducit con. 83. In causa accusationis. nu. 2. & toto con.*

h ¶Alle. 58. supra.] *Prælatus. ubi in fi. remittit se ad Alle. 77. existimo ibi legendum 72. Pro materia huius Alle. quæ fuit Ioan. a Ligna. supra 94. nunquid & Alleg. 65. proponit.*

SVMMARIVM.

1 *Prælatus uocans ad se monachum suum cui mandatũ facit statim respondere sibi ueritatem sub pœna excommunicationis: qua pœna teneatur.*
2 *Monitio an semper debeat excommunicationem præcedere.*
3 *Sententia excommunicationis potest pro manifesta offensa in præsentem proferri nulla monitione præmissa.*
4 *Sententia lata in diem uel sub conditione suspenditur per appellationem medio tempore interpositam: sic & pœna quæ prouenire habet ex prolatione ipsius sententiæ.*
5 *Claustrales an pro mannum iniectione cum uiolentia in clericos possint à suo prælato absolui.*
6 *Ignorantia iuris an in aliquibus excuset claustrales.*
7 *Statutum & sententia in quo differant.*

ALLEGATIO LXXIII.

a Prelatus regularis [a] vocauit ad se monachũ
1 suum claustralẽ, † & illi in sua præsentia
constituto mandauit vt statim responderet sibi veritatem de certa re, & hoc mandatum fecit sub pœna excom. quam in eum intulit extunc, nisi suis dictis pareret; qui statim paruit, & hoc sine scriptis, & nulla alia monitione præmissa, quæritur nunquid talis prælatus inciderit in pœnam suspensionis ab ingressu ecclesiæ per mensem, & videtur hæc quæstio indubitata & expedita, per casus expressos de senten. excom. sacro. & c. cum medicinalis. eo. tit.
b lib. vj. [b] Sed contrarium videtur ꝙ talis prælatus dictam pœnam non incurrit propter monitionem nõ
2 præmissam, nam ꝙ monitio † debet præcedere sententiam excom. habet locum cum fertur pro præteritis culpis, ita no. Inno. & Ioan. And. post eum de senten. excom. sacro. & idem no. 24 q. 3. ecce. & c. de illicita.
c [c] secus si pro futuris culpis [d] feratur dicta sen-
d tentia secundum eum quia in futurum tempus monet. 6. q. v. quidam. Vnde ipse idem Inn. ibi dicit q illa decre. sacro, non habet locum in eo qui fuit excõmunicatus quia non parebat rei iudicatæ, quia excõmunicatus est pro manifesta offensa, vnde si feratur sententia excom. contra aliquem nisi infra terminũ
e soluat elapso termino excommunicatus est, [e] si non soluit: de re iudi. quod ad consultationem de app. preterea. 2. ita not. Ioan. And. post alleg. de offic. deleg. P. & G. in nouella super ver. excommunicationis. Vnde ipse idem post Host. dicit ꝙ si in debitorem consentientem feratur sententia excommunicationis, nisi in termino satisfaciat, tunc nulla monitione præmissa excommunicatus erit, quia dies interpellat pro homine de loca. ca. si. in fi. item sententia ex-
3 cõmunicationis † potest ꝓferri pro manifesta offen-
f sa [f] in præsentem [g] nulla monitione præmissa vt no.
g Inno. de sen. excom. in c. dilecto [h] lib. vj. item quan-
h do sententia excommunicationis fertur ad defensam non est necessaria monitio vt not. Ioan. And. in d. c. dilecto. super uer. defendere. & de hoc plenius p
i Inno. in c. veniens aliàs venerabilis, [i] de censi. Sed de secundo uidelicet. An ex eo ꝙ sine scriptis fuerit lata idem prælatus inciderit in dictam pœnam, de hoc noua lex est, nec memini vidisse contra dictos tex. aliquid dictum, uel expositum, tamen idem videtur dici posse uidelicet, ꝙ non, in dicto casu. Ratio quia prædictæ decre. sacro. & cum medicinalis; sunt pœnales, & ideo restringendæ. Vnde pœna quæ imponitur proferentibus sententiam excommunicationis sine scriptis intelligitur imponi pro sententia excommunicationis actuali, ita ꝙ effectum habeat, unde si nunquam sententia lata habuit effectũ
k sententiæ, quia nunquam ligauit, [k] nunquam debet
4 habere locum pœna. † Vnde sicut ipsa sententia lata in diem, vel sub conditione suspenditur per appella-
l tionem [l] medio tempore interpositam, ita quoque debet suspendi pœna quæ prouenire habet ex prolatione ipsius sententiæ excommunicationis: quia talis pœna est accessoria ad eam sententiam excommunicationis; donec ergo talis sententia excommunicationis principaliter firma sit non debet habere locũ

pœna

pœna acceſſoria, vel occaſionalis. de reg. iur. acceſſo-
riū, præterea decre. ſacro. de ſenten. excom. quæ in-
fert pœnam excommunicanti monitione non præ-
miſſa, & non ſeruatis alijs de quibus ibi; habet locū
in iudicio. i. quando is qui excommunicat procedit
vt iudex, ſecus ſi ut pars ſuum officium exercendo,
vt no. Ioan. Andr. poſt. Innoc. in d. c. ſacro. ſuper ver.
præſumpſerit, & plenius in decre. venerabili, aliàs ve
niens, de cen. Eodem modo dici poteſt ꝙ decre. cum
medicinalis quæ ab inde cauſata fuit locum habeat
quando proceditur à iudice & in iudicio. Secus ſi à
parte ſuum officium exercente ut ſupra: modò di-
ci poteſt, quod prælatus contra ſubditum ſuum ad
correctionem regularem procedendo, non procedit
vt iudex iudicialiter, nec formulas iuris uſquequaq;
m ſeruare debet de accuſa. qualiter, & quando. 2. [m] du-
rum enim eſſet, & incommodum prælato regulari
qui ſæpe in die modo pro iſta re, modo pro illa ha-
bet increpare, monere, & præcipere ſuis ſubditis clau
ſtralibus, ſemper habere pennam, & folium & ante
ſcribere quam ſub pœna excommunicationis man-
daret, hinc eſt quod talem pœnam non incurrit qui
ideo non tulit in ſcriptis ſententiam excommunica-
tionis, quia non erant præſtò neceſſaria ad ſcriben-
dum, uel periculum erat in mora ſi penna, papirus
vel inclauſtrum, expectaretur. not. gl. ſuper ver. teme
rarius in dict. cap. cum medicinalis, de ſenten. excō.
n lib. 6. [n] † Hinc eſt quòd pro talibus clauſtralibus cō
5 ceditur ꝙ pro iniectione uiolenta manuum in cleri
o cos non attendit [o] ire ad curiam, imò à ſuo prælato
poſſunt abſolui. de ſenten. excom. cum illorum. Item
huiuſmodi prælati regulares ſuas ſententias quas
proferunt in clauſtrales ſecundum diſciplinam regu
larem non ferunt in ſcriptis, ad ꝙ alij iudices tenen
p tur, de re iud. & ſi ſententia, lib. vj. [p] unde pro culpis
ipſorum clauſtralium aliquando mandant prælati ꝙ
certis uicibus comedant in terra, ieiunent in pane,
& aqua, ꝙ non intrent eccleſiam, non exeant clau-
ſtrum. & ſimilia, nulla exinde confecta ſcriptura, nec
pro tribunali ſedendo, quæ tamen in alijs iudicibus
nulla eſſet ipſo iure: imò expertus ſum aliquando ꝙ
totum unum proceſſum ordinarium expediunt ſine
notario, uel teſte, ubi enim de bona fide agitur, de
apicibus iuris non eſt diſputandum, nec decet eos fo
renſium decertationum fore peritos, de ſyndi. al. dē
6 ſimo. c. j. † Et aliquando etiam ipſos clauſtrales igno
rantia iuris excuſat, ut milites, ruſticos, mulieres, &
huiuſmodi perſonas publicæ conuerſationis igna-
ras. Item cauſa quare fuit prouiſum ut in ſcriptis
ferretur talis ſententia; fuit vt copia daretur excom-
municato ut poſſit fidem facere de illa ſuperiori in
cauſa appellationis ut poſſit grauamem ſuum rele-
uari facere, & non poſſet contra eum uagari in incer
to. Sed in iſtis regularibus in quibus relaxatur ordo
iuris, quando procedunt ſecundum diſciplinam re-
gularem & ad correctionem hoc non expedit; quia à
q correctione non appellatur, [q] de appellationibus ca
pit. reprehenſibilis.

Poſt hoc quæſitum fuit à me Lapo de Caſtiglion
chio decretorum doctore de tali caſu. Prouincialis
carmelitarum volens aliqua imponere omnibus ſuis
fratribus: uidelicet quòd non deberent in futurū pro
palare, ſeu extraneis manifeſtare ſeu pandere aliqua
geſta expreſſa; ſic præcepit. Egó præcipio vobis omni
bus præſentibus, & abſentibus in uirtute ſanctæ obe
dientiæ, & ſub pœna excommunicationis latæ ſentē
tiæ ipſo facto, ne aliquis ueſtrum tale quid cuiquam
uel quibuſcunque extraneis, habeat manifeſtare: &
hoc præceptum non fecit in ſcriptis, nec præmiſit a-
liam cauſam, & præmonitionem; impoſuit tamen an
te dictam prolationem ſocio ſuo qui ſolitus erat ſcri
bere acta per eum ꝙ in ſcriptis deberet acta redige-
re. Quæritur nunquid dictus prouincialis incurrit
pœnam decre. ſacro. de ſen. excom. & c. cum medici-
nalis. eo. titu. lib. vj. Et ad hanc quæſtionem econtra
faciunt, alle. in præcedenti quæſtione dicta, & uide-
tur poſſe dici, & reſponderi de iure ꝙ ex eo ꝙ non
præmiſerit dictam monitionem, pœnam non incur-
rerit dictæ decret. ſacro, per ea quæ ſupra circa hoc
plene dicta ſunt, & ex cauſa alia quam inferius tan-
gam. Item uidetur de iure dici poſſe ꝙ pro eo: quia di
ctam ſententiam non protulit in ſcriptis non incide
rit in pœnam dictæ decre. cum medicinalis; quæ nō
uendicat ſibi locum niſi quando ſententia excom-
municationis fertur in certam perſonam, quod pro-
bat litera in d. c. ſacro. ibi, ne quis in aliquem, & lite-
ra in d. ca. cum medicinalis, ibi exemplum ſcripturæ
teneatur excommunicato tradere &c. ꝙ dicta decre.
cum medicinalis, hoc caſu tantum habet locum. Vi-
detur uoluiſſe glo. ſuper uerbo tamen [r] in d. ca. cum r
medicinalis, allegans de hoc, decret. qui contra certā,
de elect. lib. 6. licet dicat tutius tene contrarium; ꝙ
ante factum dicendum eſt, ſed poſt factum defendi
poteſt, eſt ſimile ꝙ dicit Io. And. in c. uerum. de iure
iur. præſens tamen dictum abſolutè placet Ioan. mo.
& Archi. ut refert Ioan. And. ſuper dicta glo. † in no 7
uel. Item aliud eſt ſtatutum, & aliud ſententia; & li-
cet ſententia excommunicationis non poſſit fieri ꝑ
futuris culpis, de ſent. excom. romana. §. caueāt, libr.
6. tamen ſtatutum bene poteſt fieri per quòd quis
pro futura culpa excommunicetur; de ſent. excom. à
nobis. primo, & de conſti. c. 2. li. 6. & no. gl. ſuper uer
bo futuris in d. c. caueant, [s] ita quoque licet non poſ s
ſit fieri ſententia excommunica, ſine ſcripis, ut d. c.
cum medicinalis, tamen ſtatutum bene poteſt fieri ſi
ne ſcriptis, per quòd excommunicetur contra faciēs:
quia ſcriptura nō eſt de ſubſtantia legis ut notari ſo-
let de renuntia. ca. unico. [t] lib. vj. Sed patet quòd di- t
ctus prouincialis emiſit mandatum, quaſi edictum
generale, ſiue ordinauit, ſiue quaſi ſtatuit generali-
ter, ne fratres prædicti panderent extraneis geſta,
nō nominatim in aliquem, quo caſu ut præfertur nō
habet locum. ca. cum medicinalis. & ſic nec eius pœ-
na. Item ſi diceremus prædictum mandatum factum
per prouincialem non habere uim quaſi ſtatutum [u] u
ordinis ſiue conſtitutionis ſed fuiſſet ſimpliciter ſen
tentia excommunicationis, & cum pro futuris culpis
lata fuerit non tenuerit de iure. ut in d. § caueant, ſe-
cundum quoſdam, ſed alii contra: nec pœna dictæ de
cre. cum medicinalis quæ requirit ſententiam. Ex
quibus concluditur apertè & manifeſtè dictum pro-
uincialem nō incidiſſe In prædictas pœnas decret. ſa
cro. & decre. cum medicinalis, ſed liberè poſſe agere,
& celebrare in ſuo officio ſicut prius.

Addit.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Pexlatus eegularis.] *Omnia principalia dicta Lapi hic refert, & reassumit Gemini. in alle. hic c. 1. de senten. excom. lib. 6. in §. caueant, nu. 6. super gloss. fi. usque ad fi. §. &c.*

b ¶Lib. vi.] *Et per hunc supra Alle. 13. hic concludit, in pria. Amplio etiam ad suspensionem, & interdictum, at moatio pracedere debeat. c. statutum. de senten. excom. eo. lib. 6, c. reprehensibilis, in prin de appella. Qaod qualiter procedat aide per Imno. in c. 1. nu. 3. de exces. prala. per Abba. in dicto c. reprehensibilis, & per Feli. in c. cum sit Romana, na. 18. in 5. no. de appel. Amplio ut monitio non sufficiat facta domi, sed debeat esse personalis, proat aolunt Docto. ex senteatia Inao. Hostien. Imol. & But. ia c. fi. de eo qui auit. in pos. Rot. 313. no. 9. lite. in au tt. & per alia quæ addaco in Glo. facal. dam de monitorijs tracto, quæst. 8. ubi hæc latè ad partes discutio. Amplio tertio at aec etiam in aim pacti, seu pacto iaternemente qais absque moattioae excommunicari possit, Inno. in c. P. & G. & Abba. ibidem nu. 7. ac Feli. num. 2. de offi. dele. Qaod tamen ac[...]iendam, & declaraadam est ut per Glo. Pragma. de Pigno. cult. Diui. in uer. abolentes. An excommunicatio monitioae non pracedente sit ipso iure nulla aliqui distinguunt, aut loqaimur in ordinario, & negatiuè respondendam sit, aut in delegato & affirmatiua sit aerior, proat etiam sentit Rot. 3. de sent. excommu. atrum excommunicatio delegati, Bisigne. in antiqaio. quæ est eadem in antiqa. 558. & clarius Dec. 138. no. excommunicatio, etiam in anti. & per Feli. in alle. c. sacro, saper glo. 2. nu. 2. sauc. fallen. quam ibi subiicit, de senten. excommu.*

c ¶De illicita.] *Et c. Romana. §. sed nec in specie. de sent. excom. lib. 6. & per Abba. in c. P. & G. nume. 10. de offi. delega.*

d ¶Pro futuris culpis.] *Hanc limi. & hoc dictum Lapi communiter sequantur Docto. inter qaos Hostien. in c. P. & G. de offi. dele. & ibidem Ioan. And in uer. excommunicationis, & Imol. col. 5. Feli. in alle. c. sacro. num. 5. in 3. limi. & alij de senten. excomm. Idem Feli. in c. cum sit Romana, nume. 22. in 14. no. de appel. Et has limitationes, seu fallen. Lapi pro nota. sequitur Phi. Fran. in c. statutum, post nu. 4. super glo. in uer. monitionem. eo. tita. lib. 6.*

e ¶Excommunicatus est.] Communis est hac opin. *Lapi ut per D. meum Phi. Dec. con. 145. qaæritur, num. 2. abi Lap. hic citat. quem etiam hic citare aoluit consi. 214. ia causa, na. 5. & in c. 1. col. 4. cir. prin. in noua lectu. de iudi. Idem aolait Abba. ia alle. hic. c. præterea. 2. in 1. no. de appel. ubi Apostil. in uer. sententia, & ibidem D. meus in 2. no. Lap. hic seqauntur, quem etiam citat, & sequitur Fran. in c. Romana. §. caueat, in fi. de senten. excom. lib. 6. Pro declaratione eoram, qaa tractat hic Lap. & pro cognitione praxis Romanæ super modo excommunicandi hoc modo, aisi hoc facias, ael nisi infra tres dies solueris, uel satis feceris aidere poteris qaa scripsi dum de monitorijs tracto, ubi plura hactenus a nemine pleae discussa inuenies, & quæ plerisque pragmaticis Romanis ac pluribus causarum patroais incognita sunt.*

f Offensa.] *Refert, & sequitur Phi. Fran. in alle. c. Romana. §. caueant in ult. nota. nu. 3. de senten. excom. lib. 6. Et de excommunicatione pro manifesta offensa, & quòd ab ea quis non absoluatur ante satisfactionem uide Nic. Mil. in Reper. in uer. excommunicatus pro manifesta offensa.*

g ¶In pexsentem.] *Seqaitur Mil. in Reper. qui hanc Alle. citare aoluit in aer. senteatia lata sine causa in fi.*

h ¶Dilecto.] *Idem uoluerunt Abba. in c. 1. post na. 28. de indi. & ibidem præceptor meus in 1. Lectu. name. 25. Idem Abba. in c. fi. nu 12. de iura calum.*

i ¶Venerabilis.] *Lege tu uenerabili, col. 2. ante na. 4. ibi & spiritaalibus armis, & melius postea uers. Nec obstaic oppo. iura praalleg. ubi coacludit quòd sine cognitione, & sine monitioae defendit iura saa mucroae sao spirituali. Idem etiam uoluit Gemini. in alle. hic c. dilecto, nume. 7. uersi. Qaaro an requiratar monitio, & ibi Apostil. ad Lap. hic se remittit, quem etiam sequitur ibi Fran. in 2. no. ante nume. 3. & idem aoluit etiam ante na. 7 super glo. fi. ia fi. Et Lap. etiam hic refert, & sequitar Feli. in c. 1. nu. 9. de indi. Idem etiam aolait idē Feli. in praalle. c. sacro, nu. 6. in 4. limi. & D. meas in cap. reprehensibilis, nu. 4. de appel. sine monitioae etiam excōmunicatio ferri potest quando iudex excōmunicat, qaasi nil noui iudex excommunicans facere uideatur. Abba. in alle. c. reprehensibilis, post nu. 6.*

k ¶Quia nunquam litigauit.] *Vt responsio, & illatio Lapi hic procedat, & concludat ad declarationem Gemini. ia Alle. c. cum medicinalis ad fi. recurrendum est, ubi mentem, & aerba Lapi sabtilia subtiliter reassumit, & declarat per hæc uerba, qaantum ad primum dictum posset forsan defendi ex eo quia excommunicatio non habuit effectum, qaia ille paruit mandato, & tex. hic aidetur loqui de excommunicatione quæ habuit effectum, & quia iustè, uel iniustè ligatus fuit & c. Defenditur igitur opia. Lapi hoc modo uidelicet. Non est locas dispositioni c. cam medicinalis, qaod procedit qaando quis excommunicatus fuit monitione aon præcedente, siae scriptis & c. Ac hic nulla excōmunicatio supponitur, ex quo monitioni paruit, ergo dispositioni illius text. locus esse non potest cum sapposita in eo locum habere non possint, ad Theo. Iaco. Batri. Fulg. & Saly. ia l. mancipia C. de ser. fugi. Roma. syngu. 489. statatum puniens, & D. meus consi. 466. aa. 8. Et si non habet locum dispositio illius tex. ergo nec pœna.*

l ¶Per appellationem.] *Idem uoluit supra Alle 48. magister, post nume. 3.*

m ¶Qualitee, & quando z.] *Videlicet in fi. abi quòd quando proceditur contra regulares noa seruatur ordo iaris, & relaxatur rigorosa iuris subtilitas, ut etiam notat ibi Feli. in §. ad corrigendos, na. 21. ia 3. not. & idē Feli. ia Alle. c. sacro, nu. 7. aers. quinto fallit in prælato regulari, ubi citat, & sequitur hoc dictum Lapi. Idem etiam uoluit Paris. consi. xi. iustissimam, nu. 2. uola. 4. & consi. 28. ad resolutioaem, nu. 16. abi sequitar Lap. hic eod. uola. Et de simili modo procedendi contra monacum uide per Abba. ia c. cum contingat, nu. 26. & ibi Apostil. in uer. quam formam ad Lap. hic se remittit. de foro competen.*

n ¶Lib. vi.] *Hoc modo etiam limitat Feli. in alle. c. sacro, nu. 4. in 2. limi.*

o ¶Non attenditue.] *Legerem non compellantar, seu ad cogantar, & ille text. in c. cum illorum hic adductas ad rem facit in. §. qaod si claustrales, & melius postea uers. Nos tamen in religionis fauorem. Amplia procedere in*

omni-

omnibus religiosis, ut post Hostien. in sum. per Feli. in c. 2. de sen. excom. & per Paris. consi. 28. ad resolutionē, nume. 40. volu. 4. Ampliat idem Lap. supra Alleg. 48. magister, nu. 6. dispositionem dicti c. cum illorum etiam ad excommunicatoi ab homine.

p ¶ Et si sententia lib. 6.] *Et l. 2. C. de senten. ex breui. reci. Latè per Cor. consi. 243. in hac. uol. 4. per gl. in uer. sententiam, Ias. & alios in. § curare Instit. de actio. ubi quòd regula est sententiam in scriptis ferre, & ibi de hac fallen.*

q ¶ A correctione non appellatur.] *Prout in c. licet. de offi. ordi. Calde. consi. 3. appellatur in parte sub titu. de appel. & Lap. hic refert, & sequitur Paris. consi. 9. quòd ista, nume. 3 & consi. 28. ad resolutionem, nume. 15. & sequ. uolum. 4.*

r ¶ Superuersi. tamen.] *Lege tu super uersi. causam, ubi tractatur materia de qua hic, et declara hoc dictum La pi ut per Gemi. in alle. hic c. cum medicinalis. § caueant ad fi. uersic. istud secundum dictum, & communior, & uerior opin. uidetur, quòd tex. ille procedat etiam quando excommunicatio fertur contra incertam personam, ut expressè concludit Fran. ibidem ante nu. 7.*

s ¶ In dicto c. caueant.] *Dic tu in dicto. §. caueant, Et illam gl. in uersi. tutus sequuntur Gemin. & Fran ibi, subdentes undecim differentias inter sententiam, & statutum.*

t ¶ Cap. uni.] *Lego c. 1. ad fi. ubi rationes redduntur quare statutum illud inter alias constitutiones redigi mandatur, & sic supponitur quòd absque illa reductione, seu scriptura ualuisset. Idem etiam supponit glo. magna in l. 1. C. de legi. uersic. item potest poni eodem modo. Et quòd scriptura non sit de substantia legis, seu statuti concludit Abb. dicens hanc sibi uideri communem in c. 1. nu. 19. de postu. prala. Et hanc communem dicit Panor. in pralu. Extra. uersi. Nec est de substantia quòd redigatur in scriptis. Hanc etiam communem dicit Feli super rub. de const. nu. 3. Et licet Decius subtiliter utramque opin. comprobet, & impugnet, & tandem distinguēs concordet, tamen ex Docto. quos ipse, & Rip. ibi recensent hac opi. communior apparet, & uerior, et tenenda. Et in terminis nostris quòd statutum prælati excommunicantis non requirat scripturam uoluerunt Gemin. & Franc. in c. Romana. §. causam in 8. differen. de senten. excom. lib. 6. & Feli. ubi supra in rub. de constit. col. 2. in fi. uersic. Idem dicas de statuto episcopi excommunicante sine scriptis. Et Lap. hic refert, & sequitur Phi. Fran. in dicto cap. cum medicinalis. §. quisquis, ante numerum. 1.*

u ¶ Vim quasi statutum.] *Legerem non habere uim statuti, siue constitutionis. Hic sensus colligitur etiam ex uerbis Gemin. in alle. c. cum medicinalis, ad fi. uersi. Item si teneremus quòd istud mandatum.*

SVMMARIVM.

1 *Res empta de pecunia fenebri an possit fieri illius qui soluit usuras ita quòd rem ipsam possit pro usuris solutis retinere.*

2 *Rem emens ex pecunia fenebri an semper restituere eam teneatur.*

3 *Is ad quem perueniunt bona usurarij semper tenetur ad restitutionem.*

4 *Bona usurarij an sint hypotecata pro usuris extortis debenti usuras recipere.*

5 *Vsuræ à quibus peti possint.*

6 *Bona usurarij non sunt pauperibus distribuenda quousq; fieri possit restitutio il is qui soluerunt usuras.*

7 *Restitutio usurarum in testamento pluribus non expressis, & pluribus expressis qualiter sit facienda.*

ALLEGATIO LXXIIII.

QVero an † res empta de pecunia fenebri [a] sit
1 illius qui soluit vsuras, ita quòd rem ip-
a sam possit vendicare, seu sibi pro vsuris restitui. Respondeo aut talis res reperitur penes ipsum usurarium extorquentem qui emit talem rem. Aut penes alium cui ipse vsurarius postea vendidit. Primo casu videtur quòd talis res possit vendicari ab eo qui soluit vsuras, & ipsa res sic empta debeat restitui ei qui vsuras soluit: & hoc videtur expressum de vsuris cum tu. & ibi gloss. vltim. dicit quòd est speciale in re empta de pecunia fenebri sed certè vt ibi scribit Ioan. And. in illa decre. hoc non probat: quia non dicit quòd talis res possit vendicari, seu restitui debeat pro vsuris ei qui soluit vsuras: sed dicit quòd debeat vendi, & prætium erogari; & sic patet quod talis res non efficitur illius qui soluit vsuras de quibus empta fuit: licet secus dicamus in milite, pupillo, vel
b ecclesia [b] vt in iuribus alle. in dicta gloss. vltim. in decre. cum tu. Secundo casu quando talis res reperitur penes alium, & tunc etiam fuerunt opiniones. & dicta gloss. vltim. in dicto capitulo. cum tu. videtur di-
2 cere quòd † ad quemcunque talis res deueniat ex causa lucratiua tenetur restituere, secus si ex causa non lucratiua. Ioan. And. post Hostien. supra dicta gloss. vltim. refert Goffre. dicere se non credere quòd dicit dicta gloss. vltim. in capitulo. cum tu. vt soluenti vsuras competat actio in rem ad possessiones emptas, quam soluit, sed dicit quòd agente personaliter debitore, vel eius hærede per officium iudicis creditor, vel ipsius hæres compelletur ad id quòd dicitur in capitulo. cum tu. quod videtur velle quòd ad quemcunque talis res deueniat ex causa lucratiua tenetur restituere secus si ex causa non lucratiua; putat etiam quòd si possessiones prius emptæ uendantur, & iterum de ipsorum prætio emantur aliæ, idē erit in illis: quia succedunt loco primarum ut li. pe. capitulo. ecclesia, & dicit etiam ipse Goffre. quòd id quòd dicit dicta gloss. quòd is ad quem peruenit res ex causa lucratiua tenetur ad usurarum restitutionem est uerum; quando creditor uel eius hæres
3 non habet vnde soluat. † Item gloss. in capitulo. tua nos, de vsu. videtur etiam dicere quòd ille ad quem peruenerunt bona vsurarij teneatur ad restitutionē vsurarum. Hostien. & Ioan. And. post eum super dicta glo. dicit quòd hoc nimis esset durum, & licet videatur multis fauorabile, & ideo communiter approbetur ibi, tn̄ Hostien. videtur uelle quòd licet hæres qui non fecit inuentarium teneatur insolidum, ta-
c men hæres [c] etiam si res ad eum perueniat ex lucratiua causa non tenetur, alle. C. de dolo. l. æris alie-
d ni, [d] cum si. nisi esset saltem empta de pecunia fe-

nebri, remittit etiam ad not. in dict. cap. cum tu. in gl.
fi. & maximè hoc uerum post præscriptionem. quod
autem supra dixi secundum Ioan. An. quòd commu-
niter seruabatur opinio quòd teneretur is ad quem
res usurarij peruenit est intelligenda secundnm do-
minum meum do. Ioan. de Cal. facta excussione bo-
norum hæredis, & ipso herede inuento non soluen-
do secundum Goff. & Hostien. in summa de usuris.
§. fin. uersic. quid si possessio. alle. insti. de lega. §. si res
aliena. ff. per quem fac. & l. ex hoc edicto. iii. respon-
so. Spe. in tit. de usuris, in uer. pone usurarius, tangit
istam quæstionem & arg. quòd non teneatur, & reci
tat opin. Alani, & videtur quòd sic, quia succedit res
loco prætii. Ioan. Andr. super dicto uersi. dicit fuisse
quæstionem nen. lxxvij. & dicit ibi Bar. Ala. Tancre.
hoc tenuisse ubi res peruenit ex causa lucratiua, & re
mittit ad ea quæ dixit in decre. cum tu. super ult. glo.
quę fuit Alani & ad summam Hostien. eod. tit. §. si.
uersi. ne dum autem & versi. seq. potest ergo colligi
quòd ante omnia exactis debent repetere usuras ab
ijs qui exegerunt usuras, uel eorum hæredibus, & ex
cussis bonis suis si non extat unde solui possit eis-
dem, recurri debet ad eos ad quos res ipsorum usura
riorum peruenerunt, saltem emptæ de pecunia fene-
bri & ex causa lucratiuá, secus si ex alia causa, & etiā
secundum alios si talia bona non fuerunt empta de
4 pecunia fenebri. † Sed huius occasione est quęstio
e an bona usurarij sint hypothecata pro usuris [e] extor-
tis debenti usuras repetere. Respondit glos. in uerb.
paupertas de usuris quanquam lib. vj. & videtur dice
re quòd sic, & videtur not. c. .ti. tua nos, in prima gl.
Ioan. And. super dicta gl. in nouel. dicit quod de hac
hypoteca non habemus tex. expressum; & quòd non
sint hypotecata facit secundum eum quòd ipse scri-
bit super prima gl. & dicit quòd si vera esset opinio
quòd sint hypotecata esset sopita quęstio qua quæ-
runt an sufficiat usurarium dedisse hypotecam suo-
rum bonorum, & diceretur quòd non: quia tunc ta-
lis cautio nil adderet, uel efficeret. Si autem dicantur
non hypotecata tunc videtur sufficere iudici, & legi
consilium redditum per do. Ioan. And. super quodā
testimonio cuiusdam domini Ben. recordati de pra-
to, per quod consuluit non sufficere dedisse hypote-
cam cum bona usurarii essent alias restitutioni obli
gata, & sic etiam consultum fuit per multos doct.
Bon. & sic obtinuit dominus Benciuen. aduocatus
Flor. & sic obtentum fuit; propter hoc quæro. Pone
quidam vsurarius decessit, mandat vsuras restitui; in
suis facultatibus reperiuntur centum, & non plus, &
reperiuntur multi creditores debentes recipere pro
vsuris extortis; & missis edictis publicis, & solenni-
bus. xx. creditores reperiuntur quorum comparent
decem debentes recipere centum: alii decem deben-
tes recipere alia centum non comparent nec per aliū
usuras repetunt: infra terminum edicti præfati. x. cō-
parentes petunt sibi usuras integraliter restitui & sa
tisfieri de illis centum repertis. Episcopus pro pau-
peribus, uel pauperes ipsi asserentes sibi dicta debi-
ta, non comparentibus illis. x. tanquam incerta debi-
ta, contradicunt, & petunt inter ipsos pauperes ero-
gari quantitatem repertam pro rata. Quæritur quid
iuris? & videtur quòd dicta quantitas reperta inter
ipsos qui comparuerunt, & repetunt, & prædictos
pauperes pro prædictis non comparentibus debeat
pro rata distribui & hoc ideo, nam si bona dicti usu-
rarii erant creditoribus hypotecata secundum ea quæ
supra dicta sunt patet quòd dicti præsentes, & dicti
absentes erant in pari causa, & sic simul concurren-
tes debet distribui pro rata, sed pauperes succedunt
loco absentium pro incertis ergo ipsi pro rata debēt
concurrere, & pro anima absentium recipere ratam
suam, quasi enim præsentes reciperent portionē ab-
sentium: hoc saluo quòd si bona essent hypotecata vt
f supra retuli, si præsentes essent priores tempore [f] ex
quo sunt in pari causa debent præferri, & eis solui de
beret secundum ea quę no. d. glo. paupertas in decre.
quanquam præalle. hoc videtur sentire gl. ord. in de-
cret. cum tu. quæ dicit quòd non extantibus ijs qui-
bus debet restitutio fieri debet pauperibus eroga-
5 ri. In † contrarium videtur quòd prædictis venienti-
bus solui debeat integrè, & non pro rata cum dictis
pauperibus concurrere, nam si bona usurarij secun-
dum aliam opinionem non sunt hypotecata, non est
quòd possit impedire prædictos comparentes quo-
minus debeat eis solui, nam ipsi habent actionem ad
repetendum vsuras; sed licet pauperibus debeant ero
gari incerta, non tamen habent actionem ad repetē-
dum vsuras quæ incertæ declaratæ non sunt, nec de-
clarari possunt pro incertis extantibus viuis credito
ribus qui possunt pro suo certo totum occupare. Itē
gloss. j. in capitulo. quanquam, de usuris dicit quòd
debent poni edicta quòd omnes ueniant, & si aliqui
apparent potius restituetur illis quam pauperibus
erogetur. alle. decret. sicut dignum. §. eos, de homici.
quæ dicit id non esse dandum pauperibus quod de-
betur certis personis sed d. centum reperta in facul-
tatibus testatoris debentur prædictis comparētibus
igitur distribui non debent pauperibus, & est ponde
randa. d. glo. quæ dicit quòd citentur omnes, & po-
stea dicit si aliqui appareant, non dicit omnes: & ta-
men dicit illis fieri debere restitutionem & non pau
6 peribus erogari. † Item in dicto capitulo. cum tu. su-
per ver. superstitibus dicit quòd nunquam debet fie-
ri erogatio pauperibus quousque potest fieri restitu
tio ei qui soluisset; in casu nostro potest fieri restitu-
tio ei qui soluit vsque ad dictam quantitatem, ergo
pauperibus non debet fieri erogatio. Ad istam quæ-
stionem pro, & contra facit quod scribit Ioan. And.
g in decre. quanquam [g] præalle. super ver. exprimi in
nouel. vbi refert quæstionem fuisse disputatam per
7 dominum suum in iis terminis. † Testator in testamē
to solenniter expressit se recepisse de vsuris ab A. B.
C. & ab aliis innominatis, iubens illas restitui; & ex-
inde executorem fecit, nec de illis tribus nominatis
apparere potest quòd aliquid soluerint, disputando
tenuit quòd non obstante quòd legatum videatur in
certum, tamen fauore vltimæ voluntatis exequetur
hoc modo: quia sigillatim per iuramentum ab illis
tribus requirat quantum soluerint, postea per edi-
ctum vocabuntur omnes illi qui vsuras soluissent,
vt de illis doceant, & venientibus dabit quantum
se soluisse docebunt, & illi tres habebunt residuum
in quantum iurauerint se soluisse, & residuum de-
tur pauperibus eodem titulo. capitulo. cum tu. Si

verò

aero uenientes totum habuerint illis tribus ad quantitatem iuratam satisfaciat hæres, de sepulturis cap. ultim. Si autem nullus alius ueniret, dicebat ꝙ quilibet illorum trium habeat quartam partem illius summæ, & alle. l. si quis Titio. ff. de vsufruct. accrescendo, & aliam quartam partem det pauperibus, quia vno modo faciunt hæc ad unam partem dictæ quæstionis, & alio modo faciunt ad aliam partem, ꝙ nō possunt impedire pauperes præfatos præsentes; facit qa in ista quæstione disputara ponit disputans ꝙ si uenientes impleant totum quod illi tres petant ab hærede, quia de illa quantitare nil possent habere, quæ computata est in uenientibus, & sic uenientibus dicunt integrè satisfieri pro alia parte; quia habet in ipsa quæstione quod nullis uenientibus dictis tribus non debetur totum, sed pro rata parte cum pauperibus diuidirur. In hoc autem non facit ad propositum nostrum: quia ponitur quòd non potest constare qđ dicti tres aliquid soluerint. Quid ergo dicetur in hoc
h articnlo; posset distingui sic [h] aut constat absentes non uenire pee contumaciam, uel negligētiam, cum extant. uel non constat non extare, aut constat nō uenire; quia non extant, seu ex probabilibus coniecturis pæsumuntue non extare; aut non cōparent, quia uolunt vsueas remittere, Primo casu non uidentue incerta, & sic pauperibus erogari non debent, sed expectari, uel ad eos transmitti secundum ea quæ no. in c. cum rn. præalle. Secundo casu apparet ea incerta esse deberi pauperibus, & tunc si bona sunr hypotecata, nec est qui pręferatue ratione temporis in hypoteca, tunc pauperes concurrant pro rata. Tertio casu quādo uolunt remittere tunc reseruentur hæredibus, & non detur pauperibus, nec præsentibus iuxta ea quę no. Io. An. in d. glo. de usuris quanquam. ipse tamen ibi comparat non extantes, & non comparentes & ibi non deberet iudex festinare in erogando pauperibus peopter absentiam aliquorū: quia fortè non possent uenire iusto impedimento detenti. ueritas mihi uidetur in casu præmissi thematis quòd debeat integrè satisfieri præsentibus, qui uere probant se soluisse, nec possinr per pauperes impediri, cum re uera bona usurarij non essent hypotecata licet haberēt actionem ad petendum, & absentes qui non repetunt debent sibi, & non alteri imputare. ut in regula damnū, pauperes autem pro eis, uel eorum loco non debent admitti cum pro ipsis absentibus non erant bona affecta, quin in alium potuissent per usurarium transferri, & sic nec pro incertis adeo affecta, ꝙ possint impedire mouentes debitas actiones & maximè ubi absentes extant, & non comparent: quia non possunt propriè dici incerta, sed neglecta: quo casu aut præsumitue uelle remittere & non debentue pauperibus. ut no. Io. An. super. d. gl. iii. & idem si non extēt; quia eo casu licet bona usurarii sint incerta eespectu eorū que habent diem legitimum ad petendum totam dictam quantitatem: quia certū est cui tota dicta quantitas debeatur, & obnoxia sit: illud enim attēdēdum est ut supea dictum est per me, post Ioā. And. quòd nō debet episcopus festinare erogare pauperibus, donec sit spes quòd possint extare debētes recipere, qa
i si forēt impediti in termino post terminum [i] uenire poterunt, Lapus de Castiglionchio.

Addit. Quint. Mandosij.

a De de pecunia fenebri.] *Vide supra Alle. 72. in quæstione, & omnino Tiraq. de ut. Retra. par. 1. §. 32. glos. uni. nu. 14. uers. porrò auctoritate, & ante, & post, ubi plenè pro decisione præsentis, & infinitarum aliarum similium quæstionum, & pro distinctioníbus de quibus infra, & citat Lap. hic.*

b ¶ Vel ecclesia.] *Idem sentit supra Alle. 59. prælatus, nume. 10. ubi quòd bona empta de bonis ecclesiæ sunt ipsius ecclesiæ. Contrarium uelle uidetur in ecclesia, supra Alle. 72. col. 1. uersi. Sed de ecclesia non inuenitur tex. in mundo: puto quòd hic optimè sentiat: Videantur etiā quæ adduco in dicta Alle. 59. in uer. de pecu. cleri.*

c ¶ Tamen hæres.] *Lege is tamen qui hæres non est, & hæc sunt uerba clara Hostien. hic citati in c. tua nos, uersus fi. de usur. & Laur. de Rodul. in Tractu. usura. quæst. 72. nume. 20.*

d ¶ C. de dolo l. hæres alieni.] *Legendum est C. de donatio. Ad idem est tex. in l. si patri. C. eo. & per D. meum con. 237. post nu. 5. & con. 387. num. 2. Pro opin. Hostien. in dicto c. tua nos, & Lapi hic uideatur Abba. in dicto. c. nu. 9. & seq.*

e ¶ Hypotecata pro usuris.] *Idem cōcludit Fed. de Sen. cou. 63. quidam, nu. 3. Hanc quæstio. ponunt Calde. con. 1. incipien. an bona usurariorum tacitè sint hypothecata, sub titulo de usur. ubi distinguit, remittens se ad ea quæ scripsit super c. cum tu. eo. & Lau. de Rodul. in tracta usura. quæst. 76. nu. 27. uers. tota uis, subdit Laur. æquum fortè esse distinguere inter rem emptam pecunia fenebri ut illa sit hypotecata, aut ex non fenebri aliter dicendum sit, tamen dicit iure apertè non probari. Idem uidetur sentire Abba in c. cum tu, nu. 12. de usur. & ibi Apostil. in uer. tacitè, remittit se ad Lap. hic, quē etiam citat idem concludens Gemini. in dicto c. 2. post nu. 13. uersi. uideamus ergo de secundo, & Fran. ante nu. 16. ubi hanc Alle. citare uoluit, & ad Lap. se remittit eo. lib. 6. Et cum Lapa hic ipsum referens concludit Paris. consi. 75. omnis, nu. 39. uol. 4. Et Io. Firma. de episco. lib. 4. par. 4. post nu. 137. uersi. facit etiam quia res mota de usuris est hypothecata &c. ubi hanc Alle. citare uoluit.*

f ¶ Priores tempore.] *Vt. l. si. ff. qui potio. in pign. habe. & l. si fundum. C. eo. & uulga. c. qui prior. de regul. iur. lib. 6.*

g ¶ Decre. quāquam.] *Et ibidem Fran. nu. 6. & seq. ubi remittit se ad Lap. hic, & per alios, & per glo. & omnes in alle. c. cum tu. de usur.*

h ¶ Distingui sic.] *Ad hanc distin. uidetur se remittere Phi. Fran. in alle. c. 2. ante nu. 8. ubi tractat quando pauperibus restitutio, seu distributio usurarum extortarum fieri debeat, uel non, de usur. lib. 6. Et ꝙ usurarius illas distribuere possit, uel episcopus, & ꝙ tam pauperibus loci ubi usuræ extortæ sunt, quam in patria usurarij distribui possint concludit Fede. de Sen. respondens ad contraria consi. 33. nunquid ille Fede. refert, & sequitur Lauren. de Rodul. in tracta Vsura. quæst. 113. num. 16. & seq. pro quibus, & quæ dicantur usuræ incertæ, & inter pauperes distribuendæ uideatur Aucha. consi. 306. efficax numero. 1. & sequen. Et de incertis. diuersarum specierum uide infra Allega. 106. quidam post numerum. 4.*

 i ¶ Post

1 ¶Post terminum.] *Vide Pet. de Ancha. præalle. cons. 306. nu. 3. & seq. Et Lap. hic citat, & sequitur Phi. Frã. in dicto. c. quanquam, nu. 6. de usur. lib. 6.*

SVMMARIVM.

1 *Nominans præsentandum in absentia superioris an dicatur legitime præsentare.*
2 *Superiori secundum iura semper fieri debet præsentatio.*
3 *Patronus ecclesiæ licet habeat ad præsentandum tempus determinatum non sufficit quod eligat nisi infra tempus actualiter præsentet.*
4 *Patronus præsentare uolens an debeat certam formam obseruare.*
5 *Patronis in præsentationibus non conuenientibus debet episcopus rectorem ponere.*
6 *Practica Florentiæ in præsentationibus.*
7 *Præsentatio an possit fieri per literas.*

ALLEGATIO LXXV.

1 CAsus talis est. † Titius patronus cuiusdam ecclesiæ uacantis uolens facere præsentationem rectoris ad eam habuit notarium, & præsbyterum quem uolebat præsentare coram eo in ecclesia in absentia superioris, prout apparet ex tenore instrumenti præsentati; sic dixit Titius patronus talis ecclesiæ nominauit in præsentandum, & elegit. B. præsbyterum præsentem & acceptantem in rectorem dictæ ecclesiæ, hoc facto de se. B. sic nominatus electus seu præsentatus uadit ad confirmatorẽ, uel institutorem, & producit dictam præsentationẽ, electionem, seu nominationem & petit se confirmari, & institui in rectorem dictæ ecclesiæ. Modo quæritur an patronus dicatur præsentasse legitime ita quod confirmator, uel institutor debeat ipsum. B. instituere, & confirmare. Et si tempus sit lapsum non noceat patrono, uel præsentato ita quòd uideatur uere, & legitime præsentatus & posit petere huiusmodi confirmationem, & institutionem, ita quòd tanquam ambitiosus non ueniat repellendus cum nunquam patronus, uel alius pro eo comparuerit coram dicto superiore ad præsentandum, uel instituendum, uel confirmationem petendam &cætera. Et uidetur quòd Titius non præsentauit legitimè, quod apparet, quia ipse nominauit. B. in præsentandum, ergo non præsentauit: quia qui nominat in præsentãdum
a [a] non præsentat: sic qui eligit in postulãdum uel ecõtra non eligit ut capitulo. uno. de postula. prælat. lib. vj. non obstan. quod in capitulo primo eod. libr. not.
b [b] Archidiaco. quòd patronus potest eligere in præsentandum hoc uerum: quia per hoc non uitiatur præsentatio, quæ postea debet fieri coram superiore, nam in præsentatione non reperitur certa forma in iure, nisi quòd patronus debet superiori præsentare, non ergo uitiatur præsentatio si coram superiore dicit sic patronus, Domine episcope. Ego ut patronus eligo, & nomino. A. in præsentandum quem uobis præsento: sed si in absentia superioris aliquem nominet in præsentandum, & præsentat, ut fuit in proposito, dum dicit nominauit in præsentandum, & eligit, seu præsentauit non dicitur præsentare legitimè, nisi postea ipse patronus per se, uel per alium uadat ad superiorem, & præsentet dictum electum, uel quem petat institui, & confirmari & hoc uult Fede. de Senis in quodam consilio suo posito de iurepatronatus. vbi ponuntur quatuor quæstiones, & hoc uult in ultima quæstione in fin. nec dicit Archidiaco. quòd licet posit eligere in præsentandum ergo aliter non præsentando dicatur præsentasse. Nec obst. si dicatur ꝙ prædictus Titius elegit, & p̃sentauit ut patet ex tenore instrumenti, ergo legitimè præsentauit, quia in eodem instanti nominauit in præsentandũ, & præsentauit in absentia superioris, ergo non supe-
2 riori præsentauit sed uento † nam omnia iura quæ de præsentatione loquuntur innuunt quòd superiori debet fieri præsentatio, & maximè hoc probat capitulo. nobis de iurepatronat. ibi dum dicit & pro in-
c stitutione habenda loci episcopo præsentatur [c] at hic non fuit facta superiori, ergo non legitimè præsentauit. Nec obst. si dicatur quòd prædictus. B. suam præsentationem præsentauit, quia non potuit, nam inter præsentantem, & præsentatum &cætera. Immo cum sibi non sit quæsitum aliquod ius tanquam ambitiosus fuit repellendus sicut dicitur, de postulato: quia postulatio non pendet a gratia quam possunt petere postulantes & non postulatus. Item hoc probatur tali ratione uidelicet quòd dictus Titius non dicatur legitime præsentasse. nam in præsentatione re-
d quiruntur tres personæ. [d] scilicet præsentans, præsentatus, & is cui fit præsentatio quicunque igitur deficiat non dicitur præsentare, quod patet ad oculum, nam præsentare est cum effectu præsentare: quia uerba sunt intelligenda cum effectu. Vnde si patronus
e dicat præsento Titium, & non dicat cui [e] terre non uideo quòd sit præsentatio. Eodem modo si dicat. Domine episcope ego præsento uobis ad talem ecclesiã, & non dicat quem, non est facta præsentatio. & hoc uidetur tenere. Guil. de Monte Lau. in cle. j. de iurepatro. sicut dicitur de postulatione, quia debet esse postulans, & is a quo postuletur. ut patet de postulat. per totum. Sicut in donatione patet de donatio. per totum. & multa similia possunt induci. & multæ rationes quæ propter breuitatem temporis, & nimias occupationes abiicio, sed suppleat prudentia consultoris. Et ultra prædicta bene, & subtiliter allegata, potest ad istam partem etiam allegari quòd not. Ioan. Andr. de iurepatronatus. capitulo. final. super uerbo
3 præsentatio, uidelicet quòd licet † patronus ad præsentandum habeat tempus quadrimestre, non sufficit quòd eligat, uel præligat nisi infra tempus actualiter præsentet, ad hoc de iurepatrona. capitulo. uno. lib. vj. & facit quòd scribit Io. An. de rescrip. cap. capitulum post gloss. uersi. quærit Compo. no. & Archidiaco. de præben. c. j. libr. vj. Sed prædictis omnibus non obstantibus dico quòd sufficit in casu præmisso quòd Titius patronus præsentauerit. B. presbyterũ præsentem, & acceptantem in rectorem dictæ ecclesiæ, & quòd ipse. B. sic præsentatus infra tempus quadrimestre iuerit ad confirmatorem, uel institutorem, & produxerit coram eo dictam præsentationem, seu electionem, & petierit se confirmari, uel in-
4 stitui in rectorem dictæ ecclesiæ. † Pro cuius declara-

declaratione & euidentia est sciendum ꝙ ut supra ad
partem contrariam allegatum est in huiusmodi pręsentationibus non requiritur certa forma. Unde pót
f fieri talis pſentatio per literas. [f] ut in cle. uni. de exce.
præla. §. præsentatos, & ibi not. in gl. ordi. super uer.
literarum, probatur etiam in c. ea noscitur, de ijs quæ
fi. a præla. & ibi not. gl. j. & facit de concess. præbend.
post electionem: ex hoc sequitur quòd si possint pręsentare per literas, sufficiat quomodocūque volun
tas patroni circa præficiendum præsbyterum vacanti ecclesiæ innotescat superiori, quia literæ nil aliud
sunt quam absenti uoluntatem alterius absentis deferre, nec mirum, quia hæc præsentatio in qua de gratia maximè patroni laici absentis agitur consistit in
hoc, ut ipse habeat præsbyterum ei gratum, & quomodocunque fit, satisfactum est illis, & ideo ut præfertur in huiusmodi pręsentationibus forma aliqua
g [g] non requiritur, sed sufficit solus consensus patroni,
& hinc dicit tex. ꝙ plus habet in institutione prælatus, quam in præsentatione patronus. de offi. deleg.
dilectus. hinc est quòd inter talem præsentatum &
h ecclesiam non contrahitur matrimonium, [h] sicut in
ter ecclesiam, & electum, de elec. cum inter. ut lit. nó
i contes. quoniam. Hinc est quod septennis [i] qui sponsalia contrahit potest præsentare, sed non eligere secundum no. in c. ex eo. de elec. li. 6. Hinc est quod possunt pręsentare plures, ut in cle. plures. alias enim de
iurepat. post unum successiuè alium accumulare, iuxta not. in c. cum nos, de offi. or. Unde hoc ius facilius
5 labitur, & auffertur de manu patroni, †quam electoris. unde si nequeant concordare patroni, immo etiā
si præsentatus à maiori parte non potest præfici sine
scandalo, episcopus debet ponere rectorem ut in de
k cre. iij. de iurepat. [k] Modo ad quęstionem nostrā sic
infero, si sufficit præsentatio patroni absentis per literas sufficit ꝙ superiori quomodocunque innotescat uoluntas patroni solenniter facta, & coram superiore producta, ut melius innotescat uoluntas ipsius
patroni, quam per simplices literas, & ipsa instrumēta super ijs confecta loco literarum habentur, & haberi debent, quando superiori præsentantur, quia sicut per simplices literas innotesceret uoluntas patroni, & huius sufficeret ita quoque, & fortius per publica documenta; & abhinc longeua pratica habuit &
6 habet †Floren. ꝙ huiusmodi pręsentationes verbales
fiunt in absentia superioris solenniter ad instar electionum. Super talibus pręsentationibus uerbalibus
in absentia superioris factis requiritur assensus præsbyteri,
l byteri, [l] & cum deliberatione præstatur sicut in elec.
& cum super hoc olim orta esset similis quæstio Florent. do. meus D. Lapus Abbas S. Miniati consuluit
Ioan. And. qui respondit ꝙ sufficiebat repręsentatio
talium instrumentorum facta per ipsum præsentatū
suo superiori si fiat infra quatuor menses, & hoc ponit, & scribit ipse do. meus Abbas in cle. j. de exce. pręla. super dicta gl. quę dicit †ꝙ pręsentatio potest fieri
7 per literas, & hoc idem not. in cle. dudum, de sepul. su
per uer. præsentari, ubi dicit quòd licet patronus absentem præsbyterūm pręsentare non possit, ipse tamen præsentans absens per literas potest pręsbyterum præsentare & per dictas rationes si bene aduertatur tolluntur omnia argumenta in contrariū subti
liter, & exquisitè facta, nam in casu nostro fuit persona pręsentata. Item fuit persona pręsentans, uel saltem per literas repręsentata. Item fuit persona superioris cui facta fuit præsentatio per productionem
dictorum instrumentorum, & per petitionem instiutionis faciendæ facta per præsbyterum, & sic omnia dubia tollentur si præsbyter fuit præsentatus per
literas patroni: vt supra probatum est, & sic omnia
dubia tolluntur in dicta præsentatione facta per in
m strumenta [m] quæ loco literarum habentur: ut supra
dixi & per prędicta cessat etiam ratio ambitionis de
qua in themate fit mentio. Nam si is qui pręsentatur per literas euitat uitium ambitionis: ut supra dixi, & sic quoque idem vitium euitat is qui pręsentatur per instrumēta quę habentur loco literarum. Et
fortius, nam in casu nostro Nominatio, Electio, &
Pręsentatio verbales factæ fuerunt ignorante pręsbytero, & postea sibi pręsentatę cum deliberatione
acceptauit, & demum ipsas literas detulit ad superiorem, & institui petiit, & in hoc nulla ambitio: immò
sicut sine ambitione potest supplicare pro beneficio
obtinendo pecuniam collationis, sic & per uiam institutionis, a paritate rationis. Talis enim ambitio plus
additur, & notatur in modo electionis, quam in aliis
modis. Et licet posset ulterius argui, consulendo puto sufficere prędictam ueram conclusionem cui authoritatem pręstitit scriptum pręfati domini mei. D.
Lapi Abbatis, & responsio pręfati domini Ioann.
And. & practica diutius in ciuitate Florentię obseruata.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Nominat in præsentandum.] *Hæc opin. Lapi est cōmunis, & uera, hoc modo intellecta, ut non sufficiat patrono infra quadrimestre nominare præsentandum, sed requiratur etiam præsentatio infra illud tempus, quam conclusionem probat tex. in c. uni. de iur. patr. lib 6. ubi patronus laicus habet quadrimestre, ecclesiasticus uerò semestre ad præsentandum, non autem ad nominandum tantum. Idem uoluit Rot. 211. non sufficit, in no. & Mil. in Repe. in uer. patronus debet infra tempus statutum. Idem tenent Ioan. And. Cardi. & Abb. nu. 4. in c. fi. de iur. patro. &* Gemini. *in c, uni. §: uerum, nu. 4 & Fran. in 1. no. qui citat, & sequitur Lap. hic, eo. titu. lib. 6.*

b ¶ In c. 1. eo. lib. no.] *Lege tu nō obstante quod in dicto c. uni. notat Arch. uidelicet col. 2. post medium, uers. sed quid si dicat patronus talem eligo in præsentandum: nunquid ualeat? dico quòd sic &c. Lapus hic declarat, et docet qualiter accipienda sint uerba Archidia. ubi supra, & quòd sic citare uoluerit Archidia. ultra quòd hoc clarè pateat colligitur etiam ex uerbis eiusdem Lapi infra Alle. 78. uacauerat, ante nume. 5. ubi quòd patroni eligunt aliquem in præsentandum (subdit) ut no. Archi. de postu. cap. 1. lib. 6. An Lapus ibi contrarium teneat eius quod hic, ibi tangam.*

c ¶ Præsentatur.] *Idem probat c. cum laici, ibi episcopis repræsenta. de iu. patro. c. ea noscitur, in prin. ibi Episcopis diœcesanis præsentent, ubi Panor. in 3. not. & alij de iis quæ fiunt à præla. Mil. in Reper. in uer. patronus debet infra tempus statutum realiter, & cum effectu*

superiori præsentare personam.& Lambert. in Tracta. Iur.patro.quæst.4.par.2.lib.2.art.1.nu.1.ubi etiam citat Lap.hie.

d ¶Tres personæ.] Hæc est clarissima conclusio, quam etiam firmat Cardi.in cle.1.post nu.6.uersi.& in hoc requiruntur tres personæ.de iur.patron. Idem uoluerunt Abba.& alij in c.fi.eo & Lamber. de Iur. patrona. qui Lap.hic citat,& sequitur art.2.quæst.2.par.2.lib.post nu.5.& art.1.q.4.eiusdem par.& lib.nn.2.

e ¶Non dicat cui.]Contra hanc conclu.Lapi facit in simi.& in ratione sui tex. in l.1.ff.de hære. institu. uers. Qui potuit etiam tribus uerbis,cum ijs quæ sequuntur, ubi fit subanditio dictionis,mihi omissæ,itē dictionis fundi,rursus uerbi esto,amplius dictionis hæres, demum subintelliguntur plura uerba simul, unde idem dicēdum erit in casu Lapi,ut subauditiones congruæ,& necessariæ fieri debeant.Et uoluit Bar.in l. filium.§.sed si portio, post nu.2.uer.Item si dico.ff.de lega.præstan. quòd si dico in stuno,sufficit,licet non dicam hæredes.Et de quadruplici subauditione,& quòd subauditionibus sit locus ne dispositio corruat uideantur Bal.in l.errore, in princi.& Iaso.etiam in prin.ubi quòd si post omnia legata inuenitur scriptum,in omnibus autem bonis &c. Titius,debet suppleri,hæres esto,seu hæres sit.C.de testa.& Bald.sequitur Feli.in c.ad audientiam,nn.6.in 6.limi.de rescri. Et quasi in terminis nostris idem concludit Io.de Firmo de Episco.par.1.lib.3.quæst.26.nu.57.quòd electio facta per uerbum eligo ualeat,licet non dicatur in episcopum,propter subauditionem quæ fieri debet,subauditur enim nomen dignitatis ad quam fit electio: sic in casu Lapi. si patronus dicat præsento Titium, & non dicat cui, uel ad quod beneficium, intelligi debet quòd præsentet ad beneficium iuris patronatus sui tunc uacans, & illi, qui instituere habet. Quid tenendum? Possemus defendendo Lapum respondere,quòd ipse hæc,& alia dixerit pro ratione dubitandi,cum autem pro alia opin. concludat uidetur recedere tam ab opinione super principali, quā super accessorijs,præsertim ex illis uerbis infra post nume.3.sed prædictis omnibus non obstantibus,unde ab omnibus quæ præmiserat recedere uidetur. Vel supponendo quòd Lap.non recedat ab ijs fundamentis, quæ pro prima opin.principali fecerat, quod etiam probari uidetur infra nu.4.ubi comprobat id quod supra præmiserat in huiusmodi præsentationibus non requiri certā formam,limitanda sunt dicta hic per Lap.iuxta subiectā materiam,ut hæc procedant tantum quando præsentatio fit absente episcopo, seu alio instituere habente. uel aliàs supponamus quòd non facilè subauditionibus locus sit.Et hæc Lapi defensio,& distinctio, uidelicet aut præsente eo cui præsentatio fieri debet, aut absente (ne alienos labores subticeam)fuit Lambert.in Tracta. Iur. patro.& ex eius uerbis colligitur. art.3.quæstio.3.par.2.lib.2.

f ¶Per literas.]Hæc opin.Lapi.quòd per literas patroni præsentatio fieri possit est communis, & uera,& Lap. hic citant, & sequuntur Abba.consilio.76. plura sunt, numero. 2.in 3 dub.lib.2.Roc.de Cur.in Tracta.Iu.patro.in uer.honorificum,quæst.6.nume.32.Pau.de Citadi.par.6.quæst.32.in fi.post nu.57. & Lamber. Art. 16.quæst.4.par.1.lib.2.

g ¶Forma aliqua.] Idem uoluit supra Alleg.8. præsentatus,post nume.3. uersi. item patroni laici. Cardi. in cle.fi.§.fi.in 2.not.de iu.patro.& Lambert. art. xi q. 3.par.ij.lib.ij.ante nu.ij.uers.in præsentatione uero nulla est data forma,ubi citat,& sequitur Lap.hic.

h ¶Non contrahitur matrimonium.] Idem uoluit supra Alle.8.præsentatus,post nu.2.ubi alias cito in mea Apostil.in uer.præsentationē,& Lap.ibi, & hic refert, & sequitur Lamber.de iu.patro.9.ar. 5.quæstio.ij.par.ij.lib.un.i.

i ¶Septennis.]Idē uoluit Lap.in dicta Alle.8. post nu.ij.uers.Et pupillus licet non eligat,& ibi in Apostil. in uer.præsentare, & Apostil. sequen. ostendo opin. Lapi ibi,& hic esse ueram, & communem, & ultra eos quos ibi pro opin.Lapi citaui, addo idem tenuisse Io.de Sylua de Benefi.par.ij.quæst.7.& Lamber.de iu.patro.ar.14. quæst.7.par.1.lib.i.post prin.qui referunt, & sequuntur Lap.in utraque Alle.

k ¶Decre.3.de iu.patro.] Quæ in illo uers. Si autem hoc sine scandalo, intelligenda est ut non sufficiat scandalū ipsius litis tantum ut docet Lap.infra Alle.78.uacauerat,nu.x.uers.ad quintam quæstionem.

l ¶Assensus præsbyteri.] Assensus patroni præsentantis,& præsentati requiritur pro substantia,& ualiditate præsentationis,ut per Lamber. de iur.patro.qui Lap. hic sequitur art.xi.quæst.iiij.par.ij.lib.ij.nu.4. Et ante acceptationem præsentatus nullum ius habet in beneficio ad quod præsentatus fuit,sed post acceptationem habet ius ad rem.prout per Calde.consilio.17.præsentato uno.cir.medium.de iu.patro.late Lamber. art. 8. quæst. 5.par.ij.lib. ij. Sarnen. in i. quæst. Reg. de Non tol.iu. quæsi.nu.13.& seq.Io.Fran.Rip.super rub.de iudi.nu. 72.Rocc de Cur.in tracta.de iu.patro.in uer.ius.quæst. 4.& Rebuff.in tracta.Nomina.quæst.4.nu.6.

m ¶Per instrumenta.] Tota uis huius Alle. in hoc consistit ad ostendendum q̄ si infra quatuor menses ab ipso præsentato præsentetur instrumentum præsentationis ordinario instituere habenti hoc sufficiat. Et concordatur opin.omnium, distinguendo q̄ aut loquimur an literæ patroni,uel instrumētum præsentationis præsentatæ quandocunque superiori instituere habenti sufficiant, & procedat opin. negatiua. An uerò præsentatæ infra quatuor menses si a patrono laico, uel infra sex si ab ecclesiastico,& uera sit opi. affirmatiua. Et hoc in effectu uoluerunt Rot. 311. non sufficit.in no. Mil. in reper. in uer.patronus debet infra tempus.Gemini.in c.si.§.uerū, nu.4.uers.quæro quid si patroni de iu.patro.lib.6. Cardi.in c.fi.ad fi.ubi cum Lap.hic residet, dicens etiā Lap. de Castel.& Lap.Abb.& Ioā.And. idem conclusisse de iu.patro.Et idem Cardi.in cle. uni. uers. præsentatos.in 1.oppo.de exces.præla.Abba.consi. 76. plura sunt.nu. ij.lib.ij.ubi citat,& sequitur Lap.hic Rocc.de iu. patro. in uer.honorificum.quæst.6.nume.32.qui sequitur Lap. hic,quem etiam sequitur Lamber.art.16.quæst.4.par. 1. lib.2.& art.22.quæst.1.par.2.libr.2.ac quæst. 4.eiusdem par.& lib.art.2.

SVMMARIVM.

1 Diocesanus an possit absoluere ab excommunicatione propter manuum iniectionem temerariam in clericum.

ALLEGATIO LXXVI.

IN Dei nomine amen. Factum super quo
a [a] consilium petitur tale esse proponitur
uidelicet. Quidam præsbyter Iulianus Fa-
bri de Aretio. plebanus Sancti Quirici supra Arnum
Aretin. diœc. nec non capellanus perpetuus in eccle
sia Aretin. vbi moram trahit continuam, cum manu
uacua semel una percussione percussit dominũ An-
dream Thunatunelli can. Aretin. in maxilla dextera
ipsius domini Andreę sine sanguinis effusione apud
cathedralem ecclesiam Aretin. propter quam percus
sionem ipse præsbyter Iulianus sententiam excom-
1 municationis incurrit a iure prolatam. † Quæritur
nunquid dominus episcopum Aretin. uel eius vica-
rius habens ad hoc sufficiens mandatum ab ipso do-
mino episcopo, possit dictum præsbyterum absolue
re à casu excommunicationis sententiæ, & dicitur ꝙ
sic, nam non est dubium quòd diœc. potest absolue-
re eos qui temerarias, & uiolentas manus in cle-
ricum iniecerunt, dummodo percussio, siue iniu-
ria fuerit lęuis de senten. excommu. peruenit, & eo. ti
tu. cum illorum. Sed dicta percussio facta uacua ma-
nu & unica, & sine sãguinis effusione læuis dici pôt,
quæ nec circunstantiis aggrauatur, quia idem domi-
nus Andreas non superior, nec alias persona notabi-
lis, immo etiam forsitan posset dici ꝙ etiam si iniu-
ria fuisset mediocris, & non enormis dicta absolutio
fieri potest, uel posset, nam ipse percussor, & ipse per
cussus erant in eadem ecclesia socij, & unus canoni-
cus, & alter capellanus perpetuus, & qui diebus sin-
gulis in eadem Ecclesia Aret. ad officia, & alios actus
seruiebant, & in ipsa ecclesia uenerunt ad uerba, de
verbis ad verbera, & communio parit discordiam; &
priuilegium videtur esse non solum religiosorũ, sed
etiam secularium clericorum communiter viuentiũ,
ut absolui possint a diœcesano dummodo iniuria nõ
sit grauis, vel enormis, qualis non fuit ista de uita &
& ho. cleri. coniu.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Factum super quo.] *Concludit hic Lap. ꝙ episcopus absoluere possit ab excommunicatione propter manuum iniectionem temerariam in clericum, si percußio, seu iniuria non sit enormis, sed læuis idem quod Lap. hic concludit Roma. singu. 702. incidens, de quo dicit esse text. singu. in alle. hic. c. peruenit. de senten. excommun. iuxta communem intellectum. Idem etiam uoluit Cardi. per dictum tex. con. 42. quidam d. Iacobus. nu. 3. uers. secundo quo ad absolutionem, & Mil. in reper. in uer. excommunicatus propter iniectionẽ & Lap. hic sequuntur Apostil. 1. ad Abb. in d. c. peruenit, & Feli. ibidem in princ. Idem etiam uoluit Hostien. in sum. de ui. & hone. cleri. col. 1. uersi. Habent tamen priuilegium. & ibi Apostil. sequitur Lap. hic. Et in casu Lapi idem concludere uidetur. D. meus Phi. Dec. in c. peruenit. col. 2. uers. & quod. de appel. Et sic patet ꝙ hæc conclusio Lapi est uera, & ab omnibus comprobata.*

SVMMARIVM.

1 *Notarius qui confecerat primum testamentum si exemplauit aliud a primo de authoritate iudicis ordinarij an probat sicut primum originale.*
2 *Partis uocatio an sit necessaria quando notarius assumit instrumentum ex suo prothocollo.*
3 *Instrumentum facit fidem de omnibus solemnitatibus quæ in eo enuntiantur quæ potuerunt incurrere tempore celebrati contractus.*
4 *Priuata scriptura non probat in præiudicium alterius quam ipsius scribentis.*
5 *Author originalis scripturæ præsumitur plene instructus de ueritate ideo statur eius attestationis.*
6 *Officiali de suo actu plene credendum est.*
7 *Charta aut inclaustrum non est in instrumentis attendẽda sed tenor & ueritas rerum. præterquam in priuilegijs imperatoris.*
8 *Tabellio exemplificans non probat nisi scripturam non autem ueram rei essentiam.*
9 *Testamenti factio: probatio: authenticatio, & publicatio de prothocollis registris & abbreuiaturis in libro notarij & tabellionis non sunt idem.*

ALLEGATIO LXXVII.

1 TAbellio publicus † solẽniter fecit instrumẽ
tum testamenti, conditi per. S. & in publi
cã formã reduxit, postea uero ad instantiã
a eius cuius intererat [a] authoritate iudicis ordinarij [b]
b idem notarius primũ instrm̃ reductũ in publicã for-
mã per eum de uerbo ad uerbum exemplauit, & se
subscripsit, & attestatus est se prædictum publicum
instrumentum confecisse. Quæritur nunquid talis
scriptura fidem faciat, sicut primum originale, & di-
co ꝙ sic. uam notarius se subscripsit instrumento pu-
blico attestato propter religionem iuramenti præsti
ti per eum ad hoc de præscrip. c. ad audientiã, de præ-
2 sump. † illud, ubi de hoc, & non est uis quacunq; for
ma uerborum utatur, dummodo sint talia verba, quę
asserant sic facta esse, siue loquatur in prima, siue in
secunda, siue in tertia persona. extra de conuer. con-
iug. dudũ, siue loquatur per uerba præteriti tẽporis,
uel præsentis, ut no. de iurepa. ꝙ autẽ. in fi. & pôt ex
inde sępius ex suis notis notarius reassumere, & in
publica formã redigere. ut no. in d. decre. dudum. for
tius ergo sumere pôt ex originali suo, nec refert an
plura, uel alia uerba apponat in uno, quã in alio, dum
mô non sint adinuicẽ contraria. ut no. in d. c. dudũ, se
cundũ Vincen. alle. j. q. 7. maximũ, de qua Spe. de in-
stru. editio. §. instrm̃, uers. itẽ opponit, & dummodo
quo ad sniam non sit dr̃ia ut no. Spe. de senten. prola.
§. in istĩa. uers. non ualet ẽt in fi. ad hoc ꝙ no. gl. sup. et
uer. manifestũ de uer. sig. c. ij. li. 6. Sufficit. n. per quæ-
cunq; uerba exprimat idẽ importantia. ad hoc. l. si ꝗ-
cu. de no. ope. nunti. & no. Bar. in fi. eo. tit. non solu. §.
3 sed ut probari. † Sed in casu nr̃o patet ꝙ idẽ notarius
qui publicũ confecit instrm̃ exemplauit cũ omnibus
substantialibus, & per suã subscriptionem fidẽ facit
c [c] se interfuisse testamento, & rogatus instrumentum
confecisse; hoc igitur sufficit non obstãtibus quibus
cũq; uerbis, siue quacũq; forma uerborũ usus fuerit

dummodo ueritatis substantia non mutetur. ut dicit
tex. in capitu. dudum, de conuersi coniugato, & hoc
expresse scribit d. Bartolus de Saxoferrato in authen.
si quis in aliquo. C. de eden. nec ob. iura quæ viden-
tur contraria, quæ loquuntur de exemplato a tertia
d persona non ab illo [u] eodem qui confecit instrumen
tum: quia hoc casu non solum exemplum, sed origi-
nale dici debet propter rationes super quo, cõsultus
d. Fran. de Aret. rescripsit & consuluit: ut infra sequi
tur. In Dei nomine amen. Super eo quòd reuocatur
in dubium vtrum standum sit instrumentis testamẽ
ti, & codicillorum Ioãnis cuiusdam Bartholomæi de
Puls. sumptis ex registris, seu actis Nicolai de Messi
na notarij per ipsum confectis: interueniente autho
ritate iudicis Philippi de Messina prout de ipsis, &
eorum tenore plenius constat per ipsa instrumenta,
quorum tenorem inserere causa breuitatis omitto.
Consultus ego Franciscus de Arc. respondeo ut infe
rius continetur. Et primo videtur quòd hoc documẽ
tum non faciat idoneam fidem: quia non habet for-
mam originalis scripturæ, sed exẽpli, & quia author
eius voluit hoc esse exemplum, ergo insufficiens ad
probandum. ff. de fide instru. l. ij. & videtur expressus
casus. ff. de bon. pos. secundum tabulas. l. j. §. si quis in
duobus. ultimo responso, sed quia testes vidẽtur sub
scripti in originali manu priuata, nõ publica, ut ostẽ
dit tenor huius sumpti, quia in prima persona cõfer-
tur attestatio ipsorum; ergo per semetipsos subscrip
sisse intelliguntur: quia qui in prima loquitur de ip-
sa pronuntiat, & econuerso qui in tertia persona lo-
quitur de alio prædicat. C. de consti. pecu. aut. si quã-
4 do. insti. de inuti. stip. §. si quis alium. † Priuata autem
e scriptura [e] non probat in præiudicium alterius quam
ipsius scribentis. C. de proba. l. iubemus. & l. exẽplo
ergo de interuentu necessarij numeri testium nõ cõ-
stat quia non sunt autheticẽ descripti, nec ipsi testes
propriis subscriptionibus attestarentur iudici. ff. quẽ
admo. testam. aperi. l. cum ab initio, cum pluribus se-
quen. & no. C. eo. l. j. in fi. In oppositum quod ex hoc
documento fiat legitima fides prædictis non obstan
tibus ostenditur efficacius ex pluribus. Primo quia
est scriptura publicæ personæ quæ fuit principalis
eius anthor, & qui fuit rogatus a testatore scribere,
ergo standum est sibi quomodocumque aperit pro-
pria manu tenorem huiusmodi documenti siue per
modum exempli primę collationis literarum, siue p
modũ originalis scripturę quia creditur sibi scilicet
de scriptura sua, & de tenore ipsius. C. de fal. l. si quis
decurio. in fi. & in corpore de fide instru. §. is uero. Se
cus si faceret mentionem scripturę alterius scriben-
tis, ita loquitur authen. si quis in aliquo documento,
& l. ij. ff. de fide instru. uel si id quod ostenditur per
modum exempli non habeat formam publici docu-
mẽti, nec sit manu publica scriptum quamuis sit ma
nu eius cuius est ipsum originale documentum, ita
f loquitur. l. j. §. si quis in duobus. de secun. tabul. [f] pro
bat per hoc per simile, non minus stãdum est scriptu
rę notarii publici, quam olim staretur scripturę ar-
gentarii cum vterque scribat authoritate publica. ff.
de edendo. l. argentarius, in prin. & §. ideo, & ibi nota
tur, & l. quędam. §. nummularios, sed statur scripturę
editę ab argentario non tantum si edat originalem,
& primęuam scripturam, sed etiam si edat exem-
plum eius cum testimonio suo, eodem titulo. l. si
quis ex argentariis. §. edend. uel tradere libellum
5 &cętera. † & ratio quia ipsa author originalis scri-
pturæ præsumitur plenè instructus de veritate eius:
ideo statur attestationi eius: vt dicta. l. si quis ex
argentariis. §. fin. & ar. dict. l. si quis decurio. in fin. &
hanc partem renet domi. Bart. in d. l. si quis ex argen-
tariis. §. vltim. & in d. authen. si quis in aliquo docu-
mento. Probatur etiam tertia ratione simili sic videli
cet, quando scriptura iuuatur testimonio scripturæ
non suspectæ purgatur suspitio, & statur ei propter
concursum alterius non suspectæ. vt. d. l. si quis ex ar
gentariis. §. coguntur, & arg. C. qui po. in pi. ha. l. scri
pturas, ibi ipsorum cum habeat subscriptiones: sed
scripturæ editę in modum exempli, ideo non credi-
tur q a suspecta est ne sũpta sit ex originali suo nõ in
tegra fide: ut. d. l. ij. de fide instrumentorum. & dicta
authen. si quis in aliquo documento. & ibi not. gloss.
ista suspitio remouetur quando subscribit, & attesta-
tur integritati eius ille cui credendum est, & standũ
est de ea, puta ipse author eius qui publica authorita
te fungitur, & id cuius officium spectat scire ut d. l. si
qnis decurio. in fi. & d. §. ijs. in cor. de fide instrumen
torum. Scriptura enim de qua loquitur non est exin
de nuda, sed adminiculata subscriptione ipsius autho
ris originalis scripturæ, qui attestatur ei, ergo stan-
dum est sibi tanquam solenniter sumptæ, & tam so-
lenniter, quam si esset sumpta manu alterius ex suo
authentico originali iudiciali authoritate, & citato
6 aduersario, quia creditur † officiali plene de actu suo
g ut. d. l. si quis decurio. [g] & de exact. tributo. l. apperi-
h tores [h]. & non de actu alieno. C. de accu. l. ca quidem.
ff. de custo. reo. diuus. & C. de decurio. l. j. lib. xij. quia
actus alieni, iuris pręsum. quisq; est ignarus. ff. de pro
ba. l. verius. ff. pro socio. l. vltim. C. de quæstio. l. in-
terrogari, & ideo ut testis probet semper debet atte-
stari de facto proprio, seu de eo quòd suo sensu perci
pit. C. de testi. testium. & no. in corpore de fide instru
mentorum. §. oportet. in j. gl. & notarius de gestis co
ram se vt. d. auth. si quis in aliquo, & per Innocen. in
cap. quoniam contra falsam, nec est necessaria cogni
tio iudicis, & per consequens citatio partis quando
tabellio sumit ex originali proprio, quia non est iure
cautum, nec alias, seu vlteriores solennitates seruare
arctamur, quam quæ sunt a iure inductę. C. de formu
lis per totum. & de arbitris. l. ne in arbitris, in fin. ff.
de dolo. l. verba superflua. C. de bonorum possess. l. co
ram delegato. & l. omne verbum, cum simi. Quarta
insuper ratione ostenditur quòd dicto instrumento
non obstat quòd sit sumptum ex alia scriptura, quia
non tantum habet formam sumpti, quam originalis,
& authentici documenti quia non tantum attestatur
notarius integritati scripturę ex qua sumptum est,
quam etiam ipsi actui in scripturis contento, &
vtroque modo, & forma intelligit voluisse posse
valere, ergo secundum vtrunque saltim electiue po-
test operari ar. C. de codicillis. l. j. in fin. & scribit
Cyn. in sua quęstione. C. de testam. hac consultissi-
ma in fi. Et colligitur hoc ex tenore dicti instrumen-
ti in principio ex narratis petẽtis ibi in forma publi-
ca transcribi, & redigi, quę verba vtrique sensui con-
ueniunt,

veniũt,& maximè efficaciori.ff.de legi.l. beoignitas, & l.ambigua, & in subscriptione ipsius notarij dum dicit prædicta scripsi contestor: quia non dicit exem plaui simpliciter, sed scripsi; quòd intelligitur. s.originaliter.cum inde dixerit se rogatum in initio instrumenti,& maximè quia subdit conrestor,non enĩ potest aliter testari de contentis in dictis instrumentis nisi tanquam ille qui interfuit actui, & fuit inde rogatus,ut in aut.de tabel. §. nos autem.nec fuit necesse q adiiceret publicum.Ex quo anre dixerat se rogatum,quia non est aliud publicare,nisi rogatus scribere.ut dictis iuribus vt scribit Bar.in l.sciendum,de verbo.oblig.& per istas rationes indubitanter tenendum puto hoc instrumentum facere plenam fidem, non obstante q testes nidentur se manu pro pria sub scripsisse,quia satis est quòd notarius in principio dixit actum coram subscriptis testibus & postea in præsens publicum instrumeotum , nomina eorum , & subscriptiones eorum in scriptis redegerit manu propria quia periode est ac si originaliter scripsisset, quia quando publica scriptura attestatur idem quod priuata tunc constat saltem ex publicis. ar. ff.de iur. do.si ego.§.fin.ff.de fal.l.diuus.l.j.in uer. plene.de eden.l.si quis ex argentariis.§.1.& C.qui potio. in pigna.ha. l. scripturas, ibi ipsorum tantum habet subscriptionem cum si.& ar.de hære.insti. l. asse toto.& l.illa institutio.

Ego Franciscus D. Bici de Aretio consulo ut superius scriptum est salua semper sententia cuiuslibet melius sentientis.

Super quo post ea consultus Do. Ricar.de Sali.legum doctor sic rescripsit.

IN Christi nomine & sanctissime Matris eius, beatorum Ioannis Baptistæ, & Euangelistæ, & totius celestis curiæ Amen . Quæstio ex parte dictorum quæritur de probatione, non efficacia rei coram arbitris iuris,& facti cognitionem,& decisionẽ habẽtibus , ubi probatur q sic probet testamentũ supra positum quantum ad fratres Seruorum beatæ

7 Mariæ ipsum producentes. † Præmisso pro euidentia primo,quia nec charta, nec inclaustrũ , sed tenor, & ueritas rerum attenditur præter & solum quam in priuilegijs Imperialibus.ut.C. de diuer.rescr.l.pe. & arg.de act.& oblig.l.non figura. Modo per casum & tex.in sensu contrario, ut in authen. si quis in aliquo documento fecerit mentionem alterius &c. In casu autem nostro alterius documenti non fit mentio sed eiusdem ergo bona est illatio , & probatio à sensu contrario,qui debet haberi pro expresso: ut. ff. de testi.l.ex eo.& de test. qui testamenta. §. mulier.& in authen.si procuratorem.§.si ignorantes,minor pa

i tet quia idem est [i] in quo non mutatur res, persona, vel causa,licet aliqua qualitas, vel accidentia alteretur,ut de iudi.l.proponebatur de excep. rei iudi. l.cũ quæritur & ibi de hoc,& l.an eadem.§. idem corpus, & de noxa.l.in delictis.§. si detracta. Hic autem non mutatur persona. Nam idem est testator, idem tabellio,scriptor idem,idem testis,eadem res legata,uel institutio eadẽ.s.pia,eadem authoritas , & fides,quinimò maior propter iudicis authoritatem,in hac autẽticatione,& publicatione ergo &c. & hanc dictionẽ alterius positam in authen. quia hic non facit mentionem alterius, sed sui ipsius . Secundo , & ratione & mente eiusdem authoritate,& ex glo. sua & Ia.de Butr.& doctorum,& qui omnes uidentur ibi sentire q publicum instrumentum faciens mentionem alterius instrumenti illa ratione non probat,quia non attestatur tabellio exemplificans , nec tabellione alij subscribente, neque testes q res verè sic fuerint, sed quod scriptum inuenerint,vel iouenit,vnde non probant nisi scripturam,† non autem ueram rei essentiã, 8

vt.C.de testi.l.testium,in fi.sed hic iste tabellio,non alius , & iidem testes testamenti attestantur subesse rei [k] quod sic fuit.s.quod talis sic testatus sic legauit, k

sic instituit , non autem solum q sic scriptum inuenerunt,vel inuenit,ergo instrumentum substantiam testamenti probat, non scripturam tantum,& sic nõ potest opponi de aliis rationibus , & cancellationibus,quam istis,de quibus loquitur gl.in d.aut. de fide instr.l.2. nisi forte in illa parte,in qua illud instrumentum fecit mentionem de quodam procuratorio manu alterius notarii facto Florentiæ nisi enim probaretur illud aliter legitimum , vel produceretur,

l procuratio illa non probaretur. [l] Tertio quia glos. bona,& optima secundum Isco.But.C.de fide instr. & iure hastæ.l.1.li.x.in glo. magna iuxta finem q in facto posito de solennitatibus quæ fiunt,& possunt fieri secundum tempus de præsenti statur iostrumẽto nisi contra probetur vt. C.de proba.l.cum præci-

m bus,& de contrahẽ.& committen.stipu.l.optimã, [m] & cum dicitur in sententia. Nos iudex pro tribunali seden. quæ est vna solennitas; in iis scriptis,quæ est alia : optimè statur ei,non in aliis quæ fueruot facti de præterito,& esse debuerunt q Cyn.in aur. si quis in aliquo an quadam noua additione dicit satis esse

9 probabiles † [n] sed cum testamenti factio sit vnum,

n probatio vero, authenticatio, & publicatio de protocollis,rcgistris , & abbreuiaturis in libro notarii, & tabellionis sit aliud ut.C.de proba.l.cum res,&.ff.de testa.tute.l.duo sunt Titii,& de fide instru. l.contractus ei,& authen.de tabel. per totum.quis dubitaret quin iste tabellio potuisset complere in modum, & publicam formam , & authenticam redigere, & dare cuicunque cuius intersit, legatario, vel hæredi & sine aliquo iudice, quanto ergo magis cum authorita

o te iudicis [o] authenticatis. Testamentum enim saltem de consuetudine probatur etiam nũcupatum p instrumentum,& secundò quosdam etiam de iure. Testamentum autem publics manu scriptum,& authenticatum probat in possessorio, & petitorio. Notarii publici verò manu scriptũ anre publicationem probat in possessorio, post io vtroque vt not. Cy.& Dy.Iaco.But.ff.de fideicommi.l.fi.& de test. l. publicati, sicut in casu nostro quòd hoc per fratres productum est testamentum publica manu scriptum,& authenticatum, & sic probat in vtroq; non testamenti exemplum, quod patet quia scribens,& quod ipsum testamentum publicaret,& in publicam formam redigeret,& transcriberet. Et quia ad iudicis officium si sibi denegasset, spectasset ipsum cogere,& compellere , & quia notarius ex vi officii poterat etiam sine iudice urbanius,& pro maiori authoritate fecit,cum ipse non debet nec potest nocere ut. l. quidam hiberus.ff.de serui. vrba.prædi.& insti.de liberis. §.sed verò.in

rò. in gloss. signata super versicul. in transitu. Quarto facit ad prędicta. C. quemadmodum testam. aperi. inspiciantur, & describantur. l. 1. 2. & 3. & qđ not. glo. C. de testa. l. j. Et quod no. Butrig. ibi in l. publicati. in q. fi. cum paria sint vel protocollum habere non posse, vel incommodè posse habere, ut. l. nepos proculo. de verb. sig. sicut nec hic commodè. Vnde tenet ibi Butri. etiam non citatis aduersarijs probet publicatis iudicis authoritate, præterea vt iam dixi non loquimur de publicato, sed de ipso solummodo publico &c. Quinto & vltimo quis dubitaret coram arbitris, & arbitratoribus de facto, & de iure cognoscentibus qui in ore iuris apices, & subtilitates non habent seruare; sed puram eorum consciētiam attendere, prout est veritas eis qúo libet nota, vt no. in authen. vt differen. iudices. §. Si vero contigerit, & no. Iac. Butr. ff. pro socio. l. si societatem. §. arbitrorum. maximè cum ad piam causam, & pietatis opus sit institutio facta certe melius, vt. C. de sacrosan. ecle. l. j. & de regu. iur. in testamentis, & sine præiudicio. Si instrumentum, uel testamentum non esset bene probatum quod est ut supra dixi cum tali
p ter & tantum probat: quod res deberet iuramento [p] decidi, & deferri religiosis, ut dignioribus. ut l. admonendi, & l. in bonæ fidei. & ita videtur mihi, & credo iuridicum esse ego Ricardus de Salie. legum doctor de Bononia. In quorum testimonium meum sigillum mandaui.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶Cuius intererat.] *Vt notarius de aliquo instrumento rogatus illud exhibere, ac alicui dare teneatur, debet ille ostendere quod sua intersit argu. tex. in l. prætor. §. 1. & in l. argentarius, post prin. iun. glos. in uer. ideo ab similis. ff. de eden. Specu. de instru. edi. §. postquam de instrumentorum, post prin. Bar. in l. fi. nume. 4. ff. de tabu. exhi. Bal. in l. fi. nu. 17. & seq. C. de eden.*

b ¶Iudicis ordinarii.] *Nullius iudicis authoritas requirebatur in exemplo per eundem notarium cum solemnitatibus sumpto. Specu. de instru. editio. §. postquam de instrumentorum nu. 1. Bar. in l. si quis ex argentarijs. §. prætor ait. nu. 1. ff. de eden. idem Bar. in authen. si quis in aliquo in 2. oppo. nu. 3. ac Bal. & Saly. C. eo. Cardi. consi. 72. Titius. in 3. dub. nu. 16. Ludo. Roma. consi. 105. uiso themate. in 3. dub. Rot. 10. fuit dubitatum utrum instrumenta. in prin. in no. Feli. in c. fi. in 2. fallen. de fi. instru. Et hanc dicit communem Cur. Iun. in dicta auten. si quis in aliquo. nu. 12. uers. circa secundam.*

c ¶Fidem facit.] *Idem concludunt Cardi. con. 72. Titius num. 36. alios referens. & D. meus Phi. Dec. in Alleg. c. quoniam contra, post nu. 40. licet postea opponat, distinguens ut ibi.*

d ¶Non ab illo.] *Idem uoluerunt Inno. Cardi. & Abba. in c. Albericus, & ibidem Feli. qui alios citat nume. 2. de testi. D. meus in alle. auth. si quis in aliquo. nume. 15. & alij adducti in proximè præceden. Apostil. Et idem concluditur infra hac Alle. post nu. 6. uers. Hac est necessaria cognitio iudicis.*

e ¶Priuata autem scriptura.] *An, & quando priuata scriptura probet, & an contra tertium uideantur latè Abba. Feli. & D. meus Phi. Dec. in c. 2. de fi. instru. & Grat. respon. 66. ubi is. num 12. lib. 1.*

f ¶De secund. tabu.] *Lege in. §. si quis in de[...] bus. ff. de de bon. pos. secun tabu. & ibi glo. & Bar. Videatur glo. in §. nihil autem, & ibidem Ange. Aret. nu. 3. In[...]e testa. & D. meus in Alle. authe. si quis in aliquo. post nu. 15. uers. Aut ista limi. intelligitur de exemplo simpliciter sumpto, & ante. & cou. 467. bene. nu. 2. Et Lap. hic citat, & sequitur Nico. Boe. Dec. 181. præsuppono. ante nu. 4. ubi alios adducit.*

g ¶Dicta. l. si quis decurio.] *Videlicet. C. de fals. & ibi glo. fi. in uer. authorem, ac ibidem Bar. in 1. not.*

h ¶L. Apparitores.] *supple. C. lib. x. Et quod credatur officiali publico, & pro eo præsumendum sit. probo in 20. quæst. Reg. de non iudi. inx. for. sup. nu. 9.*

i ¶Idem est.] *Lapum hic citant, & sequuntur Roma. con. 198. non est. num. 1. & Paris de Put. de re mili. lib. 6. in quæst. an ratione insigniorum, uel armorum possit procedi ad pugnam. post nu. 7. Et ex uerbis Lapi hic, & infra Io. Firma. in suo reper. in uer. identitas factorum. asserit identitatem factorum præsumi ex interuentu earundem personarum eodem loco, tempore, & testibus. Qualiter autem accipiamus idem genere, idem specie, idem numero declaro super Regu. 8. Cancel. rationi congruit. quæstio. 4. nume. 10.*

k ¶Subesse rei.] *Lego. Esse rei, uel Essentiam, seu substantiam rei. Et dum infra subdit in dicta authen. de fi. instru. l. 2. Legerem in dicta authen. si quis in aliquo, & in l. 2. ff. de fid. instrumen. quæ gloss. pulchrè distinguit, & declarat.*

l ¶Non probaretur.] *Communis est opin. hæc, pro ut per Inno. quem alij sequuntur in c. fi. de fi. instru. ubi Cardi. post nu. 3. uersi. quæro tabellio pulchrè infert ad casum nostrum & ibidem Feli. post numerum 13. in 2. limi. col. penul. ante fi. pro hoc citat Lap. hic, & alios. Idem uoluerunt Albe. Pau. Castren. Ange. Alex. Sozzi. Ias. Iaco. de S. Georg. & alij in authen. si quis in aliquo. ubi Cur. Iun. num. 43. hanc communem testatur. C. de eden. Idem etiam uoluit Nic. Boc. præalle. dec. 281. nu. 4. ubi plenè tractat, subdens aliquas limi. quæ ibi uideri poterunt.*

m ¶L. optimam.] *Et l. sciendū ubi Bar. & alij. ff. de uerb. oblig. Sozzi. qui Lap. sequitur consi. 120. in præsentia. col. 2. post nu. 2. lib. 1.*

n ¶Probabile.] *Ita etiam distinguit Bal. in l. iusiurandi post nu. 2. C. de testi. Et Hostien. But. Imol Abb. & Feli. qui Lap. hic sequitur in c. quoniam contra. ante. nu. 36. de proba.*

o ¶Cum authoritate iudicis.] *Idem dixit supra Alleg. ante. num. 8. ibi, Quinimò maior propter iudicis authoritatem &c. Idem etiam uoluit Io. Fabri. in. §. fi. nu. 3. insti. de fideius. & Rui. qui Lap. hic citat, & sequitur, alios etiam referens consi. 189. circa primum. ante numerum 12. lib. 1.*

p ¶Iuramento.] *Arbitri iuramentum necessarium, seu in supplementum, uel defectum probationis an deferre possint dubium est ut per Caccialu. in l. admonendi, in uer. sed utrum arbitri possint hoc iuramentum, & per alios ibidem. ff. de iureiur. Et uerior opin. exceptis quibusdam casibus uidetur esse pro negatiua. In arbitratore uerò communis est opin. cum Lapo hic quod deferre possit, ut per Bapt. de S. Blasio de Arbitro, & arbitratore in 66.*

in 66. quaest. numer. 20. & sequen. ubi Lap. hic, & alios citat.

SUMMARIUM.

1 *Patronis praesentantibus aliquem Plebano habenti potestatem instituendi & postea alium Episcopo quis eorum praeferatur.*
2 *Parochiani possunt tanquam universi & tanquam singuli praesentare.*
3 *Electiones uel praesentationes à diversis factas ualere simul in eadem uacatione non possunt.*
4 *Singulares non habent ius in ijs quae ad universitatem spectant.*
5 *Compromissum licet uno de collegio inuito non fiat factum tamen à singularibus non reuocatur.*
6 *Praesentatio canonice facta acquirit ius praesentato, nec eo inuito auferri potest.*
7 *Patroni laici praesentantes unum postea uerò eorum maior pars uariet accumulando quis eorum sit praeferatur.*
8 *Patroni laici non arctantur ad Decret. quia propter.*
9 *Electo uel praesentato satis est quod eligens uel praesentans sit in possessione.*
10 *Una & eadem causa coram diversis iudicibus agi non debet.*
11 *Episcopus imponens poenam non producenti titulum infra terminum an producens titulum non in forma publica incidat in poenam.*
12 *Patronis praesentare habentibus à quo tempore currat tempus.*
13 *Negligens in eligendo quis dicatur.*
14 *Electio facta per patronos ad Ecclesiam tanquam uacantem per obitum an teneat cum uacauerit per priuationem.*
15 *Episcopus an possit ponere rectorem ad Ecclesiam orta lite inter coelectos & praesentatos à patronis, & numer. 17.*
16 *Decretalis quoniam. de iur. patro. intellectus.*
18 *Ecclesiae de qua fit lis cuius fit custodia.*

ALLEGATIO LXXVIII.

IN Dei nomine amen. Vacauerat ecclesia sancti Laurentij de Vichio. Pleban. Sancti Petri de Ripulis Floren. dioc. Per obitum praesbyteri Francisci ultimi rectoris eiusdē qui apud dictam ecclesiam est in possessione pacifica, & notoria rector, & rectoratus dictae ecclesiae diē clausit extremum, & tanquam eiusdem ecclesiae rector publicè apud ipsam ecclesiam sepultus est, post cuius solennem, & notoriam sepulturam factam ut p̄dicitur, parochiani & patroni dictae ecclesiae ad quos spectabat ius praesentandi ad dictam ecclesiam, conuenerunt in ipsa ecclesia, de iure, & de facto [a] uacante; ad faciendam electionem, nominationem, seu pręsentationem noui rectoris ad ipsam ecclesiam. Et post tractatum, & colloquia inter se super praedictis habitis deliberauerunt, & firmauerunt inter se ad inuicem, & communi concordia promiserunt ad inuicem q̄ ad reformationem dictae ecclesiae sie ut pręfertur in aliquouismodo [b] uacante procederetur per eos hac uice uidelicet, q̄ per ipsos omnes parochianos, & patronos nominarentur quinque praesbyteri praesentandi ad regimen dictae ecclesiae, & quòd postea per plebanum loci exquirerentur uoluntates, & uoces singulorum dictorum patronorum circa quinque praesbyteros ut praefertur nominatos sigillatim, & de per se in praesentia dicti plebani, & notarij publici; & q̄ ille intelligeretur & esset electus, nominatus, seu praesentatus ab omnibus praedictis patronis, instituendum postmodum per superiorem legitimum ad petitionem ipsius praesbyteri sic electi, seu alterius ipsorum patronorum, in quem maior pars dictorum patronorum partium cōparatione alterius reperta fuerit consensisse cum solenni promisione quòd illum haberent, & tenerent & non alium pro praesentato legitimo. Postque nominati fuerunt per praedictos patronos quinque praesbyteri ut praefertur; ac demum uoluntatibus, & uocibus omnium ipsorum, ut praefertur exquisitis, copertū est quòd à parte maiori partium aliarum comparatione nominatus & electus fuit, & praesentatus praesbyter Matthaeus, & ipse voces, & uoluntates nominato, & electo, & praesentato publicate fuerunt in p̄sentia omnium patronorum non contradicentium. Et post haec idem praesbyter Matthaeus praedictus legitimè consensit; [c] & demum unus ex dictis per se, & nomine aliorū, & praedictus praesbyter Matthaeus omnia praedicta, & dictam nominationem, & electionem actualiter praesentauerunt dicto plebano, ad quem de antiqua, pacifica, & notoria consuetudine spectabat instituere rectorem in dicta ecclesia ad p̄sentationem dictorum patronorum, & qui erat in possessione pacifica, & notoria dicti iuris, & petierunt ipsum praesbyterum Matthaeum institui in rectorem dictae ecclesiae, & dictus plebanus praedictis receptis publicè euocatum edictum emisit, & poni fecit apud dictam ecclesiam & citari fecit omnes, & singulos qui sua putarent interesse, seu se vellent opponere contra praedicta, seu contra personas dictorū praesentātium, & praesentatum nec non nominatim, & personaliter interim professum electū ad regimē dictae ecclesię per ipsos parochianos, q̄ certo termino peremptorio compareret coram dicto plebano in dicta plebe &c. ut est iuris. Ac deinde pars maior dictorum parochianorum iterum adinuicem conuenerunt in dicta ecclesia, & praedictis non obstantibus quendam monachum professum ordinis crucifero rum ad regimen dictę ecclesię Sancti Laurentii pręsentauerunt domino episcopo Florenti. & petierunt eum institui in rectorem dictae ecclesię, & dominus virarius dicti domini episcopi recepta dicta praesentatione citare fecit in specie dictum praesbyterum Matthęum ad contradicendum &c. & pręsbyter Matthęus comparuit in termino, & excepit de pręuentione facta coram dicto plebano super dicta sua pręsentatione. Ex praedictis eliciuntur aliquae quęstiones. Primo quis praedictorum duorum praesentatorum pręferri debeat, & potius institui in rectorem dictę ecclesiae praetextu suarum praesentationum pręedictarum ponderato dumtaxat numero vocum, & modo pręsentandi Et quantū ad hoc pręsupposito quòd ad episcopum, & plebanum, & eorum

rum quemlibet insolidum spectet dicta institutio
ad præsentationem dictorum patronorum. Secundo
ad quem spectat rebus sic se habentibus institutio
dicti rectoris, an ad episcopum Florentinum, an ad
dictum plebanum. Tertio an vigore dicti edicti epi
scopalis præsbyter Franciscus fuerit ab episcopo iu
re priuatus, quia suum canonicum titulum quem
habebat in dicta ecclesia non produxit in publicam
formam: licet produxerit verum, & canonicum titu
lum in papiro, & sine forma publica. Quarto posi-
to ꝙ priuatus fuisset ex dicta causa, tamen usque ad
exitum vitæ suæ retinuerit sibi dictum rectoratum,
& in dicta ecclesia publicè, & notoriè tanquam re-
ctor administrauerit, & pro tali fuerit habitus, & re
putatus, & dicta eius priuatio notificata ipsis paro-
chianis non fuerit, quia ꝙ non produxit titulum
ignorabant an tempus præsentandi lapsum fuerit
ipsis patronis ante mortem ipsius præsbyteri Fran-
cisci. Quinto nunquid præfatus episcopus Florenti
nus ex eo ꝙ dicti patroni discordes sunt, & adinui-
cem litigant super dictis diuersis præsentatis possit
pro hac vice ipsam ecclesiam ordinare, & ibi rectorē
instituere. Sexto ad quem spectat custodia dictæ ec-
clesiæ vacantis durante vacatione. Et redeundo per
ordinē ad quæsita, & ommissa multitudine alle. pro
& contra quæ fieri possent solum veras iuris conclu
siones practice in alio sub meo patrocinio repercus
1 sas eliciendo. † Dico ad primam quæstionem quòd
præferendus & instituendus est in rectorem dictæ
ecclesiæ dictus præsbyter Matthæus secundum præ
supposi. siue dicta præsentatio spectet ad dictos pa
2 rochianos tanquam ad uniuersitatem, † siue tanquā
ad singulares, quod esse potest: quod tamen modò
non examino, sed pro vero firmo: & sæpius Floren-
tię obtentum fuit. Nam si tanquam ad vniuersitatē
tūc debuerunt saltem duæ partes vniuersitatis esse
d præsentes, & saltim à maiori parte [d] præsentium prę
sentari: vt. l. nulli. & l. plane. ff. q. cuiusque uniuer. &
C. de decu. l. nominationum, lib. x. & ff. ar. fur. ce. l. 3.
& etiam quod tunc fit à maiori parte, & sic intelli-
git Host. in glo. decre. cum nobis olim, vbi de mate-
ria per Inno. & in c. 2. de noui ope. nunti. quod quia
factum non fuit in præsentatione dicti religiosi nō
ualuit actus, vt in prædictis iuribus, præsentatio ue
rò facta de dicto Matthæo præsbytero facta fuit nō
solum à duabus partibus, sed ab omnibus: ut infra
3 probabitur, ergo valuit prima, † & non secunda, nā
duas electiones, siue præsentationes, siue collatio-
nes à diuersis factas in eadem uacatione simul uale-
re impossibile est. Item si ut præfertur tanquam ad
vniuersitatē spectat, contra primam præsentationē
ueniri non potuit à singularibus de uniuersitate:
c quia qđ fit à collegio, à singularibus [c] destrui † non
4 potest quia singulares [f] non representant uniuersi-
f tatem, nec in eis consistebat ius uniuersitatis uel col
legij, de postu. præla. gratum, & no. per docto. de ꝑ-
5 cu. c. fi. † Item licet compromissum [g] fieri non pos-
g sit uno de collegio inuito, tamen ex postfacto non
potest à singularibus reuocari, vt notari solet de ele.
in causis. no. de po. præla. bona. 2. & no. do. meus Io.
Cal. de consti. cum omnes, si autem spectabat ad eos
tanquam ad singulos ut esse potest, & sicut tanqua

singulares consueuerunt præsentare dicti patroni
S. Laurentij, & tunc est planum quod ualet dicta p̄
sentatio dicti Matthæi, & non secunda dicti religio
si. Nam secundum præsupposita facta fuit à maio-
h ri [h] parte, nedum parte comparatione maioris, uerū
etiam comparatione omnium, & præualuit, ut in c.
quoniam, de iure patro. Item non ualuit secunda,
quia licet patroni possint accumulare, & duos simul
præsentare, ut in cle. 1. de iurepatro. non tamen ua-
6 riare, † quia per præsentationem canonicè factam
acquiritur ius presentato, quod ab ipso inuito auffer
ri non potest. de re iudi. cum Bertoldus. §. fin. ut no.
Ioan. Aud. post Hosti. de iurepatro. quoniam. super
uer. aliquos, & no. de postu. ca. 3. & de offi. ordi. cum
uos, & scribit Io. And. in q. posita in regula in re cō-
muni. in fi. quæstionum. vnde quia præsentantes di-
ctum religiosum; primo præsentauerunt d. Do. Mat
i thæum & non accumulando, [i] sed uariando, uarian
do non tenuit præsentatio. Item quia secundum pre
supposita ii qui primo præsentauerunt præsbyterum
Matthæum uariare, nec accumulare potuerunt ob-
stante conuentione compromissi sibi adinuicem fa-
cta ante reliquam præsentationem de habendo, &
representando illum ex dictis quinque præsbyteris
nominatis in rectorem dictæ ecclesiæ, & non alium
quem exquisitis, ut præfertur uocibus singulorum
appareret à maiori parte partium, comparatione mi-
noris nominatum, prout fuit dictus Matthæus præs
byter contra quam promissionem & declarationem
k per eos postea ueniri non potuit [k] quia talis conuen
tio, & promissio in huiusmodi præsentatione non te
probatur ut in clē. plures. de iurepatro. Item posito
ꝙ licuisset accumulatio, oportebat fieri ab eisdem
omnibus qui primo præsentauerunt dictum præsby
terum Matthæum vt no. Io. And. in d. c. quoniam. su
per uer. aliquos, aliàs accumulatio facta à maiori par
te non tenuit, sicut nec principalis pręsentatio facta
à maiori parte ut. in d. cap. quoniam, hinc est quòd si
7 plures patroni laici † concorditer præsentant unū,
licet postea aliqui etiam maior pars variet accumu-
lando institui debet primus, ita scribit Io. And. in d.
l q. in fi. posita super regula in re cōi [l] de reg. iur. lib.
6. Quod autem dictus præsbyter Matthæus nō solū
à maiori parte sed etiam ab omnibus fuerit præsen-
tatus, patet ex præsuppositis, quia omnes parochia-
ni coadunati deliberauerunt inter se quòd is intelli
geretur, & esset præsentatus ab omnibus qui ut prę
fert in themate plures uoces haberet ex dictis quin-
que nominatis aliarum partium in comparatione,
qui modus licet in electione reprobetur, non tamen
in pręsentatione, uel collatione in quibus forma de-
cre. quia propter. locum nō habet. ita not. gl. ord. &
8 doct. in cap. sicut & c. si cui. de electio. libr. vj. † nec
mirum quia patroni nō arctantur ad formam dictæ
m decre. quia propter, [m] unde eligūt in pręsentandū [n]
vt not. Archid. de postu. c. j. lib. vj. Eligunt alterna ti
uè, licet in electione hoc non liceat, ut in cle. 2. de iu
repa. & ibi glos. Constituunt procuratorem ad prę-
sentandum & si præsentes sint, uel non sint impedi-
o ti ut no. Fede. de Se. in opere suo. q. 156. Item com-
p promittunt [p] aliqui aliquibus cōtradicētibus ut no.
Fede. in pręalleg. loco, & facit quod no. de elect. in
causis

causis super uer. à singulis transmittunt, & commit
tunt uoces singulariter,& si ad cos tanquam ad col-
legium pertineret.Item pars potest compromittere
& per illum præsentare, & alias pars per se. nt no.
pa. in decre.nobis de iurepatro.in v.contrario quam
uis in electione etiam compromissum, translatio
vocum per singulos. vt not. in dicta decretal. quia
propter.

Ad secundam quæstionem dico ꝙ spectat ad ple-
q banum [q] cum in themate præsupponatur ad eũ spe
ctasse, attento tempore citra ꝙ eius initij, seu con-
trarij memoria non habetur. Item præsupponitur
9 eum fore in possessione dicti iuris † quod solum suf
ficit, nam sufficit electo ꝙ tempore electionis eli-
gens esset in possessione; sufficit præsentato ꝙ prę-
sentans tempore præsentationis esset in possessione,
sufficit collato, ꝙ cõferens tempore collationis pos
sideat;probantur ista in c. quærelam, de elec.in cap.
ex literis,de iurepa.in cap.cum olim,de cau. pos.hoc
igitur idem pari ratione sufficere debet instituto,
vel instituendo ꝙ eum instituens sit in possessione.
Et si ponámns ꝙ plebanus potuerit ita præscribere
hoc ius ꝙ pro episcopo non remaneret ꝙ modo nõ
examino clarum restat. Si autem præscripsit pleba-
nus vt se accumularet episcopo in potestate institué
di, & sic sint duo habentes dictam potestatem cum
esset nnus. Tamen etiam rebus sic se habentibus
ut in themate præsupponitur fuit inter eos, & est
10 locus præuentioni, † quia nna, & eadem causa corã
r diuersis iudicibus [r] agi non debet, nec continentia
causæ diuidi, nec electi per diuersa iudicia distrahi.
ut prædicto.cap.fi.probant de seq.c.j.de iud.ca. fi.&
no.in cap.super ijs,de accusa.sed in themate præsup
ponitur ꝙ tam dictus episcopus,quã etiam dictus se
cundus præsentatus prȩuenti fuerunt à dicto pleba
no, & ibi incipit iudicium, & partes cæperunt ad
inuicem litigare; pati ergo debet eius negotium
ibi finem sumere, ubi incepit, & sufficit quòd ad
eum potest dicta causa postea per appellationem
deuolui.

11 † Ad tertiam [s] quæstionem dico quòd licet epi-
s scopus de iure dictam pœnam imponere posit non
producentibus titulum infra terminum secundum
ea quæ plenè no.in quæstione posita per Ioan. And.
super regula mora.de reg.iur. libr. vj. tamen puto ꝙ
ex productione ueri tituli quamuis nõ in forma pu
blica; satisfactum fuit edicto; nam non habuit edi-
ctum quod sub dicta pœna deberet iustus titulus
produci; sed titulus. Vnde sicut sufficiebat ad eui-
tandam pœnam producere titulum iniustum,sic for
tius debuit sufficere producere iustum licet in for-
ma priuata, nam vtroque modo sufficit intentioni
episcopi, ad hoc enim quærit episcopus titulos, ut
examinet an subditi canonicè instituti sint,ut sciant
quomodo possessioni incumbant per dictum titulũ
sic productum,& cui stare habet idem producens,&
alio uti non potest, quia eligendo vnum videtur ta-
citè alteri renuntiare;tamen quia a iure sibi compe-
tenti,& non producto uigore dicti edicti cecidit,po-
test episcopus examinare an sit canonica, si dubitat
in facto an sint vera cõtenta in scriptura producta as
signabit alium terminum ad certificandum scriptu-
ram, nam etiam si dictum titulum in publicam for-
mam reduxisset, restabat dubium in facto,an qui eũ
dicebant prȩsentasse essent patroni vel in possessio-
ne, quod requiritur ad canonicam institutionem, &
tamen si episcopus hoc uoluerit scire, & plenius exa
minare post talem productionem alium terminum
assignabit. Satis fit igitur edicto cum prima facie
producitur tale quid quod ostendat modum posses-
sionis,& ius quo possessor innititur: non autem cogi
tur cuncta quæ ad præsatum titulum faciant exhibe
re. Absurdum enim esset dicere ꝙ ex quo produxit
verum titulum de cuius veritate hodie cõstat, quòd
tanquam contumax, & rebellis pœnam priuationis
pateretur. facit etiam ad prȩdicta quia non agebatur
contentioso iudicio inter partes, sed ad instructionẽ
superioris,& quia ipse superior recepit,& admisit di
ctum titulum sic prodnctum, nec quȩstionem refri-
cauit, & in istis pȩnalibus benigna est interpretatio
facienda de pœni.dist.j.pȩnȩ.

t Ad quartam [t] quȩstionem dico quòd sine dubio
tempns non currit dictis parochianis nisi à tempore
mortis dicti rectoris: nam tale tempus currit solum
12 à tempore † scientiȩ vacantis,seu uacationis,& non
ante.vt in ca.quia diuersitatem: de conces. prȩbend.
& ita intelligitur cap. 2. eod.titu.& ita no. ibi glo.&
intelligitur hoc de scientia certa, & non interpreta-
tiua.ut no.Pau.in d.ij.c. Nec obst. clem.nni.de con-
ces. prȩben. quia illa loquitur in literis gratiosis ista
sunt odiosa secundum ipsum Pau. Item dicta tempo
ra currunt solum negligentibus, vt legitur & no. de
elec.ne pro defectu.de conces.præbend. cap. ij.& ca.
13 quia diuersitatem. † Sed negligens dici non potest
in eligendo is qui rationem electionis ignorat: facit
quod not.in simili de iurepatron. qnoniã.super uer.
de iure.Inno. Sed secundũ prȩsupposita apparet di-
ctos parochianos ignorasse dictam priuationẽ quia
remansit dictus prȩsbyter Franciscns in ecclesia tan
quam rector,& pro tali reputatus:& licet edictũ epi
scopi fuerit notorium, tamen inobedientia dicti pſ-
byteri seu quod non paruerit nõ fuit notorium nec
esse potuit,& maximè cũ aliqualis titulus fuerit pro
ductus, nec reprobatus. Et quia mandatum fuit de
non faciendo,facta patent,non facta latent.nt nota-
ri solet in decre.licet canon.de electi.lib.vj.& not.in
dicta regula mora.ad hoc optimè ꝙ not. gloss. in ca.
quanto,de transac.super ver.notorium.vbi licet trã-
situs episcopi de vna ad aliam sit notorins, nõ tamẽ
est notorium ꝙ sine Papȩ licẽtia hoc factum fuerit,
vt ibi no.imò ẽt si sciuissent non poterãt eligere,nisi
postquam fuisset declaratum incidisse in dictam pœ
nam priuationis.ad hoc quod no.Io.And. pro huma
ni,super ver.requiratur in nouel.& Spec. de sen. pro
la. §. est autem illa. in fi. & plenins in libello alleg.
mearum alle. 6. & maximè ex quo priuatus non erat
per sentẽtiam specialem promulgatam contra eum,
sed per generalem. Vnde dicto casu ante declaratio-
nem tenebãt gesta per eum tãquam à rectore secũdũ
ea quȩ plenè scribit Io. And.in d.q. super regula mo
14 ra, in solutione quæstionis. † Sed maior [u] quȩstio es
u set an electio facta per ipsos patronos ad ipsam ec-
clesiam tanquam uacantem per obitum teneat, cum
uerè uacauerit per priuationem: pro qua remitto ad
ea quȩ

ea quę not.in d.decre.si.de pręsump.& ad ea quę ple
nius scripsi in opere meo.cap.dudum.quę tamen q̃-
stio quantum ad dictum præsbyterum Matthæum
non attinet. quia fuit præsentatus ad ipsam ecclesiá
tanquam ad vacantem per obitum, & alio quouis-
modo ita ꝙ quomodocunque vacauerit, dummodo
tempora nõ sunt decursa,quæ decursa non sunt;por
rigitur dicta præsentatio Matthæi per dictam clausu
lam vel alio quouismodo, de quo not.de concef. præ
ben.ex parte astensis.
15 † Ad quintam [x] quæstionem dico ꝙ dicto casu
x episcopus hoc facere non potest. Nec ob.decre.quo
niam de iurepatro.versi.si autem, quia illud non in-
telligitur de scandalo solum litis penden.aliàs seque
retur ꝙ vbicunque esset lis inter coelectos, Episco-
pus posset ponere rectorem, quod est falsum : aliàs
frustra loquerentur iura de modo procedendi inter
coelectos, idem patet ꝙ in talibus discordijs iura ad
hibent aliud remedium.& d.decre. i. & ij. de iurepa-
16 tro.quæ superflua requiruntur. † Item non debet in
telligi dicta decre.quoniam, quando est qnæstio in-
ter duos electos: sed quãdo est inter ipsos patronos,
argu.eius ꝙ no.Ioan.And. in simili in dicta decret.
quoniam,super ver.de iure. vers. quicquid prædixe-
rim. Item non debet intelligi dicta decre. quoniam
de scandalo iuris. i. ꝙ ius, vel factum explicari non
posit sine longa disceptatione, uel expensarum cu-
mulatione,sed facti: & non de omni scandalo facti,
y sed de maximo, [y] & atroci,& cui resisti non posit ꝑ
iudicem: puta ntraque pars potens est, & dicit ꝙ si
alius instituatur ꝙ suus gladius erit ultor,nec potest
refrenari,ut not.Ioan.And.post Host.in d.c. quoniã
super uerbo scandalo,hic autem tale scandalum Flo-
z ren. ubi nemo minari [z] anderet non est dubitandũ,
& maximè inter partes prædictas ubi non est talis
potentia,uel audacia, & etiam in casu quo fieri pos-
set,spectaret hoc ad dictum plebanum, ad quem spe
ctat institutio, & qui ponderare habet dictum scan-
dalum.Nec obst.ꝙ litera loquatur de antistite; quia
antistes erit isto casu plebanus,& decret.usa fuit uer
bo antistes, quia de iure communi ad eum spectat,
sed cum ad alium non spectat de consuetudine. arg.
eius quod not. in gloss. cap.quamquam de usu. libr.
a vj. [a] Nam licet cautio usurarij debeat præsentari epi
scopo loci. item si ad alium spectat in loco iurisdi-
ctionis ordin. Item alia ratione ne proper discor-
diam patronorum plebanus ius suum instituendi
perderet. Pro qua ratione dicimus ꝙ si patroni ne-
gligant eligere infra tempus,ꝙ plebanus ad quẽ spe
ctabat ins instituendi non amittit ius suum, sed ius
præsentandi deuolueretur ad episcopum, & episco-
pus præsentabit plebano, & plebanus instituet, ita
disputando terminauit.d.Azo. de Ranunchis de con
silio do.mei Io. Cal.Ita à paritate rationis dicto casu
plebanus reformet ecclesiam ne ius suum sine causa
amittat. Item sicut propter scandalum non ponitur
electus à maiori parte, ita nec episcopus potest po-
nere rectorẽ si de hoc scandalum esset. ut not. Ioan.
And. post Host.in dicta decre. quoniam. super uer.
antistes. Sed constat quòd longè maius scandalum
foret si Episcopus poneret rectorem in dicta eccle-
sia,quam si poneret præsentatum à maiori parte pa-
17 tronorum.† Item hoc ius ꝙ episcopus ponat ipsum
rectorem recessit ab aula, nec unquam in hac ciuita-
te,in qua tot grãdes lites ortæ sunt inter patronos,
& ubi tanta peritorum copia semper fuit auditum
est quod episcopus poneret rectorẽ & minime sunt
mutanda quæ semper certam interpretationem ha-
b buerunt:ut.l.minimè.ff.de legi. [b]
18 † Ad sextam & ultimam quæstionem dico quod
secundum præsupposita spectat ad dictum plebanũ,
nam si ita ad eum spectat institutio ita quod non ad
episcopum,hoc est planum,idem si ad utrumq; quia
c sicut est pręuentus [c] à plebano institutione principa
li,ita in custodia accessoria ; nec prodest dicere ꝙ li-
cet plebanus posuerit custodem,etiam episcopus po
test ponere quia ut prædicitur pręuentus institu-
tione principali & in custodia accessoria; & quia su-
perflua sunt resecanda.ut in cap.ij.de proba. & maxi
mè quia hoc produceret grauamen ecclesijs propter
onera expensarum quibus parcendum est. de dolo
& contu. finem. Nam non est dubinm quod duo-
bus custodibus duę prouisiones deberentur, & si lis
foret longa grande grauamen exinde proueniret, &
maxime in istis inferioribus ecclesiis quę sunt te-
nues in facultatibus,& quod custodia spectet ad ple
d banum si ad eum spectat institutio. not. gloss. [d] ord.
pe.in cap.cum nos,de offic.ordi. quę gloss.approba-
tur per d.Ioan.And.& d.Io.Cal.& hoc idem uidetur
sentire glo.ordi.in cap.ad aures,de exces. præla.facit
ad hoc quod not.in clem.unica de supplen.neglig.
e pręla.in princip. super uer. [e] disponit, quę dicit ꝙ
reformatio ecclesiæ per neglıgẽtiam eorum ad quos
spectat electio deuoluitur ad episcopum, uel alium
prælatum ad quem spectat institutio:pari ratione ad
eum debet spectare custodia, facit ad hoc, quia ipsi
f plebani [f] viciniores sunt ipsis ecclesiis, & comodius
possunt ipsis uacantibus ecclesiis,& earum custodiis
occurere, extra de præsum.quosdam,& quod ibi no.
in glo.j.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ De inre,& de facto.] *Quando benefiriũ dicatur uacare de iure tantum,quando de facto tantum,& quãdo de iure, & de facto de claro in quæst. Reg. de uerifi. post nu.4. Et an ualeat rollatio beneficij uacantis de iure,liret non de facto tractat supra Allega.16.an ualeat,ubi plura addo in 1 Apostil.*

b ¶ In aliquouismodo.] *Lege tu uel alio quo uis modo uacante.De qua clausula, & alijs similibus tracto in 17.quæst.Reg.de infir.nu.4.cum alijs seq.*

c ¶ Consensit.] *Ante consensum non acquisiuisset ius in re,uel ad rem, post consensum uerò ius ad rem. prout supra Alle.75.rasus talis,ante nu.6.& per eos quos ibi adduro in Apostil.in uer.præsbyteri.*

d ¶ A maiori parte.] *Ad tex.in l.quod maior, ubi etiam glo.& Bar.ff.ad munici.per Feli. in r.cum omnes. ante nu.30.de ronsti.& Lamber.de iur.patro. art.8.quæst. 2.par.2.lib.2.ante nu.17.uers.& in 16. qui Lap.hic citant,& sequi uidentur.*

e ¶ A singularibus.] *Vide Feli.in c.cum omnes, post nu. 18.in 2.falle.de constitu.ubi plura ad rem nostram. & Lamber.*

Lamber.de Iur.patra.ubi sequitur Lap.hic art.16.q.2. par.2.lib.2.nu.7.uers.& ista.

f ¶Singulares.] Iuxta tex.in l.2. & in l.sicut.§.si quid. ff.quod cuius.uniuer.& per eundem Lap.supra Alleg. 21.an sufficiat.nu.5.ubi alios adde.

g Compromissum.] Vide supra Alleg 8. præsentatus. post nu.3.& quæ ibi addo in uer.contradicentibus.

h A maiori.] Lap.hic citat, & ad eum se remittit Fran. in c.1.nu.2. de arbit.lib.6.

i Accumulando.] Hoc dictum Lapi impugnat et postea limitare uidetur Rocc.Curt.de iur.patro.in uer. honorificum, quæst.13.potest tamen defendi,& declarari ut per Lamber art.8.q.5.par.2.lib.2.nume.3. & melius art.22.quæst.7.dicta par. & lib. Lapum etiam citat, & sequitur Ripa in c.inter cæteras nu.33.de rescr.

k Non potuit.] Vide Rocc.de Iur patro. in uer. honorificum.quæst.11.& quæst.12.ad fi.ubi sequitur Lap.hic. Etiam si promissio sit absque iuramento.Vide etiã Lamber.art.15.quæst.17.par.2.lib.2.& art.sequ.post nu.2.uersus.D. Roc Aduertendũ est ꝙ Lapus hic non explicat an interuenerit iuramentum,an non. Imò a communiter accidentibus hodie in quolibet contractu, seu instrumento iuramentum interuenire consueuit, unde non ab re esset supponere ꝙ Lapus etiam intellexerit quando iuramentum interuenerit, arguendo a solitis, seu consuetis. Et hoc modo hoc dictum Lapi intellexit etiam Ripa super rub de iudi. post nu.68.uers. item patrono laico iuranti in prima præsentatione &c.

l ¶In re communi.] Ioan. And.ibi, & Lap. hic citant, & sequuntur D.meus consi.542.retenta.nu.12. quod est repetitum consi.696.retenta.nu.21.idem Dec.in c. cum omnes.in 2.lectu.de constitu.col. penult.in 2. limi. Rocc.in dicto tracta. de iur. patro. in uer. honorificum quæst.14.ubi hoc dictum Lapi magni facit, & Lamber.art.13.quæ.7.par.2.lib 2.post prin. & post nu.7. ad fi. dicti art.

m ¶Quia propter.] Idem dixit supra Alle.8. præsentatus,post nu.3.uer. Item patroni laici nõ arctantur ad formam decre.quia propter,& hæc opin.Lapi est uera, & communis,quam etiam tenuit Cardi. in cle.fi.§.fina. in 1.not.quem alij sequuntur.de iur.patro. Et Lap. hic sequitur Lamber.in dicto tracta.art.18.nu.1.quæst.2. par.2.lib.2.

n ¶In præsentandum.] Contrarium concludere uidetur Rota.211.non sufficit,in no.& Rocc.de Cur.de iur.patro.in uer.honorificum.quæst.8. post medium, & clarius quæst.41.nu.72.ubi dicit contra hanc Alle. Lapi 78.esse ueritatem,subdens ꝙ nullo iure,uel ratione mouetur.Immo ipsemet Lap.supra 75.casus talis, in prin. aliud quam hic sentire uidetur.uidelicet ꝙ non sufficiat patronis nominare,uel eligere aliquem in præsentandũ. uideantur quæ ibi addidi in 1.& 2.Apostil. & omnino Lamber.in tracta.Iurispatro.in 1.art.3. quæst.2. par. 2.lib.post nume.4.qui declarat,ac defendit,& limitat opin.Lapi hic, & firmat ueram esse opin. non sufficere patronis nominare, uel eligere in præsentandum infra tempus datum ad præsentandum,nisi infra illud tempus sequatur actualis præsentatio. & sic procedant Alle. 75.& Rot.211. de quibus supra iuxta thema autem quod Rocc.Curt.dicta quæst.41. præmittit (ut supponit Lamber.ubi supra) si patronus actualiter coram instituere habente præsentandum præsentem existentem sub dictis uerbis præsentauit dicens eligo præsentandũ intelligetur de præsenti præsentare,& tenebit præsentatio,quia apparet ipsum uoluisse præsentare, licet impropria uerba protulerit.

o ¶In opere suo.] Idem uoluit Lap. Alleg.8. præsentatus.post nu.3.Et pro hac conclu.& ꝙ con.Fede.citare noluerit uide ibi in mea Apostil. in uer. de Seni. Et ꝙ Lap.adducere noluerit con.Fede.104. colligitur etiam ex Apostil.ad Abb.in c.quia propter.§.illud, in uersi. sit speciale, qui ad Lap. hic se remittit. de electio. Et Lap.hic citat etiam,& sequitur Rocc. de Iur. patro. in uer.honorificum post nu.28.quæst.5.post prin.uer. Ita etiam concludit Lap.

p ¶Compromittunt.] Idem dicit supra in dicta Alleg. 8.ante nu.4.uers.compromittunt aliqui.Et Lap.ibi, & hic citat,& sequitur Lamber.art.7.post prin. quæst 3. par.2.lib.2. An autem in Laicum compromitti possit potestas præsentandi latè ibidem discutit Lamber.

q ¶Ad plebanum.] De simili contentione inter episcopum,& plebanum uide consi.Abba.106.primus iuxta, præsertim num.3.lib.2. & in proprijs terminis nostris uide Rocc.de iur.patro.quæst.61.nu.96. qui Lap. hic citat,& ad eum se remittit, & omnino Lamber.art.7. quæst.4.par.2.lib.2.ubi quærit quæ institutio teneat an facta a plebano,an ab episcopo,& reassumit omnia tacta hic per Lap.in hoc 2.quæsito pulchre distinguens, & declarans ut ibi.

r ¶Diuersis iudicibus.] Vide quæ scripsi super x. commodum quæro super quo fundetur illa commissio Audiat qui præuenit.

s ¶Ad tertiam.] Vide Bar.in l.2.post nu.8. uers porrò ibi C.quomo.& quan.iud.& Feli.in c.licet beli,post nume.1 .de Simo qui ad hunc se remittit, & in proprijs terminis Lapi reassumit,& pro parte Lapi colorat, & corroborat Gemini.in c ordinariu.§. ꝙ si forte.nume.5. uersi.sed pone ꝙ episcopus. de offi.ordi.lib.6. Et hæc opin.Lapi præsertim ad euitandam pœnam mihi æquior uidetur,pro quo etiam adduci potest quod uoluit in summi Nic.Mil.in suo reper. in uer. pœna decre. auaritia cæcitas de electio. lib.6.ubi ꝙ confirmatio licet inualida ab illa pœna excusat.Ipse tamen Gemini.uers.in cõtrarium tamen,in contraria opin.residet, in qua secum etiam Phi. Franc.in d.c ordinarij post nu.4.super gloss. in uer. nullam. plura pro utraque parte adduci possent. Videre etiam poteris quæ scripsi in 9.q.Regu.de Subro, & q.12.Regu.ꝙ commis. can. In terminis Lapi ego ipsius opin.sequerer.

t ¶Ad quartam.] Quæstio illa generaliter sumpta an tẽpus præsentandi currat à die notitiæ, an a die uacationis est ualde disputabilis, de qua per Rot. 565. utrum uacante.in anti & 3.de iu.patro. a quo tempore, Bisigue.in antiquio.per Ioan. And.& Abb.in c.fi. eo.titu. & latè per Lamber.art.8.q.1.par.2. lib.2. ubi alios citat fimbrias nimis dilatans,& concludens ꝙ à die uacationis. Hoc dictum Lapi tenendum est pro uerò,& communi, prout etiam cum Lapo eum citantes concludunt idem Lamb.art.9.q.6.par.1.lib.2.col.fi uer.est bene,et idem Lamber.qui reassumit dicta Lapi hic art.20 dicta quæst.1.par.2.lib. 2. & subdit tamen in casu formato per ipsum Lap.cum priuatio fuisset tacita, & ignorata per patronos, nullo modo est quid eis imputetur &c. Rocc.de Cur.in uer.honorificum.nu.58.q.27 ubi in fi.

ad

ad Lap.hic pulchrè declarantem se remittit.licet sub falso numero hanc Alle.citet.& Paris.consi.41.ex ns nu.8.& nu.11.uers.nec dicta Lapi. uol.4.in casu suo iustissima fuit ignorantia patronorum.Et nouissimè Tiraq.de ut.retra.§.35.Gloss.4. in uer. ignorans. post numerum 7.uersicu. nec tempus, & ante, & post infinita adducit pro illa generali quæstione de qua supra.

u ¶Sed maior.] Lapum hic citant, & ad eum se remittunt Rocc.de iu.patr.q.51.ad fi.post nu.83. Lamber.arti.5.q.5.lib.3.post nu 3.uers.sequitur.Item Paris.alle.consi.41.nu.11.uol.4.

x ¶Ad quintam.] Supra alleg.85. casus talis.nu.5.Lapus uidetur contrarium cōcludere eius quod hic, uoluit enim ibi iuxta tex.in c.3. de iur.patro. quòd ad remouendum scandalum episcopus rectorem ponere possit. Et pro ibi dictis facit quòd ratione scandali infinita conceduntur,uel denegantur contra iuris regulas, & contra communem cursum prout uidere est in c. nihil cum scandalo,ubi Feli.more suo cumulat nu.2.cum aliis sequen.triginta tria spetialia ad scandalum uitandum inducta.de præscri. Et quòd ad euitandum scandalum episcopus possit absque præsentatione instituere quem uult firmat Rocc.de iur.patr.in uer.bonorificum.q.1.nu.2.uers.limita igitur septimo. Idem etiam uoluit Pau.de Cita.in eo.tracta par.6.arti.3 q. 12. in fi. post num.7.q.19.nu.29.& seq.& q.27.nu.46.uers.limita prædictam conclu Breuiter dicta Lapi.in dicta alleg.75.num.5.interpretanda sunt iuxta hanc alleg. 78. ubi Lap.distinctè,maturè,& altius tractat,& distinguit. Et cum Lapus non habeat contradictorem, & sit maximæ authoritatis,ab hac eius opin. recedi non debet, prout in propriis terminis nostris ipsum citans sequitur, & concludit Lamber.de iur.patr.arti.9.q.1.par.2.lib. 2.post nu.14.ibi. Et hoc expressè tenet Lap.& post num. 26.uers.Ita in terminis. Vide etiam quæ ante,& per totum dictum articulum cumulat, & distinguit idem Lamber. Nullibi enim hanc materiam ita rectè, & ordinatè tractatam reperies. Aduerte tamen dum in plerisque locis in eodem arti.citatam inuenies Alle 28.lege in.78. Vide etiam aliqua per Abb.in c.cum nos.nume.7 & ibi Apostil in uer.ponere.ad Lap.hic se remittit, ad quem etiam se remittit Cur.de Iu.patro.in uer.bonorificum q.24.nu.55.Hanc alleg.citare etiam uoluit Lamber. art.6.q.6.par. 2.lib.2.

y ¶De maximo.] Idem uolunt omnes in alleg.c.3.de iur.patró.&.Paul.de Cita.præalleg tracta.6.par.arti.3.q.27.nu.26.& Lamber.arti.31.quæst.1.par.2.lib.2.nu.9.licet hanc Alleg.corruptè citet.

z ¶Minari audet.] Nō autem mutare, prout in antiquis codicibus legitur.Vel mutire audet, prout etiam ad illud hoc uer. mutire utitur infra alleg. 94. quidam præsbyter.ad fi.Et sic Lap.arguit ab usu regionis,seu more,& consuetudine loci.ad l.cum dela..ionis.§. asinam molendinariam.ff.de fun.instru.cum uulga.Arguit igitur sic, si nemo Florentiæ alicui minari, uel uerbum proferre audet,quomodo scandalum considerari potest? unde cum scandalum aliquod subesse non possit cessant contraria. Et quòd scandalum maximum iuxta exemplum Io. An. hic relatum,imò nec etiam minimum Florentiæ tempore Lapi considerari potuisset constat etiam ex iis quæ illis temporibus scripserunt Cyn.in l.1.C. unde ui. & Bart. in l.ut uim,in fi.ff. de iust.& iur. ubi discutientes an quis insultatus, seu aggressus fugere teneatur, distinguunt, aut est Perusinus, & concludunt pro negatiua ea ratione quia Perusini magni faciebant honorem. At Florentini fugere tenebantur. Videmus in sacra pagina diuersissimos fuisse mores, ritus, & consuetudines Egipti, ac regionis Canaam,ab illis Hebreorum. Leuiti.18. in prin. Populos item ab Aquilone Hieremias.c.50.uersus fin. crudeles, immisericordes, ac uocem eorum quasi mare sonans describit. Varios etiam ritus & usus Galliæ,Hispaniarum,& Germaniæ uidere poteris apud Cæsarem in prin.lib.1 Belli Galli ac lib.3.ubi inquit. Nam ut ad bella suscipienda gallorum alacer, ac promptus est animus,sic mollis,ac minimè resistens ad calamitates perferendas mens eorum est.& lib.4. Germanos neque priores populo Romano bellum inferre, neque tamen recusare si lacessantur quia armis contendant,quòd Germanorum consuetudo hæc sit à maioribus tradita, quicunque bellum i.ferunt resistere,neque depracari. Mores item Britannorum recēset idem Cæsar.li.5.eiusdem Belli Galli. Hominum est infinita multitudo &c. Mores Græcorum in proferendis testimoniis optimè describit M. Tullius in oratione pro L. Flacco inquiēs testimoniorum religionem, & fidem nūquam ista natio coluit &c. Diuersitatis morum nonnullarum prouinciarum causas,& rationes iuxta opi. Claudii Ptolomei,ac Victruuii refero in 41.q.Reg. Cancel.nu.5.& seq. Hodie hæc consideratio Lapi non tam uera redderetur, eo quòd Florentiæ nemo minari alteri auderet propter rationē Bart. de qua supra, quam ex alia fortiori, quæ est quòd Florentiæ iustissimus ille Maximus dux Cosmus Medices neminem patitur alteri iniurias, etiam uerbales inferre. potentesque,& humiles æquat, æquaque lance cūcta perpendens,neminem iustitiæ,modestiæ,condecentiæ fines transgredi impunè permittit. Quantum uerò attinet ad id quod dicebamus circa dist. Bar. inter Florentinum, & Perusinum, ut ille fugere teneretur, hic non. Breuiter communis opi prout per Ias.D.menui Plu.De.& Seysel in dicta l.ut uim ad fi.est quòd nemo fugere teneatur. Hoc idem pulcherrimè ostendit Cice. in Oratione pro C.Rabirio dum inquit.Quid tandem.C Rabirium facere conueniebat trum inclusum. atque abditum latere in occulto, atque ignauiam suam tenebrarum, ac parietum studiis tegere.& post,in denique Labiene quid faceres tali in re,ac tempore? cum ignauiæ ratio te in fugā, atque in latebras impelleret &c. Nec etiam hodie illa dist.Bar.inter Florentinos, & Perusinos quòd illi honorem parum curent uera est. Videmus enim Florentinos domi, forisque non minus armis, quam mercatura,& literis præstare Florentini igitur natura in dies in melius mutarūt,ac Perusini antiquā,& insitā à natura fortitudinis uirtutem non perdidere:imò in dies auxerunt:utq; cæteros inuitos,ac præclaros equites,& Duces Perusinos recensere omittam unum subticere non possum nostræ ætatis Martem, in quem omnes rei militaris sectatores oculos conuertant,ipsumque admirentur,& imitentur Ascanium dico Corneum cui non minus armis, & rei militaris peritia ualet, quàm eius germanus amplissimus Cardinalis Corneus uera religione, ac singulari prudentia refulget.

a ¶Libr.vj.] Et c.ordinarii iun glo.1.de offi ord.lib.eo. ubi Gemini.& Franc.super illa glo. uel ordinariorum appellatione etiam inferiores episcopis comprehendi in

materia etiam inferioribus proportionabili. Idem noluit Gloss. pragma. de coll. §. item quod omnia, in uer. ordinarios. & de paci. possessio. ordinary. Et hoc dictum Lapi citat, & sequitur Lamberi. de iure patronatus. articulo. 9. quæstione. 1. par. 2. lib. 1. nu. 15. in 3. decla.

b ¶De legib.] *Et l. qui a* [illegible] *ff. de edi* [illegible] *edi Hinc etiam dicimus res nonas con* [illegible] *non deberent, euidens con currat utilitas.* [illegible] *penul. ff. de consti. princi. Et reprehendendus est qui nouitates inducit. c. fi. in fi. xi. di* [illegible] *c. hæc autem feri, sinus. 30. dist. in. fi. dicimus mutanda no esse quæ in praxi legem certam habent. Abba. in c. cum ad sedem. post nu. 16. de resti. spoli. & Bart* [illegible] *Ca* [illegible] *con. 1. in 3. quæsti. nu. 17. Et hoc dictum principale Lapi, quod hoc ius quod episcopus ponat rectorem recesserit ab aula, & non attendatur stante consuetudine contraria pro nota. adducit, & sequitur, dicens Lap. in hoc nullum habere contradictorem Lamber. in di* [illegible] *lo tracta. de iur. patro. articu. 9. quæst. 1. par. 2. libr. 2 post numerum. 16. uers. ita in terminis, qui noluit citare hanc Alle. 78.* [illegible] *licet ibi litera sit corrupta, & uerba Lapi postea declarat, & limitat.*

c ¶Præuentus.] *Ex hoc dicto Lapi Feli. in c. ex tenore. col. fi. de rescr. ampliat regulam. l. ubi ceptum. ff de iudi. procedere etiam in ijs quæ sunt uoluntariæ iurisdictionis.*

d ¶Glo.] *In fi. quam ibi communiter sequuntur Cardina. Abb. & alij. Et illam glo. dicit communiter teneri Lamber. de iu. patro. art. 29. quæst.* [illegible] *par. 2. lib. 2. nu. 11 in prin. & in fi. ubi etiam, & prius nu. 4. posuit regulam de qua hic, illum habere custodiam ecclesiæ, qui habet ius in* [illegible] *stituendi, etiam si institutio spectet ad inferiorem* [illegible] *tum. Idem etiam uoluerunt Ioan. And. Cardi. Abb.* [illegible] *Fran. & præposi. in c. bonæ. de appel. & D. meus consi* [illegible] *420. quæritur num. 3. Lap. etiam hic citat, & sequitur Rocc. in dicto tracta. iurispatro. in uer. honorificum numero. 55. quæstione. 24.*

e Super ver.] *Glo. illam singula rem dicit ibi Cardin. in 1. oppo. & illam tandem sequitur post alios in 6. quæstione. Ac gloss. illam ad rem nostram nota. dicit Abb. in capitulo. illud. numero. 8. de iu. patro. Imol. & idem Abba. in capitulo. 2. numero. 14. de concess. praben. & ibi Apostil. ult. ad Abba. citare noluit Lap. hic, quem sequitur. Idem etiam noluit Lamber de iu. patron. art. 2. quæst. 2. par. 3. lib. 2. nu. 28.*

f ¶Plebani.] *Hic colligitur quod plebanus ad quem in aliqua ecclesia spectat institutio, & destitutio possit in tali ecclesia uacante œconomum ponere, ut etia per Fra. in c. præsenti, ante nu. 5. qui ad Lap. hic se remittit. de officio ordi. lib. 6.*

SVMMARIVM.

1 *Duobus in eadem ecclesia impetrantibus quorum primus in forma gratiæ, alius in forma pauperum cum clausula anteferri quorum executores utrique concurrunt quis sit de iure potior in prabenda uacante.*

2 *Formæ pauperum qualitates.*

3 *Literæ imperatoriæ in forma pauperum quare continent quod beneficium etiam minoris ualoris conferre possit uolenti.*

4 *Pauperes clerici* [illegible] *sint examinandi.*

5 *Executor datus ad* [illegible] *cui de beneficio an debeat uocare quo* [illegible] *est.*

6 *Collatio de ali quo* [illegible] *fa* [illegible] *per ordinarium ante insinuationem* [illegible] *factam ab executore deputato ad ipsius fines ben* [illegible] *ficij collationem an ualeat.*

7 *Et quid de alio executore.*

ALLEGATIO LXXXIX.

a INNOCENTIVS [a] Papa, VI. donationi suæ reseruauit b [illegible] eccle siasticum sine cura, [illegible] fructus quadr [illegible] Florenorum auri secundum taxationem de [illegible] valorem an [illegible] non excedant, ad c [illegible] tationem, prouisionem, electionem, præsentationem, seu [illegible] uis aliam dispositionem communiter pertinens ad pri [illegible] rem, & Capitulum Sancti Laurentii Florent [illegible] quod in ciuitate, uel dic [illegible] Florent. [illegible] quod intra vnius mensis spa [illegible] de ipsis [illegible] dum, conferendum P[illegible] ozo [illegible] Flor nti. post ac[illegible] p. huiusmodi cum o[illegible] ibus iuribus, & pertinen [illegible], cum [illegible] ne, & de[illegible] o, & aliis clausulis con[illegible] ctis, certis super hoc executoribus sibi faciendis huiusmodi deputatis cum clausulis co[illegible] etis; qui executor præfata omnia prædictis priori, & capitulo in[illegible] mau't, cum inhibitione, & de[illegible], & [illegible] consuetus postea vero dominus Urban[illegible] Papa. V[illegible] per apostolicas literas in forma [illegible]

b nus de vi[illegible], & [illegible] Petri [illegible]

c Florent. f[illegible] inque[illegible], & si eum vitæ[illegible] bilis, & conuersationis honestas [illegible]

d beneficium [d] ecclesiasticum non obtineret, & a

e liud ei canonicum [e] non obstaret, eidem [illegible] de aliquo ecclesiastico beneficio secundum sua pro

f bitatis merita [f] competenti cum cura, vel sine, spectante communiter ad collationem, vel præsentationem, seu electionum prædi[illegible] um prioris, & capituli Sancti Laurentii si quod in ciuitate, vel

g diœcesi. Floren. vacabit tunc, vel quod primum ad id obtul[illegible] facult[illegible] prouide procu[illegible] & cætera. non obstante si aliqua sua vel prædecessorum suorum Romano[illegible] ponti[illegible] author tat[illegible] huiusmodi benefi[illegible] ad dictorum prioris, & capituli collationem vel præsentationem spectan[illegible] tam in huiusmodi [illegible] erum, quam in aliis quacunque forma verborum prouisionibus spectent, quibus omnibus præter[illegible] in aliis authoritate ipsius Vr-

h bani [h] bene[illegible] cia huiusmodi spectantibus, dictum [illegible] cutione huiusmodi beneficii vol[illegible] i[illegible] m Vrbanus anteferri sed nullum per hoc & cætera. [illegible] ne eidem Pet[illegible] in cathedrali ecclesia vigore huiusmodi prou[illegible] ionis prouideretur, vel de cuiuslibet ecclesiæ collegiatæ præbenda, vel a[illegible] beneficio sine cura cuius red[illegible] us annui triginta Florenorum. auri quantitatis ualorem annuum excedant secundum taxationem decimæ,

 uel

uel alias pro decima est amplius per solut. addens suæ intentionis existere quòd de huiusmodi beneficio etiam si minoris quam prædicti valoris existiterit possit eidem Petro illud intra vnius mēsis spatium postquam sibi de ipsius beneficij vacatione cōstiterit,& acceptare voluerit prouideri. præfato priori,& capitulo post insinuationem præsentium,& ,pcessuum per eos habiturum eis factam quòd de ipso beneficio interim etiam ante acceptationem huiusmodi disponere quoquomodo non præsumant,districtius inhibendo,decernens irritum, & inane si secus super præmissis a quoquam quauis authoritate contigerit attemptari, qui executor prædicta insinuauit dicto priori,& capitulo ante uacationem, interim inhibuit ; & de uitæ meritis ac conuersatione legitimè perquisiuit,& purificauit, & prædictus Petrus suam uoluntatem declarauit,quod beneficium minoris ualoris uelle inteodebat,uidelicet canonicatum,& præbendam in dicta ecclesia S. Laurentij, cuius fructus secundum taxationem decimæ ad dictam summam. xxx. floren.non ascendunt. post prædicta uacauit prębenda in dicta ecclesia Sancti Laurentij, quæ collegiata est,in qua ad dictum priorem,& capitulum spectat collatio canonicatus, & præben. cuius canonicatus, & præbendæ fructus annui secundum taxationem decimæ ascendunt ad quantitatem. xxx. floren. auri:executor Pieroz. cleri i Florentini qui impetrauit ab Innocent. Papa in forma gratiæ;eadem die uacationis canonicatus, & præbendæ, in dicta ecclesia Sancti Laurentii canonicatum ipsum contulit præfato Pierozo,illos etiam acceptanti,& eum in possessione dicti canonicatus induxit,ponens eum in choro,& capitulo ipsius ecclesię,& per pānos altaris [i] & firmando ostia &c. Dictus uero executor dicti Petri in forma pauperum eadem die uacationis, dictos canonicatum & præben. uacan.eidem Petro acceptanti contulit & eum induxit in possessionem præbendæ spectantis ad dictum canonicatum. Ex prædictis modo quæritur quis sit potior, & ad quem prædictorum spectent dicti canonicatus, & præben. secūdum præmissa.Item quid si omnia prædicta facta fuerunt per impetrantem in forma pauperum uidelicet. Inquisitio,declaratio,Volūtas,& Purificatio,cum nulla facta fuit insinuatio priori,& capitulo,& præbēda fuit collata post prædicta primo impetranti in forma gratiæ.Item quid si omnia prædicta fuerunt sed insinuatio fuit facta aliis quā prædicto executori in forma gratiæ qui ante collationem factam dicto pa pe ri contulit dictum canonicatum,& præbendam Item quid iuris si dictus executor in forma pauperum ante dictam uacationem, & collationem factam dicto Petro non insinuauerit præ... & capitulo,& prædicta per eum, uel im... facta nō fuissent.Item quid iuris si bene insinuauit, sed nō requisiuit nec purificauit ... ante uacationem,& collationem prædictam de meritis impetrantis prædicti.Item quid iuris si ...uit,& requisiuit legitimè ; tamen impetrans non declarauit uoluntatem suam super beneficio minoris ualoris,quando uacatio.& collatio facta ... dicto Petro.Item quid si appareat de inquisitione ... &c. cum executor asserēs se inquisiuisse,& recepisse &cætera. conferret. Item quid si prædictus executor in forma pauperum ante uacationem, & collationem prædicta insinuauit, inhibuit,inquisiuit legitimè,& recepit &cætera. tamen alius impetrans in simili forma pauperum, & prior in data erat,cuius tamen conditio non erat purificata,nec insinuatio facta,nec uoluntas declarata, tamē pro eo post omnia prædicta legitimè facta fuerint. Ad prędicta per ordinem breuissime sic dicitur.

1 Ad primam † quæstionem uidetur dicendum quòd ex quo secundus impetrans in forma pauperum habebat clausulam anteferri: [k] & ante uacatione & collationem factam primo impetranti in forma gratiæ fuit facta insinuatio,& inquisitio, & purgatio conditionis, & declaratio uoluntatis quòd ipse impetrans in forma pauperum ius habet, quia istis casibus decretum ligauit,& fuit nullum quicquid in contrariū factum fuit,hoc probatur in cle.unica.de concess.pręb.end.cum sua gloss.& per ea quæ not.Ioan. Andr.in decret.si pauper,super uer.merita.libro sexto. in nouella.& in Specu.de concess.præbend.super Rubri.& in additio.Ioan.And.& de cler.non resi. § j. in additionibus ipsius Ioan.And.& per ea quæ comprehenduntur,& not.de clausula anteferri in decret. authoritate de concess.præbeod.libr.6.& in decret. si. eod. titu.& li.in nouella.super uer.in rem. & per Compostel.in decret.causamquē,de præben.libro sexto. [l] & in decret. si apostolicæ, & in decreta. ij qui.cum sua gloss. & cum remiss. ad Specul. & in decreta.quia sępè.& in capitulo. eum qui. de pręb end. cum simi. & prædicta uera sunt,& procedunt ubi nō fuisset alius collator quam prędicti prior, & capitulum ordinarij,sed quia in præmisso casu erat alius executor collator cui nulla intimatio facta fuit:ideo vide quòd dicetur in iij.quæstione.

2 † Pro declaratione præcedentium quæstionum est sciendum quòd ista forma pauperum quando habet clausulam, etiam si animarum cura sit annexa &cæter. prouideatur eisdem licet non sint in sacris:esto quòd de defectu ordinum in literis mentio non fiat casus est de præben. si pro clericis, [m] libro sexto. Item si habeat annexum sacerdotium etiam si per statutum conferri non debeat, si ergo statuta non tollantur ex tali forma nō posset pro uideri in tali ecclesia,secus si constitutio, uel statutū non prohibet conferri,sed iubet infra certum tēpus promoueri,secundum ea quæ not.Ioan.And.de præbend.ei cui.libro sexto.in nouella.super gloss.ij. aditio oec sacerdoti,dummodo in rescripto statuta [n] tollantur secūdum Ioan.Mo. ibidem pro hoc articulo remittit ad id quod not.eod.titu.& libr.cum illis, & in gloss.& capitulo.ei cui.super prima glo. Item pro ista forma nō arctatur habens unicum beneficium, ut refert Archidi. [o] Bonifacium declarasse in decret. si pro clericis. Item si impetrans in hac forma antequam sibi per eam sit prouisum aliud adipiscatur beneficium per eam sibi non poterit prouideri, casus est eod.titu.& li. si pauper. [p] Item in hac forma non prouidetur de hospitali.vt not. gloss. in dicto decret. si pauper.per cle.literas. [q] eod. titu. Item scias quòd illa forma pauperum consueuit secundum diuersitatem regionum taxari [r] quod non excedat certam summam. Ioan. And.de concess. præb. super rubrica, dicit quòd forma pauperum non habet certam summam

mam præcise taxatam.f.xxx. floren. in non curato &
quinquaginta in curato.& hoc in Italis communiter
exprimitur in ipsa forma. & declaratur ꝙ sibi uolen
ti possit prouideri de minori: & datur de facto tunc
terminus vnius mensis ad acceptandum, vt hoc nota.
Ioan. And. in nouella in dicta decre. si pauper. de præ
3 ben. li. vj. † Sed quare sit hęc declaratio quòd possit si
bi volenti conferri beneficium minoris valoris, cum
hoc non videatur habere dubium ꝙ per talem for-
mam potest prouideri de minori: quia aliud est dice-
re prouideas vsque ad talem summam, quo casu de
minori etiam potest prouideri, vt no. glo. eo. tit. & li.
aliud est dicere prouideas de præbenda certi ualoris,
quo casu de minori prouideri non potest, vt in d. ca.
s cui de non [s] si. responso secundum Ioan. And. in d. c.
cui de non, hanc clausulam ideo apponam, quia sæpè
per literas ipsius decre. cui de non. opponebatur có
tra impetrantem in dicta forma. Vel dicas secundum
eum illam clausulam apponi: quia mandabatur illi
prouideri de beneficio secundum suæ probitatis me
rita & competentiam infra dictam summam, in d. c.
si pauper. per quod videbatur decerni quádo esset in
competens prouideri non posse, & hæc placent ipsi,
& Ioan. And. nam dicit periculosius fore impetranti
bus habere certam summam simpliciter, & determi-
natè taxatam, quia cum de pluri, vel minori prouide-
ri non posset, raro tale beneficium inueniret, & ideo
dicit se nunquam talem formam vidisse, sed ponitur
ibi vsque, in d. c. quamuis, vel dicitur, quòd non exce
dat summam hoc etiam repetit in Spe. de conce. præ
ben. super rubrica, & ibidem dicit Ioan. An. ꝙ aliter
nesciret saluare dictam clausulam nostræ enim intẽ
tionis &c. nam alias incongruè apponeretur, etiam
si minoris quam prædicitur; quia hæc uerba caderẽt
quando esset certa quantitas taxata, & expressa, vt in
clem. vnica. de concess. præben. vbi etiam dicit ꝙ ho-
die per illam clausulam trium mens. est optio ipsius
cuius quantitatis beneficium sibi conferri uoluit in
summa ꝙ sine illa esset in arbitrio executoris.
4 antequam † concedatur pauperi gratia in prædicta
formá subijciatur examini per examinatores ad hoc
t deputatos, examinantes enim de tribus [t] si benelegit
bene construit, & bene cantat & volunt ꝙ saltẽ duo
concurrant sed quo ad partes gallicanas plus ponde
rant cantum quam constructum. Ex quo autem per
ipsos examinatores approbatus est, dat foris ad exe-
cutores vt inquirant si est uitæ laudabilis, & conuer-
sationis honestæ: ut in clemen. de concess. præben. c.
uno: & tunc prouideat sibi de beneficio secundũ suæ
probitatis merita ut hæc omnia no. Ioan. And. in no
uel. in decreta, dicta si pauper. de præbend. lib. 6. An
5 autem iste † executor uocare debeat quorum interest
ad inquisitionem, recurre ad ea quę not. in clem. uni.
de offi. deleg., & per Paulum Bonon. in d. cle. uni. de
concess. præb. & per Inno. in decre. si. de præsum. Sed
quia hodie ante decretum ponitur inhibitio ne is
contra quem scribitur post factam sibi literarum in-
sinuationem inhibitionem, & processus habi. per eos
ante acceptationem, aliquid de beneficio interim di-
6 sponant. Solet † dubitari an eo casu ualeat collatio fa
cta per ordinarium ante insinuationem prædictam,
& dicit Ioan. And. in d. decre. si pauper in nouella ꝙ
credit ualere collationem factam per ordinarium de
beneficio minoris ualoris, quia illud requirit uolun-
tatem declaratam, uel acceptatam quòd alias non es-
set competens meritis probitatis propter eius tenui
tatem, & sic non cadebat in gratia; ut supra eo. cui de
non. Circa istud beneficium minoris ualoris. Papa fe
cit gratiam limitatam: gratia fuit in hoc quia decre-
tum non ligabat de iure manus ordinarij, nisi post ac
ceptationem, uel uoluntatis declarationem ut in cle.
u prædicta. Nunc uero per appositionem mensis [u] li-
gat, tamẽ in forma prædicta post dictam insinuatio-
nem, & non prius; & in hoc fauet collatori, quia alias
appositio mensis cum decreto sufficeret, ut in d. cle.
§. fecus. Si autem esset beneficium quòd includeretur
sub principali gratia, & non requireret uoluntetem
declaratam, & túc facta pronuntiatione per executo
rem super uoluntate impetrãtis statur decreto ut in
prædicta cle. in primo respon. ut prædicta omnia no.
Ioan. And. in dicta decret. si pauper in nouel. Sed ad-
huc dubito in prædicta forma hodierna, quod dica-
tur beneficium inclusum in principali gratia, quod
non requirat uoluntatem declaratam, cum dicta for-
ma habeat quòd prouideatur de beneficio non exce-
dẽte summam certi ualoris, hic enim nó magis certa
summa una, quam alia est inclusa; posset dici, ꝙ quia
apponitur dicta clausula; nostræ enim intẽtionis exi
stit &c. quòd beneficium inclusum isto casu esset il-
lud quod impleret summam literarum, quia illud nó
est incógruum meritis probitatis, ex quo papa sic ta
xauit ꝙ sibi de maiori nó prouideatur: sed omnis alia
summa inferior dicatur nó inclusa, ex quo delibera-
tam, & declaratam uolũtatem requirat, & ponitur in
optione pauperis. Secus esset si clausula illa nó appo
7 neretur quia tunc esset in optione executoris. † Et id
quod supra dicitur quòd ante insinuationem ordina
rii collatoris collatio uidetur locum habere etiam in
alio collatore, puta executore dato ad prouidendum
in eodem loco: quia etiam ille ante insinuationem
huiusmodi manus ligatas nó habebit ut in dicta cle.
unica. de concess. præben. cum sua glo. sit ergo cautus
habens talem formam ut non solum ordinariis col-
lat. uerum etiam omnibus aliis hanc insinuationem
x [x] fieri faciat.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Innocen.] *Hæc est pulcherrima, & solemnis Alle. in materia gratia in forma pauperum ponens specialia ipsius formæ pauperum, quam pro nota. citant, & ad Lap. hic se remittunt Gemini. in c. si pauper, ante nume. 7. uers. nou autem sic. & Fran. post nu. 2. super glo. 2. de præb. lib. 6. & Hyero. Cig. in tracta. pensio. quæst. 67. ante nu. 9.*

b ¶ Vita.] *Licet quilibet præsumatur bonus. l. meritò. ff. pro socio. c. si. in fi. de præsump. eum uulga. Tamen quia omnis ætas ab adolescentia prona est ad malum. Genes. cap. 8. ad fi. Iob. cap. 13. & 20. c. 2. 12. quæst. 1. Et quia hic agitur de salute, & periculo animæ uia saluti animæ consulens eligenda est. c. fi. 14. distin. c. cõsiliũ post mediũ de obser. ieiu. c. iuuenis. de sponsa. Imo. in c. ad audientiam. de homici. Abb. in c. fi. in 2. uota. de ijs qu[...] fil. [...]acci.*

decl. Ancha. consi. 411. & prima. nu. 4. & per D. meum in c. in praesentia nu. 15. de proba. Et notauit Luc. de Pe. in l. quoties. col. 9. C. de digni. lib. xij. quod animae periculum facit cessare consuetudinem, & plura alia dicit quae ibi uideri possunt.

c ¶ Conucrfatione.] *Ad hoc mandatur inquiri de conuersatione, quia ex illa pro aliquo, uel contra aliquē praesumitur iuxta illud cum sancto sanctus eris, cum improbo improbus. c. inter & c. cum iuuentute. de purga. cano. de hac clausula uide Staphi. super signa. in uer. Ex praedictis patet. fol. 24. in princ. iuxta primam impres. & per Sarnen. qui eiusdem dicta transcribit nulla de eo facta mentione in tracta. Expecta. in 9. for. nu. 80.*

d ¶ Et aliud beneficium.] *De hac clausula, & quid si obtineat pensionem an idem sit ac si obtineret beneficium uide latè per Sarnen. in dicta. 9. forma. Expecta. nu. 72. & ante.*

e ¶ Aliud canonicum.] *Pro hac clausula, & quòd includat q expectans debeat esse legitimae aetatis, legitimus, non criminosus, & aliàs ad beneficium habilis. uide per Staphi. super signa. ubi supra fol. 24. uers. Sed saluando formas. & per Sarnen. de expecta. post nu. 84. uers. parti. incipien. sed saluando, ubi etiam more suo transcribit uerba Staphi.*

f ¶ Pcobitatis merita.] *In literis pauperis non exprimebatur olim certa taxa, sed dicebatur ut hic, De beneficio secundum suae probitatis merita, & expectanti prouideri debebat per executorem arbitrio suo de beneficio iuxta qualitatem personae. ad tex. in c. pro illorum in princ. de praeb. per Anto. de But. in c. cum dilectus. col. 2. de iu. patro. & per Abb. in c. fi. ante nu. 7. de praeb. & declarat Sarnen. in tracta expecta. uersus fi. 9. for. nu. 103. citans Lap. hic, ubi subdit quòd hodie taxantur, & declarantur beneficia quae cuilibet pauperi competant iuxta diuersitatem regionum. Vide infra hac eadem Alleg. nu. 2. uers. Item scias quòd ista. Tempore Pau. III. habebamus regulam inter alias super Gratijs expectatiuis rub. de Taxis in beneficijs.*

g ¶ Quod primum.] *Alias legi posset quā primum, prout supra iuxta stilum Ro. Cu. Haec clausula in gratijs huiusmodi poni cōsueuit hoc modo. Beneficium &c. si quod uacat, seu quam primū uacauerit &c. de quo stilo loquitur glo. Ioan. And. in c. si postquam. de praeb. lib. 6. Et an gratia ad beneficia uacatura, comprehendat tunc uacantia, & quid contra, tracto in 3. quaest. 32. Reg.*

h ¶ Vcbani.] *Papa per hāc clausulam praeseruat gratias per se ipsum alius factas, ad quos non uult extendi clausulam anteferri, sed ad alios a se non prouisos, & sic omnes a se prouisos relinquit in dispositione iuris communis. prout declarat Staphi. super signa. de hac clausula tractans, uersi Deinde sequitur, & uers. ex quibus. fol. 102. ad fi. & fol. seq. & Sarnen. de Manda. de proui. col. 2. ante nu. 112.*

i ¶ Per pannos altaris.] *De hac possessionis traditione, & similibus uide tex in c. cum olim. post prin. de re iudi. per Ioan. And. in c. transmissam. col. penul. uers. quandoque de beneficio iam collato quis inuestitur per pannos altaris. funes campanarum &c. & postea ibi. Quia quādo post collationem per anulum, uel biretum &c. de electio. per Rot. 301. no. per traditionem anuli. & 716. dic quòd si aliquis. in anti. Videri poterunt quae scripsi in [illegible] quaesti. 26. Reg. & in 19. quaestio. de Anna. dum declaro quae sit possessio instrumētalis, & cuius sit effectus.*

k ¶ Anteferri.] *De hac clausula anteferri, & eius effectu tracto super signa. dum de prouisio. loquor, uers. Clausula etiam anteferri.*

l ¶ De praeb. lib. 6.] *Legerem de rescr. & tollerē illa uerba lib. 6. uerba autem Compostel. in dicto capitulo. causam quae sunt haec. Item & cum dicitur in literis q praeferatur omnibus alijs impetrantibus, restringimus ut praeferatur ijs quibus non dum erat ius quaesitum, & sic sententiā ego de mādato papae protuli apud Mediolanū &c. postea subdit ueruntamen iam plures in curia seruant literam gratiosam prout sonat, ut per eam impetrans praeferatur prioribus, etiam ijs quibus ius est per praesentationem, uel receptionem quaesitum. Demum subdit. Hoc autem est certum q illis qui collationem, uel inuestituram habent nunquam praeferatur quis propter dictas, uel alias. Ex obseruantia igitur curiae propter illam clausulam anteferri ante beneficij uacationem per Papam concessam non solum diligentia processus, sed omne ius ad rem aliorum expectantium tollitur. Et illud dictum compostel. recitant etiam, & sequuntur Ioan. And. in dicto. c. causam quae, ad fi. uers. Item clausula. Anto. de But. Imol. Barba. & Feli. ibi. nume. 26. in uer. clausula anteferri. Ita etiam q prouiso ab Vrbano, & pro habente clausulam anteferri conclusit maior pars Dominorum Rotae prout Dec. 8. incipien. unus Innoct. post prin Bisig. in antiquio. licet ipse Bisigue. illarū Dec. collector, & duo alij contrarium tenuerint. Idem etiam uoluit Sarnen. in tracta. mau. de proui. uersi. circa hanc formam nume. 110.*

m ¶ Si pro clericis.] *Hoc dictum Lapi, & Rotae in anti. 465. no. quòd statuta, & in no. 3. si statutum. & con. Roma. 325. quoddam primum. con. And Barba. 33. scripsit col. fi. nu. 20. & seq. libr. 2. & omnia tradi. per Docto. in alle. hic. c. si pro clericis, & alibi saepè intelligenda, & interpretāda sunt hoc modo, uidelicet quòd aut loquimur in annexione respectu aptitudinis, & tūc procedat opi. Lapi ut tunc non requirantur ordines: Aut loquimur de annexione respectu actus, puta si dicat statutum quòd quis non recipiatur ad beneficium.*

n ¶ Statuta.] *Hodie statuta in gratijs expectatiuis tolluntur, uel suspenduntur, ita ut non obstent. Et quòd statuta tollantur etiam ex forma literarum colligitur ex dec. 2. si statutum. & 247. habens. nu. 2. in no. per Staphi. super signa. fol. 99. in prin. uers. post praedictas clausulas.*

o ¶ Archidi.] *Cum Archi. & consequenter cum Lapo hic concludit Rot. 216. uoluerunt, ubi etiam ampliat, ut ibi. in not. Mil. in Reper. in uer. Gratia per quam mandatur alicui prouideri de aliquo beneficio in aliqua ecclesia, & Cassa. Dec. 11. nu. 3. de praeb. Cum Archi. etiam concludunt Gemini. Fran. & alij in dicto c. si pro clericis. & Gemini. consi. 36. q collatio, nu. 1. uer. secūdo probatur. Et haec communis, & uera conclusio est, quam etiam tenent alij quos refero in 5. quaest. 3. Regu. Cancel iuxta secūdā editio. ubi etiā nu. 4. & seq. declaro quae dicatur dignitas monocularis, & quod beneficium monoculare.*

p ¶ Si paupec.] *Vbi tex. clarus est, & in eo ratio urgens adducitur, quia tunc cessat ratio paupertatis, ad tex. in simi. in c. significantibus, ibi cum nobilis esset, & diues pauperem se dixit, & per Staphi. super signa. fol. 22. uersi. Ex praedictis etiam. & per Sarnen.*

de ex-

de expecta. in 9. form. ante numero. 74. Et uoluit idem Staphi. super signa fol. 106. ad fi. uers. si uero expectãs, quòd in impetratione beneficii pauperis expectantis poni debeat clausula quod literæ super gratia expectatiua cõcessæ post assecutionem beneficij sint cassa, & irrita propter d. c. si pauper clericus. Vltra Lap. hic aduertẽdũ est quod Papa qui expectatiuas concedit, edere solet regulam Cancel. prout edidit Pau. III. sub rub. Qui poßint acceptare in forma pauperum, per quam declarant, & decernunt quemlibet obtinentem in beneficium ualoris annui. xxiiij. librarum, uel pensionem annuam similis summæ, & habentem ius in beneficio cuiuscunque ualoris non possessorem in forma pauperum impetrare posse. Pro proximè dictis uideatur omnino Staphi. super signa fol. 22. ad fin. & fol. sequen. uersiculo. tamen propter prædictas opin.

q ¶Per literas.] *Et Rot. 583. quidam in anti. & per Sarnen. de expecta nu. 92. & seq. Tempore Pau. III. habebamus regulam Cancel. inter alias super expectatiuis in hæc uerba. Item hospitalia, domus leprosorum, aliaque pia loca, nec non laicis assignari solita, & claustralia officia sub expectatiuis gratiis minime comprehendantur, An autem. & quando beneficiorum appellatione ueniãt hospitalia tractam in 9. quæst. 1. Reg. Cancel. in 4. quæst. Regu. 12. & in 5. quæst Regu. 16.*

r ¶Taxari.] *Idem dicit Gemi. in alle. c. si pauper. nu. 6. de præb. lib. 6. Quando conceduntur expectatiuæ consueuit promulgari inter alias Regu. Cancel. de Taxis beneficiorum, prout ostendi supra hac Allega. In Apostol. in uerb probitatis merita, & ponit Staphi. super signa. folio. 29 uersiculo. hodie autem ista competentia taxata est.*

s ¶Cap. cui de non.] *Et ibi Fran. in glo. fi. citat, & sequitur Lap. hic. Et Lap. etiam citat ad eum se remittens idẽ Fran. in alle. hic. c. quamuis, nume. 3. de præb. lib. 6 Vide omnino Staphi. super signa. fol. 29. uers. hodie autẽ ista, & in fin. subdit quod hodie non apponuntur illa uerba, & bene. Eadem uerba Staphi. more suo tacito authore trãscribit Sarnen. in tracta. Expecta. post nu. 103. uers. Dicit tamen Ioan. And. In cuius Sarnen. cõfusionem aduertendum est quod ita furto intentus erat, ut nõ consideraret an citari per Staphi. dicerent ea, ad quæ adducebantur, prout uidere est in loco proximè adducto, ubi Staphi. citat ad hæc Domi. con. 133. in 6. col. quod con. nec aliud circumuicinum tot columnas habet, nec aliquid ad rem facit, idem tamen Sarnen. aliud non discernens idem con. sub eodem numero incautè adduxit.*

t ¶De tribus.] *Idem dicit Gemini. nu. 6. & Frau. col. 2. uers. in tali forma, in dicto. c. si propter. de præb. li. 6. Staphi. super signa. fol. 23. uersi. Ex prædictis patet, & Sarnens. more suo eiusdem scripta transcribens de Expecta. nu. 79. uers. Circa istam particulam. Videri poterit Reg. Cancel. Pau. III. de expectatiuis, seu de expedi. literarũ pro pauperibus cap. 1. uersi. Et si ipsi iuxta eorum sufficientiam.*

u ¶Mensis.] *Vide Rot. ult. cum ad collationem, de præb. Bisgni. in antiquio. & 135. infra mensem in anti. Cassa. Dec. 1. & 2. de Decret. in reserua. Et quid si sint plures expectantes ad beneficium, quod quisque eorum duxerit acceptandum, an quilibet habeat mensem, & quando mẽsis cuiuslibet incipiat uideatur Oldra. consi. 137. plures sunt. Et ad rem nostram nu. 4. subdit quòd pendente mense primi impetrantis non potest secundus impetrans dicere beneficium liberum uacans, & alteri non debitum, & licet ante illud uerbum dicere paßim ibi legatur dictionem, ego tamen absque illa negatiua legendum esse affirmo. Concludo quòd uerior, & communior opin. est quòd decretum irritans cum mensis appositione liget ordinarios, & etiam nuntios apostolicos habentes facultatem conferendi cum clausula nõ obstan. reseruationibus &c. etiam si expectans infra mensem non acceptet. Rot. 116. no. secundum, uers. Alij contra. 239. not. quod ubi ordinarius. 394. no. si impetrãs. & 833. cũ ad collationẽ in ant. & Rot. 17. fuit dubitatum uerum acceptatio. in no. Idem concludit Cardi. con. 105. A. & B. quod etiam fuit Collegij Patauini, ut ibi præmittitur, & ipse Cardi. asserit in dicta cle. uni. §. secus. in 1. quæst. uers. Oppono ad hoc. de conces. præben. Idem etiam uoluit Sozzi. consi. 260. in causa Nanneten. col. penul. ante nu. 20. uers secundo principaliter lib. 2. Ioan. Bap. Ferret. cons. 1. num. 6. & seq. Et hoc etiam clare concludit Cassa. Dec. 5 incipien. nuntius. de conces. præben. & ibi dicit hanc partem seruare palatium. Idem etiam concludit Sarnen. in 17. quæst. Regu. de Publican nu. 7.*

x ¶Insinuationem.] *De insinuatione, & publicatione per expectantem facienda promulgari consueuit Regu. Cancel. prout tempore Pauli III. promulgata fuit sub rub. de insinuatione, & publi. quæ est inter alias super expectatiuis fol. 32. iuxta ult. impres. & altera similis quæ ab eodem emanauit est sub eadem rub. fol. 72. quæ uideri poterunt pro faciliori intelligentia eorum quæ Lap. hic circa insinuationem tractat. Pro huiusmodi insinuatione, & publicatione, & an noua prouisio æquipolleat diligentijs uide per Cassa. super Regu. de Insinua. & publi. Dec. 2 cum pluribus sequen. & Paris. consilio. 118. circa materiam. uolum. 4. Et de hac materia insinuationis, & publicationis nos alibi latius tractabimus.*

SVMMARIVM.

1 *Locatio ad longum tempus an sit alienatio & qualiter in hoc casu accipiatur longum tempus.*

2 *Locatio rei ecclesiasticæ facta ultra tempus a iure uel constitutione permissum an ualeat, Et si non tenet an sit nulla pro toto tempore an pro tempore excessiuo.*

3 *Contractus ecclesiæ ipsam ecclesiam grauantes an possint reuocari.*

4 *Vtile non debet per inutile uitiari.*

5 *Donationibus pluribus inofficiose factis quæ illarum poßit reuocari.*

ALLEGATIO LXXX.

1 QVeris † cum locatio ad longum tempus sit alienatio de reb. ec. non alie. nulli. & ideo prohibita ut ibidem. & xii. q. ij. sine except. & sine iuris solẽnitate fieri nequeat. x. q. ij. ius. Quod
2 dicatur longum tempus. [a] Respondeo diuersi diuersa in hoc senserunt gl. ord. in cle. j. de reb. eccle. super uer. ad tempus recitat opiniones de septẽnio, & quinquennio & decennio & uidetur sentire licet non clare quòd sit tempus quinque annorum, & dom. meus

b Io. Cal. [b] in decret. quærelam communiter tenet hoc
esse arbitrarium secundum eum; solet tamen secun-
dum eum hoc tempus limitari per constitutiones or
a dinariorum: & vlterius quoties synodali [a] cōstitutio
ne cauetur q nullus prælatus, uel rector ecclesiæ pre
sumat vltra quinquennium locare bona ecclesiæ sub
pœna nullitatis contractus: vel pone secundum opi-
nionem quę habet quòd de iure communi septenniū
sit longum tempus & vltra illud facta locatio sit alie
natio, & quę sine solennitate facta non teneat per iu-
ra prædicta; contra prædicta rector ecclesię locauit
bona ecclesiæ pro octo, nouem, uel decem annis, uel
ultra sine solennitate; nunquid dicta locatio quæ ul-
tra septennium a iure communi, & quinquennium
a iure prædicto seu constitutione non tenuit, sit nul
la pro toto tempore locationis, an vero pro tempore
excessiuo: Respondeo licet quæstio per argumenta
possit dubia fieri, tamen iuridica ueritate uidetur es-
se nulla, non solum pro tempore excessiuo de iure cō
muni secundum consti. prædictam sed etiam pro to-
to tempore. Examinemus igitur utranque partem ut
& ueritas ipsa repercussa clarescat: Et quòd sit nulla
solum pro tempore excessiuo uidetur sentire gl. su-
per uer. grauės, in c. ij. de dona. quæ dicit q si per mi-
nutas donationes ecclesiæ lædantur id quod ultra li-
c citum est, reuocatur, [c] per. l. si quis argentum. C. de
dona. idem no gl. super uers. reuocari. in c. apostolicę
de dona. per l. si libertus. §. j ff. de iure. pa. detrahe-
tur q plus est: ut no d. in fi. per c. si quos de seruis
xij. q. j. ibi gl. u. de iam hoc sentire, & hoc idem
in simili scribit Ioan. An. de ideauffor. quod quibus-
3 dam in nou l. uid licet, q [3] si ex frequentibus, & sin-
gulis minutis contractibus simul collectis ecclesiā
grauari contingeret quòd in eo, in quo grauatur re-
uocandum est, hoc idem uidetur sentire Goff. & In-
noc. de dona. c. 3. & de hoc etiam per Goff. de ijs quæ
fi. a præla. pastoralis, ibi refert Ioan. And. in d. cap.
apostolicæ, de dona. in nouel. qui refert idem ibi sen-
tire Vin. & Goff. in sum. de ijs quæ fi. a præla. in fi. &
Bar. Brix. in uene. 66. Dama. qui hanc quæstionem
prosequitur in d. c. apostolicę, de dona. cuius glossam
posuit Phy. eod. tit. ū. arg. pro & contra. Pro ista parte
alleg. q prima donatio quandocunque per illam ec-
clesia non fuerit læsa tenuit; non debet per sequen-
tem quæ grauauit infringi alle. de dona. c. ij. & facit
regula factum legitime l. b. 6. cum materia sua, & q
dicitur in diuersis, idem in una quæ grauat; quia quod
excedit reuocabitur; per dictum. c. si quos de seruis
12. q. 2. & per. l. sancimus. §. j. C. de don. & ff. de usur.
l. placuit, & inducitur. ff. qui & a quibus. l. si quis ha-
bens, ita refert Ioā. An. in d. c. apostolicæ, de dona. in
nouel. ubi concludendo dicit tenendum cum gl. dict.
c. alle. supra. quæ fuit Lauren. & Host. in d. c. apostoli
cę, ut etiam ibi refert Io. An. dicens q siue sit una so
la, siue plures sint illud tantū, & illud totum in quo,
& per quod grauata fuit ecclesia, reuocabitur. Idem
a simili, & per omnia uidetur posse dici de locatione
prædicta facta ad longum tempus, q solum id reuo-
cari debeat quod excedit. i. reuocetur locatio pro tē-
pore prohibito de iure communi, uel secundum di-
ctam constitutionem, sed pro tempore concesso de
iure communi, uel ex constitutione non reuocetur

rationibus prædictis, facit ad hoc quia tempora di-
ctæ locationis sunt separabilia in quibus utile per in
utile non uitiatur ut in regula iuris non debet, de re
d gu. iur. lib. 6. [d] Pro parte altera potest dici q dicta lo
catio debeat pro toto tempore reuocari, immo sit ꝑ
omni tempore nulla, unde Damas. ibi in dicta simi-
li quęstione de diuersis donationibus per quas si-
mul iunctas ecclesia grauatur: pro ista parte arguens
tenet q de singulis detrahitur per. l. si totas, de inof.
don. Ad istam. l. respondet Ioan. Andr. in decre. pro-
pter. de dona. super glo j. in nouel. ubi dicit q si sunt
plures donationes inofficiosæ factæ, reuocatur poste
rior, per quam apparet inofficiositas, & sic loquitur
secundum eum. l. si Titius & l. si alteri. C. de inoffic.
dona. quod est intelligendum quando præcedentes
donationes per quas nō apparet inofficiositas a prin
cipio tenuerunt, tunc enim secūdum eum ultima do
natio per se cōside. ista non grauat ecclesiam, sic nec
prima, sed grauatur ex omnibus simul consideratis:
ergo de omnibus detrahetur. ad idem inducit. ff. de
iure pat. si libertus. ul. ho. tamen in quæstione ꝑ-
senti non caderet q posset detrahi de singulis loca-
tis. quia non congruit iure locationis, quæ quemli-
bet annum requirit integrum, & ideo totum debet
iure reuocari: Item licet dicta locatio facta sit pro o-
cto, uel nouem, uel decem annis, & pensio sit distri-
buta pro quolibet dictorum annorū, tamen propter
e connexitatem [e] si in tempore excessiuo uitiatur lo-
catio, debet super toto uitiari. Nam potest esse q in
quinquennio colligit certos fructus, quòd non recol
ligeret postea in toto residuo temporis puta si esset
silua cedua in dictis bonis locatis. Item potest esse q
certi fructus recolliguntur infra octo annos, qui nō
recolliguntur infra quinquennium. Item patet exem
plum in silnis, & vineis de nouo plantatis. Item secū
dum consuetudinē Italiæ terrę vno anno seminātur,
& fructus faciunt alio anno, vnde. expedit possessio-
nes habere locatas magis dispari numero annorum
quā pari, & sic pp pluralitatem annorum, uel mino-
rum fit pensio quolibet anno: propter istā ergo con
nexitatem si in parte temporis vitiatur, & in totū: vt,
l. cum eidem. in fi. de edil. edi. nā conductor non acce
pisset pro tanto, vel forte locator non cōcessisset nisi
pro tanto tēpore: vt. d. l. cum eidem & ff. de solnt. l. si
quis aliā: nam non accepisset integra creditor nisi ꝑ
solido ecclesijs fieret, quod ēt apertius declaratur ibi
quando duo fundi fuerūt dati in solutione, quia vno
euicto totū resoluitur. ff. de in diē adiec. l. q autē. §.
fi. & l. q si vno. Nec obst. prædictis. C. de transact. l. si
expulsi. quia ibi loquitur quando transactio fuit facta
super diuersis capitulis separatis, hic autem fructus,
& cultura omnium annorum dicuntur esse conne-
xa. ergo & cætera. ut. ff. de minor. l. etiam. §. ex causa,
& sic non potest fieri separatio utilis ab inutili, & nō
obst. regula iuris, quæ supra allega. in contrarium,
f nec obst. prædictis. dict. l. sancimus [f] C. de donatio.
nam licet non ualeat donatio nisi in eo quòd est in-
tra legitimam summam, est ex hoc quia non lædi-
tur nec donans, nec donatarius, donans non, quia
g id iuris est [g] donatarius non quia semper fuit acqui-
rit licet minus. istam rationem facit gloss. l. si de-
cem. loca. de verb. obl. l. j. §. si stipulanti. Ex prædictis
apparet

apparet dictum contractum fore pro omni tempore nullum,& ita consuluit do.Bartol. de Saxoferrato vt
h reperitur inter consilia sua [h] quòd visa quadam constit.episcopi Floren. hoc idem disputando terminauit do.Nico.Alexan.de Perusio legum doctor in sua quæstione quę incip. epali cõstitutione cauetur,nec obst. prædictis secundum eum de arbitris cum tempore,& de præben.dilectus.& c.nisi, quia ibi fuerũt plura capitula separata;secus in q.proposita, alia contraria haberent locum vbi non cõstat quæ fuerit prima donatio. Sed certe in q. nostra non apparet quis fuerit primus annus,uel secundus quia totum simul, & connexum ut prædixi.

Addit.Quint.Mandosij.

u ¶Longum tempus.] *Quod sit longũ tempus, & quod modicum ad effectum de quo hic Idem Lap. supra Alle. 30.an clericus.ad fi. dicit ꝙ magnum tempus uidetur esse decennium. Hanc opin.dicit communiorem Rot.Bellame.748.supposito,post prin.uers.Et dicitur non modicum tempus.Idem etiam uoluit Alexã.consi.17. uiso instrumento in priu.uolu.4.ubi postea nu.2. subdit ꝙ licet glossæ quas adduxit uoluerint ꝙ tempus magnum seu longum intelligatur arbitrio iudicis, tamen Docto. communiter tenent ꝙ in dubio,& regulariter iudex arbitrari habet quod tempus decem annorum,uel ab inde supra sit tempus magnum,uel longum. Hanc etiam dicit communem citans Lap.hic,& ad eum se remittens Paris.consi.98.præsupponendum.nu.5.uolu.4. Ad Lap. etiam hic se remittit Nico.Boe. Dec.234. quæritur an ex locatione,post num.4. Videantur etiam quæ scripsi super signat.de Indul.Locan.reddi.bene. uersi.ex constitutione.Cle.5.*

b ¶Ioan.Calde.] *Quem,& Lap.hic citat,& sequitur, Calcan. consi.125.in causa R. D.nume.12.uer.Igitur & talis.*

c ¶Reuocatur.] *Sic & donatio facta ultra modum legitimum quo ad præfinitam taxam tenet, licet corruat in eo quod excedit.l.sancimus. respon.1.C. de donatio.gl. in c.si quos de seruis.in uer.amplius.12. quæst.2.Et dixit glos.not. in l.Pedius.in uer.nullam generale,esse ut inutilis adiectio uitietur,& non uitiet.ff.de arbi.*

d ¶Lib.vi.] *Et l.1.§.Trebatius.ubi probatur sententia Marcelli.ff.de aqua quoti.l.fi.C.fami. herci. Hinc dicimus ꝙ si quis se ad decem,& Sticum constituat si decem debeat,licet constitutum quo ad Sticum sit ualidum, nõ tamen quo ad decem.l sed etsi ff.de consti.pecu.sententia item contra plures quo ad præsentes,seu legitimè citatos ualet,licet quo ad absentes,seu non legitimè citatos nulla sit.l.de uno quoque.ff. de re iudi.& ita obtinui in rota coram R.P.D.Oradino pro nobili D.Iacobo Aemiliano in causa Roman. Bonorum de Zambeccariis.*

e ¶Connexitatem.] *Propter quàm sæpè a regulis iuris, & uijs ordinarijs recedimus.ad tex.in l.eum.uers.planè si quid connexum.ff. nego.gesto.& l.quid ergo.§. penul.& ibi Bal.de contra. tut. & uti. actio. Et ultra iura hic adducta satis ad rem facit tex.in l. fundi partem.ff.de contra.emptio. Et hæc motiua & ponderationes Lapi refert,& sequitur Lau. Calcan. consi.125. in causa col.fi.uersi. item quia ratione connexitatis. De connexis uide quæ posui super 2. commis. in uersi. annexis.*

f ¶L.sancimus.] *Ex quo tex.sumitur conclusio ꝙ donatio non insinuata non uitiatur in totum, sed quatenus excedit legitimam summam. ut per D. meum Phi. Dec. qui alios citat consi.239.primo non dubitandum col.2. uersi.secundo prædicta.*

g ¶Quia id iuris est.] *Si ita legas hæc ratio bona uidetur,cum non dicatur quis lædi a legis dispositione, & constitutione generali. Nec priuatus facere potest ꝙ in sua dispositione lex locum nõ habeat.l.fi.ff. de suis, & legi.l.nemo potest.cum alijs.ff.de lega.1.si legas iuxta literam antiquam quia iniurijs,uel iniurius est, ex illis uerbis sensum non percipies,nisi exponas iniurius est.i.nulla iniuria donatori fit,si donatio facta in ea parte in quã potest sustinetur. Posset etiam sic legi donans non quia uoluit,quasi dicat ex quo sponte,& nullo iure cogente donauit iuxta tex.in l.1.& l.donari.ff.de donatio.non potest ex post facto conqueri, seu pœnitere. ex uulga. regula quòd contractus a principio sunt uoluntarij, ex post necessarij.*

h ¶Con.sua.] *Dic tu consi.159.incipien. uisa quadam cõstit.præsertim nu.4.uersi.Quarto est uidendum. Idem in simili casu uoluit Bar.in authen.qui rem.nu.7.C. de sac. eccle.Et dictum consi.Bar. & hanc Alle.Lapi citat, & pro solidis,& ueris sequitur Calcan.præalle.con.125. in causa.R.D.ante nu.23. uers. In contrarium est ueritas.Idem etiam uoluit Alex.qui Bar.citat.sed non Lap. consi.17.uiso instrumento.nu.10.uol.4.Bar.etiam, & Lap.refert,& sequitur Rui.consi.86.uideretur,num.8. lib.1.Eosdem etiam Bar.& Lap.citat,& sequitur Feli. in c.cum super,nu.6.de offi.dele.Cum Bar.etiam, & Lapo residet Sigismun.Loffre.consi.3.in dubio. nu.35.distinguens ex mente Bar. & Lapi ut ibi.uideantur tamen Ludo.Roma.in l.1.§.si stipulanti nu.37.& 47.ubi reassumit dicta Bar.in dicto con.& Lapi hic.Alex.Aret.& Sozzi.in §.sed et si mihi.ff.de uer.obli.Ias.in authen.qui rem nu.19.& 23.& D.meus col.fi.C.de sacro.eccle.*

SVMMARIVM.

1 *Minus legitime facere,& non facere æquiparantur.*
2 *Lex municipalis in causa Ecclesiæ quando sit seruanda.*
3 *Instrumento sine testibus quando sit standum.*
4 *Delegatio & subdelegatio non sunt acta iudicialia.*
5 *Actibus sine testibus quando sit standum.*
6 *Delegatus iudex ante præsentationem literarum non recipit iurisdictionem.*
7 *Vicarius episcopi an posit dare iconomum.*
8 *Iconomi partes quæ sint & nu.9.10.*

ALLEGATIO LXXXI.

NON valuit actus factus per Matthæum procuratorio nomine iconomi tam in proponenda exceptione contra petitionem
a [a] possessorij, quam in exhibenda petitione super petitorio, & possessorio: quia non produxit mandatum suum nec iconomatum, & fuit in tempore op-
1 positum. † Ex hoc sequitur quòd positiones [b] ha-
b bentur pro non factis, & petitio sua habetur pro non exhibita,quia non facere, & minus legitimè fa-

tere æquiparantur in iure, de cle. non resi. ex tuæ. &
facit ad hoc q; non produxit mandatum uicarij cu-
ius uigore fecerat iconomium. Item non produxit
detestationem literarum, uel receptionem, quæ om-
nia erant de substantia mandati ut de se patet. Item
apparet ex actis & in iure probat. per legem munici-
palem quæ irritat actum factum sine productione
c mandati. c & lex municipalis etiam in causa ecclesiæ
quæ tractatur in foro seculari quo ad ordinem litis
est seruanda, nec prodest productio facta per alium
procuratorem in alio actu in quo erat procurator se-
cundus Matthęus. nam ad alium finem, & in alia par
te produxit, & actus unius non operatur ultra finem
suum, de or. cog. c. ij. nam etiam in foro ecclesiastico
sunt seruanda iura municipalia laicorum, etiam per
clericos si non sunt inhonesta, & sunt simpliciter fa-
d cta Bar. d in l. cunctos populos. in 5. q. in 8. col. nec
facit fidem instrumentum iconomatus productum,
quia sine testibus, & solennitatibus debitis, & instru
3 mentis publicis: † hoc probatur quia regula est quòd
non statur instrumento sine testibus in authen. de fi
de instrum. §. si quis igitur. §. sed & si quis. §. si uero.
Speciale est in actis iudicialibus de proba. quoniam
e contra, e & no. Inno. de præscrip. ad audientiam, sed
deputare iconomum ecclesiæ non est iudiciarium, si
cut nec conferre beneficium, quia non habet fieri in
iudicio contentioso, sed ex suo officio, de offi. ordin.
cum nos, unde ea quę fiunt partibus absentibus non
4 sunt † de processu, unde delegatio & subdelegatio
f f non dicuntur acta iudicij, unde non probarentur si
ne testibus. uide per Innoc. in c. quoniam contra. de
proba. & in c. ad audientiam, de rescrip. unde in sentē
tia diffinitiua in lit. contest. & interlocutoriis com-
muniter apponuntur testes: vt no. Ioan. And. in cap.
5 quoniam contra de proba. super glo. in nouel. † Item
actis sine testibus non creditur, nisi sint sumpta per
notarium deputatum ad hoc. vt not. in d. c. quoniam
contra. quòd non apparet in casu nostro. Item solum
in forensibus negotiis statur actis sine testibus, & ta
g men si faciam procuratorem g apud acta requirūtur
testes ut probatur de probat. quoniam cōtra. nec ob.
l. in dona. C. de donat. nam vt ibi no. glo. illud intelli-
gitur quòd testes se non subscribant. Tabellio autē
eorum nomina debet subscribere. Item text. in dicto
casu videtur requirere subscriptionem principalis,
de cuius præiudicio agitur: donatio enim est scriptu
ra forensis propter insinuationem, quæ necesse fit in
iudicio, ideo non mirum si sine testibus non valet, in
iudicio etiam illa quæ insinuationem non requirit
quia prout potest, insinuari habet; igitur &c. Nō fue
runt delatæ literæ iconomatus ad iconomum unde
ante non potuit officium exercere hoc probatur a si-
6 mili quia † iudex delegatus ante præsentationem lite
rarum non recipit iurisdictionem, de appel. super eo.
h ij. h nec procura. ante receptionem mandati: vt not.
Compost. de elec. c. j. & Arch. de proc. c. 3. li. 6. & Spe.
i eo. tit. i §. j. uers. quid si procu. & gl. or. in cle. j. eo. tit.
& cum procurator: & cum literæ per nuntium expli-
centur non sufficit aliter scire. l. j. in fi. & ibi not. de
contrahen. emp. ff. quia in nuntio requiritur manda-
tum præcedere, nec pōt actus nuntij ratus haberi. l.
ulti. & ibi Pe. & Cy. Item literæ nondum destinatę nō
uidentur consumatæ, & reintegra non uidentur ha-
bere effectum: nam commissio facta per delegatum
alteri si reintegra moriatur expirat, de offi. dele. qui-
k uis. lib. 6. k Secus si ad eum peruenerit & uti ceperit
7 ut ibi. † Item vicarius episcopi non dat iconomum
l l quia iste actus non spectat ad iurisdictionem con-
tentiosam, quæ proprie transit in uicarium, de offic.
uic. c. j. & ij. lib. 6. nec prodest præsentia, uel consen-
sus partium quia iste actus non habet fieri cum parti
bus, immo partes. s. electæ quæ petunt se iustitui ni-
hil habent se intromittere de possessione, & non spe
ctat ad eos, immo prohibentur a iure. de ele. auaritiæ
lib. 6. nec prodest instrumentum productum vicaria
tus ubi est expressum q; possit dare iconomū in qua-
cunque ecclesia, nam aut intelligitur de ecclesia non
uacante, aut de uacan. de non uacante non potest in-
telligi, nam in illis spectat administratio primo loco
ad prælatum suum eo uiuente. Si de vacante: & tunc
intelligendum secundum naturam suam, uidelicet
ad custodiendum fructus: ut in d. decre. cum nos. de
offi. or. non agendum ut ibi glo. ergo non ad posses-
sionem ecclesiæ repetendam. nec prodest q; uicarius
dedit maiorem potestatem dicto iconomo, quia non
poterat, cum solum haberet in mandatis dandi icono
mum, quod intelligitur secūdum sui naturam quod
est ut custodiat fructus, non ut agat, quia mandata
8 sunt stricti iuris. † Item iconomus datus ecclesiæ ua
canti non hēt possessionem ecclesiæ: quia bonorum
m solum factus est custos, m nec potest agere, uel rem
ecclesiæ, uel causam deducere in iudicium; sicut iacē
tem hæreditatē nō posside ipsa, nec alius pro ea: vt.
l. j. §. sceuola. si quis testamento liber esse ius. fue. not.
gl. de offi, or. cum nos, & facit. 76. di. quia ibi simpli-
citer dicitur de reseruatione fructus. xij. q. ij. illud.
nec mirum cum uacante sede non posit agi, uel liti-
gari ne se. ua. c. j. & ultra & utrobique no. Item licet
aliquis detineat ecclesiam uacantem non tamen dici
tur posidere prælaturam ecclesiæ: ut no. Ioan. de ar-
9 bi. ex parte. super uersi. sublato. † Item economus da-
tus ad custodiam fructuum non habet administrare
spiritualia, nec posidet, nec gubernat ecclesiam; &
ideo de possessione ecclesiæ se intromittere non po
test, aliud est. n. custodire fructus, aliud regere, uel
posidere ecclesiam. Item non potuit facere procura
torem ante litis contestationem quia nomine officij,
& nomine alieno agit: & ita dixit in mandato. s. ico-
nomatus nomine, hoc autem de iure fieri non pōt,
& maximè cum sit eius industria electa de offi. dele.
c. fi. & l. neque de procu. & sic dicitur in executore, q;
non potest ante lit. contest. ad iudicia facere procura
torem: ut no. Cy. in l. id quod pauperibus. in 13. q. C.
de epi. & cle. hoc est regulare in ijs qui nomine alie-
no agunt: ut patet in ijs quæ not. Specu. de procu. §.
ratione quoque uersi. item, quod fuit constitu. facit.
10 l. iubemus, de facr. san. eccl. † Item iconomus qui ha-
bet nudam detentionem, & custodiam fructuum &
qui nomine alieno non suo administrat etiam si pos-
sessionem perderet, non aliter repetit præsente do-
mino nisi sicut colonus, qui deiectus præsente domi
no non repetit possessionem. ita not. glo. j. q. j. in sua
alleg. ff. de ui, & ui ar. l. cum fundum. ff. si possessio ec
clesiæ est turbata episcopus præsens agat.

Addit.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Contra petitionem.] *Vel forsan positiones, ut uidetur elici ex uers. seq. ibi. Ex hoc sequitur quòd positiones. Ex uerbis sequentibus colligi etiam potest legendũ esse propositionem. Vel si nil immutando iuxta lectu. antiquam legere uis tam in proponenda excepsione contra possessionem possessorij addet omnino post uerba possessionem, in causa, & sic legat. Tam in proponenda exceptione contra possessionem in causa possessorij &c.*

b ¶Positiones.] *Legerem exceptiones, aliòqui inductio, seu illatio quæ hic fit non esset præcedentibus conformis, imò absonus intellectus, & contrarius insurgeret. Iuxta autem lecturam meã omnia plana apparent supponebatur enim supra quòd Matthæus proposuerit exceptiones, item quòd petitionem exhibuerit, hic dicitur iuxta hanc lecturam quòd tam exceptiones præmissa, quam dicta petitio haberi debent pro non factis, & non exhibitis. Pro hoc dicto Lapi, & regula de qua hic est tex. in l. quoties. ff. qui satis. cogan. in l. 1. §. condemnatum. ff. de re iudi. in l. §. & quidem non esse. ff. quod cuius. uniuer. & in c. corporalia. §. sed neque. de translat. præla. Et dum Lap. ad hoc adduxit c. ex tuæ, dic q̃ text. ille non facit ad rem, sed uoluit citare c. tuæ fraternitatis, ubi etiam bona glo. in uer. studiorum. de cleri. non resi. Hinc etiam dicimus quòd per citationem minus legitimam, seu nulliter factam, uel executam non perpetuatur iurisdictio. Rot. Bellame. 699. supposito. Bisigne. ult. de offic. uica. in antiquio. & 438. no. utrum. in anti. De quo tamen uideatur inter nouissimas Dec. Putei 2. sub tit. de offi. deleg. quæ Dec. incipit iurisdictio non perpetuatur per citationem nulliter factam.*

c ¶Mandati.] *Et q̃ de iure procurator falsus dicatur is de cuius mandato non constat probat. l. procuratore falso. ff. de condi. ob cau. l. licet. C. de procu. ca. 1. eo. de quo per Ioan. de Ana. con. 96. uiso dubio. nu. 1. & con. 104. uisis. & utrobique in Addi. Lud. Bolog. & per Boe. de. 274. an ualeat. ante nu. 6.*

d ¶Bar.] *Qui tamen in dicta 5. q. communiter reprobatur ut infra alle. 100. in quæst. post nu. 4. uers. Nec ob. dictum Bar. per Gemi. in c. 1. nu. 8. de iureiu. li. 6. Alex. consi. 210. ponderatis. post nu. 6. lib. 2. Contra Bart. et tenent Anto. de But. Imol. & Abb. in c. ecclesia. de constitu. Feli. ibidem nu. 81. & D. meus post num. 53. uers. sed breuiter opin. Barto. communiter reprobatur, & prius citauerat Lap. hic pro opin. Bar. Et quòd statuta laicorum clericos non ligent, etiam si sint in fauorem ecclesiæ uoluit etiam Tho. Gramma. Dec. 29. magnificus. nu. 8. idem D. meus Phi. Dec. consi. 83. in causa. nume. 4. Qui tamen inhærere uellet opinioni Bar. & Lapi hic, illam communem, & in iudicijs receptam asserere posset teste Corn. con. 113. quamuis. nu. 4. lib. 2. Plura etiã adducit Barba. consi. 14. clementissime. col. 4. nume. 12. cum pluribus sequen. lib. 2. Cum Barto. etiam, & Lapo hic residere uidetur Tiraq. de ut. retra. glo. 13. §. 1. num. 4. Et opin. Bar. & Lapi pro communi; & uera sequitur alios referens Grat. respon. 162. Reueren. nu. 6. & se. lib. 2. At qui contra Bart. & Lap. hic tenere uolunt ipsam saltem sequi debebunt in illis quinque casibus, de quibus per Feli. in alle. c. ecclesia. post nu. 81. cum aliquibus seq. de consti.*

e ¶Quoniam contra.] *Et ibi Ant. de But. & Abb. nu. 8. Lapum hic sequi uidentur, licet Abb. corruptè hanc Alleg. citet. Eandem etiam citans ibidem Feli. post nu. 12. uersicu. utrum autem procedant, & post numer. 13. uersi. sed considera quia Imol. & ibidem D. meus post nu. 19 uers. retenta tamen communi. Lapum etiam hic citat licet sub alio numero, & sequitur Bartho. Sozzi. Reg. 384. in 5. fallen. Refert, etiam, & sequitur Caro. Rui. con. 73. uisis, nu. 2. & con. 149. uiso. nu. 22 uol. 5. Hanc Alle. citare debebat Anto. de Cana. de insinuatio. par. 1. q. 19. post nu. 37. Et uera, & communis conclusio in hac materia uidetur esse quòd in ijs quæ de sui natura sunt de actis, quæ in iudicio sunt facienda non requirantur testes, secus in actibus extra iudicium, prout et per Amanel. de clar. aqu. Syng. 98. incipit tex. est quòd in actibus qui fiunt in iudicijs. Cautius tamen est in actis quæ de sui natura in iudicijs exercentur, seu fiunt, præsertim alicuius momenti testes apponere prout Romæ ut plurimum fieri consueuit, maximè in mandatis in prolationibus sententiarum, & in appellationum interpositionibus. Et Rota aliàs in Vlixbonen. Emphiteutici cõtractus coram Thoma. de Tanis, prout Dec. Ptolo. 114. conclusit iuxta hanc alleg. quòd mandatum in partibus factum apud acta sine appositione testium fidem non faceret nisi aliter de stylo in illis partibus probaretur. Postea uerò in sequenti audientia fuit dictum quòd mandatum apud acta fuit factum præsente iudice, qui mandauit scribi in actis. Et Domini fuerunt pro opi. Areti. in d. c. quoniam contra, de qua etiam per Feli. & iuxta etiam distin. D. Phi. Dec. concordantis opi. ante nu. 20. uers. concludendo tamẽ pro resolutione considero duos casus. Et sic casus in Rota propositus erat iuxta secundum casum D. mei. Phili. Dec. quia notarius scripserat de commissione iudicis, & tunc procedat opin. Aretin.*

f ¶Subdelegatio.] *Et quòd subdelegatio nõ sit de actis uoluerunt etiam Archi. Io. And. & Gemi. in ca. si, a, sub delegato. num. 5. & ibi Apostil. remittit se ad Lap. hic, hanc autem alleg. corruptè citat. de offi. dele. li. 6. quã etiã alio sub numero citat Ant. de Cana. in alle. trac. de insinua. par. 1. q. 19. ante nu. 38. Idem etiam uoluit Feli. in alleg. hic cap. quoniam contra. post nu. 9. uers. Quid autem de subdelegatione. & plenè pro præmissis, et nõ nullis alijs conclusionibus Lapi hic Io. Bap. Ferret. con. penult.*

g ¶Procuratorem.] *Hoc dictum Lapi communiter tenetur prout probaui supra in uer. quoniam contra. Idem etiam uoluit Bal. super rub. C. de fi. instr. col. 2. Et Lap. hic refert, & sequitur subdens hanc opi. esse magis communem Rui. con. 126. super dubio, col. 2. nu. 3. ubi alios adducit uol. 4.*

h ¶Super eo. 2.] *Idem uoluit Ioan. An. in c. eam te in fi. de rescrip. Bar. in l. multum. nu. 2. ff. de cond. & demon. Bal. in l. falsus. nu. 17. uer. sed pone quòd cã. C. de fur. et in l. mandatum. col. penul. post nume. 19. C. manda. Roma. consi. 353. quo ad primum. nu. 8 Aret. cons. 68. Excellen. num. 2. Et hanc dicit communem Sozz. in d. l. multum ante. nu. 6. Idem etiam uoluit Rota. 459. circa tertium. nu. 5. & seq. in no. & Guid. Papæ Dec. 286. iudex delegatus.*

i ¶Eod. titul.] *In uer. receptis. Et Bart. consi. 73. quæritur utrum procurator. & Rot. 145. si procurator in addi. in no. super hoc tamen, & an gesta per procuratorẽ*

ante

ante acceptationem mandati fiut ualida uiderc poteris qua scripsi in 1.q.Regu.31.nu.6.

k ¶Lib. vj.] *Et cap.fin.dc offic.leg.& cap.licet. dc offic.deleg.*

l ¶Iconomum.] *Idem uoluerunt Anto.dc Butr.in c.imperatorum.dc iura.calum.& Feli.in ca.quoniam, ad fi. ubi Lap.hic citat.de offic.ordi.*

m ¶Custos.] *Ad Economum spectat bona ecclesiæ uacantis custodirc.c.2.75.distin.c.illud.ubi glo.in uer. economi.12.q.2.Hostien.in c.ut prætcritæ.col.fi.uers.sed per quem custodietur,& ibidem Abb.nu.8.in ulti.q. & utrobique Apostillæ ad Lap. hic sc remittunt. de electio. Et ad quid, & per quos economus constituatur uideatur per Abb. & Mar. Sozzi. in c. imperatorum. de iura. calum.*

n ¶Procuratorem.] *Quod economus ante litem contestatam non possit constituere procuratorem uoluit etiam Franc.in ca.1.§.1.num. 3.citans, & sequens Lap.hic dc procu. lib. 6. Et dum hic dicit ante litem contestatam supple tu,ab eodem economo,prout in si. habemus text. in c.1.ibi contestatam ab eo, ubi etiam ad hoc no. glo.in uer.ab eo.& glo.in c.ij.in uer. postea. Et ex dictis iuribus elici potest ratio differentiæ ante litis contestationem, & post, quæ est quòd per litis contestationem quis dominus litis efficitur.de procu.eod. lib. 6. pro quibus etiam uideantur Rota Bisigue.9. utrum procurator. co. titu.in antiquio.& 146.An substitutus. in no.*

SVMMARIVM.

1 *Dilatio quarta an & quando detur ad probandum in incidenti,& nu.2.*

3 *Decretalis ultra tertiam,& decre. In causis de testi. intellectus.*

4 *Forma Purgationis.*

5 *Canonici uolentes procedere ad electionem per formã scrutinij debent assumere tres qui uota inquirant, quid si in cap.non sint nisi duo.*

6 *Officium Iudicis pendente dilatione quiescere quomodo intelligatur.*

7 *Appellatione sequuta a diffinitiua cũ iurisdictio transfundatur in superiorem, an expensæ possint per eundem iudicem taxari.*

8 *Dilatio quarta an in summarijs concedatur, & quid in exceptionibus.*

9 *Exceptio reprobatoriá testium an sit peremptoria.*

10 *Dilatio millesima quando concedatur.*

11 *Actori non licet quod non liceat reo.*

ALLEGATIO LXXXII.

1 IN † causa[a] matrimoniali, & de fœdere
2 matrimonij lite contestata,& data dilatione ad probandum partibus: & productis, & examinatis, & publicatis testibus hincinde; reus contra testes actoris in termino statuto ad opponendum hincinde obijcit crimina, & defectus ad repellendum eos à testimonio, idest ut fides illis in suis depositionibus non adhibeatur, & ad probandum ipsa crimina, & defectus; testes produxit, iurare, & examinare facit; ante quorum publicationem actor petit à iudice sibi statui terminum ad probandum testes suos fuisse, & esse bonæ famæ, & immunes à dictis criminibus, & defectibus obiectis: iudex pro prima, secunda, & tertia dilatione statuit terminum ad prædicta: infra quas dilationes actor produxit, & iurare fecit duos testes, & decursis dictis dilationibus,& testibus non examinatis, petit ipse actor à iudice cum solennitate legali sibi statui quartam dilationem ad prædicta probandum; reus contradicit dicens hæc fieri non debere; fuit hic positum per iudicem in alle. Pro parte actoris quòd dicta dilatio dari deberet, allegabantur decre. ultra d
tertiam,& decre.in causis,de testi.quæ disponunt talem dilationem dandam, petitam cum dicta solennitate legali. Pro parte dicti rei respondebant per illas decre. non probari hoc fieri debere, nam secundum illas tunc demum debet talis dilatio dari, quando testes producti in aliis dilationibus sunt examinati, & non prius, nam tex.dicit de solennitate legali ꝙ iuretur ꝙ dicta testium non fuerint percunctata; ergo præsupponitur examinatio, quia aliàs percunctari non possunt: vbi ergo non sunt examinati non habet locum forma dicti iuramenti, ergo nec quarta dilatio. Item assignabant ꝙ ratione huiusmodi, talis iudex non debet dare quartam dilationem; imò nec tertiam, nec secundam, si videatur in præcedenti dilatione esse sufficienter probatum, nam esset superfluum, quæ superfluitas resecanda est ut in proœmio decret.& decret. 2. de probatio.& ob hanc causam debet refrenare multitudinem testium: vt in c. significauerunt, de test. & hoc bene potest iudex discernere ante publicationem, cum semper testes iudici publici sint, quia eos examinat, & penes se dicta retinet. Idem allegat ꝙ iudex statuat terminum ipsi actori ad faciendum deponere testes productos in-
b fra tertiam dilationem, & pendente lite[b] iudicis
c officium conquiescit de appel. significante.[c] Unde saltem tali dilatione durante non potest peti, uel dari dilatio prædicta. Item dicebant hoc esse expeditũ per clem.sæpè.de verb.significa. quæ uult ꝙ in causis summarijs qualis est matrimonialis, vt in clem.dispendiosa de iudic. iudex amputet dilationem; sed si concederetur prima, secunda, tertia, & quarta dilatio, non esset quid amputari posset, cum ultra illas et in non summarijs non indulgeatur dilatio, vt dicta decret. vltra tertiam. & meritò vt sit litium certus finis ut in decre. dilectus.de testi. ubi moderantur reprobationes testium hincinde. Item allega. ꝙ licet quarta dilatio petita cum solennitate legali concedi debeat in negotio principali. & ita loquuntur dictæ decre.ultra tertiam,& in causis. tamen ad probandũ
d exceptiones, vel defensiones emergentes[d] quæ factum principale non respiciunt non datur talis dilatio, aliàs uix esset litium finis si super quolibet articulo probando; prima, secunda, tertia, & quarta præbe
2 rentur. † Item dicebant ꝙ sola solennitas legalis nõ sufficit ad quartam dilationem, nisi concurrant etiã ea quæ concurrere debent vt secunda, tertia dilatio, & vltra ea dicta solennitas legalis. Item allegat. ꝙ quando datur quarta dilatio non possunt nominari noui testes, sed produci de nominatis, quare omnes debent à principio nominari. vt no. Hostien. in dict. c.in causis, de testi. Item alleg. ꝙ dicta dilatio dari

non

non debeat: nam in termino dato actori ad probandum dicta crimina contra testes rei; reus poterat probare eos esse bonæ famæ ut not. solet in c. cum oporte, de accus. & sic sibi sua detensio non auferebatur. Vnde hoc non facto postea petere non potest dilationem de per se ad probandum eos bonæ esse famę; quia istud non est de iure cautum, sed bene est cautum iure, q possunt reprobare de positione testis actoris; vt in d. c. dilectus, uel reprobare dicta de fallo per indirectum, ut in c. series. & c. ex tenore, de test. Et licet iudex talem dilationem assignauerit in causa matrimoniali pro prima, secunda, & tertia, fecit in iustitiam, & grauauit partem, & non sequitur graua uit in vno, ergo & in alio debet grauare ut no. solet in cap. fi. de rescri. Replicabatur pro parte actoris ad prædicta per ordinem. Ad primum dicebatur quòd
3 dicta decre. † ultra tertiam. & c. in causis. non recipiunt dictum intellectum. Nec est gl. uel doctor qui illas sic exponat, & talis intellectus foret absurdus, & sequeretur q iura concederent quartam dilationem in casu magis odioso, & periculoso, & denegarent in casu magis fauorabili, & facili. Nam odium & periculum isto casu emergunt per subornationem testium: nam examinatis testibus est verendum ne pars quæ petit quartam dilationem hoc petat quia percunctatis testibus sit probatum, vel non probatum, & velit subordinatione nouorum testium suā causam reparare. Nec ob. quod dicitur de forma iuramenti &c. Nam ille tex. sic fuit locutus quia verisimile erat q in prima, secunda, & tertia aliqui testes forent examinati: non tamen exclusit quartam dilationem vbi examinati non essent; quia istud esset absurdum vt dictum est, unde tali casu quando non fuerunt examinati dabitur quarta dilatio sine dicto iuramento. & est simile quod legitur, & notatur in
4 c. accedens, de pur. canon. † Licet enim forma purgationis sit, vt infamatus de crimine, iuret se non commisisse, & purgatores iurent se credere ipsum innocentem, tamen si defectus natalium ueniat in purgatione, reus iurabit se credere fore legitimum, & per
e uertetur [c] forma isto casu; & tradunt doctores in d. decre. propter naturam materiæ. Nam iurando se uerè esse filium talis, uerè subiret anceps periurium: quia hoc uerè sciri non potest. Idem est
5 in similibus multis, † nam licet canonici procedentes ad electionem per formam scrutinij debeant assumere tres de collegio fide dignos qui uota cunctorum diligenter inquirant, & est hoc de substantialibus formæ: tamen si in capitulo non sint nisi duo canonici, non seruabitur propter defectum materie:
f ut not. in c. quia propter [f] de elect. eodem modo licet deficiens in probatione obiectorum in personā electi sit suspensus triennio beneficijs ecclesiasticis: tamen si obiiciens non habet beneficia aliter punietur: vt no. de elect. c. 1. lib. vj. uel posset dici q etiam possit dicto casu præstari iuramentum prædictum; quia testibus non examinatis tale iuramentum continet veritatem: quia ista stant simul non fore testes examinatos, & non percunctasse eorum dicta vt de se patet. Præterea illud iuramentum quod non fuerunt dicta testium percunctata secundum Innoc. in d. decret. vltra tertiam; intelligitur tam de testibus actoris, quam rei: licet in hoc casu thematis non fuerint examinati testes actoris, & sic iurari potest dicta testium non fuisse percunctata.

Ad rationem quæ assignabatur pro intellectu dictarum decret. respondi q in casu thematis non apparebat probatum: ergo denegare non potest quartam dilationem prædictam, & cum [illegible]batur, debet ergo primo examinare productos, & ut [illegible] pro[illegible]bent: & tunc deneget, si non probent [illegible] tunc concedat. Respondetur hoc non esse iure cautum, & sequeretur ex hoc q [illegible] in prima [illegible]one [illegible] duos testes, quod Iudex non deberet [illegible]cipere al[illegible]os donec illi examinarentur: [illegible]uia nec [illegible]udex [illegible] plures testes recipere si producti sufficienter probent: & tamen hoc nemo dicit; nisi effrenata mul[illegible]do produceretur, quod non est in casu nostro; quia solum d[illegible]o sunt producti: facit ad ista quod no. Spec. in §. restat. de [illegible]lib. uers. sed quomodo, ubi apparet non de[illegible] si fieri refrenationem testium: & tunc demum cum numerus noster est magnus. Item cum plures sint articuli in causa formati, & fortè per duos testes pro ductos in casu, volo probare solum unum capitulū, quia alia ignorant, & per producendos volo probare alia capitula, patet q non potest mihi denegare quartam eo prætextu quia illi duo possent probar[illegible]. Item quia non est tutum parti duos solum producere, qui fortè non concorda[illegible]unt, vel forte vnus repel[illegible]tur aliqua exceptione. Item cum actor produxerit, & examinari fecerit sex testes, & reus producat suos su per directo contrario, si iudex vidit q illi sex testes actoris p[illegible]obauerunt debet dare quartam dilationem pr[illegible]di[illegible]am, non obstante q duo sin[illegible] [illegible]rodu[illegible] in ter tio. q[illegible]a probatio dictorum pro parte rei nō suf[illegible]ceret, nec to[illegible]eret probationes a[illegible], sed debent esse totidem, uel p[illegible]ures [illegible] te
6 sti. in præsentia cum sua materia. † Ad id quod [illegible]batur q dilatione pendēte iudicis of[illegible] sum con[illegible]ne
g scit &c. Respondebatur q verum es[illegible] circa [illegible] quæ impedirent, turbarent, uel implicarent, actum [illegible]m præhensum in d[illegible]at one, sed non alia extranea, vnde si iudex assignet terminum ad probandum partibus in causa, & dilatione pendente altera partium aliquid attemptauerit in præiudicium litis, uel partis alterius, nulli dubium quòd iudex poterit officium suū impendere circa reuocationem attemptatorum, non obstante dilatione assignata ratione prædicta,
h sed in casu prædicto noua dilatio [h] ut producantur alij testes, & receptio aliorum testium non turbat, vel impedit effectum dilationis statutæ ad faciendū examinari: imò tendit ad idem, & est acceleratio litis, vt illis examinatis præstò sint alii, & ad id quod dicebatur, sicut pendente vna dilatione non debet dari alia, sic nec pendente examinatione testium pro ductorum infra vnam dilationem non debet dari alia dilatio, ut idem iuris sit in principali, quod in accessorio, cum examinatio sit accessoria ad ipsam dilationem. Respondebam hoc malum esse argumentū, & dissimile; nam pendente una dilatione possunt te stes produci: & ideo non est danda alia, quia omnino superflua, sed alia trascursa, licet testes examinētur non possunt alij testes produci sine noua dilatione. Item si sit statutus terminus ad faciendum examina rite-

ri testes, tamen ista dilatio habet plus facti quam iu
i ris: nam huiusmodi dilatio solum factum respicit, [i] & in die feriata possunt examinari, vt intelligantur facta iuris dispositione, ex dilatione, nam per solum iuramentum eorum satisfactum est dilationi datæ ad probandum, & sic non impediet cursum causæ in alijs, quæ sunt iuris; sicut ut impedientur ea quæ
7 sunt facti. † vnde licet de iure post appellationem à diffinitiua sint ligatæ manus iudicis, & iurisdictio in superiorem transfusa, tamen hoc non obstante pos-
k sunt taxari expensæ: quia hoc est facti, & est declaratio condemnationis præcedentis, secundum ea quæ no. in decre. sæpè de appella. Ad de re. sæpe de verb. signifi. in cle. Respondebatur primò quod non dicitur quod amputetur de numero dilationum concessarum à iure. s. prima, secūda, tertia, quarta, sed statuat pro dilatione pauciores dies quam in ijs, vel intelligitur vbi abbreuiatio de iure conceditur. de re iudi. quod ad consulationem, de app. cum sit. cum si. aliàs beneficium iuris iudex auferre non potest. 28. dist. de ijs. de re iu. indultum. lib. vj. aliàs tollerentur defensiones necessariæ quia si non potui habere testes in tertia dilatione, & denegaretur quarta quæ solum isto casu concluditur, patet quod tolleretur defensio, & probatio quod illa cle. prohibet, ibi non sic tamen iudex litem abbreuiet: quin & reprobationes necessariæ, & defensiones legitimæ admittantur. † Nec esset sanus intellectus si intelligeretur quod in summa-
8
l rijs [l] non haberet locum quarta dilatio, cum ita in summarijs, sicut in alijs obuenire possit impedimentum, propter quod in prima, secunda, & tertia dilatione non potui habere testes necessarios ad probandum, quos modo in quarta habere possum: & ita in illis succurrendum est probationibus, sicut in alijs, immò magis quia sunt fauorabiles, præsertim in cā matrimoniali, qualis est prædicta, in qua etiam publicatis attestationibus, & imò lata sententia possunt testes produci, ut veritas probetur: fortius ergo, & facilius dari debet ad id quarta dilatio, & minus lædit hoc regulas iurium. Item si diceretur dilationem huiusmodi esse amputandam in summarijs, debuisset iudex amputare dilationem datam ad probandum odiosam exceptionem contra testes: sed ex quo illa non fuit amputata, absurdum esset quod amputaretur dilatio ad se defendendum ab obiectionibus cōtra illam; Ad id quod dicebatur quod quarta dilatio habet locum in negotio principali, & non in excep. respondebatur quod ille decr. loquuntur generaliter, & sunt generaliter intelligendæ. Item dicebatur quod erat quæstio Spe. de testi. §. qualiter autē. vers. sed cum super ubi arguit pro & contra secundum Guil. & ibi Ioan. And. super dicto ver. dicit quod quarta dilatio habet locum in exceptionibus perempto-
9 rijs ab idemptitate rationis, secus in dilatorijs. † Ista autem exceptio reprobatoria testium est perempto-
m ria [m] saltem per obliquum: quia illa probata aufertur probatio, & admittitur contra eam, & sortitur eādem naturam, quia actoris & rei æqua debet esse cōditio, & sic se habet excep. contra testes. Ad id qđ dicit quod sola solennitas legalis non sufficit &c. respōdebatur quod quicquid requiritur in 1. 2. 3. & 4. hoc nō est quærendum in quarta in qua speciale est vt ser-

uata solennitate legali illa concedatur, vnde istud iuramentum excludit omnem præsumptionem, seu suspitionem contrariam, & probat me fuisse impeditū in habendo illos testes quos modo volo producere, vnde & bene inspiciendo in ista quarta dilatione sic concessa interueniunt omnia quæ in prima, secūda, & tertia. Sed probatur isto casu per iuramentum delatum à iure: & ita habet cōis practica in iudicijs, & intelligo me non potuisse habere, non quia fuerim impeditus ex facto meo seu ex contumacia ip-
10 sorum testium: † quia illo casu ne dum quarta, sed millesima daretur: vt no. in d. c. vltra. & Iac. Butr. in l.
n j. C. de dila. [n] Sed intelligo habere me non potuisse, quia fortè erant absentes, uel excōicati, vel criminosi, & perseuerantes in crimine, uel huiusmodi; & modo sunt præsentes, liberi, & idonei, vt sit differentia inter impedimentum per quod datur tertia, vel millesima, & impedimentū per quod datur quarta cū solennitate legali: alias absurdum videretur dari millesimam impedito sine solennitate legali. Ad id quod dicebatur quòd in quarta dilatione non poterant produci non nominati ante; respondebatur hoc non esse uerum, nec iure canonico nec in communi vsu, seu practica receptum, uel posset esse uerum ubi plures fuerint nominati in præcedenti dilatione quam examinati, sed vbi nulli fuerunt nominati in præcedenti dilatione, istud non potest habere locum. Item non esset æquum sic dicere, nam fortè ideo non nominauit, quia erant absentes, & non putabat illos redituros, sed si à casu redirent, respondebatur quod imò si vis me probare malæ famæ; licet me probare bonæ famæ idem in simili vt no. gl. in decre. qualiter de accu. & ibi & in c. cum oporteat, eo. titu. no. vnde licet potuerim probare pendente dilatione tua ad probā-
11 dum contra me: † De bono iure, quia non licet actori quod reo non liceat cum nil obstat quominus debeā habere dilationem meam ad probandum quæstionē ante testium publicationem, quia post fieri non posset nisi per indirectum, vt in clem. ij. de testi. & licet sint alia remedia, reprobare de falso: hoc est durum, & difficile, & aliquando impossibile, cum via & faci-
o lis & probata [o] auferri non debet: quia nulla spes defensionis auferenda est, & maximè contra exceptiones odiosas, quia odia restringi, & fauores conuenit ampliari.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶In causa.] *Hanc Lapi Alle. pro nota refert, & reassumit, ac sequitur Ludo. Rom. consi. 225. quo ad primū, & con. seq. repetens plures huic Alle. Flari debere ex quo Lap. non habet contradictorem. Hanc etiam Alle. elegantem dicit Feli. in c. in causis. col. 2. de testib. Aduertendum tamen est quod in prin. illius con. 225. dum dicitur. Consequens est ut in ea debeat quarta dilatio dari deesse uidetur negatiua, unde legi deberet Consequens est ut in ea non debeat quarta dilatio dari. Et quod legendum sit cum illa negatiua apparet postea ex uerbis eiusdem con. post num. 1. ibi quod in causis summarijs non est concedenda dilatio quarta, & consi. seq. post nu. 7. uers. respondetur, quòd si rectè, & aliter legendo Ludo. si-*

do. sibijpsi contrarius esset. Et dicta con. Roma. sequitur alios referens Nico. Boe. dec. 352. uiso nume. 1. Stante igitur authoritate Lapi, & Ludo. Roma. à quibus alij dissentire non uidentur duæ conclusiones eliciuntur. Altera est quod in causis summarijs quarta dilatio concedenda non est. Altera uero quod tunc demum quarta dilatio conceditur quando examen aliquorum testium interuenit in tertia dilatione. Hæc sunt uerba clara Roma. dicto con. 225. post num. 1. uer. præmissa ergo alle. & con. seq. ad fi. uers. Ex ijs igitur. Possem igitur ijs præmissis ad alias Alle. transire, præsertim quia Romæ ubi ferè causæ omnes uel de iure summariæ sunt, uel summariæ ex principis rescripto efficiuntur, uel potius ut summariæ cognoscuntur, & deciduntur prout ostendo in commissionum declarationibus. Et raro disputari uidi an tertia, an quarta dilatio concedenda sit. Pro arbitrio enim Dominorum de Rota, & aliorum iudicum delegatorum dilationes concedi, prorogari, denuo dari, breuiari, uel denegari consueuere diuersis rationibus, & causis quas recensere longum esset. Ne tamen illud mihi eueniat quod plerisque doctis iuris in dies contingit, qui ouium more, quarum una saltante saltant omnes dum inueniunt aliquem Docto. asserentem opin. aliquã esse ueram, communem, uel tenendam, re non aliter discussa in eandem opin. facilè ueniunt, illamque qualiscũque sit omnino amplectendam existimant, præsertim si ab aliquo magnæ authoritatis comprobatam cognouerint. Ego iuxta carmen Horatianum nullius addictus iurare in uerba magistri, non facilè in alicuius opin. uenire consueui, quando præsertim aliquid sese offert quod animũ turbet, prout mihi accidit super ijs duobus con. Ludo. Roma. in quibus pluries (ut præmisi) asserit quæsitum suum ab hac Lapi Alle. in proprijs terminis decidi, super eo uidelicet ꝙ in causis summarijs quarta dilatio concedi non debeat. Rursus ꝙ tunc demum quarta dilatio concedenda sit quando examen aliquorum testium interuenit in tertia dilatione, demum testatur super ijs Lapum habere contradictorem. Ego licet Ludo. Roma. authoritas maxima sit, & inter clariores Docto. numeretur ut per Sozzi. consi. 74. in præsenti, nu. 8. lib. 1. & Barba. consi. 67. illud. col. 2. post medium lib. 3. satis miror quo modo Roma. asseruerit Lapum idem tenuisse quod ipse. Rursus quomodo supponat in illa opin. quam ipse Roma. tenet Lapum non habere contradictorem, cum unico fundamento utrunque suppositũ Ludo. Roman. facilè subuerti possit: licet enim Lap. præmiserit hanc opin. in qua Roma. residet, pro illaque plura adduxerit, si tamen tota lege perspecta iudicabimus, cognoscamus Lapum in ea Opin. non remansisse, immo ad contrariam transisse, contraria argumẽta adduxisse, ad prioraque omnia obiecta congruè respondisse, & cum ultima opin. Doctoris in dubio sequenda sit, tanquam firmior, & ex mente eius qui plures opin. posuit. ad glo. in l. qui filium. §. Sabinus, in uer. & alia. uersus fi. ff. ad Trebel. per Bar. in l. bona fides, num. 2. ff. depo. & per Bald. in auth. ex testamento. col. 2. uer. ex quo ultimo. C. de colla. & facit tex. in c. cappellanus. uers. posteriori sententia. de ferijs. sequitur ꝙ in dubio secunda opin. Lapi de qua hic tenenda uidetur, & sic contra Roma. Amplius ꝙ non sit uerum ꝙ non habeat cõtradictorem, patet cũ contradictorem illius opin. habeat ipsum Lap. Et ꝙ Lap. hic resideat in opinione contra Roma. ꝙ immo in causis summarijs habeat locum quarta productio testantur etiam Feli. in Alleg. c. in causis. col. 3. in prin. ante nu. 3. de testi. uersi. Et ibi postea plenè probat ꝙ in causis summarijs habet locum quarta productio. & alij quos citabo infra in uer. in summarijs. Pro defensione Ludo. Roma mihi in mentem uenit ꝙ non esset forsan absonum credere ꝙ tempore suo hæc Alle. Lapi trũcata esset, & non integra ut hodie, & sic Alleg. huiusmodi penes Roma. tunc existens duraret usque ibi Replicabatur pro parte actoris exclusiuè. Et solum contineret fundamenta illarum opin. de quibus per Roma. in dictis con. Vel contra ꝙ tempore Roma. esset eadem Alle. quæ nunc, & aliquid ultra contineret per quod appareret primas opin. ualidiores iudicatas fuisse, seu aliud ex quo eliceretur Lap. resedisse in prioribus opin. quod hodie nos non habemus. Et licet hæc diuinatiua uideri possint, tamen ante Ludo. Roma. attestatione, & considerato ꝙ Alle. huiusmodi quæ circumferuntur corruptæ, manchæ, truncatæ, & aliàs defectiuæ. in plerisque apparent non esset absonum ad similes responsiones confugere. Altero modo excusari posse uidetur Roma. si supponamus ipsum existimasse priores opin. Lapi in hac Allega. prioraque fundamenta, & illationes ualidiores esse. Hæc mihi nunc occurrunt, cogitent omnes.

b ¶ Pendente lite.] Lege tu pendente dilatione, ut etiam ꝙ sic legi debeat colligitur infra nu. 6. dum ad hoc argumentum respondet. Et ꝙ dilatione hominis, uel iuris pendente nihil fieri possit uoluit idem Lap. supra Alle. 2. disputat hic. nu. 7.

c ¶ Significante.] Et l. siue pars. C. de dila. glo. magna ad fi. in c. præterea. extra eo.

d ¶ Emergentes.] Emergentium appellatione quid ueniat uide super 2. commis. in uer. emergen.

e ¶ Peruertetur.] Idem uoluit supra Alleg. 10. disputat hic, nu. 6. uersi. tamen si iudicatur purgatio super defectu natalium.

f ¶ De electio.] Hoc dictum Lapi referunt, & sequuntur plura alia ad rem adducentes Feli. in c. nonnulli post num 34. in uer. uerba legis, uers. similiter Lap. de rescr. & D. meus Phi. Dec. in c. 1. nu. 21. de electio.

g ¶ Respondebatur.] Pro hac, & similibus limita. uide quæ scripsi supra Alle. 2. disputat hic, post nu. 7. in mea Apostil. in uer. disponat.

h ¶ Noua dilatio.] Dilatione pendente alia dari potest ut incipiat alia finita. Bar. in l. quandiu. 3. de acqui. hære. Sozzi. Regu. 93. fallen. 14. qui Lap. sequitur.

i ¶ Factum respicit.] Idem notauit Rot. 73. licet in remissione. in no. ubi propter hanc rationem uult testes infra terminum iuratos post illum examinari posse, limitat nisi terminus ad perfectam probationem assignatus fuerit, pro quo uideatur alia Dec. etiam in no. 465. quæ est quasi eadem cum illa Bellame. 715. ubi ad partes simile dubium discutitur. Videantur etiam Rot. Bisig. i. de testi. in antiquio. Cald. consi. 1. eod. titu. de testi. Alberic. super rubric. C. de dilatio. & Gui Papæ Dec. 125. practicatur.

k ¶ Taxari expensæ.] Contrarium uoluit Anto. de Butr. in c. pastoralis. §. uerum de appel. Pro conclu. uerò Lapi adduci potest Rot. 13. si iudex. in no. Et Lap. hic citat, & sequitur Maran. qui hanc Alleg. adducere uoluit in suo Specu. in penul. actu prin. nu. 126. limi. 17. & Ioan. de Ami. de uenaf. consi. 55. in causa. nu. xij. uideatur. D.

meus

mens Phi.Dec. in d.§.uerum num.14.ubi reassumit hoc dictum Lapi,& defendit,& impugnat.

l ¶In summarijs.] *Quòd in summarijs habeat locum quarta dilatio probo supra in Apostil.magna,& uoluerunt Lap.sequen.quem corruptè allegant Abb. in c.tertio loco.col.4.in fi.de testi. Alex.in l.fi. post numerum 18.& Ias.nu. 3.ff.de fer.ac Io.Bap.Ferret.consi. 140. sed quia. post princ. Et scias tu ꝙ omnes hanc alle.citare uoluerunt.*

m ¶Peremptoria.] *Idem uoluit glo.in c.1.in uer.præsentiam,post medium.uers. sed hæc exceptio quasi peremptoria est & glo.fi.in c.de testibus, uers.sicut uides in teste.de testi.& Abb.in c.cum l.post num.13.uers.sed tu aduerte,ubi Apostil. ad Lap.hic se remittit. de re iudi. Et quòd exceptio quæ opponitur in personis testium magis accedat ad naturam exceptionis peremptoriæ, quam dilatoriæ uoluerunt At.de But.in c.ultra tertiã. col.4.de testi.Abb.in d.c.ex parte,col.8.uers. Nec exceptio contra personas testium.& col. 9. uers. Dicitur peremptoria per obliquum.de testi.& utrobique Apostillæ remittunt se ad Lap. hic. Idem Abb. in c.præsentium,ante nu.2.ubi etiam Apostil.Lap. hic sequitur. eo. & Abb.in alle.c.1.de excep.col.2. post nu. 7.uers. Et licet non sit propriè peremptoria, & ibidem Felin.inumer. 2.uers. Dum dicit glo. qui etiam citat,& sequitur Lap.hic.*

n ¶De dilatio.] *Videlicet.col.2.uers.Sed si uult petere quartam. Idem uoluit Nic. Boe. Dec. 294. & istam. colum. penultim. in fin. ubi citat, & sequitur Lap.hic, licet subdat id non seruari secundum ordinationem regiam.*

o ¶Pro vita.] *Legerem propitia.i.fauorabilis, & expediens. Et pro eo quo subdit quòd nulla spes defensionis auferenda sit,adduci potest tex.in c.clerici.81. distinct. cum gl.quæ uult præponendos esse testes laicos deponentes pro defensione testibus clericis deponentibus contra reum.Idem uoluit Corset.in singu. in uer. testis. 9.& illam gloss. dicit singu. & nota.Roma.in l.1.§.fi.col.3.& in l.in illa in fi.ff.de uerb.obliga. & Cur. Iun.consi.17. licet. numer. 5.facit tex.in l.fauorabiliores.ff. de regu. iur. Et in finita ad hæc cumulat nouissimè Aegid. Boss. Mediolanen. in tractat. crimi. sub titul. de fauo. Defensio.*

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia ubi sepulta sunt corpora infidelium uel paganorum an possit consecrari.*

2 *Cadauerat an possint sepeliri in ecclesia consecrata.*

3 *Mulier prægnans cum fetu an possit in ecclesia sepeliri.*

4 *Corpora infidelium in ecclesia sepulta sunt exhumanda.*

5 *Corpora infantium non baptisatorum in cimiterio sepulta an sint exhumanda.*

6 *Multa post factum tolerantur quæ ante factum prohibentur.*

7 *Cimiteria in quibus corpora paganorum sunt sepulta an debeant consecrari.*

ALLEGATIO LXXXIII.

1 Ecclesia † vbi est sepultus paganus [a] nõ po
a test consecrari, neque ibidem missa cele-
brari,sed iactari foras,& mundari, de con
sec.dist.2.ecclesia.Item non potest consecrari eccle-
sia vbi cadauera infidelium sunt sepulta, nisi primo
euulsis,vel rasis corporibus,vel parietibus,ea.dist.c.
sequen.Sed quid si christiani erant ante,quàm sepul
ti fuerunt nunquid potest ecclesia consecrari? vide-
tur ꝙ sic quia dicti tex. uidentur loqui de cadaueri-
bus infidelium, & est ratio quia illis non communi-
b camus viuis,ergo,nec mortuis, [b] quæ ratio cessat in
Christianis. Et licet tamen Christiani in ecclesia se-
peliri non debeant:vt in ca.nullus. xiij.q.ij. hoc non
est ex dicta causa,sed propter immunditatẽ ecclesiæ,
idest puritatem, & reuerentiam: vnde ex quo ante
consecrationem fuerunt sepulti cessat ratio. & ideo
exhumari non debent,& videtur probari in c. eccle-
sia.ij.de conse.dist.1.vbi dicitur ꝙ ubi post cõse. fue
2 rũt sepulti christiani possunt missæ celebrari.† Nun
quid autem cadauera possint sepeliri in ecclesia con
secrata videtur ꝙ non quia prohibetur ecclesia con-
secrari ubi sepulta sunt talia cadauera. de conse. dist.
1.ecclesia.& c.sequen.ergo post consecrationem nõ
debent ibi sepeliri à paritate rationis; sed illa capitu
la videntur loqui de cadaueribus infidelium, non de
christianis, & quod de vno prohibetur de alio conce
di videtur imò uidetur sentire glo. in d. c.ecclesia,ꝙ
cadauera christianorum possint ibi sepeliri, in eo ꝙ
3 dicit mulierem † prægnantem sepeliendam in eccle
sia secundum aliquos,& ideo dicit ꝙ consueuit ven
ter aperiri,& fetus extra cimiterium sepeliri. scilicet
vt mulier possit in ecclesia sepeliri. & Host.in sum-
ma de conse.eccle.§.an sit.vers. quid si mulier. dicit
ꝙ si constat fetum mortuum potest mulier prægnãs
in ecclesia sepeliri,aliàs aperiri debet, & baptizari,&
sepeliri in cimiterio,facit pro hoc tex. in d.cap.eccle
sia,in simili. ubi dicit ꝙ si post consecrationem cada
uera fuerunt sepulta, possunt missæ celebrari si fue-
rint christiani qui sepulti fuerunt; quia cessat ratio
prohibitionis, quia quibus non communicamus
viuis nec mortuis. In contrarium posset sumi argu-
mentum, quia ex quo permittit missas celebrari, si
post consecrationem fuerunt sepulti,ergo videtur si
ante consecrationem fuerunt sepulti non liceat. Itẽ
aduertendum ꝙ sicut non licet cõsecrare ecclesiam
vbi infidelium corpora sunt sepulta, sic nec missas
4 celebrare. † Sed quid si post consecrationem sepe-
liantur dicta cadauera nunquid sint exhumanda? vi-
detur ꝙ sic a paritate rationis, quia sicut ante conse-
crationem debent euelli corpora vt possit consecra
ri. Ita & postquam consecrata est si sepeliantur de-
bent exhumari à paritate rationis. Nam ratio qua-
re non potest consecrari ecclesia tali casu est:vt not.
gl.in d.c.ecclesia. quia quibus ecclesia viuis commu
nicare non potest,nec mortuis; quæ ratio est etiam
in sepultis post consecrationem,& videtur hoc senti
re tex.in d.c.ecclesiam, in eo quod dicit ꝙ missas ce-
lebrare non licet vbi cadauera post consecrationem
fuerunt sepulta; pari ratione ergo & exhumari, vt
possint officia celebrari. Sed quid de cadaueribus
christia-

5 christianorum? videtur q non. † Quid igitur si sepulta sunt cadauera infantium non baptizatorum dicidem q de infidelibus dictum est. Quid si discerni non possint talium ossa infantium ab alijs & sic non possunt exhumari de sepultu. sacris; respondeo aut fuerunt sepulti post consecrationem, aut an te. Si post, non debent exhumari: vt supr. vel post ... esset ecclesia reconcilianda, si ante, non debet ibi ecclesia consecrari; quia licet corpora non debeant exhumari vbi sunt permixta, quia pure constat q ibi sunt infideles; & licet in ecclesia cōsecrata toleretur propter mixturam; in non consecrata sunt exhuman da, aliàs in ecclesia non posset celebrari, & sic ad euitandum quandam absurditatem toleratur: tamen vt nulla absurditas sequatur non consecretur ecclesia vbi sunt talia corpora [illegible]pulta, & ideo non fiat, &
6 multa post factum † tolerantur quæ ante facta prohibentur &c. Quod corpora etiam in[illegible]idelium non debeant sepeliri in ecclesia videatur no. Host. in sum. de immu. eccle. §. in quibus, & ad quos vers. sed nec infra ecclesiam. vbi etiam dicit q in ecclesia sepeliri non debent aliqui nisi sint episcopi, aut Abbats, aut digni præsbyteri, aut fideles laici, alleg. 13. q. 2. nullus, vbi est tex. Intelligunt quidam de laico fideli, & in dignitate constituto per quem scilicet miracula fiunt à fide. i. uirtute. Alij intelligunt de quolibet laico fideli & in dignitate constituto: sicut Comite Rege, Imperatore, & sic de facto seruatur. glo. tamē in d. c. nullus. videtur intelligere de quolibet christia
c no [c] nisi in mortali peccato decesserit. Host. in sum. de consec. ecc. §. & an sit, vers. quid si mulier prægnās &c. videtur sentire q si corpora sepulta sunt christiana non exhumanda; sed posset ecclesia consecrari si ne exhumatione in eo q faciat dubium solum quā do est prægnans, & dicitur quòd etiam si prægnans sepulta sit potest consecrari sine exhumatione: ergo videtur innuere q possint exhumari corpora tali ca
7 su. † Item cimiteria in quibus corpora paganorum sepulta sunt non debent consecrari. de conse. distin. 4. ecclesiarum. & c. ecclesiam, no. Host. de conse. ec. §. an sit interanda, Aliud in ossibus infidelium quæ expelluntur, ratio differentiæ quia ab ecclesia eiiciū tur. Host. vide summam in d. §. & an sit. Archid. in cap. ecclesiam, de consecra. dist. j. super uer. fideles, dicit doctores intelligere q quando ecclesia est con secranda prius pauimentum est purgandum, & si sunt ibi corpora infidelium euellantur secundum Hugo.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Paganus.] *Idem uoluit Host. in sum. de consecra. eccle. §. & an sit, numer. 7. uers. Item cimiteria in quibus corpora paganorum, ampliat ubi etiam sunt corpora hæreticorum, uel excommunicatorum. cap. consuluisti. eo. & cap. sacris. de sepul. & utrobique per Ioan. Andr. & alios. & ad hanc Allega. Lapi se remittit Franc. in c. uni. ante num. 8. super glo. in uer. polluto. de conse. eccle. lib. 6.*

b ¶ Nec mortuis.] *Iuxta text. in cap. 24. quæst. 2. & per Roma. Syngu. 701 dicam. uersus si. uers. Et est ratio duplex.*

c Quolibet christiano.] *Hodie ex communi obseruantia in toto orbe christiano christianus quilibet in ecclesia sepelitur. Quidam tamen abusus corpora defunctorum quorundam in sublimibus, ac eleuatis loci, in arcis, seu capsis ornatis, ac fastuosis recondendi, & conseruandi nunc sub diuo Pio IIII. sublatus est, quippe qui cadauera sic iam recta, & eleuata deponi, ad locaque debita reponi mandauit. Qui autem sint illi qui ecclesiastica sepultura carere debent h bemus Apocali. cap. 21. Timidis autem, & incredulis, & execratis, & homicidis, & fornicatoribus pars illorum erit in stagno ardenti igne, & sulphure. & Al. x. in c. quibus pee cata, & in alijs. 13. quæst. 2. & in cap. quia in omnibus. de usur.*

SVMMARIVM.

1 *Papa gratiose concedens cuidam episcopo conferre posse quædam beneficia uacātia an includat illa quæ specialiter sedi apostolicæ sunt reseruata.*
2 *Papa dicitur [illegible] cæteris inhibere quæ sibi specialiter reseruata sunt.*
3 *Indefinita locutio equipollent uniuersali.*
4 *Papa per gratiam alteri factam non ligat sibi[illegible] manus.*
5 *Generi per speciem derogatur.*
6 *Præsentatio prædicari dicitur de patronis laicis & præsentatio clericorum electio proprie dicitur.*
7 *Episcopus non potest se restringere ad conferenda certa beneficia ante uacationem.*
8 *Episcopus eligens aliquem ad beneficium si moriatur ele[illegible]us ante uacationem an possit episcopus alium eligere.*
9 *Decretum papæ an ligare dicatur ignorantes.*
10 *Verbum, beneficium, latissimum est, & maxime per clausulas sibi appositas.*
11 *Abbatiæ an ueniant sub nomine beneficiorum*
12 *In generali concessione an ueniant ea quæ quis in specie non fuisset concessurus.*

ALLEGATIO LXXXIIII.

1 DOminus † Papa [a] gratiose concessit epi-
2 scopo Florent. ad ipsius supplicationem
b reseruando [b] collationi suæ ea vice dumtaxat, authoritate apostolica quatuor beneficia ecclesiastica; etiā si dignitates, vel personatus existant, & curam habeant animarum, & ad ea consueuerit quis per electionem assumi, etiam si dignitat[illegible]s huiusmodi in collegiatis ecclesijs principales existant. Quorum beneficiorum singulorum fructus, redditus, & prouentus si cum cura sexaginta, si sine cura fuerint. xl. flore. auri secundum taxationem decimæ v[illegible]orem annuum non excedant; pro quatuor perso ni[illegible]oneis, quas duxerit eligendas si quæ tempore resc[illegible]a[illegible]onis huiusmodi in ciuitate, vel dioecesi Florent. dummodo in ecclesia cathedrali non existant, uacabant, vel cum uacauerint; quæ dictæ personæ p se, aut per procuratores suos infra vnius mensis spatium postquam eis, vel eorundem procuratori uacatio illorum innotuerit duxerit acceptanda, singula eorum videlicet beneficia ipsarum personarum singulis,

gul[illegible] post acceptationem huiusmodi conferenda [illegible]pus, & p[illegible]ijs suis, [illegible] bendo q[illegible] episcopis Floren. qui [illegible] ad quem uel ad q[illegible] prædi[illegible] huiusmodi bene fi[illegible] Pr[illegible]. Præsentatio: Electio, seu q[illegible] dispo[illegible] communiter, v[illegible] de huiu[illegible] benefi[illegible]ijs interim etiã an[illegible] postquam eis con stit[illegible] rit [illegible] uel e[illegible] procuratores prędicti, [illegible] quoquomodo p̃sumant, ad conferenda etiam authoritate prædicta fi[illegible] huiuf modi[illegible] cum omnibus iu ribus, & pertinentijs eorundem, sibiqu[illegible] prouidendum de [illegible], ac inducend[illegible] personas ipsas, vel dictos procuratores in corporales possessiones &c cũ claus[illegible] & communibus non obstantibus, & [illegible] decreto sub data Auinion. Pontifi. domini Grego. xj. anno primo calen. Maij. Quæritur nunquid [illegible]pdi ctę gratiæ includantur beneficia sedi apostolicæ spe cialiter reseruata, seu beneficia in curia vacantia, seu beneficia ad [illegible] apostolicam deuoluta, secũdum statuta Lateranen. concilij, & de quibus uideri po test in [illegible] alle[illegible]. Secundo quæritur nun q[illegible] gratia includantur beneficia quæ spe ctant ad præ[illegible]ionem patronoru[illegible]. Tertio quæritur de modo procedendi in præ[illegible]
1 per di[illegible] episcopum. † Respondeo [illegible] pe[illegible], & dico quod benefi[illegible] de iure communi, de quibus in decre. præsenti de p̃ præben. lib. 6. & [illegible] alleg. mearum in al
c leg. xcvj. non includuntur in dicta gratia, nec pos
d sunt [illegible] confe[illegible] per dictum episcopum vi gore dictæ gratiæ. per decre. licet de præben. lib. vj. Circa hoc quæri p̃sset cum dicta beneficia de iure comm[illegible] in curia romana [illegible] beant per papam conferri infra mensem a die uacationis, & noti [illegible] m[illegible]torem, nunquid
e [illegible]um mensem includantur in [illegible] gratia [illegible] conferri per di[illegible] o p[illegible] Floren. uigore [illegible] gratiæ [illegible] quod sic de iure communi, quia tunc uerum est quod uacant, & non uacant in curia, & [illegible]m. ad hoc optime quod not. gloss. sed quæritur, [f] quę [illegible]
f optio [illegible] non contulit. Sed [illegible] cum p[illegible] tæ per episcopum præd[illegible]tum hab[illegible] ceptandum vni is mens[illegible] in curia ibi uacant pe[illegible] mens[illegible]m [illegible] po[illegible] mensem, nunquid [illegible] les per omnes electæ pe[illegible] be ne[illegible] Respondeo, puto quod sic, quia tunc [illegible] vac[illegible] is cr[illegible] ordina rio no[illegible] 6 [illegible] eidem ad c[illegible] us menti pape [illegible] Sed [illegible] a u[illegible] sint [illegible] vacantia in cu [illegible] apostolicæ, & ipso [illegible]
g [illegible] ita & de benef[illegible]cijs specialiter reser-

h uatis [h] dubium uidetur, quòd [illegible] sunt summo ponti fici specialiter reseruata [illegible] ro[illegible]manum
2 appo[illegible] † quia ea quæ [illegible] specialiter reseruat aliis in[illegible], In co[illegible] facit quod ex quo papa con[illegible] per autho[illegible] suam rese[illegible], & cõ ferat, pe[illegible] modis [illegible] ibi soli p̃ iudicat, & [illegible] dum ci priuilegium, & contra e[illegible] interpretatio quilegem po tuit ape[illegible] dicere, etiam in materia impetrantium beneficia; ut not. [illegible] o. in c. si de bene[illegible] uper uer. si uc ad nos. de præbend. & de [illegible] suo qui reseruauit certus erat tempore priuilegij, uerba sunt gener. dia de quatuor be[illegible]ijs uacan[illegible]us, de omni ergo ua
3 catione intelligitur, † quia indefinita æquipollet uniuersali. ut no glo. de elect. ut circa. lib. 6. & uerbũ
i uacat de uacatione iuris, & non facti [i] intelligitur, de[illegible] once. præben. cum nostris, & de decre. licet de præ ben. lib. 6. non loquitur in isto casu, sed solum de be neficiis in romana curia vacantibus de iure commu ni, de quibus in d. c. p[illegible]. Sed huiusmodi specia liter reseruata non dicuntur propriè uacare in cu ria. glo. in c. [illegible] pen. in cle. in ver. secus, uidetur sentire quod specialiter reseruata non uacent in cu ria, imò in partibus uacant sed do papa pro vna vice uult de[illegible] prouide[illegible] pers[illegible] & bene proui det cum de[illegible] confe[illegible] gratiose alte i concedit, & hanc differentiam facit dicta gl. in d. cle. cum de bene[illegible]cio inter uacan[illegible] in curia, & deuoluta ad cu riam; vnde prima non confert, secunda sic, ut ibi; pos set tamen æque distingui an specialis reseruatio fue rit facta per papam ante di[illegible]am gratiam factam di cto episcopo de dictis beneficiis: & tunc includatur etiam specialiter reser[illegible] per rationes supradictas. Si autem specialis reseruatio fuerit facta postea, tũc non incl[illegible]ur: quia tunc de generali gratia facta e[illegible] specialiter postea reseruata uidentur exclu
4 di, [illegible] papa per gratiam factam [illegible] episcopo non l[illegible] gauit [illegible] bi manus, ad hoc de conces. præben. c. 1 lib. 6. Contra hoc tamen facit quia sequeretur quod etiam uacantia in curia de iure communi, etiam post men sem includerentur in dicta gratia episcopi, de quo quærebatur supra proximo quæsito. Et quicquid sit de iure communi, non credo quod curia reciperet hoc. est simile ad hoc quod no. glo. in clem. 1. de lite pen. in glo. Se[illegible] us ergo facit p̃ prædicta, quia sicut execu tor non confert specialiter reseruata, sic nec episco pus supradictus. Nam ratio quare executor non cõ fert uacantia in curia, & sic deuoluta: ut dicit dicta gl[illegible] cle. si. alleg. cum de beneficio, quia primo, con fert papa iure proprio; secundo, iure deuoluto; & eo dem modo specialiter reseruata cõfert iure proprio. Et si diceres etiam non reseruata confert iure pro prio, uerum est, tamen etiam ordinarius talia con fert, & [illegible] stat[illegible] ue[illegible] illa confer[illegible] iure [illegible] na rio [illegible] ipsa quod non alius: & ideo executor non confert sic nec dictus episcopus qui [illegible] e[illegible] de plenitudine potestatis. ut not. Ioan. Andr. de consue. c. si super uer. u[illegible]ntibus. Quid [illegible] papa [illegible] cutori pe[illegible] præbend[illegible] onferen[illegible] il lam reseruet, ut e[illegible] moris & de stilo: Nunquid habe
k b[illegible] optio, [k] uidetur quod non: quia non habebit locum in specialiter reseruatis, sed ista præbenda est specialiter

specialiter reseruata, ergo secundum hoc esset cōtra casum illius decret. & dicit Arch. in d. c. fi. de consue. lib. 6. quod in specialiter reseruatis si papa conferat non habet locum optio secus si per alium: De bene-
l ficiis generaliter reseruatis [l] dicēdum videtur quòd includuntur in dicta gratia præfati domini episcopi:
5 nam † generi per speciem derogatur: vt in c. j. de re-script. Vnde generali reseruationi omnium beneficiorum derogatur per istam specialem gratiam de quatuor beneficiis conferendis. Item reseruatio facta de quatuor beneficiis est specialis reseruatio facta authoritate papæ: ergo præiudicabit generali factæ authoritate eius. Item quia papa tempore dictæ gratiæ factæ episcopo sciebat omnia beneficia reseruata, quia factum suum non præsumitur ignorare, de rescrip. ab excommunicato: ergo concedendo episcopo collationem quatuor beneficiorū videtur ex certa scientia concessisse: alias frustratoria fuisset gratia quod non est sentiendum, cum beneficiis iuuari nos oporteat, non decipi. ad hoc. ff. de legi. l. si quando, & de uerbor. significa. l. abbate, & de priuileg. si papa. li. 6. De beneficiis ad sedem apostolicam deuolutis
m [m] dicendum est quòd includuntur: nam talia includuntur in potestate executoris dati ad prouidendum ut in d. c. si de beneficio, de præbend. ergo & in dicta gratia episcopi qui est executor ad reseruandum, & conferendum dicta quatuor beneficia deputatus, ratio autem quare ista beneficia veniunt, & includuntur in potestate executoris, & non prædicta beneficia in curia alias vacantia not. in glos. d. decre. si de beneficio: quia vacantia in curia conceduntur proprio iure: sed deuoluta confert iure deuoluto, & in reseruatis quæ etiam non veniunt in dicta potestate, est ratio de qua supra dixi, quia reseruata confert de plenitudine potestatis, deuoluta uero de potestate ordinaria & deuoluta.

l. Sed nunquid habeat locum optio in beneficiis reseruatis per episcopum vigore dictæ gratiæ. Respōdeo quòd vacatura beneficia comprehenduntur vt in cap. cum in tua, de consue. lib. 6. quia dicta gratia episcopi intelligitur quòd reseruet, & conferat beneficia nulli alteri de iure debita. Sed constat quòd vbi est consuetudo, vel statutum optionis, tale beneficiū alteri debetur: vt in d. capit. cum in tua. cum ibi nota. Sed nunquid in dicta gratia episcopi includantur beneficia spectantia ad præsentationem patronorum laicorum, videtur quòd sic: quia litera dicit ad cuiuscunque collationem, prouisionem, electionem, uel præsentationem, vel quamuis aliam dispositionem: ergo omnes modos prouidendi includit, & maximè cum
6 præsentatio † propriè pdicetur de patronis laicis, quia
n præsentatio clericorum [n] dicitur electio propriè, adhoc pro, & contra quæ not. gl. in d. c. licet de præben. lib. 6. quæ tractat an talia beneficia quę spectant ad præsentationem laicorum dicantur in curia vacare in casibus decre. præsen. eo. tit. lib. 6. puto contrarium. s. quod talia beneficia non includantur in dicta gratia episcopi: quia per quancunque latam formam cōcessam a papa in collatione beneficiorum, non veniunt
o beneficia laicorum, [o] ad hoc decre. dilectus, de offic. leg. & c. cum dilectus, de iurep. vbi Host. dicit se vidisse literam papalem directam prælatis Angliæ in qua continebatur quòd quando papa scribit pro aliquo beneficiando non est suę intētionis quòd ei conferatur ecclesia, in qua patronus laicus obtineat patronatū, & ibi consuluit Io. An. in quadam quęstione dicens ita seruari, quòd verbum pręsentationis iuxta scriptam formam expressam in literis non includit pręsentationem laicorum, [p] & iustificatur secundum eum p
hoc dictum per decre. dilectus. iii. de prębend. & per ibi nota. in prima glo. Quero quidam clericus impetrauit a papa executorem ad conferendum sibi vnum beneficium vacans, vel vacaturum in dioc. vel ciuitate Floren. quod infra mensem a die notitię vacationis duceret acceptandum, demum quodam beneficio uacante acceptauit illud, & sibi conferri fecit: & erat illud idem beneficium quod alias includebatur in dicta gratia episcopi, & per eum uigore dictę gratię reseruatum, & infra eūdem mensem acceptatum per unum nominatum ab ipso episcopo, quid erit? Respondeo si data specialis impetrationis præcessit in dicta gratia episcopi præualebit, aliter secus. Tempus ergo datæ literarum est inspiciendum: nam hic illæ literæ non præiudicant, sed præferuntur authoritate apostolica expectantibus: ut patet ex forma literarum. Insuper quæro de modo procedendi per dictum episcopum ad executionem dictæ gratiæ, respondeo audiui aliquos dicentes, & non sine colore, veritatis; quòd episcopus ante omnia debet reseruare in dicta ciuitate, vel diœcesi nominatim, & specificè quatuor beneficia, & eligere quatuor personas idoneas, quibus dicta beneficia debeant conferri, & demum inhibere illis ad quos ibi reformatio dictorū beneficiorum pertinet quando vacant ne &c. ut in literis dictæ gratię continetur: & posset adiici isti formę, ut esset per omnia certa, quòd ex dictis quatuor beneficiis dictis personis electis deberentur: & meritò, r
cum forsan huiusmodi beneficia essent disparia, maiora, & minora, curata, & simplicia; & una persona esset ex illis digna ad unum, & non ad aliud, ut quotidie contingere potest: & de facto etiam uidemus, nō
7 puto de iure prędicta procedere, † quia non potest episcopus se restringere ad certa ante uacationem: quia hoc est iure odiosum propter uotum captandę
q mortis alterius, de concess. pręben. ne captandę [q] nec esset cautela episcopi sic se arctare: nam postea neque circa beneficia, neque personas uariare posset; & posset dictorum quatuor beneficiorum sic nominatim reseruatorum, nimium suspendi, vel prolongari vacatio, & sera nimium ieiunia forsitan soluerentur & forsitan in tanto tpe personæ noīatæ quæ tpe nominationis erunt acceptæ: tpe tam longeuæ vacationis nō sint. Itē posset, & aliud periculū occurrere quia si tales psonę electę ĩ mensem a die notę uacationis dictorū beneficiorū nō acceptauerint, expiraret grā illo casu: vñ cautius pōt procedere eps in executione, dictæ grę, ut reseruet in gñe hmōi quatuor beneficia p quatuor psonis p se eligendis, q infra mensē a die notę vacationis duxerint acceptāda, & inhibere collatoribus ne cōferāt ĩ mensē pdictū & tunc oīa beneficia ciuitatis, & diœc. cōptehēsa in dicta grā erūt ligata durāte mēse acceptationis: dictas aūt psonas pt a principio noiare si uult. & esset utile ut sic noīati arrectis auribus uigilarēt, & haberēt notitiā uacātiū bene-

M ficiorum,

ficiorum,& acceptarent solliciti infra dictum mensem; tamen ad ipsam nominationem non arctatur episcopus, sed potest simpliciter reseruare in genere quatuor beneficia huiusmodi, quæ infra mensem à die vacationis præfatæ quatuor personæ nominandæ per se duxerint acceptanda; & stare sollicitè in notitia vacationis, & beneficio grato vacante nominare personam dignam ad illud; quæ infra mensem acceptet illud,& sibi conferri faciat per Episcopum, & sic consequenter quando vacat aliud beneficium gratum, nominare aliam personam gratam infra mēsem à die notitiæ uacationis,quæ infra mensem acceptet illud, & sibi conferri faciat per episcopum, & sic de tertio. Sed hic quæro quid si episcopus nominet personam vltima die mensis à die notæ uacationis, nunquid eadem die cogeretur talis nominatus acceptare, videtur ꝙ non, quia ipsi beneficiando datur à papa terminus mensis ad acceptandum, ut possit se instruere an expediat sibi tale beneficiū acceptare,in die ergo cogi non dēt deliberare, nā & alibi datur annus ad probandum religionem de regu.c. ad apostolicam puto quòd arctaretur acceptare:nam dictus mensis datur etiam fauore ecclesiarum vacantium ne diu vacent periculose,de ele.quam sit.lib.6. & ideo non est in potestate episcopi, vel alterius executoris tales vacationes prorogare,& per consequēs nec dictum mensem; male tamen faceret episcopus sic arctare talem electum, ille tamen vel acceptet si est informatus sufficienter,vel non acceptet,& expectet aliud: quia in hac vltima forma non arctatur acceptare nisi voluerit,Illud etiam quæro,pone episcopus nominauit a principio omnes prædictas quatuor personas, & reseruauit dicta quatuor beneficia in genere, vacauit postea vnum beneficiū quod quilibet
r ex dictis personis acceptat cui debebitur? Respōdeo aut idem episcopus nominauit eos simul, & semel, aut successiuè:si successiuè; ordo nominationis, & scripturæ sequendus est, vt illi debeatur qui primo fuit nominatus:si simul, & semel, omnia fuerunt facta;& si omnia concurrunt; erit locus gratificationi episcopi,secundum not.in decret. duobus.de rescrip. lib.6.Prædicta vera nisi episcopus in sua nominatione, uel reseruatione declarauerat cui primo deberetur, quo casu dictæ declarationi puto standum, quia gratia fuit facta sibi per ipsum ut posset esse gratiosus in eo cui priorem, vel maiorem gratiam velit fieri. Quid si vnus ex nominatis moriatur ante vacationem beneficij,uel acceptationem, vel collationem si bi factam, nunquid episcopus poterit alium nominare:puto quòd sic quia verba debent intelligi cum effectu de cle. non resi. relatum, vnde sicut acceptans beneficium sibi non debitum cum protestatione, po
s test aliud acceptare,sic† episcopus qui eligit personā si moritur potest aliam nominare. & protestatio licet non sit necessaria in isto[s], casu tamen nō noceret. Quid igitur si beneficium reseruatum per episcopū, & acceptatum per personam, & collatum,appareat postea specialiter per papam reseruatum,& alteri collatum,respondeo ꝙ poterit tam episcopus,quam nominatus ad aliud redire,si fuit usus protestatione de
f qua plene in decr.cum in multis,de rescri.li. 6.[f] Sed quid si episcopus reseruauit in genere & nominauit

personas vt præfertur,& personæ vacantia beneficia acceptauerunt canonicè infra mensem a die notitiæ uacationis, sed tamen collator ordinarius omnium prædictorum ignarus contulit alteri, quia nec prædicta intimatio,nec inhibitio facta fuerat, puto ꝙ non
t tenet [t] collatio ordinarij propter decretum papæ appositum in gratia episcopi, propter quod decernitur
9 irritum quicquid contra scienter,uel†ignoranter cōtigerit attemptari,& decretum papæ sui natura ligat
u ignorantes, [u] præsertim in dicta forma, ubi apponitur mensis iuxta not.in cle.j.de concess. præben. cum nostris &c. Quæro tempore dictæ reseruationis generalis factæ per episcopum vigore dictæ gratiæ uacabat plebania de iure; puta quia dictus plebanus notorius concubinarius per constitutionem erat priua
x tus,tamen de facto.[x] possidebat plebem tanquam plebanus; quæritur. nunquid dicta plebs quæ propter alias qualitates suas non includebatur in gratia dicti episcopi,puta in curia reseruata,uel maioris taxæ,& huiusmodi,quia eius literæ tendunt ad beneficia uacātia,& vacatura. Sed uerum est dicere ꝙ talis plebs uacat de iure per dictam cōstitutionem: ergo nec obstaret huic surreptio de qua in c.in nostris, de conce. præben.ubi requiritur mentio uacationis iuris,& fa
y cti,quia illud [y] in eo qui impetrat beneficium certū, quo casu præsumitur ex fraude tacuisse alterum, seu alterius possessionem, sed in literis generalibus hoc non procedit ubi cessat ratio prædicta,nec posset exprimere impetrans qualitatem omnium beneficiorum: poterit ergo talis plebs reseruari, acceptari, & cōferri, puta ꝙ sic p quantuncunq; tempus uacauerit etiam si esset ad papam deuoluta,per ea quæ supra dicta sunt, etiā non uocato possessore per decre.licet episcopus de præben.li.6. Sed quæro quādo incipiet in tali beneficio currere mensis acceptationis personæ nominatæ per episcopum? puto ꝙ si nominatio prædicta erat nota in ciuitate,uel diœcesi, uel apud ipsum beneficium tempore reseruationis puta plebanus erat notorius concubinarius contra formam dictæ constitutionis:quod tunc incipiat currere mēsis,& post mensem non poterit acceptare: ut supra. si autem erat occulta talis uacatio,curret tempus solum a tempore scientiæ illius personæ nominatæ,uel a tempore quo in ciuitate, uel diœcesi, uel apud dictam plebem nota erit;fortior quæstio.pone ꝙ pluribus annis ex causa prædicta uacauerit dicta plebania, & nota erat talis uacatio pluribus annis ante dictam gratiam episcopi; quid erit? puto quòd idem, quia poterit reseruari, & acceptari, & conferri per episcopum tali personæ nominatæ. curret tamen tempus a die reseruationis episcopi propter notam uacationem. Quid ergo de beneficio uacante quia prælatus, seu rector contra constitutionem non fuit promotus saltem ad unum ordinem sacrum; puto idem per omnia dicendum, & idem in omnibus aliis beneficiis quæ minus canonice possidentur in ciuitate, uel diœcesi. Sed nunquid
10 in dicta gratia episcopi includuntur abbatiæ uacan-
z tes, uel uacaturæ?uidetur † quòd sic [z] quia uerbum
a beneficium latissimum [a] est, & maximè per clausulas superadditas uidelicet etiā si sint dignitatis &c. ut in litera,& quia sub nomine prioratus uenit prioratus

ratus fecularis,& regularis: vt no.gl. de præben.cum
11 de beneficio.lib.6.† Contrarium puto quia abbatiæ
b non veniunt [b] fub nomine beneficiorum, vel digni-
tatum;nam ea quæ funt fpeciali nota digna fi non ex
primantur non veniunt.ad hoc ꝙ no.gl.in epifcopa-
tibus,de præben.li.6. Item quia huiufmodi monafte
ria plures diuerfitates habent cum aliis beneficiis in
tempore reformationis,de elec.ne pro defectu.& ca.
cum in cunctis. Item abbatia dicitur in primo digni-
tatis gradu,ficut epifcopatus,cæteræ appellantur in-
feriores dignitates. 16.q.7.fi quis deinceps,de hoc p
Ioan.Mo.de reg.iur.in generali.Item de illis expedi-
c tur & pronuntiatur in concistorio [c] ficut de epifco-
patibus.Item in illis impetrandis non fit mentio de
cura, fecus in aliis beneficiia. Item in illis non datur
executor impetranti ficut in aliis beneficiis fed fcri-
bitur. Sic vt onus iniunctum propria deuotione prõ
pta fufcipiat,& non appellantur beneficia quæ ab a-
12 liis tanta rerum diuerfitate tractantur.† Præterea in
generali concesfione non veniunt ea quę quis in fpe
cie non fuiffet conceffurus de offic.vic. cum in gene
rali.lib.6.& c.in generali eo.lib.de reg.iur. Sed colla
tio abbatiæ quę in confiftorio principis & ore papæ
folet expediri, verifimiliter fic papa alteri non com-
mififfet. Sed quid de monafteriis monialium nũquid
includuntur ita ꝙ posfit referuare, & conferre hu-
iufmodi monafteria,fcilicet vacantia? videtur pro, &
contra fupra proxima. q. & puto ꝙ non rationibus
prædictis. Sed pone facta collarione beneficij de iu-
re vacantis, fed non de facto quod effe poteft,vt fu-
pra dixi,citatur poffeffor qui cõtradicit, quid veniet
in caufæ cognitione? Refpõdeo an fuerit concubina
rius,vel an nõ fuerit promotus ad ordinem cõtra di-
ctam conftitutionem,& idem in fimilibus, & proce-
detur breui manu , & veritate cognita tradetur pof-
fesfio. Sed quid fi poffeffor appellet ante traditam
poffesfionem nũquid fufpendetur poffesfionis tradi
tio? Refpondeo aut epifcopus procesfit tanquam fu
per notorio,& probatum fuit, vel verè erat notoriũ,
& nõ fufpẽdetur executio,quia appellatio non retar
dat fentẽtiam fuper notorio latam,de appell. Roma-
na. Si autem nõ procesfit tanquam fuper notorio:&
tunc aut procesfit vt iudex,aut vt merus executor. Si
procesfit vt iudex,& caufa cognita, videtur ꝙ appel
latio fufpẽdat.de appella.nõ folum.lib.6.verum quia
in literis dictæ gratiæ eft remota appellatio nõ retar
dabitur executio per appellationem. Si autem vt me
rus executor,tunc licet quidam dicant quòd appella-
tione non obftante procedet, fecundum ea quæ not.
in glo.magna in cle.j.de offi.iudi. Puto tamen impe-
diri executionem nifi obftet remorio appellationis
de quo fupra. Sed nunquid præfatus epifcopus pote-
rit poteftatem fuam prędictam alteri delegare? Puto
quòd non in electione perfonarum , quia eius indu-
ftria eft electa.vt in d.c.fi.de officio deleg.& eo.titu.
libr.vj. Ea vero quæ caufæ cognitionem , vel factum
explicandum requirunt committere poterit per ibi
no. Sed nũquid prædicta gratia facta epifcopo re in
d tegra expiraret [d] per obitum papæ concedentis? re-
fpondeo non , quia ifta gratia fuit facta collatori , &
ftatim fuit confecuta effectum per decreta. fi cui. de
prębend.lib.6.& not. Ioan. And.de fil. prẹsby.ex tua.
fuper ver. aliquibus. An epifcopus posfit prouidere
vigore dictæ gratiæ alicui clerico habenti fufficiens
beneficium,vide de præben. cum olim.fecundum In
no.& de præben.is cui,cum illis,& quamuis lib.6.
Lapus de Caftiglionchio.

Addit.Quint.Mandofij.

a ¶D.Papa.] *Hæc eft pulcherrima Alle.& praxi Ro.Cu. ualde conferens, quam , & eius materiam reaffumunt Gafp.de peru.in.8.quæft.1.quæft.prin.in tracta. Refer. & Aene.de Falco.in 6.effe.4.quæft.prin. dum quærit an beneficia referuata ueniant fub facultate alicui conceffa de referuando quæcunque beneficia ufque ad certum numerum collationi fuæ. Miror tamen ꝙ Aene.contra Gafparem ita proruperit,ut impudentem eum cenfuerit ex quo tacuerit Lap.eadem dixiffe , cum uideam Lapum in dicta quæftione.8.a Gafpa.pluries citatum,& demum Gafp.fe ad Lap.hic remittit , ad quem etiam fe remittit Franc.in c.2.nu.4.de præb.lib.6.*

b ¶Referuando.] *Iuxta hanc literam Papa uidetur fibi referuare,uel fi non fibi ipfi Papæ , Papa referuaret illi epifcopo,uel alteri cui concedit,ideo legendum puto referuandi,& fic Papa concedat alicui poteftatem referuandi fibi.1.illi cui Papa hoc indultum concedit. Et ꝙ ita fit legendum colligitur ex hac Alle.infra num.2. ibi ex quo Papa concedit ꝙ per auctoritatẽ fuam referuet &c.& ante nu.6.ibi quia dicta gratia epifcopi intelligitur ꝙ referuet,& conferat poft nu.7. ibi ut referuet in genere,& alijs in locis. Et ex facie quæftio. Gafpa. de peru.& Aene.de Falco.ubi fupra, & eiufdem Aenea quæft.1.prin.2.par.dum quærit an legati omnes referuare poffint,poft nu.1.uerfi.poffent etiam alij citra cardinales legatos referuare ex fpeciali facultate eis a Papa conceffa,& citat Lap.hic.*

c ¶Alle.96.] *Aene.de Falco.in dicto tracta. Referua.in 4.quæft.prin.in 6.effe.poft nu.4.citat fub num.105.& prius nu.4.& pluribus alijs in locis in dicto 6. effe. ad idem citauerat hanc Alle.84.quas etiam 84.& 96. ad idem refert Phi.Fran.in c.2.nu.8.fuper gloff. in uerf. collatio.de præben.lib.6.*

d ¶Non includuntur.] *Hæc eft prima diftin.feu conclufio quæft.hic pofita uidelicet ꝙ beneficia referuata ex uacatione in curia non includantur in hac facultate,fub quacunque uerborum generalitate conceffa per dictum c.2.hic Alle. Et uoluit Rot.461.no.ꝙ habens in anti.& in no.87.habens,ꝙ in generali poteftate conferendi beneficia fedi apoftolicæ referuata uacantia in Rom.Cur. probitum non ueniat per dictum c. 2. de præben. lib 6. Cum Lapo etiam hic concludunt præalle. Gaf. in tracta. Referua.in 8.quæftio.1.par.col.1.uer.primo cafu non ueniunt. & Aene.in 6.effe.in princi.uerf.prima conclufio eft.in hac prima conclu.nemo eft(quem uiderim) qui a Lapo diffentiat.*

e ¶Poft dictum menfem.] *Lapum hic citant & fequuntur Gemini.in c.quamuis 2.nu.6.uerfi.In eadem glo & Fran.nu.4.de præben.lib.6.& Aene.de Falco.de referua.in 4.quæft.prin.in 6.effe. ante nume.3. uerf. Et fi ifta mea.*

f ¶Glo.fed quæritur.] *Puto legendum.Glo. in uer. ordinatur in c.fi.de confue.lib.6.ubi glo.idem quod Lap. hic*

decidere uidetur.& ibi Fran.super dicta gloss. in.§. seu uers.in praeben.nu.5.citat (licet sub alio numero) & sequitur hanc Lapi Alle.Lap.etiam hic referunt, & sequuntur idem Fran in c.statutum,ante nume.9.uers.& facit quod no.Lap.de praeb.eo.lib.6.& Aeue.de Falco. in dicto 6.effe.4.gl.prim.post nu.2. Ad idem etiam glo. illam citat Hiero.Gig.de pensio.quaest.63.nu.11.

g ¶Reseruata.] *Vel legendum est reseruat, uel reseruantur, ut intelligamus beneficia per dictum c.2.de praeben. lib.6.in Ro.Cu.uacantia, & sedi Apostolicae reseruata solum per papam nonnunquam reseruari puta in fauorem alicuius personae gratae & ego aliquando sic reseruari uidi tempore fe.re.Pauli.iii.Ratio,& causa reseruandi erat ad refrenandum, & remouendos, seu excludendos alios, qui beneficia sic uacatura obtinere sperabant. Vel legendum esset loco uerbi reseruat, conferuntur, ut inferat beneficia uacantia in Rom.Cu.cum solum per papam conferri soleant, & debeant, quam uncunque adsint clausulae generales, & praegnantes in aliqua facultate illa reseruandi, & conferendi non operentur contra dispositionem dicti.c.2.nisi fiat specialis, & expressa mentio, prout dicit tex.in dict.c.2.ibi, nisi ei sis &c. & Rot. 461.not. quòd habens. in anti. & latè post Ancha. & Gemi.per Phi.Fran.in dicto.c.2.in ult.not.nu.3.*

h ¶Specialiter reseruatis.] *Secunda conclu. quae elicitur ex dictis Lapi hic est, quòd beneficia ante concessionem praemissae facultatis specialiter reseruata comprehendantur in ea, cum interpretatio larga facienda sit contra ipsum concedentem, cum non laedat alium. Si uero post dictam facultatem concessam sint specialiter reseruata nõ comprehendantur. Omnia haec uerba Lapi reassumit Gemi.in c.quamuis.2.post nu.8.uers. Et primo quid de beneficijs specialiter reseruatis, & ponit hanc distin. Lapi, & cum Lapo transit.lib.6.Hanc distinc.refert, & comprobat Gasp.de peru.in dicto tract.Reserua.in 8.quaest. 1.par.uer.secundo habent locum.Et Aene.Falco.in prae alle.6.effe.4.quaest.prin.nu.2. uersi.secunda conclu. Est uerum quòd primam partem distin. Lapi postea uersi.circa istam, impugnare uidetur.saluat tamen uersic. potest tamen in duobus casibus.*

i ¶Iuris,& non facti.] *Legerem absque illa negatiua, motus quia dictum doctoris intelligi debet iuxta legẽ, quã citat prout per Bar.in l.non solum. §. liberationis, ante nu.8.ff.de libe.lega.& in l.cum quidam, uers.solu. intelligo dictum iuriscon.ff.de his qui.ut indi.Ioan. And.in c. cum nuntius, uersus fi.de testi.Roma.consi. 76. in causa. col.fi.uersi. dico quòd Bal.& D.meus con. 189.laetatus, post prin. tex.autem in c. cum nostris. declarat uacationẽ intelligi debere quando de iure, & de facto. Et facta mentione uacationis simpliciter intelligitur de uacatione iuris, & facti. Et hoc seruatur prout declarat Card.in d.c. cum nostris, in 1.q.in 5.lectu.& in 14.q. Idem etiam uoluit Rot. 196.habens gratiam. in. Addi.in no.& Calde. con.6.an statutum.nu.3. de consilitu. Rursus idem Lap. in hac eadem Alle.post nu.9.uers.sed uerum est dicere illum tex.in c.cum nostris, ad hoc adduci, quòd supponat uacationem de iure, & de facto, licet postea illum limitet prout ibi. Et hoc modo absque negatiua legendum esse hic supponit, referens uerba Lapi hic, Gasp. de peru. in dicta 6.q.1.par.col.1.uersi.Et uerbum uacationis includit uacationem de iure, & de facto. Et quòd Lap.hoc uoluerit colligitur etiam ex uerbis Ioan.Fran.paui.olim praeclari Rotae auditoris in tracta. de offi.& pote. capitis.uacante, in 7.pralu.nu.15. ubi ad hoc probandum citat Lap.hic.*

k ¶Optio.] *An reseruatio impediat optionem, uide ultra Docto.in alle.hic.c.si.de consue.lib.6.Rot.218.ne quòd secundum, in anti.& 296.sicut canonicatus.in no.Cald. con.3.an ualeat.sub titu.de consue.pulchre per Cardin. con.16.D.papa nu.6.& seq.ubi distinguit. Gemini.con. 30.quo ad primum, ubi etiam post Lap. Abb.distinguit. late per Gasp.de peru.in tracta. Reserua.in 2. quaesti.1. par.dum quaerit an reseruatio impediat optionem, & clarius, & magis distincte per Aene.de Falco.in 5.effe.4. quaest.Lapum etiam hic citat, & sequitur nouissime Gig. in tracta.pensio.q.63. nu. 9. Circa hoc quaesitum aduertendum est quòd hodie cum reseruationes concedi soleant motu proprio, & cum clausula Non obstan.consuetudinibus &c. & non obstan. quibuscunque per quae gratia quomodolibet tolli, uel differri posset, non uidetur amplius disputationi locus, et sic clara uidetur hodie conclusio quòd reseruatio quaeuis optionem tollat, seu impediat, et hoc etiam uidetur uelle Staphi. super signa. post clausulam derogatoriam statutorum, et consuetudinis optandi sol.101.et clarius Cassa.Dec.4. de conce.praeb.*

l ¶De beneficijs generaliter reseruatis.] *Haec est tertia principalis conclu. Lapus hic refert, et sequitur Gemi. in alle.c.quamuis.2.ad fi.uersi. si uero reseruatio sit generalis.et Fran.post nu.4.uers.sed tu uide plene de praeben.lib.6.Cum Lapo etiam tenet Gasp.in dicta.8.quaest. 1.par.uers.Tertio casu.et Aene.in dicto.6.effe.4.quaest. prin.nu.4.uersicu. Tertia conclu.uterque limitat ut ibi, quorum limitationes discutere non est hic locus.*

m ¶Deuolutis.] *Hanc quartam conclu. principalem sequitur remittens se ad Lap.hic Gasp.ubi supra uer.quarto casu.et Aene.in dicto 6.effe nu.7. uers. quarta conclu.ubi postea reassumit quae prius dixerat, ea declarando, et distinguendo ut ibi.*

n ¶Praesentatio clericorum.] *Idem uoluit Inno.in c. cum autem.in fi.de iu.patro.& supponit Cardi. in cle. uni. in 1.oppo.ubi Apostil.sequitur Lap.hic.de sup.negli.praela.Idem uoluerunt Archi.& Gemi.super gl. in uer.collatio, nu.xi.& Fran.nu.9.in c.2.de praeben.lib.6.Idem etiam concludit Feli.in c.cum Bertoldus, num.7. uers.& aduerte quia licet electio.de re iudi.Et Lap.hic referunt & sequuntur idem Feli.in c.in nostra, post nu. 29. uersi. scias etiam quòd licet.de rescr.Io.de Syl.de Bene.par.3. q.11.nu.31.uers.quia praesentatio clerici, & Lambert. de iu.patro.art.3 q.9.par.1.lib.1.ante nu.28. uers.ego pro hoc ultra eum adduco Lap.Alle. 4. dic tu Alle.84.*

o ¶Beneficia laicorum.] *Idem uoluit Lap. infra Alleg. 96.beneficia uacantia, ubi latè Gemi.post Specu.in c.2. post nu.12.de praeb.li.6.Vide quae scripsi in 8.q.1.Reg. Cancel.Et Lap.hic citant, & sequuntur Fran. in alle. c. 2.nu.8.super glo.in uer.collatio.de praeben.lib.6.Lamber.de iu.patro.art.22.quaest.6.par.1.lib.2.ante num. 4.uers Et demum.ac Sarnen.in 27.quaest.Reg.de Anna. ante nu.5.*

p ¶Praesentationem laicorum.] *Hoc est notabile dictum quòd in illa clausula in derogationibus poni solita. Ad alicuius collationem, praesentationem, uel prouisionem pertinent.interpretatio facienda sit de praesentatione clerici, non autem laici, prout etiam uoluit idem Lap. Alle. 96.beneficia uacante.post num.2.uers.& facit optime.*

Et

Et sequitur Lap.Barba.consi.23. col.6. insi. uersi. Et hanc doctrinam etiam refert,& sequitur Lap.lib.1.ac Feli.in tracta.quan.lite.aposto.in 3.amplius.col.3. uersus fi.& Ioan.de Syl.de Bene.par.3.quæst.xi.post nu. 16.uers.item etiam istud procedit.Mar.Sozzi.Iun. con 131.quæstio proposita.nu.48.lib.1.Lamber.de iur.pa. tro.art.6.in prin.quæst.9.par.3.lib.2. Idem etiam uoluerunt Staphi.super signa.de mo.& for. impe.fol.54. uers.sed dubium est.& nouissimè Rebuff.in praxi,in 3. par.signa.nu.59.uersi.No. q in derogatione.

q ¶Ne captandæ.] *Videlicet lib.6.l.fi.C.de pact.c.1.& 2.de conc.præben.*

r ¶Cui debebitur.] *Quinque casus considerari posse uidentur.primus est si in nominatione personarum episcopus declaret quem uult habere primum beneficium, quem secundum,& sic de alijs. Alter præmisso similis erit si episcopus declarauerit quem, seu quos præferri uoluerit in acceptatione beneficiorũ, puta si dixerit A. eligere possit unum ex quatuor beneficijs successiuè uacaturis,& facta electione de uno per A. alterum eligere possit B.Rursus & tertium C.in istis duobus casibus erimus in claris q attendenda sit declaratio, seu uoluntas ipsius episcopi.Tertius casus erit eadem die coram quatuor notarijs sigillatim quemlibet ex quatuor nominauerit,nec apparere possit quem prius, quem post nominauerit, & hoc casu sat dubitari posset an sit locus gratificationi,de qua per Lap.hic, seu episcopus postea declarare possit quis præferendus sit,an uerò diligẽtior in acceptando, alijs præferri debeat ad textus. in simi. in c.duobus hic Alle.in 2.respon.de rescrip.lib.6.Rot. 402.no.si unus.462.no.q gratiæ.in anti.100.si unus. & 106.gratia informa.in not.Staphi. super signa.fol. 93.uersi.Quid autem si essent pares.Sarnen.de Manda. de proui.nu.112.uers.& ideo.uel an potius propter incertitudinem quilibet ex quatuor excludendus ueniret argu.tex.in l.duo sunt Titij.ff.de testa. tute.l.si fuerit legatum relictum et l.si quis de pluribus.ff.de reb.dub. cum alijs quæ in simi.adduco in 4.quæst.3.Regu.reseruat.Quartus casus si hodie episcopus nominet A. cras. B.die subsequen.C.alia uerò die D.Et tunc uidetur argui posse ab ordine nominationis ut priori die nominatus posteriori die nominato præferatur ĩ beneficio prius uacaturo.argu.tex.in l.Gallus.§.quidam rectè,cum glo. in uer.non exprimatur.ff. de libe. & posthu.l. cum pater.§.penul.& ibi no.glo. in uer. ordine.ff. de lega.2.l. quoties.ff.de usufru.c.mandato.de præben.lib.6.Demũ quintus casus quarto parum dissimilis erit si episcopus in eadem scriptura nominet hos quatuor, & tunc uidetur idem dicendum quod in proximo casu,ut attendi debeat ordo scripturæ,pro ut Lap.hic sentire uidetur, & in dubio semper ordo scripturæ attendi debet. Bar. & Bal.in 1.const.C.§.quibus.l. generaliter.§.si quidem.ff. de fideicom. liber.ubi inspicitur ordo uerborum, seu literæ.glo.in c.quorundam.in uer. prædicatorum. de electio.lib.6.Bal.in nota.consi.Schisma.posito post rub.C. si quis ali.testa.probi.col.xi.nu.19.uers.discutiamus in super populi sermonem.& D.meus Phi.Dec.con.160, pro D.præpo.col.1.uers.5.hoc suadetur.& 485.nu.8,*

s ¶De rescr.lib.vi.cum glo.fi.uers.] *Et no.per hanc literam.De hac protestatione loquitur infra Lap.Alle.120 Fulcinius,ubi etiam discutio an per acceptationem beneficij sibi non debiti quis sibi præiudicium intulerit. Hanc materiam latè discutit Ludo. Roma. consi.329. præsens consultatio,qui etiam citat dictam Alle.120.*

t ¶Non tenet.] *Lapum hic citat Aene. de Falco.de reserua.uersus fi.6.effe.4.quæst.prin.post nu.14. ad probandum q ordinarius ignorans reseruationem in genere ualidè conferat,Ego autem dico q contrarium concludit subdens q decretum ligat ignorantes, ut etiã per eundem Aene.in loco citando & per Affli.in c.uni.quæ sint regu.nume.21.*

u ¶Ignorantes.] *Hoc dictum Lapi sequitur Aene.de Falco.de Reserua.in 1.effe.in prin.in 4.quæst.prin. & ego latius probo supra Alle.14.conclusio.nu.3. in uer.decretum.*

x ¶De facto.] *Videre poteris quæ scripsi in 12.quæst.3. Reg.cancel.Et hanc Alle.citat Aene.de Falco.in tracta.reserua.in 4.quæst.prin. in 18.effectu.*

y ¶Quia illud.] *Hæc distin. Lapi communiter tenetur per Docto.in dicto c.cum nostris. prout etiam per Feli. in c.in nostra in 36.core.post nu.34.de rescr.uers.contrarium tenuit Lap.Et licet contra dictum Lapi hic aliqua adducat Feli.ubi supra,postea tamẽ concludit opin. Lapi communiter teneri, uers. Tamen communis opin. Docto.in dicto c.cum nostris tenet istud quod dicit Lap. Hanc etiam distin.Lapi refert, & communem testatur Sarnen.in 5.quæst.Reg.de non tol.iu.quæsi. nu.11.quẽ Lap.hic citat etiam, & sequitur idem Sarnen. in 49. quæst.Reg.de Trien.nu.4.*

z ¶Quod sic.] *Ponderat hic Lap.uerba literarum facultatis reseruandi supra in prin.posita uidelicet.Etiam si dignitates,uel personatus existant, & curam habeant animarum,& ad ea consueuerit quis per electionem assumi &c.Vnde non solum appellatione beneficij, quod uerbum latissimum est,aptum comprehendere quod uis beneficium,cuiusuis qualitatis,ut in c.beneficiũ. de reg. iur.lib.6.per Calde.con.4.an per istã. sub titu.de præb. glo.in uer.beneficia.in c.si gratiosè, & ibi Gemin. post nu.16.de rescr.lib.6. Sed etiam appellatione dignitatum Abbatiæ uenient,siue dicamus Abbatias non esse dignitates,siue esse similes alijs dignitatibus,ut per Archidi.in. c.fraternitatem,post medium,uers. cum nomen Abbatis sit nomen officij, nõ dignitatis.71.distin.c.quã quam,cum ibi nota.de electio.lib.6. iun.ijs quæ uoluit Ioan.And.in c.2.de præben.eo.lib.ante nu.5. ubi q in deuolutione ad superiorem Abbatia æquiparatur alijs dignitatibus inferioribus episcopatu, & prius præ miserat q curia non recipit q Abbatia non ueniat sub nomine dignitatis,etiã cũ Io.An. residet Ancha. ibid em, ad fi.Et uoluit idem Ioan. And. cum quo Abba.& alij transeunt in c.maioribus.in prin.de præben. Abbatias & personatus posse dici beneficia media,Hoc etiam uoluit Abba.in c.per tuas.de simo.Et idem tenere uidetur D.meus Phi.Dec.post Abba. licet aliud dicat sentire Lap.hic in repet.c.decernimus,nu.4. de iudi. Idem etiã concludere uidetur ibidem Ioan.Fran.a Ripa num.31. ubi citans Lap.hic dicit q non est mirum si hoc tenuit, quia ipse erat Abbas,puto q ipse Ioan. Fran. æquiuocet dum hunc Lap. Abbatem uocat,alter enim Lap.erat, Abbas non hic,ut in præfa.ad has Alleg aduerto.De Abbatijs uide etiam infra in uer.Abbatij.*

a ¶Latissimum.] *Hinc uidemus in materia non ambitiosa sub potestate conferendi beneficia, uicarium conferre posse dignitates.Rot.436.no.utrum uicarius.in anti.*

Gemi.& Fran.in c. fi. alter ad fi. alter uero post prin. in ult. not. de offi. uica. lib. 6.

b ¶ Abbatiæ non ueniunt.] *Abbatiæ q. sint ex maioribus dignitatibus, & speciali nota dignæ, ita quòd non ueniant sub simplici appellatione dignitatum prout conclu dit Lap. hic adduci potest tex. in c. si quis deinceps episcopatum, uel Abbatiam. 16. quæsti. 7. in c. ne pro defectu. ubi cathedralis ecclesia, & regularis æquiparantur. de electio. prout etiam per glo. fi. ad fi. in c. penul. de corpo. uitia. Ioan. Mona. in c. inquisitores. de hæret. lib. 6. Ioan. And. in c. 2 post nu. 4. uers. & ibi Abbatis. de præb. eod. lib. Pro hac opin. Lapi uideantur quæ scripsi in 3. quæs. 26. Regu. nu. 8. & seq. ubi etiam distinguo inter Abbatias. Et quantum ad terminos Lapi hic pro eo omnino cõcludendum est, prout cum eo etiam tenuerũt Fran. in dicto. c. 2. dicens hanc opin. ueriorem post num. 5. uers. sed certe opin. de præb. libr. 6. Nec ab opin. Lapi recedit D. meus Phi. Dec. in alle. c. decernimus, post num. 4. de iudi. immo ad Lap. hic se remittit. Hanc etiam opin. Lapi ueriorem asserit Sarnen. in 14. quæstio. Regu. de infir. post nu. 2. in xi. quæst. Reg. de Anna. nu. 4. & in 3. de Valo. post princip. Cum Lapo etiam transit Prob. in Addi. ad glo. pragma. c. sicut. §. quanta. de electio. in uer. prælatũ, & Rebuff. super coucor. rubr. de Manda. Aposto. §. declarantes. in uer. dignitates. in fin. pro præmissis uide etiã Gemi. in c. 2. numero. 10, de præb. lib. 6.*

c ¶ In concistorio.] *Vide quæ scripsi in 3. quæst. Reg. de Vnio. nu. 5. & seq. & in 16. de Anna. num. 1. & seq. Et hoc dictum Lapi sequitur Sarnen. in 14. quæstio. Reg. de infir. nu. 2. uers. Breuiter puto.*

d ¶ Expiraret.] *Quòd non expiret uoluerunt Ancha. in c. 2. in 3. quæst. Gemi. post nu. 9. uers. posset concludi quòd aut successor. & Fran. nu. xi. in 1. quæst. de præb. libr. 6. Et hoc dictum Lapi refert, & sequitur Aene. de Falco. de reserua. in 6. effe. 4. quæ. priu. nu. 13. in 6. quæs. Idem uoluit Gemini. in c. si cui nulla, post numer. 2. de præben. libr. 6.*

SVMMARIVM.

1 *Ciuitas tudertina an sit quo ad iurisdictionem temporalem ecclesiæ subiecta.*

2 *Maior pars ecclesiæ an possit prouidere in ijs quæ respiciunt ipsius utilitatem.*

3 *Maior pars ciuitatis seu collegij an posit ea quæ cõsueta sunt per ciuitatem uel collegium fieri.*

4 *Ciuitas subiecta ecclesiæ quo ad temporalem iurisdictionem an possit præscribere contra ecclesiam.*

5 *Ciuitas an posit ex præscriptione sibi quærere libertatem.*

ALLEGATIO LXXXV.

IN Christi nomine amen. Visis omnibus
quæ pro Sancta Romana ecclesia allegan-
tur ex parte vna, & quæ pro ciuitate Tu-
a derti [a] ex alia. † Verum uidelicet Sancta Romana ec-
1 clesia habeat aliquam iurisdictionem temporalem in
dicta ciuitate Tuderti, vel districtu: uidetur iuridicè
posse dici dictam sanctam Ro. Ecclesiam nullam tẽ-
poralem iurisdictionem habere in ciuitate prædicta,
vel eius districtu, quod hoc sit verum probatur, quia si
quam iurisdictionem temporalem velit ecclesia Ro-
mana prætendere se habere in ciuitate, vel districtu
prædictis, nulla alia ratione fundare potest nec fun-
dat ius suum nisi ex altera de duobus, vel ex submis-
sione nouissimè facta, uel ex donatione facta eidem
ecclesiæ per Consta ntinum. Primum autem non vi-
detur de iure quantum ad prædicta opitulari Roma-
næ ecclesiæ: quoniam submissio prædicta, & quæli-
bet eorum minus solenniter facta fuerunt, quod ap-
paret, quia non simul a tota ciuitate, sed a parte ciui-
tatis separatim ab intrinseca, & extrinseca facta fue-
sunt, siue etiam diuisim; per vicos, & parochias, ergo
non valuerunt, nec valẽt. C. de decur. l. ij. & quod ibi no. 1
& in l. nulli. quod cuiusq; vniuer. ff. In ijs enim quæ sunt
communia pluribus, vt vniuersis debet eorum con-
sensus interuenire simul, vt singulis non segregatim
vt singulorum alias non ualent gesta. extra de con-
sti. cum omnes. & quod no. ibi Ber. & Inno. & Bar. in l. quod
maior. ff. ad municip. de serui. rust. prædio. l. fundũ. Item
quod omnes legitimè vocandi fuerunt, etiam absentes,
quod cum factum non fuerit non valuit quod est gestũ
submittẽdo. l. nominationum. C. de decur. lib. x. & quod
not. in d. l. ij. & per gl. in d. c. cum oẽs. secundũ Inn. &
per gl. in §. non igitur, in fi. in autb. de defenso. ciui-
2 ta. collat. iij. † Item esto quod maior pars Tudertinorum
hoc solenniter concessisset, non sufficit, quoniam in
ijs demum quæ respiciunt vtilitatem, vel necessita-
b tem [b] collegij sufficit maior pars, de reg. iur. c. quòd
omnes, cum simi. supra alle. sed in aliis requiritur cõ
sensus omniũ, sicut in ijs quæ essent communia plu
ribus vt singulis, ita tenet Inn. & Bart. in d. c. cũ om
nes, & Bart. in l. quod maior, quod maximè verum est in
ijs agendis per quæ finitur eorum iurisdictio, aut li-
bertas. C. de authorita. præstan. l. fi. siue ergo ante di-
ctam commissionem, seu submissionem libera erat,
c [c] huiusmodi submissiones non respiciebant vtilita-
tem, vel necessitatem ciuitatis: quia mutabatur eius
status in deterius. l. cum quis, in prin. ff. de solu. igi-
tur valere non potuit, nisi omnes, & collegialiter cõ
senserint vt in præalle. iuribus: siue etiam alteri sub-
iecti erant, non potuerũt valere dictæ submissiones,
rationibus prædictis, & quia non potuerunt alteri
subiici. ff. de acquir. posses. l. rem quæ nobis. & l. si rẽ.
eo. tit. & quod nemo dat quod non habet. de reg. iur. c.
nemo dat. lib. 6. Item facit ad prædicta, scilicet quod sub
missiones prædictæ non valeant, illud quod scribit, & no
d tat Bart. in l. si quis a filio. §. j. ff. de leg. j. [d] Item † quia
3 posset maior pars ciuitatis, seu collegij ea facere quæ
sunt consueta per ciuitates, seu collegium fieri, & quæ
fierent bono zelo. Inconsueta autem maximè aliis
tam præiudicialia, non possunt a maiori parte fieri,
sed esset necesse omnes consentire secundum quod di-
ctum est iuxta gl. Ber. in c. cum omnes. Ad prædicta
ẽt faciunt literæ dictæ ciuitati Tuderti concessæ per
Bonifacium papam, quibus expresse sensisse videtur
dictas submissiones non valuisse de iure. Ad secun-
dũ, nec ur opitulari Romanæ ecclesiæ. s. donatio Con
stantini ut ex ea posset dici ecclesiam Romanam ha-
bere iurisdictionẽ temporalem in dicta ciuitate Tu-
derti, uel eius districtu, etiam præsupponendo quod di-
cta donatio ualuerit de iure: & quod per eam romana ec
clesia iam habuerit iurisdictionẽ temporalẽ in dicta
ciuitate

ciuitate Tuderti,& eius districtu, quoniam secundũ
ꝙ in puncto proponitur nec ecclesia Romana illa.s.
iurisdictione temporali nec alius pro ea vnquã vsus
est;hoc est a tanto tempore citra cuius contrarii me-
moria non extat,sed ipsa ciuitas, siue commune, vel
populus tanquam liber,& libera, illa exercuit, exer-
cet,& vsa est dicto tempore; ex quo infertur ecclesiã
Romanam hodie temporalem iurisdictionem nõ ha
bere. Sed ipsam ciuitatem,& populum sicut si Roma
na ecclesia expresse,& specialiter illi concessisset,ma
ximè cum ciuitate prædicta sciente aduersario, hoc
est Romana ecclesia vt.l. hoc iure.§. aquęductum.de
aqua quotid.& esti.ff.& l.j.in fin.de aqua pluuia ar-
4 cenda.ff.†Si enim ciuitas,aut populus pręcictus fuit
a dicto tempore citra in quasi possessione iurisdictio
nis prædictæ, & maximè aduersario sciente tutus est
contra Romanam ecclesiam præscriptione,& eam si
bi iurisdictionem quæsiuit;quæ sic antiqua sibi serua
ri debet tanquam sibi iurisdictione cõstituta, & adiu
dicata. vt.l.ij.C.de fund.limit.lib.11.& l.j.de pascuis
publi.eo.li.quod corroboratur etiam quia secundum
opi.gl.& decre.præter iurisdictionem hoc merum,&
e mixtum imperium[e] tempore prædicto præscribitur
& præscribenti quæritur,secundum quod no. gl.in l.
nec nos.C.de diuer.offi.li.xij.& in authen.de defen-
so.ciuita.§.nullam.in fi.glo.magnæ.colla.iii.& Cy.in
l.j.C.de emancipa.libe.& hoc tenet in l. more. ff. de
iu.om.iud.circa fi.in gl.circa hoc late arguendo,pro,
& contra,idem etiam tenent in l.imperium, de iuris.
om.iudi. per multas rationes quas quia interserere
5 longum esset ommitto.†Hoc etiam sentit Bar. quòd
f possit ciuitas sibi ex præscriptione inferre[f] libertatẽ
contra superiorem,& merum,& mixtum imperium.
in l.hostes.ff.de captiuis,& l.j.in fi.ff.de aqua plu.ar-
cen.& glos.in d.§.nulla.in authen.de defen. ciuita.&
Ioan.Cal.in c.cum non liceat,de præscrip.extra;facit
ad prædicta.l.si quisquam.ff.de diuersis & temp.præ
scri.Ex quibus clare concluditur Romanam ecclesiã
secundum prædicta nullam iurisdictionem habere
specialem in ciuitate Tuderti, sed illam ipsi ciuitati;
& populo esse quæsitam,& submissam, vigore cuius
submissionis quæ facta dicatur, & per omnes dictas
ciuitates inquietandam, & molestandam non esse in
iurisdictione prædicta gl. tamen ordinaria not. con-
trarium in c.venientes,de iureiur.

Addit.Quint.Mandosij.

a ¶ Tuderti.] *Tuder, seu Tudertum oppidum est Vmbriæ mediterranea teste Plinio lib.3.cap.12.Hac urbs,antiqua,nobilis,& potens,propter factiones quæ ibi olim erant diuersos passa est casus,unde seu spõtè, seu aliàs Tudertes se dederunt sedi Apostolicæ,& Romanæ ecclesiæ,prout etiam Perusinum,& innumeræ aliæ ciuitates. Vel iuxta aliorum opin.hæc ciuitas,& alia pleraq; loca Vmbriæ & aliarũ regionũ a Costãtino, uel alio Imperatore Sedi Apostolicæ donata fuere,quorũ aliqua aliquorum suasu,uel potentia ab obedientia Sedis Apostolicæ aliquando se subtraxerunt,ad quam tandem redeuntes sub imperio Romani pontificis etiam in temporalibus remanserunt. Lapus noster hic consuluit pro ciuitate Tudertina contra Romanam Ecclesiam etiam super hoc uenia non impetrata, imò nec forsàn petita, A similibus ego abstinuissem,prout ijs diebus abstinui in re grauiori,ac maioris momenti.Ipse Lap.concludit contra sedem Apostolicam ꝙ ciuitas Tuderti quo ad iurisdictionem temporalem non sit Romano pontifici subiecta. Hanc Alle.Lapi.citant, & sequi uidentur Martin. Laud. in tracta.de principi.quæst.449.sub uer. hodie ciuitas Tudertina non subest ecclesiæ Romanæ.Apostil.ad Abba. in c.cumana col.4.in prin.in uer.sed oportet, & ibidem Feli.post nu.15.uers.& per hanc. & ante nu.23.uers. & adde Lap.de consti.Idem Feli.in c.ad audientiã.post nu.22.uers.& idem dicit Lap.de populo Tudertino. de præscrip.Ioan.Fran.paui ad fi.5.prælu.post num.21.de offi & po.cap.se.uacan.& D.meus Phi. Dec.cons.249. in casu.post nu.2.Contrariam opin.quam ueriorem puto tenuit glo.in uer.interpositis hic in fi. Alle. adducta, quæ dicit ꝙ ciuitas Tudertina etiam quo ad iurisdictionem temporalem subest D.Papæ de iure.Et si illam glo. citauit idem Lap.pro opin.contraria debuit illi respondere.Vel potius illam glo.allegauit Anto.de But. uel Gemi.qui ad Lap.hic aliquas Apostil.fecerunt,& uter eorum,uel alius fuerit illam glo.comprobare uisus fuit,ac contra Lap.sentire.Pro illa glo.adduci etiam potest Hostien.in dicto c.uenientes.in prin. iuxta primam opinio. Idem quod glo.uidelicet quòd ciuitas Tudertina esset de temporali iurisdictione ecclesia tenuit ibidem Bal. num. 4.in ult.not. Cum illa glo.residere etiam uidetur Lado. Roma.in l.quoties,nu.3.licet subdat Lap. hic contrariũ tenere.ff.ad Trebell.Idem supponit,& cum glo.residet Abba.in dicto c.uenientes.col.2.in 1.& 2.no.& Martin.Laud.dicto tracta.de princi.quæst.449 dum subdit licet olim secus nota.in c.ueniens.de iureiuran.Cum glo. etiam contra Lap.concludit Nic. de Vbal. in tracta.succes.ab intc.par.1.post nu.83.uers. Nec ob. quod dicit Lap.in.1.respon.ubi dicit ꝙ dicta glo.tenet contrarium, & sic infert opinioni glo. potius standum esse. Nec obstare uidentur adducti pro parte contraria, qui Lap. hic citant,quia si rectè,& diligenter perpendantur apparebit ꝙ potius aliquas rationes,& dicta per Lap. hic,comprobare uidentur,quam eius opin. super hoc principali quæsito.Rursus adducti contra Lap. præponderare uidẽtur,maximè cum glo.sit contra ipsum, & alij que clarissimi Docto.Amplius primo loco per me adducti. pro opinione Lapi incidenter,& quasi obiter Lap. citant,& absque discussione pertranseunt, quo casu parum de illis curandum est,prout ponderat Abb.in c.bonæ.2.ante nu.13. uers. sed mihi plus placet.de postu. præla. & per id quod in fortioribus terminis uoluit Feli. in c.ecclesia S.Mariæ post nu.61.uer. Nec ob. ꝙ de dicta lege fiat mencio.de consti.Verum quicquid olim esset, possumus idem dicere de ciuitate Tudertina, quod de perusina,quæ ut tradit Bar.in l.neque Doroteum.C. de decu. li.x.libera erat,postea uerò subdita remãsit Romanæ Ecclesiæ,& hodie est plenè subiecta, sic & ciuitas Tudertina licet aliquo tempore libera fuerit, tempore tamen Glo.prædictæ,ac Bal.qui fuit tempore Lapi(ut supra in præfa.harum Alle.ostendo)& post,& nunc subdita remansit Ro.Ecclesiæ.Nec de hoc cõqueritur, nec conqueri potest,quicquid contra Lap.hic sentiat.Cum Ro.ecclesiæ,ac summo Pontifici subesse,& inseruire regnare sit. Nec est uera ratio illa Lapi ꝙ ciuitas illa mutauerit statum in deterius,imò in melius,cum sub tutela, & ditione sum-*

ne summi Pontificis existens a nemine molestari,infestari,occupari,inuadi possit.Nec tirannidi,oppressionibus, ciuilibus,& intestinis odijs,continuisque bellis amplius locus esse potuit.Et huic, & alijs ciuitatibus sub dominio summi pontificis existentibus Ro.Ecclesia respondere potest illud Matthei cap.xi.ad fi.Iugum meum suaue, & onus meum leue.Hæc & alia ponderat idem Nic.de Vbal ubi supra contra Opin.Lapi. Imò quatenus etiam aliquibus iugum hoc sedis Apostolicæ durum uideretur adhuc tamen libenti animo ferendum esset iuxta tex.in c.in memoriam,uers.& licet uix ferendum.19.distin.Geminia.consi.53.Gregorius.nu.8. Non tamen negauerim quin huic nobili, ac fidelissimæ ciuitati Tudertinæ quæ subesse legationi Vmbriæ semper egretulit non sit mos gerendus.Fe.re Paulus iiij.hanc præclaram ciuitatem cum suo dominio quod latissimum est a dicta legatione Vmbriæ illiusque iurisdictione dismembrauit illamque in perpetuam gubernationem Illustriß. Cardinali Neapolitano concessit,cuius nomine maximis cum facultatibus,authoritate,ac potestate ego Quintilia. mãdosius ad dictam ciuitatem Tudertinam destinatus fui, ubi magno cum honore, ac omnium consensu exceptus plura reformaui,emendaui,mutaui,correxi & institui, quæ mihi expedire uisa fuerunt.

b ¶Vtilitatem,uel necessitatem.]Idem uoluerunt Bal. in l.1.uersiculo primo casu.ff. de magist. conuen. & idem Lap.infra Allega.131.infra scripta sunt.ante numerum.2.

c ¶Libera erat.]Vbi tractatur de reuocanda seu tollenda, libertate, & inducenda seruitute non ualet quod fit a maiori parte.iuxta textum. qui ad hoc pro singu. adduci consueuit.in l. si quis hac. §. quoties.ff. qui & a qui.manu.ubi etiam Ange.Ludo.Rom. super rub. ff.de arbit.nu.41.in 2.limi.Corset.in singu.in uer. uniuersitas.1.

d ¶De lega.1.]Vide eundem Bar.in l.omnes populi.in 2. quæstio. prin.numero.17.ff.de iust. & iur.Imol. & Iaso. qui distinguunt in dicta l.si quis alicui.§. fin. ff. de lega.1.

e ¶Merum,& mixtum imperium.] Hoc dictum Lapi sequitur,licet Alle.hanc corruptè citet Barba.in Apostil.ad Bald.in repet.l.si lex.col.6.nu.17. in uer. concludе.C.de eman.libe.Et cum Lapus hic supponat cursum tanti temporis cuius initij memoria hominum in cõtrarium non existeret,non solum supposita scientia Papæ,seu Imperatoris præscriptio ciuitati Tudertinæ prodesse debebat,imò etiam sine scientia iuxta opin.ueriorem,& magis communem contra Bar.de qua per Alexan.con.6.uiso themate.nu.6.uers.uerior tamen,& magis communis.lib.1.Hanc etiam communiorem,& ueriorem testantur D.meus Phi.Dec.consi.85.& diligenter. post numerum.2.& Cur.Iun.consilio.158.præsupponitur,post numerum.12.ubi alios citant.Vide Ludo.Rom. in l. .§.denique.nume.3.qui Lap.hic citare uoluit.ff. de aqua plu.arcen.& Ias.in l.imperium, qui cum Lapo hic concludit,hanc communem affirmans, alios etiam referens.ff.de iuris.om.iudi.& Ias.sequitur, communem asserens Ioann.Fran.Balb.in tracta.præscriptio.in 3.quæstione.2.par.5.par. princ. uersiculo.& demum concluditur.

f ¶Inferre.] Melior lectura uidetur acquirere. Et hoc dictum Lapi refert, & sequitur alios citans Felin. consilio.trigesimoprimo. oportet me. columna. 5. in principio.post numerum.11 & hae est magis communis opin. ut per Ioann.Francis.Balb.in alle.tracta.præscrip. in 2. quæstione secunda.par. quinta.par.prin.

SVMMARIVM.

1 Quæstione orta inter mulierem ex una parte dicentem se uxorem talis, & ex altera inter abbatissam & capitulum se oppon. qualiter & coram quo iudice procedendum.

2 Iuramentum an sit in causa monachatus deferendum.

3 Tacitus consensus non sufficit ubi requiritur licentia superioris.

4 Receptus ad professionem contra constitutionem episcopi an & a quo possit liberari.

5 Episcopum non posse efficaciam uel obligationem professionis tollere qualiter intelligatur.

6 Iuramentum decisorium nunquam debet deferri actori uel reo nisi quando ipsi sciunt rem de qua quæritur per ueram scientiam.

7 Dissoluere matrimonium carnale non potest papa:quia quos Deus coniunxit homo non separet.

ALLEGATIO LXXXVI.

1 IN causa, & †quæstione uertente in curia Domini epi Floren. inter dominam Bonã asserentem se uxorẽ Francisci olim Sechini de Piscia actricem ex parte vna, & abbatissam, & moniales,& capitulum, & conuentum, & monasterium S. Agathæ de via S. Galli de Florentia ex parte altera cõmissa consulenda de iure mihi Lapo de Castiglionchio decretorũ doctori per reuerendum virũ D.Egidium de Fabriano vtriusq; iuris doctorẽ,vicarium Reuerendi patris, & domini epi Florentini super scripto puncto, seu dubitationis articulo videlicet,quæ sint partes iudicis. s.prædicti dñi vicarij, & quid facere debeat,& ad quid procedere in ipsa causa,& quæstione.Visis actis, & actitatis in ea hunc ordinẽ seruabo,Primo quidẽ referam effectum hinc inde gestorũ.Secũdo effectum, & efficaciam probationum,& iurium pro parte dictæ actricis. Tertio concludam,& ad quęsita respondebo.Ad primũ apparet ex actis pro parte dictæ dominæ actricis porrectam fuisse coram dicto vicario petitionẽ &c. continentẽ videlicet,demũ dicta abbatissa, monialibus & conuẽtu legitimè citatis,& per sindicum idoneum comparentibus,lis fuit super dicta petitione legitimè con- a
testata; & concessa dilatio habere ad probandũ in dicta causa,& factæ sunt positiones,& articuli pro parte dictæ actricis,& ad eas peruenit,secuta responsione,producti sunt testes,& iura publicata,& terminus statutus est ad accipiendũ copiam opponendi, & rite videlicet ad conclusionẽ exclusiuam processus. Post hoc prędicta domina Bona dicens se plene fundasse suam intentionem, & sententiam pro se proferri debere,nihilominus ad cautelam,& defectum probationis si quis esset petiit sibi iuramentum decisoriũ deferri in dicta causa, & præfatus Dom. Vicarius non valens personaliter arduis dictæ curiæ negotiis occupatus, examinatione ipsius causæ ut deceret intendere

dere, volens maturè agere, & procedere in ea, de consensu dictarum partium dictam quæstionem, & causam sub infra, imò præsenti, seu dubitato articulo, uidelicet quæ sint partes ipsius domini vicarij in dicta causa, & quæstione: & quid facere, & ad quid procedere debeat; idem dominus uicarius uisis actis actitatis in ea consulendum mihi Lapo de Castigiò chio, decretorum doctori commisit. De secunda apparet ex prædictis actis, & actitatis productis in dicta causa intentata fore productas duas constitutiones synodales præfati domini episcopi Floren. vna est quæ dictat in effectu ꝙ nullus potest in oblatum, vel conuersum recipi per aliquod monasterium, uel ecclesiam, vel ecclesiasticum locum dioec. Floren. & subiectum episcopo Floren. nisi ut deo seruiat, & secularia dimittat; in ecclesiasticis se imisceat, & honestām vitam ducat; aliter receptio sit nulla ipso iure, & est posita sub rubrica de elect. & incipit quoniam per discretam, & in alia dictat quod nullus potest se cipi in conuersum vel oblatum, & nullus potest se offerre de nouo in aliquo monasterio, hospitali, uel loco ecclesiastico dioec. Florent. & sublecto dicto episcopo Floren. sine licentia ipsius domini episcopi, & quòd talis receptio aliàs facta sit nulla ipso iure, & est posita sub Rubrica eadem; & confessatum est pro parte rei dictam constitutionem esse, & ꝙ sine licentia dicti episcopi dicta receptio facta fuit, de qua in dictis petitionibus fit mentio; & confessatum est pro parte rei quod dictus Fráciscus ingressus fuit dictum monasterium ut non solueret facta, & onera secularia. Item testes producti pro parte dictæ actricis iurati, & publicati legitimè, ponunt ꝙ habebant notitiam dicti Francisci, & ꝙ erat homo secularis uiuens, & non aptus ad religionem, & ꝙ erat grauatus oneribus secularibus; & ꝙ probant de fama, & communi opinione ꝙ intrauit dictum monasterium nō vt deo seruiret, vel religiosus esset, sed ut dicta onera effugeret: Et pro parte rei nil est productum, vel probatum in ea. Venio ad tertium & vltimum, & ut clarius ueritas dicēdorum appareat mihi uidentur tria consideranda. Primo an dicta petitio ex suis narratis inferat, & concludat. Secundo an ex narratis in ipsa petitione sint ea media probata quæ sufficiant ad conclusionem ipsius petitionis. Tertio an iuramentum debeat, uel possit de iure deferri prædicto actori petenti. Quibus examinatis concludam, ad quæsita Respondebo & consulam ut prædixi. Ingredior primum, & videtur ꝙ dicta petitio ex suis narratis inferat suam conclusionem: nam media narrata efficacia sunt ista, uidelicet ꝙ dictus ingressus fuit factus in fraudem, non vt deo seruiat, sed vt onera secularia effugeret, & debitam ultionem suorum delictorum; contra formam dictæ constitutionis quæ hæc prohibet sub pœna nullitatis actus. Item ꝙ dicti ingressus receptio fuit facta sine licentia episcopi Florenti. contra dictam constitutionem, quæ prohibet sub pœna nullitatis actus. Item ꝙ dictæ partes erant conscientiæ omnium prædictorum. Item ꝙ dictæ partes post prædictam receptionem deliberauerunt se, & uoluerunt dictam receptionem fore nullam. Item ꝙ prædicta domina Bona prædictorum ignara cum dicto Francisco matrimonium contraxit legitimè, & carnali copula consumauit. Item quòd prædictis non obstantibus prædicta Abbatissa, & conuentus ipsam dominam Bonam, & dictum Franciscum, & eius bona ad se spectare debere occasione dictæ prouisionis molestant, asserentes dictum Franciscum verè professum, & eius bona ad se spectare, & dictum matrimonium non tenere. Ista omnia simul iuncta uidentur sufficientia media ad inferendum conclusionem dictæ petitionis quæ est, ꝙ declaratur dictam receptionem, & professionem non tenuisse, & bona dicti Francisci non esse dicto monasterio obligata, & dictum matrimonium tenuisse, & tenere, & prædictis Abbatissæ, & conuentui silentium imponi. Quòd sint sufficientia media patet, quia si non tenuit professio, tenuit matrimonium; & si tenuit matrimonium, malè fecit conuentus illud turbare; si malè fecit patet ꝙ competit dictæ dominæ Bonæ querela, & sua interest releuari à dicta turbatione, & quòd ipsi conuentui imponatur silentium super ipsa turbatione; & ut hoc fiat benè, & utiliter petit declarari dictam professionem non tenuisse, ut cesset impedimentum sui mattimonii; & demum matrimonium tenuisse, & tenere, ista patent ad sensum, dū modo probentur dicta media sufficere ad impediendum professionem; & probo, quòd sic. nam non est dubium quòd episcopi in sua diœcesi possunt facere constitutionem de offic. archipresbyt. cap. fina.
a cum ibi not. [a] & si potest facere, sequitur quòd suum officium effectum operari debet, ne lex uerbis imposita uideatur contra. cap. commissa. §. porro. de electio. libr. 6. dummodo sit licita, & honesta. iiii. distinc. erit autem lex: sed quòd dictæ duæ constitutiones intentatæ sint licitæ, & honestæ patet: quia prima
b ma prohibet fraudem: [b] secunda mandat consensum superioris requiri, ut cautius procedatur, ne fortè in fraudem fiat receptio, vel ne forte persona minus idonea recipiatur, vel ne fortè plures recipiant quam suppetant monasterij facultates. de sta. mona. c. vno. §. sane libr. vj. sed eorum effectus est ut aliter facta receptio sit nulla ipso iure, ut ex earum tenoribus apparet imò si non fuisset dictum idem esset, quia non potuerunt dicta Abbatissa, moniales, & conuentus, dictum Franciscum contra dictam prohibitionem recipere; prout receptum fuisse proponitur, nec dicto loco, vel ordini per ipsas incorporari. per l. non dubium. C. de legi. & per regulam iuris, quæ contra ius libr. vj. cum concor. ibi signat. Sufficit enim constituentem aliquid prohibuisse, licet ultra non
c progrediatur annullando [c] ut ibi. ad hoc quòd not. de offic. ordi. cap. 1. §. officiales. super uer. omnes acceptent, libr. vj. ubi dicitur speciale in senten. excommu. quòd ualeat licet fieri prohibeatur à iure, secus in alijs, ad hoc quod notat Archid. & Ioan. andr. post eum in nouel. libro sexto. de immuni. ecclesia. capit. ulti. super uer. nullatenus absoluatur, ubi dicit non ualere absolutionem ab excommunicatione factam contra formam illius decret. ad hoc x. distin. iudex. de sponsa. duorum. tua cum. ibi no. nec sufficeret hoc casu tacitus consensus episcopi,
3 qui tamen non interuenit, quia ubi requiritur licentia superioris, non sufficit tacitus consensus. ut notat Io. Andr. in nouel. de electione. si Abba. in principio

d cipio.lib.vj. [d] cum remiss.nec obst.quod no.Io. Andr.in d.c. dilecto.vbi innuit collegiũ posse venire cõtra suam constitutionem etiam per papam confirma
e tam sine decreto, in proposito enim est ex constitu
f tione prędicta alteri ius quæsitum. [f] s.epo, sine cuius licẽtia illa tolli non potest.ar.illius.vlt.gl.no.in fi.in l.un.ff.quo. bo. facit optimè.l.2.§.merito.ff.ne quid in loco publi.facit.l.non amplius.§.j.ff. de lega. j. & quod no.ff.de regul. iur.l.quod iussu. Item ibi loquitur de venientibus ꝯ propriam constitutionem,licet
g per papã confirmatam,eorum fauore, [g] sed hic loquimur de Abbatissa, & conuentu venientibus ꝯ constitutionem superioris. s. episcopi, & totius synodi. Item ex quo religioni per dictam Abbatissam,& moniales,& conuentum incorporari non potuit obstante prohibitione dictæ constitutionis,religiosus non fuit,neque est dictus Franciscus religioni obligatus secundum ea quæ no.Inno. Host. & moderni in de-
h cre. porrectũ [h] de regula.vbi expressè dicunt quẽ nõ obligari religioni, si profitetur in manibus eius qui non habet potestatem incorporandi ordine, & ꝙ talis non est religiosus antequã talis professio rata habeatur per eum qui potest incorporare;facit ad prædicta gl. ordinaria quæ est in decreta.vnica. de voto. lib.vj.vbi not. tenere matrimonium per eum qui ꝓfessus est religionem quam credebat approbatam,licet non esset;ad idem ꝙ no.Io. And. super dicta glo, in nouel.post Guil. in Spec. de illo qui professus est in manibus Baratatorum, qui non erant de illa religione, ꝙ non tenuit professio, & non est obligatus religioni,& ualet ab eo postmodum contractum matrimonium;ex idemptitate, nam sicut papalis constitutio.c.non solũ,de regu. li. vj. prohibens religiosos mendicantes quem recipere ad professionem infra
i annum probationis,receptus exiuit [i] à religione quã profitetur infra dictum annum.† Ita constitutio præ
4 dicta indefinitè prolata prohibens sic vt profertur aliquem recipi sine licentia episcopi, debet receptus ad professionem contra ipsam constitutionem,a receptione liberari,sicut tacita professio facta infra annum probationis in ordine mendicantium nisi tri-
k duo non perseuerauerit [k] ipsum ab ipsa religione liberauit.eo.tit.& lib.6.c.consti.Præterea aduertendũ ꝙ talis constitutio magis arctat ad ipsam seruandam religiosos, quam similis constitutio alios non reli-
l giosos arctaret cum velle vel nole non habeant [l] xij. q.ij.c.non dicatis.& c.nullus.& c. nemo. nisi quatenus ei detur ab homine uel à iure,& ideo, facilius ab eis aufertur,benefacit quod scripsit post Host.Ioan.
5 And.de postul. prælat. & si vnanimiter. † Nec dicat aliquis ꝙ non possit episcopus efficaciam, vel obligationem professionis tollere. Nam istud non est tollere, sed est reddere aliquos inhabiles ad impetrãdum ad professionem, facit in simili ꝙ dicimus ꝙ licet matrimonium contractum non possit dirimi, nec matrimonialiter coniuncti separari, quia quos Deus coniunxit homo non separet. 37. q. ii. quos Deus,tñ bene põt papa, vel cõsuetudo per eum approbata reddere aliquos inhabiles ad ꝯhendum,& ad dirimendum cõtractum post decretũ papæ, vel post talem cõsuetudinem sic approbatam per decre. 1. ii. & 3.de cog.spiri. Aliud est ergo, vbi licet,professionẽ dissoluere, quod fieri nequit. de statu monachorum ad monasteriũ. Aliud reddere inhabiles aliquos ad recipiendum professionẽ ita ꝙ nisi sic recipiat sit nulla receptio.& hoc fieri potest per episcopum,nec mirum quia per simplicem excõicationem,vel suspẽsionem ab officio, uel administratione esset impeditus prælatus talem professionem facere, fortius ergo per constit. generalem hoc prohibentem non seruata certa forma,& decernentem irritum,& nullum quod in contrarium factum appareret. De tertio au-
m tem ꝙ dictum iuramentum [m] deferri non debeat dictæ dominæ Bonæ actrici præfatæ,tum ex eo quia secundum opiniones valentium doctorum in causa
n monacatus,uel conuersatus [n] non defertur iuramentum,ita not. Accut. in l. 3. §.quacunque. ff.de rebus
o eorum. [o] Idẽ Host.in summa de iureiuran.sub Rub. de assertorio iuramento, §. super quibus, vers. quid de causa monachatus & se.vsq; ad.§.qualiter, de quo plenissime uideri potest in libro alleg. mearum alle.
6 quæ incipit. Longa mihi. † Tum ex eo quia iuramentum decisorium nunquam debet deferri actori, uel reo nisi quãdo ipsi sciunt rem de qua quærĩ per veram sciẽtiam.i.per sensum,& non per credulitatẽ, quia sicut eo casu non creditur testi,sic nec sibi, quia loco testis accipitur.Ista scribit do.Bart. de Saxofer,
p in l.admonendi. [p] ff.de iureiuran. Et ego plenissimè in dicto libro allegationũ mearum d.alleg. Sed patet ꝙ prædicta mulier per sensum corporis scire nõ potuit,seu potest de fraude, vel intentione dicti Francisci quãdo professionem fecit ergo sibi super hoc deferri non debet. Item ꝙ fuerit receptus sine licentia episcopi hanc negatiuam uagam dicta mulier esse ueram percipere non potest ꝑ aliquem sensum corporis,ergo sibi super prædicto facto alieno deferri non debet .examinatis ergo prædictis descendo ad cõclusionem, & responsionem ad petitionem, & consiliũ iuris super dicto puncto,& articulo mihi ut præfertur commisso; & dico, & consulo iuris esse, quòd partes prædicti domini uicarij sunt procedere ad diffinitiuam sententiam in dicta causa, & pronuntiare prout in dicta petitione pro parte dictæ D.Bonæ petitum est, & ad sic dicendum me mouent supra narrata, & prædicta tria superius examinata, & iura, &
7 rationes superius allegatæ. † Nec videatur alicui durum sic dissoluere professionem factam, & spirituale matrimonium, quia si hoc non fieret pronuntiaretur contrarium, scilicet dissolueretur matrimonium
q carnale contractum, & consummatum [q] inter dictum Franciscum & dictam dominam Bonam,quod est fortius, & magis periculosum, & de quo etiam papæ non est attributa potestas,quia quos Deus coniunxit homo non separet. xxxii.quæs.ii.quos Deus, & dictis petitionibus iuramentum nec deferri debere de iure, nec necessarium est quia deferri
r non debet ubi sufficienter est probatum [r] de conser. c.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ Cum ibi nota.] *Quòd episcopus in sua diœcesi constitutiones, seu statuta facere possit probatur etiã ex text. in ca.*

in c.1.iuu.glo.fi. de conse. distin. 3.ca. 2. & ibi gloss.1. ad hoc illum tex.no.de maio.& obe. est etiam text.clarus in c.2.de const.lib.6. Idem etiam uoluit Fede. de Se. consi.17.quæstio talis,col.2.post numer.4. uersi. Econtra habet episcopus. Et dicimus episcopum in sua diœcesi,seu plebe dominum absolutum, instar diuitis regentis familiã suam,mariti regentis coniugem,& patris regentis prolem suam.cap.duo ista post prin.23.q.4.c.cum nõ liceat. & c. cum olim post princip. de præscrip. Abb.in c.uenerabilem.nu. 19.de electio.

b ¶Prohibet fraudem.]Hoc est proprium legis ut fraudes tollat,seu fraudibus occurat.l.si cui.ibi.per medias uias.ff.de seruitu.l.in fundo. ubi glo. dat concordan.ff. de rei uend.c.fi.in prin.cum gl.1.de postul.Cardi.in cle. 2.in 3.no.de rerum permu.

c ¶Non progrediatur aninullando.] Prout etiam per Abb.in cap.ad apostolicam. de regula. nu. 11. uers. sed contra hoc,& per alios quos cito in 5.quæstio.15. Reg. numer. 5.

d ¶Lib.vj.]Hoc dictum pro singu.uo.citans Lap.hic Roma.in l.2.§.1.nu. 11. uers. simile est de licentia. & Alex,in §.uoluntatem. nu.4.ff.solut.matri. And. Barba. consi.xij.scribitur.col.xi.nu.19.uers. Et facit quod uoluit Ioan.And.lib.1.& consi.58.sapienter.col. 6.num. 7.uers.& plus.lib.ij.D.meus Phi. Dec. consi. 38. circa primum.col.3. post medium. uers. De licentia notat. ac Mattha.de Afflit.in c.imperialis.de prohi.feu. alie.per Lotha.nu.45.& seq.Lap.hic sequens.

e ¶Confirmatam.] Idem uoluerunt Bar.in l.omnium in 4.not.& Saly.ac Pau.Castren.nu. 6.C. de testa. Abb. in c.cum accessissent.in 5.not.nu.2.de consti.& in alle. hic c.dilecto,post numer.x.uersi.ex quo infero.de preb. & Ias.in d.l.non amplius.§.1.num. xij.ff.de leg. 1.Feli. & D.meus in d.c.cum accessissent,ille ad fi. 1. decla.ante.nu.5.hic col.2.uers.unde retenta.

f ¶Eorum fauore.]Vide Abb.in d.ca. cum accessissent. nu. ij.de constitutio. & Lap. hic sequitur Felin. in cap. qualiter.1. ante numerum xvij. in 1. falleu. de accusatio.

g ¶Porrectum.] Et ibi post gl.& Inno. pulchrè per Abb.nu.x.ac ibidem Apostil.in uer.facit.ad fi.ad Lap.hic se remittit. Videatur etiam supra allegat. 4. an dispositio. numer. 5.ubi plura addo. in Apostil. in uer. recipiens.

h ¶Potestatem incorporandi.] Idem dicit supra alleg. 46.& factum ita.nu.6. & ante, & ibi aliqua addidi,in uer.incorporandi.

i ¶Exiuit.] Hac lectura habetur in omnibus codicibus huc usque impressis, ex qua nec sensus aliquis elici potest.Insuper falsam continet latinitatem,Ego consideratis tex.in alle.hic c. non solum, ac uerbis Lapi supra alleg.4.post nu.4 uers.secundum dubium, ubi idem quod hic concludit,loco illius uerbi exiuit, corrigo , & lego eximit, & sic sensus clarus erit, & falsam latinitatem uitabimus,quod maximè curare debemus.Bar.in l.plautius.& in l.in testamento.in fi.ff.de au. & argen. legat. Pau.Castren.in l.cohæredi.§.qui discretas,post.nu.3.ff. de uulga.cap.ad audientiam,ubi Felin.post alios. de rescrip.

k ¶Non perseuerauerit.] Lego absque illa negatiua nõ, ac dictum Lapi hic cõforme sit uerbis tex.in c.ad nostrã, ibi.Et infra triduum deposuerit,& tex. in c.constitutionem,ad fi.hic per Lap.citati.

l ¶Velle, uel nolle habeant.]Sic Legẽdum est, non autẽ ut in antiquis codicibus, quod probat tex. hic citatus in c.non dicatis.in c.si religiosus. in prin. de electio. l.b. 6. in c.religiosus.de testa. eo.lib. & in c.fi. de sepul. dicto libr. vi.

m ¶Iuramentum.]Opi.affirmatiuã ꝙ iuramentũ hmõdi in causa monacationis præstãdum sit tenuerunt Azzo in sum.C.de reb eredi.col.4.nu.16.uers.In causa monacatus.qui tamen loquitur per uerbum fortè.& Azzo.citat Archid.in c.si quis præsbyter,post prin.uer.Idem dicit Azzo.2.q.4.Iu eadẽ ẽt opi.cum Azzo. & alijs partẽ affirmatiuã tenentibus residere uidetur Archidi.in ca. uiduas.ij.in fi.27.q.1.Hanc etiam opin.affirmatiuam tenuit expressè glo.fi.in c.uidua. de regula. Idem etiã concludere uidetur Ludo.Roma.in repe.l. admonendi, post impugnationem dist.Bar.ante.nu. 107. uers.In hoc tamen concludere potes.ff de iureiur.Opin. uerò negatiuã quã Lap.hic sequitur tenuerunt gl. quam Lap. hic citare uoluit,de qua infra in Apostil. sub uer.ff.de reb.co. & Hostien.hic adductus post nu.5.glo.1.in c.mulieri.de iureiur.quam cõiter ibi sequuntur Doct.& illam glo.cõiter teneri testatur D.meus Phi.Dec.con.133.uiso.nu.2. & illam gl.sequitur idem D.meus consi.699. aliàs pen. incipien.accepi.nu.9.& seq. Ludo. ẽt Roma. supra pro contraria opin.adductis in repet. l.admonendi post num. cvi. Pro hac opi. negatiua aliquas rationes, & aliquos eam tenentes adducit,imò iuxta opi.Ias.infra allegan.tenet idem quod Lap.hic.& idẽ quod Lap. & sic opin. negatiuam tenet Sozzi.Regu.204.in 35. fallen. uers. fallit in casu monacali.Idẽ ẽt tenet Lapũ citans Ias.in d. repe. l.admonendi.nu.277.uers.Et ꝙ in cã monacationis,subdens gl.in contrariũ supra adductã in c.uidua.cõiter reprobari.Et ꝙ in hoc ab oĩbus reprobetur gl.illa testatur ẽt Alcia.in trac.præsump.in ult.uerbis 2.part. Ex præmissis constat opi.Lapi ueriorem esse, & cõem.quam etiã communem affirmat Apostil.ad Cardi.in ca.fi.in uer.ꝙ in causa.de iureiuran. in qua etiam opin. residet Cardi. in d.c.fi.nu.3.

n ¶Vel conuersatus.]Vt colligitur ex glo.de qua in proximè seq. Apostil. & ex uerbis Azzo. supra adducti in sum.C.de reb.credi.nu.16. uers. Item in causa monacationis,uel conuer.

o ¶ff.De reb.co.]Nulla ex gl.in d.tit.ad rẽ facit.Lapus citare uoluit gl.in l.3.§.1.in uer.quacũq;. ff.de iureiur. quæ idẽ concludit quod Lap. hic pro opi.negatiua. Et illam gl.ad hoc citant Car.in c.fi.nu.2.de iureiur. Rom.in d.repe.l.admonẽdi.n.106.Abb.in c.mulieri.nu.8.uers. & ex ijs potest. de iurein.& aliqui ex supra relatis.

p ¶In l.admonendi.]Videlicet.col.pe.ante nu.58.uers. Et tũc si quidẽ actor nescit ueritatẽ per uerã scientiã etc. Idẽ ẽt uoluerunt.gl.1.in prim.& ibidẽ Bart.in j.oppo.in 1.solu.in l.maritus.ff.de quæstio.& Sozzi.Reg.204. in 52.fallen.

q ¶Consumatũ.]Vide tex.& ibi Host.& Abb.nu.14. & seq.ubi Apostil.in uer.cõsumatũ ad Lap. hic se remittit in c.ex publico.de conuer.coniu.Bal.in l. Deo nobis. col.3.uers.ulterius uo.C.de epi & cleric. D. meus Phil. Dec.con.cxii.in præsenti.præsertim.col.ij.in fi.Hoc alibi latius tractabimus.interim uide Arch.in c.quia propter 27.q.ij.& Cardi.in c.inter corporalia.col. 3. de transla. episco.

r ¶Est probatum.] *Nam solum defertur quando est semiplena probatio, & in defectum plenæ probationis. l. in bonæ fidei, & ibi gl. magna declarat. C. de reb. creditis. l. admonendi. ubi Bar. Roma. & alij. ff. de iur. iur. c. fi. §. fi. ubi glo. extra eod.*

S V M M A R I V M.

1 *Legante aliquo in ultima uoluntate centum ad edificandum quandam capellam infra. 6. annos an si infra. vij. ann. non incipiatur deueniat huiusmodi legationis executio ad episcopum, & quomodo exequi possit.*

2 *Vltima uoluntas testatoris an possit aliquo modo uel facto immutari.*

3 *Pœna negligentium ultimas testatorum uoluntates exequi: multipliciter consideratur.*

4 *Puniendi qui ueniant ratione ultimæ uoluntatis non executæ.*

5 *In testamentis & pijs uoluntatibus large est interpretandum.*

6 *Testator in ultima uoluntate mandans fieri monasterium in uno loco: an si ibi nequit fieri debeat fieri in alio loco.*

7 *Verba ista si & inquantum & inde sunt relatiua: importantia modum non conditionem.*

ALLEGATIO LXXXVII.

1 Mattheus quondam de †Sothogunoli, cōstitutus in mortis articulo suum condidit testamentum, in quo inter cætera legauit ecclesiæ S. Mariæ de Larouibola pro construendo, & ad hoc vt construeretur quædam capella in dicta ecclesia infra sex annos proximè venturos post obitū dicti testatoris florenos auri cētum, videlicet annuatim in dicto termino sextam partem dictæ quantitatis; & hoc. Indictione prima die. xxviij. mensis Iulij, & statim mortuus est. Post eius mortem lapsi sunt nedum sex anni, imò & septem: & dicta capella in dicta ecclesia. S. Mariæ facta non est, nec etiam inchoata in aliqua sui parte. Quæritur an executio dicti legati dictorum centum florenorum pro dicta capella construenda de iure deuoluta sit ad episcopum, & si est deuoluta quomodo exequi possit, vel debeat & ꝙ sit deuoluta ad dictum episcopum dicta executio sic ostenditur. Vltima voluntas testatoris est pro lege seruanda, & nil est ꝙ magis hominibus debeatur, quam ꝙ supremę voluntatis liber sit stilus, iura sūt uulgaria, & non solum in facto sed etiam in modo. de restit. spolia. Pisanis. C. de ijs quæ sub modo. l. iij.
a quia forma [a] mandati est exacta diligentia obseruanda de rescrip. cum dilecta. & in re sua quilibet est mo
2 derator & arbiter. C. manda. in re mandata. † Inde est ꝙ ipsa vltima voluntas testatoris non potest, neque in modo, neque in facto regulariter per alium quam per principem immutari. in cle. quia contingit de re
b ligio. domi. & ibi gl. ordi. [b] Sed prædictus testator de quo agitur, voluit dictam capellam cōstrui infra certum tempus ut supra. in themate patet, illud sibi fieri debuit, & seruari, & exequi, & qui hoc non adimpleuit pati debet pœnam de testa. si hæredes. & non solum hæres, sed alius ad quem hoc spectaret, & quia hoc potuit esse aut ex delicto, puta quia dolose hoc fuit ommissum, aut ex negligentia, & utrunque ha
3 bet a iure de per se suam pœnam. † Taceamus de pœna delicti, & loquamur de pœna negligētiæ quæ magis conuenit casui nostro, & magis est in usu. Et tūc dico quòd pœna est duplex: una est generalis, quę imponitur a iure; alia est in ipsa ultima uoluntate: & apponitur ab ipso testatore. Prima pœna. s. imposita à iure pro negligentia, est quòd nisi infra annum fiat executio eius quòd a testatore iubetur, ii ad quos spectabat, hæredes uel executores amittunt officium, & potestatem ad ulterius faciendum: & deuoluitur ad episcopum ordinarium, de testamen. nos quidem. & isto modo per uoluntatem, seu per trāslationem potestatis de uno ad alium, punitur ipsa negligentia in pluribus aliis casibus iuris. de concessio. præben. c. j. & c. quia diuersita. & eodem titu. c. j. in clement. cum similibus. Ista tamen pœna a iure in casu isto locū ha
c bet a die scientiæ, uel monitionis [c] ut in prędictis iuribus legitur & not. Sed in supplementum iuris communis emanauerunt cōstitutiones synodales, & plurimorum legatorum de latere quæ generaliter monent ꝙ infra annum fiāt huiusmodi executiones sub pœna dictæ deuolutionis. Et huiusmodi constitutio
d nes habent effectum, [d] & uim uidelicet triplicis monitionis ut no. Ioan. And. in c. ij. ne cle. uel mo. c. ij. in nouel. super gl. ij. Secunda pœna scilicet hominis apposita in ultima uoluntate per ipsos testatores non est uniformis: imò aliquando est una, aliquando est alia prout de ipsorum testatorum beneplacito procedit. Modo ad propositum dico ꝙ in casu nostro de quo quærimus est reperire utranque pœnam; scilicet impositam a iure, & impositam a testatore, pœna imposita a iure tangit solum hæredes, ut quia nō fe
e cerunt infra terminum debitum, & restrictū [e] est officiū ptātis suæ & deuolutum est ad epm; pœna imposita a testatore etiam est hic reperire; nam non est dubium ꝙ dictus testator per dicta uerba, si, & in
f quantum construatur [f] dicta capella in dicta ecclesia intra sex annos &c. uoluit aliquam pœnam apponere ad puniendū negligentiā alicuius, ad quem spectaret, hoc facere, sed cū hoc casu uideatur hoc spectare ad plures saltē accessoriè, uel incidenter puta ad hęredes ipsius testatoris, qui eius iussu adimplere tenentur ut supra allegatū est: Itē ad rectorē ipsius ecclesię in qua dictā capella cōstrui mandabatur; sine cuius cōsensu, uel patiētia ipsa capella ibi erigi nō poterat, uel quia ex dicto testō ipsi ecclesię q̄sita erat actio petēdi, & cogi faciēdi dictos hęredes ēt inuitos ad faciēdam dictā capellā in dicta ecclesia; dubiū insurgit ad cuius p̄dictorū duorū negligentiā puniēdā dicta uer
4 ba fuerint apposita p dictū testatorē. † Et ur̄ ꝙ ad puniendum negligentiam ecclesiæ si infra ipsum terminum non deliberaret, uel non pateretur, seu non consentiret, seu hęredes forsitan negligentes iuris reme
g dio [g] non excitaret; nec hęc [h] quę fuit ex negligen
h tia in re sua nō prosequenda inducta, est a iure exorbitans, immo consueta, & approbata ut patet de rescriptis per totum. Erit autem pœna, non deuo
i lutio, [i] quę pœna ut prefertur imposita est à iure, & non congruit ecclesię cui non erat principaliter

liter commiſſum;ſed erit pœna vt poſt talem termi-
num talis capella in dicta eccleſia negligente de cæ-
tero non fiat, nam ſentire ꝙ dicta reſpicerent hære-
des hoc non poteſt cadere in practica; quia ſi non fa
cerent non eſſet eis pœna, ſed præmium, & eadem
ratione non eſt ſentiendum ꝙ teſtator appoſuerit
dictam conditionem ad extinguendum ſi non fie-
ret infra dictum tempus: quia ex tali intellectu ſe-
queretur abſurditas ꝙ ipſi hæredes ex ſua culpa cō-
modum reportarent, ꝙ eſſe non debet, de officio de
legati ſtatuimus libr. vj. ad hoc bene facit, nam negli
gendo facere capellam, infra terminum eſſent liberi
a dicto legato, & pœnam non ſentirent, & pœnes ſe
retinerent, & eis accreſceret hæreditas, & tales ab-
5 ſurditates ſunt euitandæ, † & præſertim in teſtamen
tis & pijs voluntatibus, vbi bene, & largè interpre-
tatio eſt facienda. inſti. de acti. §. item iuxta. & §. in
duplum. in fi. & de dona. cum dilecti. & res interpre-
tanda eſt vt valeat potius quam vt pereat, de uerb.
ſign. Abbate. Item ꝙ ſi dicta capella non fuerit con-
ſtructa infra terminum ſufficit ipſam eccleſiam pri-
uatam fore dicto iure, & tamen legatum non pereat,
probatur iure: nam fuerunt tria mandata implicitè:
videlicet ꝙ fieret capella, & ꝙ fieret in certa eccle-
ſia, & ꝙ fieret infra certum tempus: ſed ſi non fuerit
facta infra tempus ſtatutum, non ſequitur quòd fie-
ri non debeat: imo etiam debet fieri poſt tempus de
k donat. cum dilecti.[k] Eodem modo non ſequitur nō
poteſt fieri in dicta eccleſia propter conditionē non
impletam, ergo non debet fieri in alia eccleſia per
dictam decret. cum dilecti nam ſi citatur aliquis vt
l compareat in die feriata[l] licet non teneatur compa
rere eodem die, debet comparere in alia non feriata;
& ſi ſic dicetur excōico Titium ſi die tertia nō com
pareat coram nobis; ſi dies tertia erit feriata non erit
excommunicatus non comparendo eodem die, ſi ta
men compareat ſequenti non feriata: pari modo li-
cet non pareatur conditioni de conſtruendo capellā
in loco, & termino ſtatuto, tamen non fuit extincta
obligatio de faciendo capellam in alio loco. imo eſt
hæc generalis diſpoſitio iuris; vt quando aliquid cer
to loco expediri mandatur, & ibi expediri non po-
teſt, maximè ex malitia partis, in alio loco debet id
fieri ne ex dolo ſuo commodum reportet, de offic.
m de leg. ſtatuimus,[m] lib. 6. & maxime ne legatum pe-
reat, quod eſt fauorabile, vt not. Ioan. And. in ſimi. in
Spec. ſuper ver. inſtrumento. Ex iſtis infertur quòd
propter pœnam iuris hæredes prædicti qui infra ter
minum non impleuerunt iuſſa teſtatoris ſunt pri-
uati officio, & poteſtate exequendi, & deuoluta eſt
ad epiſcopum. Item infertur ꝙ dicta eccleſia quia
propter pœnam inflictam à teſtatore, ſeu propter di
ctam conditionem appoſitam eſt priuata iure ſibi
quæſito, ꝙ dicta capella ibi conſtrueretur: ꝙ in ipſa
conſtrui non debet & non poteſt. Item infertur ꝙ
tale legatum non eſt extinctum, ſed debet per epiſco
pum executioni mandari, & ſic eſt ad primam quæ-
ſtionem reſponſum. Ad ſecundam dico, ꝙ uoluntas
teſtatoris quando fieri poteſt non eſt immutanda,
ſed ſeruanda exacta diligentia, & ſi non poteſt in to
6 tum, debet ſeruari pro ea parte qua poteſt. † Vnde
ſi mandatur fieri monaſterium in certo loco, & ibi
non poteſt fieri, fiat in alio, vt in d. c. nos quidem, cū
n ibi not.[n] Ita in caſu noſtro ſi non poteſt fieri capel-
la infra dictum tempus, fiat poſt dictum tempus. Itē
ſi non poteſt fieri in dicta eccleſia, fiet in alia. Con-
ſtat enim ꝙ ipſe teſtator uoluit ipſam capellam con-
ſtrui pro ſalute animæ ſuæ, & ſi circunſtantiæ adim-
pleri non poſsint vt iuſsit. ipſum factum principale
quod alibi fieri poteſt, & erit animæ ſalutare non im
mutetur, ut in d. ca. nos quidem, faciunt ad prædicta
quæ ſcribit Ioan. And. poſt Innoc. in d. c. nos quidē,
& quæ not. Spec. de inſtrum. editio. §. nunc uero ali-
qua. in v. carta. uerſ. quid ſi. & ſuper eo. per Ioā. And.
in addi. & quod not. in d. c. iudicante. de teſta. uideli-
cet ꝙ ſiat legatum eccleſiæ quæ non reperitur in dio
o ceſi, legatum tamen dabitur eccleſiæ cathedrali;[o] ar.
eius, prædicta capella de qua quæritur fieri deberet
in eccleſia cathedrali, uel in parochiali teſtatoris, ar-
gum. eorum quæ not. Cy. ſuper. l. 1. C. de ſacroſan. ec
cle. per. l. cōdi. ff. de cō. & demon. legiſtæ tñ in iſto ar
ticulo aliter loquuntur dicentes ꝙ iſta verba ſi & in
p quantum,[p] & inde, † ſunt relatiua, importantia mo
7 dum, non conditionem; cum perempto modo proce
dat ad implendam conditionem. i. cum ante ſex an-
nos debuerit eſſe facta integra ſolutio legati ſi con-
ſtructa fuiſſet capella, uel incepta, & proſecuta, licet
non conſumata. l. huiuſmodi, in prin. de lega. j. ibi cū
illa verba & ſi & inquantum quæ aliàs important cō
q ditionem hic impropriantur ad modum.[q] l. Meuia.
in prin. de ma. teſt. Bart. ponit in l. quibus diebus. §.
Termilius de cond. & demon. & operantur dicta uer
ba hoc, quia non adimpleto modo. i. eccleſia non con
ſtructa infra ſex annos, in dictam cauſam conuerti
non debet legatum, ſed conuerti debet in aliam piā
cauſam; quia iſtud eſt ſingulare in legato ad piā cau-
ſam ad certum vſum, quia ſi in dictum vſum conuer
ti non poteſt quacunque de cauſa, authoritate ſupe-
rioris conuerti debet in alium pium vſum; niſi teſta-
tor prouideret illo non facto, quid deberet fieri de
pecunia illa. l. liberto. §. Lucius, & ibi not. de annuis
leg. §. j. leg legatū. ff. de uſufr. leg. & in eis per docto
res bene loquitur, tamen de iure canonico non puto
ꝙ dictum legatum poſſet conuerti in alium omnino
uſum, ſed dictam capellam in alia eccleſia conſtruen
dam ut ſupra dictum eſt, per c. nos quidem. de teſta.
quodam modo quidem bene poteſt dici, & forſan
etiam ibi legiſtæ idem intelligunt in alium uſum con
uerti, ex quo ipſius capellæ uſus in dicta eccleſia non
erit, ſed in alia.

Addi. Quint. Mandoſij.

a ¶ Forma.] *Quòd forma teſtamenti ſit præciſè, & ad un
guem ſeruanda uoluerunt Bald. in l. qui aliena. §. liber-
tos in 1. not. ff. nego. geſto. in l. pupillorum. §. ſi prætor.
in fi. ff. de reb. eo. & D. meus con. lxxij. uerſ. unde iſta
forma.*
b ¶ Glo. ordi.] *In uer. ſedis apoſtolicæ. & ibi card. in x.
no. in ij. oppo. pro quo adduco tex. in iure ciuili in l. lega-
tum. ff. de admi. rer. ad ciui. perti. in prin. Et hanc. opi. eſ
ſe ueriorem probo ſuper ſigna. de commu. lega. ad pias
cauſas. uerſ. plures concludunt.*

c ¶Monitionis.] *Iuxta tex.in l.si pœnam.ff. quan.di.lega.ce.in §.si quis autem. in authen. de hare. & falci. in authen.hoc amplius.C. de fideicom. ubi etiam Bar.Bald. Saly.Ias.& alij.Idem Bar consi.19.proponitur ꝙ in testamento.num.1. Et hanc testatur communem Grat. responso.102.uiso.nu. 9.lib.ij.Et Lap.hic refert, & sequitur Ludo. Gozza. consil.34. circa primum. ante numerum 7.*

d ¶Effectum.] *Vide consi.Bar. 137. statuto communis Gualdi.nu.1.*

e ¶Restrictum.] *Legerem extinctum.ad tex.in l. nulli. C.de epis.& cleri.in authen. hoc amplius. C.de fideicō. in c.nos quidem.& in c.si hæredes.de testa. Et uidetur hæc lectura elici posse ex uerbis infra post numerum 4. ibi. Et eadem ratione non est sentiendum quòd testator dictam conditionem ad extinguendum si non fieret infra dictum tempus.*

f ¶Et si & in quantum construatur.] *Puto deesse negatiuam. Legerem. Et nisi construatur. Vel & si & in quantum non construatur. Seu quatenus non construatur dicta cappella infra sex annos. Si enim construatur infra tempus, uel in loco designato non potest pœnæ locus esse, sed bene si non construatur infra tempus, & sic uoluntati,& decreto testatoris paritum non sit, quo casu diuersæ pœnæ testatoris arbitrio imponi consueuere prout per Lap.hic. l.uni.& ibi Bal.in 2. no.C.de ijs quæ pœnæ nomi.c.Rainaldus.& ibi glo.& Ancha. col.3.in 5.not.de testa.Paris.consi.26.Frater Ioan. nu.55.uol.4. Qui tamen legere maluerit absque negatiua suppone re poterit ꝙ testator dixerit lego ecclesiæ. San. Mariæ Floren. C. si & in quantum construatur cappella. &c. prout in fini.dicit text. in l.Meuia.ff.de manu.testa.& declaratur infra hac alle. nu.7.*

g ¶Iuris remedio non excitaret.] *Legerem iuris remedijs non uexaret, seu non cogeret, quasi dubitat an unus ex pluribus negligentes uia iuris impellere deberet ad parendum præcepto testatoris. Et hæc lectura colligitur etiam ex præcedentibus uerbis ibi ipsi ecclesiæ quæsita erat actio petendi, & cogi faciendi dictos hæredes, etiam inuitos &c. An autem ecclesia, seu rector, uel alius pro ea teneretur agere contra hæredem non implētem, ita ut si non instaret, & illa non construeret in tempore, ecclesiæ, uel rectori præiudicium pararetur, uidetur pendere ex illa quæst.an possit dici sola negligentia, uel culpa tertij, an omnium, primo casu negligentia, seu delictum suos tantum tenet authores, & sic non nocebit tertio.l.paterfa.ff.de hære. insti.Bald.in alle.l.uni.in 5. oppo. C. de ijs quæ pœnæ nomi. Ludo. Roma. Syng. III. quæro nunquid testator.& Corset.Syngu.in uer.testator.2.In secundo uerò casu negligentia omnibus noceūt set ut supponunt omnes supra adducti. & ex ratione dicti text. lege paterfam. ex quo hic esset factum omnium.*

h ¶Nec hæc, seu nec hoc.] *Legerem sic Nec hæc quæ fit ex negligentia in re non sua non prosequendo inducta, est à iure exorbitans. Et dum postea subdit ut patet de rescrip.per totum, forsan legendum est de testa. propter c.nos quidem c.si hæredes.& c.Rainaldus.*

i ¶Erit autem pœna non deuolutio.] *Puto legendum absque negatiua. & postea dum sequitur, quæ pœna ut præfertur imposita est à iure, ante uerbum est, addi forsan posset negatiua, & sic legi, imposita non est à iure, ut sentiat pœnam deuolutionis huiusmodi impositam fuisse a testatore, quam, & alias pœnas rationi non dissonas testatoris arbitrio imponi posse uoluerunt Bald. in alleg.l.uni.in 5.oppo. & alij. C. de ijs quæ pœnæ nomi.Cauo.in c.Rainaldus.de testa.& Sozzi.consi.221.ui sa.in prin.lib. 2. Et ꝙ hæc pœna deuolutionis apposita sit à testatore colligitur etiam ex uerbis supra positis, et infra ibi. Et eadē ratione non est sentiendum ꝙ testator dictam conditionem &c. Qui uerò absque illa negatiua legere uult, quod tutius puto considerabit illa uerba in fra posita ante.nu.6.Ex istis infertur ꝙ propter pœnam iuris &c. & supra post nume. 3.uers.Modo ad propositum dico.*

k ¶De dona.] *Cum dilecti.Hic tex. probaret illud quod supra præmisi uidelicet ꝙ in testamentis plena fieri debeat interpretatio, ad quod probandum supra ubi melius cadebat eundem tex.citauit, unde superfluo ad idē adduceretur, sed ad quod nunc adducitur nullo modo probat, unde putarem legendum esse de do. & contu.cū dilecti.qui tex.ad rem facit uers.præterea cum mandatur alicui ut ad certum terminū se iudici præsentet, duo sub hac forma mandantur, pro quo etiam adduci potest tex.in l.Celus, uers.sed ipse rectè putat duo esse arbitri præcepta, unum pecuniam dari, aliud intra calendas dari &c.ff.de arbit. Et eodem modo quo Lap. hic arguit Bar.consi.26.testator in testamento.nu.3. ibi duo enim iussit testator, ecclesiam construi, & in tali loco.*

l ¶In die feriata.] *Hoc dictum Lapi intelligi potest ꝙ sit expressa in citatione dies feriata in qua quis comparere debeat, puta si dicatur compareas die dominica proximè futura. Altero modo intelligi potest ꝙ sit dictum ꝙ die decima post præsentis citationis executionem compareret, prout communiter fit & prout declarat Lap. hic in secundo casu quando quis excommunicatur nisi tertia die compareat. Tutius est iuxta hunc secundum modum uerba Lapi accipere ad euitandam opin.tenentium inualidam omnino esse illam priorem citationem, & sic nec tunc, nec post citatum arctari ad comparendum. pro ut per Inno.in c.fi.in prin. de ferijs. qui tamen postea recedere uidetur a priori opinione, dū subdit itē melius uidetur ꝙ etiam si in die feriato expressè terminus assignetur ꝙ teneat, & ꝙ comparere debeant partes licet non die feriato, tamen post illum. per tex.in c.exposuit. de dilatio.& c.cum ex literis.de in inte.resti.pro quibus uideri poterunt quæ late scribit omnium opin.& distinctiones reassumens Mar.Sozzi.de citatio.art.19.nu.13. & seq.& ante.*

m ¶Statuimus.] *Illum tex.idem Lap.infra Alleg.123. ciuitas fesulana col.penul.uers.Item rationes, dicit esse specialem, & restringendum ad mandatum factum a Papa Archi.uerò & Ioan. And.in dicto c.illud generaliter intelligunt, Fran.ibi citat Lap. licet corruptè, & relinquit cogitandum, super dicta Alle.123. hoc latius discutimus.*

n ¶Nos quidem cum ibi nota.] *Adduci etiam potest tex.in l.legatum.ff.de usu.lega.arguendo a simili, uel a fortiori, pulchrè Bar.in l.pater filium.§.tusculanus.ff. de lega.3.& in Alle.con.26.testator.nu.3 usque ad fi. con. Lap.de Hospita.nu.65.uers. præterea quæritur testator iussit edificari hospitale in certo loco.latè Pet.de Vbal.de cauo.episco.in 7.cap.nu.35.cum pluribus seq. uer.quia uerò de ijs quæ legantur ad certum usum.Ioā. firma.*

firma. in tract. de episco. par. 4. dum de potestate episcopi in temporalibus tractat. nu. 73. 77. & sequ. Rocc. de Cur. de iur. patro. in uer. construxit in 12. quaest. nume. 19. Idem Lap. infra Alle. 123. ciuitas. col. 2. uersi. quod sic ostenditur.

o ¶ Ecclesiae cathedrali.] *Idem uult tex. in. §. si quis in nomine, uers. si quis autem unum sanctorum, ibi ecclesiae ciuitatis episcopo. in authen. de ecclesia. tit. & Lap. hic ad hoc citant, & sequuntur. Troil. Maluit. de Obla. imagi. fac. par. 4. ante nume. 3. uers. sexto adduci potest quod dicit Lap. Feli. in c. dilectus. col. 1. uers. Adde etiã ipsis Lap. de offi. ordi. & Apostil. ad Abba. super rub. de parro.*

p ¶ Si & in quantum.] *Pro hac clausula in decreto iudicis, uel authoritate tutoris, admissionis libelli, delatione appellationi, & similibus uide Bar. in l. ambitiosa. num. 32. ff. de decre. ab ordi. faci. & eundem, ac Imol. in l. si quando in si. princ. ff. de lega. 1. & utrobique Alex. in addi. ad Bar. Sozzi. consi. 47. in praesenti. nu. 6. uol. iuj. Roma. consi. 77. patet. nu. 3. & latius consi. 501. ut declarationem nu. 3. & sequen. Idem Roma. in l. 1. colum. fin. ff. de arbitr. Feli. in cap. cum contingat. col. 3. de off. dele. Cel. Ugo in clausulis iudiciorum in uer. Admitto si & inquantum.*

q ¶ Ad modum.] *Quando inferatur conditio, quando modus, etiam si uerba in conditionem sonent, & de implemento conditionis, & modi uideantur post Bar. hic citatum Bald. consi. 219. pepus nicolutij. numer. 5. lib. 2. Anto. de Butr. consi. 48. absque diffusione. in prin. Aymo. consi. 59. Petrus. nu. 1. Et quod in dubio dispositio potius praesumatur facta sub modo, quàm sub conditione uoluerunt Barto. & alij in l. cum mota, ubi D. meus hanc dicit communem num. 6. & alios refert. C. de transaction.*

SUMMARIUM.

1 *Causa commissa certo officio: si in medio causae augmẽtetur officium in numero an ualeat sententia lata per numerum augmentatum.*
2 *Clausula si non ualet quod ago &c. qualiter intelligatur.*
3 *Iurisdictio delegati expirat per obitum delegantis.*
4 *Causa per statutum certo officiali commissa ut de illa cognoscat an dicatur officialis habere delegatam uel ordinariam.*
5 *Generalis prouisio non refertur ad ea de quibus specialiter est prouisum.*
6 *Species quando generi derogare dicatur.*
7 *Causa an coram ijs iudicibus sit terminanda coram quibus est cepta.*
8 *Officio permutato permutata est & potestas & noua forma semper est sequenda.*

ALLEGATIO LXXXVIII.

a Commune [a] Florentiae reformauit, & decreuit ad quaerelam, & supplicationem Titij asserentis sibi de facto, & per potentiam occupari quandam suam possessionem in commitatu Florent. existentem, per quandam ecclesiam, & eius rectorem: ut ipse Titius posset, sibique liceat authoritate propria in dictam possessionem ingredi, & eam tanquam suam propriam retinere, & exinde facere velle suum: saluo quod infra annum non liceat ei dictam possessionem alienare, vel in alium quomodolibet transferre; sed liceat vnicuique qui ex praedicta reformatione, & decreto sentiret se grauatum causam sui grauaminis exponere coram officio quinque consiliariorum mercantiae ciuitatis Florentiae, & quod dictum officium quandocunque possit dictas causas grauaminis audire, & prout viderint conuenire, terminare; & contra eorum decisionem non possit appellari, nec de nullitate opponi. Postea verò praedictus rector dictae ecclesiae coram praedicto officio quinque consiliariorum certas causas sui, & suae ecclesiae grauaminis exposuit, & super eis inter dictas partes coram dictis quinque fuit disceptatio aliqua; & lite pendẽte super eis ipsa eadem communitas reformauit, & statuit quod de caetero ipsum officium quinque consiliariorum essent septẽ, ita quod addiderunt duo de certis alijs artibus dictae ciuitatis, & sicut primo tres ex quinque poterant agere, sic ex dictis vij. quinque, & ipsi vij. omnia possent vigore quaruncunque reformationum quae ante poterant dicti quinque. Postea tres ex praedictis primis quinque consiliarijs cum vno de dictis super additis, & sic quatuor super dictis causis grauaminis expositis, & super processu iam habito tulerunt sentẽ-
1 tiã contra dictum rectorem & ecclesiam. † Quaeritur nunquid talis sententia ualeat, vel sit nulla ipso iure: & dicitur quod non tenet, sed est nulla ipso iure. Pro cuius declaratione praemitto quod praedicta causa fuit commissa officio quinque consiliariorum, & nõ personis ipsorum quinque tempore commissionis in officio existentibus, quod apparet ex uerbis reformationis, quae de officio, non de personis faciunt mentionem: vnde non est dubium quod mortuis personis consiliariorum quae tunc extabant, seu eorum finito tempore successores poterant de dicta causa cognoscere, ad hoc: decret. quoniam Abbas de offic. de lega. tunc vltra, aut tempore dictae sententiae dictũ officium quinque extabat in rerum natura, saltem quo ad cognitionem, & decisionem dictae causae cõmissae; aut extinctum, vel deletum erat, seu in suis substantialibus mutatum, ita quod nouum, seu quasi aliud officium dici poterat. Primo casu apparet quòd dicta sententia non tenuit. Ratio quia eo casu ipsi idem quinque erant iudices dictae causae, & ad eos spectabat diffinire, & non ad aliũ, & hoc probat praefatio facta, s. quod extabat officiũ, per se ergo diffinire debebãt, & nõ per alium, & nõ iudicẽ sibi vt iudicem associare, prout fecerunt diffiniendo cum vno de dictis adiunctis de officio, quod quia fecerunt, fateri oportet nisi sint de per se, nolle, & non posse procedere, & habuit locum regula iuris videlicet. Quod potuit noluit, & quod voluit adimplere nequiuit.
b Casus est de offic. de legat. cum super. [b] alia est regu-
2 la. † Si non valet vt ago, valeat ut ualere potest, quae regula sumitur ex decre. vnica de despon. impube. li. 6. Et voluerunt aliqui dicere vt recitare solet Dom. meus Io. Cald. in d. cap. cum super. de offic. deleg. quod prima regula habet locum vbi interuenerit ignorantia iuris quae non excusat vt fuit in d. cap. cum super.

Sed

Sed secũda regula habet locum vbi interuenit igno
rantia facti, quæ excusat, vt fit in l. 1. ff. quod cum
falso tuto. vbi unus tutor ignorabat aliũ nõ esse tuto
rem sed bene sciebat se habere authoritatem, & posse
c insolidum. [c] Sed ista solutio secundum dominum
meum non potest stare quia in dicta decret. vnica
fuit ignorantia iuris quia bene sciebãt illi contrahẽ
tes se minores sed putabãt de iure posse contrahere
matrimonium, & tamen id ualet vt ualere potest,
quia saltem sponsalia contracta intelliguntur vt ibi
est casus. Et pro tanto secundum eum moderni do-
ctores dicunt, & tenent, quod primo dixerat Azo in
summa, sub Rubrica de diuer. rescr. regularum dice-
bat aut expressè apparet ꝙ agens non voluerit se re-
ferre ad actum quem exercere non potuit, seu qui de
iure tenere non poterat: & tunc non habet locum re
gula quod potuit noluit &c. Idem si per coniectu-
ras hoc apparet, quod probatur secundum eum
in regula. capituli cum super. ibi, per consequen-
tiam &c.

Aut expressè apparet quod non solum ad talem
actum voluit referre se, & tunc habet locum secun-
da regula si non ualet vt ago &c. Idem in dubio pu-
to si per coniecturas probabiles non apparet ꝙ solũ
ad eum actum qui non poterat valere potuit se refer
re, sed sicut in casu. c. cum super. apparuit per conie-
cturas probabiles ꝙ solum ad actum qui valere non
poterat uoluit se referre, ex eo quia sibi non iudicem
associauit, & cum eo interlocutus est. Ita quoque in
casu nostro, eo ipso hoc apparet, quia tres ex quinq;
qui per sentẽtiare poterãt secũdũ casum ꝑsuppositũ,
associauerunt sibi alium in hoc non iudicem, & cum
eo interlocuti sunt: & habuit locum prima regula ꝙ
noluit &c. & velle & posse fuerunt sibi contraria, nõ
ualuit quod valere potuit, quia noluit illud; nec ua-
luit quod uoluit, quia illud nõ potuit, ut no. gl. ordi.
in d. c. cũ super. Infertur ergo ꝙ licet officiũ quinq;
durabat saltem quo ad istam causam, tamen quia sibi
alium non iudicem associauerunt non tenuit senten
tia ratione prædicta. Secundo casu si dictum officiũ
non extabat, sed erat omnino extinctum, vel deletũ,
tunc etiam dicta sententia non tenuit, quia sicut iu-
3 risdictio delegati † expirauit per obitum delegan-
tis, uel delegati. ut in c. licet, de off. deleg. & c. fi. de of
d fic. deleg. & c. quoniam Abbas, de offi. deleg. [d] Ita &
commissio causæ delegatæ dicto officio quinque ꝑ
obitum dicti officij expirauit, & sic per vnum offi-
cium quod non erat permissum non potuit dicta
sententia ferri & lata ab alio tanquam à non suo iudi
ce non tenuit. de iudi. at si clerici. Sed ponamus ꝙ
dictum officium quinque erat secundum ueritatem
augmentatum ut supra proximè dictum est, adhuc
dico ꝙ dicta sententia vt præfertur lata non tenuit,
& secundum hoc potest reduci iste casus ad materiã
adiunctorum iudicum, in qua materia sic dicimus,
quod si papa commisit causam duobus prælatis pro
prio nomine non expresso, simpliciter, ita ꝙ unus si
ne altero procedere non posset, & unus eorum mo-
riatur, & papa prælaturã uacantem conferat collegæ
superstiti ille solus ꝓcedit in cã nõ tanquã solus, sed
tanq̃ gerens uices utriusq; dignitatis, quibus cã fuit
commissa, ita disputando terminat Ioan. Andr. quæ
quæstio posita est in mercu. super regula rationi. de
e reg. iur. lib. 6. [c] Ita in casu nostro cum officium quin
que fuit immutatum, & additum, iurisdictio debet
sequi qualitatem mutatam, & augmentatam, & secũ
dum hoc debuerunt esse ex septem quinque secun-
dum formam traditam per reformationem dicto of
ficio immutato. Idem dicimus in casu è conuerso si
papa commisit duobus prælatis simpliciter, & unus
eorum erat prælatus duarum ecclesiarum, qui mori-
tur, & papa illas duas prælaturas confert duobus
erunt postea tres iudices ratione mutationis duarũ
dignitatum, & augmentationis, ita etiam disputan-
do terminauit Ioan. And. in dicta eadem quæstione.
Item à simili in casu nostro cum ratione officij quin
que ampliauerit ad. 7. & quasi duos prælatos addide
rit, ipsa iurisdictio debet sequi dictam qualitatem.
Præterea si delegatus papæ procedens in causa fuit
adiunctus alij, & moriatur papa antequam adiũctus
incipiat procedere cum primo; si literæ adiunctionis
erant præsentatæ, uel saltim insinuatæ primo iudici,
fuit affecta iurisdictio primi iudicis, & istum articu
f lum disputauit Ioan. Cal. & incipit quæstio [f] regino
episcopo, pari ratione in casu nostro, ex quo quinq;
consiliarijs qui erant delegati communis ad dictam
causam fuerant alij adiuncti, ex quo eorum officium
fuit immutatum, & auctum, & talis adiunctio eisdẽ
insinuata, tum quia fuerunt præsentes in constitu-
tione dictæ nouæ legis: tum quia legẽ publicã quæ
fit in ciuitate non est necesse singulorum auribus
inculcare de postula. præla. c. j. patet ꝙ dicti quinque
de per se sine dictis adiunctis eorũ numero deputa-
to procedere non potuerunt. Item uidetur dici pos-
se ꝙ dictum officium septem sit omnino idem offi-
cium cum primo, & ꝙ non possit dici immutatio,
uel adiunctio, vel alteratio, & hoc sic ostenditur.
Sunt enim quædam nomina quæ important ius, nõ
factum, ut no. Innoc. in ca. grauem. de sen. excom. ut
populus, collegium, & Grex quæ semper durant ea-
g dem, & etiam si ex singularibus primis nil remansit
Ita in proposito natura officij mercantiæ nomen
est iuris, & licet aliqui sint eidem officio superaddi-
ti idem perseuerat, & idem est officium: Vnde ꝙ fa-
ctum est sine adiectione, factum est à non officio, si-
cut fieret hodie sub nomine communitatis Flor. si-
ne nouis hominibus auctis illis qui extare solebant,
æquiparando additionem naturæ, additioni superio
ris, ut isto casu fieri debet; non dubium ꝙ idem esset
de ciuibus additis pro reformatione communis qui
computari debent in numero uniuersitatis Florent.
facit quod no. do. Bar. de Saxafer. ff. de dam. infec. nõ
h recordor [h] in qua. l. vbi quærit de tali quæstione.
4 † Statuit ciuitas ꝙ futurus potestas tantum habeat
arbitrium in puniendis malis, uenit potestas nouus
& durante primo officio fuit electus pro alijs sex
mensibus, an habeat arbitrium; arguitur ꝙ sic quasi
idem sit officium primi, ergo habet arbitrium. Solu
tio aut uerba sunt apta ad nouum officium, ut quia
dicunt elegimus eum pro futuris sex mensibus, tunc
est nouum officium. Siue dicunt prorogamus tem-
pus primi officij, tunc est iudicis officium proroga-
tum ita no. glo. de pact. l. si vnus. §. pacta. uers. idem
dicimus, ultra ista ponatur ꝙ dicta sententia tenue-
rit quòd

rit quòd prohibet quominus dicta ecclesia infra dictum annnm alias causas grauaminis proponere naleat, nam dicta sententia eo quia emanauit super certa causa speciali, non parat exceptionem rei iudicatæ agenti ex alia. ff. de exc. rei iudica. si mater. §. j. & l. an eadem, extra de verbo. signifi. abbate. Potest ergo ecclesia proponere pro causa sui grauaminis quod dicta reformatio, & decretum fuit contra ecclesiam, & de rebus possessis per ecclesiam habita de hoc expressa mentio est in ipsa reformarione per secularem potestatem, quòd de iure fieri nequiuit. extra de cõstit. ecclesiæ. extra de sen. excommu. nouerit, cum simi. & ista est sufficientissima ratio & causa grauaminis. Nec obst. si dicatur quòd dictus rector, & ecclesia consentit litigare sub dictis quinque, & sic illos fecit iudices, eorum iurisdictionem prorogando. Primo quia esto quòd consenserit coram eis litigare ex una causa granaminis, non sequitur quòd in alia cõsenserit: & licet statutum prorogauerit iurisdictionem suam, non sequitur quod in alia vice voluerit prorogare: hinc est quòd qui semel tractus est corã delegato vltra duas dietas in certa causa contra formam iuris, & nõ excepit, in alio actu potuit excipere: alias semel grauatus iterum posset grauari, quod esse non debet de censi. peruenit. ff. de ope. li. l. operas, ita not. Ioan. And. post Compost. de rescript. dilectis filiis in nouel. super uer. propositum. Item esto quòd uoluerunt prorogare, certe non potuerunt sine sui superioris licentia, etiam in iudicem ecclesiasticum, nedum in laicum: casus est extra de so. comp. si diligenti. cum materia sua. Lapus de Castiglionchio.

Commissum fuit prædictum dubium per officiũ septem mercantiæ ciuitatis Floren. consulendum de iure collegio Perusino qui responderunt ex ore egregij utriusque iuris doctoris d. Baldi de Perusio ut infra sequitur. Punctus quæstionis super quo consiliũ petitur consistit in ijs terminis. in M CCC LXVI. de mense Nouembris fuit facta quædam reformatio per commune Floren. in fauorem. A. postea pro parte ser Pa. & N. sindicario, & procuratorio nomine, &c. coram officio dominorum quinque cõsiliariorum uniuersitatis mercatorum ciuitatis Florentiæ; producta fuit petitio quædam, demum pendente causa coram officio dictorum quinque super petitione huiusmodi de anno. M CCC LXXII. de mense Aprilis fuit per dictum commune edita quædam alia reformatio super adiectione certorum ad officium quinq;; quas quidem reformationes ad uos transmittimus, cũ earum tenore ad literam prout iacent. Vltimo in dicto anno. M CCC LXXII. de mense Iunij fuit lata sententia in dicta causa per quatuor personas nominatas in ipsa sententia in forma, quæ etiam ad consultorem nunc peruenit, quia uisis dictis duabus reformationibus, dicta sententia lata respectu potestatis, & iurisdictionis illorum qui eam tulerunt, absque aliis tribus de septem, an sit alicuius, uel nullius ualoris consulatur bene, apertè, distinctè, & clarè.

In Christi nomine amen. Primo uidendnm est utrum dicti quinque a principio fuerint istius causæ ordinarij cognitores, an delegati, & uidetur quòd delegati ut. ff. de offic. eius cui manda. est iurisdict. l. & si prætor. In contrarium quòd ordinarij [k] nam commissio fuit facta officio ipsorum, unde aut prius cõmune ratione officij generalis habebat super hoc iurisdictionem ordinariam, & eam retinet, quia ista specialis commissio est executio, non delegatio. ff. de offi. præsi. l. sæpè: aut non habebat prius ordinariam, & tunc prorogata est iurisdictio ordinaria ad causam specialiter commissam. Si enim per hominem potest fieri prorogatio, ita per legem. ff. de iudiciis. l. j. & l. de qua re. quod habet officium potest prorogari. ut. ff. de solu. l. quæro. & ista est ueritas, non obstat. l. & si prætor, quia ibi facta commissio per eum qui poterat delegare, non prorogare ordinariam potestatem, uel ibi loquitur, ubi expressè dicit delego, hæc uero uerba sapere poterant ordinariam iurisdictionem, quæ licet in una specie non existat sed quid sit uniuersale. C. ubi, & apud quos. l. fi. tunc bene potest prorogari de uniuersitate ad unam speciem. C. ubi de crimine agi oportet. l. j. & quod not. extra de officio delegat. de causis, & capitulo. P. & G. Secundo est uidendum utrum dno coniuncti per nouam legem uideantur adiuncti in causa ista, de qua erat specialiter

5 prouisum, & uidetur † quòd non, quia generalis prouisio non refertur ad ea de quibus specialiter est prouisum. ut. ff. de uulgar. & pupillar. substitu. l. cohæredi. §. qui patrem, de alimen. lega. l. alimenta. §. basilicæ. & l. stichus nutrit. in princip. & de lega. iij. l. uxorem. §. codicillis, & §. felicissimo. de officio delegat. capitulo. studuisti, & de silentiariis. l. iij. libro. xii. Cum ergo de ista causa specialiter esset prouisum de officio de numero trium, non uidetur ei per generalem legem superuenientem in aliquo derogari, etiam si non esset lis adhuc mota, sed esset res omnino integra. In contrarium probatur, quia uidetur quòd qui hoc dicunt, mouent se per præsumptionem, quia non præsumitur per uerba generalia, quòd quis uellet mutare quòd specialiter ordinauit, sed ubi constet de mente contraria tunc sequentia generalia derogant præcedentibus specialibus. dicto. § basilicæ. uersiculo. nisi. sed hoc apparet de mente per uerba uniuersalia, & distributiua: ibi dum dicit uigore quorumcunque ordinamentorum, & de hæredi. institu. huius ar. de ali. & ciba. l. quos, in princip. & quod not. per Iaco. de Aretio. & ibi dicit omnem idest totam basilicam officio authoritate, & potestate & cætera. nam ab hoc sermone nil detrahi, uel excipi potest. C. fine censu. uel reliq. l. omnes, & not. C. manda. l. procurator, & quando in eadem lege sunt

6 uerba specialia, † & generalia [l] tunc species derogat generi. de pœnis. l. sanctio legum. Sin autem diuersæ sunt leges, & præcedit lex specialis, & sequitur lex generalis: & tunc aut dispositio specificata, & generalis compatiuntur se in origine, & effectu: tunc concurrent quo ad utrunque, aut in origine, non in effectu: tunc concurrunt quo ad originem, non quo ad effectum, de actio. & obliga. quot. C. de sepul. uiola. l. qui sepulchra, aut non compatiuntur se; & tunc, aut dubitatur de mente legum; & tunc species derogat generi. de leg. l. & posteriores, aut est certum quia uerba sunt ita præcisa quòd non recipiunt auctionem uel generis, uel speciei; & est eadem ratio, & conditio ita quòd speciei non est specialis ratio fauoris: tunc vltimæ legi standum est: quia

quia a primo proposito legis videatur esse recessum, sicut tex. dicit alibi. ff. locati cum in plures. §. locator horrei. præsupposito quòd ista esset species, tamen accedit generi per modum prorogationis, & ideo naturam generis sequitur, & mutato genere, mutatur species, quæ non stat per se, sed in veritate generis habet substantiam. ar. ff. de pact. dota. l. inter socerum. §. cum inter patrẽ. & in multis per generalem formam a speciali receditur, quando ratio suadet vt. ff. mandati si hominem. ff. pro so. l. actione. §. renuntiare. cum simi. Tertio dubitatur vtrum ad litis pendentiam re
7 feratur noua lex, & videtur quòd non. † Primo quia causa cepta coram primis iudicibus dẽt ab eisdẽ deci
m di. l. j. ff. de offi. procon. [m] nam iurisdictionem suam perpetuauerunt, ff. de iurisdictione omnium iudic. l. & quia. Item lite pendente non valent quæ statuuntur, siue respiciant actum, siue modum procedendi. in authen. in medio litis non fieri sacras formas. §. ideoque. nec videtur legislatorem cogitasse de lite pendente, nisi nominatim fecisset mentionem de illa. vt no. in l. qui autem, in princip. si quis cautio. In contrarium quia iudicium soluitur eo vacante qui iu
n dicare iussit vt. ff. de iudiciis. l. iudicium soluitur [n] vnde in veritate ex statuto iurisdictio nata etiam statuto poterat tolli, ita & reformari, de in lit. iurand. videamus. §. p. & possunt iudices adiungi lit. pendente, nec est hoc prohibitum, immo permissum. vt not. in authen. in medio lit. §. super, non ergo ualuit factum a tribus quia non est factum a numero per nouam legem statuto, & vbi deficit numerus iudicum prætaxatus: ipso iure non ualet sententia, de arbitriis sicut. & l. pedius. §. j. & quod not. ff. de reg. iur. l. duo ex tribus. Item quia officium, & authoritas quinque, non est ammodo in rerum natura, sed est translatum ad officium. vij. virorum vnde cum primi quinque non
8 haberent potestatem nisi ratione officij, † permutato officio permutata est potestas, & noua forma sequenda est, & non antiqua ar. ff. locati. l. cum plures,
o & sublato [o] nouo officio tollitur eius authoritas, & effectus, vt. l. & non C. de frumento Alexandrino. libro. xi. & facit extra de constitutio. capitulo. translato sacerdotio, & ad hanc partem facit. C. de aduo. diuer. iudi. l. si nos. vbi duo subrogati loco vnius vtuntur eodem iure, vnde pluralis numerus subrogatus, vel adiunctus succedit in eodem officio, & habet de causa inchoata cognoscere, & secundum datam formam expedire, & a forma nullo modo recedere. vt. ff. de exercito. l. j. §. si plures; & quod not. ff. de acquiren. hæredita. l. si quis mihi bona. §. si coram, non obst. l.
p j. de officio. [p] ubi a primordiis iudicij posterior firmatur processus, quia ibi in eadem iurisdictione, & eadem potestate erant iudices in principio, medio, & fine, & hæc forma iurisdictionis erat mutata, & translata authoritas de minori ad maiorem. Item non obstat authent. in medio lit. quia ibi loquitur de lege speciali contraria iuri communi, quæ lite pendente,
q [q] fieri non potest: hæc autem generalis bene extendit se ad litem penden. non quantum ad infringendum ius, vel obligationem, nec quantum ad processum exercitum, sed quantum ad reliquum processum futurum, vt. C. de iuramento calumniæ. l. fin. ante fin. ibi dum dicit in primo & cætera. post hanc. l. ingressus. Item non obst. ar. de perpetuatione iurisdictionis, quia talis perpetuatio non operatur aliquid quando superior disponit contrarium. dicta. l. iudicium soluitur. Ex quibus concluditur ipsam sententiam ipso iure nullam fuisse; quia aut dicimus valere attento officio quinque, & istud est impossibile, quia officium quinque est sublatum: vnde sub nomine ipsius officij nihil geri potest: vt. ff. de fideicommis. liber. l. Lucius, & argum. delega. iii. l. pater. §. tusculanus, aut dicitur valere attento numero septem, & istud est impossibile, quia non interfuit numerus secundum suum requisitum. Istam etiam viam videntur elegisse tres assidendo sibi quantum, unde iuris periti, processerunt, de officio delegat. cum super abbatia. Et ita clare dicimus, & concludimus sententiam ipso iure nullam fuisse. Nos doctores collegij, & iudices iudicum ciuitatis Perusij vnanimiter, & concorditer, & ita videtur dicto collegio de iure dicendum. Saluo tamen semper consilio saniori, & ad signum, & ad fidem huius, sigillum dicti collegii apponi fecimus consuetum, & ideo Ioann. notarium dicti collegij rogauimus ut de prædictis conficeret instrumentum. Idem dico & consulo iuris esse. Ego Lapus de Castiglionchio decretorum doctor, ideoque me subscripsi.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Commune.] *In hac Alle. seu con. Lapi inseritur infra post numerum. 4. cons. collegij Perusini, quod incipit ibi, commissum fuit prædictum dubium. Hanc Allegatio. cum con. Perusino Ioan. Fran. Paui. in tracta de offi. & pote. cap. se. uacan. adsi. 2. quæstio. 1. par. uersi. per statuta, & D. meus Philip. Dec. in c. cæterum post priu. de iudi. citant ad probandum quòd si committatur causa certo officio, uel alicui a lege, uel statuto dicatur habere iurisdictionem ordinariam. Idem etiam Paui. in 10. quæst. 10. 2. par. post numerum 29. hanc Allega. adducit ad probandum quòd si causa committatur certo officio si postea augeatur in numero ualeat sententia lata per numerum auctum.*

b ¶Cum super.] *Vbi Anto. de But. super glos. fin. latè prosequitur per quinque membra, quæ reassumit Geminia. in Alle. hic c. uni. §. idem quoque, super gloss. in uer. matrimonium. numero 9. de despon. impu. lib. vi. ubi Fran. col. secunda. super eadem glos. ante numerum 4. remittit se ad Lap. hic, & loquuntur de utrisque tegulis de quibus hic per Lap. pro. quibus etiam uideri poterunt cons. Ludou. Roman. 446. primus proposita, Mil. in suo reper. in uer. Iudex si potest procedere ex uno capite.*

c ¶In solidum.] *Si potestas sit in solidum, mixtura unius in habilis non uitiat actum. ad Bald. in capitu. tertio loco. in fin. de probatio. Felin. qui Lap. hic sequitur in Allega. capitu. cum super, numero 8. in 3. limita. de offi. dele.*

d ¶De offi. delega.] *Legerem sic ut in c. quoniam Abbas, in c. licet de offi. delega. & in c. fi. §. officium autem. eo. lib. 6. Videri poterunt quæ scripsi in 2. quæst. 10. Reg. Cancel. nume. 4.*

e ¶Libro

c ¶Libro sexto.] *Videlicet columna penultima.uersiculo. In contrarium iste habet illas duas dignitates. Cum Ioann. Andr. transit ibi Francus. Et Ioann. Andr. ubi supra, et Lapum hic citant, et sequuntur Felin.in c. consultationibus. post numerum. 10. uersiculo. committitur causa duobus, & Dominus meus Philipp. Dec.in cap.quoniam abbas.numero. 12.de offic.delega. ubi etiam uide Abb.numer. 12. & seq. & ibidem Apostil.in uer.nostro.ad Lap.hic se remittit. Ad Ioan. And. etiam se remittit Alex. in l. qui liberis.§.hac uerba. ff. de uulga.*

f ¶Quæstio.] *De qua quæst.seu disputatione Ioã. Calde. uide etiam per Alex.in l.more.ff.de iuris. omn. indi.ubi etiam Ludo.Roma.post nu. 17.Lapum hic(ut puto)citare noluit.*

g ¶Durant eadem.] *Iuxta tex.in l. proponebatur.ff. de iud.in l.sicut municipij.§.in decurionibus.ff.quod cuius. uniuer.Hinc uoluit Gui.papæ Dec.279.sententia, sententiam latam contra homines alicuius ciuitatis,successoribus nocere,subdens ita iudicatum. Hinc quærit Rebuff.super concor.rub.de Manda.Aposto. §. primus,in uer. unum, an successor collatoris habeatur idem cum prædecessore, ita ut ab eodem papa grauari possit. Et dixit Paris. collegium non mori. consilio. 34. circa resolutionem. numero. 37. uolum. 4. ubi sequitur Lap. hic.*

h ¶Non recordor.] *Dic tu quòd Bar.hanc quæstio.posuit in l.dies cautioni,nu.3.& Lapus hic refert uerba ipsius Bar.Ex lectura ipsius Bar.emendare poteris quadã uerba Lapi hic, Vbi enim dicit. In puniendis malis,legere poteris in puniendis maleficijs. Et post uerbum maleficiis, adde hæc,per sex menses. Postea ibi. Quasi idem sit officium primi,lege tu quasi idem sit officium protelatum.successiue ibi sententiæ dicunt,uel siue dicunt,lege tu si uero dicunt. Et quòd officium protelatum dicatur idem numero,& tempus prorogatum censeatur idem cum primo probo in 76.quæstione.Reg.de Anna.numero.9.& sequen.*

i ¶Potuit excipere.] *Hoc dictum Lapi citant, & sequuntur Feli. in c.accedens.2.col.6. uers.similiter dicit Lap. ut lit. non contes. & Hippo.de Marsi.in praxi crimi. §. attingam.post nu. 19.ubi alios refert.*

k ¶Ordinarij.] *Referunt,& sequuntur Ludo.Roma.in l. more maiorum,ante nu. 6. uers.sed quid si committitur officio.ff.de iuris. om. iudi. & alij quos retuli supra in 1. Apostil.*

l ¶Specialia,& generalia.] *In hac materia,& pro distinctionibus de quibus infra uideantur Bal.in ca.1.nu.10. & seq.Abb.eo.nu.& alij.de rescr.ubi etiam an, & quando priuilegium, seu rescriptum speciale generali deroget Anto.Corset.in singu.suis,in uer.statutum.4. ubi de duobus statutis altero generali, altero speciali. Caro. Rui.consi.69.circa processum.nu.3.lib.1.D.meus cons. 44.& diligenter nu.2.& 7.uers.modo duo statuta, & ante.& con.222.uiso puncto.nu.7.& ante. 590.testator reliquit.numero.6.& sequen.& 664.uiso eleganti. numero.8.& sequen.& nouissime per Sarnen.post alios in capitulo primo. de constitutio. libro. 6. numero. 57. & ante.& nu.138.super gl.in uer. prouocare ubi aliot citat.*

m ¶L.j.ff.de offi.procon.] *Legendum est.l.uni. ff. de offic.consu.supponendo quòd Lap. hic sentiat. l. illam non solum locum habere in iurisdictione uoluntaria,sed etiã contentiosa, prout etiam communis opini. habet, ut per Rui.consi.5.habita.post prin.& consi.60.in causa.num. 12.uol.5.*

n ¶Iudicium soluitur.] *Et.l. cum prætor. Et notauit D. meus Phi.Dec.post Bart.& Abba.consilio. 143.numero. 2. quòd officium delegati est se cum uoluntate delegantis conformare. Et pro illa regula. l. iudicium soluitur uide Sarnen.in 7.quæstione.Regu.de non tol.in.quæsi.ubi declarat,& limitat illum tex.*

o Sublato.] *Alias subrogato nouo officio tollitur eius authoritas,& effectus ut.l. & non seu & not. Dic tu l.2. & ibi nota.in gl.in uer.parißidi origij(ut ibi legendũ esse aduertit Alcia.)no.ibi gl.quòd sicut corrigitur ibi nomẽ officij,ergo & effectus.prout in c.cor episcopi.in fi. 68. distin.glo.1.in c.admonere.23.quæst.2.Hinc dicimus nomine quod eximitur officio,& fructu carebit. l. a nullo. in fi.C.de fer.& ad ea quæ adduco in glo.facul.in §.habita.in uer.nomine.Si legimus sublato nouo officio, loco dictionis nouo,ponenda esset antiquo,ut sensus sit,quòd immutato officio antiquo,uel nouo constituto,ab officio nouo regula sumenda sit.*

p De officio.] Legerem non obstan.l.uni.de offi.consu.pro *ut etiam supra aduerti nu.7.in uer.l.1.*

q ¶Lite pendente.] *Regula est quòd lite pendente rescriptum impetratum de lite mentione non facta non ualet. Vltra authen.in medio litis,est textus.in l.2.C.ut li.pẽden.Saly.& Pau.Castren.in l.fin. C. eod. capitulo. inter monasterium.& ibi Abba.in quarto not.de re iudi.Dominus meus post gloss. & Abba. in capitulo. ut debitus.numero. 14.de appellatio.amplians etiam si sola citatio executioni demandata fuerit quo ad reum, ut de tali litis pendentia in rescripto mentionem facere teneatur,quo uero ad actorem etiam citatione tantum decreta.Et hanc opin.de iure ueriorem asserit. Idem concludit Paris.consilio.45.rult monitorium.numero.30.loquent de gratia, & priuilegio lite pendente impetratis, amplians ut supra uolum.4. hanc conclu.ueram attestans. Vide tamen Cur.Iun. consilio. 174.in causã.numero. 4. qui contrarium sentire uidetur dum ex communi sententia distinguit,aut lis est contestata, & procedant præmissa,aut non,& tunc mentio litis non sit necessaria, adducens Bald. & alios ut ibi. Ego præceden. opin.sequerer uti ueriorem, & magis consonam iuri ciuili, & pontificio.*

SVMMARIVM.

1 *Habens beneficium curatum si obtinet secundum curatum & antequam secundus habeat pos. moritur an primum dicatur uacare per mortem ipsius.*

2 *Exprimens unum modum uacationis beneficij in impetratione illius si uacat alio modo an in ipsa impetratione includatur.*

3 *Ignorans & sine dolo an in impetrationibus sit semper excusandus.*

4 *Natura literarum est destinari absentibus non præsentibus.*

5 *Verba narratiua papæ an fidem faciant.*

6 *Beneficium quod absenti confertur non potest proprie dici absentis ante acceptationem.*

7 *Ius in re & ius ad rem quo casu æquiparentur.*

8 *Volentibus non fit iniuria.*

9 *Proles censetur legitima tempore quo communi opinio ne matrimonium putabatur uerum licet uerum non esset.*

10 *Proles nata ex matrimonio infidelium in gradu prohibito a lege canonica an post conuersionem efficiatur legitima.*

11 *Opinio expressa an sit ueritati præferenda.*

12 *Beneficia conferre est iurisdictionis.*

13 *Facta a seruo gerente officium prætoris sunt ualida quandiu in officio toleratur.*

14 *Soluens improuide uni quod alteri debetur an liberetur.*

15 *Veritas ante completum negotium declarata præfertur opinioni.*

16 *Rupto uno titulo anteriori de rigore iuris rumpuntur omnes sequentes tituli: sicut rupto uno gradu matrimoniali &c.*

17 *Subtilizatio in materia rescriptorum est uitanda: quia est ad commune discrimen.*

ALLEGATIO LXXXIX.

a 1 IN Dei [a] nomine amé. † Factum super quo consilium iuris petitur tale esse proponitur. videlicet. Dudum prælati duo diuersarum curatarum ecclesiarum collegiatarum videlicet. P. & G. cupientes dictas suas ecclesias, & prælaturas adinuicem permutare; constituerunt suos procuratores in forma canonica ad renuntiandum, & resignandum dicta sua beneficia in manu summi pontificis, & ad cætera quæ pro complenda dicta permutatione expedirent, cum clausulis in prædictis oportunis. Deinde prædicti pcuratores constituti corá dicto summo pontifice dictis beneficiis, ecclesiis, & prælationibus, dictorum dominorũ suorum dictis nominibus renuntiauerunt, & resignauerunt, ex causa huiusmodi permutationis faciendæ & postmodum prędictus summus pontifex dictorum beneficiorum sic vt præfertur resignatorum non dictorum procuratoribus, qui resignauerunt præsentibus; sed vnum vni ex dictis prælatis, & alterum alteri contulit, licet absentibus, sed vt est moris per literas apostolicas super hoc confectas. Erant enim ipsi prælati in partibus, nó in curia; quæ collationes uel literæ apostolicæ nunquã ad ipsorum prælatorum notitiam apparent deuenisse; nec ipsa beneficia sic permutata acceptauerunt, nec ea vigore dictæ permutationis tenuerũt uel possederunt. Sed quilibet in suo antiquo, & priori beneficio remãsit, postea vero deducto ad notitiam dictorum prælatorum quòd prædicti sui procuratores dicta sua beneficia ex causa permutationis huiusmodi in manu dicti summi pontificis renuntiauerunt, & cupientes ex certis iustis causis iu dictis suis antiquis beneficiis remanere, exposuerunt dicto summo pontifici dictum suum desiderium, narrantes prædictas resignationes ex causa prædicta iam factas, nullam tamen mentionem fecerunt de dictis collationibus eisdem per dictum summum pontificem iam factis. Et summus pontifex præfatus ad dictam supplicationem dictorũ prelatorũ, ut in dictis suis antiquis, & priorib. beneficiis posset licitè remanere, concessit dictis renuntiationibus non obstantibus. Et sic etiam postea continuè remanserunt, & fuerunt notorie habiti, nominati, & reputati dicti legitimi prælati dictarum primarum ecclesiarum in clero, & populo ciuitatis, & diœce. dictorum beneficiorum, & maximè prædictus. G. usque ad uitæ ultimum suæ exitum, qui etiam prælatus dictæ prioris ecclesiæ apud ipsam ecclesiam mortuus est, & sepultus, postea verò ipso. G. ut præfertur mortuo, & sepulto, & superstite dicto P. alio prelato prædicto, qui iam tempore mortis dicti. G. aliud beneficium curatum adeptus fuerat, & dictam suam antiquam prelaturam per dictam adeptionem secundi curati dimiserat. Quidam R. clericus sciens dictam prælaturam prioris dicti quondam G. fore specialiter apud sedem apostolicam reseruatam, & communi opinione, & reputatione prædictis ductus, credens dictam prælaturam, & curatum beneficium impetrauit à summo pontifice tanquam specialiter reseruatum ut erat, & expressit ipsum beneficium vacare per obitum dicti. G. Quæritur ex prædictis an dictus. R. clericus in dicta prelatura, & curato beneficio canonicum titulum habeat? Et ut ueritas clarius elucescat arguam

a 2 ad vtranque partem, & primo videtur quòd non. † Nam

b qui expressit vnum modum [b] vacationis beneficij si vacat alio modo non includitur in ipsa impetratione, sed in impetratione dicti beneficij expressit unũ modum vacationis beneficij, & uacabat alio modo: ergo dictum beneficium non fuit iuclusum in dicta impetratione, ergo sibi non debetur, & sic in ipso canonicum titulum non habet: & quòd expresserit vnum modum uacationis, & vacauerit alio modo apparet. nam. R. clericus expressit in dicta sua impetratione quod dictum beneficium uacabat per mortem dicti. G. & per dicti. G. obitũ non vacabat uerè ipsum beneficium, quia uerè ipse. G. tempore suæ mortis uerus prælatus dicti beneficij non esset, uel ecclesiæ, & sic per eius obitum uacare non potuit. Quod autem non esset verus prælatus ipsius ecclesiæ patet ex themate premisso. Nam proponitur quòd procurator suus legitimus in Romana curia resignauerat dictum beneficium in manibus papę ex causa permutationis prædictæ. Et quod papa ipsum beneficium sic resignatum contulit dicto. P. ex causa dictę permutationis, & dicto. G. contulit dictum aliud beneficium etiam resignatum per procuratorem legitimum dicti. P. occasione dictæ permutationis: & dicto. G. contulit dictum aliud beneficium, ergo sic dictus. P. remansit prælatus dicti beneficij de quo quæritur, & non dictus. G. Nec obstat huic conclusioni quod papa post dictas renuntiationes dictorum beneficiorum concessit prædictis. P. & G. prelatis prædictis, quòd possint in dictis suis antiquis, & prioribus beneficijs remanere dictis resignationibus non obstan. Ratio, quia dicta gratiosa concessio facta per papam predictis prelatis de remanendo in dictis prioribus beneficiis, non ualuit ipso iure: quia fuit surreptitia, & tacita ueritate impetrata: nam in eo tacitum fuit per ipsos prelatos de dictis collationibus iam eis hinc inde factis de dictis beneficijs per dictum dominum Papam; cuius veritatis taciturnitas talis fuit

c fuit quæ principem retraxisset a dicta gratia di-
ctæ concessionis facienda, seu saltem magis difficili-
ter fecisset : quorum alterum sufficit ad surreptionē
indncendam, & ad vitiandam gratiam, de rescript. su-
per literis, cum materia sua, nec in gratiosis videtur
extusare simplicitas, vel ignorantia, vt no. in decre. si
motu proprio. de præben. lib. 6. Si ergo non valuit di
cta gratia quòd in dictis suis beneficiis contra resi-
gnationem possent remanere, patet qnòd dictus. P.
remansit prælatus vigore dictæ collationis dicti be-
neficii quondam dicti. G. & dictus. G. remansit præ-
latus dicti beneficij quondam dicti. P. Et cum in the
mate præmisso proponatur quòd dictus. P. postea an
te obitum dicti. G. adeptus fuit aliud beneficium cu
ratum, patet quòd uacauit dictum beneficiū de quo
agitur per adeptionem dicti curati beneficij factam
per dictum. P. & sic etiam nacabat tempore dictæ im
petrarionis dicti. R. clerici præfati; ergo ipse. R. cleri
cus non expressit verum modum uacationis dicti be
neficij, qui erat per dictam adeptionem factam per
dictum. P. de dicto alio curato beneficio : sed expres-
sit alium modum vacationis non verum, videlicet p
obitum dicti. G. ergo dictum beneficium sibi non de
betur, & in dicta sua impetratione non includitur, &
sic in ipso canonicum titulum non habet. In contra-
rium videtur, & hoc ex duobus capitibus.

Primum caput sit istud, ꝙ isti duo prælati per di-
ctam concessionem apostolicam licitè remanserunt
in dictis quondam antiquis, & prioribus beneficiis,
non obstantibus prædictis resignatiomibus, & colla-
tionibus, & sic fnerunt veri prælati ipsorum benefi-
ciorum, & sic vacauit dictum beneficium de quo agi
tur per obitum dicti. G. & non per dictam adeptio-
nem factam per dictum. P. de alio curato beneficio.
Et sic etiam dictus. R. clericus verum modum vaca-
tionis expressit in sua impetratione prædicta, & sic
in canonicum titulum habet in ipso beneficio. Secun
dum caput sit istud quòd posito pro constanti quòd
dictus, G. tempore sui obitus non fuisset verus præ-
latus dicti beneficij de quo agitur, & sic ipsum bene
ficium verè per eius obitum non vacasset, sed uacas-
set per dictam adeptionem dicti alterius curati bene
ficii factam per dictum. P. ut præfertur, tamē adhuc,
& hoc non obstante habuit, & habet idem. R. clericus
in dicto beneficio de quo agitur canonicum titulum
& licitè impetrauit.

Respondeo ad primum caput, & quòd sit nerum
ostendo, & dico quòd prædicta papalis concessio fa-
cta prædictis prælatis de remanēdo in dictis suis quō
dam antiquis beneficils canonicum titulum præbuit
& dicta taciturnitas dictarum collationem iā ut præ-
fertur factarum non habuit papæ concessionem ui-
tiare, seu surreptitiam reddere. Ratio duplex est. Pri-
mo quia ipsi prælati ignorabant dictas collationes,
sen ignorasse præsumuntur, quia in eorum absentia
factæ postea ad ipsorum notitiam non fuerunt dedu
ctæ; & ꝙ non apparet, non dicitur esse. de consec. di.
d 3. solemnitates. 1.[d] & quòd ignorabant exprimere
non potuerunt, & surreptio quæ delictum, & crimen
est, ab animo procedere debet de sen. excom. cum uo
lunt. ubi autem non est scientia, ibi non est animus,
ut probatur hoc aperte in c. gratia. de rescri. lib. 6. ubi
non uitiatur impetratio facta per me de beneficio à
papa licet non fecerim mentionē de beneficio quod
antea mihi ignoranti episcopus meus cōcesserat, ubi
3 enim † adest ignorātia, [e] & cessat dolus, excusatur im
e petrans ut no. Io. An. & Arch. in dicta decr. gratia su-
per uer. ignorāti. quod etiam no. Io. An. in q. posita su
per regula ignorātia, in si. q. de reg. iur. lib. 6. Item ta-
citurnitas in gratiosis quando fit per simplicitatem
nō uitiat, nec habet locum regula de rescri. super li-
teris, ut dicit Innocen. de rescri. postulasti, & Vicen.
& Goff. hoc not. & Ioā. And. in c. si motu proprio. de
præbend. libr. 6. hoc reprobatur qnando taciturnitas
procedit per ignorātiam, ut not. Ioan. And. super di-
cta gloss. in nouel. Nec obstat si diceretur prædictos
prælatos sciuisse dictas collationes ex eo quia extāt
literæ ipsorum collat. nec talis scientia per ipsas lite-
ras probatur sed potius probatur absentia, & sic præ
sumitur ignorantia.

4 De natura enim literarum est destinari absenti-
bus, & nō præsentibus † nec in literis dicitur quòd es
sent præsentes dictis collationibus immo ordo gesto
rum ostēdit cōtrarium, nam patet quòd ipsi prælati
absentes, & remoti a curia cōstituerūt procuratores
in curia existētes, qui ex causa permutationis renun-
tiauerūt prælaturas prędictas, & postea patet quod di
ctus dominus papa fieri fecit statim literas collatio-
num prędictarum sub nomine principalium qui erāt
absentes, ut ipse literæ destinarentur ipsis principali
bus, quas p̄sentatas fore nō apparet, & sic eosdem an
te præsentationem nō affecerūt, de offi. deleg. super
f eo. [f] Et licet fuerint cōfectæ literæ hoc potuit fieri p
g ipsos procuratores, uel per alium amicum [g] eorū, ut
est moris, unde ex quo nō infertur scientia principa-
h lium, [h] ignorātia semper præsumitur, nisi probetur
scientia ut in regula iuris. præsumitur, cum cōcor. im
mo etiam si in ipsis literis diceret papa quòd hoc fa-
cit ad supplicationem prædictorum prælatorum : ta-
5 men nō ex hoc probaretur scientia † eorū quātuncū-
que sit ꝙ uerba narratiua papæ fidem faciunt. ut in
cle. literis, de probatio. ratio quia ante datam literarū
potuissent per plures, & plures menses dicti prælati
hoc significasse domino papæ, & eidem supplicasse,
uel per literas, uel per nuntium, uel procnratorē, nec
ex rescripto apostolico concluditur ꝙ impetrantes
die dati rescripti fuerint in curia, quia uerbum sup-
plicauerunt refert se ad præteritum tempus: sed sola
collatio est illa quæ refertur ad diem dati rescripti.
Non ergo probat hoc esse, quòd ab hoc cōtingit abes
se. de transla. inter. & bene facit ad prædicta glo. ulti-
ma in dicta decre. si motu proprio. libr. 6. quę dicit ꝙ
si in literis non exprimat papa ꝙ motu proprio fece
rit, esto quòd per testes probaretur quòd fecerit mo
tu proprio, non sufficeret; quia forte papa ante annū
rogatus fuerat, ergo sciuit quando papa fecit; infer-
tur igitur ex pręmissis ignorantia dictarum collatio
num; & ex ipsa ignorantia infertur euitatio surre-
ptionis per iura, & rationes prędictas; & sic di-
cta concessio de remanendo in dictis beneficiis
prioribus tenuit, & ualuit. Secunda ratio in isto
primo capite est, quia esto quòd sciuissent dicti
prælati dictas collationes sibi factas tempore di-
ctæ impetrationis, & concessionis eis factæ de

remanendo in dictis beneficijs per summum pon-
tificem, tamen dicta taciturnitas non habuit induce-
re surreptionem, vel vitiare dictam concessionem de
6 remanendo. † Pro quo est sciendum quòd beneficiũ
quod confertur absenti non potest proprie dici ante
absentis ante acceptationem, de præben. c. si tibi ab-
i senti. [i] lib. 6. immo nec si conferatur præsenti ante ac
ceptationem. vt no. gl. in d. c. si tibi. Item est sciendũ
quod ad hoc ꝙ taciturnitas alicuius rei habeat vitia-
re gratiam, vel literas impetratas, requiritur ꝙ sit ta-
lis, quæ si fuisset expressa princeps talem gratiam nõ
fecisset. de rescri. super literis, cum ibi no. quod intel
k ligitur. [k] s. secũdum communem stilum, vel cursum
principis, curiæ, vel cancellariæ: nam alias non posset
vnquam sciri an princeps fecisset gratiam si fuisset
expressum; fortè enim fecisset, & fortè non: vnde re-
ferendum est hoc ad probabilem coniecturam, uel
communem usum aliarum gratiarum per principem
concessarum, seu solitarum concedi, unde non ideo
vitiaretur gratia, quia tacui me flauum, uel pusillum,
l uel quod iam habui beneficium cui resignauit, [l] uel
huiusmodi; fortius licet impetrans in contẽtiosis de
beat mentionem facere de processu, de re iudi. c. inter
m monasterium. [m] item de sententia lata, de fide instr.
n c. inter dilectos, [n] tamen si impetro in matrimonia-
li, valet rescriptum esto ꝙ de processu, uel de sñia nõ
fecerim mentionem. ut no. Io. An. post Host. de re iu
o di. tenor. [o] super uer. literas, & est rõ quia ex quo ta-
lis sententia non transit in rem iudicatam, ét si men-
tionem fecisset, literas habuisset. Item si impetrãs re
scriptum ad litem contra Titium exponens qđ sibi
debebat centum, licet tacuerit qđ Titius dicebat con
trariũ, tenet, & valet rescriptum. de lit. contest. c. j. li.
p 6. cum ibi no. in gl. fi. [p] Modo dico quod ex quo di-
ctas collationes prædicti prælati non acceptauerũt,
& sic nec ius in dictis beneficiis habebant, esto quod
scirent dictas collationes, non cogebantur facere mẽ
tionem, & hoc expresse sentit Archi. in d. c. gratia, su
per uer. nesciens, super. d. uer. dicit maximè ex quo
non acceptauerunt per eandẽ decre. & glo. or. in d. c.
gratia, super uer. ignoranti hoc idem dicit licet alter-
natiuè, & magis uidetur pendere ad aliam partem. s.
quod teneatur sciens; de tali beneficio facere mẽtio-
nem etiam ante acceptationem, & hæc omnia coa-
diuuat Io. An. super glo. in nouella, dicens quod si ex
pectans debet facere mẽtionem de uacatura, ut in de
cre. in nostris. de rescri. quando sciuit, ut no. Io. An. in
q. posita super regula ignorantia. de regu. iur. li. 6. &
quando acceptauit tale ius uacaturæ per rationes prę
dictas, alias non, & proxima. allega. & gloss. non pro-
bant contrarium. Item licet taciturnitas beneficij,
cum scientia, & acceptatione ut prædixi, quantun-
cũque modici beneficij uitiat rescriptum si fuerit ta-
citum per simplicitatem siue per malitiam; tamen
taciturnitas dictarum collationum in dicto casu
non debet operari hunc effectum: quia narra-
bant qualiter fuerant prælati dictarum ecclesia-
rum, & qualiter resignauerant illis ex causa per-
mutationis in manibus suis, & quod melius erat
quod remanerent in suis primis; & sic non ta-
centibus in effectu beneficium: quia & si non dice-
rent expresse, de collatione iam facta, tamen per ex-

pressionem dictarum renuntiationum factarum
ex causa permutationis prædictæ, papa intelligebat,
quod si de necessitate ipsi prælati impetrantes debe-
bant habere sine mora hincinde illa beneficia renun
tiata: beneficia sic renuntiata non possunt alteri cõ-
ferri, ut in clem. uni. de rer. permu. & in ista materia
7 expressè † omnino æquiparamus ius in re, & ius ad
rem, vnde prædicta faciebant mentionem de iure ad
rem, quod habebant ad beneficium quod modo di-
citur tacitum, & non surripiebant papæ; & maximè
cum dictum ius ad rem, tale esset ꝙ sine mora debe-
bat transire in rem, & quia ratio quare taciturnitas
beneficii uitiat rescriptum est: quia non est uerisimi
le ꝙ pro beneficiato papa sic faciliter scriberet, sicut
q pro non beneficiato [q] sed ista ratio cessat in casu no-
stro: nam ut præfertur bene sciebat papa tempore di
ctæ concessionis de remanendo, ꝙ prædicti prælati
quasi habebant, vel statim habituri erant dicta bene
ficia hincinde renuntiata ex causa permutationis p-
dictæ, & interim iuris dispositione priora possidé-
bant; & bene sciebat papa ex prædictis expressis, de
præbend. de multa. unde non nocet ad dictam con-
cessionem de remanendo faciendam: quia ipsi præla
ti aliud beneficium non habebant, nec retraxisset eũ
à dicta concessione facienda expressio dictarum col
lationum, cum ipse papa per ea quæ expressa erant
sciebat, uel præsumere, & credere debebat inferri de
necessitate iuris, & sic quo ad hoc pro facto reputari
poterat. Iuxta illud, est mihi pro facto sæpe ꝙ esse
potest, ut not. glo. Item ꝙ taciturnitas dictarum col-
lationum non fuerit tals, quæ expressa habuisset re-
trahere principem à dicta concessione de remanen-
patet alia ratione, nam per ipsam taciturnitatem nõ
consequebantur ipsi impetrantes plura beneficia de
iure, uel de facto, sed vnicum tantum. Item talis ta-
citurnitas non poterat alicui obesse nisi ipsis duo-
bus impetrantibus, quibus per illas collationes ius
quæsitum erat, & non alteri, sed præiudicium eo-
8 rum † Papa non ponderat: quia uolentibus non fit
iniuria, & quia isti impetrantes simul quasi adinui-
cem contraxerunt, & hincinde tacuerunt dictas col-
lationes; fiat hincinde mutua compensatio, ad hoc
ꝙ not. Ioan. And. post Hostien. in decret. nihil est. de
electio. super fin. vltim. gloss. in nouel. & facit ad prę
dicta quòd not. Ioan. Andr. & Inno. in cap. quidam,
de renun. vbi dicit ꝙ si peto licentiam cedendi per
nuntium, possum pœnitere antequam nuntius pe-
tat, imò etiam postea antequam sit concessa. Nec
obst. secundum eos quòd dicitur de postula. bonę.
cum ista petitio non fiat ita publice, & solenniter si-
cut illa, & cum nullius intersit, sed in postulatione
interest postulantis. Item esto quòd interessent di-
ctis collationibus, ita papa fecisset eis dictam gra-
tiam de remanendo, sicut fecit, ex quo res erat inte-
gra, & de utriusque uoluntate procedebat, & maxi-
mè cum proponerent hoc ex iusta causa se facere,
quam gratiam papa eis inuitis forsitan fecisset. p no.
de renun. quidam. Non enim est dare bonam ratio-
nem quare papa magis dictam gratiam de remanen
do fecisset expressis collationibus, re integra, & dum
adhuc per dictas collationes non acceptatas prædi-
ctarum collationũ ius quęsitum non esset eisdem: &
dum

dum taciturnitas ipsarum collationum non haberet
sufficientem causam ad retrahendum principem a di
cta concessione de remanendo facienda; infertur ꝙ
dicta concessio facta per papam prædictis prælatis;
& si dictas collationes dictorum beneficiorum sci-
uissent, tennit & valuit.
r Venio ad secundum caput [r] quod erat videlicet ꝙ
si dictus. G. tempore sui obitus non fuisset verus præ
latus dicti beneficij de quo agitur, & sic ipsum bene
ficium vere per eius obitum non vacasset, sed vacas-
set per dictam adeptionem alterius curati beneficij
factam per dictum. P. vt præfertur; tamen adhuc ha-
buit, & habet idem. R. cleri. in dicto beneficio de quo
agitur canonicum titulum, & licite impetrauit, quod
sic ostendo. Prædictus. G. vt habet thema premissum
à principio habuit canonicum titulum in dicto bene
ficio, & non obstantibus prędictis renuntiationibus
quæ ignorabantur communi opinione fuit cõtinuè
habitus; & reputatus verus prælatus dictæ ecclesiæ
vsque ad extremum suæ vitæ exitum, & talis commu
nis opinio, & maximè in personis publicis, vt sunt iu
dices, & prælati excusat contrahentes; & hoc est vide
re in multis casibus, patet in eo qui putabatur patro
nus communi opinione tempore præsentationis fa-
ctæ per eum, quæ præsentatio facta non vitiatur, li-
cet postea appareat eum non fuisse patronum: de iu-
s repa. consultationibus [s] de elec. quærelam. Idem dici
t mus in electione facta ab electore putatiuo, [t] de col
latione facta ab eo qui putabatur conferendi potesta
u tem habere de cauſ. poſ. cũ olim, [u] hinc etiam proles
9 † censetur legitima suscepta tempore quo communi
opi. matrimonium putabatur esse verum, licet verũ
esse non posset: qui fi. sunt legi. c. ij. & cap. ex tenore.
x [x] & videtur dicere. G. ꝙ ea quę fecerit qui communi
opi. putabatur legatus, licet non esset, perpetuo va-
lent, hæc not. Spec. de lega. §. superest. ver. quid ergo
y si quis. [y] Itẽ vbi de valore alicuius actus quęritur, vel
personæ qualitate, ex quo tunc aliud non constat, se-
10 cundum opi. communem iudicãdum est. † Vnde pro
les nata ex matrimonio infidelium in gradu prohibi
z to a lege canonica, [z] contracto: propter ipsorum cõ-
munem opi. post eorum conuersionem iudicatur le-
gitima. qui fi. sint legi. ca. vlti. ergo sequitur quod di-
ctus. G. dẽt iudicari secundum communem opinio-
nem quæ habebat quod verus esset prælatus dictę ec
clesiæ de qua quæritur. Ad istá rationem facit quod
fortior est cõis opi. quam singularis, vt est notum, fa
cit. x. di. de quibus. 64. di. extra conscientiam. de con-
sti. ne innitaris. de offi. dele. prudentiam, sed singula-
ris opi. attenditur secundum quam sæpe iudicatur ẽt
ꝯ veritatem, unde excusatur qui percutit liberum,
quem credebat seruum. ff. de iniur. l. illud, in fi. cano-
nizata. 15. q. j. illud, & tenet excommunicatio illius
qui putabat se iudicẽ, cum tamen esset appellatũ ad
a papam. de appell. si duobus, [a] nec est irregularis qui
probabiliter putabat se non suspensum cum celebra-
uit, de cle. exc. apostolicæ, & qui percutit clericũ quẽ
probabiliter putat laicum non incidit in canonem,
b de sen. excom. si uero. ii. [b] & per affectum quem quis
habet iudicatur bigamus qui non est bigamus. de bi
ga. nuper. & c. ul. & cessat adulteriũ, uel iniuria in illo
qui probabiliter credidit uxorem, uel meretricẽ quã
11 cognouit. 32. q. 2. in lectum, † de sen. excõ. in audien
tia, ad hoc. ff. de acqui. hære. is qui. & expressam opi-
nionẽ præferri ueritati, & qui putauit delictũ quod
non esset non tenetur. facit. ff. de fur. falsis. §. qui alie-
nũ, & recipere põt mercedem, qui locauit militi, cre-
dens cũ paganũ. ff. loca. si ignorans. & idẽ in multis si
c milibus. [c] Si ergo attenditur singularis opinio, & se
cũdum eam sæpè iudicatur contra veritatem, multo-
fortius secũdũ communem opinionem id fieri debet
quæ fortior est, & vincit singularẽ ut supra dixi. Con
firmatur hæc ratio per illam regulam. Si uinco uincẽ
tem te, multo fortius uincam te. 24. q. j. rogamus. Pręę
terea magis ad propositũ descendo, si tenet collatio
mihi facta ab eo qui non erat uerus prælatus, seu con
d ferre non poterat, quia erat excõicatus, [d] tamen cõi
opinione reputabatur prælatus uel absolutus; & di-
cor habere canonicũ titulũ ab eo qui dare non pote-
rat contra regulã iuris, quia pro non dato hr̃ quod ab
eo datur qui de iure dare non põt. de iure pa. ꝙ autẽ.
Quanto fortius in casu prædicto dici poterat dictũ.
R. clericũ canonicũ titulũ habere in dicto beneficio
de quo agitur, ubi fuit facta collatio a papa, qui solus
poterat per reseruationẽ specialem, & de beneficio
tũc uerè de iure, & de facto uacãte; & ubi nullus fuit
dolus, surreptio, uel culpa; nisi fuit expressus puta-
tiuus modus uacationis, & maximè cũ modus uaca-
e tionis [e] non sit de substantia collationis, nec succes-
f sor [f] imitatur iura prædecessoris, nõ. n. ex iure primi,
sed ex noua collatione secũdus sibi ius uendicat: un-
de licet in beneficiis sit successio, nõ tñ hæreditaria.
8. q. j. Moyses, ut no. Io. And. in decr. ij. ut lit. pen. li. 6.
super glo. ult. in nouel. ꝙ aũt teneat collatio facta ab
eo qui re uera non poterat, sed cõi opinione credeba
batur posse, sic probatur: Ea quæ quis facit rõne offi
cij quod gerit quãdiu tolleratur in illo ualent, & te-
12 nent, 8. q. 4. nonne. † Constat aũt ꝙ conferre benefi-
ciũ est iurisdictionis. de elect. nosti. & c. transmissę. &
prælatus qui confert beneficiũ: rõne officij, & digni-
tatis quam habet confert, ergo talis collatio ualet, &
Inn. in decr. si uero. de sen. exc. expresse dicit ꝙ dũ ex-
g cõicatus est occultus potest excommunicare, [g] bene
ficia conferre, literas impetrare: quia hoc uidetur fa-
cere dignitas, nõ persona. vt in decr. i. de scisma. dicit
ꝙ ordinationes, & sacra alia collata ab hæretico, siue
excõicato, & simoniaco, & aliis quibuscũq; crimino-
sis occultis ualent, & tenent. de quo satis per Io. An.
post alios de elect. c. nihil, & facit ad hoc quæstio di-
sputata posita per Io. An. super regula mora, de reg.
iur. in mercuria. li. 6. quæ habet ꝙ tenet electio facta
a canonicis possessoribus, licet essent priuati suis ca-
nonicatibus, maxime vt ibi nota. quia quòd per ele-
ctionem ecclesiæ & intricat. collato, quæ possent pro
telare ordinationem est summè fauorabile, ad hoc
de electio. si religiosis secundo responso lib. 6. & cle.
13 ne Romani de electio. † Idem etiam quòd valent fa-
h cta a seruo [h] gerente officiũ prætoris quandiu in of-
ficio toleratur. ff. de officio præto. l. barbarius, & fa-
cit quòd not. de cle. dudum. ij. in glo. quia cum, &
de præsby. non bapti. c. ij. & valet sententia lata a iu-
dice seruo qui communi opinione habebatur pro li-
bero, licet postea in seruitutem deueniat. ff. de sentẽ.
i & interlo. l. 2. [i] quę est canonizata. 3. quęstio. 6. §. ve-

rum pari ergo ratione debet valere dicta impetratio facta sub putatiua vacatione, licet postea detegatur non vera. Nec ob. prædictæ conclusioni si diceretur prædicta omnia tollere surreptionē, siue dictā impetrationē excusare a dolo, sed tamen prædicta omnia
k gratia non ampliant sicut de motu proprio [k] dicitur capitulo. si motu proprio de præben. lib. 6. Et quòd omnia prædicta non faciunt quòd in dicta gratia in qua fuit expressus vnus modus vacationis includatur alius: vnde si papa cōmittat causam plebano Sancti Stephani, & vnus est verus prælatus, qui tamen non possidet, & alius est intrusus, sed tamen cōmuni opinione reputatur plebanus, cognoscet de causa intrusus, & putatiuus, & non verus, & eius processus tenebit, & non veri plebani. Ita notat Ioan. And. post Vincen. in capitulo. per venerabilem, qui sint legi. super
l ver. loco, [l] allegat de consecra. distinctio. j. is ergo. xi. quæstio. j. si quisquam. Item si litigent præsentatus a patrono vero, & præsentatus a patrono non vero sed putatiuo obtinet præsentatus a putatiuo de iurepat.
m consultationibus. [m] Itē in duobus electis de elec. quærelā. Item in duabus collationibus, de cau. possess. cū
n olim. Itē si soluo prælato [n] putatiuo quod ecclesiæ debetur, & tu soluis uero prelato non putatiuo, ego sū liber, & tu non; per ea quę in dicta decreta. nihil. non obst. quòd alibi dicat textus. onus non remittitur sed
14 augetur, cū † cuique improuide soluitur quod alteri ex debito prestandū est de iureiuran. ea te. hoc autem accidit: quia communis opinio non solū excusat, sed etiā prefert putatiuū, & facit quòd quo ad actum de quo agitur putatiuus pro uero reputetur; & quòd di
o cit capitulū. susceptū [o] preallег. de rescript. lib. 6. non obst. quia licet illud in beneficio uacante præferat eū qui expresit uerum modum uacationis ei qui expressit falsum modum, non tamen dicit quòd modus uerus non esset putatiuus communi opinione, & quòd uerus modus esset occultus, quo casū procedunt quę supra dixi, ut per exempla, & iura probaui. Vnū ponderandum est quòd decreta. susceptum preallе. in primo & iu secundo responso loquitur de diuersis modis procedentibus ex eadem persona: unde in dicto casu modus uacationis uerus non poterat esse puta-
p tiuus si bene ponderes. Item decret. [p] susceptum loquitur quando impetrantes simul concurrunt, at in isto casu non concurrit nisi unus ad petendum beneficium. Et aliud est quando res uenit in controuersia
15 inter duos & aliud quando unus solus petit. † Quando enim sunt duo, tunc ueritas ante completum ne-
q gotium declarata prefertur opinioni [q] sed uni soli petenti beneficium uacans de iure, & de facto, & qui expresit modum uacationis putatiuum nihil ob. fa-
r cit ad hoc quod not. Ioan. And. [r] post Ioan. Mo. in decret. licet, de sepulturis, libr. 6. ubi dicit in questione de qua queritur, & potior est parochialis ecclesia si cum alia contendit sed si non contendat amicis datur electio. Item decret. susceptum dicit nisi aliud ap
s pareret de intentione [s] mandantis, sed dico quòd in casu predicto satis patet de intentione pape; nam papa illud beneficiū reseruat specialiter collationi suę reformandum per se quando dictus putatiuus prelatus decederet, hoc autem facit ex aliqua iusta causa sibi nota, & maxime ut beneficium bene, & utiliter re-

formaret. Cum ergo postea illud uere de iure, & de facto vacans contulit dicto. R. clerico, credidit vt vtiliter, & specialiter reformaretur satisfacere dictæ causæ sibi notæ, & præsumi dēt q̄ voluerit dictū beneficium sic vacans omnino deberi dicto prouiso, &
t facit ad hoc quod scribit Io. An. post Io. Mo. de pręb. si tibi absenti. super ver. non acquiras. [t] lib. 6. vbi tenet: q̄ si executor habet potestatē conferendi prebendam vacantem, vel vacaturam; si aliqua præbenda vacabit de iure, & tunc licet non de facto: quia episcopus alteri contulerat, non de iure; q̄ illi de iure debetur, licet tamē executor collationem ignoraret, quia contulit præsenti cui debebat, & intendebat vacantē si qua erat conferre, ex quo in veritate vacabat, nec obst. secundum eum: quia dixit si vacat, quod intelligitur de vacatione iuris, & facti; de conces. præb. c. litteras. alias cum nostris, &, cum non vacaret de facto ergo &c. quia in eo q̄ confertur vacans de iure, & nō de facto; tenet collatio, non tamen tradetur possessio
u non vocato possessore. de præb. licet. a, lib. 6. u & sic approbatur licitum, & improbatur illicitum. eo. ti. dilectis. i. Nec ob. secundū eum decr. cum nostris, quia licet ibi sit surreptio, nō tñ tanta q̄ reddat rescriptū nullū quin per illud procedi possit secundum formā iuris, vbi autē rescriptum non est nullum, non vitiatur collatio secundū eum, licet vitiari posset executio; ita rectè in proposito ex quo beneficium vere vacabat de iure, & de facto; & per aliū quā per papā cōferri non poterat, & papa conferre intendebat, licet nō fuit verus modus vacationis expressus, ex quo fuit expressus modus putatiuus, qui habeat excludere surreptionē, teneat collatio rationibus prædictis: & ganil est quod impediat, quia nō possessio alterius, nō pīudiciū alicuius, nō surreptio &c. ρterea ista qō uidetur expedita per nota. per Io. An. post Inn. & Hos. in decr. illud de pśumptio, vbi tractant an sufficiat in petitorio aliter probare qd diu tenuit beneficiū tanquā rector, & ita tentus fuit, & habitus, & arguit pro
x & contra. [x] Sed quicquid sit de hoc in probatione proprij tituli, tamen in probatione tituli alieni puto, quia ad iustificatione tui tituli oportet te docere de titulo prædecessoris, per cuius mortem impetrasti, uel electus fuisti. Sufficit secundū eos probare cōem opinionē, & q̄ sic agebat &c. & facit ad hoc se
y cūdū eos: quia superiores iudices [y] ecclesiastici ex officio sæpe inquirunt qualiter subditi teneant, patet in eo quod legitur, & not. de insti. c. 3. de simo. licet eli. ubi plenè super uer. officij sui, & de sententia excommunicatio. si iudex laicus, lib. 6. super gloss. not.
z quando, & de offic. ordina. cap. ij. & clerici [z] ecclesiæ illi qui in ueritate prælatus non est non libenter obediunt, sed potius contradicunt, ut patet in eo quod legitur & not. de causa possessionis, cum super, & capitulo. cum olim. & procedunt prædicta maximè secundum eos ubi possessio, & reputatio talis est antiqua ar. eorum quæ leguntur & not. de cle. excommu. proposuit, uersic. si cum autem. & super uer. commun cauit. in cap. significauit, & ca. Albericus, de testibus. Ad eam partem quòd sufficeret probare com-
a munem opi. ad probationē proprij Ti. quia allas [a] se quæretur hæc absurditas. s. quòd is qui beneficium tenet semper necesse haberet probationes suas habere paratas

paratas de sua canonica institutione quod videtur quasi impossibile,& absurdum, facit ad hoc q scribit Ioan. And. post Innoc.& Host. ibidem versi. quid enim si stetit prælatus. xxx. annis, & quicquid sit in isto casu vbi de probatione proprij tituli tractaremus. ut supra dixi; tamen in isto alio casu ubi de probatione tituli alieni tractandum est, prædicta impossibilitas,& absurditas sequeretur; uerbigratia: Titius impetrauit beneficium quod proposuit uacare per obitum Sempronij; obiicitur sibi q gratia sua est surreptitia, ex eo, quia Sempronius per cuius obitum impetrauit non habeat tempore suæ uitæ canonicum titulum, quia Ioan. per cuius obitum ipse Sempronius impetrauit non fuit uerus rector, licet possederit tanquam rector,& sic ad iustificationem proprij tituli haberet probare Titius uerum titulum, non solum Sempronij, per cuius obitum impetrauit sed etiam Ioan. per cuius obitum impetrauit Sempronius, quod esset impossibile, & hæc absurditas,& impossibilitas magis sequeretur si negaretur non solum Titium antecessorem habuisse canonicum titulum, sed cētesimum, [b] quasi † rupto vno titulo anteriori de rigore iuris rumpantur omnes sequentes tituli; sicut rupto uno gradu matrimonia li. extra de testi. dilectus. Pono enim q possum ostēdere per sententiam q centesimus antecessor prælatus ecclesiæ fuerit solenniter, & legitime declaratus illegitimus, quæ sententia vbique fidem facit, & modo dico centesimo successori, tu non habes ius: quia omnes tui prædecessores de centesimo inclusiuè vsque ad illum, per cuius obitum impetrasti tenuerunt minus legitimè: quia fundati fuerunt super obitu centesimi antecessoris quod nemo sanæ mentis auderet asserere: & ideo in probatione alieni tituli dicendum est communem opin. sufficere,& est ratio illa de qua dicit Spec. de probatione. §. probare, uers. nerum licet, & uersi. præcedenti. unde cum dictus. R. clericus impetrauit per obitum illius qui cōmuni opin. reputabatur prælatus, & longo tempore possederat, nō cogitur illius titulum probare, sed sufficit sibi dicta cōmunis opi. per iura, & rationes prędictas. Nec obst. si diceretur q aduersarius poterit probare cōtrarium. s. q dictus. G. tempore mortis non fuit uerus prelatus, nam hoc ideo non sufficeret per ea quæ supradicta sunt. Item probatio dictæ renuntiationis factæ de dicto beneficio per procuratorem dicti. G. tanto tempore possedisse dictam ecclesiam tanquam prælatus, & nullam sibi super titulo per superiores, vel clericos replicatam fuisse quæstionem, præsumi debet q iustum titulum habuerit. nam post dictam renūtiationem potuisset impetrare à papa aliam concessionem facta mentione de dicta collatione uel alia, unde non sequeretur produco renuntiationem, nel dictas collationes ergo nō habes canonicum titulum: sicut non sufficeret in casu prædicto producere sentētiam declaratoriæ illegitimitatis contra centesimum antecessorem: nam pręsumitur illum habuisse dispensationem, licet hodie non appareat. Præterea posset attemptari q dictus. R. clericus in dicta impetratione uerum expressit: nam licet essent factæ duæ collationes, & tamen possessionem antiquorū beneficiorū reticuerunt, & non fuerunt adepte possessionem beneficiorū secundorum. Vnde non dicebatur adhuc uacare. Primo: quia si habeo unū curatū & recipio secundū; tale primum non uacat nisi à die habitæ possessionis secundi. ut in decre. de multa, de præben. cum ibi no. unde si ante moriar dicitur uacare primū per morte mea, sicut uacasset post morte secundū adeptū per me, ita in casu prędicto per obitum dicti. G. possessorem primi beneficij diceretur ipsum beneficium uacare, uel ad minus vacare negari non potest, q per eius obitum qui tāquam prælatus possidebat fuit uacatio facti, & sic potuit uerificari expressè impetratio dicti. R. clerici. Item uerum expressit quo ad uacationem iuris; quia uere uacabat de iure, & uerum dixit quo ad uacationem facti: quia uerè per obitum illius, G. qui colorate possidebat de facto uacauit, sicut de facto uacasset per adeptionem secundi. Vnde uacatio dicti beneficij de quo agitur per alium modum prædictum, s. per adeptionē secundi curati factam per dictum. P. fuit uacatio iuris, & non facti, ex quo possessionem non habuit: uacatio autem iuris includitur in uerbo [c] vacationis, † & potius uerificatur de omni vacatione iuris. Modus autem uacationis qui exprimi debet potius ad factum, quam ad ius refertur, & tale factum occultū quando sciri non potuit sufficit exprimere illud factum quod apparet, & putatur. Et si dicas uacauit per adeptionem alterius beneficij ueri prælati. Respondeo ita de iure, sed non de facto: quia ille possessionem non habuerat, nec sciebatur, & in uacatione iuris non expedit modum exprimere, imò sufficeret dicere vacat de iure. Sed dicendo [d] simpliciter uacat [d] intelligitur de uacatione iuris, & facti, ut in decret. cum nostris, de concess. præben. Vnde in casu nostro fuit dictum uacat per obitum. G. & in eo quod dixit uacat sufficienter expressit uacationem iuris, in eo q dixit per obitum, satis expressit modum facti, ex quo pro prælato reputabatur. Vnde si dixit uacat de iure, & de facto uacat per adeptionē alterius curati factam per dictum. P. non fuisset uerum: quia de facto non uacauit quando fuit possessionem secundi adeptus: quia alius ut prælatus possidebat, & istam partem credo ueram de iure, & moueor potissimè per rationes, & iura supra pro ista parte inducta, per quæ etiam satis patet responsum ad argumenta in contrarium facta. Satis est enim clarè ostensum q dictus. G. fuit uerus prælatus, & concessio facta de remanendo ualuit, & tenuit, & non fuit surreptitia: quia dominus collationem ignorabat, & sic non tenebatur facere mentionem, & licet sciuisset nundum attentauerat, & sic etiam non cogebatur facere mentionem: & est satis ostēsum quod esto quod non fuisset uerus prælatus, tamen communis opinio, & reputatio habet excusare, & putatiuum modum vacationis non præferre. Et quia collatio prædicti beneficij verè de iure, & de facto uacantis facta fuit per papam qui solus poterat conferre uigore reseruationis, inferri debet tam de iure, quam de æquitate dictum. R. clericum canonicum titulum habere in dicto beneficio, aliàs sequerentur magnæ absurditates, & intricationes, quæ sunt uitandæ, de ordi cogn. tuam, & facit quod no. in q. 1. super regula mora. de reg. iur. libr. vj. & quod exinde not. supra in uer-

loquens de donatione facta per patrem, sequitur Cur. Iun.con.52.circa controuersiam,nu.1 : .con.120.præsupponitur,nu.1.& 4.D.meus con.436.uisa,uersus fi. consi.442.in causa,nu.38.& 598.uisis,nu.3.sic etiam dicimus possessionem non acquiri absenti ante ratificationem.l.communis seruus.§.1.ff.de acqui.pos. Anto. de But.in c.cum uenissent,in fi.de resti.spolia. præalleg. Dec.150.licet amicus,in no.præceptor meus cons.225. nu.5.& seq. Et in terminis Lapi ultra c.si tibi absenti est tex.in c.gratia,iun.glo.in uer.ignoranti,in prin. de rescri.lib.6.& glo.in cle.auditor,in uer.debitum, eo.titu. Cassa.Dec.4.nu.8.de loca.Feli.in c.in nostra, ante nu. 4.de rescr.& Paris.con.142.q reseruatio,nu.10. uol. 4.ad omne dubium tollendum Romæ articulari consueuit hoc modo. Item dicit q præfatus N. gratiam concessionis huiusmodi sciuit,& scit,illamque gratam,& ratam habuit,& habet,ac literas desuper necessarias expediri fecit,& curauit,prout in eisdem literis &c.

k ¶Quod intelligitur.] *Hoc dictum, seu declarationem Lapi pro pulchra,& singulari notant Sozzi.consi.270. consideratis,col.3.in fi.uers.potest probabiliter,& con. 273.in præsenti,post nu.12.lib.2. licet Lap. corruptè citet.Feli.in Alle.hic c.super literis,post nume.8. in 1. Regu.& D.meus Phi.Dec.post nu.9.uers. Quæ autem sint illa,quæ possint mouere superiorem.Idem Feli.in c. in nostra,nu.19.in 20.core.de rescr. Sozzi. consi.164. uisa,nu.3.& 5.& consi.169.circa primum, post prin. & col.penul.uers.postremò respondeo,lib.2.Barba.cõs. 46.scripsit præclarè,col.2.num.17.lib.2.D.meus in c. ad aures,de rescr.nu.4.Afflict.Dec.Neapo.116.princeps Bisignani,nu.4.uers.& quando dicatur q difficilius concessisset.capit.Dec. etiam Neapo.32. in causa, ad fi.uers.Item facit Lap.Ioan.de Syl. de benefi.par.3. quæst.12.nu.16.& Rebuff.super concor.in for.Mãda. Apostо.uers.& postquam omnes aliæ qualitates. uide Rot. 349.no.q illa falsitas expressa in anti.Bellame.4. falsi expresso,Cassa.12.pluries. in fi.de præben.*

l ¶Cui resignaui.] *Lapũ hic citant,& sequuntur And. Barba. præalleg. cons.46. scripsit præclarè, col.3. in prin.uers.unde non ideo uitiaretur gratia. lib.2. Feli.in c.in nostra,corc.20.uers.unde non ideo.de rescr. Rip.in c.ad aures,col.3.uers.sed contrarium uidetur dicendũ. eo.Ioan.de Syl.de Benefi.par.3.quæst.12. ante nu.17. uersi.unde non ideo diceretur gratia.*

m ¶Inter monasterium.] *Idem Rot.Facto. Dub.64. incipien.eodem die quidam Archi. glo. in c. prudentiam, in uer.aliam,de offi.deleg.quam ibi pro nota. sequitur Abba.col.3.glo.in c.super literis, in uers.literas, uers. item processus.de rescri. Idem etiam uoluit Felin. in c. cæterum,post nu.2.uers.primò ne dum,& in dicto c.super literis,in 6.Regu.num.12.& D.meus cons.295.in causa istorum,col.3.uers.tertio ad principale. Addo q nedum de processu,& lite,sed & illius statu mentio fieri debet,prout pulchrè per Bal. in l.1. ad fi.C. de relatio.& ad ea quæ adduco in Glos. Facul.ad fi.8. commis. ubi etiam tracto de effectu clausulæ,statum, & merita causæ &c.*

n ¶Inter dilectos.] *Et glo.in alle.c.super literis, in uer. literas,uers.Item non ualent literæ.de rescrip.c. exposita.de arbit.l.fi.C.senten.rescin.nõ pos.Cardi.cons.165. thema tale est plebs,ad fi. Et Lap. hic citat, & sequitur Paris.con.106.Bonifacius,nu.8.& nu.13.uolu.4.*

o ¶Tenor.] *Hoc dictum Lapi referunt pro nota. & sequuntur And Barba.consi.46.scripsit,col.2. ante num. 17.uers.Sed ad ista,lib.2.Idẽ Barba.in Apostil. ad Bal. in l.1.in fi.in uer.extra dubitatur.post medium,uers.Vide Lap. Anto.Corset.in Addit.ad Reper. Abba.in uer. lis quando dicatur pendere,licet hanc Alle. corruptè citet,& ad idem adducit Bal.in l.Deo nobis.C. de epi. & cleri.qui idem uelle uidetur col.3.post nu.5. uers. Ista quæstio.Feli.in c.1.col.2.uer.ualet rescriptum,ut li.nõ conte.& in c.cæterum,col.2.in 3.limi.in c.super literis nu.16.in 2.limi.de rescrip. Idem super rub. de sponsa. post nu.9.uersi.tamen rescriptum. & Iaso. in l.causas, nu.2.uers.Fallit in causa matrimoniali.C. de transa.*

p ¶In glo.fi.] *Idem uoluerunt Paul. Castren. in l. præscriptione, col.2. uers. & est notandum.C.si cont. ius, uel uti. & Mar. Sozzi. Iun. consi.82.cum satis, nu.15.lib.2.*

q ¶Pro non beneficiato.] *Vide quæ scripsi in 36.quæst. 16.Reg.Cancel.ubi hoc latè prosequor.*

r ¶Venio ad secundum.] *Lapum hic citant,& sequuntur Gasp.de Perus.in tracta.Reserua.uers.quæro primo ratione reseruationis,nu.3.uers.& de hoc per Lap. fol.13.Phi.Fran.in c.susceptum,num.xi.de rescrip. lib. 6.& Nico.Bo.Dec.42.dico quòd,nu.30.*

ſ ¶Consultationibus.] *Et Oldra.consi.312.thema quæstionis, post nu.2. Fede. de Sena.cons.234.super,in 2. dub.post nu.4.Rot.556.quidem impetrauit, post prin. & 574.utrum sicut præsentatus.in anti.& 268. collatio,siue præsentatio facta per possessorem,etiam uiolentum. in no.Cardi.cons.69.uacante quadam,nu.6.uers. ad quod respondeo,& in cle.1.in.8.quæst.de iur.patro. D.meus cons.117.& pro tenui,col.2. uers. & in tali præsentatione,& hanc esse communem, immo omnium opin.testatur Lamber.in tracta.Iurispatro.ubi Lap.hic, & alios citat art.1.quæst.3.par.1.lib.2.*

t ¶Electore putatiuo.] *Idem uoluerunt Docto.in præalle.c.consultationibus,& in c.ex literis.de iuri. patro. Henri.Boic.in c.2.col.2.uers.Aut nõ est proprietarius, sed est in possessione iuris eligendi,nec super hoc mouetur sibi aliqua controuersia &c.de in inte. resti. Sozzi. consi.33.ex ijs, post nu.20. ubi plura ad rem cumulat, & Lamber.præalle.art.1.quæst.3.par.1.lib.2.nu.7.& D.meus cons.153.in effectu,nu.4.*

u ¶Cum olim.] *Idem concludunt Rot.supra adducta. 556.574.in anti. & 268. in no. Staphi.super signa. uers.est alius,fol.56.iuxta primam impres.& Lamber. dicto tracta.iurispatro.art.14.ante nu.5.quæst.2.par. 1.lib.2.& præalle.art.1.quæst.3 par.1.lib.2.num.7. uers.Et aliud simile ad ualiditatem collationis.*

x ¶Ex tenore.] *Vbi Henri. Boic.facit distinctionem infinita capita continentem,est uerum quòd quantum ad casum Lapi de quo hic ab eo non dissentit. Hæc conclusio Lapi probatur etiam per glo.in l. qui contra. per illum tex.in uer.atrocissimo,uers.Item quid erit de filijs, & illam glo.ibi sequitur Bal.in 3.quæ.nu.4.C.de ince. nup. Et qualiter procedant quæ dicuntur in illa l. qui cõtra, & in dicto c.ex tenore.declarat Mar. Sozzi. Iun.consi. 31.themate prædicto,num.40.lib.2. Idem etiam quod Lap.hic uoluerunt glo.1.uers.imò plus prodest, quia filij de tali matrimonio legitimi sunt censendi. de eo qui dux.in matri.quam pol.per adul. Bar.in l.eum qui, nu. 1.uers.Inducitur hæc lex.ff. de sta. homi. Bene. capra*

consil. 16. & si prima facie. col. ij. uers. Contrarium tamen puto Abb. in c. cum inhibitio. nu. 4. de clande. despõ. Mil. in Reper. in uer. filius natus ex muliere cum qua, Sozz. prae alle. consi. 33. ex ijs, nu. 20. Rui. consi. 51. circa casum, nu. 16. ubi hanc opi. dicit omnes tenere. nol. 5. Cassa. Dec. nuu. de sponsa. D. mens consi. 153. in effectu, col. 1. uers. sed tamen praemissis, & col. seq. ac etiam con. seq. Cur. Iun. consi. 27. habita diligenti, num. 6. ubi hanc conclu. dicit ueram, & ab omnibus comprobatam. Et hanc dicit ueram, & communem idem Curt. consil. 52. numer. 1.

y ¶ Quid ergo si quis.] Videlicet. un. 18. & Host. in summa. de offi. lega. §. quid pertineat ad officium, uer. Quid ergo si quis se gerat pro legato, post numerum 3. Idem & dicimus de executore gratiae putatiuo, ut per Rot. 564. utrum. c. statutum, col. 2. ad fi. & col. seq. in anti. Huic opi. Lapi obstare uidetur extra. Iniunctae, in prin. de ele. inter communes. in hac uerba. asserenti namque cum mãdatis principis se uenisse credendum non est nisi hac scriptis probauerit: Nec similiter creditur se asserenti legatum, nunquam enim Apostolicae sedis moris fuit absque signatis apicibus undecunque legationem suscipere. Hunc articulum plenè ad partes discussum uidere poteris per And. Barba. in tracta. Cardina. col. 2. & sequen q. 1. ubi primò citans Lap. hic plura pro hac opin. adducit subdens hanc esse communem, postea in contrarium octo fundamenta facit, Demum foedere distinctionis opiniones concordat.

z ¶ A lege canonica.] Videlicet hodie usque ad quartũ gradum inclusiuè. c. non debet. de consan. & affini. clem. unic. iun. glo. in uer. interdictis. eo. inter ipsos ueros infideles, de quibus hic quae prohibitio existat uide glo. & Abb. in c. literas. de restitu. spoliat. Abb. in alle. hic c. si. qui fil. sint legiti. Paris. consi. 56. licitè, praesertim. num. ij. ix. nolum. iiij. & Mar. Mant. consil. cxxi. nolebam profectò.

a ¶ Si duobus.] Quem tex. intellige de excommunicatione propter contumaciam legitimè citati non comparentis, & alias prout declarat. gloss. & Phi. Fran. ibi, & hoc dictum Lapi contrarium sit iuribus disponentibus excommunicationem post appellationem non tenere. ad text. in cap. 1. iun. gloss. in uer. post appellationem. de appellatio. & cap. licet. de senten. excomm. lib. 6. & etiam ne contrarium sit Alle. eiusdem Lapi. 1. nu. 2. & Alle. 2. numer. 5.

b ¶ Si uerò. 2.] Et glo. per illum tex. in l. si ignorans. ff. loca. quam gl. sequitur, & declarat Bar. in l. diuus 1. ff. ad leg. Corn. de fica.

c ¶ In multis similibus.] Prout in l. item apud labeonẽ. §. si quis uirgines, & ibi Bar. & Alex. in Additio. ff. de iniur. per gl. fi. & Bal. col. 1. uers. Deinde uenio. C. de episcop. & cler. per D. meum consi. 306. in casu, nu. 3. Tho. Gramma. noto 33. in causa clerici. Pro quibus uide etiã Feli. in alle. c. si uerò 2. & ibi Aposti. in uer. esse laicum. de sen. excom.

d ¶ Excommunicatus.] An ualeant gesta per excommunicatum toleratum magnum est dubium, breuiter quantum ad rem nostram attinet, in casu Lapi uera, & communis uidetur opin. quòd scilicet collatio ab excommunicato tolerato facta subsistat, prout per Inno. & alios in c. nihil. de electio. Fede. de Sen. consi. 137. uiso, & examinato, circa medium, uers. Ego Fede. & Henri. Boic in ca. ueritatis, col. 3. uers. Aut in spiritualibus, ut in collationibus beneficiorum, & ibidem Abb. post nu. 42. qui hãc testatur communem. de do. & contu. Hac conclusio etiã probatur per tex. à contrario sensu in c. ad probandum, & ibi per omnes. de re iudi. ubi post alios Feli. nu. 3. regulam constituit, quòd gesta per excommunicatum occultũ ratione publici Officij teneant. Et quòd etiam sententia per excommunicatum lata subsistat noluit idem Feli. alios referens in c. Rodulphus nu. 40. uers. & gusta unum no num. de rescrip. Et nouissimè idem concludit, etiam quòd conferre possit. Io. Bap. Ferret. consi. 9. in quaestione de qua, col. 3. uer. Aut agimus de spiritualibus, ubi plures citat, & etiam Lap. hic quem sequitur. Vide omnino Mil. in Reper. in uer. excommunicatus occultus non est uitandus, in uer. excommunicatus non potest priuilegiũ aliquod, & in uer. excommunicatus non potest nomine, in quibus locis ad fin. remittit se ad Lap. hic uide etiam Feli. in capit. si uero. numer. iij. usque ad fi. de sentent. excommunica.

e ¶ Vacationis.] Hoc dictum Lapi pro nota. refert, & sequitur Mil. in suo Reper. in uer. Gratia non est subreptitia licet impetrans. Et quòd nullo uacationis modo expresso omnis uacationis modus ueniat uide supra Alleg. 6. nu. 5. ubi addo.

f ¶ Nec successor.] Ad tex. in c. apostolica. 8. q. 1. cap. ad hac de deci. Hinc dicimus successorem in beneficio non succedere in iure quod competebat prius beneficium obtinenti, sed illud extingui, & nouum ius in personã successoris creari. ca. 1. de praeben. Ioan. Mona. in c. 2. ut lit. penden. libr. 6. idem, & Ioan. And. in ca. si tibi absenti. eo. tit. & lib. Rot. 171. si A. constituat in fin. in not. Mil. in Reper. in uer. successor in beneficio defuncti.

g ¶ Potest excommunicare.] Excommunicatus occultus an possit alium excommunicare maxima est inter Doctores contentio. Pro opi. negatiua, & sic cõtra Lap. adducitur beatus Thomas in 4. sententia. di. 18. q. 2. art. 2. tex. in c. 2. de ordi. ab episco. qui renun. & in c. audiuimus. 24. q. 1. Et pro eadem opin. sentit gl. in fini dicta 24. quaest. 1. Theo. sen ratio Archidia. in c. 1. uers. & dicas quòd in sententia excommunicationis. 11. q. 3. Et pro eadem opi. clarius concludunt idem Archid. in praealleg. c. audiuimus. 24. q. 1. & in c. 3. glo. 1. de senten. excom. lib. 6. Fede. de Sen. consi. 137. uiso, & examinato post medium, uers. salua quòd alium excommunicare non potuit, & post nume. 2. post idem adduci uers. sed Archid. ut in secunda opin. residere uideatur. Et hanc opi. ut ueram tenet Host. & Abb. in alle. ca. 2. post num. 4. uers. in tantum autem est hoc uerum. de ordi. ab episco. qui epi. renun. Et hanc dicit communem idem Abb. in ca. ueritatis, post nume. 43. de do. & contum. Et eandem communem testatur idem Abb. in c. ab excommunicato, post numerum 7. de rescr. Idem etiam uoluerunt Ioan. And. & Ancha. in c. pia. §. si uerò, post numerum 4. uers. concludit ergo Hostien. de excep. lib. 6. idem Ancha. in c. nihil. §. caeterum, nu. 4. de elect. Ias. post Albe. de Rosa. in l. barbarius, post numer. 61. uers. limi. notabiliter hanc conclu. & Feli. in cap. ad probandum, nu. 7. uers. limi. primo regulam praedictam. de re iudi. ubi alios pro hac opin. refert. Pro affirmatiua uerò, & sic cum Lapo tenuerunt Inno. in c. nihil. de elec. Idem Inno. & Anto. de But. col. 4. in c. si uerò. de senten. excom. Fede. de Sen. supra citatus consi. 137. uiso nume. 2. uers. occultus excommunicatus, Henri. Boic, qui hanc

in.

opin. dicit se ueram putare in alleg. cap. ad probandum, uersicu. Et hoc ultimum credo uerum. de re iudi. ubi alios antiquos pro utraque parte refert, Abb. sibi contrarius in alle. c. ab excommunicato, ante numerum 9. uers. sed in contrarium ego allego. de rescr. ubi hanc opin. ueriorem dicit, loquens tamen per uerbum fortè. Idem Abba. in alleg. ueritatis, post numerum 42. de do. & contu. ubi latius, & generalius loquitur, uolens q; excommunicatus occultus possit omnia ratione officij, & fauore iuris publici, subdens quia dignitas uidetur exercere, & non persona, & hanc dicit communem. Ad Lap. etiam hic, licet corruptè ipsum alleget se remittit Mil. in Reper. in uer. excommunicatus non potest esse iudex. in fi. Et in hac opin. residet Feli. supra adductus in c. ad probandum, post numerum 7. citans Lap. hic, & alios, subdens pro hac opin. tres rationes de quibus ibi, & cum opin. Lap. residens, pro qua etiam cum Lapo concludit in c. si ueré. uersus fi. uers. contrariam partem tenet Inn. & hanc alleg. ibi citare noluit. Et hanc opin. ueriorem supponit Lamber. in tracta. iu. patro. art. 2. quæst. 3. par. 1. lib. 2. post numerum. 4. dum distingunt inter facientem aliquid iure officij publici, uel iure priuati. Et hanc opin. Lapi ut ueriorem, & magis communem, & magis æquam, & melioribus fulcitam rationibus etiam ego sequor.

h ¶ A seruo.] Quæ alias non ualuissent. l. quod attinet ad ius ciuile. ff. de reg. iur. l. cum prætor. §. non autem. ff. de indi. c. infamis. §. moribus fœminæ, & serui. 3. quæst. 7. c. si sciscitatus. §. 1. de rescrip. sic nec testis esse potest in testamento. lege qui testamento. §. seruus. ff. de testamento.

i ¶ L. ij.] Intellige iuxta primam lectu. qua notabilior est ut per Saly. ibi. Gaspa. de Peru in tract. Reserua. in 1. q. post nu. 1. uer. ideo dicit Io. And. fol. xij. ad fi. qui postea citat hanc Lapi Alle.

k ¶ De motu proprio.] Quòd motus proprius gratiam non ampliet uoluit etiam glo. in cle. 2. in uer. directus. de praben. quam pro singu. sequitur Alex. in l. quidam cõsuleba. nu. 13. ff. de re iudi. Idem uoluerunt Gemini. consi. 104. pro huius, in priu. Feli. in ca. ad aures, post numer. 6. in 5. conclu. & in c. constitutus, post numerum 7. uers. obstant duo. de rescr. & remissiuè Rebuff. super Concor. in for. Manda. Aposto. in uer. Duodecimo non ampliat gratiam.

l ¶ Super ver. loco.] Hoc dicit col. 5. Et in illo. c. si quis quam. hoc no. Archi. & Gemini. ibi ex illis uerbis. In eadem ciuitate, uel territorio constitutorum, & ibi Gemi. refert etiam, & sequitur Io. And. in d. c. per uenerabilẽ. Idem etiam quod Lap. hic concludunt Ancha. in d. ca. per uenerabilem, nu. 18. in 17. nota. Car. post num. 7. Idẽ etiam uoluit gl. in c. sciscitatus, in uer. seruum. de rescri. Sic & seruus qui communi existimatione liber reputabatur testis esse potest iuxta tex. in alle. l. 1. C. de testa. & §. sed si aliquis Insti. eo. pro quibus, & alijs huc spectantibus ultra Docto. in allega. hic l. Barbarius uideantur Anto. Corset. in Syng. in uer. error communis, & in eiusdem Additio. post ulti. syngu. pulchrè per Sozzi. consi. 32. ex ijs. nu. 19. & seq. & Io. Bap. Ferret. con. 8. uacante, & con. seq. & Feli. in ca. in nostra, in 2. Core. uers. et uide tex. de rescrip.

m ¶ Consultationibus.] Vbi Panor. in ult. quæ. nume. 9. & idem Abb. con. 54. uidetur primo, nu. 2. lib. 2. Anch. consi. 20. quidam edificauit, circa medium uers. quæ præsentationes factæ, quod con. est positum inter illa Cald. & est ulti. sub titu. de iur. patro. Et pro hac, & duabus alijs illationibus, seu conclusionibus, quas hic subijcit faciunt adducta supra per Lap. numer. 9. & ante, ubi plura addidi. Huc spectãt quæ latè scribunt Roc. Cur. de iur. patro. in uer. competens, q. xix. num. 39. & seq. & Lamber. art. j. q. 3. par. 1. lib. 2. ubi post nu. 9. refert, & sequitur hoc dictum Lapi, & art. 6. ubi ante nu. 2. citat, & sequitur Lap. hic.

n ¶ Soluo prælato.] Videantur Inno. Imol. & Abb. in alle. hic c. nihil. de elect. & in ca. literis. ubi etiam Bald. nu. 7. & seq. de resti. spolia. Inno. & Hostien. in ca. cum nostris. de concess. praben. Barto. in l. si urbana. ff. de condi. inde. & ibidem Bal. Ange. & Castren. Bart. in tract. de Tiran. quæst. 5. nume. 23. uers. circa quod dicendum. Abb. in c. cum super, in fi. de cau. pos. & propri. Alexã. con. ciij. uisis scriptis, nu. xvij. lib. 2. & consi. cxx. ponderatis, numer. 7. uol. 5. pulchrè per D. meum Philip. Dec. con. 407. uisis, col. 1. ubi distinguunt. Idem quod Lap. hic uoluerunt Gasp. de Peruſ. de reserua. quæst. 1. nu. 2. uers. simili modo cum debitore soluente putatiuo creditori, qui postea Lap. hic citat. Et Lap. hic citat etiam, & sequitur Feli. in ca. fi. ad fi. de accusa.

o ¶ Susceptum.] Gemini. in hoc cap. susceptum, col. 2. in fi. uers. sed quid si impetro, & col. seq. refert, reassumit, & sequitur dicta Lapi hic, & omnes responsiones, & solutiones quas dat Lap. ad dictum cap. susceptum. Et Lap. hic, & Gemini. ibi sequuntur Phi. Franc. ibidem ante nu. xij. & Feli. in c. in nostra. core. 37. uers. quod autem dictum est expresso uno modo. de rescrip. Vide Nic. Mil. in suo aureo Reper. in uer. gratia si est impetrata de beneficio tanquam uacante uno modo, qui Lap. hic citare uoluit, & ipsum sequitur, declarat, & limitat ut ibi uidere potes.

p ¶ Item decre.] Hoc dictum Lapi pro uota. ultra Gemi. & Fran. in d. c. susceptum sequuntur Mar. Sozzi. in repet. c. postulasti. de rescrip. Feli. in alle. c. in nostra, core. 37. uer. quod autem. eo. Cassa. Dec. 3. post princ. de cau. pos. & proprie. Paris. cons. 37. attendatur. nu. 9. uol. 4. Io. de Syl. in Bene. par. 3. q. xij. post nu. xxi. in 15. quali. in fi. ij. limi. Nic. Boe. Dec. 150. præsuppono. nu. 13. Sarnen. in 35. q. Reg. de infir. ad fi. & Io. Bap. Ferret. con. 9. pro resolutione, num. 1. uers. uel quando unus tantum concurrit.

q ¶ Præfertur opinioni.] Pro hoc tex. adduci põt in l. 3. §. spurios. ff. de decurio, ubi inter concurrentes ad idem officiũ uerus, & legitimus præferendus est. Huc & spectant quæ adducit Lamber. de iu. pat. art. 15. q. 5. par. 3. li. 2. dum uult legitimum præferendum fore in institutione legitimato. Et hoc dictũ Lapi citant, et sequuntur Cassa. Dec. 3. item fuit. in prin. de cau. pos. & proprie. Nic. Boe. De. 150. præsuppono. nu. 13. uers. si. tamen hoc procedit, & Io. Bap. Ferret. con. 9. pro resolutione, nu. 1. uers. si uerò res uenit.

r ¶ Io. And.] Et & Gemi. & Frã. super gl. uel parrochiali & idẽ Lap. supra alle. 60. quædã puella. ad fi. Et Lap. hic sequitur Gasp. de Peruſ. de Reseru. in 1. q. col. 3. uer. & ad c. susceptum.

s ¶ De intẽtione.] Lapũ hic citãt, & sequuntur prætalle. Gasp. de Peru. de reserua. in 1. q. post nu. 3. uers. sed unũ uolo quod põderes. Feli. in c. in nostra, core. 37. in 2. fal. de rescri.

de resc. Idem uoluit Io.de Syl.de Benef. referens Lap. Abb.idem tenuisse in cap.susceptum,part.3.q.xij.in 3. limita.

t ¶Non acquiras.] *In prin.dicti c. & per Ancha.ibidem col.3.in 2.quæst.Gemini.num.8.uers.sed pone q̃ Papa, & Fran.post nu.9.uers.in glo.in uer.non acquiras, & aliquid per Rot.171.not. q̃ ubi executor. in anti. Hæc uerba Lapi reassumit,& comprobat Gasp. de Perus. in Alle.tracta.reserua.quæst.1.nu.4.*

u ¶Licet lib.vi.] *Et ibi glo.in uer.conferre,& omnes.c. cum secundum,ubi adhoc illum tex.ponderat Phi.Fran. in ult.not.de hæreti.lib.6. Inuo. Hostien. Ioan. And. Imol.& Abba.in c.de multa.de praeben.Card.consi.63. D.Papa,nu.2.uers.item si forma,& con.74.D. Abbas, nu.2.uers.pro hoc est ratio.& nouissimè Tiraq. in repe. l.si unquam,in uer.reuertatur.nu.337. uers. non poterit tamen possessor.C.de reuo.dona.ubi etiam Lap.hic citat,& sequitur.*

x ¶Pro & contra.] *Licet Imo.uariet,tamen ex ijs quæ uoluerunt Hostien.Cardi.Henri.Boic,But.Imol. Abba. & Feli.post nu.5.in 1.no.in Alle.hic c.illud, Ancha.in c.1.quæst.8.nu.9.& seq.de reg.iur.lib.vi. Gemini.in c. ordinarij.§.1.col.3.de offi.ordi.eo.lib.& in c.si iudex. §.1.nu.3.uers.no.q̃ communis reputatio,& tractatus. de senten.excom.dicto lib.6.elicitur q̃ uera,& communis conclusio est,q̃ ex diuturna possessione,& communi reputatione,ac tractatu,seu tolerantia inducitur probatio proprij tituli, saltem præsumptiua.*

y ¶Iudices ecclesiastici.] *Hæc est prima ratio,seu consideratio,qua probatur ex iuribus hic adductis,& ubique Docto.& ultra alios etiam per Ancha. in pulchro con.in materia nostra 117.satis impertinens,ad fi.uers. Non est enim uerisimile quòd episcopus qui annuatim uisitat.Cassa.Dec.2.incipien.Lap Alle.89.nu.3.de cau. pos.& proprie.super Regu.Dec.7.proponebatur, in fi. & Dec.8.quamuis post prin.uers.Ratio quia cum episcopi uisitando inquirant de titulis &c.& Sarnen.in 58.quæst.Reg.de Anna.nu.2.*

z ¶Et clerici.] *Secunda ratio,seu præsumptio satis concludens ut etiam per Ancha.con.supra citato 117.post nu.2.uers.& imputandum est populo,& per Ioã. And. in c.illud,col.3.uers.Alioqui ut ex præmissis colligi potest non palienter hoc substinuissent episcopi,clerici,uel cognati.de præsumptio.& ibidem per Henri.Boic. uersus fi.uers.similiter nec clerici ecclesiæ illi, qui in uerita te prælatus non est libenter obediunt sed potius contradicunt,& Cassado.super regulis Dec.8. ante nu.2.ubi etiam refert,& sequitur Lap.hic.*

a ¶Quia aliàs.] *Tertia ratio, seu consideratio. Dum hic citat Ioan.And.post Inno.& Hostien.dic q̃ hoc dicit in c.illud,col.2.uers. Alioqui sequeretur,& ibidem uideatur Abba.nu.7.in 3.intelle.de præsumptio.uerum quia Inno.Ioã.And.Abb.& alij no.figunt pedes in illo absurdo,imò sentiunt in pluribus casibus docendum esse de proprio titulo,prout etiam uoluit Aegid.Bellame.Dec. 645.incipien.non obstan.post medium, ubi uult quem teneri producere literas proprij tituli,si uerum enim titulum habet præsumitur q̃ literas habeat,et custodiat. Ideo etiam Lap.hic ad aliam rationem melius concludentem transijt.Et concluditur hic solum de successore; ut non teneatur iustificare titulum auctoris,prout & bene Alle.ita limitat,intelligit,& declarat Cassa. præalleg. Dec.8.super Regu.post nu.3.uers.sed occurrit q̃ cum Alle Lapi,& ad fi.Dec.uersi. Quia loquitur in successore &c.*

b ¶Centesimum.] *Hæc est quarta ratio,seu reductio ad maximum absurdum,hic pulchrè per Lap.ad oculũ positum,& ostensum,de quo etiam per omnes in Alle.c.illud.de præsump.Hac ratione,seu ponderatione usus & fuit in similibus terminis Oldra. consi.229.hæc sunt,ante nu.3.Et hoc dictum Lapi pro nota.citat, & sequitur Sarnen.in 30.quæst.Reg.de Trien.nu.4.*

c ¶Vacationis.] *Tanquam species sub genere, genus.n. continet sub se omnes species prout docet Porphyrius dum de genere tractat,& probant tex. in l.si quid earũ §.inter emptum,in l.item legato.ff. de lega.3. in l.semper in generibus.ff.de regu.iur. & in c.deliberatione.§. prohibemus,cum glo.in uer.specie, & ibi Gemini.in 1. no.de offi.lega.lib.6.*

d ¶Vacat.] *Beneficium aut uacat ipso iure,& non de facto,aut ipso facto,& non de iure,aut de iure,& de facto prout declaro in 7.quæst. Regula de uerisi.post numer. 4.*

e ¶Sæpè.] *Quæ iura loquuntur de rigore, non de subtilitate,licet glo.utrobique ampliet etiam uitandam esse subtilitatem secundum canones,& q̃ subtilitas iuris nõ consideretur a canonibus,seu in spiritualibus non curetur uoluit Abba.per illum tex.in c. constitutus nu.26. de reli.domi.* Hoc autem non est generaliter uerum q̃ *ius canonicum subtilitatem reijciat, imò contrarium uidemus in c.cappellanus,ad fi.ibi posterior sententia meliori,& subtiliori nititur ratione.de ferijs.& quòd ius canonicum nonnunquam subtilitatem amplectatur probat tex.in c.in literis,iun.glos.& declaratione Abba. ibi post nu.6. de restit.spolia. ubi notat ius canonicum quandoque considerare subtilitatem.In hac materia an subtilitas commendanda, uel damnanda sit ita distinguendum est,aut loquimur de subtilitate quæ tendit ad capiendos,& decipiendos simplices,& hæc reprobatur prout in c.si cupis.19.quæst.1 Aut loquimur in subtilitate interpretatiua irrationabili,uel superstitiosa,uel quæ uerba peruertit,uel sensus offuscat, seu inuoluit, uel per quam quis ostentat se plus sapere quã oporteat, & reprobatur iuxta epistolo.Pau.ad Roma.Dicẽtes enim se esse sapientes stulti facti sunt,& ad tex.in c.1.§. Lipsus,& §.albuginem.49.distin.& l.fi.C. de legi. uers. eorum quidem uanam subtilitatem tam risimus, quam corrigendam esse statuimus.Aut loquimur de subtilitate rationabili,& cõdecenti pro interpretatione iurium, & hæc laudanda,imò necessaria est.l.uni.C.de profes. qui in urbe constan.& ibi per Luc.de penu.col.5.uersi. Item pro ijs plenius no.q̃ subtilitas duplex est.Abba.in Allle.c.cappellanus nu.5.de fer.& in c.dilecti,post nu. 11.de iudi.ubi pulchrè distinguit,loquens etiã de subtilitate pro ueritate eruenda, & illam distin.comprobat D.meus in l.uni. in 1.lectu.nu.6.C.de senten. quæ pro eo quod inte.Et sicut de hac subtilitate præ cæteris commendatur* Papinianus Iurecon. *prout in l.cum uirum, & in l.cum accutissimi.C.de fideicommis.ac in l.cum* Papinianus*.C.de senten.& interlo.ita & Lap.noster omnium consensu subtilis iurisconsulti nomen assecutus fuit, & hæ allegationes ab omnibus subtiles nuncupantur.*

f ¶Præiudiciale ecclesijs.] *Ad tex.in c.nulla.§. cũ uerò c.quia*

c. quia diuersitatem, & c. post electionem, de concess. præben. ca. quam sit, de electio. lib. 6. Rot. 288. maior, in anti. Et dicta Lapi hic reassumit, & declarat Paris. consi. 37. attendatur, ante nu. 10. uol. 4.

g ¶ In præsentia.] Et per Bal. in l. ad probationem 2. ubi q probatio debet concludere per necesse, non per posse esse. C. de probat. & in l. non hoc. C. unde legi. & hunc suprà alle. 54. factum super quo. nu. 3.

h ¶ Infertur periurium.] Idem uoluit supra alle. 53. an oporteat, nu. 3. & infra alle. 94. quidam præsbyter. ante nu. 5. & Lap. sequitur, ad eum se remittens Feli. in alle. hic c. super ijs. de accusa. post nu. 16. Vide etiam Cy. in l. 2. q. 5. & Bar. nu. x. C. de iur. emphi. & Lud. Roma. in l. in illa, nu. 15. ff. de uer. obli.

i ¶ Cap. vni.] Et q præsumptio transferat onus probandi in alium probant text. in l. non est uerisimile. ff. quod met. cau. & in l. fine possidetis. C. de proba. Abb. in ca. is qui, de sponsa. Paris. con. 80. nu. 14. & seq. lib. 1. & consi. 160. num. 27. uers. nec danda. uol. 4. Nunc subijciam plura quæsita, quæ ex alleg. huiusmodi eliciuntur, & quæ pro ipsius materiæ declaratione necessaria sunt.

PRIMO igitur quæro quod tempus requirat alle. Lapi? Tres opin. adduci possent, prima q cum hic non declaretur quantum tempus requiratur arbitrio boni uiri, seu iudicis relinquatur, iuxta tex. clarum in l. 1. in fi. ff. de in. delibe. & ita Bart. ad hoc illum tex. notat, cum quo omnes transeunt, ut etiam per Curt. Iun. consi. 90. habita, col. 3. post medium. Et iuxta terminos nostros q arbitrio iudicis remittatur declaratio temporis antiqui, uel recentis uidetur uelle Paris. qui Lap. hic citat consi. 37. attendatur, nu. 8. uol. 4. Altera opin. est, q intelligamus de tempore decem annorum, eliciendo hanc interpretationem ex uerbis Lapi, præsertim post nu. 15. uers. Et procedunt prædicta maximè secundum eos ubi possessio, & reputatio talis est antiqua. Et idem uoluerunt Corset. in Syngu. in uer. titulus, uers. ubicunque possessio est antiqua. glo. pragma. titul. de paci. posses. §. ordinarij, in uer. inquirant. col. 2. uers. tertio casu sufficit probare possessionem, & communem reputationem, iun. dictam. quam præmiserat, uers. aut habet antiquam possessionem, & Paris. d. consi. 37. post nu. 8. ibi non tantum decennium. uol. 4. supponendo q antiqua possessio, seu antiquum tempus dicatur post decem annos, recens uerò infra decem annos. ad rub. & nigrum. C. de præscrip. lō. tempo. decē. uel uigin. anno. glo. not. in l. fi. ff. si ag. uecti. Bart. in l. 1. §. quod autem ait. ff. de superfi. & hanc esse communem testatur D. meus consi. 104. in causa, in prin. & Io. de Am. de uena. consi. 125. Magnifice, nu. 2. ubi alios citat; & iuxta terminos nostros circa præsumendum idem probat Ancha. consi. 117. licet in contingentia facti de quo, ibi intercessissent anni 17. possumus. nos dicere q decem satis fuissent, prout etiam q hæc alle. decem annos requirat probat Dec. Mobed. 11. sub titu. de regressu, alias. 120. incipiens in eadem Vrbeuetan. Archipræsby. & Dec. Cassa. 8. super Reg. Cancel. Hæc interpretatio uera est, & ex mente Lapi. Succedit autem tertia opin. ex mente, & interpretatione Rotæ quæ illud decennium per alleg. Lapi requisitum ad triennium redegit, prout per Dec. Cassa. 2. de ca. poss. quæ incipit alle. Lapi, nu. 6. & Dec. 7. aliàs fi. post nu. 7. uers. sed prout dixi, de procura. Sarnen. quæst. 16. ante nu. 2. uers. Debatur ex una, & q. 30. in fi. super reg. de Trien. & præalleg. Dec. Mobed. 11. sub titu. de Regressu, alias 120. Et ita etiam supponere uidetur Paris. præalle. consi. 37. post numer. 8. uers. Non tantum decennium, sed triennium uix effluxit. Vel dicamus q Rota interpretata fuerit uerba Lapi, Diu possederit. i. per triennium: Pro qua interpretatione ultra alia quæ in medium afferre possem adduco id quod post Hostien. uoluit Abb. in c. illud, col. 4 in fi. uers. Dicit tamen q quamuis præsumatur pro illo, qui diu ecclesiam possedit, si tamen constaret de intrusione, uel alio uitioso ingressu omnino poterit remoueri. de præsump. iun. ijs quæ uoluit Tho. Gramma. con. ciui. 144. nu. 7. ubi ex illis uerbis infert ad possessionē triennalē, & sic sentit idem esse diu possidere, quod triennio. Rursus dicamus q post Lapi alleg. superueniente Regula de Triennio. qua quis tutus est suo titulo aduersus omnes, sicut ille iustificare non tenebatur, ita nec successor, ne magis grauetur qui succedit in ius alterius, contra regulam qui in alterius. de reg. iur. quam prædecessor grauaretur si uiueret, ut etiam notauit, & aduertit Rota prout in Dec. 1. Achil. de titulo.

SECVNDO quæro quæ probatio sufficiat quo ad titulum prædecessoris? Respondeo q probari debet communis reputatio, & tempus triennij, ad quod (ut in præceden. quæst. præmisi) redactum fuit tempus illud decennij, quod requirebat Alle. nostra. Et quod utrunque requiratur, & quod solum triennium absque communis reputationis probatione non sufficiat, nec etiam communis reputationis probatio si recens sit possessio supponit Lap. hic in positione casus, num. 8. uers. uenio ad secundum, & post nu. 15. uers. & procedunt prædicta, & alibi. pro quibus habemus in proprijs terminis Rot. Bellame. 594. licet possessio. 645. non obstan. post medium. Cassado. 2. de ca. pos. post prin. & ita intelligo Rot. 109. agenti, in no. quam, & Lap. hic sequitur Nic. Boe. Dec. 42. dico quod, nu. 30. Ita etiam intelligi debet Phi. Fran. in c. susceptum, nu. 11. de rescrip. lib. 6. Et q opin. & triēnalis possessio requirantur uoluit, sequens Lapi dict. hic Io. Bap. Ferret. consi. 9. pro resolutione. nu. 4. uers. communi probo quia potest probari. can. 18. de quinque, nu. 2. cō. 101. in causa. nu. 8. & consi. 172. præsupponitur, nume. 3. & Paris. consi. 37. attendatur. nu. 6. iun. nu. 8. ibi sed triennium uix effluxit, cum ijs quæ postea subijcit. uol. 4. glo. Pragma. titu. de paci. posses. §. ordinarij, in uer. inquirant. col. 2. uer. tertio casu sufficit probare possessionem, & communem reputationem, iun. uer. præceden. quem posuit col. 2. dum distinguendo dixit, aut habet antiquam possessionem, & supposita reductione longi temporis ad triennium idem repetit postea. col. 3 uers. de titulo autem sui prædecessoris. Idem uoluit Ludo. Roma. consi. 485. in re. post prin. & Rebuff. super Reg. de Anna. gl. 21. ad fi. Idem & notauit Cardi. Crescen. olim Rotæ Auditor Dec. 257. alias 2. sub titu. de Alleg. Lapi, incipien. successor qui non tenetur titulum sui prædecessoris iustificare, sed ei sufficit communem reputationem, & triennalem sui antecessoris possessionem probare.

TERTIO quæro an habilitates prædecessoris, puta clericatus, ætas, & aliæ sint probandæ? & quæ probatio requiratur? De ijs latè tracto in 11. q. 18. Reg. Cancel. ubi nu. 9. & in fi. dictæ quæst. concludo illas probandas fore, & leuiores, seu debiliores probationes sufficere super habilitatibus prædecessoris, ac etiam proprijs, quam

quam super titulo mei authoris, uel meo. Et ijs quæ scripsi in dictis 11. q. addo Dec. Achil. de Graßis uni. sub titu. de Habilita. factam anno. 1548. sub iis uerbis. Habilitates authoris tenuerunt Domini sufficere ꝙ probentur per communem reputationem in una Oueten. de Villa uitiosa, coram R. D. Ant. Augustino per Dec. Aegid. 112. & 645. Ad Dec. 342. & 312. in anti. responderunt ꝙ loquuntur in habilitatibus proprys, non sui autoris. Dec. Aegid. 594. & Cassa. 2. de cau. pos. & proprie. intelligebant in titulis sui prædecessoris.

QVARTO quæro an Alle. hæc prosit tam successori impetranti per mortem ciuilem, quam naturalē? omissa disputatione an, & quando appellatione mortis, seu obitus ueniat etiam ciuilis, de quo latè tracto in 7. quæst. Regu. de uerisimi. quantum ad rem nostram attinet pro opin. affirmatiua concludo, & Lap. hic loquens de resignatione, & permutatione, de ciuili obitu loquitur, & de utroque obitu in eisdem terminis concludit Rot. 403. nota agenti, in fi. in anti. 109. agenti. in no. & Rot. sequitur, licet more suo eam corruptè citet Ludoui. Roma. consi. 465. in re, circa prin. & Cassa. qui declarat hanc Allega. eam in utroque casu locum habere asserit Dec. 2. nume. 4. & sequ. & Dec. 4. nume. 8. de cau. pos. & propri.

QVINTO quæro an hæc Alle. tutus erit qui prius titulum prædecessoris impugnauerat? Pro opin. negatiua habemus tex. in l. Papinian. §. meminisse. ff. de inoff. testa. in c. cum olim. de censi. ubi quod ex compositione, quam quis impugnauit commodum consequi non potest. & habemus regulam c. ex eo. lib. 6. Idem uoluerunt Bar. & aliȷ in l. post legatum. ff. de his qui. ut indi. D. meus consi. 116. quoniam causa, nu. 22. & hanc dicit communem Cur. Iun. consi. 41. præsupponitur, nu. 14. Ad hanc regulam dantur plures limitationes prout per Abba. in c. capitulum, ad fi. & ibi latius per Feli. nu. 8. uers. regu. ex eo. de rescr. per eundem Feli. in c. examinata, post nu. 3. uers. & aduertas subtiliter. de iudi. pulchrè per Ludo. Roma. consi. 347. quo ad articulum, in 2. dub. Quod con. Roma. & Doctri. Abba. ubi supra comprobarunt R. Domini mei de Rota ad effectum præmissi mei quæsiti, prout uidere est apud Sarnen. in 16. quæst. Regu. de Anna. in fi.

SEXTO quæro an concurrente triennio, & communi opinione, si curente triennio prædecessor, seu præcessor sciebat eius titulum esse infectum præiudicium inferatur successori, nec Alle. hæc sibi prosit? Pro opin. affirmatiua ultra alia adduci potest, ꝙ mala fides, seu scientia tituli infecti nocuisset autori iuxta tex. in c. possessor malæ fidei, de regu. iur. lib. 6. Bal. in l. cum notissimi. §. immo, col. 2. uers. item superueniens mala fides. C. de præscrip. trigin. uel quadra. an. Sarnen. quæst. 45. de Anna. post nu. 9. uers. nam si citatio, pariter nocere debet successori, quippe qui ex persona alterius adminiculo utitur, ergo cum sua causa, & suis uitȷs iuxta tex. in l. Pomponius. §. 1. ff. de acqui. pos. & ibi gloss. in uer. uitȷs, in prin. quæ uidetur decidere quæsitum nostrum, facit tex. in l. in omnibus officijs. §. non debeo, in l. qui in ius, in l. ex qua persona, & ibi etiam per D. meum nu. 3. uers. & ad tex. hic. Contrariam opin. ueriorem puto, tū quia nos sumus extra terminos præscriptionum, & successionum respectu resignatarii, seu prouisi per obitum, cum ut alibi dixi, in beneficiarijs non detur propriè successio: Tum quia si aliter diceremus rarò eueniret quòd huic Alle. locus esset, unde interpretatio non est facienda circa ea quæ rarò accidere possunt. l. nam ad ea. ff. de legi. l. ea quæ rarò. ff. de reg. iur. cum uulga. quod autem rarò esset quin prædeceßor, seu præcessor infectum titulum habens illum, illiusque qualitatem aliquando sciuisset, apparet ex quo scientia facti proprȷ præsumitur. l. 3. ff. de iur. & fa. igno. l. fi. in fi. iun. glos. ff. pro suo. l. quanquam. ff. ad uelleia. & per præceptorem meum D. Phi. Dec. consi. 667. non consonat, post nume. 8. uersi. non ob. Rursus uitium si quod erat, erat personale, quo fit ut mala fides, & uitium personale præcessoris successoribus nocere non debeat, ad l. si nulla, & ibi Bal. & alȷ. C. de acqui. pos. Paris. con. 23. prima in huiusmodi, nu. 209. lib. 1. Insuper in terminis l. Barbarius, super qua hæc alle. potißimè fundatur. non debemus supponere illum seruum proprium statum ignorasse, & tamen propter communem opin. aliorum, propter utilitatem publicam, & pro ualiditate gestorum acta coram eo subsistebant. Postremò rationes hic adductæ per Lap. quas tres potiores supra ostendimus in Apostil. in uer. iudices, cum tribus sequen. non considerant bonam, uel malam fidem authoris, sed aliò tendunt ex illarum inspectione facile dinosci poterit.

SEPTIMO quæro an successor sciens inualidum titulum præcessoris, seu prædecessoris tribunalis pro quo aderat communis reputatio de qua hic, iuuetur hac Allegatione? uidetur negatiuè respondendum esse, & adduci potest limi. illa quam dant Calde. & Abb. in c. ad probandum, col. penul. uers. limitat Calde. & Feli. num. 8. in 2. limi. de re iudi. Anto. de But. in ca. sciscitatus, ad fi. de rescrip. & in c. uestra. de coha. cleri. Abb. in c. post cessionem, col. penul. uers. Idem si erat occultum. de proba. Idem Abb. in c. si duobus, col. pen. uers. ad hoc quod. de appel. Gemini. in c. sacerdotes. 2. quæst. 7. Ludo. Roma. Syngu. 760. incipien. Lex barbarius, & c. ad probandū de re iudi. dicunt ꝙ sententia lata ab infame, excommunicato, uel seruo ratione communis erroris ualidatur, limi. hoc signanter nisi illi inter quos lata est sententia sciant illum communem errorem esse falsum, quia tunc non ualidatur ratione communis erroris &c. Nic. Mil. in Reper. in uer. error communis, uers. idem si communis opin. & D. meus. con. 407. nisi si, nu. 2. Huc spectat quod notauit Hyero. Pau. in lib. prouinciale nuncupato, fol. 62. uersus fi. ex mente Abb. uer. nota ꝙ executor, ꝙ collatio facta per executorem occultum excommunicatum scienti ipsum excommunicatum est inualida, secus si ignoranti excommunicationem, subdens hanc esse limi. l. Barbarius.

OCTAVO quæro qualiter accipienda sit communis opi. seu reputatio ub hac alle. requisita? Responsionē eliciamus partim à uerbis Aristotelis post princ. primi libri Topicorū cū inquit Probabilia autē sunt quæ uidentur oībus, aut plurimis, aut sapientibus, & ijs uel omnibus, uel plurimis, uel maximè cognitis, & probatis. partim à legibus, partim à nostris Doctoribus. Si iuxta uerba Philosophi præmissa pro terminis nostris hæc existimatio de qua loquimur erit pænes oēs indubitata erit, eam sufficere. Quòd si non inter oēs homines orbis, uel regionis, uel ciuitatis, uel loci sit hæc opinio, sed inter eos qui hæc uerisimiliter scire debēt idē dicendū erit. per tex. in l. inter oēs, iun. gl. 1. ff. qui satis. cogan. l. cū quidā.

§. quod

§.quod dicitur si putetur, cum gloss. in ver. obstetrices, & ibi per Barto.numero.2.& sequen.ff. de acquirend. hæredita.l.1.ibi omnium consensu,iun.declara. Bar.post numerum.4.versiculo. quem intelligeus ab omnibus qui verisimiliter debent scire, & ibi etiam per Bal.Saly. Roma.Alexan.Corn.& recentiores.C.de testam.Quid autem si non omnes eiusdem loci, ad quos id scire pertinebat, sed maior eorum pars ita existimasset an hoc sufficiat videtur quòd sic per textum. in l. 3. ibi, sed quia publice pater su plerisque videbatur.ff. ad macedo. & l.2. in princip.C.eo.& in fini.voluit Specu.titulo de teste.§. 1.versiculo.quid si tantum à maiori parte, argu.textus. in l.quod maior.ff.ad munici.Alberi.Alexan.Corn.& Ias.in alleg.d.l.1.C.de testa.Ange.& Franc.Aret.in l.ad testium,numero secundo.ff. eo.Ioan. Fabri.in §. sed cum aliquis,numero.12.& sequen.& Ioan.de Pla.numero. 18.versiculo.inter quos autem debet esse hæc communis opin. Insti.eo.ubi pro,& contra,tandem versic. & idem crederem,pro hac opin.concludit. Contrarium concludere videntur Imol.in dicta.l.ad testium, & Roma. qui limi.in dicta.l.1.C.de testa.& Ange.Aret.in alleg.§ sed cum aliquis,numero.1.& magis ad rem columna fi. versiculo.quæro hic dicitur quòd omnium consensu Insti.eo. Ego iuxta terminos nostros putarem quòd si prælatus superior & clerici præsertim eiusdem ecclesiæ, & maior pars laicorum huiusmodi prædecessorem pro vero, & legitimo prælato, seu beneficiato habuissent,& tenuissent, quòd hoc sufficiat, & dicatur probata communis reputatio,seu existimatio quo ad effectum huius Allega.Pro quibus etiam videantur consiliu.Aucha.117.satis impertinens.& consiliu Ioan.Bapt.Ferret.101. in causa. numero octauo. ac consiliu.173. præsupponitur. numero tertio.

NONO quæro an iuxta terminos huius Allegat. admittatur probatio in contrarium?Pro opin. affirmatiua pondero ultima verba huius Allegatio.ibi vel saltem incumberet ei & cætera.Item videmus quòd diu toleratus a prælato suo in beneficio non potest compelli ostendere titulum,tamen potest prælatus in se assumere onus probandi defectum tituli capitulo. dilecto, & ibi Abb. numero.8.de praben.Innocen.in capitulo.illud.de præsum.Hostien.in capitulo.licet beli.de simo. Docto.in capitulo.ordinarij.de offic.ordi.lib.6.Cassa.Dec.7.super Regulis,numero.2.ubi etiam docet modum probandi: eadē ratione licere debet tertio, seu aduersario titulum infectum probare. Item hac Allega. tituli præsumptionem inducit,contra huiusmodi autem,& similes præsumptiones probatio in contrarium admittitur, prout dicimus impugnanti arbitrium incumbere onus probādi cum pro eo præsumendum sit Calde. consilio. 5. cui incumbat,sub titulo.de arbit.Felin.in capitulo.quoniam contra de proba.post numerum.37.versiculo.est verum quòd ista. Sic etiam dicimus pro decreto iudicis præsumi, tamen admitti probationem in contrarium.Docto.in l.sciendum.ff.de verb.oblig.Bar.in l.ambitiosa,post nu.28.vers.Sed contra istos admittitur probatio.ff.de decre.ab ordi.faci. & pulchrè per Paris.consilio.98.circa præsentem,numero. 14.lib.1. Amplius habemus quòd apparentia stari debet donec probetur contrarium.capitulo.ut nostrum. ut eccle.bene.per Lap.hic,quem ad hoc citat, & sequitur Afflict.de controuer.inter masculi.& femi.de bene.numero.8.vers. Sic etiam dicit.Supponunt ergo quòd probatio contraria admittatur. Postremò videmus admitti (ut etiam supra annui) probationem tituli infecti, seu intrusionis, non obstante diuturna possessione, etiam contra regulam de Triennali,triennalem possessorem sonentem,prout per Feli.in allega.capit.illud, numero 7. de præsum. ubi tamen legendum est potest tamen in se assumere onus probandi defectum tituli. & postea & ita puto intelligendam dictam regulam Cancella. videlicet ut triennium excuset non docentem de titulo, sed impediat volentem probare nullitatem tituli, adde tu dictionem non, post dictionē sed.Et Felin. sequitur Tho. Grammati.consi.ciui.144.in causa, nume.6. Pro opinio.negatiua pondero verba Lapi supra post numerum 16.vers. Nec obsti diceretur quòd aduersarius poterit probare contrarium, scilicet quòd dictus G. tempore mortis non fuit verus prælatus,nam hoc ideo non sufficeret & cætera.Idem etiam supponere videtur Sarnen. in decima quæstio. Regu. de Trien. post numerum,24. vers. secus autem est in Allega.Lapi.89. quā præsumit titulum, etiam si inutilis titulus producatur & cætera. Ego sic distinguerem; Aut aduersarius vult probare prædictum auctorem non fuisse triennalem; Aut non fuisse communiter pro rectore, seu prælato habitum,& utroque casu ipsum admittendum fore putarem, cum hæc sint releuantia,& talia,quæ tollunt supposita super quibus fundatur hæc Allega. Aut quis vult probare non titulum illius auctoris,seu titulum infectum, & hoc satis dubium videtur,& allegata prò opinio. affirmatiua videntur magis urgere, opinio verò negatiua, quæ mihi magis placet,corroboratur ex nota. per Nic. Mil.in Reper.in ver.beneficium impetrans tanquam vacans,ubi refert,& sequitur Lap.hic, quem omnino videndum esse ait,& in hac opini.resides.Idem etiam concludit Cassado. Dec. ulti.post nume.7.sequens Lap. & Mil.de procura. Hæc etiam opinio. comprobatur ex Dec. Rota Cresentij 257. aliàs 2.sub titulo de Allega.Lapi,in hæc verba successor qui non tenetur titulū sui prædecessoris iustificare, sed ei sufficit communem reputationem,& triennalem sui auctoris possessionem probare ad Alle.Lapi.89.eadem ratione secundum Dominos in una Conchen.Præstimoniorum coram D. Sarnen. supradicta sibi suffragantur,& si per aduersarium infectus titulus auctoris,& illius vigore capta possessio probetur;licet enim secundùm eos melius esset titulum non producere infectum ad Dec.Aegid.287.303.& 533. tamen illud procederet quando ab eodem produceretur volente titulum iustificare,secus si a tertio,tum nō illū, sed alium habuisse titulū allegare posset; & quia si ex triennali possessione titulus præsumitur, præsumpto titulo, & nouam possessionem cōsequenter præsumi necesse est & cætera.

DECIMO quæro an Allega.hæc locum sibi vendicet in nominato, ne titulum sui prædecessoris probare teneatur? Hoc quæsitum in partem affirmatiuā decidit Pet.Rebuff.in tracta.Nominatio.quæ.19.nu.27.in 17.quæst.princ.pro sua opin adducit Lap.hic, vers.Sed quicquid sit videlicet post nu. 15.& alios quos hic non recenseo,subdit idē Rebuff.sic fuisse aliàs in senatu decisum.Idem concludit pbi.prob.referens,& sequens Rebuf.in Addi.ad Glo.Pragma.titu. de paci.posses.in ver. inquirant,sub nu.2.vers.vel dici.De quo autem nominato sentiat Rebuff. puto quòd solum de nominato ab

uniuersitate, prout solum de eo in illo Tracta. Nomina. si tractatui um pollicetur, in ulti. columna. 1. quæstione. uersiculo. Aliæ sunt nominationes, quæ conceduntur ab uniuersitatibus &c. An autem idem concludendum sit circa alios nominatos puta ab Imperatore, uel Rege aliquo, de quibus loquor in xiij. quæst. xi. Reg. Reuocatoriæ, hic non tracto.

VNDECIMO quæro an Allega. hæc tueatur non solum immediatum successorem, sed etiam secundum, uel tertium? Puta A. uacat canonicatus, de quo prouidetur B. qui cessit huiusmodi canonicatui cum præbenda in fauorem C. qui uigore Allega. Lapi deducit A. prædecessorem mediatum fuisse triennalem possessorem, & pro canonico præbendato communiter usque ad eius obitum tentum, & habitum, an propterea hæc Allega. tutus sit? Pro opinio. negatiua adduci potest quòd uerba Lapi de successore, seu auctore, uel possessore loquentia in dubio de immediato interpretari debemus. ad tex. in l. qui liberis §. hæc uerba. ff. de uulga. l. ex facto. §. si. ff. ad trebellia. Hinc dicimus conditionem dandi hæredi ueram non reddi in hærede hæredis. l. qui hæredi in princ. de conditio. & demonstra. l. 3. §. hoc autem. ff. de lega. præstan. per D. meum in l. quæ legata, numero 4. & sequen. ff. de regu. iur. secundo uerba in dubio interpretationem recipiunt de prima uice seu de primo actu. uulga. l. boues. §. hoc sermone. ff. de uer. signi. Feli. latè in c. 2. numero. 3. de tre. & pa. Et uidemus quòd dispensatio ad duo beneficia intelligitur solum de duobus primis. c. non potest. §. 1. de præben. lib. 6. Tertiò arguendo a simili decisum uidemus regulam de publi. resigna. de resignatario loquentem de primo tantum, non autem de secundo intelligi debere, prout per Sarnen. in 1. quæst. dictæ Regu. post numerum 2. uers. istis tamen. Rursus & illam de Anna. non obstare secundo resignatario, ut per eundem Sarnen. in 62. quæst. dictæ Regu. de Anna. & in dicta quæstio. 1. de publi. post numerum 2. Quartò arguendo ab æquiparatis ad glos. & Barto. in l. si quis seruo alieno suaserit in fin. C. de fur. Barto. in l. Marcellus in princi. ff. ad Trebel. glo. in c. quamuis. §. fi. & ibi Gemini. de electio. lib. 6. Quum uideamus Alle. Lapi reductam ad triennium, & Allega. eandem eosdem effectus producere quos Regula de Trien. & a Regula de Trien. ad Allega. nostram arguit, seu infert licet in alia materia Cassado. Dec. 2. nume. 6. de caus. posses. & propri. & ab Allega. hac eandem Regulam idem Cassa. Dec. 7. super regulis, ante numerum. 2. uers. Facit etiam quòd Lapi Allega. ex quo Regula de Triē. non extenditur ad alium nisi ad primum possessorem, idem dicendum erit de Allega. Lapi, ut non se extendat ad alium quam ad illum primum successorem in Alleg. nominatum. Quintò, & ultimò infinitas est uitanda. l. si quis uina. ad fi. ff. de commo. & peri. rei uendi. l. qui bona. §. fi. & ibi glo. in uer. huic. dat concor. ff. de dam. inse. Et dixit Bald. consilio. 303. ad euidentiam, colum. 2. uer. quæro utrum. libro primo. non ualere pactum quòd emptor sine præfinitione temporis, & usque in infinitum teneatur reuendere uenditori. Et natura ipsa infinitum uitare solet, uti docet Aristo. libro primo de genera. anima. capitu. 1. Et noster Lap. hic ante numerum 16. considerauit absurdum esse aliquem teneri probare titulum ancessorum in infinitum, sic nos dicamus absurdum fore si Allega. hæc respiceret non solum successorem immediatum, sed & secundum, tertium, & eadem ratione alios in infinitum. Pro opinio. affirmatiua quòd Allega. prosit non solum primò, sed & ulterioribus successoribus concluserunt (prout Dec. Mobed. 211. seu 241. aliàs 1. sub titulo de Allega. Lapi, incipien. circa intellectum Allega. Lapi.) R. Domini mei de Rota in causa Hispalen. Cano. & præben. inter Petrum de Santillana, & Didacum de Vega. 17. Maij 1538. ponderabant eandem esse rationem quo ad ulteriores successores, quæ in primo. Et dixerunt differre dispositionem Regulæ de Trien. ab illa huius Allegatio. & inter alia, quia Regula de Trien. solum possessorem defendit: pro quo illud adduci potest quia Regula de Trien. est mere personalis. Cassa. Decis. decima. quæsitum fuit, numero primo. & Dec. decimaquarta. super Regul. post numerum secundū. uersiculo. Cuius contrarium est in Regula de Trien. Sarnen. in decimatertia quæstione. Regulæ de Trien. ante numerum septimū. ubi hanc opin. dicit ueriorem, & firmiorem, quo fit ut ad successorem eius priuilegium non transeat. ad textum. in l. 1. §. si hæres, & in l. si hæres perempto fundo. ff. ad trebell. & ibi per Barto. l. fin. §. fina. ff. de contrahenda emptione. Sed Allegatio Lapi iuuat successorem triennalis possessoris. Et alia etiam in illa causa considerata fuerunt prout uideri potest in illa Dec. Mobed. Differentias alias inter Allegat. hanc, & Regulam de Trien. uidere poteris per Sarnen. in 10. quæst. ad fi. & in 16. nu. 8. & ante, super dicta Reg. de Trien.

DVODECIMO quæro an uigore gratiæ si neutri dicatur quis successor ad hoc ut gaudere possit Allegat. Lapi? Hoc dubium in Rota propositum fuit die Mercurij 16. Octobris 1549. in causa Auctoricen. parro. de Lomba. coram integerrimo, ac nunquam satis laudato Cardinale Reomano, tunc Rotæ Auditore inter Ludouicum de Villalobos, & Stephanum de Barrio. supponebatur in facto quòd Guindisaluus qui erat triennalis possessor, & pro rectore habitus, in possessione decessisset, Ludouicus, & quidam alius asserebant Guindisaluum intrusum, & ueniebant ex iuribus aliorum, lite pendente Stephanus impetrauit gratiam si neutri, dicens nulli ex litigantibus ius competere, & propterea parrochialem a Guindisaluo iam possessam sibi adiudicari debere, replicabatur quod Guindisaluus nullum ius habebat, & quòd ipse Stephanus titulum Guindisalui iustificare tenebatur, Rursus quòd non erat locus gratiæ si neutri, quæ cōditionalis erat ad ea quæ adduco in decima quæstione trigesimatertia. Regu. numero secundo. Rota proposito dubio decreuit (prout per bo. me. Hyeroni. Nouatum annotatum reperi) in hæc uerba, Rota dixit gratiam si neutri requirere effectum, quòd scilicet declaratum fuerit neutri ius competere, & sic ante dictam declarationem ex ea nihil inferri. Ex hac Dec. (mea quidem sententia) non determinatur principale dubium, fateor enim gratiam si neutri euentualem prout per Rot. 270. si mandetur. in not. & per Gemmia. consilio. 79. super primo, numero. 7. ex hoc non infertur quòd gratiam si neutri impetrans possit dici successor alicuius defuncti olim pro rectore habiti, uel non. Quantum ad primum quæsitum putarem impetrantem gratiam si neutri non posse dici successorem illius triennalis possessoris, & ultra alia, quia gratia huiusmodi nil sibi certi, seu in specie tribuit ex persona illius triennalis præde-

lis prædefuncti, nec in illius iure, uel quo ad possessionem, possessionisque commoda subrogatur. Imò quod plus est, impetrans gratiam sit neutri nouam penitus gratiam impetrat, & nouum titulum, iuxta Rot. 238. si impetrans, in uot. unde nullo modo successor dici potest, & consequenter hac Allega iuuari non poterit. Ratio autem seu suppositum Decreti Rotæ de quo supra eo tendere uidebatur ut superfluum existimaret de hoc principali quæsito discutere antequam constaret neutri, seu nulli ius competere.

DECIMOTERTIO quæro an stante prorogatione Regulæ de Trien. sit locus huic Allegationi? Habemus in terminis Dec. Putei. 9. de Alleg. Lapi in hæc uerba, Allegatio Lapi non procedit si possessor triennalis decedat quarto anno suæ possessionis, si ego habebam prorogationem Regulæ Triē. ad annum: ita in causa præpo. mensis Decembris coram Augu. inter Cardinalem de Mendoza, & Albertum Guiglielmini 14. Nouembris 1548. Allegabatur Consiliū. Pau. Castren. 116. incipiens, si consideremus, ubi quod tempus prorogatum est idem: Item quia Regula, & Allegatio hæc æquiparabantur in multis, ut per Sarnen. quæstione. xvi. super dicta Reg. & Cassado. Dec. 8. super Regu. idem Cassa. Dec. 2. de causa possessionis & propri. Contra hoc Rota decretum & sic quod huic Allega. sit locus plura adduci posse puto. Primò supposito quòd Allega. Lapi (ut in alia quæstione dixi) duo tantum requirat uidelicet quòd defunctus communiter reputatus fuerit pro beneficiato, secundo quòd in pacifica triennali possessione decesserit, ad Dec. Cassa. 2. & 3. de causa possessionis & propri. quæ omnia etiam stante prorogatione huiusmodi cōcurrunt in casu nostro prorogatio nullo modo obstare poterit. secundo licet impetrata fuerit prorogatio, quæ interrumpit præscriptionem Regulæ de Trien. non sequitur quòd obsit Allega. nostræ diuersæ, cum ex diuersis non fiat illatio. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquirenda possessione. l. penulti. ff. de calumnia. l. Papinianus. ff. de mino. Tertiò impetranti prorogationem duo obstare poterant Regula uidelicet de Trien. & Allegatio. Lapi, cum petierit, & obtinuerit remoueri obstaculum Regulæ de Trien. alterum impedimentum omnino remansit. l. qui neque sequantur. §. solutum. ff. de uerborum significatione. capitulo. pastoralis. de priuilegiis. capitulo. ex tuarum. de autho. & usu pal. capitulo secundo. de fil. præsbi. Rot. 468. quæ incipit extra Rotam, columna secunda. uersiculo. & sic primo. in not. Ludo. Roma. consilio. 326. in præsenti consul. numero. 3. Hinc dicimus quòd stantibus duobus impedimentis matrimonij non sufficit in dispensatione expressio alterius. Ioan. Andr. super Arbore Affinitatis post princip. Abba. qui concordat opin. in capitulo. non debet de consanguinita. & affinita. Amplio etiam si adsit clausula generalis, prout per Bald. per illum text. in l. si non lex Elia. post princip. ff. de hæred. institu. & in l. 1. post numerum. 22. uersiculo: unum etiam scias quia si essent plura obstantia non ualeret clausula generalis & cæter. C. de furt. D. meus consilio. 541. uisa. post numerum. 21. uersicul. præterea nihil. & Rebuff. super Concor. in For. Manda. Aposto. in uer. quibuscunque. Quartò quia formula prorogationis huiusmodi talis esse consueuit, Quia orator infra triennium per quandam Regulam, siue constitutionem de Triennali possessore non molestando desuper editam præfixum, intrusum seu possessorem ad iudicium euocare posse, & de iure suo experiri non sperat, supplicat triennium huiusmodi ad alium annum prorogari, infra quem intrusum huiusmodi ad iudicium euocare possit, & ob non euocationem infra triennium minime a iure suo cadat, Non obstan. & cætera. Hæc formula, eiusque uerba nullo modo concernere, seu respicere possunt dispositionem huius Allegatio. illi ergo in aliquo obstare non poterunt. argum. textus. in l. dies cautioni. §. toties, & ibi per Barto. ff. de damno infecto. l. ita autem, in princip. ubi etiam Barto. ff. de administratione tutorum. Quinto, & ultimo prorogatio huiusmodi priuilegium in præiudicium tertij dici potest, unde strictam interpretationem recipere debet. ad textum. in l. 2. §. merito. ff. ne quid in loco publi. in capitulo. causam quæ ubi late Felin. post numerum. 10. uersiculo. & generaliter. de rescrip. in capitulo. ex tuarum. de autho. & usu pal. in capitu. super eo, & ibi per Abba. & Dominum meum in secundo not. de officio delegat. & sic prorogatio huiusmodi impetranti solum suffragari debebat quo ad Regulam de Trien. aduersus illum quem tunc tangebat, non contra successorem ad tollendam præsumptionem boni iuris prædecessoris. Pro Rota Dec. considerabam quòd reductio Allegatio. Lapi ad tempus Regulæ de Trien. ex interpretatione Rotæ de qua per Cassa. Dec. secunda. numero. 6. de causa possessionis & propric. operari debeat indistinctè (quantum ad tempus attinet) quòd prorogato tempore Regulæ, censeatur consequenter prorogatum etiam tempus Allegatio. iuxta illam theo. quòd dispositio super uno ex iam æquiparatis censeatur etiam dispositum super altero prout uidemus in l. in tantum. §. 1. ff. de ser. corrup. ubi æquiparatur filius seruo quo ad illam actionem ut cōpetat sibi utilis, superuenit. l. si quis seruo. C. de furt. inducens casum nouum, & specialem, quærit ibi gloss. ex quo lex illa non loquitur de filio, sed tantum de seruo, an in filio locum habeat, concludit quòd sic. Idem uoluit gloss. in l. quod uero. ff. de legib. est textus. in capitulo. si postquam, in ulti. respon. ubi etiam glo. in uer. prouisione. de electio. libro sexto. Amplio etiam si essemus in odiosis, prout per Barto. in l. si constante. in 7. quæstione. 1. quæstionis princip. numer. 29. & sequen. Abba. in capitulo. prudentiæ, numero. 10. de mut. petitio. secundo arguendo a uerisimili mente, seu responsione statuentium, siue disponentium, ad textum. in l. 1. uersiculo. quoniam. ff. si certum petatur. Sozzi. consilio. 86. in causa communitatis, columna quarta. ante numerum. 9. libro primo. si R. Domini de Rota qui hanc reductionem Allega. Lapi ad tempus Regulæ fecerunt, interrogati fuissent, an si princeps extendisset terminum Regulæ, censeri etiam deberet extensus terminus Allegatio. Lapi, uerisimiliter pro affirmatiua respondissent. Tertio similiter arguendo a uerisimili. ad text. in capitulo. quia uerisimile. de præsumptio. & ad ea quæ adduco in præfa. Regn. de Verisi. ponamus quòd Papa generaliter statueret quòd tempus Regulæ de cætero esset quadriennium, uerisimile est quòd Domini de Rota etiam tempus Allega. reducerent ad quadriennium, quare igitur non idem in prorogationibus termini Regulæ non per uiam legis uniuersalis non dicamus idem? Quarto ponderabam identitatem causæ, & identitatem effectus Regulæ, & Allega. nostræ, Ab eadem enim causa procedit utraque uidelicet a negligētia, prout de se patet, & prout de Regula dicit Sarnē. in illius regulæ præfa. post nu.

3. & in 1. quæstio. & de Allegatio. Lapi. idem Sarnen. in 16. quæst. eiusdem Regulæ de Trien. a numero 3. usque ad 6. Cassado. Dec. 8. super Regu. ante numerum 4. & ipsemet Lap. post nume. 16. uers. Item probatio dictæ renuntiationis, ubi considerat quod nec per superiorem, nec aliquem fuit mota controuersia. Effectus qui maximè attendi debet l. si non mortis, in fi. ff. de inof te sta. l. 1. §. hæc autem uerba. ff. quod quisque iur. Bal. in l. si mater, in 3. no. C. de insti. & substi. D. meus cons. 313. promisit, col. 2. cir. medium, quod idem sequatur ab utraque harum dispositionum uidelicet Regulæ, & Allegationis probo, nam sicut Regula non dat titulum, sed parat exceptionem, Cassado. Deci. 7. super Regul. & Sarnen. quæstio. 58. de Trien. ita etiam Allegatio. nostra, ut concludit idem Cassad. Dec. 8. super Regul. numero. 2. per dictum Felin. in c. sicut, col. 17. uers. & ita putaui. de re iudi. licet enim Allega. præsumat titulum, non propterea dicitur dare, sicut dicimus in Regula, ex qua etiam titulus præsumitur, & faciunt notu. per Feli. in capitu. illud. colum. penulti. uers. & non intelligas quòd tempus inducat titulum. de præsumptio. stante igitur identitate causæ, & effectus, sicut Regula per prorogationem effecta est quadriennalis, ita obseruatio dominorum de Rota circa Allegatio. Lapi in casu proposito debet extendi. Quinto ut apparet ex formula prorogationis, quam posui supra in quarto fundamento contrario illa prorogatio etiam præseruabat ne impetrans caderet a iure suo, & præseruatio, seu reseruatio conseruat omne ius, quod prius ille cuius ius reseruatur habebat, ut per Ange. in l. omnes, per illum tex. C. de præscriptio. trigin. an. l. si quis legauerit fundum, & ibi Iaso. post princi. uers. item reseruatio. ff. de lega. 1. Sextò, & ultimò attento quòd Allega. Lapi de decennio loquens erat rigorosa, propter reductionem ad triennium est facta magis exorbitans, & damnosa, ut per Sarnen. in 16. quæstio. Regu. de Trien. numero quarto & seq. unde sublato impedimento Regulæ de Triennali super qua fundabatur, seu consistebat reductio præmissa, si Allega. huiusmodi intraret, non deberet intrare reductio facta, sed eo modo quo prius cantabat ante reductionem, uel saltem temperandu esset hæc Allegatio. ad tempus maius triennio, & minus decennio, prout (licet in alijs terminis) considerat Cassado. Dec. 4. nume. 8. & Dec. sequen. de cau. possessio. & proprie.

DECIMOQVARTO A. possessor, & B. simul litigabant super beneficio, concordant simoniam committendo, & B. cedit liti, & causæ, postea A. triennio pacificè possidet, & in possessione existens obijt per cuius obitum C. prouisus fuit de huiusmodi beneficio, quæro an C. iuuetur hac Allega. ne teneatur docere de titulo A. prædecessoris? Pro opinio. negatiua est tex. in capitu. cum clerici. de pact. in capitu. nobis. de simo. in extra. cum detestabile, eod. titulo inter commu. in quibus iuribus probatur quòd prouisiones beneficiariæ simoniacæ sunt irritæ, seu irritandæ ueniunt, & simoniam committentes puniri debent, Insuper quum (ut pluries dixi) Allega. sit reducta ad tempus Triennij, & cum Regula de Trienn. maximam conformitatem habeat, ab eaque regulam, & normam sumere debeat, & uideamus in princi. text. ipsius Regulæ, ibi Absque simoniaco ingressu & cætera excludi ab illius priuilegio simoniacum, eodem modo excludendum esse dicamus simoniaci successorem etiam a priuilegio huius Allega. Et quòd tam simoniacus realis, quam conuentionalis a beneficio illius Regulæ excludatur concludunt etiam Sarnen. super illa Regu. quæstio. 12. & Rebuff. de paci. possess. nume. 198. uers. Nono simoniacus. Hæc opin. uidetur æqua, rationabilis, & quæ detestabile, & demoniacum simoniæ uitium reprimit, & insectatur. Qui autem uellet contrariam opinio. tenere adducere posset ea quæ supra allegaui in 6. quæstio. dum de mala fide prædecessoris, seu præcessoris tractaui. Amplius responderi posset quòd non solum Allega. hac, sed etiam regula illa non obstantibus illius uerbis gaudere posset ignorans simoniam esse commissam, prout per Sarnen. in allega. quæstio. 12. numero 8. uers. & ista quæ dicta fuerunt, quem sequitur Rebuff. de paci. possessio. ante numerum. 199. uers. Habet tamen antequam sciuerit. Multo magis gaudebit hac Allega. quæ non continet illa uerba Regulæ. Nec tex. supra adducti, & Docto. super illa regula, qui loquuntur de ipsis simoniacis, uel pro eis agentibus, & simoniam committentibus obstare uidentur cum nos loquamur in successore simoniaci pro rectore, & possessore pacifico triennali communiter tento, & habito, & sic in terminis sat diuersis.

DECIMOQVINTO quæro an possessio requiratur etiam tempore obitus naturalis, uel ciuilis, ad hoc ut Allegationi locus sit? concludendum est quòd sic, prout supponit Lap. hac Allega. post numerum 16. & ante, & Cassa. Dec. 3. in princi. ibi quia putatiuus obierat in possessione pacifica trium annorum. & cæterum de causa possessionis & propri. Parisi. consi. primo post numerum 61. ubi comprobat dictum Lapi de quo supra. libro primo. & consi. 37. attendatur, numero 6. ibi tolerare usque ad obitum. uolumi. 4. & Sarnen. quæstio. 16. super dicta. Regu. de Trien. post numerum 1. qui tamen Sarnen. loquitur quoad effectum præsumptionis retrocessionis. Vide quæ scribam infra quæstione. xvij.

DECIMOSEXTO quæro an successor spoliatoris hac Allega. iuuetur? Pro prima. affirmatiua uidetur tex. in l. cum a te. ff. de ui, & ui arma. ubi quòd interdictum unde ui non competit contra singularem successorem. Et faciunt alia adducta per Sarnen. in xj. quæstio. Regu. de Anna. numero 15. & 16. uerior opinio. & quam amplecti debemus est negatiua, quam etiam amplexa est Rota, prout Dec. Cassa. 5. de resti. spolia. ubi quod remedio canonis reintegranda in beneficialibus non obstant regula de Trien. Allegatio. Lapi uel doctri. Abba. in capitulo contingit de do. & contu. & Dec. Mohed. 176. uel 206. alias 8. sub titulo de re iudi. quæ incipit diu fuit disputata causa Abulen. in qua omisso primo dubio quærebatur, an Ioannes Ximenez subrogatus ad spolium, illud prosequi potuerit non obstante regula de Triennali, concluditur ibi quòd cum paria sint quòd quis spoliauerit, uel in uitium spolij successerit, ad text. in capit. sæpè, de restitu. spolia. l. uitia C. de acquiren. possessio. iun. ijs quæ uoluit Paris. consi. 23. prima in huiusmodi, numero. 207. & sequen. libro primo. nec tempus, nec multitudinem successorum, neque Regulam, neque Allega. hanc obstare reintegrationi, seu iudicio spolij: super qua

etiam

etiam [illegible] Dec. T[illegible] [illegible] pr. [illegible] his uerbis, [illegible] quod [illegible] anteceessor [illegible] [illegible] ien. de las Treja [illegible] coram [illegible] 1546 inter Thoman [illegible] Pro [illegible] natur in spoliatore uiolenti [illegible] in non [illegible] de r[illegible] per [illegible].

[illegible] SEPTIMO [illegible] mota c[illegible] em, uel prædece[illegible] prade [illegible] d ante obi [illegible] mota a [illegible] indubitabil[illegible] pac[illegible] dum [illegible] titulum [illegible] teneatur ex uerbis [illegible] post num [illegible] lam [illegible] periore [illegible] tam fuit [illegible] Cas a. [illegible] pr. pri[illegible] ncip. ubi [illegible] ponit [illegible] decc[illegible] ore, [illegible] decesserit [illegible] lite. Cum [illegible] ur requiratur pac[illegible] tempore obi tus, uel [illegible] alleg[illegible] non pote[illegible] qui nullā sensit mole[illegible] dum lem. [illegible] de [illegible] in fin. & [illegible] Casa. De. 9. de ca[illegible] finat quis [illegible] pacificus p[illegible] Reg. de Anna. & in 2 [illegible] adherere uellet, [illegible] A[illegible] de But. Imol. A[illegible] ca. [illegible] de præ[illegible] ubi pot[illegible] Lapi hic, & C[illegible] supra contrarium adduc[illegible] uerba Lapi, & C[illegible] Doc[illegible] in all[illegible] sicut [illegible] etiam Fel[illegible] 25. uer[illegible] Ioan. de Ana & [illegible] in e. licet [illegible] e. ex parte [illegible] uersiculo. A[illegible] cau at præsum[illegible] tu li, de testi. qu[illegible] & reputatione oria tur præsumptio [illegible] Idem etiam uol[illegible] erunt Anch[illegible] gius tempus, & D[illegible] eus con. 11[illegible] nu mero. 2 quamuis in cont[illegible] entia [illegible] ibi tempus triginta annorum. [illegible] seu prædec[illegible] or post cursum longi [illegible] communi [illegible] & [illegible] for, [illegible] ut [illegible] 0.4. & [illegible] a. licet [illegible] ent iuxta D[illegible] nuando [illegible] m tempus

la noua facta, [illegible] Doct[illegible] tempor[illegible] glos. [illegible] de [illegible] & ibi per [illegible] præs[illegible].

[illegible] ECIMO [illegible] T[illegible] VO [illegible] sa [illegible] præs[illegible] rem [illegible] potue[illegible] nal [illegible] ua adduci [illegible] quod fi[illegible] potissimum debet, ut di x[illegible] osophus [illegible] 0. & in 3. Met[illegible] ad [illegible] fam. [illegible] se a. d [illegible] gnanti, ante [illegible] quæ itur [illegible] debet, ante quem [illegible] sum [illegible] go A[illegible] debe[illegible]. Ru[illegible] o hac [illegible] adda [illegible] ex [illegible] ue[illegible] s. [illegible] sum [illegible] em. [illegible] abebit. [illegible] requisitum, po[illegible] ea pr[illegible] us ualeat prout ex nunc, non a[illegible] capitulo. [illegible] de supp[illegible] ne[illegible] in titulo [illegible] nu. 9. uer[illegible] primo qu[illegible] ne [illegible] Ca [illegible] triennium, tamen non de[illegible] attend[illegible] te[illegible] datæ supp[illegible] ad quod [illegible] ur, curator [illegible] pro [illegible] ero, [illegible] subdit Cre[illegible] eu. [illegible] nires a [illegible] datæ su[illegible] cat [illegible] non au[illegible] nsus pr[illegible] atio enim conse[illegible] fui [illegible] modo ut prob[illegible] ur [illegible] ionē [illegible] ut [illegible] na[illegible] ur, [illegible] d [illegible] am tun[illegible].

[illegible] IM[illegible] NO quær[illegible] an [illegible] ob[illegible] ma fund[illegible] cam. [illegible] lega[illegible] ade quata R[illegible] declaratione, & in ua [illegible] rec[illegible] la. argum [illegible] de leg. 1. [illegible] runt [illegible] 0. 18. [illegible] ferat [illegible] er [illegible] ot ne t[illegible] post [illegible] nem [illegible] & 184.

no. quod ubi spoliato, in anti. & in nu. 16. si contra agen [illegible] or ei. in Allen. po[illegible]atus ante omnia, in 4. limi. si igitur prædecessor non poterat dici possessor, & sic deficit un[illegible] principalibus requisitis ab h[illegible]c Alle. ergo Alleg. [illegible] cus esse non p[illegible] & sic reseruatio obstabat. Ter[illegible] est, quod decre[illegible] in reseruationibus contentum [illegible] it nedum t[illegible] sed etiam poss[illegible] ione, quia & ipsam detentationem. Rot. Bl. g. 1. de resti. spolia. in antiquio[illegible] ul. ad fi. ibi quod po[illegible] ssio, & detentatio ad creto [illegible] ficitur. Cassa. [illegible] .1. nume. 2. & Dec. 2. eo. [illegible] arnen. [illegible] .9. nu. [illegible] . sup [illegible] . de Trië. pro o[illegible] in. negatiua in [illegible] s terminis [illegible] Cassa. Dec. 4. de eau. pos. & propri. [illegible] rnen. [illegible] io. Reg. de Trien. nu. 4. uers. & in [illegible] dem etiam habemus in Dec. 24. Ioan [illegible] Ptolo. in hac uerba. item dicebant aliud fortius quod [illegible] prouisus per or d[illegible] essionem accepit de [illegible] e Maij re[illegible] habente decretum [illegible] ans, quod [illegible] si erit nedum titu[illegible] ssessionem, [illegible] C. non potest d[illegible] eum titulo, cum appareat de infectione tituli, & possessionis, Domini 17. Maij 1538. fuerunt quod præsumatur nouus titulus, & bonus, & dixerunt quod ita aliàs fuit tentum, & allegabat [illegible] Dec. Cassa. 3. de renuntia. pro quo e[illegible] bemus al[illegible] Rotæ decretum prout Dec. Mohed. 211. seu 241. aliàs. 1. de A[illegible] e. Lapi. cir. medium, uers. Et ad [illegible] quod fuit dictum de po[illegible] ione infecta quod procederet [illegible] ia spo[illegible] s[illegible] us autem in allegatione Lapi, in qu[illegible] de ce[illegible] po[illegible] essione triennali præsumitur purg[illegible] ni tium [illegible] uli, & quæsitum bonum ius, & sic amplius non est considerandum uitium neque tituli, neque possessionis.

VIGESIMO quæro an [illegible] resignans olim decennio, & hodie iuxta re[illegible] ionem triennio in possessione manserit præsumatur re[illegible] oc[illegible] io, & si locus huic Allegat[illegible] o [illegible] as dubitabam an ex uerbis Lapi hic possit [illegible] olligi hæc conclusi[illegible] retroce[illegible] io præsumatur, quam e[illegible] ut put[illegible] s po[illegible] nu. 16. uers. Item probatio di[illegible] renunti[illegible] nis, & ex illo uers. ad fi. All. ibi Ita [illegible] o no[illegible] usficit ad excludendum &c. Amplius a[illegible] dem, & simulationem potius præ f[illegible] dam ex [illegible] cede[illegible] neficio, ni [illegible] one [illegible] [illegible] cuum. ff. qui. mo. [illegible] & qui, uers. si igitur. C. de distra. pigno. & l. [illegible] quod de subeunda, ue[illegible] po[illegible] quam paternarum. C. de natu. libe. per Specu. de donatio. nu. [illegible] uers. item pone aliquis, & per Bar. in l. post contractum, nu. 4. ff. eo. B[illegible] 1. nu[illegible] C[illegible] e dona. ante nup. & per D. meum consi. 587. [illegible] [illegible] cir. medium, uers. secundo efficax [illegible] ur. uerum d[illegible] entius perpensis eisdem uerbis Lapi [illegible] ac [illegible] hic expre[illegible] s, & illationibus per eum f[illegible] s, e[illegible] mente, ac Rotæ declaratione in e[illegible] iam deuen[illegible] ut ex[illegible] marem retroce[illegible] ionem præmi[illegible] am præsumendam [illegible] huic Alle. locum fore [illegible] uam opin. affirmatiuam pro [illegible] a, & c[illegible] niter re[illegible] tatenent R. Domini in [illegible] de R[illegible] rout per C[illegible] Dec. 4. & præceden. de eau. pos. & pro pri. & per Sarn[illegible] quæ[illegible] 16. super Reg. de T[illegible]

VIGESIMOPRIMO quæro an in fauorem [illegible] & contra re[illegible] prætatur [illegible] Pro opin. ne[illegible] dit S[illegible] 1. 3[illegible] nu. 5. super R[illegible] de Trien. a[illegible] R[illegible] in telligere hanc Alle. ut prosit successori, non autem [illegible] res[illegible] nanti, qui non potest allegare retrocessionem, ex quo certus est, seu præsumitur de facto suo, & debet eam probare, quæ ratio non militat in successore allegante retrocessionem sui prædecessoris possessoris triennalis. Et quod Rota teneat retrocessionem præsumi propter triennalem detentationem resignantis testatur etiam Sarnen. in 56. quæstione. R[illegible] u. de Anna. circ. medium. Pro hac etiam opin. facit [illegible] uod uoluit Nic. Mil. in Re[illegible] in uer. simulatio præsumitur quando, ubi limi. te[illegible] in supra citata. l. sicut. §. [illegible] eruacuum. ff. qui. mo. [illegible] po. solui. dicens [illegible] ud uerum quando tertius allegat [illegible] lationem, sed [illegible] se alienan[illegible] non potest contra ipsum cui alienat hanc simulati[illegible] em al[illegible] gare. Hue spe[illegible] ant quæ scripsi in 20. quæ[illegible] 10. R[illegible] u. de Anna. nu. 7. ubi probaui quod etiam re[illegible] gnans a[illegible] gnatario spoliatus non restituitur.

VIGESIMOSECVNDO quæro an Allegationi locus sit, u[illegible] retrocesso p[illegible] æsumatur quando re[illegible] gnans fructus s[illegible] reseruauit propria authoritate percepi[illegible] dos Co[illegible] m[illegible] st ne[illegible] ue, ex quo resignans ha[illegible] s facultatem propria authoritate fructus percipi[illegible] itin[illegible] tuit in po[illegible] remanere, & administr[illegible] e, ut pr[illegible] ar[illegible] s. per pl[illegible] ra bona fundamenta cōsilio. 39. an R[illegible] atio Lapi non loquitur in i[illegible] uando nulla alia dabatur ratio quare[illegible] erauerit in possessione. Et in propru[illegible] terminis no[illegible] quæsiti ita conclusi[illegible] Rota coram Io. Paulo ptolo. in Causa mutinen. monasterij, prout Dec. Fabij Aceoramb. 28. Inter alia considerabant Domini hāc Alle. requirere posse[illegible] onem triennalem pacificam, & patientiam, seu negligentiam [illegible] signatarij, ut declarat Sarnen. in 16. quæstione. Reg. de Trien. post numerum. 5. Possessio autem pacifica intelligi debet, quando quis possidet nomine proprio, & pro s[illegible] non autem nomine alieno: & sic possessio uera no[illegible] er[illegible] penes cedentem, quia is possi[illegible] d[illegible] cuius nomine po[illegible] r. l. quod meo. ff. de acquir[illegible] poss[illegible] io. l. sf. in l. ab emptione, ante numer. xx. ff. de pact. Et u[illegible] fructuarius solum naturaliter possidet, seu detine[illegible] one fructuum, ut per [illegible] uersiculo. uel s[illegible] undo, in [illegible] duo. ff. uti possi. [illegible] Docto. in l. naturaliter, [illegible] de acq[illegible] 10. Et appellatione poss[illegible] enit ciuilis, & naturalis, ut [illegible] rad[illegible] r in rub. & in l. 1. ff. eo. unde non potest diei quòd ab initio fuerit uera p[illegible] e[illegible] io penes cedentem, & non superueniente nouo titulo non præsumat[illegible] quis causam posse[illegible] ionis sibi mutare. l. [illegible] §. illud quoque. ff. eo. & si primum requisitum huius Alle. uidelicet uera poss[illegible] io, non interuenit, [illegible] nec etiam secundum requisitum scilicet neglig[illegible]tia ce[illegible] io narij, & si cede[illegible] s ponebat capellanos, & al[illegible] id erat propter [illegible] fructuū percep[illegible] ionē, quos t[illegible] ad Dec. Ca[illegible] a. [illegible] præbend. Idem etiam eone[illegible] sub die. 27 [illegible] obr[illegible] 42. coram Io. Pau[illegible] sa Nullius Monasterij, in fauorem e[illegible] ma[illegible] pr[illegible] ut [illegible] Putei. [illegible] de Alle. [illegible] par[illegible] resignans solui[illegible] pel [illegible] nem[illegible] probata[illegible] put[illegible] pr[illegible] r[illegible] ne [illegible] s tra[illegible] G[illegible] , ru[illegible] Anna.

VIGESIMOTERTIO quæro an Allega. hæc operetur ut censeatur cessum regressui postquam illi locus factus fuit ob non captam, seu petitam possessionem infra triennium? Pro opin. negatiua pondero quòd cōtra facultatem regrediendi non præscribatur. argu. tex. in l. 2. ff. de uia publi. Et cum sit in mera facultate habentis regressum regredi, uel non, nō potest cadere præscriptio, ad cons. Cald. 1. an contra. de præscrip. & per alios, quos cito in xi. quæstio. Regu. de Anna, nu. 4. secundo quia in concessione regressus ponitur clausula prohibitiua, annullatiua, & irritans cessat omnis præscriptio. Archidi. Ioan. And. Gemini. & alij in c. cum de beneficio. de præben. lib. 6. Rot. 293. no. qualiter ueniens. in anti. Feli. in c. cum accessissent in 6. limi. de constitu. Iason. in l. beneficium, colu. penul. in 4. limi. ubi limitat quando adest clausula decreti, prout in casu nostro. ff. de consti. princi. Tertio etiam concesso q. propter negligentiā præscriptio caderet 1 requireretur tempus decem annorū, per quod quis uidetur uti nolle priuilegio, uel rem pro derelicta habere. l. 1. cum ibi nota. ff. de nundi. glo. Cyn. Bart. & Saly. in 2 l. falso. C. de diuer. restr. Ias. in alle. l. beneficium. nu. 53. 3 ff. de consti. princi. & sic non sufficeret triennium. Quarto si diceremus locum esse Allegationi plura specialia cō 4 currerent uidelicet q. titulus præsumatur ex patientia, seu negligentia habentis regressum, & q. uoluerit ius suum amittere, quæ de iure concurrere non debent. l. 1. C. de dot. promis. glo. in l. cum post, in. §. gener. ad fin. ff. de iu. dot. Oldra. consilio. 79. quod duo specialia. Quinto etiam si Alle. hæc haberet uim constitutionis ut negligēs in pœnam caderet amissionis iuris requireretur monitio, uel interpellatio, antequam priuaretur iure suo, non solum per lapsum triennij, immo longioris termini. ad doctri. Inno. in c. extirpandæ, §. quia uero. de præben. c. si tibi absenti, iun. glo. penul. eo. titulo. lib. 6. glo. fi. in c. apostolicæ. de re iudi. eo. lib. Bar. in l. solens. §. non uero, post numerum. 7. uersi. in contrarium uidetur. ff. de offi. procon. Alexan. in l. si ita stipulatus, numero. 13. ubi Apostil. in uer. pœna. alios ad id citat. ff. de uerbo. obliga. Sexto Alleg. hæc in retro cessione procedens, cum sit exhorbitans, & odiosa, ac stricte interpretanda (ut supra dixi) loquens de retrocessione, & de decennali possessione, quamuis ex Rota interpretatione extendatur ad triennalem possessorem, non debet etiam extendi de retrocessione ad cessionem, & sic ad rem diuersæ naturæ. ad. l. 1. ff. de donatio. & per omnes in l. si constante. ff. solu. matrimo. Septimo, & ultimo in proprijs terminis nostris, q. habens regressum, & sciens effectum sortitum si non petat, quòd non perdat ius suum uoluerunt Domini de Rota in Vrbeuetan. Archipræsbyteratus coram Ptolo. prout illius Dec. 57. & Dec. Mohed. 89. seu. 119. alias 10. sub titulo de Regressu, incipien. Dubitabatur in casu Vrbeuetan ubi sic resolutum fuisse testatur 24. Nouembris 1539. in eadem causa coram dicto Ioan. Paulo ptolo. Pro opin. affirmatiua quam ueriorem puto est in terminis Dec. Cassa. 5. de can. pos. & propri. ubi testatur Rotam iudicasse contra Cardinalem sanctæ Crucis, quòd nō esset amplius locus regressui, ex quo constabat ipsum sciuisse, quando is per cuius cessum habebat regressum resignauit beneficium, & passus fuerat prouisum ex resignatione possidere pacificè, & licet in illo casu supponeretur possessio quatuor, uel quinque annorum, prout ipse subdit hoc fuit in contingentia facti, nam idem fuisset si triennio illud possedisset, cum concludat Allega. huic locum fuisse, & sic iuxta interpretationem solitam. Idem etiam in Rota conclusum fuisse in causa Nannetan. sanctæ Mariæ, & q. esset locus allegationi Lapi, & q. præsumeretur Cassatio regressus, uel quiuis alius titulus regressus exclusiuus testatur Sarnen. in 49. quæst. Regu. de Trien. ante numerum. 13. Et in eadem met causa Vrbeuetan. Archipræsbi. Rota postea mutauit sententiam, & conclusit locum esse huic. Alle. propter cursum triennij, ex quo sciente Cardinali Farnesio locum factum regressui, & dissimulante, & nihil petente idem Bernardinus ex cuius persona propter adeptionem alterius iurat factus erat locus regressui postea triennio pacifice possedit Rota de mense Nouembris, & Decembris 1539. decreuit Allegationi locum esse, cum præsumeretur cessum regressui per Cardinalem Farnesium, uel si quod ius habebat ipse Cardinalis illud in fauorem Bernadini cessisse, uel alias nouum titulum in fauorem Bernardini superuenisse. prout per Sarneu. in 16. quæstione. Regu. de Trien. numero. 8. per Mohed. Dec. 90. seu 120. alias xi. sub titulo de Regressu & per ptolo. Dec. 59. incipien. in supra scripta Vrbeuetan. & Dec. eiusdem. 62. eodem modo incipien. Ex Decisionibus proximè adductis elici poterit responsio ad contraria.

VIGESIMOQVARTO quæro an si possessio capta sit per resignatarium die obitus resignantis sit locus Allegationi? Hoc dubium discussum fuit in Rota in Segobien. parro. inter Io. Diaz, & Antonium Garsiam, pro quo scribebam. Pro opin. affirmatiua dicebatur in fauorem Ioan. Diaz q. aut Antonius possessionem intrauis eadem die post obitum, & tunc indubitati iuris erat locum fore Allegationi, & quòd retrocessio præsumeretur, attento quod ultra triennium Ioānnes resignans in possessione remanserat, toleratus fuit, & pro rectore beneficij habitus fuerat, & sic reputatus in possessione decessit, & sic militant rationes, & requisita Lapi. Cassa. Dec. 3. de causa pos. & propri. & Sarneu. in 16. quæstio. Regu. de Trien. post numerum. 1. Aut possessionem cepit ante obitum, & tunc imputet sibi, & desidia malitia, ac fraus præsumatur, ex quo nimis se arctauit ad diem obitus, cum prius sibi consulere potuisset, unde talis possessio sibi suffragari non debet argu. tex. in l. 2. uers. si quis tamen cum posset. ff. si quis cautio. l. filiæ meæ. ff. solu. matri. c. si. uers. ut quia die renuntiationis. de renun. libr. 6. secūdo adducebatur q. possessio capta die obitus propter uicinitatem debebat censeri capta post obitum, cum factum parum ante censeatur factum in ipso actu, uel post. l. pedius in prin. ff. de incen. Bar. in l. si quis. §. de eo. ff. e. Bal. in l. diuortio, col. 2. uers. extra uo. & ibi Ias. nu. 10. & seq. ff. solu. matri. Hinc dicimus potentiam proximam actui pro actu haberi. ad tex. in l. penul. quem ad hoc ibi no. Bal. ff. de mili. testa. & de proximo exul constituendus pro exule habetur, De proximo condemnandus pro condemnato. Ias. in alleg. l. diuortio. §. interdum, numero. 15. & sequen. ubi plura alia similia adducit. ff. solu. matrimo. Tertio allegari poterat Doctri. Antha. in capitulo. susceptum, columna. 2. uersiculo. si autem bona fides, & sequitur ibi Philipp. Franc. columna. fina. de rescript. libro sexto. quòd si quis in mortis articulo renunciat beneficio dicetur propter uicinitatem beneficium uacasse per mortem, & non per resignationem, & habemus Regulam de Infirmis. super qua scripsi.

scripsi:talis igitur possessio die obitus capta non tollit communnė reputationem, in qua potissimė fundatur hæc Allega. Quarto adduci potuisset q Antonius resignatarius acquisiuisset tātum naturalem possessionem, ex quo Ioannes absens a beneficio, & infirmus in lecto retinebat suam ciuilem animo. iuxta text. in l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ff. de aequi. pos. quæ quidem ciuilis est in qua consistit uerius possessionis, ut in dicto, §. qui ad nundinas. & latė per Bar. & alios in l. 3. §. ex contrario, ff. eo. Et octo effectus huius possessionis ciuilis enumerat Gui. Papa Dec. Grationo. 356. incipit. quos & quot, Ioannes igitur decessit in possessione, & sic sumus in terminis Alle. Lapi. Pro opin. negatiua concluserunt Domini de Rota sub die 7. Nouembris 1548. pro ut annotauit bo. me. Nouatus in hæc uerba. Rota sensit decisionem Lapi non habere locum nisi in eo qui obijt in possessione. Ex fundamentis quæ ego adducebam pro Antonio quæ hic non refero, illud potissimum considerabat Rota quod petitio possessionis huiusmodi non habet tempus præfixum, sed simpliciter dicitur possessionem ante obitum peti, seu capi posse. Et quòd Allegatio Lapi (ut præmissum est) loquebatur quādo resignans obijt in possessione, & stante negligentia resignatarij, ut late per Sarnen. in 16. quæst. Reg. de Trien nu. 3. ac. 4. & 5. & Cassa. super Regu. Dec. 8. ante num. 4. prout ipse Lap. loquitur post nu. 16. uers. Item probatio dictæ renun. propterea Rota semper intelligit dictam Allega. procedere quando resignans decessit in possessione pacifica. ut per Cassa. Dec. 2. de causa. possessio. & propri.

VIGESIMO QVINTO cum possessio requiratur tempore obitus ciuilis, uel naturalis ut dixi quæs. 15. & supposui in proxima præceden. quæstio. quæro an sufficiat possessio præsumpta, uidelicet quod ex quo probatum fuerit quòd prædecessor, seu præcessor prius possidebat, præsumatur tempore cessionis, uel obitus etiam possidere, adhoc ut sit locus huic Alle. in fauorē sui successoris? Pro opin. affirmatiua datur regula quòd qui olim possedit, seu possedisse probatur, semper possidere præsumatur. Bart. in l. sine possidetis, in 1. lectu. num. 5. & in 2. lectu. post prin. uersi. Veniamus ad quæstionem, & alij. C. de probatio. Bart. in l. non ignorabit. C. ad exhiben. Hostien. Ioan. And. & alij in c. cum ad sedem. de resti. spolia. & hanc dicit communem Alex. consi. 133. uiso processu, nu. 3. lib. 1. Idem etiam uoluerunt Bar. in l. Celsus, nu. 22. ff. de usuca. Abb. in c. accedentibus, post nu. 6. uers. sed ut adde Bar. ff. de usuca. Corse. in sing. in uer. possessio, uer. Bar. tamen. & in terminis dicit Rota 124. in no. Si probetur aliquem obtinuisse, & possedisse certum beneficium in uita sua, id tempore obitus sui præsumitur & adhuc possedisse, nisi probetur cōtrarium. Præmissa satis urgent, tria tamen obstare uidentur, primum q cum Allegatio requirat possessionem tempore obitus, uidetur intelligenda de uera, non autem de præsumpta. Et cum agamus de probanda possessione tempore obitus alterius, debet illa limitate probari, ut in simili cōcludit Ancha. consilio. 297. efficacibus, colum. penultim. uersiculo. Sed si fundat se ex titulo alieno ad elidendum intentionem aduersarij, debet illum limitate probare, si limitate, ergo non præsumptiue. secundum quòd successor, uel alius non possit ad sui commodum possessionem alterius allegare, sed ipsemet qui possederat, prout per Barto. in allega. l. Celsus, numero. 22. ff. de usucap. & in simi. not. Ancha. dicto consilio, 297. colum. penultim. uersiculo. Ad hoc dico, & late pro, & contra per Alcia. in Tract. præsumptio. Regu. seu par. 3. præsumptio. 11. in prima limi. numero. 2. in secunda limi. numero. 5. & in quarta limi. numero. 9. ubi plura pro hoc quæsito. Tertium quòd hic concurrerent duo specialia, primum quòd possidens prius, usque ad obitum possedisse præsumatur: Alterum quòd ex tali possessione præsumatur titulus, contra tex. in l. 1. C. de dot. promis. cum uulgar. Hæc sufficiant pro dote huius pulcherrimæ Allegationis. 89. Nonnullas alias quæstiones posui in meo commentario super Regula de Triennali.

SVMMARIVM.

1 *Tres dies rogationum præcedentes ascensionem domini an sint feriati in honorem Dei: ita quòd a seruili opere & strepitu iudiciorum sit cessandum.*
2 *Dies per annum feriandi qui sint.*
3 *Concilium maguntin. statuit letaniam maiorem a cunctis christianis esse seruandam.*
4 *Diebus feriatis res diuina fieri debet & a litibus homines abstinere oportet.*

ALLEGATIO XC.

1 SI quæratur an † tres dies rogationum præ
cedentes ascensionem domini sint feriati
2 a in honorem Dei ita quòd a seruili opere
& a strepitu iudiciorum sit cessandum: respōderi po
test quòd sic: & hoc probatur ex concilio Lugdunen.
in capitulo. pronuntiandum, de conse. di. iij. ubi talis
est tex. prænuntiandum est ut sciant laici tempora fe
riandi per annum idest per omnem dominicam a ue
spera usque ad uesperam, ne a iudaismo capiantur, fe
2 riandi † uero per annum isti sunt dies. Natalis Domi-
ni, sancti Stefani, sancti Ioannis Euangelistæ, Innocētum, sancti Siluestri, Octaua Domini: Epiphaniæ, purificatio sanctæ Mariæ, Pasca cum tota hebdomada, Rogationes tribus diebus Ascēsio Domini, dies Penthecostes, sancti Ioannis Baptistæ. xii. Apostolorum maxime Petri, & Pauli qui sua prædicatione mūdum illuminauerunt: sancti Laurentij: Assumptio sanctæ Mariæ: Natiuitatis sanctæ Mariæ uirginis, sancti Michaelis, dedicatio cuiuscunque oratorii: omnium sanctorum, sancti Martini; & ille festiuitates quas singuli episcopi in suis episcopatibus cum populo, & clero collaudauerunt quæ uicinis tantum circummorantibus indicendæ sunt non generaliter omnibus, ad reliquas uero festiuitates per annum non sunt cogendi ad feriandum, nec prohibendi. Solet tamen dubitari de quibus rogationibus intelligatur, cum tex. in d. c. pronuntiandum, dicat solum de rogationibus. Ioan. And. in c. conquestus, de feriis. super uer. Ascensionis, supplet cum tribus diebus rogationum præcedentibus, allegat prædictum. ca. pronuntiandum, & q de tribus diebus antecedentibus maximė Ascensionem sit intelligendum probatur de consecra. distinctio. iij. ca. rogationes. idest letanias ante Ascēsionem Domini placuit celebrari, ita ut præmissum triduum ieiunium in dominicæ Ascensionis solennitate

lenniiate soluatur, per quod triduum ieiunium ser-
ui, & ancillæ ab opere relaxentur quo magis plebs
vniuersa conueniat, quo triduo omnes abstineant,
& quadragesimalibus cibis vtantur, & hoc idem vi-
detur probare tex.de ferijs.capellanus.ibi tribus die-
bus rogationum ante Ascensionem domini inchoan
tibs vsque ad octauam diem post Pentecostem. Ar-
3 chi.in d.c.rogationum,† super uer.celebrari,dicit ꝙ
in concilio Maguntinensi statutum fuit ꝙ letania
maior obseruanda esset è cunctis Christianis. 7. Ca-
lẽdas Maij in proe.ij.lxxiij.c. placuit.ut ibi.dicit etiã
ꝙ hi sunt dies abstinentiæ, non letitiæ vt in concilio
Aurelianensi inuenitur,vbi etiam redditur causa, &
ratio inuentionis ieiunij horum dierum, vbi sic di-
cit,ne exigentibus peccatis galliarum populi luporũ
rabie interimantur nec illius flagelli aliquod reme-
dium inueniri posit congregati traditur galliarum
Episcopi apud Viennam urbem atque in communi
statuerant vti triduanum ieiunium facerent. Cum-
que dominus pestẽ misericorditer abstulisset hi dies
in consuetudinem annuæ celebritatis venerunt ut p
galliarum prouincias ante scilicet Ascensionis domi
ni diem celebrarent:vnde dixerunt patres in ipso cõ
cilio congregati. Agamus nos & hos dies cum sum-
ma reuerentia, & deuotione, cum abstinentia car-
nis,humilitate mentis & cordis, vt non solum inui-
sibilium luporum rabiem euadamus,sed vt inuisibi-
lia spirituum videlicet immundorum tentamenta
vincere ualeamus,ul hæc habentur probat.lib.13.ca.
existentibus. † Dixit etiam ipse Archi.in d.c. pronũ
4 tiandum,ꝙ feriati dies sunt in quibus res diuina fit,
& abstinere à litibus homines oportet, & allega. xv.
quæst.quarta. placita.in fi. refert tamen Ioan. And.
in d.ca.conquestus,quòd Guido in reportationibus
dicit ꝙ curia Romana hoc non seruat. Ioan.Cald.di
cit ꝙ curia Romana hodie seruat. Alicubi autem de
facto seruatur ꝙ vsque ad tertias ferientur,quæ con
suetudo forsitan potuit ortum habere ab ijs quæ no.
glo.in decret.quoniam,extra de ferijs,& in d. ca.pro
nuntiandum, vbi not. ꝙ dies incipit, & terminatur
diuersis horis diuerso respectu, vt ibi not.latius,vn-
de cum istæ rogationes communiter fieri soleant de
mane usque ad tertias, acceptum fuit vsque ad ter-
tias feriari: sed ista consuetudo non fulcitur in iure,
maximè cum dies prædicti fuerint solenniter feriati[a]
b ex causis prædictis, quæ ipsos dies impleri iubent[b]
non solum vsque ad tertias, & hoc videtur verum de
iure,& sic seruandum in honorem dei,& sanctorum
eius. Lapus de Castiglionchio.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶Feriati.] *Feriæ unde dictæ sint, quid sint, quot sint earumgenera, quibus, & quomodo per rescripta derogetur, quæ clausulæ apponi pro huiusmodi derogationibus in rescriptis consueuerint, & qualiter illæ clausulæ intelligendæ sint tracto in 13.com. Feriis non obstan. Ad hanc Alle.remittit se Apostil.ad Alex.in l.1.ff.de fer. in uer.renuntiari.*

b ¶Impleri iubent.] *Et sic usque ad uesperas, incipiendo à præcedentibus uesperis, tum quo ad ferias, tum quo ad indulgentias, prout Leuiti.23. A uespera ad uesperam celebrabitis Sabbata uestra, & ad iura hic adducta, & ad clem.2.ad fi. uers. Qui autem in primis ipsius festi uesperis.de reli.& uene.san.& per glo. in cap.alma, in uer.assumptionis.de senten.excom. lib. 6. Andr. Tiraq.de ut.retra.gl.xi.§.1.nu.13.& seq.dum declarat diem ecclesiasticum uarium.*

SVMMARIVM.

1 *Legata in testamento an possint ante bonorum testatoris aditionem exigi.*
2 *Statutum in territorio ubi fit testamentum an extendatur ad aliud territorium ubi sunt bona testatoris.*
3 *Tempus assignatum executoribus testamentorũ an incipiat à morte testatoris an ab adita hæreditate.*
4 *Legata in testamento ante aditionem bonorum sunt suspensa: quia in sui esse pendentiam habent ab aditione hæreditatis.*
5 *Pietas proprie non stat in nomine pietatis sed in substantia ueritatis & charitate subiectionis.*
6 *Executores testamentorum an dici possint procuratores, & an possint experiri contra hæreditarios debitores pro exequendis legatis.*
7 *Consuetudo anglicana non extenditur extra territorium anglicanum.*
8 *Potentia causa limitata limitatur & effectus.*
9 *Testamentum loquens de bonis mobilibus, & immobilibus an comprehendat nomina debitorum.*

ALLEGATIO LXXXXI.

IN nomine domini amen. Casus est talis
videlicet. Quidam Nicolaus doce ventu-
ræ de Senis in ciuitate Senarum suum cõ
didit testamentum de quo patet manu ser Simonis
notarij vbi plura legata reliquit quę sunt ad pias cau
a sas pro maxima parte. Item reliquit & iudicauit[a]
Margaritæ filiæ suæ certam quantitatem pecuniarũ
ex bonis tantum quæ dictus testator habebat in re-
b gno Angliæ iure institutionis.[b] Item in alijs omni
bus bonis suis fecit, & constituit hæredem sum vni-
uersalem Ioannem fratrem suum germanum, & ad
dicta legata soluenda,& executioni mandanda,fecit,
& instituit fideicommissarios, & executores quosdã
in testamento nominatos, pro vt hæc latius, & ple-
nius in d.testamento continentur, & dicto condito
testamento per paucos dies decessit, & sepultus est
in ciuitate Senensi; post dicti fideicommissarij, &
executores in dicto testamento pro executione, &
solutione dictorum legatorum relictorum in dicto
testamento maximè factorum ad pias causas, conue
niunt quosdam debitores dicti testatoris qui hodie
hæreditati suæ tenentur soluere certam quantitatem
Florenorum ex legati causa quod debitum non fuit
contractum in partibus Angliæ, sed alibi, à quibus
debitoribus dicti executores petunt dictam certam
quantitatem pro solutione dictorum legatorum;
qui debitores uolentes se tueri, dicunt se non teneri,
nec cogi posse ad soluendum quantitatem per se de-
bitam aliquibus executoribus prædictis multis ra-
tionibus.

1 tionibus. † Prima est, quia non est adita hæreditas dicti testatoris, adeo ꝙ donec dicta hæreditas non est adita nec legata debentur, nec fideicommissarij, seu executores possunt aliquid vigore dicti testamẽti petere, cum testamentum pariat vires ex aditione hæreditatis, imò dicunt quòd si soluerent prædictis executoribus ante aditam hæreditatẽ, & etiam pòst quam fuisset adita, hæres scriptus in testamento hæreditate adita posset ab eis petere ꝙ soluissent, & sic
2 idem debitum soluerent bis ꝙ non debent. † Secunda quia dicunt dicti debitores ꝙ cum dictus testator habitauerit in partibus Angliæ, & se expressè submi
b serit foro, & legibus, & statutis [c] dictarum partium Angliæ vbi inter alias leges, & statuta continetur ꝙ viro moriente relicta vxore ꝙ isto casu mulier debeat habere certam partem hæreditatis dicti viri. Itẽ loquitur lex, & statutum in dictis partibus pro filia; videlicet quod pater decedens non potest priuare filiam de hæreditate sua, nisi de certa parte, & dictus testator tempore mortis suæ habebat in dictis partibus Angliæ uxorem, & filiam unam in dicto testamento nominatam, quę sunt hodie, & morantur in dictis partibus; pro tanto dicunt debitores huiusmodi ꝙ si soluerent executoribus, vxor, & filia quondã dicti testatoris prædictæ quæ sunt in dictis partibus Angliæ à dictis debitoribus qui habẽt domicilium, & bona in dictis partibus possent petere portiones sibi contingentes ex hæreditate prædicta quas dictis executoribus persoluissent. Tertio quia dicunt debitores ii ꝙ etiam in dictis partibus Angliæ cauetur expressè in statutis ꝙ nullus potest relinquere, uel instituere fratrem suum hæredem, ex quo dicunt dictum testamentum non valere, nec vires etiam posse sumere ex aliqua aditione, & sic ipsi non possent cogi ad solutionem faciendam. Ex aduerso pro parte dictorum fideicommissariorum, & executorum dicitur, ꝙ ipsi uigore dicti testamenti, & largissimæ potestatis eis concessę ut ex lecturis eiusdem colligitur, etiam ante aditam hæreditatem, & non obstantibus quibuscunque submissionibus, & legibus, & statutis vigentibus in dictis partibus Angliæ possunt pro solutione legatorum in dicto testamento factorum, & maximè ad pias causas, ac etiam vt curatores dictæ hæreditatis petere, & exigere & eos cogere ad soluendum eisdem. Nec obstat si dudum dictus testator habitauerit in partibus Angliæ, & tunc se submiserit legibus, & statutis ibidem, quia erat origine de ciuitate Senensi, vbi prędictus condidit testamentũ, & vbi decessit; & dicti debitores quamuis habeant domicilium, & bona in dictis partibus Angliæ nihil ad rem, quia sunt, & habitant de ciuitate in ciuitatẽ,
d & sic vbi inueniuntur [d] coguntur ad soluendum. Præterea non obst. si uxor, & filia dicti testatoris in dictis partibus Angliæ remanserunt, quia in partibus illis, & istis hæreditas de immobilibus pinguis, & tanta est ꝙ ex ea bene potuerunt habere, & percipere partem suam si quam vigore alicuius legis deberent habere in hæreditate prædicta, & maximè dicta filia dicti testatoris, cui iure institutionis testator fecit debitam portionem, nec interest debitorum prædictorum; nec possunt allegare, uel opponere etiam, imò cauetur in statuto communis floren. ꝙ legatarij possunt legata petere etiam hæreditate non adita, cuius copia transmittitur cum puncto, quare ex prædictis rationibus, & aliis dicti fideicomissarij, & executores executorio nomine in dicto testamento conscripti possunt petere à dictis debitoribus de Florentia in ciuitate Florentiæ dictam certam quantitatem florenorum per eos debitam, & eos cogere ad soluẽdum non obstantibus per eos in contrariũ allegatis & pro solutione à dictis executoribus quotidie compelluntur. Modò quæritur viso testamento manu
c dicti S. Simonis cunctis & uiso statuto [c] prædicto ciuitatis Floren. de quo fit mentio, & viso puncto prædicto quid iuris sit.

Consilium. cccvj.

In Christi nomine amen. In primis videndum est utrum dies commissarijs cedat a morte testatoris an ab adita hæreditate. Secundo an isti sint meri executores testamenti, an uero sint procuratores constituti inter uiuos, quanquam executio mandati collata sit pòst mortem. Tertio an possint experiri contra hæreditarios debitores. Quarto an contra dictũ testamentum, & successionem sit attendenda consuetudo Anglicana. Quinto si debitores hæreditarii possint commissarios excludere sub prætextu nõ
3 f valentiæ testamenti. † Et quia quæstiones sunt pulchræ, & utiles aliqua verba licet pauca subtiliter [f] dicam. Et primo circa primum punctum videtur dicendum tribus rationibus ꝙ dies commissariæ cedat ab adita hęreditate, & non à die mortis testatoris. Prima ratio est, quia officiorum per vltimam uoluntatẽ iniunctorum cedit dies adita hæreditate, ut ff. de excu. tuto. si is qui. §. idem euenire potest, & l. excusantur. secundo responso, & l. Titius. §. 1. de testamen. tute. l. si nemo, & l. tutor. & insti. de attiliano tuto. in prin. Secunda ratio est, quia quæ non transmittuntur non cedunt à morte testatoris sed ab adita hæreditate, ut. ff. quando dies le. cedat. sed officium com-
g missariæ non transmittitur [g] ad hæredem, ergo non cedit ante aditam hęreditatem, facit quod no. in l. tutela plærunque. ff. de tutelis; & ff. de cura. furio. l. cuius bonis. C. si quis ignorantem minor. sine decreto cõ pa. l. 1. Tertia ratio est quia non debet cedere prius dies executionis, & per consequens officium executoris, quam dies obligationis, sed dies obligationis legatarijs non cedit à morte testatoris, sed ab adita hæreditate, ut. l. si tibi homo. §. cum seruus, de leg. 1.
4 † Vnde ante aditam hæreditatem, nulla oritur actio legatarijs, ergo non cedit officium executoris ante aditam hæreditatem, frustra enim cederet. Quicquid enim suspendit officium executoris cõtra ipsum est argu. in c. j. de concel. præben. lib. vi. Cum ergo ante aditam hæreditatem legata stent in suspenso, quæ habent in sui esse pendentiam ab aditione hæreditatis,
h vt. l. si nemo. C. de fideiuss. [h] l. eam quam. ff. de his quæ in testa. dele. l. proxi. eo. titu. l. i. in fi. de uulga. & pup. sub. meritò sequitur ꝙ idem de executorum offic. sit dicendum. Hinc est ꝙ executor datus in conditionalibus legatis non potest præuenire conditionem quia non est prius executor, quam existat conditio legati. ff. de leg. i. l. filius. §. diuus. Item si quis est relictus executor quam adeat hæreditatem, ut l. Lucius, de fideicommissa. liberta. quæ l. est ad hoc notabilis

dicet

dicet [illegible] quis aliud debet esse in a[illegible] quam ad pias causas, in quibus non exigi[illegible] adi[illegible] heredita- tis. ut no. C. de fideicommiss. l. eam quam. In [illegible] pe. de [illegible] castru. [illegible] §. [illegible] pone [illegible] testamento: si ergo cedit dies talium legato[illegible] a morte, n[illegible] [illegible] ad [illegible] post [illegible] confirmationem [illegible] menti ni[illegible] ergo pe[illegible] quo cedit dies c[illegible] [illegible] de[illegible] tur [illegible] red[illegible] tu[illegible] quod non requi[illegible] aditionem [illegible] ff. de [illegible] & [illegible] p. fu. si quis [illegible], & certe istud [illegible] credo ue rum: quia sicut [illegible] executor [illegible] potest exequi testamenta non expectans [illegible] ut [illegible] men. nos quidem, & [illegible] p. si hæres [illegible]. Ita [illegible] t stamentarius executor [illegible] ani[illegible]arum, [illegible] sepulchrum, & h[illegible] [illegible] rant aditionem hæreditatis, ne [illegible] unt dilatio [illegible] temporis. de acqu. hære [illegible] §. [illegible] ff. de relig. & sump. fu. l. at si qui [illegible] §. plen[illegible] duæ leges uidentur obstare, primo [illegible] i. § 1 [illegible] munia de le. æquipar. t legata pia [illegible] cibus. & glo. parua dicit ibi ut in ce[illegible]s. Secundo [illegible] tex. dicit idem esse [illegible] &[illegible] [illegible] ti. C de sacrosan ecc. ut inter diuinum, [illegible] qu[illegible] [illegible] nquo[illegible] adi[illegible] hære- [illegible] ut. ff. [illegible] leg. [illegible] [illegible] ebel. l. om- nibus. Item relinquere [illegible] & [illegible] ati [illegible] ff. [illegible] in t[illegible]mento & [illegible] en req[illegible] tis, ut C. de c[illegible] du. t [illegible] §. libertatib[illegible] & n[illegible] mo dicit E[illegible] uel [illegible] manumittere seruum nisi de [illegible] de [illegible] [illegible] her. §. si [illegible]
i cluditur q de rigore iuris etiam a[illegible] [illegible] as re- quiritur aditio hæreditatis, uel qu[illegible] d bona adijcian- [illegible] usa conseruandorum legatorum, ut l. [illegible] 2. & 3. [illegible] missa. liberta. Sed de simplicitate [illegible] ma [illegible] i, & diuini non re[illegible] hæ redi[illegible] tur in practica [illegible] ad u[illegible] fas. Si enim [illegible] ubi non [illegible], ut [illegible] pro anima [illegible] non [illegible] putatur pro pietate ut not. C. [illegible] l [illegible] illud. cum pie
k ta non [illegible] t in no[illegible] bstantia ue [illegible] is, & charitate fu[illegible] l. cum 1 §. sed & personarum, [illegible] §. [illegible] dican. uali. l. j. cum [illegible]. Super [illegible] ui- [illegible] prim[illegible] q [illegible] non sunt procu[illegible] [illegible] d contra [illegible] [illegible] ff. [illegible] gu[illegible] Sed [illegible] con[illegible] us [illegible] de[illegible] at [illegible] n testamento: qui [illegible] n pertinen[illegible] ad [illegible] tu[illegible] dispositain testam[illegible] ut efficaciora [illegible] c. ff. [illegible] te stam. l. h[illegible]
l la[illegible] o & Dy. ita est hic quia princip[illegible]

ter fit prop[illegible] quendum, & dico quod ista pr[illegible] morte: quia e[illegible] ol la[illegible] post m[illegible] non [illegible]
m di[illegible] m & no[illegible] io. de leg. [illegible]
6 erg[illegible] sunt [illegible] procurator[illegible], & po[illegible] debitores, & exi gere [illegible] mortem, nec h[illegible] quia fundant
n [illegible] m[illegible] qui[illegible] n d pias ca[illegible] ut
o f[illegible] & p[illegible] hoc e[illegible] tur [illegible] ad ul[illegible] mum q[illegible] illud [illegible] non u[illegible] n tione[illegible] hære[illegible] rato res p[illegible] mos vigore m[illegible] u. §. fin. & [illegible] respon[illegible]
7 † Su[illegible] puncti [illegible] dicendum est q[illegible] tendit effectum
p [illegible] um, p & ex hoc se [illegible] quam in bonis Angl[illegible] do [illegible] Senen. probo ant[illegible] gares, de [illegible] om. iud. l. si. C de [illegible] & per Cy. & B. & [illegible] in c. ut a- [illegible] l. 6. probo, [illegible] & p[illegible] insp[illegible] ut possit in [illegible] pient[illegible]
8 [illegible] producere esse tum [illegible] m, † [illegible] li [illegible] p[illegible] esse[illegible] s debet etiam limi tari. ff. de adopti[illegible] si arroga[illegible] or, & [illegible] ab [illegible] s. l. [illegible] excusa. tuto. in [illegible] perit[illegible] s. cum o- [illegible] b[illegible] h. iudi. pol[illegible] is qui. [illegible] solum. §. & [illegible] testa- [illegible] An
q [illegible] q u- [illegible] esse [illegible] qui[illegible] m[illegible] st. Unde populus [illegible] potest [illegible] m, ut n[illegible] cum [illegible] m dictis, [illegible] u. [illegible] l. [illegible] §. Rom[illegible] mentis [illegible] testamenti. C. de [illegible] sta. l. [illegible] non [illegible] quia te[illegible] Senis est oriun dus, unde [illegible] patria, Anglia vero non erat sibi [illegible] patr[illegible] terra. ff. de here. in[illegible] l. ex fa[illegible] o. §. [illegible] ff. de pigno[illegible] m. de [illegible] n. in [illegible] §. Pamphilæ. in [illegible] de of. ord. §. [illegible] li. 6. M[illegible] de[illegible] no enim n[illegible] de[illegible] esse localia, sed [illegible] ique lo c[illegible] um. ff. [illegible] dic [illegible] fid[illegible] c[illegible] §. contractu. lu [illegible] m qu[illegible] unt in[illegible] orporalia vbique u[illegible] tur esse
r [illegible] de præ[illegible] p[illegible] d hoc de le. 2. r in gl. [illegible] a d[illegible] torum ad [illegible] c[illegible] o de iure, & de fa- [illegible] o, & ibi re [illegible] §. [illegible] & l. [illegible] quero.
s [illegible] non [illegible] t in [illegible] merca- [illegible] fe[illegible] ue dum

t [illegible] Ludo[illegible], con- [illegible] o,& [illegible] dum in [illegible] annun[illegible] ur
g [illegible] Angl[illegible] tendum est [illegible] consuetu[illegible] an[illegible] t unius [illegible] an[illegible] sum de bo[illegible] mobilibus qu[illegible] casu non pertin[illegible] d[illegible] species sed [illegible] bligatio est res mo[illegible] ut ff. de pecu[illegible] quam [illegible] s. § 1 [illegible]
u [illegible] di[illegible]o. de se iudi. [u] nec [illegible] ipsa p[illegible] gen[illegible] & in [illegible] ma quę est in [illegible]
x lis uel [illegible] nd [illegible] in [illegible] non in [illegible] tange [illegible] ud, am bulet certe bo[illegible] cum abhorreat [illegible] st tenenda & non [illegible] da ad n[illegible] & sic non obstat q[illegible] in authen. de non ali[illegible] & de [illegible] rb. sig
y mouentium. [y]

Addit. Quint. Mand[illegible].

a ¶ R[illegible]iquit, & [illegible] uit] *H[illegible] uerba id[illegible] spec. de testa. §. 1. nu. 13.*

b ¶ [illegible] *hoc ad[illegible] ne d[illegible] bitar[illegible] ret hoc non add[illegible] o an[illegible] bum re[illegible] o a[illegible] quantitati [illegible] ceret leg[illegible] tionem, qu[illegible] us d[illegible] ndum [illegible] Bal. & alios [illegible] prin. [illegible] Bart. & [illegible] Trol[illegible] per B[illegible] surio, [illegible] 14 [illegible] fe. [illegible] ulga. per [illegible] in cap [illegible] tius, in uer [illegible] & ibidem p[illegible] D[illegible] o. de restam. Et hanc op[illegible] onm[illegible] in authen nouissima, p[illegible] nu 25. ne [illegible] autem [illegible] C. de [illegible] Et de hac [illegible] eius effectu uideatur Bar. [illegible]*

c ¶ [illegible] *idem [illegible] o. de [illegible] con. 16 [illegible] di [illegible] tanda [illegible] in p[illegible] sequitur [illegible] ditur [illegible] lo[illegible] bus [illegible]*

d ¶ Vbi n[illegible] gabundi, [illegible] *in [illegible] inueniu[illegible] ur ib[illegible] inueniri p[illegible] um g[illegible] biqu[illegible] & §. si uero [illegible] compreh[illegible]*

e ¶ V[illegible]] *I[illegible] mo[illegible] mus uer[illegible] pr[illegible] cum d[illegible] §. si pater [illegible] uer ba testamen[illegible] ad fi. ff. de legat. 1*

f ¶ [illegible] d[illegible] le [illegible] an [illegible]

g ¶ [illegible] *s proba[illegible] haeredes. Et*

sic Lap. arguit de tutore seu curatore ad exe[illegible] orem, & commu[illegible] arium, [illegible] od argumentum ualet, prout etiam uoluit [illegible] oms. con. 42 [illegible] in ter[illegible] nu. 7. In [illegible] u executoris non tr[illegible] ad haere[illegible] al[illegible] pro ba[illegible] per tex. n[illegible] no. de te[illegible] 6 [illegible] d. & ciba. [illegible] er. [illegible] testamenti mortuo. [illegible] er [illegible] nem Lud[illegible] R[illegible] nume[illegible] 6 [illegible] p pon[illegible] ur.

h ¶ V[illegible] *em est ut [illegible] ff. de [illegible] de fid[illegible] furt. in [illegible] p[illegible]*

i ¶ [illegible] *pias ca[illegible] debe tur [illegible] ante haeredit[illegible] ad[illegible] anti[illegible] a multis d[illegible] ata, ut a[illegible] paret ex Add[illegible] ad spec[illegible] tit. de [illegible] ru. [illegible] to. §. nunc uerò a[illegible] in uer. a[illegible] 10. & ex iis [illegible] Lu[illegible] o. [illegible] ubi a[illegible] re[illegible] n aut[illegible] ter, in [illegible] fa[illegible] u. 78. & a[illegible] pare[illegible] ex[illegible] argumentis, ac[illegible] per Io. Ar[illegible] en ebo pri[illegible] o qua opin[illegible] d. ubi supra. cuius ubi. op[illegible] modam N[illegible] rmatiuam tenebat. [illegible] nu. 66. C. de [illegible] ele. [illegible] ibi. [illegible] m[illegible] de bo. uacan[illegible] n. 2. [illegible] alium. C. d[illegible] n[illegible] 5 [illegible] d in [illegible] B[illegible] op[illegible] ffirma[illegible] An[illegible] nu[illegible] c[illegible] 32 [illegible] duo [illegible] d. [illegible] C. [illegible] nu[illegible] 2. Ioan. [illegible] Fran. Aret. consi. 64. d[illegible] a etiam [illegible] null[illegible] d. [illegible] tur col. [illegible] uers[illegible] trea [illegible] ios idem tene[illegible] recenset [illegible] tenuit praeclarissimus praec[illegible] nemo [illegible] nu. [illegible] bet locum in [illegible] Et idem uidetur [illegible] an ex te[illegible] mento in fi. Opi[illegible] erunt [illegible] Bar. in alleg. 1. nu. 9. [illegible] de Pen. ad fi. uer[illegible] po stea uers[illegible] Bar. in [illegible] de sacro [illegible] x. in [illegible] nu. [illegible] nu. 2. uol[illegible]*

uult hanc esse communem opinio. & in repet. post nu. 34. hanc communem, & ueram dicit. Et hanc opin. negatiuam tenet, ueram affirmans Alex. consi. 209. uers. Quia secundum ueram opin. lib. 2. & consi. 4. post num. 8. uolu. 7. Et hanc esse communem, & seruari testatur post Floria. Ias. in Alle. l. eam quam nu. 19. ubi etiam ipse Ias. concludit hanc esse ueram, & communem sententiam legistarum, & canonistarum. C. de fideicom. & eosdem refert Hyero. Grat. respon. 140. in causa, num. 4. qui tamen nihil firmat, lib. 2. Hanc etiam opin. tenere uidetur Nico. Boe. Dec. 41. & uidetur, nu. 4. ubi prius Lap. hic citauerat pro alia opin. Ludo. autem Roma. cons. 428. in terminis, post num. 1. uers. ego semper, & consi. 493. nu. 4. faedere distinctionis conatur hanc anciptem quaestionem terminare. Ego in tanta uarietate sequor opin. Lapi hic, & praeceptoris mei supra citati uidelicet affirmatiuam, quam Lap. procedere dicit de simplicitate, & aequitate iuris canonici, & diuini, & quam ipse in practica seruari testatur, & ego sic seruari uidi. Et haec opin. est pia causa fauorabilior, aequior, circuitus resecans, & omnino amplectende. Pro eadem opin. Lapi, & D. mei Phi. Dec. inueni quãdam Apostil. pulchrã, & nota. ad con. Alexan. supra adductum 209. statutis, in uer. non ad ita. lib. 2. quae non solum hoc comprobat in legatis ad pias causas, sed & in alijs idem in praxi seruari testatur, idem repetens postea in penul. Apostil. in uer. secundum in fi.

k ¶In nomine pietatis.] *Huc spectant quae scripsi super glo. facul. §. habita, in uer. existat.*

l ¶Et Dyn.] *Et ibidem per Bar. ad fi. uers. Nota ergo ꝙ in testamento potest fieri contractus. Idem uoluerunt Oldra. consi. 114. factum tale est, nu. 2. Ant. de But. con. 21. uiso puncto, in prin. Hanc opin. dicit communẽ Ludo. Roma. consi. 171. Pro decisione, post nu. 6. uers. Aut facta praesente. Et Lap. hic, & Roma. ubi supra sequitur, hanc communem affirmans D. meus consi. 196. in casu, col. 2. post medium, & con. 293. uiso testamento, col. 2. in prin. Et hoc dictum Lapi ualde extollit Andr. Barba. consi. 12. scribitur, col. 6. nume. 13. uer. Et si quispiam opponat lib. 1.*

m ¶§. fin.] *Et l. sequen. l. etsi quis. §. si cui, iun. glo. in uer. compellendum, ad fi. ff. de reli. & sump. fune. l. mortis causa capimus, & ibi glo. in uer. doli mali, uers. Hic fuit collatum mandatum post mortem, & Bar. in summa. ff. de mor. cau. dona. Bald. in l. mandatum, nu. 5. uers. Hic autem confertur post mortem. C. manda. Ludo. Roma. consi. 202. non est dubium, nu. 3. Corne. consi. 86. circa primum, nu. 11. uol. 4. Sozzi. consi. 87. in praesenti, nu. 1. ubi hanc dicit communem. lib. 1. Idem etiam uoluit D. meus in l. eius qui. §. placebat, nume. 8. ff. si cer. peta. & consi. 441. praesens. nu. 8.*

n ¶Et quia ad pias causas.] *Nec mandatũ ad pias causas finitur morte, nec potest haeres illud reuocare, de quo habemus tex. singu. in c. exijt qui seminat. §. in eo uerò casu, uers. Non obstante concedentis morte, uel haeredis contradictione. de uer. signi. lib. 6. Idem uoluit Bal. ad hoc notans illum tex. quem non reperiri alibi dicit in authẽ. si qua mulier, nu. 14. C. de sacro. san. eccle. & in l. mãdatum, post nu. 6. uers. unde dicunt quidam ꝙ mandatum ad pias causas. C. manda. Sozzi. Regu. 294. in. 8. fallen. qui allegat cle. exiui de paradiso, & malè, debuit enim allegare dictum c. exijt qui seminat.*

o ¶Tenetur.] *Lege tu respõdetur ad ultimum punctum & est supra ante nu. 3. uers. Quinto si debitores. Duplex responsio hic colligitur ad illud quintum quaesitum: Altera est ꝙ hic procurator aget uigore mandati, quod morte mandantis non expirat, Altera uerò propter piã causam, quasi dicat ꝙ etiam existente imperfectio, seu ui nus solemni testamento legata ad pias causas debeantur. ad tex. in l. hac consultissima. §. ex imperfecto, & in authen. quod sine, iun. utrobique tradi. per Docto. C. de testa. per Alexan. consi. 4. attentis, col. 3. uol. 7. per Rui. consi. 71. quãuis circa ua. 13. & seq. lib. 3. & per Nic. Boe. Dec. 93. & praesuppono. nu. 7. & seq.*

p ¶Extra territorium Anglicanum.] *Haec opin. est magis communis ut testatur Alexan consi. 16. uiso titulo, nu. 1. & ibi bona Addi. hanc dici: ueram relecta uerba li distin. Bar. pro qua opin. citat Lap. hic, et plures alios. lib. 1. Idẽ etiam uoluit Iaso. in repet. l. recouinncti, num. 215. ff. de lega. 3. Lapum etiam hic citant, & sequuntur Alexan consi. 128. consideratis, col. 2. uer. In hanc etiam partem uidetur esse decisio Lapi. eod. lib. 1. Rui. consi. 48. ut eius, col. 1. post medium. lib. 3. ubi etiã alios citat. Cur. Iun. con. 110. pro habẽda. nu. 9. & Paris. con. 68. D. Verouica, nu. 9. ubi Lap. hic, & alios citat, hanc opin. communem asserens. lib. 2.*

q ¶Proprios factos.] *Legerem proprios fasces, iuxta uerba. l. duumuirum hic adducta uel proprios terminos, prout legit Caro. Rui. alle. con. 48. ut eius, col. 1. cir. medium, ubi recenset uerba Lapi hic. lib. 3.*

r ¶De lega. 2.] *Supple tu. l. Caius Seius, ubi etiã no. Bal. post Iaco. de Areti. ꝙ nomina debitorum non intelligun tur esse in aliquo loco desiuito. Idẽ Bal. in l. 1. post prin. ibi quia locus non uirum scribit illa incorporalissima. ff. de sta. homi. & Alex. consi. 31. uiso titulo, nu. 7. lib. 1.*

s ¶Desolutio.] *Hoc dictum Lapi pro nota, & singu. referunt, & sequuntur Ludo. Roma. in l. si constante. §. fin. post nu. 9. uers. Tu autem dic, & uers. Illas tamen singulariter limitaant Lap. ff. solu. matri. Alexan. consi. 16. uiso titulo, ad fi. uers. idem etiam firmat Lap. lib. 1. qui tamen sub alio numero hanc Alle. citat. Idem Alex. consi. 141. uiso statuto, ad fi. uol. 7. Bertran. consi. 74. ponitur in facto, nu. 8. & seq. lib. 2. par. 1. Sozzi consi. 101. uiso testamento, post nu. 6. lib. 1. & consi. 175. uiso testamento. nu. 1. lib. 2.*

t ¶Contractum, & soluendum.] *Sequitur Alexan. dicto consi. 16. in fi. lib. 1. Sozzi. consi. 101. nu. 2. uers. Ita dicẽdum est de actionibus. lib. 1. & Bertran. eo. cõs. 74. ad fi. lib. 2. part. 1. ac Sozzi. praalle. consi. 175. col. 1. uers. non obstat ꝙ nomina. lib. 2.*

u ¶De re iudi.] *Ubi Alex. in. §. in uenditione, in prin. dicit communem conclusionem esse nomina debitorum neque mobilia, neque immobilia censeri, sed dici tertiam speciem. Et idem Alex. consi. 52. uiso themate, nume. 3. ubi sequitur Lap. hic lib. 1. Idem uoluit Gemi. in cõsi. nu. xi. ubi etiam Apostil. in uer. species, ad Lap. hic se remittit. de reb. eccle. non alie. Oldra. consi. 219. factum tale, & D. meus sequens Lap. hic, licet eum corruptè citet in l. 1. in 2. lectu. nu. 8. ff. si cer. peta.*

x ¶In intellectu.] *Idem notauit Bar. in l. mouentium, nu. 2. ff. de uer. signi. Lapum hic citant, & sequuntur Ludo. Roma. consi. 509. circa propositam, in 4. dub. ua. 18. & in Alle. l. si constante. §. fi. ante nu. 10. uers. Illas tamen ff. solu. matri.*

y ¶Mouentium.]

y ¶Mouentium.] *Vbi uideatur Bar. Idē Bart. in l. potest, nu. 1. ubi Apostil. in uer. tertiam citat, & sequitur Lap. hic. glo. in §. 1. in uer. numeranda, & ibidem Ange. in autheu. hic adducta, Alex. præalleg. consi. 31. uiso titulo, nu. 6. & ante, & post, libr. 1. D. meus in l. qui actionem, nu. 2. uers. Et ista ratione. ff. de regu. iur. plenius consi. 237. in casu, nu. 1. & consi. 414. uiso, num. 11. ubi citat, & sequitur Lap. hic, pulchrè etiam per Bert. cons. 246. ponitur, nu. 1. & seq. & post nu. 4. adducit hanc Alleg. quam sequi uidetur. lib. 1. par. 1. Sozzi. præalleg. consil. 101. uiso, post nu. 2. Ias. plenè in l. stipulatio hoc modo, col. penul. uers. Item quæro de eadem quæst. & col. fi. ubi etiam magna Apostil. uers. Et sic non ueniunt, quæ citat, & sequitur has limi. seu distin. Lapi hic. ff. de uer. obli. quem etiam sequitur, licet corruptè hanc alleg. citet Io. Cirier Parisien. in Tracta. primogeni. quæ. 9. lib. 2. alios etiam referens nu. 1. cum multis seq. plenissimè per Paris. consi. 94. circa primum, num. 1. cum pluribus seq. ubi post numer. 3. citat, & sequitur Lap. hic, alios etiam pro eadem opin. referens. libr. 2. Et nouissimè hanc alle. Lapi citat, & sequitur Tiraq. de ut. retra. §. 1. in uer. seruitutes. glo. 5. post nu. 1. glo. 7. post numer. 9. & post nu. 17. alios etiam idem tenentes referens. Et supra adducti nō solum comprobant hæc ultima dicta Lapi, sed alia etiam, Vnde (mea quidem sententia) tota hæc Lapi alle. ut uera, & communiter recepta ab omnibus pro notabili, & pulcherrima habenda est. Et omnia eius uerba sunt succi plena, & aurea.*

SVMMARIVM.

1 *Libertas ecclesiastica in quibus consistere dicatur.*
2 *Libertas ecclesiastica à quibus, & per quæ lædi dicatur.*
3 *Statuentes contra libertatem ecclesiæ qui dicantur.*
4 *Vsurpantes iurisdictionem ecclasiarum an contra libertatem ecclesiæ facere dicantur, & nu. 9.*
5 *Papæ à Deo, & alijs à Papa concessum est iudicare.*
6 *Vniuersalis ecclesia unum corpus dicitur cuius membra sunt aliæ ecclesiæ uniuersales.*
7 *Laicos statuere de rebus uel personis ecclesiasticis ab utroque iure prohibitum est.*
8 *Causæ ecclesiasticæ debent secundum iura canonica terminari.*

ALLEGATIO XCII.

INspeximus, & examinauimus diligenter, & ut apertius præfatis dominis nostris Prioribus, & Vexilifero super petitione per eos respondere possimus hunc ordinem seruamus. Primo ponderamus super quo à nobis sibi poterat responderi uidelicet an dicta reformatio egeat correctione. Secundo casum motiui, & suæ dubitationis, quia uidelicet per aliquos dicitur ipsam reformationem fore contra ecclesiasticam libertatem. Tertio ut quæstioni, & suæ dubitationi clarius satisfiat examinabimus dictam causam reformationis, ꝙ non solū correctione egerit, uerum cassatione, & reuocatione & absolutione de libris, & capitularibus communis ut satisfieret iuri, & ut uitaretur peccatum, & pœna de quibus infra dicetur. Si autem contra ecclesiasticam libertatem non esset tunc posset ex causa alia egere correctione, & ideo prius, & utilius uidetur examinandum an sit contra ecclesiasticam libertatem. Secundo an ex alia causa correctione egeat. Sed ut facilius hæc innotescant examinemus quid est facere, & quando, & quomodo, & quibus casibus dicatur fieri contra ecclesiasticam libertatem. Et dicitur ꝙ iste articulus fundatur à tex. qui est de senten. excō. c. nouerint. qui damnat statuta, & consuetudines cōtra ecclesiasticam libertatem, & in c. grauem. eo. titu. & c. non minus, & c. aduersus, de immu. eccl. & eo. ti,
a eos, lib. vj.[a] & ex eo ꝙ ibi no. Ioan. And. post Innoc.
1 ubi dicunt † ꝙ libertas ecclesiastica consistit in priuilegijs concessis super spiritualibus, uel temporalibus generaliter, vel singulariter, siue a Deo, uel a papa, siue ab alijs principibus secundum Inno. Hostiē.
b & Abb.[b] Inter priuilegia concessa à Deo numerant
c illud quodcunque ligaueris[c] &c. Item illud de deci-
d mis, & primitijs.[d] Item illud quod res ecclesiasticas
e administrent.[e] Item illud quod super spiritualibus[f]
f ius concedere potest. Item inter priuilegia concessa à Papa numerant illud quod qui contra personam ec-
g clesiasticam inicit manus sit excommunicatus.[g] Itē illud quod in legatis ad pias causas sufficiant duo te-
h stes.[h] Et secundum eos inter priuilegia concessa ab
i imperatore[i] numerantur immunitates concessæ loco; quandoque ecclesiæ, quandoque personis ecclesiasticis, vt clerici apud proprios episcopos conue-
k niantur[k] &c. † multum in ijs secundum eos lædi li-
2 bertas ecclesiastica intelligitur, & habent locum pœnæ prædictæ decre. nouerit, & aliæ contra uiolantes libertatem ecclesiasticam, sed sunt alia priuilegia singularia concessa singularibus ecclesijs, vt puta quòd possint pecora sua pasci in pratis, uel ligna in siluis incidi, & huiusmodi. Si quis contra ista fecerit non dicitur facere contra ecclesiasticam libertatem, & nō habent locum pœnæ præfatæ, & est simile ad hoc ꝙ no. Ioan. And. post Inno. de uerb. signi. ex parte, & solet nota. in decre. i. de male. ꝙ tunc prælatus cognoscit, & defendit ius suum proprium, quando id de iure communi spectat ad eum, puta uisitare, & ex eo recipere procurationem. Sed quando spectet ad eum de iure priuato, ut puta ꝙ est in fundo, uel nemore, tunc secus, & hæc similitudo bene congruit infra dicendis. Ex quibus uerbis multi minus periti, & uolēlentes plus sapere quam oporteat, in hac materia laxant habenas plus debito; dicentes secundum prædicta, multa non esse contra ecclesiasticam libertatem, quia secundum eos non fit contra prædicta priuilegia à Deo, Papa, vel imperatore concessa, quæ tamen re uera sunt contra ipsam ecclesiasticam libertatem.
3 † Pro quorum declaratione est sciendum ꝙ si quis statuat ne quis panem coquat alicui monasterio, loco, uel cōuentui, uel ne molat bladum, vel ne aliquid vendat, uel ab eis emat, vel ne aliqua alia obsequia præstet eisdem, non uidetur facere contra ecclesiasticam libertatem; quia coquere panem, moli facere, bladum emere, uel à se non emi, obsequia præstari, non sunt concessa ecclesiæ in priuilegiū a deo, Papa, vel imperatore. imò communia sunt omnibus, & de iure naturali, siue gentium, ergo non sunt de eccle-

siastica

siastica libertate, & ideo contra ea faciens non incur
rit pœnam. Sed contrarium est verum, ꝙ tales dicũ-
tur facere contra ecclesiasticam libertatem: quia fa-
ciunt contra immunitatem clericorum, & ecclesiæ;
quæ est vt non lędantur, vel contra eos per
laicos directè, uel indirectè non disponatur, vt in pal
leg. iuribus, & extra de priuil. quanto, de immunita-
te ecclesi. eos. lib. 6. ubi ista sunt expressa, & facere cõ
l tra immunitatem ecclesiæ l est facere contra priuile-
gia ecclesiæ, & clericis concessa, & text. in d. decret.
eos. in prædictis casibus vtitur ijs verbis, cum talia
in derogationem libertatis ecclesiæ præsumantur, &
pœnam excommunicationis eo ipso decernit subia-
cere, non de nouo statuendo, sed decernẽdo id quod
erat, hęc autem esse non poterant nisi per præalle. iu
ra quæ hanc pœnam imponunt, nisi in casibus à iu-
re expressis, de sen. excom. is qui. lib. 6. & ꝙ illud fie-
ret contra ecclesiasticam libertatem nota glos. super
verbo libertas. Item pari modo si quis statuit ut feu-
dum ꝙ laicus tenet ab ecclesia possit certis casibus
alienare; nunquid fiat contra ecclesiasticam liberta-
tem, videtur ꝙ non, quia licet in hoc fiat præiudiciũ
priuilegijs, & etiam feudis priuatarum aliquarum ec
clesiarum, non tamen in genere, vel contra uniuersa
lem ecclesiam, nec contra priuilegia Dei, papæ, uel
imperatoris, & sic nec contra libertatem ecclesiasti-
cam, ut supra est præmissum. Contrarium est uerum,
nam eo ipso fit contra libertatem ecclesiæ quod fit
contra eius immunitatem, ut supra probatũ est, ideò
que text. in decret. fi. de reb. eccl. non alie. miscet ista
duo immunitatem ecclesiæ, & libertatem, fit autem
contra immunitatem ecclesiæ eo ipso ꝙ per laicum
statuatur de rebus, personis, uel iuribus suis, à qui-
bus laici sunt prohibiti, & solum prælatis ecclesiæ
est concessum, vt supra præmissum, & sic in prædi-
m cto casu statutum disponit de feudo m ecclesiæ ergo
&c. probat hoc clare per decre. fi. de reb. eccle. non a-
lie. ubi tex. numerans quædam facta contra immuni-
tatem, & ecclesię libertatem ponit de alienatione feu
dorum. Ad idem decre. quæ in ecclesiarum, de con-
4 sti. quę idem dicit. † Sed quid de ijs qui vsurpant iu-
risdictionem ecclesiarum? certè dicuntur facere con
tra libertatem ecclesiasticam, ut probat tex. pręalleg.
decr. fi. de reb. eccle. qui rectè dicit de usurpatione
iurisdictionis ecclesiæ prætextu laicæ constitutionis
& Ioan. And. in præalleg. decre. eos. de immu. eccle.
lib. vj. dicit ꝙ in casu isto est facere, & ꝙ sic faciendo
incurrunt sententiam excommunicationis. per de-
cret. nouerint. de senten. excom. & per decre. fi. de im
mu. eccle. lib. 6. & sic illos casus trahit ad hoc, & simi
lia. Ex hoc etiam patet ꝙ si secularis potestas, n vel
idem cognoscit, uel decidit, vel partes coram se co-
git comparere, in causis spiritualibus; puta vsurarũ
certarum, uel incertarum, decimarum, executionum
legatorum ad pias causas, eo casu quo executio ad or
dinarios locorum est deuoluta, uel huiusmodi, seu
circa prædicta, impeditur officium iurisdictionis, &
potestas ordinariorum, & quominus libere prędicta
explicare possint, fit contra ecclesiæ immunitatem,
& libertatem, & contra officium, & iurisdictionem
ordinariam, & fit contra prædicta iura, & contra in-
frascriptam synodalem constitu. & habent locum pę
næ prędictæ, & infrascriptæ, tanquam contra uiolan
tes immunitatem, & libertatem ecclesiasticam, & in
cidunt in prædictam pœnam vt not. Ioan. Andr. in
præall. c. fi. de immu. eccl. Quid igitur si collectas, vel
o impositas, vt gabellas, o uel deposita pœnæs eccle-
siam aufferat, uel arrestat, idem uidetur, ꝙ & eandem
pœnam incurrat. extra de immu. eccle. c. clericis. lib.
p 6. Quid si statuat ne quis literas apostolicas p impe-
tret. Idem uidetur eod. titu. c. quoniam. in princip.
Quid si quis statuat ne ad iudices ecclesiasticos in
causis quæ ad eos spectant habeant recursum. idem
videtur ut in eodem. c. quoniam, ubi est ponderandũ
ꝙ papa vocat iniuriam ecclesiæ suæ, impedire iurisdi
ctionem inferiorum suorum, & merito: quia illam
habent ab eo, de offic. or. c. 1. de præsum. mandata, vn
de glo. ord. in c. 1. de excep. li. 6. dicit ꝙ hoc papa pati
non debet. Quid ergo si quis banniat episcopum de
q ciuitate? idem videtur, & est tex. infra de iniu. olim. q
ubi in hoc casu fieret contra Deum, & ecclesiasticã
libertatem. Quid si iudex secularis non admittit ex-
5 ceptionẽ rei iudicatæ in foro ecclesiastico? † idem vi
detur ꝙ à Deo papæ, & à papa alijs prælatis conces-
sum est iudicare, qui si. sint legitimi per uenerabilẽ,
de exce. cap. 2. li. 6. ubi tenet Archi. ꝙ sint excommu
nicati ipso facto per c. administratores. 23. q. v. & ibi
not. hæc gl. Idem si non admittit exceptionem excõ-
r municationis. de sen. excom. decernimus, r à Deo enĩ
est datum ꝙ excommunicare possunt. Idem de iura-
mento, de iureiur. licet li. vj. & c. quamuis. de pactis.
facit decr. 2. de for. compe. Nec obstat prædictis si di
ceretur ꝙ prædicta reformatio non respicit vniuer-
salem ecclesiam, quia istud tollitur per Ioan. Andr. in
6 præalleg. decre. eos † de immuni. ecclesi. nam ut ipse
dicit cum vniuersalis ecclesia sit unum corpus, cuius
membra sunt aliæ ecclesiæ singulares, de elect. signi.
ficasti, propter quod impediendo ecclesiæ singula-
ris libertatem, vnius scilicet ecclesiæ circa id ꝙ com-
petit omnibus, facit contra libertatem ecclesiæ
quemadmodum lędere unum episcopum est facere
contra libertatem ecclesiæ, esto ꝙ non lædantur om
nes episcopi, ut in prædicta decre. olim, de iniurijs,
s de pœnis, si quis suadente. in cle. s Modò vero prædi
cta tam diffuse veritatis, & animarum fauore proba-
ta applicanda sunt proposito nostro, & dictæ refor-
mationi, & quæsito per præfatos dominos nostros
dominos Priores, & Vexilliferum. Et ad cõmodiorẽ
intellectum facimus de ipsa reformatione quatuor
partes, seu quatuor capitula; Et quantum ad primam
partem, seu primum capitulum ꝙ in effectu uidetur
continere; ꝙ non obstantibus ordinibus communis
Florentiæ de quibus ibi fit mentio, cuilibet seculari
personæ de ciuitate, comitatu, seu districtu Floren-
tiæ liceat liberè, & impunè ad bona prophana, & in
ipsis bonis quæ per ecclesias, & alia loca pia seu ad
ecclesiasticas personas &c. prosequi iura sua in om-
nibus, & per omnia, ac si tenerentur per quencun-
que secularem, & laicum ciuem comitatensem seu
districtualem ciuitatis Floren. dicimus ꝙ contenta
in d. cap. sunt contra ecclesiasticam libertatem, quod
secundũ prædicta ostenditur ex duobus, primo quia
per ea reducũtur ecclesię, & loca pia, & ecclesiasticę
personę de suis possessionibus prophanis, quas pos-
sident

sident ad forum, & examen uetitum.f.iudicis secula
ris sicut ciues laici, hoc autem est contra priuilegiũ
concessum eis ab imperatore: videlicet ꝙ apud pro-
prios episcopos trahantur, & non coram seculari in-
dice per authen.statuimus.C.de episco. & cler. Item
contra priuilegium concessum eis à papa per c. inoli
ta.& per c.placuit.xj.q.j.& per.c. si diligenti. de foro
compe.¦cum si. Item contra priuilegium concessum
eis à Deo, uidelicet ꝙ rerum ecclesiarum administra
tionem habeant & non laici ut supra relatum est, &
monstratum. † Item quia laicos sic statuere [t] de re-
7 bus, vel personis ecclesiæ, uel clericorum, à quibus
t vtroque iure sunt prohibiti, & solum potestati eccle
siæ concessum ut supra relatum fuit, sic est facere con
tra immunitatem ecclesiæ & clericorum, & sic con-
tra libertatem ecclesiasticam ut supra probatum est,
& habent locum pœnæ de quibus supra, & infra dice
tur. Quantum ad secundam partem, seu secundum
capitulum reformationis, quæ in effectu dicit citari
faciendo, & requiri clericos, & personas ecclesiasti-
cas ad compromissum faciendum infra decem dies,
aliàs sint priuati omnibus priuilegijs, & fauoribus
communis Florentiæ &c. ut ibidem latius contine-
tur, dicimus contenta in ipsa secunda parte, seu secũ
do capitulo fore manifestè contra ecclesiasticam li-
bertatem, & locum habere pœnas de quibus infra, &
supra fit mentio, & hoc ex pluribus, Primo quia per
ipsam reformationem datur facultas citandi, & tra-
hendi clericos, & personas ecclesiasticas ad uetitum
examen, & coram seculari iudice, quod est contra im
munitatem ecclesiæ, & clericorum, & sic contra liber
tatem ecclesiasticam, ut supra in prima parte osten-
sum est, & quæ alibi dicuntur hic pro repetitis ha-
beantur. Item ex eo quia dicta reformatio in dicta
parte continet errorem expressum, & iniquitatẽ ma-
nifestam, & clericis, & personis ecclesiasticis laqueũ
mortiferum paratur. nam disponit ꝙ infra decem
u dies debeant facere compromissum, [u] ita ꝙ de iure
ualeat, cum tamen à iure, & per constitutionem syno
dalem sint prohibiti facere compromissum de rebus
ecclesiæ: imò quia ipsi clerici in sua promotione iu-
x rant non alienare, [x] si faciunt compromissum, & se-
quatur sententia contra eos incidunt in periurium,
tanquam alienatores, quia hoc euenire posse cogita-
re debuerunt in compromittendo, ut not. Io. Andr.
post Host.in c.cum tempore, de arbi.super uer.licen
y tiam, [y] ita ꝙ prædicta reformatio disponit contra
prohibitionem iuris. Item inuitant ad peccandum,
uidelicet ad periurium; nec prodest si dicatur ꝙ po-
tuerunt impetrare licentiam a superioribus, tamen
hoc non est in potestate inferiorum pro libito obti-
nere licentiam, nec ipsi superiores possunt sine pec-
cato talem licentiam concedere, nisi pro euidenti u-
tilitate ecclesiarum, quæ in casu nostro cessat. Item
si fuerit episcopus, uel alius sedi apostolicæ immedia
tè subiectus, qui non possunt compromittere sine
licentia papæ quomodo infra decem dies potuerunt
ipsam licentiam obtinere cum sit ultra mare. Dispo-
nit ergo de impossibilibus contra tex. canonis, 4.di.
erit autem lex possibilis, item quia de iure id ꝙ fieri
z non potest [z] sine permissu principis, dicitur impos-
sibile ut.l.apud Iulianum.§.fieri, & ibi no. de leg.1.

item pro eo est etiam contra libertatem ecclesiasti-
cam, & immunitatem, quia per indirectum statuit
pœnas graues nisi prædicta impossibilia faciant pri-
uando eos beneficiis, & fauoribus, seu priuilegiis cõ
munis. Sic autem disponere præsumitur rectè fieri
in præiudicium immunitatis, & libertatis ecclesiasti
cæ, ut in præal.c.eos, de immu.ecclesia. libr. 6. Vnde
si dixisset ꝙ non facientibus compromissum, non co
quatur panis uel non molatur granum; non est du-
bium fuisse facere contra ecclesiasticam libertatem,
ut est expressum in prælle.c.eos, eodem modo sic ꝑ
a indirectum [a] priuãdos eos omnibus fauoribus com-
munis, ex quorum priuatione possunt meritò mor-
tis oppressionem, & iniuriarum pericula formidare.
8 Item † in dicta parte raformationis reducuntur eccle
siæ, uel personæ ecclesiasticæ ad leges imperiales in
suis causis: cum tamen utroque iure caueatur ꝙ eo-
rum causæ debeant tractari, & terminari secundum
b iura canonica: [b] Tollit ergo priuilegia eorum a Pa-
pa, & Imperatore concessa. Item disponit de clericis,
personis ecclesiasticis, a qua dispositione utroque iu
re sunt prohibiti, & sic contra immunitatem, & liber
tatem ecclesiæ: ut supra relatum est, & probatum: Itẽ
prohibet dicta reformatio in dicta parte ꝙ non pos-
sit proponi, uel allegari contra ipsam reformationẽ
cum tamen de iure multa possint dici, uel allegari ꝓ
eius nullitate, & sic tollit ipsis clericis, & personis ec
clesiasticis defensionem, quæ est de iure naturali. ut
in cle.pastoralis. de re iudi. ꝙ ẽt princeps facere non
potest, in hoc tollit priuilegia, & fauores tam naturæ,
quam Imperatoris, & papæ: & sic contra immunita-
tem, & libertatem eorum, & ecclesiarum rectè fit
c [c] cum de eis nil possit disponere quibus obsequen-
dum manet necessitas, non authoritas impetrandi,
de constit.cum ecclesia sanctæ Mariæ. Quantum ad
tertiam partem dictæ reformationis. seu tertium ca-
pitulum ubi in effectu disponitur similiter de cõpro
misso faciendo per clericos, aliàs de relaxatione debi
toris sui &c. ut ibi patet latius, dicimus ꝙ est contra
immunitatem, & libertatem ecclesiasticam, eisdem
rationibus, & iuribus quibus dictum est supra proxi.
præcedenti parte: quæ omnia hic pro repetitis habeã
tur. Quantum autem ad quartam partem, seu quar-
tum capitulum dictæ reformationis, quæ habet in ef
fectu ꝙ rectores dictæ ciuitatis debeant prædicta ser
uare &c. ut ibi. Dicimus qđ est cõtra immunitatẽ, &
ecclesiæ libertatem, ut de se patet, quia si statuta sunt
contra ecclesiasticam libertatem, statuere ꝙ seruen-
tur, est cumulare malum malo, & quia modicum es-
set leges constituere nisi esset qui eas seruaret, de ele
d ctio.ubi periculum, lib. 6. [d] fortius est dare obserua-
tores legis, quam ipsas leges facere. & plus operatur,
ergo &c. Item ꝙ prædicta omnia in dicta reforma-
9 tione contẽta † sint contra ecclesiasticam libertatem
facit, quia usurpare ecclesiasticam iurisdictionẽ est
facere contra libertatem ecclesiæ, ut probat tex. in c.
fi.de reb.eccle. non alie. qui rectè dicit usurpatio iu-
risdictionis prætextu laicæ constitutionis, & Io. An.
in prælle.decre.in fi.de immuni, eccle.lib.6. dicit ꝙ
in casu isto est facere contra ecclesiæ libertatem, & ꝙ
sic faciendo incurritur pœna excommunicationis ꝑ
iura prædicta, & infra scripta. Sed nulli dubium ꝙ
sic sta-

sic statuere de clericis personis, ac rebus ecclesiasticis quod ad ecclesiam spectat, & non ad laicos, & ordinare vt seruentur est libertatem iurisdictionis ecclesiasticæ usurpare, ergo &c. Itē contra prędicta sic statuta facit antiqua synodalis constitutio dñi Episcopi Florentiæ, quæ in effectu maledicit, & excommunicat uniuersos, & singulos rectores, officiales, præsidentes, nec non singulares quoscunq; cuiuscū que status, ordinis, uel conditionis existant, & quocunque nomine nuncupentur per alia statuta, ordinamenta, aut reformationes, seu prouisiones ęditas, uel ædendas, quæ quouis modo fiant, uel uergant di rectè, vel indirectè contra ecclesiasticam libertatē, seu iurisdictionem, uel officium curiæ episcopalis, aut in ijs dederint auxilium, consilium, uel fauorem &c. ut ibi latius continetur. Sed contra prædicta, & ꝙ non sit factum per prædictam reformationem cō tra ecclesiasticam libertatem, uidetur facere clausula ultima apposita in dicta reformatione, quæ uult ꝙ ubi contenta in dicta reformatione essent, uel uenirent contra ecclesiasticam libertatem, habeantur to taliter pro infectis, nec possint, uel debeant aliquali ter obseruari, & sic ipsi statuentes uidentur euadere pœnas prædictas prolatas contra facientes, uel statuentes contra ecclesiasticam libertatem. Sed cōtra rium est uerum, & dicta clausula non sufficit, nec ex
b cusat, [b] quia dicta clausula est loco cuiusdam protestationis, quæ quando est contraria facto non iuuat, nec excusat per nota. in c. cum M. supra de consti. & maximè quando fit contra ius commune, quod est clarum, & quod non est licitum ignorare, & maximè communitatibus ciuitatis ubi est copia peritorum, non præsumitur, de rescrip. statutum lib. 6. Facere ergo contra ius commune, & protestatio ꝙ nō ualeat si est contra ius commune, est sibi ipsi contraria, immo esto ꝙ ad id ualeret protestatio, uel talis reformatio non ualeret de iure, tamen non prodest, quia & sine alia protestatione de iure non ualebat, unde pœnæ prædictæ respiciūt factum, non ius: nun de cum talis protestatio nō tollat factum, qui ea nō obstāte fit reformatio, ac etiam obseruatur, & quod factū est nequit nō fuisse. l. in bello. §. factę. ff. de cap. & post. re. patet quod nō habet effectum. Ius autem quod non erat nō tollit & sic nil operatur dicta pro testatio, & sic a dictis pœnis nō excusat; maximè hoc uerum ubi dicta statuta seruantur de facto, & infra terminum iuris cum suis capitularibus deleri nō fecerunt ut infra dicetur. Quibus remotis neniēdum est ad petita per dominos Priores, & Vexilliferū prę fatos uidelicet an dicta reformatio in aliquo egeat correctione. & dicimus secundum prædicta ꝙ non,
c sed cassatione, [c] & reuocatione indigent dicta reformatio: & in ea contenta: tum ut iuribus satisfiat, & ut euitetur peccatum. tum etiam ut euitentur pœ næ prolatæ tam a iure, quam a dicta constitutione sy nodali contra uiolatores libertatis, & immunitatis iurisdictionis ecclesiasticę, & contra statutarios scri ptores, statutores ipsorum, nec non potestates, consules, rectores, & cōsiliarios locorum, ubi statuta hu iusmodi ædita fuerunt, uel seruata: nec non eos qui secundum ea præsumpserint iudicare, uel in publicā formā scribere iudicata; quæ sunt pœnæ excōicatio nis latæ per prælle. iura in statuentes seu illos qui dictā reformationē fecerunt, & in eos qui dederunt consiliū, auxilium, uel fauorem, & contra prædictos allegatos, successores autem istorum statuentium, seu constituentium tenētur dictis pœnis, si dicta statuta seruari fecerint, & nisi ea de capitularibus suis, idest de libris in quibus scripta sunt statuta infra
d duos menses fecerint moueri [d] quod est uerū si potestatem habeant hoc faciendi, aliàs sufficit eis facere posse suum, ad impossibilia enim nemo obligatur. Caueant tamen ne in hoc utantur negligentia, nā tunc ligarentur prædictis pœnis; nam eis delinquentibus fauere interpretantur de iure, qui cū post sunt manifesto facinori desinunt obuiare, extra de sen. excom. quanto. Lapus de Castiglionchio.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Lib. 6.] *Et est tex. in c. ecclesia S. Mariæ. de consti. in c. cum terra. de electi. & in iure ciuili est tex. in authen. Cassa. d: sacrosan. eccle. Cod.*

b ¶Abb.] *Et Ant. de Bu. ac Abb. Panor. in d. c. nouerit. Et hanc esse cōem theoricā affirmat Steph. Bertrā. referens ea quæ Lap. hic de eo tamen nullam mentionem faciens, cons. 50. recordor, numer. 4. & seq. lib. 1. par. 2.*

c ¶Quodcunque ligaueris.] *Matthai c. 18. Quodcunque ligaueris &c. & Ioā. c. 20. Accipite spiritū sanctū, quorū remiseritis peccata remittuntur eis &c. c. quodcūq; 24. q. 1. c. solitæ. ante si. de maio. & obe. Card. in repet. c. perpendimus, post nu. 12. in 1. priui. de sen. excō.*

d ¶De decimis, & primitiis.] *De quibus Exodi cap. 22. Decimas, & primitias tuas non tardabis offerre, primogenitum filiorum tuorum dabis mihi, & capitul. 23. Primitias frugū terræ tuæ deferas in donū Domini Dei tui. Leuiti. cap. ult. Omnes decimæ terræ siue de pomis arborum, siue de frugibus domini sunt, & illi sanctificantur &c. 2. Esdræ cap. 10. in fi. Leuitæ decimas habent in omnibus urbibus, in quibus opus nostrum exercemus. Deuter. cap. 12. in prin. Offeretis decimas, & primitias manuū uestrarum c. reuertimini. 16. q. 1. c. parrochianos, c. 1. & 2. cum alijs de deci. Cardi. in alle. repet. c. perpendimus, post nu. 12. in 1. priui. de sent. excomm.*

e ¶Administrent.] *c. si imperator. 96. distin. c. si. de reb. eccle. non alie. Inno. in alle. c. nouerit, nu. 2. uers. Itē credimus quòd a Deo, & ibidem Abba. in anti. uers. Item quia de rebus, de senten. excom. Cardi. in dicta repet. c. perpendimus, post nu. 12. in 3. priui. a Deo concesso. In testamento ueteri immunitatibus gaudebant ministrantes res diuinas, sacerdotes uidelicet & leuitæ, qui sacrificabant in sanguine hircorum, & oues in templo imolabant, ac boues, uitulos, & arietes, & offerebant Domino pro peccatis ut ipsum placarent. Exo. cap. 29. Leuit. cap. 1. ac 4. & 5. fortius hodie immunitatibus gaudere debent qui Deo offerunt hostiam ueram, & immaculatam pro salute animarum, iuxta illud Apostoli non per sanguinem hircorum, aut uitulorum &c. A iure igitur diuino ac etiam canonico conceditur immunitas ijs quibus dictum est Luca capitulo. 22. Hoc facite in meam commemorationem. Rursus, & iis qui docent gentes, & baptizant, de quibus Matthæi capitulo ultimo. Euntes ergo docete omnes gentes, bapizantes &c. Et ijs quibus dictum est per Marcum. capit. fina. Euntes in mundum uniuersum prædicate euangeliū omni crea*

P tura.

turæ.Sed & omnibus qui in ecclesia Dei ministrant, ac diuina,& ecclesiasticas res tractant, ac ministrantibus inseruiunt.de quibus omnibus habemus pulchrum tex. in c.cleros 21.distin.

f ¶Super spiritualibus.] c.denique,& c.seq.96.distin. Cardi.in repet.præalle.c.perpendimus,post nu.12.uer. Et hinc ecclesia sola de spiritualibus. Quis cõcedere possit ius super spiritualibus dic quod summus Põtifex, uel episcopus,seu ordinarius,uel ab ijs facultatem, seu potestatem habens,iuxta tex.in c.proposuit.de con.præbẽ. in c.2.de præben.lib.6.in cle.1. ut lit.penden.c. omnes basilicæ,& c.nullus.16.quæst.7.c.cum olim. de præscri. An autem hæc potestas concedendi iuris super spiritualibus,uel immunitas ne quis alius impedire id,uel ne se intromittere poßit,a iure diuino, uel positiuo procedat longa esset discussio, nec absque distinctione præmissa terminari possent,ego alibi tracto.An autem spiritualia aut ius super illis laici quicunque sint tribuere possint.Et an si aliter præsumant contra libertatem ecclesiasticam uenire dicantur, & ut sacrilegi puniantur habes in c.si quis deinceps,c.quoniam inuestituras,c.laici, c.sequen.cum alijs 16.quæst.7.& per Docto.in Alle.c. nouerit.de senten.excom.

g ¶Excommunicatus.] Iuxta tex.in c. si quis suadente. 17.quæst.4.Inno.in alle.c.nouerit,post num.2.ibi ut de uerberatione clerici,& Abba.Anti.uers. Itẽ Vicarius Dei.Sed uidetur ꝙ hoc connumerandum sit inter priuilegia concessa a Deo,iuxta illud.nolite tangere Christos meos,& ꝙ hoc sit priuilegium a lege Dei procedens considerat glo.in.§.1.in uer.denegari,in authen. de nõ alie. Responderi posset ꝙ dubitari potuisset de quibus intelligendum esset iuxta illa uerba Christos meos,an de pontificibus,an de sacerdotibus,quos alibi Deos appellatos esse uidemus,prout Exod.cap.22.Applica illũ ad Deos .i.ad sacerdotes.Rursus Dijs non detrahes,& c.sacerdotibus.xi.quæst.i.& per glo.supra adductam,in §.1.in uers.denegari,in authen.de non alie.uel dubitari potuisset an de alijs intelligendum esset,& quibus.Declaratio igitur,seu extensio,uel ampliatio facta per dictum c. si quis suadente,quæ comprehendit omnes clericos, etiam primæ tonsuræ prout dixi in 1. quæst.24. Reg. de malè promo.post prin.est de iure põtificio,seu canonico. Nec iure diuino(saltem expreßis uerbis) cauebatur ꝙ in hos manus iniicientes excommunicationis uinculo subijcerentur:Excommunicatio igitur de qua loquimur a iure canonico processit.

h ¶Duo testes.] Hoc est de iure diuino in quacunque materia,etiam ꝙ non simus in fauorem piæ causæ. In ore.n. duorum stat omne uerbum.Deutero.capitu.17. Matth. 17.Lucæ 17.Iohan.8.& 2.Corinth.13. Ad Hebr.10. & c.licet uniuersis.de testi.ac c.cum esses.de testa. Defendi potest opin.Lapi supposito ꝙ de iure diuino introductum sit duos testes ad probationem cuiuscunq; actus sufficere,de iure tamen ciuili circa ultimas uoluntates maiorem testium numerum requiri iuxta tex.in l.fi.ibi testamentum maiorem numerum testium expostulat ut per ampliores homines perfectißima ueritas reueletur. C. de fideicom.l.si unus.l.hac consultißima,& l.fi.C.de testamen. Et quia illa uerba diuina in ore duorum & cætera non sunt ita ruditer,& prout iacent intelligenda, alioqui sequeretur quòd unquam,præsertim de iure canonico requirerentur plures quam duo testes, ut ponderat Abba.in repet.capitu.cum esses, ante nu.14. de testa.Cum tamen contrarium uideamus, etiam de iure canonico iuxta diuersitatem materiarum, & factorum,prout in c.præsul,& c.seq.2.quæst.5.& per Abba.ubi supra,nu.14.ubi subdit quòd ius positiuum, & papa limitat,& distinguit illam regulam iuris diuini ad falsitatem uitandam,& peccatum tollendum, & sic limitatio,distinctio,& declaratio huiusmodi a papa procedens de iure positiuo dici potest, prout etiam pulchrè considerat Aegid.Bellam.Dec.646.consuetudo.ad fin. concludens quòd restitutio requirens maiorem numerũ testium in testamento propter maius periculum sit de iure positiuo. Et quòd in legatis ad pias causas ex decisione summi Pontificis sufficiant duo testes habemus tex.in c.relatum.1.de testa.& uoluerunt Abb. anti.in alle.c.nouerit.de sen.excom.& Stepha.Bertran. alleg. con.50.recordor,nu.5.uers.in legatis.lib.1.par.2.Lap. supra,seu Gemi.in Addi.Alle.30.cõsilium fuit nu.6.

i ¶Ab Imperatore.] Sub Pharaone Rege sacerdotes,eorumque res immunes fuerunt,prout Gene.cap.47. Emit igitur Ioseph omnem terram Egipti uendentibus singulis possesßiones suas præ magnitudine famis,subiecitque eam Pharaoni,& cunctos populos eius præter terram sacerdotum,quæ a Rege tradita fuerat eis, quibus & statuta cibaria ex horreis publicis præbebantur, & iccirco non sunt compulsi uẽdere posseßiones suas, Istæ immunitates,& illæ sub Artaxerse Rege de quibus infra in Apostil. in uer.gabellas connumerari possunt inter priuilegia ab Imperatore concessa, uel forsan inter concessa a Deo cum in testamento ueteri contineantur. Inter exemptiones etiam ab Imperatore concessas connumerantur illæ de quibus in l.placet.C.de sacrosan.eccle.in authen.item nulla.C.de epi.& cler.& in titulo de pace constan.uers.Hoc quod nos, uel noster antecessor, & aliæ de quibus infra in proxima Apostil. & altera in uer.gabellas.

k ¶Conueniantur.] Iuxta tex.in c. sacerdotibus. xi. q. 1.in c.1.cum tribus sequen.de fo. compe. De priuilegijs concessis imperatori ecclesiæ uniuersali super donationibus in ecclesiam,ac uenditionibus,& quod transferatur dominium sine traditione habemus tex.in l.illud, & in l.fi.C.de sacrosan.eccle.per Ioan.And.in c.fi.num. 2.de immu.eccle.lib.6.& per Cardi.consil.144.statuis ciuitas,ante nu.3.uers.Secus dicit.

l ¶Immunitatem ecclesiæ.] Vide Cardi.in alle. Repet. c.perpendimus colu. xi. uers.primo autem præmittendo quæstionem,& colum.sequen.ubi refert Lap. consuluisse contra statutum Pratense,& And.Barba. consilio. 31.omnia quæ facitis,col.1.& 2.uolum.4.ubi etiam loquitur de dicto con.Lapi & eundem Cardi.consil.144. statuit ubi distinguit. Distinguit etiam, & latè tractat hanc materiam Abba.in capitulo.ecclesia.de consti.numero.24.& ante,& post,ubi uide Apostil.in uer.contra libertatem,quæ alios adducit,inter quos citat Lap. hic. Vide ibidem Felin. in secunda quæstione princip. numer.69.& sequen.qui etiam citat, & sequitur Lap. hic,quem similiter ibidẽ sequitur D.meus nu.3. & seq. Vide etiam eundem Feli.in alle.c.nouerit,nu.2. de sen. excom.cum Lapo etiam tenet Paris.con.92.pro primi, nu.35.uol.4.

m ¶De feudo.] Idem supponit Pet.de Ancha, con.433. post quem ista,nu.3.Sozzi.con.56.uiso decreto,post nu.

3.&

3.& D.meus Phi.Dec.con.139.& diligenter, post nu. 2.Ratio est quia hoc erat in præiudicium ecclesiæ ut feudum alienari posset sine consensu domini.c.1.de alié.feu. Et si dominus consentiens alienationi sibi præiudicare cẽsetur, quippe qui ab omni suo iure excluditur.Cyn.& Bal.in l dotatam.ff.solu.matri.Afflic.Dec.Neapo.112. inter dominum,nu.8.quanto magis præiudicaretur ecclesiæ per huiusmodi statutum quod inferret præiudicium non uoluntarium,prout est illud de quo supra, & propterea statutum non ualet,prout etiam per D. meum in alle.hic.c.quæ in ecclesiarum,ante nu.7.

n ¶Secularis potestas.] Quæ se super spiritualibus intromittere non potest de iure,etiam si esset rex,etiam quacunque consuetudine contraria non obstante.c.2.de fo. compe.Rot.833.utrum ualeat.in anti.& Bisigne. 2. de consue.in antiquo.

o ¶Gabellas.] Habemus Esdræ 1.cap.7. quòd Rex Artaxerses statuit in dominio suo,ut sacerdotes, & aliæ personæ ecclesiasticæ immunes essent a uectigalibus, tributis,& annonis. Et quòd non teneantur soluere gabellas de fructibus,& redditibus ecclesiasticis.probatur Nume.cap.3.& 8,& 3.Reg.8.& 9.& Gene.ca.47. quod supra citaui in uer.ab Imperatore,& est tex.in ca.quia iuxta.16.quæst.1.& in c.secundum.23.quæst.8.Et an imponens huiusmodi gabellas,seu collectas, uel illas ab ecclesiis, seu ecclesiasticis personis extorquens contra libertatem ecclesiasticam faciat, excommunicationisque sententiam incurrat habetur etiam ex tex. in c. quanquam de censi.lib.6.& ex clem.præsenti.eo.tit.

p ¶Literas apostolicas.] Pro materia de qua Lapus hic, ui.Specu.in tit.de libel.concept.§.nunc dicendum nu.14. Ang.de Vbal.de Perus.con.23.inci.nulla persona. Inn. in c.quod sicut.de elect.post nu.1.in uer,nominatio.tex. in c.lectis.63.distin.in c.Abbatem.2.ibi.& possessionis dominium.18.q.2.Abb.in c.1.nume.9.de elect.Inn.in c. super iis.de accusat.Bart.& Bal.in Auth.Cassa.C.de sacros.eccles.Abb.consil.83.præsens dubium lib.1.Ioan. Lup.de libert.eccles.q.10.nu.17.seu in 17. casu.& hãc alleg.Lap.citam & sequitur Martin.Laud. in tracta. de princip.q.492.Feli.in c.ecclesia S. Mariæ. de constit. post nu.69.uers.& uide Lapum.& nu.96. in xi. quæst. & ibidem Dom.meus post num.3. Dec.Neapol.Capitij. 132.an in foro.num. 6.& seq.qui dicit idem quod Lap. hic,licet ipsum non citet.& Aegid.Boss. in sua praxi crimin.tit.de princi.& priuil.eius.nu.21.ubi hanc Lap.alleg.comprobat,& cum eo residet.Paris.consi.41.optimum.post nu.35 lib.1.& ui.tex. in c.1.& ibi per Abb. in prin. iuxta utranque lecturam. & per alios.de consuetud.

q ¶Olim.] Et in cle.1.in prin.de pœnis quam infra adducit.Hoc dictum Lapi sequitur Aegid. Boss. in praxi crimi.in alle.titulo de princi.nu.219.uers. Et idem si princeps secularis banniret episcopum. Amplio bannientem etiam simplicem clericum, prout residet Bal. qui contrariũ prius probare conatus erat in c.1.§.si clericus, post nu.2.uers.Caue tibi.de pace tenen.ea præsertim ratione quia clerici sunt de foro alieno, unde nec delinquendo, nec prorogando possunt priuilegio clericali derogare,seu facere ne huiusmodi priuilegio locus sit.c.at si clerici.de iudi.c.si diligenti.de fo.compe.Et cum Bal.ubi supra concludit Aegid.Boss.titulo de Reis requiren.nu. 6.ubi licet prius probasset quòd princeps secularis bannire, & eiicere,uel non admittere posset clericum, uel prælatum suspectum, uel de quo non confidat, seu quia sit odiosus populo,postea declarat se, ac Docto.quos adduxerat, quod ex mente Bal. ubi supra id intelligi debet de licentia Papæ,alias secus.

r ¶Decernimus.] Supple tu. lib.6. Vide omninò And. Tiraq.de Vt.Retra.ad fi.glo.9.§.1.par.1.num.275.& seq.ubi sequitur Lap. hic, alios etiam ad idem referens. At dum subdit uerum potius se canonistæ ruperint, quã ut id apud nos obtineãt, parum prudenter loqui uidetur.

ſ In cle.] Saly.in authen.Cassa.nu.2.in 2.quæst. C.de sacrosan.eccle.Card.in repet.c.perpeadmus, in 4.& 5. quæst.col.12.uers. Ex prædictis concludo quòd sit contra libertatem.de sen.excom. Idem concludit D.meus in alle.c.ecclesia S.Mariæ,nu.5.de consti.

t ¶Sic statuere.] Potest tamen per statutum laicorũ præiudicari ecclesiæ seu personæ ecclesiasticæ in quærẽdis, si laici non faciant malo ingenio Bal.con. xi.factum super quo,post nu.5.uers.in casu autem meo, quod con. Bal. est positum inter illa Ancha. quod con. est etiam inter illa Calde.21.de Consti.uideantur tamen tria Con. post illud,xi.inter Con.Ancha.& con.Barba.qui refert, & sequitur Lap.hic.

u ¶Facere compromissum.] Statutum de compromissis faciendis non nominatis clericis an illos comprehendat uide per Bal.in c.cum uenissent, de eo qui mit. in possess. per Alex.con.210.ponderatis.nu.2.& seq.libr. 2.per Corn.con.114.quamuis primo aspectu. lib. 2.per Feli. in alle.c.ecclesia,nu.110.& per D.meum ibidem. num. 45.de constitu.ac per Afflict.in c.1.§.uectigalia. num. 164.uer.Hinc est quòd dixit Bal. quæ sint rega. Aduertendum tamen est quòd Lap. hic loquitur quando de clericis est facta mẽtio,Doct.uero prædicti quãdo nihil dictum est de clericis,prout exemplum dari potest in nostro statuto Romano, lib.4.cap. 9.sub rub.de compromis.Item Lap. loquitur de compromissis super rebus ecclesiasticis Phi.uero Dec.& quidam ex aliis supra ci tatis aliud supponunt,& quòd clerici litigent in foro seculari.

x ¶Non alienare.] Altero de duobus modis hoc iuramentum præstari consueuit. uel de non alienando simpliciter, uel non alienando inconsulto Romano Pontifice, ut in c.nulli,& c.ui super,de reb.eccle. non alie.per Io. And.Abb.& alios in c.ego. N. de iureiur.& per hunc supra Alle.31.an clericus,ubi nu. 2.ponit unam differentiam inter hæc iuramenta.

y ¶Licentiam.] Et ibidem Abb.nume.3.ubi Apostil.in uer.super ea,hanc opin.ueram,& communem dicit. Idẽ uoluit Abb.in c.peruenit.post nu.4.eo.tit.de arbit.Specu.eo.tit.§.restat,nu.7.uers.Sed nunquid clericus. De hoc etiam habemus infra Alle.102.non potest clericus, ubi alios cum Lapo.concludentes referam,

z ¶Fieri non potest.] De hoc uide supra Alle.67.quod dim monasterium,ante nu.3.ubi plura addo in uer.l.in lianus,& per Abb.in repet.c.Cum esses,nu.19.de testa.

a ¶Per indirectum.] Quòd directe enim prohibetur nõ debet indirectè concedi seu permitti. ud. l. athletas. §. sed & qui.ff.de iis qui notan.infa.glo.magistratu in § est autem casus,in uer.habeatur.Insti.de hæ e. insti.c.cum quid una uia.de reg iur.lib.6.

b ¶Iura canonica.] Quando causæ tractari, & decidi debeant iuxta iura canonica, uel ciuilia, uel

 statuta,

statuta, seu consuetudines laicorum maximum est dublum, de quo uidendum est per Abba. in repet. c. cum esses, & ibidem per omnes, & in c. relatum. de testa. ac in c. 1. de no. ope. nunci. per Abba. in c. clerici, nu. 2. & 7. de iudi. per eundem Abba. & alios in c. quod clericis, de for. compe. per Abba. & melius per Feli. in c. ecclesia S. Mariæ in 1. quæst. nu. 36. cum pluribus sequ. de constitu. per Alexan. consi. 209. statutis, nume. 2. cum alijs sequen. & con. sequ. lib. 2. & per Sozzi. Regu. 40. in uers. causa quando de iure canonico, ubi subijcit fallentias.

c ¶Rectè fit.] *Aliàs certè fit. Si legis rectè, non exponas benè, ritè, seu iustè, uel prudenter, iuxta text. in l. quod nec. in fi. ff. de adoptio. sed expone. t. uia recta, seu directè, uel directò, uel non obliquè. Et q. ita Lap. hic intelligere debeamus ostendo, quia aliàs sibiipsi non constaret, & contrarium diceret eius quod intendit, Item apparet ex ijs quæ præmisit ante nu. 8. uers. si autem dispone re præsumitur rectè fieret in præiudicium immunitatis, & libertatis ecclesiasticæ, per tex. in Alleg. c. fi. de immuni. eccle. lib. 6. Illud aduerbium rectè pariter ibi ut hic accipi debet, quod etiam clarè patet ex ijs quæ ibi subijcit dicens eodem modo per indirectum priuando eos, Et sic duo ibi declarat, Quando directò sint contra libertatem ecclesiasticam, & quando per indirectum priuando omnibus fautoribus communis.*

d ¶Lib. 6. §. præterea quia parum.] *Et dum subdit obseruatores legis, declara. t. qui leges, & in legibus contenta obseruari faciant, simile dixit Aristo. in 6. Politico. Nihil prodesse de rebus iustis iudicia dare, aut sententias, nisi essent qui ea executioni mãdarent, pro quo alia etiam adduco in Glo. facul. super 20. commis. executo. in uer. parum esset.*

e ¶Nec excusat.] *Idem uoluerunt Bar. in authen. Cassa. nu. 6. Bal. nu. 2. ubi dicit credere istud esse uerum Saly. post uer. Et ex hoc collige. Pau. Castren. post nu. 5. uers. Et dicunt Docto. & D. mens post num. 10. uers. Ex quo Bar. C. de sum. Trini. Idem etiam uoluit Abba. consi. 83. præsens uersus fi. uers. Nec excusantur. lib. 1. & Feli. in alle. c. ecclesia S. Mariæ, qui refert, & sequitur Lap. hic post nu. 109. uers. Et ex hoc inferunt omnes. de consti. putat quòd opin. Lapi est uera, & communis. Fallit prout omnes uolunt in dicta authen. Cassa. quando uerisimiliter dubitari posset an statutum sit contra libertatem ecclesiasticam, tunc enim statuentes excusantur.*

f ¶Cassatione.] *Sic legendum puto in aliquibus autem libris legitur cessione & tunc sensus esset ut statuentes, uel alij cedant dictis statutis, uel reformationibus, seu ab illis discedant, uel illis renuntient, prout in simi, declaro super signa. titulo de cessio, in. prin. Ego legi uidi ab aliquibus cessatione, & tunc sensus esset quòd statuentes, & alij cessarent, & abstinerent uti similibus statutis, uel reformationibus. Vide Anto. de But. consi. 40. statuto. nu. 3. ubi Lap. hic citat, & sequitur, dicens hãc solemnem Alle. & quòd iudex ecclesiasticus potest cõpellere laicos ad declarandum statuta non comprehendere ecclesiam.*

g ¶Fecerint moueri.] *Idem uoluerunt Abba. dicto con. 83. præsens, ad fi. uers. Quia iura uolunt ut ea deleri faciant lib. 1. & Feli. in alle. c. ecclesia S. Mariæ post num. 109. uers. Quia per hoc nunquàm Cancellantur &c. cum ijs quæ subijcit, & sequitur Lap. hic. de constitu.*

SVMMARIVM.

1 *Ministri usurariorum an teneantur ad restitutionem usurarum. & nu. 4.*

2 *Societas dicitur quædam fraternitas, & paritas inter socios.*

3 *In natura societatis periculum debet esse commune sicut & commodum.*

5 *Participans crimini cum criminoso eadem pœna debet ligari.*

6 *Ministri usurariorum an sint subiecti pœnis inualiditatis testamentorum & aliorum sicut usurarij.*

7 *Felix quem faciunt aliena pericula tantum.*

ALLEGATIO XCIII.

IO Martino Dolosca fattore de Bonacurso alla botheca de'l Presto Muriman. nella ditta botheca in guardia, & in fattoria della prima quantità che fu xxxiij. sed amici, per. ce. l'anno restammo. lxiij. lviij. è la ditta quantità prometto à lui, è sui heredi rendere bona ragion. tante quante uolte uolesse, è sia in cõcordia de la ditta quá tità del guadagno chi mensura perdì qui à mio chi Bonacur. ditto debia habere de la ditta quantità Floren. 20. per centenaro, & dello auanzo del guadagno. Io Martino debia fare ogni spesa de la gabella di communi pigioni fattori, spesa de botheca, à ogni altra che se appertenesse, è ogni auanzo che la ditta botheca recasse quello anno se intende essere mio guadagno, è mio salario ogne pro che se trouasse su li pegni è mio salario, è ditto anno se intende essere mio, è massaritie che se appartengono alla ditta botheca.

Postea uero dictus Martinus mutuauit dictã pecuniã, & capitale in dicta apotheca existẽs super pignore, pluribus, & diuersis personis ad rationem. 30. pro centenario. Et rebus sic se habentibus, & anno dictę compositionis, & pactionis in completo; prædictus Bonacursius mortuus est. & uoluit q usuræ per se extortæ, & alia malè ablata, & illicitè acquisita per dictum Bonacursium restituerentur, & animã suam exgrauare uoluit, & liberari ab omni macula peccati quo ad possibile est. Et ob hoc uoluit q uniuersa pignora q sunt in dicta apotheca, & super quibus idem Martinus mutuauit sub usuris prædictis restituãtur debitoribus, pro uero capitali solum, nullis receptis
1 exinde usuris. Prędictus uero † Martinus contradicit, dicens hoc fieri non posse usque ad quantitatem usurarum, quæ tãgebat dictum Bonacursium uidelicet. 20. pro centenario, sed abinde supra, quia mutuabat ad, 30. pro centenario, nequaquã soluantur ergo secũdum eum dicto Martino ad rõnem. 10. pro centenario p quolibet pignore, & uera sorte dictis hæredib. & restituatur pignus, nã restitutio prædicta secundũ eum nõ dẽt fieri, cum sui præiudicio, seu de eo q nõ ad ipsum Bonacursium spectabat, sed ad ipsum Martinum. Item oritur aliud dubium in prædictis, & inter prædictos. Nam secundum conuentionem, & pactum prędictos apparet q dictus Martinus dedit pro usuris. xii. centenaria florenorũ dicto Bona. unde mo
a do in restitutione capitalis [a] uult computare in sortẽ dicta. xii. centenaria, immo plus dicit, uidelicet se di-

cta. 20.

cta.20.centenarià soluisse pro capitali,& nõ pro usu
ris,nec etiam ab eo pro usuris exigi debere,cum uo-
luerit Bonacur. extortas usuras restitui, & ulterius
non exigi. Queritur quid iuris. Et circa prædicta pro
aperienda ueritate est examinandum an prædictus
Martinus secundum prędicta fuit socius dicti Bona-
cursij i dicta apothera,& exercitio fęnoris,an factor,
an minister eiusdem,& uiderur ꝙ socius, nam & Bo
nacursius ponebat pecuniam,& capitale totũ,& Mar
tinus ponebat personam,labores,& industriã,& Bo-
nacur. pro parte sua, quia totum capitale ponebat ut
perciperet.xx.pro centario. Martinus uero pro perso
na,laboribus, & industria, & expensis percipiat reli-
qua decem pro centenario cum mutuaret ad rationẽ
30.pro centenario, & talis societas bene potest con-
trahi,videlicet ꝙ ad unum pertineant duæ partes lu-
cri,& ad aliũ tertia. s.vt is qui plus debet habere plus
contulerit societati vel pecuniæ,vel oneris vt. l.si nõ
fuerit. ff. pro socio. §. de illo. [b] Cum igitur ex verbis
b dicti cõtractus appareat ꝙ Bonacursius ponebat to-
tũ capitale, & ꝙ dictus Martinus ponebat industriã,
& operas personales in dicto exercitio,& ponebat ex
pensas occurrentes, & apparet quantum huiusmodi
spectaret ad unum,& quantum ad alium,sequitur cla
ra societas secundum dictam legem si non fuerit. §.
de illo. [c] Sed contrarium est uerum.s.ꝙ dictus Marti
c nus erat factor, & minister dicti Bonacursij in dicta
apotheca,& in exercitio fęnoris,& hoc apparet clarè
ex verbis dicti contractus,& in incertis, & non cer-
tis locus est coniecturis ut in regulis iuris extra: ver
ba autẽ,dicti cõtractus sunt clara ibi remanet de suo
capitali, uel in dicta apotheca in guardia & in fa-
ctoria & cætera. quæ sequuntur, sunt pacta, &
conuentiones appositæ inter ipsum Bonacursium
magistrum stationis exercitii,& ipsum Martinum fa
ctorem,& ministrum,quę pacta,& conuentiones nõ
sunt contra naturam contractus factoriæ,ergo idem
Martinus profitetur se factorem,& clara sunt verba:
quærere ergo an sit socius vana est hęsitatio, & dubi
tatio vbi non est dubitandum extra de rescrip. cum
contingat,nec iustificat tale dubium quòd in dicta
conuentione dicatur, quòd idem Martinus habere
debet partem lucri,quia id refertur ad salariũ, ut be-
2 ne est clarum.†Item regulariter societas est quędam
fraternitas,& paritas inter socios. ff. pro socio. l. ue-
d rum [d] primo responso.unde quando in contractu est
disparitas,& non fraternitas, uel æqualitas, si uerba
contractus patiantur debent trahi ad alium contra-
e ctum.hoc scribit Bar.in l.ubi ita, [e] alias autem de do
natio.causa mort.ff.immo ex quo in dicto contractu
narratur dictum Martinum factorem dicti Bonacur-
sij cætera uerba apta ad societatem non possunt tra-
hi ad contractum societatis, quia dictorum verborũ
significatio non patitur,ac si dicerem,concedo preca
rio ita ꝙ non liceat reuocare, hæc sunt apposita ver-
f ba contra substantiam contractus [f] præcarii, & tamẽ
non potest transire in donationem, quia uerba præ-
dicta concedo præcario hoc non patiuntur, ita scri-
bit Bart.in d.l.vbi. Cum ergo in casu nostro sit dispa
ritas in percipiendo, & verba contractus sunt clara,
quia se idẽ Martinus profitetur factorem, igitur ad
contractum factorię sunt trahenda verba vt supra di

3 xi.Item† in natura societatis periculum nõ debet spe
ctare ad unum ex sociis,& non ad alium,nec esset lici
g tum.ut not. Ioan. And. [g] 14.q.3.plerique.sed in casu
nostro periculum spectabat ad Martinum, & non ad
Bonacursium,igitur non fuit societas.& ista pars est
verior; licet quo ad casum nostrum nil referat an fuę
rit socius,uel minister uel factor,ut infra dicam: ue-
runtamẽ huiusmodi factores in talibus stationibus,
& in huiusmodi fęnoris exercitio sunt diuersarũ spe
cierum:nam aliquando sunt nudi ministri, uidelicet
omnia nomine domini,& pro ipsis dominis explicãt
ita ꝙ totum lucrum,& omne periculum ad dominos
pertineat, non ad ipsum ministrum,etiam si certũ sa
larium percipiat pro labore suo. Aliquando nõ sunt
nudi ministri,sed qualificati, seu modificati ad certa
pacta, & conuentiones, ut ipsi ministri recipiant in
se omne periculum stationis,exercitij, & expensarũ,
& debet singulis annis tot pro centenario dominis
suis, & totum residuum lucri ad ipsos ministros per-
tineat,quę omnia non sunt contra naturam factorię,
sed bene essent contra naturam societatis,ut supra re
tuli. Inferamus igitur ꝙ non erat primæ speciei Mar
tinus nudus factor,uel minister, sed secundæ speciei
Martinus erat factor,& minister,non nudus, sed mo
dificatus. His pręmissis utile uidetur examinare quo
modo,uel pro qua parte huiusmodi ministri,& eorũ
domini præfati teneantur ad restitutionem usurarũ
extortarum in talibus stationibus.& gl.in c.Michael.
4 de usuris uidetur dicere quod †minister [h] non tenea
h tur ad restitutionem,& gl.in c.sicut non suo.46. dis.
uidetur idem sentire in eo ꝙ dicit quod tutor tene-
tur ad restitutionem usurarum: secus in procuratore
ęquiparando istos factores, & ministros procuratori
bus,uidetur secundum dictam gl. quòd non tenean-
tur. Inno.in d.c.Michael. tenet ꝙ teneantur ad resti-
tutionem. & hoc idem uidetur sentire ibi Hosti. qui
alleg.ad hoc.c.mulieres, de sen. excom. quod potius
facit contra, in eo quod ibi dicitur quorum manda-
to,uel authoritate mittit manus in clericũ,sunt mit-
tendi ad sedem apostolicam, de ijs uero qui mandato
alterius percutiunt an sint mittendi,ille tex. non di-
cit. Ioan. And.alleg.c.penul.de pecu.cle.quod melius
facit in eo quod dicitur ꝙ præsbyter non debet de re
bus ecclesiæ nomine alieno posse emere, quia sicut
non suo, ita nec alieno nomine fraudem facere de-
bet, & sic concordat cum capitulo sicut non.xlvi.di-
stinctione.& allega.ibi gloss. ipse tamen Hostien. in
summa. de usuris tenet quod tales ministri tenean-
tur in subsidium, uidelicet pro eo quo sunt extor-
tæ non existente soluendo, hoc etiam tenet Goffre.
in summa de usuris. & Hostien. in summa de usu-
ris eodem titulo.in fin, Nil tamen plus dicunt,& Ar-
chidiaco,in dicto capitulo.sicut non suo. 46. distinc.
nil firmat,sed remittit,nec aliter hunc articulum do-
ctores explicant. Ioan. Andr. olim in sua lectura ante
compositionem nouellæ, cuius copia non habetur,
suo capite dicebat quòd ministri primæ speciei, de
quibus supra retuli, non tenentur ad restitutio-
nem usurarum ex quo nudi ministri erant, quia nil
cõmodi ad eos perueniebat,sed ministri secundæ spe
ciei de quibus etiam supra retuli, tenentur ad resti-
tionem vsurarum,quia ad eos aliqua quota commo-

di perueniebat, quod tamen dictum ipse Ioan. And. postea in sua nouella non inseruit, & istud dictũ Ioã. And. videtur continere ęquitatem, tamen circa istud vidi dubitari an ipse intelligat, ꝙ tales ministri secũdæ speciei teneantur insolidum ad restitutionem an pro quota, quæ ad eos pertinebat, & certè pro quota non est dubium, sed pro toto intelligitur maximè cũ secundum prædictos alios etiam nudus minister teneatur insolidum. Item vidi dubitari an intelligat eo casu quo vult ministros teneri ad restitutionem ꝙ magistri etiam teneantur, & non videtur dubium ꝙ sic, & fortius cum maiorem quotam percipiant, & sunt authores facinoris, & is uerò committit, cuius authoritate delictum committi probatur de senten. excommuni. mulieres, in fi. tenentur ergo insolidũ, vno tamen soluente. alter liberatur a creditoribus. Sed nũquid qui soluit isto casu habeat actionem cõtra eum qui non soluit, saltim pro parte sua, an dẽat pauperibus erogari modo non examino. Ego dico ꝙ opi. Inno. est vera ꝙ etiam nudi ministri tenoris tenentur insolidum ad restitutionem, per dictum. cap. non suum. xlvi. di. & per dictum. c. penul. de pecu. cle. nam per dictum textum æquiparantur quantum ad prohibita talis exercitij qui nomine suo, & is qui nomine alieno exercẽt fęnus, & quia pares sunt in prohibitione pares debent esse in pœna. ſ. restitutionis
5 & qui † participat crimini cum criminoso eadem pœna debet ligari. de senten. excomm. si concubinæ: vn-
i de idem dicerem de tali ministro quo ad [i] testamenti factionem, & quo ad sepulturam, ut nec testamentũ ualeret, nec tradi deberet ecclesiasticæ sepulturæ nõ restitutis vsuris, vel cautione non præstita, quia sicut non suo, ita nec alieno nomine mutuare debuit, & ideo sicut si suo nomine mutuasset pateret dictas pœnas restõnis vsurarum, ita ualiditatis testamenti & sepulturæ similiter patiatur quando non suo, sed alieno nomine mutuauit, & illud sic erit omnino securissimum. Et quia sicut indecens fuit crimen suũ alienis commodis impendere, vt dicit tex. in dicto capitul. si quis suo, ita quoque dicendum est vt substantiam suam purgationi alterius criminis impẽdat, & puniatur in eo in quo deliquit, de transla. epi. ca. 1. & c. quando. de tempo. or. literas. de offic. delegati. cum
6 olim. cum † multis. rectè igitur ex præmissis inferatur talem ministrum etiam nudum teneri ad restitutionem vsurarum, & subiacere aliis pœnis prædictis & ita fuit exaggerandum hoc crimen vsurarum, & eius pœna extendenda & amplianda, quia multum inoleuerat, & ferè aliis exercitiis honestis non vacabatur. extra de vsur. quia in omnibus. Modo prædictis omnibus sic discussis facilè ad principalem quęstionem responderi potest. Et primo ad primam, & dico ꝙ prædicti hæredes, & ordinarius possunt licitè dicta pignora debitoribus restituere solum uera sorte contenti, & nullis exactis vsuris, nec pro quota Bonacursij, nec pro quota Martini ministri, non solum nudi sed qualificati. cum habeat certam quotam, vt supra retuli, quia vt præfertur quilibet tenetur insolidum ad restitutionem, ergo Martinus non hẽt quærelam, nec prodesset modo si diceret, fateor tam ex officio quam ad petitionem exactorum posse me cogere ad restitutionem usurarum, & prohibere ne exigerem. Sed peto mihi seruetur mos de facto consuetus, uidelicet vt uiuus non cogar inuitus restituere, quia ad hoc respondetur, nam non fit contra dictum morem, licet prædicta pignora libere restituantur: ratio. quia ille mos seruatur de vsuris extortis per viuẽtem nomine proprio, & de per se soluet, at quando tã quam minister, & factor defuncti, cuius vitiũ est purgandũ tunc propter connexitatem restitutionis por rigitur etiam ad viuentem. Item quia si Martinus exigeret quotã suam super dictis pignoribus, nõ est dubiũ ꝙ hoc faceret ex dicto contractu per se inito cũ dicto Bonacursio defuncto, sed cum contractus prædictus non sit licitus, & sine peccato non potest seruari, nec executioni mandari, & ordinarius intendat sicut debuit ad purgationem animæ dicti defuncti, q̃ purgatio stat tam in non vlterius exigendo quæ male accipit, quam in cessando ne vlterius malè accipiat, uel ex cõtractu suo illicito male capiatur, præsertim cum voluerit vt extortæ vsuræ restituerentur, & vlterius nõ exigerentur; & licet ex hoc idem Martinus consequatur damnum, hoc est ex connexitate prædicta insepa rabili, nã nõ posset exigere uigore dicti cõtractus illi citi initi cũ dicto Bonacursio, quin laceraret animã dicti Bonacursij, & ideo ex persona alterius consequetur damnum ꝙ ex propria sua non consequeretur. ff. pro socio. uerum. §. si eum. ff. mandati. si ita. ff. de vsuris exportandi. si Titius cum si. Sicut aliquãdo consequitur quis commodum ex persona tertij, qđ ex propria persona consequi non posset. de conce. p̃-
k ben. auto. [k] lib. 6. & per prædictas rationes idem dicatur si prædicti Martinus, & Bonacursius fuissent socij in dicta statione sic qualificati, & moderati per quotas, quia libere deberet fieri dicta restitutio pignoris, & sine solutione alicuius quotæ vsurarum, cum alias anima socij pręmortui purgari non posit, & hoc de primo. De secundo dubio, dico ꝙ si soluit pro capitali, capitale est extenuandũ vsque ad dictã quantitatem, ut de se patet, sed dico ꝙ secundum mores talium magistrorum semper capitale tenetur firmum, & augetur, & nunquam per particulas solutionis extenuatur, sed & completo exercitio totũ simul capiunt, sed usuras annis singulis recipiunt, & ideo præsumenda sunt dicta duodecim cẽtenaria pro vsuris, non pro sorte soluta. Sed quid refert hoc, certe nihil; quia si soluit pro sorte restat soluere pro usuris. xii. centenaria siue soluerit usuras, siue restet soluere talem quantitatem debet restitui exactura non remanere penes Martinum, vel hæredes Bonacursij, quia ut supradictum est tenentur ad restitutionem insolidum, & ratione contractus cõnexi, & communis criminis debet restitui, & totum prohiberi, ne ulterius exigatur. Item ꝙ Martinus non posset petere ut dicta quantitas. xii. cẽtenariorum computaretur in sortem cum ipse sit usurarius, & non restituens usuras, non potest ab aliis petere, de usur. capitul. quia fru-
l stra; [l] dico tamen quòd expensæ factæ per Martinũ in pensionibus stationis, discipulis, massariciis, & aliis occurrentibus debent solui per hæredes Bonacursij, & per dictum Martinum pro rata quotarum, quas extrahere debebant de lucro, ex quo usuræ omnes restituuntur, & nemo percipit speratum lucrum, & damnum æquè partiri inter eos æqualance,

lancē, scilicet pro rata quotarum sperati lucri. Et prę
dicta sunt uera de iure, & de æquitate, & sunt prædi-
ctis Bonacursio, & Martino fauorabilia, & ideo etiā
in dubio sequenda, nec indennitas Martini digna est
fauore, uel pietate, cum sit de commertio illicito, si-
cut alias diximus ꝙ licet præstari alimenta filiis sit
fauorabile, hic tamen fauor non respicit spurios, qui
m non sunt digni fauore, [m] sic licet alias conseruatio
indemnitatis tertii sit fauorabilis, tamen quan-
do est circa retentionem usurarum non est fauorabi
lis, quia dicto casu quod uocatur damnum, est utili-
tas, sicut alias dicimus ꝙ est malus dolus, & bonus
dolus. ut de eo qui est coactus intrare religionem di
citur. n. pati bonū dolum, & hinc est ꝙ si minor est,
non tamen petit restitu. quia uerè non est lesus, cum
in meliorem statum tractus sit, pari ratione non es-
set securare Martinum indemnem si permittatur in
quota usurarum, Sed potius indemnis seruatur, si ad
restitutionem cogatur & bono grauamine grauā-
tus est, & bono dolo deceptus est, & quod sibi reser-
natur quod est statim restituturus est contra regulā
dolo facit, de regul. iur. lib. 6. quæ regula per glossam
ibi exemplificatur in usurario qui petit usuras cum
statim restituturus sit. xiij. q. iiij. nullus. cum si. patia-
tur ergo Martinus liberam restitutionem fauore ani
n mæ [n] magistri sui, & suæ propriæ & ne cum teneat
repentina mors, & incauta ipsius Bonacursij magi-
stri sui quòd quantum cupidè cumulabat tam larga
7 manu dispergatur. † Nam fœlix est ille quem faciūt
aliena pericula cautum, & uerè in uanitate mentis,
& ociositate sensus oberratis qui per fas, & nefas di
uitias congregat, quas uno momento sui sit reiectu
rus. xlvij. distin.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ In restitutione capitalis.] *Distingui consueuit quo ad restitutionem capitalis, aut a principio quis illud dedit ut communicaret, aut ut suum remaneret. primo casu communicatur, secundo uero non. Aut sumus in dubio, & sic non apparet an sit datum ut communicetur, uel restituatur & tunc si sumus in societate omnium bonorū tex. in l. 1. §. fi. & in l. 2. ff. pro socio supponunt quòd nō sit facienda restitutio: In alijs uero societatibus, gl. idem tenuit in l. 1. C. eo, contra quam concludunt ibi Cyn. Bal. Saly. & communiter alij, & communem esse contra glo: in alijs societatibus quā omnium bonorum testatur Hiero. Paul. in libro nuncupato prouinciale fol. 43. uersic. Duo contraxerunt societatem omnium bonorum. Et ꝙ in dubio capitale non censeatur communicatum, sed remaneat præcipuum illud ponentis est communis, & communior, prout per Io. de Ami. de Vena. cons. 16. factum taliter, nu. 6. & seq.*

b ¶ §. de illo.] *Lege tu. Et. §. de illa. Insti. eo. Idem uoluit Hostien. in sum. de usur. q. 8. col. 8. uers. Est tamē ueritas. Et hanc opin. dicunt communem post Fulgo. Corn. consi. 133. uiso, post nu. 1. & D. meus in l. si pascenda, post nu. 6. C. de pact. Et adeo est uerum hoc dictum Lapi ꝙ plus ponens pecuniæ, uel operæ plus habeat, quod si pactum sit inter socios quod unus habeat duas partes lucri, alter unam, intelligatur si ille plus posuerit pecuniæ, uel operæ. Saly. in l. mutius, in 7. q. post nu. 8. C. pro socio. & Io. de Ami de Vena. cons. 62. casus super quo. nu. 8.*

c ¶ Si non fuerit. §. de illo.] *Lege ut supra si non fuerit. §. de illa. insti. de socie. & pro his quæ dicit hic Lap. uideantur Saly in alle. l. mutius in princip. ff. pro socio.*

d ¶ L. uerum.] *Et glo. in uer. & adeo, in alle. §. de illa. insti. eo. & ibidem Ange. post nu. 4. & Christo. por. Idem etiam uoluit Roma. Singu. 660. incipien. Cyn. in l. ubi societatem, & bonam amiciciam ius fraternitatis obtinere dicit, & Sozzi. con. 265. præsentis, col. 5. uers. tertio societas. Et adeo fraternitas inter socios consideratur, ut plures socij pro uno, & unius loco habeantur. iuxta tex. in l. sed & loci, §. si communem. ff. fini. regun.*

e ¶ In l. ubi ita.] *Et Bal. in l. 2. col. 1. post nu. 4. uersic. Aduerte aut pactum. C. de iu. emphi. Et Bar. hic adductum sequuntur Feli. in c. cum M. post nu. 72. de consti. & præceptor meus D. Phi. Dec. in l. contractus, ante nu. 37. uersi. Ad hoc intelligitur. ff. de reg. iur.*

f ¶ Substantiam contractus.] *Conuentio, seu pactum cōtra substantiam contractus non ualet. l. cum præcario. ff. de præca. D. meus qui alia iura adducit in alle. l. contractus post nu. 36. uers. Et ista conclusio. ff. de reg. iur. Idē uoluit Alex. cons. 18. uisis, ante nu. 2. & nu. 8. & ante lib. 2. Et hanc opin. dicit ueram, & communem Cur. Iun. consi. 56. præsupponitur, nu. 2.*

g ¶ Vt no. Io. And.] *Legerem ut no. gloss. Ioan. quæ est in uer. negociatoribus. Et quòd illa gl. sit Ioan. colligitur et ex uerbis Saly. in authen. ad hæc in 14 quæst. nu. 12. C. de usur. & Sozzi. con. 275. præsentis, col. 4. post nu. 4. uers. Confirmatur ista opin. Et quòd non ualeat pactum ut ad unum tantum periculum, seu damnum spectet habemus tex. in alle. l. si non fuerit. §. aristo, qui hanc societatem leoninam appellat. ff. pro socio, & in §. seu. uer. & adeo. insti. eo. Idem uoluerunt Bartho. Brixien. in 3. quæstio. Domi. nu. 3. Bal. & alij in l. 1. C. pro socio, Abb. in c. nauiganti, nu. xi. de usur. Paris. consi. 90. uidi, nu. 44. lib. 1. Præfata conclusio quam omnes tenent, & dictum Lapi hic limitari posset non procedere quando pactum de non sentiendo damnum, seu periculum esset in fauorem ponētis operas, & sic contra ponentem pecunias, ea ratione quia satis amittit qui operas suas perdit: Et quia hic non tam socius, quā operarum locator dici potest. Hoc sentiunt Saly. in authe. ad hæc in 14. q. nu. 12. uers. Aut hoc pactum est appositū ab eo qui operā. C. de usur. Abba. in alle. c. nauiganti, eo. ante nu. 12. dum dat alium intellectum ad §. de illa insti. de socie. Et hæc limi. colligitur etiam ex pulchra distin. Ange. in dicto. §. de illa, num 4. Hanc tamen limi. restringo, & intelligo quando damnum non contingeret facto ipsius ponentis operas, alioqui ad illum periculum, ac damnū spectare deberet, iuxta text. in l. item quæritur, in prin. & §. 1. & alijs, & in l. si merces. § qui columnam. ff. Loca. Quod etiam uoluit Ambro. de Vigna. in Tracta. Vsura. conclu. 9. nu. 172.*

h ¶ Minister.] *Ad Lap. hic se remittunt, & ipsum sequuntur Ludo. Roma. Singu. 271. fui interrogatus, ubi relatis opin. dicit Lapum plenius omnibus discutere, & sic cum eo residere uidetur. & Laur. de Rodulph. in tracta. usura. quæst. 57. ubi in fi. dicit omnino uidendū Lap. hic, qui firmat opin. Inn. Ad eundē se remittit Phi. Frā. in c. 1. ante nu. 3. & ibidem Apostil. 1. ad Gemini. de testi. lib. 6. Idem Fran. in c. 2. nu. 14. de usur. eo. libr. Andr. Barba. in Apostil. ad Bal. in c. 1. §. similiter, in uer. quæro*

an proxeneta.de contro.inuesti. Apostil.ad Abb. in alle.hic,c.Michael,in uer.nomine alterius.de usur.Lap.&c hic citant Alex.in l.si quis iniquum.§.si procurator.post nu.12.& Sozzi.post nu.xi.ac Io.Firma.in suo Reper.in uer.proxeneta contractus usurarij.Hyppo.de Marsi. in l.si sciente,nu.5.& seq.ff.ad leg.pompe.de parri. ubi & de notario conficiente instrumentum usurarium, & Ad uocato dictante.Ex dictis Docto.in alle.cap.Michael,& Pau.Castren.in dict.§ si procurator,nu.1 Alex.& Sozzi.ubi supra,Ias.nu.15.Dominus meus nu.18.Iac.de Sā. Geor.in 2.lectu.nu.8.Cur.Iun.nu.12.& Claud.Seysel. nu.9.constat quòd uerior, & magis communis opin. est quòd factores,proxenetæ,tutores,procuratores, & similes teneantur ad restitutionem usurarum in subsidiū uidelicet quando dominus non est soluendo,& hanc opi. cum ista limi. testatur magis communem Sozzi. in dicto. §.si procurator,nu.12.uers.magis communis. Ego autē declararem, & intelligerem dicta Docto. ubi supra, & alibi de ijs tractan.iuxta declarationem Gemini.in c.fi. 46.distin.ubi reassumit dicta Lapi bit,omnia pulchrè di lucidans, & iuribus, ac rationibus optimè ipsius intentionem probans, nec ab eius dictis recedi posse existimo.

i ¶Quo ad.] *Hæc uera puto iuxta tamen modificationē, & declarationem Gemini.in alle.c.fi.*

k ¶Authoritate.] *Videlicet uers. Licet enim ex persona sua,& per Paris.con.117.si quærimus,nu.21.uol.4. Ad idem est tex.in l.si post §.si.ff.de bono.pos.con. tabu.& in l.petendæ,ubi glo.fi.dat concordan.C. de tempo.in in te.resti.*

l ¶Quia frustra.] *Et c. Michael. Exceptio illius c. quia frustra quando locum habeat declarat idem supra Alleg.55.quidam coram.nu.3.& sequ.*

m ¶Digni fauore.] *Supponere uidetur ꝙ filijs spurijs denegari possint alimenta quippe qui digni non sint fauore.s.alimentorum,seu ut eis alimenta præstentur. Contrarium ut uerius,& communiter comprobatum tenendum est iuxta æquitatem canonicam,quæ disponit filijs spurijs præstanda,& legari posse alimenta, unde ea præstari debere est tex.clarus in l.cum haberet in fin.de eo qui dux.in matri.Idem uoluit Bar.in l.si.nu.7.ff.de his qui.ut indi.& in authen. ex complexu C.de ince. nup. Mathesi.not.147.no.singulare Ange.de Aret.Insti.de iu.natu.post nu.5.uers.Sed secus de iure canonico.Abb. consi.50.uidetur,nu.2.uers.De iure uerò,& consi.115, uidetur,post nu.1 uers.sed profectò, & nu.2.& sequ. lib.2.Sozzi.in l.1.nu.45.ff.solu.matri.Anto. Corset.in suis syngu.in uer.filij spurij.Dec.Neapo.capit.181.in caus.Cur.Iun.consi.37.circa controuersiam, uersus fi. Præceptor meus consi.311.in casu,num.4.& 576.pro resolutione,nu.1.Lamber.de iur.patro.arti.6.quæst.3. lib.3.nu.14.Quod non solum procedit in teris ecclesiæ, sed etiam imperij,& ubique locorum iuxta communem opin.quicquid dixerit Ioan.de Imo.in l.Lucius.§.in testamento.ff.de lega.1.prout uoluerunt glo.fi.ad fi. Anto.de But.Cardi.& Abba. in alle.c. cum haberet de eo qui dux.in matri.Bal.consi.262.recolo,post num.2.lib. 2.loquens in ciuitate Mediolani.Ange.ubi supra, uers. Sed aduerte,ubi dicit ꝙ ipse,& aliqui amplissimi Docto. ita in facto consuluerunt in casu qui occurrit de facto apud Regium.Abba.in alleg.c.cum haberet in ult.not. Feli.in c.ecclesia S.Mariæ,nu.45.de consti. & Corset. in syngu. in dicto uer.filij spurij, uers. Et in hoc hodie statur iuri canonico,etiam de iure ciuili.Rui.consi.102. super fidei commisso,ante nu.10.uers.& quamuis.lib.3. Qui Lapum defendere uellet, respondere posset ꝙ ipse loquatur secundum iura ciuilia,præsertim iuxta authē. ex complexu,ibi omnis paternæ substantiæ beneficio indigni,ut nec a patre alantur.C.de inc.est.nup. Verū hæc defensio in fauorem Lapi maximi,& præ clarissimi Canonistæ non uidetur congrua,cum supponat uel ꝙ ipse a iure canonico recedat,ac inhæreat opinioni iuris ciuilis a canone reprobatæ,seu modificatæ. Vel quod peius esset, ꝙ Lap.nescivisset hoc iure canonico caueri,unde tutior responsio mihi uidetur ut dicamus alimenta quæ dantur filijs legitimis,& naturalibus esse fauorabilia, fauorabiliter que ex omni iure illis concedi, siue loquamur de iure naturali,etiam primæuo, siue de iure gentium,siue de iure ciuili,siue de iure canonico,siue etiam de iure diuino: At ea alimenta quæ spurijs conceduntur non continent fauorabilem causam,sed solum quandam pietatem,seu æquitatem canonicam ab omni alio iure extraneam,ea præsertim ratione ꝙ spurij nec ueri filij, nec naturales dici mereantur.dicta authen. ex complexu.Imò tales cum earum matribus eijciendi sunt prout Gene.cap.21.Eijce ancillam hanc & filium eius,non.n. erit hæres filius ancillæ cum filio meo Isaac, & postea. surrexit itaque Habraam mane tollens panem,& utrē &c.Et sic intelligamus Lapum non negare quin alimenta spurijs sint præstanda,sed solum inferre ꝙ in præstatione huiusmodi alimentorum non cadat consideratio alicuius fauoris,sed alicuius pietatis,quæ inter se ualde differunt,ad tradi.per Docto.in l.1.ff.solu.matri. Et illa pietas non permittit aliquem qualitercunque natū fame perire.Gene.dicto cap.21.Noli timere, exaudiuit .n.Deus uocem pueri de loco in quo est &cat. Vel alio modo ipsum defendamus,ut dato etiam quòd aliquis fauor considerari posset in tribuendis huiusmodi alimentis spurijs, tamen si præstationem alimentorum conferimus quæ fit filijs legitimis & naturalibus, huic quæ fit spurijs,illam uerè fauorabilem dicemus,omnique iuri consonam, Hic uerò minimum fauorem considerabimus iuxta ea quæ nos docet philosophus in prædica. de quanto tex. 24.ubi comparatiuè montem paruum dici posse ostēdit, sic minimum hunc, & quasi inconsiderabilem fauorem pro non fauore existimare debemus iuxta tex.in l.Seio, ff.de in inte.resti.l.si oleum in fi.ff.de dolo.c.licet causam uers.modica,uel nulla.de probatio.& ad Cumu.per Corset.in tracta.de Minimis.*

n ¶Fauore animæ.] *Qui fauor operatur ut consuetudines,& multa alia cessent. Luc. de Pen.in l.quotics, columna.9.C.de digni.libro.xij. Et dixit Ancha.consilio. 411.& prima,numero.5.quòd præsumptionibus etiam. l.merito.ff.pro socio.locus non est quando de salute animæ agitur,sequitur D.meus in c.in præsentia,licet corruptè Ancha.citet post numerum.15. de proba. ubi etiam dicit quòd tutior uia pro anima eligi debet. De fauore animæ, eiusque effectibus aliqua scripsi in 6. quæstione. Reg.de Impe.bene.uiuen.numero.2.& in 6. de Verisi. numer.6.*

SVMMARIVM.

1 *Sacerdoti an impune liceat aliquo casu decedentium confessionem reuelare.*

2 *Iudex*

2 *Iudex & testis nemo potest esse in causa propria.*
3 *Confessiones audire est actus iuris dispositione secretus in quo testes non possunt exhiberi.*
4 *Probatio leuis sufficit ubi difficilis est probatio.*
5 *Sacramento rei statur in materia dubia etiam pœnali quæ stat in secreto, & conscientia alterius.*
6 *Præsumptio præsumptione reconditur.*
7 *Confessioni annexa seu dependentia aut cohærentia quæ sint.*
8 *Confessio alicuius an sufficienter probet.*
9 *Corrigi quædam statim permittuntur quæ non cum interuallo.*

ALLEGATIO XCIIII.

1 QVidam† presbyter audiuit confessionem in
articulo mortis dũ decessit cuiusdam mu-
lieris coniugatæ, & illa inter cætera cōfes-
a sa est ꝙ ex alieno uiro [a] prolem suscepit, quam tan-
quam prolem uiri sui legitimi nominauit, reputari,
credi, & tractari fecit per uirum suũ, & alios. Postea
contigit ꝙ præfatus sacerdos reuelauit uiro hoc de-
lictum; ordinarius procedit contra dictum præsbyte
rum ex officio tanquam reuelantem confessionem,
præsbyter citatus, & constitutus in iudicio fatetur se
reuelasse dictum de licentia, & commissione facta si-
bi per ipsam mulierem morientem ut suam conscien
tiam purgaret, & hoc paratus est iurare. Quæritur
nunquid conueniri possit tanquam reuelator confes
sionis. Et uidetur prima facie ꝙ sic, quia cōfessus, est
b se reuelasse confessionem, sed in confitentem [b] nul-
læ sunt partes iudicis nisi in cōdemnando, igitur &c.
Pœna autẽ grauis est de pœn. di. 6. sacerdos, de pœn.
& re. omnes. §. caueant. nec ipsi præsbytero dicenti
se prædicta reuelasse de licẽtia &c. ut supra; quia hoc
sibi credi non debet ad effugiendam pœnam prædi-
ctam: & licet confessus fuerit ꝙ cōiugi reuelauit, sed
de licentia, tamen ipsi confessioni stari debet contra
se, & in ea parte in qua contra se facit: in ea autẽ par-
c te in qua facit pro se, stari non conuenit; [c] alias faci-
le quilibet reuelans confessionem posset pœnam ef-
fugere asserendo se hoc fecisse de licentia peccatoris,
& sic lex esset imposita uerbis, non rebus contra de-
cre. commissa. §. porrò, de elect. libr. 6. dicere enim ꝙ
cōfessio sua releuauerit eum a pœna, & in causa pro
2 pria probaret, absurdum esset, cum† in causa propria
d [d] quis & iudex, & testis esse non possit & prohibea-
tur ergo &c. præterea posito ꝙ cedi deberet de licen
tia, adhuc non excusaretur præsbyter, cum enim uide
ret ex tali reuelatione promptum periculum immi-
nere posse, forsan homicidii: nō debebat dictus præs
byter peccanti parere, nec ad id arctabatur, præser-
tim cum ex tali reuelatione, & periculo secuto irre-
gularitatis defectum possit merito formidare. In cō
e trarium [e] uidetur ueritas, & alio non dato quã in the
mate sit propositum dictus sacerdos damnari nō po-
test tanquam reuelator confessionis, & maximè dire
ctè, uel pœna ordinaria inferenda per dictum. c. om-
nes. §. caueant, & hoc ostenditur infra scriptis pluri-
bus rationibus. Primo quia sacerdos potest cōfessio-
nem reuelare de licentia peccatoris ut scribunt, &
not. doct. in c. significasti. de adult. & in c. nemo, de si
mo. & probatur in c. Matthæus, eo. tit. & ibi no. & ra
tio est in promptu. Si igitur præfatus sacerdos hoc di
cit de licentia præfata excusatur, sed quod fecerit de
licentia probatur, seu saltem præsumitur sufficiẽter,
nisi aliud in contrarium probetur per infrascripta, ui
3 delicet in primis propter naturam actus,† nam audi
re confessiones est actus iuris dispositione secretus,
in quo testes non possunt, nec debent adhiberi, sicut
nec examinationi testium qui secreto, & sigillatim
deponunt, uel instrumenta quæ testes requirũt pro-
bare nō possunt, & sic taliũ probatio efficitur impos
sibilis secundum regulas communes. Et ideò insur-
git alia regula specialia per iura secundum diuersas
qualitates negotiorum diuersos modos probandi in
duxerunt, nec uoluerunt angustare qualitates proba
tionum, sed potius ampliare, & habilitare; exempla
patent, difficile est probare paternitatem, & filiatio-
nem, copulam carnalem, & consanguinitatem lōgin
f quam, unde iura in ijs [f] & similibus casibus qui non
recipiunt consuetas probationes contentantur pro-
batione quæ haberi potest. ut extra de proba. eo. tit.
g [g] de fi. præsby. Michael, de testamen. licet ex quadam
4 cum simi. Item† in l. si quando. C. unde ui. [h] difficile
h est probare res ablatas. & in l. sancimus. C. de iudic.
i [i] in taxatione expensarum, ideo lex prouidet ꝙ suffi-
ciat probatio leuis. Item ea quæ fiunt domi, & in ca-
pitulo non possunt per extraneos commodè proba-
k ri, ideo ad ea probanda admittuntur domestici, [k] & il
l li de capitulo. [l] de testi. ueniens. ij. de proba. c. iij. [m] &
m ibi not. unde Inno. in c. super eo. ꝙ met. cau. extẽdit.
n l. si quando. C. unde ui. ad quãcunque uiolẽtiã. [n] Itẽ
o ad ecclesiam de dolo. [o] Item ad fructus. [p] Item quan
p do dominus banniuit, & hoc idem approbat Hostiẽ.
Item tutor, prælatus, executor aliqua expendit, nun-
quid in qualibet minuta expensa erunt duo testes, ab
sit. Sed sufficit probatio quæ conuenienter potest ha
beri secundum naturam actus. Item de facto etiam
proprio quæritur ab eo qui alias non est idoneus te-
stis ut in l. serui responso, canonizata. 4. q. 3. ubi text.
2. responso dicit ꝙ tunc credendum est, quando alia
q probatio ad emendam ueritatis [q] non est: unde glos.
ibi dicit ꝙ propter defectum admittitur minus bo-
nus. ad hoc facit de testi. cog. c. fin. & xiiij. q. iij. in c. fi.
& C. de hæreticis. l. ulti. de elec. cum dilect. not. gl. in
d. c. fi. de testi. cogen. cum multis si. Quid igitur mi-
randum est si sacerdoti bonæ famæ, & qui aliàs uixit
r honestè, [r] de actu qui obuenerit in foro pœnitentia
li secreto, & ubi nullus est, nec consuetus est esse, cre
datur maximè in materia aliquando reuelabili, ut est
prædicta: ut infra dicetur. Sed licet non stetur confes
sioni per se, nec sit præcisa probatio, tamen in tantũ
operatur hæc præsumptio quòd transfert onus pro-
bandi in agentem, quia is debet probare contra quẽ
facit præsumptio, ut eccle. benefi. cap. uni. Præsertim
cum non accuset peccator, sed tertius, tunc enim ipsi
tertio uerè incumbit probatio, quòd facere poterit
probando quòd sacerdos ipse coram pluribus con-
fessus fuerit se reuelasse, & non adiecit de dicta licen
tia, uel coram pluribus simpliciter reuelauit nil addi
to de licentia. Talis enim probatio sufficit isto casu,
licet alias in criminali talis probatio non sufficeret,
ut infra dicam. Si autem ipse esset peccator qui accu-

sarect

ſaret ſacerdotem de reuelatione ſuæ confeſsionis,
tunc fortè ſecus ſecundum ea quæ ſcribit Ioan. And.
f poſt Inn. de accuſat. ſuper ijs [f] nam ſi accuſo Titium
de periurio, qui promiſit Sempronio ſoluere centum
intra decem dies, & dico eum non ſoluiſſe, & produ-
co promiſſum, per lapſum dierum, & iuramentum,
certè non probo, etiam ſi accuſatus fateatur ſe promi
ſiſſe, & tempus lapſum, dummodo aſſerat ſe ſoluiſſe,
quia tibi tertio non debui ſeruare probationem ſolu
tionis ſed Sempronio: unde ſi ipſe accuſaret, tunc di
centi ſe ſoluiſſe incumberet probatio: vt ibi no. ita re
ctè in propoſito, cum ipſe peccator de hoc non refe-
rat quæſtionem, ſed alius, ſufficit ſacerdoti aſſerere
de licentia hoc feciſſe, ex quo peccator qui de huius
licentia erat conſcius non refert quæſtionem ſecun-
dum prædicta, & nota in d. c. ſuper ijs, & ſecundum
ea ſuper hoc infra latius dicam, & hoc de primò. Se-
5 cundo† quia in materia dubia, etiam pœnali, quę ſtat
in ſecreto, & conſcientia alterius, ſtatur ſacramento
t [t] rei, vt eſt tex. in c. ſi uero aliquis. de ſenten. excom.
& ibi eſt glo. ordi. vnde nota, ꝙ percutiens clericum
ſciret, uel neſciret eum clericum, ſtatur ſacramento
ſuo: ut ibi, ad idem eſt tex. & gl. ordi. nota. in ca. in le-
ctum, xxiiij. q. ij. ubi per iuramẽtum probat vir quòd
ſororem uxoris cognouit, credens eam propriam ſo
re vxorem : quando occulta negatio probetur : uide
not. in c. 2. de tornea. in nouel. & ꝙ not. de homici. ſi-
gnificaſti. ij. ſuper gl. not. ꝙ à nulli igitur dubium de
bet eſſe quòd ſi in iudicio conſtitutus confeſſus fuiſ-
ſet ſe ſororem vxoris cognouiſſe, ſed ſe hoc feciſſe
ignoranter credens illam uxorem, & hoc iuraret, effu
geret pœnam prædictam. ca. in lec. marit. & dicit ibi
gloſſ. hoc ideo quia alij teſtes non poſſunt haberi. Pa
tet igitur ꝙ in materia pœnali ad euadendam pœnã
ſtatur ſacramento rei, ratione materiæ, & impoſsibi-
lis probationis niſi contrarium probaretur: ita rectè
in propoſito cum de dicta licentia habita in confeſ-
ſione, & in actu ſecuto de quo teſtes haberi non poſ
ſunt ſtari debet aſſertioni iuratæ ſacerdotis niſi ut p̃-
miſſum eſt contrarium probaretur per agẽtem. Ter-
tio quia in materia non reuelabili præſumitur pecca
torem nolle prodi, tamen in materia iuris permiſsio-
ne aliquando reuelabili ceſſat iſta præſumptio, ſeu ſal
6 tem faciliter tollitur alia præſumptione, quia† præ
u ſumptio [u] præſumptione reconditur qui ſi. ſint le. tã
ta. & ibi not. Illa autem materia de præſumptioni-
bus partium eſt alii reuelabilis iuris permiſſione ſe-
cundum ea quæ plenè leguntur, & not. in ca. officij,
de pœniten. & re. unde quando mulier non eſt potẽs
reſarcire damnum marito, & videt periculum nõ im
minere, tunc poteſt, & debet reuelare. Talis igitur
materia cum aſſertione præsbyteri, & iuramento tol-
litur præſumptione ꝙ peccator noluerit prodi, im-
mo præſumitur ꝙ potius in caſu a iure permiſſo pro
di mandauerit. Præſertim cum ſacerdos hoc aſſerat,
x [x] & iuret; & facit pro hoc optimè, quia ipſa mulier
moriens dicitur alteri commiſiſſe hanc reuelationẽ,
& illa parens reuelauit, & hoc atteſtatur, igitur patet
ꝙ non prodi curauit, nec nocet ſi dicatur commiſit
alteri ergo non ſacerdoti. Primo quia non infertur
hoc, quia potuit committi duobus, & merito ad ſecu
ritatem, quia nõ erat certa ꝙ unus pareret, alias qua
re non potius ſacerdoti hoc commiſſet tanquam ho-
neſtiori, & cui vniuerſa ſecreta conſcientiæ ſuæ pro-
palauerat. Quarto iterum non fuit confeſſus ſimpli-
citer ſe reuelaſſe, ſed cum qualitate uidelicet cum li-
centia peccatoris, modo ſic, ſi Titius probaret inten
tionem ſuam per confeſsionem meam, oportet quòd
aut meam confeſsionem recipiat, aut reſpuat, & ma
ximè quando confeſſio, & qualitas adiecta prolata
ſunt ſub vno conſtructu uerborum prout hic, quia
non ſimpliciter, & de per ſe eſt confeſſus ſe reuelaſ-
ſe, ſed de licentia peccatoris, ſecundum ea quæ ſcri-
bit Ioan. And. poſt Archidiaco. de conſe. c. ij. libro. 6.
Iſtud etiam declaratur per tale exemplum, pone ſtatu
tum imponit pœnam nuntio citanti ad domum, niſi
cedulam citationis, & nomen ſuum ibidem dimiſe-
y rit, nuntius [y] retulit ſe citaſſe ad domum, cedulam, t
& nomen ſuum dimiſiſſe; accuſatur ꝙ citauit ad do-
mum, & nomen, & cedulam non dimiſerit, producit
accuſans ad probandum quòd ad domum citauit, re
lationem nuntij referentis ſe ad domum citaſſe, reus
producit totam relationem, ſcilicet quòd ad domum
citauit, & ꝙ cedulam, & nomen dimiſerit, obtentum
eſt accuſatione non probata, & nuntium effugere pę
nam per propriam relationẽ, & hoc ex natura actus:
ita in propoſito, vnicuique enim ſtatur in ijs quæ ad
ſuum officium ſpectant, ſaltem præſumptiuè de fri-
gi. & maleficia. fraternitatis. de teſtibus. olim. De of-
7 ficio† enim ſacerdotis eſt audire confeſsiones, & etiã
peccatori ſatisfacere, & iuuare circa ea quæ tendunt
ad purgationem animæ, & in executione iniuncto-
rum ſibi per præsbyterum, hęc enim ſunt ipſi confeſ
ſioni annexa, & cohęrentia, & dependentia, & idem
iudicium habendum eſt de conſti. c. translato. Quin
to quo ad puniendum ſacerdotem ſufficit probare
quia etiam extra iudicium hoc dixit, licet alio caſu
confeſſio extra iudicialis in criminali non probet, &
hoc ideo quia alia probatio haberi non poteſt pro-
pter naturam actus ſecreti. ita ſcribit Ioan. Andr. de
pe. & re. omnis, ponit Vincen. in d. §. Caueant, pari ra
tione idem ſacerdos debet ſe poſſe defendere per aſ-
ſertionem ſuam, vel iuramentum, ex quo alia proba
tio non poteſt haberi, quia actoris, & rei æqua de-
8 bet eſſe conditio. †Nec ob. ſi dicatur confeſſio alicu-
ius non probat per ſe, quia propriè non dicitur pro-
bare, ſed dicitur ꝙ ſit eius cõfeſſio qualificata, & ſic
aſſerta, & iurata inficitur propter naturam actus, &
facit eam eſſe nõ idoneam cõfeſsionẽ nec ſufficiẽtẽ
ad damnãdum de tãto crimine, ſeu ſaltem vt ſupradi
ctum eſt trãsfertur onus proban. in aduerſariũ. Sex-
to hæc quæſtio videtur expedita per ea quę ſcribit
Ioan. And. poſt Hoſtien. in c. omnis, de pœn. & re. ſu
z per ver. reuelare [z] vbi format talem quæſtionem. Po
ne parochianus accuſat præsbyterũ ꝙ reuelauit pec-
cata in cõfeſsione depoſita; ſacerdos confitetur ſe il-
lud dixiſſe, ſed ab eo non habuiſſe in confeſsione, ſed
alio modo, dicunt quidam ꝙ niſi probetur contra
præsbyterum ꝙ per confeſsionem illud ſciuerit nõ
punietur. Alij quòd punietur niſi probet præsbyter
ſe alio modo ſciuiſſe. Hoſtien. eligit quoddam me-
diũ ꝙ punietur aliqua pœna extraordinaria, facit de
exce. prælato. quam ſit, ſed quo ad pœnam. ca. omnis.
probari oportet quòd per confeſsionem ſciuerit, ita
in pro-

in proposito, ad hoc ut locus esset pœnæ. d. ca. omnis, oportet probari quod sine licentia hoc reuelauerit & hoc posse probari per modum de quo supra dictū est, & fortius in casu nostro hoc procedit ubi est tertius accusans, & non peccator, & tamen in casu ubi peccator accusaret habet locum quod prædicitur. Septimo si in criminali causa ad defensionem rei, & ad fugiendam pœnam sufficit ex interuallo confessionem suam exponere dummodo non perimet, sed exponat, ut in c. dilectis, de accusa. fortius licebit cōfessionem exponere, & qualificare simul cum con-
9 fessione, & sine interuallo. † nam quędam permittūtur statim corrigi, quæ cum interuallo non concedūtur, ut in teste qui antequam ad aliud diuertat potest dictum suū corrigere, secus cum interuallo ut no. de
a testi. cum clamor. [a] Iste ergo qui dicit se reuelasse cū
b licentia non fuit simplicier confessus [b] sed cum expositione, & qualificatione prædicta, quæ cum fuerit coniuncta, & permixta, & uno contextu uerborū prolata, tota debet recipi, aut tota expelli: ut supra dictum est, nec nocet eidem sacerdoti si dicatur non debuit procedere propter periculum, quia ista electio an sit periculum, uel non; erat peccatoris melius informati, non sacerdotis, ut in d. c. officiis, de pœn. & re. sed etiam posito, quod ex ea causa parere non debuisset, tamen non potest puniri tanquam reuelator ubi est licenta peccatoris, ut supra dictum est in omni. d. c. significasti. de adulterij. & ca. nemo. de simonia & probatur & no. in d. c. Matthæus. eod. titu. esset aliud peccatum extraordinariè puniendum, & si forte errauit, quia putauit non esse periculum ex aliquibus coniecturis, ubi erat: mitius debet puniri. Pręterea dictus alius commissarius iam reuelauerat, & periculum ortum erat ab alio, imò forte periculum fuisset contra ipsum primum reuelantem, nisi præsbyter ad hoc interrogatus assensisset, quia re lata ab alio non credens, sed sibi ad iniuriam reputās fortè. cum uerisimiliter offendisset, & secundum hoc sacerdotis cessauit periculum, & non attulit si periculum erat. Si uerò attenta conditione personæ nullum periculum esse dicitur, saltem tale propter quod relatio deberet cessare, præsertim in ciuitate Floren,
c ubi nemo quam leges mutire, aut mugire [c] audet, & pęnam formidat, & iustitiam constantissimam: & ipsa mulier mortua melius nosse hoc debuit cui uiri sui conditiones notissimę erāt, & præsumitur bene deliberasse nisi contrarium apparet, uel probetur, & per prædicta patet clarè responsio ad contraria & sic obtinui. Lapus de Castiglionchio.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶Ex alieno uiro.] *Non declarat Lap. hic an assertioni matris quod ex alio uiro filium susceperit credendum sit, & per illam filio praiudicetur? Tu dic quod iuxta terminos huius Alle. quæ supponit nominationem, reputationem, & tractatum pro filio, uidetur tex. in terminis in c. per tuas. de proba. pro negatiua, & hanc opin. pro negatiua communem esse dicit Abb. in d. c. per tuas. nu. 4. Dum autem subdit. Etiam si ambo parentes negant illum filium, dic tu quod si supponimus parentes id negare casus esset de indubitali, si enim sunt parentes qui id negant eis credi non poßit, ex quo si sunt parētes ergo & ille filius, quia ad conuertentiam, seu ad aliquid, sed intellige tu Ambo parentes respectiuè, Mater uera parens, & illius maritus pro patre habitus. Et hanc etiam communem testatur Hyero. Gig. respon. 146. in causa, nu. 3. lib. 2. Imò Feli. in alleg. c. per tuas, nu. 14. ad idem probandum, quòd non stetur confeßioni coniugum contra filium, stante priori tractatu pro filio, citat, & sequitur Lap. hic, Ego autem non uideo ubi Lapus hoc dicat.*

b ¶In confitentem.] *Vt l. proinde 2. in fi. ff. ad leg. Aquil. l. uni. C. de confes. Bal. in l. 2. nu. 3. C. de custo. reo. Tho. Granma. con. crimi. 49. in causa, nu. 17. & seq. & ante. nu. 14. nu. 16. & sequen.*

c ¶Non conuenit.] *Idem uoluit Bar. in l. Aurelius. §. idem, nu. 2. ff. de libe. lega. inferens ad confitentem se hominem ad sui defensam occidisse, quo casu statur confeßioni quod occiderit, sed non quòd ad sui defensionem. idem notauit Sozzi. Reg. 186. in 2. fallen De hoc clarius loquitur infra Lap. post nu. 6. uers. quarto iterum, & post. nu. 9. uers. iste ergo, & nos plenius tractabimus in uer. simpliciter confeßus.*

d ¶In causa propria.] *Idem dixit supra alleg. 38. an dignitas, nu. 2. & ibi addo. De quo etiam per Gemini. in c. cum persona. §. si autem, super glo. in uer. ordinarijs, & ibi Apostil. in uer. causa Lap. hic citare uoluit, ad quem se remittit. de priuile. lib. 6. Idem Gemini. qui distinguit in c. præsentium, post num. 17. ubi Apostil. in uer. esse testis. ad Lap. hic se remittere noluit. de testib. eod. libr. 6.*

e ¶In contrarium.] *Hoc dictum Lapi elegans dicit Feli. in c. Matthæus, post prin. uer. Et eleganter Lap. cum quo postea uers. Item ex opi. residere uidetur. de simo. Lapū etiam citat, & sequitur idem Feli. in ca. 1. col. 2. cir. medium, uers. Quia confessor, & postea uers. Et consuluit. Et D. meus col. 4. uers. In fi. glo. licet postea subdat quòd hoc dictum Lapi. non uidetur procedere sine dubio. de exceptio. Et hunc etiam citare uoluit, ad quem se remittit idem Feli. in c. tertio loco, ante num. 8. super gl. 2. de proba. Lapum etiam hic sequuntur Apostil. ad Hostien. in sum. tit. de pœni. & remis. §. in quo tenetur sacerdos, in uer. præsumpserit reuelare. & Apostil. ad Abb. in c. omnis utriusque sexus, col. 3. in uer. peccat. eo. titu. Hoc igitur dictum Lapi ut uerum, & communiter comprobatum, ac pluribus rationibus per ipsum Lap. corroboratum omninò tenendum est, etiam quia in humaniorem, et benigniorem partem tendit.*

f ¶In ius.] *Hæc sunt uerba Fede. de Sen. con. 119. nulli dubium, post prin. ubi dicit Difficile est probare paternitatem, filiationem &c. unde iura in ijs, & similibus casibus qui non recipiunt consuetas probationes contentantur probationibus quæ haberi poßunt. Et mirum est quod Lap. adducens motiua Fede. de Sen. de eo mentionem nō faciat, prout etiam aduertit citans, & sequens Fede. ibi, & Lap. hic Feli. in c. ueniens 2. de testi. post nu. 21. uer. Et hoc probatur per Fede. Idem etiam quod Lap. hic uoluit Alex. alios citans cōs. 14. animaduersis, nu. 6. & ibi Apostil. in uer. contenta. citat ad id Lap. hic, & alios. li. 2. Et Lap. hic refert etiam, & sequitur Paris. consi. 57. & seq. li. 1. Vide latius per Ias. qui multos citat, & ad multa infert in l. si quis ex argentarijs. §. prætor ait, à nume. xx. usque ad 29. ff. de eden.*

De pro-

g ¶De proba.eo.tit.] *In aliquibus libris legitur, De proba.c.ei.neutra ex iis lecturis est bona. Ego legerem. De proba.c.tertio loco, ex quo tex. probatur conclusio Lapi, & etiam ex tex.in l.consensu. §. seu uers. super plagiis, C.de repud. Idem etiam uoluerunt Matthae. Matthaesi.not. 189. quòd in subsidium, Alex.in 1. Addi. ad Bar.in l.ex libero.ff.de quaestio.D.meus con.342.in causa,nu.3.ubi dicit hanc esse communem regulam, & alios citat.*

h ¶C.vnde vi.] *Et l.in actionibus iun.glo. in uer. planè in fi.quam communiter ibi sequuntur.ff.de in lit. iuran. Et illam gloss.communem testatur Caro. Rui.consi. 29. plura, post nu.3.uol.5.& glo. in authen. nouo iure, ad fi.C.de iudi.Vide etiam Sozzi.Regu. exc. in uer.interesse per solum iuramentum probatur.*

i ¶C.de iudi.] *Et l.properandum.§ sin autem alterutra, & authen.nouo iure.ca.fi.§. quod fieri.3.quaestio.3.cap. olim iun.gl.in uer.taxationi.de iniur.c.dilecti,iun.glo.fi. de for.compe.*

k ¶Domestici.] *Qui admittuntur super pendentibus a factis secretis, & iis quae melius sciri possunt per domesticos, imò tunc eis magis creditur.l.quoties.C.de naufra. lib.xi.& ibi ad hoc no.Bar. nu. ij. quem sequuntur Ias. in alle.l.si quis ex argentariis.§.praetor ait, nu. 28.ff.de eden.& Nic.Boe.Dec. 59. & similiter in fi. Et hanc opin.testatur communem Grat.respon.81.uiso legat. numer.65.libr.2. Idem etiam uoluit Anto. Corset.in suis Syngu. in uer. mors, & in Addi. ubi alios citat, & D. meus consi.133.uiso processu,col.fi.uers.ultimo non obsi dicatur.*

l ¶Illi de capitulo.] *Idem uoluit Specu.de teste.§.2. nu. 22.uers.sed nunquid in causa uniuersitatis,intelligit in defectum aliorum. Barto.in l.in tantum, numer.2.ff.de rer.diuisio.iuxta distinct.Gui.uult super iis quae secretè tractantur, & per alios uerisimiliter probari non posset,puta super concernentibus electiones testes de collegio idoneos esse. Idem uoluerunt Feli.post Abba.in c. in super,nu.1.super glo.1.de testi.Cur.Iun. eod.tracta. conclu.3.post nu.12.uers.Quin imò. Specu. & Stepha. Aufre.in Tracta.Reproba.Testium post nu.91.in uer. Testes an possint esse singuli de uniuersitate. Et hanc esse communem opin. testatur praeceptor meus consi. 342. nume.4.*

m ¶Cap.3.] *Lege c.tertio loco, ut etiam supra aduerti in uer.de probatio.ubi alios ad id citaui. Aduertendum, est & omnia supra posita post nu.3.uers. Et ideo insurgit alia regula specialis,usque ad illa uerba de quibus infra uidelicet. Ad hoc facit de testi.cogen.c.fi.sunt Fede. de Senis.in alle.consi.119 incipien.nulli dubium, & sic tacito authore Lap.quasi ad uerbum transcribit pleraque fundamenta ipsius Fede. qui ostendere intendebat ad probandam pecuniam a praelato mutuo a praelato fuisse conuersam in utilitatem ecclesiae,non esse opus ad oẽs expensas habere testes, quod etiam comprobat utrosque sequens Feli.in allega. hic c.ueniens.2.de testi. post numerum 21.*

n ¶Quancunque uiolentiam.] *Siue sit compulsiua, siue ablatiua, siue expulsiua, uel turbatiua, aut inquietatiua, prout post Inno.per Abba.in Alleg. hic c. super eo, aliàs fi.nume.6.uers.Secundo infertur.quod met.can.*

o ¶Ad ecclesiam de dolo.] *Legendum est ad actionem de dolo ut post Inno.legere est in dicto con. Fede.119.ante nu.2.uers.Item ad actionem de dolo. Et idem uoluit glo.fi.ad fi.in c.dilecti,de fo.compe.& Alex.consi.103. uidetur, post nu.4.uers.& non solum, ubi post alterum Imol.hanc dicit communem opin.lib.1.*

p ¶Ad fructus.] *Dic tu ad furtum, prout colligitur ex uerbis Inno.hic citati, & Abba.post eum, ante nume.7. uers.Idem etiam concludit in furto, & Fede.de Senis dicto consi.119.ante nu.2.uers.Item ad furtum.*

q ¶Mendam ueritatis.] *Lego ad eruendã ueritatem prout sunt uerba tex.in Alle.hic l.serui responso.ff.de testi.quem ad hoc etiam citat Federi. dicto consi.119. post numerum 2.*

r ¶Aliàs uixit honestè.] *Simile habemus in l.non omnes. §.a barbaris, ibi, etsi bonus miles ante estimatus fuerit propè est ut affirmationi eius credatur si mansor, aut negligens suorum, aut segnis, aut extra contubernium agens non credetur ei &c.ff.de re mili.per Bal.in l.1. nu.4.C. loca.latè per Feli.in c.cum contingat,nu.1. & sequen. de rescr.& in c.super iis,col. penul. de accusa.D. meus consi.463.in causa nu.24.Paris.consi.132.prima facit, nu.21.consi.151.paucis,nu.13.& consi.153.in causa, nu.33.& 35.uolu.4.Sic contra ex praemissis dicendum esset si hic presbiter fuisset malae uitae, & famae, & tanto magis si solitus probaretur confessiones reuelare, semel enim malus in eodem genere mali semper malus praesumitur.uulga.c.semel malus.de regu.iur.lib.6, & latè per Hyppo.de Marsi.in praxi crimina.§.diligenter,uers. ulterius quaeri potest,nu.99.cum pluribus sequen.*

s ¶Super iis.] *Et per hunc supra Alle.53. an oporteat, nu.3.& Alle.89.factum super quo,col.fi.ubi alios cito in Apostil.in uer.infertur. Et Lap.hic citat, & sequitur Feli.in dicto c.super iis,post nu.16.*

t ¶Sacramento.] *Idem uoluit supra allegat.47.Factum ita,post nu.6.Et Lap.hic citat, & sequitur Feli.in ca.significasti.1.post nu.4.in 3.fall. uers. Et eleganter Lap. de homici.*

u ¶Praesumptio.] *Quae praesumptionem alteram tollit. l. diuus,iun.gl.in uer.existimari.ff.de in inte.resti. Gui.de Ludo Syngu.42.incipien.glo.est quòd praesumptio. Et si praesumptiones sint pares altera alteram tollit.c. mulieri,ubi glo.& Abb.in 3.no.nu.3. de iureiur. Et illam gl. in l.diuus cõmuniter teneri testatur Cur.Iu.consi.35.D. Benedictus,nu.6.ubi uult fortiorem praesumptionem tollere minus fortem.*

x ¶Hoc afferat.] *Quòd huic assertioni stetur uoluerunt sequentes Lap.hic Feli.in alle.hic.c. ueniens. 2. col.penul.post nu.21.de testi.& Hyppo. de Marsi.in l.si quis ne quaestio,nu.178.uers.quibus addo.ff.de quaestio.*

y ¶Nuntius.] *Nuntio solito exercere legaliter officiũ suum quod credatur concludunt glo.in ca.cum parati,in uer.suus numerus,de appel.& ibi D.meus post num.10. hanc magis communem affirmat. Bart.in extra.ad reprimen.in uer.per nuntium, & in l.1.§.cura carnis, per illum tex.nu.2.ff.de offi.praefe.urb.Ludo.Roma.consilio. 497.diligenter,nu.5.Ange.Aret.in §.quadrupli,num. 20.Insti.de actio. Et hanc opin. communem esse testatur Hiero.Grat.respon.30.uisis,in fi.libr.1.In quibus autẽ, & quando nuntio credatur uide plenissimè per And.Tiraq.de Vt.Retra §.8.glo.9.a nu.1.usque ad 32.*

z ¶Reuelare.] *Et ad ibi dicta se remittit Io.And. in Addi.ad Specu.§.1.ad fin. de probatio.in uer.contra.Opin. Hostien.de qua hic sequuntur Pet.de Ancha.in dicto.c. omnis*

omnis utriusque sexus, nu. 17. & Abba. nu. 26. Cardin. ibidem in fi. dat modum alium probandi contra sacerdotem, uidelicet quòd probet per testes ꝙ illum uiderint in actu confitendi, & tunc præsumatur contra sacerdotem adeo ut subijci debeat tormentis propter illas coniecturas, Hæc opin. Cardi. uidetur discrepare ab opinione Hostien. & est rigorosa, Ego eam non sequerer.

a ¶Cum clamor.] *Et c. præterea ad fi. ibi. Et se incontinenti correxerat, ubi etiam glo. fi. & Docto. de testi. cogen. gloss. magna, quæ est penul. in §. quia uerò multi, in uer. non habebit, circa medium. in authen. de testi. Specu. de Teste. §. 1. post numerum. 71. uersiculo. Ego uero dico. Bar. in l. eos, numero. 3. ff. de falsis. & in l. repeti. in prin. ff. de quæstio. Bald. consilio. 34. statuto, post num. 9. uol. 5. Abb. consilio. 73. circa primum, post nume. 1. uers. tertio dictum testis. lib. 2. Ludo. Roma. consilio. 59. ad discutiendam, num. 12. uers. primo quia sicut testis incontinenti. Ias. in l. iurisgentium. §. quinimo, num. 7. uers. hinc est quòd testis. ff. de pact. Rot. 293 si testis, in fi. in no. Capit. Dec. Neapo. 61. in causa Mag. & Dec. 142. frater, nu. 3. & And. Tiraq. de Vt. Retra. §. 1. gl. 5. nu. 18. uers. Decimotertio ijs suffragatur.*

b ¶Simpliciter confessus.] *Super ijs quæ dicit Lap. hic, & supra ante nu. 2. uers. Et licet confessus fuerit, et post nu. 6. uers. Quarto iterum, longa caderet discussio, Quantum ad id in quo ultimo residet concludere possemus, ꝙ siue simus in confessione prout hic, siue in instrumento, & regulariter in quacunque materia, aut totum comprobari, aut totum reprobari debeat, nec circa eundem actum admitti debeat diuisio, ut pro parte actum approbare, pro parte reprobare liceat. argu. tex. in l. neminem. ff. de leg. 2. Ex quo tex. Cur. Iun. consilio. 29. habita. post nu. 2. elicit regulam, quæ est Testatoris uoluntatem diuidi non posse. in l. eum quæritur in fi. ibi. Aut in totũ agnoscere, aut in totũ recedere. ff. de admi. tuto. quem text. ad hoc adducit Bar. in l. si negocia. ff. de nego. gesto. uolens dominum negocium pro se gestum uel in totum approbare debere, uel in totum reprobare. Illum tex. etiam in simi. citat Cur. Iun. cons. 147. contra ea, post numerum. 9. & numero. 10. & seq. Est etiam tex. in l. Pomponius. §. 1. ff. de acqui. poss. & dixit Cyn. in l. 1. C. de confes. & in l. 2. C. de dona. prop. nup. ꝙ si per aliquem producatur instrumentum regulariter in totum & non in parte illi stare cogitur. Idem uoluit Bart. in l. Aurelius. §. idem quæsiit, in prin. ff. de libe. lega. & hoc pro regula iuris ponit Sozzi. præalle. Regu. 186. Instrumentum si per aliquem. Et in proprijs terminis confessionis ab aliquo emanata, ꝙ quis non possit illã pro parte acceptare, & pro parte improbare sensit Bal. in l. si quidem. C. de transactio. Et hanc opin. tenuit alios referens Alex. consi. 87. in cã, lib. 1. con. 171. in cã nu. 15. uol. 6. & cons. 80. in eã, post nu. 5. ubi cõsiderat et prout Lap. hic quòd confessio erat sub una, & eadem conceptione uerborum, seu in eadem oratione. uol. 7. Idem uoluerunt Rot. 408. fuit dubitatum, ad fin. uers. præterea ex quo dictam confessionem. in no. Ias. in alle. l. Pomponius. §. 1. nu. 13. ff. de acqui. poss. Tiraq. de Vt. Retra. in uer. seu. §. finis, numer. 9. uers. Et quod alias in omni prope materia, & ante, & post, ubi more suo infinita cumulat. Ad Lap. hic se remittit Phi. Fran. in cap. 1. ante nume. 13. de confes. & Apostil. ad Gemini. in dicto cap. in uer. purè cõfessus. lib. 6. & Nic. Boe. Dec. 243. & circa, col. 4. post prin. Intelligerem tamen conclusionem præmissam iuxta distin. Bart. in dicta. l. Aurelius, quam sequuntur communiter Docto. inter quos Ludo. Roma. con. 346. in hac. post princip. D. meus consi. 317. uisis, nume. 7. & in cap. 2. nume. 20. de fi. instrum. Barto. etiam distin. in dicta. l. Aurelius sequuntur alij supra per me relati. Et illam distin. Barto. uti magis communem comprobat Ias. & illa utitur in repet. l. admonendi, ante nume. 130. uers. Si in libro. ff. de iureiur. Et idem Ias. theo. seu decisionem Bar. ut supra dicit magis communiter approbatam in l. ut uim, col. 3. ante fin. uers. Et licet illa. ff. de ius. & iur. Et communem etiam dicit Clau. Seysel. infra citandus, & Nic. Boe. dicta Dec. 243. col. 3. uersus fi. uers. Tertio, & ultimo. Et pro illa uulga. quæstione super confessione in qua dicitur interfeci, sed ad meam defensionem, ultra Bar. in alle. l. Aurelius uidentur Ias. in dicta. l. ut uim, nu. 13. Clau. Seysel. super eadem. l. in 1. lectu. nu. 81. uers. Postremo in materia, & latius in repet. nume. 103. & seq. & ibi dicit cum Bar. communiter Docto. tenere. Sozzi. præalle. Reg. 186. in 2. fallen. Lanfran. de Oria. de confessio. nu. 16. uersic. quæro iuxta præmissa de una quæstione, & Ioan. Neuiza. qui alios citat in sua Syl. nuptia. lib. 1. nu. 67.*

c ¶Mutire, aut mugire.] *Declara iu, Nemo mutire audet contra leges. i. signum facere, & metaphora sumpta a muto, qui signis uoluntatem suam ostendit. Mutire et accipimus pro submissa uoce loqui. Terent. in Andria. Itaque hercle nihil iam mutire audeo. Plaut. in Cur. Non mutit Cardo. i. non crepitat. Mugire item a uoce bouum, & mugitus pro quocũque sono usurpatur. Plin. lib. 18. capitulo. 35. Equidem & montium sonitus, nemorumque mugitus prædicunt. Posset etiam legi Mutire, aut murmurare. & quæuis lectura innuit quòd Florentiæ nemo audebat contra leges etiam secretè, seu leuiter loqui, uel legibus contradicere. Simili modo loquendi usus est supra Lap. Alle. 78. uacauerat, post nu. 10. uers. Item non debet intelligi, Vide quæ ibi addo in uer. mutire audet.*

S V M M A R I V M.

1 *Tempus præsentandi quando incipiat currere noniter ecclesiam edificanti.*

2 *Patroni an possint secundo præsentare ubi uidetur deuoluta potestas per primam malam præsentationem.*

ALLEGATIO XCV.

1 QVædam † ecclesia sine cura iuxta dispositionem testatoris constructa est, & completa, cum omni licentia episcopi, nec ipsa ecclesia, uel sua altaria sunt consecrata. Quæritur quando incipiat currere tempus patronis ad præsentandum rectorem ipsi ecclesiæ. Item quędam ecclesia sine cura, & sine oratorio S. Fridiani secundum dispositionem testatoris constructa, & etiam completa patroni eiusdem ecclesiæ præsentant præsbyterũ Iacobum in rectoeem dictæ ecclesiæ, tamen non præsentant eum ordinario loci ad quem spectat confismatio; sed cuidam alteri prælato non habenti potestatem id faciendi, & sic dictus rectoe confirmatur ab illo qui confirmandi potestatem non habuit, &

ita

ita cum ista confirmatione dictus præsbyter Iacobus
præsentatus prędictus, tanquam rector dictæ eccle-
się eam, & eius bona tenet, & possidet libere, sine ali
qua contradictione per plures annos, deinde cum li
centia ordinarij loci, & coram ipso ordinario prędi-
ctus præsbyter Iacobus permutat dictam ecclesiam
S. Fridiani cum quodam pręsbytero Anastagio re-
ctore S. Damiani, & vnusquisque ex causa permuta
tionis renuntiauit dicto suo beneficio, & collationē
accepit alterius prædictorum beneficiorum, à dicto
ordinario, & sic dicto modo ecclesiam S. Fridiani
tenet, & possidet per plures annos tanquam rector
ipsius ecclesiæ, Moritur ipse præsbyter Anastasius
rector dictæ ecclesiæ Sancti Fridiani, patroni uolūt
eidem ecclesię pręsentare rectorem, & præsentant
infra quatuor menses à die obitus dicti pręsbyteri
Anastagij ordinario loci quem pręsentatum in re-
2 ctorem ordinarius confirmat. † Queritur nunquid
illa confirmatio ualeat cum dicti patroni infra tem-
pus debitum non pręsentauerint, eo ꝙ prima pręsen
tatio facta de suprascripto pręsbytero Iacobo fuit fa
cta coram non iudice competente, qui confirmandi
nullam habebat potestatem, & sic dicta ecclesia nul
lum habuisset rectorem, & ita collatio dictę ecclesię
spectat ad sedem apostolicam, eo ꝙ dici non potest
per mortem alicuius uacare, sed uacare vsque tunc,
seu nunquam fuit ibi rector, & patronos fuisse negli
gentes in pręsentando. Queritur ergo quid iuris. Ad
a primum [a] dicendum ꝙ cum ecclesia sic constructa,
licet non cōsecrata authoritate Episcopi, statim cur
rit tempus quatuor mensium laicis patronis. de iu-
b repatr. quoniam, & ca. cum propter. Ad secundum [b]
licet patroni pręsentauerint pręlato qui non habuit
potestatem instituendi, maximè sicut dicebant ip-
sum habere, & maximè si sic credebant, ut excluda-
tur crassa, siue supina ignorantia, non possent exclu-
di à pręsentando hoc pretextu, quòd ecclesia sit de-
uoluta ad sedem apostolicam per concilium Latera-
nen. quoniam deuolutio; & per conciliū Lateranen.
fit propter negligentiam, quę non fuit hic, cum pre-
sentauerint, licet minus legitimè, probatur hoc de
concess. præben. cum nostris, & quod notat Inno. ibi-
dem, imò si ille qui instituit erat in quasi possessione
iuris instituendi, licet de iure ad eum non specta-
ret; titulum habuisset canonicum, de iure patro. con
sultat, de electio. querelam, aliàs procedit quod su-
pra dictum est, scilicet quòd non sit neglecta, nec sit
locus concilio Lateran. licet milies titulus rescin-
datur.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Ad primum.] *Idem consuluit in alio casu Fede. de Se. consi. 129. casus talis est testator, col. 2. uers. Dico quòd isti patrono non currit tempus nisi ab eo tempore &c. Hoc dictum Lapi citāt, & sequuntur D. mens con. 135. ad iustificationem, num. 3. uers. Tertiò dicitur, ubi quòd statim quòd cappella est edificata uacare dicitur, & ab illo tempore currūt quatuor menses de quibus hic. Roc. de Cur. de Iu. patro. quæst. 29. nu. lx. in uer. honorificum, dum quærit quando incipiat currere tempus ad præsentandū in ecclesia nouiter constructa, licet sub alio nume ro hanc alleg. adducat, & ibi alios idem tenentes refert. Rebuff. in sua praxi. benefi. titu. de deuolutio. nu. 11. ubi tamen inquantum dicit quòd requiritur quòd ecclesia sit consecrata malè loquitur, & contra mentem, & uerba ipsius Lapi, quem ibi ad id citat, uerba enim Lapi sunt clara ibi Licet non consecrata, & in positione casus in prin. Et Lamber. de Iu. Patro. arti. 16. q. 1. part. 2. lib. 2. ubi post numerum 5. subiicit quasdam declarationes, & limitationes ad illud con. Fede. de Sen. & ad hanc alleg. Ex præmissis concludi potest hoc dictum Lapi ut uerum, & communiter comprobatum tenendum esse, licet illa duo iura per ipsum adducta non probent id ad quod ipse ea inducit ut etiam aduertit Lamber. ubi supra post numerum 5. uers. Et licet Lap. pro hoc. Amplia licet Lap. loquatur tantum in præsentatione patronorum laicorū, ad præsentationem clericorum ex identitate rationis, & ex mente Lamber. post Gaie. in dicto art. 16. post prime. uers. Hoc etiam uult Gaie. & Rebuff. ubi supra uer. Item currit hoc tempus sex mensium.*

b ¶ Ad secundum.] *Lapum hic citant, & sequitur Roc. de iu. patro. in uer. honorificum, quæst. 37. nu. 68. Lam-*
d *ber. in eo. tracta. art. 24. q. 1. par. 2. lib. 2. nu. 1. postea uerò nu. 2. & sequen. declarat, & limitat ut ibi. Sarnen. super Regu. de Publican. quæst. 18. post Rebuff. praxi. de deuolu. nu. 56. uers. decimoseptimo si patronus. Prob. in Addi. ad gl. pragma. de collatio. §. Item uoluit, in uer. prouidere. ad fi.*

SVMMARIVM.

1 *Beneficia patronorum laicorum an uacent in curia.*
2 *Legatus an possit conferre beneficia patronorum laicorum.*
3 *Beneficia patronorum laicorum an includantur in literis in quibus confertur beneficium ad præsentationem quorumcunque.*
4 *Permutatio beneficiorum ex patronis laicis facta in curia an ualeat non facta mentione patronatus.*

ALLEGATIO. XCVI.

a BEneficia vacantia in curia [a] Romana, † seu
1 apud sedem apostolicam quod idem est
b vt no. gl. [b] in c. statut. de præben. lib. 6. nō
c possunt per alium quam per Romanum pontificē [c]
conferri, ut in c. ij. de præben. lib. 6. & quæ beneficia
in curia Romana vacare dicantur, habetur in ca. præ
sent. eod. titu. & lib. & ultra illa uacant in curia, seu
apud sedem apostolicam alia beneficia uacantia per
mortem cappellanorum. D. Papæ commensalium,
d ut in extraua. eadem [d] Ioan. xxij. §. rursus, de quibus
plenè uidere potes in opusculo meo quod incipit.
Quia sæpè; & licet in prædictis beneficijs sic in Ro
mana curia uacantibus de iure currat tempus unius
mensis. D. Papę ad dicta conferēdum, ita ꝙ post mē
sem per ordinarium conferri possint quia sunt om-
nia talia beneficia sedi Apostolicæ reseruata, per ex-
trauagant. domini Benedicti. xij. quæ incipit ad regi
men. item per extrauagant. D. Bonifacij. vj. quę inci-
e pit pię solicitudine, [e] de quibus facit mentionē Ioā.
Andr.

Andr.in c.ij.de præben.lib.vi. etiam post mesem nó
possunt per ordinarium conferri. Modo quæritur a
me Lapo de Castiglionchio decretorum doctore an
inter prędicta beneficia in Romana curia uacantia,
& sic etiam ut pſæfertur hodie per dictos summos
pontifices reseruata, includantur beneficia uacantia
per mortem capellanorum, commensalium domini
papæ, & aliorum prædictorum, ad quæ beneficia lai
ci Patroni habent ius pręsentandi. Et ut ueritas cla-
rius elucescat. Primo dicemus ꝙ sic, secundo quòd
non. Tertio concludemus quod putabimus esse ue
rum. Et primo uidetur ꝙ includantur. Nam licet
laici patroni ius pręsentandi habeant, tamen quantũ
ad hoc iuspatr. quod annexum est spirituali subsunt
domino Papę. de iudi. quanto, unde Papa talia bene-
ficia confert. de iurepat. cum dilec. de offic. deleg. di-
lec. & no. gl. in cle. ij. de præbend. & facit ad hoc opi-
nio eorum qui dicunt ꝙ legatus de latere talia bene
ficia potest conferre, quod uidetur placere compost.
in c. capitulum, de rescrip. in magna gl. ultra mediũ
antepe. col. & Spe. in titu. ij. §. nunc tractemus, uers.
Sed nunquid legatus, & Gui. no. in d. c. dilec. & Vin.
in d. c. dile. 3. de præben. li. vi. & in ipso proprio arti-
culo quem tractamus uidetur quod gloss. in cap. ii.
de pręben. lib. vi. quę incipit nil dicit, inclinet ad istã
partem, scilicet ꝙ talia beneficia laicorum includan
2 tur. † In quibus facit [f] opi. quę habet ꝙ legatus de
f latere talia beneficia [g] non confert per penul. glo. or
g di. super verbo pręsentare, in c. cum dilec. de iurepa.
quę plus dicit, uidelicet, ꝙ si papa concedit pręlato
ꝙ possit ecclesiam inuitis patronis concedere, tamẽ
non sequitur ꝙ concesserit patronis inuitis habenti
h bus [h] ex iurepatro. & placet etiam Goff. & glo. ordi-
nariæ in c. dilectis, de offic. legat. & facit optime qđ
i recitat Ioan. And. super dicta gl. in nouel. [i] uidelicet
Host. uidisse literam Papalem directam prælatis An
glię in qua continebatur, ꝙ quando Papa scribit pro
aliquo beneficiando, non est suę intentionis ꝙ ei cõ
ferat ecclesiam in qua laicus habet ius patronat. & p
hoc dictum consuluit Ioan. Andr. in dicto articulo.
3 † Quidam habebat literam generalem à Papa de be
neficio ecclesiastico cum cura, uel sine cura, etiam si
dignitas &c. consuetum ab olim clericis secularibus
k assignari ad cuiuscunque, [k] seu quoruncunque col-
lationem, uel pręsentationem, seu electionem, seu
quamuis aliam dispositionem pertinentem commu
niter, uel diuisim si aliud in dicta dioecesi uacat, uel
in posterum uacauerit, quod duxerit acceptandum
intra mensem à notitia &c. Executor confert sibi ec-
clesiam spectantem ad præsentationem patronorum
laicorum; quæritur nunquid ualeat talis collatio, &
consuluit ꝙ non per hæc dicta, dicens ita seruari per
uerbum præsentationis iuxta præscriptam formam
expressum in literis non includi pręsentationem lai
corum patronorum, pro, & contra facit quod scribit
Ioan. And. in d. c. ij. de præben. lib. 6. in nouel. super
glo. nil dixit, ubi tractat an reseruatio beneficiorum
uacantium includat beneficia quę laici habent con-
ferre ex priuilegio apostolico, in quo articulo Archi.
l & Ioan. And. [l] sunt contrarij ut ibi recitatur. Verita
tem puto in q. principali ꝙ talia beneficia in dicta
reseruatione non cadant, ad hoc moueor per ratio-
nes: & authoritates, supra pro hac parte inductas, &
per rationem glo. in d. c. cum dilectus. de iurepatro.
quæ est, ꝙ si talia beneficia per istum, uel alium mo-
dũ per Papam, uel pręlatos ecclesiasticos conferrerẽ
m tur, laici retraherentur [m] à fundatione ecclesiarum
contra quam rationem non est uerisimile ꝙ domi-
nus Papa in specie uenerit; ergo in suis generalibus
uerbis uenire non intelligitur. de offic. uica. cum in
generali. lib. 6. nec obstat ꝙ supra dicatur ꝙ Papa ta
lia beneficia confert, ut in d. ca. dilectus. & cum dile-
ctis, quia illud intelligitur quando hoc exprimit, ut
ibi no. & no. gl. in d. cle. ij. de præben. nam non dispu
tatur de potentia Papę quia planum est ꝙ potest si
uult, sed disputatur de eius intentione, an uelle prę-
sumatur hoc non expresso, & dicitur ꝙ non, propter
rationes prędictas, & nimiam cupiditatem in colla-
tione ostenderent pręlati ecclesiastici si suo iure lai-
cos priuarent, potissimè cum reseruato iure laicorũ
plus habeant in confirmatione, & institutione quam
4 laici in pręsentatione. † Et per istud sæpius dixi ꝙ
n permutationes, [n] quæ fiunt in curia talium ecclesia
rum non facta mentione ꝙ in illis spectat pręsenta-
tio ad laicos, non ualent, sed sunt surreptitiæ, sic es-
set impetratio talis beneficij hac qualitate tacita. de
rescript. super literis, nam per talem modum pèrmu
tandi posset longo tempore, imò perpetuò etiam oc
currere ꝙ præsentatio de facto non rediret ad patro
nos, & habere etiam contingeret rectores sibi non
gratos, quæ sunt magni pĩudicij, & hac ratione dici-
mus ꝙ huiusmodi permutationes non possunt fieri
sine consensu eorum ad quos spectat collatio, ele-
ctio, uel præsentatio rectoris in talibus ecclesiis, ut
o no. gl. in c. vni. [o] de rerum permu. li. vi. & indistinctè
uidi sic seruari per dominum Grego. Papam. xj. nam
dum contulisset ecclesiam Sancti Romuli Flo-
rent. domino Cęsari de Vrsinis, ad supplicationem
domini Iacobi de Vrsinis Cardinalis, non facta men
tione ꝙ ad illam parochiani eiusdem ecclesiæ habe-
rent conferre & præsentare rectorem; & idem Car-
dinalis instaret ut gratia seruaretur, & ut mentio fie
ret, non potuit hoc obtinere, & sic impetratio car-
uit effectu, & ita seruandum puto maximè de ho-
nestate ad quam iura trahenda sunt. iiij. distin. erit
autem.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶[Beneficia vacantia in curia.] *Materia huius Alleg. cum in theorica tum in praxi utilis, & quotidiana est. Huic in pluribus similem decisionem habemus supra. 84. incipien. D. papa gratiosè concessit, plura ex ijs quæ super illa scripsi inseruient etiam huic alleg. Lapus ibi ad hanc alleg. se remittens eam citat sub nume. 100. licet hodie sit sub numero 96. Rationem quare nunc sit sub alio numero ibi adduco in uer. alleg. 100.*

b ¶[Gloss.] *Est 2. in uer. in curia. Vide quæ scripsi in 1. q. 5. Regu. Reseruat. nu. 16.*

c ¶[Quam per Roma. Pont.] *Nec legatus a latere circa reseruata principi se intromittere potest. Ange. in l. si queramus. ff. de testa. Marti. Lauden. in tracta. de lega. principum, q. ult. incipien. in legatione generali.*

In ex-

d ¶In extra.eadem.] *Puto legendum esse in extra. Ex de bito, quæ est Ioan. xxii. sub titu. de electio. posita tamen inter commu. quæ in §. rursus, uers. Et id ipsum etiam, probat id quod Lap. hic dicit. Idem etiam disponit extra. Cum Matthæus de baretti. inter commu. Vide Rot. 725. no. q beneficia, in anti. & Aene. de Falco. in tracta. Reserua. in ij. esse. in prin. Lap. hic citantem, & declarantē postea in quibus differant alia reseruationes ab illa uacationis in curia, & eundem in 6. effectu post nu 4. uers. De quo per Lap. etiam Alle. 105. noluit ille citare hanc alleg. 96.*

e ¶Piæ sollicitudinis.] *Quæ extra. est Boni. 8. non antē 6. ut hic & est 1. sub titu. de præben. inter commu. Pro qua uide Rot. 207. licet iuxta. in uo. Et* Lap. *hic citat, & sequitur Phil. Fran. in c. statutum, post nu. 6. uers. Et uide etiam per* Lap. *de præben. lib. 6. An autem per dictā extr. piæ sollicitudinis. sit reuocatum c. statutum, de præben. lib. 6. Rot. prædicta. 207. tenet quòd sic. Idem etiam uoluit Gemini. consi. 78. formatur, ante. nu. 1. Contrariū tamen uoluit Aene. de Falco. in tracta. Reserua. in 6. esse. num. 2. respondens ad Rot. ubi supra & ad alia. Pro quibus etiam uide Sarnen. de* Expe*ctu. num. 21. & super* Reg. *de Trien. q. 31. nu. 5.*

f ¶In quibus facit.] *Ex hac lectura nullus sensus elici potest, diu laboraui ut mentem Lapi colligerem, tandem considerans q Lap. hic distinctè, & doctè procedens, præmisit (tractans an beneficia iurispatronatus laicorum uacent in curia, seu sub reseruationibus comprehendantur) se prius partem affirmatiuam comprobaturum, postea negatiuam, deinde quid ipse sentiat se declaraturū pollicetur, comprehendi quòd iactis fundamentis pro opi. affirmatiua iam ad negatiuam deueniebat, quod etiā mihi demonstrabant ea quæ ipse adducit, & percepi a dicto uers. incipere argumenta opin. negatiuæ. Vnico uerbo immutato clarus erit sensus, Legendum itaque est in contrarium facit, & hic incipit (ut præmisi) comprobatio partis negatiuæ, in qua Lap. hic (ut uides) residet. Lapum hic citant, & sequuntur* Gemi. *in alleg. hic c. 2. col. 3. uers. Et hanc partem tenet* Lap. *& ibidem Fran. num. 8. Idem Fran. in c. præsenti. §. sanè, nu. 4. & Apostil. ad Gemini. in c. cum in illis. §. 1. nu. 9. in uer. quorumcunque de præb. li. 6. Alex. consi. 75. uisis ponderatis, post prin. qui tamen hanc alleg. corruptè citat, uolum. 4. Apostil.* Compostel. *in c. capitulum, col. 15. in uer. conferre. de rescr. Lamber. de iu. patro. art. 22. q. 6. part. 1. libr. 2. post numerum 3. uers.* Lap. *Abb. & postea uers. Et demum D. Phi. & arti. 16. q. 9. par. 3. li. 2. uers. idem dicit tenuisse Lap. Et hanc opin.* Lapi *communem asserit Lamber. in dicto tracta. art. 2. q. 8. par. 3. lib. 2. Et hanc esse magis communem ostendo in 8. q. 1. Regu. reseruat. ubi latius tracto hanc materiam, & pono tres casus, qui ibi uideri poterunt, primus est de quo hic per Lap. in iure patro. laicorum, Alter in iure patronatus clericorum, Tertius in iure patro. mixto.*

g ¶ Talia beneficia.] *Et sic sentit Lap. quòd regulariter legatus a latere beneficia cōferre possit. c. 1. §. fi. de offic. lega. lib. 6. Mart. Lauden. in tracta. Lega. principum, q. 14. uers. Hinc est quòd legati non Cardinales. Gasp. de Peru. sequens Lap. hic de reserua. in x. q. 3. par. in uer. Quæ autem beneficia possit legatus, ibi. Quia de latere legati, post nu. 3. Io. de Sil. de* Benefi. *qui* Lap. *hic citare noluit, par. 2. quæst. 3. numer. 34. quem alibi rectè citat uidelicet par. 4. quæst. 9. nu. 2.*

h ¶Patronis inuitis habentibus.] *Ex uerbis glo. de qua hic, & Docto. infra citandorum ita legendum est, tamē non sequitur q concesserit inuitis patronis laicis habentibus ius præsentandi ex iure patronatus, ita legunt, seu legendum esse supponunt sequentes Lap. hic And. Barba. consi. 23. scripsit propheta, col. 7. uer. Et hanc doctri. etiam refert, & sequitur Lap. lib. 1. D. meus* Phi. *Dec. consi. 124. placet mihi, col. 3. post medium, &* Lamber. *in tracta. iur. patro. art. 4. quæ. 9. par. 3. lib. 2. uer. Et sequitur Lap. in Alle. 99. dic tu. 96.*

i ¶In nouel.] *Et etiam Cardi. in dicto c. dilectus, uers. Et in eo q dicit glo. de offi. lega. Ange. in l. sed si hac. §. patronum, ubi q si quis impetret beneficium spectans ad præsentationem patroni nihil agit & Ioan. Bapt. Ferret. qui sequitur Lap. consi. 211. in causa iuris patronatus, ante nume. 11.*

k ¶Ad cuiuscunque.] *Vide supra Alle. 84. D. Papa, nu. 6. & quæ ibi addo, & Abba. consi. 28. in causa communis, uers. Quia talis gratia non extenditur ad ecclesiam patronatam laicorum. lib. 2. Vide duas pulchras Apostil. ad Abba. in c. ad aures, in uer. iurispatronatus. de rescri. quæ Lap. hic citare noluerunt. Et q per clausulas quantuncunque generales non censeatur Papa tollere ius patronatus laicorum propter rationem de qua hic ne retraherentur laici ab edificatione ecclesiarum conclu dit Barba. consi. 33. scripsit psalmista, col. fi. uers. Vnde Papa per generales clausulas, post nu. 1. lib. 2. Præceptor meus cons. 126. in causa, col. 2. in fin. & col. fi. post medium. & cons. 148. Reueren. col. 1. ad fi. ubi citat, & sequitur* Lap. hic. *Et* Lap. *hic post Feli. & Barba. ubi supra sequitur Lamber. de iur. patro arti. 3. quæst. 9. par. 3. lib. 2. post nu. 1. uer. Et hoc dictum latè firmat Lap. & postea ad fi. dicti arti. ubi etiam alios citat, & arti. seq. nu. 2. & ante Io. de Syl de Bene. par. 3. quæstio. 11. nu. 13. & Staphi. super signa. dum de modo, & forma impetrationum tractat fol. 54. uers. tertio an sit locus.*

l ¶Ioan. And.] *Cum Ioan. Mona. & Ioā. And. tenent Domi. ibidem, ac Imol. in c. dilectus. de offi. lega. Cum quibus etiam, & Lapo hic concludit Paris. consi. 114. cum reseruatio, nu. 18. & sequ. uolu. 4.*

m ¶Retraherentur.] *Hoc dictum Lapi referunt, & sequuntur Geminia. in c. 2. post nume. xj. uers. Et hanc partem. de præben. lib. 6. Alexan. consi. 75. uisis ponderatis, nu. 1. uolu. 4. Roc. de Cur. de iur. patro. in uer. honorificum, nume. 22. uers. Sed hic suboritur, & in uer. competens, quæst. 24. nu. 54. Lambert. in eo. tracta. arti. 17. quæstio. 6. part. 1. lib. 2. in prin. ubi etiam alios refert. & Ioan. de Syl. de bene. par. 3. quæstio. xi. uers. Et ipse Lap. assignat rationem, post numerum xiij. & numero. xxi. in 2. fallen. Aliam rationem ultra eam quòd retraherentur & cætera habes in nouissimo conc. Tridenti. Sessio. 25. de Decre. reforma. capitu. 9. sub ijs uerbis. Sicut legitima patronorum iura tollere, piasque fidelium uoluntates in eorum institutione uiolare æquum non est.*

n ¶ Permutationes.] *Idem uoluit Rot. Bellame. 181. in eo. quàm, & Lap. hic sequitur Staphi. super Signa. de modo & for. impe. in uer. Tertio an sit locus. ad fi. ibi infert etiam ibidem Lap. fol. 54. iuxta primam impres. Et Lap. hic citant, & sequuntur Felin. in c. cum accessissent, ante numerum 18. uers. Idem si uult*

auctori-

autorizare. de constitu. & Ioan. de Syl. de Benefi. par.
3. quæstio. xi. ante numerum 20. & Gig. de pensio. quæ-
stio. 23. num. 5. Tu autem pro declaratione huius dicti
Lapi uide omnino per Andr. Gamma. in repet. c. uni.
de re. permu. libr. 6. seu in tracta. permuta. super gloss.
in uer. in fraudem numero 91. uers. Et ita firmat Lap.
fol. mihi 14. & per eundem And. Gamma. in præce-
den. glo. in uer. diœcesis, ante numerum 72. uers. secun-
da conclusio qui etiam Lap. hic citare debuit, Et uide
distin. Feli. in tracta. quan. lite. Aposto. in 9. Amplia &
eundem Feli. in c. cum Bertoldus numero 15. de re iudi.
& Lamber. de Iur. patro. art. 12. quæstio. 9. par. 3. lib.
2. & art. 21. ante numerum 2 ubi latè & pulchrè. Vi-
de etiam in sequ. Apostilla.

o ¶ In c. uni.] Vbi etiam Phi. Fran. qui Lap. hic sequi-
tur. Idem uoluit Gaspa. Calde. consi. 2. an permutatio,
sub titulo de permut. Rebuf. in Praxi, in 3. par. signa.
numero 40. uers. Etiam permutatione requiritur con-
sensus patroni, & idem firmant alij per me relati in pro
xima praceden. Apostil. latius autem, & plenius Lam-
ber. de iur. patrona. art. 6. quæst. 6. par. 1. lib. 2. ante nu
merum 7. ac numero 13. cum alijs sequen. numero 18.
& 19. & in alijs locis, ubi hanc opin. communem, & ue
riorem affirmat.

SVMMARIVM.

1 Clementina unica de causa pos. & proprieta. qualiter
sic intelligenda.
2 Petitorium quo casu possit per exceptionem spoliatio-
nis suspendi.
3 Reus contra quem agitur rei uendi. an possit super ea
dem actorem reconuenire.
4 Conuentio & reconuētio an posit super eadē re fieri.

ALLEGATIO. XCVIII.

1 QVæris a me nō† incautè de intellectu cle.
vni. de cau. pos. & proprieta. quæ disponit
quod in cā beneficiali ad sedē apostolicā
deuoluta liceat tā appellato, quā appellāti nedū pe
titorium, sed ēt possessorium intentare, & ante con-
clusionem suspendere petitorium a se, & ab aduersa
rio intentatū in solo possessorio procedendo, dubiū
tibi facit qđ non vr̄ quō intentato petitorio per ad-
uersarium actorem reo cōpetat possessorium inter-
dictum, nā petitorium actoris p̄supponit reum pos-
sidere, sed possessoriū rei p̄supponere dēt actorem
possidere, & sic ista iudicia se non compatiuntur, &
qđ sup eadē re petitoriū ab una parte, & possessoriū
ab alia fieri non potest nisi in casu. c. ex cōquestio-
ne. de resti. spo. & tangit gl. in decr. fi. de ord. cogni.
Caret ergo exēplo, & practica dicta cle. & frustra mē
branas occupat, & quia prudenter q̄ris, prudenter ti
bi, & exquisitè rn̄dendū est, & fateor tibi de re ista
hæsitandū, & glossatores, nudè, & tāquā muscipula
super pennas transiuerunt, qui eorū reuerentia sal-
ua, melius illū tex. glossando aperire debuerunt. Au
diui d. meū Io. de Lignano dicere, & hoc intelligere
debere qñ actor post intentatū petitorium spoliauit
reū, quo casu reus pōt suspēso petitorio possessoriū
intentare, & sic sedm eū, est dare aliud exēplum, ex-
cepto casu decr. ex conqōne præall. in quo petitoriū
ab una parte, & ab alia possessoriū super eadē re pōt
intentari: sed iste nō videtur mihi sanus intellectus
illius cle. pp multa. Primo qa in hoc casu aliud para
tū erat remediū, quia non solū ea quæ post litē con
a te. sed ēt ea quæ ante saltim post citationē [a] attenta
b ta sunt, sine libello, [b] ex puro, & mero officio iudi-
cis reuocantur in statū pristinū. ut plene not. glo. in
cle. j. ut lite penden. & secundū eandē gl. in hoc dif-
fert iste modus a regula de resti. spo. quia hoc mō de
plano expeditur, in restōnib. libellus offertur, & lis
contestatur, & sic facilior, & fauorabilior. Nō est igi
tur uerisimile qđ noua, & inutilis prouisio, & super
2 flua facta fuerit. Item † poterit dicto casu petitoriū
suspendi per except. spo. quæ etiam post litē conte-
c statā [c] pōt opponi si de nouo emergat de offi. dele.
c. insinuāte. Itē cū petitorium non det nisi aduersus
possidentē, si intentans petitoriū spoliat possessio-
ne, vr̄ hoc ipso suspendi petitoriū suū, quia qđ quæ-
rebat intus hēt & reo desinente possidere sine dolo
dēt absolui. ff. de rei uen. l. si aūt. unde nō expediebat
per nouā prouisionē suspendere. Quare melius vr̄
mihi in alio exēplo posse dicta cle. practicari, vt uide
licet dicamus qđ ego agebā ꝯ aduersariū possessorio,
qđ fieri pōt, & sic proponebā ipsū possidere; ipse re
conuenit me petitorio; qđ pōt super eadē re, ꝓ isto
3 casu. † nō obstat quia reus ꝯ quē agebatur rei uendi
catione nō pt super eadē re recōnenire actorē, quia
tunc ageret super re quā possidet, qđ nō licet: quia
ut scribit Io. An. in decr. in p̄sentia, de ꝓbat. sup uer.
cæteris, hoc accidit pp nimiā potionē conuenti, cui
alia petitio reconuentionis est annexa alias non lice
4 ret, & q† conuentio, & reconuentio possit fieri sup
eadē re est clarū, & ꝓbat in l. si inter me. de exce. rei
iudi. qđ plenius vr̄, supra cle. alle. Mō si ista cā ꝑ ap-
pellationē deuoluat ad curiā potero procedere in so
d lo possessorio meo, & suspendere petitoriū meū con
uentionis, & petitoriū aduersarii reconuentionis, qa
vtrunq; petitoriū intendebat, & facit ad hoc litera
dictæ cle. quæ loquitur coniunctim de petitorio a
se, & ab aduersario intentato, & idē esset si ago, licet
possem agere petitorio, & possessorio. ut in capitu. j.
de restitu. spolia. & aduersarius me reconuenit & sic
vterque petitorium intentauit, & cum esset appella-
tum ad sedem apostolicam uolui suspendere utrum
que petitorium, & agere possessorio, & dicitur in
ista clemen. quod hoc possum, & sic planus est in-
tellectus istius clemen. Sed dum hic essem occurrit
d mihi quod scribit Ioan. Andr. [d] in Specu. de peti. &
& possess. §. ultim. ad fin. vbi refert istam practicam
fuisse in tali exemplo decre. extraua. execrabilis Ioā.
xxii. Impetrauit. A. contra. B. literam papalem ad
ordinarium quòd si constaret dictum. B. contra di-
ctam decret. tenuisse decanatum, & præposituram
quorum vtrunque haberet curam animarum; præ-
posituram illam conferret authoritate apostolita il-
li. A. ordinarius executor illo. B. non citato, nec co-
gnito, de facto præposituram illā contulit, & in pos
sessionem induxit dictum. A. expulso. B. qui appella
uit ad curiam; ipse. B. petebat ante omnia restitui, &
fateor quòd beneficium dictę clemen. se porrigit ad
istud exemplum, quod sepius occurrit in exemplo

meo prædicto nec est inconueniens quòd una lex ad plures casus se porrigat, & ita tuæ quæstioni satisfactum puto.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶ Post citationem.] *Postquam lis pendere dicitur, ergo quicquid postea attemptatum fuerit reuocari debet. toto titulo ut lit. penden. nihil inno. etiam lib. 6. & in cap. cum M. in fi. de constitu. c. ad dissoluendum in fi. de despon. impu. c. ex literis, ubi glo. magna, & Docto. de iur. patrona. Pro clariori autem, & generali intelligentia distinguendum est, quòd aut supponimus reum attemptasse, aut actorem, primo casu requiritur quòd ad instantiam actoris citatio sit decreta, itē quod sit executa, & sic decreta, & executa citatione contra reum lis pendere dicetur. l. & quia. inn. glos. penulti. ff. de iuris. om. iudi. c. proposuisti. de foro competen. c. gratum, & c. relatum. de offic. delega. cle. 2. ut lit. penden. Innocen. in c. fin. numero. 2. & ibi Hostien. & Abbas eod. Iaso. in l. 2. col. 1. uers. Tu tamen. C. ut lit. penden. In secundo uerò casu sufficit ad instantiam actoris citationem decretam fuisse licet executio facta non sit ad hoc ut quo ad ipsum actorem lis pendere dicatur, & quicquid ipse in praeiudicium rei fecerit attemptatum dicatur, & reuocandum ueniat. Rot. de Appella. 2. utrum postquam, Bisigne. in antiquio. 428. not. utrum, ac 456. no. clem. in antiq. & in no. 75. quod dicitur. Bellame. 380. si faciens committi. Ludoui. Roman. consi. 330. circa primum, ante numerum 3. uers. Illud autem, & Feli. in c. super literis, numero 13. uers. Dicitur autem. de rescrip.*

b ¶ Sine libello.] Vide *quæ scripsi in glo. faculta. super 14. commis. Attemptatorum, in uer. causam, & causas attemptatorum, dū de primo priuilegio attemptatorum tracto, ubi etiam ostendo quòd duobus probatis uidelicet innouatione, & quòd lite pendente iudex ex officio de plano, & sine libello attemptata reuocabit.*

c ¶ Post litem contestatam.] *Lapum hic citare uoluit Ioan. de Imol. in clem. uni. ante nume. 14. ibi. Et Lau. de Cast. in Alle. 24. Lege tu & Lap. de Castellio. in Allega. 97. de caus. possess. & propri. An autem post conclusum in causa? uidetur dicendum quòd non per ea quæ adduco in glo. facul. in 7. commis. in uer. pendeant indecisa, uers. posset etiam dubitari.*

d ¶ Ioan. And.] *Et ante ipsum plenius Oldrad. consi. 227. de toto.*

SVMMARIVM.

1 *Minor compromissum faciens sine curatoris authoritate an possit postea illud compromissum petere pronuntiari nullum.*

2 *Appellatione facta a diffinitiua sententia appellationis articulus non distinguitur a negotio principali.*

3 *Iudex appellationis & nullitatis potest pronuntiare ex ueteribus actis ualidis reprobatis inualidis secus si omnia acta forent inualida.*

4 *Cā nullitatis & appellationis qualiter sunt contrariæ.*

5 *Iudex appellationis potest absoluere & statim eundem ex alia causa condemnare.*

ALLEGATIO XCVIII.

FActum ita se habet, Andreas proposuit coram iudice ordinario se fecisse cōpromissum cum Dardo certo loco, & tempore, qui tēpore dicti compromissi erat minor annis, & ipsum compromissum fecisse sine authoritate curatoris, quare petebat nullum pronuotiari compromissum, super qua petitione partibus citatis, & lit. conte. & dato peremptorio termino ad probandum, dictæ partes dilatione prædicta pendente fecerunt aliud compromissum de prædictis quæstionibus in alium arbitrum. Post quæ idem Andreas cōparuit coram dicto iudice, & proposuit ꝙ dicta lite pendente factum erat dictum secūdum compromissum, & finitum erat primum, & ei per dictas partes tacite renūtiatum, & sic litem super primo ulterius prosequi non tenebātur: & ideo se petebat absolui ab obseruatione dicti iudicii super primo dicto cōpromisso, citata parte, & contradicēte Andreas probauit, & fidem fecit de primo, & secundo compromisso, & pars aduersa negabat primum compromissum per secundum expirasse, quare idē Andreas petit super hoc sibi dari consiliū sapicotis, & iudex de consensu partiū super petitione consilii, & ad consulendū commisit cuidā iuris perito, qui uisis actis, & actitat. cōsuluit in effectu quòd dictus Andreas nō erat absoluendus ab obseruatione dicti iudicii, & ꝙ dictus Dardus diffinitiuè erat absoluendus a dicta prima petitiooe dicti Andreæ, & cootentis in ea, ex eo quia ut asseruit producta, proposita, & probata per dictū Andreā nō erāt sufficiētia ad inferendū intentum dicti Andreæ, & iudex ꝑdictus qui p.p. reformationē citat. [a] cogebatur sequi consiliū, pronuntiauit secundū formā dicti cōsilii, a qua snia pro parte dicti Andreæ fuit ad superiorē iudicē appellatū, [b] & de nullitate oppositum; & si aliqua foret fuit appellatū, & per cās nullitatis, & iniqtatis dictæ sniæ fuit dictum in ipsa appellatione quia dicta soia erat nulla, seu saltē iniqua ex eo ꝙ lata prætextu consilii ꝑdicti, & ꝙ dictū consiliū erat nullū. & sequi nō debebat, ex eo quia redditū extra tp̄s indultum a lege municipali eidē consultori ad consulendum sub pena nullitatis cōsilii. Itē pro eo quia dictum consiliū fuerat redditum ultra formā mandati, & commissionis factæ dicto consultori per dictum iudicem, nam cum sibi fuisset cōmissum ꝙ consuleret super dicto articulo an idē And. deberet absolui ab obseruatione dicti iudicii prætextu dicti secundi cōpromissi, cuius uigore dicebatur finitū primū cōpromissum, super quo agebat; ipse consuluit ipsum Dardū fore diffinitiuè absoluendū a principali petitione, cū tñ ēt secundū dictū cōpromissum idem Andreas adhuc non debuisset absolui ab obseruatione dicti iudicii, cū adhuc super petitione ꝓbare poterat de iure suo, & de minori ætate, quia non erant elapsa tempora probationis. Item pro eo quia dictum cōsilium fuit redditum loco, & tēpore uetitis à iure scilicet noctis tempore, & non de die, & non ad banchum iuris sed super porta palatii. Modo rebus sic se habentibus quæritur de pluribus. Primo quæritur utrum procedendum sit in causa appellationis, & nullitatis,

tatis, facit dubium quia hæc fuit sententia diffinitiua,† & quando appellatur a diffinitiua sententia
2 articulus appellationis non est distinctus a negotio principali. de appellatio. non solum libr. 6. & not. in capitulo, Raynal. de testamentis super gloss. & ita in Specu. de appel. §. qualiter, uersicul. iiij. & secundum hoc uidetur ingrediendum litem, & narrare sententiam nullam, ex causis prædictis, & petere eã nullam pronuntiari, & dictum Andream fore absoluendum ab obseruatione dicti iudicij, ex causa prædicta, & hoc est planum, ubi per secundum compromissum primum fuisset expiratum, & ubi actor ex tali causa possit petere se absolui ab obseruatione iudicii. uerum in hoc est vnum periculum, quia si per secundum compromissum non expiraret primum ista causa non esset sufficiens & non posset pronuntiari Andream absoluendum ab obseruatione dicti iudicii, esto quòd dicta sententia esset nulla, uel iniqua ex dictis aliis causis, sed potius contrarium, vnde dicto casu deberet iudex dicere pronuntio sententiam fuisse nullam, uel iniquam ex tali causa, uel ex tali defectu processus, tamen ex aliis prioribus actis pronuntio dictum Andream non fore absoluendum ab obseruatione dicti iudicii.

3 Nam† iudex appellationis, & nullitatis potest pronuntiare ex ueteribus actis ualidis, reprobatis inualidis; licet secus, si omnia facta forent inualida. ut probatur, & legitur, & notat Accur. in l. conquerebatur. de re iudica. & eodem titulo. iudex, uide per dominum Barto. & Specu. in Spec. de sententia excommunicatione. §. iuxta. uersicul. si causa. & Ioan. And.
c super dicto. uer. plenius. [c] Sed quomodo igitur debebat Andreas redire ad suam causam principalem, & ad probandum contenta in sua prima petitione, a qua discesserat putans se debere absolui ab obseruatione iudicij ex causa prædicta? nam non videtur quòd posset rediri. nã hæc appellatis & nullitatis causa est una, & diuidi non potest, simul ergo est tractanda. Item per. l. municipalem, causa appellationis nullitatis, & iniustitiæ habet breuem instantiã, quæ simul finietur cũ decisione primi articuli, ita quòd postea non posset tractari alius, & quòd ista simul tractentur videtur impossibile per incompatibilitatem, nam in vna parte petere absolui ab obseruatione iudicii uidetur, & in alia parte tendere ad litẽ prosequendam, & finiendam, ut pronuntiaretur super principali petitione, hæc sunt inuicem contraria:
d [d] tamen puto quòd ex ista euidenti causa possit Andreas utranque causam ducere simul sub uerbis quę denotent conditionem & ordinem successiuum, si-
4 cut dicimus quòd† causa nullitatis, & appellationis sunt contrariæ, quia præsupponit sententiam valere, & alia esse nullam: tamen sub isto ordine suc
e cessiuo simul ducuntur: [e] dico sententiam nullam,
f & si qua est [f] remedio appellationis peto eam reuocari. ut plene no. Innocen. & alii docto. in capitulo. dilecto, de appellationibus, & est vsque adeo talis cõditio, siue successio in tali libello necessaria, quod Hostien. not. in dicto capitulo. dilecto quòd taliter agens debet protestari, quòd in processu causæ alterum dictorum modorum eliget, & prosequi intendit, & hoc propter contrarietatem quæ est inter nul

litatem, & iniquitatem. Ita in proposito dicendũ uidetur ut scilicet proponat Andreas dictam sententiam nullam ex dictis causis, & nullam pronuntiari petat & si qua est remedio dictę appellationis reuocari tanquam iniquam, & pronũtiari ipsum Andream absoluẽdum ab obseruatione iudicii ex prioribus actitatis, quia facta est fides de secundo compromisso, ut supra, & subiungit verum, scilicet casum alias per dictum primum conpromissum apparet per dictum secundum non fore reuocatum, & sic dictum Andream non fore absoluendum ab obseruatione dicti iudicii, peto pronuntiari dictum primum compromissum nullum secundum formam petitionis, protestans quòd in processu causæ alterum eligere, & prosequi dumtaxat intendo, tamen hoc non est in usu, & sine tali protestatione procedunt tales libelli, & in Romana curia obseruantur. Sed pro hoc est cauendum, quia in causa principali non sunt factæ probationes minoris ætatis, & ideo porrecto libello prædicto in nullita. & appella. petatur dilatio, & remissio ad partes, nec fuit factum in causa principali, quia in causa appellationis a diffinitiua non probata probabo, & non proposita proponam. de testibus. fraternitat. & capitulo. Ioannes, de fide instrumento. cum utrobique notatis. & omnia simul deducere postea omnibus actitatis & elapsis dilationibus examinabuntur acta, & totus processus recensebitur, & si per secundum compromissum apparebit dicto casu actorem potuisse petere se absolui ab obseruatione dicti iudicij ex dicta causa scilicet quia per secundum compromissum fuit primum finitum, & condemnabitur pars aduersa in expensis prioris cãe, & scdæ, Si autem examinato processu, & allegationibus, & disputationibus auditis appareat per dictum secundum compromissum primũm non expirasse, seu dictum actorem non potuisse de iure sic petere, tunc si sententia appareat nulla, uel iniqua ex aliis causis, pronuntiabit sententiã nullam, uel cassabit ex causis suis, ac demũ ex prius actitatis pronuntiat dictum Andream non fuisse, nec esse absoluendum ab obseruatione iudicij, & ip-
5 sum condemnabit in expensis, & hoc non est nouũ quòd iudex appellationis possit absoluere, & statim eundem ex alia causa condemnare. ut not. Ioan. An. in capitulo. Raynal. de testam. super gloss. allegat. de accusatio. ad petitionem. & not. in capitulo. dilecta. de appellatio. super versiculo. latas, in nouella, & si
g secundum vtilitatem [g] appareat esse probatum de minore ætate, uel aliquod aliud de nouo propositũ, uel probatum, quòd inferat nullitatem primi compromissi, quod fieri potest in causa appellationis, quia non propositum proponam &c. tunc adiiciet iudex in sententia, & quia constat nobis esse proba-
h tum [h] ius dicti Andreæ super petitione principali,
i pronuntiamus [i] dictum compromissum primum fuisse, & esse nullum, & partem aduersam in expẽsis condemnamus. Si uero nil de principali petitione appareat esse probatum, tunc iudex dicet contrariũ, uidelicet & quia super principali petitione pro parte dicti Andreæ nil constat esse probatum: ideo dictũ Dardum a dicta petitione, & contentis in ea diffinitiuè absoluimus, & partem aduersam in expensis

sis condemnamus. Sed pone quòd sententia pronuntietur nulla, uel iniusta ex aliqua causa, sed non ex eo quòd primum compromissum sit finitum per secundum, [k] immo pronuntietur Andream non esse absoluendum, ab obseruatione iudicii. Quid erit de expensis? dubium facit quia in isto casu utraque pars succubuit, & utraque obtinuit in parte, nam in eo quòd pronūtiatur sententia nulla, & iniqua obtinuit Andreas, & Dardus succubuit. & sic debet in expensis condemnari; puto Dardum debere condemnari in expensis principalis causæ, & præsentis; non quidem in omnibus [l] seu pro omnibus actitatis prioris causæ, sed a die latæ sententiæ quia [m] dum uidebat sententiam nullā, uel iniquā ex actis eam satagens defendere uexabat defendendo, & Andreas iustam habuit defendendi causam cū sententia esset nulla, uel iniqua, licet pronuntiet Andream non fore absoluendum, non tamē & hoc expresse Dardo [n] immo debet habere gratias Andreæ quia ex appellatione, & processu reportat sententiam pro se. Fateor tamen quod per hanc sententiam apparet quia Andreas iniustè litigauit ut in principali, petendo se absolui ab obseruatione iudicii, & sic uexasse dictum Dardum quòd debet condemnari in expresis factis per Dardum ab ea die qua petit, usq; ad illū actum in quo iudex grauauit Andream, uidelicet a die in qua sententiam protulit, quam ex defectu consilii promere non debebat. sed quid si postea iudex secundum præmissa pronūtiet compromissum primum nullum, quia in causa appellationis probatus est defectus ętatis, qui proponebatur in primo libello. Dico q̄ Dardus debet condemnari in expensis causæ appellationis; & pronuntiari ex nouis probationibus, & non ex veteribus actitatis, & sic sine culpa primi iudicis vel partis ut in c. Ioannes. [o]

Addit. Quint. Mandosii.

a ¶ Propter reformationem citat.] *Legerem propter reformationem ciuitatis cogebatur sequi consilium. De statuto quòd quis teneatur sequi consilium, & eius effectu, & quòd excuset a sindicatu si sequutus fuerit consilium iniquum uide Ioan. Andr. in c. nullus ex consilio, colum. 3. uers. soluebat Nico. libr. 6. Barto. in l. si conuenerit, post numerum 4. uers. Item puto quòd sufficeret, Alexan. latius numero xi. uers. Extra gloss. & Iaso. numero 18. ff. de re iudi. ac Ioan. Andr. & Bartol. ubi supra sequitur Ludoui. Romanus consilio 328. pro plena. ante numerum. 15.*

b ¶ Appellatum.] *Appellari potest a sententia lata secundum consilium Bartol. in Allega. l. si conuenerit, numero. 5. ff. de re iudica. & ibi Alexan. & Iaso. idem Barto. in l. 1. §. quæsitum in fin. ff. de appella. Roman. præallega. consi. 328. numero. 15. & in fi. Abba. in c. causam quæ. de re iudi. in princi. & ibi Felin. hanc communem supponit numero. 2. Et hanc communem testatur Iafré. Dec. 453. incipien. a sententia lata de consilio. Immo uolunt Docto. ubi supra sententiam latam ad consilium sapientis non transire in rem indicatam, pro ut etiam uoluerunt Anto. de But. in c. proposuisti, col. 1. de probatio. Alexand. in l. si ab hostibus, numero. 12. ff. solut. matrimo. ubi etiam loquitur quando statutum arctat ad ferendum sententiam secundum consilium peritii in iure. Et hanc esse communem opinio. testatur D. meus consi. 278. nou leuis. un. 7.*

c ¶ Plenius.] *Idem uoluit Lap. infra Allega. 107. allegatio. Rot. Bellame. 440. si processus.*

d ¶ Contraria.] *Prout per Barto. in l. si expressim, post numerum 4. uers. Alij dicunt contra, quia appellatio, & nullitas sunt contrariæ. ff. de appel. Vide tamen quæ post Innocen. ibi subdit, quòd causæ nullitatis, & iniquitatis non sint contrariæ, & postea distinguit ut ibi. Vide etiam Bald. in l. 1. numero 5. & sequ. ubi postea subdit quòd illi qui dicunt libellum huiusmodi continere contraria non dicunt uerum deinde post numerum 12. pulchrè declarat quæ sint contradictoria, quæ contraria, & quæ separata, seu diuersa. C. de furt.*

e ¶ Ducuntur.] *Aliàs deducuntur. Quando autem nullitas ueniat accessoriè, uel incidenter, & quando æquè principaliter, & cumulatiuè tracto in glo. facul. in 17. omnif. in uer. nullitatis, in 1. quæst.*

f ¶ Et si qua est.] *Gloss. in uer. non obtinebit in l. 1. C. quan. prouoca. non est necess. & ibi Cyn. in 6. quæstio. Specu. de senten. §. iuxta, uers. sed nunquid, numero 28. & sequen. Et subdit quòd hoc Romana Curia seruat, & quòd pluries ita de mandato Papæ pronunciauit, sequitur Nico. Mil. in Reperto. in uer. Libellus alternatiuus. Bar. in l. 1. §. libelli, numero. 9. & in præallega. l. si expressim, numero 4. in 3. quæstio. & ante, & post. Et subdit ante numerum. 5. quòd consuetudo talem appellationem admittit ff. de appellatio. Bald. in l. 1. numero 5. & seq. C. de furt. Archi. in c. statutis in fi. 2. quæstio. 1. Iaso. in l. 1. colum. 4. uersi. Istæ duæ regulæ. ff. de iust. & iur. Et hāc esse communē legistarum, & canonistarum testatur Abba. in Allega. hic c. dilecto, post numerum 8. uersi. Quandoque appellans uult prosequi. de appel. & ibidem Fran. quæst. 21. Idem Abba. consi. 97. in prin. lib. 1.*

g ¶ Secundum utilitatem.] *Legerem secundum ueritatem. Infert euidenter Lap. hic, & infra ad fi. uers. Sed quid si postea iudex, quòd probatio minoris ætatis tempore primi compromissi illud nullum reddat, supposito etiam quòd non interuenerit curator prout supra in princi. thematis. In compromisso pupilli absque interuentu tutoris quòd non subsistat habemus tex. in l. si pupillus sine tutoris auctoritate. ff. de arbit. & ibi gloss. in uer. peti, uersi. Sed cum ipso iure non teneatur hic pupillus. l. si minor xxv. annis filiosfami. §. minores, iū. gl. 1. ibi. Sed sine tutore nō ualet ipso iure. ff. de mino. Quando autem absque interuentu curatoris fit compromissum, uel cum eo ex quo compromittendo uidcatur lesus, & de restitutione in integrum tunc petenda, & quid quando fit compromissum mandante indice, uel ex forma statuti, prout in statuto nostro urbis tractant Barto. & alij in dicto. §. minores, Bald. in l. non uidetur, & alij. ff. de in inte. resti. Abba. consi. 31. circa primum, lib. 2.*

h ¶ Et quia constat nobis esse probatum.] *Altera lectura erat. Et quia in nobis esset probatum. Alia uerò. Et quia in bonis esse probatū, Lego & quia inuenimus esse probatū. Monet hic Lapus iudicē ut in sententia a dij ciat dicta uerba, altera (ut puto) ex tribus rationibus, uel*

uel quòd ipse sentiat quòd indistinctè iudex in sententia causam exprimere debeat, seu expediat ut exprimat argu. tex. in l. quod ait. §. ignominiæ, uers. semper enim debet addere cur miles mutatur. ff. de iis qui notan. infa. l. sed & si. ff. de euictio. c. fin. 21. distinctio. uel potius quia in sententia reuocatoria seu reformatoria prima exprimenda sit causa, licet regulariter aliàs causæ expressio non requiratur, ut per Specu. de sentent. §. ut autem, numero 27. uers. Sed pone ecce, & in §. præceden. ante numerum. 15. in 6. casu. uel forsan quòd in terminis Lapi cōcurreret aliquis ex aliis casibus de quibus per eundem Specu. in allega. §. qualiter autem sententia, & per Abba. in c. sicut, & ibi per Feli. nu. 13. cum pluribus sequen. de re iudi.

i ¶ Pronuntiauimus.] Melior lectura pronuntiamus, quod apparet ex uerbo infra condemnamus, quod est præsentis temporis, ita & hoc uerbum præcedens eiusdem temporis esse debet, ne appareat difformitas, utque pariformis determinatio fiat argu. tex. in l. nam hoc iure. ubi omnes. ff. de uulga. l. 2. & l. quamuis. C. de impube. cum uulga. Rursus cum hic Lapus aduertat iudicem quibus uerbis uti debeat sequitur quòd hæc sint uerba in schedula sententiæ apponenda, in sententia autem iudex loquitur per uerba præsentis temporis, puta, dicimus, pronuntiamus, sententiamus, ut omnes norunt, & uidere est in diuersis formulis per Specu. collectis sub titulo de senten. & per eundem Lap. infra ibi. Et partem aduersam in expensis condemnamus.

k ¶ Sit finitum per secundum.] Aliàs sit sublatum. Regulariter autem per secundum compromissum censetur recessum a primo, primumque amplius non subsistere, ut probat tex. in l. sed etsi, in fi. cum l. sequ. & principio subsequen. ff. de arbit. Idem uoluerunt Specu. titulo de arbit. §. finitur, numero 7. Cardina. in cle. quamdiu, nume. 4. de appella. Sozzi. consi. 87. pensatis, numero. 3. uolum. 4. Et hanc testatur communem Gras, respon. 18. uidetur Vincentium, num. 14. lib. 2. uide omnino Ioan. Baptistā Bart. pronepotem in tracta. de arbit. capit. 3. lib. 13. ubi distinguit, concludens primum reuocatum, dicens etiam Lap. hic nihil boni allegare, & nihil firmare.

l ¶ Nunquid est in omnibus.] Legerem non quidem in omnibus. Sed contra imò in omnibus ex stilo sacræ Rotæ, iuxta quem indifferenter fit condemnatio expensarum, non attento an quis iustè, uel iniustè, seu calumniosè litigauerit, prout testantur Cassa. Dec. 13. numero. 2. de rescrip. & Sarnen. quæstio. 41. Regu. de Anna. in princip. Quem stilum ut rationi consonum defendo in. xi. quæstio. Regu. de subro. nume. 4.

m ¶ Curia.] Hic nullus sēsus elici pōt. Aliqui legūt quia, quam lecturam non probo. Ego duplicem lecturam excogitaui, uel ut legamus Citra, & respiciat superiora, hoc modo, sed a die latæ sententiæ citra, & corrigenda essent aliqua uerba sequentia. Altero modo ut coniungamus cum uerbis sequentibus, & legamus loco uerborum curia non uidebat, cum iam uidebat ut sensus sit, quòd Dardus qui uidebat, seu uidere poterat ex actis sē tentiam latam esse nullā, uel iniustam, obstinate, & per calumniam illam defendere conatur merito in expensis condemnandus ueniebat argu. tex. in l. eos. §. ne temerè, C. de appella. & in l. ab executione, ad fi. cum ibi nota. C. quo. appel. non reci. c. finem litibus. de do. & contuma. c. calumniam de pœnis.

n ¶ Et hoc expressè Dardo.] Puto aliqua uerba mutanda fore, aliqua uerò addenda, alioqui impossibile erit mentem Lapi percipere, lego igitur, non tamen ex hoc expensæ Dardo debentur. In summa ponderatis uerbis de quibus supra, & infra percipiemus, quòd intentio Lapi est instruere iudicem quas expensas, & qualiter taxare debeat respectu cuiusque, consideratis præcipuè in quibus, & usque ad quod tempus alter ex collitigantibus iustam, uel iniustam causam litigandi, seu se defendendi habuerit. Pro opin. Lapi, & q̄ iusta, seu probabilis causa litigandi excuset ab expensarum condemnatione uideantur Bal. in l. edita, in lectu. Paduan. numero. 52. in 8. oppo. C. de eden. & quæ scripsi in undecima quæstione. Regu. de Non iudi. iux. for. suppli. numero. 12. ubi ostendo hanc esse communem opin.

o ¶ In c. Ioannes.] Vel Lapus hic non curauit ostendere sub quo titulo sit istud c. Ioannes quod adducit, pro claro omnibus illud supponens, uel impressorum incuria deest titulus sub quo canon ille collocatus est: si impressoris desidia id accidit difficile foret diuinare quid hic desit, Et ego cum Sosia Terentiano dicere possem Dauus sum, non Œdipus. Si uerò Lapum consultò titulum celasse supponimus, quasi lex ab eo citata sit omnibus nota, fateor illam mihi ex improuiso non occurrisse, mente uerò reuoluens omnes leges sic incipientes perspexi nullam ex illis ad rem facere, tandem in hanc opinionem deueni ut tex. de quo Lap. sensit sit c. cum Ioannes hæremita. de fi. instrumen. quem tex. etiam supra post numerum 4. cum ibi nota. citauit, & quem ego pro iis quæ Lap. hic uult sic induco, concluditur ibi quòd prima sententia fuit iusta ex quo non uō solū non fuerat probata illa exceptio, imò nec obiecta, illam tamen sententiam ex nouiter deductis, & probatis Papa quoad illud caput infirmat, & sic ex fi. illius c. iun. iis quæ præmittuntur, & nota. ibidem per glos. & Docto. eliciuntur duæ conclusiones pro Lapo hic, quarum altera est non deductum deducam, & non probatum probabo. iuxta regulam l. scio, ad fi. ff. de appella. & l. per hanc. C. de tempo. appella. & sicut in illo c. cum Ioannes in prima instantia obiecta, uel probata non erat illa exceptio, quæ tamen in secunda deducta, & probata fuit, ita in casu Lapi licet defectus ætatis allegatus fuisset, in secunda tamen instantia non in prima probatus fuit, Et ex dictis Lapi qui æquiparat istos casus uidelicet esse obiectam exceptionem, non tamen probatam, & non esse obiectam, nec probatam in prima instantia ampliari, seu declarari potest ille tex. in c. cum Ioannes, quòd procedat etiam si illa exceptio in prima instantia obiecta fuisset. Altera conclusio Lapi est quòd appellatus, seu is qui uictoriam reportauit in prima instantia, ac in secunda ex nouiter deductis, & probatis succubuit condemnari debeat in expensis causæ appellationis, & sic in secunda instantia factis ex ratione text. in dicto c. cum Ioannes, in fin. cum enim ibi dicatur quòd iudices primæ instantiæ aliàs iustè pronuntiarunt, sequitur quòd is qui primam sententiam obtinuit, & iustam sententiam reportauerat non debeat in expensis cōdemnari, sed potius aduersarius, & sic iuxta terminos nostros Dardus in prima instantia uictor ad expensas primæ instantiæ condemnari non poterat.

subdit ille text. quòd exceptio in secunda instantia fuit obiecta, & probata, & sic prima sententia quo ad illud caput infirmata, consequenter sequitur ex iuris disposi tione quòd appellatus uictus, uictori in expensis códemnandus erat. l. properandum, §. sin autem alterutra. C. de iudic. c. finem litibus. de do. & contu. c. fi. & ibi glo. fi. de maio. & obe. Rot. 353. si auditor, post nume. 3. in no. Lanfran. in repet. c. quoniam contra, in uer. expensæ. de proba. In terminis Lapi cum Andreas in 2. instantia ex nouiter probatis contra Dardum obtinuerit, Dardus ui ctus Andreæ uictori debebat pariter in expensis condẽ nari pro illa instantia. Pro ijs quæ ultimo dixi uide omni no glo. pragma titulo de friuo. appel. in uer. expensarũ, col. fi. uers. Aduerte circa prædicta quòd ubi quis obti net ex nouiter productis.

S V M M A R I V M.

1 *Commune Floren. concessit quibusdam officialibus pri uilegium ut possint ferre arma & uni alio cõcedere. item concessit sapientibus communis illud idem: unus fuit de dictis officialibus & etiam sapientibus: an possit concedere quatuor.*

2 *Iura diuersa an possint in eadem persona concurre re.*

ALLEGATIO XCIX.

1 a Commune †Florentiæ [a] concessit in priuilegio quibusdam officialibus suis ꝙ possint impunè deferre arma per ciuitatem Florent. ac etiam possent cõcedere licentiam huiusmodi arma impunè deferẽda per ciuitatem vni quẽ eligere uoluerint, & hoc concessit dictum commune prædictis officialibus, & hoc in honorem, & præmium quarundam legum conditarum per eosdem pro libertate dicti communis. Quod etiam priuilegium concessit. dicta communitas tribus sapientibus dictæ ciuitatis, qui dictas leges dictauerunt, & ordinauerunt. Contingit ꝙ unus de dictis officialibus fuit etiam de numero dictorum sapientum electus ad dictandum dictas leges: & etiam in dicto priuilegio concesso dictis tribus sapiẽtibus expressis, & nominatis. Modo quæritur nunquid prædictus talis qui fuit officialis, & nominatus in priuilegio cõcesso dictis sapientibus nominatis, possit concedere licentiam portandi dicta arma duobus; uni tãquam officialis, & alii tanquam sapiens; & dicitur ꝙ sic, & hoc modo probatur, certum est ꝙ illud quod in duabus personis recipitur, in vna duplici iure considerato recipi debet. ff. si cert. peta. l. singularia, de pœni. dist. 3. adhuc instant, ubi no. & ix. q. i. in scriptis. Pri-
2 ma† certum est ꝙ quis potest habere uices plurium personarum. hinc est ꝙ prælatus unius ecclesiæ potest habere iura canonicalia in eadem ecclesia, de cõ cess. præb. cum in ecclesiis. lib. 6. ff. quando appel. sit. l. j. §. solet. in fi. de hoc de probatio. ex literis, cũ suis remiss. & ꝙ duo diuersa iura possint in eadem persona concurrere. xxi. q. i. relatio. ff. de operis liberto. l. duorum liber. & facit quis aliquid tanquã alius. xvi. q. i. §. superiori. & c. fi ecclesi. 23. q. 3. duo ista. & ca. si ecclesia. in fin. ff. de adop. si pater. §. quis duos. & l. si consul. de inoffic. testa. Papiniani. §. impuberes. & l. filius. & l. aduersus. §. i. de postula. l. ulti. can. 3. q. 7. §. tria. uersicu. si contra. ff. quod cuiusque uniuer. item eorum. l. responso. pro socio. l. iane in princi. ff. solu. mat. l. si ratio. §. item nunquid. ff. ad trebellia. debitorum. §. fi. de suc. ex con. l. i. §. uidendum. C. de admini. tuto. l. cum quidam, de adulteriis. l. iur. mariti. extra de elec. cum inter. & c. ꝙ sint. §. præterea. de offi. or di. si sacerdos, de rebus eccle. non aliena. si quæ. de fo. compe. licet. de præscriptio. ad audientiam, in fi. qui fi. sint legit. per uenerabilem. Item quando duo iura simul concurrunt in una persona de duobus iuribus distinctis per se de quolibet est iudicandum, non ut de uno tantum, hoc patet ex uerbis legis dicentis ꝙ discreta sunt iura: aliud quidem tutoris, aliud legatarij licet in eadem persona concurrant ut in dicta. l. tutorem. & C. de admi. tuto. l. cum quidam. Hinc est quòd æqualiter se colligens, & collocans in duobus locis utrunque dicitur habere domicilium. ff. ad municipa. l. Labeo. & l. assumptio. §. iuris prudẽtibus. de sepultu. cum quis. secundo. respon. libro sexto, uice quorum locorum grauatur, & honoratur ut ibi & ff. ad municip. l. incola. Itẽ eligit quis iure suo proprio sibi competenti, & procuratoris: ac si duę essent diuersæ personæ, ad hoc facit de elec. c. scriptum, & eo. titu. c. penul. §. porro. li. 6. Item episcopus legatarius percipit legatum sibi factum ut legatarius, & nihilo minus ut episcopus percipit canonicam portionem de legatis factis ecclesiæ cathedrali, uel aliis ecclesiis sibi subiectis, de test. officii, & c. requisisti, & filius Institutus hæres rogatus de restituenda hæreditate detrahit legitimam debitã iure naturæ ut filius, & quartam trebellianicam ut hæres eo. titu. Raynutius, & ca. Raynaldus, & generaliter ubi diuersa iura non repugnantia concurrunt in unam personam potest uti sicut possent duo, ut patet in præall. iuribus, ita in proposito cum prędictus de quo quęsitur fuerit inter dictos officiales communis tanquam principalis officialis, & industria sua in ipso officio usus est sicut unus ex aliis, patet ꝙ ex isto capite de per se debet consequi priuilegium armorum portando rum pro se, & uno alio, sicut quilibet ex prædictis officialibus. Item constat quòd eadem persona de qua quæritur fuit inter Aduocatos electa ad dictandum dictas leges & tanquam Aduocatus, & doctor iuris intra dictos principales officiales laborauit, & iuris peritia, & industria suæ artis usus est, & ex isto capite debet consequi, & habere priuilegium armorum pro se, & uno alio, sicut alii sapientes qui cum eo simul laborauerunt, nec obstat quòd ex alio capite hoc habebat pro uno socio, & ex isto habebit pro uno alio sicut si esset persona diuersa. Constat enim quòd si fuisset una alia persona hoc haberet, igitur, & ipse hoc casu per iura prędicta.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶[Commune florentiæ.] *Vide consi. Bald. cui Cardi. se subscripsit, aliqua addens, quod est inter consilia ipsius*

ipsius Cardi. 53. incipiens casus talis est. Decanus. Vide etiam Ludoui. Roman. consi. 25. uiso facto, & consi. 422. Iste Franciscus, & quæ addidit ad utrunque dictorum consi. Ludoui. Roma. Horat. filius meus. Et hanc Allegat. Lapi citant, & sequuntur Feli. in c. cum olim, post numerum 1. uersi. Ideo dicit Lap. Allega. 99. Idem Feli. in c. ex literis, post numerum. 10. uers. Et copiosè Lap. Alle. 99. & Apostil. ad Abba. in dicto c. in uer. notario. de proba.

SVMMARIVM.

1 *Statutum excludens fœminas a successione masculis existentibus an ualeat.*
2 *Lex antiqua semper fuit ratione uallata aliter non esset lex: & lex noua corrigens primam potest aliquo respectu eadem dici cum prima.*
3 *Statutum laicorum disponens quod frater excludat sorores fratris an extendatur ad clericos fratres.*
4 *Lex municipalis fauet ecclesiis nec cõcernit personas ecclesiasticas nisi per Papam sit approbata.*
5 *Dispositio legis municipalis diuersimode consideratur.*
6 *Verba statuti debent intelligi generaliter prout sonant.*
7 *Ius sanguinis tolli non potest.*
8 *Lex uel statutum laicale an possit ad clericos extendi.*

ALLEGATIO. C.

1 IN †quæstione proposita [a] de facto non ui-
a detur grande dubium an statutum exclusiuum filiarum sit ualidum pec not. per Dy. in regula indultum, de reg. iur. lib. 6. & Cyn. in l. sancimus, de nup. & Ioan. And. in addi. Specu. in titu. de succes. ab intesta. super Rubr. quoniam ualet; nec facio grande dubium utrum sit rationabile, vel irrationabile quia lex fuit rationabilis distinguens sexum in successione, fuit rationabilis tollens differentiam sexus in successione habitis respectibus ad varias circunstantias secundum varietatem vtilitatis publicæ prouenientis pro temporis trãscursu generaliter vt sic variata sit lex generalis principis, & sic attentis circunstantiis durante eadem mensura temporis, vt sic leges contrariæ diuersorum locorũ omnes sint rationabiles attentis variis respectibus,
b propterea permisit princeps [b] facultatem singulis populis leges sibi condendi, etiam cõtra legem suã. ff. de legi. l. omnes populi, quia non potuit princeps prouidere per legem generalem singulis circunstan-
c tiis facti quas verisimiliter ignorat, [c] de consti. ca. j. libr. 6. licet omnia iura habeat in scrinio pectoris sui vt. l. omnia. C. de test. & propterea voluit demonstra-
2 re ꝙ †lex antiqua erat ratione vallata, alias non foret lex vt. c. lex est. j. distin. & c. erit. 4. di. & l. ꝙ non ratione, ff. de legib. lex noua corrigens antiquam ratione superueniente abolita ratione legis antiquæ per discursum medialem anfractuum sit vna, & eadẽ lex, attento præcedenti dictamine rationis in mente legislatoris, & hoc plenissime examinaui, & demonstraui in quodam tractatu quem pridie compilaui in titul. De somnio contra ecclesiasticam alias canonicam scientiam, & ciuilem. His suppositis pro indubitatis iudicio meo surgunt duo dubia plenissimè examinata per profundos dominos Lapum & Franciscum decretorum, & legum doctores egregios, sed
3 succinctè aliquid tangam, licet ex abundanti. † Primum an primum statutum ciuitatis Floren. quo frater excludit filias fratris concernat fratrem clericũ, vt gaudat illo beneficio. Secundum dubium an secũdum statutum quo disponitur ꝙ secundum canones solum fiat iustitia clericis litigantibus in foro seculari sicut fieret laicis litigantibus in foro ecclesiastico non obstante aliquo statuto excludente clericum uel ecclesiam litigantem in foro seculari a beneficio primi statuti, primo de facto potestatis legislatoris qui nihil disponere potest contra personas ecclesiasticas. 26. dist. bene quidem, de const. eccle. de rebus ecclesi. non alie. c. vlti. C. de epis. & cleri. auth. statuimus, facit regula tradita per Hostien. in c. fi. de solu-
4 tioni. ubi tradit regulam †ꝙ lex municipalis etiã fauens ecclesiis, uel personis ecclesiasticis non cõcernat personas ecclesiasticas, uel ecclesias nisi sit approbata per papam. xxvj. distin. bene quidem. de cõstit. quæ in ecclesiarum, secus in legibus imperialibus quia illæ concernunt etiam si non sint probatæ per papam dummodo sint fauorabiles ecclesiis. x. di. c. i. & ii. per totum. 27. di. si quidem. de priuileg. c. ij. de no. ope. nun. c. i. de ca. pos. c. i. & ii. Nec obst. dictũ Bart. in l. i. C. de sum. Tri. qui dicit ꝙ lex municipalis disponens per uerba generalia non infringens ecclesiasticam libertatem stringit ecclesiasticas personas, & sic intelliget glo. in l. ex ea. ff. de positio. probat per. c. cum uenissent, de eo qui mit. in posse. & c. causam, de re iudi. Opinio sua approbari uidetur per tex. in capit. ecclesia sanctæ Mariæ, ut lite pendente quia ubi statatum disponit per uerba generalia non exprimens personas ecclesiasticas non infringit libertatem ecclesiæ, & tamen nó concernit ecclesias, & ibi legendo per tex. illum reprobari consueui; & sic uidetur ꝙ statutum primum non concernit ec-
5 clesias, nec personas ecclesiasticas. Pro †euidẽtia huius dubij est aduertendum ꝙ constitutio municipalis aliquando disponit in modum inhibitionis, siue
d præcepti, [d] aliquando in modum concessionis, siue priuilegii siue beneficij: Si constitutio municipalis disponit in modum inhibitionis, siue præcepti, & ꝑceptum, siue inhibirio dirigatur in personam, siue in rem relatam ad personam, tunc municipalis constitutio non cócernit ecclesiam, seu personam ecclesiasticam, nisi sit approbata per papam, etiam si sit fauorabilis ecclesiæ, sic intelligitur. c. bene quidã. 96. di. de consti. ecclesia. cum si. supra alle. & prętereca traditur in regula sua ꝙ nó stringit ecclesiam, uel canocos, & distinguit quod debet intelligi authorizabiliter ut effluat a præcepto. 14. q. 1. quod præcipitur uel inhibet. x. di. vides. C. de legibus non dubium. Si
e autem [e] constitutio municipalis disponit in modum cõcessionis, uel priuilegii, nó stringendo beneficiatũ uel priuilegiatũ, & maximè si disponit impersona-
6 liter; tunc credo ꝙ statutum †cócedendo, uel priuilegiando, uel beneficiando si disponit per uerba generalia in materia indifferenti, ꝙ clerici gaudeant, uel

gaudere debent beneficio illius dispositionis, dixi uerba generalia quæ ex suo significatu clericos sunt implicantia, vt cum dicitur omnes Florentini, omnes Angli, & sic de similibus nominibus appellatiuis, & cum dixi in materia indifferenti sic dicimus sicut de concep. masculini[f] in fœmininum iux. no. de uerb. signifi. l. 1. & l. quicunque. C. de ser. fugit. cap. si quis suadente. 17. q. 4. & c. generali. de elect. lib. vj. ꝓ ijs est casus, in c. dilecti. de for. comp. & iste est unus intellectus, in c. cum uenissent, de eo qui mit. in pos. hic autem in proposito statutum disponit nō restringendo præceptiuè, nec inhibitiuè, sed concessiuè, siue priuilegiatiuè quia priuilegiat fratres cōtra filias fratrum, & hæc uerba appellatiua generalia cū dicit frater. Et hoc nomine venit frater etiam monachus, nam licet monachus sit mortuus actibus ciuilibus liberis. 16. q. j. monachus. & c. placuit, in l. fi. C. de sacrosan. eccle.

7 † tamen non perdit ius sanguinis quod tolli nō potest: ut l. iura sanguinis. ff. de reg. iur. Cum autem actus ciuilis, ut professio, non possit tollere ius naturale extinguendo, licet aliqnando actum uerū suspēdēdo. ff. de capit. diminut. l. eas obligationes instit. de legit. ag. tute. §. fi. Et licet sit dubium an factus monachus, uel clericus perdat gradum consanguinitatis, quo ad iura dignitatis, de quo. xx. q. 3. ca. præsens. 27. q. ij. c. scripsit. & Spe. de sta. mona. Tamē quod retineat ius agnationis proueniens, à naturali sanguinis coniunctione non dubitatur. Remaneat ergo frater licet monachus, dixi ubi disponit statutū concessiuè, siue priuilegiatiuè in actu indifferenti sicut hic. nam actus concessus est hic indifferens, cum ecclesiæ succedere possint ad minus non mendicantium, de quibus dubium ut in. e. in pæsentia. de probatio. & l. fi. C. de sacr. san. eccle. & authen. ingressi. & authen. si qua mulier eo. tit. confirmatur si dispositio huius statuti non concerneret personam ecclesiasticam, aut hoc eueniret propter carentiam potestatis legislatoris, aut propter significationem uerborum non implicantium ut non fiat implicatio extensiua quæ non procedit in statutis, cum sint stricti iuris. ff. ad munici. l. constat. l. quicquid astringendæ, de uerb. oblig. & l. ita stipulatus. §. Chrysogonus eo. tit. aut propter mentem legis non consonam proposito causæ quæ est præponēda etiam uerbis, ubi constat. de uerb. sig. in ijs. & c. intelligentia. & ca. præterea.

8 † Non potest dari primum quin lex, & potestas laicalis non possit stringere personas ecclesiasticas ut iuribus supra alleg. tamen potest eis priuilegia & beneficia concedere; Non potest dari secundū q̄n ex significatione uerborū venit pſona ecclesiastica, tū retineat ius sanguinis vt supra monstratū est, imò monachus ꝑ monachatū non ꝑdit iura ciuilia. C. de episco. & cle. l. deo nobis. Itē ascendit ad maiorē statū. in auth. de monachis. in prin. sed ꝑ gradū superuenientem non tollitur persona ecclesiastica ut l. filii. ff. ad municipa. & l. fi. ff. de senatori. & sic per monachatum nedum retineat iura, ut dicatur frater imò & iura ciuilia, vt dicatur ciuis Florentinus si erat ciuis licet desinat teneri ad onera personalia, cum sit conciuis priuilegiatus, nec potest dari tertius quin mēs non repugnet. Nec est uerisimile q̄ ex mente uoluerit legislator ecclesias ab hoc beneficio excludere, immo est potius verisimile quòd voluit includere, ex quo significatio verbi implicat, cum summa sit ratio quæ fouet religionem. ff. de religio. & sum. fu. l. sunt personę, & fauor ecclesiarum inducit præsumptionem mentis inclusiuæ legislatoris, vel ad minus excludit inductio præsump. mentis contrariæ. Pro

g hoc induco no. Innoc. in c. nouit. de iudi.[g] vbi not. q̄ illa lex abrogata, quæ priuilegiat ecclesiam licet abrogata, durat priuilegium ecclesiæ concessum sicut lex, & aliquando non stat in terminis nudæ dispositionis, sed trāsit ad naturam priuilegii, vt alius

h contractus, sicut dicimus in testa. q̄ alii[h] ad naturā contractus. ff. de test. l. hæres palam. ff. de assigna. liberto. l. assignare, & not. in regula iuris semel. de regu. iur. lib. 6. & no. Bar. in l. omnes populi. ff. de iust. & iure in materia statutorum & maxime hoc dubitanter, vbi ante monachatum ius illud quæsitum fuit ex beneficio statuti, ut pote facultas exclusiua filiarum fratris: quoniam dedicando potest se, & sua trāsferre in mona. cum illo iure. ut in authen. ingressi. C. de sacr. san. eccl. uel omnia iura competentia dedicata non consona stat. monastico transiuerunt in monasterium vt emphytheotico iure in auth. de nō alie. §. rescribit. Dyn. in l. si ita. §. j. fi. de le. ij. licet ius cohereat personæ, & commoditas penes monasterium. vt. l. si postulauerit. §. in qua. ff. de adult. Si ergo transiuit ad statum monasticum cum illo iure, quo transiuit ad monasterium, cum non repugnat statui monastico, facultas successionis priuilegiata, immo consonat, cum & lex priuilegiet ecclesiam circa actum illum iuxta ea quæ habentur in l. fin. C. de sacrosan. eccle. & not. de proba. in præsentia, & dixi maximè: quia si proueniens beneficio statuti ut supra monstratur. Circa secundum dubium plene mōstratum est per duos consultores quod statutum illud nullo modo excludit monasterium a beneficio primi statuti, idcirco ulterius non insisto.

Vide materiam huius consilij infra alleg. proxima C I.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶In quæstione proposita.] *Hæc, & sequens Allega. eandem materiam tractant, & ad idem citari consueuere, prout a Ludoui. Roma. syngu. 442. capitu. ecclesia. & ab alijs quos referam in sequē. Allega. in qua omnia ferè quæ in hac Allega. ponuntur multò diffusius habebis, quo etiam in loco uidere poteris ea quæ ibi addemus.*

b ¶Permisit princeps.] *Nonnunquam prohibet, quo casu prohibitione huiusmodi stante nec statutum, nec consuetudo ualebit. l. eos. §. cæteros, uers. Nec liceat iudici. C. de usur. authenti. cassa. C. de sacro. sanctis ecclesiis. Barto. in Allega. hic l. omnes populi numero 26. & ibidem alij.*

c ¶Ignorat.] *Quòd princeps ea quæ sunt facti uerisimiliter ignorare possit, probat etiam text in c. uni. uer. porrò cum donatio. ut eccle. benefi. & glo. pragma. de electio. cap. licet, in uer. impediri, uers. Et præsumitur Papam oblitum, & Prob. ibidem in Addi. numero 5 in uer. no.*

d ¶Præce-

d ¶Præcepti.] *Lapum hic citare uoluit eundem sequens D.meus in c.1.ecclesia Sanctæ Mariæ post nu.50.uers.Et procedit. Et si insula fauorabilia sine quando loquuntur pracipiendo.de consti.*

e ¶Si autem,] *Pro hoc secundo membro uide omnino Io. Bap.Bart.pronepotẽ in tracta. de Arbi. cap. 19. quod est penul.2.lib.nu.6.ubi* Lap.hic citare uoluit.

f ¶Masculum.] *Tradunt enim uarijs in locis scribentes quòd in materia indifferenti masculinum concipit fœmininum,prout inquit* Bar.in l.1 *.ff.de uerb.signi. De hoc tamen uide quod scribit Archid.in alleg.hic c.si quis suadente 17.q.4.& omninò Ludo.Roma. consi.35. uisa facti serie,& quæ scripsi in 3.quæst.Reg. de infir.*

g ¶De iudi.] *Et Inno.sequitur Ludo. Roma. consi. 252. pro decisione,nu.3.Et Innoc.ubi supra,& Lap.hic referunt,& sequuntur D.meus in alle.hic.c.nouit,num.13. de iudi.& Sarnen.qui alios citat in c.1. post num.141. uers. pro ista.de consti.lib.6.*

h ¶Quod alii.] *Lego quod accedit. Testamentum enim dicitur quasi contractus.ad text. in. l. apud Iulianum. §. si.ff.qui.ex caus.in posses.ea. in l.ex maleficijs. §.hæres. ff.de actio.& obli.& in §.hæres quoque. insti.de oblig. quæ ex qua contra. Non autem propriè contractus dicitur,unde controuertunt Docto. an statutum de contractu loquens in aditione hæreditatis locum sibi uendicet de quo per Bar. in l.more. ff. de acquir. hære. per Bald. Auge.Imol.Pau.Castren.& Alex.in l. mutum. ff.eod. & per Ias.in l.Barbatius.nu.4.ff.de offi.prato.*

SVMMARIVM.

1 *Statuta duo Florent. reuocantur in dubium, & numero 2.*
3 *Statuta laicorum quo casu clericos ligare dicantur.*
4 *Monachus an sit capax dominii rerum.*
5 *Monacho non succeditur: ideo nec ipse succedere debet.*
6 *Personæ statuenti non subditæ non ligantur ipsius statuto.*
7 *Iura sanguinis an dispositione iuris positiui mutentur.*
8 *Limitari non debet quod lex non limitat.*
9 *Verba statuti debent intelligi generaliter prout sonãt.*
10 *Statuta interpretantur secundum ius commune, & nume.16.*
11 *Monachus an sit admittendus ad successionem iure consanguinitatis.*
12 *Ius iniquum dici non potest ubi inductum est generaliter ab eo qui potestatem habet statuendi in loco in quo id ius inductum est.*
13 *Statuta aut consuetudines an possint dici illicita.*
14 *Statuta simpliciter in genere disponentia nisi sint improbata porriguntur etiam ad clericos.*
15 *Imperare, & uetare præsupponunt authoritatem superioritatis.*
17 *Mulier sterilis an habeat priuilegia dotis.*
18 *Dignitas non debet attribui ex diuitiis quia cadunt etiam in uilissimis personis.*
19 *Egere non dicitur nec in paupertate sordescere qui habet ea quæ sunt sibi necessaria.*
20 *Egestas qualiter euitari dicatur per acquisitionem monasterij.*
21 *Finita causa beneficij finitur beneficium.*
22 *Acquisitio hæreditatis an possit prodesse monacho, ratione momentaneæ posses.&c.*
23 *Mulier transiens ad secundas nuptias infra tempus luctus olim non succedebat sed bene sibi succedebatur.*
24 *Iura non porrigi ad non suppositos qualiter intelligatur.*
25 *Iura tam communia quam municipalia debent clericis obseruari sicut, & alijs.*
26 *Statutum repellens filiam a succedendo extante patruo an in foro ecclesiastico obseruetur.*
27 *Clericum arctari statutis laicorum inconueniens est.*

ALLEGATIO CI.

a IN ciuitate [a] Floren. † sunt duo statuta de
1 quorum unius intellectu hæsitatur. Vnũ est positum sub Rubrica de modo successionis mulierum ab intestato, in quo statuto sic inter cætera cauetur, uidelicet. Item quod nulla mulier seu natus ex linea fœminea possit ab intestato succedere patri, auo, uel proauo suo, existente aliquo filio, uel filijs masculis, uel fratre carnali, seu nepote, ex fratre carnali, sed habeant tales mulieres si non fuerint dotatæ congruenter dotari de bonis eius de cuius hæreditate agitur &c.

Et aliud statutum est positum sub Rubrica qualiter reddatur ius clericis, cuius uerba sic se habent, seu habebant tempore quo casus successionis occurrit, uidelicet sic; Ne nostra municipalia iura quæ quãdoque contra sacras leges facta esse noscuntur in clericorum negotiis uolentium agere in nostro foro aduersus laicos nostræ iurisdictionis subiectos lædant ecclesiasticam libertatem, statutum, & ordinatum est quod dominus potestas ciuitatis Florẽtinæ, & quilibet eius iudex, & officialis, & omnes, & singuli alii iudices, & officiales teneantur, & debeant in omnibus, & singulis quæstionibus, seu causis ciuilibus, quas aliquis clericus mouerit coram aliquo dictorum officialium contra aliquem laicum, quacunque de causa procedere tam in cognoscendo quam in terminando solum modo secundum formam sacrorum canonum: & etiam sicut ecclesiastici iudices faciunt in causis quas laici mouerent coram eis, contra personas ecclesiasticas in causis eorundem, quos sacros canones ostendere teneantur, idem clerici in causa quam ipsi mouerent contra laicum, non obstante aliquo statuto, uel ordinamento dictę ciuitatis Floren. quod in contrarium loqueretur.

Modo de facto accidit quod dominus Simon tucti. de Podiobonizi ab intestato decessit sine filijs, & descendentibus masculis, & absque ascendentibus, superstite sibi Do. Lapo Tuc. fratre carnali dicti D. Simonis, monacho, & Abbate monasterij S. Miniati ad montem, & superstitibus sibi dicto Do. Simoni filiabus una, uel pluribus dotatis ab eo, nec non nepotibus, & neptibus, etiam ex filiabus suis dictis dotatis, & defunctis, & aliquibus nepotibus, seu neptibus ex filiabus uiuentibus, qui dominus Lapus Abbas hæreditatem dicti Germani sui solemniter agnouit, & se pro hærede gessit, quæritur utrum dictus Dominus Lapus, seu dictum monasterium ex persona

dicti

dicti domini Lapi successerit, & succedere potuerit in hæreditate prædicta uigore maximè dicti statuti non obstantibus existentibus filiabus dicti Domini Simonis,& descendentibus ex eisdem.

2 Quantum† ad effectum primi statuti duo maximè reuocantur in dubium Primo ualor statuti. Sed hoc dubium faciliter sopitur maximè per ea quæ scripsit Dy.in c.indultum,& Ioan. And.post eum in d. c. indultum,& in opere Spe.in tit.de succ. ab intest. sup Rubrica,& Cy.in l.sancimus.C. de nupt. qui omnes
b Doctores tenent affirmatiuam [b] partem, per rationes iuridicas, quas repetere omnino esset superuacuum. Secũdo reuocatur in dubium utrum per eius existentiam filiæ repellantur,& ipse admittatur. Et primo ad negatiuam arguitur ratione sumpta ex iniquitate dicti statuti, quia conuertit ordinem successionis iuris communis, præferendo lineam transuersalem lineæ descendenti, cui repugnat tam ratio naturalis,quam ordo iuris ciuilis.ff.de bonis dam.l.cũ ratio.in authen.de triente & semis.in prin.§.1.de succes.ab intesta.§.1.ff.unde liberi.l.scripto.in fi.eum si mi.Item in eo ꝙ induxit prærogatiuam sexus uirilis contra sexum fœmininum, contra naturalem rationem de libe.præte.l.maximum uitium, de legiti.hæ-
3 red.l. lege. 12. tabul.† Igitur tali consuetudine, uel statuto non licet uti personis ecclesiasticis tanquam irrationabili.de consue.ca.fi.Secundo ex defectu authoritatis legislatoris: quia non licet ciuitatibus cõdere statuta quæ porrigantur ad clericos, seu res ecclesiasticas,de consti.c.ecclesia S. Mariæ.xcvj.dist.in c.bene quidem. Tertio ex effectu, seu cessatione rationis,& per consequens mentis dicti statuti,quo ad personam, & respectu personæ patrui monachi, qđ sic ostenditur. ratio finalis leges condendi si non appareat aliud,colligenda est ex effectu ipsius statuti,seu legis alle.ff.ad mu.l.4.§.1.coniuncta.l.ita autem.in princ. eo. titu.& l.j.§.non autem omne. ff.de pac.de condit.inde.l.damnum,de lega.ij.cum pater. §.dulcissimis.de iure pa.ad igere.§.quamuis.Effectus autem huius statuti est conseruatio dignitatis, & status agnatorum, quæ conseruatur in personis agnatorum per diuitias,& productiones prolis.ff.de uen.in spi.l.ij.§.l.C.de quæstio.l.super statu.qui effectus nõ
4 cadunt in monachum, † quia non est capax dominij rerum, & est in paupertate: pauperes autem cum sua
c paupertata sordescunt.[c] C.ad.l.Iul.maiesta.l.quisqs. igitur ex personis talium non conseruatur dignitas agnationis, nec in personis eorum prolẽ eorum sperare licet,sic in eis cessat ratio,& mens dicti statuti, qua ratione quasi simili proximo dicto quia statutũ per priuationem fœminarum intellexit prodesse masculis,& ad eos uelle deuolui successionem quam abstulit fœminis,ut ipsi masculi haberent, & fruerentur ea,& eis prodesset.ff.de leg.ii.l.peto.in princ. A-
d gnatis [d] quibus prodesse non potest ut apud quos ꝑ momentum remanere non debet,& per consequens non sensit de monachis,quia penes eos hęreditas nõ est remansura per momentum, sed statim transit in monasterium,in cuius potestate est monachus. C.de sac.san.ecc.authen.ingressi. ff. de acqui. hæred.l.pe. & pro hoc totum illud generale,qui non admittitur ad partem non facit partem &c.ff.de bon.possess.contra tab.l.ij.§.fi.de bon. poss.l.si necesse.§.de portat.de leg.j.l.huiusmodi. §. si Titio cũ sua materia. Allegabantur insuper aliæ duæ rationes licet uideatur quodam modo abundare, & per seipsas solui posse de facili, uidelicet ratione nostræ successionis ab intesta-
c to quæ solet esse reciproca [c] vt quemadmodum quis succedit ita ei succedatur & succedi possit alij cui ipse succedit.ff.de inoffi. testa. l. nam & si parentibus cum si. quæ reciprocatio non potest dari in terminis
5 propositis, quia monacho non potest succedi, † unde non est æquum quod ipse succedat. Secundo ratione formæ quæ cum sit facta per uerba simplicia, & prolata in genere non debet referri ad personas non suppositas,arg.l.extra territorium.de iur.om. iu.l.cũctos populos,de summa trin. & a simili eius quod dicitur de statuto simpliciter condito,quod non extendit se in dubio extra locum suppositum statuenti. extra de consti.ca.ut animarum.§.statuto.& quod scribit Bar.in d.l.cunctos populos,& l.cum unius.§.j.de
6 bon. authen.iud.poss. † ergo primum dictum statutum tanquã simpliciter editum ad personas ecclesiasticas non est extendendum. quia non sunt suppositę statuenti. In contrariũ ꝙ dictum statutũ indifferenter locum habeat in quocunque successore capace, & tam in clerico,quam in laico, quã etiã in monacho religionis saltim non mendicantis locum pos-
f sit habere probatur ex multis. [f] Primo quia priuile-
g gium cõcessum in genere [g] laicis, comprehendit clericos.extra de for. compe.cap. dilecti.& ibi not.super ver.anglicis in nouel.cũ remis. ibi positis. Secundo probatur ex uerbis dicti statuti quibus deseruiendũ, & standũ est nisi constet de mente contraria. de leg. 3.l. non aliter & de lib. posth. l. Gallus.§.j. de exerci.l.j.§.in re igitur dubia. Sed verba dicti statuti ita
7 comprehendunt patruum monachũ, † sicut laicum quia iura sanguinis dispositione iuris positiui non
h mutãtur. [h] ff.de pac.ins.agna.de re.iur.iur.sanguinis, & quia ubi personæ demonstrãtur,& monachus qui statũ non mutat,sed mutat in melius, quoniam ad di-
i gnitatem [i] ascendit,in authen.in princ.& per ascẽnsum dignitatis non amittitur ciuilitas, vel agnatio, vel aliud iuris impedimentum.ff.de senato.l.penu.ff. ad municip.l.filij.C.ꝗ metus cau.l.ad dimidiã,& nota.in l.deo nobis.C.de epi.& cler. † Tertio illa ratio-
8 ne quia illud quod lex non limitat nos nõ debemus limitare, & ubi lex non distinguit, nos nõ debemus distinguere,de offic.prẹto.l.3.in fi. de euictio.l.si rẽ quam mihi.§.fin.de contrahen.empt.qui fundum.ff. de bon.auto.iudi.possi.l.in uendit.§.de tempore,sed istud statutum disponens de existentia fratris, seu de exclusione mulierũ à successione per existentiã fratris defuncti, non inuenimus limitatũ iure municipali,nec etiã correctum,imò potius inuenimus contrariũ,uidelicet ꝙ in materia successionis dispositio iuris est indifferens inter clericos,& laicos,& ẽt religiosos,saltẽ qui possunt habere proprium in cõi. C. de episcop.& cler.l.deo nobis,ergo debemus intelli-
9 gere verba statuti prout sonant. † Quarto alia ratione, quia ubi verba legis, seu statuti sunt clara de per se,& habent significationẽ certã, & mens statuentis est dubia, & obscura , seu saltem non sumus certi de mente contraria, non debemus uerba legis restringere,

gere,nec extendere,sed econuerso in sua figura serua
re quamuis lex dura uideatur.ff.ad muni.l.consti.qui.
& à qui.l.prospexit,de lega.3.l.ille aut ille.§. cum in
verbis,de uer.obli.l.quicquid astringendæ,cum mul
tis similibus iuribus in superioribus rationibus alle.
De claritate autem uerborum dicti statuti satis de se
patet ; de mente autem contraria, vel diuersa nil ap-
paret, vt etiam clarius inferius ostendetur per respõ
siones ad respectum fratris monachi non debet dari
in isto statuto quia de ijs quæ non apparent, & nulla
lege probantur absurdum est iudicare,præsertim cõ
tra id ꝙ est satis lege expressum. C.de colla.l. illam.
Quinto ratione sumpta ex menre statuti rationabili
ter coniecturata , quia debemus præsumere ꝙ non
minus uoluerit fauere personis religiosis, quam lai-
cis,quia magna ratio est quæ pro religione facit,quę
nunquam in ambiguis legum dispositionibus solet
ommitti.ff.de reli.& sump.fune. sunt psonæ.in fi. &
quia non minns sunt meriti,& fauorabiles, & Reip.
utiles Deo seruientes,quam seculo.ff.de iusti.& iur.
l.ius publicum , & in fauorabilibus dispositionibus
non miuns censendum est comprehendi magis me-
ritos,quam minus meritos. de libe.& posthu. l. Lu-
cius.§.Lucius Titius.de man.l.cum pater, §. rogatio
igitur,cum dispositio huius statuti communis sit ad
omnes laicos,& discolos absurdnm esset dicere ꝙ re
10 ligiosos fauore suo censuerit indignos. † Sexto ra-
tione ex congrua statutorum declaratione, & intelle
ctu,quia regulariter statuta recipiunt intellectum a
iure communi secundum ꝙ ius commune inueni-
tur in similibus terminis diffinitum, & declaratum.
C.de noxa.l. 2.de act. & ob. l. 1. §.1. & tangit Bar.in
l.fi.ff.de legi.& l.sed cum posteriores,& quod ibi no.
11 in l.fi.§.licentia de iur.delib. † Sed hoc dubium utrũ
monachus sit admittendus ad succedendum iure cõ
k sanguinitatis,non obstante religione: & utrum [k] pro-
fessio posit allegari ad exclusionem , necne,inueni-
tur diffinitum ex dispositione utriusque iuris pro
parte affirmatiua,& ꝙ religioni prosit,potius qnam
obsit.nt d.l.Deo nobis,& ibi not.super ver. parentũ.
& not.in anthen. de san. epis. §.nullam, & xviij.q.j.
c.stat.& xviij.q.ulti.ca.pe. ergo consonum est sic in-
telligere dispositionem dicti statuti , & ꝙ in hac di-
l spositione communis numerus [l] imitetur,& non sit
difformis ab eo,ut pręalleg.iuribus.ff.de vulga.& pu
pil.l.ex facto.de ma.testa. si ita fuerit.ad fi. & de sta-
tu lib.l.Labeo.
i Restat uidere , & respondere rationibus factis in
contrarium: quoniam hæc pars eligenda uidetur , &
primo non obst.ratio sumpta ab iniquitate dicti sta-
tuti,quia hæc ratio dupliciter remouetur , nidelicet
demonstratiuè,& præsumptiuè. Demonstratiuè qui
dem per intentionem aliàs interpretationem , quia
non est uerum ꝙ dispositio huius statuti repugnet
rationi inris naturalis,quia non aufert filiabus debi-
m tum iure naturali,sed alterat [m] illud in qualitate, re
ducendo ipsum ad congruæ dotis dilationem, quo re
spectu ius naturale uariabile est, & mutabile dispoſi
tione iuris ciuilis,& tam in quarta , quam in quinta,
& etiam in ponenda differentia circa sexum, & ut fi-
n lia sit contenta dote, [n] ut plenè not.per Cy.in l.sanci
mus.C.de nup.& per Ioan. Aud.in Spe.de succes. ab
intesta. sub rubrica in illa. q. quæ incipit supposito
statuto , uel consuetudine &c. Et quia cum hoc ius
o sit inductibile pacto iuramento pallato [o] extra de pa
ct.c.quamuis lib.6.incouueniens esset non posse idẽ
ius licitè induci municipali iure;quo non minus,sed
magis iuri tam ciuili, quam gentiũ derogari potest,
quam pacto:ut no. in l.neque pignus.& l.nec ex prę
torio.ff.de reg. iur. subsequenter probatur præsump
12 tiua ratione,† quia præsumptiuè ius non potest dici
iniquum postquam inductum est generaliter ab eo
qui habet potestatem statuendi in loco,in quo id ius
inductum est.4.dist.c.erit autem lex.ff.de uerbo. sig.
l.si qua pœna. ideo enim ius dictum est quia iustum
est.i.dist.c.ius generale, & quia omne ius quod sub-
sistit censetur rationabile, saltem præsumptiuè præ-
sumptione iuris,& de iure: & ideo non potest impu-
gnari ex defectu rationis.C.de diuers.rescrip.l. sacri-
legij instar est,de sacrile.l.j.Cum enim pręsumamus
pro iudice, uidelicet ꝙ actus eius sit iustus ex causa.
ff.de iudi.l.si prætor.ff.de usucap.l. Hęrẽnius , de re.
iur.l.non uidetur. §.qui iussu : quanto magis præsu-
mendũ est pro legislatore argu. C.de testa.l. omniũ.
13 † Idcirco non dicitur statutum, uel consuetudo illi-
citum, licet repugnet iuri positiuo, uel iuri naturali
mutabili, nisi expresè inueniatur improbatum à iu
re,ut.l.ius ciuile.& l.omnes populi.de iusti. & iur. &
not.in l.neque pignus, & in l. neque ex prætorio de
re.iur.& l.4.§.diuus,de sepul. uio facit etiam de edi-
fici.priuat.l. an totum,& ff.cõia prædio. l. uenditor.
§.si constat.& ideo dicimns quod consuetudo facit li
citum id quod aliter erat illicitum:quia immutat iu-
ris cõis dispositionem in eius oppositum in auth. de
desen. ciuita.§.præcepta verò, & ibi nota. Secus est
ubi statutum uel cõsuetudo repugnaret iuri diuino,
uel iuri naturali,vel ẽt esset improbatum à iure,quia
illud esset statutum , & consuetudo irrationabilis q̃
corruptela uocatur, ita loquitur dictum. c.ulti.extra
de consue.& ibi not.per glo.& per doc.Statutum au
tem de quo quæritur repugnat illi speciei iuris natu
ralis , quę mutabilis est dispositione iuris tractantis
de debito iure naturæ filiorum;& improbatur diffe-
rentia in iure succedendi inter mares & fœminas, &
agnatos, & cognatos, de quo variè statutum inueni
tur à iuris latore, & secundum diuersitatem tẽporũ,
quia portio debita aliquando fuit minor , & aliquan
do fuit maior,& aliquando fuit necesse conferri quo
cunque titulo, & aliquando iure institutionis, & v-
p noquoque tpe ius fuit ęquũ;secundũ suum tempus [p]
ff.de inof.testa.l.Papinianus.§.quarta autem.C.eo.l.
parentibns,& in authen. nouissima. & in authen. de
trien.& semis.§.j.& in authen. vt cum de appel.cog.
§.aliud quoque capitulũ, & aliquando ius fuit ęquũ
ponens differentiam inter mares & fœminas & agna
tos & cognatos,& aliquando non. C.de collat.l. illã.
& insti.de legi.agna.suc.in princ. & in §.j.cũ mu.si.
Et per hoc respondetur ad.l.maximum vitiũ & l.xii.
tabularũ,quia æquitas dictarum legũ verificatur ge-
neraliter , sed non illis in locis in quibus viget lex,
vel consuetudo contraria, & cum leges municipales
sint permissæ à iure , & sic iure principis approbatę
vt.d.l.omnes populi.& l.ij.§. omnia. C. de veteri iu-
re.enu. & quia æquitas est quæ necessitatur iuribus
secun-

secundum diuersitatem temporis, & locorum. ff. de vul. & pupil. l. j. & l. ex facto. de suppel. leg. l. j. ergo princeps qui singulas circunstantias facti, & conditionis personarum, atque locorum non potuit scire, & in suis regulis diffinire varietatem boni, & etiam locorum, & maximè omnium uarietatem, & exigentiam vtilitatis eorum, relinquitur hoc discretioni, & potestati singulorum populorum, videlicet statuendū ius proprium cuilibet iuri cōi contrarium approbans illud in rationibus cōibus, non in proprietate speciei, & iuri diuino, uel naturali immutabili non repugnantibus, ut præalleg. iuribus. Non obst. ratio sumpta ex defectu authoritatis legislatoris; quia dicta ratio est uera inquantum statuta expressa de personis, uel rebus ecclesiasticis disponant in specie, &
14 ita loquuntur iura in contrarium alleg. † Secus est de statutis disponentibus simpliciter in genere; quia nisi statuta sint improbata porriguntur etiam ad clericos præsertim in eorum fauorem, ut no. in l. ex ea. ff. de postu. & probatur extra de eo qui mit in pos. cā rei seruan. c. cum venissent, & ita cum dicta distinctione debent intelligi dicta iura, & tenet dominus
q Bar. in l. cunctos populos, in illa quæstione q vtrum statuta ligent clericos: uel direndum secundum alios doct. Quòd aut sunt prohibitiua, vel arctatiua, uel grauaminis inductiua, & illa non ligant clericos, uel ecclesias, etiam si in effectu concernant eorum fauorem, ut puta quia sunt impeditiua dilapidationis, uel similium & ita loquitur alle. c. ecclesia S. Mariæ.
15 & d. c. bene † quidem. quia imperare, & uetare non potest fieri nisi quadam authoritate superioritatis, aut sunt statuta permissiua, seu præbeutia consiliū, vel priuilegium, non autem arctatiua ecclesiasticarum personarum, uel rerum, & illa porrigunt effe-
r ctum suum & ad ecclesiasticas personas, r & res. C. de epis. & cler. l. omnia priuilegia, extra de consuetu. c. 2. & eod. ti. c. 1. a sensu contrario, & præsertim ubi causa agitur in foro seculari, ut no. extra de for. cōpe. c. ꝙ clericis, & ita potest intelligi quod no. in l. ex ea. ff. de postu. quia consulere, & permittere, & priuilegium præstare potest lex etiam non supposito. C. de emancip. lib. l. i. ff. de pact. l. conuentionum, de cap. l. non dubium, & l. postu. §. induciæ. & de legib. l. fi. ꝓbatur à simili, quia sicut iura permittunt ꝙ laici possint conferre beneficium ecclesiæ, & ecclesiasticis personis, & huiusmodi actus priuilegiant ut. C. de sacrosan. ecle. l. j. & l. illud, & l. fi. ita per statuta localia & consuetudines potest conferre clericis beneficiū facta æquiparatione potestatis contrahentis, ad potestatem statuentis. ff. de pact. l. non impossibile. de pigno. actio. l. nec est mirum. & quod no. C. de decre. super rubrica. alia ratione etiam euidenti excluditur dicta obiectio, uidelicet ꝙ hoc statutum respectu masculorum repellentium fœminas non disponit præsertim taliter ꝙ necesse sit masculum ex dispositione statuti ad successionem venire, quia procedit remouendo fœminas à successione propter existentiam masculi. igitur masculi sunt in conditione, non
s in dispositione. s l. si quis sub conditione. si quis om. ca. test. & reiectis fœminis veniunt suo iure, quo venirent si fœminæ non extarent, & sic potius de iure communi, quam ex forma statuti, quasi sublato ante

cedenti gradu potiuntur beneficio huius statuti ex quadam consequentia, non directo, & ideo admittun
o tur. o Non obst. ꝙ dispositio statuti ipsos non contingat, & directò eis prodesse non possit ut in l. posthumus. §. si quis hæres. de inosti. test. de suc. edic. l. j. §. qui semel. C. de natu. libe. authen. licet. Non obst. iij. ratio ex qua arguitur à ratione cessante, & præsuponitur ꝙ ratio sit conseruatio dignitatis agnat. quę dignitas consistit in diuitiis, & propagatione prolis, quæ non cadunt in monachum propter statum paupertatis, & continentiæ &c. quæ ratio multipliciter
t tollitur. Primo ꝑ interemp. t quia effectus huius statuti non est vt agnatus ditetur, & propagatio prolis sed ut ipse præferatur filiæ, & descendentibus ex ea; quia effectus cadit ita in hæreditate dānosa, sicut in lucrosa; & ita in personam sterilem, sicut in personā aptam ad producendam prolem; quia non requiritur hęc aptitudo ut quis possit esse hæres. ff. de libe. & posthu. l. quod dicitur; nec exigitur ꝙ bona sint soluendo, ut priuatus possit in eis succedere, quia speciale est in fisco ꝙ non quęratur ei hęreditas nisi sit lucrosa. ut. l. j. §. an bona. de iure fisci: ergo hęc est ratio fallax quia non est generalis ut no. in l. non omnium. ff. de legi. & statim clarius ostendetur. Secundo non potest dicta ratio allegari pro ratione limitāte hanc legem ratione suę incertitudinis, quia quòd hæc sit ratio non probatur lege aliqua, & erubescimus cum sine lege agimus; & quia rationes possunt reddi uidelicet tam ratio prędilectionis sexus, quę ratio mouit antiquos legislatores, ut insti. de hęred. ab intest. §. Item uetustas; quam ratio delationis honoris, ut agnati. s. insignirentur titulo hæreditario honoris loco. Est enim iste titulus qui datur causa honoris de lega. præstan. l. filius. §. si legata. vers. sed etiam. in fi. hæc est ratio quare filio debetur titulus institutionis per iura noua vt ibi not. ꝙ etiam ratio delationis commoditatis acquisitionis bonorum q̄ in multis consideratur effectibus & pręsertim in eorum usu ad euitandam egestatem qui effectus habetur in eo ꝙ quis ex bonis alitur, argu. de reg. iur. l. in damnatione, & de re iud. l. cum ex causa. ut infra dicetur, & ex multiplicitate causarum quę electiue possunt adaptari huic legi infertur incertitudo rationis finalis huius. l. ubi autem non apparet in princ. & §. qui illud, de verbo. oblig. & per rationem seu mentē incertam non debent uerba restringi. l. non aliter & l. prospexit, qui & à quib. & in §. in rebus dubijs palleg. Et ꝙ ista non sit ratio certa à qua cessante argui
u potest u tenet do. Bar. in l. libellorum, de verb. signi. Nec obst. quod ratio tollitur ex defectu &c. quia hęc conclusio nullo modo sequitur quod ratio allegata conseruationis dignitatis per acquisitionem diuitiarum & propagat. prolis sit ratio necessaria huius statuti a cuius cessatione argui possit, sed potius est q̄dam suasio, siue ratio probabilis quę legem non limitat, ut l. si cum excep. §. post annum, ad fi. & ibi not. in gloss. super verb. & rei habet. ff. ꝙ met. causa: quod ostenditur euidenter a consequenti destructo, quia ut ratio sit talis a cuius cessatione argui posset debet esse causa necessaria non solum probabilis uidelicet sine qua nunquam sit dare quòd lex sortiatur effectu idest ubicunque ratio cessat, cesset lex, &

ubicunque

ubicunque habet locum ratio, habeat locum & lex vt
not. in d. §. post annum. in d. gl. & in l. non omnium.
ff. de legi. sed hæc ratio non est huiusmodi quia istud
statutum sortitur effectum in multis casibus in qui-
bus dicta ratio cessat, quia per ipsum defertur omnis
hæreditas tam quæ soluendo est, quam quæ non sol
uendo, & cuicunque fratri, tam apto productioni
prolis, quam inepto ad prolis productionem nulla
facta differentia. Nam defertur fratri cuiuscunque
sit ætatis, & in quocunque existente mortis articu-
x lo, x quo casu certum est eum non esse aptum produ
ctioni prolis, & similiter ecclesiastico quam uiri po-
tenti, & per consequens tã nolenti contineri, quã no
lẽti uxorari, & si secus diceremus nimis restringere-
mus legem istam, & cõtra oẽm obseruantiam ipsius,
16 & contra omnem regulam † delationis hæreditatis.
nam statuta secundum ius commune recipiunt de-
claratiuam interpretationem ut. l. 2. C. de noxa. Sed
ius commune in materia successionum non inueni-
tur limitatum hoc modo. ff. de libe. & posthu. l. quod
dicitur, cum si. Ex quibus infertur ꝙ ista fuit uera ra
tio sua, & probabilis, non finalis, probatur hoc ali-
ter, uidelicet ꝙ ubi plures rationes legis reddi pos-
sunt quarum quęlibet potest esse finalis, vt contin-
git in propositis terminis, si uellemus coniecturare
huius statuti rationem; inferri, & argui non potest
y ex cessatione vnius rationis y ad euitationem legis.
C. qui potio. in pig. ha. l. assiduis, & l. si uetri. §. in bo
nis de priuilegijs cre. Sed in proposito statuto plures
suasiuæ rationes reddi possunt ut superius est osten-
sum, igitur ab una earum cessante non rectè argui-
tur. Et per hoc est determinatio quasi quæ ponitur
17 per docto. in l. j. solut. mat. ubi quærunt † utrum mu
lier sterilis habeat priuilegia dotis, & determinãt ꝙ
z sic z quia ratio propagationis prolis nõ est sola ratio
illius priuilegij sed bona matrimonij ut l. assiduis: &
ita in propositis terminis. Remouetur etiam aliter
dicta ratio in qua potissimè confidunt resistentes: ui
delicet ꝙ per monachum non conseruetur dignitas
agnationis &c. quia falsa est hæc ratio dupliciter; v-
no modo quia per monachum non derogatur digni
a tati, sed transit in dignitatem a ut in authen. de mo-
nachis, in prin. & maximè per monachum in prælatu
ra existentem: ut extra de præben. in Rubrica. & eod.
tit. c. de multa. & quia clerici dicuntur esse in digni-
b tate b ex solo clericali statu. C. ne quis uela rega. l. 2.
4. dist. denique. 3. q. j. c. reperiuntur, in fi. extra de ser
uis non or. c. cum libertus, & quia clerici dicuntur es-
se in dignitatibus ex solo clericali statu, ex diuitiis
solis non tribuitur dignitas quæ accipitur pro quali
tate personæ faciente differre personas in dignitate
positas à plebeis. ff. de decur. l. spurii. in prin. & C. de
digni. per totum lib. xij. & ideo aut tribuitur ex offi-
cio cui dignitas est annexa, ut in dicta Rub. de præ-
ben. & digni. & in d. c. de multa. aut contingit ex mi-
litia, aut gradu sacerdotii, vt d. l. 2. ne quis vela regia
cum concor. alleg. Aut contingit ex genere, seu ex
progenie, & infantium dignitate. C. de diuer. offic. l.
18 2. lib. xii. & de senat. l. fœminę, & l. pe. † Ex diuitiis
c autem non tribuitur dignitas, c quia cadunt etiam
in uilissimis personis & discolis. Sunt enim bona
fortunæ quæ cadunt etiam in infames in quibus nõ

cadit dignitas: ut. C. de digni. l. 2. igitur dignitatem
d non tribuunt, d nec conseruant dignitatem pœnes
indignos; hinc est quod virtutes animi, & boni mo-
res diuitiis præualent. ff. de excu. tut. l. scire oportet.
§. cum reliquis, & sic dignitas potius cadit in religio
sum hominem, & uirtuosum, & magis conseruatur
per eum, quam per hominem diuitem, quis enim sa-
næ mentis diceret ꝙ per prælatos uirtuosos digni-
tas non seruetur? de quo multa extant exempla con-
e traria, & maximè in domo vrsinorum & cursinorũ. e
Nec est uerum dicere quod monachi propter abdica
tionem proprij paupertate sordescant si sint tales re
gulæ quæ possint habere proprium in communi, &
quæ actualiter habeant bona sufficientia ad sustenta
19 tionem monachorũ, quia non dicitur egere, † neque
in paupertate sordescere qui habet ea, quæ sunt sibi
necessaria ad victum; hinc est ꝙ ei qui debet conue-
niri deducto ne egeat sufficit tantum relinqui quan
tum sibi sufficit ad uitam suam, secundum dignita-
tem suam. ff. de re iudi. l. cum ex causa, de regul. iur. l.
in condemnat. solu. matri. l. maritum, & de lib. ag. l. si
quis. Præterea dicta ratio paupertatis rectè consi-
derata non facit ad propositum quia monachus ra-
tione paupertatis magis indiget, & magis sibi consu
li expedit ne nimia egestate laboret, extra de sup. ne-
f gli. prælat. cap. secundo. euitat autem egestatem f ex
20 acquisitione † monasterij per participationem, &
usum eorũ ex quibus potest uideri quasi dominus,
g sicut vxor dicitur domina g domus, & filiusfami-
lias ratione promiscui usus. l. in rebus. C. de iure do.
de cri. expi. hęre. l. aduersus, & si quis diceret quod
ad conseruationem prolis agnatorum dispositio hu
ius statuti emanasset, sequeretur ꝙ ille qui uellet ad-
mitti ex beneficio huius statuti haberet docere de ap
titudine producendæ prolis per aliquam experiẽtiã,
sicut fit in separatione matrimonii quod insusitatũ
est, & absurdum, & sequeretur quod qui vellet reti-
nere commodum huius hæreditatis teneretur con-
trahere matrimoniũ, & intendere propagationi pro
lis quod est absurdissimum, & contrarium uoto cõ-
tinentiæ, & ideo huiusmodi onus si esset apositum re
mitteretur à iure uolenti continere: ut in auth. nisi
rogati: ergo si ista ratio mouisset legislatorem non
excluderet monachum, quia lex repræsentat imple-
tionem huius cõditionis. vt. d. auth. nisi rogati. & ibi
scripsit Ricard. Ma. ut refert ibi Cy. Præterea si ista
esset ratio huius statuti sequeretur alia absurditas: ui
delicet ꝙ si decederet frater sine filiis deberet redire
hæreditas ad filiam, quia finita causa beneficii fini-
21 tur beneficium: † vt l. Titia Seio. §. usuras, de legat.
ij. sed hoc est absurdissimum ꝙ hoc statutum sic re-
stringatur, & inusitatum, & est falsum: ut no. Bar. in
l. fin. §. fi. ad Trebel. igitur ista non fuit ratio huius
statuti, & maximè ibi, non ob. dicta ratio quia consi
deratur aptitudo naturalis potius quam impedimen
tum accidentale: ut. l. ii. de adop. patet etiam quòd
ista non sit uera ratio, quia si lex uoluisset prospicere
proli deuolueret bona ad agnatos ita, ut tenerentur
seruare liberis, & denegaretur potestas alienandi bo
na: ut l. fi. §. quæ res. C. communia de leg. Sed hoc est
falsum, & contrarium obseruatur ergo non causa li-
berorum, sed charitas ipsius hæredis cui successio
primo

primo defertur: fuit illa quæ mouit statuentem: quia sibi tantum prosperit, ut patet ex effectu prędicti beneficii. Non ob. 4. ratio: uidelicet ꝙ acquisitio hæ-
22 reditatis nó potest prodesse monacho † ratione momentaneæ retentionis &c. quia ista rõ est de se falsa dupliciter. Primo quia utilitas consideratur respectu honoris, non commoditatis tantummodo: ut supra tetigi, & quia est particeps commoditatis, ut supra proxima ratione ostendi: quia particeps est usus rerum, & euitat egestatem, & ex quacũqe perceptione commodi quantuncunque modica quia positus est in conditione ad excludendum, alium excludit: ut. l. j. §. aduersus, si quid in frau. patro. & scribit Bar. in propriis terminis huius statuti in l. i. §. pe. & fi. de bon. poss. contra tabu. in 4. q. & facit. l. huius. §. si Titio. ff. de leg. i. cum sua materia, & quia quando in aliquem confertur supremum iudicium seu delatio hęreditatis, solum consideratur effectus personæ acquirentis: ut admittatur ab illa dispositione non attento cui per eum acquiratur hęreditas, etiam si conferatur ab ignaro conditionis suæ personæ: nam si quis scribat seruum quem putabat esse liberum, & admittitur seruus licet per eum alteri acquiratur propter propositum testatoris; hinc est ꝙ si sibi detur substitutus, uel grauetur: fit quęstio vtrum admittatur substitutus, & inquantum ibi dicitur ꝙ ratione dicti erroris substitutus admittitur in quartam partem tantum, & in tres partes admittitur dominus serui: ergo si non haberet substitutum non esset quęstio ꝙ retineret totum. ff. de hęre. insti. l. si ipse. licet secus sit in eo qui instituat propinquum suum errans in consanguinitate: vt l. si ipse. C. de hęred. insti. & rationem differentię tangit Cy. in l. cum proponas, cod. titu. in 3. contrario, & quę disponit de seruo instituto in illa materia habent locum in monacho vt scribit Guil. de Cu. in d. l. cum proponas. Ex hoc patet ꝙ dicta ratio non facit ad propositum, & maximè quia non potest dici ꝙ legislator fuerit ignarus huius casus, cum dispositionẽ suam retulit ad fratres in genere, & nõ certam personam, in quo genere bene sciebat includi tam clericos, quam seculares, quia non amittunt iura consanguinitatis vt dictum est: ergo uidetur uoluisse eos admitti, ex quo eos non exclusit cum facilè potuisset eos excludere si uoluisset. arg. l. i. §. vltim. de cadu. tol. Alia ratione, quia si quis diceret ꝙ monachus nõ haberet uoluntatem testatoris errantis in cõditione personę quod tamen non est verum: vt supra ostensum est: non tamen hoc bene diceret in dispositione legislatoris, quia monachus ita habet uoluntatem legis præsumptiue in successione, sicut laicus religionis fauore: vt. l. deo nobis. C. de episcop. & cle. l. sunt personę in fi. ff. de relig. ex quibus rectè cõcluditur, & apparet ꝙ rationes in contrarium inductæ sunt potius coloratæ, quã concludentes, seu substantiales, & hoc quo ad intellectum primi statuti. Nec ob. quinta ratio quia illa regula ꝙ successio de-
h beat esse reciproca uerificatur affirmatiue [h] in terminis paribus, vt. l. nam & si parentibus, de inoffi. testamen. In terminis verò disparibus secus, puta si unus de succedentibus habeat liberos, & alius non: nam prior causa succesionis est liberorum, unde filius excludit auum, & tamen pater filij succederet patri suo ut in authen. defuncto. & in corpo. de hæredi. ab intesta. §. primo.

Negatiuè vero dicta regula non uerificatur. vt ꝓbatur in l. j. C. de secund. nupti. & l. quisquis ad leg. Iuliam maiestat. & l. deo nobis, de episcop. & cleri. & l. cognouimus, de hære. coniun. l. pe. eod. tit. nam li-
23 cet mulier quæ transit ad† secundas nuptias infra tẽpus luctus olim non succedebat, & tamen sibi succedebatur, quia casus non exceptus remanet sub regula, & idem de filio rei criminis lesæ maiestatis; idem de monacho, idem de hæretico, ut dictis iuribus; & probatur per nostrum statutum, quia filia non succedit patri extante filio, uel extante fratre, & tamen pater succedit sibi: & si secus diceretur esset magna absurditas, quia esset trahere iura corrigentia ad consequentiam contra legem pręcipimus, & contra id qđ not. in authen. quas actiones.

24 Nec obst. † sexta ratio quia illud quod dicitur ꝙ iura non porrigantur ad non suppositos uerificatur in iuribus quæ arctant, non tamen in iis quæ consulunt, uel prouident, vt. C. de emanc. lib. & l. conuentionum. ff. de pact. cum si. alle. aliàs quia beneficia legum habent similitudinem cum dispositione testatoris, & contrahentis ut l. non impossibile de pac. & l. non est mirum; quis autem dubitat ꝙ dispositio testatoris gratis porrigit suum effectum ad non suppositos quantum ad eos sitos in territorio statuentis. l. an in totum, de ædific. priuat. l. ubi in rem actio. & no. in l. j. ad fi. C. quæ sit lon. consue. Item illud qđ dicitur quòd leges non porriguntur ad non suppositos verificatur de non suppositis, & omnino ex-
i traneis; non autem de clericis [i] loci ubi statutum uiget, quia ad eos porrigitur si non sit vitiatum, & non disponit de eis in specie, vt no. in l. ex ea. de postu. & per Bart. in l. cunctos populos, & hoc ubique seruat practica, & aduocati tenent hoc quod scribit Io. An. in opere Spec. in titu. de consti. §. j. Vltra hoc si bene aduertimus dispositio propriè dirigitur contra personas, quæ excluduntur idest contra fœminas. Illi vero qui præter exclusionem eorum admittuntur ve-
k niunt eorum iure proprio sublato obstaculo, [k] vt. l. posthumus. §. si quis ex iis, de inoffic. testa. & de succes. edic. l. j. §. qui semel. C. de legi. hæredi. auth. cessante. de bo. pos. con. l. i. §. fi. ergo in ꝓpositis terminis disponit hoc in sibi subditos, & quia illæ mulieres quæ excluduntur sunt laicę. Ex quibus rectè cõcluditur, & apparet ꝙ rationes in contrarium inductæ sunt potius coloratæ, quam substantiales, & hoc quo ad intellectum primi statuti.

l Circa secundum [l] statutum dicendum est ꝙ statutum non obst. monacho pluribus rationibus; Primo virtute causæ mouẽtis legislatorem expresse in eius
m exordio, [m] quæ de sui natura restringit totam dispositionem. ff. de iis quæ intest. delen. l. cancellauerat, de hæred. insti. l. pacto. de iure pat. l. adigere. §. quamuis, de appel. stipulatio. 1. de leg. 3. cum pater. §. dulcissimis cum multis sim. Nec ob. quod no. in l. t. sol. matrim. 3. q. vtrum mulier sterilis habeat priuilegia, quia illud ideo contingit ꝙ procreatio liberorũ non est sola ratio dotis fauore quia multa alia sunt bona matrimonij. vt. l. assiduis, & de condi. appo. c. fi. & id circo licet cesset ratio procreandorum filiorum, seu libero-

liberorum, non cessat lex, quia non cessant aliæ ratio
n nes, [n] & ita determinat Iac. & Archid. Cy. & Bart. in
d. l. j. solu. matri. ergo dictum statutum restringendū
est ad exclusionem statutorum quæ obuiarent eccle
siasticæ libertati, & iste est sanior intellectus: quia
hoc non deuiat à dispositione iuris communis, sed
consonat, & promptum est iura iuribus concor. &c.
Secunda ratio non obst. quia statutum priuatiuum
regulat certam causam tantum, uidelicet vt clericus
agat contra laicum; Igitur extra suos terminos trahi
tur si dicatur contra clericum, vel habentem ius ab
eo conuentum in foro seculari quòd non est facien-
dum præsertim quando dictum statutum deuiat à di
spositione iuris communis, sicut faceret hoc statutū
si excluderet clericos à beneficio huius iuris, præter-
quam iuris canonici, ut verba eius sonare videntur,
25 † quia clericis debent obseruari iura, tam commu-
nia, quam municipalia sicut & aliis in foro seculari.
C. de episcop. & cle. authen. statuimus, ad fi. extra de
re. iudic. cap. in iudicijs, nam non est acceptio perso-
narum habenda. x. distin. si in adiutorium, etiam si de
bent trahi ad dissimiles. l. Papinianus. exuli. de mi-
nor. l. naturaliter. §. nihil. de acqu. poss. Sed dissimiles
sunt tituli statuti denegantes fauorem actori, à negā
tibus fauorem reo. l. fauorabiliores, de re. iu. & de act.
& obli. l. Arrianus, & promptiores sumus ad soluen-
dum &c. ff. de pœnis l. absentem, & cui denegatur
actio, non propriè negatur defensio, de in ius nocan.
l. prima. cum simil. igitur si ita pure intelligimus sta
tutum ꝙ uelit clericis agentibus denegare auxilium
iuris ciuilis, tam communis, quam municipalis, non
debemus propterea hoc extendere ad casum conuer
sum., videlicet conuentorum clericorum ut dictis iu-
tibus, & l. ꝙ uerò, & l. ius singulare. ff. de legib. Nec
obst. sequens particula dicti statuti vbi dicit sicut vt
primo, quia restringitur sicut præcedens clausula ad
casum submissum ratione dicti statuti, uidelicet ubi
ius municipale lęderet ecclesiasticam libertatem, &
ubi clericus esset actor in foro seculari; quia ista ora-
tio determinat præcedens verbum, sicut præcedens
oratio cui adiungitur, & eodem casu loquitur, ut pa
tet ex tenore verborum dicti statuti. Item quia in ec
clesiastico foro laicis obseruantur synodales consti-
tutiones, ergo & econuerso iura municipalia debent
seruari clericis agentibus in foro seculari, aliàs non
uerificaretur dicta oratio, & non obseruaretur dicta
26 pars statuti clericis agentibus. † Nec obst. si dicatur
ꝙ statutum ꝙ repellit filiam à succedendo extante
patruo non obseruaretur in foro ecclesiastico contra
filiam monialem, primo quia hoc de se est falsum qñ
o statutum præcedit monachatū [o] quia iura quæ inha-
bilitant eam, excludebant ante professionem, exclu-
dunt, & afficiunt eam puellam tanquam præuentam
vt l. cum quædam puella. §. fi. ff. de iuris. om. iudi. vn-
de, &c. trāsit. n. in mona. cum honore suo, & cum ob
nouitate suæ regulæ. C. de epis. & cleri. authen. cassa
quæ fit cum monacho. ff. ad municip. l. incola. & ibi
no. in glo. authen. item nulla communitas, & ibi per
Iac. Butr. & hoc expresse tenet dom. Bar. in l. fina. C.
de iure fis. uidelicet quòd statutum inhabilitans mo-
nachum a successione quod præuenit cum ante mo-
nachatum valet, & debet obseruari etiam post mona
chatum. Secundo quia dicta allegatio est extra ter-
minos nostræ quæstionis totaliter cum statutum nō
est extendibile, maximè quia continet ius iniquum,
quia non debent retorqueri iura in utentem nisi ipse
impetrauerit aliud ius. l. 1. §. i. & ibi no. ff. quod quis.
que iur. ff. de legi. l. nulla iuris regula. C. eo. titu. l. ꝙ
fauore. Tamen quia in casu nostro statutum repellit
laicum, & in eisdem terminis ualet contra monialē,
quæ ex persona laica est expulsa, ius seruaretur etiā
in foro episcopi, per no. in l. ex ea. de postulan. & de
reg. iur. l. in his. §. non debeo, & sic patet ꝙ dicta ra-
tio terminos quæstionis non astringit. Vltra hæc
omnia videlicet ꝙ dictum statutum non afficit cle-
ricos secundum fauorem eorum tantum intelligitur
secundum ꝙ in ratione sui exprimit, facit usus, & cō
munis obseruantia, nam videmus ꝙ in fauorem cle-
ricorum semper instrumenta mandantur executioni
secundum formam statuti, & sic in simi. & quia si ali
ter intelligeremus daremus magnum incōueniens,
27 uidelicet † ꝙ statuta laicorum arctarent clericum,
etiam cum de eo facit mentionē in specie, ꝙ ab om-
nibus negatur & nusquam dictum, & nusquam rela
tum est. Nec obst. ꝙ verba statuti referantur ad iudi
p cem; quia non refert cum quo loquatur, [p] sed cuius
regula, & in cuius fauorem, vel odium, de le. 1. l. ser-
no legato, de leg. ii. l. cum parer. §. dona. de leg. 3. l. fi-
deiuss. §. interdum. cum multis si. & in toto illo titu-
lo, sensum non verba spectamus. de adimen. lega. l.
3. §. conditio, & quia qui impedit ne quis commodè
percipiat impedimento, me impedire videtur. ff de
dam. infect. l. Paulus. ff. si quis aliquem testa. prohi.
per totum, & C. eod. titul. l. 1. ff. qui satisd. cogan.
l. final. extra de immu. eccle. ca. ult. libr. sexto. Non
obst. quòd not. Iac. Butr. super authen. statuimus,
quia sicut ipsemet dicit solummodo vno modo fieri
potest ne clerico ius reddatur, videlicet subtrahendo
q iudici iurisdictionem suam, faciendo eum priuatū [q]
in causis clericorum, sed secus est secundum eū si re
licta sibi iurisdictione arctat iudicem ad denegandū
ius clerico, seu arctando iudicem ad reddendum cle-
rico minus fauorabile ius, quam laico: quia hoc est re
ctè secundum naturam contra ecclesiasticam liber-
tatem, cum ex priuilegio debeatur sibi par iuris ob-
seruantia. vt d. authen. statuimus, ad fi. & d. cap. in iu-
diciis. Ex quibus omnibus supradictis pro hac par
te allega. concludimus nos consultores concorditer
dictum dom. Lapum Abbatem prædictum dicti mo
nasterii S. Miniati ad montem successibilem fuisse ab
intestato dicto Dom. Simoni fratri suo, & eidem
dictam hæreditatem delatam fuisse exclusis filiabus
dicti Dom. Simonis, & descendentibus ex eis, &
dictam hereditatem ad monasterium S. Miniati ex
persona dicti Do. Lapi pertinere ex dispositione sta-
tuti communis Flo. de quo supra primo loco fit men
tio habere locum in casu prædicto, & dicto Do. Lap.
& dicto monasterio ex eius persona prodesse, non ob
stantibus in contrarium allegatis. Consilium Do.
Antonii de Machiauellis. Io. de Podio. Lapi de Casti
glionchio. Donati de Barbadoris. Richi Baldi de Se-
chino veneris; Iacobi. Laurentii. Angeli. Et Do. Sco-
lai de Berti.

ADDI-

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶In ciuitate.] *Maximam hac Alleg. cum praecedenti conformitatem habet, eandemq; materiam pertractat; ex quo facile conijci potest non ambas has Alleg. a solo* Lapo *conscriptas fuisse, sed alteram (ut puta priorem) ab ipso, hanc autem ab eodem Lapo, ac ab Antonio de Machianellis, & alijs de quibus in calce, seu subscriptione huius Alle. uel* Ioan. *de Ligua. cum quo idẽ Lap. & plures alij praestantissimi uiri consuluerunt, quod colliges ex Zabba. in* Repe. *c. perpendimus, col. 12. uers.* Quid *si constitutio. de senten. excomm. ex Panor. in c. ecclesia S. Mariae. uersus fi. uer. Si uerò statutũ. & uers. Ad istum tex. dico. de constitu. ac repet. eiusdem c. nu. 37. uers. praeterea in c. quod clericis. ante nu. 42. de fo. compe ex Sozzi. consi. 141. circa primam. col. 1. nume. 2. lib. 2. ex* Andr. *Barba. consi. 53. praeclare scripsit. in fi. lib. 2. consi. 50. illud afferam in mediũ. in 1. dub. col. 4. lib. 3. quo etiam in loco primam huius Alleg. partem ex integro ferè paucis immutatis transcripsit.*

b ¶Affirmatiuam.] *Quàm etiam tenuit Bald. in l. cunctos populos, col. xi. uers. Subsequenter quaeritur. C. de sum. trini. Lap. supra in praeceden. Alleg. in prin praeceptor meus D.* Philip. *Dec. consi. 627. in casu. nume. 4.* N*osque simile statutum habemus in statutis urbis lib. 1. cap. 85.*

c ¶Sordescunt.] *Alex. uel quisquis is fuerit inter eius cõsilia con. 52. circa hanc, col. penul. nu. 42. uol. 4. Barba. consi. 50. illud afferam, col. 1. lib. 3. pro quo Ecclesiasti. cap. 40. Melius est mori, quàm indigere. Vnde non immeritò monaci agnationem non extollere uidentur: non enim egestate (quae turpis a poeta describitur) sed diuitijs familiae dignitas conseruatur. Diuus Augustin. de ciui. Dei cap. 121. Bald. inter consi. Auge. consi. 68. Martiuus, col. 2. uers. secundo ratione. Ludo. Roma. consi. 16. uiso, num. 5. Barba. consi. 14. scripsit. col. 2. lib. 1. cons. 57. clementis. col. antepenul. uers. facit etiam quòd iste nobilis, cons. seq. col. 5. in fi. uol. 4. Mar. Sozzi. Iun. consi. 181. de duobus nu 36. lib. 2.*

d ¶Agnatis.] *Legerem non autem intellexit de agnatis, prout loquitur Barba. qui multa ad uerbum ex hac Allega. transcripsit con. 50. illud col. 1. lib. 3.*

e Reciproca.] *Hanc rationem arguendo adducit Barba. in praenarrato consi. 50. lib. 3.*

f ¶Probatur ex multis.] *Idque tenent idem Lap. supra Alle. proxima. Bal. in l. cunctos populos, col. 7. uers. sed hic ulterius quaeritur. C. de sum. trini. consi. 30. praesupposito statuto, col. 2. uers. quaeritur utrum statutũ. lib. 1. Cardin. in repet. c. perpendimus, col. 12. uers. quòd si constitutio. de senten. excom. Pau. Castren. in l. omnes populi, nu. 8. ff. de ius. & iur. Abba. in c. quod clericis, nu. 42. de foro compe. in c. constitutus, in 5. not. de resti. in inte. in c. ecclesia S. Mariae. ante fi. de constitu. & in repet. eiusdem c. col. 18. sub num. 37. uers. secundus casus, ibique Feli. num. 80. uers. septimo quaero, & praeceptor meus nu. 53. Alexan. consi. 211. uisa facti, col. 1. lib. 2. cons. 41. ex multis. ubi tamen dubiè loquatur, nume. 4. uol. 7. & clarius consi. 111. uideretur prima. col. 2. eo. lib. Barba. consi. 53. praeclarè. in fi. lib. 2. Idemque Barba. in praealle. consi. 50. illud afferam, in 1. dub. lib. 3. Ioan. Firma. in Reper. in uer. statuta de ultimis uoluntatibus. Lauren. de Palat. in tracta. succes. mascu. exclusis faemi. par. 1. quaest. ult. nu. 59. Ioan. Cirier in tracta. de primogeni. lib. 1. quaestio. 24. nu. 20. & 28. iterũ lib. 2. quae. 11. nu. 11. D. meus consi. 282. uiso puncto, in fi. Mar. Sozzi. Iun. consi. 10. si in praesenti, nu. 23. lib. 1. Paris. cons. ult. cum in facto, nu. 8. lib. 2. consi. 40. si ius cõmune, nu. 21. consi. 47. si consideramus, num. 62. lib. 3. Et licet Ange. (subobscurè tamen) contrarium sentiat consi. 283. inaduertentia statuentium, in fi. quem sequitur Mar. Sozzi. Iun. (licet illud corruptè citet) consi. 1. praesentis consultationis, nu. 63. lib. 1. tamen (quicquid etiam senserit Matthe. no. 111.) priorẽ sententiam communiter esse receptam testatur Sozzi. consi. 241. circa primam difficultatem, col. 1. nu. 2. lib. 2. & consi. 127. primo uidebatur, nu. 6. uolu. 4.*

g ¶In genere.] *Veluti si de Florentinis fiat mentio per tex. in dicto c. dilecti, cui innititur Ioan. And. in regula sine culpa, col. penul. uers. suaderent. lib. 6. Lap. supra Alle. praeceden. And. Barba. in praealle. cons. 50. col. 3. lib. 3. Item si fiat mentio de uniuersitate prout inquit Oldra. consi. 32. quaestio est utrum sacerdos, sequitur Ancha. consi. 155. optimis rationibus, col. 1. uers. 2. principaliter. Ioan. Cirier in tracta. de primogeni. lib. 1. quaestio. 24. nu. 21. Amplius si fiat mentio de districtualibus ut asserit Bal. in l. 1. §. huius studij, in fi. ff. de ius. & iur. Ancha. in c. fi. §. fi. in 4. not. de offi. delega. lib. 6. Gem. in. c. si sententia, in prin. uers. Quid si dispositio. de sen. excom. lib. 6. Rursus si fiat mentio de ciuibus, ut dicit Bar. in l. 1. nu. 11. ff. ad municipi. Gemini. in c. penul. § fi. in prin. de tempo. ordi. lib. 6. Abba. in c. cũ causa, nu. 4. de re indi. Glos. Pragma. titu. de causis. §. 1. in uer. populo. Alexan. praealle. cons. 41. uol. 7. Afflit. de iure protomi. in prin. legis, nu. 9. Nico. Boe. Dec. 260. praesupposito, nu. 30. Et est communis opin. teste Alex. in l. in prouinciali. §. si in publico, num. 12. ff. de no. ope. nunti.*

h ¶Non mutantur.] *Monacus iura sanguinis non amittit, & iure suitatis potitur, prout de utroque latissimè scribit Andr. Tiraquel. de nobilitate, cap. 26. nume. 8. & sequen.*

i ¶Ad diuinitatem.] *Idem dicitur infrà hac Allega. sub numero. 17. & an monacus nobilis dici possit uideatur Tiraq. in proximè Alle. tracta. de nobili. cap. 26.*

k ¶Et utrùm professio non possit allegari.] *Sic legit Barba. praealle. consi. 50. col. 3. ad fi. uers. sed hoc dubium est lib. 3.*

l ¶Communis numerus imitetur; & non sit difformis ab eo.] *Ex ijs uerbis auctoris mens colligi non potest, nisi legas commune ius imitetur, & non sit difforme ab eo, praemissa uerba Andr. Barba. dicto consi. 50. col. 3. lib. 3. licet totam ferè huius Allega. primam partem transcripserit consulto fortè omisit cum ex illis sensum percipere nequiret.*

m ¶Alterat.] *Statuto enim legitima augeri, & minui potest, & in hoc omnes (quos referre longum esset) concordant teste Ludoui. Roman. consi. 16. uisa themate, in fi. & D. meus consi. 106. & pro tenui, numero. 4. hanc communem asserit, ac Car. Iun. consi. 10. uisa, numero secundo. licet magna sit inter scribentes controuersia an in totum tolli possit, ego magis communem, & ueriorem puto distinctionem illam uidelicet aut fuit causa, & negatiuè respondendũ sit, aut cum causa & affirmatiuè prout per eundem D. meum Phili. Dec. in l.*

iura

iura sanguinis,col.fi.ff.de reg.iur.Cur.Iun.dicto consil. 10.post nu.6.uers.secundo principaliter,& nu.10.uer si.Non ob.secundum.

n ¶Dote.]Dos enim loco legitimæ succedit.l.quoniã nouella.C.de inoffi.testamen.& tradunt Roma.consil.64. hac quantitas,in 1.& 2.dub.Alexan.consilio.7.nisis, numer.6.lib.2.consilio.208.uiso summario, numero.8. eo.lib.& Corn.consil.122.primo aspectu,numero.12. lib.2.

o ¶Iuramento.]Roma.consil.43.ad primum, in 3.dub. Alexan.consilio.181.perspectis.libr.6.D.meus consil. 26.& diligenter,colum.2.uersiculo.praeterea & secundo.consilio.89.uiso puncto,in ult.dub.pro declaratione tamen dicti cap.quamuis.uide Ancha.consi.39.pro clariori,Alexan.in l.stipulatio hoc modo concepta,numero.8.& sequen ff.de uerborum obligatio. eundem Dec. consilio. 86.uiso puncto, numero. 6. consilio. 203. ut uera.in 2. dub. consilio. 12. uisa transactione, columna secunda.numero.quinto.consilio. 146.ad exclusionem, colum.fin.uersicul.Vltimò non obst.Cur.Iun.consil.53. habita,numero. 10.consilio.141.cuius idem est initium, nu.6.& sequ.& Grat.respon.109.uisis instrumentis. libr.1.

p ¶Suum tempus.]Lap.Alle.praeceden.in prin.

q ¶Illa quæstione.]Scilicet quinta.Eius tamen opin.reprobat Lap.Alle.praced.sub numer.4.uers.Nec ob.dictum Bar. pro quo uideantur quæ scripsi super Alleg. 81.non ualuit,post prin.in uer.Bar.

r ¶Personas.]Eandem distin.habes supra Alle. praced. numero.5.& sequen.Eamque sequitur Geminia.in cap. fin.in prin.numero.8.de offic.delega.libr.6. Ludo.Romæ.Syng.442.cap.eccle.Alexan.consil.210.ponderatis,colum.fin.uers.Accedat id quod not.libr. 2.Barba. præalle.consilio.50.in 1.dub.lib.3.Calcan.consi.7.quia a me,ante numerum.24.Ioan.Cirier in tracta. de primo ge.lib.1.quæstione.24.numer.4.Et circa primum membrum huius distin.addo quòd idem dicit Lap. supra Alle.92.inspeximus.Anto.de Butr.consi.40.statuto ciuitatis.Ancha.consilio.258.supradictum statutum. Cur. Sen.consil.72.magnifice uir, in fi.Et ista est magis communis, atque uerior scribentium conclusio, ut inquit Alexan.consi.211.uisa facti,numero.3. libro.ij. Circa. ij.membrum addo quòd idem tenet Raph.Cuma.con.41. ad primum quæsitum in fi.Abb.in c fi.in i. not.de ui.& hone.cler.D.meus con.114.& pro tenui,colum.2.consilio.156.dubitatur, nume.2.Et hoc etiam affirmant ij quos retulimus supra in uer. probatur ex multis, quorum opin. communiter esse receptam ex Alberto Brun. (quem ibi refert)testatur Paris.consi.48.certum est,numero.15.uolum. 4. Id ipsum quoque testatur Do. meus consi.182.uiso puncto,uersus fin.ubi hoc etiam ostendit procedere si statutum nuncupatim de clericis loquereretur ex nonnullornm (quos ibi citat) sententia. Eamque sequitur And.Tiraq.de Vt.Retra.titu.1.glo. 8. nu.41. Et licet Mathesi.not.111.nonnullique alij ab istorũ sententia discrepent,eorum tamen opin.communiter improbatam esse Sozzi.inquit consi.241.circa primam,num.2. libr.2.

ſ ¶Dispositione.]Exemplo eius quod tradit gl.& Bar. in l.Lucius.1.ff.de hære.insti.quòd filij a testatore positi in conditione non censentur positi in dispositione,pro ut latissimè adnotat Horat.filius meus in Addit. ad Roma.consi.32.uisa municipali.Sed aduerte quòd istud est falsum in casu nostro, nam statutum ponens masculos in conditione, eosdem in dispositione ponere intelligitur ducto argu.a contrario sensu, & ita conclusit Cyn. de quo con.per Bal.(ubi & ipse quoque post Dyn. hoc tenet)in l.conuenticulam, col.1. uers.super hac materia. C.de epi.& cleri.Idq; etiam tenet Gui.Papæ Dec.184. in illa quæstione.Alexan.in l.1.numero. 44.ff. de offi. eius,& ibi quoque D. meus numero. 49. affirmat hanc esse communem opin.prout etiam ipse met testatur consilio. 507.in causa Mutinen.numero.ij. Si tamen Lap. uel alium qui hanc Alle.conscripsit tueri uelis, respondere poteris quòd licet mascu i sint positi in dispositione,non tamen sunt positi in dispositione expressa, sed tacite a statuto mutati censentur ducto argu.a contrario sensu, quod argumẽtum uocatur subauditus intellectus a Bal.in l.ij.numer. 3. C.de condi.inser. Idemque asserit Abb.in c.cum Apostolica,sub nu. 8.de ijs quæ fi.a prælatis.ipsosque, & alios refert, & sequitur Ias.in l.i.num. 40.ff.de offi.eius.Et hoc idem fundamentum habes infra nu.xxiiij.uers.ultra hoc si bene aduertas.

t ¶Per interruptionem.] Lego per intentionem ut arguendum sit ab intentione statuti,seu statuẽtium,quæ in teutio semper attendi debet.c.intelligentia.de uer.sign. D.meus super rubr.de proba.col.ij.in fin.uers.prædicta saluatio.Paris.consil.20.gratia præsens.num.ij. uol.4. Et quod hic subijcitur. Quia actus huius statuti non est,idẽ sonat ac si dixisset intentio, seu mens huius statuti non est &c.possemus.etiam legere per interpretationem,ut per prælationem,de qua prælatione postea loquitur.Qui legit per interemptionem supplere posset.s.argumenti,uel alicuius similis,puta interemptionem, seu destructionem consequentis ut infra aute nu.16.arguitur a consequenti destructo.

u ¶Argui potest.]Idem tenet Alexan.con.80.uiso,& opportune,nu.7.lib.i.consi.97.uiso themate, col.pennl. libro.ij. & est communis opin. teste praeceptore meo D. Phi.Dec.consi 13.& pro tenui,post num.7.sed contrarium tenent quam plures, quorum sententia est magis communis. prout ostendit Horat. filius meus in Addi. ad con.16.Ludo.Romani,incipiens uiso themate.

x Mortis articulo.]Hoc dictum refert, & sequitur Paris.con.ult.cum in facto,nu.7.libr.2. In articulo mortis quando quis constitutus esse dicatur tracto super figura. titu.de Confessionali.

y ¶Vnius rationis.]Barto.ex illo tex.in dicta.l.si uentri.§.in bonis.ff.de priui.credi.Ias.in l:dedi.in 1.not.ff. de condi.ob cau.D.meus consi.153.superioribus, ad fi. con.565. clarissime, nu. 6. prout etiam dico super Reg. de Iufir.q.13.ad fi.

z ¶Quod sic.]Vltra omnes scribentes in dicta l.1.ff.solu.matri.hoc idem habes infra in 2.par.huius Alle.ante nu.xxv.uers.nec obst. Idque etiam tenet Bal.in authen.res quæ.col.penulti. uers.quæro nunquid ista authen.C.commu.de leg. in l.assiduis,col.1.uers.quæro an uera numeratio.C.qui potio.in pign.habe. Idemque Bal. post Iaco.de Ares.in l.ij. ff.de iu.dot.& in rub.C.de priui.dot.col.2.uers.sed hic quæro quod istorũ trium bonorum Andr.Barba. consilio 50. illud afferam in medium,colum.4.uers.Et pro hoc facit determinatio, lib. 3.Sarneu.in §.fuerat,numero 4.Insti.de Actio. Ioann. Bosche.in tracta.de Legi.nup.lib.6.num.5. Et est communis

munis opin. prout testantur recentio. in dicta l. 1. ff. solu. matri. quicquid dixerit Bar. in l. si quis posthumos, in fin. prin. ff. de libe. & posthu.

a ¶In dignitatem.] *Bar. in l. 1. nu. xij. ff. ad muni. Anch. in c. fi. nu. 6. de offi. dele. lib. 6. Barba. dicto consil. 50. in 1. dub. col. 4. lib. 3. Lau. de Palat. in tracta. succes. masc. exclu. fœmi. par. 1. nu. 52. Hoc idem habes supra in hac Alle. nu. 7.*

b ¶In dignitate.] *Prout etiam affirmat glo. 1. in dicto. c. denique. distin. 4. in uer. dignitas. estq; consimilis glo. in c. 1. in uer. dignitati. de ui. & hone. cleri. lib. 6. & inquit Bar. consi. 180. si aliqua, post medium clericatũ quocunque seculari honore maiorem esse, sequitur Ias. in l. generaliter, nu. 6. ff. de in ius uocan. And. Tiraq. in Tracta. de Nobili. cap. 9. nu. 4. ubi allegat tex. in l. ij. C. ut nemo priua. cuius est initium, ne quis uela regia, quam legem Lap. uel quisquis is fuerit citare uoluit dum hoc in loco, & paulo inferius allegat text. in l. 2. C. ne quis uel a rega. qua in l. ostenditur non esse clericum inter plebeios connumerandum. Denique ordinem clericatus nobilitatem continere tenent Host. Io. And. Cardi. Ancha. Ant. de Bu. & Abb. in c. eo libentius. de ser. nõ ordi. Aspiciant igitur nostri temporis clerici quanta dignitate sint decorati, quãtoque sint laicis digniores, atque præstantiores, quod etiam ostendit tex. in c. duo sunt genera. 12. q. 1. & tamen plures reperiuntur qui se puros clericos profiteri dedignantur, seque infimos existimant nisi aliqua superiori dignitate refulgeant prout inquit Host. in c. 1. de offi. leg. li. 6. Quanta autem fuerit, & sit dignitas, ac potestas sacerdotum, qui Dij, & angeli nũcupantur in sacra pagina explico in tracta. Ingratitu. specie. 15. & duabus seq.*

c ¶Dignitas.] *Barba. præalle. consi. 50. colum. 4. libr. 3. Laur. de Palat. in tracta. succe. mascu. exclu. fœmi. par. 1. nu. 57. De hoc tamen uide And. Tiraq. diffuse admodũ loquentem in tracta. de Nobili. cap. 3. Et an uirtus, atque scientia nobilitet latissimè scribit idem Tiraq. ca. 4. & seq. & scribitur Sapien. ca. 8. omnibus nobilibus nobilior est sapientia.*

d ¶Dignitatem.] *And. Barba. in toties citato consi. 50. lib. 3 col. 5. in prin. legit. Dignitas non tribuit, nec conseruat dignitatem. tu uero ne cum ipso decipiaris, lege. Diuitiæ non tribuunt, nec conseruant dignitatem: Alioqui nec ex hac Alle. nec ex consil. Barba. sensum percipies.*

e ¶Vrsinorum, & cursinorum.] *Si sic leges suppones de duabus familijs antiquis hic mentionem factam altera Romana nobilissima, & præclarissima, altera uero Florentina non ignobili. Quod si de utraque familia Romana antiquissima, & fere semper præstantissimis, & præclarissimis antistitibus referta interpretationem faciendam fore existimas legere forsan poteris ursinorum, & columnensium, seu sabellorum, aut Cæsarinorum, in istis enim dominos præsules, & Antistites & omni uirtute, & dignitate Fulgentes nasci, enutriri, ac institui cõsueuerunt. Verum quia parui refert de quibus familijs author huius Alle. senserit id otiosis cogitandum reliquimus. Aduertendum tamen est circa illa uerba præcedẽtia uidelicet. De quo mixta extant exempla contraria ꝙ interpretatio hic facienda est taliter impropriãdo uerba ut intentioni seruiant, ut potius mens quàm uerba attendatur iuxta sapientis sniam. Qui tantum uerba sectatur nihil habebit, qui autem possessor est mentis diligit animã suam diuus Tho. ij. ij. q. 122. art. 6. c. is aũt, in fi. 22. q. 2. c. intelligentia. de uer. sig. D. meus super rub. de proba. col. 2. in fin. Sic igitur uerba præmissa interpretẽtur, ut sensus sit multa extãt exẽpla aduersus contrariã opin. Ita in contrarium eorum quæ ex aduerso deducuntur. Vel si hac lectura tibi uiolenta uideatur legere posses absque illa dictione contraria. Vel immutare illud adiectiuum utrum, & sic legere. De quo multa extant exempla communia, seu uulgata, uel uulgaria.*

f ¶Aegestatem.] *Et sic sordidum monstrum euitat. hinc poeta. Et turpis egestas: Monasterium enim monachos suos alere tenetur ut inquit Gemini. consil. 28. attenta forma, nu. 4. Abb. in c. super inordinata, nu. 10. de præben. Et hac rõne si monasterium tot monachos reciperet quot alere non posset receptio irrita esset iuxta text. in c. uni. §. sane. de sta. reg. li. 6. Sed aduerte ꝙ istud ultimũ non est uerum, quia ille tex. in dict. §. sanè in monialibus loquens, in monachis locum non habet iuxta glos. ibi in uer. irritum, & ibi quoque Io. Mona. Archi. Io. An. & Anch. & ita loquitur Fed. de Sen. consi. 29. quidam uolens. nu. 2.*

g ¶Dicitur domina.] *Vide plenissime loquentem Andr. Tiraq. in leg. connu. par. 1. glo. 1. nu. 6. quo etiam in loco inter cætera hanc Alle. citat.*

h ¶Affirmatiuè.] *Hæc eadem uerba ad literam refert Barba. in sæpius prænarrato consil. 50. col. 4. uers. Nec ob. secunda ratio. lib. 3.*

i ¶De clericis.] *Qui licet non sint subditi ut inquit Signo. con. 21. statuto ciuitatis, nu. 5. & 6. Ancha. consi. 258. supradictum statutum, post prin. nihilominus non prorsus extranei intelliguntur nec sunt forenses, cum ipsi in ciuitate habitent oneraq; spiritualia subeant. Idẽ Anch. con. 61. ista quæstio, ad fi. Alex. con. 41. ex multis, uol. 7. Barba. in sæpissime repetito con. 50. col. 4. uersi. Item dicitur ꝙ leges. li. 3. D. meus in c. ecclesia S. Mariæ, nu. 53. de constitu. consil. 114. & pro tenui, col. 2. consi. 276. in cã quæ Lucæ, nu. 1. quod con. impreßionis incuria ponitur sub num. 275. Rip. respon. 4. tres præsupponuntur, in fi. lib. 1. Io. Cirier in tracta. de primoge. li. 1. q. 24. nu. 17. Aimo de Anti. tempo. par. 4. nu. 248. Et iccirco uniuersitatis, districtualium, & ciuium appellatione in fauorabilibus clerici quoque continentur ut supra diximus in hac eadem Alle. in uer. in genere.*

k ¶Obstaculo.] *Hoc idem dicitur supra sub nu. 15. uersi. alia ratione.*

l ¶Secundũ statutũ.] Pro hmõi statuto Florẽtino uideãtur Saly. in auth. Cassa. in x. q. C. de sac. san. eccl. Abb. in repet. c. ecclesia. S. Mariæ, nu. 33. de cõsti. Matthe. de Afflic. in c. i nu. xx. de pa. iura. firmã. Alber. Brun. in 3. par. statuto. in uer. clericus, uers. statutum dicit ꝙ clericus.

m ¶Exordio.] *Ex præfatione. n. statuti dispositio, atque mens restringitur, extenditur, ac declaratur prout hæc tria probat Ludo. Roma. consi. 16. uiso themate, col. 1. uers. in contrarium, pro quibus uideri poterunt ea quæ scripsi in xv. Regu. Cancel. q. 2. nu. 2.*

n ¶Aliæ rõnes.] *Prout ẽt diximus supra in uer. qđ sic.*

o ¶Præcedit monachatum.] *Abb. in c. ecclesia. S. Mariæ, nu. 25. de constitu. Ludoui. Roma. in l. stipulatio hoc modo concepta, nu. 18. ff. de uer. obli. Sozzi. consi. 81. in præsenti consultatione, ad fi. lib. 1. cons. 241. circa primam, col. 2. uers. Aliquando secundo, lib. 2. Rip. respõ.*

6. uiso,

6.uiso,nu.xi.lib.1.Caro.Rui.con.42.uiso statuto,num. 5.lib. 3. Quod tamen intellige dummodo a statuto non fiat specialis mentio de moniali, tunc enim secundum nõ nullos hoc pacto distinguendum esset, quod aut statutũ loquitur de filia ingredientem monasterium, aut de ingressa, primo enim casu filia excluderetur propter præuctionẽ statuti ante monachatum. Secundo casu non excluderetur, quoniam uerba illa post monachatum, diriguntur, ita Bart. in l. fin. numero. 6. & ibi etiam Bal. numero. 14. uersiculo. Item faciunt prædicta. C. de pact. Idemq; Bald. in l. Deo nobis. §. fin. numero. 5. C. de episc. & cleri. Sed contrarium quod dictũ statutum de monialibus nuncupatim loquens non liget moniales, siue de ingressis, siue de ingredientibus loquatur tenent Bal. in l. omnes populi, nume. 15. ff. de iust. & iur. Pau. Castren. in l. si quis id quod, numero. 8. ff. de iurisdictione omnium iudicum. Geminia. in capitulo. quamuis, numero. 10. & ibi etiam Imo. de pact. libr. 6. Abba. in repet. dicti. c. ecclesia. S. Mariæ, numero. 35. & præceptor meus ibidem numero. 52. uersicul. Et idem Abba. dicit de moniali sequens Lap. hic. de constitu. Idem Abb. in capitulo, quod clericis, numero. 40. de for. compe. Mathesi. no. 145. nota mirabile. Ludo. Roman. in dicta. l. stipulatio hoc modo concepta, numero. 16. & ibidem Alexan. numero. 25. ff. de uerbo. obliga. Laur. de Palat. in tracta. succes. mascu. exclu. fœmi. per statu. par. 1. col. 10. uersiculo. An autem hoc statutum. Ias. in l. fin. numero. 25. Feli. in dicto cap. ecclesia S. Mariæ, numero. 78. de consti. & in c. in præsentia. numero. 38. de proba. Et ista est communior opin. teste Sozzi. dicto consilio. 241. col. 2. uersiculo. Secunda est opin. magis communis. lib. 2. Alexan. consil. 139. uiso themate, ad fin. libr. 2. Si quis tamen priorem sententiam amplecti uelit sciat ipsam tantum procedere quando statutum cuiuscunque generis filias, non autem solas moniales excludit licet etiam de ipsis monialibus mentionem faciat, tunc enim istud statutum non impedit religionis ingressum ob metum non succedendi, nec moniales deterioris efficit conditionis, quoniam tam moniales, quam aliæ filiæ excluduntur prout inquit Abba. in dicto. c. quod clericis, num. 40. uers. sed in omnem euentum. de fo. compe. cuius doctri. sequitur Felin. in dicto. c. Ecclesia S. Mariæ. numero. 79. Idem que etiam tenet Lau. de Palat. in præalle. tracta. succes. mascu. exclu. fœmi. par. 1. col. pen. uersic. Si uero Statutum. Non desunt tamen qui indistinctè affirment statuto fœminas excludente nunquam moniales excludi, ut tenet Ancha. consil. 108. in paucis. Ant. de But. in cap. quod clericis, col. pen. de fo. compe. quem sequitur Alexan. consi. 44. uidetur, nu. 15. uolum. 5. sed horum opin. communiter est improbata.

m ¶Cum quo loquatur.] *Roma. in l. si cum dotem, num. 44. ff. solu. matri. con. 32. uisa municipali, col. 3. uersic. Tertio hoc idem probatur.*

n ¶Priuatum.] *Hoc dictum refert, & sequitur D. meus alios referens in c. fi. nu. 9. de consti.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus an possit sine episcopi licentia compromittere: aut uasallus sine licentia domini.*

2 *Metropolitanus an sit iudex subditi episcopi.*

3 *Episcopus non potest iura ecclesiastica in aliquo remittere.*

ALLEGATIO. CII.

1 NOn potest † clericus [a] sine licentia episco-
a pi compromittere. ad hoc de arbit. perue
nit. secundum Hostien. & de hoc in summa per eum. §. sed quęret. Sed nunquid uasallus sine
licentia domini, & de hoc in Specu. de arbi. §. restat.
b uersi. sed nunquid vasallus [b] vbi expressè tenet Spe.
quòd clericus etiam secularis nõ potest compromit
tere quo ad perpetuum ecclesiæ præiudiciũ; per iura ibi alleg. per eum. De causa spirituali annexa non
potest compromitti in laicum etiam authoritate superioris de arbit. contingit. & c. per tuas, cũ suis glo.
c & concordant. [c] Videtur quod de iure possit fieri
compromissum, ratio quia nil compromittitur cum
effectu arbitrio alicuius, sed de iure, quod si non fue
rit seruatum locus est appellationi, & sic esset peri-
d culum appellantis. [d] Contrarium uidetur quia non
potest episcopus in causa quam habet, uel habiturus
est cum subdito dare iudicem, uel eligere, quia hoc
non est iure cautum, nã aut talis iudex cognosceret
authoritate episcopi, & hoc non potest, quia in causa propria iudex esse non potest, aut ut ordinarius,
& hoc episcopus facere non potest, imò est iure cautum ꝙ si episcopus uult agere contra subditũ agit,
& cogit eum eligere arbitros, & est ratio quia metro
2 politanus † non est iudex subditi episcopi. xi. q. i. si
clericus. Secus si subditus sit actor, ut ibi, quia tunc
aditur metropolitanus, qui est iudex suffraganei, &
habent tales arbitri ordinariam a iure ut no. de offi. ordi. cum ab ecclesiarum. super gl. circa fi. super uer. constiterit circa medium supplet. Sed committere ad consilium iuris hoc uidetur fieri posse, quia talis est consultor iuris, non arbiter, uel iudex, & consilium non obligat; & de natura consilii non est ꝙ necessario stetur sibi ut in regula nullus ex consilio, &
in decr. cum in ueteri, de elect. & ꝙ talis commissio
e possit fieri, facit Spe. de requisi. consilii. [e] Et posito
ꝙ possit compromitti cum potestate procedendi de
iure, & de facto, & sententiandi de iure, ratio multi-
3 plex, † quia episcopus non potest iura ecclesiæ in ali
quo remittere; sed ponendo processum esse de facto
in manu alterius, est remittere, quod posset commis
f sarius [f] ommisso iure de facto probationes ecclesiæ
repellere, & probationem aduersarii de iure repellendam de facto admittere.

Hinc est quòd is qui iurauit non alienare Romano Pontifice inconsulto, non potest compromitte-
g re, [g] ne per arbitrium contingeret alienationem fie
ri ut scripsit Ioan. Andr. post Hostien. de arbit. cum tempore super uersicul. lumina. Sed nunquid posset compromittere cũ potestate procedendi, seu cognoscendi, breuiter, & summariè, & sine strepitu &c. & sententiandi de iure uidetur quòd non secundum Ber. & Hostien. qui hoc notauerunt de offic. delega. de causis; nam ꝙ iudicando, & procedendo, & pronuntiando ommittatur solennitas substãtialis fie-
h ri non potest secundum eos, & de hoc est gl. or. [h] in
decre. fi. de re. iu. lib. 6. & quòd procedatur sine figu-
i ra iudicii non potest facere nisi princeps, [i] ratio di-

R 2 cit

cit gl. quia solus princeps potest ius alteri aufferre, & de hoc in Specu.de sententiæ prolatione.§. nota. uersicul.non ualet,& in Specu.de appella.§.j. uersiculo.& nota.& in summa Hostien.de libel. oblatio. §.utrum libellus,& ipse Specu.clarius de libel. concep.§.nunc uidendum.uersicu.nono.ubi dicit quòd ubi agitur secundum formam iuris non potest pacto remitti.nec obst.not.in contrarium in d. glo.ulti.de re iudi.lib.6.& in Specu.in præalleg.locis quæ intelliguntur quando partes renuntiant in totū ordini iudiciario;ita quòd nec locus est libello nec prolationi sententiæ,& dicta gl.hæc tamen renuntiatio & si laicis concederetur cum suo iuri possint renuntiare,tamen clericis hoc non est permissum, quia ecclesiasticarum rerum procuratores sunt,non domini.In casu tamen prædicto uidetur ꝙ episcopus posito ut præfertur committere posset talem modum procedendi,& concedere posit, ratio hoc casu est quia est a iure expressum ꝙ sic procedatur per cle.dispendiosam,de iudi.

Addit.Quint.Mandosij.

n ¶Non potest clericus.] *Idem noluit supra Alle. 92. inspeximus, post num.7.uer.Item ex eo quòd dicta reformatio.Fede.de Sen.consi.94. casus talis est prælatus.Abba. consi.56. uidetur primo,lib.1.nume. 2. qui Fede.ubi supra, & Lap. corruptè citat. Lapum etiam hic citant,& sequuntur idem Abba.in c. cum tempore, post nume.3 uers.Ex hoc collige, licet hanc Allega.sub alio numero adducat.de arbit.Idem uoluerunt Abb. in Alle.hic c.pervenit,ex illo tex. & glos. ibi post nume. 4.uers.Et ex hac glo.Cardina.consi.95.B. Abbas, nu. 15.uers.Ad quod respondet,ubi distinguit.Ludo. Roma.consi.175.dictum ultimum,nume.3.Alexan. cons. 32.opportunè,nume.2.lib.2.Corne con.57.in causa. nume.2.Et Lap.sequuntur Sozzi.consi.18. prosequendo.nu.34.Caro.Rui.cons.xi.uiso,un.3.uolu.4. & con. 129.uiso compromisso,post nu.3.uolu.5.D. mens cons. 39.iuridicam,nume.4.consi.44.& diligenter, ante nu. 3.Hiero.Grat.respon.155.dubitatur,nume.20. lib.2. Steph.Bertran.in consi.206.ad maiorem, ante numerum 3.lib. 1.par.1.*

b ¶Vasallus.] *Et Bald.in Addi.ad Specu.in uers. Vasallus potest compromittere.Idem Bal.con. 121. a capite, nu.10.uers.Secundo alia.lib.3.Hostien. in sum. de arbit.§.impeditur, nume.7. uers. Sed nunquid uasallus. And.de Isern.in c.1.de lege Corra.§.seu uers. Si inter partes,nume.6.ibi Quòd uasallus potest compromittere.Ludoui.Roma.in l.1.§.Et post operis,numero.21.& Alex.nu.24.ff.de no.ope.nunti.Lanfran. in tracta. de arbit.ad fi.4.par.uers.Idem dicendum est de uasallo, & Lofre. in paraphra. Feuda. super c. imperialem, de probi.Feu.alie.per Fede.col.3. in uers. compromissum, ubi limitat quando dominus abest in longinquis partibus,subdens hodie in regia cancellaria signatum supplicationem assensus cum reseruatione quòd laudū proferatur facta prius relatione maiestati regiæ, uel ea absente Illustriss.D.Locumtenenti generali.*

c ¶Et concordan.] *Vide supra Allega.55.quidam contra,col.1.& quæ ibi addo in uer.laicos.*

d ¶Esset periculum appellantis.]*Puto legendum.Et sic cessat periculum appellantis,ut inferat ꝙ si arbiter iniustè pronuntiet appellabitur ab eius iniusto Laudo,et remedio appellationis reuocabitur illud laudum iniustum,instar iniustæ sententiæ,appellationis enim remedium introductum est ad corrigendam iudicantium iniquitatem,uel imperitiam.l.1.ff. de appella.l.3.C.eod. cum alijs.*

e ¶Specu.de Requi.consi.] *Et Specu. sequuntur Bar. in l.2.ff.manda.& Ludoui.Roma. consi.228. pro plena.in fi.*

f ¶Commissarius.]*Melior lectura uidetur compromissarius.Idem quod Lap.firmare uidetur Ange.in l. Imperatores.ff.de pact.concludimus generaliter in omnibus administratoribus ꝙ non possint compromittere de iure & de facto quia illud de facto infert remittere gratis quod eis non licet.Lap.tamen hic & Ange. ibi impugnat Ioan.Bap.Perusi. in tracta. de arbi.cap.4.nu.13. & sequ.& nu.21.& cap.15.in fi.lib.2. & cap.14.in 3.casu lib.10.*

g ¶Compromittere.]*Idem uoluerunt Ludoui. Roman. consi.369.circa primum . D. meus Lapum hic sequens consi.282.uiso,num.3.consi.300.uisa petitione numero 2.consi.445.in casu,num.27. consi.475. in causa, nu.41.consi.479.in controuersia,post nu.4. & consi. 502.ex duobus,post nume.3.Ioan.Baptist.Ferret. qui Lap. hic refert,& sequitur consi. 102. super casu. nu. 15.Paris.consi.134.nulls.nume. 11.uolu.4. & Ioan. Fran.a Ripa respon.7.nume.12. de rescrip. lib.2.licet sub alio nume.hanc Alle.citent. Ratio est quia compromittere est species alienationis ut ex supra adductis elicitur,& per Paris.con.134.nulli,nume.xi.qui Lap. hic citare uoluit.*

h ¶Glo.ord.]*Idem sentit Rot.88.in causa,in no.& Phi. Fran.in alleg.hic.c.fi.nu.9.comprobans illam gl. & hoc dictum Lapi.de re iudi.lib.6.*

i ¶Nisi princeps.]*Vide quæ scripsi super.3.cō. in uer. summariè.Et ad Lap.hic se remittit Apostil.ad Gemin. in c.mulieres.§.sed cum,in uer.& laico.de iudi.libro.6. & in capitulo.fi.ad fin.in uer. ne appelles.de appel.eod. libr.*

SVMMARIVM.

1 *Executor datus ad prouidendum beneficium de iure uacans an possit non uocato possessore conferre.*

2 *Possessio beneficij non colorata non impedit ipsius beneficij collationem.*

3 *Possessionem coloratam habere quis dicatur.*

4 *Executor de prouidendo beneficium an possit impediri in sua collatione per ea quæ fiunt post suos processus.*

ALLEGATIO CIII.

SAEpè mihi ardua fuit contentio, & disceptatio laboriosa cum aduersarijs patronis causarum beneficialium super illo uulgato articulo an executor datus ad † prouidendum beneficium de iure uacans per alium possit non uocato possessore conferre , & fuit disceptatio laboriosa, ex eo quia doctores & gloss. uidentur in arti-

culo

culo ipso uariare, & nouitii aduocati obseruatas conclusiones, & sæpe obtentas in articulis dubiis ignorantes, campum latum glossarum ingrediūtur, & sopitum iam inter ueros patronos certamen susci tare moliūtur. Ideoque ut semel de re ista dicam qđ sentio, & ut scriptis ueridicis satisfacere possim cla moribus nouitiorum cum quibus mihi vlterius cla-
a mare non delectat capillo iam uariante [a] dicam hoc ordine. Primo recitabo tenentes ꝙ non. Secūdo opi. eorum quibus placet contrarium. Tertio ponam dicta eorum qui concludunt ueritatem, & ꝙ practica obtinuit obseruari. Quarto aliquid ultra dicta illorum addendo formabo meum iudicium & quod in scolis suasi scolaribus obseruandum. Redeundo ad primum dico, ut etiam refert dominus Io. Cal. decr. cum nostris, de concess. præben. in xiii. q. sui commēti. Inno. in decre. proposuit, & c. cum nostris, de concess. præbend. non uult fateri ꝙ teneat talis collatio, nisi primo uocetur talis possessor, & compellatur ad dimittendum, uel resignandum beneficium. Et idē uidetur placere Hostien. & hunc articulum etiā examinat Ioā. And. in pluribus locis post alios doc. Et primo in decret. quia diuersitatem. de concess. præbē. super uer. ad eas. in nouel. ubi refert. Innoc. dicere ꝙ quamuis is ad quem pertinet iure proprio possit eligere. non obstante prima electione, & institutione, executor tamen papæ non poterat prouidere alio existente in possessione: hoc etiam tangit Ioā. And. in decre. cum nostris, de concess. præben. super. ii. gl. in nouel. ubi refert Inno. hoc idem tenere, hoc etiam refert Io. And. in decre. literas, de concess. præben. super uer. conferre. ubi idem uidetur dicere Inno. tenere. Alii uidentur dicere ꝙ talis executor possit con-
b ferre possessore non uocato, [b] & hoc uidetur placere. D. Ioan. Cal. in decre. cum nostris, de concess. præbend. in xiii. q. & mouet eum, quia cum non possit a possessione remoueri nisi causa cognita, non fit finale præiudicium per collationem. hoc idem tenet glo. ordi. pen. in cap. cum nostris. de concess. præben. & uidetur casus ne se. ua can. illa; hoc idē uidetur sentire gl. ordi. in decre. licet episcopus, de præben. libr. 6. super uer. conferre, quæ dicit ꝙ est regulare, ꝙ rē ad mespectantem possum in alium transferre possessione alterius non obstante, & ut dicit Ioan. An. super dicta gl. fuerunt uerba Inno. in decret. de multa. ubi expresse hoc idem dicit. Idem uidetur dicere Ioan. And. post Inno. in decret. proposuit. de concess. præben. super uersi. in uestium. Idem Inno. in cle. literas, super uer. conferre. Et est aduertendum ꝙ prædicti omnes qui dicunt executores non posse nō uacato possessore, loquuntur de possessione colorata, non de eo qui non habet coloratam possessionē, unde ipse Ioan. And. post Inno. in d. decret. quia diuersitatem. ubi supra, dicit ꝙ si possessor non est institutus per superiorem, sed tantum possidet, per hoc nō admittit executor quin de alio prouideat. Item Ioā. An. in d. c. cum nostris, super. d. gl. ii. dicit ꝙ Inn. fi-
2 naliter tenet † ꝙ possessio non colorata non impedit collationem beneficii, & hanc opi. tenet Arch. & Cōpos. ut refert Io. An. in decr. licet eps. de præb. li. 6. super uerbo conferre, & hoc hodie inter practicos nō dubitatur, nā talis possessio non colorata non impedit impetrantē ut in d. decre. cum nostris, & intelligit quādo aliquid corporale possidetur, ubi ergo nō est præbenda distincta, nil corporale possidetur, & ideo tunc nō impeditur collator, nec impetrator. licet prædicti alii, maximè prædicta glo. ord. in decr. cum nostris, & decre. licet episcopus. & domi. meus Ioan. Cal. in prædicta decr. cū nostris, in xiii. q. dicāt simplr̄ executorem non impediri in collatione pp possessionem alterius, sed secūdum prædictorū alio rum opi. est examinādum, quæ possessio dicatur colorata, uel non, ita ꝙ impediat, uel non impediat impetrantem, uel executorem, & ista materia est tractata per multos & dominus meus dominus Io. Cal. colligit materiam in d. decr. cū nostris, de concess. preb.
3 in 3. q. quam solenniter commētauit † ubi concludit
c illū hr̄e possessionem coloratā, [c] qui habet titulum ab eo qui habet, uel habuit potestatem conferendi, licet defectus esset in recipiente. Si igitur is qui con
d tulit non habuit ptātem conferendi, uel quia [d] excōmunicatus, uel quia ligatæ erant manus suæ per inhibitionem, uel decretū, uel alias, talis possessio non dicitur colorata, & in hoc concordant Inn. & Host. & cōiter omnes moderni, unde Io. An. dicit post Inno. & Host. in decr. literas. de conce. præb. super uer. conferre. ꝙ si beneficiū fuit collatū per eum qui potestatem non habebat conferendi, non impediuntur conferre, uel eligere illi ad quos spectat in dicta decre. literas, & idē esset qñ esset notorium ꝙ possidēs ius non hēt. Veritatem puto, & sic obtinui sæpe ꝙ delegatus non impediatur conferre beneficium per alium possessum, & ꝙ non uitiatur hoc ipso collatio facta, quia pars non fuit citata, & mouet me prædicta rō domini Io. Cal. quia possessoris nō interest, ex quo dēt de ipsa pos. cognosci antequam de posses
e sione eiiciatur, [e] ubi aūt possessio non colorata esset, tunc non haberet aliquod dubiū. Est ēt sciendū ꝙ executor de quo quæritur non impeditur aliquo casu, conferre possessionē alterius quando ipse executor ante detentationem possessionis poterat de iure conferre beneficiū possessum, ut illi cui confert. ut no. Io. An. in d. c. cū nostris, super gl. ii. in nouella puta quia erat inlubitum, & reseruatum, & decreta, & data potestas execu. conferendi, & vacauit beneficium, & ordinarius prædictus contulit præueniēdo executorem, modo isto casu si executor postea confert non uocato possessore tenet collatio, & meritò, quia isto casu non fuit potestas in collatore, & sic possessio collatoris non fuit colorata, & patet notoriè cum ius non haberet. Vnde subdit ipse Ioan. An. in dicto loco: unde uidemus quòd executores qui tibi conferunt beneficium mihi debitum, & te in possessionem inducunt, meus executor illud mihi confert: non obstante colla. & possessione in prædictis. hoc ēt ipse scripsit in decre. supra de rescript. in ultimo uer. & hoc idem not. Inn. Ioā. Cal. post Compos. in decre. cū in nostris. de concess. præb. in 1. q. & alias inhibitio, decretū, & insinuatio literarū, quæ fiūt ad hoc ut ligentur manus ordinariorum non operaren
4 tur effectum, quòd est falsum. † Nunquam enim fuit auditum ꝙ executor impediretur in sua colla. per ea quæ fiūt post processus suos. Et hoc est quòd uult dicere Ioan. And. uide Ioan. Cald. in decre. cum

noſtris, in vj. obiec. dicit quòd ideo ualuit collatio executoris in decre.illa ne ſe.ua.non obſtante poſſeſſione alterius, quia talis collatio fuit facta poſt præſentationem literarum factarum in quo caſu nõ impeditur executor in collatione. Lapus.

Addit. Quint. Mandoſij.

a ¶ Capillo an uariante.] *Seu Aetate iam uariante iuxta illud Horatij non eadem eſt ætas, non mens. Infert Lapus quòd eum iam ſeniorem effectum non decebat cum iunioribus, & modernis aduocatis contendere, & clamoribus certare, qui clamor, & garrulitas pleriſq; cauſarum patronis extra Roma. Cur. peculiares eſſe cõſueuere, Romæ uerò tanta eſt aduocatorum modeſtia, moderatio, grauitas ut nec ſcriptis, nec uoce, nec nutu quidem alter alteri detrahere, uel alterius opinionem, famam, exiſtimationem ledere præſumat: noſtri non turbidis, ac clamoſis, ſed glorioſis uocibus cauſas defendunt, iuxta tex in l. aduocati, in fi. C. de aduo. diuer. iudicio. & Specu. in rub. de Aduo.*

b ¶ Non uocato.] *Idem ſentit infra Allega. 127. Anaſtaſius, poſt nu. 7. uerſ. Qua dicit* ꝙ *ſtatim elapſo anno, & ſupra Alleg. 16. an ualeat, & ibi alios idem tenentes cito in 1. Apoſtil. Et Lap. hic referunt, & ſequuntur Ludo. Roma. conſi. 483. dubitatur, ante nume. 15. uerſicul. Tertio compoſtel. Feli. in c. dudum, ante num. 25. de præſumptio. & Lamber. de iur. patro. arti. 13. quæſt. 6. par. 2. lib. 2. nume. 2.*

c ¶ Coloratam.] *De coloratis titulo, & poſſeſſione tracto in 27. quæſt. 16. Regu. Cancel. Lapum hic citant, & ſequuntur Stepha. Bertran. conſi. 2. uiſo, nume. 21. lib. 3. par. 1. Pariſ. conſ. 125. an collatio, ad fi. uol. 4. Caſſa. Dec. 7. proponebatur, ſuper Regu. nu. 3. Ioan. Baptiſt. Ferret. conſi. 1. numero. 5. ubi hanc opinio. communem teſtatur.*

d ¶ Vel quia.] *Hoc dictum Lapi referunt, & comprobant Bertran. conſi. 133. uiſo, poſt nu. 2. ubi hanc opin. communem aſſerit lib. 2. par. 1. conſi. 24. thema, poſt nume. 6. eod. lib. par. 2. conſi. 235. etiam ſi, nume. 6. lib. 3. par. 1. Ioan. Baptiſt. Ferret. conſi. 69. caſus, numero. 6. conſi. 93. in beneſi. nume. 5. conſi. 188. Legatus, poſt numerum. 3.*

e ¶ Antequam de poſſeſſione eiiciatur.] *Idem ſentit Rot. 160. Reus in no. & Biſig 2. an reus. de exceptio. in antiquio. & Rotam, & Lap. hic ſequitur Ioan. Baptiſt. Ferret. con. 184. adducitur, num. 2. Idem uoluerunt alij per me relati ſupra Allega. 16. an ualeat, in Apoſtil. in uerſi. poterit.*

SVMMARIVM.

1 *Corpora infidelium non debent in cimiterio ſepeliri.*
2 *Partem corporis baptizare an ſufficiat ut quis dicatur baptizatus.*
3 *Aquæ immerſio an ſit de neceſſitate baptiſmi.*

ALLEGATIO CIIII.

1 Corpora † infidelium [a] non debent in cimi-
a terio ſepeliri. modo quæritur. Quædam
mulier chriſtiana prægnans dum eſſet in
parturiendo, creatura primo emiſit pedes, & crura,
& quia ulterius non progrediebatur, ſed patiebatur
mulier magnos dolores, obſtetrices dubitantes mor
tem creaturæ perfuderũt pedes, & crura aqua in for
ma baptiſmi; & demum mulier totam integram emi
ſit creaturam, ſed mortua emiſſa eſt. Ipſa tamen mu-
lier affirmat ꝙ poſtquã pedes creaturæ ab extra fue
rũt, & dum baptizaretur ſenſiſſe creaturam uiuam.
quæritur nunquid poſſit in cimiterio ſepeliri, & ad
2 hoc videtur † facere illa quęſtio an ſufficiat partẽ cor
poris baptizare. i. effundere aquam ſuper partẽ cor-
poris, & eleuare ab aquis. Ioann. Andr. in capitulo.
debitum, de baptiſ. ſuper ver. immerſerit, refert opi-
nionem dicentium ꝙ requiritur immerſio non ſo-
lum capitis, ſed maioris partis corporis. Item opi-
nionẽ aliorũ dicentiũ ꝙ ſi modica ſcintilla aquę pro
iecta à baptizante eum tangit baptizatus eſt. & Inn.
dicit ꝙ hoc uidetur ſatis conſonare iuri, & æquita-
ti, licet alia opinio ſit tutior, pro, & ꝯ facit ꝙ ſcribit
Io. And. in c, non ut apponeres. eo. ti. ſuper uer. alte-
rum. de puero qui dum portaretur ad ſacrum baptiſ
ma, & portantes uiderunt in illo ſigna mortis, proie
cerunt eum in puteum, dicentes illa uerba debita
& c. an ſit baptizatus, & in cimiterio debeat ſepeliri,
ubi refert opi. contrarias, & Io. Cald. hoc etiam exa-
3 minat ut in d. c. nõ † ut apponeres. & dicit cũ imerſio
non ſit de neceſſitate baptiſmi. de pœni. diſt. 4. pro-
pric. & not. Ioan. And. in d. c. debitum, ſuper uer. im-
merſerit, ubi autem immerſio non poteſt fieri, nec
eleuatio. ſequitur ꝙ ſine eleuatione poteſt quis ba-
ptizari. Vnde ſecundũ eũ uerius uidetur qđ dictus
puer proiectus in puteum fuerit baptizatus, dũmo-
do non fuerit mortuus ante abluitionem & ſinẽ uer
borum prolatorum gl. ord. in c. vulgares, de pœni. di
ſtinc. 1. ſummant aliàs, ꝙ baptizatus reputatur cui
quamtalibet pars a quæ infunditur, argu. de conſec.
diſt. iiij. ne quicquam. gl. or. diſt. iiij. de conſecr. pro-
prie refert opi. Hu. dicentis ꝙ ſi perfundatur caput,
uel ꝑter caput maxima pars corporis baptizata erit
alias non. Subdit ibi gl. uel dic eum baptizari ſi etiã
aqua cadit ſupra pedem. arg. eadẽ di. ne quicquam.
ſecundum Lau. & glo. tangit. in dic. ca. in primo not.
Hoſtien. hic tractat in ſum. de baptiſ. §. quæ ſit for-
ma. uerſ. licet autem totum conſequens & S. Tho-
mas in iiij. ſenten. in diſt. iiij. artic. iij. ſed omnia pro-
cedere uidentur in viuo, & nato, ſed quomodo præ-
dicta habent de non nato uitio, ſed de ſeminato, &
qui in lucem uiuus nõ prodiit, licet mater affirmet,
& dum aqua perfundebatur in pedibus & cruribus
b ipſum uiuum ſenſit. ſed dic ꝙ idem in caſu noſtro [b]
dicendum eſt. nam ſi apperitur mulier quæ præ-
gnans mortua eſt ut eiiciatur fœtus extra cimi-
terium ut notat. gloſſa. de conſecratione diſtin-
ctione prima. eccleſia. multofortius ſi uiuus in
corpore matris fuit baptizatus in parte quæ iam
ab extra proceſſerit, argumen. decretalis. ſacris
de ſepulturis. Quod autem tunc viueret ſtãdum eſt
matri affirmanti, & quæ ſufficientem, & naturalem
cauſam ſui dicti reddit. Nec ob. quod ſit vnica, quia
in iſtis quæ non afferunt præiudicium reo, bene ſta-
tur dicto vnius. arg. eorum quæ not. gl. in ca. ex inſi-
nuatione, de procu. & hoc intelligo ſi poſt abluitio-
nem,

nem, & post prolationem uerborum mortuus sit. Lapus.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Corpora infidelium.] *Vide supra Alle. 83. ecclesia ubi est sepultus, & quæ dicta Alle. addo.*

b ¶Idem in casu nostro.] *Hanc opinio. ueriorem puto, quam etiam tenuit post Docto. subtilem distin. 4. quæst. 1. arti. 2. & Ioan. Parisien. distin. 3. Nico. Plou. de sacramen. in 4. capitulo. primo. par. in 9. caute. & inter alias rationes illa assignatur, quia etiam in illo pede, uel in alia parte est tota anima, licet non omnes sensus ut in capite, & miror quòd ille Nico. de hac Allega. mentionem non faciat, quæ casum suum decidit. Et hanc opinio. quam tenet Lap. communem testantur Ludoui. Roma. nume. 6. Alexan. nume. 29. & Ias. dicto nume. in l. 3. in princ. ff. de acquiren. possess. Licet glos. ibi in uer. quamlibet, & Bar. ad quem se remittit Bald. in Margari. in uer. Baptizatus non figant pedes, Et Apostil. ad Alexan. in dicta l. 3. in uer. baptizari. citat Lap. hic, ad eum se remittens.*

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium concedens ordini exemptionem an excludat illum a potestate inquisitionis hæretica prauitatis.*

2 *Papa non præsumitur uelle reuocare statuta prædecessorum prohibentia concessionem priuilegiorum nisi ius exprimatur.*

ALLEGATIO CV.

1 QVeritur † an prædicti fratres uigore dicti priuilegii sint exempti ab officio inquisitionis hæreticæ prauitatis, & uidi super hoc a dictis fratribus quæsitos, & congregatos, disceptantes reuerendos uiros dominum Lapum abbatem S. miniati ad montem propè Florentiam, & do. Bal. de Perusio Guidonem de Boncianis: Pierum de Corsinis, Gregorium domini Bentinentis, & me Lapũ de Castiglionchio decretorum doctores, & aliquibus ex eis uidebatur quod essent exempti, quia uerba lata, & cum prædictis non obstantibus [a] includebant et officium inquisitionis non obstant. decre. officium. §. denique de hæreti. lib. 6. cui est derogatum per dicta uerba secundum no. de excess. prela. cap. fi. & per Io. An. in nouel. nec prosunt in cõtrarium uerba apposita in d. §. non obstantibus priuilegiis, et indulgentiis concessis, uel concedendis, quia nec licuit successori legem imponere. c. fi. extra de rescrip. Itẽ cum supra dicatur in aliis iudicibus quibuscunque, & præmisit de diœcesi, & ordinarius, necessario etiã intellexit de leg. Item alius doctor distinguebat aut de uoluntate, aut de potestate Papæ, si quærimus de potestate papæ non est dubium quod potuit derogare prædictæ decre. officium. §. denique & etiam uerba prædicti priuilegii de sui natura cum prædictis non obstantibus hoc important. Sed si quærimus de uoluntate papæ, & de uirtute dictorum uerborum, secundum motum iuris, tunc uidetur contrarium a nã ex quo dicta decret. officium disponit quod inquisitor possit procedere non obstan. priuilegiis concedendis, [b] & ipsa dispositio iuris intelligatur esse uoluntas cuiuscunque Papæ donec eam non reuocat, & sic etiam uidetur fuisse uoluntas præfati Clementis, & sic uoluit intelligi prædictum priuilegium cõtra ius illud, & sic prædicta uerba de eius mente nõ eximũt ab officio inquisitionis. In contrarium tamen dicebat quod prædicta uerba posita in §. denique. se non extendunt ad casum nostrũ, pro eo quia uerba loquuntur de priuilegiis concessis personis, non ordinibus inter quæ est maxima differentia per decr. ne aliqui de priuile. lib. 6. & per decre. fi. de re. Sed prædictum priuilegium conceditur ordini ergo &c. Item prædictum priuilegium non eximit ordinem hæremitarum a se ipso, & sic nec a delegato suo. quia perinde est ac si idẽ Papa procederet. ut no. gl. fi. in c. ad abolendam. de hæreticis. Præterea prædictum priuilegiũ secundum uirtutem ueritatis uoluit concedere generalem exemptionem, & plenam, sed contra exẽptos habet locum officium inquisitionis, ut in dicta decretali ad abolendum. [c]

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Non obstan.] *De hac clausula non obstan. & quando operetur, uel non tracto super signa. gratiæ sub titulo de derogationibus aliis. Et hanc Alle. citat, & sequitur alios referens Ludoui. Roma. con. 436. quod indultum post nume. 20.*

b Concedendis.] *Idem notat Archi. 25. quæ. 2. in sum. numero 11. & Ludo. Roma. dicto consilio. 436. numero. 21.*

c ¶Abolendam.] *Et sic concluditur contra priuilegia fratrum & quod subsint inquisitori, & propterea Feli. In Alleg. hic c. ad abolendam. colum. 1. ad fin. uersiculo. ultimo no. asserit hanc Lapi Allegatio. frustratoriam reddi.*

SVMMARIVM.

1 *Assumentes tutelam filiorum usurarij manifesti, si cõtingat per papæ authoritatem compositionem fieri de absolutione an prædicti executores sequi debeant talem compositionem: an formam iuris de pauperibus restituendo.*

2 *Potestas papalis an se extendat ad dispositionem bonorum usurariorum.*

3 *Cessante causa finali alicuius dispositionis cessare debet & ipsa dispositio.*

4 *Verbum compositio in dispositionibus papalibus quid importet.*

ALLEGATIO CVI.

1 QVidam mercatores † assumpserũt tutelam quorundã pupillorũ filiorũ hæredũ cuiusdã usurarii manifesti, & qui usuris non restitutis decessit, & penes quẽ erant, & hodie sunt multæ vsuræ incertæ restituendæ, & erogandæ pauperibus Iesu Christi. Dñs Papa percepto quòd in lo

 eo illo

eo illo plures erant quibus erant legata incerta, & usuræ incerto nomine reciperent commisit cuidam ut cum illis componeret, & illos absolueret, ita ꝙ ipsi soluentes, seu componentes alicui alteri prædicta soluere non teneantur, qui commissarius paratus est cum dictis tutoribus dictorum pupillorum componere, & de prædictis magnam quantitatem pro minima remittere, & ipsos absoluere. Ex alia parte loci ordinarius vult declarare incerta, & illa erogari pauperibus a tutoribus iuxta formam iuris. Quæritur quam uiam debent ipsi tutores assumere saluis suis cõscientiis, an uiam compositionis, an plenariæ erogationis faciendæ pauperibus. Et uidetur ꝙ per uiã
a compositionis, nã ipsi debent & iurauerunt [a] in assumptione tutelæ pro ipsis pupillis utilia agere, & inutilia prætermittere, uerum cum per uiam compositionis negocia ipsorũ pupillorum utilius peragantur, & pro minori dispendio hanc uiam assumere debent, alias contra iuramentum suum, & debitum officii, iuutilia agerent, & utilia prætermitterẽt, & ma-
2 xime cum ex illo suas conscientias † non offenderẽt: nam nulli dubium ꝙ potestas papalis ad hoc se extẽdit, ipse enim habet administrationem liberam talium bonorum, & facit hoc pro salute animarũ, & potest totum remittere, & dispensare, & ipse lex uiua
b est, & non peccat qui legis authoritate [b] peccat imò
c instar esset hæresis [c] de potentia principis dubitare,
d nec obst. [d] ꝙ tutores debent utilia &c. quia ibi est magna utilitas, ut cessent pericula animarum, unde
e minor [e] qui transit ad religionem cum tota substantia sua non petit restitutionem. In contrarium facit quia secundum ordinem iuris fieri debet restitutio integra, & plenaria, & ab ista uia sine euidenti causa recedi non debet; sed causa compositionis non uidetur idonea, & legitima cã a uia iuris recedendi: nam ponderari debet causa dispositionis papalis, & ubi
3 cessat causa finalis dispositionis, †cessare debet ipsa dispositio, sed causa finalis dispositionis fuit salus animarum eorum qui habent penes se incerta, si uel quia auaritiæ uitio, uel incommoditate aliqua detrahantur à plenaria restitutione, & sic moriũtur in peccato suo, ex huiusmodi compositione saltem inducerentur ad restõnẽ, at in casu prædicto nõ subest hæc rõ, sed cessat, quia hęc cõmoditas restõnis, & hæc administratio est penes tutores, qui libere, & sine affectu substantiæ alienæ debent esse parati ad liberam restitutionem, ab eis ergo cessare debet dicta compositio, cui causam dedit tenacitas obligatorum restitutioni, quæ in tutoribus cessare debet.

Item quia etiam in hac compositione posset uer-
4 ti periculum animarum, nam licet † papa concedat compositionem, & licet uerbum compositio importet diminutionem; tamen discretam, & non quasi ex tenuationem obligationis, & secus agens posset dici contra formam mandati agere, & non teneret qđ ageret, & sic loquens posset irasci tutoribus & suis
f conscientiis. Item incerta [f] diuersarum sunt specierum, nam aliquando sunt incerta quo ad quantitatem, & personas quibus restõ est facienda ut in ludo, uel ex deceptione pretiorum multarum rerũ uenditarum, non solum a se, sed a suis factoribus, uel patre suo, auo, uel huiusmodi. Aliquando sunt certæ quantitates ut usuræ extortæ, & quę per codices rationum apparent, tamen non reperiuntur ii quibus restitutio est facienda, & ista species est magis grauis conscientię, quam alia, sed ipsa usura extorta omni iure prohibita grauior, cõponere ergo super quãtitate certa, super extorsione odiosa, cum lege damnata, & componere sine certa causa: sed solum auaritiæ causa, non uidetur tutum, nec secũdum modum
g principis, [g] nam ea ratio quæ moueret principẽ delegantem, debet mouere delegatum, sed si iste casus domino papæ narraretur nulli dubium ꝙ talem cõpositionem non concederet, ergo nec delegatus debet facere, & si faceret, indiscretè ageret, & contra mentem principis executor talem compositionem recipere non deberet, per ea quæ not. gl. ord. in c. quanto, de iureiurando.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Iurauerunt.] *Iuxta tex. In. 5. fin. in authen. ut hi qui. oblig. se haber. perhib. uers. etenim uolumus, & Bar. In l. prætor ait. nu. 2. & ibidem per alios ff. de noui. operis nunt. & per Alex. consi. 129. ponderatis. post nume. 3. uers. & idem dicit Bar. lib. 1.*

b ¶Legis authoritate peccat.] *Ad tex. in l. Graccus. C. de adul. Sed contra Lap. quòd male uideatur loqui dum dicit ꝙ non peccat qui legis authoritate peccat, quomodo enim peccat si legis authoritate? ad text. in c. qui peccat nõ peccat legis authoritate. 23. q. 4. Nec ius canonicũ permittit aliqua cũ peccato. c. fi. de præscrip. imò lex peccati permissiua seruari non debet in foro conscientiæ, nec etiam in foro fori. Abb. in c. ueniens. 2. ad fin. de sponsa. Feli. in c. ecclesia, nu. 42. de constitu. Et si peccat quomodo supposuit ꝙ non peccet? Responderi potest ꝙ non peccat quo ad effectum. s. ut puniri possit. Vel absolutè non peccat. i. nec quo ad forum fori, nec quo ad forum poli. Vel loco uerbi peccat legi posset facit, ut dicamus non peccat qui legis authoritate facit.*

c ¶Hæresis.] *Alibi sacrilegium uocatur. l. 2. C. de crimi. sacri. l. sacrilegij instar. iun. sum. Bal. C. de diuer. rescri. Parif. con. 24. esto quòd. nu. xi. uol. 4.*

d ¶Nec ob.] *Melius caderet hæc responsio in fin. huius Alle. uel post comprobationem alterius opin. Hæc Lapi responsio eo tendit ut ostendat utilem satis, utilioremq; fore hanc uiam ordinariæ, & integræ satisfactionis altera uia compositionis propter fauorem animæ, quippe qui & pecuniario commodo, & rebus omnibus præponi debeat iuxta illud. Quid enim prodest homini si uniuersum mundum lucretur animæ uero detrimentum patiatur? & iuxta tex. in c. præcipimus. in prin. 12. quæstio. 1. Et in dubio capienda est uia saluti animæ tutior, & magis conferens. c. 3. de sponsa. c. illud. uers. licet autem in hoc. de cleri. excom. mini.*

e ¶Minor.] *Hoc dictum Lapi refert, & sequitur Ias. in authen. ingressi, nu. 4. C. de sacrosan. eccle. intelligens de minore. xxv. annis, & alios citat. Vide quæ scripsi supra in Apostil. ad Alle. 26. disputat primo, col. 2. in uer. accessoria.*

f ¶Incerta.] *Vide etiam supra Alle. 74. post nume. 7. & quæ ibi addo. in uer. distingui.*

g ¶Modum principis.] *Lego Motum principis, quem censere*

censere debemus iuri, uel aquitati, seu alicui rationabili causa conformem. ad Bald in l. ex facto, uers. in tex. ibi uoluntatem. ff. de uulga. & per alios quos refero in 4. quaestion. 11. Regul. Cancel. numer. 4. uel lege mentem principis.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio nullitatis sententia transfert negotiũ principale ad superiorem.*

2 *Appellatione facta à sententia nulla si iudicatur bene appellatum an teneat sententia.*

ALLEGATIO CVII.

1 APpellatio † à nullitate [a] defert negotium
a principale ad superiorem, sed primo causam nullitatis, & si est nullitas in processu
debet cognoscere de integrò: si in sententia & tunc
ex actis antiquis, vt in l. cum non ea die. C. quando
prouoca. non est necesse. ff. de reg. iur. l. conquereba-
2 tur. † [b] Quid si fuit appellatum à sententia nulla, &
b iudicatur bene appellatum, non tenet sententia, quia
c natura repugnat [c] quia intendit id quod est nullum,
& ideo nõ tenet. ff. quę sen. sine appel. rescin. l. fi. quia
continet impossibilem effectum. Secunda ratio quia
in casu nostro per appellationem à sententia nulla
d interpositam deuoluitur [d] cognitio, & decisio princi
palis negotij ad superiorem sub hac forma, vt si sen-
tentia sit nulla ex vitio, & defectu actorum substan-
tialium iudicij, cognoscat ex integro, idest fiant om-
nia iterato acta de iure vt. l. cum non ea die, supra al-
leg. sed si est nulla ex uitio sententiæ, tunc decidit eã
ex primis actis, vt in l. cum quærebatur. ff. de re iudi.
& ibi per doctores. Sed si pronuntiat male appella-
tum, & bene iudicatum, tenet, quia id quod est nul-
lum potest confirmari, & uidetur pronuntiare sen-
tentiam aliquam, & ideo de nullitate non potest am
e plius appellari [e] vt in l. 1. in princip. ff. quæ sent. sine
appel. re. l. j. in ultima glo. C. quan. prouoca. non est
f necesse. [f]

Addit. Quint. Mandosii.

a ¶ Allegatio a nullitate.] *Vel allegatio nullitatis, iuxta Rot. in simi. 361. fuit dubitatum, utrum si appelletur. in no. & ut legunt Phi. Fran. & D. meus Phi. Dec. in ca. dilecto, de appel. ille colum. 8. uers. Ad idem bene facit quod tenet Lap. in sua alle. qua incipit appellatio, & intelligit de hac allegat. 107. iste uerò colum. 3. circa medium.*

b ¶ Conquerebatur.] *Lego de re iudi. cum quarebatur. Et uide supra alleg. 98. factum ita, nu. 3. Rot. Bellame. 440. si processus est ualidus. Phi. Fran. in alle. ca. dilecto de appel. col. 8. uers. quia si sententia foret nulla uitio actorum, & noluit citare Lap. hic. Et iuxta hanc dist. intelligenda est Dec. Neapo. Capitij. 87. in casu Mag. numer. 3. uers. Dominis de consilio fuit uisum.*

c ¶ Repugnat.] *Vide supra alleg. 98. factum ita, num. 4. ubi alios refero in uer. contraria.*

d ¶ Deuoluitur.] *Idem uoluerunt Rot. supra adducta. 361. fuit dubitatum utrum si appelletur, num. ij. in not. Abb. in Alleg. cap. dilecto de appel. ante numerum 8. & ibi Apostil. in uer. De hoc. remittit se ad Lap. hic. & ibidem Fran. col. 8. uers. secundo operatur appellatio effectum deuolutionis, & Do. meus colum. 3. circ. medium, uersicu. & certè appellatio non uidetur frustratoria.*

e Amplius appellari.] *Nullum sensum ex ijs uerbis Lapi elicies, nisi legas amplius agi, Ex hac mea lectura uota mirabilem conclusionem q̃ sententia nulla per secundam confirmata ulterius nulla dici non possit, prout etiã uoluit Inno. in ca. 1. de confir. uti. uel inu. post numerum 2. uers. Quid si pro eo lata fuit sententia, & conclusit Rot. 117. no. quòd ubi sententia nulla. in anti. & Feli. in §. qualiter & quando. i. nume. 16. de accusa. ubi infinita cumulat. Aduerte tamen ad duo, primo quia Rotam ubi supra corruptè citat. Secundò dum in 1. limi. restringit se ad confirmationem factam a solo principe, & sic non a iudice ad quem non bene loquitur, prout aduertit etiã ibi. Apostil. in uer. & primo.*

f ¶ C. quan. prouo. non est necess.] *Et ibi per Bar. nu. 9. uers. Circa tertium, & in fi. & per Bal. numer. 20. uers. Contrarium sentit glo. & post numerum 27. & Alex. consi. 81. in causa, nu. 5. ubi de confirmatione tenutæ nulla per iudicem appellationis. uolum. 7. & plenè de confirmatione sententia nulla per iudicẽ ad quem per Fran. in alle. c. dilecto. in 41. q. ubi idem alios adducit. de appel. & Alex. consi. 181. in causa, num. 15. uol. 6. uer. Tertio respondeo.*

SVMMARIVM.

1 *Pendente uno compromisso si fiat secundum nulla de primo mentione facta an uideatur recessum a primo.*

2 *Voluntas contrariorum seu repugnantium an possit ratificari.*

ALLEGATIO CVIII.

1 AN † pendente [a] vno compromisso si fiat
a secundum non facta mentione de primo
uideatur recessum a primo. Ad qđ mihi
fortis est tex. l. litigatori. ff. de arbitris. qui si bene cõ
sideratur uidetur velle q̃ esto q̃ sit itum ad alium ar
bitrum non uideatur à primo recessum, licet arbiter
possit ex hoc suam audientiam denegare, ergo non
videtur compromissum solutum, & hoc corrobora-
tur ex tex. l. sed si in seruum. §. fi. vbi dicitur non om
nino sed causa cognita &c. Item hoc videtur glo. fir
mare expresse in l. item si unus. §. 1. in fine mag. glo.
Item quia ista sunt contraria & repugnantia q̃ duo
simul & insolidum sint arbitri. ut. l. i. ff. de offic. con-
sul. & probatur, si hoc esset non posset hoc etiam ex-
presso consensu partium fieri, quia uoluntas contra-
riorum, vel repugnantium non est rata. l. i. C. de fur.
2 & l. ubi † repugnantia de reg. iur. cuius contrarium
tamen est. lex si quis cum. §. fin. ff. de procu. & quod
no. in l. si diuersa. C. de transac. non obst. glo. in l. si de
meis. quam alle. supra, imò facit potius cõtra ut uide
ri potest quòd ideo uideatis bene, vt non erremus, &
quia cupio id quod vos.

Addit. Quint. Mandosij.

a *¶An pendente.] In hac Alleg. Lapus nihil firmare videtur, sed solum ad partes arguere, & aduerte iudicem; uel alium ut bene consideret super hoc uidelicet an per secundum compromissum tollatur primum. super eadem re habemus alle. supra. 98. factum ita, & quicquid Lap. senserit ibi, & hic pars affirmatiua est uera, & tenenda uidelicet quòd per secundum laudum expiret primum, ut per Spec. de Arbitr. §. finitur, nu. 7. & per alios quos refero in Addi. ad dictam allegat. 89. in uer. sit finitum, ubi etiam probo hanc esse communem opinionem. Et hanc opin. quicquid Lap. uoluerit comprobat Ioan. Bap. Perusi. Bartholi gener. ut in titul. dicti tracta. inscribitur, uel potius pronepos ut ipsemet se talem nominat. in 3. cap. 13. lib. post medium, in tracta. de Arbit. uers. quid dicemus, & in illo capitul. distinguit ut uidere poteris.*

ALLEGATIO CXI.

IN nomine Domini amen. dubietatis articulus &c. quædam parro. eclesia habens in sua parrochia in totum. xl. domos &c. &
a quia hęc alleg. supra[a] in lxv. ponitur ideo scriptor in scribendo non institit, sed ad alias alle. trãsiuit. dimis
b sis. cx. & cxj. Alle.[b] quia quasi sunt inutiles sequitur alleg. cxij.

Addi. Quint. Mandosij.

a ¶Supra. in lxv.] *Hodie illa est Alleg. lxiij. quæ pariter incipit ut hæc uidelicet. articulus.*

b ¶Dimissis cx. & cxj. Alle.] *Hic ommittuntur duæ Alle. tanquam inutiles uidelicet. cx. & cxi. Ego autem allega. cxi. a diuersis ad diuersos effectus citatam reperi uidelicet à quodam in Apostil. ad Abb. in c. ex parte 2. in uer. cappella non pertinet ad plebem. de rescrip. à Paris. consi. 134 nulli, nu. xi. uol. 4. qui tamen Paris. non hanc (ut puto) sed aliam Alleg. uidelicet. 102. citare intendebat, & à Io. Fran. Paui. ad si. 8. q. 2. par. nu. 29. in tract. de offi. & pote. capi. se. uacan. qui Paui. asserit eam incipere. an si fiat. nulla autem Lapi Alle. sic incipit, unde facilè coniecturari posset, quòd ea sit quæ hic ultra aliam ommuttitur, quæ tam ex illius materia, quam ex quo alij idem sentiebant quod Lap. non uidebatur inutilis, uel spernenda. Vide tamen quæ dicam infra alle. 113. in Apostil. in uer. promissiones.*

SVMMARIVM.

1 *Exceptio dilatoria an post lite. contesta. ualide proponi possit.*

2 *Exceptio surreptionis contra restriptum dilatoria est, & idem post iudicium ceptum opponi non potest.*

3 *Actus per quos ingreditur iudicium habentur loco litis contest. & qui sint illi actus.*

ALLEGATIO. CXII.

1 IN causa † vsuraria exhibita petitione,[a] &
a citata parte, legitimè, peremptorio termi
b no[b] assignato reo ad accipiendum copiã
c petitionis, & opponendum, & eo continuante[c] iu-
d dex statuit terminum actori.[d] ad probandum in cau
sa eo citato, & continuò. post hæc omnia comparet
reus, & obiicit actorem non fore audiendum, quia
exegit vsuras, & nõ restituit; replicat ꝙ exceptio nõ
sit admittenda, quia dilatoria, & non debito termino
proposita; quæritur quid iuris; Et allegat actor pro
se quòd dilatoria est hæc exceptio, ut patet de se,
quia differt, non perimit, ut nota. in decret. quia fru-
stra. per Ioan. An. post Inno. Hostien. & alios de vsu-
ris. & ideo ante litem contest. proponendam, & non
e postea; de exceptio. pastoralis,[e] cũ si. & ita no. ibi illi
docto. In contrarium allegat reus ꝙ in dictis termi-
nis lis non est contestata, ergo non est præclusa uia
proponendi, nec pars per aliquem actum consensit
in iudicẽ, uel in processum causæ, sed quã primũ ve-
nit ad iudiciũ prædicta opposuit. Solutio, Dictã exce
ptionẽ non admittendã, quia vt præfertur dilatoria
prout est exceptio spoliationis excõi. & huiusmodi,
& excep. criminis, quæ opponitur contra personam
vt no. in Spe. de excep. §. nunc videndũ, vers. sed nun
quid excõ. Nec obst. ꝙ lis non est contestata quia vt
no. Ioan. And. in c. pastoralis, lex dicit ꝙ dilatoria de
bet proponi ante litẽ contesta. seu in initio litis, &c.
& decre. inter. de re iudic. dicit ante litis contest. in
ingressum, & text. in 3. q. 7. exceptio debet, dicit ꝙ ta
lis exceptio debet opponi in initio litis, & glo. ordi.
2 in decre. ex parte, Ade. de testi. † dicit ꝙ exceptio sur
reptionis cõtra rescriptum est dilatoria, & ideo post
iudicium ceptũ opponi non potest. Sed non est du-
bium ꝙ in dicta causa post terminũ assignatũ ad op
ponendum, & post terminum assignatum ad pro-
bandũ iudiciũ dicitur ceptũ & partes dicuntur in-
gressę iudiciũ, imò in talibus causis non potest pro-
3 cedi † lite non contesta.[f] actus ille per quẽ ingredi-
f tur iudiciũ habetur loco litis contestationis.[g] ut iu-
g ramentũ de calũnia, terminus ad probandũ, & huius
modi. nec obs. ꝙ pars quã primũ uenit ad iudiciũ op
ponit quia si fuisset præsens, & usque ibi non oppo-
suisset modò opponere non posset, pro cuius contu-
macia vt pro præsente debeat reputari & ꝙ lis habea
tur pro contestata. Itẽ no. glo. in c. j. de elect. libr. 6. &
debet recipi, & admitti reus ad causam in eo statu in
quo causa reperitur & non retrocedi ut no. Ioan. An.
super dicta glo. & Inno. in cap. si duobus. de appella.
super uer. cognouit, & in Spe. de appel. §. qualiter. uer
h sicul. sed pone, & de computa. in termino[h] uersicul.
si super. & uersi. excludere caueat. & Pau. bon. in cle.
sæpe. & ista est ueritas cui refricari non debet: & ad-
uocatus qui dilationem proponit non debito tempo
i re condemnari debet in una libra auri[i] ut. C. de exce.
l. penult.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Petitione.] *Non dixit exhibito libello, sed exhibita petitione, ut iuxta terminos canonum loqueretur, qui in*

causa

causa usurarum de qua hic non libellum, sed aliquam petitionem requirunt, iuxta tex. in cle. dispendiosam de iudi. iun. cle. sæpè. §. seu uers. uerum quia iuxta petitionis formam. de uer. signi. In quo autem differant libellus, & petitio declarat Cardi. in dicta cle. sæpè, in prin. quæstio. 17. nume. 17. Est uerum quòd nonnunquam petitionem pro libello usurpamus.

b ¶ Peremptorio termino.] *De peremptorijs terminis, & dilati onibus uide per Anto. de But. Abb. & Feli. in c. pastoralis, de exceptio. Et quilibet terminus qui in Ro. Cur. assignatur perẽptorius censeatur firmat Nico. Mil. in suo Reper in uer. terminus quilibet si assignetur in curia. Non solũ aũt termini in Roma. Cur. dicuntur peremptorij, sed & ipsæ citationes prout iuniores (quibus prodesse potissimum studeo) percipient ex lectura regestorum Romæ fabricatorum, in quibus extensa ui debunt hæc uerba uidelicet. cursor retulit peremptoriè citasse N. & cætera.*

c ¶ Eo continuante.] *Si sic legimus exponere possumus Eo continuante. f. termino, quasi dicto termino assignato reo durante: Nec inconuenit quòd assignato termino uni ex colligantibus, eoque non finito, alteri etiam col litiganti terminus præfigatur, imò sæpè uidemus simul utrique parti, uel pluribus, seu diuersis terminum ad aliquid faciendum, uel probandum statutum ab homine ut omnes norunt, tum etiam a lege, iuxta tex. in l. 2. §. fi. & in l. si maritus. ff. de adult. in c. fi. §. fi. & ibi Glos. penul. in uer. duntaxat, de consuet. lib. 6. & per Andr. Tiraq. de ut. retra. §. 2. Glo. 1. & uni. nume. 82. uers. ad xxi. & xxij. uel potius legendũ est Eo cõtumace. f. reo.*

d ¶ Statuit terminum actori.] *Si reus hic supponitur absens, & sic nemo instabat quòd terminus actori præfigeretur, quomodo iudex ex seipso, rursus ad quem effectum actori terminum præfixit? Ad hæc duo quæsita breuiter respondeo, & ad primum dico quòd iudex concurrente causa rationabili potest ex officio, & sic etiam nemine petente, etiam non petenti terminum assignare, Bar. in l. 1. nu. 2. C. de dilatio. per tex. in l. properandum. §. 1. C. de iudi. Glo. in uer. mensium, Bald. Anto. de But. Abb. & Feli. in c. licet causam, nu. 13. de prob. Ad secundum respondeo quòd effectus præfixionis termini huiusmodi esse potuit ad tollendum dubium an terminus ad probandum, seu dilatio probatoria sit de ordine formali iudicij, & ualeat probatio dilatione non data, seu termino ad id non præfixo, de quibus latè per omnes in dicto c. licet causam, inter quos Feli. nu. 14. allos ad idẽ referens concludit dilationem huiusmodi non esse de ordine formali iudicij, rursus quòd ualet probatio dilatione non data. Et hoc tanto magis in Roma. Cur. comprobantur ubi infinitæ superstitiosæ ambages, & nimiæ subtilitates ex rescriptorum clausulis, ex terminorum substantialium obseruatione, ex constitutionibus pontificijs, & ex antiquo rationabili stilo tolluntur, excluduntur, reijciuntur.*

e ¶ Pastoralis.] *Vide supra Allega. 53. an oporteat, numero 1. ac 2. & 7. & quæ ibi addo præsertim in Apostil. in uers. pastoralis.*

f ¶ Non potest procedi lite non contestata.] *Verba Lapi ut iacent non habent sanum intellectum, nec ueritatẽ continent, ideò legendum est, Imò in talibus causis in quibus potest procedi lite non contestata actus ille &c. Et quòd ita sit legendum colligitur etiam ex uerbis Inno. in c. 1. nu. x. in uer. absentia, & glo. ibi in eo. uer. de consue. lib. 6. ex tradi. per Bar. in l. nulla. C. de procu. per Cardi. in cle. constitutionem. §. si. post numerum 7. de electi. per Nicol. Mil. in suo Reper. decisiuo, in uer. litis contestatio, ubi non requiritur, per Ludo. Roma. consi. 174. post nu. 5. uers. quod autem in proposito, & per Rober. Maran. in x. & ult. membro, 1. par. dum de litis contest. tractat post numerum 2.*

g ¶ Loco litis contestationis.] *Ex hoc dicto Lapi alias inserebam ad unum ex effectibus terminorum substantialium Romæ non in cassum seruari solitorum, quòd ex illis resultet litis contestatio, uel habeantur loco litis cõtestationis: Lapus enim hic iuramentum calumniæ, uel terminum ad probandum, & huiusmodi litis contestatio ni æquipollere affirmat, fortius id efficient termini omnes substantiales, inter quos etiam connumerantur isti de quibus per Lap. hic. De iis terminis substantialibus tractant illi quos cito in gl. Facul. in 16. com. iteratoria terminorum.*

h ¶ De cõputa. in termino.] *Lego De cõparitione. in termi. nu. 6. uers. Attendas insuper. De clausula. In eo statu in quo reperitur, & quòd subintelligatur in rescripto etiam non apposita, & si sit expressa quòd aliquos effectus operetur uide quæ scripsi in 9. com. Admission. pro interesse in uer. in statu, & terminis.*

i ¶ In una libra auri.] *Hoc non seruatur, nec Romæ, nec alibi.*

SVMMARIVM.

1 *Bona per prælatum acquisita an præsumantur esse de bonis ecclesiæ uel prælati.*

2 *Bona promissa prælato an dicantur ipsius prælati an talia promissa dici possint bona ecclesiæ.*

ALLEGATIO CXIII.

IN dei nomine amen. Anno eiusdem Millesimo. cccl xxx. Ianuarij die. 2. Franciscus olim Ioannis Sapiti populi San. Iacobi vltra Arnum de Floren. ex certa scientia, & non per errorem, sciens, & cognoscens vt dixi se ad infrascripta, vel eorum aliquod non teneri & sponte uolẽs, & non coactè sua propria mera volnntate ad infrascripta, & quodlibet infrascriptorum teneri, & efficaciter obligari per stipula. promisit, & conuenit in toto domino Angelo olim Vannis Vgolini populi S. Iacobi vltra ar. se facturum, & curaturum: ita taliter omni excep. iuris remota quod ser. Raynucius Ioannis Sapiti frater suus dicti populi Sancti Iacobi vltra Arnum, & eius hæredes ad omnem uoluntatem, & requisitionem domini Angeli prioris ecclesiæ S. Michaelis de Castiglione, & filii cuiusdam vannis Vgolini dicti populi S. Iac. ultra arn. de Floren. uendet, & cartã uẽditionis, traditionis, & cõcessionis, ad sensum sapiẽ. ipsius domini Angel. faciet, & fieri faciet eidem domino Angelo, vel alij cui uoluerit idem dominus Angelus de infrascripta domo: videlicet de quadam domo cum turri, & domo retro dictam turrim, via, sine vico mediante, cum curia, puteo, & cella ad vinũ posita in dicto populo San. Iacobi vltra Arn. cõfinata à primo, & secundo via a. tribus. hærede Philippi Ber-

pi Berchi,& in parte Rainutij prædicti a. 4. dicti Re
nuntij infra prædictos confines pro pretio,& nomi-
ne pretii dictæ domus,& cei sibi conten.& confina-
tæ,& dictis nend. faciendis in totum centũ octo flo-
renos auri boni,& legalis ad rectum pondus & cõe,
& qñ dictus dominus Angelus dabit, soluet, & nu-
merabit, siue dare, soluere,& pagare voluerit,& se pa
ratum obtulerit dicto ser. Rainutio, uel eius hæredi
bus dictos centum octo floren. auri, & etiam dabit,
1 & tradet dicto domino Angelo,&c. † Pro declaratio
ne huius materiæ est considerandum quod iste articulus
an bona per prælatum acquisita præsumantur esse de
bonis ecclesiæ uel p̄lati, est variabilis, & ambiguus,
in multis locis per doct. examinatus, & discussus &
maximè in decre.i.de testa.& c.cum in officis, & de-
cret. 1.& 3.de peculi.cleri.ubi plenè de hoc, & in ca.
sicut manifeste.xij.q.1.Et breuitur vt refert Io. And.
in dicta decre.3.de peculi. cleri.post uarias opin. po
a test sic distingui [a] aut constat clericum habuisse pro-
prium tempore promotionis, aut constat nõ habuis
se, aut dubitatur. Primo casu sit uera opin. Goff. ut
agens probet contra posiden. Secundo casu præ-
sumatur pro ecclesia. Idem in 3.maximè si non fecit
inuentarium, sed si in secundo casu probet habere ac
quisita intuitu personæ, in tertio probat illum ali-
quid habuisse tẽpore promotionis,& secundo proba
2 to locus erit opi.Goff. † Sest est aduertendũ an id quod
supra dictum est de bonis acquisitis, locum habeat
in promissis factis prælato, & non exactis, facit du-
bium quia in promissis non habet locum quod dicitur
de possessione, nec dicitur de tenendis bonis præla-
ti mixtim cum bonis ecclesiæ, tamen non uidetur
ratio diuersitatis tanta, quin & promissiones factæ
b prælato [b] uideantur subesse eisdem regulis. Lapus.

Ex præmissis ergo potest ad quæstionẽ principa-
lẽ inferri, & concludi quis succedat in hac promis-
sione, seu in iure petẽdi uigore huius promissionis,
& dico quia vt supra allega. est, passus est tactus per
glo.& doctores, credo standũ distinctioni pręmisse.
Ioan.And.in cap. 3. de pecu. cler. ubi plenè per eum
post antiquos,& modernos. Est tamen dubium non
c tm̃ an in hæredes [c] transeat facultas declarandi uolũ
tatẽ non declaratã per defunctũ, an successorẽ in prę
latum, & iuxta distinctionem præmissam credere in
d successorem prælatũ transmittit, [d] cũ concernat vo-
luntatẽ ratione dignitatis immortalis de rescr. si gra
tiosè lib.6.de offi.de leg.quoniam Abbas.xij.q.2.li-
berti.Si ab intest. veniens.dic ut in l.illud. ff.de opt.
lega.& l.si stipula.ff.de verb. oblig. & utrobique no.
Ioan. de Lignano.

Addit.Quint.Mandosij.

a ¶ Sic distingui.] *Vide Ludo.Roma.consi.159.super eo,nu.4.& sequ.& quæ scripsi super signa.de licen.testan.& spoli. conces.in prin.*

b ¶ Promissiones factæ prælato.] *Ioan. Fran. Paui. in tracta.de offi.& pote.cap.se.uacan.ad fi.8.quæstio.2. par.prin.nu. 29. ad probandum quòd ea quæ debebantur episcopo eo mortuo transeunt ad hæredes, plures adducit, inter quos Lap.allega. 3.quam dicit incipere an si fiat, ego potius puto quòd de hac alle. senserit, licet aliter incipiat, cum materia per eum, & ab eo relatos tractata eadem in effectu sit quæ per Lap. hic, idẽ est enim quærere an promissa prælato, quod & an debita prælato debeantur illius hæredibus. Quantũ uerò attinet ad hãc Lapi conclusionem, in qua residet, quòd idem sit in bonis promissis, quod in acquisitis, qui omnia quæ pro utraque parte adduci possent uidere cupit, ea inueniet apud Decio.super illo arduo, & ancipiti quæsito an statutum, uel quæuis alia dispositio de dote, seu dotis parte lucranda loquens habeat locum in dote etiam promissa, uel solum in dote soluta, data, uel consignata, de qua latè per Gui. Papæ Dec.Delph.274.in contractu,430.supra quæ. & 565.in contractu,nu.3.& seq.Alex.con.63. stantibus, num.26.uol.4 Ias.super rub.ff.solu matri.nu.23.& in §.fuerat nu. 126.& seq.insti.de actio. & plenissimè per Nic.Boe.Dec.22.an bona,num.6.cum pluribus seq.ubi omnes de hac materia loquentes refert. Ex omnium dictis uerior, & magis communis opin. colligitur quòd idẽ dicendum sit in dote promissa. Et hæc etiam faciunt ad statutum nostrum urbis,c.77.lib.1.cap.21.lib.4.c.22.& 23.in nouis Refor. Quæ statuta urbis locum etiam sibi uendicare in dote promissa uoluerunt R. Domini mei de Rota anno.1550.prout Dec. Achil.2.de dotis promis. Concludamus igitur hoc dictum Lapi uerum esse, & tenendum.*

c ¶ Est tamen dubium non tantum an in hæredes.] *Legerem sic. Est tamen dubium an in hæredes? Et sic delerem illa uerba non tantum. Vel aliter loco illius dictionis tantum, ponerem paruum, & sic legerem, Est tamen dubium non paruum an in hæredes transeat facultas declarandi &c. Quòd autem dubium non paruum sit apparebit ex infradicendis, & ex uarietate opinionum, & argumentorum quæ pro utraque opin. fieri possunt. Et primo pro affirmatiua quod facultas huiusmodi declarandi in hæredes transeat potest adduci tex. in l. hæredem eiusdem potestatis, iurisque esse cuius fuit defunctus constat. ff. de re.iur. in authen. de iureiuran.a mo.præsti.post prin. ubi persona hæredis eadem cum persona defuncti habetur. Ex quo etiam tex. colligitur quod sermo hæredis dicitur proprius sermo defuncti, & sermo testatoris dicitur proprius sermo hæredis, quod etiam uoluerunt Sozzi.consi. 293.præsens.ante num.1.uers.unde dicitur.lib.2.& D. meus con.262.in causa.col.2.ad fi.uers. Sexto hoc idẽ. Hinc dicimus hæredem ad idem quod defunctus poterat cogi posse l.postulante.ff.ad Trebel.per quem tex.ibi uoluit.Bar. quod Statutũ loquẽs de debitore carcerãdo locum etiam sibi uendicare in eius hærede, cum quo transeunt ibi Ange.Imol.Pau.Castren.& Alex.num.2.& seq.ff. ad Trebel.Sozzi.d.con.293.nu. 1. pro quo tamen uideãtur idem Bart.in l.si decesserit,nu.1.& Ias.& Iac.de S. Georg ff.qui satisd.cog.& de modo procedendi per Caro.Rui.con.102.uiso processu,nu.4.& seq.uol.5. Hinc etiam dicimus factum nomine defuncti per hæredem ratificari posse l.si sine.§.si procuratori.ff.rẽ rat.habe.l.ab uno,& ibi Bal.C.de neg.gesto.Dyn.in regula ratum,nu. 14.& seq.D.meus præalle.con.262.ante nu. 5. Imò generaliter dicimus factum hæredis factum defuncti existimari, ad quod ab omnibus allegari consueuit con. Auge. 183.Bruuellus notarius, de quo per Dec.d. consi.262. ante nu.5. Et qui promittit de facto suo tantum etiam de facto hæredis promittere censetur. Bart.in l.si seruus.2.*

ff.de

ff.de condi.furt.gl.& Bar.in l.si sic.ff.de uerb.obli.Bal. in l.si C.de actio.empti D.meus consi.281. uiso puncto, ante nu. 5. uers.ad maiorem. Et subtiliter ponderauit Pet.de *Ancha.consi.26.in quæstione supradicta,ad fin. obligationem defuncti, & hæredis eandem esse numero, quem sequitur D.meus.Phil.Dec.cons.547.uiso puncto, ante nume.4.& alij ibi relati per Tiberium filium in sua Apostil.ad dictum con.Ancha.26.in uers. ad eadem numero,pro quibus,& alijs pluribus huc spectantibus uideantur Ludo.*Roma.*consi.18. uisa facti,nu.4.ubi quòd hæredes tenentur conuentionem per patrem initam ratã habere,ubi Horat.filius meus in sua Apostil. in uer.habere,alios idem tenentes refert,Alex.con.18.attentis, nu.15.& seq. & ibi in Apostil in uer.hæres, & in uer. hæredis.lib.5.Andr.Tiraq.de ut.retra.§.1.glo.9.num. 48.& §.2.glo.2.nu.4.& ante,& post titu.1.& in gl. 6.§.1.titu.2.nume.1.cum pluribus sequent. Contra uerò uidemus facultatem iurandi in litem non transire contra hæredes dolosi.l.penul.& ulti.C.de in lit.iuran.Bar. in l.in actionibus,col.ult.& ibi Saly.*Roma.* & Alex.ff. eo.Et de ijs,& alijs similibus tractat Tiraq.ubi supra de ut.retra.§.2.glo.2.nu.3.cum pluribus seq.titu.1.& D. meus in l. Edita,nu.50.& seq.ubi quærit an hæres libellũ a defuncto porrectũ declarare possit.C.de eden. & Sarnen.in 14.quæst.*Reg.*de Trien.ante numerũ x.Et quòd potestas declarandi non transeat ad hæredem uoluerunt Bar.in l.inter stipulantem.§.1.nu.3.& Alex. nu.8.ff.de uerb.obl.& D.meus in alle.l.hæredem,nu.8. ff.de reg.iur.*

d ¶ In successorem prælatum transmitti.] *Vide Dyn.in regula ratum,nu.16.uers. Item quæri potest an successor prælati.Bar.in l.bonorum,nu.5.ff.rem rat.habe. & Cassa.Dec.4. incip. mentalis reseruatio, col.4.cir.medium,sub titu.de* Reseruatio.

ALLEGATIO CXIIII.

IN dei nomine amen. Factum super quo, ista allegatio non fuit completa quia inutilis,ideo sequitur allegatio.cxv.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio lata contra impuberem propter contumaciam an ualeat.*

2 *Citatio & peremptorium contra pupillum indefensum ipso iure sunt nulla.*

3 *Etas an excuset à sententia excommunicationis.*

4 *Excommunicatio à delegato sine monitione an teneat.*

5 *Pœna debent commensurari delicto.*

ALLEGATIO CXV.

a QVidam exposuit [a] summo pontifici ꝙ quidam clericus de facto, & per potentiam suorum occupabat beneficium ad se spectans,& impediebat quominus posset ipsius beneficii possessionem apprehendere corporalem. Tacuit autem ꝙ dictus clericus erat impubes, & citra ętatẽ. x.annorum, & obtinuit per ipsum summum pontificem committi cuidam Cardinali ꝙ pręciperet dicto
clerico sub pœna censuræ,& priuationis suorum beneficiorum, & inhabilitationis ad futura beneficia, ꝙ dictum beneficium vacuum,& expeditum dimitteret prædicto exponenti, & de dicta dimissione eidem exponenti fidem faceret. Quòdq; idem Cardinalis prætextu dictæ commissionis mandauit dicto clerico sub pęna prædicta ꝙ prædictum beneficium ut præfertur dimitteret infra certum terminum,& fidem faceret idem exponẽti de dimissione prędicta, & ꝙ si idem clericus aliquod ius prætenderet in ipso beneficio,personaliter compareret ostensurus,& ꝓ-
1 baturus de iure suo. † In termino non comparuit dictus clericus,quare idem Cardinalis propter eius cõtumaciam declarauit eum incidisse in dictas pœnas. Quæritur nunquid dictus processus,& sententię declaratiuę tenuerint? Et dicitur ꝙ non, Primo quia idem exponens iudicem circumuenit, tacendo dictũ citatum fore impuberem,& pupillum, contra quem taliter non processisset,& ea quę fiunt per obreptio-
2 nem non tenent. † Item quia citatio,& peremptoriũ contra pupillum indefensum sunt nulla ipso iure,de re iudi. l. contra pupillum.ff.talis enim clericus non hẽbat potestatẽ agendi,vel defendendi,ut in ca.si annum,de iudi.ca.2.eo.tit.lib.6. & si fuisset expressum in citatione ꝙ esset pupillus, continuisset errorẽ expressum, & iudex ignorauit,& nõ gessit in animo excommunicandi eum, vel dictas alias pœnas infligendi,ut no.in simili de test.peruenit.imò ẽt non tenuit sent. dictę sententię, & censurę latę à dicto domino Cardinali delegato contra mentẽ delegantis. per ea quę scribit Ioan.And.post Host. de prębend. cap.fi. Non enim gessit in mente summus pontifex ꝙ contra pupillum indefensum procederet ad pœnas tam
b graues. nec prodest si dicatur saltem ex cõtumacia [b]
3 potuit excõicari,† quia & pueri delinquere possunt, & ætas non excusat à sententia excommunicationis, iuxta no.in c.j.de senten.excom.& in cap. j. de delic. puer,quia ubi nulla petitio ibi nulla mora.ipse enim non potuit cõmittere contumaciam in eo ꝙ ad se nõ spectabat, quia nec agere,nec defendere poterat, &
c cum ibi non ponatur eum fuisse doli capacem [c] expeditum est ꝙ non tenuit sententia excõicationis: ut scribit Spe.infra de contuma.§.nunc dicamus. uersi. si,imò ut pręsumatur dolus,non sufficit ꝙ quis sit adultus,nisi fuerit discretus,& ita duo coniunctim requirit tex.in c.cum illorum,de sent.excom.circa fi.& de hoc ibi plenè per glo.Sed si fuisset doli capax secũdum quosdam ligasset sententia excõ. non puto hoc uerum ex quo fuit sententia lata a delegato contra
d mentẽ delegantis, [d] ex quo citatio nõ tenuit, & fuit
4 nulla ut supra probatum est: † quia sententia delegati sine citatione non teneret. Id autem ꝙ dicitur impuberes doli capaces ligari sententia canonis,intelligitur quando ipso facto delinquunt furtum:adulterium:mendacia cõmittendo,& similia, vt in d.c.j. de delic.puero.sed quando citentur ad iudicium, ad qđ de iure citari non possunt,nec ipsi tenentur satisfacere,non ligantur:& quod dicitur de doli capace intelligatur secundum.l.impunitas.C.de pœnis,videlicet ꝙ tunc ętas non pręstat impunitatẽ criminis, si modo in ætate quis sit in qua crimẽ quod attenditur cadere potest, & dicit ibi glo. ꝙ tunc est quando sunt

proxmi

proximi pubertati. Et iste clericus erat in octauo, vel nono anno suæ ætatis, ergo non pubertati proximus,& hoc idē videtur dicere gl.j. q. 1.§. recte. Sed licet impubes posset esse doli capax vt intelligat malum esse,& peccatum furari,blasphemare, & deierare,clericum percutere,& huiusmodi, tamen iste posset non intelligere cum verbis iuris formatis,& cum citatione perempt.& cum aliis clausulis, & quod teneatur coram delegato comparere &c. quæ spectant ad ordinem iudiciarium, istud enim crimen non cadit in ætatis tutela,& ob hoc prohiti sunt à iure agere,uel defendere & datur forma à iure ut in dicta decre.si annum, Ne prodest si dicatur debuit tutorem petere,quia & hoc ipsum non intelligit, nec cogitur à iure petere,sed iudex ad instantiam partis debuit dare,uel citare cognatos,uel aguatos,& ipsum pupillum ad petendum, uel ad recipiendum tutorem non
e ad causam [e] principalem;vt placet Ioan.And.in Spe. de.i.decre.§.restat.uers. quid si non reperiatur. post Iac.de Are.qui hæc no.in l.j.C. qui pe. tut. & ibi refert Cyn.quæ omnia facta nō fuerunt, & ideo nulla. Præterea prædictis etiam cessantibus si dicatur clericus non tenebat dictam præbendam, non commisit aliquam contumaciá, non fuit contumax in non cōparendo quia ad hoc non arctabatur nisi inquantum ius prætenderet in dicto beneficio. Item non fuit cōtumax in non dimittendo quia quod non tenebat dimittere non poterat. Item non fuit contumax in non faciendo fidem de dimissione, quia fides non poterat fieri de eo. Ad hoc ergo vt prædictæ pœnæ potuerint imponi debuit constare de fundamento, uidelicet de occupatione, de qua nulla fides facta fuit, non etiam fuit intentio Papę quod dictæ pœnæ imponerentur dicto clerico non solum propter contumaciam non faciendi fidem de dimissione,sed propter occupationem a qua non desisteret ad mandatum auditoris, unde si nunquam tenuit, prædictæ pœnę cessant, uel si tenuit dimisit licet fidem non fece-
5 rit non habent locum, † pœnæ enim debent commensurari delicto. de accusatio. delicti. aliàs delicta.de re iudica. cum te. vnde Hieronym. contra pelagium leuia leuibus, & grauia grauibus comparantur; nec ferula pro gladio dignum est, & contra Susannam grandi plaga, alta, & prolixa opus est medicina.

Addit.Quint.Mandosii.

a ¶Quidam exposuit.] *Hanc Lapi alle.citare uoluerunt Card.in c.sacro,col.7.uer.quæritur cum dictus clericus. de sen.excom.& Philip.Franc.in cap.si annum. §. si uerò, post numerum 2.de iudi.libr.sexto.ubi cum hoc concludunt.*

b ¶Ex contumacia.] *An pupillus ex contumacia puniri possit tractat aliqualiter Bal.in usi.feu.de mili. uasal.qui contu.est,colum. fi.ubi etiam Matthæ.de Afflic.ad Lap. hic se remittit.*

c ¶Doli capacem.] *Vide Hostien.in sum. de confes.§. 1. in uer.maior.25.& plenius,& magis distinctè Abb. in c.ex parte.eo.titu.nu.6.& seq.& ibi Apostil.in uer.nō ualet ad Lap.hic se remittit, Ad quem etiam se remittit Apost.ad Gemi.in c.ut animarum,nu.16. in uer.in utroque.de consti.lib.6.*

d ¶Contra mentem delegantis.] Ad *ca.cum dilecta.de rescr.c.cum in illis. ubi Arch.in prin.notat quòd processus delegati contra intentionem delegantis nullus est.de præbend.lib.6. Idem quod Lap.hic consulerunt Ioan.de Ligna.Gasp.de Cald. Lau.de Pinu & alij prout per Cardi.in c.fin.col.3.in 12.q.ipse tamen aliter sentire uidetur, prout colligitur ex ijs quæ subijcit, uers. dic uerius quòd imò tenet.de præb.Et cum Cardi.residet ibi, & sic contra opin.Lapi hic,& aliorum Abb.post nu.5.uers.licet. ut refert hic D.meus.*

e ¶Non ad causam.] *Vide Dec.Afflit.Neapo.162.fuit in concilio,& quæ plenè scripsi in glo.facul. iuxta Aeditio.Beneuetan. in 4.com. in uer. ad legitimè comparendum,& in glossis.sequen. Vltra ibi citatos uide etiam D. Seba.Vant. dignissimum* Antistitem *in tracta.Nullita. tit.de Nulli.senten.ex defe.inhabi.seu mand.comp.nu. 144.& tit.qui mo.senten.nulli,& pare.nu.86.qui utrobique* Lap.*hic citare uoluit.*

SVMMARIVM.

1 *Tenens duo beneficia incompatibilia an sit puniendus.*

2 *Curam habens animarum non potest simile beneficium habere.*

3 *Curata beneficia duo non possunt ab eodē retineri.quia in ijs requiritur residentia corporalis: & unum corpus pluribus locis continue,& personaliter residere non potest.*

4 *Paternitas filiatio: caput & membrum correlatiua sunt,nec unum potest esse aliud.*

5 *Rector ecclesiæ an possit habere capellam edificatam in corpore ecclesiæ.*

ALLEGATIO CXVI.

a PHilippus [a] in suo testamēto iussit per eius fideicommissarios construi quandam capellam in quadam parochiali ecclesia, & mandauit per dictos commissarios eligi unum præsbyterum, qui debeat officiare ad dictam capellam. Item reliquit dicto præsbytero qui resideret in dicta ecclesia, uel officiaret, certa bona, quo testatore obeunte prædicti fideicommissarij fecerunt construere dictam capellā in dicta ecclesia: postea elegerunt ad dictam capellam in dicta ecclesia ut officiaret in illa quendam prçsbyterum,scilicet rectorem dictæ ecclesię parochialis,in qua erat dicta capella, qui acceptauit,& institutus fuit per plebanum dicti loci, ad quē de consuetudine spectabat,& pluribus annis dictam capellā simul cū dicta parochiali ecclesia possedit,& retinuit,& retinet, quibus sic se habentibus ordinarius per inquisitionē ex officio procedit aduersus dictū præsbyterum, pro eo quia ut dictus ordinarius asseruit, dictam capellam cum dictis parochialibus ecclesiis de facto, & sine canonico titulo possedit, & fructus percepit,& occupauit, & ꝙ de iure utranq; retinere non potest. Queritur utrum ille prçsbyter veniat puniendus aliquo non probato,& uidetur primo ꝙ sic,nam ex prædictis apparet ꝙ minus canonicè dictam

cè dictam capellā retinuit cū dictis parochialibus ec
clesiijs,quia erant beneficia incompatibilia, ea ratio
ne quia parochialis requirit personalē,& cōtinuā re
sidentiam.de præben.extirpādæ,& c.licet canon.eo.
a tit.lib.6. † & quia curam habet animarum,aliud simi
le habere non potest, de præben.de multa,& in extra
ua.Ioan. xxij. execrabilis. §.qui uerò. Sed prædicta
b capella licet non sit propriè curata: [b] quia animarū
curam propriè non habet, est in hoc similis curatæ,
quia personalem residentiam requirit. ad hoc enim
construi mandauit ipsam testator,& præsbyterū eli-
gi, ut in illa officiaret pro anima sua, & ad hoc reli-
quit dotes, vt præsbyter exinde posset uiuere, & sic
uoluit ut singulis diebus sic faceret: hęc autem sine
personali,& continua residentia fieri non posset. Si
igitur residentiam personalem,& continuam requi-
rit: patet ꝙ est incompatibilis cum beneficio cura-
3 to quod actu personalem residentiā requirit,† & ista
uidetur esse ratio quare duo beneficia curata retine-
ri non possunt, quia vtrunque personalem residen-
tiam requirit, quod per vnum hominem fieri nó po
test:quia unicum corpus pluribus locis continuè,&
personaliter residere nō potest,& ista ratione motus
post Innoc. in cap. clericos, de cleri.non residen. ui-
detur hoc idem dicere expresius post eum dominus
meus Ioan.Calde.in eo d.cap.clericos, Siue requira-
tur residentia de iure communi,puta quia curata,si-
ue non curata. Si statuto consuetudine,uel institutio
ne facta in ipsius ordinatione,propter idēptitatē ra-
tionis, scilicet incompatibilitatem, ut in cle. gratia
de rescrip. secundum ipsum dominum meum Ioan.
Cald. & hoc procedit quantum ad utranque ecclesiā
parochialèm, cum quibus dictus præsbyter dictam
capellam retinuit. Sed quantum ad primā parochia-
lem ecclesiam; prędicta ecclesia in qua dicta capella
erat constructa,& cum qua prior retinuit dictam ca-
pellam videtur etiam alia ratione hęc canonicè fieri
non potuisse: nam in ecclesia in qua quis est rector
principalis, non potest esse rector, & canonicus,uel
aliud inferius beneficiū retinere: quia rector,siue ꝑ-
latus principalis dicitur caput,& canonici, & alij in-
feriores clerici dicuntur filij, & membra; de ijs quę
fi.a ma.par.cap.nouit.& cap.quanto quia ergo pater
non est filius,& caput non est mēbrū: ista enim sunt
correlatiua,quorum ea est natura ut unum non sit re
liquum,& hoc placuit domino meo Ioan. Cal. in ca.
postulasti.de conces.prębend. in 4. q. ubi hoc plenè
tractat;ad prædicta facit decreta.prima.de conces. ꝑ-
bendæ.lib.6.melius decre. uti. de præbend. Si igitur
non potuit de iure retinere, canonicum non habuit
titulum; & sic de facto retinuit & occupauit dictam
capellam & eius fructus, & furtum commisit quodā
modo,uel rapinam.extra de elec.dudum,& sic meri-
tò curia episcopalis inquirit, & punire potest hos,&
alios excessus,de offi.ordi.ca.1.In contrarium argui-
tur. Et primo uidetur ꝙ dictus pręsbyter dictam ca
pellam canonicè tenuerit cum dictis parochialibus
ecclesijs & earum qualibet,nam illud constat uerum
esse aliquem posse de iure retinere plura beneficia. i.
simplicia,uel unum curatum cum uno simplici sine
aliqua dispensatione.arg.eorum quę not.glo. 1. cap.
gratiosæ,de rescrip.libr. 6. [c] sed ita est in casu nostro
quia dictus pręsbyter retinuit vnum curatum be-
neficium uidelicet ecclesiam parochialem, & unum
simplex,& non curatum, uidelicet dictam cappellā,
igitur de iure retinuit; ꝙ dicta capella non sit cura-
d ta patet in themate,quia nec præsbyterum [d] nec pa-
rochiam nec iurisdictionem, uel potestatem ligādi,
uel soluendi pręsumitur habere. extra de elect. du-
dum,nec etiam requirit continuam residentiā, uel
personalem de iuris consuetudine, uel statuto, uel
e modo [e] apposito in fundatione, ut patet per uerba
testamenti supra in themate relicta, & sic effugitur
opi.Inno.& domini mei Ioan.Cald. quam supra re-
tuli. Et tamen si requireret personalem residentiam
secundum opi.Innoc.& domini mei Ioan.Cald. ua-
casset parochialis ecclesia, & non dicta capella quā
secundo loco habuit, quia habens unum beneficiū
curatum recipiens unum simile, vacat primum ipso
iure,& non secundum,de præben.ca. de multa. nec
etiam capellam uacare diceres per extrauagan.Ioā.
xxii.execrabilis.§.qui uero.quia parochialem eccle-
siam infra mensem de iure, & de facto non dimisit
in manibus ordinarii. Sed certè prædicta opi.Inno.
& Ioan.Cald.non videtur vera, etiam ut prædixi si
dicta capella personalem residentiam exigeret, quia
pœna decre.de multa. & c.execrabilis, specialiter in
certo casu est statuta, scilicet in tenentem duo cura
ta. in aliis ergo incompatibilibus remaneant iura
antiqua,quæ dabāt optionem,de præb.referente. &
c.pręterea.Pro hac ratione facit.ff.solut. matrim.l.si
uero negotium.§.de uiro.de elect.statutum,libr. vj.
hoc etiam placet Ioan.And.in Spec. de clericis non
f resi. §. primo mandet [f] ubi arguendo pro, & contra
dicit hoc quòd proximè dixi uerius,& quicquid In-
no.not.in d.c.tuę. [g] de clericis non resi.tamen idem
g Innoc.not.contrarium in c.fi.de clericis non resi.di
h cēs ꝙ eo casu necessaria est motio, [h] & hominis pri-
uatio. Intellige igitur secundum Ioan. And.glos.In-
noc.de curatis dignitatibus,& personatibus in qui-
bus est speciale,de pręb.c.de multa.

Stabitur igitur iuri antiquo per quod dabatur
optio.de pręben.ad hoc,& cap.pręterea.& d. c. rela-
tum.Non obstat secundum cū illa clausula alioquin.
&c.quę solum habet uim admonitionis excommu-
nicationis,simile de prębē.nō potest. lib.vj.in com
mēto cum sua remiss.& licet prędicta sic examinaue
rim tamen nō faciūt ad casum nostrum,quia ut pr-
dixi dicta capella non requirit personalem,& conti-
nuam residētiam,de iure,consuetudine,uel statuto,
uel modo in fundatione apposito,ut patet in uerbis
i testamēti cōtra relationē, [i] nec forsan dicat aliquis
satis requirit personalem residentiam,ex quo adhoc
ędificata fuit ut ibi diuinum officium pro anima te
statoris celebretur, quod nisi per pręsbyterum resi-
dentem fieri nō potest,nam hoc idem esset in quali
bet ecclesia nō curata,quę ad alium finem non con-
struitur nisi vt illic diuina officia celebrētur, hęc ta
mē iura tali casu nō arctāt rectorem talis ecclesię ad
residentiam continuam uel ad sacerdotium. Sufficit
enim quòd in tali ecclesia diuina officia per alium
k [k] idoneum celebrari faciat ut no.etiam ipse Io. Cal.
de pręb.c.super inordinata.Eodem modo,& pari ra
tione dicendum est de dicta capella, uidelicet suffi-
cere

cere si per alium deseruiri faciat, & missam celebrari. Nec obstat huic conclusioni ꝙ dicta capella simul cum dicta parochiali ecclesia in qua sita erat retineri non potuerit per rationes superius assignatas, quia ille rationes etiam si veræ essent procedunt in prælatura principali & canonicatu, sed non est tanta conuenientia inter prælaturam, seu rectorem principa-

l lé,& capellam [l] eiusdem ecclesiæ:quanta est inter ipsam prælaturam,seu prælatum,& capitulum,nam pa-

4 ternitas,& filiatio,& caput, & membrum correlatiua sunt,& procedunt inter prælatos, & canonicos,vt supra dictum est: sed non inter prælatum,vt rectorem, & capellanum: nam capellanus non est de collegio, nec pars corporis, sed pars de per se, habens certum ministerium ad missas celebrandas, sicut si esset extra ipsam ecclesiam,& in alia ecclesia. Et eadem ratio ne aliud est in duabus canoniis eiusdem ecclesiæ,q̃ in canonicatu,& capella. nam in duabus canonijs est patens ratio. quia tollitur suffragium ecclesiæ: quia ubi duo canonici ibi duo consilia, & duo suffragia, si duo reducantur ad vnum diminuuntur consilia,quia vnius hominis vnicum est os, & vnica uox, & unicum consilium,secundum not.in c.cum olim.de re iu di.in glo. I. super ea in nouella quæ cessant in canonicatu & capella, quæ ut præfertur uocem in capitulo non habet.& non est pars collegij. Nec obst. si dicatur dum deseruit capellæ subtrahit suffragium curato; tamen hoc non obstante dicimus ꝙ potest ei curato simplex licitè retineri, ratio est quia in simplici potest per alium deseruire, & idem in dicta capella, vt supra probatum est,imò etiam in tali capella multo melius posset sine præiudicio ecclesiæ in qua sita est deseruire, quam si esset apud aliam ecclesiã, ut de se patet. nam dictæ capellæ deseruit ex dispositione testatoris,si vnica missa celebretur ibidem in die. Sed constat quod canonicus in eadem ecclesia summo mane posset dicere ibi missam, & statim esse in choro ad officia diuina celebranda post modum cum alijs. Item principalis prælatus ecclesiæ posset etiam summo mane talem missam dicere in tali capella, & postea ad chorum se conuertere, & alia oportuna tractare. Et si dicas non posse missam celebrari pro ecclesia principali quia duas missas &c. Respondeo quod etiam in curata non arctatur ad missam personaliter, sufficit quòd per alium faciat dici, hæc autem facultas non esset in beneficio,vel capella, quæ esset in ca-

5 pella alia remota a principali ecclesia. ✝ Et quòd in eadem ecclesia quis possit esse duplex scilicet præla-

m tus, & canonicus [m] placet Ioan. Andr. in decre. cum in ecclesia. de præbend. libr. vj. & dicit nil releuare id quod ibi dicit Archid. quod potest habere uocem ut canonicus, sed non esse canonicus. Sed quicquid sit de prælatura, & canonicatu,& duabus canoniis;ta

n men de prælatura, & capella, [n] uel de canonicatu, & capella, maximè in capella vbi non requirit personalem, & continnam residentiam,non uidetur dubitandum, quòd illa simul, sicut vnum curatum, & aliud simplex detineri possunt. Sed si non faciunt in altero eorum congruè deseruiri, Episcopus prouidebit per pri uationem alterius, uel per fructuũ subtractionẽ,seu dabitur optio ipsi clerico, ut alterũ quod maluerit accipiat,altero dimisso ut in c.referẽte præalle.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Philippus.] *Vide consi. Oldra. 165. thema cuidam clerico. Supra Alle. 36. utrum absque, & Paris. consi. 50. D. Iacobus, nume. 16. usque ad 21. qui Lap. hic, & alios refert. volu. 4.*

b ¶Propriè curata.] *Ex ijs uerbis ampliatur regula illa de qua supra ꝙ quis duo beneficia incompatibilia simul retinere non posit, ut procedat nõ solum in beneficijs, seu ecclesiis maioribus, & in dignitatibus, sed & in curatis, & alijs beneficijs residentiam requirentibus prout per Fede. de Sen. consi. 120. & 135. & nouissimè per Pet. Ducuna Hispanum Regu. 71. incipien. beneficia plura quis non potest habere. Tomo. 1. ubi in 4. Amplia. ad hæc citat, & sequitur Lap. hic. Vide etiam quæ subdit in 5. & alijs Amplia. ac in subsequen. limitationibus, quæ huic nostræ Alle. inseruiunt.*

c ¶Lib. 6.] *Et c. dudum 2. de electio. ubi gloss. magna in uer. intitulatam. & ibidem Abba. nu. 34. asserit consuetudinem totius orbis habendi plura beneficia simplicia. cle. gratia, a contrario sensu, & ibi gloss. in uer. de iure, & in uer. non possess. de rescr. Gemini. in c. 1. num. 13. ubi etiam Apostil. ad Lap. hic se remittit. de consue. lib. 6.*

d ¶Nec præsbyterum.] *Vide infra Alleg. proxima, nu. 2. uers. quod autem.*

e ¶Vel modo.] *Aliàs uel forma apposita in conditione & ita legendum esse colligitur infra post uers. non ob. secundum, ibi De iure, uel consuetudine & cætera Lapus ostendere uult beneficium huiusmodi personalem residentiam non requirere, nec cum altero incompatibile esse, quod clarè demonstrat arguendo a sufficienti partium enumeratione ad l. ex maleficiis. § hæres. ff. de actio. & obli. l. si dotem, in fi. C. de fal. cau. adie. Vt beneficiũ personalem residentiam requirat, seu cum altero incompatibile sit accidit uel quia sit parrochiale, uel parrochialis, seu curati beneficij signa, uel requisita habeat, prout infra Alle. proxima, nume. 2. uer. quod autem dicta. Et quæ sint signa parrochialis uide per Sarnen. qui alios refert in xi. quæst. Reg. de Idioma. nu. 8. uel id procedit quia ita sit iure cautum, uel consuetudo id introduxerit, seu statutum id effecerit. uel contingit ex ordine, uel modo dato in fundatione, hic nullum præmissorum concurrit, ergo nec est incompatibile, nec personalem residentiam requirit. Et de beneficijs non curatis residentiam requirentibus ex statuto, priuilegio, uel consuetudine loquuntur Inno. in c. fi. in prin. & Abb. nu. 3. de cleri. non resi. & Rot. Fasto. dub. ulti. uacante quadam. uolu. 2. cir. medium. uers. item quia, ubi æquiparat beneficium residentiam requirens curato. An autem æquiparatio hæc indistinctè procedat tracto in 12. quæst. 1. Regu. Cancel. iuxta 2. Aeditio. nu. 5. & seq. De modo uerò dato, seu onere imposito in institutione, & quòd dari potuerit, & seruari debeat habemus tex. in c. significatum. de praben. & in c. cum dilectus, ubi etiam glo. & Docto. de consue.*

f ¶§. 1. Mandet.] *Dic tu. §. uni. uers. sed contrarium uidetur uerius. Et ante ipsum Ioan. And. idem uoluit Oldra. consi. 165. thema cuidam, uers. Sed contrarium uidetur uerius, quod con. citare uoluit Abba. in c. fi. de cleri. non resi. post nume. 5.*

¶In

g ¶[illegible] e tua.] *Legerem in dicto c. ex tua, de cleri. [illegible] tamen idem Inno. not. contrarium in c. fi. in [illegible] licens & caetera. Pro quibus uide pulchrum [illegible] C[illegible] p[illegible] n uer con. Pet de Anch[illegible]. quod est [illegible] incipiens. super primo dubio, Et cum Inno. in dicto c. fi. & Oldra. praealle. con. 163, licet illud sub alio numero referat concludit Petr. de Ancha. in c. [illegible] multa, post numerum. 10. uersiculo. Iura ergo antiqua. de praeben.*

h ¶[illegible] *Lego necessaria est mentio. Iuxta uerba Inno. in Alle[illegible] in prin. de [illegible] rt. non resi. & Ioa. And. in Addi. ad Specu. [illegible] uer[illegible] d contrarium uidetur. eo titulo. de quo per Ancha. in dicto c. de multa post numerum. 1[illegible].*

i ¶Contra relationem [illegible] eger *m ut patet ex uerbis testamenti supra [illegible] atis. I[illegible] em etiam [illegible] praemi[illegible] supra [illegible] 3. uer. [illegible] etiam requirit [illegible] tinuam residentiam. Et ci[illegible] ca[illegible] seu obsequationem q[illegible] am [illegible] is fscere po[illegible] e[illegible] unt [illegible] dificata ut ibi d[illegible] uina officia & c. ut [illegible] infra [illegible] proxima, post nu. 2. uer. [illegible] ec ob. praedictu si di[illegible] atur. [illegible] ui [illegible] in [illegible] con. And. Barb. [illegible] scripsit psalmista, col. [illegible] uer [illegible] pro secundum. nu. 24. cum pluribus seq. li. 2. [illegible] pulchre, & late per [illegible] amber. de iu. patro. [illegible] 27 [illegible] seq. ubi rca[illegible] unit d[illegible] aper Barba. dicto [illegible] par. 1 lib. 2.*

k ¶Pe[illegible] ium.] *Id in concludit infra Allega. proxima, ante nume[illegible] um 3. uers. sufficit enim quod in tali ecclesia & caetera. [illegible] fimi[illegible] ia qua per alium exerceri, seu fieri possunt cu[illegible] iui in 10. quaest. 1. 6. Regu. Cancel. un. 3. u[illegible] 2. in p[illegible] io.*

l ¶Et cap[illegible] am.] [illegible] *cappellan[illegible] uis possit esse in eadem eccl[illegible] a uoluerunt etiam [illegible] entes, & sequentes Lap. hic Nico. Mil. in Reper. in uer. beneficia plura, uel praebend. ac, in fi. & Rebuff. in Praxi de non promo. infra annum, nume. 7[illegible].*

m ¶[illegible] raelatus, & canonicus.] *Vide quae scripsi super signa. de dispensa. in uer. canonicatus, & dignitas.*

n ¶Praelatu[illegible] a, & cappella. [illegible] *dem dixit supra ante numerum 4. & ibi alios addo idem tenentes, in uer. & cappellam. Cum Lapo etiam concludunt Gemin. in Allega. hic c. cum in ecclesia, numero. 7. & Fran. ante nume. 5. de praeben. lib. 6. [illegible] eli. in c. ex parte 5. numero. 3. de rescri. & Rebuff. super concor. rub. de Manda. Apostlo. in glo. in uer. ita tamen, ante fi. uers. Nota tamen quod sine dispensatione.*

SVMMARIVM.

1 *Capitulum de multa. de praeben. & extrauag[illegible] exe. crabilis an habeant locum in casu quo quis re[illegible] net duo beneficia in compatibilia.*

2 *Plura beneficia posse de iure communi ab eodem retineri dubium non est.*

3 *Poena cap. de multa. de praebend. non habet locum nisi in retinente duo beneficia curata.*

4 *Dispensare potest ep[illegible] opus in retinen[illegible] e diuersorum beneficiorum: etiam contra omnem constitutionem.*

ALL[illegible] ATIO [illegible]

a A[illegible] um [illegible] tae esse [illegible] tiuitanen. de licentia, [illegible] narii [illegible] ecutus est [illegible] rana, quod fuit [illegible] ctum iussu [illegible] statoris, ut ibide[illegible] anima sua [illegible] missa celebraretur. Q[illegible] nunq[illegible] cta duo bnfi[illegible] dab[illegible] re. Et ut [illegible] ctarum [illegible] hoc. S[illegible] que parte[illegible] duo b[illegible] re comm[illegible] bili[illegible] ab [illegible] non possunt, de [illegible] multa. & [illegible] qui ver[illegible] tibilia, [illegible] minor prob[illegible] legiat[illegible] ponitu[illegible] lem re[illegible] canon eodem titulo. libro [illegible] sexto. E[illegible] quia [illegible] habet animarum aliud [illegible] le habere non potest: ut in praealleg. iuribus de multa. & ca. execrabilis. §. qui uero. Et praedi[illegible] a capella licet non sit pr[illegible] [illegible] anima[illegible] cura sibi non imminet tamen [illegible] in hoc [illegible] curatae: quia conti[illegible], & personal[illegible] m [illegible] m [illegible] rit & ista [illegible] causa inco[illegible] cet duplex residentia quae per [illegible] orpus [illegible] & semel seu continu[illegible] ratio, idem ius esse debet [illegible], hoc enim altare cōstrui mandauit: ut [illegible] certus praesbyt[illegible] missam [illegible] diebus pro anima eius celebraret: hoc enim sine pe[illegible] dentia fieri nequit. ergo dictam curatam plebem, cum dicto altari quod personalem re[illegible] tiam requirit retinere no potest dictus clericus, & ista r[illegible] tione motus. Inno. in [illegible] fi. de clericis non resi. & c. ex tuae. cod. titu. uidetur hoc dicere, & expressius post e[illegible] dominus meus Io. Cal. in [illegible] clericos, eo tit. sine requirat residentiam de iure [illegible] curata, siue non curata: si statuto con[illegible] tudine siue in[illegible] tione uel ordinatione prop[illegible] identitatem rationis sunt incomp[illegible] ibi[illegible]: ut in cle. de r[illegible] ptis gratiae. secundum [illegible] dum dominum meum Io. C[illegible] & si uoluerunt dicere [illegible] de m[illegible] huiusmodi beneficiis, ita quod per receptionē alt[illegible] vacet primum curatum quod habeb[illegible], & ho[illegible] de iure communi, sed nec [illegible] am secundum di[illegible] as [illegible] tiones uidetur posse dictus clericus dicta duo b[illegible] ne fi[illegible] re[illegible], nam p[illegible] a con[illegible] io requi[illegible] residentiam personalem in q[illegible] be[illegible] cio, & [illegible] p con[illegible] prohibet habere plura, cum [illegible] us personalem, & continuam re[illegible] ident [illegible] posse[illegible] supra di[illegible] m est, alias [illegible] ce [illegible] m po[illegible] contra textum. canon[illegible] 4. d[illegible] io. erit

[illegible] omnino prohibet pu- [illegible] us ha- [illegible] habere [illegible] um [illegible] ipso [illegible] m dictæ [illegible] ut [illegible] appa[illegible]et. de pr[illegible] pore. Ad [illegible] qu[illegible] tum al[illegible] dicta p[illegible] po[illegible] um clericum li cite [illegible] quam [illegible] ndum

a d[illegible] † Et [illegible] mo de iure communi [illegible] m posse de iure cō- [illegible] simpli[illegible] unum cu- [illegible] mpl[illegible] sine a[illegible] tio [illegible] gl. or [illegible] p.

b [illegible] ta est in propo[illegible] Quod autem di[illegible] a ca[illegible] non sit cu[illegible] quia [illegible] ioné uel pote[illegible] m [illegible] ndi præsumitur habe-

c re, extra de elec. dudum, ne[illegible] m [illegible] t conti- n[illegible] pe[illegible] on[illegible] dentiam de iure, consuetu dine, uel [illegible] uto, uel modo a[illegible] in fundatione: ut patet per uerba præmiss[illegible] s, & sic effugi- tur opi. Inno. & domini mei Ioan. Cald. quam supra retuli, & quod non requirit contin[illegible] m, u[illegible] personalem di[illegible] capella; quia de iure hoc non est [illegible] utum in sim plici beneficio statu[illegible] antecedenti, & [illegible] dine uel p[illegible] o non præsuppo[illegible] to ne obst. pr[illegible] si di ca ur s[illegible] tis requirit per[illegible] nalem residentiam, & [illegible] tinuam, ex quo ad hoc [illegible] cata [illegible] t ibi ut singulis diebus [illegible] pro [illegible] or[illegible] diceretur per pręs byterum ad hoc ele[illegible] m, quod [illegible] eri nequit sine per [illegible] tali, & continua residentia præsbyteri, nam hoc [illegible] esset in qualibet ecclesia non curata, quæ ad a- lium [illegible] né non construitur, nisi ut in illa diuina offi- cia celebrentur, & [illegible] men ius in tali casu non arctat

d [illegible] orem talis eccle[illegible] ad residentiam cótinuā uel sacrificandum, su[illegible] enim [illegible] in [illegible] eccle[illegible] di- ui[illegible] o [illegible] per [illegible] neum celebrari faciat ut no. ipse dominus meus Ioand. Cald. de præb. nd. su. p[illegible] pari ratione etiam in di[illegible] capel- la, [illegible] ur sufficere si per alium deserui[illegible] iciat, & [illegible] celebrari, immo etiam si dicta [illegible] requi- reret personal[illegible] statuto, consuetudi

e [illegible], uel pa[illegible] po[illegible] in fundatione quod nega- tur, tam [illegible] ad hoc no[illegible] cum in ea decret de

f m[illegible] a q[illegible] pœn[illegible], & non extenditur ad [illegible] s casus etiam simil[illegible], d[illegible] pœnal[illegible] pœna enim [illegible]

3 [illegible] loqui[illegible] n du[illegible] bus [illegible] urat [illegible] tur ergo [illegible] ut [illegible] locu[illegible] pœnæ, [illegible] [illegible]

g [illegible] bil[illegible] us [illegible] man[illegible] qua, q[illegible] o nem, de præb. res[illegible] en[illegible] & [illegible] x[illegible] tati Inno & [illegible] an [illegible] s prædictam dec[illegible] nō [illegible] A[illegible] Specu. de ele. [illegible] S. an [illegible] ubi [illegible] a, & d[illegible]

h [illegible] o[illegible] cessa[illegible] mo[illegible] in[illegible] inte[illegible] ibu[illegible] & per[illegible] in qu[illegible] be[illegible] de multa [illegible] tur

optio. de præb. ad hoc. & c. præte[illegible] ubi dicta [illegible] fiden[illegible] on[illegible] m [illegible] [illegible] a probaui. multa [illegible] unt [illegible] de iure communi q[illegible] test di[illegible] a d[illegible] benefi[illegible] us [illegible] p posita [illegible] tiner[illegible] stitutiones potest [illegible] em clericus ea bene[illegible] retin[illegible], [illegible] u[illegible] um con[illegible] m

i [illegible] i u[illegible]

4 est † dispensatio episc[illegible] pi cessant di[illegible] [illegible] ntione, sed in casu nostro [illegible] superius supponitur affuit disp[illegible] es prædictæ cessant & q[illegible] tutione approbatur per eum d[illegible] p[illegible] qua ha beat aliquod[illegible] in dioce[illegible] uirat personal[illegible] o ne, & ius [illegible] uideatur in[illegible] u tan[illegible] um, led clericus pr[illegible] us in dicta diœce[illegible] t dictam plebem ubi [illegible] otinuam [illegible] am [illegible] bat, [illegible] hoc fuit di[illegible] pensatum per E[illegible] um, [illegible] t, & ad[illegible] e [illegible] in[illegible] collationis alteri[illegible] ru[illegible] subl[illegible] petuo om[illegible] matio[illegible] reduct e ad regu[illegible] munis[illegible] unde reu[illegible] o bodi[illegible] dispensatio[illegible] offen[illegible] dictam [illegible] & eff[illegible] n[illegible] tio- nis [illegible] ipso tunc operatus est quod collatio[illegible] perpe tu[illegible] potest talis effe[illegible] p s[illegible] dispensatio non solum operata est [illegible] o tionem re[illegible] si q[illegible] al[illegible] ep[illegible] um co[illegible] tu[illegible] om[illegible] uā secun[illegible] m co[illegible] d[illegible] e ficia per di[illegible] um [illegible] re[illegible] & sufficit [illegible] ri, ut præ[illegible] xi po[illegible] nu[illegible] m[illegible] in Ioan. [illegible] istam partem[illegible] con- sulo iuris [illegible]

A[illegible] Qu[illegible] Mandosii.

a ¶ [illegible] a[illegible] lega. *cum proximè præceden. maxi mam [illegible] ritatem habet, & plura ex ijs quæ ibi po- [illegible] etiam inseruient, & pro opinione negatiua, quam [illegible] rati ne dubitandi præmissis [illegible] deatur pl[illegible] è per And. Barba. consi. 33 [illegible] scriptis [illegible] col. 3. uer. [illegible] apio [illegible] etundum, & col. [illegible] [illegible] per [illegible] Lamber. de Iur. patro. [illegible] par. 1. lib. 2. [illegible] 8.*

b ¶ [illegible] *co. [illegible] Inno. in c. du- dum [illegible] de ele[illegible] um tam dudum. de prabend. & [illegible] 6. [illegible] dub[illegible] quem [illegible] & [illegible] præceden. [illegible] T[illegible] de [illegible] rali. [illegible] qui [illegible] fi[illegible]*

fuerunt, respondens ad c.gratia, & c.gratiæ de quibus supra, & alia pro opin. Inn. facientia, & ipse in contraria opinio. residere uidetur quòd absque dispensatione quis plura beneficia retinere non possit, intellige tu extra illos casus singulares, seu speciales quos præmiserat, & hæc eius opin. mihi tutior uidetur, ac saluti animæ magis conferens. Ego in hac materia solitus sum dicere, quod si prouisio fiat ab ordinario in fauorem obtinentis alterum simplex beneficium expedit ut ipse ordinarius secum dispenset, si uerò Papa prouidet necessaria sit mentio beneficij quod iam obtinebat quantumcunque etiam modici. cap. cum adeo, & cap. si proponente. de rescrip. & ad alia quæ adduco in 37. quæstio. 16. Regu. Cancella. nume. 5. Est bene uerum quòd per clausulam in supplicatione apponi solitam, uidelicet, Vna cum obtentis & cætera remouetur omne dubium, & etiam per clausulas in literis apostolicis addi, seu suppleri ex stilo consuetas.

c ¶Dudum.] *Supple tu 2. uersi. sed certè in iure confessus. Idem dixit supra Alle. proximè præceden. colum. 3. uers. Quod dicta cappella non sit curata, & melior lectura uidetur hæc dum dicit quia nec populum, nec parrochiam, quam ibi dicit nec præsbyterum, nec parrochiam, ideo ibi prout hic legendum puto, nec populum. Posset etiam legi, nec præsbyterum, i. rectorē. iuxta tex. in c. ecclesias singulas singulis præsbyteris. de decimus parrochias.*

d ¶Ad residentiam.] *Beneficia omnia etiam si modici sint ualoris saltem ad bene esse residentiam requirunt. c. clericos 71. distin. c. 1. & 2. 20. quæst. 1. c. conquerente. de cleric. non resi. Hodie autem ex generali ecclesiæ consuetudine residentiam non requirunt beneficia simplicia, siue canonicatus, prout latè probo in 13. quæst. 1. Regu. Cancel. iuxta 2. Aeditio. nu. 7. & sequ.*

e ¶In fundatione.] *Et de pacto proposito etiam scriptura non existente custodiendo loquitur tex. in l. pactum quod bona fide interpositum. C. de pact. Sed dices tu quo modo eadere potest pactum in huiusmodi fundationibus cum non adsit consensus duorum, iuxta text. in l. 1. ff. eo. & in l. pactum. ff. de pollicita. Bald. in tracta. de pact. nume. 8. & sequ. & Caccialu. in eo. Tracta. in 5. quæstio. respondeo quòd siue hic pro pollicitatione, seu promissione accipiamus in qua modus, seu ordo datus sit, uel etiam propriè uocemus pactum propter consensum ordinarii, qui pro sua ecclesia, cum eo qui altare, seu ecclesiam fundat contrahere uidetur parui refert.*

f ¶De multa.] *Vide omnino Cardi. consi. 3. D. P. Staph. super signa. dum tractat de qualitate, & statu beneficij, in 4. requi. fol. 49. iuxta primam impres. & Dec. Cassa. 1. de constitu.*

g ¶Incompatibilibus.] *Quot modis beneficia incompatibilia dici possint declarat Cardi. dicto consilio. 3. & Staphi. ubi supra, uers. Ideo sciendum est quòd incompatibilitas potest duobus modis considerari. fol. 44. et sequen.*

h ¶In decre. tua.] *Lege in decre. ex tua, prout etiam ad uerti in proxima præceden. Alle. in uer. in dicto. c. tua.*

i ¶Dispensatio episcopi.] *Vide consi. Fde. de Sen. 205. Ad aures, nu. 2. & consi. sequ. & quæ scripsi super Signa. Gratia de Dispensatio. uers. Ad duo beneficia, cum alijs quæ sequuntur.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus coniugatus cum uirgine in habitu & tonsura incedens an pro debito pecuniario possit inuitus trahi coram iudice seculari.*

2 *Iudex ecclesiasticus non potest inuitus detinere clericum pro debito ciuili.*

3 *Priuilegium de non lædendo clericum corporaliter, latissimum est de omni lesione iniuriosa non solum in corpus sed etiam in res corpori adhærentes.*

4 *Iudex secularis pro pecuniario debito detinens clericum coniugatum, & c. an præsumendus sit temerarius uel iniuriosus.*

5 *Percussio filij clerici a patre aut discipuli a magistro non præsumitur iniuriosa.*

6 *Contra clericum delinquentem uel excedentem an procedi possit coram iudice seculari.*

7 *Decretalis unica, de cleri. coniuga. qualiter sit intelligenda.*

8 *Clerici conugati deserentes habitum, & tonsuram an gaudere debeant priuilegiis decreta. unica. de cleri. coniuga.*

ALLEGATIO CXVIII.

1 QVæritur, † non leuiter an clericus coniugatus cū vna virgine incedens in habitu, & tonsura posit inuitus trahi pro pecuniario debito coram iudice seculari, & pro ipso debito eo casu quo ipse laicus posit detineri inuitus. Et vĕ primo quod sic. quia talis clericus nō retinet priuilegiū clericatus, nisi in duobus, videlicet in priuilegio canonico, quod is qui in cū iniuriosas, uel temerarias inie cit manus incidit in sñiam excōicationis. 17. q. 4. si quis suadente, & priuilegiū Parisi. de fo. compe. nullus. & hoc moderatū est, & declaratū debere intelligi hmōi clericos sic cōiugatos pro commissis ab eis excessibus & delictis trahi non posse criminaliter, aut ciuiliter ad iudiciū seculare, nec ab ipsis seculari bus iudicibus in eos deberi etiā pecuniaiter: ne per vnā viā concedatur eisdem iudicibus quod per aliā denegatur, nullatenus condemnari. Prædicta probātur de cle. coniuga. c. vno lib. vj. vbi subditur quod in cęteris non gaudent priuilegio clericali. In alijs ergo remanent subiecti iudicibus secularibus sicut laici. ergo patet ēt quod ipsi clerici pro debito ciuili detineri possunt, & aliqui vīri sentire prædicta uera de iure

2 rationibus prædictis. † Ego puto contrarium esse verum [a] de iure, & ita credo Romanam curiam tenere: uidelicet quod clericus coniugatus, cū unica & virgine, incedēs in habitu, & tonsura non posit pro pecuniario debito uel distringi vel detineri inuitus, quod sic ostēdo. Non est dubiū quod ante dictā decre. uni. de cle. coniu. li. vj. oīs clericus gaudebat duplici priuilegio, videlicet canonis si qs suadēte. 16. q. 4. & priuilegio consilij Parisi. extra de fo. cōp. nullus. Primum consistebat in eo quod non poterat aliquis in clericum temerarias manus inijcere sine metu excommuni-

3 cationis, & hoc † priuilegiū latissimè intelligitur de omni corporali lesione iniuriosa, non solum in corpus, sed etiā in res corpori adhærentes, etiam in detentione corporis sine alia lesione de senten. excom

b mu.nuper.cum ibi nota.per Inno. [b] & alios, & non
solum in ledente manibus suis, sed etiam in eo qui
percutere facit per alium.de senten.excommu. mu-
c lieres.§. illi uero, [c] & non solum facientes ligantur
dicta sententia, uel fieri facientes, uerum etiã is qui
possit obuiare,& ex dolo non fecit eod.titu.quante
d litere etiam [d] is qui percussionem ab alio factã suo
nomine licet ignorante ligatur dicta sententia si
postea ratum habuit. Secundum priuilegium consi
stebat in eo quòd nullus clericus poterat per iudi-
cem secularem distringi,uel condemnari : quòd in-
telligebatur in persona, uel in bonis, sed in bonis
erat iudex excommunicandus,si in persona, excom
municatus erat ipso iure.ut ibi not.in gloss.ii.& su-
per ea in nouella. Et ex prædictis uidebantur esse
duæ differentiæ inter dicta duo priuilegia, una est,
quia unum priuilegium uidebatur respicere fauo-
rem personæ tantum, non bonorum,sed secundum
respiciebat utrunque. Secunda differentia erat,quia
in secundo quo ad bona erat canon ferendæ senten
tiæ, ubi in primo quo ad personam erat canon latæ
sententiæ. Et extendebantur prædicta duo priuile-
gia etiam ad clericos coniugatos non bigamos ince
dentes in habitu,& tonsura ut nô.Ioan. And. in d.c.
nullus,de fo.compe.super uer.nullum;hæc iura con
cernentia dicta duo priuilegia nõ sunt correcta, uel
reuocata,nec aliter circa id prouisum,nisi per prædi
ctam decre.uni.de cle.coniugat. Examinemus ergo
prædictam decre.& uideamus an, & quid diminuat
de prædictis duobus priuilegiis, de primo scilicet
casu, dico quod nil diminuit, sed illud repetit, sed
innouat ut in ipsa decr. in prin. per quod etiam pri-
uilegium dico quòd iudex secularis distringens ta-
lem coniugatum,uel inuitum detinens pro delicto,
incidit in canonem latæ sententiæ, quia ut prædixi
non solum percutiens, sed etiam inuitum detinens
4 incidit in talem sententiam.† Nec obst. huic cõclu-
sioni si dicatur quod illud priuilegium loquitur de
manu iniuriosa uel temeraria, si iudex qui pro pecu
niario debito talem coniugatum clericum distrin-
git,uel detinet,non facit hoc iniuriosè, uel temera-
e riè, [e] sed facit iustitiam administrando in re,uel cã,
de qua cognouit, igitur non iniuriosè,sed iustè : nã
eo ipso est iniuriosa,uel temeraria quo ad clericum
quem distringit contra prohibitionem iuris, quod
f ostendo. Nam iudex [f] ecclesiasticus clericum in re,
uel causa pecuniaria,de qua cognouisset non potest
inuitum detinere sine metu excommu.licet aliud in
criminibus,de sen.excom.ut famæ uniuersitatis, &
c.clericos,eo.tit.libr.6.cum si. & tamen talis deten-
tio ex tali causa multominus fuisset iniuriosa quam
detentio iudicis secularis: si igitur ecclesiasticus nõ
euitat sen.excom. tali casu,multominus secularis.
Item si clericus conueniens laicum coram iudice se
culari ibi reconueniatur quod potest secundum ve-
g ram opinionem [g] no.in c.at si clerici.de iudi.& sen
tentiam mereatur pecuniariam, non potest tamen
talis iudex sine metu dictæ sententiæ excommuni-
cationis pro tali sententia, uel pecuniaria ipsum in
uitum detinere,sed pro executione ipsius sententiæ
h debet iudex adiri ecclesiasticus [h] & tamen manus
non uidetur iniuriosa. Simili modo si pendente lite
pecuniaria reus factus sit clericus curreret suo mar
te,non obstante clericatu, tamen executio sententiæ
fiet per ecclesiasticum,secundum ea quæ leguntur.
& not.per Ioan. And.post alios de obliga.ad ratio.
5 c.uno.de foro compe.c.uerum.† Item si pater [i] filiũ
i clericum in sacris,uel magister scolarem intuitu ca-
stigationis percussit non est manus iniuriosa,& ta-
men non euadit sentẽtiam excommunicationis, de
sent. excom.cum uolnntate.a contrario sensu.& ibi
not.in gloss. Non est ibi bona defensio dicere iudex
secularis qui cognouit de re,uel causa pecuniaria di
stringendo non iniicit manus iniuriosas, quia con-
trarium apparet per prædicta. Ex quo igitur reser-
uatur priuilegium canonis clerico coniugato, &
priuilegium canonis est quòd inuitus detineri
non possit, patet quòd eo ipso ꝙ detinetur ex qua-
cunque causa incidit in dictam pœnam, & est põ
derandum ꝙ in dicta decre. unica.de cle.coniug.nil
disponitur, uel declaratur de dicto priuilegio cano-
nis simpliciter,sed innouatur, uel repetitur quicquid
sit de alio priuilegio de quo statim dicam. Item ui-
deamus cũ eo iure loquamur de honestate, æquita-
te, & naturali iudicio quis sani capitis sibi persua-
deat ꝙ sedes apostolica uoluerit in fauorem totius
ordinis clericalis reseruari tali clerico coniugato ta
le priuilegium canonis, per quod percutiens etiam
leuiter,uel percuti faciens,uel ratam habens percus
sionem suo nomine factam, eo etiam ignorante a
principio, uel detinens inuitum, uel non resistens
si potest, cum alius prædicta facit excommunicati
sunt in prædictis iuribus allegatis, & ille qui ipsum
clericum captum detinet notoriè pro pecuniario
debito in nullam pœnam incidit præsertim loquen
do de clerico qui est in habitu,& tonsura. Cũ enim
istud priuilegium sit concessum in honorem, & fa-
k uorem spiritualium clericorum, [k] sed totius ordi-
nis clericalis:& ideo singulares possunt vti.ca.con-
tingit.de sen.excommu. vnde maius dedecus perue
niret ordini clericali an ex leui percussione facta in
clericum, seu ex intuitu castigationis, uel discipli-
næ,seu ex eo quòd quis per momentum hodie clau
sum teneat ipsum clericum, seu ex eo quod ratã ha-
buerit percussionem ab alio factam, seu ex eo quod
non obuiaret percussioni cum posset, & similibus,
an ex eo quòd secularis iudex talem clericum in ha
bitu, & tonsura existentem notoriè captum deti-
neat,& forte inter ribaldos,uel in compedibus for-
te secundum aliquarum regionum morem, quis du
bitet quòd ex isto secundo infamia iniuriosa magis
quam ex primis obueniat ? Præterea sequeretur
quòd esset melioris conditionis clericus talis exce-
dens, uel delinquens quam ille qui forte pro hone-
stis suis necessitatibus pecuniam acquisiuit, quam
fortè ex inopia, uel casu aliquo in primo termino
restituere non potest contra decret. eum qui. de
l de præben.li.vj. [l] Nam † secundum intellectum pri
6 mum contra talem clericum excedentem,uel delin-
quentẽ quoquomodo non potest procedi,nec ad iu
dicium seculare trahi,nec distringi,uel condemnari
criminaliter,uel ciuiliter, sine dicta pœna excõica-
tionis,& contra remorantes una die solutionẽ, seu
restitutionẽ mutui,omnia prædicta fieri possunt,&

tamen in originali, & uero suo iudice ecclesiastico dicimus contrarium, quòd ipsos clericos detinere, uel distringere possunt pro excessibus, ut in alle.decret.ut famæ vniuersita.& cap.si clericos,sed non pro pecuniario debito cur tam uarie absit intellectus iste,& sentiant qui uolunt contrarium. Ego enim aliud tanquam honestius complectens malo cum istis,quam cum aliis uera sentire ut dicit Tullius in quæstionibus Tusculanis.Respondeo ad secundum priuilegium concilii Parisien.& dico q de cre.uni.de cle.côiug.lib.6.nihil de dicto priuilegio tangit ut supra tetigi,sed de dicto secundo priuilegio,quod loquebatur de restrictione, uel condemnatione iudicis secularis,& loquebatur generaliter de omni restrictione,uel condemnatione iudicis,& loquebatur tam de re ciuili,quam de re criminali,& tam in persona,quam in bonis, ut supra tetigi, declarando aliquid demit,uel extenuat de dicto priuilegio: uidelicet cum autem generaliter pro nulla re possint trahi coram iudice seculari limitat: pro qua limitatione potuerūt trahi pro re ciuili ad iudicem secularem.ut cognoscat de ipsa re ciuili,& pronunciet,& in illis distringat.scilicet sequestret. & detrahat,& alienet,pro modo debiti declarati mittet in possessionem bonorum,pro primo, & secundo decreto,& alia faciet quæ in bonis, uel de bonis laicorum facere potest, sed personaliter ipsum clericum non distringet arg.eorumque superius dicta sunt.

7 Item † ipsa decret. vni. prohibet ipsos clericos non posse trahi ciuiliter ad iudicium pro delicto, nec pecunialiter condemnari, & secundum hoc si statutū dicat quòd inferens alapam teneatur offenso in decem libris pro recompensatione iniuriæ,uel qui percusit gladio teneatur ad impensas medicorū,clericus coniugatus huiusmodi alapam dedit,uel gladio percussit,non poterat trahi,uel distringi pro decem dictis libris,uel pro dictis impensis medicorū: quia ex causa criminali,&tamen pro decem libris mutuatis,uel pro impensis factis pro eo in causa, uel negotio ciuili potuit trahi,& distringi. cum tamen dicta decem pro alapa,& decē impensas pro medico sint magis honesta,& magis debita hoc uon sentiēdum:sed clare intellexit tex. ut nulla districtio fieri possit in personam talis clerici. Item quid dices de statuto Florentino, per quod non soluens debitum in termino debet condemnari singulis annis in duobus solidis pro libra applicandis pro dimidia parti: nunquid talis clericus poterit condemnari, & detineri? videtur quod sic secundum opi.prædictorum; quia pro pecuniario debito quod non est prohibi-

m tum secundum prædictos. Credo contrarium [m] ut prædixi.& hoc probat tex.in dic.cap. unico.ubi nec ab ipsis secularibus iudicibus eos debere etiam pecunialiter(ne per unam viam concedatur eisdem in dicibus,quod per aliam negatur)nullatenus cōdennari.& hunc intellectum uidetur sentire glo. ubi. in d.c.uni.exponēs uerbum præmissum: scilicet priuilegio canonis & concilii Parisiēsis.nam ubi text.

8 dicit quòd † non deferentes habitum non gaudeant & in præmissis. exponit: scilicet priuilegio canon. & concilium Parisien. ergo deferentes dictis duobus priuilegiis gaudent..s. canonis per quod non possunt percuti,uel detineri inuiti, & concilii Pari-

n sien. quod ad iudicem secularem [n] distringi nō possunt,& hoc uisus est sensisse Ioan. And.in dicto concilio Parisien.super uerbo nullum.ubi exponit etiā

o clericum coniūgatum [o] non bigamum. & alleg.dictam decre.unicam.hoc etiam videtur sensisse glo. in d.c.unico.super uer.in cæteris,exponendo in cęteris,scilicet priuilegio quòd habent ne nexentur collectis:quia imponuntur collectæ,& distringuntur bona ad ipsas soluendas,& Ioann. And.in dicto capitulo primo.super uer.cæteris,in nouel.enumerat quæ sunt illa cætera, idest priuilegia in quibus non gaudent, & nil dicit de districtione personali in causa ciuili;immo intelligit contrarium in eo qd ibi scribit super uer.condemnari per iudicem secularem in causa feudi Dominus meus dominus Lapus Abbas Sancti Miniati scribit in dic.cap. unico. de cleri.coniug.lib.6.super uer.in cæteris, hoc esse intelligendum q suberunt auditoribus secularibus in rebus suis, inquantum in eis tantum ius petitur, ita quod ipsorum persona non tangatur,nec in ipsorum personam animaduertatur, ubi uero oportet ipsorum personam distringi,non habet in eis iurisdictionem iudex secularis,pro hoc alle.quod scribit Specu.de compe.iud.§.i.carta.ii.uersiculo.nunquid præmissa,& quod scribit Archidia.in d.decre.uni.in gl.sic.xi.q.1.facit etiam ad prædicta cle.i.de uita, & hone.cler. in princ.ubi isti coniugati certo casu ibi expresso tantum, priuantur prædictis duobus priuilegiis quæ alias retinent,& ibi not.glo.super uer.

p omnis.[p] hoc clare scribit Ioan.An.in c.seculares iudices,de foro compe.lib.6.super gl.3. in nouel. ubi dicunt q dictum cap.seculares non habet locum in coniugatis dummodo personaliter non distringantur:& ita puto uerum de iure,& caueant sibi a pœna sententiæ excommunicationis consulentes contrarium,& ne participent aliquando crimini,uel criminoso.de sent. excommunicat. si concubinæ.cum ibi not.

Addit.Quint.Mandosij.

a ¶Contrarium esse uerum.]*Idem conclusit supra Alle.41.an priuilegium.Et idem quod Lap.hic uoluerunt Specu.de compe.Iudi.aditio.§.1.post numerum 24. & ibi Apostil.ad Lap.hic se remittit,& Ioan.And.in quodam suo con.posito post conf.Alexan.60.incipien.quia sæpissimè,uolumi.4. uers. si uerò unicam uxorem. Rot. 202.si clericus coniugatus,in not.Alexan.consi.8.uidetur,numero 4.lib.1.& consi.149.in causa inquisitionis,numero 2.uers.secundo præsuppono. uolu.6. Mar. Sozzi.Seni.consi.12.quoniam in præsentiarum,ante numerum 18.uers.& non solum clericus. lib.1. Et Lap. hic citant,& sequuntur Gemini.in Allega.hic c.uni.de cleri.coniu.lib.6.post numerū 8.uers.& propter istud, & ibidem Phi.Fran.§.1.post numerum 2.ubi legendum est,immo Lap.in sua Allega.118. per plures nota. rationes & cætera & Stepha.Aufre. in tracta. de Pote. secu.super eccle.perso.regu.3.ante nume.18.uers.Nec per huiusmodi expensas.*

b ¶Per Inn.]*Quē sequitur Bar.in l.licitatio.§.quod illi citē,*

citê,nu. 5.& alij.ff.de publi.Bal.in l.si qua per calum niam, columna prima uersiculo. ponamus quod aliquis non percutit clericum.C.de epis.& cleri. & Innocent. ibidem,& Lap.hic sequitur Felin.in dicto. cap. nuper post nu.5.

c ¶S.illi uerò.]Et c.qui per alium,& ibi Dyn. & plenius per Apostil.ad ipsum positam in uer. Adde Bald. de regu.iur.lib.6.l.is damnum dat.ff.eo. ubi etiam D. meus,& idem Dec.consi.604.in casu,nu.xi.Anto.Corset.in suis syngu.in uer.extensio.

d ¶Literæ etiam.]Legerem unde etiam is qui percussionem ab alio factam suo nomine licet ignoret,seu licet eo ignorante ligatur dicta sententia si postea eam ratam habeat,seu id ratum habeat, sic etiam infra post nume. 5.uers.Item uideamus legitur eo ignorante. pro hoc dicto Lapi habemus tex.in c.cum quis.de sentent. excom. lib.6.Dyn.in regula ratihabitionem, in uer. item patet in delictis,ubi bona Apostil.alios ad idem citat.

e ¶Vel temerariè.]Hic exponi potest.i. iniustè,seu contra iuris prohibitionem,ad tex.in c.cum qui,§.insuper & ibi Gemini.in princ.de præben. lib.6. pro hoc aduerbio temerariè uide quæ scripsi in Glo.Facul.super.14. com. sub hoc uer.

f ¶Nam si iudex.]Ita arguit,& concludit Cardi.in c.penulti.col.fi.uers.sed pro causa ciuili,qui Lap.hic citare uoluit.de cleri.coniu.

g ¶Veram opin.]Quam etiam tenuerunt Specu. in titulo de reconuentio.§.nunc dicamus,nume.7. uers. Sed pone clericus.Bar.in authen.& consequenter,numero, 19.ubi Apostil.in uer.clericus hanc communem asserit C.de senten.& interlo.Illam etiam tenent Geminia. in c.dispendia,nume.6.de rescrip.lib.6. Idem Gemini. in c.seculares,col.2.uers.An autem corā iudice seculari, & postea uers.In fi.glo.de foro competen.eo.lib. Iasre. Dec.64.clericus agens,& Dec.seq.& relati per Mar. Sozzi.in c. 1.de mut.petitio.in 5.art.post num.24.uers. Et si clericus cōuenit,ubi hanc communem testatur, per Feli.in Alle.hic c.at si clerici,nume. 8. cum duobus sequen.ubi post nume. 10.subdit quòd ista opin. habet maiorem partem Docto.pro se,& per D.meum in Alle.c. at si clerici,nume.25.ubi ultra alios pro opin.affirmatiua Lap.hic refert,& sequitur , hanc cōmunem affirmans, & licet pleuè ad partes discutiat,& utramque opin.tenentes referat, respondeatque motiuis,& argumentis hinc inde factis tandē concludit sibi magis placere hanc opin.affirmatiuam , qua tamen limitari , & declarari debet prout per Mar.Sozzi.in dicto c.1.de muta.petitio.nu.28.& sequ.per Feli.& Dec.ac Iasre.ubi supra.

h ¶Ecclesiasticis.]Hoc dictum Lapi referunt , & sequuntur Maria.Sozzi.in c.proposuisti. ante num.55.uer. Et uide etiam Lap.de foro compe.& in Alle.c.1. numero 31.de mut.petitio.& Feli.in dicto.c.at si clerici.post nume.10.in 4.fallen.

i ¶Pater.]Licet aliqui antiqui contrarium tenuerint pro ut refert Abba.in Alle.hic c.cum uoluntate. ad fi.qui uoluerunt patrem non incurrere excommunicationem, ea præsertim ratione quia in sacris existens sub patria remanet potestate concludit Abba. in c. indecorum, col.fi.uers.ordo sacer non soluit patriam potestatem. de æta. & quali. Et hanc dicit communem idem Abba.in cap.constitutus,post numerum 3.de in integri.restitu. Tamen quo ad conclusionem Lapi uerior,& magis communis opinio est quòd pater uerberans filium in sacris existentem incurrat excommunicationem, pro ut per glos.fi. in Allega. hic c.cum uoluntate quam ibi Abba.ad fi.melius quam alios loqui dicit , Idem uoluit ibidem Feli.in ulti.nota.uers.secus in sacris , & Lamber.de iure patrona.articulo octauo quæstione.7. par. 1.lib.2.nu.7.

k ¶Spiritualium.]Lege singularium clericorum,pro ut sic legendum esse colliges ex alleg. hic capitulo.contingit.1.uersiculo.cum ille canon non tam in fauorem , de sen.excom.& ex ijs quæ subdit Lap. infra ibi , Et ideo singular es non possunt.

l ¶Lib.6.] Hoc etiam modo arguit licet in alia materia Ancha.consilio.109.contra fratres,colum.fin.cir.medium,& Dominus meus consilio. 456.consului alias, post numerum.2.Et hoc dictum Lapi sequitur Philip. Fran.in allega.capitulo uni.de cleri.coniug. §. & cum ante,nu.5.qui hanc Alle.118.citare uoluit,ad Lap.se remittens.

m ¶Credo contrarium.]Lapum sequitur Felin. in capitulo.ecclesia sanctæ Mariæ numero. 103.uersicul. Decimoseptimo quæro,& postea uersiculo. Et ideo stante statuto.de consti.Idem etiam uoluit ibi D. meus ante nu.7.citans Lap.hic, ad probandum quòd clerici coniugati statutis laicorum non subijciantur.

n ¶Quòd a iudice seculari.]Distringi non possint ita legendum & dum subdit quòd Ioan.And.in dicto concilio Parisien. super uer. nullum exponit etiam clericum coniugatum,intelligas in c.2.de foro.compe.Et Io. And. ibi,& Lap.hic sequitur, asserens hoc esse pulchrum dictum Mart.Lauden.de principi.quæst.224.incipien.Caueant principes laici.

o ¶Clericum coniugatum.]Supple tu dummodo tamē in habitu clericali incedat ad iura,& Docto.supra ad ductos,& ita declarat,& supplet idem Lap.supra Alle.41.an priuilegium,in fi. & colligitur ex hac Alleg. in princip.in positione casus,& per Lamber. de iu. patro.art.3.quæstione.7.par.1.lib.2.num. 5.Et Lap.sequitur Roc.Cur.in c.1.post nu.660. in 4. Amplia. de consue.lib,6.

p ¶Super uer.omnis.]Lege In uer.omnino. Pro ijs de quibus hic,& de duobus priuilegijs clericorum coniugatorum,& quando illa amittant & quòd clericus coniugatus pro debito ciuili carcerari non possit uide Abba.in c.Ioannes,numero.3.& sequ.& in c.ex parte.de cleri.coniu.Phi.Fran.qui Lap.sequitur in alle. capitu. uni.§.1.nu.2.eo.& Felin.in alle.capitulo.ecclesia sanctæ Mariæ.ante nume.104. uersi.sunt autem multa.de consti.

SVMMARIVM.

1 Procuratore producente instrumentum si pars asserat uelle redarguere de falso , & petat coram iudice per aduersarium declarari an uelit ratam habere talem productionem , & respondeat ur quod sic inquantum instrumentum sit legitimum; an parti aduersæ hoc sufficiat.

2 Dubia probatio non releuat.

3 Producens instrumentum debet illud ante productionem examinare &c.

4 Dubi-

4 *Dubitans de instrumento producendo quibus uerbis uti debeat.*
5 *Producenti instrumentum quod pars aduersa uult redarguere dandus est terminus ad deliberandum si uelit eo uti.*
6 *Iudex debet interrogare partes de contingentibus causam quomodocunque æquitas ipsum mouet.*
7 *Iudex curare debet ut ab ea parte interrogationem incipiat unde litem facilius possit expedire.*

ALLEGATIO CXIX.

1 Vero pone q procurator† meus produxit in iudicio in causa uertente cum aduersario meo instrumentum ad probãdum de iure meo; pars aduersa asseruit se uelle ipsum instrumentum redarguere de falsitate: & ideo petit a me ut ego dicam coram iudice si volo ratam habere dictam productionem factam per procuratorem meũ de dicto instrumento, & si uelim persistere in ipsa productione,& ad hoc petit me cogi per iudicem. Ego respondeo q uolo habere ratam talem productionem,& in ea persistere, si & inquantum sit uerũ, & legitime confectum,& non ultra, nec aliter. Pars aduersa dicit sibi non sufficere, sed petit vt eam certam reddam quid iuris? Respondeo videtur dictã responsionem non sufficere. nam per ipsam respõsionem non redditur aduersarius certus,& interest sua se certum reddi ad hoc ut deliberet an me accusare uelit de uitio talis instrumenti, quia pœna non debetur mihi nisi sciam illud esse falsum, & possum deliberare an mihi expediat illud producere,& an sit verum hoc,de elect. ut quis duas lib. 6. cum ibi no. imò eo ipso uidetur instrumentum reddi suspectũ, quòd producens titubans non uult eo simpliciter uti, sed sub conditione si sit uerum. Satis enim suspicatur is qui non audet asserere instrumentum uerum,& qui dicit quòd si sit falsum non uult produxisse,& suspectæ scripturæ in iudicio non sunt producendæ. C.
a de proba. l. iubemus. [a] Item is qui sic conditionaliter loquitur uidetur sibi esse contrarius,& sic repellendus de appel. sollicite. In eo enim q producit instrumentũ ad probandum intentionem suam asserit illud simpliciter uerum &c. approbat,& contenta in
b eo: ut no. Inn. in c. uenerabilis, [b] de except. sicut ille
c qui ponit facere[c] contenta in positione uera esse ita quòd ponens contrarium est periurus. ut in ca. cum impositionibus lib. vj. de iureiuran. In eo autẽ quod dicit si est falsum nolo eo uti, uel illud produxisse, ui
2 detur† dubitare, & dubia probatio non releuat producentẽ, de probatio. in præsentia, & si est dubium apud partẽ de cuius facto agitur sibi piudicat, quia
3 debuit præuidere, & examinare † de fide. sic is qui producit instrumentum debet illud ante examinare, uel saltem post productionem si aduersarius hoc petat, sicut is qui narrat ineptam actionem, & non consonã conclusioni libelli, si petatur ut corrigat, debet corrigere secundũ not. in capitulo. examinata, de iudi. & generaliter illud est uerum quòd actor de
d bet uenire ad iudicium paratus, [d] & deliberatus. Item non ualet si facio procuratorem Titiũ ad agendum vtiliter facta mea: quia debet æquè posse prodesse,& nocere, & obtinere, & succumbere in causa ut not. de dilatio. exposuit. pari modo is qui utitur instrumento debet ex illo posse iuuari, & offendi. Sed dicere produco si est falsum, est ex instrumento obtinere uelle si lædat aduersarium, & ex minus licito instrumento non uult pœnã pati quod ferendũ non est. Contrarium uidetur sentire gl. in capitulo. præsentiũ, de testi. in fin. & hoc expresse dicit Guil. in Specu. de instrum. edi. §. uidendum restat,
4 uersiculo. quòd si uelis. ubi† ad euitandum pœnam dat talem formã: uidelicet dico,& protestor instrumentũ tale quo utor factũ manu talis notarii uerũ & uerax esse: sed si apparuerit esse falsum tunc nolo esse usus eo: & perinde esse uolo ac si usus non fuerim,& alle. in ar. de crimi. falsi ad falsariorum, & si aduersarius eius dicit certifica me an uelis eo uti, uel non, teneris, sed potes sic protestari. ar. C. de exceptio. si quidẽ. ff. de no. ope. nũ. de pupillo. §. si quis ipsi prætori, nã ex ui talis protestationis si appareat postmodum uerũ esse, poterit eo uti,& habere effectũ ex uirtute huiusmodi dictionis, & tũc, quæ extremũ tempus significat. ff. de conditio. & demonstratio. l. iiii. §. sui. & l. in substitutione. de uulgar. substitut. Secus secundum eum si sic simpliciter diceret nolo eo uti, quia tunc non posset eo uti aliqua ratione. C. de testam. si aduersarius, & ad. l. cor. de fal. si falsos codicillos, & hoc est de sententia super auth. si quis in aliquo. C. de æden. ut refert Ioã. And. in Spe. super dicto uer. & hoc in Specu. etiam per eum in dict. titu. §. instrumentũ, uersiculo. item opponitur. Primam partem puto ueram per rationes prædictas,& melioris practicæ, & purioris, & glo. in cap. præsentiũ non dicit contrarium, immo dicit si arguitur instrumentũ limitatum possum dicere nolo eo uti,& simpliciter loquitur & non sub conditione. alleg. in contrariũ per Spec. non proba-
c tur quia aliud est in excipiente [c] qui non fatetur, & aliud in probante qui simpliciter asserit domin.
f Barto. in l. d. diuus, [f] ff. ad. l. cor. de fal. dicit quòd iu-
5 dex debet statuere †terminum ad deliberandum an uelit uti illo instrumento an non: ut. l. Titius, de ac. cusa. ff. & l. mancipiorũ, de optio. leg. Sed hmõi occasione quæro procurator meus nomine meo propria authoritate, & sine authoritate superioris legitime
g [g] de nouo ingressus est possessionẽ beneficii quod impetrauerã a summo pontifice possessore inuito, & non uocato; & demũ super ipso beneficio litigat cũ ipso possessore, & quilibet asserẽs se in possessione petit fructus dicti bñficii,& procurator meus nomine meo in cã producit instrumẽtũ dictæ apprehẽsæ possessiõis dicti bñficii; aduersarius petit me co
h gi a iudice an illã possessionẽ [h] uelim ratã hẽre, seu productionẽ dicti instri, & in illa persistere ut possit deliberare an uelit cõtra me agere ad pẽnã quã incurrit is qui propria authoritate ꝫ uolũtatẽ possessoris possessionẽ apprehẽdit. Ego reuersus ad iudi
i cẽ respondeo q dictam possessionẽ uolo hẽre [i] ratã & dictæ productioni persistere si, & inquantum sit iusta, & licitẽ facta & fieri posset sine pœna & alias non. Aduersarius dicit hoc non sufficere, & petit me cogi ad simpliciter respondendum, & cum certum reddendum. Quid iuris? Respon-

deo ꝙ sum cogendus præcisè respondere,& cũ cer-
tum reddere. Et quicquid sit in casu præcedenti, in
isto non videtur dubium,ad hoc possunt adduci om
nes rationes,& omnia, & singula iura supra in præ-
cedenti quæstione inducta.

Item hic non est dubitatio facti, quæ terminum
requirat,sed iuris quod non est licitum ignorare,nã
ꝙ ingredienti propria authoritate,& sine superioris
licentia contra uoluntatem possessoris, & ipso non
k uocato puniatur ius est aptissimum [k] de præbẽ.cum
qui.lib.6.cum ibi no.imò eo ipso quod scit, & non
contradicit, uidetur ratum habere factum procura-
toris, & in pœnam incidere sicut is qui scit falsum
l procuratorem agere [l] & non contradicit,uel a sentẽ
m tia lata contra eum appellat, [m] approbare intelligi
tur factum eius.ff.rem ratam haberi.l. 4.§. falsus. ad
hoc facit quia si ꝓcurator meus in causa neget pos
sessionem aduersarii, ego sum cogendus tanquã iu-
stior respendere ueritatem præcise per uerbnm cre-
dit,uel non credit,& si oppositum esset de instrumẽ
to,uel possessione non sufficeret dicere credo inquã
6 tum sit uera,uel legitima. † Itẽ quandocunque æqui
tas mouet iudicem potest,& debet interrogare par-
tes de cõtingẽtibus causam, sed hic est summa æqui
tas ne pars vexetur contra ueritatem, ne iudiciũ sit
elusoriũ:quia iudex scire uelit a parte an possessio-
nem de qua agitur,& per procuratorem captam, &
quæ dicitur illicita uelit ratam haberi per dominũ,
& maxime quia si dixerit quod non, est lis sopita. si
dicit quod sic,releuatur pars,quia si fuerit reperta il
licita respondebit ꝙ uolit uti ad euitandum pœnã,
& pro huiusmodi partium releuatione iudex debet
n suum effectum expedire [n] de dolo & contu. finẽ. de
dila. c.j. & pro hac releuatione cogitur pars respon-
dere positionibus, ut releuetur alia pars ab onere
7 probandi.in cle.sæpe.de uer.sign. † & id debet iudex
curare ut ab ea parte incipiat unde litem facilius pos
sit expedire:ut de ele.si forte.cum ibi not.in glo.no.
qđ gñalr est uerũ ꝙ nõ licet in incerto uagari cũ di
scrimine aduersarii: ut.c.si quis duas.de ele.li.vj. sed
iste uagaĩ in incerto dicẽdo utor ubi est legitimũ,&
nõ utor si nõ est legitimũ, & huiusmodi incertitudi
nes reprobantur a iure,maxime contra beneficia: ut
in c. 2.de elec.lib.vj.Inno.dicit ibi ꝙ si electores qui
pure eligunt si electus consentiat ipsi electioni tali
consensu conditionali alternatiuo, uel incerto corũ
nomina efficiuntur incerta, & habet locum contra
eos decre.ii.de elect.lib.vj.modo in proposito si pro
curator cepit possessionẽ beneficii libere & sine iudi
ce noie dñi, dñus non põt illã ratam hr̃e sub incer-
o to,status etiam [o] beneficij debet esse certus, & non
uacillari,debet enim indagare ut canonice acceptet
& post indagationem purè acceptare,& maximè ille
qui pro interesse quod prætendit in tali possessione
uenit ad impediẽdum aliquem in prosecutione eius
dem iuris debet allegare interesse certum, non am-
biguum,facit ad prædicta,qnia ille qui ponit condi-
tionaliter nõ uidetur scire,sed dubitare de illo,quia
conditio ponit rem dubitatiuè,& suspensiue ut.l.cũ
ad præsens.ff.si cert.peta.& ponit Bart.in l. demon-
stratio.in fi.de condit. & de.cum quis dubitat nõ di
citur scire,quia dubitare ost ad neutrum animum ap
p plicare.C.de conditio.& demon. [p] l.fi. ff.de testam.
l.de statu.& per consequens dicta possessio capta nõ
dicitur esse rata per dominum,qui dubitat & nõ vi-
detur animum habere possidendi, & sic ipsa posses-
sione uti non potest ad impediendum eum qui nũc
possidet & asserit se uelle possidere.

Addit.Quint.Mandosij.

a ¶L.iubemus.] *Et c.porrecta,ibi tanquam falsitatis actores,seu authores de confir.uti. Archidi.in c.in memoriam,num.12. distin.19. Hinc dicimus suspitionem de falso pro falsitate ipsa haberi,prout probo in 4.q. Reg. de Impe.ben.uiuen.nu. 13.*

b ¶Inno.in c.uenerabilis.] *Dic tu,cum uenerabilis,nu. 4.& seq.& ibidem Cardi.col.3.ad fi.uers. An autẽ producens instrumentum, ubi Apostil. Lap. hic sequitur, & Feli.nu.22.ubi Lap.hic,& alios ad idem citat. Et regulare est ꝙ producens instrumentum ei in totum stare cogatur.Cyn.in l.1. C. de confes.Sozzi. Regu. 186. in uer.instrumẽtum si per aliquẽ.& Bal. in l.alia,& Pau. Castren.in fi.ubi apostil.ad ipsum Castren. Lap.hic, & alios citat.C.de ijs qui.ut indi.Cardi.consilio.56.Casus super quo.post nu.23.uers.Et contra istud nullam impugnationem.Caro.Rui.consil.162.uiso processu,num.4. uol.5.Dominus meus consi.558.in causa post nu.7.Bertran.consilio.64.egregie, post numerum secundũ libro tertio.par. prima. qui Lap. hic referunt, & sequuntur.*

c ¶Qui ponit facere.] *Lege qui ponit fatetur.argum. textus.in l.de ætate.§.primo.ff.de interro.actio. & in l. 2.uersiculo.Cum ex ijs precibus.C.de institutio.& substitutio.Idem dicunt Specu.titulo de Positio.§. octauo, in principio.& §.decimo ante numerum tertiũ. Bart. in l.2.§. quod obseruari numero decimonono. C. de iuramento calumniæ. Bald. in l.sicut.post numerum. 6 C.de repudi.hæredi.& Alexan.consilio.71.clarißime,numero.4.lib.3.*

d ¶Paratus,] *Iuxta tex.in l.qui in alterius uersicu.Non etiam si agat, nam plane qui agit certus esse debet & c. ff.de reg.iur.Hinc uidemus actori denegari dilationes, quippe qui instructus uenire debet.Abb.post gl. nu.13. de dilatio.Cassa.Dec.1.co.nu.2.*

e ¶In excipiente.] *Quòd excipiens non fateatur probat tex.in l.nemo prohibetur.ff. de exceptio. in l. nemo ex ijs.ff.de reg.iur.in c.nullus pluribus.eo.libro.6. & per Lanfran.de Oria.in tracta.de Exceptio.nu.5.uersicul. Istud quoque est notandum.*

f ¶Bar.in l.diuus.] *Videlicet.2.Et Bartol.opinionem discutit late Raph.Fulgo.consilio.177.publicato processu, ubi etiam ampliat ad materiam testium examinatorum, uidelicet ad interrogationem an quis uti uelit attestationibus, seu depositionibus, & tunc sufficiat respondere quòd eis uti uult in quantum ueritatem contineant, alias non, an uero pure, & simpliciter respondere teneatur concludens cum Barto. & concordans opiniones distinguendo,& declarando. ut ibi.Bart.etiam sequitur Ant.de Butr.in cap.impuntari, ad fin.de fid.instrum. Idem etiam uidetur uoluisse Rot. 282.licet quis,uers.secus uerò si esset, in no. quam Dec. sequitur Feli.in alle.c.imputari,ad fi. Cum Barto. etiam*

ubi

ubi supra,& Lapo hic concludunt Aug. in Addi.ad Ange.de Malefi.in uer.falsario,post nume.44.uers.Tu autem in hac materia adde quòd Docto. moderni. Alex.in Apostil.ad Bar.in d.l.diuus, in uers. respondeo index, Feli.in c.præsentium,nu.12.de testi.Io. Fran. a Ripa in c.cum M.Ferrarien.post nu.100.uers. Tollendo tamen. de consti.Io.Bap.Ferret.consi.88.super puncto, ubi ad fi.hanc opin.Bar.& Lapi ueriorem dicit. Et hanc opin. Bar.& Lapi,ac Fulgo.sequutum fuit consilium Neapolitanum prout.decisio Afflit. 189.incip. facta publicatione.

g ¶Legitime.] An sit legendum legitime prout omnes codices habent, an uerò legitimi dubitari posset. Quòd legitimè hic non conueniat ostendo ex ijs quæ subijcit ibi, possessore inuito, & postea ibi agetur ad pœnam &c. Si enim legitimè.i.secundum leges, uel iura (prout declarant glo.in c.uni.de pace tenea. inter subdi.in uer.legitimè,in prin.in usi.feud.& Ioan.And.in ca.quoniam,col.3.in uer.legitimè,ut lit.non conte.) possessio de qua hic capta fuisset non referret q inuito possessore, nec pœnæ alicui locus esse potuisset. At si legimus legitimi superflua uidetur hæc adiectio,sat enim fuisset dicere superioris,cum uerba de habilibus intelligi debeant. uulga.l.1. cum gl.1.C.de sacro.sanct.eccl.si enim supponitur superior,ergo talis superior qui suas qualitates habeat.Secũda autem lectura sustineri potest ut illa adiectio sit ad maiorem cautelam,seu specificationem iuxta l.si pupilli, uers.quod tamen.ff.nego.gesto.

h ¶Cogi à iudice an illam possessionem.] Ante illa uerba an illam,deest ut declarem,seu ut respondeam. Et dixit a iudice,quia officio iudicis fiunt huiusmodi interogationes.l.1.§.1.iun.glo.super rub. uers. responde uon. ff.de intero.actio.& supponit Lap.infra numer. 6. uersicu.item quandocunque, & uersicu. Et pro huiusmodi partium.

i ¶Volo habere.] Intelligendum est. in aliquibus autem libris legitur nolo habere tunc, adde dum esset post uerbum persistere, nisi hoc modo Dictam possessionem nolo habere ratam, & dicta productioni persistere, nisi si & inquantum &c.Et q altero ex dictis modis legendum sit ostendit tota hæc alle.& elicitur ex dictis Bar.in præalleg.l.diuus 2.ff.ad leg.Corn.de fal.& aliorum, quos retuli supra in Apostil. in uer.Bar.in l.

k ¶Ius est aptissimum.] Potius apertissimum,& de hoc uide infra latius Alleg.127.Anastasius,post nu.3.uer.ad quartam. Et Lap.hic sequitur Feli.in c.in præsentia, in fi.de probatio.

l ¶Falsum procuratorem agere.] An sciens aliquem pro suo procuratore in iudicio se gerere, non contradicens,sibi præiudicet Docto.uariè locuti sunt. Pro opi.Lapi,& sic affirmatiua est text.in l. qui patitur.ff.manda. in l.sæpè.ff.de re iudi.in l.semper qui non prohibet. ff. de reg.iur.& in c.fi.de iureiur.lib.6.Idem etiam quod Lap. hic uoluit Inno.in c.ex parte decani,nu.2. uersi. ex hoc dico.de rescr.in c.cum in iure.de offi.deleg.& in ca. cum in uostra.de procu.Et Inno.sequuntur Adchid.in c. qui ad agendum,& Ioan. Andr.post prin.& Phi.Fran. post nu.4.de procura.lib.6.Rota.454.fuit dubitatum utrũ, post prin.uers.Et uidebatur aliquibus,& Dec. seq.quæ incipit per prædicta,in uo.Bal.in l.licet,nu.15.declarando tamen id procedere ex parte actoris. C. de procurat. Ludo.Roma.consi.170.sciebant,in prin. & in l. quæ dotis,post nu.42.uers. item inquantum, ubi postea reprobat distinctionem Bal.de qua supra, Deinde uers.ego uerò, dicit se secutum plurìes in iudicando sententiam Inno.pro qua plura fundamenta subdit.ff.solu.mat. Abb. consi.7.tria circa,col.ij.uersi.sed ego.libr.2. Alex.in l.2.§.uoluntatem,nu.9.ff.solu.matri. Andr.Barba.consi.46.scripsit præclarè,col.3.nu.22.uers.Et ad hoc adduci.li.2.Feli.in c.fraternitatis,col.4.uers. Ad idem quod no.Inno.de testi. Idem etiam uoluit Corset. in suis sygu.in uer procurator,in fi. Affli.Dec.Neapo.308. Frãciscus,post nu.6.uers.secundo ad idem,& nu. 7. ac seq. Contrarium uerò tenuerunt relati per Alex.in alle.l.sæpè,post nu.87.uers.contrariam opi. tenet ipsemet Inno. Idem Alex. postea uers. Et ex ijs ultimo, defendit dictũ præcedens Inno.in c.ex parte in x.casibus,de quibus ibi latè.ff.de re iudi.Et dicta Alex. ibi pro pulcherrimis cõprobat,ad eum se remittens Feli.in d.c. ex parte decani, nu.5.de rescr. Pro præmissis etiam uidere poteris And. Tiraq.de ut.retra.par.1.in uer.in fi.eiusdem.§.glo.3.& ult.nu.11.& seq.Addo q in illis casibus in quibus procedit opi.Inno.in d.c.ex parte decani, q quis sibi præiudicat quo ad omnes actus ita concluserunt R. Domini mei de Rota in Placentin.Castri,prout uidere est in Dec. 23. Accoram,sub tit.de procura.

m ¶Appellat.] Lectura ordinaria est non appellat,melior est hæc absque negatiua, prout colliges ex.§. falsus hic citato prout illum declarant Bar.Castrẽ. & alij.ibidem, & Paris.consi.108.pro resolutione,nu.46.uolunt enim principalem appellantem ratificare sententiam contra falsum procuratorem latam, uidelicet. tanquam sic latam,non tanquam bene latam.

n ¶Suum effectum expedire.] Lege suum officium exhibere. Ad tex.in l.1.§.1.ff.de intero.actio.iun.gl.super rubri.uers.Responde non.

o ¶Status etiam.] Potius legendum statim enim,ut assignet rationem eorum quæ proximè dixit. Et hic est mos philosophorum, prout apud Aristotilem semper uidere est,cuius mos est hanc dictionem enim post suas propositiones subijcere, Mos est etiam iurisconsultorum prout in l.nuu.uers.credidit enim princeps.ff.de offi.præfe. prætoin l.1.§.quod autem.ff.de offi.præfe.urb.in l. & seruorum.§.ingenui.ff.de sta. homi. & in infinitis aliis locis,meritò Lapus noster qui & bonus dialecticus,& optimus iureconsultus fuit hoc loquendi modo utetur. De similibus incertitudinibus uide supra Allega.6. incip.in hac 6. Et de pluribus incertitudinibus tracto in iiij. quæstio. iij. Regul. Cancel. numero. 2. cum pluribus sequent.

p ¶C.de condi.& demon.] Lego. C. de condi.indeb. Et dubitare est medium inter scire,& nescire. l. 3. §. is qui nescit,iun.glo. in uer.dubitat. ff. de libe.homi. exhi. per Tinda. in tractat. Testium cap. 7. post numerum 2. & per Matthæ.de Afflit.de iu.protho mi. §. secundus, post numer.2.

SVMMARIVM.

1 Habens gratiam acceptandi primam præbendam uacaturam infra mensem acceptauit uacantem: deinde uacauit alia quam alius impetrauit acceptauit cum protestatione si sibi esset debita: deinde tertius uenit petens acceptam a primo tanquam sibi prius debitam et

rejer-

reseruatam quam ille dimittit & uult acceptatam a secundo: quæritur an possit.

a *Decretalis si beneficia, de præben. lib. 6. quo casu exorbitare dicatur a communibus regulis iuris.*

ALLEGATIO CXX.

a 1 FVlcinius [a] clericus impetrauit canonicatū sub expectatione † præbendæ à sede apostolica in ecclesia Florent. cum reseruat. præbend. uacantis, uel vacaturę quam infra mensem à notitia uacationis duxerit acceptandam, postea uero in eadem ecclesia similem omnino gratiam impetrauit Ioannes. postmodum in dicta ecclesia uacauit præbenda. per obitum Titij Canonici dictæ ecclesię quam dictus Fulcinius acceptauit infra mensem, & sibi conferri fecit per executorem, & possessionem pacificam fuit assecutus, & pluribus mensibus ipsam habuit, & tenuit. Postea uero in dicta ecclesia uacauit alia præbenda per obitum alterius canonici dictę ecclesiæ quam dictus Ioannes secundus impetrans infra mensem acceptauit, & sibi conferri fecit per suum executorem. Post hoc verò mense à die notitiæ uacationis in ecclesia transacto dictus Fulcinius primus impetrans, comperto ꝙ dicta præbenda quā primo tanquam sibi debitam acceptauit erat alij debita, ut puta quia papa tanquam specialiter reseruatam alteri contulerat requisitus ab ipso impetrante, ipsam de iure, & de facto ipsi impetranti dimisit, & dictam aliam præbendam per dictum secundum impetrantem acceptatam, & collatam non obs. lapsu mensis acceptauit, & sibi conferri fecit, & possessionem extitit assecutus. Ex ijs quæritur cui ex prædictis impetrantibus dicta præbenda debeatur, siue quis in ea canonicum ius habeat, præsupposito ꝙ est uerum quòd quilibet istorum impetrantium acceptauit sub protestatione solenni, ꝙ posset ad aliam prębendā sibi debitam redire, & acceptare si, & inquantum præbenda acceptata sibi de iure non deberetur, & ut ueritas clarius luceat arguo ad utramque partem. Et primo arguo pro secundo impetrante, & videtur dicendum eum esse cui dicta præbenda debeatur de iure. Nam dictæ gratiæ habebant clausulam accept. infra mensem, & ipse secundus impetrans præsupponitur infra mensem acceptasse, & deinde primum post mensem ergo quæstio expedita ꝑ cle. uni. de concess. prębend. Nec obst. si diceretur ꝙ primus errauerit, & fuit probabiliter deceptus, quia acceptauerat prębendam sibi non debitam, putans sibi deberi, & quam primum sciuit illam dimisit, & rediit ad dictam aliā, quod uidetur potuisse, maximè beneficio protestationis prędictę & c. nam dicta prima cle. in fi. inducit hunc rigorem ut dictus mensis currat etiam ignorāti, imò etiā secundū glo. ibi pe. quia secundum rerum naturā scire non poterat: unde secundum dictā glo. in princip. iste rigor inductus est vt currat etiā illi qui nō est in culpa, pari ratione currit ei qui sciebat licet deceptus errore prædicto non acceptauit, nam non est minor rigor in eo qui secundū naturam scire non poterat, quam in isto qui sciebat, & dicto errore deceptus non acceptauit, Præcise enim illa cle. uult talem mensem currere ignoranti, & innocenti: considerauit enim periculum uacationis

b ecclesiarum, [b] de electio, quam sit. li. 6. & habet locum ꝙ sine culpa punitur aliquando quis sed non

c sine causa vt lite non conte. quoniam. §. porro. [c] In contrarium uidetur ꝙ dicta præbenda pertineat ad primū impetrātem, nam ipse est prior in data. de rescrip. cum adeo, & ante in canonicum receptus authoritate apostolica. Nec obst. si lapsus sit mensis uacationis per dictam cle. unicā, de cōcess. præb. nam illa non tangit hunc casum. Illa enim determinat quando impetrans dicatur habere notitiam uacationis ut no. gl. pen. in dicta cle. ita ꝙ ex ignorantia uacationis non potest post mensem acceptari præben. cuius uacatio elapso iam mense fuit nota in ecclesia, sed in casu præsenti loquitur de eo qui nō negat sciētiam uacationis, sed dicit se ideo non acceptasse quia assecurus fuit aliam, quam probabiliter credebat ad se spectare, quæ tamē ad alium spectabat, ut post mēsem uacationis dictę præbendæ de qua agitur didicit, & ideo uigore protesta. factæ per eum in acceptatione primæ præbendæ ꝙ possit redire ad aliam sibi debitam, videtur posse ad dictam præbendam redire sibi debitam, & illam post mensem acceptare, quia dicta cle. hunc casum non respicit, aliàs frustra fierēt tales protestationes, quæ tamen a iure, & practica approbantur, & de qua protestatione legitur, & not. gl. ultima de rescrip. cum in multis. lib. 6. Arch. in c. gratia, eod. titu. & lib. Ioan. Mo. in decre. si tibi. de præb. eo. lib. Hostien. in d. c. cum in multis. Ioan. Calde. in decret. cum nostris, de concess. præb. & Ioan. Andr. in d. c. cum in multis. Item pro ista parte benefacit decr. si beneficia, de præben. lib. 6. per quam is qui dimisit beneficium suum, & aliud acceprauit quod sibi debitum credebat si secundū postea sibi apparet non debitum illo dimisso potest ad primū redire. Pari ratione videtur dicendum in casu nostro ut prima dimissa quæ hodie apparet ad se non spectare redeat ad eā quam non acceptando dimisit, ex eadem æquitate quia vbi est eadē ratio, & idem ius debet esse idē iudiciū, de rescrip. inter cæteras. Item ex eo ꝙ supra dixi ꝙ d. clem. unica. de concess. præbend. non complectiē hunc casum; benefacit quod not. glo. pe. in d. cle. ubi dicit ꝙ per dictā cle. non recedit ab eo ꝙ no. in decr. si clericus. li. 6. de præb. faciunt etiam illi casus quos gl. ibi numerat in quibus dicit dictam cle. non habere locū. Quid igitur dicēdū, & sicut ad utranque partē argui, ita duas contrarias faciā conclusiones, vtranque coloratam, & demum figam iudicio meo quam ueriorē putabo. Et uidetur posse concludi pro prima

d parte [d] ꝙ non possit redire post mensem ad aliā præben. per rationes supra positas pro ista parte allegatas. Nec obst. decre. si beneficia. quæ loquitur in alio casu: uidelicet quando is qui dimisit beneficium ha-

2 bebat ius in re. † Sed in casu nostro primus impetrans nunquā habuit ius in dicta præben. & dicta decre. si beneficia quæ exorbitans est à cōibus regulis iuris, & innititur æquitati non extēditur ad alios casus, nel terminos. Itē pro ista conclusione facit, quia ad hoc ut possit redire ad aliam præbendam uigore protestationis, oportet ꝙ expectet sententiā super prima acceptatione, secundum Hostien. qui hoc no. in decre. cū in multis, de rescrip. libr. vj. ac contrariū tenet,

tenet,ut si iste sponte proponitur dimisisse primã,& redijsse ad aliã.Item licet cle.uni.de concess. prębend. loquatur de ignorantia, tamen idem in casu præsenti,& maximè si notitia de præbenda quam acceptaue rat quæ deberetur alteri fuerat per dictum mensem vacationis secundę apud ecclesiam,quia tunc saltem cœpit currere mensis quo ad secundam, quia debebat infra mensem acceptare ex quo sciebat primam ad se non spectare,& sciebat secundam vacare. Sed uidetur posse concludi pro alia parte:videlicet quòd posit redire ad secundam per rationes supra pro hac parte inductas,& licet decre. si beneficia loquatur in aliis terminis, tamen eius æquitas uidetur posse extẽdi,uel porrigi ad istum casum, nam potest quodammodo dici, ꝙ ius in re haberet primus impetrans in dicta præbenda secunda uacante, nam erat pro eo affecta,& reseruata, & alijs inhibitũ ne pendente men se uacationis aliquid contra illam disponerent,& dicta protestatio debet aliquid operari ut supra allega tum est. Nec est uera illa opinio quæ habet, ꝙ uo-
e lens redire ad aliam debet spectare sententiam [c] super prima. Sufficit enim quòd doceat se ius in prima non habuisse, ut scribit Ioan. And. in d. ca. cum in multis. Item licet aliqui velint dicere quòd d. clem. vnica de concess. præbend. inducat tantum rigorẽ ꝙ etiam mensis currat ei qui non potuit scire ut supra tetigi,tamen ut tangit gl.pen.in ea in fi. ex litera ipsius cle. uidetur posse contrarium elici , vbi imputet quidem sibi si hoc casu quo de ipsius commodo agitur, ꝙ per se,uel alium scire potuit ignorauit,& hoc placet ibi Paul. Liazar. & sufficit ꝙ inducatur rigor in hoc ꝙ is qui potuit scire, & nesciuit non excusetur;sed ꝙ diligenti, & sine aliqua culpa currat mẽsis, non habet in se rationem,& ideo extirpandum, quia lex debet esse honesta.4.distin.erit autem. Veritas ui detur ꝙ primus impetrans non posit redire ad aliã præbendam post mensem notoriè uacantem, & quã impetrans infra mensem acceptauit;Moueor per supra allegata pro ista parte, & potisimè per clausulã mensis,nam gratia non fuit facta purè, sed de præbẽda quam infra mensem acceptaret,quandoque enim non acceptat, & extra mensem,& extra gratiam,quo ad præbendam non acceptatam infra mensem: imò etiam executor talem præbendam conferre non pos set post mensem:quia habet potestatem suam limita tam conferendi præbendam quam impetrans infra mensem à die notitiæ uacationis duxerit acceptandam, & hinc est ꝙ post mensem etiam præbenda adhuc uacans, & re integra acceptari non potest, nec conferri vt no.gl.super.ver.infra mensem in d.cle.vnica.nec obst.huic conclusioni decre. si beneficia pal leg.quæ ut prædixi loquitur quando qui dimisit primum beneficium habebat ius in re, & prouidet absurditati quæ aliàs proueniret,ꝙ remaneret sine beneficio,& omnino careret primo, & secundo, sed in casu nostro nunquam habuit ius in dicta præbenda, nec perit ideo gratia, imò remanet quo ad alias præbendas uacaturas.ad hoc ꝙ no.gl.super uer. infra mẽ sem in dicta cle.unica.de concess. præben.in fin.glos. hanc differentiam etiam not. dominus meus Lapua Abbas S. Miniati. in dicto.ca.cum in multis, de rescrip.lib.6. & in hoc operatur protestatio de qua supra,quę habet ꝙ posit redire ad aliam sibi debitam, sed illa quæ uacat ultra mensem à notitia uacationia & non fuit per eum acceptata,sed per alium expectã tem non debetur sibi,& ideo protestatio ad illam nõ
f porrigitur,fateor ꝙ si infra mensem [f] illam acceptasset,redire poterat vigore protestationis non obstan. accep.facta de prima.Nec obst.huic quod supra dicebatur per cle.vnic. nam non respicit istud impedimẽ tum, sed ignorantiam. Nam fateor ꝙ dicta cle. respicit ignorantiam, non impedimentum sed tamen dat formam mandato, videlicet ꝙ infra mensem debeat acceptari,& conferri,& ideo, ex forma mandati cogi non potest,ut no.gl.super dicto uer. infra mensem,in princip.

Addit.Quint.Mandosii.

a ¶Fulcinius.] *Hanc Alle.Gemini.in c.cum in multis, ante fi.de rescrip.lib.6.Io.de Syl.de Benefi.par.3. quæ. 28.col.penul.cir.medium,& nonnulli alij citant sub nu mero 220.aliàs 120.Hinc puto huius inscriptionẽ quæ est,Alle.120. de con.præben. pro Mccccx. corruptum esse,& legi debere loco illorum uerborum pro Mccccx. aliàs ccxx.*

b ¶Vacationis ecclesiarum.] *Supple tu diuturnæ, iuxta tex.hic citatum in c.quamuis, & in c.ut circa, in prin.de electio.lib.6.Per hunc supra Alle.89.post nu merum 17.uerf.Et maximè cum nulla esse debeat uacatio,& Rot.288.maior,post prin.& 484.si appellatus, nume.2.in no.*

c ¶§.porrò.] *Et l.quisquis C.ad leg.Iul.maie.canonizata.6.quæst.1.si quis cum militibus.Glo.1.in c.2.uersus fi.de constitu.D.meus consi.64. & diligenter, col.1. numero.4.*

d ¶Pro prima parte.] *Hanc opin.in qua Lap.resider se quuntur,ipsum hic citantes,& eiusdem uerba referentes Geminia.in Alleg. hic c.cum in multis,col.fi. uersi. Sed pone ꝙ tu impetrasti.de rescrip.lib.6.& Phi. Frã. ibidem ad fi.Idem Fran.in c.si beneficia,nume.7.de præ ben.eo.lib.& in c.ne captandæ,ante nu.8.de con.præb. dicto lib.6.Ioan.de Syl.in dicto Tracta.de benefi. par. 3.quæst.28.col.penul.uersi.& hinc est ꝙ si aliquis,& Lamber.de iur.patro.art.24.in fi.quæst.1.par.2.lib.2.*

e ¶Ad aliam spectare sententiam.] *Lege tu quòd uolens redire ad aliam debeat expectare sententiam super prima.Idem etiam uoluit Rot.141. not. ꝙ ubi, in anti.Et Lap.hic citat, & sequitur alios referens Ioan. Bap.Ferret.consi.16.incipien.R.D.Ioannes,nu.15.*

f ¶Si infra mensem.] *Hoc dictum referunt,& sequuntur Geminia.in Alle.c.cum in multis, in fi. de rescrip. lib.6. Fran.in dicto c.si beneficia in ulti.uer.de præben. eo.lib.Ioan.de Syl. de Benefi.quæst.28.col.fi. uers. Tamen si illam acceptasset infra mensem par.3.*

SVMMARIVM.

1 *Appellatio fieri debet contra personas quæ per suas literas fidem facere posit de appellatione.*

2 *Committendo alicui aliquod negotium omnia sine quibus illud expediri non potest commissa censentur.*

3 *Appellatio cum obiectione criminis cum infamia impedit*

pedit traditionem possessionis beneficij collati posses
sore non uocato.
4 *Clausula apellatione remota uires perdere dicitur per*
solam commissionem factam per papam super appel
latione.
5 *Verba narratiua et assertiua in hoc differunt quia nar*
ratiua fidem non faciunt assertiua sic.

ALLEG.ATIO CXXI.

1 QVantū ad nuntiationē factam † per perso
nam authenticam quæ portauit literas in
a timationis [a] dicit̄ ꝙ sufficit, primo quia
tex.in c.ut circa.de elect.lib.6. dicit ꝙ appellatio de
bet fieri corā persona, quæ per suas literas fidē pos-
sit facere de appellatione, ergo literis talibus per se
statur ꝙ fuit appellatum, & est ratio secundum Ar-
chid. quia ibi non est intelligendum ꝙ talis persona
uadat ad curiam ad testificandū de appellatione ip-
sa, sed per literas suo sigillo sigillatas, seu literæ per
nuntium solent deferri: ergo si permissa est destina-
tio literarum, certè & nuntij; adhoc quia quando ali
2 quid alicui † cōmittitur omnia sine quibus tale ne-
gotium non potest cōmodè expediri conceduntur,
seu commissa intelliguntur; facit ad hoc, quia vnus
delegatus se excusat alteri ꝑ literas suas, & nuntios,
de offic.deleg.prudentiam, & ibi no. Item unus ca-
nonicus citat alios per nuntium; ut no.de elec. cum
nobis olim, super glo.j.in nouella, ubi dicit Innocē.
ꝙ ideo tenet, quia non sunt propriè citationes, sed
b denuntiationes, [b] & notificationes, prout faciunt
emptores uenditoribus. Item Gull. Mandagot. in
libello electio.cap.7.de citat. absen. & ita habuit ab
olim obseruantia, & consuetudo in modo citandi:
3 ut no. de elect. in causis. † Quantum est appellatio
cum obiectione criminis cum infamia, hanc suspen
dere posset, quia cle.constitutus, de elect. uocat istū
modū appellandi obijcere, & opponere, & decre. ac
cedens de accusatio. & eius ratio trahitur ad istā for
mam, nec mirū quia trahitur ad modū ordinariæ a-
ctionis: & ita notatur per Dominū meum.do. Lapū
Abbatem S.Miniati ad montē propè Floren.in c.ut
circa.præalleg. & ita habet antiqua obseruantia: un-
de etiam si non esset facta intimatio cum ex hoc ap-
pellatio non uitietur, sufficeret ista forma ad impe-
diendum possessionem, & licet iudex, uel pars excu-
setur ante notitiā, tamen quando sic impedit & ex-
cusatur, unde cum in causa uestra sic corā parte pro
ducta impeditur causa ulterius procedere, & suffi-
cit quomodocunque sciat ut no.glo. super uer.ple-
c na, in cle.causam [c] de elect. uide ibi ꝙ clausula appel
latione remota non possit, patet primo quia si lite-
d ræ sint nullæ clausula illa non habet effectum [d] un-
e de pendente lite super nullitate, [e] supersedi debet.
4 † Item clausula appellatione remota [f] perdit uires
f per solā cōmissionem factā per Papā super appella
tione, ut in c.pastoralis. de appel. fortius perdit per
appellat.& citationem peremptoriā factam authori
tate iuris ad curiam. Itē clausula appellatione re-
mota refertur quando proceditur per iudicem inter
partes, & ita loquuntur omnia iura de ista clausula
loquutia. Sed quando proceditur extra iudiciū si-
ne parte, illa non habet locum. Item si clausula ap-
pellatione remota apposita inter partes nō extendi-
g tur ad tertiū cuius interest [g] causam cōmissam inter
duos defendere, fortius non extenditur in casu no-
stro ad Antoniū qui negat præbendam uacare in di
cta ecclesia per obitum. B. & se in sua tanquam in
tertia non posse impediri per dictas literas, ista enī
clausula respicit aliū qui in dicta præbenda conces-
sa per Papam prætenderet ius, sed is qui negat illam
extare, & defendit suam tertiā tertius ad quem clau
sula appellatione remota se non extendit. Itē absur-
dissimum esset ꝙ uigore collationis factæ parte nō
citata posset expellere de possessione sine remedio
appellationis tamen omnes dicunt ꝙ talis appella-
tio teneat saluo iure contradicendi, etiā appellandi
tēpore scientiæ, aliàs maximę absurditates sequerē
h tur. Item clausula appellat. remota nil operatur [h] q̄-
tū ad impediendū effectū appellationis, ut sentit gl.
ordinaria in c.ut debitus, & ubicunque tractauit de
materia, & idē in Spe.de appell.§.in quibus.ver.ego
dico. Item Ioan.de Lignano.in d.c.ut debitus, & idē
D.Bar.de Saxofer. ꝙ si uerba narratiua in gratia fa-
cta ad supplicationem partis non sint de facto pro-
prio actiuo, vel passiuo. satis probaui in alia credu-
i la, [i] nec est verum quod principaliter papa uelit in-
sinuare beneficium uacasse de iure, sed reseruasse, &
talē appellationē suam bene uult insinuare princi-
5 paliter. † Item differentia est inter uerba narrati-
ua quæ fidem non faciunt cum a parte supplicante
fiant, & uerba assertiua, quæ fidē faciunt, ut not. Io.
Andr.de rescrip. nonnulli. super gloss. penul. sed in
casu nostro Papa asserit reseruationē, quia de facto
proprio alia narrat ad supplicationem partis: ita ex-
pressè notant doctores ultramon. & do. Bar.de saxo
ferrato hoc expressè dicit, ꝙ bene notandū: Et istas
puto ueras iuris conclusiones; & quicquid obtinue
rim in alia quęstione cum magno clamore domini
Cy. punctis, & rationibus potestatis in secreto cum
aliquo perito conferre; uel multis expensis partis,
habere omnes qui sunt de mane cras in palatio Prio
rum ad dilucidationem scientiæ. Lapus de Casti-
glionchio.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Intimationis.] *De intimatione, seu notificatione ap-*
pellationis Ro.82.causa & 127.uult in no.ac Phi.Fra.
in c.appellatio.no.1.qui ad Lap. hic se remittit.
b ¶Denuntiationes.] *Quæ ad certiorem aliquem red-*
dendum fieri consueuere. Dyn.in c.eum qui certus in fi.
de reg.iur.lib.6.Ioan.Andr.& alij in c.si de emptio.et
uendi. Alexan.consi.24.inspecto, nu.4.uolu.4.& con.
138.uiso, ante nu.2.uolu.7.Paris.cons.122.in causa,
nume.6.cum pluribus seq.uolu.4.
c ¶In cle.causam.] *Et quando sufficiat ꝙ quis quomodo*
cunque sciat uide per Docto.quos in proxima præcedē.
Alle.citaui, uide etiam tex.in l.item ueniunt.§. petitū,
ff.de petitio.hæredi.& ibi per Bar.& alios, & latè per
Andr.Tiraq.de utro.retra.par.1.§.36.Glo.2.numero
24.& sequen.
d ¶Clausula illa non habet effectum.] *Sic etiam dici-*
mus

mus præcariũ non ualere si contractus principalis corruat, Bal. in testamento. uersus fi. C. de fideicom. & in l. si absentis, col. fi. uers. unde scias. C. si cer. peta. Et alia similia adduco in 46. quæstio. Regu. de Anna. numero 9. & sequ.

e ¶Super nullitate.] Vide Bal. in authen. qua supplicatio. C. de praci. impe. offe. latè per Vita. de Gamba. in tractа. clausularum in uer. nil noua. nulli. penden. & per Phi. Fran. in c. dilecto, col. 13. de appel.

f ¶Appellatione remota.] Octo effectus clausulæ appellatione remota habes in tracta. clausularum Vita. de Gamba. in uer. clausula appellatione remota. Decem uerò & septem effectus eiusdẽ clausulæ ponit Phi. Frã. in c. pastoralis. de appel. Vltra Lapum hic, & alios supra relatos scias tu Romæ parum uersatus quòd clausula appellatione remota nihil operatur in rescriptis per contradictas, seu per officium contradictarum, & in alijs rescriptis quæ non emanãt ex certa scientia, & de hoc nunquam obliuiscaris, milies enim super hoc dubitari continget, & hoc etiam decisum fuit in Rota in causa Hispalen. coram R. P. D. Prospero Sancta Cruce, prout Dec. 5. alias. 71. peregrini Fabij sub titu. de appella. Ratio est quia passim illa clausula per officium contradictarum conceditur, & absque aliqua causæ cognitione, & ita etiam ego obtinui de anno 1561. coram R. P. D. caput aquen. in causa Tranen. Attemptatorum pro D. Augustino Raimundo.

g ¶Ad tertium cuius interest.] Ad tex. in c. super eo, uers. non tamen est nostræ, ubi omnes. de offi. deleg. Et idem quod Lap. hic uolunt Barto. in l. 1. §. fi. nu. 4. ff. a qui appel. non licet. Alex. consi. 84. in causa, nu. 7. lib. 3. Feli. in c. ueniens 2. post nu. 5. in 1. conclu. de testi. & Sarnen. in c. cum in multis, nu. 98. de rescr. lib. 6. Adducunt rationem, quæ est ꝙ hæc clausula non extendit uires suas ad præiudicium tertij. Rursus ꝙ rescriptum non porrigit effectum suum ultra personas in eo contentas.

h ¶Nihil operatur.] Vide Abb. Phi. Fran. & D. meum Phil. Dec. in c. pastoralis, & Docto. in alle. hic c. ut debitus. de appel. Firma. in Reper. in uer. appellatione remota per principem, & in uer. clausula appellatione remota. Et quòd solum appellatio friuola exclusa uideatur uide docto. ubi supra, & Ias. in l. si quis iniquum. §. si is pro quo, nu. 5. ubi Apostil. alios refert, se ad Lap. hic remittens. ff. quod quis, iur. Et quòd (ut supra aduerti) hæc clausula in rescripto apposita ex consuetudine nihil operetur uoluit etiam Io. Fran. a Ripa in c. sicut romana ante num. 4. de rescr. Lapum hic sequens, licet sub alio numero hanc allega. citet.

i ¶In alia cedula.] Intelligit fortè de Alle. proximè seq. Et dum subijcit differentiam inter uerba narratiua, & assertiua uolens illa non probare, sed bene hæc, loquitur iuxta tex. in c. si papa. de priuil. libr. 6. Eadem differentia, seu distinctio elicitur ex uerbis Fede. de Sen. cõ. 201. ad primum, post numerum 4. uers. Sed posset aliquis respondere quòd illa sunt uerba narratiua, non assertoria. De ijs tractat idem Lap. infra proxima alle. distinguens ut ibi, & latè Feli. in c. nonnulli. §. sunt & alij colum. 5. & seq. in 4. Amplia. de rescrip. Et ad Lap. hic, & in Allegat. sequen. se remittit Ioan. de Imol. in clemen. uni. col. penult. uersicu. Ad quod uide Lap. de probatio.

SVMMARIVM.

1 Ciuitas Fessulana qualiter & quare in omnibus dicatur subiecta ciuitati Florent.

2 Causæ qua ratione possint audiri aut commissiones fieri in diœcesi Fesulanensi.

3 Loca uicina & connexa de facili possunt communicari.

ALLEGATIO CXXII. DE probat. ponitur supra Alleg. 67. incipit Clement. si summus.

ALLEGATIO. CXXIII.

a Ciuitas Fessulana [a] est solo æquata, & desolata notoriè, & in sua diœcesi non est aliquis locus insignis propriè, seu per se, in quo peritorũ copia habitet, uel moretur, licet adhuc habeat episcopum, canonicos, & ecclesiã cathedralẽ. Est tamen uerum ꝙ dicta olim ciuitas prout hodie est, & eius diœcesis quo ad temporalia sunt incorporata, & unita, ac subiecta ciuitati, & cõitati Flor. & omnes personæ Fessulanen. diœc. sunt subiectæ ciuitati Floren. & Episcopus Fessulanen. ex priuilegio apostolico, longeua consuetudine sedem retinet floren. in ecclesia S. Mariæ in campo. & ibi ius reddit suis subditis, & eos citat et distringit in dicta ecclesia, & uniuersaliter tam clerici, quam laici in suis causis ad consulendum, & exercendum recursum habent ad aduocatos ciuitatis floren. Modo rebus sic se habentibus Senensis impetrat rescriptũ a Papa contra Pistoriensem non in sua diœcesi ubi non cogitur, nec in pistorien. ubi non arctatur sed in tertia, ubi permissum est à iure tali casu sic impetranti, puta in dicta diœ. Fessulan iudex diœcesis Fessulan. sic impetratus cõmittit uices suas cuidam abbati Florent. qui citat partes in dicta causa inter prædictos vult cognoscere, excipitur ꝙ non potest queritur quid iuris. Et arguendo uerè posset dici ꝙ dicta cõmissio fieri poterit, cum dictus subdelegatus possit florentiæ cognoscere, & hoc sic ostenditur. Cõmissio dicta facta in diœ. Fessulanen. tenuit, quia in dicta tertia non distanti à finibus pistorien. ultra dictam per decre. statutum. §. cũ autẽ. de rescrip. libr. vj. & licet non sit ibi locus insignis, tamen tenuit impetratio: quia quantum ad cõmissionem nõ uidetur requiri locus insignis, sed solum ꝙ fiat personæ in dignitate constitutæ, secundum formam. §. cũ uerò. & §. cum autẽ. in d. decr. statutũ, & ita in cõmissione prędicta factum esse apparet; qđ sic ostenditur, Quando aliquid non potest fieri in loco debito ubi mandatur: tunc in alio potest fieri,
b ad hoc de testa. nos quidem [b] de offic. delega. statui-
c mus. libr. vj. [c] sed in dicta diœc. Fessulanen. non potest ea de causa cognosci, quia ut præfertur non est ibi locus aliquis insignis ubi possit copia peritorũ haberi, ergo in alio loco de dicta causa cognoscetur. Itẽ de iure nouo non est aliquid dispositum in isto casu, ubi in loco cõmissionis non potest cognosci quid fieri debeat: ergo iuri antiquo stabimus in ijs

casibus,in quibus correctum non apparet, ut in iuribus uulgaribus. In contrarium dicitur & est uerum ꝙ non tenuit dicta commissio facta in diœcesi floren. nec de eo potest ibi cognosci per decr. statu-
d tum.§.in nullo [d] de rescrip.lib. vj. Ad rationes quę in contrarium allegantur per impetrantem dicit ꝙ in diœcesi Fessulan. est reperire locum insignem, in quo potest peritorum copia haberi, & sic cessat ratio fundans contrarium, & hoc sic ostenditur. Locus insignis quo ad materiam de qua tractatur, intelligitur esse ille ubi duo concurrunt. primum ꝙ possit ibi peritorum copia haberi, secundum ꝙ ibi inueniantur necessaria pro socijs, & equis. Sed utrunque istorum est reperire in diœc. Fessulanen. ergo ibi potest de causa cognosci. De primo ostenditur, copia peritorum dicitur haberi posse non solum si continue ibi reperiantur, sed si in loco vicino, ita uidetur sentire gl. ordinaria in d.c. statutum. circa princ. super uer. loc. & hoc expressè not. Spe. post compo. de citat. uers. sed quę loca. & idem Ioan. And. super uer. in addit. si constat ꝙ cognoscēdo in ea parte Fessulanen. diœc. quę per miliare distat a ciuitate Flor. ubi est copia peritorum satis de uicino potest haberi. De secundo idem uidetur dicēdum ut no. Spec. in dicto. §. & uer. si cōstat ꝙ ex dicta uicinitate Flor. ciuitat. litigatores possunt moram trahere Florētię ubi uictuallium abundātia reperitur, & ire ad dictā partem diœc. Fessulanē. ut præfertur uicinā, & exercere causam, & redire florētiam pro uictualibus, & ibi pasci, & postea ire, nam breui temporis spatio expediuntur acta. Item in dicta parte diœc. est strata publica, & hospitia pro litigatoribus, & si secus diceretur esset dicere ꝙ iudex impetratus florētię nō possit de causa cognoscere in ecclesia S. Galli extra portam ciuitatis, quia locus non esset de per se insignis, & quia ibi non moratur copia sapiētum quod nō est sentiēdum, cum sępe possit cōtingere quod est aliquis locus in ciuitate plus remotus ab habitatione peritorum, & ab hospitijs, & uictualibus, quā sit ecclesia S. Galli extra ciuitatem & sic lex esset imposita uerbis, & non rebus, cōtra decret. commissa. §. porro: de electio. lib. vj. realiter intelligēdo cōclu-
2 de † ꝙ si floren. ciuitas quę insignis est, & ibi copia peritorum ita uicina est, & connexa diœc. Fessulan. quod abinde peritorum copia, & commoditas exercitij causarum haberi potest, & fieri commissio, &
e audiri causa [e] in diœcesi. Fessulanē. in eadem uidelicet parte, quæ ita uicina sit ꝙ commoditas prædicta haberi possit. Nec ob. ijs modica incōmoditas quæ est redire florentiam pro uictualibus, & copia peritorum: quia constat ꝙ iudex impetratus in diœc. pratensi citat reos à finibus dictæ ciuitatis, & etiam non est parua incommoditas citatis sed constat ꝙ Pistorien. ciuita. Fessulanen. ad locum vicinum floren. ut præfertur non multum interest an tempore quo causa ducitur habitet floren. vel in ipso eodem loco ubi causa ducitur: facit etiam multum ad practicam dicta commissio diuersarum diœcesum quo ad temporalia, & quo ad litigantes dictarum diœc. trahuntur ad ciuitatem floren. & recurrunt ad aduocatos floren. unde in facto quasi una censeri debet, & mos regionis est attendendus. ut no. Spe. in prægal

f leg. loco [f] quis locus dicatur insignis in quo possit peritorum copia haberi: communis opinio est attendenda & arbitrium boni uiri; certe arbitrium boni uiri debet esse ꝙ litigantes in dicta diœc. Fessulanē. & in dicta parte ita uicina ciuitati floren. & sic vici-
3 na, & connexa, † possunt & peritorum, & uictualiū
g copiā habere. & ista est cōmunis opinio hominum [g] dictarum diœc. igitur &c. & hæc ratio expedit quia dicebatur ꝙ in Fessulanen. quia non poterat cognosci, poterat fieri cōmissio in flor. Sed ponamus ita esse gratia collationi ꝙ in Fessulan. non posset cognosci per prædict. §. in nullo. an possit dicta cōmissio fieri? & uidetur ꝙ non pluribus rationibus. Primo ꝙ leges fiunt, & adaptantur ad ea quæ sępius eueniunt, non ad ea quæ rarò, sed sæpius est ꝙ in ciuitate, & diœce. sunt loca insignia, & copia peritorum, & generaliter probatum est ne extra illas fiat commissio, uel causa audiatur, pro vno singulari casu non immutatur lex, sed manet firma: nec procedit quod dicitur, hoc casu non est prouisum, igitur iuri antiquo stemus: quia imò prouisum est in genere, quæ prouisio in uno singulari casu non tollitur, in tali casu adeundum est coram ordinario: ut no. in si. in §. nullo, ubi dicitur ꝙ si ille qui impetrauit in diœc. extranea propter potentiam aduersarij, dicat cessasse timorem, non in cōmuni diœc. procederetur quia sufficit ita scriptum esse, & agere debent coram ordinario, & tamen constat ꝙ res ad naturam suam facilius redit quam exorbitet. Secundo ꝙ si ponatur ꝙ in diœc. Fessulanen. non sit locus insignis, & peritorum copia non possit haberi, certè commissio principalis non tenuit, & sic fieri non potuit subdelegatio, quod non tenuit cōmissio patet, quia locus commissionis ponderatur in omnibus casibus prædictę decr. statutum saltem ex mente. ita no. Ioan. And. d. §. in nullo. unde in casu. cap. cum uerò: & §. cum autem, non liceret extra locum ibi statutum impetrare ut ueniret ad illum. Item nec licet impetrare in loco non insigni, & ubi peritorum copia non possit haberi, quia ut prædixi locus cōmissionis est ponderandus secundum Ioan. Andr. & est de mente, & practica dictæ decre. statutum. Item rationes alle. faciendo in uno loco quod in alio fieri non potest; in
h casu isto maximè non procedunt. & primo standū [h] est hoc non esse uerum generaliter, nec de iure antiquo: imò est speciale in mandato facto a papa, ut in d.c. statuimus, de offic. deleg. ubi not. gl. ordi. seu saltem correcta sunt in hoc iura antiqua; sed hic specialitas debet stare in suis terminis: uidelicet quando inquisitio mandatur fieri per papam, & per potentiam, uel malitiam aduersarij non potest in loco expediri, in quo casu non sumus; & id quod sequitur in d. ca. statuimus, uel aliquid aliud &c. intelligi debet uniformiter: uidelicet quando papa mandat aliquid ex officio. Secus ergo in iudice impetrato per partes, quo casu potest aliter prouideri adeundo ordinarium ut supra tetigi. & est cōsiderandum ꝙ tex. in c. statuimus, dicit propter potentiam aduersarij, uel malitiam, & sequitur: uel alia rationabili causa: debes intelligere in qua pars nō sit in culpa. Sed in casu nostro pars quæ impetrauit in tali diœcesi cuius defectus maximè erat notus, fuit in culpa sic impetrando

[illegible] c [illegible] in [illegible] illa [illegible]

Addit. Quin. Mand. [illegible]

a ¶ [illegible] Al [illegible] p [illegible]

b ¶ N [illegible] ubi [illegible] q [illegible]

c ¶ [illegible] 433 [illegible] accep [illegible] is pro [illegible] in loco be [illegible] am, q [illegible] tamen [illegible] ex causa fieri [illegible] plura intra [illegible], et R [illegible] Fel. in [illegible] cum [illegible] 13. [illegible] Fra [illegible] nu. 170. [illegible] imminent [illegible] uel prop [illegible] coronari [illegible] sse. C [illegible] do. D [illegible] per [illegible] cgu. [illegible] D [illegible] n. 1. [illegible] qu [illegible] u. de p [illegible]

d ¶ [illegible] con [illegible]

e ¶ [illegible] de [illegible] §. 1. [illegible] uerò [illegible] in loco [illegible] tans, no fit [illegible] nul um ex [illegible] Moder. [illegible] q. 3 [illegible] ante [illegible] causam [illegible] bus, unde [illegible] ends.

f ¶ [illegible] V [illegible] d [illegible] §. [illegible] ni eri [illegible] 15 [illegible] q [illegible] A [illegible]

g ¶ [illegible] a e [illegible] e d [illegible] n [illegible] ff. [illegible] qu [illegible] de [illegible]

h ¶ [illegible] n [illegible] l [illegible] A [illegible] Imò [illegible] hunc [illegible] strin [illegible] & In. And. in [illegible] relinquit.

S V M M A R I V M.

1 Iudex appellanti [illegible] tempor [illegible] instanter apostolo [illegible] c [illegible] dens. postea uero [illegible] term [illegible] ad [illegible] los rec [illegible] iendum. an [illegible] appell [illegible] ioni d [illegible] di [illegible] ur.

2 De [illegible] Ap [illegible] olos a [illegible] est appe [illegible]

3 [illegible] ne equ [illegible]

ALLEGATIO CXIIII.

1 A [illegible] Iud [illegible] appell [illegible] a de [illegible] tur [illegible] tra [illegible] A [illegible] Et [illegible] hu cum [illegible] 2 [illegible] præ [illegible] quod [illegible] cis pa [illegible] tamen re [illegible] ha [illegible] N [illegible]

[illegible] pro [illegible] non [illegible] cle. [illegible]

a de a[illegible] re in [illegible] su[illegible] uit [illegible] m in [illegible] p

c re [illegible] cui d[illegible] ru[illegible] d[illegible] g[illegible] respondit: quia [illegible] respondere [illegible] tu[illegible] ne [illegible] re[illegible] r[illegible] in p[illegible] m[illegible] rtas antequam [illegible] c[illegible] nullo,& [illegible] pres[illegible] s[illegible] in d. cle. q[illegible] mus, super uer[illegible] & ita s[illegible] in d. c[illegible] quamuis ibi duos cas[illegible] addidi, [illegible] nd[illegible] ne[illegible]. dicta decret[illegible] sup[illegible]. de pp[illegible] qui[illegible] debet intelligi quando ex[illegible] cle. quam[illegible] æqu[illegible] t re[illegible] nde[illegible] m[illegible] rum sine certo termino expre[illegible] deneganti [illegible] prædixi, fortius eum qui nil respondit,& [illegible] d. cle. hoc [illegible] p[illegible] sè [illegible]

d tit de[illegible] qui nil [illegible] t, & hoc pu[illegible] de iure pro c[illegible]

A[illegible]t. Q[illegible]t. Mandosij.

a ¶ No[illegible] cui [illegible] cantur.] *Litera hæc est [illegible] ob cu ra[illegible] e c[illegible] raria uidetur puto ue[illegible] uerba supe[illegible] t, a [illegible] debeant [illegible] quòd [illegible] im mut[illegible] [illegible] li eram [illegible] ligas [illegible] uel tac[illegible] [illegible] fe de[illegible] uer[illegible] dum subd[illegible] tem[illegible]*

b ¶ [illegible] *c, a[illegible] c[illegible] eo.*

c ¶ [illegible] *d[illegible] use[illegible] su[illegible] s[illegible] s[illegible]*

A[illegible] in [illegible] dum de pr[illegible] c[illegible] p[illegible] m[illegible] b[illegible] non potuer[illegible] q, non potuit dene[illegible] [illegible], ne[illegible], pr[illegible] de [illegible].

d ¶ [illegible] *contr[illegible] ut pr[illegible] per uer b[illegible] re[illegible] ur[illegible] a La[illegible] item pro secunda opin. Anch[illegible]. con[illegible]. 2[illegible] 4. [illegible] d[illegible] nu. 4. [illegible] c[illegible] ne[illegible] iorem op[illegible] dict. leg[illegible] o. quam [illegible] ur [illegible] di. in fi. [illegible] tio[illegible]. ant[illegible] nu. 2. lo. de I[illegible]. nu. 21. [illegible] tali[illegible] u[illegible]. La[illegible] ur en[illegible] eam [illegible] Apost. a[illegible] de A[illegible] §. quæ[illegible] ellatio, in uer. [illegible] circa. ad[illegible]*

SVMMARIVM.

1 *Testamentum usurarij cautione non præstita nec de re sti. mentione habita non ualet.*

2 *Cap. quamquam de usur. lib. 6. an habeat locum in om nibu[illegible] ul[illegible]mis uolu[illegible]tatis.*

3 *V[illegible]us sub qu[illegible] forma testari possit et quæ requi rantur in eius cautione.*

4 *[illegible] su[illegible] manifesta qua iter probetur*

ALLEGATIO CXXV.

IN Dei nomine Amen. Factum [illegible] iu[illegible] m p[illegible] tal[illegible] est p[illegible] p[illegible] tur uid[illegible] Am[illegible] A[illegible] in [illegible] hi[illegible] p[illegible] suras p[illegible] m co[illegible] ho[illegible] [illegible] ne[illegible] E[illegible] m [illegible] tione no[illegible] pr[illegible] a [illegible] ad[illegible] [illegible] & [illegible], & o[illegible] [illegible], & eorum [illegible] dum, & [illegible] ,& [illegible] ta in [illegible] u[illegible] restitu[illegible], & [illegible] mis [illegible], & [illegible]

nem præstare necessarium est, & aliter condi testa-
mentum non ualet. Item certi sunt modi, argumẽta,
& probationes per quæ quis fuisse, uel esse manife-
stus usurarius comprobatur, & omnibus tribus con
clusionibus firmatis, resultabit, & inferetur ueritas
quęstionis, & negocij. Respondeo igitur ad primam
a quæ expeditur per tex. decr. quanquam, [a] de usu. lib.
2 vj. quo ad testamentum. † Quo autem ad alias ulti-
b mas uoluntates probatur per gl. ult. [b] dictæ decret.
quanquam, & per iura alle. in ea. & idem tenuit do-
minus meus Ioan. Cal. in donationibus factis causa
c mortis, [c] in sua quæstione quę incipit canonica in-
stitutione canetur. Quo antem ad legata etiam pia,
d [d] tangit Io. And. in dicta decre. quamquam super di
cta glo. ult. & clarius Bar. de Saxofe. in l. habeat unus
quisque. C. de sacrosan. eccle. Et non solum in isto ca
su, sed etiam in quocunque quem notoriè constaret
in peccato mortali decessisse, uel quia interfectus in
furto, uel seipsum occidit, uel similibus. ut extra de
furtis. cum fures. xxiij. q. v. placuit, nec in eorum re-
lictis est locus priuilegiis quæ a iure ciuili, uel cano
nico statuũtur, de relic. ad pias causas, ut scribit Bar.
3 in prealle. l. habeat. † Venio ad secundam conclusio-
nem, quæ probatur etiam in d. c. quanquam in fi. ibi
testamenta quoque &cæt. de forma ipsius cautionis
præstandæ esse uidentur inter alia, hęc omnia, videli
cet quod fiat coram eis quibus est restitutio facien-
da si presto sint, aut alijs qui possunt eis acquirere,
uel eis absentibus loci ordinario, aut eius uices ge-
renti, siue rectori parochiæ, in qua testator habitat
coram aliquibus fidedignis de ipsa parochia, aut ser
uo publico, de ipsius ordinarii mandato. Item si quã
titas receptarum vsurarum sit manifesta, illa debet
exprimi in cautione, alioquin aliam recipientes cau
tionem iudicis arbitrio moderandam, & debet esse
cautio idonea uidelicet per pignora, uel fideiussores
& hæc omnia habentur in textu in prædicta decret.
e quanquam. [e] Venio ad tertiam conclusionem, quæ
probatur per gl. quæ est in c. 1. de usuris lib. vj. & per
glo. quæ est in d. c. quanquã super uer. manife. & per
Hostien. in summa eod. titu. §. quæ pœna. uers. quo-
modo, & plene per Federc. de Sen. in opere suo. con
f sil. viii. [f] & inter alios modos est quo ad hunc casum
si quis fatetur publice se usurarium, & usuras resti-
tui mandat, & forte libros rationum tradi ut not. in
prealle. glo. in dicto. c. quamquam. Ex his conclusio
nibus sic probatis infero ad casum nostrum, & dico
ꝙ dictus Philippus testator de quo quæritur appa-
ret fuisse publicus usurarius, quia se publicè confes
sus fuit corã notariis, & testibus, vsuras restitui mã-
dauit, & codices rationum suarum exhiberi, ut patet
ex cautionis tenore supra relatæ, & hic modus pro-
bandi sufficiens est. ut supra satis clarè, & euidenter
probatum est in tertia conclusione. Item dico quod
dicta cautio non fuit sufficiens seu valida de iure, &
sic cautione legitima non præstita suum condidit te
stamentum, & decessit; & ideo eius testamentum, &
quęlibet alia eius uoluntas, & contenta in eo non te
nent, nec ualent ipso iure vt supra in prima conclu-
sione probatum est. Quòd autem non teneat dicta
cautio patet manifestè, quia in eo non est reperire ꝙ
fuit præstita coram eis, quibus restitutio erat facien
da, nec coram eis qui illis possunt acquirere, nec cor
ram ordinario, uel eius vices gerente: nec coram Re
ctore parochiæ: nec coram testibus de parochia, in
qua ipse testator habitabat. & licet fuerit pręstita co
ram seruo publico, non tamen de mandato ordina-
rii, quod requiritur ut in d. c. quanquam, & ibi glo.
g Item non fuit expressa certa quantitas usurarum [g]
ut requirit dicta constitutio quanquam, & sic quasi
omnia substantialia legitimæ cautionis defecerunt,
sine quibus dicta cautio non potest subsistere, quæ
a iure certam formam habet, ut supra probatum est,
& ipsa cautio non tenuit; & per consequens nec per
dictum testamentum, seu quæcunque alia ultima vo
luntas, uel contenta in eis non tenuerunt. Nec dicat
forsan aliquis dictam cautionem fuisse idoneam ꝑ
eo ꝙ dictus Philippus in dicta sua cautione pro di-
ctis vsuris restituendis hypothecauit omnia bona
h sua, [h] quo casu alia pignora, uel fideiussores non re-
quiruntur: quia de per se talis cautio uidetur suffice
re, per ea quæ scribit Ioan. And. in dicta decre. quan
quam. super gl. paupertas. in nouella; quia hoc non.
est uerum vt vidi, & legi consilium redditum per ip
sum Ioan. And. super testamento cuiusdam domini
Bartoli de Prato, per quod consuluit non sufficere
dedisse hypotecam cum bona usurarii alias restitu-
tioni obligata sint: & sic ibi conclusum fuit per mul
tos doctores Bononien. & sic obtinuit. Sed posito
quod talis hypoteca sufficeret; tamen alia substantia
lia, de quibus supra, requiruntur, quæ etiã in cau-
tione prædicta defecerunt, & sic clarè infertur, & cõ
cluditur ad quæstionem petitam & probatur respon
sionem supra factam de iure procedere.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶[Decre. quanquam.] *in fi. Bar. cons. 238. existens, ad fi. Bal. in l. falsus, col. 4. post nume. 10. uers. Hinc dicitur usurarius manifestus. C. de fur. & in l. si post nume. 7. uersi. uel nisi esset excommunicatus pro usuraria prauitate, ubi subdit hanc cautionem in extrema hora mortis præstari posse, & quòd hac decretalis quanquam est bene fundata in ratione. l. 3. C. si a non compe. iudi. Phi. Fran. super rub. de testi. lib. 6. quæst. 17. nu. 34.*

b ¶[Per glos. ulti.] *Et per Ioan. Mona. Archidia. Ioan. Andr. Gemini. & Phil. Fran. ad fi. ubi ipse Fran. hanc Lapi Allega. citare noluit, quam etiam ad idem citare debuit super rub. de testa. lib. 6. in 2. quæstio. post numerum 34.*

c ¶[Causa mortis.] *Contrarium consuluit collegium Mediolanen. ut per Bal. in l. executorem, nume. xi. uersi. modo uidi. C. de execu. rei iudi. & subdit rationes differentiæ quare magis probibeatur testari quam causa mortis donare, dicit tamen quòd hæc interpretatio uidetur captiosa, & in fraudem canonum, tandem iudicio ecclesia se supponit. Et quòd dispositio c. quanquam non habeat locum in donatione causa mortis uoluit præceptor meus D. Phi. Dec. consi. 196. in casu, nume. 4. Breuiter magis cõmunis opin. est pro Lapo. hic, & sic quòd idem sit in donatione causa mortis, prout Alexan. qui Lap. hic, & aliũ refert post nume. 2. C. qui testa. face. pos. Et Lap. hic sequi etiam uidetur distinguens ut ibi Fran. su*

T per

per rub. de testa. lib. 6. post nu. 34. uers. tertio quaritur quid in donatione causa mortis.

d ¶Legata etiam pia.] *Vide supra Alleg. 30. consilium fuit, nume. 3. ubi alios refero in Apostil. in uer. ad pias, & Lau. de Rodul. de usur. quæst. 121. nu. 2. nonnulli dicunt ualere legata ad pias causas quando apparet de contritione ipsius usurarij, licet non caueat. Aduerte tamen ad rationem Fran. Areti. in l. 1. C. de sacro. sanc. eccle. ante nume. 4. ubi etiam Lap. hic citans ponderat quòd licet quo ad usurarios, & alios notorios peccatores non debeat considerari aliquis eorum fauor, dicit tamen subesse fauorem eorum quibus relinquitur, & sic indistinctè uideretur tenendum quòd tam legata ad pias causas quorumcunque notoriorum peccatorum, quam etiam usurariorum manifestorum subsistant di-cto. c. quanquam non obstante, de quo per Geminia. & alios ibi, uide etiam in Tracta. usura. Ambro. de Vigna te nume. 233. ubi etiam citat Lap. hic, & Alleg. 30. & Phi. Fran. super rub. de usur. lib. vj. nume. 33. uers. Vltimo quæritur. ubi pulchrè discutit, Lap. etiam hic referens, & sequens, quinque limitationes subdens. Ad Lap. etiam hic se remittit Gemini. in dicto c. quanquam §. omnes, col. antepe. in princ. uers. Idem tenet Lap.*

e ¶In prædicta decre. quanquam.] *Et plenè, & pulchrè per Bal. in l. executorem, nume. 12. cum pluribus sequen. C. de exec. rei iudi. ubi reassumit, & declarat omnia membra pro forma requisita a dicto c. quanquã, ostendens qualiter impleri debeant, plures quæstiones ponens satis pertinentes, quæ ibi uideri poterunt, & Bald. ibi clarius loquitur quam Lap. hic, prout aduertit utrosque citans, & sequens Phili. Franc. in dicto c. quanquam. in princ. nume. 20. super glo. in uer. mandato, & Bal. etiam ibi sequitur D. meus in l. semper qui nõ prohibet, nume. 17. ff. de regu. iuri. Et quòd requisita a dicto c. quanquam sint de forma substantiali declarat etiam Abba. consi. 1. lib. 2. & sentit Lap. infra hac eadem Alle. uers. Item non fuit expressa, ibi. & sic quasi omnia substantialia, & postea ibi Quæ a iure certam formam habet, & uers. Sed posito q talis, & per omnes in dicto c. quanquam.*

f ¶Con. viij.] *Et per hunc supra Alle. 30. Consiliũ fuit, nu. 2. glo. in cle. 1. in uer. manifesto, ubi etiam Cardi. q. 19. nu. 23. & Imol. nu. 24. Bar. in l. 2. nu. 3. uers. quaero quis dicatur usurarius manifestus, & ibidẽ plena Apostil. Alex. ff. de fur. Abb. con. 81. uidetur q dictus, libr. 2. & in c. quia in omnibus, nu. xi. ubi etiam Apostil. in uer. manifesti Lap. hic sequitur alios etiam ad id referens. de usur.*

g ¶Certa quantitas vsurarum.] *Ita etiam declarãt Bal. in alle. l. executorẽ, nu. 18. uers. item requiritur in cautione q certa quantitas. C. de exe. rei iudi. Abb. consi. 1. post num. 2. uers. ut si quantitas extorta sit manifesta & c. lib. 2. Et Lap. hic sequitur Phi. Fran. in dicto. capit. quanquam, §. cæterum, in prin.*

h ¶Hypotecauit omnia bona sua.] *Quòd hoc non sufficiat uoluerunt & Bald. in d. l. executorem. C. de exe. rei iudi. post nu. 17. uers. Quia bona sunt tacite obligata, & non sufficit, & in aliis locis. Idẽ supra Alle. 74. quaro an res, post nu. 4. uers. si autem dicantur, & Lap. ibi, & Bal. ubi supra refert, & sequitur Phi. Fran. in dic. c. quanquam, in prin. nu. 21. de quo etiam per alios in d. c. quanquam.*

SVMMARIVM.

1 *Religiosus qui dedit in carceribus eucharistiam credens mulieri sibi referenti hoc posse facere de licentia parochialis præsbyteri: an incurrat pœnam & c.*

2 *Credulitas non leuis aut temeraria sed grauis aut probabilis a iure non reprobatur & excusat a dolo & culpa.*

3 *Credulitas probabilis uel non probabilis quæ dicatur.*

4 *Laicus an propria authoritate capere poßit clericum fugientem cum aliena re sine pœna excommunicationis.*

5 *Credulitas quando dicatur excusare credentem.*

ALLEGATIO CXXVI.

1 RActum super quo iuris consilium petitur tale proponitur. Quidam incarceratus in carceribus publicis ciuitatis Florentiæ, q carceres erant in parochia Sancti Simonis grauiter ægrotauit: & ita, q in articulo mortis ab omnibus esse putabatur. Quędã honesta matrona grauis, & antiqua, quæ ex deuotione, & salute animæ publicè curam gerit carceratorum dictorum carcerum & eis procurat alimenta, & alia plurima seruitia impartitur: & hoc vniuersæ ciuitati notum est: accessit ad quendam religiosum professum ordinis S. Petri de Murone, & eum requisiuit q veniret ad dictos carceres, & ministraret eucharistiam præfato carcerato, egrotanti; qui religiosus respondit q non poterat hoc facere sine licẽtia parochialis sacerdotis; illa matrona respondit, & dixit per sacerdotem ipsum tunc absentem, ante absentiam licentiam huiusmodi concessam fore; cuius matronæ assertioni idem religiosus fidem credulam adhibens, dictum sacramentum eucharistiæ ministrauit prædicto egrotanti alterius parochiano antedicto. Hæc omnia præfato sacerdoti redeũti innotuerunt, & acquieuit, & acquiescit & nullam iniuriam, uel grauamen sibi reputauit, nec reputat. Quæritur an dictus religiosus excusetur a pœna excommunicationis lata a iure in ministrando dictum sacramentum eucharistiæ parochiano alterius sine speciali licẽtia proprii sacerdotis per cle. 1. de priuile. Et vr̃ q prædicta qõ non sit dubia: nam si illa honesta matrona sic allequit, nec rector quęrelã facit, vel se grauatũ reputat, vnde procedat hęsitatio non satis video: quia rebus sic se habentibus pro veris, & sine dolo factis fore ꝓsumi dẽt; & si quis tertius dictũ religiosũ de ꝓdictis accusare vellet, vel in casu aliquo exceptionẽ excõicatiõis obiicere, nõ audiret solũ ꝓbans religiosum ministrasse dictũ sacrm̃ & prędictũ carceratum fore in parochia aliena: ratio

a quia põt esse q habuit licentiã debitã,[a] nec cogitur religiosus tertio fidẽ facere de licẽtia legitima: quie quid esset in parochiali sacerdote accusante. ista probantur per no. per Inno. & alios in c. super his, de accus. qui dicit q accusatus a tertio de periurio, probando q promisit se soluere centum in termino, &

b per terminum elapsum non infertur periurium,[b] licet non appareat de solutione. Sed ponat fortius q dictus præsbyter parochialis deducat hoc in quærelã, & neget se concessisse licentiam: adhuc uidetur q di

ctus

ctus religiosus excusetur a dicta sententia excom-
2 municationis, rō † est quia credulitas non leuis, nec temeraria, sed grauis, & probabilis a iure cōceditur, & illa excusat a dolo, & culpa: & per consequens a pœna. de senten. excommunic. cum uoluntate. istud probatur de sen. excomm. in c. inquisitioni. cum sua
c glo. xxii. q. iiij. Innocens. eum si. [c] Examinemus igitur an hæc fuerit probabilis, uel grauis, an leuis, uel temeraria. Et uidetur quòd probabilis, & grauis. Nā
3 probabilis † dicitur credulitas quando aliquid dicitur a bonis. ut no. glo. in d. c. inquisitioni. & leuis dicitur quando a leuibus personis auditur ut not. alia gl. in d. c. inquisitioni. Item credulitas non est probabilis, nec facilis in iudice qui in præiudicium partiū credere non debet: sed inter socios, & extra iudicium est facilis, & probabilis credulitas. hoc no. xxij. q. iiij. Innocens. & idem glo. in c. si quis uero. lxxxvj. dist. Item aut per credulitatem meam fit alteri præiudicium, & tunc punitur facilis credulitas, aut non fit præiudicium, & tunc facilis credulitas toleratur. ita no. glo. ij. q. 4. quam magnum. Reducēdo hoc ad propositum apparet ꝙ in casu thematis præmissi dicta credulitas fuerit probabilis, & tolerabilis ex omnibus præmissis causis. Primo, quia audiuit a graui ma
d trona, & honesta. 97. di. nobilissimus, [d] & quæ honesto, pio, & charitatiuo officio imposita erat, & alicui in ijs quæ ad officium suum pertinent facilius creditur. de frig. fraternita. Secundo, quia hæc matrona non referebat mala, sed bona; bonum apparens est si sacerdos parochialis se absentans concedit licentiam alteri facere quod ipse administrare nō potest. Tertio quia hic religiosus nō erat iudex, nec ex istā credulitate habebat ferre sententiam, sed erat extra iudicium. Quarto: nam per hanc credulitatem non fiebat præiudicium alicui, saltem graue: Leue enim est præiudicium ministrare uni carcerato eucharistiam, & in istis quæ sunt fori pœnitentialis faciliter permittitur credulitas, ut est notatū, quia in ijs non præsumitur quis calumniari quæ nam improbabilis causa poterat hunc religiosum mouere ad suspicandum quòd prædicta matrona falsum loqueretur cum ex hoc nullum emolumentum lucraretur, fortè, & suam, & morientis animas quantum in se decipiebat. de elec. dudum. nemo enim putandus est maleficium commisisse quo alius usurus est, & non ipse, ut dicit Quintilianus de oratore, & cum res ipsa festinantiam requireret in momento: nec tempus, nec locus patiebantur alterius deliberandi consiliū,
4 quo casu † etiā laicus sine authoritate superioris clericum in fuga constitutum cum re aliena potest inuitum detinere sine metu excommunicationis, ut
e no. in decre. cum non ab homine [e] de iudicijs, si igitur talis temporis penuria excusat laicum a sententia excommunicationis, quæ fertur in eum qui manus iniicit in clericum, fortius excusare debet religiosum qui Christiano existenti in fuga uitæ ministrauit eucharistiā, ne anima periclitaretur, cum anima sit præciosior rebus tēporalibus. de pœn. & re. cū infirmitas. ultra pdicta Bart. de Saxoferrato doctor
f eximius hanc materiā colligit in l. æquissimus. [f] §. do
5 lū. inter alia sic dicens, † aut credulitas est probabilis: puta quia procedit a communi opinione, uel fama, uel quando procedit a dicto hominis fidedigni, uel a dicto plurium personarum, & tunc talis credulitas excusat credentem. ff. de bo. li. l. Paulus. §. 1. & ad macedo. l. ij. & l. 4. §. miles. & l. mulier. de adulter. & l. cū quidam. §. quod. ff. de acquir. hære. Si uero credulitas est temeraria &c. non procedo, quia cætera membra non tangunt casum nostrum, sed apparet secūdum eum ꝙ probabilis credulitas excusat credentem, & apparet ꝙ illa est probabilis causa, quæ procedit a communi opin. uel a fama, uel a dictis fidedignæ personæ ut fuit in casu nostro. Rectè potest igitur concludi dictum religiosum ex causis prædictis excusari a sententia excommunicationis, cum sit medicina peccati ut. c. cum medicinalis, de sen. excom. libr. vj. peccata namque ex animo metiri oportet. cum uoluntate, & proposito maleficia distinguantur, de sen
g ten. excom. cum uoluntate. [g]

Addit. Quint. Mandosij.

a Quod habuit licentiam debitam.] *Hoc dictum Lapi pro nota. sequuntur Anto. de But. Imol. & Ioan. de Ana. in Alle. hic c. super iis. de accusa. & ibidem Feli. qui hanc Alle. citat ante nume. 17. Lapum etiam hic refert, & sequitur. D. meus Phili. Dec. in c. in præsentia, post nume. 24. uers. Et similiter dicit Lap. de proba. Et licet hoc dictum Lapi subtiliter impugnet idē D. meus in l. non hoc, post nume. 6. uers. Et similiter dicit Lap. C. unde legi. ego tamen opinio Lapi ueram, & communem existimo, ea præsertim ratione quia in criminalibus debet accusator concludenter probare crimen factum respectu tertij, prout etiam Lap. sequitur ac a Dec. ubi supra defendit Alcia. de præsumptio. par. 3. in 2. prin. Regu. præsum. 6. in 1. limi. uers. Adde pro hac limi. quod not. Lap. & Regu. 3. præsum. 1. nu. 7.*

b ¶ Non infertur periurium.] *Idem uoluit supra Allega. 53 an oporteat, nume. 3. uers. licet qui accusat aliquem de periurio, & Alleg. 89. ad fi. uers. Nam licet contra Titium de periurio. Feli. in Allega. c. super iis, numero. 16. de accusa. Alcia. in dicto Tracta. præsump. regu. 2. part. 3. præsump. 6. post nume. 1. uers. Limitat hanc conclu.*

c ¶ Cum simi.] *Et Lap. hic citat, & sequitur Alexan. in l. 1. numero 5. ff. de eo per quem fa. er. Et hanc Alle. adducere uoluit Apostil. ad Alexan. consi. 75. post numerum. xi. in uer. credens, uolu. 5. quæ etiam alios ad idem refert.*

d ¶ Nobilissimus.] *Idem uoluerunt glos. peuult. in l. Titio fundus ad fi. ibi & erat homo cui uidebatur credendum. ff. de conditio. & demonstra. quam pro singu. notant, & sequuntur Bal. in l. iuditia, post numerum 5. C. de rei uendi. & in c. cum contingat, ante numerum 3. de rescrip. Alexan. con. 28. uisis, nume. 6. lib. 1. Cur. Iun. consi. 19. uiso, numero 5. Hyppo. de Marsi. in Praxi crimina. in princi. numero 8. qui alios refert. Et hoc dictum Lapi citant, & sequuntur Feli. in Alle. c. cum contingat, column. 4. in princi. de rescrip. Anto. Corset. in Reper. ad Abb. in uer. accusatus de uulnere cum sanguine. in fi. & Parisi. consilio. 165. parum interest, post numerum 29. uolumi. 4. qui tamen Allega. hanc corruptè citat.*

e ¶Cum non ab homine.] *Et ibi Abba. post nume. 12. uers. & licet illa. idem tenet, & ibi Apostil. in uersi. similiter ad hunc se remittit, & etiam* Feli. *nume. 3. qui hanc communem dicit, Abba. in c. ut famæ, post nume. 6. uers. & refert Iuno. & ibi duæ* Apostil. *quarum altera ad Lap. hic se remittit, &* Feli. *in c. si uerò. 1. numero 2. de senten. excommuni. Lap. etiam hic citant, & sequuntur Roma. in l. de pupillo. §. si quis riuos, numero. 5. ff. de uo. ope. nunti. Firma. in suo reperto. in uersi. clericus in crimine deprehensus potest capi. Stepha. Aufre. de pote. secu super eccle. perso. Regu. ante numerum 14. hanc communem dicens, alios etiã referens, & Aegid.* Bos. *de Captura, nume. 3. & seq.*

f ¶In.l.æquissimum.] *Quæ est l. 1. ff. de eo per quem fa. erit, ubi etiam uide Ange. Ludo. Roma. Alexan. & Ias. &* Bar. *ibi, & Lap. hic sequitur D. meus conf. 487. in quæstione. nume. 12.*

g ¶Cum uoluntate.] *Et l. qui iniuriæ, in prin. ff. de fur. l. qui reipub. ff. de iniur. l. si non conuitij C. eo. D. meus consi. 234. in effectu, ante num. 5. & præalle. con. 487. nume. 13. & sequ.*

SVMMARIVM.

1 *Beneficio deuoluto uel reseruato in curia an redeat ad ordinarium per unicam Papæ collationem etiam si ille cui facta est collatio non possederit beneficium sed ex sua culpa in priuationem inciderit.*

2 *Traditio possef. beneficij per alium possessi facta per executorem reuocatum an ualeat.*

3 *Possidens beneficium altero in possessionem misso: continuans tamen possessionem an dicatur perdidisse.*

4 *Possessionem capiẽs authoritate propria & inuito possessore seu contradicente dicitur uiolentus.*

5 *Procurator generalis non intelligitur datus ad illicita.*

6 *Titulum habens possessionis iniustum qualiter prouidere debeat ut excusetur a dolo.*

7 *Iudex non est petendus in his quæ lex ipsa facit.*

8 *Bona hæreticorum licet sint ipso iure confiscata tamẽ executio confiscationis & bonorum occupatio ante sententiæ prolationem sunt prohibita.*

ALLEGATIO CXXVII.

1 ANastasius canonicus † S. Ensebij existẽs ca
a pellanus [a] d. nostri Papæ decessit: & quia
per eius obitum dicti canonicatus & prę
bend. vacauerunt in Romana curia per speciales re-
b seruationes [b] factas de huiusmodi beneficiis in curia Romana vacantibus Martinus ipsos canonicatũ & præben. sic ut præfertur vacantes impetrauit a dicto Papa sibi authoritate apostolica conferri per executores ad hoc per dominum Papam sibi specialiter deputatos, & facta sibi collatione de eisdem per dictum executorem in forma, processibus consuetis, & factis subdelegatis ut est moris quibusdam clericis nominatis, & in genere omnibus aliis qui fuerint super hoc per ipsum Martinum requisiti donec ad se duxerit reuocandum de inducendo ipsum Martinum in corporalem possessionem dictorum canon. & præben. Cum post hoc ad notitiam præfati executoris deuenisset ꝙ prædictos canonicatum & præb. quidam tertius tãquam canonicus possideret, & nolens contra iuris dictamen possessionem dicto Martino tradere, dicto tertio possessore non uocato; reuocauit in specie dictos subdelegatos per se nominatos, & in genere deputatos, & inhibuit omnibus eisdem ne in dicto negotio procederent: nec dictam possessionem traderent dicto Martino contra reuocationem, & inhibitionem: quæ intimata fuit legitimè, & personaliter prædictis subdelegatis in specie cum de præsenti in genere non possit fieri intimatio ut de se patet, adhibuit dictus tertius possessor talem cautelam, nã secum habuit pluribus diebus notarium publicum, & literas prædicti executoris, per quas apparebat de reuocatione, & inhibitione prædicta, & cum dictus Martinus procederet ad ecclesiam sancti Eusebii pro capiendo possessionem dictorum canonicatus, & præbend. & secum duceret, & haberet quendam clericum, ut sibi dictam possessionẽ tribueret vigore dictæ subdelegationis, factæ in genere. Idem tertius possessor in ipso limine ecclesiæ quam primum prædictus intrasset ecclesiam, antequam ad aliquem actum procederent eisdem Martino, & dicto clerico intimauerunt prædictam reuocationem, & inhibitionem, & præsentauerunt, præ-
c dictas literas dicti executoris, & protestatus [c] fuit ꝙ
dictam possessionem non caperent. Quibus non obstantibus idem Martinus inuito dicto tertio dictam possessionem quantum in eo fuit cœpit, & dictus clericus uigore dictæ subdelegationis factæ in genere dictam possessionem sibi tradidit; ipse tamen tertius possessor suam possessionem non dimisit, sed ea usus fuit, & utitur sicut prius, excepta dicta molestia quam dictus Martinus sibi intulit, & infert occasionibus prædictis. Ex prædictis quæritur per ordinem de infrascriptis quæstionibus. Primo quęritur nunquid ualeat deputatio dictorum executorum in genere. Secundo posito ꝙ ualuerit nunquid dicta intimatione facta ut præfertur potuerit dictus clericus tradere dicto Martino. dictam poss. Tertio nunquid per dictam traditionem possessionis factæ dicto Martino dictus tertius suam possessionem amiserit cum ipse tertius etiam post vsus fuerit sua possessione. Quarto nunquid prædictis sic se habentibus dictus Martinus ceciderit a iure suo. Quinto posito ꝙ cecidit a iure suo ita ꝙ ea causa vacauerint ipso facto ipsi canon. & præbend. nunquid reseruatio facta de illis per sedem apostolicam, & vacatio iuris in curia per obitum dicti Anastasii capellani domini Papæ expirauerit ita ꝙ extra curiam dicantur uacare. Sexto posito quod expirauerit, & extra curiam uacauerint, nunquid possit is ad quem spectat ipsos canonicatum & præbend. libere conferre non facta declaratione prius per iudicem competentem ꝙ dictus Martinus inciderit in dictam pœnam priuationis, seu excõicationis prædictæ, & seu ꝙ prædicti canonicatus & præb. uacent ex causis p̃dictis. Et uenio
d p ordinẽ ad dictas qõnes. Et primo [d] dico ad primã

quòd

ꝙ dicta gñalis deputatio executoris nõ tenuit de iu
re,&vt facta a deputato in gñe fuerũt nulla pso iure
tãquã facta ab eo qui iurisdictionem non habebat,
nec receperat sub dicta generali commissione, siue
enim isti subdelegati erant iudices,seu procuratores
seu defensores,siue executores,siue tutores,non te-
nuit dicta generalis cõmissio,per quam incerti sne-
runt subexecutores, hoc est expressum in decre.ad-
hæc sumus de rescrip.& ff.de procuratoribus.l.ii. &
de testa.tute.incertus.& institu.de lega.§.tutor.ex-
tra de arbit.innotuit.& hoc no.gloss.penultim.in di
cto capitulo.ad hæc quod not.gloss.de procura. capi
a tulo primo.uer.ii.in rub.libro sexto.† Ad secundum
dico quòd non potuit dictam possessionem trade-
re cum esset reuocata potestas tradita, etiã si tenuis-
set,quia vices non fuerũt commissæ in toto,uel sim-
e pliciter,sed donec ad se duxerit reuocandas: [e] uenie-
te igitur illa reuocatione cessat potestas commissa,
& maximè cum intimatio dictæ reuocationis fuerit
facta in specie nominatis; illis autem quibus com-
missio facta fuit in genere fieri non expedit,quia nõ
posset in specie fieri, & tamen etiam in specie facta
fuit ei qui tradidit dictã possessionem, ut supra pro-
3 ponitur,ergo nulla dubitatio.† Ad tertiam quæstio-
nem dico quòd dictus possessor suam possessionem
nõ amisit per dictum ingressum dicti Martini casus
est.C.comm.in.uel epistolas.l.inde.C. si per uim vel
alio.l. ult. ubi hoc est expressum, non enim apparet
expulsus, nec suspicatus fuit se posse repelli, ergo
f possessionem quam ante habuit adhuc retinet. [f] Ad
quartam quæstionem dico quòd sic,& hoc proba-
tur in decre. eum qui. libro sexto. de præbend. ij.re-
sponso. Licet gloss.ibi uideatur sentire ꝙ ille. §. non
habeat locum nisi in uiolento,& idem tenet Ioann.
And.super dicta gloss.in nouel.& idem videtur sen-
tire in decre.transmissa.de elec. Sed Archi.ut refert
Ioan.And.super dictis gloss.in nouel.intelligit vio-
lentiam eo ipso quòd sine authoritate iudicis, siue
executoris ingreditur; cuius opinio videtur verior
g .§ nam nulli est licitum administrare in præbenda an
tequam sibi assignetur ab eo qui assignari possit vt
no.Innocen.& Hostien. de concess. præben. propo-
suit.in princip.ergo secundum ipsum Archi.si aliter
administrat dicitur uiolentus ad hoc quod no. post
Innocen.& Compos.de elec.nihil est, & si bene vi-
deatur tex. in dicto capitulo. eum qui.de præbend.
lib.6.hoc uidetur dicere ibi uiolenti,& si dicatur illi
uiolenti qui authoritate propria & cæter. hoc etiam
patet inferius in litera ibi a sua temeritate refrene-
tur,non dicit a sua uiolentia,punitur ergo hæc auda
cia apprehendentis possessionem propria authori-
tate;& si ponatur ut in casu thematis præcedẽ.quòd
4 possessio capiatur authoritate † ꝓpria inuito posses
sore , seu contradicente statim apparet de uiolentia.
Sed si possessionem vacuam apprehenderet, posset
forsan dubitari & ita puto glo.& Ioan. And.intelli-
gere.non enim dubium quòd ei possessori contra eu
ius voluntatẽ,& quo inuito contradicente alius pos
sessionem cepit propria authoritate competeret in-
terdictum unde ui, in quo tamen duo sunt proban-
da possessio,& deiectio,seu spoliatio:satis enim dici
tur is qui incumbit possessioni pacificè si alius pro
pria authoritate ipsam possessionem ingrediat̃ pos-
sessore præsente, & contradicente licet posset vim li
citè repellere, & retinere possessionem: tamen hoc
non requiritur ut competat interdictum recuperan
dæ, seu unde ui:Immo etiam datur ei qui ideo non
accedit ad possessionem suam, quia dubitat se posse
repelli.possessio enim animo amittitur,& retinetur:
est tamen talis amissio culpa alterius qui prouoca-
tur,dicitur ille cuius culpa hoc fit uiolentus,& expo
liato competit interdictum,Concluditur ergo quòd
ex quo inuito,& contradicẽte possessore alius ingres
sus est possessionem, uiolentia dicitur illata, & hẽt
locum pœna dicti.c.ei qui.ii.respon.lib.6.& ipso iu
re amittit omne ius quod habebat ingrediens, & sic
prædicti canonicatus, & præbenda ipso facto vaca-
uerunt per dictum uiolentum ingressum dicti Mar-
tini. Nec prædictis obst.quòd dictus possessor non
dimisit possessionem,quia licet non dimiserit posses
sionem,tamen contra eam passus est violentiam, &
turbationem,& ubi solus erat in possessione libera,
modo sociatus,& turbatus,propter quam turbatio-
nẽ datur tędialis possessio, ut tedio affectus ueniat
responsurus.ur lite non contesta.c.quoniam frequẽ
h ter. [h] Iste ergo talis dicitur uiolentus qui propria
authoritate possessionem apprehendit. ut dicit tex.
in d.c.eum qui.ii.responso. Sed hic occurrit exami-
nare an dictus Martinus euitet dictam pœnam pro
eo quia non per se, sed per procuratorem generalẽ
dictam possessionem apprehendit. Et uidetur quod
5 sic,quia procurator † generalis non intelligitur da-
i tus ad illicita.de offic.uica. cum in generali. [i] & po-
test idem Martinus prætendere ignorantiam facti;
quæ excusat ut in regula iuris Ignorantia.de reg.iur.
lib.6.& hoc est uerum nisi ex postfacto tacitè,uel ex
presse ratum habuit,de senten. excommu.cum quis
k lib.6. [k] uel sufficit si sciebat procuratorem suum di-
cta possessione uti, uel eius uigore possessorem pri-
l mum molestare,& non prohibuit. [l] de sent. excom.
non est dubium.Item si primus possessor diu,uel no
toriè erat in possessione, præsumptio est quod ipse
m sciret ut no.C.de procur. si tutor [m] ubi glo.dicit ꝙ
publice sciebatur.facit.ff.de iuris & fac.igno.l.regu.
§.sed facti,posito quòd a principio nesciuisset, si po
stea sciuit, uel scire potuit, & non recessit a turba-
tione,uel procuratorem prohibuit, quę sciebat per-
n turbare,habet locum pœna; [n] immo forte ignoran-
tia non excusaret, nam licet excusaret a pœna crimi
nali etiã quod excusaret a dilecto,quod requireret
dolum,non tamen quãdo propter culpam puniatur
casus est.ff. de ui bon. rap. l.iii. hac occasione is de-
mum. Sed hoc ius loquitur de eo qui propria autho
ritate apprehendit,seu turbat possessionem,non ac-
quirit, ergo sufficit factum: sed posito quod dictus
Martinus non ueniret puniendus nisi propter dolũ,
6 ostendendo ipsum esse turbatorem possessionis† do
losum , nam ad hoc ut quis propter iustum titulum
excusetur, oportet quòd statim quòd ipse cogno-
scit iniustitiam tituli , & causæ suæ , debet desiste-
re,ut.ff.de adulteriis. l. adulterium cum incestu. §.
idem Pollioni.& de præbend.si benefic.libro.vj. Si
igitur dictus Martinus prædicta sciuit , uel sci-
re potuit , uel sibi notificatum fuit qualiter-

cunque apparet culpa sequi debet pœna. nam is qui uult possessionem alicuius apprehendere uigore alicuius sententiæ debet diligenter inquirere quis sit possessor,& eum facere citari,& si neglexerit puniet:ut in d.l.meminerint. Ista enim negligentia in non inuestigando possessionem est punienda,ut ibi patet.Eodem modo negligentia eiusdem fuit domini,quod procurator suus possessioné alterius turbabat,uel propria authoritate possessioné beneficii occuperat,& non curauit hoc uelle scire, debet puniri.

o Ad quintam o rationem dico quòd expirauit dicta reseruatio,& vacatio in curia per vnicam collationé. de elec. uintonen. Ad sextam & vltimam dico quòd potest fieri collatio dicti beneficii alia declaratione non facta,nec est necesse quod primo aperte iudiciú nullitatis seu priuationis ipso iure† intentent,quòd

7 enim ipsa lex facit non est necesse, quòd hoc petam a iudice.textus est in l.quæ sub conditione.ff.de condit.institu.nec obst.l.filio præterito.de iniust.testamen. quia ibi nec est necesse quòd testamétum principaliter dicatur nullú,sed sufficeret si ageretur petitione hæreditatis, & alio opponente de testamento incidenter quæritur de nullitate. casus est expressus de or.iudicio. l.j. & in casu quæsito videtur terminatum per gloss. super verbo iusto impedimento in de cre.commissa.de electio.quæ dicit,quòd statim elapso anno sub pœna priuationis rector parochialis ecclesiæ debebat ad sacerdotium promoueri, alias potest ecclesia alteri conferri non citato possessore, p licet tutius dicat possessorem citari facere,& declarari illum priuatum: tamen contrarium dicit seruari, & dominus meus Lapus abbas dicit quod cautè facit superior, scilicet statim conferendo sine alia priuatione per ea quæ scribit Ioan.And.post Hostien.de in integrum restitu.capitulo secundo.in glo.magna post Innocen.& Hostien.de censi.uenerabilis in magna gloss.circa medium uersiculo. Ex præmissis patet,& facit ad hoc quòd scribit Ioan.And.in Specul.

q de appellatione super rubrica q ubi dicit nulli dubium quòd requiritur declaratio quando appellans fuerit impeditus in primo anno exercendæ appellationis, ut sic appareat ipso iure competere secundú annum:tamen consultius dicit esse quòd se non implicet in illo iudicio, facit secundum eum extra de magistris capitul.fina.& quod ibi not.in glo. penul. & bene facit secundum eum.l.ibi alleg.ff.de condit. & institut. sub condi. §. fina. quam supra allegaui ibi pro iuramento remittendo non habet hæres adire cum iam sit iuramentum a prætore remissum;aggrediatur ergo secundum eum prosecutionem appellationis suæ,& si obiiciatur cursus fataliú respondebitur de causa ipsum impediente,& ad decre.cum secundum. de hæret. libro sexto. quam ibi pro contrario allega.respondit,quòd hic loquitur de lite in-

r choata prosequenda r saltem per appellationem; ibi de lite noua aggredieda requiritur declaratio,remittitur ad ea,quæ scripsit in decre.pro humani.infra allegata . Ita quoque in proposito conferatur beneficium vacans per priuationem,& si opponatur de collatione priuati, replicabitur de iuridica priuatione, & benefecit.ff.de bon.possessio.contra tabu.si termi net.cum suis concor.quas uide ibi in vltim.glo.me-

lius ad propositum facit decre. pro humani.de homici.libro sexto. quæ expressè dicit quod post senten-

8 tias ipso iure prolatas de quibus ibi liberè eorum beneficia alteri conferantur gloss.ibi exponit † liberè:

s idest non vocato possessore.Sed cótra prædicta s fortiter facit de hereticis.cum secundum.libro sexto.in fin.ubi licet bona hæreticorum sint ipso iure confiscata tamen executio confiscationis, & bonorum occupatio prohibentur ante prolationem sententiæ factam ab episcopo loci &cætera.ut ibi . Item uidetur facere contra ea quæ scribit Ioan.And. post Archid. in dicto capitulo. pro humani.super uer.requirátur, libro sexto.& ibi Archidiacono. videtur aliter intelligere etiam quòd not. Specu.de sentent.excommunica. c §.primo.in fin.ubi sic loquitur Specu.ex quo autem sententia lata est super aliquo crimine prælatus potest illum expoliare beneficiis quæ sub ipso habet, eo tamen prius uocato & super hoc sententia contra eum tanquam super notorio lata . Clerici tamen ad quos spectat electio non eligent alium sine superioris licentia, uel nisi eo prius vocato amoto per sententiam depositionis seu perpetuæ amotionis.remittit tamen ad no.per Inno.extra de accusa. qualiter.ii.gl.quando agit.prope finem.

Addit.Quint.Mandosii.

a ¶Cappellanus.] *Cappellani Papæ qui sint, & qui ueniant appellatione huiusmodi cappellanorum tracto in 5.quæsti.1.Reg.Cancel. Et quòd eorum beneficia sint reseruata probat tex.in extra.ad regimen, de præben. inter commu.uers.Nec non commensalium,& aliorum quorumcunque cappellanorum sedis eiusdem, quæ extra.Ad regimen.per omnes summos pontifices innouatur,prout uidere est in 1.Reg.Cancel. omnium summorum retropontificum a multis annis citra emanari solita,& super ea quæstio.1.& 2. declaro an illa Regula quo ad hanc extrauag.necessaria esset, & an oïa quæ dicta extra.contineat,& super utroque dubio pro opin. affirmatiua concludo. Cappellani Papæ multa habent priuilegia,de quibus meminit Pau.Castren. consi.338.*

b ¶Speciales reseruationes.] *Calde.consi.7. quis præferatur,sub titulo de rescrip.uers.Sed secus esset si beneficium esset generaliter reseruatum,puta si narretur per obitum alicuius cappellani Papæ,claré sentit,quòd hæ,quas Lap.hic speciales reseruationes nominat sint generales. Et quòd sint generales uoluit etiam Paris. consi.138.dico in ista,post nume.8. uolu.4. ubi sequitur dictum consi.Calde. Pro quibus uide Aene.de Falco. in Tracta.reserua.in 2.quæstio.princi.col.3. uers. Lap. Alle.127.& postea uers. Gaspa. de Calde. & in tota illa quæst. tractat quæ dicatur reseruatio generalis, quæ specialis,& de utraque etiam ego tracto in 4.quæstio.Probe.Regu.Cancel & in Glo.Facul. in princi.in uersi.ad perpetuam. Hodie autem non multum refert an reseruatio dicatur generalis,an specialis dummodo cum decreto irritanti,prout declaro in dicta 4. quæst. probe.Regu.nume.2.*

c ¶Et protestatus.]*Hæc protestatio fuit ad hunc effectum utilis,& forsan necessaria.Bal.in l. ob maritorú, nume.2.C.ne ux.pro mari.& quòd utrique uidelicet de lega.to,*

legato,& Martino fieri debuerit uoluit in fini.post Cuma.& Castreu.Iasan l.a diuo pio.§.si super rebus,ante nu.10.uers.Tu dic melius.ff.de re iudi.

d ¶Et primo.] De iure executor subdelegare non potest executionem generaliter omnibus qui fuerint requisiti, siue sub executores huiusmodi iudices esse dicamus,siue procuratores & catera.ut probat Lap.hic, & idem uoluerunt referentes,& sequentes Lap.Gemini.cons.75. in causa magistri,Idem Gemini.nu.8.& Phi.Fran.in c. sibi qui,post nu.4.uers.Tertio tene menti. de rescr.lib. 6.Tu autem aduerte quòd stilus Romanus aliter se habet,ut que plenam horum notitiam habeas,scias quod impetrata gratia beneficiaria licet in supplicatione signata de executoribus,& subexecutoribus nulla fiat mentio, in literis tamē quæ desuper expediuntur ex stilo cancellariæ apponitur clausula de qua infra,& si expediantur literæ per cameram in eadem bulla prouisionis clausula inseritur,si uero per Cancellariam tunc expediuntur super eadem re,& sub eadem data duæ bullæ,altera prouisionis,altera uero quæ nuncupatur executoria sub hac forma Pius &c. Ven. fratribus Amerin. & Thelesin. episcopus, ac dilecto filio Vicario Ven. fratris nostri Archiepiscopi Beneuentani &c.Hodie dilecto filio N. &c. rectori &c. ecclesiam prædictam &c. authoritate apostolica contulimus,& de illa etiam prouidimus prout in nostris inde confectis literis plenius continetur. Quo circa discretioni uestræ per apostolica scripta mandamus quatenus uos,uel duo, aut unus uestrum si, & postquā dictæ literæ uobis præsentatæ fuerint,per uos, uel alium,seu alios eundem.N.uel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem ecclesiæ &c.et. Contradictores &c.Nō obstan.&c. Fulminatur postea processus sub noīe unius ex executoribus, & sub delegantur sub executores in genere,in processu inseruntur literæ apostolicæ prouisionis, seu alterius concessionis, & inter alia dicitur in huiusmodi processu. Post quarum quidem literarum apostolicarum præsentationem &c.requisiti quatenus ad executionem &c.Nos igitur &c.præfatas literas, & hunc nostrum processum, & omnia in eis contenta uobis omnibus,& singulis notificamus &c. cæterum cum ad executionem præmissorum ulterius faciendam nequeamus ad præsens personaliter interesse &c.uniuersis & singulis D.Abbatibus,prioribus,præpositis,decanis,archidiaconis, cantoribus &c. cæterisque uiris ecclesiasticis in quibuscunque dignitatibus &cat.clericis,notariis, & tabellionibus publicis quibuscunque per ciuitatem, & diœcesim Beneuentan. ac alias ubilibet constitutis, & eorum cuilibet insolidū super ulteriori executione &c. authoritate apostolica committimus plenarie uices nostras, donec eas ad nos specialiter,& expreßè duxerimus reuocandas. Quos requirimus,monemus &c.Hic stilus hodiernus est in uiridi obseruantia, nemoque dubitet illum firmum, & ualidum non obstantibus adductis hic per Lap.& alios. Pro hoc stilo quem præmisi illiusque obseruatione uide supra scriptionem.c.non est uobis.de sponsa. in hac uerba.Idem scilicet Alex.III.archiepiscopis,& aliis prælatis per Angliam constitutis, quæ uerba pro hoc stilo ponderat Geminia.qui Lap. hic adducere uoluit in alle. capitulo. tibi qui,numero. 8. quem etiam sequi uidetur Phi. Franc. licet prius uterque stilum impugnasset post numerum.4.uersiculo.Tertio tene menti. de rescrip. libro sext. Pro quo stilo uide etiam Sarnen.de Manda. de proui.nu.144.ubi etiam Lap.hic citat.

e ¶Donec ad se duxerit reuocandas.] Hanc clausulam habes supra in formula processus fulminati,in uer.cæterum cum ad executionem. Similem etiam clausulam in substitutione procuratorum habes per Rot.386.si procurator,in prin.in no.ibi cum clausula tamen Donec eas duxerit reuocandas.

f ¶Retinet.]Et si ipse retinet,alter non potest possidere eandem rem uno,& eodem tempore.l.3.§.ex cōtrario. ff.de acqui.pos.Nec uidetur possessionem adeptus qui eam non retinet,seu retinere non potest.l.non uidetur. ff.de acqui.posses.

g ¶Verior.]Quam tenuit etiam supra Alle.119.quæro pone,col.3.uer.item hic non est dubitatio, & quam etiam,& distin.Lapi hic sequuntur,reassumentes uerba Lapi Gemini.in dicto c.eum qui.§.si. uersi. insuper, col.2.cir.medium,& Phi.Fran.col.1.uers. Sed Lap. in dicta Alle.& Stepha.Bertran.consi.292.uisis copiis, nume.9.lib.3.par.2.ubi plura ad rem nostrā adducit.

h ¶C.quoniam frequenter.]§.in aliis uerò casibus, & per Gemini & Phi.Fran.in Alle. c. eum qui. §. insuper. de praben.lib.6.Et Lap.etiam hic refert,& sequitur Pet.Rebuff.de paci.posseß.nu.233.

i ¶Cum in generali.] Lib.6. Et melius in l.si procurator,uers.quoniam nihil de hoc nomine exigendo mandasse uidetur,& ibi ad hoc notat glo. in uer. quoniam, & omnes,præsertim Iaso.nume.4.cum pluribus sequē. ubi Lap.etiam hic refert,& sequitur nume.16. de condi.inde.Idem uoluerunt Rot.Bellame.552.si procurator datus,Ludo.Roma.consi.60.mandatum tibi nume. 2.Late Feli.in c.1.nu.8.& seq.ut lit.non conte. Paris. consi.100.tritissimum est,post nume.7.lib.3.Et Lap.hic citant,& sequuntur Gemini.in Alle.c.eum qui, uersus si.de praben.lib.6.Et Lap.& Gemini.sequitur Rober. Stroz.in subscrip.ad consi.Sozzi.302.lib.2. Feli.in dicto c.1.ut lit.non conte.col.6.post medium,uers. Et dicit Lap.& Ioan.Bapt.Ferret.consi.21.uacante, ad fi. Hinc infertur acceptationem procuratoris inualidam non nocere domino.Bar.cons.73.quæritur utrum, nume.4.in 2.dub.D.meus Phi.Dec.in c. in literis, col.3. uers & ideo acceptatio beneficij.de offi.dele & Sarnē. in c.cum in multis de rescr.lib.6. ante nu. 102. qui & ad hoc probandum adducunt Lap.hic.

k ¶Lib.vj.]Et c.si.uersi.Idem fiet, de iureiur. eo.lib.Et hoc dictum Lapi sequitur Feli.in Alleg.c.1. ut lit.non contest.nu.12.in 3.declara.

l ¶Et non prohibuit.]Ad tex.in l. qui patitur.ff. manda.& in l.semper qui non prohibet.ff. de regu.iur. per hunc supra Alleg.119.quæro pone,col.penulti. & ibi alios refero in Apostil.in uers.falsum.& per Felin. in Alle.c.1.ut lit.non conte.nu.13.in 4.declara.

m ¶C.de procura.si tutor.] Legendum est C. de Peri.tuto.si tutor,prout etiam legendum esse supponit Gemini. in dicto c.eum qui,ad fi.referens, & sequens Lap. hic uers.Item si primus possessor.de praben.lib.6.Et ex illo tex.l.si tutor, iun.gloss.fi.eliciunt regulam quòd quis præsumatur scire ea quæ publicè fiunt, & sunt notoria,uel communiter dicuntur.Rui.consi.164.quamuis ex his, numero 19.uolu.5.Cur.Iun.consi.52.circa controuersiam,post numerum.4.& Paris.consi.138. dico in istis,nu.17.uolu.4.

n ¶ Habet locum pœna.] *Refert, & sequitur Geminia. in alle. c. cum qui. ad fi. uers. Et posito q. a principio nescimisset, de præb lib. 6.*

o ¶ Ad quintam.] *Idem quod Lap. hic supponit Oldra. cõsil. 57. papa reseruauit. dum uult illam reseruationẽ non expirasse ex quo collatio papæ effectum sortita nõ fuit. Idem etiam sentit Gemini. post Io. And. in c. 2. in fin. de præb. libr. 6. Idem magis in specie uoluit. Rot. Bisigne. eo. titu. 20. in antiquio. ad fi. ibi. Nec ueniant ad manus inferioris donec disposuerit &c. Et in fortioribus terminis Rot. 282. no. quòd ubi papa. in anti. quæ uult reseruationem sola collatione expirare, possessione etiam non subsecuta, quam sequitur Loffre. in paraphra. feuda. in c. imperialem. §. præterea si inter duos, in uer. reser uatio beneficiorum ac Dec. 181. beneficia & 207. licet. in no. Et Lap. hic citant, & sequuntur Phi. Fran. in c. statutum, nu. 7. de præb. lib. 6. & Sarnen. in 30. quæs. Reg. de Trien. nu. 2. ac Aene. de Falco. in tracta. Reserua. in 5. quæst. prin. nu. 1.*

p ¶ Non citato possessore.] *Quando possessor est ipso iure priuatus quòd non sit citandus, secus si sit priuandus, Gemini. in c. licet episcopus in fi. & Phi. Fran. nu. 2. de preben. libr. 6. sequentes Lap. hic. Ludo. Roma. consil. 499. summarius, ad 4. cum alijs seq. ubi latè Horat. Mando. filius meus in Apostil. in uer. auferre. & Lap. sequitur D. meus Phi. Dec. in c. cum sit Romana nu. 33. de appel. Hanc Alle. citare uoluit Maria. Sozzi. de citatio. art. 7. ante nu. 41.*

q Super rub.] *In 4. par. uersi. Ex prædictis quæritur an sit appellanti necessaria declaratio sequitur D. meus in capitul. ex ratione alios referens post num. 2. de appel. Et Lap. hic citare uoluit ipsum sequens Bertran. cons. 196. pro facili. post nu. 12. lib. 1. in primis.*

r ¶ De lite inchoata prosequenda.] *Idem concludunt Gemini. in alle. hic. c. cum secundum. §. 1. in prin. ibi secus si competeret in lite iam inchoata, Phi. Fran. in ca. ex ratione, col. 19. uersicul. Et hoc etiam sentit Lap. qui hanc Alle. citare uoluit, de appel. & Feli. in cap. Rodulphus, ante nu. 38. in 2. limi. de rescr.*

ſ ¶ Sed contra prædicta.] *Nõ declarat Lap. in qua opi. resideat, quo fit ut pro utraque parte a nonnullis citari cõsueuerit, uerum quia hæc est ultima opin. & cõmunis, & uera uidetur, tenenda est, uidelicet quòd declaratoria requiratur etiam in pœnis ipso iure incursis, per iura quæ Lap. hic adducit, nemo autem hanc materiam melius tractauit quam Feli. in alle. c. Rodulphus, post nu. 34 in uer. sed declaratoria sententia. de rescr. qui infinitos refert, sequens Lap. hic in 2. opinio. subdens postea quatuor limita. quibus omnibus rectè pensatis tollũtur omnia contraria, & hac ultima opin. Lapi firma remanet. Idem etiam uoluit Feli. in c. cum non ab homine, nu. 10. de iudi. utrobique tamen dicit Lapum hic intricatè loqui. Et Lap. etiam referunt, & sequuntur idem Felin. in c. præterea, ante nu. 3. de sponsa. Fran. in alle. ca. cum qui. §. 1. nu. 3. uers. licet in contrarium faciat, de rescri. li. 6. An. Barba. con. 51. scripsit sapientis fons, col. 14. uers. præterea adduco. lib. 1. Barth. Sozzi. con. xx. incipiẽte sæpenumero posito inter con. Cur. Seu. col. 12. post nu. 34. uer. & probatur ista. Hippo. de Marſ. super rub. ff. ad leg. cor. de fals. nu. 46. uers. Item pro prædictis faciunt. Idem Hippo. con. 10. casus dubitationis, num. 25. uers. & optimè facit quod uoluit Lap.*

S V M M A R I V M.

1 *Iudicio substantialibus carente processus redditur nullus.*

2 *Dicendo iudici ut arbitrio suo procedere possit an intelligatur ut etiam procedat per uiam inquisitionis.*

3 *Verbum uolueris de sui significatione propria uidetur importare uoluntatem absolutam.*

4 *Verbum ut iudex procedat etiam de facto quid significat.*

5 *Verba legis sic intelligere ut inde iniuriarum occasio oriatur absurdum est.*

ALLEGATIO. CXXVIII.

IN Dei nomine Amẽ. Factum super quo consilium petitur infrascripto modo, & ordine denotatur. Primo fuit prouisum per authoritatem habentes a Communi Floren. Anno domini Millesimo. ccccli. inter cætera quòd dominus Nicolaus domini Renuci della Ferro capitaneus custodiæ, & conseruator populi Florent. super capitan. durante officio possit, teneatur, & debeat cognoscere, & procedere de iure, & de facto prout, & sicut uoluerit, de hæresibus & homicidiis, hæreditatibus delegat. ex testamento, uel ab intestato a Calẽdis mensis Februarii proxime præteritis, uel circa, & pronuntiare, & declarare personam, & personas ad quam, & quas huiusmodi hæreditates, uel aliquæ illarum pertinerent, & ipsam, & earum quamlibet, & bona hæredita. seu in hæreditatibus, seu bonis defunctorum, cum effectu perueniri facere ad huiusmodi personam, seu personas, ad quam, seu ad quas declaratum est ipsas, uel aliquam ipsarũ pertinere, & possidere teneatur, vt omnibus & singulis personis huius hæredita. seu aliquam in prædictis ipsarum, seu bona hæreditat. prædictæ. seu quæ remansissent in hæreditatibus seu bonis defunctorum talium, seu ꝑ occupationes, seu quomodolibet detinentes a dicto tempore citra per omnem coactionem, & cohertionem, & de facto prout uoluerit cogere, & compellere cum effectu admittendum, & relaxandum pacificè, & quietè huiusmodi hæreditatem, & bona dictis personis ad quam, seu ad quas declaratum fuerit, ut prædicitur ipsas, uel aliquam ipsarum, seu ipsa, uel aliquid eorum pertinere, & in prædictis, & circa prædicta, & quolibet eorum pertinere, & in prędictis, & per eorum, & cuiuscunque eorum, & dependentiũ, & coherentium ab eisdem executionem, effectum, & super fraudibus & simulationibus habeat iurisdictionem, merum, & mixtum imperium, nec possit appellari, uel de nullitate opponi, uel aliquod aliud obiici

1 ab eius sententia. † Et quo ad primam sententiam videtur rationabiliter dicendum non tenuisse de iure, & executionem non meruisse, & quatenus meruit de facto, retractãdam esse; ratio quia iudex super crimine in ea deducto nõ habuit potestatem per inquisitionem procedẽdi, pro ut processit, & per hoc processus fuit nullus, quia iudicium caruit substantiali-

a bus suis, uidelicet pſona accusatoris. [a] l. 3. ff de diuer. & tempo. præscriptio. Et quia ad iudicis officiũ non

spectat

spectat inquirere nisi in certis casibus[b] & extra il-
c los. non o. in illa regula quæ a iure.de re iudic.[c] li.
2 6. † Non obstat arbitrium attributum[d] capitaneo
d procedendi super prædictis excessibus, per uerba in
tertia particula suæ iurisdictionis expressa, ibi dum
dicit; possit, teneatur, & debeat cognoscere, proce-
dere, & terminare, etiam de facto, prout uoluerit, &
etiam repertos culpabiles condemnare, prout uo-
luerit, inspecta conditione personæ, & qualitate de-
3 cti, † quia uerbũ uoluerit de sui significatione pro-
pria uidetur importare uoluntatem absolutam ex-
cepta fraude, & dolo, vt l. fideicommis. §. quãquàm.
e de legat. iij. & l. conditio. §. fi. ff. manda.[e] tamen hoc
non uerificatur simpliciter, sed prout interpretatio
huius uerbi concernit odium, uel præiudicium con
cedentis, sed prout concernit præiudicium tertij,
seu iuris alterius personæ læsionem, restringitur ad
uoluntatẽ rationi submissam, & ius alterius non le-
f dentem, quia sub uolũtate tali[f] non continetur cõ-
cessio iniqua, nec ius alterius enormiter ledendi. ff.
de testa. mili. l. j. coniuncta. l. in fraudem. & l. cum fi
lius. eo. tit. C. de patria po. l. iij. ad fi. & quod ibi not.
de inoffic. testa. l. si quando. in princ. & arguitur. ff.
de bo. lib. l. si libertus. cum si. & quod not. de offi. de
4 lega. ex parte. † Nec obstat illud uerbum etiam de
g facto,[g] quia per hoc intelligitur concessum iudici
h agere propter legem,[h] non contra: quia semper in
qualibet quacunque plena, & generali potestatis at
tributione subauditur duntamen nequid turpe, ne-
quid illicitum, nequid iure prohibitũ faciat, ut præal
leg. l. 1. de milit. testa. coniuncta. l. dotale. & l. in frau
dem. & cum filius, & l. si a milite. §. 1. & 2. eod. tit. &
ff. quod quisque iuris. l. 3. §. si procurator. de condi.
indeb. l. si procurator. §. Celsus. de priuilegijs cred.
l. si pater. ad muni. l. libertus. §. imperator. & l. si quã
i do. C. de inoffic. testa. cum concor. absurdus[i] enim,
& prauus intellectus semper est euitandus, etiam fa
ciendo uim literæ ut l. scire oportet. §. aliud. de excu
5 sa. tut. ff. de legi. l. benignius, & l. ambigua. † Sed ab-
surdum esset sic uerba legis intelligere, ut inde in-
iuriarum oriatur occasio unde iura nascuntur, nec
obstat si dicatur ꝙ cõcessio arbitrij operatur super
k electis modis[k] procedẽdi, licet non operetur super
decisione ut no. Ioan. And. in c. sæpè, & ꝙ procede-
re per inquisitionem in casibus non concessis à iu-
re concernit formam procedendi & modũ, quia hoc
rationabiliter negari potest, quia imò cõcernit exe
cutionem iuris agendi, & ius in iudicium deducen-
di, quo ad personam deducendam. & sic excep. pe-
remp. intentionis quo ad iudicium in iudicium de-
ducendum ius sibi competens tantundem operatur
suæ personæ respectu quantitatis peremp. iuris re-
spectu cuiuslibet agentis quia quo ad eum liber sit
reus ut. l. loci corpus. §. competit. ff. si seruit. ven. Se-
cunda ratione principali uidetur dicta sentẽtia nul-
la, ex eo ꝙ continet repugnantiam, & iuris errorem
expressum, & hoc ea ratione quia primo præmittit
dictum Ioannem condemnatum dolo induxisse do-
minam Andriolam, ad transigendum secum super
iure dictæ dominæ competenti ex testamento, & hę
reditate dicti testatoris, & per consequens etiam su
per contractu depositi quo. tenebatur dictus Ioan-
nes dictæ hæreditati, ex quo sequebatur transactio
nem dictam fuisse nullam, præsertim cum non præ-
supponatur processum fuisse ad traditionẽ. ff. de rõ
di. inde. l. in summa. in princ. vers. si autem euidens.
& C. de in integ. restitu. l. de tutela. & quod ibi not.
& de transac. l. sub prætextu instrumentorum. cum
sua materia. deinde in dicta condemnatione subijci
tur publicatio iuris ex dicta transactione quæsiti di
cto Io. in parte præsupponitur dictam transactionẽ
l tenuisse & per consequens contradictio[l] implica-
tur, igitur sententia nulla ut. l. ubi repugnantia, de
reg. iur. & uidetur substantialiter de prima senten-
tia ex quo sequitur ꝙ executio fuerit iniusta, & ꝙ
debeat retractari. C. de ex. re. iu. l. minus proprie. ff.
de euic. l. si minor. §. 1. & quod ibi no. ff. de ferijs. l. j.
post principium. C. ne uxor pro mari. l. si maritorũ,
& C. de priuilegijs fisci. l. j. & posito ꝙ dicta senten
tia mereretur executionem aduersus dictum Io. in
eo in quo ipsum condemnauit, videlicet in medieta
te bonorum, rerum, & pecuniæ dictæ hæreditatis
existen. in ciuitat. Floren. & id totum quod esset pe
nes ipsum Ioan. vel alium de bonis hæreditatis dicti
Tomasi. quod spectaret, & pertineret ad dictum Io.
tamen certo certius est ꝙ in plus, uel in alia parte
bonorum maxime qui dicuntur.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶ Persona accusatoris.] *Sine accusatore nemo regula-
riter damnatur dicente Domino mulier ubi sunt qui te
accusant, & postea nec ego te condemno. Ioan. cap. 8.
l. rescripto. §. si quis accusatorem non habet. ff. de mu-
ne. & bono. Barto. in l. congruit, nume. 3. de offi. præsi.*
b ¶ Inquirere nisi in certis casibus.] *Iuxta tex. in l. si
quis in hoc. iun. glo. 1. C. de epi. & cleri. l. 2. §. si publi-
co, iun. glo. in uer. sine accusatore, quæ enumerat casus
in quibus per uiam inquisitionis procedere licet. ff. de
adulte. Bar. in extra. ad reprimen. in uer. inquisitionem.
Bal. consi. 124 quidam Coguus, ante num. 2. ubi legen-
dum est quòd de iure communi inquisitiones non sunt
permissæ nisi in quibusdã casibus expresis in iure. uol.
5. Ludoui. Roma. syngu. 519. Inno. dubitat, ubi subdit
quando per inquisitionem procedi possit. Rober. Maran.
in suo Specul. post princ. 6. & ulti. par. dum de inqui-
sitione tractat in 1. quæst. nume. 6. & postea declarat
quæ dicatur generalis, quæ specialis inquisitio, quali-
ter, & ad quem effectum fiat, & plura de inquisitione
tractat, quæ ibi, & apud Ang. de Malefi. in prin. in uers.
hæc est quædam inquisitio, cũ sua glo. seu Additio. Au-
gu. uideri poterunt. Et quòd inquisitio sit remediũ extra
ordinarium probat Tho. Gramma consi. crimina. 28. in
causa eiusdem. numero. xi.*
c ¶ In illa regula quę a iure de re iudi.] *Legas in illa re
gula, quæ contra ius, de reg. iur. Pro qua regula ultra
Dyn. & alios ibi uide Feli. in c. 2. in prin de testi. & D.
mcum consi. 502. ex duobus. numero. 1.*
d ¶ Arbitrium attributum.] *Vide Gemini. in c. 2. nume.
10. & ibi Apostil. in uer. & idoneo, ad hunc se remit-
tit. de iura. calum. lib. 6. & quæ scripsi in Glos. facul. in
2. com. in uer. arbitrio.*
e ¶ L. conditio. §. fi. ff. manda.] *Hæc l. non reperitur, pu-*

to quòd

to quòd Lap. citare voluerit l. creditor. §. Lucius. ff. mãda. ubi est tex. in terminis eius quod voluit Lapus hic. Et ad idem illum tex. adducunt glo. in ver. defensiones, in cle. sæpè. de uer. signi. Bar. in extra. ad reprimendum, in ver. uidebitur, uers. Secundo quòd dolus absit. Abb. in c. dilecti filij, nume. 8. de iudi. ubi Apostil. in ver. pro ut, hanc Allega. ad idem citare uoluit. Feli. in c. 1. post num. 51. uers. Et si dicatur committimus uoluntati tuæ. de constitu. & Cur. Iun. consi. 50. præsupponitur., numero. 6.

f ¶ Sub uoluntate tali.] Hoc dictum Lapi pro nota referunt, & sequuntur Ludo. Roma. qui hanc Alleg. citare uoluit in l. 1. ad fi. prin. nume. 23. ff. de no. ope. nunti. in l. filiusfami. ante nume. 19. ff. de dona. & consi. 20. uiso puncto, post nume. 3. Feli. in c. significauerunt. de testi. qui Lap. hic, & non Alle. 6. citare uoluit, & Nico. Boe. Dec. 284. & dic. post nume. 7. Idem etiam uoluit Abba. in Alle. c. dilecti filij. de iudi. nume. 8. uers. Et potest dici ut supra quòd per hoc non potest tollere ius alterius. Et Lap. etiam refert, & sequitur Mar. Ant. Blan. in tract. de compromis. in 1. quæ. prin. in uer. de facto, post nu. 24.

g ¶ De facto.] Maxima est potentia huius clausulæ de qua per Bar. in extra. ad reprimen. in uer. uidebitur, ad fi. ubi etiam quòd clausula de facto æquiparatur clausulæ manu regia. Idem uoluerunt Cardi. in cle. sæpe, in §. seu uers. non sic tamen, in 4. q. post nu. 6. de uerb. sig. Sozzi. consi. xij. quoniam in præsentiarum, col. 1. in fi. uersicu. Quoniam illud uerbum. Cor. consi. 218. licet super. nu. 10. lib. 1. qui hanc alleg. citare uoluit, consi. x. quod dictum. nu. ix. lib. 2. ubi refert, & sequitur Lap. hic, cons. 243. in hac. uolum. 4. D. meus consi. 434. placet, nu. 4. qui etiam Lap. hic refert. Et Lap. etiam sequitur Sozzi. consi. 13. in signis, post nu. 6. uol. 4. Defendere promittit de iure, & de facto quomodo accipiatur, Bald. in l. 1. col. 2. ff. de euictio. De facto instrumenta mãdentur executioni. i. executiuè, sine ordine cognitionis seu non seruata solemnitate iudiciorum Bal. in alle. l. 1. ad fi. ff. de euictio. Idem Bal. in Marga. in uer. ecclesia. uer. sed pone dicit statutum quem & Lap. hic sequitur Cel. Vgo in clausulis compromis. in uer. clausa de facto posita in statuto, qui hanc allegat. citare debuit. uide etiam eundem Cal. in praeceden. uerbis, seu clausulis. Pro qua clausula etiam uide practi. Papien. in for. Actio. realis in gl. summariè, & de plano, & ibi Apostil. ad Lap. hic se remittit, Firma. in Reper. in uer. de facto, ubi hanc Allega. citare uoluit. pro qua etiam uide Mar. Anto. Blan. in tractat. de compromis. in 1. quæst. prin. in uerb. de facto.

h ¶ Propter legem.] Lege in præter legem. Idem uoluerunt citantes Lap. Ludo. Roma. super rubr. ff. de arbitr. nu. 38. & consi. 248. hæc sententia. in fin. Amad. de sin dica. nu. 142. uersic. Vnde dixit Lap. firma. in Reperto. in uer. clausula de facto posita in statuto, ubi hanc alle. citare debuit. Et Cal. Vgo in praeceden. Apostil. citatus, sequens Lap. & Roma.

i ¶ Absurdus.] Hoc dictum Lapi referunt, & sequuntur Io. Neuiza. in sua Syl. Nuptia. lib. 1. num. 196. Stepha. Bertr. in. consi. 215. etiam nec ego, num. 3. lib. 2. par. 1. consi. 38. & casu, numer. x. consi. 55. multa sunt, ante fin. & consi. 177. ponitur in facto, ante nume. 3. lib. 2. part. 2.

k ¶ Super electis modis.] Lego super certis modis. Vt sensus sit quòd concessio arbitrij operetur solum quo ad modum, seu figuram procedendi, seu quo ad solemnitates iudicij, & dum ad hoc citat Io. And. in c. sæpè, dic tu in cle. sæpè, in uer. defensiones legitima, uersi. Et si dicas arbitrium. de uerb. sig. Ad hunc se remittit Alex. in l. milites, post nu. x. ff. de mili. testa. ubi tractat de uigore arbitrij alios referens.

l ¶ Contradictio.] Aristotelicum est uocabulum hoc. De qua contradictione ipse Aristo. tractat. in lib. 1. de interpreta. sub rubr. de Affirmatione, negatione, & contradictione, dicens sitque hæc contradictio affirmatio, atque negatio, quæ sunt opposita &c. & alijs in locis. Et quòd aduersa, seu contraria petens nõ audiatur, & succumbere debeat probat etiam text. in l. 1. C. de furt. & in c. sollicitudinem, in fin. de appel. De quo etiam per D. meum con. 348. uisa post priu. & per Paris. con. 5. uniuslius, nu. 157. uol. 4.

S V M M A R I V M.

1 Bona coniugis etiam si sit dos an applicentur monasterio ubi intrat de consensu uiri etiam si sit factum pactum de dote lucranda.
2 Professionem religionis non facit qui bona non offert aut eis renuntiat.
3 Monachatus & conuersio in quibus differant.
4 Promissio obedientiæ an sufficiat ad professionem.
5 Forma secundum quam debet fieri professio quæ sit.
6 Vinculum matrimoniale an per ingressionem religionis soluatur.
7 Iuramentum an ampliet seu restringat contractum.
8 Professio in religione per quæ uerba inducatur.
9 Conuersus transiens ad religionem intelligitur renuntiasse proprijs.
10 Professio est certe religionis solemnis promissio.
11 Promittere obedientiam monachalem idem est, quod profiteri.
12 Intrans religionem mendicantium necesse est ibi stet per annum ante professionem.
13 Indicia concludentia quem uelle religionem intrare quæ sint.
14 Professionis modi sunt quinque.
15 Solemnitates quæ seruantur in ingressu religionis faciunt professionis præsumptionem.
16 Deferens habitum nouitiorum per annum in ætate discretionis an sit professus.
17 Profiteri unam de religionibus approbatis quando quis dicatur.
18 Ingrediens monasterium desinit esse dominus & possessor suorum bonorum.
19 Vxore ad religionem transeunte ad quem dos transferatur an ad uirum an ad monasterium.
20 Spiritualia non debent temporalibus commisceri.
21 Profitens religionem intelligitur tacite bona offerre.
22 Donatio generalis an extendatur in ijs quæ in specie uerisimiliter erant danda.
23 Pactum inter uirum & uxorem per quod deterioratur conditio mulieris an sit ualidum.
24 Ingressu religionis tollitur ius patri quæsitum exheredanti filium propter ingratitudinem præteritam.
25 Licentia data mulieri ingredienti religionem de bonis suis

*suis disponendis uidetur esse data in morte; quia ci-
uiliter moritur.*
26 *Simplex professio an differat a monachatu.*
27 *Vxor an per ingressum religionis desinat esse uxor.*

ALLEGATIO CXXIX.

a FActum super quo [a] iuris consilium quæri
1 tur tale esse proponitur. † Quædam mu-
lier ętatis maturæ, & quæ successiuos
duos uiros habuit legitimos, uolens secundum fu-
gere,& mutare,& ad religionem transire,ac religio
nis habitum assumere, & in eo continentiam profi-
teri.ut asseruit:petit ab ultimo viro suo legitimo ut
noto suo faueret,ac sibi licentiam, parabolam,& cõ
sensum,ad religionem libere trãseundi, & habitum
religionis quem sibi placuerit assumẽdi, & in ea cõ
tinentiam profitendi cum ipsius viri beneplacito,
& uoluntate largiretur:qui uir habita super ijs solẽ
ni deliberatione,& maturo consilio;spontè, & non
per ignorantiam iuris, uel facti ex certa scientia, &
pro suæ animæ salute dedit,& concessit eidem mu-
lieri uxori suæ licentiam, & parabolam, & consen-
sum uotum solenne emittendi, religionem intrãdi,
habitum religionis assumendi,& continentiam pro
fitendi,& omnia faciendi,quæ sibi placuerit in præ
dictis,& circa prædicta:& promisit honestè uiuere,
& renuntiauerunt hincinde omni iuri quod unus
in alium haberet,& promiserunt,& iurauerunt præ
dicta omnia plenè obseruare, & contra non facere,
uel uenire: Postea præfata mulier narratis omnibus
& singulis supradictis,cupiẽs ut asseruit animæ suæ
prouidere saluti,seculũ fugere,& mutare: iugo obe
dientiæ se subdere,& residuum uitæ suæ orationi da
re,& disciplinæ regulari se subijcere, & ut iustius in
Sancta Camaldulen. religione libere ualeat omni-
potenti domino famulari, cõstituta in pręsentia ve
nerabilis patris domini Abbatis mon. conuentus
S. Saluatoris de Florentia ordinis Camaldulensis,
fratrum, & monachorũ dicti monasterij capituli, &
conuentus cum deuotione,& reuerentia debita fle-
xis genibus obtulit seipsam omnipotenti Deo, &
beatæ Mariæ uirgini gloriosæ beatissimis confesso
ribus Benedicto Romualdo patronis institutori-
bus regulæ,& ordinis Camaldulen.& toti curiæ cele
sti,& domino Abbati prædicto pro se,& suis succes-
soribus,promittens,& profitens dicta mulier ex cer
ta scientia,non seducta, sed spontanee & liberè sta-
bilitatem suam,conuersionem morum, obedientiã
usque ad mortem,reuerentiam debitam,honestatẽ,
pudicitiam, & castitatem secundum regulam beati
Benedicti confessoris, & secundum institutionem
ordinis Camaldulen.& Monast. S. Saluatoris præfa
ti propter quę dictus dominus Abbas nomine suo,
& successorum suorum incorporauit, & recepit in
b oblatam, [b] commissam & conuersam [c] dicti mona-
c sterij,& ordinis prædictam mulierẽ genuflexam,&
iunctis manibus rogantem se recipi, & eam cum of
ficio, & orationibus Christi nomine Inuocato, in-
duit habitum ordinis, & religionis Camaldulensis,
& oblatarum,& conuersarũ Monast. & ordinis præ
dictorũ,& sic in in tali habitu perseuerauit pluribus
annis,& simul stetit, & vixit inter alias oblatas con
uersas, & professas dicti monasterij vsque ad exitũ
suæ uitæ. Item reperitur ꝙ ante prædicti uir,& v-
xor ad inuicẽ solennius compromiserant in bonos
viros omnes,& singulas lites,differentias,quæstio-
nes,controuersias de penden. coheren.& earundem
annexas & de ipsis & super ipsis omnibus de iure
& de facto mercantiali more,& ad æquitatem laudã
di,& sentẽtiandi, cum potestate plenissima,etiã de
iure vnius partis auferẽdo,& alteri parti dando, uel
cum pacto ꝙ illud quod fuerit sententiatum intelli
gatur fuisse lis,quæstio,& controuersia inter eos,&
uenisse in dicto compromisso, promittens se solen-
niter peracto dicto laudo executioni mãdare, & nõ
appellare, & aliquid non opponere per quod execu
tio laudi retardaretur ommissa legum, & constitu-
tionum communis Flor. iuris,uel facti consuetudi-
ne fauorabili quibuscunque,& iurauerũt omnia, &
singula contẽta in dicto compromisso, & omnia &
singula sequẽtia ex eo attẽdere,& obseruare, & con
tra non facere, uel uenire per se,uel per alium nullo
modo,iure,uel causa in curia, uel extra sub pæna,&
religione,& uirtute præfati iuramenti,qui arbitri vi
gore dicti compromissi laudauerunt,ꝙ dictus uir fa
ceret dictæ mulieri finem pro pactis de quibus in-
fra dicitur & omnia ipsi per suam sententiam fece-
runt,& absoluerunt prout infrascriptum est & con
tinetur, & dicta mulier, & uir dictum laudum ratũ
habuerunt, & confirmauerunt, & emologauerunt,
& iurauerunt in eo contenta obseruare, & deinde
dictus vir fecit eidem mulieri rationem, pro se, &
suis hæredibus, & bonis, finem generalem æquita-
tis,& libertatis absolutionem remissionem, transa-
ctionem, & pactum proprium de ulterius non petẽ
do,inquietando, uel ipsam mulierem,uel eius hære
dum bona,seu iura,& omni, & toto eo de ijs omni-
bus singulis,ꝙ & quæ idem uir à dicta muliere pe-
tere,& exigere ꝓsequi, vel requirere uallet, uel pos-
set quocunque modo,iure,vel nomine,titulo,vigo-
re, siue ratione, vel occasione quacunque,quę dici,
vel quomodolibet possit excogitari,purè,in diẽ,uel
sub conditione,cum scriptura,vel sine,vel aliquo a-
lio modo,seu iure dicto viro tunc, vel in futurũ prę
tendere posset,mediante persona dictę mulieris re-
mittens per pactum eidem mulieri, vt per stip. pro
se,& pro suis hęredibus nomine ius, tam reale, quã
personale eidem uiro competens contra dictam mu
lierem,tã ex uigore matrimonij contracti inter eos,
seu alio modo, seu quocunque generali,vel singula
ri ex quacunque causa pręsenti, uel de pręterito per
iura purificata,seu purificanda,seu cuius dies uene-
rit, uel adhuc pendet,liberans, absoluens idem uir
dictam mulierem,& eius hęredes, & bona per aqui
lianam stipulationem acceptilationem legit. inter-
posit.omnia per omnia, & singula iura Infrascripta,
cartas,& scripturas, per quæ, uel quas ullo modo,
uel iure,aliquod ius habeat,vel haberet, uel conse-
qui,aut prętendere posset,tam de iure, quam de fa-
cto,tam ratione cuiuscunque usus,usufructus, ui-
gore matrimonij,quã altero quoq; modo, iure, vel
causa, & pro cassa,& vana, habere voluit & manda-
uit & ꝓmisit,& conuenit eidẽ mulieri retro,& stip-

pro

pro se, & suis heredibus, & bonis contra ipsam mu
lierem, vel eius hæredes in perpetuum non litigare,
inquietare, uel imbrigare, molestare, aut in iudiciũ
trahere, uel uocare, tam in iure canonico, uel secu-
lari, aut aliquid nouitatis, vel grauamen per se, uel
alias directè, ucl per obliquum facere, uel inferre,
aut fieri facere, in iudicio, uel extra, & renuntiauit
omni beneficio generali, speciali, canonico, uel ciui
li, & iurauit prædicta omnia obseruare, & non con
trafacere, uel uenire, per se, uel alium, directè, uel in
directè in iudicio, uel extra. Post hæc omnia dicta
mulier sine liberis decessit. Et prædictis omnibus
non obstantibus prædictus uir petit, seu requirit à
dicto monasterio tertiam partem bonorum dudum
dictæ mulieris, & hæc prætextu legis municipalis
disponentis, ꝙ uxore moriente sine filijs testata, uel
intestata vir succedit sibi in tertia parte bonorum
suorum: monasterium uero contradicit asserens om
nia bona dudum dictæ mulieris prætextu, & occa-
sione prædictorum ad dictum monasterium specta
re. Queritur q̃d iuris. Pro cuius declaratione ex præ
misso themate elicio quasdam quæstiones. Primo
nunquid per prædicta dicta mulier fecerit plenè
professionem dicti monasterij, ita ꝙ tempore in-
gressus omnia bona sua transierint in dictum mona
sterium. Secundo supposito ꝙ fuerit plenè profes-
sa, & bona sua fuerint in monasterium translata, nũ
quid tertia pars dictorum bonorum dictæ mulieris,
in quibus dictus vir secundum dictam legem muni
cipalem succedere debet, translata fuerit in dictum
monasterium per dictum ingressum. Tertio nun-
quid dictum compromissum, & dictum laudum ex-
inde secutum, approbatio, & emologatio, remissio,
renuntiatio, & iuramentum prædictum obstent ne
dictam tertiam partem dictorum bonorum petere
possit. Et licet prædictæ questiones, rectè intuenti
dubiæ non uideantur, ut tamen dubiæ appareant
uel efficiantur, arguam ad utranque partem, & con
2 cludam quod iuris esse putauero. † Redeo igitur ad
primam quæstionem, & arguo ꝙ non fuerit plene
professa, & sic nec eius bona per eius ingressum trãs
lata fuerint in dictum monasterium, nam ipsa mu-
lier in dicto ingressu, seu oblatione non obtulit bo
d na, [d] nec renuntiauit proprijs, & sic non fecit uerã
professionem, hoc videtur expressum qui cle. uel uo
uen. consuluit, ibi mulier quæ uestibus prætiosis
abiectis, mutauit habitum, & de mandato præsbyte
ri, uelamen assumpsit, quia proprio non renuntia-
uit, nec super altare professa est iudicatur potuisse
3 contrahere matrimonium. † Item ista mulier fecit
simplicem conuersionem, non professionem, & sim
plex cõuerso differt à monachatu, & minus est quã
monachatus, nam simplex conuersio fit hoc modo.
Offero me, & mea tali ecclesię, promitto tibi tali ab
e bati, & successori obedientiam, vt conuersus: [e] mo-
nachus autem non fit nisi profiteatur regulam, &
renuntiet seculo, & pompis eius, de statu mo. ca. cũ
ad monasterium, ita dicit Specu. in titu. de religio-
f sis. [f] §. j. versic. conuersio autem simplex. † Itẽ pro-
4 missio obedientiæ non sufficit ad professionem, cũ
etiam seculares obedientiam præstent. de maio. &
obed. ijs qui. & not. Inn. & Host. in d. c. consuluit, &

Guilielmus in Specu. de statu. mo. uers. 37. quærit
de eo qui dicit se profiteri, & promittit tantum obe
dientiam, nil dicendo de castitate, nec de proprij re-
nuntiatione, an talis cõuersio faciat illos professos,
& dicit Clementem dixisse ꝙ non, quia obedientia
sine castitate & carentia proprij esse potest, quod pa
g tet in fratribus [g] ordinis Sanctæ Mariæ in quo mili
tes ipsius ordinis sunt sub obedientia sui maioris, &
tamen uiuunt cum uxore, & proprijs. Item Inno. in
c. porrectum, de regul. dicit ꝙ si mulier emittit solẽ
ne uotum castitatis, & castitatẽ seruare teneatur nõ
tamen est professa, nec de foro ecclesiæ. Cum igitur
prædicta mulier non renũtiauerit proprijs, sed sim
pliciter se obtulerit monasterio, & obedientiam pro
miserit non propterea professa debet cẽseri, sed sim
plex conuersa, uel oblata: ut enim efficiatur quis ser
uus, cui monachus comparatur, & capite minuatur,
sicut monachus qui perdit uelle & nolle & mundo
mori dicitur, debet id appellare claris uerbis nam ꝙ
5 &c. † Item formam professionis ponit Spe. de regu
la. §. j. in princ. in secunda forma, ubi expresse ponit
h de renuntiatione proprij, quę forma [h] in dicta obla
tione videtur non fuisse seruata, igitur non fuit ue-
ra professio quæ debet fieri in scriptis. 27. q. 1. om-
nes fœminę. & q. 7. saluberrimum. & xx. q. 1. ca. ult.
quæ in casu prędicto facta non fuit igitur non fuit
uera professio. Ad secundam quęstionem arguo ꝙ
dicta tertia pars bonorum in qua secundũ dictã le-
gem municipalem succedit uir uxori non fuit in di
ctũ monasterium translata per ingressum, nam & si
uerum sit ꝙ in transitu personę trãseant bona ipso
iure, hoc verum est quatenus ipse transiens habet,
& eum respiciunt, & sequuntur, non quatenus respi
ciunt aliũ, nec sequitur ex concesso, quia potest con
cessum pręter hunc effectũ demandari executioni,
unde dicta mulier in dicto transitu intelligitur de-
tulisse bona cũ causa sua, hoc est conditionata si vir
prędecedat: secus si superuixerit, quo casu sibi non
intendebat præiudicare in tertia parte, quæ ad eum
per dictã legem municip. iure successionis deffere-
batur. Nec obstat licentia concessa à viro, nam
ad licentiã personæ concessam vxori non sequuntur
bona nisi quatenus vxoris personã respiciunt, & se
quuntur, non quatenus respiciunt virum, quia præ-
ter hoc potest concessum ad effectũ demandari, &
quia hoc esset aliud à concesso; unde ad vnum nõ in
fertur aliud: nã dispositio circa personã, seu circa vin
culum personale positiuè, uel priuatiuè non porri-
gitur circa res, seu realia vincula, nisi solũ quantum
vnum non possit subsistere sine alio. Item facit ad
6 hoc quia dicta mulier † per dictũ ingressum non de
sinit esse vxor dicti uiri, quia quo ad titulũ durat ma
trimoniũ vsque ad mortẽ naturalẽ. xxxij. q. 8. inter
i diuortia. & 22. q. 1. desponsata, [i] & sufficit ad uerba
statuti vt sortiantur effectum. Verum enim est di-
cere ꝙ tempore mortis uxor erat, quia titulus dura-
bat, ergo statutum uerificatur in ea. Præterea uide-
tur casus in. l. deo nobis. C. de epis. & cler. §. nam &
k maritus, [k] ubi altero coniugum transeunte, unus-
quisque res suas recipit quas pro dote, uel ante nup
tias donatione præstiterat, hoc tantumodo lucri no
mine consequatur ab eo qui solitariam uitam elege
rit

rit ꝙ debuit legitimè ex pacto, uel casu mortis exi-
gere de bonis uxoris uigore legis municipalis p di-
ctum ingressum poterit exigere. Ad tertiam quæ-
stionem arguitur ꝙ ibi nec cõpromissum, nec lau-
dum, nec finis, vel alia prædicta obstarent uiro quo
minus potuerit, & possit petere dictam tertiam vi-
gore dicti statuti. Ratio est quia talia nerba gene-
ralia non possunt excludere casum successionis, nã
ex illa videtur de bonis eius non posse mihi compe
tere aliquod ius, si quod enim competeret post mor
tem tuam. s. tempore quo non sunt amplius bona
tua, & sic finis concepta per uerba de quibus supra
non possit trahi ad dictam successionem. Item nec
pactum uel finis facta de non succedendo ualent,
ut in c. quamuis. de pact. li. vj. cum concor. ibi in gl.
7 signat. † Nec prodest isto casu iuramẽtum, quia iura
l mentum non ampliat, [l] nec extendit contractum,
nec contenta in eo, & se in plus non extendit: unde
si contractus prædicti non includunt casum succes-
sionis, certè nec iuramentum super illis appositum.
Iuramentum enim habeat instar confirmationis,
de confir. vti. uel inu. per totum.

In contrarium arguo ad primam quæstionem, &
dicò ꝙ dicta mulier fuit plenè professa per prædi-
cta, & irreuocabiliter religioni obligata, & bona
sua in dictum monasterium translata, & hoc sic ostẽ
ditur. Ad ueram, & plenam professionem, & ad inte
gram translationem bonorum in monasterium per
uenitur, aut expressè, aut tacitè, aut in genere, aut in
specie, ut patebit per iura, & per rationes inferius al
leg. & omnibus prædictis modis ostendi potest ꝙ
dicta mulier de qua quæritur fuit uerè, & plenè pro
fessa, & religioni irreuocabiliter obligata, & bona
sua sunt in dictum monasterium plenè translata.
Et incipiendo à primo modo professionis, scilicet
ex expressione ostendo liquidè ipsam mulierem se-
cundum præmissa fuisse uerè, & integrè professam,
nam per uerba dictæ dedicationis, scilicet in præ-
misso themate relata hoc euidenter apparet, nã im-
petrauit a uiro licentiam profitendi, & ad religionẽ
transeundi, & demum ad religionem transiuit, & ha
bitũ religionis assumpsit, & iugo abbatis se submi-
sit, & ligauit, & disciplinæ regulari se subiecit cũ re
uerentia, & denotione debita, flexis genibus se ob-
tulit omnipotenti Deo, & beatis confessoribus Be-
nedicto, & Romualdo institutoribus sanctæ regu-
læ, & ordinis Camaldulen. & dicto Abbati recipien
ti pro se, & suis successoribus promisit, & professa
est stabilitatem suam perpetuam secundum regu-
lam beati Benedicti, & institutionis dicti ordinis,
& monasterij & idem abbas cum officio, & oratio-
nibus consuetis ipsam mulierem induit habitum re
ligionis Camaldulen. & oblatarum, & commissarũ
monasterij, & ordinis prædicti, quæ uerba, & facta
8 † sunt sufficiẽtia ad professionem plenam, & expres
sam, & per ea intelligitur dicta mulier circa substan
tialia regulæ promisisse paupertatem, castitatem, &
m obedientiam, de statu regula. [m] cum ad monaste-
rium; de duobus scilicet castitate, & obedientia ex-
pressè patet in dicta dedicatione, tertium. s. pauper-
tas, & proprij abdicatio ex consequentia, & connexi
tate, & iuris interpretatione necessariò resultat, re-
n quiritur [n] huius abdicationis expressio unde tex. in
c. uidua. xx. q. j. dicit uidua quæ sanctæ religionis p-
positum obtinere uoluerit sacerdoti, uel ministro
ad quẽ aut ipsa uenerit &c. scriptis professionem fa
ciat à se, aut signo, aut subscriptione notatam, con-
tinentem se propositum religionis uelle. Item iura
utuntur uerbo conuersionis pro uerbo professio-
nis, & dicunt quòd iure conuersionis iura sua com-
petunt ecclesiæ. xix. quæst. iij. perlatum. ad idem ea.
causa. & q. si qua mulier. §. nunc autem. ubi dicitur
hoc ipso bona sua obtulisse quòd monachus factus
est, si prius testatus non sit. Item ista sunt uera com
moda professionis, uolens canonicè uiuere, & Deo
seruire, & animam suam saluare. xix. q. iij. ca. nullus.
Item canon. loquendo de uera, & expressa professio
ne utitur hoc uerbo professione uirginita. xi. quæst.
j. cap. j. Item utitur uerbo sub regulari disciplina ea.
causa. & quæstio. auditis. Item utitur uerbo uidui-
ta. professio & eadem causa, & quæstio quamuis.
9 † Item glos. or. in cap. ut lex continentiæ. dicit quòd
omnis conuersus qui transit ad regulam intelligi-
tur renuntiasse proprijs, secus si transit ad secularẽ:
ad quam gloss. remittit Spec. de regu. §. j. uersi. uerũ
tamen. Item si quis se dat alicui hospitali nulla de
bonis habita mentione dicit Spec. de regu. §. j. uers.
xxiij. quòd si illi hospitalarij sine proprio uiuunt ex
sua regula, uel constitutione, ipse sine proprio ui-
o uet, & uidetur [o] bona sua hospitali contulisse alleg.
xij. quæst. j. illi, qui; si autem non uiuunt in pauper-
tate, sed tanquam clerici seculares, tunc non uide-
tur contulisse bona, imò ingressus retinere poterit
proprium. ipse enim secundum Spec. recipiet for-
mam à monasterio quod ingreditur sicut uinum o-
dorem a uase. viij. dist. quæ contra mores. de pœ. di.
iij. inter hoc. Cum igitur mulier prædicta conuersa
fuerit in monasterio ubi non utuntur ingressi pro-
prio, sua bona dedicasse uidetur, & Spec. in tit. de re
p gula. uers. 37. [p] refert opi. eorum qui dicunt quòd
eo ipso quòd quis obedientiam promittit, & habi-
tum assumit, intelligitur renuntiasse bonis, si illa
professio sine proprijs uiuit. alleg. in argu. ff. de re.
pu. l. fi. Io. And. super dicto uers. remittit ad ea quæ
scripsit qui cle. uel no. consuluit. in glo. nec istud, di
cens ibi patere quod Innoc. & Hosti. concor. Spec.
ibi tamen dicit secundum Innoc. & Host. quia non
sufficit sola promissio obedientiæ, sed si promittit
obedientiam monachalem, puta quòd suæ renun-
tiet uoluntati, & in omnibus subiiciat se abbati. xii.
quæst. j. non dicat. & c. uolo. tunc bene profitetur,
& sic etiam intellexit Spec in dicto uers. & alias nõ
concor. cum eis, ut dicit Ioan. And. Sed in uerbis di
ctæ dedicationis apparet promissio plenæ continẽ-
tiæ, & obedientiæ monachalis, & apparent ibi qua-
si omnia quæ ad ueram & expressam professionem
requiruntur ut supra retuli: ergo fuit dicta mulier
10 plenè professa. Archi. † dicit [q] quòd professio est
q certæ religionis solemnis promissio, in qua promis
sione ueniunt substantialia professionis, unde si iũ-
ctis manibus quis in præsentia abbatis rectè se red
didit in monachum, & in fratrem statim professus
est: ita not. gloss. in cap. porrectum. de regulari. un-
de idem est se reddere alicui religioni, quod profi-

teri

teri. qui cle.uel uouen.in insinuatione. & eod. titu.
consuluit.ita no.Ioan. Andr.in c. porrectum. de re-
11 gul. † Item promittere obedientiam monachalem
est idem ꝙ profiteri secundum Inno.& Ioan.And.
in d.c.porrectum.in prin. Item regula Benedicti est
approbata de iure canonico, & est notoria, & eius
ignorantia non excusat,ut notat Inno.in c.dudum.
de conuer.coniu.& in ipsa regula ponitur forma ue
rę professionis, & qui secundum illam profitetur
r plenè professus est. Forma est ista. [r] Suscipiendus
in oratorio coram omnibus promittat de stabilita-
te sua conuersionem morum suorum, & obedien-
tiam coram deo, & sanctis eius, ut si aliquando fa-
ciat aliter sciat se damnandum à deo quem irridet,
de qua petitione sua ad monasterium suorum san-
ctorum quorum reliquiæ ibi sunt abbate pręsente,
quam petitionem suam scribat, & signum faciat, &
manum super altari ponat, & ex illa die in congre-
gatione reputetur. Quippe ex illa die nec proprij,
nec rerum suarum se habere nouerit potestatẽ &c.
Ex quibus uerbis totus ordo Monasticus totius or-
bis maximè Italiæ,& præcipue dictus ordo Camal-
dulen. instrumenta professionum formant. Ego
N.promitto stabilitatem meam,conuersionem, mo
rum meorum, & obedientiam secundum regulam
Beati Benedicti, & statuta Camaldulen. ordinis in
congregatione Camaldulen. coram deo, & sanctis
eius, & in præsentia domini Nicolai Abbatis talis
monasterij,& aliorum fratrum, quæ professio scrip
ta ut plurimum in papiro quandoque legitur infra
missarum solennia ad altare, quandoque extra mis-
sam,& extra ecclesiam, quandoque à profitente ro-
gato postquam talis profitens dicitur,& est uerè,&
expressè professus:& tamen in dicta forma nulla fit
mentio de duobus substantialibus, uel tribus regu-
læ,castitatis uidelicet,& obedientiæ,& abdicationis
proprij,& quod dico de professione expressa, & in
specie, idem dico de professione tacita, secundum
quem modum ista etiã mulier apparet uerè, & ple-
12 nè professa. † nam si quis intret religionem mendi
cantium,ibi necesse est stare per annum ante profes
sionem. Si completo anno non uult profiteri, po-
test ad seculum redire,quia nõ est obligatus religio
ni in genere,hoc est expressum in ca. non solum,de
regula.lib. vj.nisi seculum mutare noluerit infra an
num,hoc tamen non præsumitur, nisi clara proba-
tione,nel competentibus indicijs ostendatur. ut ibi
dicit textus.
13 Indicia † autem sunt secundum glossam ibi, [s] si in
s ipso ingressu suo beneficio renuntiauit,vel de bonis
proprijs,& rebus disposuit,uel similibus modis,qui
bus casibus bene possunt mendicantes impedire ꝙ
ad seculum non redeat,sed non possunt impedire ne
ad aliam religionem transeat: imò possunt agere vt
ad aliam religionem transeat si ibi non uult remane
re. Sed cum dicta mulier petierat ante ingressum
à uiro licentiam profitendi,& obtinuit,& se ad inui
cem absoluerunt, & uir castitatem promisit, & ipsa
etiam mulier asseruit, & expressè tam in petitione
dictę licentiæ, quam in ipso ingressu ꝙ intendebat
uitam mutarè,& seculum fugere,& sub regulari di-
sciplina domino famulari, & alia quæ in sua dedica-
tione continentur:ut supra retuli,patet per indicia,
imò per assertionem manifestam, ꝙ uoluit uitã mu
tare, & sic religioni saltem in genere se obligare &
cogi poterit ad aliquam religionem transire cũ suis
bonis: imò plus dicimus quòd si quis intret religio
nem, & in ingressu simpliciter renuntiauit benefi-
t cio,& non protestetur [t] ꝙ seculum non intendit di
mittere,apparet eum uitam uoluisse mutare.ita no.
Ioan.And.in dicto cap. non solum, de regul: lib. vj.
Et si dubitatur qua de causa quis intrauit monaste-
rium, pręsumitur pro religione. xvij. quęst. ij. qui
bona.ff de religi.& sump.fu.l.sunt personæ,ita not.
Spec. de sta. regul. uersic. 68. unde is qui stetit per
annum & non patet qua intentione, lapsus anni
obligat cum religioni,ut notat. in cap. 1.de regula.
Nec mirum,ille enim qui uult seculum fugere,uult
statum seculare dimittere, & statum religionis as-
sumere. Seculum enim sumitur pro statu seculari
secundum Ioan. Andr. in cap. 1.de regul.lib.6.unde
is qui uult fugere seculum, & statum secularem,&
esse de statu religionis, vult esse plenè religiosus.
Item per lapsum anni sequentis in ordine mendi-
canrium intelligitur quis profiteri vt in dicto cap.
j.de regula.lib.6.vbi dicit tex. uidetur.quod sic Ho-
stien.exponit,uidetur:id est præsumitur, præsump-
tione iuris & de iure, quæ non admittit probationẽ
in contrarium. de sponsal.is qui.Item
14 Ioan.Mo.† & Archid.ut refert Ioan.Andr.in ca.
2.de regular.in gloss.ponebãt quinque modos pro-
fessionis inter quos est quando quis renunriauit
mundo refert Ioan.Andr.in dicto cap.primo.de re-
gula.lib.6.super.j.gl.in nouella Spe. ponit quatuor
casus quibus pubcres obligantur religioni. Primus
si recipit distinctum habitum professorum nil di-
cendo. Secundus si fecit professionem expressam.
Tertius si renuntiauit mundo, & eius pompis.
Quartus quando in communi habitu annum pro-
bationis compleuit. Item Archidia. ut refert Io.
Andr.in dicto.capit.super gloss. ut seruientes, dicit
quod ille qui per annum stetit in religione tenetur
ad professionem expressam, & ad illam præcisè co-
gitur si se obligauit disciplinæ.apparet igitur quod
ad ueram professionem non est necessè expressa ab
dicatio, uel obligatio bonorum, cum per omnes
prædictos modos intelligitur quis profiteri, & di-
cta mulier ut patet in forma suæ dedicationis om-
nibus dictis uerbis, & modis usa est. Item si pro-
u fessio tacita diminuit [u] matrimonium contractum
postea,ut in cap.uno. de uoto.libr.6.fortius ipsa ta-
cita professio prohibet bonorum retentionẽ: quia
maius ligamen est primum, quam secundum: quia
quos Deus coniunxit homo non separet. Item ui-
dua per unum simplicem actum inter professos ef-
15 ficitur uerè professa, ut in c.j. de regulari. † Item so
lennitates quæ seruantur in ingressu faciunt præsu
mere professionem: puta quia solenniter recipit ha
bitum pręsentibus uocatis uel in altari, uel in eccle
sia,uel solenniter ab episcopo, uel abbate, interue-
niente benedictione solenni.ita scribit Ioan.Andr.
in cap.uidua.de regulari.super uer.sacrum, quæ so-
lennitates, in ingressu dictæ mulieris interuene-
runt ut in præmisso themate patet. Item eo ipso
quòd

quòd quis transit ad religionem, & habitum sumit eo modo vt ad seculum non redeat, alia professione non facta, non potest ad seculum redire. de regu
16 lari. c. super eo. & ibi no. glo. † Itē præsumitur profiteri unam de religionibus approbatis si dicat profiteor ordinem monachatus, licet non dicat ordinē Sancti Benedicti. ut notat. in d. c. porrectum, de regulari, super gl. 2. quod si dicat uoueo me perpetuò religiose uicturum, & talem religionem seruaturū, uel tali religioni seruiturum, pro tunc non potest reuerti ad seculum quasi tacitè sit professa. Item per coniugij absolutionem fit professio, qui cle. uel uo. insinuante; & ita ibi scribit Ioan. And. post Hostié.
x Item reddendo [x] se, & sua monasterio habet uim professionis secūdum Inno. in c. cum sumus, de regu. & Ioan. And. post eum super uer. contulisse.
17 † Item si existens infra annos discretionis habitum nouitiorum desert per annum, est professus. ut in clem. eos qui. de regula. Item quādo quis proponit seculum mutare, & alieni religioni deuouet, uel ingreditur, tunc per susceptionem habitus etiam no-
y uiciorum [y] irreuocabiliter obligatur, ut no. in c. consuluit, de regu. & no. in d. ca. consuluit. qui cleri. uel no. præterea si quis per omnia alia facit, & utatur uerbis ueræ professionis, exceptis quam abdicationis bonorum, uerè professus est, & bona abdicasse uidetur; quod patet quia expressis alijs quæ requiruntur ad professionem, si addatur reseruo mihi bona mea, uel proferat quis verba professionis sub dicta conditione ꝙ possit sibi bona retinere, tenet monachatio, & non bonorum retentio ut scribit Io. And. de conditio. appo. c. vlti. & in Specu. de sta. reg.
z super ver. 49. [z] ubi hoc tractat Spe. si igitur talis reseruatio se non compatitur cum alij uerbis aptis ad professionem, & quod non express. debet, quanto fortius si alia uerba apta ad professionem sint prolata sine abdicatione proprij expressa, & sine reseruatione, uel conditione bonorum, intelligendum erit bona translata; quia reprobatur reseruatio expressa, igitur & tacita. item Ioan. And. post Host. de conuersi. coniuga. dudum, super uerb. castita. dicit quod inter solutos & coniugatos est differentia, nā soluti sine expressa solennitate non obligantur. nā putauit ecclesia graue inexpertos irreuocabiliter obligari sed coniugati cum iam sint experti matrimonio inter alia commoda cessat querela. Unde præsumitur ꝙ ex quo uotum continentiæ pariter promittunt, intendunt omnino renunciare carnali operi, & ita est speciale in coniugatis, ꝙ citra annū profiteri possunt secundum eos, & facilius obligantur. Ad secundam quæstionem dico ꝙ omnia bona dictæ mulieris fuerunt plene translata in dictum
18 monasterium ꝙ sic ostendo. † Eo ipso ꝙ quis ingreditur monasterium, transfertur dominium, & possessio bonorum suorum in monasterium, ut no. Inno.
a in c. præsentium, [a] de probatio. & not. xix. q. ultima perlatum, & l. si qua mulier de sacrosan. ecclesijs authen. ingressi, & no. Spe. de sta. regul. versi. lxj. & intelligo hoc uerum etiam de dicta tertia parte de qua agitur, non ob. supra in contrarium. alle. quid enim est ꝙ translationem huiusmodi tertiæ partis possit impedire, certè non ius alterius, sed læsio iuris alterius, quia tempore ingressus nullum ius competebat uiro in dicta tertia parte, quia successio non est in iure alicuius, imò nec in spe, secundum alle. supra in contrarium, unde translatio bonorum non aduersatur iuri succedendi, sic uenditio omnium bonorum facta per patrem non aduersatur quominus filius sit hæres, unde licet pater non possit filium exheredare, & sic nec eum iure successionis priuare; tamē si transeat ad monasterium cum bonis suis omnia desert exceptis legitimis, ut extra no. in c. cū sumus de regul. in glo. ord. & super ea. Item per talē ingressum, & talem translationem bonorum non resoluitur ius succedendi directè, sed deficientibus bonis deficit successio ex defectu materiæ: sic supradicta mulier quoad omnia moriens non haberet bona, quia tunc & si non deficeret ius succedendi, deficit executio ex defectu materiæ, sicut dicimus quando alicui deficit non ius, sed probatio iuris. Et si dicatur tale ius erit inane ex quo caret effectu, quia hoc est reperire in multis exemplis iuris: pone fuit actū petitorio, & possessorio, actor obtinuit in possessorio, & reus in petitorio, fertur sententia pro actore in possessorio, & pro reo in petitorio, sed executio non fiet in possessorio, & tamen fertur sententia vt satisfiat iuri secundum not. in c. cum dilec. de causa posse. Idem dicimus in supplendo negligentiam in beneficijs manualibus. ut in clem. j. de supplen. negligen. prælat. & ibi not. pone in eo qui adiuit hereditatem sine beneficio inuentarij, uel testator conscius suæ hereditatis uetuit defalcationes legatorum, & hæreditas exhauritur tota per legata, &
19 creditores, fuit iste successor sine rebus. † Item est dare casum in quo bona mulieris transibunt ad monasterium, & ius successionis nō peribit, puta quia habebat quædam quæ non possunt transire in mo-
b nasterium: puta feudum [b] ꝙ habebat connexas caual, vel bellum, vt not. in titul. de feu. in Spec. de feu. & posset esse tale quod æquiualeret tertiæ parti bonorum mulieris, & tunc in illis succedat uir, & sic patet quod translatio bonorum non aduersatur successori sed stant simul: ita dicimus ꝙ aliquando acquiritur dominium, & translatio aliquorum quæ retineri non possunt ad instar creditorum. ff. de pigno. si conuenerit & no. de sta. mo. recolentes super glo. vj. item maritus sine pacto lucratur dotem. C. de repudi. l. consensu. §. virum, & in auth. vt liceat matri & auiæ. §. quia uero plurimos, sed pone quod mulier damnata est de adulterio quid fiet de dote si non habet liberos, uel parentes, tota substantia applicatur monasterio, & non uiro. C. de adul. auth. sed hodie, & l. prædicta consensu. §. uirū. & illa iura loquentia de dote lucranda à viro intelliguntur cū
c est iuncta ciuiliter [c] sed quando est damnata bona debent diuidi in d. authen. sed hodie, simili modo statutum disponens quòd vxore moriente uir succedat in tertia parte bonorum, intelligi debet si mulier tempore mortis erat uiro ciuiliter coniuncta, quod in casu nostro non erat, imò erat mundo mortua, & in monasterium plenè translata. vnde si vir perdit lucrum dotis propter delictum commissum per mulierem contra uoluntatem uiri, & monasterium lucratur; fortius uir debet perdere, & monasterium

rium lucrari, quando propter uirtutem, & cultum diuinum,& de uoluntate viri mulier ingreditur mo nasterium. Item si mulier ingreditur monasterium non obstante pacto, vel iure de lucranda dote, non debent diuidi bona ut in dicta auth. sed hodie. quia monasterium debet haberi loco filiorum, ut dicit d.glo. alleg. in auth. de san. epis. §. sed hæc in præsenti,& no. plenè in c. in præsentia, de probatio, & secũ dum hoc ubi monasterium debet haberi loco filiorum non habet locum statutum prædictum quod disponit si mulier decedat sine filijs; & si dicatur ꝙ statutum dicit sine filijs natis ex eis scilicet viro, & vxore, ꝙ monasterium non potest dici, imò certè potest dici iure interpretationis, sicut dicitur mona sterium,& haberetur loco filij naturalis,& loco filij ex proprio corpore descendentis, secundum ueram opinio. no. in d. c. in præsentia, imò plus dico in casu nostro ꝙ rectè iuris interpretatione debet dici mo
d nasterium filius ex is natus[d] ꝙ sic ostendo, mulier non potest transire ad religionem, nec ad monasterium transit sine viro scilicet vt emittat uotum castitatis, vnde ideo monasterium censeri debet filius ex eis natus, quia uterque quasi ad religionẽ aspira uit,& monasterium in quo ingressa est mulier censetur filius ex eis natus, quia nasci non potuit à uoto mulieris nisi licentia viri,& uotum castitatis adesset: ex vtriusque ergo actu & sic ex vtroque genitus dici debet, ergo monasterio deferuntur bona. Item ponderandum est dictum statutum quod disponit ꝙ vir succedat vxori in tertia parte, & dico ꝙ simplex prolatio debet in suo potiori significato intelligi. de senten. excom. si præbendæ, cum dicit succedat uxori, intellige de vxore integra quo ad titulũ, & quo ad thorum, & quo ad alia mutua seruitia, & maximè quia huiusmodi successio maiorem communitatem habet cum temporalibus, quam cum spiritualibus,& magis est uerisimile quod lex quæ disponit de success. uiri ad uxorem considerauit labores,& expensas,& fauores temporales impensos mu lieri per uirum, quã merè spirituales propter quos
20 spirituales præmium temporale non debetur, † & spiritualia cum temporalibus non commiscentur, de rerum permu. cap. ad quæstiones, tempore autẽ mortis dictę mulieris non erit integra uxor, quia omnes temporales, & mutuæ seruitutes erant hincinde sublatæ, & remissæ à iure, & ab ipsis eisdem coniugibus,& licet remanserit titulus, qui ab homine dissolui non potest: quia quos deus coniunxit homo non separat, tamen statutum quod respicit temporalia, & seruitutes temporales, non intelligitur attribuisse, seu uoluisse attribuere aliquid titulo spirituali, nec de rebus celestibus disponere, de quibus spiritualibus nec principaliter, nec incidenter dispo nere potest lex secularis. de constitu. c. ecclesia, Item uxore cum uiro habitãte tenetur ad alimenta, & onera matrimonij supportare, nimirum si ea moriente lex municipalis voluit resarcire, sed ubi ingreditur mulier religionem monasterium supportat onera,& cessat dicta ratio. Item loquendo de uiro, seu eo qui promisit continentiam & quasi religiosus in seculo remansit, non est sentiendum ꝙ de hæredita te religiosæ vxoris cogitare habeat. Itẽ iura tractantia de successione non ligant eum de cuius successione agitur circa dispositionem bonorum suorum in vita. unde non prohibetur donatio, nec uenditio, nec alij contractus liciti, maximè si non fiat in fraudem, multominus translatio ad religionem, nec prodest si dicatur ꝙ ista est translatio iuris, non homi-
21 nis: † primo quia est translatio hominis, quia profitens intelligitur tacitè offerre bona ut. in c. quod à te. de cle. coniug & ibi no. in gloss. & probatur su-
e pra in iuribus, alleg. in 2. parte primæ quæstionis, ubi apparet ꝙ qui profitetur intelligitur bona trãsferre. Sed si esset translatio iuris, ius per quod fit ista translatio erat ante dictum statutum, & per dictum statutum tolli non poterit, quia in omni lege autho ritas superioris intelligitur esse excepta. de rescrip. constitutus,& ibi no. in c. uenientes, de iureiu. Itẽ lex municipalis dictat ꝙ frater succedat fratri si sine liberis decedat, & tamen si frater ingrediatur religionem desert bona, & frater non succedit, de natura enim legis quæ disponit de successione non est tollere libertatẽ uiuentis, nec prodest si dicatur ista successio uiri ad uxorem erat necessaria, quia siue testata, siue intestata decedat statutum loquitur, quia totum hoc intelligitur nisi in uita de suis bonis dispo neret, uel religionem cum eis intraret. Item statutũ qđ dicit si testata, uel intestata loquit̃ de ea quę pote
f rat testari & nõ testari,[f] sed ista mulier professa nõ poterat testata, uel intestata decedere, quia non habebat nolle, uel velle. xij. q. j. nollo,& c. non dicatis. Item potest dici ꝙ statutum prædictum non porri-
22 gitur ad istum casum de mente, † quia per verba generalia non includuntur ea quæ in specie quis verisimiliter non dedisset: ut in c. 1. de offi. uica. lib. 6. imò si expressè fuisset dictum ꝙ uir succederet in tertia parte moriente uxore, etiam si iam foret ad religionem translata: tale statutum nõ tenuisset, tum quia disponeret de materia sibi non subiecta, tum quia nutriret peccatum retrahendo aliquam ab ingressu, sicut dicitur in legato facto filiæ si non ingrediatur monasterium.

23 Item † non ualet pactum inter uirum,& uxorem per ꝙ fiat deterior conditio mulieris uolentis iterũ nubere, ut no. Inn. in c. fi. de dona.& illa quæ transit ad religionem dicitur deo nubi, propter quod legatũ factũ pro maritanda debetur ingredienti religionẽ. Eadẽ ratione nec statutum debet ualere, quia lex debet esse honesta. 4. di. erit autem lex. sed tale statutum aufert tertiam partem bonorum mulieris uolẽtis iterum nubere. i. monasterium ingredi, quia in tali monasterio reciperetur cũ dictis bonis in quo sine eis non reciperetur; per quam rationem disputauerunt quidam non tenere statutum ꝙ disponit
g de certa quota dotis soluenda pro gabella[g] communis quæ imponitur in ca. statut. de hæret. lib. 6. item omne statutum, pactum, uel pœna per quæ tollitur libertas matrimonij carnalis non tenet, ut in c. gemma, de spon. fortius in spirituali: quia de uno licet arguere ad aliud, de transla. inter corporalia, &
24 hanc partem puto uerissimam. † Item per ingressum religionis tollitur ius quæsitum patri exheredanti filiũ pp ingratitudinẽ iã cõmissam. 20. q. 2. nõ liceat. C. de epis. & cler. deo nobis §. hoc ẽt, cum mona-

monachatus omnem extergat maculam in auth. de monachis, in prin. item tollitur paterna potestas, q̄ est naturalis. ut not. ff. de mino. si ex causa. §. pompo
h nius, [h] fortius ergo tollitur potestas statuti quæ est ciuilis, item patronus non potest facere procuratorē ad eligendum personam in futurum in ecclesia in qua habet postea præsentare rectorem; ecclesia non
i uacan. in decre. fi. de concess. præben. [i] potest tamen
k hoc facere ad uniuersitatem beneficiorum, [k] & quā do uacabunt poterit procurator eligere rectorem. Sed quid si datur procurator generalis ad præsentā dum in omnibus beneficiis quando uacabunt, & cō stituens non habet nisi unum beneficium dicit do-
l minus meus Ioan. Cal. in d. c. fi. ꝙ non ualet [l] quia generalitas de necessitate refertur ad unum, cū plura non sint, ita quoque est in proposito ex quo uir nullum aliud ius in futurum in bonis mulieris habe
m re poterat ad illum finem [m] remissio debet referri. Ad tertiam dico quòd dicta absolutio, & liberatio quas prædicti uir, & mulier sibi adinuicem fecerunt & prædictum laudum, & pactum præmisso iuramen to habent obstare dicto uiro, ꝙ petere non possit dī ctam tertiam partem, & hoc sic ostēdo: si vir, & uxor absoluunt se ad inuicem ab omnibus seruitutibus quibus adinuicem prædicti tenebantur: absolui intelligūtur maximè a seruitutibus temporalibus, sed constat ꝙ ista est seruitus temporalis. l. ꝙ tertia pars bonorum uxoris debeat esse uiri in morte, est seruitus, & text. in c. manifestum. xxx. q. v. dicit ꝙ si quilibet coniugum alterum a suo iure absoluit ad præteritam seruitutem ipsum reuocare non poterit. Item tex. in c. dudum, de conuersi. coniuga. dicit licitum uiro renuntiare omnino uxori ingredienti religionem quod exponit Hostien. ibi. i. nullo iure retēto, & in perpetuum, unde omni tempore, & omni cāsu obstabit sibi talis renuntiatio, unde licet iuri successionis principaliter, & de per se renuntiari non pos
n sit, accessoriè uero, & sub generalitate potest [n] transire, unde renuntiatio uxoris, & eius seruitutis, est licitum porrigere ad successionem quę est seruitus accessoria, quæ de per se renuntiari non potest ut dicimus in iurepatronatus quod de per se uendi nō potest, & tamen sub uniuersitate rerum transit ut in c.
o ex literis, de iurepatro. [o] Item licet pactum, laudum, uel promissio facta de non succedendo non ualeat tamen hæc omnia facta super bonis bene tenent: unde si mulier ista fecisset testamentum, & omnia bona sua præsentia legasset uiro, seu uendidisset, seu donasset non est dubium quod uir ad ipsa bona non possit habere regressum, pari ratione si vir dedit licentiam uxori profitendi, & omnia circa id faciēda, quæ sibi placerent, cum in ingressu soleat disponi de bonis, & testari circa bona licentiam uidetur dedisse tacitè, & si expresse dixisset do tibi licentiam profitendi, & omnia bona tua tecum deferendi nō potest postea vir habere regressum rectè sicut si dedisset licentiam dictæ mulieri testandi liberè de omnibus bonis suis: quia sic postea ad bona non possit ha
25 bere regressum. Sed † licentia data mulieri in ingressu de bonis suis disponēdis uidetur data esse in morte quia ciuiliter moritur. & testari potest in ingressu, secundum not. in d. c. in præsentia. Item licet non ualeat pactum de non succedendo per se principali ter ualet tamen alter actus cui necessario parendum sit, ut laudum; sicut ualet compositio super beneficio facta per superiorem, quę alias nō ualeret; de præ ben. nisi essent, nec obst. ff. de hæred. uel actio. uen.
p l. ii. §. illud. Licet hæreditas uiuētis [p] non possit principaliter uenire ut ibi facit. C. si p quas p̄sonas nob. acquiri. l. ii. ita scribit Ioan. And. in Specu. de pactis. §. j. super. ij. forma. Item dictum statutum respicit tē pus mortis dictæ mulieris, & quia tempore mortis illa mulier erat religiosa professa, & erat soluta a lege dicti statuti, ad hoc de sepult. de uxore. & sic tempore mortis mutauerat forum, statutum non ligabat eam nisi bona quædam sua, sicut dicitur, de sent. excom. quæ lata sub conditione non ligat si pendente conditione efficiatur alterius fori is in quem lata erat. ut no. de app. præterea, ad hoc. l. cū quedā puella. de iurisd. om. iu. & not. in c. i. de consti. lib. 6. Item uir potest dare de p̄senti uxori id quod ad certum tempus tenebatur. l. si uir. ff. de donatio. inter uir. & uxo. ita hic dictam tertiam partem ad quā dicta mulier eidem tenebatur post mortem suam dedit. Item quicquid sit de aliis, de iuramento non uidetur dubium ꝙ habet obstare quia licet non teneat pactum de non succedendo [q] si tamen iuret, seruari debet p
q decre. quamuis de pact. lib. 6. Item aduertendum ꝙ licet non ualeret iuramentum super successione ualet tamen ex alio capite quia iurauit nec ipsam mulierem, nec eius hæredes, nec eorum bona petere, uel molestare, nec eos ad iudicium trahere, quod iuramentum seruari potest sine interitu salutis æternæ, & sic seruari debet nec dictum monasterium hæredem dictæ mulieris super dictis bonis impetere. Ad contraria respondetur in prima quæstione, cum dicitur ꝙ non fuit uere professa quia non renuntiauit propriis. iam supra respōsum est ꝙ immo per accessum & connexitatem, & maximè quia dicit ꝙ seculum fugiebat, & ꝙ secundum regulam beati Benedicti promittebat stabilitatem, & conuersionem morum suorum, & quia expressio abdicationis bonorum suorum non. est necessaria ut supra ostensū est. Ad. c. consuluit, respondetur quòd illa decre. intelligitur quia non apparet per certa signa ꝙ seculū mutare uoluerit ut ibi no. in gl. & loquitur ibi de habitu probationis non conuersionis ut ibi no. Ad secūdū, cū dicitur ꝙ ista fecit simplicē conuersionē,
26 non professionē, & ꝙ † simplex professio differt a monachatu, r̄ndeo uerū est, sed ista non fecit simplicem conuersionē, sed solennē ut supra dixi. Ad tertium cum dr̄ ꝙ promissio obedientiæ non sufficit, verū est: sed bene submissio obedientiæ monachalis ut supra ostēdi. at ista seculū fugit, & usq; ad mortē obedietiā p̄misit, & iō se uolūtati abbatis, subiecit qđ sufficit ut supra ostēdi. Ad quartū dr̄ ꝙ licet mulier emittat uotū castitatis nō tamē est p̄fessa, fateor si ulterius nō p̄cedat ad alia, ad ꝗ ista mulier p̄cessit & p̄fessa est ut supra ostēdi. Ad q̄ntū cū dr̄ ꝙ forma p̄fessionis quā ponit Spe. hic seruata non fuit &c. R̄ndeo bona est forma Spe. nō tñ necessaria, q̄a per alias formas ꝯhitur professio. Ad id quod dicitur ꝙ debet fieri in scriptis &c. Respōdeo quod scriptura non est de substantia: ita not. gloss. ordi. xx. q. prima.

uidua.In.ij.q.ad contraria respondetur. Ad primum
cum dicitur quòd ius alterius aufferri non potest.
Respondeo nullum ius habebat uir in bonis suis,
quia ius successionis non est in bonis nostris. Item
dum dicitur ꝙ licentia personæ non extendit se ad
bona. Respondeo non est uerum isto casu, quia si-
cut professio babet tacitam translationem bono-
rum,& ita licentia profitendi habet tacitam licentiã
transferendi bona,& maximè quia licentia fuit non
solum ad personam, sed fuit ut faceret in prædictis,
& circa prædicta quicquid sibi placeret; sed transla-
tio, & dispositio bonorum sunt circa professionem
27 ut supra ostendi,ideo &cætera.† Item cum dicitur
quia per ingressum non desinit esse uxor: fateor sed
quoad seruitutes temporales bene desinit ut supra
o dixi, licet coniugibus [o] omnino sit titulus nullo ta
men iure seculi retento.In tertia.q. ad contraria re-
spondetur. Ad primum dum dicitur quod in verbis
generalibus non tenuit ius successionis. Respõdeo
immo ut in decre.quamuis,de pact.lib.6.Item quan
do non est nisi unum,generalitas non potest referri
nisi ad unum,& de illo debet intelligi ut supra dixi.
Sed huic uiro nullum aliud ius competebat in bo-
nis uxoris nisi hæc tertia pars,ergo. Item ista fue-
runt ita generalia quod habẽt uim specialium, quia
fuit dictum de omni iure futuro quodcunque exco
gitari possit. Item fuit renuntiatum omni legi com
muni & municipali, igitur & legi, quæ disponebat
de dicta tertia parte. Ad secundum cum dicitur ꝙ
non valet pactum de non succedendo. Respondeo
p ꝙ si non valet de se, firmatur per iuramentum [p] vt
in d.c.quamuis.de pactis lib.6.Item si non valet pa
ctum,ualent tamen alia, cui pacto stari debet, sicut
licet non ualeat pactum de beneficio,valet compo-
sitio superioris.ut supra ostẽdi.Ad.l.Deo nobis.Re
spondeo dicta lex loquitur de ea quæ transiuit sine
licentia uiri,& sibi præiudicat, quia sicut professio
habet tacitam translationem bonorum, ita licentia
profitendi habet tacitam licentiam bona transferen
di,uel loquitur de iis quæ ex pacto lucrari debebat.
Nec ob.uer.legitimè,qa dẽt exponi secũdũ gl. idest
legitimo pacto, secus ex lege communi, quæ non
tollit libertatem uiuendi, & de suis bonis dispo-
nendi.

Addit.Quint.Mandosij.

a ¶Factum super quo.] *Concludit* Lap. *hic quòd mulier ingressa monasterium de consensu mariti non perdit lucrum dotis, quem referunt, & sequuntur Bartho. Belenci.in Addi.ad Abba.in c. in præsentia. de proba. post nume.48.in uer.dotis.& Boe.Dec.185.quo ad secundum, ante nu.22.*

b ¶Oblatam.] *Oblatus(iuxta terminos nostros) dicitur qui personam suam alicui ecclesiæ monasterio, seu pio loco obtulit non professurus tria substantialia regulæ, sed ut assumeret quendam specialem modum uiuendi. cle.penulti.inn.glo.in uer.continentes.de senten. excõ. glo.in cle. 1.in uer.obedientiam.de religio. domi. Paul. Castren.in l.1.in fi.& ibi Apostil.ad Lap.hic se remittit.C.ubi quis de curia. Abba. in c. cum dilectus, in 1. nota.ubi quòd talis non per hoc efficitur monachus,& est quasi seruus monasterij.de succes.ab inte. Et de iis oblatis latè Mar.Sozzi.in Tracta.oblatio.libel.8. quæstio.22.ubi Apostil.in uer.pro ista,Lap.hic refert, & sequitur.Idem Sozzi.in eo.Tracta.libel.10. quæstio.4. nume.4.De oblatis uide omnino Cardi.consi.21. quidã Laurentius,nume.4. & seqn. ubi etiam aduertit quòd in istis oblatis non datur certa regula, nec est modus oblationis cuiusque uniformis,& Ioan.Lup. in tracta. de liber.ecclesia.col.penul.nume.8.& seq.uers. dubitatur de iure an oblatus.*

c ¶Conuersam.] *De conuersis habemus tex.in c.ut lex. 27.quæst.1.in c.& si Christus, ad fi.de iure iuran. & in c.ex eo,in fi.de electio.lib.6.per Abba.in c.1.num. 9.de procura.& per Ludo.Roma. Syngu.653.fuit a me quæsitum per fratres, ubi etiam discutiunt an habeant uocem in capitulo, & ibi Apostil. alios refert. per Nico.Mil.in Reper.in uer.uox. Felin.in c.cum M. nume.18.de constitu.per Lamber.de iur.patro.art.13. quæst.2.par.1.lib.2.nu.1.Et de conuersis,& quot modis accipiantur Ioan.Lup.in Alle.Tracta.de libe.eccle. col.penul.nume.8.*

d ¶Non obtulit bona.] *Vide glo.in c.ut lex,in uer.professi,& ibidem Archidiac.27.quæst.1.& Mar.Sozzi. in Tracta.Oblatio.lib.8.q.22.*

e ¶Vt conuersus. *De conuersis laicis,conuersis clericis, & conuersis regularibus,& an,& quando ueniant appellatione monachorum uide Archid.in alleg. c.ut lex. 27.quæstione.1.Abba.in c.2.de institu.& eundem, ac Feli.in c non dubium, num.2.& sequen.de sen.excom. Lamber.de iu.patro.articu.2.quæstione.7.par. 1.libr. 2.nu. 16.& articu.4.numer.1.& sequen. Et in quibus differant monachi conuersi,& oblati uide Abb.in cap. non est,nu.2.de regula.& Ioan. Lup. prædicto Tracta. de Ecclesia.liber.col.penul.uers.Dubitatur de iure,nu. 8 & seq.& per Phi.Fran.in c.per exemptionem, in 2. nota.de priui.lib.6.*

f ¶De religiosis.] *Lego de regularibus,numer. 5.prout etiam infra numer.5. Specula. in titulo de regula.citat. Et quòd in monacho magis attendatur professio quam aliud probo in 2.quæstione.24. Regu. Cancel.numero. 2.Et dixit Paris.consilio.13.circa præsentem, numero. 8.professionem quem religiosum facere.uol.4.*

g ¶Fratribus.] *Fratres de pænitentia uiuũt in communi & habent proprium. Cardi. consilio.17.casus post factum num.4.uers.Tertius est ordo.Idem uidemus hodie in commendatoribus S.Iacobi.*

h ¶Quæ forma.] *Quòd forma profitẽdi nõ seruata professio sit irrita concludit etiam referẽs, & sequens Lap. hic Paris.consilio.65.difficultas causæ, numero.6.& 10.uol.4.*

i ¶Quæst.8.] *Inter diuortia,& xxij. quæstione.1.desponsata.Lege tu.Quæstione.7.interueniente diuortio; alias capitulo primo.& 27.quæstione. 2. desponsatam & utrobique uide gloss. & hac eadem Allega.numero.26.uersiculo. Item cum dicitur quia per ingressum, ubi aliqua tangam in Apostil.in uer.coniugibus pro resolutione eorum quæ hic,& alibi dicuntur.*

k ¶§.Nam & Maritus.] *Vel potius uer.& uerba quæ hic subduntur sunt illius tex.similem etiam text.habemus in §.si qua mulier,& in §.sponsalibus.in authen.de sanctis episco.*

l ¶Iura-

¶ Iuramentum non ampliat.] *Sapit enim naturam actus super quo interponitur iuxta tex. in l. fin. & ibi Bar. & Bal. C. de nō nume. pecu. c. peruenit 2. & c. sicut 2. respon. 2. de iureiur. Bar. in l. societatem. §. arbitrorum, nume. 31. ubi quòd iuramentum habet in se conditionem illam, quam habet pactum praeambulum. ff. pro socio. quem sequuntur Gui. Papae Dec. Gratiano. 519. licet renuntiatum, colum. 2. uers. pro eo quod tale iuramentum habet, & recipit in se illas tacitas conditiones praesumpt& uoluntatis quas habent dicta promissio, & renuntiatio, & Mar. ant. Baue. de Virtu. Iuramen. post nume. 125. cum pluribus sequen. ubi plene de hoc.*

m ¶ De statu regula.] *Vel de sta. monacho. Et ille tex. in c. cum ad monasterium supponit quòd haec sint substantialia regulae post prin. uers. prohibemus quoque, & melius in ultimis uerbis. Idem etiam supponit Dominicus Phi. Dec. con. 112. in praesenti, col. fin. uers. septimo non obstat.*

n ¶ Requiritur.] *Lego Nec requiritur huius abdicationis expressio. Infert facta professione eo ipso consequenter uenire abdicationem proprij absque alia expressione iuxta tex. in c. quia ingredientibus, & in c. perlatum hic citato. 19. q. 3. Archidia. in c. solet, nu. 4. 32. quaest. 2. & idem dicit infra nu. xx.*

o ¶ Videtur seu censetur.] *Et Specula. uerba hic relata inuenies. in §. 1. de sta. mo. nu. 39. uers. xxxiij. quaeritur quid si aliquis se dat alicui hospitali. Idem sentit Bal. in authen. ingressi in 2. oppo. uers. Et per hoc patet quòd oblati qui se offerunt alicui hospitali. Idem etiam quod Lap. hic uoluit alios citans Mar. Sozzi. in Tracta. Oblatio. libel. 8. quaest. 22. post numer. 21. uers. Et sic infert quòd oblati.*

p ¶ De regula. uers. xxxvii.] *Dic tu de sta. mona. uersicu. xxxvj. Et ex mente Innocen. Hostien. Specu. Ioā. And. hic citatorum Archidia. in cap. ut lex. 17. q. 1. nume. 4. Lapi hic, & Petri de Ancha. in alle. hic. cap. consuluit post nu. 2. qui cleri. uel uouen. elicitur uera, & communis conclusio quòd promissio solius obedientiae cum habitu non sufficiat, cum & secularis obedientiam praestet. ca. 2. cum duobus sequen. de maio. & obe. nisi obedientiam monachalem promittat ut hic.*

q ¶ Archi. dicit.] *Videlicet in c. 1. post prin. de regula. li. 6. & ibidem Phi. Fran. citat Lap. hic, ad eum se remittens. Vide etiam quae scripsi in 2. quaest. 23. Regu. Cancel. numero. 7.*

r ¶ Forma est ista.] *Quam eliciunt ex c. si. 20. quaest. 1. & ex alijs iuribus per hunc, & citandos relatis. Hanc etiam ponit Specu. in titulo de regula. in princ. & illam comprobat Cardi. con. xxi. quidam Laurentius, nu. 2. similem etiam formulam tradit Ioan. Pet. de Ferra. in sua praxi Papien. in forma actio. realis, nu. 41. & ibi Apostil. in uer. profitendo remittit se ad hanc Lapi Alle. ad quam etiam se remittit Phi. Fran. in c. 1. nu. 3. de regula. libro sexto.*

ſ ¶ Secundum gl. ibi.] *Videlicet in uer. inditijs, in dicto. c. non solum. de regu. lib. 6. ubi Geminia. col. 2. ad fin. ad Lap. hic super istis signis, & alijs de quibus infra num. 14. & seq. se remittit. Et hanc Alleg. citare uoluit ibidem Phi. Fran. super eadem gloss. qui etiam Lapum sequitur.*

t ¶ Et non protestetur.] *De hac, & similibus protestationibus uide late per Ludo. Roma. in l. 1. §. si stipulanti, nu. 18. cum pluribus sequen. de uer. obli. per Cardi. in cle. eos, de regula. in 6. qua. ubi Apostil. in uer. si protestatio alios referens hanc Alle. citare noluit. Latius per Ias. in authen. ingressi a num. 30. usque ad 38. qui ante nu. 38. ad hanc Alle. se remittit. & per Felin. in cap. cum M. nu. 75. de constitu.*

u ¶ Diminuit.] *Lego Dirimit. Sic enim loquitur tex. hic adductus in c. uni. de uoto. lib. 6. & supponit idem Lap. supra Alle. 47. factum ita, nume. 6. si arguamus a contrario sensu ut professio religionis cōprobata dirimat, seu tollat matrimonium.*

x ¶ Reddendo.] *Seu tradendo, uel dando, uel dedicando se, & sua, prout loquitur tex. in authen. ingressi. C. de sacrosan. eccle. comprobata per tex. in c. quia ingredientibus. 19. quaest. iij. ita etiam loquitur Auge. consil. 133. super primo, in prin. uers. Nam in ipso ingressu dedicas se, & sua. Dictum principale Lapi hoc posset limitari solum habere locum, saltem quoad plures effectus, quando etiam habitum recipit in signum mutata uita, nō autem remanet in priori habitu, de quo uide omnino Cardi. consi. 21. quidam Laurentius nume. 5. uers. Modo in proposito dico, quòd si quis offert se, & sua.*

y ¶ Nouitiorum.] *Nouitius si etiam intersit in capitulo cum professis, uel se alias ingerat professus censetur Ioan. And. in c. uidua, & ibidem Abb. ante nume. 7. ubi etiam Apostil. in uer. professus ad Lap. hic se remittit super hoc quando professio tacitè inducatur. de regula.*

z ¶ Super uers. 49.] *Dic tu de sta. mon. §. 1. uers. 48. qui incipit quaeritur quid si is qui ingreditur, nume. 45. ubi Ioan. And. in Apostil. in uer. quaesitum. Idem etiam sentit Bal. consi. 248. quaeritur an reseruatio libr. 2. Idem uoluit gl. in auth. ingressi. C. de sacros. eccle. Et licet plures sint opin. prout eas refert Ias. in dicta authen. ingressi a nu. 30. usque ad. 37. ubi enumerat quinque opin. referens eos qui illas tenent, prin. am tamen opin. quae est Lapi hic, & ipse primo posuerunt nu. 30. communem testatur, numero. 37. uers. Tene primam opi. quae est communis. Hanc etiam communem asserit Apostil. ad Abb. in capit. fina. in uer. opiniones, alios referent, de condi. appo.*

a ¶ In c. praesentium.] *Lego in c. in praesentia, in uer. petebat, numero. 4. de proba. Et postea legendum est. Et nota. xix. quaestio. ult. perlatum, & c. si qua, & authen. si qua mulier. C. de secun. nup. Idem quod Lap. hic uoluit omnes in alle. c. in praesentia. Ias. post alios in dicta authen. ingressi, in prin. & nu. 42. & Sozzi. Regu. 180. in uer. ingressi monasterium bona, & iura omnia in monasterium transferunt.*

b ¶ Feudum.] *An, & quando feudum uasalli religionem ingredientis transeat in monasterium uide late per Alexan. consilio. 10. uiso instrumento. uolumine. 5. per Felin. in allega. capitulo. in praesenia, in 5. quaestione. numero. 44. cum pluribus sequen. de probatio. & per Afflict. in capitulo primo. de mili. uasal. qui arma depo. columna secunda. ad fin. ubi Lap. hic citat, & sequitur.*

c ¶ Iuncta ciuiliter.] *Lego coniuncta ciuiliter, iuxta distinctionem. & solutio. gloss. fina. uersiculo. Vel dic cum est ciuiliter coniuncta in authen. sed hodie. C. de adult. Et hoc dictum Lapi sequitur Alexand. in l. cum mu-*

 lier,

lier,nu.19.uersicu. Adde quod ist.an.ff.solu.matrimo.

d ¶Filius ex eis natus.] *Maxima est inter Docto. contentio an monasterium dicatur filius, & si sic auueniat sub uerbis. Ex proprio corpore descendens, seu natus, uel genitus, de quo per Abbu.in Alle. hic c.in præsentia.de proba.post nume.40.in 2.no.ubi Adái.in uer.loco filij.Lap.hic,& alios refert, & ibidem Feli.nume.42.& latè in Reperto. eiusdem Felin. in uer.substitucio an euanescat, & Dec. in dicto c. in præsentia Alex cõ.121.uiso,ubi & Apostil.magna,in uer.contrarium,lib.2.Rui.consi.189.uiso testamento, nu.13.ubi Lap.hic sequitur, alios etiam referens.lib.2. Hæc Lapi opin.magis communis uidetur.Hæ autem rationes quas ipse adducit mihi parum probabiles apparent.Pro quibus, & an monasterium excludat substitutum sub cõditione si grauatus decesserit sine liberis, casu quo grauatus monasterium ingreditur, & quid si dictum fuerit sine liberis ex suo corpore, & legitimo matrimonio procreatis uide plenè per Ioan. Fran.a Ripa in l.ex facto.§.si quis rogatus, nu.36. cum pluribus sequen.ubi infinitos pro utraque parte citat, & pro monasterio,& sic pro opin. Lapi testatur esse communem opinio.*

e ¶Probatur supra.] *Videlicet num.8.& seq.Idem uolunt glo.& Docto.in authen.ingressi.C.de sacro. eccle. & alij relati per Mar.Sozzi.de oblatio.in 8.libel.quæstio.22.nume.21.& per Apostil.ibi, in uer. pro ista, quæ Lap.hic sequitur.*

f ¶Poterit testari,& non testari.] *Iuxta text.in l.1. in prin.ff.de suis & legi.Cur.Iun.con.134.uiso, præsertim nume.5.Mar.Sozzi.Iun.consi.3.uisis,nu.8. de quo uide Ludo.Roma.consi.4.sententiam præfati,& ibi plenè per Hora.filium meum in sua Apostil.*

g ¶Pro gabella.] *Lapum hic sequitur, ad eum se remittens Firma.de Gabel.quæst.13.5. quæstio.princi.post numerum. 20.*

h ¶§.Pomponius.] *Lego §.Papinianus.Et cum gl.ibi tenent Bar.& Alexan.in addi.ad ipsum, & Bald. Idem uolunt Arcbidia.in c.non dicatis,nu.12. quæst.1. Iaso. in l.patre furioso,nu.46.ff.de his qui sunt sui, uel alie. iur.& Nico.Boe.qui alios refert,hanc communem asserens Dec.121.nu.12.Quod etiam iure diuino probare possumus Matthæi cap.4.ubi Iacobus,& Ioannes cũ Zebedeo patre Retia reficiẽtes,uocati, relictis retibus, & patre sequuti sunt Iesum. Ad Hebreos cap. 12. Si patres quidem carnis nostræ habuimus eruditores, & reuerebamur eos,nõne multo magis obtẽperabimus patri spirituũ, & uiuemus? Et dicit Chrysosto. super Matthæum quòd tria sunt quæ reliquerunt Apostoli, & relinquere debent uenientes ad Christum, primo substantias mundanas,quæ per nauem intelliguntur, secundo operationes carnales,quæ per rete intelliguntur. Tertio reuerentias paternas, quæ intelliguntur ibi relicto patre.*

i ¶De conc. præben.] *Ubi etiam Ioan.Andr. Cardina. Abba.& alij.Idem concludunt Fede.de Sen.consi.55. infrascriptæ,col.fi.uers.Ad idẽ quod subsequenter quæritur.Pau.de Citadi.de iur.patr.art.3.par.9.q.41.nu. 73.& seq.Roc.de Cur.eo.Tracta. in uer. honorificum, quæst.5.in fi.ante nu.31.ubi Lap.hic sequitur,& Lambert.art.2.q.4.par.1.lib.2.ubi nu.3. hanc cõem supponit,& in fi.dicti art.Lap.hic citat.Et ita pro hac opin. conclusum in Rota fuisse testatur Cassa. Dec.5. erat 3 patrono,in prin.de iur.patrono.*

k ¶Uniuersitatem beneficiorum.] *Idem uolunt sic declarantes Ioan. And. post Gui. episcopum Mutinen. in alle.c.fi.de con.præben.uers.Si uero det patronus generalem.Cardina.ibi quæst.3.licet postea contradicat,seu opponat.Idem etiam concludit Abba ibidem,post nu. 6.uersi.Dicunt tamen Docto.teneri,quã etiam sequitur Pau.de Citadi.de iur.pat. par.6.art.3.q.41.post numerum 74.uers.Fatetur tamen ibi. Et hanc opin. Guido. & Io.An.seu a Ioan.An.declaratam,& consequenter Lapi hic,quicquid dixerit Cardi. ubi supra communem testatur Lamber.de iur.patro.art.3.quæ.4.par.1. lib. 2.col.fi.uers.Sed ut uidistis Abba. & alij communiter tenent non solum opinio.Ioan. And. sed etiam Guido. Et ad Ioan.And.ubi supra,& Lap. hic se remittit Ioã. Fran.Pani.de offi.& pote.cap.se. uacan. in 5. quæst. in fi. 2.quæst.prin.ante nume.10.*

l ¶Non ualet.] *De hoc latè per Cardi.in Alleg.c.fi. de conc. præben.quæst.4.& duabus oppo.sequen.Et Lap. sequitur Rocc.in dicto Tracta.iuris patro.in uer. honorificum,quæst.5.ante nu.29.& ante nu.31.uers. Intelligendo tamen.De quo uide latè per Lamber. dicto Tracta.art.3.quæst.4.par.1.lib.2.præsertim post nume.2. uers.sed subdit quòd si constitueret, & post nume.4. Addens istud procedere.*

m ¶Ad illum finem.] *Vel ad illud solum,iuxta tex. in l.2.ff.de libe.& posthu.Abba.in c. ex parte. 1. col.2. de offi.dele.ubi quòd specialis dicitur expressio quando clausula generalis in uno tantum uera reddi potest Mar.Sozzi.Iun.consi.107.uiso testamento,numero.14. & sequ.lib.1.*

n ¶Potest.] *& sic absque negatiua quæ in codicibus antiquis aderat.Et quòd ita legendum sit ostendunt eiusdem Lapi illatio,& exempla quæ subijcit, Et quòd accessoriè plaraque concedantur, transferantur, acquirantur, distrahantur, alienentur, quæ non principaliter, seu de per se probat tex.in l.1.iun.glo. in uer. per uniuersitatem.ff.de fun.dota.in l. si quis nec causam, & ibi Iaso.latissimè a nume.3. usque ad 24.ubi firmat. 16. conclu.ff.si cer.peta.uide etiam glo.fi. in c.ad quæstiones.de re.permu.*

o ¶De iur. patrona.] *Et c.cum seculum.iun.glo. Et hæc est communis opin.Lambert.de iur.patro.art.2. quæst. 1.par.2.lib.1.post nume.1.& art.3.num.8.quæstio.6. par.3.lib.2.D.meus Phi.Dec.consi.127.plura, colum. 1.in fi.uers.Sed ad ista, ubi subdit hanc esse communem opinio.*

p ¶Hæreditas uiuentis.] *Quòd non possit principaliter uenire in contractum, seu pactum,est tex. in l.fi.ubi latè Bar.& alij C.de pact.Et quòd ita legendum sit non autem iuxta antiquam literam quæ erat hæreditas inuenta, ostendunt uerba Ioan. And. hic citati in Apostil.in uer s.sorore,in fi.*

q ¶Pactum de non succedendo.] *In hac materia duæ uera,ac communes conclusiones per Docto. ponuntur, quarum altera est quòd pactum de succedendo inualidum,irritum,& illicitum est,nec iuramento firmatur. l.fi.ubi omnes C.de pact.& Docto.communiter in l. pactũ C.de collatio.& in c. cum contingat de iur.iur.Cur. Iun. consi.15.circa præmissam, ubi nu.3. cons.25.habita,nu.7.cõem dicit. Altera est quod pactũ de nõ succedẽ-*

do

do de iure canonico iuramento firmatur prout nolunt Lap.hic,& ad fin.huius Alleg.uersicul.Ad secundum. Docto.in alle.hic.c.quamuis,ubi plenè per Georg.Natami.Bar.in dicta.l.fin. nu.8.in 1.lectu.C.de pact.Ancha.con.39.pro clariori,nu.2.Iaf.in l.pactum,num.3. & ibidem D.meus,qui hanc opin.contra glo.ibi communem testatur nu.5.C.de collatio.Et ita iudicatum fuisse in curia parlamenti etiam in casu quando mulier certiorata non fuerat in casu dicti.capit.quamuis affirmat Gui.Papæ Dec.Grationo po.227.plus dixi, uers. Et fui aliquo tempore,& in fi.

1 ¶Coniugibus.] *Ex ijs quæ Lap.hic,& supra hac eadē Alle.nu.6.& ante nu. 19.ibi. Intellige de uxore integra ad titulum,& quo ad thorum &c. & ex ijs quæ ad ducam sumi poterit solutio ad illas duas conclusiones, quarum altera alteri directo contraria uidetur. Vna est quòd per ingressum religionis matrimonium dirimatur, nec amplius coniugium, & coniugij effectus remaneat. Altera uero illi opposita quòd imò etiam post ingressū religionis matrimonium remaneat,nec cessent coniuges dici posse. Distinguendum igitur est prout subtiliter, & iuxta mentem omnium iurium distinguit, & concludit Lap.quòd aut loquimur de titulo, & nomine matrimonij,seu coniugij,& dicamus titulum, & coniugium etiā post ingressum religionis remanere. Aut loquimur de ijs quæ concernunt carnem,& mundum, ac temporalia seruitia,& dicamus hæc omnia per ingressum monasterij sublata,dicente Paulo.1.Corint.9.quòd post apostolatum habuerunt uxores in sorores, & amplius nō fuit inter eos carnale cōiugium.De quo etiam habemus tex. in c.omnino.31.distin.Hinc dixit Chrisostō.super Mattheū.quòd Apostoli, & uenientes ad Christum reliquerunt operationes carnales, quæ per rete intelliguntur. Et tales non sunt de mundo, nec de mundanis curam habere debent.Ioan.17.Ego dedi eis sermonem tuum, & mundus eos odio habuit,quia non sunt de mundo.*

2 ¶Firmatur per iuramentum.] *Idem dixit supra post nu.24.uers.Itē quicquid sit, ubi alios refero in Apostil. in uer.pactum.Et generale est φ iuramentum actum super quo interponitur efficacius,& ualidius reddat, ac firmet.l.si quis maior.C.de transactio.l.1. uersic. Idque etiam iureiurando corporaliter præstito seruare confirmasti.C.si aduer.uendi.Mar.ant. Bauer. de Virtu.iura. nu.124.uers.lxxij. iuramentum habet hoc præcipuum. & post nu.136. uersicu.nam iuramentum semper efficacius.*

SVMMARIVM.

1 *Transiens ad strictiorem religionem licentia non petita an possit ad priorem reuocari.*

2 *Religiosus an & qualiter possit transire de una religione ad aliam.*

3 *Religiosus an possit de licentia superioris transire ad minorem ordinem.*

4 *Theologi dicunt unam tantum esse religionem.*

5 *Priuilegia & gratia suum effectum a uoluntate concedentis habere dicuntur.*

ALLEGATIO CXXX.

a PRo dubij[a] propositi declaratione circa solutionem, visis tenoribus priuilegiorum concessionum licentiarum, & omnibus supra contentis dicimus concorditer nos Laurentius,& Gaspar, Leonardum,seu fratrem Leonardum olim monachum,& professum ordinis Montis Oliueti,nunc uero professum monachum S. Bartholomæi Fessulanen.diœce. ordinis S.Benedicti,in ipso monasterio S. Bartholomæi tanquam ipsius professioni debere remanere, nec per abbatem, & monachos S.Mariæ ordinis Montis Oliueti posse, uel debere molestari;ueritas prædictæ conclusionis demōstrabitur.si quod facere potest: pro altera parte ostē datur non obstare ar.xxxv.q.v.iudicantem. uidetur ergo ipsum fratrem Leonardum posse repeti.primo iure communi: nā in monasterio in quo quis semel

b fuit professus debet perpetuo remanere. [b] xix. q. 3.

1 c.i.& ii.† Vnde exeuntes debent & possunt ad claustrum reuocari.xix.q.ii.abbates & de regula.ca.ulti. cum si. & stabilitas loci est de substantia professionis.de iureiur.c.sicut.Item quia licet ordo,uel regula S.Benedicti in utroque monasterio sit statuta,tamen in ordine Montis Oliueti constituti strictiorē uitam reddūt, quam sit generalis regula Benedicti. Item notorium est φ obseruantia strictior est in ipso monasterio Montis Oliueti quam in dicto Monasterio sancti Bartholomæi. igitur transitus non est licitus;hic enim tam constitutiones quam obseruantia reddunt vitam strictiorem,& ideo licet de regula leuiori permissus sit transitus ad strictiorem, tamen ubi prædictæ constitutiones reddunt regulā strictiorem, uel etiam obseruantiam prohibitus est transi-

c tus,ut no.doc.de regula.sane.ubi Ioan.Andr. [c] post Guil.notanter dicit quòd contra apostatas prædicatorum, & minorum qui profitendo in aliquo monasterio S.Benedicti ubi forte non seruatur religio putant se euadere apostasiam,& ita uidetur hic in facto præsupposito quia iste frater Leonardus &c. Secundo idem uidetur probare priuilegium Gregorii. xi. vbi prohibetur transitus professi ordinis Mōtis Oliueti ad alia monasteria,uel ordines præter Cartusiē. & susceptionem rescindit,& pœna ibi imponitur ut si quilibet infra mensem requisitus nō redierit &c. constat autem quod priuilegia ecclesiastica sunt perpetua,& seruanda.xxv.q.ii.c.i.& ii.cum pluribus capitulis ibidem, & maximè istud quòd habet clausulam generalem derogatoriam,ibi enim est talis clausula,& hæc uerba,ipsos, & alios quoscūque nostros fratres &c.& sequitur circa finem illius clausulæ,seu in posterum concedenda quæ de indulto huiusmodi,eiusque exercitio libere possit quemlibet obuiare &c. quæ uerba etiam licentiam obtentam a fratre Leonardo reddunt surreptitiam. Priuilegium etiam secundum obtentum contra primum priuilegium, de primo non faciens mentionem non ualet.de offi. delega. ex parte.prima de re iudica. capitulo. inter monasterium,& de rescript.capitul.primo.& c.cum ordinem.Et maximè illud quod habet clausulam derogatoriam contra ipsa impetranda, ut istud habet

d ut.l.si quis in princip. [d] ff.de lega. iii. & quod not. in dicta

In dicta decre.cum ordinem. Tertio licentia Vrba-
ni.VI. a qua transitus istius fratris Leonardi causa-
tus est, & omnia postea secuta videntur omnino trā
sitū huiusmodi damnare, quia forma, seu tenor eius
dem licentiæ non est seruatus, ergo &cætera.de pri-
uileg.porro.& capitul.accepimus, cum simi. sed per
illam licentiam conceditur transitus ad parem reli-
gionem, uel strictiorem respectu obseruātiæ, at hic
transitus fuit ad monasterium laxioris obseruantiæ:
ergo non tenuit, nec descendens ab illa. 1. quæstio-
ne.1.principatus. Item in eadem licentia dicitur per
petuò remanere: sed iste frater Leonardus dicitur
uagare igitur &cætera. Item licentia transeundi pe-
tita ab Abbate Sancti Miniati licet ordinis Montis
Oliueti non est ualida, quia licentia transcundi ad
alium monasterium debet peti a suo prælato.

Quis autem est ille quem posuit supra caput suū
vice Dei.xii.q.i.non dicat.xix.q.3.statuimus, de ele-
ctio. si religiosus libro sexto. quæ decret. quasi hoc
declarans cum dixisset uice Dei supra caput suum,
illico adiunxit, & cuius imperio se subiecit, & ibi di-
citur subditus sui superioris qui dare posit &cæter.
ubi Ioan.Andr. dicit ergo non omnis superior hanc
licentiam dare potest sed is cuius imperio se subie-
cit sed in illius qui dedit licentiam manibus non fe-
cit professionem quare &cætera. Ad idem literæ Vr
bani quæ appellant eum monachum monasterii S.
Bartholomæi quare &cætera. Item iste abbas qui
dedit licentiam; dedit ita tamen vsque ad sex mēses
&cætera, alias non haberetur licentia pro data: sed
c transitus videtur factus post annum [c] quare &cæte.
Sed prædictis non obstantibus stamus in conclusio
2 ne data. Nulli enim dubium quòd † Papa potest dare
f licentiam transeundi ad laxiorem ordinem, [f] uel re-
gulam, tam ratione regulæ, quam obseruantiæ, licet
disputetur an in totū de monacho posit facere non
monachum iuxta not. per glossam, & alios supra in
g capitulo.cum ad monasterium, [g] de statu monachō.
& in illa regula semel Deo de regulis Iuris, libr.6.in
quæstio.per Ioan.And.in mercurialibus. Similiter
h potest, & transitum nullum approbare [h] quia de eo
quod nullū est pōt facere aliquid. 3.q.6.c. hæc quip-
pe.& statim dicam. satis ergo est secundū cōem opi
nionem qđ tria substātialia profitentur trāseūtes ad
laxiorem regulam de licentia papæ. Licet enim cu-
iuscunque ordinis monacho transire ad strictiorem
regulam petita licentia a suo superiore licet non ob
i tenta.de regula.licet. [i] Si uero transeat ad strictiorē
non petita licentia licet hoc sit dubium, puto enim
k posse reuocari, [k] quia præsumitur causa læuitatis di-
ci, & non spiritu Dei: & hoc voluit gloss.xix. q.3.in-
l cidamus.de quo eo.tit.sanè.Si igitur ad parem [l] vult
transire, potest de licentia sui superioris scilicet peti
ta, & obtenta licentia.ut præall.capitulo statuimus.
xix.quæstione.iii.

3 Ad † minorem [m] uero transire non posset etiā ob
m tenta licentia ab abbate ut not.de regula.non est.ni
si in casu quando esset tacite professus, seu religioni
n in genere [n] obligatus ut de regula.super eo, & con-
suluit, & eo.tit.constitutionem libro sexto. Sed Pa-
pa etiam sine causa talem licentiam dare potest ut
o etiam not.gloss.in decre.cum singula, [o] de præben.
lib.6.in gl.ut si quem. quæ in casu isto notabilis est.
similiter ergo & transitum talem approbat Archi-
diaco, de reg.quia in simili.& eo.tit.non solum.&c.
statu. per q̄ iura probatur quòd professionē factam
multo fortius approbare potest. Et nullum puto du
bitare, quia etiam de monacho facere potest nō mo
nachum vt dicit Guilielm.in Spec.de allega.§.nunc
ostendendum, uersicu.xlii.& sequent.& uersicu.87.
Non igitur potest ipse Frater Leonardus repeti ab
ipse Abbate, uel Fratribus monasterii Montis Oli-
ueti, & per prædicta potest facilius responderi ad ea
quæ supradicta sunt in contrarium.

Et primo respondetur ad id quod dicebatur mo
nachum in monasterio remanere debere in quo pro
fessus est, quia illud uerum, nisi à suo superiore, &
maximè à Papa licentiam habeat ad illud se transfe
p rendi, ut modo dixi, authoritas enim superioris [p] in
omni obligatione intelligitur excepta.de iureiuran.
uenientes. & quòd not.eo.tit.quanto. Item secun-
dum opinionem theologorum qui dicunt unam tā
q tum [q] esse religionem quia in omnibus religioni-
bus insunt ista tria substantialia, scilicet obedientia,
continentia, & carentia proprii, & sine illis tribus
non est religio. ut no.de eccles.edifica.c.ii. ergo ui-
detur quod una sit tantum religio, seu unum ge-
nus, licet plures sint species, fortius quod dixi proce
deret de quo plenè per Ioan.And.in sua glo.magna
r post prin.de regula.sanè. [r] Ex prædictis sequitur ēt
ipsum fratrem Leonardum non esse apostatam, cum
de licentia Papæ transiuerit: licet exeuntes de ordi-
ne prædicatorum, uel minorum sint apostatæ qui si
ne licentia Papæ transeunt. Non obstat secundum
quod dixi de priuilegiis Grego. tum quia licentiam
habuit sui abbatis, & sic non facit contra uerba, uel
mentem priuilegii, tum etiam quia etiam habuit li-
centiam a sede apostolica, quæ etiam ibi reseruatur,
ibi nihilomus concedentes si aliqui nostri monachi
uel fratres obtenta licentia à sede apostolica, uel à
nobis &c.& sic in nullo contra dictum priuilegium
factum est. potest etiam dici quòd licet priuilegium
habeat illam clausulam derogatoriā, tamen per clau
sulam generalem non obstante positam in cōcessio
ne Vrbani, ad quam se refert clausula Bonifacij, ibi
non obstātibus omnibus quæ idem prædecessor vo
luit non obstare, apparet eius intentio quod uoluit
dicto priuilegio derogare, quia Vrbanus prædeces-
sor etiam facta mentione de ordine Montis Olineti
dat sibi licentiam transferendi ad parem, quam licē
tiam Bonifacius ampliat ad laxiorem, ac si ipse Vr-
banus dixisset de laxiori. Clausula autem generalis
sufficit ad tollendum derogationem cum de intētio
ne Papæ constat hoc esse. iuxta not.de exces.præla.c.
s 1.lib.6. in nouel. [s] Per prædicta est responsum ad id
quod opponebatur in prin. ad id quod dicebatur q
ibi debebat perpetuo remanere. Et iste frater Leo-
nardus uagando uadit: licet malefaciat: per hoc ta-
men non uitiaretur trāsitus, sed agi posset ut ibi ma
neret. uerba enim ista non sonant in conditionē, sed
in modū.de elect.significasti, ff.de uer.obli. dotem,
& quod not.alibi de præsum.c.fi.& facit.ff.de condi.
& demon.quibus diebus, & quod no.de conditio.ap
po.uerum. Vel aliter dici etiam potest quod ex quo

extra

extra claustrum est de licentia abbatis, & ad ipsius abbatis mandatum reuocari potest ad monasteriũ, dicitur esse in monasterio.ut not.docto.qui cle. uel uo.insinuante. Ad aliud quod opponebatur quod licentia Abbatis sancti Miniati non fuit ualida quia non fuerat suus prælatus, dico quod ista non erat necessaria, quia habebat licentiam a Papa, t quam licet etiam ignoraret obtentam, tamen satis erat eam fuisse concessam.

t

5 Priuilegia † enim, & gratiæ dependent, & habẽt suum effectum a uoluntate concedentis, non eius cui concessæ sunt, de concel.præb.c.j.§.j.uersi.aperte. u lib.6. Item etiam ponitur in facto q ipse erat conuẽtualis tempore illius abbatis, quia talis a prioribus pro libito uoluntatis transfertur, & secundum hoc ille prælatus qui est ibi immediatus superior suus est, & ab illo sufficit petere licentiam, saluo nisi aliud habeat consuetudo, uel statutum ordinis, & hoc uoluit Ioan. Andr. in prædicta decreta. si religiosus. Ad illud quod dicitur quod dedit abbas licentiam tãtum usque ad sex menses &c. sublatum est per ratificationem Bonifacii. Item quia non sonat in conditionem; ut supra dixi. quod opponitur quod in literis Bonifacii dicitur quòd in ipso monasterio liberè, & licitè remanere ualeat, quasi supponat eum esse ibi cum nõ sit, est unattusa. nam & ibi est ut supra dictum est. Priuilegium Gregor. secundum nihil facit ad propositum.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Pro dubii.] *Hanc pro Alle. Lapi citant Ludo. Roma. consi.341.circa primum, post nume.4. Gemini.in c.constitutionem.§.in alijs ad fi.de regula.lib.6.& nonnulli alij infra adducendi. Ex fatie autem principij huius Alleg. apparet quòd illa est Laurentij, & Gasparis (ut puto) Calde. Forsan Lap. de Castel. huic Alleg. seu con. se subscripsit quæ subscriptio negligentia impressorum omissa fortaßè fuit. Vel ubi litera dicit nos Laurẽtius, & Gaspar legendum esset nos Lapus, & Gaspar, qui Gaspar si de Calderino intelligamus fuit tempore Lapi. Verum cuius sit Alle. hac non multum refert.*

b ¶Perpetuo remanere.] *Ad tex.in c.non est uobis, & in c.sanè.ubi Ioan. And. & alij.de regula. & uoluerunt glo.penult.in c.ut lex.uers.sed nunquid talis potest ad strictiorem.27.quæstio.1. & Abba. in dicto.c.non est. numero.3.*

c ¶Vbi Ioan. Andr.] *Et Abba.numero.4. & seq. & ibi Apostil.in uersi. ad ualidicatem.quæ citare uoluit Lap. hic, Et Ioan Andr. ibi, & Lap. supra Alleg.34.ac 62. & hic sequantur etiam Ludoui.Roma.consi.341.circa primum, ante nume.2. & post nume.4. Idem etiam uoluit Lap. supra dicta Alle.62.quidam Franciscus, numero 6. uide etiam quæ ibi addo in Apostil.in uer.ultra regulam.*

d ¶L.si quis, in prin.] *Magna est inter Docto. contentio an sufficiat mentio primi testamenti, licet in secundo non fiat singularis mentio de clausula derogatoria. Felin.in.c.nonnulli in 3. Amplia.nume.5.de rescr. Docto. pro utraque parte citat, ipse tamẽ ibi nihil firmat. Ego opin. negatiuam quam Lap. hic tenet puto magis communem, Hanc communem testantur Alexan.in l.si mihi, & tibi.§.in legatis, nume.4. & sequ.ff. de lega.1. & Cur.Iun.consi.26. Hieronymus, nu.4. & seq. & consi. 169. materia, ante nume.12.*

e ¶Post annum.] *Hinc dicimus tempus constitutionis non seruantem constitutionis formam non seruare.l. scire oportet.§.consequens, ibi nisi seruauerit constitutum tempus.ff.de excu.tuto. Bald.in authen. quæ supplicatio, in 3.not. & ibi Saly. & alij.C. de praeci. impe. offe. Pau. Castren. in l.qui Roma.§. Callimacus in fi.ff. de uer.obli. Et hæc est communis sententia ut per Cur. Iun.consi.166.circa controuersiam, nume.4.*

f ¶Ad laxiorem ordinem.] *Idem uult infra hac Alleg. post nume.3. uers.sed Papa, & probo super Signa.de Licentijs, uers. Quo ad minorem, seu laxiorem.*

g ¶Cum ad monasterium.] *Vbi omnino uide Cardi. qui latius, distinctius, & melius alijs hunc articulum tractat, ex cuius dictis, & Abba. ac aliorum elicitur q magis communis opin. Canonistarum sit q Papa ex causa possit de monacho non monachum efficere, nec opinio theologorum ab hac canonistarum iuxta eorum communiorem sententiam discrepare uidetur. prout per Riccar. & beatum Thom.in 4.dist.in.38.licet ipsè beatus Thom. uariasse uideatur. Et hanc magis communem testatur alios referens Paris. consi.68. dubium exoritur, nume.148.uolum.4. pro qua etiam uide D. meum Phili.Dec.consi.112.in præsenti, col.fi.in prin. & quæ scripsi super Signa.de licentijs, uers. Dispensatum alids legimus cum monacho.*

h ¶Et transitum nullum approbare.] *Etiam cum absolutione ab apostasia, & censuris, ac pœnis incursis dispẽsando, et super irregularitate incursa, super quibus etiam concedi consueuit breue, prout docent Staphi. super Signa. col. antepenul. uersi. Regulari professo certum ordinem, & Rebuff. in Traxi dũ de Breui tractat uers. Per breue quoque regulari, nu.50.*

i ¶De regu. licet] *Idem uoluerunt Ludo. Roma. Syngu. 452. incipien. Domini mei, & alij quos adduco supra Alle.62. quidam, in 1. Apostil.in 2.casu. Sed contra q imò peius uideatur, saltem idem, petere licentiam & nõ obtinere, & non petere. Primum quod peius sit probari uidetur ex eo quod licentia non petita si aliquid faciam tacitè dissentire uideor ab illius animo cuius licentia requirebatur: At si licentiam peto, eamque non obtineo, illius uoluntati a qua licentia pendebat expreßè contradico, non secus ac si in primo casu filius absque scitu, uel licentia patris a proprijs recedat laribus: In secundo uerò casu licentiam proficiscendi petat, qua nõ concessa, seu expreßè denegata discedat. Et quòd plus offendat, seu plus operetur expressus dissensus, quam tacitus probatur argu. tex.in l.2.§.si duo, iun.summa. Bar.ff.de bono.pos.secun.tabu. & in l.penul. iun. gloss. in uer.substitutus.ff. de iniu.testa. ubi substitutus qui uenit ex expressa uoluntate testatoris præfertur coniuncto qui uenit ex tacita.l.uni.§.in primo, iun.summa. Bal. & §.seq.C.de cadu.tollen. & facit tex. in l.expressa nocent, non expressa non nocent ff.de reg.iur. Vel dici potest q hæc inter se paria sint uidelicet non petere, & petere, & non obtinere si effectum cõsideremus, qui in omni actione prævalere debet. ad.l.si non mortis, in fi.ff.de inof.testa.l.1.§.hæc autem uerba.ff. quod quisque iur. cum uulga Breuiter concludendum est, & hoc iure utimur q licentia petita sufficiat, & ratio, seu cau*

sa adduci potest, quæ est quòd in signum obedientiæ, & reuerentiæ petitur, quæ cum iure denegari non debeat, pro cõcessa haberi debeat, pro quibus adduco pulchros tex. in l. fi. C. de iu. emphi. in c. licet, uers. talis ergo. de regula. in cle. dudum. §. si uerò. de sepul. Et quòd peius nõ petere, quam petere, & non obtinere probat tex. in c. illud in prin. ubi legendum est, licentia non solum non obtenta, sed nec etiam postulata & cætera de cleri. excommu. mini.

k ¶ Posse reuocari.] *Contrarium tenuerunt glos. in c. licet, in uer. licentiam, uers. sed quid si aliquis, & ibidem Abba. Anti. in uer. puritate, & Ioan. Calde. de regula. ac Barba. consi. 9. præclarè scribitur, col. 8. uers. Et adduco elegantem glo. lib. 2. Ego opin. Lapi hic ueriorem, & communem assero, quam tenuerunt Gasp. Calde. contra Ioan. Calde. eius patrem, consi. 25. quidem professus sub titu. de regula. Abba. moder. & omnes alij præter supra relatos in dicto c. licet, ubi idem Abba. post nume. 10. & consi. 95. in præsenti, col. 2. uers. Et hoc in dubitatum, lib. 1. hanc communem testatur, Quam etiã communem asserit Ludoui. Roma. Lapum hic sequens consi. 341. circa primum, nume. 4 & ante, & post. Et hanc etiam communem dicit Staphi. super signa. col. antepenul. in uer. regulari professo.*

l ¶ Ad parem.] *Vide quæ scripsi supra Allega. 6j. in Apostil. in uer. petita, in 4. casu.*

m ¶ Ad minorem.] *Hoc dictum Lapi communiter tenetur, ut per Gemini. in c. an singula. §. prohibemus, col. fi. uers. Aut quis ex professione, & Phi. Fran. ibidẽ post nume. 3. super glo. in uer. Canonice. qui Lapum hic citare uoluerunt. de præben. lib. 6. Idem etiam sentit Cardi. consi. 28. quidam frater, nu. 4. & seq.*

n ¶ In genere.] *Archidi. in c. monachum 20. quæst. 1. Et Phi. Fran. qui ut puto Lap. hic citare uoluit in hic alle. ca. cum singula. §. prohibemus, post num. 3. de præbend. lib. vj.*

o ¶ Cum singula.] *Et ibi etiam Ioan. Mona. Ioan. And. & alij, & Abba. consi. 96. cum ad aures, nu. 3. lib. 1.*

p Auctoritas enim superioris.] *Glo. in c. pro illorum, in uer. recepisse. de præben. & supra Alle. 15. idem est dicere, post nume. 4. uers. item multi.*

q Vnam tantum.] *Idem uoluerunt Gemini. in c. ut periculosa, ad fi. ne cleri. uel mona. lib. 6. & Nic. Boe. post Collecta. Dec. 260. ad hoc, ante nume. 30.*

r ¶ De regula. sanè.] *Et ibi Cardi. post Ioan. And. declarat quomodo causetur diuersitas religionum & qualiter iuxta canones hæc uniuersitas consideretur. Cum Ioann. Andr. hic citato, & cum Lapo hic residet Gemini. in capitulo. constitutionem, §. fina. ad fin. de regu. libro. 6.*

ſ ¶ In nouel.] *Ioan. And. ibi post quam recitauit septem opin. distinguit, & in fi subdit hæc uerba. Breuiter dici potest quòd in omni materia si per uerba derogatoria prolata licet generaliter ab eo qui derogare põt apparet eius uoluntas quòd generaliter omnibus derogare uoluit illi stabitur. Gemini. ibidem reassumit omnia dicta Ioan. And. & cum eo simpliciter transit. Distinguit etiam ibi Phi. Fran. demum ante nume. 8. remittit se ad Lap. hic. Quando autem, & quomodo tollatur cõstitutio, & quæuis alia dispositio habens clausulas derogatorias sequẽtis uoluntatis tracto in 2. quæst. 26. Regulæ Cancel. nu. 4. & seq. Et de clausula habentes pro expressis ac si de uerbo ad uerbum & cætera. uide Feli. in c. nonnulli, in 2. fallen. de rescrip. Cassado. Dec. 10. super Regu. de Trien. & Dec. 28. ac 38. super Regu. Et D. meum cons. 341. uiso puncto nume. 1.*

t ¶ Licentiam a Papa.] *Et sic non erat necessaria alterius licentia, sed contra quod etiam abbatis licentia requireretur colligitur ex ijs quæ uoluerunt Cardi. in capitulo. sua, ante numerum. 3. uersiculo. oppono ad hoc quia cum habeat priuilegium, & Imol. de cleri. non resi. ubi uolunt ultra priuilegium Papæ requiri etiam licentiam prælati, cum non præsumatur concedens priuilegium præiudicare uoluisse iuri superioris quod habet in non se absentando absque eius licentia. Responderi potest quòd casus ille a nostro diuersus est, & ratio diuersa. Rursus quòd illud dictum non transit absque dubio propter hanc Lapi Decisionem, cum quo residere uidetur D. meus Phi. Dec. in c. præterea in fin. de præb. & in ca. super eo, colum. 1. uers. In contrarium tamen. de offi. deleg.*

u ¶ Vers. apertè.] *Lego uers. Adijciebatur insuper. Et Lap. hic refert, & sequitur Felin. in capitulo. ex parte decani, post numerum. 21. uersiculo. Circa quem textus. de rescrip. licet hanc Allegatio. corruptè citet, & in capitulo fina. post numerum. 12. uersiculo. Et per illum text. dicit Lap. de accusa. Sed contrarium sentire uidetur supra Allegatio. 89. numero sexto. & ante, Et stilus Roma. Cur. aliud etiam suadet. Pro quibus uide quæ addo ad dictam Alleg. 89. in Apostil. in uer. si tibi absenti, & Dec. Neapo. Afflict. 133. quæ incipit decreuerat.*

SVMMARIVM.

1 *Maior pars uniuersitatis an possit alios citare.*
2 *In actu pertinente ad uniuersitatem debent esse præsentes duæ partes de uocandis.*
3 *Actus gestus per duas partes uniuersitatis si fuit citata per non habentem potestatem an ualeat.*
4 *Licet aliqui de uniuersitate præsentes dicant se nolle uocem dare non tamen per hoc sunt priuati iure uniuersitatis: unde debent computari in numero duarum partium.*

ALLEGATIO CXXXI.

a INfrascripta sunt [a] pacta, & dubia quæstionis uertentis inter præsbyterum Nicolaum Vannis, & clericum Florent. & Sthepanum Berthoidi in causa inter eos uertente coram uenerabili viro Domino Matthæo de Vanni uicario reuerendi in Christo patris &cæter. nun-
1 quid† maior pars uniuersitatis possit citare alios. In articulo isto est sciendum quod gloss. in decret. cum
b nobis olim [b] de elect. loquens de electione tenet quòd ualent facta a maiori parte præsentium, dummodo uocauerit alios præsentes, & hoc dicit ut moræ periculum euitetur, de electi. cum inter vniuersas. ut lit. non contesta. quoniam. & quia quod maior pars &c. de electi. quia propter, & c. eccle. ii. de ijs quæ fiunt a maio.

a maio. parte capi. ff. ad municip. quod maior. & tam in actu electionis, quam in aliis, per quæ peruenitur ad ipsam. ff. de procur.. ad legatum, & l. ad rem mobi. lem. de offic. lega. c. præterea, & c. suspitionis cum si. pro hoc dicto bene facit regula illa quòd in expedie do necessaria per collegium, uel vniuersitatem suffi
c cit maior pars ut not. glo. de constitu. cum omnes. [c]
d Idem si vtiliter [d] ut ibi not. Innoc. per decret. 1. & vl. tim. de his quæ fiunt a maio. parte capit. facit quod
2 not. de electio. bonæ. in 4. glos. † Veruntamen videtur dicere quod in actis collegii, siue uniuersitatis,
e duæ partes [e] debent esse præsentes. l. nulli. cum. l. sequent. ff. quod cuiusque vniuer. quo interueniente valet quod fit a maiori parte, & sic intelligit Host. prædictam gl. decre. cum nobis olim: unde tenet Innoc. quod si nullus est ad quem ex officio pertineat alios vocare ad hoc vt teneat qđ fit ab eis, opus est quòd ad minus conueniant duæ partes illorum ad quos pertineat facere illum contractum, & illi debēt uocare alios, & siue uenerint alii, siue non, quod præsentes procedant ad perficiendum illum contractū, uel electionem. hoc not. de nou. oper. nuntia. capi. 2. Ad quod facit quod no. de elec. cum olim nobis, in glo. sed nunquid, in fine, & c. dudum, in glo. licet numero, uers. sed quæ res; & eccle. el. ij. in glo. imò plus in fin. Et quod no. glo. de ijs quæ fiunt a maiori parte capituli. c. i. in glo. penultim. Hanc secundam opinionem credo ueram de rigore, sed ratio æquitatis
f [f] siue impediatur, uel nimium deferatur, necessaria, uel utilia, ostendit primam opinionem esse ueram, quam etiam simpliciter tenet in hoc præualere consuetudinem quanti addicitur ut ipse not. de maior. & obe. c. t. in prædicto. c. ti. de noui. oper. nuntiat. ad quod dixi de ratione æquitatis bene facit. C. de iudi. l. placuit. ff. de reg. iur. l. in omnibus quidem. de transla. c. ultim. de confirmatione utili uel inutili. c. cum
3 dilecta &c. In tertio † dubitationis articulo puto ꝙ licet ponatur dictam citationem non valuisse propter impotentiam citantium, tamen ex quo conuenerūt duæ partes valuit dicta electio quam fecit ma
g ior pars dictarum duarum partium [g] dummodo sit maior pars respectu omnium vocem tunc habentiū, & est ratio quia sicut ommissio solennitatis nō substantialis non uitiat quod agitur, sic nec illius ineptitudo. de elect. eccl. facit quod not. Hostien. de sacra unctio. capitulo primo. post principium. sed si sine aliqua citatione duæ partes uocandorum simul congregatæ elegissent, ualuisset electio facta ab ipsorum maiori parte: ergo eodem modo in dicto casu. benefacit quod not. Innocen. de electio. cum nobis olim, in gloss. sed nunquid. in fin. ibi & si minusquā duæ partes uenerunt eorum qui vocandi erant &c. Ad idem quod not. eodem titulo. eccl. ii. in gl. immo in princip. & de tempo. ordi. nec episcopi. in sua glo. fateor tamen quòd contempti si qui essent, prosequi possent contemptum, & cassaretur quod esset factum, de elec. quod sicut. de præbendis cum ecclesiis, lib. 6. Ad quartum in quo quatuor dubitabilia insc-
4 runtur dico, quòd supposito† quòd in secunda congregatione fuerunt duę partes uocem habentium in dicta uniuersitate, præsertim in dicta secunda cō gregatione, poterunt ad dictam commisionem de dicto præsbytero pagano procedere, & ualuit quod gestum est, per ea quę dixi supra in secundo articulo: satis enim est quod habemus duas partes uniuersitatis uocē habentes ut possit procedi ad actū qui competit uniuersitati ut collegio, siue corpori, vt in prædicta. l. nulli. & plane. ff. quòd cuiusque uniuersitatis. C. de decurio. l. nominationum, libro. x. & ff. de decre. ab or. faci. l. iiij. Non obst. quod dicitur de his qui interfuerunt in prima congregatione, fateor ꝙ ipsi soli non potuerunt facere secundam congregationem representantem uniuersitatem, & quòd aliis eis præsentibus, & neminem uolentibus eligere, potuerunt ad instar plurium iudicum, vel arbitrorum. ff. de re iudi. duo ex tribus, de arbi. si in tres. facit de elect. quia propter. de offic. deleg. causam matrimonij. quòd not. de re. iu. c. vlt. & tamen non fuerūt priuati iure vniuersitatis quod habebant ad expediendum illum actum, tamen propter talem recusationē hęc pœna non sit expressa a iure: & hoc est sat. de pę. dist. 1. s. pœnę. de elect. statutum, cum simi. lib. 6. sequitur quod debent computari in numero duarum partium secundæ congregationis, ad quod sufficiat alllegare decr. quia propter de elect. & quod ibi plenè not. Innocen. & compo. & dominus Ioan. And. in magna gl. de maiori parte quæ in electione facta p̄sente minori non seruauit debitam formam, quæ tamen ante priuationis sententiam etiam inuita, & cō tradicente minori parte iterato potest seruata debita forma ad electionem procedere. Fortius in casu isto, ut per se patet, & per hoc sit satisfactum primo dubio quartæ quęstionis facta suppositione prædicta uidelicet quod in secunda congregatione fuerūt duæ partes dictæ uniuersitatis uocem habentium; ubi autem ponatur quòd in secunda congregatione nō fuerunt duę partes dictę uniuersitatis uocē habētium siue uocandorum ut uidentur sonare uerba quęrentis, non est dubium quod ad dictam uniuersitatem nec in eis quantum ad dictum actum perficiendum consistebat ius uniuersitatis ut potest bene colligi. de postula. pręla. gratum, & not. per doct. de procurato. c. fi.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Infrascripta sunt.] *Sic incipere hanc Allega. supponunt præceptor meus in capitulo. cum omnes, post numerum. 6. de constitu. & nonnulli, alij infra adducendi. Verum quia hic nulla pacta subijciuntur legi posset incerta sunt, prout legit Ioan. Fran. a Ripa respon. 22. numero. 15. de Legi. libro primo. Vel absque hoc principio stare posset prout sentit Felin. in alleg. capitulo. cum omnes. numero. 18. qui, eam incipere supponit. Nunquid maior. Et hæc Alleg tractat aliqua quæ etiam habes supra Allega. 85. uisis. Hanc Dec. citat dissentiens a Lapo Pani. olim præstantissimus Rotæ Auditor de offic. & pote. cap. se. uacan. prælu. 5. post nu. xi. uer. Nisi tamen.*

b ¶Cum nobis olim.] *Pro qua gloss. & ijs quæ in hac Allega. tractat Lap. ultra Docto. ibi uide consilio. Ioan. Calde. 10. si uniuersitas, sub titulo de iure patronatus. & plenè per Lambert. articul. 19. quæst. 2. par. 2. lib. 2.*

¶Cum

c ¶Cum omnes.] *Idem uoluerunt Bal. in l. 1. uers. Primo casu Aut actus pertinebat ad uniuersitatem de necessitate. ff. de magi. conuen. D. meus in dicto capitul. cum omnes, qui Bald. ibi, & Lap. hic sequitur, & Io. Fran. a Ripa Lap. hic citans respon. 22. nu. 15. de relig. libro 1.*

d ¶Si vtiliter.] *Hoc dictum Lapi sequuntur Feli. in dicto cap. cum omnes post numerum 18. uersicu. Et cum eo quod dixi de utili, & ibidem D. meus post numer. 6. & consil. 124. placet mihi, columna. 2. circa medium. Et idem uoluit Lap. supra Allegat. 85. uisis omnibus. numer. 2.*

e ¶Duæ partes.] *Vide Abb. in cap. cum inter uniuersas, colum. 3. in princip. uersi. Tamen ad hoc ut actus ualeat. de elect. Feli. & D. meus in alleg. ca. cum omnes de constitu.*

f ¶Sed ratio æquitatis.] *Hic sequuntur plura uerba ex quibus sensus aliquis elici non potest, ideo legas sic. Sed ratio æquitatis scilicet ne nimium impediantur necessaria, & utilia ostendit primam opin. esse ueram, quam etiam simpliciter tenet Compostel. in dicto cap. cum nobis, unde Innoc. tenet in hoc præualere constitutionem quantum ad citationem. Quòd ita legendum sit elicitur etiam ex uerbis* Lambert. *19. arti. 2. quæstio. 2. parte 2. lib. post numerum 2. ubi refert opin. & uerba Innocen. Compostel. & Ioan. Calde. Pro quibus uide Feli. in allegat. cap. cum omnes, colum. si qui Lap. citat. de constitu.*

g ¶Partium.] *Idem uoluit Abb. in alleg. cap. cum inter uniuersas, post numerum 9. de electio. & ibidem Apostil. in uer. duæ, quæ Lap. hic citat. Idem concludunt Abb. in cap. 1. numer. 16. de ijs quæ fiunt à maio. par. capi. Gemini. in cap. uni. §. si uerò. super gloss. in uer. duæ. Et hanc esse communem opin. legistarum, & canonistarum testantur Abb. in dicto cap. cum omnes, numer. 11. & Felin. colum. antepen. uers. Extra gl. qui postea ante numerum 34. refert, & sequitur Lap. hic pro quibus etiam uide Lamber. de iu. patro. art. 2. quæ. 4. par. 3. lib. 2. ad fin.*

SVMMARIVM.

1 *Episcopus an possit cum consensu habentium conferre beneficia in ecclesia inferiori ibidem creare nouam præbendam.*

2 *Petere & defendere possessionem beneficij sui potest quilibet ex duplici collatione.*

3 *Decretum non interponitur super incerto.*

ALLEGATIO. CXXXII.

IN Christi nomine & beatissimæ Virg.
a Mariæ Amen. Circa præmissam [a] quæstionem satis uidetur esse de iure dicendum, quod dictus Ioannes sit verus, & legitimus canonicus, & præbendarius dictæ plebis, hoc sic probatur. Certum & indubitatum est quod episcopus
1 cum † consensu eorum ad quos spectat collatio nouam præbendam creare potest, ubi non obstat confirmatio cum inibitione, & decreto, ista satis sunt notoria in iure, quod communiter tenent omnes
b moderni. de constitu. cum accessissent, [b] ad idem eodem, titul. cum. M. Ferrariensis & c. ex parte. de uita & hone. cler. quoniam. de præben. c. tuæ. & c. uacantem cum multis si. sic est in proposito nostro quia habemus consensum episcopi, siue uicarij habentis ad
c hoc speciale mandatum. [c] Item consensum plebani, & sui capituli, aliorum autem non interest consentire, & sic non fuerunt alij requirendi, istud uidetur satis indubitatum de iure si tollantur obstacula. Sed primo posset opponi de magnitudine præbendæ licet illud non obstet, quia præbendæ inæqualitas non reprobatur, ut patet de consuetu. c. ulti. lib.
d vj. [d] Item de tali magnitudine non habent conqueri nisi plebanus, & canonici prædicti de quorum præiudicio agi potest: sed ipsi consenserunt, & recipiendo creatum in canonicum priuilegio contrario re-
e nuntiasse videtur. de priuil. pro illorum transi. [e] & potissimè prædicta procedunt quando ex præbendis canonicus percipit tantum ex quo potest commodè sustentari. de præben. cum secundum apostolum, & c. de noua, cum si. & sic illi de capitulo nullo modo conqueri possunt. Sed secundo posset opponi quod ille dominus Donatus non erat uerus plebanus, quod apparuit ex euentu, Sed ad hoc respondetur quod in talibus debemus considerare possessionem cum bona fide: unde si aliquis esset in possessione cum bona fide alicuius beneficij omnia quæ dicit, & facit quæ alius facere posset si ad eum beneficia canonicè pertinerent ualent, & tenent, etiam si postea appareat eum non canonicè institutum. Cómodum enim possessionis, & communis opio faciunt quod illa ualeant, & teneant etiam incerta, patent ista de elect. querelam, cum ibi no. per Modernos eo. titu. cumana, de cau. poss. & proprie. cum ecclesia sutrina. & c. penul. de iurepat. consultationi-
f bus, [f] sicut enim fructuum collectio spectat ad pos-
g sessoré, ita eligere, & similia, quæ sunt fructus [g] possessionis spectant ad ipsum possessorem ut ibi not. Archidia. de præbend. cum qui. lib. vj. & quod dixi de communi opinione patet in l. Barbarius. de offi. præto. & 3. q. 8. §. tria. & quod not. de elect. dudum. 2. & sic concludit quod collatio facta canonico ua-
2 let, & tenet, & etiam collatio præbend. † Ad secundam quæstionem satis est responsum per supra dicta, sed dico tutius esse uti utraque collatione, & quod hoc esse posit patet, de conces. præben. post electio-
h nem, [h] & c. literas, nec obst. de elect. ut quis duas li.
i 6. per id quod not. ibi Archid. [i] cuius dicta coadiuuando dico, quod aut quis petit ex duplici electione confirmationem, & hoc esse non potest ut ibi, aut possessionem beneficij vult retinere, uel adipisci ex duplici collatione, & hoc optimè potest esse, diuersitatis ratio patet, quia ad electionem sequitur confirmatio, quæ est sententia, siue decretum, secundum
3 Innoc. † sed decretum intetponi non potest super
k incerto, [k] ut de conces. præben. c. j. lib. 6. & in clem. j. eo. tit. Est enim incertum quæ electio confirmaretur, cum ambæ eo casu non possint ualere, sed petens possessionem, uel eam defendens non petit decretum interponi, sed simpliciter factum tueri, uel exe-
l qui, & sic titulorum purificatio [l] non inducit aliquã inconuenientiam, uel iuris impossibilitatem, & sic tutum est consilium uti utraque. Ad tertiam quæstionem

ftionem responsum est per primam si interueniat consensus Episcopi uel capituli ipsius plebis. Sic dico & consulo. Ego Paulus Liazar. de Bono. decretorum doctor faciens meum consuetum sigillum apponi.

Addit. Quint. Mandosij.

a ¶Circa præmissam.] *Hoc est pulcherrimum con. Pauli de Eleazar ut ex subscriptione apparet, & colligitur etiam ex uerbis Abb. in ca. post electionem, in 3. not. de con. præben. ubi dicit per illum tex. consuluisse Pau. de Leaza. beneficium retineri posse ex uarijs titulis. Verũ quia hoc con. pro Lapi Alleg Ludo. Roma. consi. 433. quo ad primum nu. 7. Nico. Mil. in Reper. in uer. renuntiare uidetur. quis iuri, & Feli. in ca. cum accessissent, post num. 15. de constitu. & infra adducendi citant, aliqua illi non inutilia iuxta morem adducemus, asserentes & nos hanc Alleg. seu con. eiusdem Lapi esse, uel forsam con. hoc a Lapo comprobatum fuisse. Vel dicamus plura hic posita ipsius pauli fuisse redacta postea ad hanc formam, seu pluribus legibus, & rationibus confirmata, & roborata quod etiam annuere uidetur Gemini. in c. ut quis duas, col. fi. post medium. de elec. li. 6. uers. Illud dictum Pauli ponit Lap. de Castel. sua Alleg. fin.*

b ¶Cum accessissent.] *Et ibi Abb. col. 3. uers. Aut cõfirmatio est facta cum clausula decreti, & Feli. num. 7. in 3. declara. Et limitat uterque nisi fructus augeantur. Quæ limitatio elicitur etiam ex dictis Fede. de Sen. consi. 264. si canonici, post num. 2. Et quod confirmatio cum decreto obstet uoluit idẽ Abb. in c. dilecto, nu. 14. de praben. per illum tex. quem etiam pro nota. ponderat Ias. in l. non dubium, post numerum 17. C. de legi.*

c ¶Speciale mandatum.] *Quòd hac, & similia uicarius facere non possit absque speciali mandato uoluerunt etiam Fede. de Sen. alle. consi. 264. si canonice, post nu. 1. Gemini. in c. fi. post nu. 6. de offi. uica. lib. 6. & Apostil. ad Abb. in alleg. c. cum accessissent in uer. confirmatus, uers. Nec sufficeret authoritas uicarij. de constit. & ibidem Feli. post num. 15. qui Lap. hic refert, & sequitur.*

d ¶Lib. vj.] *Et Rot. 227. ualet, & tenet, & 300. si mandetur, in no. Hyero. Gig. de Pensio. quæst. 63. præsertim. num. 12.*

e ¶De priuil. pro illorum transi.] *Lege de præbẽ. pro illorum prouisione. De quo etiam in capi. cum M. & in cap. cum accessissent, & ibi per omnes. de constit.*

f ¶Consultationibus.] *Idem etiam uoluit idem Lap. in illa celebri Alleg. 89. post nu. 8. uers. Venio ad secundũ, et post nu. 13. Rot. 556. quidam impetrauit in anti. D. meus consi. 124. placet mihi. nu. 2. ubi alios refert. Et Lap. hic citant, & sequuntur Lau. Calca. con. 100. quod ueniat, post nu. 13. uers. quinimò posito, & Lamber. de iur. patrona. arti. 1. quæstio. 3. par. 1. libr. 2. uersic. Tenuit etiam.*

g ¶Fructus.] *Ad tex. in alleg. c. consultationibus, et in cap. ex literis, et utrobique per Docto. de iur. patrona. per glo. in uer. patrono, in cap. cum Bertoldus. de re iudi. Calcan. præallega. consi. 100. ante numerum 14. D. meus consi. 117. & pro tenui, col. 2. uers. Quia præsentatio est fructus, Lamber. de iur. patro. arti. 9. quæst. 8. par. 1. lib. 1. nume. 12. & art. 1. quæstio. 3. par. 1. libro. 2. numero. 2.*

h ¶Post electionem.] *Et Lap. hic sequuntur Ludo. Roma. consi. 433. quoad primum, num. 7. Mil. in Reper. in uer. Renuntiare uidetur quis iuri. Felin. in c. in nostra, nume. 2. in uer. titulus multiplicatur. de rescr. D. meus consi. 302. & pro tenui, col. 3. ad fi. & in l. nemo ex his. 5. quoties, col. 2. licet sub alio numero hanc Alle. citet ff. de reg. iur. Idem Dec. in c. bona post nu. 5. de appel. Ioan. de Sel. de benefi. par. 3. quæst. 19. ante nu. 2.*

i ¶Archi.] *Et Gemini. super glo. in uer. ex una, ubi ipse & Phi. Fran. ibidem ad fi. hanc Alle. pro nota. citant, & sequuntur. Et pulchrè distinguit, & declarat Ludo. Roma. consi. 350. in casu, in 2. dub. post num. 13. Idem Roma. præalle. consi. 433. quoad primum, nume. 8. & ante.*

k ¶Super incerto.] *Idem uoluerunt Lap. supra Alleg. 8. præsentatus, nu. 6. & Gemini. in c. ut quis duas, col. fi. uers. & est ratio. de electio. lib. 6.*

l ¶Titulorum purificatio.] *Lego multiplicatio. Quod etiam uoluerunt Calde. consi. 7. ante. nume. 2. sub titulo de electio. Paris consi. 44. pro D. nume. 19. uolu. 4. qui Lap. hic refert, & sequitur. Quem etiam sequuntur Feli. in Alleg. c. in nostra, col. 3. uers. cum istis concor. de rescrip. præceptor meus D. Phi. Dec. consi. 153. in causa exemptionis, col. 2. uers. secundo quòd ad probandum. Cassa. Dec. 9. acceptauerat. col. 1. de cons. præben. Ioan. de Sel. de Benefi. par. 3 quæstio. 19. ante nume. 2. uers. Et ita etiam tenet Lap. & post dictum nu. 2. uers. Et ita etiam tenet Ludo. & postea uers. Quod debet intelligi Apostil. ad Abba. in c. in nostra, in uer. alius titulus de rescr. Restau Castal. in Tracta. de Impera. quæstio. 37. nume. 2. cum pluribus sequen. & alij supra per me relati.*

ARDVAM quam sumpseram prouinciã ego Quintilianus Mandosius Deo fauente iam compleui, enixè elaboraui ut mendas, ac tenebras tollerem, si qua tamen remanserunt, non erant tanti ut sensus, & intellectus (prout sublatæ faciebant) offuscare possint: poterunt alij faciliori uia illas quæ supersunt remouere. Verum huc pertinet responsum Timonis Nicei de quo per Diog. Laert. in illius uita in hæc uerba aiunt. Aratum ad illo quæsisse quo pacto quispiam Homeri poema sine menda consequi posset, illumque dixisse, antiqua si incidat in exemplaria, nõ ea, quæ nuper emendata sunt, huc etiam spectat Felini monitio in c. ecclesia S. Mariæ de constitu. in ulti. uerbis, dum inquit Nil proderit mendasse librum nisi emendatio librariorum diligentia conseruetur. Aduertit etiam Ioan. Neuiza. in fi. suæ Syluæ nuptia. priuilegia impressoribus concessa ne quis alius libros aliquos imprimere possit continere debere clausulã uidelicet. Dũ tamen codices emẽdatissimos proferant, aliàs priuilegia huiõi eis non suffragantur. Sed quid præfati diceres si uel ipsos pueros, ac ignauos quoslibet imprimendis libris hodie præfectos esse perspiceres? Sed ut est in prouerbio Platonem semper excipio Paulum inquam Manutium fama super æthera notum, quem ut uirum prudentissimum, uarijsq; ornatum scientijs summus Pontifex uno omnium consensu libris præsertim sacris imprimendis præfecit: Alios item excipio Manutijs similes.

SVMMA-

SVMMARIVM.

1 *Stante commissione Clementis Papæ. 4. per quam mandauit Abbati Vallis Vmbrosæ & Priori S. Stefani ad pontem, de Flor. quatenus episcopum Florentinũ & Fesulanum authoritate apostolica compellerent ad exibendum procurationes suas &c. An Abbas Prior prædicti gaudere debeant priuilegijs & fauoribus concessis officialibus Papæ & sedis Apostolicæ per constitutionem D. Ioannis Papæ. xxij. quæ incipit cum Matthæus. & nu. 5.*

2 *Item an commissio prædicta Clementis duret perpetuo.*

3 *Item an prædicti Abbas & prior sint officiales D. Papæ & sedis Apostolice.*

4 *Item an dicta priuilegia competant omnibus Abbatibus & Prioribus præsentibus & futuris.*

SEQVVNTVR ALLEGATIONES, & consilia quædam eiusdem Lapi de Castiglionchio, & aliorum quæ nuper in lucem venerunt.

ALLEGATIO CXXXIII.

CVM Matthæus de Pontiano ordinis prædicatorum inquisitor hæreticæ prauitatis in regno Siciliæ deputatus friuola occasione quæsita, ac nostra & Apostolicæ sedis reuerẽtia & honore postpositis in dilectum filium Magistrum Guli. de Baleato Archidiaconum Foroliuiensem Cappellanum nostrum campaniæ maritimæq; rectorem excommunicationis sententiam inconsultis motibus non sine multa temeritate duxerit proferendam, nos volentes de cætero talium præsumptionibus obuiare. uniuersis & singulis tam ordinarijs quam delegatis iudicibus, & inquisitoribus prauitatis eiusdem, & alijs uniuersis, & singulis quacunque authoritate fungantur authoritate apostolica districtius inhibemus & mãdamus expresse ne contra nostros & apostolicę sedis officiales uel nuntios aut ipsorum aliquem quauis occasione, uel causa absque nostra, & apostolicæ sedis licentia speciali eis per sedis ipsius literas concedenda plenam faciẽte de tenore pręsentium mentionẽ procedere quoquomodo præsumant aut in eos uel ipsorum aliquẽ excommunicationis vel suspensionis uel quas vis aliàs sententias promulgare; Nos enim ex nunc decernimus irritum, & innane quicquid contra inhibitionem, & mandatum huiusmodi contigerit attẽtari, Volumus tamen quod diœcesani, & inquisitores prædicti super ijs quæ negotium tangunt fidei alij vero super alijs quæ rem tangunt uel publicum vel priuatam, siue ordinarij siue delegati quacunq; authoritate fuerint, prout posset ad eorum officium pertinere, si quid per officiales, & nuntios ipsos indebite forsan attentatum extiterit se plenius informare; idque nobis significare studeant ut prouidere super hoc de opportuno remedio ualeamus. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ inhibitionis mandati cõstitutionis & uoluntaris infringere uel ei ausu temerario contrariari; si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Auinioni. xij. Kalendas Ianuarij pontificatus nostri anno sexto.

1 In dei nomine Amen. † Factum super quo iuris consilium quæritur tale est, uidelicet; Dudum Sanctissimus in Christo pater Dominus noster. D. Ioãnes Papa. xxij. per suam constitutionem disposuit in hæc uerba uidelicet. Cum Matthæus de Pontiano ordinis prædicatorum inquisitor hæreticę prauitati, friuola occasione quæsita & c. ut supra. in proxima constitutione, Ac etiam postmodum sanctissimus in Christo Pater & Dominus. D. Clemens diuina prouidentia Papa. IIII. per suas apostolicas literas sub datum Viterbij. II. Non. Iulij Pontificatus sui annno tertio percepto Episcopum Florentinum, & Fesulanum ei aliquas ecclesias ciuitatis & diœcesis Floren. in procurationibus legatorum, & nuntiorum Apostolicæ sedis exhibendis interdum plus debito aggrauari, & uolens super hoc de opportuno remedio prouidere Abbati Monasterij Vallis Vmbrosæ Fesulan. diœcesis & priori S. Stefani ad Pontem Florentiæ, & Magistro Albertino præposito Ecclesiæ Fesulan. per Apostolica scripta mandauit quatenus eundem Florentinum, & Fesulanum episcopos nec non cleros earundem ciuitatum & diœces. & eorum quemlibet ad exibendum procurationes ipsas pensatis facultatibus singulorum monitione pręmissa authoritate apostolica per se uel per alium seu alios appellatione postposita compellerent cum clausula illa ꝙ si non omnes ijs exequẽdis potueritis interesse, duo uestrum ea nihilominus exequantur ut prædicta & alia latius patent in prædictis literis Apostolicis. Ex prędictis quęritur an prędicti Abbas Vallis Vmbrosæ & Prior S. Stephani iudices delegati & executores prędicti tanquam officiales Papę, & sedis Apostolice gaudeant, & gaudere debeant & possint dictis priuilegijs, & immunitatibus & fauoribus concessis officialibus & nuntijs D. Papę, & Sedis Apostolicæ per d. constitutionem & extrauagantem D. Ioan. Papæ xxij. Prędicti. Et dicendum est quod ipsi Abbas & Prior qui erant sunt & erunt pro tempore gaudeant & gaudere possint & debeant prædictis priuilegijs & fauoribus dictæ constitutionis extrauagantis, & ad hęc mouent inter cætera in effectu potissime, quia ipsi Abbas & Prior, & eorum quilibet fuerunt & sunt & erunt perpetuis temporibus iudices. D. Papę & Sedis Apostolice ad compellendum pręfatos Episcopos Florentinum, & Fesulanum nec non cleros earundem ciuitatum & diœces. & eorum quemlibet ad exibendum procurationes prædictas pensatis facultatibus singulorum ut patet ex prędicto tenore literarum Apostolicarum Clementis Papę. IIII. circa quę pro declaratione prædictorum tria sunt attendenda. Primo nunquid commissio duret perpetuo. Secundo an prędicti Abbas & Prior sint officiales. D. Papę & sedis Apostolice. Tertio an di-

an dicta priuilegia, & immunitates competant omnibus Abbatibus & Prioribus præsentibus & futuris, nec talia per sedem Apostolicam reuocentur.

2 † Et ad primum dicendum est quod perpetuo durat dicta commissio quæ facta fuit dignitatibus non personis. xv. q. j. hinc etiam, & xxv. q. ij. c. s. & 3. & ff. de immuni. l. iiij. & de constitu. cum uenissent. sine temporis præfixione ut patet ex tenore ipsius. Item patet ex ipso tenore ꝙ ratione materiæ tam ex uerbis quam ex mente fuit ipsa commissio perpetua; Et ꝙ ex verbis fuerit perpetua patet ipsius causa impulsiua; nam ibi dicitur, ꝙ episcopi & clerici prædicti aliquando plus debito aggrauabantur, non ergo retulit se ad certa grauamina quibus de præsenti duntaxat per dictam constitutionem uoluit prouideri, sed quia præcesserat culpa ex. de sent. excom. Romana. Circa negligentiam ordinariorum uoluit prouidere, & ipsorum negligentiam supplere, & ob hoc dictos officiales dedit ut quoties casus exigendarum procurationum pro nuntijs Apostolicis eueniret ipsi equiualenti ac matura distributione cogerent prædictos Episcopos, & cleros soluere prædictas procurationes & hoc satis innuit uerbũ & interdum ibi positum quod idem importat quod aliquando, & verbum aggrauari ꝙ est latum & indefinitum, tam ad præterita quam ad futura se extẽdens, & non dicit aggrauatos de præterito, & generaliter dictum est & generaliter intelligendum extra de coniu. lepro. ca. 1. Ex mente etiam hoc patet, quia materia talis est quæ habet continuam causam quia ex cura pastoralis officij quam. D. Papa gerit per uniuersum orbem, opus est continuis temporibus nuntios suos huc & illuc transmittere, qui de antiquo more per episcopos & cleros quorum res agitur sunt idonee procurandi, extra de senten. excom. cum uoluntate. itaque semper subest causa prouisionis, & compulsionis, nec sufficit hoc semel fecisse cum semper hoc occurat, & reperiatur, & facultates aliquo modo super excrescant, extra de cõstit. cum omnes, de uerbor. signifi. cap. sine. Vnde quæ isto anno plus debet, alio minus & forte nihil debebit de restitu. spoliator. cap. olim & c. frequens eod. titu. in vj. prout infelix aut prospera fortuna attulerit. & sic per unicam prouisionem ipsorum officialium uoluntati, & menti papę satisfieri non potest, & uerba cum effectu sunt intelligenda vt de cler. non resid. tuæ. & c. relatum, Durat ergo; & sic semper casu adueniente æqua distributione iuxta facultatum quantitatem cogant huiusmodi procurationes debite persolui, & eorum iurisdictio perpetua fuit & est, per exercitium eorum officij, de offic. de leg. gratum & c. relatum. cum similibus. Et sunt in possessione dicti eorum officij; & sic exercent, & eis per omnes paretur, & sic usus has literas interpretatus est per longa spacia; & vsus literas interpretatur extra de consang. & aff. quod dilecto cum ibi notatis.

3 Ad † secũdum dicendum est ꝙ prædicti Abbas, & Prior, & eorum uterque uigore dictarum literarum fuerunt & sunt officiales Papæ, & sedis Apostolicæ; quia is dicitur officialis alicuius, qui circa aliqua negocia uices eius gerit, & secundum hoc dicemus Vicarium Episcopi eius officialem, & de hoc videntur multi doctores inter uicarium, & officialẽ Episcopi non facere differentiam; unde Archid. & Ioan. And. dicunt quod in officialem Episcopi trãsit quod habetur de hæret. cum officij. in ti. lib. 6. & cap. ut commissi, & c. ulti. eo. lib. & tit. & tamen illa iura non loquuntur de officiali, & de Vicario quasi sit unum officium habens diuersa nomina. Ioan. And. tamen eod. titu. c. ult. dicit quod vicarij & officiales sunt diuersi alleg. de Tem. ord. c. 3. §. 2. & 4. li. 6. quicquid tamen sit constat ipsum officialem dici, qui gerit uices alicuius, qui sic dicitur ob officio sibi cõmisso. extra de offi. archid. in rubro. & nigro, ac prædicti uices papæ gerunt in prædictis ꝙ patet ex tenore ipsarum literarum, ibi authoritate Apostolica; quia omnia nostra facimus quibus authoritatem impartimur extra de præb. ii qui. li. 6. & ibi appellatione postposita; & est hoc potissime uerum quando uices seu authoritas commissa est circa facta quæ ad ipsum Papam spectant ut in casu nostro, quia circa procurationes quæ debentur nuntijs Papæ; hoc dico quia commissio fit aliquando pro factis aliorum; ut quando committit Papa causam authoritate apostolica decidendam inter partes, quo casu non uidetur tales grauare hoc priuilegio; nec vsus interpretatus est; sed in casu nostro non est dubium ratione prædicta. Nuntij. n. mittuntur occasione officij, & pro negotijs sedis apostolicæ, & facit ad prædicta ꝙ no. Paul. Bono. in dec. studuisti de offic. lega. super glo. quæ quærit an delegatus Papę qui in causa sibi commissa specialiter per Papã maior est ordinario possit mandare legato de latere ut suam sententiam exequatur & tenet quod sic; sed quærit nunquid in eum animaduertere possit si non pareat, dicit Paulus expeditum esse per prædictam extrauagantem, Cum Matthæus quod non, quia ipse legatus officialis est Papę, & sic contra eũ procedi non potest sine speciali licentia Papę, idem ergo in proposito, & hoc est uidere in collectoribus Apostolicis, qui indifferenter utuntur hoc priuilegio, & officiales papę dicuntur; tamen inter eos & istos quantum ad materiam & quantum ad officiũ nulla est differentia; nisi quia illi in pluribus diœcesibus seu locis habent iurisdictionem, isti in duabus; scilicet Flor. & Fesulanen. sed multitudo locorum facit eos maiores officiales, sed nõ plus officiales quia quilibet ad plenum officialis est, ex quo in negocijs Papę, & sedis apostolice uices apostolicas gerunt, facit extra de appel.

4 Ad tertium † dicẽdum quod prædictis Abbati & Priori & eorum successoribus, in perpetuum competit prędictum officium, & prędictum priuilegiũ, ratio est, quia prędicta commissio fit eisdem per prædictas literas proprijs nominibus non expressis; & sic dignitati non personę facta esse intelligitur, quo casu commissio transit ad successores, & non expirat per mortem pręlati. extra de offic. deleg. quõ Abbas. cum ibi notatis. Ex quibus tribus sic examinatis clare infertur & concludit prædictos Abbatem & Priorem, & eorum successores in perpetuum gaudere priuilegijs & indulgentijs per dominum Papã Ioannem. 22. per dictam constitutionem seu extrauagantem

uagantem

uagantem cum Matthęus, & sic contra eosdem vel eorum alterum aliqua occasione ratione uel causa absque sedis apostolicę licentia speciali per aliquem iudicem ordinarium uel delegatum quoquo modo procedi aut in eos uel eorum aliquem excommunicationis uel suspensionis seu cuiusuis alias sententias promulgari, & quod quicquid in contrarium fieri contigerit est nullum, & irritum ipso iure etiã exceptione non proposita propter decretum papæ ꝙ ligat etiam ignorantes, & si quis in contrarium attentauerit, esset per superiorem grauiter puniendus de maior. & obed. si quis uenerit, Fundatur autem dictú Apostolicũ priuilegium magna ęquitate, ut ipsi officiales, & in casu ṗdicto prędicti Abbas, & Prior possint dictum suum officium libere exercere, & absque metu cleri, & maxime Episcoporum, & sui capituli quorùm metus ins est, & potest cadere in constantem uirum. extra de rescrip. statutum. §. cum, & sufficit ita scriptum esse. ff. qui & à quibus. l. prospexit.

Ego Lapus de Castiglionchio de Florentia decretorum Doctor requisitus à prædicto. D. Priori S. Stefani dico & consulo iuris esse ut superius scriptum est ideoque mea manu propria subscripsi & sigillum meum apposui consuetum.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium concessum Monialibus ordinis sanctæ Claræ per Nicolaum Papam.*

2 *Verba generalia derogatoria apposita in secundo testamento, non tollunt primum habens uerba derogatoria specialia.*

3 *Priuilegium concessum alicui licet tollat aliud concessum ab homine non tamen tollit priuilegium iuris communis, nisi de illo in iure fieret specialis mentio.*

4 *Rescriptum impetratum contra personam miserabilem non ualet, nisi de ipsius miseria expressam faceres mentionem.*

ALLEGATIO CXXXIIII.

IN Dei nomine Amen. Factum super quo iuris consilium petitur à nobis Francisco de Aretio Bene de Florentia legum; & Lapo de Castiglionchio Decretorum Doctoribus ab infrascriptis partibus tale esse proponitur, uidelicet. Sanctissimus Pater D. Vrbanus Papa. V. per suas Apostolicas literas concessit Communi Florentiæ, quatenus pro quibusdam iustis causis, posset recipere à prælatis ac personis Ecclesiasticis secularibus & regularibus, exemptis, & non exemptis habentibus bona in comitatu Florentiæ, & eius districtu certam pecuniæ quantitatem certis super hoc esecutoribus deputatis; qui omnes & singulos pręlatos & ecclesiasticas personas, seculares & regulares exemptas & non exemptas prędictę ciuitatis commitatus, & districtus, ad soluendum pro huiusmodi subsidio Communi Florentię certam pecunię quantitatem &c. prout in literis pręfati D. Papę sub datum apud Montem Falconem Idus Iulij Pontificatus sui anno octauo latius continetur, Adiecta in ipsis literis clausula infrascripta, uidelicet. Non obstantibus si dictis Episcopis, uel personis ecclesiasticis, uel quibusuis alijs cõmuniter uel diuisim, ab ea sit sede indultum, ꝙ ad solutionem alicuius subsidij minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, suspendi uel excommunicari non possint per literas Apostolicas, quæ de indulto huiusmodi ac toto tenore eius de uerbo ad uerbum, ac proprijs ordinibus & locorum seu personarum earum nominibus plenam & expressam non fecerint mentionẽ, & quibuscunque Priuilegijs, Indulgẽtiis, & exemptionibus, & literis Apostolicis quibuscũque dignitatibus seu ordinibus eorundem specialiter Cisterciensis Præmostratens. Clunlacens. & Grandimontẽs. vel Vniuersitatis aut Priora. generaliter uel specialiter sub quacunq; forma uel cõceptione uerborum a memorata sede concessis, de quibus quorunque totis tenoribus de uerbo ad verbum in nostris literis plena, & expressa mentio sit habenda.

Post quarum literarum præsentationem factam dictis executoribus. Iidẽ executores in cã prædicta procedere uolentes, cogebant Abatissas, & conuentus & Monasterium ordinis Sanctæ Claræ ad solutionem prędictam. Pro parte uerò dictarum Abatissarum. & conuentuum, & Monialium ordinis Sanctæ Claræ excipiebatur, quod ad dictam solutionẽ faciendam vigore dictarum literarum Apostolicarum Papæ Vrbani. v. non tenebantur, & ad id cogi non poterant, obstante priuilegio eidem concesso per Dom. Nicolaum Papam continente in effectu
1 inter cętera, †Ne ad exibẽdum inter cętera procurationes aliquas legatis uel nuntijs Apostolicæ sedis,
siue ad præstandum subuentionem quãcunque, uel ad cõtribuendum in exactionibus uel collectis, seu subsidiis aliquibus, per literas dictæ sedis aut legatorum vel Nuntiorum ipsius seu Rectorum Terrarum seu regionum quascunque impetratas, uel etiã impetrandas minime tenerentur, nec ad id cogi possint, etiam si in eiusmodi sedis eisdem contineatur literis, quod ad quęuis exempta uel non exempta loca, & monasteria se extendant & aliqua eius cuiuscunque tenoris existant; sedis indulgentia non obstat: Nisi forsam literæ ipsæ dictæ sedis de indultu huiusmodi, & ordine nostro, ac nomine Cardinalium, cui gubernatio, & correctio Fratrum Minorũ ac etiam cura Monasteriorum Abatissarum, & Monialium Sanctæ Claræ ordinis præsentium, & futurarum pro tempore commisę fuerint plenam, & expressam fecerint mentionem; Decernentes irritas inanes, interdictionis, suspensionis, seu excommunicationis sententias, si quas in eas uel in earum aliquam, uel aliquod monasterium earum, seu quoscũque alios occasione uestri pręmissorum prætextu contra huiusmodi concessionis siue tenorem per quemcunque de cætero contingeret promulgari, ut in ipsis literis. D. Nicolai Papæ sub datum apud Vrbemueterem. xv. Kal. Feb. Pontificatus sui anno. iij. latius continetur. Quæritur nunquid dictæ Abbatissæ & conuentus dicti ordinis S. Claræ possint cogi per dictos executores vigore dictarum literarum D. Vrbani Papæ. v. ad solutionem prædictam

non obstantibus literis Apostolicis, seu dicto priuilegio præfati D. Nicolai Papæ concesso præfatis Abatissæ,& conuentui dicti ordinis S. Claræ. Et licet in hac uel simili quæstione multa per multos varie hinc inde scripta reperiantur,& maxime per Io. An.in c.vno de exces.pla.li. vj. in nouella,per Paul. Bon.de statu regu.c.atrendentes in cle. In c.1.de sepul.eod.lib.Bar.de Saxoferrato in illa constitutione noua Federici Imperatoris,quomodo in crimine læsæ maiestatis procedatur,in Spe.de instr.edit. §.nūc autem uer.& scias,& de resc.præsen. §.ratione causæ.uer.Item q̄ est contra ius. Tractauerunt etiā doctores istam materiam circa testamenta, An. s. per
2 uerba generalia derogatoria, † apposita in secundo testamento tollatur primum testamentum habens verba derogatoria specialia, Iacob.de Bel.in authē. de testam.imperf.col.8.Dyn.in regula quod semel. de reg.iur.lib.6. Dominus Bartolus.l.si quis in principio testamenti.ff.de lega. 3.Cynus post Petrum.l. omnes.ff.si cōtra ius uel util. pub. Dominus Lapus Abbas Sancti Miniati ad montem prope Florentiā in c.etiam de præben.lib.6.& c.super tua de rescrip. lib.6. Dominus Ioan. Calderinus super dicta quæstione olim consultus respondit quòd per prædicta generalia non obstantia non derogatur dicto priuilegio sororum, & inter alia multa mouit eum quia princeps potest adhibere modum, & formam literis seu priuilegijs impetrādis quos seruari oportet, sed in quæstione prædicta modus datus à Papa per quem præiudicari deberet dictis sororibus non fuit seruatus. Item mouit eum quia aliàs dictum Priuilegium sororum fuisset vanū & clausulæ in illo concessæ nil operatę fuissent,Fede.de Sen.in opere suo. c.46.tractauit in propriis terminis hanc quæstionē & in eodem opere.c.226.Et uariauit in q. Io. And. in Spe.de leg.§.superest.super uer. illud quoque,dicit de hoc sæpe dubitatum,facit ad hoc gl.in ca. literis. de resc.in gl.pone. Gui.de Monte Laud.tractauit hanc materiam in clem.dudum de sepul.Ioan.in decret. cum aliquibus de rescrip. lib. vj. Et Archid. ibidem, in quibus remissionibus potest de materia latissime uideri. Quibus omnibus per nos uisis & examinatis & aliis quæ circa prædicta uidēda & examinanda fuerunt,& sæpius inter nos communicato consilio, & partium allegationibus auditis, & uisa commissione nobis super prędictis facta, per clerum, & clericos Florentinos ex parte una & sindicum, & procuratorem dicti Monasterii ex parte altera.

Christi nomine inuocato, dicimus consulimus dictas Abbatissas, & Conuentus, & Monasteria dicti ordinis Sanctæ Claræ, non posse cogi per dictos executores uigore literarum D. Vrbani Papæ. V.ad solutionem prædictā obstantibus dictis literis Apostolicis seu dicto priuilegio præfati D.Nicolai Papę concesso p̄fatis Abatissis, & conuentibus dicti ordinis Sanctæ Claræ. Et ad sic dicendum nos mouent potissimum iura,& rationes per dictos Doctores in præallegatis locis, & remissionibus pro hac parte inducta, & quia in dicto priuilegio sororum prædictarum,in principio dicitur quod ordo uester fundatus est in paupertate, licet quædam Monasteria, non nullas possessiones habeant tamen pauperes Christo pauperi deseruiunt &c. per quæ apparet qđ est priuilegium concessum paupertati,& miserabi-
3 libus psonis,& cōcessum ordini Sanctæ Claræ, † Et quod licet prædictæ non obstantiæ dictarum literarum Apostolicarum concessarum dicto communi tollerent priuilegia contraria ab homine concessa, non tamen priuilegium iuris communis, nisi de illo iure fieret specialis mentio; Nec sufficeret dicere, etiam si esset expressa mentio facienda, uel si de ordine deberet specialis mentio fieri, quia de specialitate ordinis esset facienda mentio. Mouemur etiā
4 potissime per ea quæ scribit Cyn. † in l.unica.si Imperator inter Vid.& Pup.& In.not.& Ioan. And.recitat in c.significantibus de offi.de leg.super ver.requisito. in nouella, quia rescriptum impetratum cōtra personam miserabilem non ualet nisi de ipsius miseria expressam faceret mentionem, & alleg.d. l. unicam. C. quando imperator inter Vid. & pup. & facit ad prædicta q̄ scribit,Ioan. And. post Innocē. & Host.in ca.licet.de cens.Est tamen aduertendum q̄ per prædicta non intelligimus fore terminatam similem quæstionem quæ uertitur inter clerum, & clericos Florentinos ex parte una,& fratres prędicatores ex parte altera, nobis & quibusdam alijs doctoribus commissa,potissime cum in dictis priuilegiis dictarum sororum Sāctæ Claræ sint plura quędam magis singularia & fauorabilia ipsi ordini S. Clarę quam in priuilegijs prædicatorum ut ex priuilegiorum tenore utriusque ordinis patet: & inter alia in dicto Priuilegio Nicolai concesso dicto ordini S. Claræ continetur una clausula quod fieri debeat mentio de nomine Cardinalis gubernatoris,& protectoris dicti ordinis S. Claræ. Et ista est forma specialissima, & speciali nota digna,& ad quam uerba generalia dictorum non obstantiū appositorum in dictis literis Vrbani non uidentur porrigi; nam licet ibi dicatur, & si de ordine vel locorum,& personarum uestrarum nominibus esset facienda mentio, non tamen in dictis uerbis includitur nomen personæ extraneæ de dicto ordine ut est Cardinalis.

Ego Lapus de Castiglionchio Decretorum Doctor prædictus Consulo iuris esse ut superius continetur,Ideoq; me subscripsi,& sigillum meum consuetum apposui ad fidem prædictorum.

Ego Bene. Iacobi del Bene legum Doctor consulo &c.

Ego Franciscus de Albergottis de Aretio legum Doctor vna cum suprascriptis Excellentissimis Decretorum & legum Doctoribus consulo ut superius scriptum est.

SVMMARIVM.

1 *Decima pro fructibus beneficiorum persoluitur.*
2 *Fructibus beneficiorum augmentatis solutio decimæ non augumentatur ita nec per diminutionem diminuitur, Fallit in casu nu 8.*
3 *Impositio decimæ est temporalis non perpetua.*
4 *Reus excipiendo fit actor quantum ad onus probandi.*

Iura

5 *Iura duo lucrosa uel onerosa possunt in una & eadem persona concurrere.*
6 *Decima non debetur de elemosinis,& oblationibus fa ctis fabrica.*
8 *Decima quando & quomodo dicatur persolui de minutis oblationibus, & quotidianis distributionibus quæ tantum dautur interessentibus.*
9 *Dicens indebite soluisse hoc probare debet.*
10 *Possessio quæ omnino apparet uitiosa, & cui ius resistit non tribuit ius canonicæ possessionis.*
11 *Semel grauatus non debet iterum grauari.*
12 *Possessio quæ non generat præsumptionem, non est uera possessio quæ ius tribuat.*
13 *Solutio de sui natura liberat non obligat.*
14 *Illi de Collegio sunt idonei testes quando causa est collegij in communi, secus quando causa est ex re de qua singuli de uniuersitate percipiant commodum.*

ALLEGATIO. CXXXV.

IN Dei nomine Amen. Viso articulo,& puncto quæstionis uertentis inter Dominum Collectorem Cameræ Apostolicæ ex parte una, & canonicos, & capituliũ Ecclesiæ Veron. ex parte alia super decimis fructuum Canipę dictorum canonicorum & capituli dictæ Cameræ apostolicæ soluendis uel non,& uisis consilijs Excellentissimorum V. I. D. Dominorum Ioannis de lignano domini mei,& Gasparis de Calderinis de Bononia in dicta quæstione redditis, & in effectu concludentium dictam Canipam non teneri ad dictam solutionem decimarũ Pondero ante omnia motiua eorum. Ioannes de Lignano mouetur Tribus rationibus. Prima est. Quia si fructus dictæ Canipæ fuerunt tracti de corporibus præbendarum Canonicorum non debet solui decima quia idem bis decimari non debet, Secunda ratione. Quia si non appareret quod dicti fructus sint extracti de corporibus præbendæ,tunc non debet solui decima quia hoc præsumitur ex eo quod bona clericorum fuerunt diuisa in quatuor partes ergo &c. Tertia ratio est quia ex forma mandati apostolici onerantur conscientiæ rectorum super impotentia, & sic stari debet eorum iuramento cum de eorum conscientia agitur. Dominum autem Gasparem mouet vnica ratio uidelicet dicta Clausula apposita in rescripto Apostolico per quam eorum conscientias onerat super Impotentia soluendi. Quibus motiuis & rationibus examinatis uisum fuit mihi utile referre limã super eis,ut clariora reddantur; Et quantum ad primam, & secundam rationem, Ioannis de Lignano dico istas rationes esse bonas, & iuridicas sed latius potest dici in isto casu,quod siue dicti fructus dictę Canipæ sint tracti de corpore præbendarum siue in dubio sic præsumantur esse,siue non;puta ꝙ aliunde obuenerunt. Dico ꝙ de dictis fructibus dicta decima persolui non debet. ratio,quia undecunque dicti fructus accreuerunt dictis Canonicis, siue suis præbendis, totum debetur eis ratione sui beneficij canonicalis, & sunt accessorii ad primam præbendã, & eandem naturam sortiuntur; quia accessorium naturam sequitur principalis, vt est regula iuris.ca. accessorium de reg.iur.lib.vj.cum suis concordantibus,& totum dicitur præbenda,& præbetur & exibetur canonicis ex una & eadem causa scilicet propter officium diuinum de rescriptis.cap.fina. lib.6.
1 † Decima autem soluitur pro fructibus beneficiorum ut probatur, & notatur in clem. 2. de decimis. At isti canonici pro suis canonicatibus, & præbendis taxati sunt in communi ad decimam persoluendam, & soluerunt & sic pro toto soluisse intelliguntur; Nec obstat huic rationi si dicatur isti fructus Canipæ si super excreuerunt uel obuenerunt ultra fructus primæ pręběndę taxatę, non fuerunt taxari non potuit, ergo ex eis debetur decima quia in
2 prima taxa non fuerunt inclusi.† Nam non est uerum quod augumentatis fructibus beneficiorum solutio decimę augumentetur, sic nec per diminutionem fructuum dictorum beneficiorum diminuitur solutio decimę nisi ex noua prouisione uel taxatione, unde quamdiu durat antiqua taxa secundum illam antiquam taxam solui debet, & soluitur, & sic seruatur. Cum igitur noua taxa non emanauerit super dictis canonicatibus vel eorum præbendis noua solutio exigi non debet uel præstari, aliàs sequeretur quod ipsi canonici etiam ultra primam taxam deberent soluere de oblationibus, & quotidianis distributionibus de legatis,& huiusmodi additamẽtis & accessionibus, quod esset absurdum, nec obseruãtia hoc recipit, nec obstat quod dicit glo.j. in clem. 2.de Decimis.scilicet quod de quotidianis distributionibus debetur Decima,quia illud debet intelligi ut statim infra dicam.Quantum ad tertium motiuũ Ioannis de Lignano, cui innititur præfatus D. Gaspar de dicta clausula apposita in rescripto Apostolico circa impotentiam soluendi Fateor illam rationem esse ualidam, tamen non uidetur tutum inniti illi rationi,ubi alia suffragetur; quia illa ratio nõ est perpetua, nec habet continuã causam propter duo. Primum,quia & si isto anno dicta Canipa est impotens,alio anno forte erit potens, & sic alio anno soluet,quia cessante causa cessat effectus.c.cum cessante de appel. Sed quia ista clausula non est perpetua, nec extenditur nisi ad eam impositionem decimæ de qua in dicto rescripto continetur, & huiusmodi
3 impositiones †sunt temporales ut no.gl. in d.clem. 2.de decimis, unde si in alia impositione decimali dicta clausula non apponeretur tunc solutioni locus esset, & sic patet quod ista ratio non est perpetua. Item posset talis clausula reuocari per principem.Item est præiudicialis,quia abstinendo à solutione propter impotentiam,uidetur fateri ꝙ solutio sit debita,licet suspendatur ex impotentia, unde potentia aduenlente solutio erit debita ex tacita cõfessione. Videndum est igitur altius in articulo an ipsa solutio sit debitá cessante omni impotentia Canipali; & ut istud clarius demonstretur,quia ueritas melius repercussa contrarijs clarius elucescit, & ex contrariorum uicinitate magna lux oritur. Præmittam igitur ea quæ possunt facere pro Camera Apostolica,& pro dicta solutione facienda.

Et primo uidetur posse allegari pro dicta Camera quod est in possessione solutionis sibi fiende de dictis

dictis fructibus, & sic alio non dato uel ostenso pro parte dictorum Canonicorum, non debet turbari in sua possessione. Probet ergo canipa se non teneri ad solutionem, ut excludat dictam Cameram Apostolicam a solita perceptione dictarum decimarum fructuum dictæ Canipæ; Secundo uidetur posse allegare pro se dicta Camera, quod dicti fructus dictæ Canipæ, sunt taxati de per se ultra taxam præbendarū, & canonicatuum, & sic ubi duo taxę duo solutiones fieri debent. Tertio potest allegare pro se dicta Camera, quia canonici excipiunt se non debere soluere non obstante solutione iam facta.
4 † Probent ergo exceptionem suam, quia reus in excipiēdo fit actor quantum ad onus probandi, ut. l. in excep. de excep. Quarto potest Camera pro se allegare quia isti fructus Canipæ debentur Capitulo non singulis de Capitulo. Et ideo solutio decimæ singulorum canonicorum non excludit solutionem decimæ fructuum Capituli, Pro præbendis igitur soluant singulares canonici, Pro fructibus autem Canipæ soluāt ut col
5 legium, Nec † est nouū quod duo diuersa iura lucrosa vel onerosa concurrant in eandem personam; simile est quod dicitur de duabus quartis detrahendis. c. Rainutius & c. Rainaldus de testam. Iis præmissis dico in quæstione dicendum dictam solutionem decimæ de dictis fructibus canipæ fieri non debere dictæ Cameræ. Primo ex dictis causis & rationibus allegatis per dictos Excellentissimos Doctores quas non repeto, Secundo ex causa, & ratione superius per me allegata quam hic non repeto, sed remitto ad ea quæ ibi dixi. Tertio quia Decima Papalis de qua tractamus debetur de beneficiis ecclesiasticis. ut no. tex. cle. j. de Decimis dū dicit si beneficiorū decima, & ita no. gl. j. in principio; & fructus Canipæ de per se sumpti non sunt beneficium ecclesiasticum. Igitur de illis non debetur Decima. Nec huic dicto obstat si dicatur Decima soluitur de fructibus ecclesiasticis deputatis ut no. gl. j. in d. clem. ij. de decimis, & tamen non sunt beneficium, quia respondeo, Nō soluit decima tāquā de fabrica uel qa fabrica sit beneficiū sed soluit quia oīs fructus ecclesiæ primo loco sunt prælati, & Canonicorum ratione suorum beneficiorum, & ideo de omnibus ipsis fructibus debentur decimæ; unde diuisio ipsorum fructuum, quę fit inter prelatum & canonicos, & fabricam nō potest præiudicare Camere Apostolicę quo minus de omnibus prædictis fructibus decima persoluatur; soluitur ergo decima de fructibus beneficii, non fabricę sed soluitur non obstante quod fa-
6 bricę sint deputati. Hinc † est quod de elemosinis, & oblationibus factis fabricę decima non debetur, ut no. dicta gloss. i. in dicta clemen. ii. Sed dicti fructus Canipę licet sint de fructibus beneficii, sunt tamen decimati semel quia pars bonorum deputata singulis canonicis est decimata, quia quęlibet prębenda est taxata ad decimam, & sic dicta bona Canipę fuerunt extracta de corporibus prębēdarum quod prę sumitur ut supra allegatum est; patet quòd ulterius decimari non debent vt supra etiam est allegatum. Idem si non fuerunt extracta de corporibus prębēdarum sed obuenerunt postea ipsi ecclesię ex Elemosinis & oblationibus relictis uel legatis, nam tunc etiam de talibus additamentis decima persol-
7 ui non debet. † Nec obstat quòd dicitur per dictam gloss. in Clemen. ii. de Decimis. uidelicet quòd de minutis oblationibus & quotidianis distributionibus quę dantur solum interessentibus diuinis decima persoluitur, quia istud intelligitur quando Decima exigitur a beneficiis non taxatis in communi sed singulis annis, prout plus uel minus recipit beneficiatus plus vel minus soluit, tunc enim habetur ratio dictarum oblationum, & quotidianarum distributionum; sed ubi beneficium est taxatum in communi, ut si taxatum sit in centum soluat Decē, hoc casu si habet mille non plus soluet, & si haberet solum quinquaginta soluet decem; ex quo sic in communi taxatum est; Ita not. gloss. ordin. super uer. taxatum in dicta clemen. ii. de decimis: & ideo nunquam fuit moris quòd camera Aposto. exigeret decimam de oblationibus uel distributionibus quotidianis quia cōiter beneficia sunt taxata in communi tantum uidelicet pro qualibet prębenda uel beneficio; Restat igitur quòd siue dicti fructus Canipę fuerint deputati de corporibus prębendarum, siue obuenerint ex elemosinis uel oblationibus uel relictis seu ex fructibus prębendarum & ex hoc Canonici & eorum prębendę sint facti ditiores quam a principio essent, tamen ultra quam pro taxa facta in communi soluere non debent. Ita enim seruatur
8 quòd ex augumento beneficii, † non augumentatur solutio decimę nisi noua taxa fieret, Item nec ex diminutione fructuum beneficii; diminuitur solutio decimę, nisi ex noua gratia uel prouisione puta per clausulam appositam in mandato collectorum, pro ut est clausula de qua supra facta est mentio; Restat ut respondeatur ad contraria supra posita & allegata pro parte dictę Camerę Apostolicę; Et quantum ad primū in quo dicitur quòd dicta Camera est in possessione &c. Ad hoc respondetur per Dominum Ioannem de Lignano in dicto suo consilio, quod dicta solutio fuit indebita & iniusta; sed hoc est me-
9 lius declarandum, maxime quia is † qui dicit indebitam pecuniam se soluisse, hoc probare tenetur. ff. de solut. l. is qui. Item si sciens se non teneri soluit non repetit quia donasse uidetur. ff. de cond. inde. l. i. l. cū per errorem de reg. iuris; Item is qui soluit indebitum iure ciuili non repetit, si per ignorantiam iuris soluit, sed dicta solutio fuit indebita iure ciuili, quia contra ius canonum, & facta fuit ex ignorantia iuris, igitur non potest repeti, & ideo hoc eget suffragio melioris declarationis; Et dico quòd per duas uel tres solutiones factas non est deuentum ad prescriptionem ut per D. Io. de Lignano in dicto cōsilio dictum est; sed nec etiam per dictas solutiones
10 potest dici dicta Camera in possessione; † quia possessio quę apparet uitiosa omnino, & cui ius resistit nō tribuit ius canonicē possessionis, ut notari solet de cau. pos. & propri. c. cū ecclesia. Sed ista solutio apparet facta ꝯ dispositionē iuris per ea q̄ supra allegā do ꝓbaui igitur; Itē si soluit indebitē sufficit ꝙ probet indebitū ut repetat, sed Canonici hoc probant de iure cōi, Nā de iure cōi de dictis fructibus nō debetur decima, ut supra ꝓbaui. Ergo apparet qđ indebite fuit soluta; Sed quicquid sit de repetitione eius

X quod

quod iā solutū est. Tamē illud est clarū ꝙ ꝓtextu di ctæ iniq; solutionis nō potuit ecclesia obligari ad vl teriores solutiones faciēdas, q̃a nō sequit̃ semel uo lui grauari ergo iterū circa idē grauari debeo nel uolo, facit ꝙ notatur de rescript. cap. cum dilectus. nam licet citatus vltra locum una uice taceam, citatus secundo possum excipere per rationem prædictam. Item iura quæ dicunt ꝙ soluens scienter inde bitum donare uidetur loquuntur in eo qui in re sua est moderator & arbiter, sed clerici rerum Ecclesiasticarum non sunt domini nec possunt donare de facto; & licet possent illam pecuniam soluendo donare, non tamē possunt donare obligationem per quā ecclesia perpetuo ad hoc teneatur, quia ista esset alienatio bonorum quæ sine solemnitate non fit de rebus eccle. c. si quis. xii. q. ij. c. si qua & c. fine exceptio

12 ne. Item † ea possessio quæ non generat præscriptionem, non est uera possessio quæ ius tribuat, sed hæc solutio facta xl. annis non induceret præscriptionē sine titulo & maxime cum ius commune resistat de præscrip. c. 5. libr. vj. igitur nec ueram possessionem;

13 Item † per solam solutionem alio non dato non inducitur obligatio, nam solutio de sui natura liberat non obligat ut notari solet de Cens. c. peruenit cum materia sua. Ad secundum respondetur, quod non est uerum quod dicti fructus de per se fuerint taxati tempore quo fuerunt taxatę dictæ præbendæ, nec etiam postea; sed etiam si postea fuissent taxatę, hæc taxa fuisset erronea & iniqua, quia sicut ijdem fructus bis decimari nō debent, sic nec bis taxari, quia taxa est ꝑambula solutionis, & fit ut soluat; Sed q̃a cessat debita solutio taxa fieri non debet quia propter quod vnumquodque & illud magis; Ad tertiū respondeo ꝙ Capitulum probat exceptionem suā de iure communi. Ad quartum respondeo, & negatur ꝙ dicti fructus debeantur Capitulo in communi, quia immo debentur Capitulo vt singulis seu pro singulis, & ad usum singulorum, & inter singu-

14 lares diuiduntur, facit ꝙ notatur de † Testibus. c. cū nuncius; quando enim causa est collegii, in communi illi de collegio sunt idonei testes, si autem sit causa de re de qua singuli de uniuersitate percipiant commodum, non sunt idonei testes quia tunc causa dicitur singulorum. ita in proposito.

Et ita iuris esse videtur mihi Lapo de Castiglionchio de Florentia Decretorum Doctori, Ideoque prædicta omnia manu propria scripsi, & hic subscripsi sigillumque meum apposui consuetum ad fidē prædictorum dum essem in itinere constitutus.

SVMMARIVM.

1 *Patronis diuersis loci ordinario diuersos præsentantibus, an ordinarius possit Ecclesiam ordinare, cū inter dictos patronos infra quatuor menses quæstio prædicta non fuerit finita, & nu. 10. Et quid de quæstione orta inter ipsos præsentatos. nu. 11.*

2 *Lite pendente is qui est in possessione iuris eligendi uel præsentandi an possit eligere uel præsentare, & nu. 4. 7. 8. Et an id quod dicitur de præsentatione extendatur ad electionem nu. 5.*

3 *Lite pendente res in alium non debet transferri.*

6 *Episcopus ponit Iconomum in ecclesia quando cum ea est lis.*

9 *Possessio ut probetur in præsentatione, quæ requirantur.*

ALLEGATIO CXXXVI.

Vriose studens, & semper abstrusa callido ingenio rimans, quæris a me rem altam & perplexam, & cuius lis adhuc sub iudice est, & quæ alterius tēporis otium, quam Aduocati clericorum turba oppressi requireret. Sed ne me fugisse laborem putares, & ne tibi aliquid negē cui omnia debeo hoc tantulum potius quam ne nihil

1 ab Aduocato occupato recipe. † Quæris namq; an duobus diuersis patronis laicis loci ordinario duos diuersos præsentantibus, & utroque asserente penes se duntaxat esse ius & quasi possessionem præsentādi, an ordinarius possit ecclesiam ordinare, cum inter dictos infra quatuor menses prædicta quæstio non fuerit finita. Et quia ex obiectionibus, Argumentis, opinionibus, & recitationibus ueritas in difficilibus solet elici, & extorqueri, ex textibus, glosis ordinariis, & extraordinariis, & Doctorum opinionibus, arguam in utranque partem, & demū quòd sentio lato tibi ore pandam, id tamen submittens iudicio saniori. Et primo aduertendum est

2 quòd ista quæstio contingit † illam aliam uulgatam, An lite pendente is qui est in possessione uel quasi iuris eligendi possit eligere, per cuius enucleationē primæ quæstionis ueritas clarius patebit; Hoc ergo onus alleuians subintremus. Et uidetur ꝙ non possit præsentare uel eligere talis possessor de quo quæritur. xi. quæstione. i. capitulo. quia res & capitulo. cum omnibus, utrique dicunt ꝙ lite pendente non

3 debet transferri res in alium † cum multis similibus. Quantum ad præsentationem videtur hoc clarum. extra de iurepatronatus. capitulo. ex literis ibi. Antequam de iurepatronatus, ergo a contrario sensu, si ante mota fuit lis debet institutus a præsentatione possessionis remoueri, ad idem decreta. secunda. de in integrum restitu. vbi non confirmatur electio monachorum propter litem motam, hoc idem uidetur tenere glo. super uer. electione in dicta decreta. secunda. Hoc uidetur not. quo ad electionem, & præsentationem in dicta decreta. ex literis quòd

4 etiam placuit Tanc. ut no. † solet in dicta decreta. ex literis, Contrarium uidetur scilicet quòd possessor lite pendente possit præsentare, quia lite peendent non debet possessor priuari sua possess. ut lite pen. capitulo. ad memoriam, 8. quæstione. 4. nonne. 17. quæstione quarta. uolumus, cum infinitis similibus. ergo & cætera. Quantum ad electionem extra, de electio. capitulo. quærelam, Quantum ad collationem extra de causa possess. capitulo. cum olim & capitulo. cum ecclesia. Quantum ad præsentationem extra de iurepatrona. capitulo. consulta. cum multis similibus, & facit quod not. Hostien. in summa de causa possess. & prop. §. fin. in fin. Dixit Ioann. quod hoc notatur. iij. quæstione. j. hoc quippe. in gloss. penultim. quod si non mouetur possessori quæstio de possessione lite pendente. potest præsentare secus si mouetur

mouetur quæstio super possessione, cuius opinionem etiam recitat gloss. in prællegata decreta. cum uenissent, & Ioan. And. in dicta decret. ex literis super gloss. ordin. Hostien. super d. cap. cum uenissent. & hoc dictũ uidetur placuisse multis, Quod si quæstio moueatur super proprietate iuris tãtum nihilo minus possessor præsentare posit, secus si super possessione, & ita intelligebat Ioan. And. in prællegato loco dictam decre. ex literis ut ibi not. hoc idem notatur in dec. quoniam eod. titu. super uer. de iurepatronatus, ita etiam expresse uidetur sentire Host. in summa eod. tit. § quo iure. uer. si uero quæstio, ad quem locum remittit in d. decr. ex literis. Sed ne implicemus diuersos articulos transeũdo expediamus de electione de qua dicebat Hostien. in d. decr. cum
5 uenissent, & refert Ioan. An. † post eum ibidem post gl. ultimam in nouella. Quod id quòd dicitur de præsentatione, uidelicet quòd lite pendente non debet possessor præsentare, nõ extenditur ad electionem, & pro ratione assignat id per quòd secundum eum expeditur quæstio prima hic formata, uidelicet ꝙ in præsentatione si quæstio mota fuerit finiri debet infra quatuor menses aliter enim Episcopus ordinabit ecclesiam, quòd intelligas dummodo quęstio nõ sit cum eo quia runc solum ponit iconomum ut no.
6 in decret. cum vos. de offic. ord. † in cap. quoniam. de Iur. patr. per Ioan. And. post alios & sic pro tam breui tempore non multum præiudicabitur patrono, secus in electione ubi secundum eum non sunt tempora statuta, quòd etiam notatur in d. decre. cũ uos. de offi. ordi. in decre. quoniam. de iur. pat. & sic magis præiudicium patrono. fit si per tam longũ tempus impediretur, Assignatur alia ratio uidelicet quia facilius remouetur patronus de iure suo quia depen det a gratia, quam elector qui innititur iuri commu ni, & sic secundum prædicta quantum ad electionẽ
7 sumus in vtroque articulo. † Redeũdo igitur ad primos terminos scilicet præsentationis, & post tot ac tanta dicemus. Nunquid lite pẽdente poterit possessor præsentare, certe ut dicit gl. in dicta decret. ex literis multis visum fuit qđ sic, inter quos fuit Tanc. Vinc. Gof. quorum dictũ placuit Inn. Pet. & recitat Ioan. And. post eos in prælleg. decret. ex literis super vltima gloss. Et Hostien. in decre. consulta. ut ibi refert Ioan. And. post eum super uer. possidebat. sed certe prædicti Doctores licet dicant quòd lite pen-
8 dente præsentet possessor non tamen expresse dicũt de lite super possessione. † Veritas uidetur quod lite pendente super proprietate siue super posse ssione eligat ne priuetur quis sua possessione per iura super hac parte inducta ut dicit Host. in d. decret. cũ uenissent. sed ad alium finem. Si verum esset quod mouendo quæstionem super possessione impediretur possessor, facile omnes super possessione quæstionem fingerẽt & sic via fraudi esset aperta, quod esse non debet. Item episcopus semper faceret mouere quæstionem super possessione ut sic quæstione tali per se non expedita ordinet ecclesiam pro libito contra id ꝙ no. in d. decre. cum vos. de off. ordi. cum similibus, & ita uidetur sentire Ioan. And. post Host. in d. decret. cum uenissent. in magna gloss. in nouella uer. tu dic. Et hunc iuris intellectum & ue-

ram opinionem recitauit Ioan. Calderinus legendo decret. prædictam cum uenissent me audiente. vbi dicebat dictus Ioannes quod non debet possessor pendente lite super possessione eligere, sed si eligat supersedebitur usque ad finem litis, & dictum Host. qui dicebat quòd elector non obstante aliqua lite potest eligere esse falsum, Nam si uerum esset ut dixit Ioan. quòd non deberet talis pendente lite possessor eligere, statim sequitur quòd cassari deberet, quia malefactum & contra ius, ꝙ est falsum ut in d. decre. cum uenissent. ubi non cassatur sed supersedetur. Eodem modo si esset verum ꝙ dicit Hostien. ꝙ nullo modo deberet elector impediri, sequeretur quod statim deberet confirmari, ꝙ non est uerum. Est ergo dicendum secundum eum quod is qui est in possessione iuris eligendi siue præsentandi quan tunque super possessione quæstio moueatur potest eligere & præsentare licite ut uidetur sentire etiam Feder. de Sen. in opere suo. c. cvj. in 8. q. superior tamen non confirmabit uel instituet nisi primo fiat fides de ipsa possessione ad quam probandam suffi-
9 ciunt † ea de quibus dicit Ioan. And. in d. decret. cum uenissent. in d. magna gloss. & uer. tu dic. uel nisi vbi opponatur de possessione uiolenta uel uitiosa fuerit primo discussa ut not. in decreta. cum uenissent. super uer. a monachis in nouella. Et si aliter sentires facile esset cuilibet extraneo, & qui nullum ius habet; dicere se patronum, & in possessione iuris patronatus, & possessionem & proprietatem deducer in iudicium, & a sententia contra se lata appellãdo per plures annos negocium differre quod est cõtra om-
10 nia iura. † His ergo sic præmissis satis late pate. ingressus ad primam quæstionem, An in terminis suprascriptis Episcopus post quatuor menses ordinet ecclesiam, & dicendum quòd non dummodo inter ipsos in præsentantium sit in vera possessione præsentandi & de illa fidem faciat infra quatuor menses; quia si secundum prædicta possessor non impeditur aliqua lite præsentare, & tenet eius præsentatio, licet discussio eorum quæ opponuntur contra possessorem distrahantur ultra quatuor menses; non
11 tamen deuoluitur ad episcopum † potestas ordinandi, nisi sic quando esset quæstio de præsentato an esset idoneus uel non secundum notata in d. decr. cum uos. de offi. ord. Vnde similiter inspiciendo quæstio est contra præsentationem, quia dicitur contra eum qui non est præsentatus ab eo qui sit in possessione, sed iura loquentia de deuolutione ad episcopum loquuntur recte quando inter præsentatos est quæstio, ut quia unus negat alterum patronum, & interim non eligunt uel si eligunt, neuter est in possessione, uel si est in possessione non facit de illa fidem infra quatuor menses, aliter sequeretur inconueniens de quo supra in uer. ueritas uidetur, in prin. & in fine, facit quod not. eodem tit. eam te. super uer. terminata. Lapus de Castiglionchio de Florentia Decretorum Doctor.

SVMMARIVM.

1 *Montis communis Florentiæ creditores triplicis generis.*

2 *Commune Florentiæ pro suo commodo, & pro debito extenuando uult facere legem quod pecuniæ creditum utriusque montis excepto Monte ueteri, uendi, & permutari possit ad uitam emētis cum pactis &c. an iste contractus licite fieri possit ab utroque contrahentium.*

3 *Commune Florentiæ uult nouos creare creditores uidelicet uendēdo redditum annuum ad rationem qua respondet dictis creditoribus Montium cum eisdem pactis sub nu. 2. contentis, An dictus contractus possit licitè fieri & nu. 15.*

4 *Creditores Montium del l'un Tre, & del l'un Dua an licite percipiant tale lucrum & nu. 9.*

5 *Item an licite uendant ius quod habent in dictis Montibus & nu. 11.*

6 *Item nunquid alij licite emant ab eis, posito quod primi creditores licite receperint & nu. 12.*

7 *Item nunquid dicti alij emptores prætextu dictæ emptionis licite percipiant dictum lucrum quod a prædictis primis creditoribus percipiebatur & numero. 13.*

8 *Item posito quod primi creditores lucrum licite non receperint nunquid post remissionem factam pure libere per dictam communitatem primis creditoribus uendere liceat primam sortem quæ iam erat ex solutione dicti illiciti lucri exinanita. & numer. 14.*

10 *Vsura quid sit, & usuræ definitio.*

ALLEGATIO. CXXXVII.

1 Commune † Florētiæ habet creditores Triplicis generis, qui appellantur creditores del Monte. Quidam sunt creditores Mōtis ueteris. Quidam Montis del l'un tre. Quidam Montis del l'un dua. Creditoribus Montis Veteris respondetur ad rationem quinque pro Centenario per legem dicti Communis Florentiæ factam ante mutuum, quæ coegit ad mutuandum, & est uerum ꝙ dictis creditoribus & habentibus iura ab eis fuit responsum de accessione prædicta uere sortis per tātum tempus quòd aliqui perceperunt tantundem quantum est sors, quę spectat ad eos & aliqui minus aliqui plus.

2 Modò † dictum commune, pro sua utilitate, & commodo procurando, & extenuando in effectu debito dicti Communis Florentiæ uult facere legem ꝙ pecunia, siue creditum pecuniæ cuiusque montis dicti Communis Florentiæ, excepto monte ueteri, uendatur, & uendi possit ac etiam permutari ad uitam ementis, & unius alterius quem emptor nominare uoluerit, cuiusque ætatis fuerit sic emens sicut nominandus, & sic ementi uel alteri nominato cum eo concedatur illud lucrum, quòd ad præsens commūne Florentiæ dat tali creditori uendenti seu permutare uolenti ius suum cum pacto quod superuiuenti remaneat dictum creditū. & cum pacto quòd post mortem utriusque totaliter sit extinctum pro tempore sequenti & cum pacto quod liceat dictæ communitati redimere dictum debitum soluendum creditori pro prætio, & redemptione dicti iuris ad rationem. xxv[illegible]. pro cētenario talis crediti; & quod talis creditor teneatur ad dictam rationem reuendere dicto communi ad omnem eius uoluntatem, remanente dicto uenditori lucro facto usque ad tempus dictæ reuenditionis, Quæritur utrum iste contractus licite fieri possit ab utroque contrahentium.

3 Secundo † Quæritur si dicta communitas uelit nouos creare creditores hoc modo uidelicet, uendere redditum annuum ad rationem qua respondet dictis creditoribus Montium, & maxime montis del l'un Tre ad uitam ementis & alterius nominādi ab eo ut dictum est pactis supra dictis.

Quæritur nunquid dictus contractus possit ab utroque contrahentium licite fieri.

Et quatenus ad primam quæstionem, & pro eius declaratione, sunt plura examinanda.

4 Primo † nunquid prædicti primi creditores dictorum Montium del l'un Tre, & del l'un Dua licite percipiant dictum lucrum;

5 Secundo † an licite uendant ius quod habent in dictis duobus Montibus.

6 Tertio, nunquid † alii licite emant ab eis idem ius posito quod prædicti primi creditores licite receperint dictum lucrum.

7 Quarto † nunquid dicti alii emptores prætextu dictæ emptionis licite percipiant dictum lucrum quòd a prædictis primis creditoribus percipiebatur.

8 Quinto † nunquid posito quod dicti primi creditores dictum lucrum a dicta communitate nō reciperent licite, nunquid remissio facta pure libere per dictam communitatem prædictis primis creditoribus post dictam remissionem uendere liceat primam sortem, quæ iam erat secundum hoc ex solutione dicti illiciti lucri exinanita.

9 Et † prosequendo ista per ordinem dico ad primum, quod istam quæstionem examinauit egregius Sacræ Theologiæ professor, Magister Gregorius de Arimino Frater Heremita Sancti Augustini generalis Minister, & ad partem quòd licite perciperent tale lucrum dicti primi creditores argumētātur sex modis. Primo quia licitum est recipere quod gratis datur. Secundo quia licitum est contrahētibus ut se seruent indemnes Tertio quia si sine spe lucri aliquid mutuo singulari personæ, licite recipio si aliquid mihi gratis tribuatur. Quarto quia quando peccatum stat ad rischium mutuantis non est usura. Quinto quia propter bonum finem fit a dicta communitate. Sexto quia hoc est a papa concessum Venetis. In contrarium argumētatur per textum, quia quicquid sorti accedit usura est, & quod uelis nomē imponas usura est: & pro determinatione quæstionis examinat tria. Primo quid sit usura. Secundo an mutuare ad usuram sit peccatum; Tertio an usura-
10 rius obligetur restitutioni. † Et primo examinato damnat quorundam diffinitionem quæ habet quòd usura est ex mutuo lucrum pacto debitū, ex eo quia non conuenit omni definito, & contento sub eo, quia absque omni pactione uel petitione lucri exterius expressa per solam intentionem uel spem lucri ex mutuo fit usurarius, & obligatur restitutioni, alleg. decre. Consuluit de usur. cum glo. & c. plures eo. tit. & c. i. xiiij. q. iij. Cōcludit usuram esse lucrum ex mu-

tuo intentum aut superabundantia seu incrementū quòd ex uoluntaria commutatione quis habet ultra ea quæ prius sua erant; Ex qua difinitione infertur quòd potest haberi lucrum ex mutuo sine usura, pu ta si cui pure gratis sine omni pacto, intētione ac ex spectatione mutuaueris, & postea recipias aliquid quod debitor tibi dedit propter mutuum sibi factū, alias non daturus tamen non cōsideratione mutui, sed amicitia tantum se dare, liberaliter donare dicat, & qui mutuauit credat ipsum simpliciter donare, & datum uelut simpliciter datum recipiat, hic non est usurarius neque tenetur ad restitutionem quandiu durat talis credulitas, nec apparet cur oppositum ra tionabiliter credi debeat. Si autem esset intentio alicuius aliquid recipere usura esset, siue talis intentio esset ante mutuum siue in ipso mutuo, siue post, ꝙ probat quia talis intentio pro futuro tempore facit usurarium vt supra probatum est, ergo & similiter intentio pro præsenti, quia similis culpa esse videtur velle habere cras lucrum pro mutuo quòd nunc facis uel pro eius usu futuro aut pro eius usu præterito uelle habere nunc lucrum promutuo quod heri vel ante fecisti, vnde si quis purè mutuet à principio postea exigat aliquid ultra sortem, usura est; & non solum in eo qui prius mutuauit purè sed etiam in eius successore quia ex puro mutuo nunc aliquid ultra sortem exigit. Et ad solutionem descendendo dic quòd cum prædicta fiant per dictos primos creditores dictæ communitati nulla pactione præceden te est examinandum de intentione mutuantium, & si tales mutuantes, & recipientes tale lucrum habēt aliquam intentionem lucri scilicet uel cum mutuāt propter lucrum recipiendum uel cum lucrum recipiunt propter mutuum prius factum tale lucrum est usura;& tenētur ad restitutionem si possunt, aliter sunt in mortali, & si non possunt etiam in mortali si non habent uoluntatem restituendi cum potuerunt, Deprehenditur autem secundum eum inten tio dictorum mutuantium examinando intentionē communitatis dantis seu dare statuentis hoc lucrū. Nam aut communitas dat uel statuit dare ratione mutui recepti, seu recipiendi, seu vlterius retinendi aut alia ratione uel causa. Primo casu si ipsi mutuātes talem intentionem sciunt uel credunt vsura est, & ad peccatum & ad restitutionem tenentur, si autē tunc nesciunt, nec credunt, tamen postea innotescit eis talis intentio tunc ad restitutionem ipsius obligantur; immo & si communitas talem intentionem non haberet, & mutuantes crederent contrarium te nerentur ad restitutionem; si autem tales mutuantes nesciunt nec credunt talem intentionem communitatis, & ipsa communitas non ex causa mutui, sed ex alia causa rationabili & honesta, puta propter restitutionem damni quod forsam mutuantes inde perpessi sunt, vel propter beneuolentiam quam ipsi mutuantes in mutuando communitati ostenderunt se habere ad communitatem, vel etiam ex mera liberalitate communitatis, tunc tale lucrum non est vsura, cum non sit lucrum inceptum ex mutuo datum, nam in primo casu non potest censeri lucrum sed restauratio damni ad quod de iure tenetur communitas quæ fuit causa compellendi illos ad mutuandum propter quam damnum passi sunt, allega. quod not. de fideiuss. capitulo. peruenit, quod intelligit si tale damnum passi sunt ex eo solū quod talem pecuniam mutuarent, secus si alia culpa sua, allega. regulam damnum de regulis iuris. libro sexto. & intelligit de damno quòd consistit in diminutione præhabiti, non de damno quòd consistit in perditione lucri polliciti, in quo secundo damno quòd non est certum possunt recipere licite aliquam recompensationem, secundum conditionem pecuniarum & negociorum secundum discretum iudicium prudentis viri considerantis si, uel quantum eo tempore alii similem negotiationem vel artem exercentes cum æquali pe cunia communiter lucrati sunt, non tamen credit tātundem deberi eis recompensari, & hoc propter plu res labores quos non adhibent & pericula quæ non sustinent imminentia circa lucrum negotiationis, vel aliud quod intendebāt, ex quo non credit quod esse debeat vniformis taxatio, sed quolibet anno taxanda esset secūdum arbitrium sapientis. Esset etiā considerandum quòd ipsi mutuantes tenebantur de iure in casu necessitatis & defensionis quæ imminebat contribuere de suo, & quòd sine dicta defensione forte periissent non solum lucra sperata, sed proprii lares & substantiæ aquisitæ quæ multum habent extenuare interesse seu damnum seu perditum lucrum. In secundo vero casu quando propter beneuolentiam communitas dedit huiusmodi lucrum patet quòd non est vsura, nam hoc licitum fuisset antequam mutuaret, nec debet esse peioris conditionis propter liberum mutuum factum. Est tamen aduertendum secundum eum an ex aliquibus indiciis probabilibus potius ipsis mutuantibus dare statuit tale lucrum, & plus mutuantibus plus dari; non obstante quòd multi alii ciues uel similia vel maiora beneficia con tulerint communitati qui nullam remunerationem receperunt; Vel ex eo potest deprehendi quòd non pro restauratione damni dedit communitas, ex eo quia omnibus mutuantibus datur nec est verisimile quod æqualiter; sed est possibile quod qui minus mutuauerunt, maius damnum passi sint tamen minus datur eis, quod non contingeret si propter restaurationem damni daretur, Item quia forte apparet quod non est causa beneuolentiæ, quia si propter illam daretur, plus daretur ei in quo maior effectus beneuolentiæ probaretur, & quia potest contingere, quod ex maiori effectu vnus mutuat centum quam alius Mille, & tamen hoc non attenditur per dictam ciuitatem in datione dicti lucri, ad quod etiam facit quod illud lucrum non datur quando est soluta sors sed quando communitas debito est liberata, tunc enim magna posset extimari liberalitas, sed quando adhuc debitum manet satis potest præsumi quod propter mutuum tribuatur tale lucrum, quæ indicia, & similia animi possunt aduertere & inquirere ipsi mutuantes. Non putat idem magister eos innoxios cum affectata ignorantia non excusat, Nolint autem errare secundum eum & se ipsos decipere qui ultra sortem

recipiunt & respiciant quam intentionem habeant; & secundum præmissa & alia indicia, quibus possunt studeant uidere qua intentione communitas huiusmodi tale lucrum dare constituerit scientes se cũdũ eum quod(ut dicit Apostolus)Deus nõ irride tur. Et hæc idem Magister de primo examinando prædicto;ex quibus satis euidenter colligitur eum sensisse quod prædicti primi creditores dictorum montium de l'un tre,& de l'un dua,minus licite percipiant lucrum prædictum. Quæ conclusio & determinatio uidetur iusta & æqua & rationibus inferentibus comprobata saluis tamen ijs quæ superius dictis apostillando scripsi, quæ tamen quantum ad hoc pertinet prædicti Magistri conclusionem non immutant.

11 Secundum examinandum prædictum ex prædictis facile expeditur.†Nam si dicas primis creditoribus fuit responsum per dictam communitatem de concessione prædicta tantundem, uel plus; dicendum uidetur quod isti non possunt dicta præstita nec in totum nec in partem licite uendere. Ratio, quia iã receperunt totum quod recipere debebant,& sic est eis sufficienter à communitate solutum, & ipsa cõmunitas ab eorũ debito est libera, & sic nullũ ius habent ex mutuo prius facto quod de iure uẽdere possint,& sic nec ab eis licet dicto casu emi; Et hanc cõclusionem firmat etiam dictus Magister per cap.j. de usur. Si uero non tantum, sed minus receperunt, tantum,& non plus licite reuendere possunt, quantum sors ipsa illud quod receperunt excedit, alleg. secundam partem dictæ decr.alleg. Si uero plus receperunt,non solum non possunt licitè uendere, sed & illud ꝙ plus forte receperunt tenentur communitati restituere,nam illud utique usura est illis, & uera dic in illo casu,in quo secundum præmissa primi mutuantes censendi sunt usurarij, prout in casu nostro censeri debent secundum conclusionem supra proxime firmatam in primo examinato. Porrò si mutuantes ipsi nil à communitate receperunt iuxta præmissa, ius habent super communitate pro tanto quanto concederunt nec dubium quod illud ius uendere possunt.

12 Tertium † quæsitum nunquid alii licite emant ab eis. Dicit idem Magister esse inquirendum de intentione ipsorum ementium,quoniam uel emunt intẽtione lucri percipiendi a communitate,& sic emendo peccant,& crimen usurarum incurrunt, nam ex tunc ipsi mutuum dant siue dãt dilationem solutionis intentione lucri,alle.c.consuluit de Vsur.ubi secunda consultatio est utrum reatu criminis usurarii inuoluatur qui(ut uulgo dicitur) aliter parabolam iuramenti concedit,id est,dilationem solutionis admittit, donec quamuis sine exactione emolumentũ aliquod inde percipiant,ad quam respondetur quod sic, Vel emunt non intentione lucri recipiendi, & tunc secundum eum nisi alia praua intentio, uel mala circunstantia reddat intentionem inordinatam licite emunt,& hanc conclusionem firmat dictus magister. Quam conclusionem non puto ueram, quia cũ quæratur an licite ematur a primis creditoribus, oportet intelligi quæstionem eo casu quo ipsi uenditores licite uendant,qui quando non licite uendunt expeditum est in proximo quæsito quod alii ab eis licite non emunt. Casus autem in quo dicti mutuantes licite uendunt esse potest, uel quia ultra sortem nil receperunt uel receperunt sed in casu licito secũdum præmissa quibus casibus licite uẽdere possunt, nec in hoc uidentur ipsi emptores habere inordinatam intentionem;nec est uerum dicto casu quod ipsi ementes ex tunc mutuum dent;nam est cõtractus emptionis & non mutui; Nec est uerum quod dent dilationem sed expectant dilationem datam authori suo,nec uidetur uerum quod si dicto casu emunt in tentione lucri,qđ sic emendo peccẽt,quia in cõtractu emptionis non est reprobata spes lucri,de emp. & uend.c.cum dilecti.& ca.cum causam.cum ibi no. & istis est addendum quod dicetur in proxima quęstione.

13 Ad†quartum quæsitum,utrum scilicet dicti emptores lucrum recipiant licite ab ea communitate. Dicit dictus Magister, illud per omnia dicendum esse quod dictum est de primis mutuãtibus nisi quod eo casu in quo tam isti quam illi peccarent isti magis peccarent qui ultro se ingerunt ad huiusmodi exercitium usurarum; Illi uero requisiti,& aliquomodo forte coacti, Item eodem casu in quo isti damnum incurrerent ex emptione talium præstitorum non sic possent consulere sibi de lucro a communitate recepto,quia suo damno apparet causam dedisse, eo quod non ad illius instantiam sed propria cupiditate se ingerunt. Hæc uerba Magistri sunt mihi dubia nec bene concipio quid sibi uelit magister dũ dicit illud per omnia dicendum esse quod dictũ est de primis mutuantibu;Nam si intelligit in eis, examinandum est de ipsorum intentione ea quę supra examinanda sunt de intentione mutuantium, Istud non congruit ut de se patet, tum quia quo ad istos non cadit examinatio intẽtionis communitatis, nec examinatio intentionis uendentis ut de se patet. Itẽ in casu in quo ipsi uendentes minus licite uendunt ut supra expeditum est, quia ipsi emptores emere non possunt, Si autem intelligit dum dicit illud per omnia dicẽdum esse quod dictum est de primis mutuantibus id est quod eo casu dicti etiam emptores dictum lucrum licite recipiant, tunc esset sopita qõ antiqua eorum qui dicebant, quod licet primi mutuantes licite reciperent,non tamen ementes ab eis, quod dictum non uidetur ratione fulciri. Nam tũc cum demum secundum præmissa primi mutuantes licite recipiant, quando si non pactione si non spe uel intentione lucri tam a parte communitatis quã a parte mutuantis,dono,puta beneuolentia,restitutione damni aliquid recipiunt, quare tam iustum debitum uendere nõ possunt & alius ab eis licite emere; Non apparet, an tamen Magister sic intellexerit per alia sua dicta satis dubito.

14 Ad†quintum quæsitum uidelicet, Nunquid remissio facta pure libere per dictam communitatem pro dictis primis creditoribus de dicto lucro in casu in quo esset illicite receptum ualeat in foro conscientiæ ita quod eisdẽ primis creditoribus post dictam remissionẽ uendere liceat primã sortem quæ iã erat ex solutione dicti illiciti lucri exinanita, Et arguendo vř quod sic,quia remittere idem est qđ dare de test.

de test. capitulo. neniens,& sic per restitutionem remittitur peccatum ut est regula iuris. c. peccatū de reg.iur.in vj.ita per remissionē,& quia satisfactum intelligitur qualitereunque satisfiat. ff.de accusat.l. si rem.§.satisfactum, & hoc in materia propria nnt. gl.in d.regula.Peccatum;In contrarium videtur qđ licet remissio vel finis facta de usuris obstet.usuras repetēti in foro contentioso propter dicta iura,quia in dicto foro præsumitur sic actum prout scriptum reperit; tamen in foro pœnitētiali ubi cogitationes hominum omnipotenti Deo nequeunt occultari de usur.c. in ciuitate.videtur requiri actualis restitutio ut in d.reg.Peccatum & infra eod.e.cum tu.de usur. vel saltem secundū Dinum in dicta reg. quod res sit restōni parata,quia tunc fingunt̄ restituta ac postea restituenti donata arg.ff.de donat. inter uir. & ux.l. iij.in fine.de iure dot.l.uir ab eo,si cer.pet.l.singularia.circa finem,& de solut.l.proculo,& ff.de rei uendi.hoc si res,alias secundum eum nō remittitur peccatū;Io.An.super d. reg.in nouel. dicit in ijs multū animum ponderandum, nec tutum putat illum qui gerit in mente non restituere remissione non facta Fede. de Senis in opere sun. xviij.super isto articulo diffuse allegat pro & contra, & concludit quod si is cui debet restitui pecunia usuraria uel male ablata, non coactus non deceptus,non circūuentus, & omni dolo & calliditate,vi & metu cessantibus & præcibus uel seruitiorum exhibitione inductus, pecuniam sibi debitam,non oblatam nō restitutioni paratam usurario remittat,liberatus est usurarius à restitutione per iura pro hac parte inducta. Dic tamē quod non est liberatus a peccato quod contraxit exercendo usuras nisi de illo peccato pœnitentiam agat. Nam in re male ablata obligatur quis pœnæ æternæ per peccatum mortale quod contraxit auferendo rem a proximo illicite, & obligatur proximo ad restitutionem rei;Duos ergo offendit, Deum & Proximum,& sic duobus satisfacere tenetur.de usu. c.cum tu.ante finem,& hoc secundum eum uidetur tenere Archi.de usur.c.2.libr 6.super uerbo satisfactionem,Dicit enim satisfactionē accipiamus quomodocunque uoluntati creditoris satisfiat.alleg. de pigno.act.l.si rem.§.omnis.uersi.satisfactionē, Hoc etiam uidetur tenere Hosti.per eadem iura superius allegata in summa de usuris.§. quæ pœna.uer. quod si fœnerator uer.dicendum est igitur. Et per prædicta posset dici secundum dictum D.Fede. quod aliquibus dictorum uidetur,quod si usurario perseueranti in crimine non disposito ad aliquam restitutionem,is qui debet recipere usuras motu proprio uel ad petitionem usurarii remittit usuram sibi debitam liberatus est usurarius a restitutione rei,non tamen a peccato quod contraxit usurarius fœnerando;& sic intelligendo saluatur secūdū eum opinio uulgi quæ contradicit,Et secundum istā communem quę uidetur uera de iure patet responsum ad quæsitum,uidelicet quod si dicta communitas motu proprio uel ad præces creditorum remitteret dicta lucra ipsis mutuantibus & non paratis ad restitutionem, ualeret dicta remissio, & liberati intelligerentur creditores a restitutione dictorum lucrorum etiam si illicita essent,non tamen a peccato quod commiserant exigēdo, de quo pęnitere deberent sicut de aliis suis peccatis,& per consequens suæ primæ sortes remanent liberę,& ipsa communitas remaneret obligata eisdē licite in dictis sortibus, & per consequēs ea possunt uendere licite ut de se patet.Ex quibus sic examinatis,patet respōsum ad primam principalem quæstionē, uidelicet quod dicti primi creditores qui de suis sortibus tantundem uel plus receperunt,seu minus ultra residuum sortis uendere licite nō possunt, nec ab eis licite emi per rationes allegatas in primo examinata,uerum si dicta communitas remitteret dicta lucra dictis primis creditoribus, secundum ea quæ supra in quinto,& ultimo examinato dicta sunt; cū dictæ sortes remaneant liberę ut præfertur dicto casu uendi possent,& licite ab eis emi,An tamen cum pactis, & modis de quibus quæritur in prima quæstione, & maxime cum haberet certos annuos redditus in pecunia dubium est; quod examinabimus in sequenti principali & secunda quæstione, in cuius determinatione firmabitur responsio ad utranque quæstionem.

15 Ad†secundam principalem quęstionem qua quęritur si dicta communitas nouos uelit creare creditores hoc modo uidelicet,uendere redditum annuū ad rationem qua respondet dictis creditoribus Monteium,& maxime Montis del l'un Tre ad uitam emētis & alterius nominandi ab eo, cū pactis prædictis; nunquid dicti contractus posśint ab utroque contrahentium fieri; Et hęc quæstio nauigat alto mari turbido idest non clare definito. Nam aliqui dicunt q si quis emat redditum alicuius Castri ad uitam suam,uel suam & hæredum, uel ad certum tempus tenēdns, si redditus communi extimatione non excedit annuatim redditum, qui de tāta pecunia in terra empta potuisset haberi, licitus est contractus ; si uero excedat communiter est illicitus,arg.decr.consuluit de usur. Sed isti non aduerterunt q in tali cōtractu fors perit ad uitam emptoris; ubi emendo pure terram esset redditus perpetuus, Alii dicūt quod quando in perpetuum emitur licitus est contractus quia licitum est contrahentibus se decipere in pretio.ff.de minor.l.in causa la.ij.§.pœnæ secundum Innocen. & Hostien. dicit hoc tenendum quod tales contractus in perpetuum, & ad tempus, & certum cēsum,& fine,regulariter sunt liciti, dummodo contrahentes non decipiantur ultra dimidiam,& dummodo in fraudem usurarum nil fiat, alias secus.alle. de emp.& uen.c.ad nostram.ff.de act.empt. & uendi.l.iulianus.§. item Papinianus. C. de usuris. Leos qui,& quod not.de usur.ea. Tua,& C.de pact.inter empto.& uendito.l.ij. Alij dicunt & forte bene secundum Innocen. quòd si quis emit redditum constitutum ante contractum,siue constitutus fuerit in re puta in domo uel possessione, uel aliis huiusmodi; siue in persona puta serui uel liberi uel rustici, uel actione uel nomine, siue sit certus redditus siue incertus, Itē siue sit perpetuus cōtractus siue sit ad uitam hominis,siue sit ad certum tempus,siue redditus sit in pecunia,siue sit in aliis rebus,siue in facto, semper in omnibus præmissis reputant contractus licitos, quia est ibi liberus & purus contractus uenditionis, nam ibi est pretium scilicet certa pecuniæ

X 4 quan-

quantitas; item ibi est merces scilicet certus redditus uel causa uel annona.C.de sacr.sanct.eccl.l.iubemus.in prin.Auth.de reb.eccle.non alie.§.ab Anastasio,Nec obstat secundũ eos decre. in ciuitate.de usuris quæ uidetur facere contra quia non est dubium quod usq; ad illud tempus saltem longum,plus percipiet de redditu,quã sit precium, quia dicunt quod hæc certitudo non facit illicitum contractum uenditionis ;cum etiam sit in uenditione alicuius Possessionis;ubi certum est ꝙ plus accipietur de certis fructibus eius quã sit pretium ꝙ postea datur, & in decre.in ciuitate de usur.tantum reprehenditur quando carius uendit mercem per terminum quem dat prolixum emptori ad soluendum pretium, siue pecuniam, uel quia pro minori emit mercẽ qui statim dat pecuniã, & prolixius tempus expectat mercem quæ penitus sunt illicita; sed in casu nostro oĩa sunt præsentia, quia nec uenditur tẽpus sed res quia res ipsæ de quibus dr̃ scilicet redditus uel actio tantũ ualebunt, uel ad minus credũtur ualere subsequẽtibus temporibus quantum modo ualẽt, uel adminus est dubium, & hoc sufficit ad hoc ut contractus sit licitus;Idem intelligunt quidam si redditus uel nomen propter hoc constituatur de nouo in rebus uel personis aliis contrahentibus, puta quia dicit emptor, Tu constitues tales redditus in tali possessione, uel seruo,uel facies ꝙ talis cõfitebitur se debere tibi mille usq; ad annum,& ego de illis mille, uel magis de actione ꝓ illis mille competente tibi dabo quinquaginta,nã dicunt omnes contractus illos licitos,quia non est hic mutuũ sed emptio.Item multi casus possunt interuenire, ꝙ iste emptor amittet in isto contractu,puta si inops fieret nomen.ultimo concludit ipse Innoc. consulendum esse omnibus fidelibus ꝙ ab huiusmodi contractu abstineant.s.ꝙ de nouo ꝑ hoc constitutum redditum uel actionẽ emant;Quicquid tamen dicatur,isti contractus ex quo fiunt per modũ emptionis,sine fraude usurarum, & sine deceptione vltra dimidiã uidentur liciti, & ita sentit Hostien.& Io.An.post eũ in Spe.super Rubr.de vsuris; Et hinc fiunt contractus cũ ecclesiis per quos emũt aliqui ab ecclesiis certas possessiones tenendas toto tẽpore vitæ suæ,ita ut post mortẽ eorũ ad ecclesiam redeant,licet Rai.& Gof. iudicauerint talem contractũ vsurariũ,quos reprobat Hos.in summa de vsur. ubi tales contractus a iure uidentur approbari,vt ipse ponit in summa de cont.Emp.& de prec.per totũ & probantur tales contractus per e.primum & ij.de precario.& x.q.ij.de precario.c.si Iconomus. Sed quia communiter dicunt doctores hoc uerũ nisi sit deceptio vltra dimidiam, esset examinandum quãdo seu quæ in talibus contractibus dici posit deceptio ultra dimidiã,& quia tales contractus fiunt ad uitã aliquando unius,aliquando duorũ uel pluriũ, aliquando Iuuenum,aliquando senũ, est hoc difficile,& iura canonica, & ciuilia uidentur uoluisse hoc taxare. Nã.l.j.de sacr.san. eccle.C.canonizata.x.q.ij.c. si iconomus uidetur dicere quod si uelis dare rem tuã ecclesiæ,& recipere ad uitam tuam rem aliam ecclesiæ potest recipere duplum,canon uero in d.cap. precario uidetur dicere de Triplo,& gl.in d.can.reducens ad concordiam, dicit ꝙ canon qui loquitur de Triplo loquitur in eo casu cum senex est vel debilis qui recipit rem ecclesiæ;& Vg.& Lau. dicunt ꝙ tale ius ad filios & hæredes non transmittitur, sed tãtum in diebus vitæ recipientis. Item dictus Canon dicit ꝙ si dono ecclesiæ proprietatem rei meæ, sed tamen usum retineo, eo casu non Triplum sed duplum tantum ab ecclesia recipio; Ex quibus iustus iudex instrui potest,& informare animi sui motum,& discernere quãdo in huiusmodi contractibus esset deceptio ultra dimidiam.Ex quibus omnibus patet responsum ad secundam principalem quæstionem ꝓdictã. Quod uidelicet dicta communitas potest nouos creare creditores, & uendere annuũ redditũ, & super hoc ab utraque parte contractus potest licite iniri cum pactis & modis quæsitis;Hoc solum reseruato & non deciso, An per constitutionem talium redditum de quibus quæritur scilicet.xv.pro centenario, & ad uitam duorum cuiuscunque ætatis possit dici deceptio ultra dimidiam, & ꝙ possit notari deceptio ultra dimidiam faciunt prædicta iura canonica,& ciuilia quæ minorem taxam fecerunt in huiusmodi lucris, Quod autem notari non possit facit pactum in dicta uenditione de qua quæritur appositum,videlicet ꝙ dicta communitas possit se liberare redimendo dictos redditus constitutos;in quo pacto si bene aduertatur,magnum commodum,& prærogatiua ipsi communitati relinquitur, hoc tamen pro nunc ego non firmo. Lapus de Castiglionchio de Florentia Decretorum Doctor.

SUMMARIUM.

1 *Clericus promotus ad primam tonsuram per quendam Abbatem cui idem clericus non erat subiectus nunquid ex tali ordinatione ordinem receperit seu sibi caracter in animam impressus fuerit & numero.5.*

2 *Item posito quod ordinem receperit an careat executione & an sit ipso iure suspensus, & num.8.9.*

3 *Item quid importet huiusmodi executionis carentia posito quod ex ea causa careat executione dicti ordinis & nu.15.& 17.*

4 *Item posito quod talis carentia executionis porrigatur ad omnia quæ rite ordinatus consequi deberet, quod sit remedium ipsi clerico ita quod impetratio beneficij sustentari posit & numero. 18. 20. 21. 22.& 23.*

6 *Abbates non omnes possunt primam tonsuram conferre.*

7 *Tonsuræ nomine quid accipiatur.*

10 *Suspensionis effectus quis sit.*

11 *Tonsura prima an sit ordo.*

12 *Decret.cum contingat de Etat.& qual.declaratur.*

13 *Episcopum alterius subditos ordinare non posse sine licentia quomodo intelligatur.*

14 *Tonsura seu psalmistatus a quibus possit conferri.*

16 *Actus exterior dicitur signaculum, effectus interior dicitur potestas.*

19 *Probatio in facto antiquo non requiritur multum seuera.*

24 *Surreptio quæ præsupponat ad hoc ut dicatur interuenisse.*

ALLE-

ALLEGATIO CXXXVIII.

IN Christi nomine Amen. Pater filium parum ultra septimum progressum ex deuotione promoueri fecit ad primam tonsuram per quẽdam Abbatem cui idem filius subditus non erat, de licentia tamen, & commissione uel literis cõmendatitiis sui Dioecesani non apparet. Deinde filius ipse in etate procedens, & se gerens & credens pro clerico rite ordinato, ut etiam indifferentet ab alijs habebatur, incessit in abitu, & tonsura, & honeste & ut clericus uiuens literarum studijs laudabiliter se exercuit, Deinde ad uirile robur & etatem integram applicans, non dolo, malitia, uel fraude, sed se rite ordinatum arbitrans de prædictis quæ ignorabat nulla habita mentione, impetrauit à sede Apostolica canonicatum sub expectatione prębendę in Ecclesia Vicentina certo sibi super hoc ab ea sede executore deputato, ubi demum uacantibus canonicatu, & præbenda, per obitũ unius ex canonicis ipsius Ecclesię; idem executor eosdem eidem authoritate apostolica contulit & de illis sibi prouidit.

1 Hic primum † quęritur an filius idem ex ordinatione dicti Abbatis ordinem receperit, seu sibi in animam Caracter ordinis impressus fuerit.

2 Secundo quæritur si ordinem recepit, † seu si Caracter impressus fuit, an careat executione talis ordinis.

3 Tertio quęritur † posito quod ex ea causa careat executione dicti ordinis, quid importet, quid implicet huiusmodi executionis defectus uel carentia, seu ad quid seu ad quos actus porrigatur.

4 Quarto, † & ultimo quęritur posito ꝙ talis carentia & defectus dictę executionis porrigatur generaliter ad omnia quę rite ordinatus ex beneficio prætextu uigore uel occasione talis ordinis consequi deberet uel posset, ꝙ sit remediũ dicto clerico, & quæ huius morbi sit medicina quę ipsum redocat ad integrum statum dicti ordinis, & suæ executionis, ita quod etiã iam facta impetratione collatio prædicta dicti beneficij sustentari possit, & ipse bonæ fidei, & innocens clericus defensari à calumniantium, & æmulorum morsibus.

5 Et reducendo limã † iuris super prædictis omnibus ordine præmisso uenio ad primam, Vbi sciendum est, uerum esse ꝙ non omnis Abbas potest minores ordines seu primam tonsuram conferre, sed illi demum Abbates qui benedicti sunt, non dico de benedictione simplici, quam etiam simplex Monachus recipit; sed de solemni quæ requirit examinationẽ & quæ fit diebus Dominicis, & festiuis, & q̃ Abbati non sacerdoti de iuris rigore impendi non debet; licet Rom. Curia in hoc ultimo seruet contrarium. & huiusmodi Abbates hoc obtinent, & cõsuetudine uel indultu Apostolico prædicta probantur & not. in c. quoniam. lxix. dist. de ætat. & qual. ca. cũ contingat, de priuil. c. Abbates lib. 6. hoc etiam no.
6 23. distin. Psalmista: † Ad quæstionem igitur respõderi oportet cum distinctione. Aut is Abbas qui primam tonsuram contulit non erat solemniter benedictus, nec talem potestatem habebat ex priuilegio Apostolico uel alio iure speciali, & planum est q̃d nec ordinem contulit, nec Caracterem impressit deficiente potestate per præallegata iura. Is autẽ qui ordinatur ab eo qui non erat episcopus iterum debet ordinari. 68. dist. c. 2. & 3. & de uoto, c. fi. in glo. pen. Ita & prȩfatus clericus dicto casu tanquam ordinatus immo uerius non ordinatus à tali Abbate qui quo ad hoc loco episcopi haberetur, puta ut prædixi solemniter benedicto uel priuilegiato, seu alio speciali iure munito. Si autem erat benedictus uel aliàs ut præfertur super hoc munitus, tunc dicendũ est quod ordinem contulit, & caracterem impressit in animam, quicquid sit de executione ipsius ordinis, quod proxima sequenti qȩstione examinabo, sicut enim Episcopus non inuitatus ordinans in aliena parrochia Clericos alienos confert ordinem & imprimit caracterem, licet non executionem, ita Abbas in suo Monasterio non subditos ordinans ut scribit Archid. lxix. distin. quoniam. utrobique. n. deficit iurisdictio sed non potestas ordinandi. Hinc est quod tales Abbates inuitati possunt monachos alterius Monasterii ordinare. lxix. q. 2. Lugdunen. & ibi not. & non solum monacos sed alios subiectos ut not. Archid. in d. cap. quoniam. lxix. dist. alleg. de reg. iur. cap. cum interea. ꝙ etiam aprobat Host. ot ipse Archid. ibi refert, & licet in d. ca. quoniam. lxix. dist. dicat quod tales Abbates possunt conferre Lectoratum idem intelligendum de aliis minoribus quia est eadem ratio, & sic de facto seruatur secundum Host. & Rai. in summa de Episcopo qui ren. Episc. Idem sentit Inno. ut scribit Archid. in d. cap.
7 quoniam: † & quia nomine tonsurę accipiuntur aliquando tres minores ordines uidelicet Psalmistatus, ostiariatus, & lectoratus; & hos tales licet huiusmodi Abbatibus conferre in suo Monasterio, exorcistatum uero, & Acolitatum non. lxix. dist. cap. ultimo & no. gloss. lxix. dist. cap. Tonsura. Aliquando tamen immo communiter accipitur tõsura pro Psalmistatu non autem pro simplici incisione capillorum, nam talem tonsuram posset etiam fœmina facere, ut no. glo. in prȩalleg. cap. Tonsura. lxix. dist. De hac autem prima tonsura infra ad alium finem latius dicam. Concludo igitur ad hanc primam quęstionem quod Abbas noster si erat solemniter benedictus, uel super hoc ut prædixi alias specialiter munitus, potuit dicto clerico in suo Mon. & etiam extra quo ad Caracteris impressionem (etiam posito pro modò ꝙ prima Tonsura sit ordo clericalis de quo tamen infra dicam) dictam primam Tonsuram conferre, quicquid sit de executione, de qua infra longe lateque dicturus sum. Si autem Abbas talis non erat prædicta facere nequiuit ut supra probaui, An autem talis esset uel non facti quęstio est ad quam iuris responsio non porrigitur extra de spon. ca. de muliere, cum similibus, & hoc de prima quæstione.

8 Ad secundam quæstionẽ † utile esse arbitror, in pro & in contrarium, pro inuestigatione ueritatis aliquid dicere, Magna enim lux oritur ex contrariorum uicinitate: Et primo uidetur dicendum ꝙ talis clericus taliter ordinatus careat executione sic suscepti ordinis, Nam idem dicimus de ordinato per

non

non suum Episcopum ut not. lxix. dist. ca. quoniam pari ratione hoc dicendum in ordinato per prædictum Abbatem, nam ordo confertur & caracter imprimitur ex efficacia ordinis, & consecrationis Episcopalis, & solemnis benedictionis Abbatialis, sed executio deficit propter defectum iurisdictionis, sine qua exercitium officij talis ordinis attribui non potuit, sicut per electionem Canonicam acquiritur ius prælaturæ, immo etiam ius administrādi; & exercitium administrationis non habet, sine superiorū confirmatione ut plene scribit Archid. xxiij. d. in nomine, & lxij. dist. quauto. ꝙ primo dixi probatur. ix. q. 2. per totum lxxj. dist. ca. 1. not. glo. in c. eos. de episcopi ord. lib. 6.

9 † Incontrarium uidetur scilicet ꝙ taliter promotus ad primam tonsuram non careat executione, Primo quia taliter ordinatus non est suspensus ipso iure licet possit suspendi, & licet celebret diuina officia non efficitur irregularis, circa ꝙ infra plenius dicam in tertio remedio ultimæ quæstionis ꝙ dictabo aduersus hunc effectum prædictæ ordinationis, & quod prædixi placet Archid. ut infra ibi dicam, & idem dicimus de clerico per saltum promoto, vt no. Inno. de clericis. ex. cap. si celebrat, & idem Hostien. ut scribit Archid. lij. dist. solli citudo scilicet quod tales non sint suspensi ipso iure nec efficiantur irregulares ex celebratione diuinorum, & idem Specu. in Spec. de offi. deleg. §. iuxta propositionis uer. quidam tamen dicunt, si ergo non est suspensus sed suspendendus donec suspendatur non caret executione suscepti ordinis, nam eo

10 ipso quod careret executione suspensus esset, † hic enim est effectus suspensionis ut sit quis prohibitus executione sui ordinis. Cum igitur Clericus noster ab homine suspensus non esset nec ut præfertur à iure patet & infertur ꝙ non careat executione suscepti ordinis. Non tamen ignoro ꝙ glo. in ca. eos de Temp. ord. li. vj. dicit quod ipse talis est suspēsus ipso iure sed non ea suspensione quæ irregularitatem inducat quod dictum ego non capio, nam nescio quæ species suspensionis sit, nec probatur iure, vel posito quod dicta glo. sit uera, tamen sicut dicta suspensio de qua dicit glo. non habet eficaciam inducendæ irregularitatis, multo minus uitiandi impetrationem uel collationem beneficij ipsi tali sic ordinato factam, ut dicam infra proxima quæstione.

11 Secundo † si illa opinio est uera quam sequuntur magni nostri iuris præceptores, uidelicet ꝙ prima Tonsura non sit ordo clericalis sed quædam dispositio ad ordines, & requiratur ab bene esse, & nō ad esse, vnde secundum eos est dispositio congruitatis non necessitatis, & ideo dicunt quod sunt tantū septem ordines qui nominantur. xciij. dist. à subdiacono. & lxxvij. distin. illud nec nominatur ibi Episcopus uel Psalmista, siue prima Tonsura, quia secū dum eos prima Tonsura non est ordo, nec ibi confertur caracter, & hoc ideo quia secundum eos oportet aliquem eligere in sortem domini, & postmodū enim eligere in militiam per clericatum; hæc scribit Archid. xj. dist. Psalmistæ, hoc expresse firmat Vinc. vt. xxiij. distin. Psalmiste refert Archid. Si hæc opinio est uera tunc prohibitiones, & pœnæ appositæ ordinantibus clericos alienos, & ipsis clericis sic ordinatis non extenduntur ad primam Tonsuram, quæ secundum hoc non est ordo, quia pœnæ sunt molliendæ. de pœni. dist. 1. pœna, & in regula iur. in pœn. lib. vj. cum concordantibus.

12 Fateor tamen quod ista opinio † uidetur confundi per decret. cum contingat. de æta. & qual. in fine, ibi per primam tonsuram iuxta formam Ecclesiæ datam à talibus clericalis ordo confertur: sed licet iste textus sic loquatur large, tamen antiqui tex. Decretorum non sic loquuntur, vnde decret. eos qui de temp. ord. lib. vj. non prohibet conferri per alienum Episcopum primam tonsuram, sed dicit præsumpserint ordinare, idem dicit. c. 2. eo. lib. & tit. ca. nullus eodem tit. dicit, clericalem conferre Tonsuram non dicit primam, vnde d. tex. cap. cum contingat posset sic intelligi & exponi, uidelicet ordo clericalis confertur non stricte vel principaliter ordo, sed largo modo loquendo ordo idest dispositio ad ordines, sicut aliàs largo modo loquendo etiam minores ordines dicuntur sacri; Et hoc est ꝙ dicebat Vin. & refert Archid. in cap. Psalmista. xxiij. distinc. quod psalmistatus non erat de principalibus ordinibus, & ob hoc dicebat Innoc. in d. c. cum contingat. de ætat. & qual. quod si ordo psalmistatus, lectoratus, ostiariatus, omittantur non sunt repetendi secus in alijs, sed posset hoc loco aliquis dicere, si prima tonsura non est ordo ergo clericus noster non potuit beneficium ecclesiasticum obtinere, & sic in cidis in scillam cupiens uitare caribdim ut c. ex litteris de transl. & ibi not. glo. in c. cum adeo de rescrip. Solutio; Comp. in dicto cap. cum adeo tenet contrarium. s. quod is qui incedit in habitu clericali iā animo destinatus est clericus quare secundum eum potest beneficium ecclesiasticum impetrare; & licet ego hoc nō credam uerum, per solam habitus delationem; tamen istud credo, quod prima tonsura cum solemnitate ecclesiæ collata, licet non esset principaliter ordo, ut uoluit Vinc. & Inn. habilitaret quē ad beneficium, quia hic taliter non solum destinatus animo est clericus, sed etiā iā in sortem domini assumptus, & factus est ecclesiastica persona, & habilitatus ad clericatum, unde beneficium ecclesiasticum obtinebit præambulum ordini, sicut sæpe constitutus in minoribus obtinet beneficium ꝙ requirit sacrum ordinem, & post adeptum beneficium ad ipsum ordinem promouetur, de elect. c. cum in cunctis, & c. dudum, & ex eo ꝙ lib. vj. cum similibus, & facit ad hoc stilus curiæ Rom. qui utitur tali clausula in collatione talium beneficiorum, videlicet, (Dū modo statutis à iure temporibus se faciat ad ordines promoueri quos ipsius cura beneficij requirit) præcedit ergo collatio beneficij infra ordinem substantialem ad ipsum beneficium ita quoque habens primam tonsuram, & assumptus in sortem domini, & habilitatus ad ordines, & ꝙ nouitius clericus beneficium obtineat, & postea ordinetur, sicut & nouitius religiosus gaudet priuilegio clericali ante professionem, de sent. excom. relig. lib. vj. & intelligo de beneficio cui primus ordo sufficit, non enim intelligo ꝙ curatum obtineat quia sine gradu per saltū & per abrupta ascensum quæreret, & faciunt ad hoc rations

rationes significatæ per Comp. in d.c.cum adeo.de rescrip. Tertio si illa alia opinio est uera, uidelicet, ꝙ licet alienus Episcopus non possit subditos alterius ordinare sine licentia diœcesani. hoc est uerũ de clerico alieno, secus de Laico; de qua opin. not. lxxi.dist. primarus, licet Innoc. uidetur hoc sentire de clericis notoriis ut fuit uester, hoc ipse no. de p̄bendis. cap. cum iam dudum. Archid. tamen in prædicto cap. Primatus tenet contrarium per. cap. nullus de temp. ordin. lib. vi. ibi, homini diœcesis alienæ, ut etiam ibi dicit glo. ord. sed posset dupliciter responderi, Primo ꝙ uerbum homini restringitur ad hominem clericum non ad hominem laicum, ut intelligamus uerba secundum subiectam materiã, de sponsf. ex literis; Secundo potest responderi ut in d. cap. primatus not. & Innoc. in d. cap. cum iam dudum, uidelicet ꝙ non liceat laicum non suum subditum ordinare sine licentia, ut ipsum sic ordinatum uel ordinãdum pro suo uelit usurpare, sed ut sic ordinatum relaxet suo episcopo quia hic nulla iniuria, & ita uidetur loqui textus in c. primatus, ibi usurpare &c. ut ibi etiam solet notari: hoc etiam sua det ratio; Si enim quilibet episcopus in sua diœcesi non requisito imperatore domino, laicum ordinet, & subtrahat à iurisdictione domini Imperatoris quare quilibet episcopus alio irrequisito, hoc non poterit, cum proprie laicus non sit subditus diœcesano nisi casibus infrascriptis; & potest fingi laicus qui non subiacet alicui casui de prædictis quorum occasione dicũtur subiecti episcopis, & maxime cũ ordinet non ut illum subtrahat suo diœcesano sed ut illum sibi melioritum ut ita dixerim, relaxet; Cũ ergo hic clericus de quo loquimur esset purus laicus tempore dictæ primæ Tonsuræ, & ordinatus per Abbatem qui illum suum facere nolebat nec poterat quia non erat episcopus sed Abbas uidetur potuisse ordinare de iure sine licentia, & sic executione suscepti ordinis carere non debet.

14 Quarto † si uera sit illa opinio quę habet quod prima tonsura seu psalmistatus ordo possit conferri à quolibet sacerdote, quæ opinio uidetur placere Ray. de sacerdote curato, Innoc. uidetur placere de omni præsbytero curato & non curato, de sup. neg. prælat. & de ætat. & qual. c. cum contingat. & Vinc. ibi, & Archi. refert ista & sequitur hanc opin. xxiii. d. psalmista, & not. hoc glo. c. quoniam. lxix. dist. per c. psalmista. 33. dist. Si ergo talis prima tonsura potest a quolibet sacerdote conferri, ergo prædictus Abbas potuit prædicto clerico nostro dictam primam tonsuram conferre, & si non tanquam Abbas tamen in quantum Sacerdos erat, & si sic potuit cessat defectus executionis ordinis; qui procedit à defectu iurisdictionis, & potentiæ ordinantis ut superius dictum est. Concluditur ergo ad istam quæstionem quod dictus clericus non careat executione dicti suscepti ordinis, siue primæ tonsuræ si aliqua de prædictis opinionibus sit uera quæ uere probata sunt per iura & rationes superius allegatas.

15 Ad tertiam quæstionem † Dico quod effectus carentiæ executionis suscepti ordinis, porrigitur ad ea quæ uigore talis ordinationis habet exequi. idest exercere & facere, unde si psalmista caret executione non potest cantare in Coro uel alia facere quæ suo ordini sunt deputata, & idem de aliis ordinibus; unde. 32. dist. cap. seruanda not. quod actus exte-

16 rior dicitur signaculũ, † effectus interior dicitur potestas; sed executio illius potestatis dicitur officiũ. ita scribit ibi Archid. Item. 23. dist. Psalmista exponitur executionem. i. officij cantandi executionem, & hoc etiam sonat uerbum careat executione ordinis; & talis carentia non porrigitur ad beneficium, quia habere beneficium non est executio ordinis; sed beneficium datur propter officium. de rescrip. c. fin. lib. vj. tamen in constitutis in minoribus pręcedit beneficium, aliter in minoribus constituti nõ tenentur ad officium; Non est ergo habere beneficium, executio ordinis clericalis, immo beneficium confertur ut possit habens exequi & exercere officium & alia ordini deputata; Fateor tamen quod suspensus ab officio intelligitur suspensus à beneficio ratione prædicta; posset dici quod qui caret executione ordinis nõ utetur fructibus beneficij, quia cessante causa cessat effectus de appel. ca. cum cessante. sed quòd impetratio & collatio sint nullæ factę carenti executione officij, hoc non est uerum, nam ut supra dictum est si taliter ordinatus non est suspensus ipso iure, sed ꝙ tempore impetrationis & collationis non carebat executione, ergo tenuere. Vel esto secundum præalleg. gl. ca. eos de temp. ord. lib. vj. quòd sit suspensus ipso iure non tamen ea suspensione quæ inducat irregularitatem ut ipsa glo. dicit; multo minus quæ inducat nullitatem impe-

17 trationis uel collationis rõne supra signata. † Concluditur igitur quantum ad istam quæstionem, ꝙ carentia executionis ordinis taliter suscepti porrigitur solum ad ea quæ sunt executionis officij ipsius, quę sunt ea quæ tali officio sunt deputata, & forte etiam porrigitur ad perceptionem fructuum beneficii, cum detur propter officium, ut in d. decret. fi. de rescrip. sed minime ad infirmandam impetrationem uel collationem beneficij, ꝙ sæpe præcedit officium maxime in minoribus constitutis, qui ad officium non tenentur, nisi habeant beneficium; Itẽ etiam quia irregularitas, & excommunicatio non impediunt carnale matrimonium ut. cap. significasti de eo qui cogn. cã quã pol. per adult. item nec spirituale. de sent. excommu. ca. cum illorum. tenet. n. ingressus, & professio excommunicatione uel irregularitate non obstante, pari modo tenebit matrimonium spirituale ꝙ contrahitur inter clericum, & beneficium per electionem uel collationem de elect. cap. cum inter canonicos, non obstante carentia executionis illa præsertim quę ipso iure non suspendit seu licet ipso iure suspendat, non ea suspensione quæ irregularitatem inducat licet suspendatur perceptio fructuum ut supra dixi. Sed hic tu dices ergo dictus clericus non poterit percipere fructus dictorum canonicatus & præbendę, Respondeo imo poterit si uera sunt quæ dixi supra proxima quæstione, quod ipse scilicet non careat executione, uel si diœcesanus suus ratam habuerit ordinationem prædictam, uel dispenset ut prædixi, uel si aliqua de prędictis recitatis opinionibus sunt uerę, uel si non producatur dicta ordinatio sed fiat ꝙ di-

cam

eam infra in primo remedio, uel fiat aliquid ex ijs q̄ dixi in Secūdo Tertio uel Quarto remedio quibus oībus modis purgatur iste defectus; Hic aūt dixi eū suspendi à fructibus stando duntaxat in ista quarta quæstione quæ præsupponit non uera, ad ubertatē iuris dicti nostri clerici propalandam, nec habendo respectum ad alia remedia iuris uel facti de quibus supra dictum est & infra dicetur in proxima quarta & ultima quæstione.

18 Ad quartam quæstionem accedo, † & dico quod quia non omnes capiunt ea quæ superius altiori stylo locutus sum, Est dare alia remedia ad quæ præcor arrige aures pariter & animum. primum remedium est seu prima medicina contra hunc morbum potuit esse ista, & sic de facto in simili quæstione feci semel seruari Florentiæ, dum fata Deusque sinebant; Nam impetrato executore per Titium à Sede Apostolica ad prouidendum sibi de beneficio, si illum ad hoc idoneum fore reperiet, ego negotij patronus uidens impetrantem fore ordinatum à non suo Episcopo sine literis commendatitiis sui diœcesani, & metuens hunc obiectum, curaui quod idē executor inter alia examinaret de clericatu istius ad cuius probationem non permisi produci instrumētum dictæ ordinationis, sed induci feci literam Apostolicam dictæ gratiæ, in qua Papa eum clericum Florentinum appellabat per ea quæ scribit Io. And. in quæstione posita super regula iuris, non licet. de reg. iur. lib. 6. Item feci producere & probare per testes quod ipse impetrans longo tempore incesserat & fuerat pro clerico rite ordinato reputatus in clero & populo, & quod erat in possessione uel quasi dicti status & reputationis; Et ultimo feci sibi per ipsum executorem deferri iuramentum quod rite fuisset ordinatus; Post quæ idem executor pronunciauit ipsum clericum idoneum ad beneficium obtinendum, & sibi contulit dictum beneficium, quorū uigore obtinui in magno conflictu Aduocatorum contradicentium, quod Episcopus & capitulum, ad mandatum executoris tenerentur eum recipere ad ipsum beneficium non obstāte dicto obiectu quod clericus non esset, & sic receptus fuit: Probantur p̄dicta procedere per ea quæ scribit Ioan. And. de Simon. cap. licet heli, super uer. officij. in nouella post Host. ubi Host. tractans de probatione tituli beneficij, quod sine titulo canonico retineri non potest, ut

19 in regula prima. de reg. iur. lib. vj. † dicit quod in facto antiquo non requiritur seuera probatio, tū quia prælatus tam diu tacuit. tum quia difficile posset probari, cito enim cadunt probationes, & ideo secūdum eum ad delationem iuramenti recurrendum est in tali casu, alleg. C. qui testam. fac. poss. l. Hac cōsultissima. §. at cum humana & C. de reb. cred. l. generaliter primo responso, Sed clericus uester antiquus clericus est in dicto ordine, & iam sunt anni lōgeui ex quibus fuit ordinatus, igitur: Probatur hoc in c. si iudex laicus. de sent. excom. lib. vj. in princip. ubi sola reputatio quod esset clericus facit eum remitti per Iudicem secularem ad iudicem Ecclesiasticum, Ad idem faciunt not. per Inno. de accus. c. sup ijs & Ioan. Andr. ibidem post eum in nouella ubi dicunt quod si opponatur contra electum eum non esse subdiaconum, uel non habere commendatitias cum sit alienigena electus debet probare literas, tamen tanta posset esse præsumptio pro ordinato quod transferret onus probandi in alium, ut si multo tempore in subdiaconali ordine seruiuisset. alleg. de eo qui furt. ord. rec. capit. fin. in nouella super uer. accessit, ubi quærit de eo qui longo tempore habitus est pro legittime ordinato, nunc obijcitur quod fuit ordinatus à non suo Episcopo, uel extra tempora, uel aliàs minus canonice, & refert quosdam dicere quod nisi aliud probetur præsumitur rite ordinatus, alleg. de præsb. non bapt. cap. fina. de Iud. c. cum deputati, de cler. pereg. cap. inter quatuor, sufficit enim quod sic agit & contrahit, & quod ab Episcopo & uicinis taliter fuit reputatus; Concludit Host. q̄ in facto antiquo est uerū & facit q̄ ipse not. de cler. excom. c. proposuit super ult. glo. hæc sic uera esse sentit Archid. in c. Lugdun. ix. q. ij ubi scribit super uerbo ordinatos q̄ a quolibet uiro noto ordinato qui sic est hactenus habitus lōgo tēpore, credendum est eum bene ordinatū, nec cogetur eum aliter probare. Hæc enim sunt sufficiētia signa suæ ordinationis argu. d. c. Lugdun. & extra de cler. per c. inter & c. seq. tamen si quid ex prædictis desiceret, non staretur præsumptionibus prædictis nisi aliter de sua ordinatione probaret, immo plus dicit quod etiam dictis præsumptionibus est standum etiam si constaret eum ab alieno episcopo ordinatum, cum enim hoc peccatum in suum non alienum periculum vergat minus exacte probationes sufficiunt secundum Inno. qui ita not. extra de eo qui furt. ord. rec. c. innotuit; ita quoque potuit facere clericus iste ante collationem, maxime cum sit nobilis, sit notus, sit honestæ conuersationis, Iure peritus, lōgo tempore incessit in habitu & tonsura clericali & pro rite ordinato longo tempore se gessit, & ab alijs sic est reputatus, & de quo tanto tempore suus Episcopus tacuit; Et si hæc non fecit ante collationē potest adhuc instaurare & supplere hac cautela ut comparcat coram executore & petat sibi tradi corporalem possessionem canonicatus & præbendæ iam collatarum, & executor respondeat se paratum, sed ante omnia iubeat ut sibi fidē faciat de clericatu suo, & tunc corā eo fiant probationes de quibus supra dixi: quanquam secūdum hoc Episcopus & Capitulum debeant eum admittere saltem summarie recepta fide prædicta secūdum ea quæ supra posuit Innoc. & Archid. dixit, nec debet Episcopus & Capitulum dubitare sequi consilium Inno. & Archid. tantorum præceptorum nostri iuris. Quod autem superius dixi post Archi. prædictas præsumptiones sufficere, etiam si constet eum ab alieno Episcopo ordinatum, multum facit ad casum nostrum; & intelligas quod præsumitur quod fuerit ordinatus de licentia sui diœcesani sed hodie non appareat: potuerunt enim perire literę quæ longo tempore difficulter conseruantur ut supra dixi; Et facit quod scribit Ioan. An. post Innoc. de facto antiquo de test. cap. significauit. & cap. Albericus. extra, ubi præsumitur de solemnitatibus necessarijs, quā non producere dictum instrumentum dictæ ordinationis, sed aliter procedere ut prædixi; Et sic uide causam

sam prope admodum desperatam reductam ad spē certam, & morbum qui uidebatur podagricus quē medicina tollere nescit, (iuxta uersum Ouidij. Tollere nodosam nescit medicina podagram) quasi ignito ferro sanatum; tantum tua uir optimæ Bartholomeæ, tantum communis fratris & amici caritas potuit, quæ etiam hebetes & plumbeos excitat.

20 Sed quia facundia periti medici non vnica medicina contenta est, ita nec ingeniolum meum ardenti & extuanti caritate tua excitatum, tacere potest aliud remedium aduersus hunc minantem & formidolosum morbum.

Dico igitur quod & si clericus noster fuerit a nō suo Episcopo sine licētia sui diœcesani ordinatus, & per hoc carere dicatur executione suscepti ordinis, ut in hac quarta quęstione minus iuridice præsupponitur ex causa de qua supra. Tamen dico qd Episcopus diœcesis qui in ipsa ordinatione fuit cōtemptus, potest contemptum suum remittere & ratam habere ordinationem huius per quam purgabitur omne uitium ipsius ordinationis, Hoc probatur.ix.q.ultima cap.& hoc ibi dec. colligit & not.ex illo cap. & ratihabitio retrotrahitur & mandato cōparatur in regula iuris ratihabitio de reg.iur. lib.vj. cum concord. Hæc tamen ratihabitio cum cautela pręstanda est, ut uidelicet clericus noster constitutus in præsentia sui diœcesani exponat in effectu qualiter dudum tali tempore per talem Abbatem ipse fuit promotus ad primam Tonsuram rite & de licentia sui diœcesani,& per eius literas commendatitias,& quod per longum tractum temporis prædictæ literæ commendatitiæ,deperditę sunt, & reperiri nequeunt, quare supplicatur eidem diœcesano, quatenus ad cautelam, & ne sibi possit hoc aliquando per emulos & calumniatores obijci; dignetur ipsam ordinationem & exinde sequuta grata & rata habere, omni uia forma,iure,modo,& causa,quibus magis & melius fieri posset;ipseque diœcesanus huiusmodi supplicationibus tanquam iustis inclinans ipsam ordinationem,& exinde sequuta grata & rata habeat. Vides igitur Cathalane prudentissime infirmum tuum duplici medicina ad frugem sospitatis posse perduci.

21 Sed† nec secūda ingeniolo meo extuanti caritate tua excitatum, & pungentibus calcaribus amicitiæ tuæ accinto sufficit nisi & tertiam offerat Dico igitur quod. D. Vinc. potest propria authoritate cum clerico nostro super dicto defectu, & exinde sequutis dispensare,& ita intelligit hic.d.cap.fin.ix.q.vlt. & Archid.hoc ibi firmat, nec mirum quia ordinatus ab Episcopo alieno non est suspensus ipso iure sed suspendendus de temp. ord. c. quod translationem & de offic. Archid. c. ad. significasti.in fine & de Episcopo qui ren.Epis. cap. fin.ad finem,unde si celebrat non est irregularis ut supra dixi; potest tamē suspendi & interdici ei ne celebret ut in d. c. quod translationem, & si postea celebraret irregularis efficeretur, nec tunc posset cum eo nisi per sedem Apostolicam dispensari;& hoc etiam approbat stylus curiæ: nam quādo scribit pro talibus dicitur sic Mādamus quatenus ipso ad tempus suspenso super hoc anthoritate nostra dispenses &c. de hoc etiam in Spec.de offic.de leg. §. iuxta promissionis ordinem uer.sed nunquid.& de materia extra de temp.ord.c. eos qui; Vides ergo D. Bartholomee utriusque iuris peritissime quot uiis amicus uester possit ad salutis portum applicare, sedata salsi turbidique maris tempestate quæ tam ualida uidebatur.

22 Sed adhuc imensa caritas tua & clerici † nostri cōmunis dilectio, me cogit altius ingenioli mei uella tollere, & exquisita & peregrina quædam huic morbo emplastra conficere ut si fomentorum disciplinam non sentiat ferro scindatur;Et dico & memini me dum in natali solo & in propria patria felix omē & meliora me auspicia respicerent hac cura in morbo simili usum fuisse, Nam supplicari feci pro parte clientuli mei summo pontifici sub hac forma uidelicet.Supplicat S. V. talis &c.quatenus cum ipse ab olim in ętate tenella se fecerit ad primam tonsuram promoueri per Episcopum alienum & ut creditur de licentia proprii diœcesaui, ac dictus successu tēporis se pro clerico licite ordinato gesserit, & pro tali fuerit ab alijs reputatus, & incesserit in habitu & tonsura,& beneficia curata & non curata & dignitates tam à sede Apostolica quam ab alijs nulla [illegible] dictis habita mentione obtinuerit,tamen quia plenam scientiam habere nequit an [illegible] [illegible] uenerit ad serenādam conscientiam suam, & [illegible] per hoc & exinde secuti possit [illegible] [illegible] stari:dignemini secum super prædictis misericorditer dispensare ac sibi gratiose concedere prædictā ordinationem,& prædicta omnia & singula & alia inde sequuta,quæ S. V. dignetur hic pro expressis habere, & perinde haberi ac si d[illegible] rite & legittime facta foret, & ac si dicta diœcesani licentia a principio seu in ipso [illegible] cum omnibus non obstantibus & clausulis oportunis; Si igitur (luce carior mihi frater) clericus noster habere summum pontificem aliquo medio sibi propitium posset, huic suo uulneri hoc ipsum mutatis mutandis adhiberem remedium; sed quia quæ à Principe de gratia expectantium sunt, difficilima immo à iure pro impossibilibus reputantur.

23 Transeo † ad aliud remediū Iustitiæ, & quod dudum in causa cuiusdam alterius mei clientuli capite proprio, aliàs non attentatum adinueni uidelicet, Possederat quidam clericus longo tempore beneficium ecclesiasticum quod reuera possederat canonice ex electione & confirmatione, Tamen cursu longi temporis amissa fuerunt instrumenta ipsorū electionis & confirmationis, nec in notis seu registris tabellionis qui morte præuentus non registrauerat repreriebantur,Feci impetrari rescriptum Apostolicum in forma iusticiæ sub tali forma uidelicet. Significanit nobis talis &c.Quatenus cum ipse fuerit canonice electus à canonicis & Capitulo talis plebis, ad quos de iure & antiqua consuetudine spectabat, ac demum per loci ordinarium rite & canonice cōfirmatus,& in corporalem possessionem ipsius plebis & ipsorum iurium inductus ac demum dictam plebem longo tempore possederit prout adhuc possidet,tamen cursu temporum & fortuitis casibus instrumenta super & de prædictis confecta perdita sunt,

sunt, quodque tabellio qui eadem confecerat morte pręuentus in debitis notis redigere nequiuit, petitione subinclusa ut sibi super prædictis de oportuno iuris remedio prouidere deberemus. Quare discretioni tuę de qua plenam in domino fiduciam obtinemus præsentium tenore committimus & mãdamus quatenus breuiter & summarie, & sine strepitu & figura iudicij subtilitate iuris & iudicij omissa de & super dictis te informes, & si inueneris ea ueritate fulciri super quo tuam conscientiam oneramus decernas ipsum authoritate apostolica in dicto beneficio canonicum titulum habuisse & habere sibique authoritate nostra concedas ut ipsum beneficium canonice retinere valeat ac si de ei canonica electione & confirmatione constaret. Ita quoque posset faciliter in pręsenti casu similis forma praticari ut tu cautus intelligere per te potes, qui non solum quæ loquor sed quæ cogito soles aduertere.

Vltra prædicta nequid ualide defensioni clerici nostri deficiant, Volo respondere ad unam tacitã obiectionem quam posset aliquis facere contra pdicta omnia dicendo sic. Fateor quę supradicta sunt, sed locum sibi vendicare possunt in aquisitis seu acquirendis post dicta remedia, sed ipsa remedia non vidẽtur posse porrigi ad præterita & tollere subreptionem quæ commissa fuit per dictum clericum in impetratione dictorum canonicatus & præbendæ per quam subreptionem gratia prædicta fuit nulla, quæ nullitas per prędicta omnia non tollitur, quia quæ à principio non tenent tractu temporis non conualescunt ut in reg. iuris de reg. iur. lib. vj. cum concord. Quod autem fuerit commissa subreptio in dicta impetratione patet, Nam idem impetrans tacuit in dicta impetratione de dicto defectu dictæ ordinationis, quem si expressisset dictam gratiam verissimiliter non reportasset quia habet reddere literas subreptitias. extra de rescrip. c. super literis cũ materia sua; Sed ad ista facile responderi potest; Nã si uerum est, quod pro uero iam probaui & firmaui superius, quod prædictus clericus non sit suspensus ipso iure, ab executione suscepti ordinis nec erat suspensus & adhuc non patiebatur defectum quem exprimere teneretur Et si dixeris immo poterat ab homine suspendi; sed licet posset suspendi homine uolente, poterat etiam non suspendi prout nec suspensus fuit. Sed nullo iure cauetur quod quis facere debeat mentionem de pœna quæ posset infligi, seu de tali statu suo in quo pœna posset ab homine imponi aliter enim sequeretur absurdum quod pauci immo fere nulli possent sine subreptione impetrare; nam quis est & laudabimus eum qui in uita sua non commisit seu con inue non committat aliquid immo plurima, pro quibus pœna posset sibi ab homine imponi, Truffatoria & deridenda foret exceptio quæ haberet ideo iteræ tuæ sunt subreptitię quia poteras puniri de tali culpa, itẽ si verum est primũ remedium quod supra posui, videlicet quod sufficiat isti clerico longa reputatio quod rite fuerit ordinatus, n ll f br ptio fuit commissa, nam si expressisset Papę q od non apparebat de licentia diœcesani, & etiã exposuit reputationem antiquam & habitus delationẽ, & alia, quæ in dicto remedio cõtinentur Papa uidisset hoc sufficere & literas concessisset, facit quod no. gloss. de excep. c. 1. lib. 6. in simili, Item tolleretur subreptio prædicta quia filius in tenella ætate patre medio fuit ordinatus, putauit. n. tunc vt debuit credere, patrem legitime per omnia egisse, & sub tali credulitate probabili in dies suos processit, nec tempore impetrationis sciebat uel credebat dictam ordinationem pati defectum immo poterat non recordari. ut de senten. excom. cap. cum
24 illorum, subretio enim † præsupponit dolum, fraudem, uel malitiam, ut in d. c. super literis, quæ hic interuenire probabiliter non potuerunt, igitur cessat subreptio; Itẽ tollitur subreptio si uerum sit, quod prima Tonsura possit à quolibet sacerdote conferri quia tunc nullus defectus, Item tollitur subreptio si uerum sit quod licet clericus alienus non possit ordinari sine licentia diœcesani tamen sic laicus. Itẽ tollitur subreptio si uerum sit quod prima Tonsura non sit ordo clericalis quia tunc ut supra dixi pęnę ordinantis clericum alienum & ordinati non se extẽdunt ut supra dixi; Item purgaretur omnis subreptio per ultimum remedium supra positum, secundũ quod fiat declaratio licentiam interuenisse. & eũ fuisse rite ordinatum, & sic hodie apparet tempore impetrationis; nil uerum fuisse tacitum uel aliquid falsitatis expressum; Primæ duę responsiones sunt per se sufficientissimę ad extinguendum omne uitium subreptionis, ut supra tetigi.

Hæc habui amice quæ in exilio licet iniquo quæ sine liberis quæ sub graui cogitatione rerum aliarum sarcina dictarem; scio faciliter in multis potuisse errare, seu minus caute, minus eleganter loquutũ, pro quibus supportatum me habeas, neque totum ingenioli mei defectui adscribas, sed turbulentię animi, quia forsam sereno animo meliora dictassem, (iuxta illud Nasonis. Carmina proueniunt animo deducta sereno) sed ea omnia reformanda corrigenda & instauranda comitto Domino meo D. Abbati Carrariæ, qui sicut mihi in honorabili cathedra Paduana successit, & labores & errores meos in corrigendo & reformando suscipiat.

Ego Lapus de Castiglionchio de Florentia, Decretorum Doctor minimus prędicta omnia dictaui & manu propria scripsi, & sigillum meum siue anulum apposui consuetum ad fidem prædictorum.

SVMMARIVM

1 *Priuilegium Gregorij Papæ concessum Episcopo Fesulano super Ecclesia sanctæ Mariæ in Campo.*

2 *Aliud priuilegium super eadem Ecclesia.*

3 *Ecclesiæ S. Mariæ in Campo Parrochianorum cura & ipsius curæ commissio ad quem pertineat an ad Episcopum Florentinum an ad Episcopum Fesulanum stante concessione facta per Papam eidem Episcopo Fesulano & nu. 6. 15. 17.*

4 *Item quo ad alia iura Episc po competẽtia an rector dictæ ecclesiæ & populus sint exempti, & soli Episcopo Fesulano subiecti an uero Episcopo Florentino. & nu. 15. 17. 20.*

Item

5 *Item quid importent verba apposita in priuilegio. Cum pertinentijs suis. & nu. 10. 18. 21.*

7 *Ius commune & Episcopale priuilegio exemptionis tollitur.*

8 *Priuilegium non est large interpretandum quando ex larga interpretatione fit alicui praeiudicium.*

9 *Beneficia principum sunt large interpretanda.*

11 *Iura Episcopalia quae dicantur.*

12 *Ecclesia quando dicatur exempta a iure parrochiali sed non a iure Episcopali.*

13 *Item quando dicatur exempta a iure parochiali & Episcopali cum tamen populus & rector quo ad ea quae ad curam populi pertinent non sint exempti.*

14 *Item quando dicatur exempta ab omni iure ita quod populus & rector dicatur exemptus.*

16 *Episcopus an possit omnem iurisdictionem a se abdicare. Item an in generali donatione ecclesiae transeant omnia iura episcopalia. nu. eodem.*

19 *Notata per Innocentium in decr. in Lateranensi de praeb. qualiter sint intelligenda & nu. 23.*

22 *Ecclesiae nomine intelligitur rector.*

ALLEGATIO CXXXIX.

1 Gregorius † Episcopus seruus seruorum Dei venerabili fratri Episcopo Fessulano salutem & apostolicam benedictionē. Officij nostri sollicitudo exposcit vt controuersias quae ad nostrum proferuntur examen studeamus iudicio vel concordia terminare quatenus litibus congruo fine sopitis litigātes mutuo iungi possint uinculo caritatis. Cum igitur inter te ex parte una & dilectos filios Potestatem & Commune Florentiae ex altera super quibusdam domibus redditibus possessionibus, Castris damnis, & iniurijs illatis tibi & Ecclesijs tuis, Nec non inter te ex parte vna & Vgonem del Velluto, Rainerium Meliorelli, Renuncinum Vgonis Rossi, Guidonem Macigni ac Roggerium Gianfigliazzi, & quosdam alios ciues florentinos, nec non quosdam alios florentinos, & Fesulan. dioece. ex altera super quibusdam debitis quaestio fuisset diutius agitata, & tandem à te & dilectis filiis Ildebrando Adimari, & a Rainerio Rustici dictae potestatis & Communis aliorumque praedictorum procuratoribus qui ab ipsis potestate & Commune, componendi, & arbitros eligendi atque ab eis compromittendi specialiter in personam nostram plenam acceperant potestatem, sicut publica instrumenta nobis exhibita plenius continebant, super iis fuisse in nos sub pœna mille marcarum argenti concorditer compromissa, Nos iis quae fuerunt hinc inde proposita diligenter auditis arbitrium protulimus in hunc modum. Siquidem arbitrando statuimus, ut Potestas & Commune praedicti uniuersis creditoribus & aliis per eos tenentibus habentibus de possessione Castrorum & Villarum Episcopatus Fesulan. expulsis, siue authoritate ipsorum Potestatis & Communis siue authoritate propria ipsam fuerint possessionem adepti, te uel procuratorem tuum usque ad Festum Epiphaniae proximum uacuam in possessionem inducant, & defendant inductum nec permittant te uel ipsum Episcopatum ab ipsis creditoribus uel ab aliis molestari, ipsique eundem Episcopatum ulterius non molestent. Tu uero Episcopatus nomine pro creditoribus qui tuo praedecessori pecuniam mutuauerant uel aliis ius ab ipsis habentibus tria milia librarum pisanae monetę pro uniuerso debito praedictis Potestati & Communi libere, & expedite & sine aliqua quaestione infra annum exoluas, & ipsi recipientes super se debitum uniuersum faciant creditores esse summa praenotata contentos ita quod nec nomine usurarum, nec pęnę, aut etiam Expensarum aliquid a te uel Episcopatu amplius exigatur, & super hoc in solutione pecuniae idonee tibi caueant, & uniuersa instrumenta creditorum tibi restituant dictamque pecuniam deductis debitis non legitimis diuidant & distribuant inter ueros & legitimos creditores. Quia uero ex cohabitatione Fesulan. Episcopi maior inter eum & Commune Florentiae poterit concordia peruenire ac maior Episcopatus Fesulani securitas & utilitas procurari, uolumus & mandamus quod Episcopus Florentinus Ecclesiam sanctae Mariae de Campo cum pertinentijs suis tibi authoritate nostra liberam & exemptam assignet, sicut hoc ipsum per suas literas nobis directas noscitur uoluisse, Non obstante quod in literis nobis super hoc ab Episcopo Florentino directis nihil de Capituli contineatur assensu, cum nos eius supplendum duxerimus in hac parte defectum; Potestas vero & Commune praedicti apud eam infra triennium unum palatium constituant in quo honeste possit Fessulanus Episcopus habitare quaestionibus omnibus siue petitionibus quae occasione ꝑteritorum damnorum seu iniuriarum uertebantur inter te & Potestatem & Commune Florentiae creditoresque praedictos nullo unquam tempore à parte alterutra suscitandis. Ad hoc mandamus ut potestas & commune requisiti à te dent fortiam & auxilium quod homines & Vassalli Ecclesiae ac Episcopatus Fessulani dent tibi auxilium ad exonerationē debitorum in quibus Ecclesia Fessulana tenetur, Ideoque fraternitati tuę per Apostolica scripta pręcipiendo mandamus quatenus hoc nostrum arbitrium ęquitate suadente prolatum sub pœna mile Marcarum argenti procures irrefragabiliter obseruare. Datum Lateran. 6. Calen. Decembris pontificatus nostri anno primo.

Aliud exemplum priuilegij indulti Episcopo Fessulano super Ecclesia S. Mariae in campo.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei, Ve-
2 nerabili Fratri Episcopo Fessulan. salutem & Apostolicam benedictionem. Controuersia quae inter te & ciues Florentinos suborta fuerat nostra prouisione sopita, quia uidimus quod ex cohabitatione Fesulani Episcopi maior inter eum & cōmune Florentiae poterat concordia prouenire ac maior Episcopatus Fesulani securitas & utilitas procurari Ecclesiam sanctae Mariae in Campo cum pertinentijs suis tibi prouidimus conferendam; Vt igitur haec nostra prouisio perpetuam obtineat firmitatem ꝑfatam Ecclesiam cum pertinentijs suis de frattum nostrorum consilio tibi & successoribus tuis perpetuo iure

iure concedimus liberam & exemptam, non obstante quod in literis Venerabilis fratris nostri Episcopi Florentini & publico instrumento quibus suum super hoc expressit assensum nihil de Capituli contineatur assensu, cum nos eius supplendum duxerimus in hac parte defectum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere vel ei ausu temerario cōtradicere; Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum se nouerit incursurum. Datum Lateran. secundo Idus Ianuarij Pontificatus nostri anno Primo. Thema super quo consilium iuris petitur tale est.

Gregoris Papa Nonus concessit Episcopo Fessulano suisque successoribus dictam ecclesiam Parrochialem & curatam S. Mariæ in Campo positam in ciuitate Florētiæ liberam & exemptam cum suis pertinentijs sub suprascripta forma uerborum. Quibus priuilegijs & eorum tenore non obstantibus uidetur posse dici & allegari pro parte Episcopi Florentini quod dicta ecclesia Sanctę Mariæ in Campo quo ad iura episcopalia sit Episcopo Florentino subiecta & maxime quo ad curam populi ipsius ecclesiæ quam curam populi Florentinus Episcopus uidetur posse dicere se debere committere rectori ecclesię supradictæ asserens parrochianos ipsius ecclesiæ sibi esse subiectos & Episcopum Fesulanum in eosdem parrochianos iurisdictionem non habere, E contrario uidetur posse dici & allegari pro parte Episcopi Fesulani commissionem prædictam curæ populi ac iurisdictionem omnem in ipsos parrochianos ad se spectare uigore dictorum priuilegiorum.

3 Ex ijs † quæritur attento pro parte Episcopi Florentini iure communi & pro parte Fesulani Episcopi uisis & consideratis prædictis priuilegijs & uerbis priuilegiorum & consensu Episcopi Florentini in illorum priuilegiorum concessione interuento, ad quem pertineat cura parrochianorum dictæ ecclesiæ Sanctæ Marię in Campo, & ipsam curam cōmittere an ad Episcopum Fesulanum an ad Episco-

4 pum Florentinum. † Item quæritur quo ad omnia alia iura Episcopo competentia, An rector dictæ ecclesiæ & populus sint exempti, & soli Episcopo Fesulano subiecti, an uero sint subiecti Episcopo

5 Florentino. † Item generaliter quæritur quid importent dicta uerba in præmissis priuilegijs apposita in fauorem Episcopi & Ecclesię Fesulan. & quid conferant sibi maxime etiam considerato ut supra dicitur quod in concessione dictorum priuilegiorum interuenit consensus Epis. Floren. ac etiam quod per Papam priuilegia concedentē suppletur consensus & assensus Capituli ecclesiæ Floren.

6 Primo † uidetur quod non obstantibus priuilegijs Episcopus Florentinus in dicta ecclesia niti possit uendicare iura episcopalia de iure communi sua intentione fundata & pro se allegat quod dicta ecclesia sita est in ciuitate Florentiæ quæ tota est de iurisdictione Episcopi Florentini & ideo iure communi debet sibi subesse utroque iure sicut aliæ ecclesiæ ciuitatis in diœcesi Florentina. xvj. q. v. si quis Episcoporum. & q. vij. omnes basilicæ. xvij. q. ij. c. Monasteria. extra de præscrip. c. cum non liceat & c. cum olim. & de reli. do. c. constitutus & c. cum uenerabilis. Contra dictum ius commune allegatur dictum priuilegium per quod iuri cōi deroga-

7 tur. Ius. n. cōe † & episcopale priuilegio tollitur exemptionis ut d. c. constitutus & d. c. cum olim. de præsc. & c. auditis. eod. titul. & extra de priui. c. Porro & c. recepimus & c. cum olim essemus & per totum tit. Sed dicet Episcopus Florentinus fateor dictam ecclesiam per dictum priuilegium esse liberam & exēptam a iurisdictione Episcopi Florentini & eam pertinere ad Episcopum Fesulanum, quia hoc negari non potest per iura prædicta; tamen quamuis ipsa Ecclesia sit exempta ab Episcopo Florentino non ideo dicendus est exemptus rector Ecclesiæ & populus eius, immo dicet Episcopus Florentinus quod parochiani dictæ capellæ sibi subsunt, & rector dictæ capellæ, maxime quo ad ea quæ pertinent ad curam populi prædicti, & ad hoc allegat decret. Bonifacij Octaui extra de priuile. quæ incipit per exemptionem. ubi dicitur quod per exemptionem Ecclesiæ concessam, nō eiusdem Ecclesiæ parochiani nec præsbyteri qui parochianorum illorum curam habent quo ad ea quæ ad curam eandem pertinent in-

8 telliguntur exempta, Item † potest allegare pro se Episcopus Florentinus quod priuilegium non est large interpretandum quando ex larga interpretatione fit alicui graue præiudicium, extra de usu pal. c. ex tuarum. & no. per Inn. extra de dona. c. cum dilecti. & sic dicta exemptio est referenda solum ad dictam ecclesiam, ut dicatur quod tantum ipsa ecclesia sit exempta. Sed contra prædicta allegat Episcopus Fesulanus & bene quod dicta Ecclesia & presbyter & clericus & parochiani eius exempti sunt totaliter a iurisdictione Episcopi Florentini, & subsunt in omnibus Epo Fesul. & hoc est ueritas q̄ sic

9 probatur de iure. † Certum est quod in beneficiis principū larga est interpretatio faciēda extra de do. c. cū dilecti. extra de priui. c. quia circa. & de uer. sig. c. olim. & sic est dicta exemptio applicanda & referēda ad rectorem Ecclesiæ & ad parochianos. Prçterea dictum priuilegiū interpretatione non indiget quia ubi uerba non sunt ambigua non est locus interpretationi. ff. de leg. iij. l. ille aut ille, & a uerbis priuilegii ubi certa sunt non est recedendum, sed ipsa uerba priuilegii diligentius attendendo sine alia sinistra interpretatione patebit per dictum priuilegiū

10 parochianos dictæ Ecclesiæ una cum dicta † Ecclesia & rectore eius fore exemptos, Nam in dicto priuilegio concessionis & exemptionis concedit Papa dictam ecclesiam cum suis pertinētiis Episcopo Fesulano, unde satis expresse eximit parochianos eius in eo quod dicit cum pertinentiis suis, quod large intelligendum est de omnibus iuribus quę pertinēt ad dictam Ecclesiam Sanctæ Marię in Campo quia uerbum pertinentiarum latissime patet, & sic est intelligendum quod dicit cum pertinētiis suis. i. cum parochianis, quia cū dicta Ecclesia quę exempta est sit principale in dicta exēptione & populus sit quodda accessoriū ipsi Ecclesię, dēt ipsum accessorium sequi naturam principalis. i. dictę Ecclesię, Nā regula iuris

iuris est q accessorium naturam sequitur principalis extra de reg.iur.c.accessorium Bonifacij Octaui. Praeterea nomine pertinentiarum intelligitur a inre omnia generaliter quae ecclesiae accedunt uel per tinent statuto consuetudine aut lege, ut dos decimę & inra parrochialia & huiusmodi ut not.expresse p D.Ioan.extra de resti.spo.c.cum ad sedem In gl.ij.& ideo satis patet per iura praedicta quod per dictum priuilegium dicta ecclesia cum suo populo sit exem pta ab Episcopo Florentino quo ad iura parrochialia. Nec obstat c.per exemptionem.de priui.quod ui detur posse allegari pro parte Episcopi Florentini, quia illud uerum est quod per exemptionem ecclesiae non eximitur populus, quando de populo nō fie mentio in exemptione, sed simpliciter dicitur eximimus talem ecclesiam liberam & exemptam nulla facta mentione de pertinentiis; sed si dicat cum pertinentiis suis & cum populo stabitur priuilegio, & populus dicetur exemptus quia tenor priuilegij est attendendus, ut dicitur in dicto capitulo extra de priui.c.porro.& capitulo recepimus, Nec obstat capitulum cum capella, & capitulum eum ex ore de priuil. in quibus patet quod exemptio capitis non extenditur ad membra nisi de membris fiat mentio, & ubi sunt arg. quod nomine ecclesiae non intelligitur populus eius; quia in casu nostro facta fuit mentio in exemptione de populo dictae ecclesiae, dum dictum fuit cum pertinentiis suis &c. eo quod nomine pertinentiarum populus intelligitur, & quod ubi idem est in parte quod in toto totum & pars debet eodem iure censeri.xij.q. ij. c. cognouimus, & extra de priui.quia circa. Sed dicet Eps Florentinus fateor quod dicta ecclesia est exempta cum populo quo ad iura
11 parrochialia per iura praedicta, † Sed non quo ad iura episcopalia quae sunt Visitare, Crismare, Ordines conferre, causas eorum spirituales & ecclesiasticas audire & curam populi committere & similia, quia non est aliqua ecclesia parrochialis ubi nō oporteat fieri ea quę iuris episcopalis sunt; & ideo dicet Eps Florentinus, instum est dicere quod ecclesia Sanctę Marię cum sua parrochia non intelligitur exempta ab Episcopo Florentino suo dioecesano quo ad iura episcopalia, quę de necessitate exerceri habent in di cta ecclesia & sua parrochia per Episcopum argum.
12 ff.de offic. pręs. l. 2. † Ad pręd icta respondetur & bene per episcopum Fesulanū quod quando aliqua ecclesia subiecta Abbati uel Archipręsbitero aut alij prelato per Epm dioecesis eximitur, intelligitur in totum exempta cū clericis Parrochialis, & soli Epis. subesse uel ei cui illa ecclesia ab Epis. tradita est exēpta; sed hoc est uerum in iure parrochiali, sed in iure
13 Epis. non erit exempta.† Si aūt ecclesia eximatur & praelato inferiori, non Epo concedatur a Papa; intelligetur exempta ēt a iure Epali ipsa ecclesia sed non populus eius nec rector eius quo ad ea quę spectāt ad curā populi; nam in populo & sacerdote exercebit legē dioecesani. & legē iurisdictiōis, crismabit & ordines conferet, Ecclesiā & altaria consecrabit, &
14 omnia iura episcopalia exercebit.† Si uero Papa eximat ecclesiā uel eam exemptā conferat non inferiori prelato sed alij Epo, cum secundus Eps cui donatur Ecclesia possit oīa iura tam epalia quā parrochialia exercere in hmōi ecclesia exempta, & eius parochia; tunc ecclesia a primeuo Epo quo ad omnia iura ēt dicetur exempta, nec ulterius iura parrochialia uel Epalia primus Eps exercebit in ipsa ecclesia exēpta, nec in rectorem eius nec in sua parrochia; quia ecclesia cum rectore & parrochianis suis a primeuo Epo in hoc casu ex toto dicetur exempta, Hęc omnia supradicta a dicto uer. qui incipit. Ad prędicta respondetur &c. hucusq; in fine, colliguntur expresse in pluribus gl. D.Innoc. prout ipse notauit extra de pręb.c.in lateran.in gl.magna.uersus finē. Et plenius no.de don.c.pastoralis.in gl.j.& in gl.quę inci-
15 pit puta moderatū & no.per eum de † priui.c.recepimus.in gl.j. Ergo cum in casu nostro Ecclesia S.Mariae in Campo sit exempta per Papam cum pertinētiis suis. i. cum parrochianis qui comprehenduntur sub noīe pertinentiarum ut supra dictum est, & ipsa ecclesia sic exēpta sit concessa Epo Fesulano; cum Eps Fesulanus omnia possit in dicta ecclesia & eius parrochianis & sacerdote quę potuisset Eps Florentinus, concluditur meritò ex pręmisis quod Florentinus Eps in dicta ecclesia S. Mariae & eius rectore & clericis & parrochianis, nihil de iure parrochiali uel epali de cętero exercebit, sed ipsa iura Fesulanus Eps in dicta ecclesia clericis & parrochia rationabiliter uendicabit, non obstante dicta decre. Bonifacij viij. extra de priuil. c. per exemptionem, in qua uidetur quod per exemptionem ecclesię nō intelligatur exemptus populus uel sacerdos eius quo ad ea quę spectant ad curam populi, quia decret. loquitur quā do ecclesia solum eximitur nec alij Epo conceditur, quia tunc Eps eius super eius sacerdote & parrochianis exercebit ea quę spectant ad curam populi, ut dicit illa decr. cum non sit ad quem sacerdos & parrochiani de facili possint pro predictis habere recursum; secus est quando ecclesia non solum eximitur sed exempta alii Episcopo conceditur quia secūdus Episcopus de facili potest adimplere predicta.

Sequitur consilium D.Ioan.Calderini super casu proposito.

CHRISTI & gloriosę Marię uirginis matris eius, & beati Ioānis Apostoli, & Euāgelistę adsint mihi suffragia amen. Super suprascriptorum dubitationum articulis consultus ego Ioānes Calderinus decretorum Doctor spectabilis & Comes Palatinus, uisis lectis, & perlectis literis Apostolicis suprascriptis tenore & mente & uerbis ipsarū, ac elicitis inde dubiis, p meę intelligētię modulo consideratis attento ēt quod in tertio & ultimo dubitationis articulo duo pręcedētia dubia includuntur, In & sup omnibus tribus saluo consilio saniori dico & pmitto duo. Vnum est quod concessio dictę ecclesię Sanctę Marię in Campo cū pertinentiis facta Episcopo Fesulano, facta fuit per Papam & non per Episcopum Florentinum. Aliud est quod dicta concessio propriē & strictę non emanauit in modum priuilegū, sed liberalitatis siue donationis uel beneficij pręter ius. Primum patet clare ex uerbis & mente literarum Gregorij Papae

 Eccle-

Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Campo tibi prouidi-
mus conferendam, ut igitur hæc nostra prouisio p-
petuam obtineat firmitatem præfatam ecclesiam
cum pertinentiis suis tibi & successoribus tuis per-
petuo iure concedimus liberam & exemptam non
obstante quod in literis fratris nostri Episcopi Flo-
rentini &c. Idem est dicendum si ponatur primo fa
ctam assignationem per Episcopum Florentinum
prout ipse Papa Gregorius disposuit in arbitrio su-
prascripto in hæc uerba, Volumus & mandamus
quod Episcopus Florentinus ecclesiam Sanctæ Ma
riæ de Campo cum pertinentiis suis tibi authorita-
te nostra liberam & exemptam assignet, sicut hoc
ipsum per suas literas ad nos directas manifeste no
scitur uoluisse, non ob. quod in literis nobis ab Epi-
scopo Florẽtino directis nihil de Capituli continea
tur assensu, cum nos eius supplendum duxerimus in
hac parte defectum. Ex quibus uerbis patet quod
si assignationem fecit Episcopus Florentinus secun
dum dispositionem prædictam, authoritate uel uice
Papæ ipse Papa fecisse dignoscitur, omnia enim no-
stra facimus &c. C. de ueteri iur. enu. l. j. §. sed rem. fa
cit. iij. q. vj. hoc quippe. de translac. c. j. & is dicitur fa-
cere cuius authoritate fit. xvj. q. vj. consuetudo, de
sen. excom. c. mulieres. & c. ut famæ, hoc idem infer-
tur si ponatur concessionem primo factam per Do
minum Papam, & assignationem sequutam per Do
minum Episcopum Florentinũ, ut intelligatur pos
sessionem assignasse quod innuit uerbum assignet
iuxta. not. per Innoc. de præb. c. pro illorum. Itẽ da-
to quod de assignatione Episcopi Florentini nõ ap
pareret satis est quod apparet de concessione Papæ
per prædicta uerba superius primo signata, Ex quo
autem dicta concessio fuit facta per Papam non est
disputandum an omnia iura episcopalia potuerit cõ
16 cedere uel donare generaliter uel specialiter; † licet
de Episcopo disputetur & in dubium reuocetur, an
possit omnem iurisdictionem episcopalẽ quam ha-
bet in ecclesia sibi subiecta a se abdicare & alteri cõ
cedere uel donare, & an in generali donatione eccle
siæ transeant omnia iura episcopalia, an aliqua, & q̃
intelligantur excepta, de quo plene not. & dominus
& Pater meus in nouella de cens. cum uenerabilem.
Secundum autem quod supradixi, patet etiã ex præ-
dictis uerbis suprasignatis, uidelicet quod prædicta
concessio non emanauit in modum priuilegii stri-
cte prout priuilegium est lex priuata, idest priuans,
uel contra legem iij. distin. c. priuilegia, quod stricte
interpretatur, ita tamen quod aliquid ponat contra
legem, de uerb. sign. c. Abbate. cum concord. sed ema
nauit per modum donationis siue liberalitatis, & ut
beneficium prout est species scilicet præter ius in
quo est latissima interpretatio facienda. ff. de const.
prin. l. j. de donat. c. cum dilecti. ut plene not. in no-
uella de uerbo. signifi. c. olim, Nec enim huiusmodi
donatio est de iure communi simpliciter & absolu-
te prohibita, immo saltem sub certa forma permissa
ad hoc. xvj. q. j. §. sicut duo & c. statuimus. & c. seq. de
ijs quæ fi. a præla. cap. tua & c. sequen. de donat. cap.
pastoralis, de exces. prælato. c. sicut unire. & in clem.
de rebus eccles. non alienan. ca. si una, & si hoc licet
Episcopo ut in dictis iuribus multo fortius Papæ,
qui potest rem unius ecclesię auferre & alteri dare.
ix. quæstione. iij. cap. conquestus. & cap. nunc uero.
& cap. per principalem, & not. xvj. quæstio. j. eccle-
17 siæ, de relig. dom. c. constitutus. † Ex prædictis dico
& consulo quod Dominus Papa per prædicta uerba
concessit Episcopo Fesulano omne ius episcopale
quod habebat uel habere poterat Episcopus Floren
tinus in dicta ecclesia Sanctæ Mariæ in Campo, ita
quod rector prædictæ ecclesiæ ab Episcopo Fesula-
no est instituendus & destituendus, & eidem de iu-
ribus episcopalibus respondere tenetur & quo ad
utranque legem diœcesanam & iurisdictionis eidẽ
Episcopo Fesulano omnimode est subiectus, & cu-
ram parochianorum eiusdem ecclesiæ de qua specia
liter quæritur recipere debet ab ipso Episcopo Fesu
lano, non autem ab Episcopo Florentino, quia præ-
dicta concessio Papalis plene est interpretanda cum
sit beneficium non contra ius ut supra est dictum,
Item quia Episcopus Florentinus idem uoluit & ni
hil excepit unde contra ipsum debet fieri interpreta
tio de priuil. quia circa. & quod ibi not. Hostiens. ff.
de pac. l. ueteribus & ff. de contrahen. emptio. l. La-
beo, bene facit de consuet. c. cum dilectus, Hoc idẽ
probat concedentis potestas, quia concessio facta
est per Papam, siue dicatur prouisionem Papæ exe-
cutioni mandatam per Episcopum Florentinum ip
sius Papæ authoritate ut supra est declaratum, siue
ponatur concessionem fore factam per Papam sim
pliciter & absolute, maxime apposita illa clausula;
(non obstãte quod in uenerabilis fratris nostri &c.)
quam clausulam forte Papa apposuit ad tollendum
dubium quod posset fieri per decret. Pastoralis de
priuil. si de Episcopo Florentino non fuisset habita
mentio specialis, & facit quod ibi not. Hosti. & eod.
titu. capitu. cum olim. Prædicta quæ dixi de conces-
sione Papæ sic plene intelligenda probantur per de
creta, constitutus. de relig. domi. hoc idem probatur
quia concessio huiusmodi est intelligenda secundũ
qualitatem eius cui fit, ad hoc de Maio. & obe. c. soli
tę. de Testamentis. capitulo. requisisti & quod ibi
not. in gloss. de præsumptione, de Simo. capitulo. &
si quæstiones. de offic. lega. c. penul. in fine lib. vj. &
eodem libr. de præbend. capitulo. cum de beneficio
ad idem. ff. de iniust. rup. & irri. Testam. l. si quis. §. ir
ritum. ff. de milit. testa. l. ex militari. & l. plenum. §.
æquitii. ff. de usu & habit. & facit peroptime quod
not. Innocen. de donat. capitulo. pastoralis. quæ de-
creta. licet ex concessione Episcopi incipiat cathe-
draticum, non tamen potest intelligi in concessione
Papæ per ea quæ dixi, Prædicta conclusio roboratur
ex eo quod Papa concedit ecclesiam cum pertinen-
tiis suis nam cura populi ecclesiæ parrochialis est de
iuribus siue pertinentiis ecclesiæ parrochialis. xiij.
quæstione. j. & ij. per totum, de pœniten. distinctio-
ne. vj. placuit, de parro. per totum, de pœniten. & re-
miss. capitulo. omnis. cum infinitis similibus; ergo is
qui habet liberam institutionem in ecclesia cum p-
tinentiis, & curam populi eiusdem ecclesiæ dare
poterit quæ est de pertinentiis. sufficiat allega. not.
per Innocen. de restitutio. spoliato. capitulo. cum ad
sedem, & per gloss. & alios de off. ordi. c. conqueren-
18 te in prin. † Quod uero cura populi sit de pertinen-
tiis

tiis ecclesiæ parrochialis cuius datio spectat ad Episcopum iure episcopali clare patet 16.q.1.cunctisque fidelibus & quæstio.ij.sane & quæstione.7. nullus & 80.di.Episcopi x.q.j.referêda,& no. de of. or.dilectus; ex quo sequitur quod sicut in prędicta concessione transiuit institutio uel ordinatio eccle się.xvj.q.ij.c.j. sic per consequens datio curę populi quæ est de iuribus episcopalibus,saltem propter uer bum cum pertinentiis, ut ex quo datio curę populi est de iure rectoris ipsius ecclesiæ,ueniat in concessione & potestate libera instituendi rectorem.probatur hoc per decr. ut nostrum de of.Arch.ff.de ser. ur.præd.l.si ędes,& quod no.Inn.& Hos.de maio.& obe.cum inferior, & Dominus & pater meus super gl.pen.& per regulam accessoriorum cum sua materia de reg.iu.li.6.Item hoc probat uerbum liberam, per quod infertur quod non ad Episcopum Florêtinû, sed solum ad Episcopum Fesulanum, pro quibuscû que iuribus dictæ ecclesię,& pertinentiarum ipsius est recurrendum,ad hoc de præb.de multa côiuncta decr.licet Episcopus de præb.l.6.ff.de condi.insti.q sub conditione,& q no.in cle.de sepul.c.dudû.§.sta tuimus in gl.super uerbo libere. Item probat uerbû exemptum quod sonat ecclesiam prædictam cû per tinentiis suis exemptam fore ab omni iure episcopa li Epi Florentini, quod ius Papa concedit Episcopo Fesulano, alias sequeretur quod Papa esset contrarius sibi ipsi,quod non est dicendum.23.q.7.c. vlti. uel quod uoluerit Papa dictâ ecclesiam eximere a se ipso vel ab Ecclesia.quod est absurdum,& contra id quod habetur de cens.c.cum instantia.C. de sacros. eccl.l.iubemus.Præterea prædicta uerba significant & operantur quod eorum requirit intellectus. ff. de leg.j.si quando de leg.iij.non aliter.31.di. omnino. 31.q.j.qûo.de ap.pastoralis.j.respon.de decim.ad au dientiam cum concordantibus:dictorum autem ver borum intentio & propria significatio rectę & clarę sunt,ut est dictum subiecta materia attenta, ut fieri debet.ut l.si uno.ff.loc.cum concord.33.q.5.si non licet.de consti.ex literis.de priui.si Papa.li.6. de aut. & usu pal.c.j.de præben.quamuis li.6.& eo.li.de sen. extra si ciuitas cum similibus; Et ad hanc potestatê quam dixi habere Episcopum Fesulan. in dictam ec
19 clesiam S.Marię†in Campo & rectore eius, cui curam populi & iura rectori ecclesiæ competentia habet committere,est referendum quod no.Inn.de pb. in lateranensi in magna glo.uer. sed si alii Episcopi.
20 Sed†licet Episcopus Fesulanus per prædictâ con cessionê Papæ habeat ius episcopale in dicta ecclesia S. Mariæ uirtute dictorum uerborum,populû tamen ipsius ecclesiæ non puto exemptum a iurisdictione Episcopi Florêtini,quia côcessio ecclesiæ cû pertinentiis est.quod diuersum ab exemptione populi eiusdem ecclesię, vt est expressum de priuil.per exemptionem li.6.& dispositû specialiter in aliquo, non intelligitur esse dispositum in alio diuerso. xvj. q.j.alia,de of.or.dilectus,de rescri.susceptum li.6.ff. de exerci.l.j §.1.de cont.emp.l.si in emptionê.§.alia. C.de do.int.uir.& ux.l.si maritus,bene facit in proposito de priui.ex parte.i.de sen.excom. si sententia
21 libr.6. nec obstat quod † dicitur in ipsa concessione cum pertinêtiis suis, quia id debet intelligi de acces soriis ad ecclesiam, siue competentibus iuribus rectori ecclesię ratione rectoratus, ut supra dixi.& hoc probat dictio cum.ff.de fund.instr.l.si cui fundum, ff.de pecul.lega.l.j.ij.& iij.de lega.si quis ancillas, facit de sepultu.de ijs.de simo.querelam,de celeb.mis. cû Mathesilanus.§.quęsiuisti, & quod ibi no.in nouella, unde cura populi de iure pertinet ad ecclesiã,
22 idest rectorem ipsius,ut in iuribus supra†allegatis, Quod autê nomine ecclesię intelligatur rector, probatur.vij.q.j.scire debes.de testam.relatum. ij.& facit eod.titu.requisisti.Episcopus ergo cui est concessa ecclesia cum pertinentiis,& sic habet ibi ordinare rectorem, eidem rectori curã populi debet committere,cum hoc sit episcopale ad hoc. 7.q.1.Episcopus in diœcesi.xi.q.j.de persona.xvj. q. v.possessio & c. seq.& q.7.omnes basilicæ,& concessio facta est Epi scopo.quare &c.per ea quę supra dixi.Sed exemptio populi a potestate Episcopi Florentini non est accessorium ad ecclesiam,vel curam populi,uel ipsius curę dationem.Hęc enim stât simul,quod vnus Epi scopus extraneus prędicta faciat, & ille populus remaneat sub potestate & iurisdictione sui Episcopi in omnibus aliis.puta pro chrismate siue confirmatione in fronte, pro iurisdictione causarum ad forû ecclesiasticum pertinentium,& huiusmodi. & ita ui detur sentire Innoc.de priuil.recepimus in i.gl.uer. in laicis.ubi expresse de populo facit mentionem.Et
23 sic non obst. † quod ipse Innocen. not. in decreta. in Lateranensi. quod qualiter intelligatur supra dixi, & ex prædictis patet responsio ad quæsita, & sic dico & consulo iuris esse ego Ioannes prædictus.

SVMMARIVM.

1 *Opera Sancti Ioannis de Florentia an teneatur ad Papales decimas seu collectas persoluendas.*

2 *Decimas Papales laici soluere non tenentur.*

3 *Decima imponitur Clericis & Ecclesiasticis personis,& non de propriis redditibus,sed de ecclesiasticis.*

4 *Clerici sicut ad onera laicorum & communitatum cô tribuere non tenentur,e contra laici ad onera clericorum non contribuunt.*

ALLEGATIO CXL.

1 IN Christi nomine amen.†Thema super quo petitur consilium tale est. In Ciuitate Florentię est locus quidam qui dicitur Opera Sancti Ioannis qui locus habet latas possessiones, & iure proprietatis spectat cum suis possessionibus iuribus & pertinentiis ad commune Florê tiæ.Quod commune commisit quibusdam mercato ribus & ipsorum societati & ipsis pręsidentibus curam & administrationem ipsius Operę & suorum redditûum; qui prędsidentes Operę ad uoluntatem societatis prędictæ uel Communis Florentiæ, uel officialium ad hoc deputatorum per ipsos uel alterum ipsorum.s.commune uel societatê ponû tur uel deponuntur. Ipsi uero prędsidentes Operæ ex potestate quam habent tã a Communi quã a socie-

tate,prędicta alienant & permutant bona etiam im
mobilia ipsius Operę,nullis episcopi uel alterius p̄-
lati licentia requisita. Item fructus ipsius expendũt
in pios vsus , & maxime in Opera & Fabrica orato-
rii uel ecclesiæ S. Ioannis . Occurrit quandoque q̄d
clerus Florentinus habet soluere decimas Papales,
uel collectas legatorum, uel nuntiorum sedis Apo-
stolicæ,uel alias collectas impositas pro aliis causis
& oneribus imminentibus clero. Petit clerus q̄d cõ
tribuat ista Opera ad p̄dictas expẽsas & collectores
decimæ petunt quod soluat decimã,& quia Opera-
rij & qui præsunt dictæ operæ denegant prædicta
soluere;per prædictos collectores decimæ uel alia-
rum collectarum uel per D.Episcopum Florentinũ
ob causas prædictas fertur sentẽtia interdicti In ora
torium uel ecclesiam S.Ioannis. Quæritur an prædi
cta Opera uel prædicti præsidentes propter operam
teneantur ad solutionem decimarum prædictarum
uel collectarum,& an propter prædicta non soluta,
possit interdici oratoriũ uel ecclesia prædicta S.Ioã
nis, cum habeat ipsum oratorium uel ecclesia præla
tum uocatum Plebanum qui de suis redditibus sol-
uit dicta onera prout debet.

Consilium mei Ioannis Andreæ Decretorũ Do-
ctoris super themate præscripto consulti tale est.
Quod prædicta opera nõ teneatur ad soluendas De
cimas uel Collectas de quibus quæritur,& per con-
sequens propter ipsas nõ solutas de bonis,fructibus
& redditibus Operę ecclesia uel oratorium S. Ioan-
nis interdici non possit, Rationes quæ me mouent
sunt hę.

Certum† est quod ad Papales Decimas non dico
ad Communes Laici non tenentur, nec ipsorum bo
na , sufficiat ratio quia illis non imponitur per lite-
ras Papales,nec ab illis exigitur,& hæc patent ; Im-
3 ponitur † autem Clericis & Ecclesiasticis personis
& non de propriis redditibus,sed de ecclesiasticis,p
quod patet quod si clerici non tenentur de propriis
& patrimonialibus,certum est laicos non teneri;sed
bona ista Operę uel Fabricæ ut ponit Thema sunt
propria laicorum scilicet Communitatis Florentiæ
quod concludit ad Decimas Papales uel collectas
Cleri bona illa non teneri.Fateor tamen quod si bo
na ista de quibus quęritur essent ecclesiastica,de ip-
sorum redditibus licet deputatis ad fabricam solue-
rẽtur decima quia certũ est illos esse redditus eccle-
siasticos xii.q.ij.de redditibus & duobus. c.præcedẽ
tibus.iis rationibus bene conueniunt uerba declara
toriæ Papalis,super decimis quæ sunt hæc.

De redditibus ecclesiasticis deputatis ad Fabri-
cam ecclesiarum decima persoluatur. De Elemosi-
nis uero seu oblatiõibus datis ad opus fabricę,& ma
xime de ijs oblationibus quę in ciuitatibus,& aliqui
bus castris & locis Italiæ , in certis festiuitatibus in
Candelis & Cereis & aliis consueuerunt dari & of-
ferri ad opus fabricę , & per eos qui ad fabricam de-
putati sunt colligi,decima non soluetur.

Ostendunt hæc uerba huius declaratoriæ quod
licet ecclesiastici redditus ad fabricã deputati tenean
tur ad onus decimæ;Oblationes tamen & elemosi-
næ ad illorum usum deputatę non tenentur. Ista ue
ro est quædam elemosina,quam de fructibus illorũ
bonorum quę designauerunt operę uel fabricæ fieri
facit.ergo ad Papales Decimas non tenentur, Idem
cõcluditur de collectis legatorum & aliis oneribus;
4 Sicut† enim ad onera laicorum & Communitatum
non debent uel tenẽtur contribuere Clerici, de Im
mu.eccl.non minus.& c.aduersus, sic e cõtra ad one
ra & collectas clericorum non contribuunt laici ad
hoc de cler.coniu.c.Ioannes & hoc est dicere iurisdi
ctiones distinctas.x.d.quoniam.xcvj. d. cũ ad uerũ.
qui filii sint leg. causam.bene facit ad casum nostrũ
Decret.ultima de Censibus. Ex quibus efficacibus
rationibus prętermissis argumentis concludo quod
supra consului.

Ego Ioannes Andreæ Decretorum Doctor. Da-
tum & actum Bononię in domo D. Io. Andreæ De
cretorum Doctoris consultoris præscripti præsenti
bus D.presbytero Marco rectore Hospitalis S. Ma
riæ & S. Saluatoris de S. Ioanne in Persichero Bo-
non diœces.& Iacobino quõdam Rainucii, & Bar-
tholomeo D. Torti familiaribus dicti D. Ioannis te
stibus ad prædicta uocatis, sub anno natiuitatis do.
1315.Indictione tertiadecima die 30. mensis Maii.
In quorum omnium testimonium mandauit idem
D.Ioannes huic scripturæ suum apponi sigillum.

Expliciunt aureæ & practicabiles allegationes.D.Lapi de Castiglionchio.Cum doctissimis & utilissimis additionibus D.Quintiliani Mandosiij Iurisc.Romani,qui ipsas allegationes ita erroribus expurgauit,uero sensui restituit,& illustrauit,ut nil desiderabilius & utilius expeti possit.

INDEX

INDEX

IN AVREAS LAPI' ALLEGATIONES, QVI HACTENVS

Inordinatisſimus & confuſisſimus circumferebatur, ita ut uix unus uerſiculus ſuo congruo loco poſitus eſſet, nunc a Dom. Brunoro Sole ita ordinatus, ut ne unus quidem ſuum locum egredi cognoſcatur, in omnium utilitatem & commodum.

A

Credulitas

Epi-

Intereſſe

Ministri

N

O

P

Pietas

omnes

FINIS.

VENETIIS,

Apud Franciscum Zilettum.

M. D. LXXI.